

ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พุทธศักราช ๒๕๓๕ - ๒๕๔๘

ที่ รล ๐๐๐๔.๒/๑๙๙๖๖

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐

เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาต

เรียน นายวิสิฐ ตันตีสุนทร

เลขาธิการคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

อ้างถึง หนังสือที่ กบข. ๕๐๔๒/๓๖๑๖/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเชิญพระบรมราชาบาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๔๙๓ - ๒๕๔๘ ตามสำเนาที่แนบไป ไปเผยแพร่ในทีวีดีและลงพิมพ์ในหนังสือ “ประมวลพระบรมราชาบาทและพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๔๙๓ - ๒๕๔๘” เพื่อมอบแก่ห้องสมุดทั่วประเทศ จำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และเพื่อจำหน่าย จำนวน ๕,๐๐๐ ชุด ราคาชุดละ ๕,๐๐๐ บาท โดยจะนำรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายทูลเกล้า ฯ ถวาย โดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย เพื่อเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสสมทวมงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

พระราชทานพระบรมราชานุญาต

วิสิฐ ตันตีสุนทร

(นายประสพโชค อ่อนกอ)

ผู้ช่วยราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน

ราชเลขาธิการ

กองข่าว

โทร. ๐๒ ๒๒๐ ๗๒๐๐ ต่อ ๓๔๐๒

โทรสาร ๐๒ ๒๒๐ ๗๓๒๒

คำนำ

ในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ เพื่อเป็นการแสดงความจงรักภักดี และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างหาที่สุดมิได้ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) จึงได้ดำเนินการจัดพิมพ์ชุดหนังสือและดีวีดี “ประมวลพระบรมราชาบาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๔๙๓-๒๕๔๘” จำนวน ๒,๑๔๒ องค์กรขึ้น เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติ และเผยแพร่พระอัจฉริยภาพแห่งพระองค์ท่านให้ปรากฏยั่งยืนอยู่ตราบนานเท่านาน โดยพิจารณาเห็นว่าพระราชดำรัสและพระบรมราชาบาทที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่บุคคลต่างหมู่เหล่า ต่างคณะ ในโอกาสต่างกัน ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไปว่ามีความงดงามในด้านสาระภาษา อีกทั้งยังเปี่ยมด้วยคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ที่เหล่าพสกนิกรชาวไทยทุกคนควรน้อมนำไปยึดถือปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองส่วนรวม และประเทศชาติสืบไป

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ดำเนินการจัดพิมพ์ชุดหนังสือและดีวีดีดังกล่าว ตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการที่ รล ๐๐๐๔.๒/๑๙๙๘ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐ และขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ได้ร่วมกันจัดทำหนังสือชุดพิเศษ “ประมวลพระบรมราชาบาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๔๙๓-๒๕๔๘” ครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงสมดังเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

พุทธศักราช ๒๕๕๐

สารบัญ

	หน้า
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๓๕	๙-๗๔
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๓๖	๗๕-๑๓๙
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๓๗	๑๔๐-๒๓๑
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๓๘	๒๓๒-๒๘๕
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๓๙	๒๘๖-๓๔๙
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๔๐	๓๕๐-๔๑๐
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๔๑	๔๑๑-๔๔๙
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๔๒	๔๕๐-๔๗๓
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๔๓	๔๗๔-๕๐๑
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๔๔	๕๐๒-๕๒๔
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๔๕	๕๒๕-๕๓๙
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๔๖	๕๔๐-๕๕๒
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๔๗	๕๕๓-๕๖๖
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๔๘	๕๖๗-๕๗๗

พระบรมราโชวาท

พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก

ประจำปี ๒๕๓๕

คนทุกคนมีหน้าที่ต้องทำ. แม้เป็นเด็กก็มีหน้าที่อย่างเด็ก คือศึกษาเล่าเรียน. หมายความว่า จะต้องเรียนให้รู้วิชา ฝึกหัดทำการงานต่าง ๆ ให้เป็น อบรมขัดเกลา ความประพฤติและความคิดจิตใจให้ประณีต ให้สุจริต แจ่มใส และเฉลียวฉลาดมีเหตุผล เพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถและมีประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๕

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ครั้งที่ ๒๖

ณ ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันศุกร์ ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงขยายงาน ทั้งด้านบริหารและวิชาการ ให้เจริญก้าวหน้ามาได้ด้วยดีเป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกระดับ ทุกสาขา ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ทุกวันนี้มีคติอย่างหนึ่งซึ่งมักถกกันอยู่ทั่วไป ว่าการจะดำเนินกิจการงานใด ๆ ให้เจริญรุดหน้านั้น จะต้องอาศัยความคิดริเริ่มและความคิดอิสระเป็นแรงผลักดันอย่างสำคัญ. ข้าพเจ้าจึงใคร่จะนำเรื่องนี้มาปรารภกับท่าน.

ความคิดริเริ่มนั้น ฟังดูเผิน ๆ ดูเหมือนจะผุดเกิดขึ้นมาได้เอง. แต่ที่จริงความคิดชนิดนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าปราศจากพื้นฐาน หมายความว่า ก่อนที่ความคิดริเริ่มในเรื่องหนึ่งเรื่องใดจะเกิดขึ้น บุคคลจะต้องมีความรู้ที่ชัดเจนและกว้างขวางในเรื่องนั้น ๆ เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ทั้งยังต้องมีความคิดพิจารณาที่ดีมีระบบ มีหลักการ และเหตุผล พร้อมอยู่ด้วย. เมื่อได้นำความรู้กับความคิดพิจารณานั้นมาประสานกันเข้าอย่างถูกต้อง พอเหมาะพอดี จึงจะสามารถสร้างความคิดใหม่ที่พร้อมมูลด้วยสาระและหลักการ อันเรียกว่าความคิดริเริ่ม ขึ้นมาได้ สำหรับใช้แก้กugelการปฏิบัติบริหารงาน. ส่วนความคิดอิสระนั้น ท่านทั้งหลายก็อย่าเข้าใจเอาง่าย ๆ ว่าเป็นความคิดที่เต็มเปี่ยมไปด้วยอิสรภาพเสรีภาพอันไม่มีขีดจำกัด หรือว่าเป็นความคิดที่แปลกประหลาด ไม่มีของใครเหมือน. ความคิดอิสระที่แท้ ควรจะหมายถึงความคิดอันเป็นอิสระจากความเห็นแก่ตัวและอคติทุก ๆ อย่าง เป็นความคิดที่กระจำงแจ่มใสพร้อมมูลด้วยเหตุผลอันถูกต้อง และมีเป้าหมายอันเที่ยงตรง ที่มุ่งให้สำเร็จผลเป็นประโยชน์ยั่งยืน ทั้งแก่ตนแก่ส่วนรวม. ท่านทั้งหลายกำลังจะออกไปประกอบกิจการงานสร้างอนาคตที่มั่นคงแจ่มใสให้แก่ตนเอง บ้านเมือง ควรจะได้ศึกษาเรื่องความคิดริเริ่ม และความคิดอิสระนี้ให้ทราบแน่ชัด จักได้สามารถหยิบยกมาใช้ได้ไม่ผิดพลาด.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุก ๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันพุธ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕

ความรู้ที่ถูกต้องแม่นยำ ทั้งทางลึกและกว้าง ประการหนึ่ง ความคิดเห็นที่เป็น
สัมมาทสิฐิ ถูกต้องด้วยเหตุผลหลักวิชาและความชอบธรรม ประการหนึ่ง ความสามารถในการ
ปฏิบัติกิจการงานให้สำเร็จผลตรงจุดหมาย อีกประการหนึ่ง เป็นปัจจัยสำคัญของ
การทำงาน. ผู้ปฏิบัติราชการโดยอาศัยปัจจัยสามส่วนนี้โดยครบถ้วนสม่ำเสมอ จะประสบ
ความสำเร็จและความเจริญรุ่งโรจน์ ทั้งจะทำให้ราชการและชาติบ้านเมืองพัฒนาก้าวไป
ด้วยความมั่นคงสวัสดิ.

ภูพิงคราชนิเวศน์

วันที่ ๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๕

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

ในโอกาสที่กระทรวงมหาดไทยครบรอบ ๑๐๐ ปี

วันพุธ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕

หน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย พูดย่างรวบรัด คือการอำนวยความสะดวกสวัสดิแก่ ทวยราษฎร์ และการอำนวยความสะดวกที่ทำอยู่นั้น อาจจำแนกตามประเภทงานได้ เป็น ๔ ด้าน คือ การอำนวยความสะดวกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินการพัฒนาอาชีพ และฐานะความเป็นอยู่ การพัฒนาจิตใจให้อยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุขและความสามัคคี ประองตอง และการให้การศึกษาเพื่อสร้างอนาคตที่แจ่มใส. งานทั้ง ๔ ด้านยังจำแนกเป็น ส่วนปลีกย่อยออกไปได้มากมาย ซึ่งต้องมีกรมกองต่าง ๆ รับผิดชอบไปปฏิบัติ ทั้งต้องพึงพิง อาศัยความร่วมมือจากกระทรวงทบวงกรมอื่นอย่างกว้างขวางและใกล้ชิดด้วย. ข้าราชการ กระทรวงมหาดไทยทุกฝ่าย ทุกคน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีหลักปฏิบัติที่แน่นอนและเป็น เครื่องยึดถือ. หลักการอย่างแรกก็คือต้องปฏิบัติงานให้ประสานสอดคล้องและดำเนิน ก้าวหน้าไปด้วยกัน เสมอกันพร้อมเพรียงกันทุกฝ่าย โดยมีให้ล้าหน้าหรือล้าหลังกว่ากัน อันจะเป็นเหตุให้งานชะงักงัน หรือเสียชบวน และเสียผล. หลักการอย่างที่สอง คือต้อง พยายามประสานงานกับทุกหน่วยงานด้วยความสมัครสมานและความเข้าใจอันดีต่อกัน. ประการสำคัญ คือจะต้องระมัดระวังปฏิบัติการทุกอย่างด้วยความสุจริตเที่ยงตรง ให้สมควร และถูกต้องด้วยหลักวิชา กฎหมาย ความชอบธรรม โดยไม่มีอคติ.

ภูพิงคราชนิเวศน์

วันที่ ๑๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๕

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา

ณ พระที่นั่งอเนกศรมาคม

วันพฤหัสบดี ที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๕

บัดนี้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสร็จสิ้นลง และมีการเรียกประชุมรัฐสภาพุทธศักราช ๒๕๓๕ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมรัฐสภา เพื่อให้ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติตั้งแต่วาระนี้เป็นต้นไป.

ขอให้สมาชิกแห่งสภานี้นึกถึงความสำคัญและความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้มาก เพราะการกระทำทุกอย่างของแต่ละคนจะมีผลโดยตรงถึงความมั่นคงของประเทศ และสุขทุกข์ของประชาชน. จึงจำเป็นที่ทุกคนจะต้องร่วมมือปรองดองกันปฏิบัติภารกิจทั้งปวงโดยเต็มกำลังสติปัญญาความสามารถด้วยความสุจริต และด้วยความคิดพิจารณาอันสุจริตรอบคอบ หนักแน่นด้วยเหตุผลที่ถูกต้องเที่ยงตรง ตามหลักนิติธรรมและคุณธรรม ใฝ่งานของชาติดำเนินก้าวหน้าไปโดยไม่ติดขัดจนบรรลุผลเลิศ และบังเกิดประโยชน์อันพึงประสงค์สมบูรณ์บริบูรณ์ทุกด้าน.

ขออวยพรให้การดำเนินงานของรัฐสภาเป็นไปโดยเรียบร้อย สัมฤทธิ์ผลเป็นความผาสุกสวัสดิ์ และความวัฒนาถาวร แก่อาณาประชาราษฎร์และชาติบ้านเมือง ทั้งขอให้ทุกคนที่ประชุมร่วมกันอยู่ ณ ที่นี้ ประสบความสุข ความเจริญทุกเมื่อทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จาก โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ฯ โรงเรียนนายเรือ
โรงเรียนนายเรืออากาศ และวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าอีกครั้งหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เป็นที่รับรองกันทั่วไปว่า ผู้สำเร็จจากสถาบันการศึกษาของกองทัพทั้งสามเป็นผู้ที่มีความรู้แน่นหนาและมีความสามารถปฏิบัติการสูง เชื่อถือได้. ข้อนี้นับเป็นเกียรติและศักดิ์ศรีส่วนหนึ่ง ที่ทุกคนได้มาเพราะได้รับการศึกษาอบรมจากสำนักที่ดี แต่เมื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็นนายทหารแล้ว เกียรติและศักดิ์ศรีอีกส่วนหนึ่ง ย่อมเกิดจากผลการปฏิบัติงานและปฏิบัติตัวของแต่ละคน ที่สามารถปฏิบัติกิจการงานที่รับผิดชอบอยู่สำเร็จผลสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ และปฏิบัติตัวดีเที่ยงตรง สมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่. ดังนั้น ทหารจะต้องขวนขวายศึกษาอบรมตนให้มีความรู้ความสามารถที่ชัดเจน ทั้งในด้านยุทธการและในด้านสร้างสรรค์ความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน. สำคัญที่สุดทหารจำเป็นต้องถือวินัยอย่างเคร่งครัด ให้เป็นเครื่องควบคุมการกระทำความประพฤติของตนมิให้เสื่อมเสีย. วินัยของทหารนั้นมืออยู่สองอย่าง อย่างหนึ่งคือข้อปฏิบัติที่บัญญัติไว้เป็นกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับให้ถือปฏิบัติ อีกอย่างหนึ่งคือวินัยในตนเองที่แต่ละคนจะต้องบัญญัติขึ้นสำหรับควบคุมบังคับให้มีความเด็ดเดี่ยวจริงใจ และให้ประพฤติปฏิบัติตามความจริงใจนั้นอย่างมั่นคง มีลักษณะเป็นสัตยาธิษฐาน หรือการตั้งสัตย์สัญญาให้แก่ตัว. วินัยอย่างนี้จัดเป็นตัววินัยแท้ เพราะให้ผลจริงและแน่นอนยิ่งกว่าวินัยที่เป็นบทบัญญัติ ทั้งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเกื้อกูลให้การถือการใช้วินัยที่เป็นบทบัญญัตินั้นได้ผลเที่ยงตรงถูกต้อง สมบูรณ์เต็มเปี่ยมตามเจตนารมณ์. หากทุกคนจะได้นำไปพิจารณาให้ประจักษ์แก่ใจแล้วถือปฏิบัติควบคู่กับวินัย อันเป็นข้อบังคับ เชื่อว่าจะรวมกันเข้าเป็นพลังที่เข้มแข็ง ทรงความศักดิ์สิทธิ์ สามารถคุ้มครองตนให้รอดพ้นจากความผิดพลาดและความเสื่อมเสียทั้งปวงได้ ทั้งจะหนุนนำให้ประสบความสำเร็จได้รับความเชื่อถือยกย่องในเกียรติ ในศักดิ์ศรี และในความสามารถด้วยประการทั้งปวง.

ขออวยพรให้นายทหารใหม่ทุกคนมีความสุข ความเจริญ และความปลอดภัยในกาลทุกเมื่อ ให้มีกำลัง
กายกำลังใจอันเข้มแข็งสมบูรณ์ เพื่อสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้เป็นผลสำเร็จ ทั้งให้มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองใน
ตำแหน่งการงาน และมีความสมประสงค์ในสิ่งที่พึงปรารถนาทุกประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานสภาการศึกษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ^(๒)

นำคณะบุคคลในสภาการศึกษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

เฝ้า ฯ กราบถวายบังคมลาในโอกาสพ้นจากหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๕

การที่ประธานสภา รสช. และสมาชิกสภา รสช. ได้มาลาในวันนี้ก็มีความหมาย เพราะว่าเพื่อที่จะให้เห็นชัดว่าได้ปฏิบัติงานมาตามที่ได้ตั้ง และได้ทำหน้าที่ครบถ้วนแล้วตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และวันนี้ก็เป็นวันที่รัฐบาลใหม่ได้ปฏิญาณตนเพื่อรับหน้าที่เป็นทางการ หมายถึงว่าเป็นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ประธานสภา รสช. มีหน้าที่ที่จะรับสนองพระบรมราชโองการเกี่ยวข้องกับการตั้งนายกรัฐมนตรี และได้มีผลต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีตั้งแล้ว และเข้ารับหน้าที่เป็นทางการ ฉะนั้นก็เป็นวาระที่สมาชิกสภา รสช. ทั้งหลายได้ทำหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้โดยครบถ้วนแล้ว ก็ขอแสดงความยินดีที่ได้ผ่านพ้นวาระ และผ่านพ้นระยะเวลาที่ได้ทำให้บ้านเมืองจะอยู่เย็นเป็นสุขต่อไปได้

ก็ขอให้ทุกคนได้มีสุขภาพแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง เพื่อที่จะปฏิบัติงานต่อไปที่จะมีข้างหน้า ให้สมหวังสำเร็จ เรียบร้อยทุกประการ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พลเอก สุนทร คงสมพงษ์

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรีเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๕

ในเมื่อคณะรัฐมนตรีแต่ละคนได้กล่าวปฏิญาณว่าจะปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ เป็นอันว่าท่านได้ประกอบขึ้นมาเป็นคณะรัฐมนตรีที่ปฏิบัติหน้าที่ได้แล้ว หวังว่าเป็นภาระที่ท่านเริ่มมีสภาพเป็นคณะรัฐมนตรีโดยสมบูรณ์

ท่านได้กล่าวคำนี้ คำปฏิญาณนี้ ก็เพื่อที่จะให้เป็นสิ่งที่ยืนยันว่าแต่ละคนตั้งใจที่จะปฏิบัติงาน เพื่อให้การปกครองประเทศเป็นไปโดยราบรื่น และให้มีความมั่นคงและก้าวหน้าทั่วประเทศ งานที่ท่านนี้มิใช่เป็นงานที่ง่าย เพราะว่ามีภารกิจที่แตกต่างกันมาก ในประเทศหนึ่ง ๆ ก็จะต้องมีความคิดที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าทุกคนทำด้วยความตั้งใจแน่วแน่ ผู้ที่จะตำหนิก็จะเป็นผู้ที่สนับสนุนต่อไปได้ เพราะว่าเป็นความมุ่งมั่นเจริญของแต่ละท่าน ฉะนั้นการปฏิญาณตนอย่างนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ถ้ารักษาคำปฏิญาณนี้ไว้ต่อไป ก็เชื่อว่าจะทำให้สำเร็จในหน้าที่ ในงานที่ได้ตั้งไว้กับตัว ขอให้ทุก ๆ ท่านระลึกถึงว่า การทำงานเพื่อส่วนรวมนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ง่าย เพราะถ้าทำได้ดีแล้วเป็นสิ่งที่ทำให้แต่ละคนมีความเข้าใจหาที่เปรียบมิได้ เพราะว่าเป็นงานที่ทำเพื่อประโยชน์ของคนจำนวนมากของประเทศทั้งประเทศ

ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านมีกำลังกายที่เข้มแข็งสมบูรณ์ ทั้งมีกำลังใจที่แน่วแน่ รวมทั้งใช้สติปัญญาที่เฉียบแหลม เพื่อให้บรรลุผลในหน้าที่ที่ท่านเข้ารับ ตอนนี้อย่างไรก็เป็นคณะรัฐมนตรีสมบูรณ์แล้ว ขอให้ประสบความสำเร็จและความเจริญต่อไป.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พลเอก สุจินดา คราประยูร

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายทหารชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ทำพิธีประดับยศแก่นายทหารชั้นนายพลในวันนี้ และขอแสดงความชื่นชมกับท่านที่ได้รับเกียรติได้เลื่อนยศสูงขึ้น

การเลื่อนยศสูงขึ้นนี้ก็ถือว่าเป็นเกียรติอย่างหนึ่ง และถือว่าเป็นความรับผิดชอบอีกอย่างหนึ่ง เพราะว่ายิ่งมียศสูงก็ยิ่งมีภาระสูงขึ้น และเป็นที่พึ่งเล็งของคนทั่วไปยิ่งขึ้น เพราะเด่นขึ้น จึงขอให้ทุก ๆ ท่านที่ได้รับเกียรตินี้ รักษาเกียรติด้วยการปฏิบัติตนให้เหมาะสม และได้ปฏิบัติด้วยความสามารถ เพื่อให้เกียรตินี้คงทนอยู่

ทหารตามประวัติศาสตร์เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศชาติอย่างใกล้ชิดตลอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทหารเป็นผู้รักษาอธิปไตยของประเทศ รักษาพื้นที่ให้อยู่คง และการที่จะไม่ให้ศัตรูมารุกรานประเทศชาติได้ ก็ต้องใช้ที่เรียกว่ากองกำลังติดอาวุธที่จะป้องกันด้วยการสู้รบ ต่อมาเมื่อรักษาพื้นที่ได้แล้วก็ต้องรักษาพื้นที่นี้เอาไว้ให้ดี ก็คือจะต้องรู้จักการปกครองพื้นที่ที่ได้ตรงเอาไว้ ในการนี้จะต้องใช้วิชาหลายอย่าง นอกเหนือจากวิธีการยุทธศาสตร์ หรือการรบด้วยอาวุธ จะต้องรู้จักวิชาการต่าง ๆ เพื่อจะให้พื้นที่นั้นอยู่เย็นเป็นสุข มีความปลอดภัย และมีความมั่นคง จึงเกิดหน้าที่ต่อไปคือการรักษาพื้นที่ให้ดี ในระยะเวลาต่อมาการสู้รบนั้นก็จะต้องใช้ทั้งอาวุธ ยุทโธปกรณ์และจิตวิทยา ซึ่งก็พูดกันมากเรื่องสงครามจิตวิทยาซึ่งแบ่งเป็นหลายส่วน

ส่วนสำคัญก็คือสงครามจิตวิทยาระดับสูง เพื่อที่จะให้ผู้ที่อาจเป็นศัตรูได้ทราบว่าคุณประเทศชาติมีความแข็งแกร่ง ก็จะต้องใช้จิตวิทยา อีกส่วนหนึ่งของสงครามจิตวิทยาก็จะต้องทำให้ผู้ที่อยู่ในประเทศมีความรู้สึกว่าคุณมีความปลอดภัย แล้วก็ทวงแทนในความปลอดภัยของตน ทวงแทนในพื้นที่ของตน ด้วยการปฏิบัติที่เรียกว่าปฏิบัติการทางจิตวิทยา เช่นการช่วยให้ห้องที่มีความเจริญท่ามาหากินได้อย่างปลอดภัย ข้อนี้ก็สังเคราะห์อยู่ในสงครามจิตวิทยาเหมือนกัน เมื่อประเทศมีความสงบแล้ว ด้วยการป้องกันโดยอาวุธยุทธโธปกรณ์ และด้วยปฏิบัติการทางจิตวิทยาก็จะต้องรักษาความปลอดภัยความสงบนี้ต่อไป ซึ่งเป็นระยะที่อาจดูยาก เพราะว่าเหมือนว่าไม่ต้องใช้อาวุธยุทธโธปกรณ์แล้ว แต่ก็ยังต้องให้จิตวิทยาต่อไป

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

สำหรับทุกขั้นตอนนี้ คือตั้งแต่การป้องกันประเทศด้วยอาวุธยุทธโปกรณ์การป้องกันประเทศด้วยการปฏิบัติทางจิตวิทยา และการป้องกันประเทศด้วยการใช้วิชาการ ทั้งใช้จิตวิทยาเพื่อรักษาความสงบของประเทศนั้นก็ เป็นหน้าที่ของท่านทุกคน ถ้าไม่มีการปฏิบัติทางอาวุธ การปฏิบัติทางจิตวิทยานี้ยากขึ้น เพราะว่าดูเหมือนว่าไม่มี เหตุผล แต่ว่าก็ต้องให้เหนียวแน่นในการปฏิบัติจิตวิทยา และการปฏิบัติสร้างสรรค้ให้ประเทศมีความมั่นคง ฉะนั้นทุกคนก็ต้องรักษาวิชาความรู้ที่ได้สะสมมาทั้งในการเรียนทั้งในการปฏิบัติให้ดี เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติ หน้าที่ที่แท้ของท่าน และในการนี้ได้ฝึกในทางยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และการใช้อาวุธมาโดยดีแล้ว ก็จะต้องรักษา วิชานี้ไว้ เพราะว่าเราก็ไม่ทราบว่าเมื่อไหร่เราจะต้องใช้ จะต้องฝึกฝนในทางที่จะปฏิบัติในทางจิตวิทยา ทั้งในทาง ปฏิบัติทางวิชาการให้ดี หากความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อที่จะพัฒนาให้ประเทศมีความมั่นคง สมบูรณ์แข็งแรง โดย ที่ประชาชนมีความสุข มีความหวัง มีชีวิตที่ปลอดภัยและมั่งคั่ง ทั้งหมดนี้ก็หมายความว่าท่านจะต้องรักษาร่างกาย และจิตใจให้เข้มแข็ง ทั้งจะต้องเพิ่มพูนความรู้ในทางวิชาการให้แน่นแฟ้น และสำคัญที่สุดจะต้องสร้างคุณสุจริต ความตรงในจิตใจของท่าน เพราะเหตุว่าถ้าปฏิบัติด้วยความตรงคุณสุจริตนั้น งานการทั้งหลายก็ลุล่วงไปได้โดย สะดวกสบาย ฉะนั้นก็ขอให้ทุก ๆ ท่านมีกำลังทั้งกายทั้งใจทั้งมีกำลังปัญญาที่เข้มแข็ง เพื่อที่จะสามารถรักษาหน้าที่ ที่ท่านได้รับมอบหมายโดยดี และเป็นประโยชน์เป็นผลดีแก่ความเจริญมั่นคงและปลอดภัยของประเทศชาติ

ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบแต่ความสำเร็จความดีทุกประการต่อไปชั่วกาลนาน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายตำรวจชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิตาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้มาทำพิธีประดับยศแก่นายตำรวจชั้นนายพล และโดยเฉพาะขอแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้รับยศเป็นพิเศษ เพราะเหตุที่ท่านได้ปฏิบัติงานมาด้วยความเข้มแข็ง และได้ทำหน้าที่ของตำรวจเต็มที่สมกับที่จะได้รับยกย่อง ตำรวจนั้นพูดกันอยู่เสมอว่าเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ และจะต้องมีความสามารถต่าง ๆ และความเข้มแข็งมาก แต่โดยเฉพาะตำรวจในประเทศไทยมีผู้ที่ต้องทำหน้าที่ทั้งพิทักษ์สันติราษฎร์ ทั้งพิทักษ์ความปลอดภัยของประเทศโดยส่วนรวมอย่างมากในทุกวิธีการ จะต้องมีความเข้มแข็ง ทั้งร่างกาย ทั้งจิตใจอย่างมาก ผู้ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตำรวจนั้นจะต้องพร้อมด้วยคุณสมบัติคือความแข็งแรงของร่างกาย ความชำนาญของวิชาการและความที่มีจิตใจสูง เมตตาอารีต่อบุคคลอื่น ซึ่งถ้าประกอบด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ นี้ก็จะทำให้ทำหน้าที่ตำรวจได้ทุกอย่าง สำหรับการรักษาความเรียบร้อยของประชาชนคือการพิทักษ์สันติราษฎร์นั้นเป็นหน้าที่ที่สำคัญและเป็นหน้าที่ที่ท้าทายที่สุด เพราะว่าเหน็ดเหนื่อยมากและก็ต้องทำให้เป็นตัวอย่างกับประชาชนทั่วไป เพราะว่าถ้าตำรวจทำตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชนทั่วไป ประชาชนย่อมจะปฏิบัติและมีความตั้งใจตามตำรวจ ถ้าตำรวจปฏิบัติดี ประชาชนก็จะดีขึ้นและการปฏิบัติของตำรวจก็จะเบาขึ้น ฉะนั้นก็ผู้ที่เป็นตำรวจและสำนึกในคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ควรจะมี ก็ทำให้ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อยแล้วก็มีความเป็นปึกแผ่นได้มากขึ้นเท่านั้น ฉะนั้นก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้มีกำลังกายกำลังใจต่อไปเพื่อจะเป็นตัวอย่างที่ดี และเพื่อที่จะให้ปฏิบัติการของท่านบรรลุผลสำเร็จอย่างดีเลิศ ขอให้ทุก ๆ ท่านประสบความสำเร็จ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่ ว่าที่ ร้อยตำรวจตรี
ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๔

พระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มพื้ทักซ์ชนาธิปัตย์แก่

ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูง รุ่นที่ ๑๐

พระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มสันติพิทักษ์แก่

ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรผู้กำกับการ รุ่นที่ ๑๗

และพระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มพิทักษ์ชาติปัตย์แก่

ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรฝ่ายอำนวยการตำรวจ ชุดที่ ๑๔

ฝ่ายอำนวยการตำรวจ (เร่งรัด) ชุดที่ ๓, ๔, ๕

ฝ่ายอำนวยการตำรวจ (ตำรวจตระเวนชายแดน) ชุดที่ ๒

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบกระบี่และปริญญาบัตรแก่ ว่าที่ ร้อยตำรวจตรี ผู้สำเร็จการศึกษา
ชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พร้อมทั้งมอบประกาศนียบัตรกับเข็มพื้ทักซ์ชนาธิปัตย์ เข็มสันติพิทักษ์ และ
เข็มพิทักษ์ชาติปัตย์แก่ผู้สำเร็จการศึกษาวุฒิปริญญาตรีหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูง หลักสูตรผู้กำกับการและ
หลักสูตรฝ่ายอำนวยการตำรวจ. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้.

ตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบสุขและความถูกต้องเป็นธรรมในบ้านเมือง. การปฏิบัติหน้าที่ทั้งนี้ บางทีก็
ต้องใช้ความเมตตาอารีและเสียสละอย่างสูง ในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนโดยเสมอหน้า แต่บางทีก็ต้องใช้
ความเข้มงวดเด็ดขาดในการควบคุมบรรเทาทุกข์จรตชน และการรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย. ไม่ว่าจะทำหน้าที่
โดยทางเมตตาเกื้อกูลหรือเข้มงวดกวดขันก็ตาม ตำรวจจะต้องระมัดระวังตั้งใจปฏิบัติให้ได้ผลตรงตามเป้าหมาย
คือให้เป็นการรักษาความสงบสุข และเป็นการผดุงความถูกต้องเป็นธรรมอยู่เสมอ อย่าให้ถูกมองว่าเป็นการใช้
อำนาจหน้าที่หาผลประโยชน์ เบียดเบียนประชาชน หรือสบล้างทำลายความเป็นธรรมเสียเองเป็นอันขาด.
มิฉะนั้นจะไม่สามารถรักษาคุณค่า และเกียรติศักดิ์ของตำรวจไว้ได้. ผู้ที่จะทำหน้าที่ของตำรวจได้อย่างสมบูรณ์นั้น
จึงต้องผ่านการศึกษาดูตามหลักสูตรที่ทำให้เรียนรู้อาริการรอบด้าน และสามารถนำวิธีการทั้งนั้นมาประยุกต์ใช้ได้

โดยสอดคล้อง มีประสิทธิภาพ ทั้งต้องมีความตั้งใจจริงที่จะทำหน้าที่ด้วยความเสียสละหนักแน่น ด้วยความมีสติรอบคอบ ประกอบพร้อมด้วยระเบียบวินัย. ถ้าท่านทั้งหลายมีความรู้ความสามารถครบถ้วนดังกล่าว และมีวิจารณญาณอันถูกต้องว่าเมื่อใดจะใช้ความเมตตาอารี หรือความเข้มงวดเด็ดขาดในหน้าที่ ก็จะเป็นนายตำรวจที่มีเกียรติศักดิ์ได้.

ด้วยอำนาจความตั้งใจจริง ที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมของประเทศและประชาชน ขอให้ทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองทั้งในชีวิต ทั้งในหน้าที่การงาน ให้มีความสุขความสวัสดิ์ในที่ทุกสถาน ให้มีพลังกาย พลังใจ พลังสติปัญญา อันเข้มแข็งสมบูรณ์ ที่จะสร้างเกียรติคุณแก่ตนแก่สถาบันตำรวจไทย ให้ยั่งยืนมั่นคงสืบไปได้สมตามความประสงค์ทุกประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาประจำกระทรวงเข้าเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ครั้งแรก

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๕

ตามที่มีระเบียบให้ผู้พิพากษาที่จะรับหน้าที่เป็นครั้งแรกมาปฏิญาณตนนั้นก็นับว่าควรจะมีประโยชน์สำหรับตัวผู้พิพากษาเองและมีประโยชน์ต่อสถาบันตุลาการ เพราะว่าเป็นการยืนยันว่าตั้งใจจะออกไปปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และที่สำคัญที่สุดดังที่กล่าวมาว่าจะปราศจากอคติ

ปราศจากอคตินี้พูดมาทุกครั้งว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะว่าหน้าที่ของผู้พิพากษานั้นจะต้องปราศจากอคติ “อคติ” นั้นเป็นสิ่งที่หรือเป็นทางที่ไม่ควรไปคือทางที่ไม่ถูก จากอำนาจของความชอบ หรือความชัง หรือความกลัว หรือความไม่รู้ “ความชอบ” ก็หมายความว่าไปเข้าข้างเขา “ความชัง” หมายความว่าไปเข้าข้างตรงข้ามเขา “ความกลัว” ที่เรียกว่า ภัยาคติ กลัวว่าถ้าทำไปหรือพูดไปเขาจะมาทำร้ายเรา หรือ “โมหะคติ” ซึ่งหมายความว่าความโง่ ความไม่รู้ ความโง่ ความไม่รู้นี้ท่านทั้งหลายไม่ควรจะมี คือควรจะมีความรู้ เพราะว่าท่านทั้งหลายได้ผ่านการการศึกษา ได้ผ่านการอบรมทุกอย่างโดยดี แล้วก็คงต้องทำใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาและด้วยความสามารถเต็มที่ ฉะนั้นที่พูดนี้ก็ให้คิดหนักในเรื่องคำว่า “ปราศจากอคติ”

การปฏิญาณตนนั้นก็ทำมาเป็นระยะ ๆ ท่านทั้งหลายตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่อยู่โรงเรียน และก็ตั้งแต่เข้าเรียนชั้นอุดมศึกษา แล้วก็ชั้นสูงกว่าอุดมศึกษา ท่านก็จะต้องได้มีการปฏิญาณเป็นระยะ ๆ และการปฏิญาณเป็นระยะ ๆ นี้ถ้าสังเกตดู ทุกครั้งที่ปฏิญาณก็มีความเปลี่ยนแปลง คือแตกต่างกัน อย่างผู้ที่เคยเป็นลูกเสือสำหรับชายหญิงก็เป็นเนตรนารีหรือเป็นยุวกาชาด ก็คงเป็นมาหลายคน เวลาเป็นอย่างนั้นเป็นลูกเสือก็ต้องมีการปฏิญาณตน ปฏิญาณตนในขั้นนั้น ข้อสำคัญคือให้ทำประโยชน์แก่ผู้อื่นทุกวัน อันนี้เป็นการปฏิญาณตั้งใจที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ไม่ใช่เป็นประโยชน์กับตัวเองเท่านั้นเอง แต่ถ้าทำประโยชน์กับผู้อื่นก็เท่ากับทำประโยชน์กับตัวเอง ต่อมาชั้นมหาวิทยาลัย ชั้นอุดมศึกษา เวลาเรียนเสร็จแล้วก็มีการปฏิญาณตนเหมือนกัน ซึ่งไม่ทราบว่าเป็นสิ่งที่เขาทำกัน คนอื่นเขาทำ เราก็จะทำหรือเพราะว่าเขาทำ ถ้าเราไม่ทำ ถ้าเราไม่ปฏิญาณ เขาก็จะต้องตำหนิ

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายสวัสดิ์ โชติพานิช

ดีเตียน จะเป็นอย่างไรก็ตาม การปฏิญาณชั้นจบจากอุดมศึกษานั้น ก็มีใจความสำคัญในความจริงที่จะต้องรักษาเกียรติของปริญญา คือได้ชื่อว่าได้เรียนมาขั้นสูงแล้ว มีความรู้ หมายความว่าปฏิญาณว่าจะใช้หลักวิชาในทางที่ถูกต้องที่ชอบ ไม่ให้เป็นที่น่าขายหน้ากับสถาบันการศึกษาหรือครูบาอาจารย์ อันนั้นก็ป็นขั้นที่สอง ขั้นที่จะต้องมีความตั้งใจจะใช้หลักวิชาให้ถูกต้อง ต่อจากนั้นก็อาจได้ปฏิญาณอย่างอื่นอีก แต่มาถึงวันนี้ท่านได้ปฏิญาณถึงขั้นสูง คือว่าจะปราศจากอคติ จะซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของบ้านเมือง เพื่อรักษาความดีของประเทศ และความสงบสุขของประชาชน ถึงมีความสำคัญยิ่งที่จะทำกัน เพราะเหตุว่าเราเป็นผู้ใหญ่

ผู้พิพากษานี้เป็นส่วนประกอบสำคัญของสถาบัน ในประเทศการปกครองแบ่งเป็นสถาบัน มีสถาบันบริหารหรือรัฐบาล มีสถาบันนิติบัญญัติคือรัฐสภา และมีสถาบันตุลาการคือท่าน สถาบันตุลาการนี้เป็นหนึ่งในสามของสถาบันที่ปกครองประเทศ ซึ่งสถาบันทั้งสามนี้ถ้าทำงานด้วยดี ด้วยความอิสระ และไม่ก้าวก่ายกันคือไม่ไปเกี่ยวในทางที่จะบังคับฝ่ายใด ประเทศก็จะปกครองไปได้ดี แต่ไม่ใช่หมายความว่าไม่ต้องรับรู้การทำงานของอีกสองสถาบัน ที่สำคัญจะต้องมีความเป็นอิสระ เพื่อความมีอิสระนั้นก็จะต้องปราศจากอคติอย่างที่ว่านี้ เพราะว่าถ้ามีอคติเห็นก็เท่ากับเห็นกับตัว หรือเห็นกับหมู่คณะ จะทำให้สถาบันทลายลงมา และเมื่อทลายลงมา หนึ่งในสามสถาบันในสามสถาบันทลายลงมาประเทศชาติจะไปไหน เราก็คงเห็นว่าในประเทศมีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้นมากเหมือนกัน แต่ถ้าเราบอกว่ามีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้น เราก็ไม่ถูกต้องบ้าง อันนั้นไม่ถูกต้อง ถ้าทุกคนคิดอย่างนี้ คนอื่นเขาก็คิดบ้าง แล้วก็จะมีความถูกต้องได้อย่างไร

ในประเทศชาติ อย่างน้อยที่สุดขอให้มีสถาบันหนึ่งแห่งหนึ่งที่แน่นอน และปราศจากอคติจริง ๆ คนอื่นเขาอาจไม่ได้บอกว่าข้าพเจ้าจะทำงานโดยปราศจากอคติแต่ท่านได้พูดอย่างนั้น ท่านได้ลั่นวาจาไว้เป็นเสียงดังด้วยเสียงดังอาจนึกว่าอยู่ในห้องนี้เท่านั้นเอง แต่ว่ามันก้องอยู่ในโลก เพราะว่าท่านเป็นโลก แต่ละคนเป็นโลกท่านก็ต้องจำและได้ยื่นคำปฏิญาณนี้ก้องตลอดชีวิต ฉะนั้นถ้าท่านทำถูกต้องอย่างนี้ ท่านจะมีเกียรติของท่าน แต่ละคนก็จะสามารถปฏิบัติงานตั้งแต่บัดนี้ไปจนกระทั่งเกษียณอายุ หรือแม้จะต่อจากเลยจากเกษียณอายุ จะเป็นคนที่ดี เป็นคนที่ซื่อสัตย์สุจริต เป็นคนที่มีประโยชน์ แม้จะเป็นเพียงคนหนึ่งก็นับว่าได้พยุงชาติบ้านเมืองให้อยู่เย็น

เป็นสุขได้ ซึ่งความจริงประเทศไทยอยู่เย็นเป็นสุขมาจนทุกวันนี้อย่างมหัศจรรย์ ก็เพราะเหตุว่าแต่ละคนได้พูน
ความดีไว้ไม่มากก็น้อย แม้จะคนเดียวหรือสองคนอาจช่วยชาติบ้านเมืองให้อยู่ได้

ฉะนั้นขอให้ท่านตระหนักและเข้าใจในคำปฏิญาณที่ท่านได้ให้ไว้ เพราะว่าคำปฏิญาณนี้ก็สรุปตลอดชีวิต
ของท่านจนถึงบัดนี้ และจะเป็นหลักสำหรับชีวิตของท่านจนตาย ถ้าทำได้อย่างนี้ได้ชื่อว่าช่วยส่วนรวม
ประเทศชาติให้อยู่ ไม่สลายตัวไม่พังเหมือนหลายประเทศที่ค่อนข้างจะตกต่ำ แล้วก็ในคราวเดียวกันอาจช่วย
มนุษยชาติโดยส่วนรวมก็ได้ ฉะนั้นก็ขอให้ท่านทั้งหลายรักษาคำมั่นของการปฏิญาณนี้ไว้ตลอดไป

ขอให้ท่านทั้งหลายได้ประสบความสำเร็จในหน้าที่และความสำเร็จในทางส่วนตัวด้วย ขอให้มีความเจริญ
รุ่งเรืองทั่วกันทุกคน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี และ
พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรี นำพลเอก สุจินดา คราประยูร
และพลตรี จำลอง ศรีเมือง เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธ ที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๕ เวลา ๒๑.๓๐ น.

๑ คงไม่เป็นที่แปลกใจทำไมถึงเชิญให้ท่านมาพบกันอย่างนี้ เพราะว่าทุกคนก็ทราบเหตุการณ์มีความยุ่งเหยิงอย่างไร และก็จะทำให้ประเทศชาติล่มจมไปได้แต่ที่จะแปลกใจก็อาจจะมีความสงสัยว่าทำไมเชิญ พลเอก สุจินดา คราประยูร และพลตรี จำลอง ศรีเมือง เพราะว่าอาจจะมีความเป็นผู้ที่เป็นตัวแสดง ตัวละคร มากกว่านี้ แต่ที่เชิญมาเพราะว่าตั้งแต่แรกที่มีเหตุการณ์ สองท่านเป็นผู้ที่เผชิญหน้ากัน และก็นั่นที่สุด การต่อสู้หรือการเผชิญหน้า กว้างขวางออกไป ถึงได้เชิญสองท่านมา

๒ การเผชิญหน้าตอนแรก ก็จะเห็นจุดประสงค์ของทั้งสองฝ่ายได้ชัดเจนพอสมควร แต่ต่อมากายหลัง ๑๐ กว่าวัน ก็เห็นแล้วว่าการเผชิญหน้านั้น เปลี่ยนโฉมหน้าไปอย่างมาก จนกระทั่งผลจะออกมาอย่างไรก็ตาม ก็จะไม่เสียทั้งนั้น เพราะว่าทำให้มีความเสียหายในทางชีวิตเลือดเนื้อของคนจำนวนมากพอสมควร แล้วก็มีความเสียหายทางวัตถุ ซึ่งเป็นของส่วนราชการและส่วนบุคคล เป็นมูลค่ามากมายนอกจากนั้น ก็มีความเสียหาย ในทางจิตใจ และในทางเศรษฐกิจของประเทศชาติอย่างที่จะนับคณนาไม่ได้ ฉะนั้นการที่จะเป็นไปอย่างนี้ต่อไป จะเป็นด้วยเหตุผลหรือต้นตออย่างไรก็ช่าง เพราะเดี๋ยวนี้เหตุผลเปลี่ยนไป ถ้าหากว่า เผชิญหน้ากันแบบนี้ต่อไป เมืองไทยมีแต่ล่มจมลงไป แล้วก็ทำให้ประเทศไทยที่เราสร้างเสริมขึ้นมาอย่างดีเป็นเวลานาน จะกลายเป็นประเทศที่ไม่มีความหมาย หรือมีความหมายในทางลบอย่างมาก ซึ่งก็เริ่มปรากฏผลแล้ว ฉะนั้นจะต้องแก้ไข โดยที่ดูว่ามีข้อขัดแย้งอย่างไร แล้วก็พยายามที่จะแก้ไขตามลำดับ เพราะว่าเดี๋ยวนี้ปัญหาที่มีอยู่ทุกวันนี้ สองสามวันนี้ มันเปลี่ยนไป ปัญหาไม่ใช่เรื่องของที่เรียกว่าการเมือง หรือเรียกว่าของการดำรงตำแหน่งอะไร มันเป็นปัญหาของการสืบทอดของประเทศชาติ ฉะนั้นจะต้องช่วยกันแก้ไข

๓ มีผู้ที่ส่งข้อเสนอแนะในการแก้ไขสถานการณ์มาหลายฉบับ หลายคนจำนวนเป็นร้อย แล้วก็ทั้งในเมืองไทย ทั้งต่างประเทศก็ส่งมา ที่เขาส่งมา การแก้ไข หรือการแนะนำว่า เราควรจะทำอย่างไร ก็มีต่าง ๆ นานา ตั้งแต่ตอนแรก ก็บอกว่าให้แก้ไขด้วยวิธียุบสภา ซึ่งก็ได้หารือกับทุกฝ่ายที่เป็นสภา หมายความว่า พรรคการเมืองทั้งหมด

(๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเรียบเรียงขึ้นจากที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

๑๑ พรรค ใน ๑๑ พรรคนี้ คำตอบมีมาว่า ไม่ควรยุบสภาเป็นส่วนมาก มี ๑ รายที่บอกว่า ควรยุบสภา จะเน้นการที่จะแก้ไขแบบที่เขาเสนอมานั้น ก็เป็นอันว่าตกไป นอกจากนั้นก็ยังมีเป็นฎีกาและแนะนำวิธีการต่าง ๆ กัน ซึ่งก็ได้พยายามเสนอไปตามปกติ คือเวลามีฎีกาขึ้นมาก็ส่งไปให้ทางสำนักคณะรัฐมนตรี หรือสำนักนายกรัฐมนตรี แต่ก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขตามแบบนั้น ตกลงมีแบบยุบสภา และก็มีอีกแบบหนึ่ง คือแบบแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อให้ได้ตามประสงค์ที่ต้องการ หมายความว่าความถึงประสงค์เดิมที่เกิดเผชิญหน้ากัน

๔ ความจริงวิธีนี้ ถ้าจำกันได้ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๔ ก็ได้พูดต่อสมาคมที่มาพบจำนวนหลายพันคน แล้วก็ดูเหมือนว่าพอจะฟังกัน ฟังกันโดยดีเพราะเหตุผลที่มีอยู่ในนั้นดูจะแก้ปัญหาได้พอสมควร ตอนนั้นก็ขอย้ำว่าทำไมพูดอย่างนั้น ว่าถ้าจะ “แก้ก่อนออก” ก็ได้ หรือ “ออกแล้วแก้” ก็ได้ อันนั้นทุกคนก็ทราบดีว่าเรื่องอะไรก็เรื่องรัฐธรรมนูญ ซึ่งครั้งนั้นการแก้รัฐธรรมนูญก็ได้ทำมาตลอด มากกว่าฉบับเดิมที่ได้แก้ไขไว้ แล้วก็ก่อนที่ไปพูดที่ศาลาดุสิตาลัย ก็ได้พบพลเอก สุจินดา ก็ขออนุญาตเล่าให้ฟังว่า พบพลเอก สุจินดา แล้วพลเอก สุจินดา ก็เห็นด้วยว่าควรประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และแก้ไขต่อไปได้ อันนี้ก็เป็นที่ทำกันได้ และตอนหลังนี้ พลเอก สุจินดา ก็ได้ยืนยันว่าแก้ไขได้ ก็ค่อย ๆ แก้ให้เข้าระเบียบ ให้เป็นแบบที่เรียกว่า “ประชาธิปไตย” ฉะนั้นก็ได้พูดตั้งหลายเดือนมาแล้ว ในวิธีการที่จะแก้ไขแล้วข้อสำคัญอยู่ที่ทำไมอยากไปประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แม้จะถือว่ารัฐธรรมนูญนี้ยังไม่ครบถ้วนก็เพราะเหตุว่ารัฐธรรมนูญนั้น มีคุณภาพพอใช้ได้ ดีกว่าธรรมนูญการปกครองชั่วคราวที่เข้ามาเกือบปี เพราะเหตุว่ามีบางข้อบางมาตราซึ่งเป็นอันตรายแล้วก็ไม่ครบถ้วนในการที่จะใช้ปกครองประเทศ ฉะนั้นก็นึกว่าถ้าหากว่าสามารถที่จะปฏิบัติตามที่ได้พูดในวันที่ ๔ ธันวาคม นั้น ก็เท่ากับเป็นการกลับไปดูปัญหาแต่เดิมไม่ใช่ปัญหานี้

๕ ปัญหานี้ไม่ใช่ปัญหาของการบัญญัติหรือแก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่ปัญหาทุกวันนี้ คือความปลอดภัย และขวัญของประชาชน ซึ่งเดี๋ยวนี้ประชาชนทั่วไปทุกแห่งทุกหน มีความหวาดระแวงว่าจะเกิดอันตราย มีความหวาดระแวงว่าประเทศชาติจะล่มจม โดยที่จะแก้ไขลำบาก ตามข่าวที่ได้ทราบมาจากต่างประเทศ เพราะเหตุว่าใน

ขณะนี้ทั้งลูกชายทั้งลูกสาวก็อยู่ต่างประเทศ ทั้งสองก็ทราบดี แล้วก็ได้พยายามที่จะแจ้งกับคนที่อยู่ในประเทศ เหล่านั้น ว่าประเทศไทยนี้จะยังแก้ไขสถานการณ์ได้ แต่ว่ารู้สึกว่าจะเป็นความคิดที่เป็นความคิดแบบทวังสูงไป หน่อย ถ้าหากว่าเราไม่ทำให้สถานการณ์อย่าง ๓ วันที่ผ่านมานี้สิ้นสุดลงไปได้ ฉะนั้นก็ขอให้ท่านโดยเฉพาะ สองท่านพลเอก สุจินดา และพลตรี จำลอง ช่วยกันคิด คือหันหน้าเข้าหากัน ไม่ใช่เผชิญหน้ากัน เพราะว่าเป็น ประเทศของเรา ไม่ใช่ประเทศของหนึ่งคนสองคน เป็นประเทศของทุกคน ต้องเข้าหากัน ไม่เผชิญหน้ากัน แก้ปัญหา เพราะว่าอันตรายมีอยู่เวลาคนเราเกิดความบ้ำเลือด ปฏิบัติการรุนแรงต่อกัน มันลืมนิ้ว ลงท้ายก็ไม่รู้ว่า ตีกันเพราะอะไร แล้วก็แก้ปัญหาวะไร เพียงแต่ว่า จะต้องเอาชนะ แล้วก็ใครจะชนะไม่มีทางชนะ อันตรายทั้งนั้น มีแต่แพ้ คือต่างคนต่างแพ้ ผู้ที่เผชิญหน้าก็แพ้ แล้วก็ที่แพ้ที่สุดก็คือประเทศชาติ ประชาชนจะเป็นประชาชนทั้ง ประเทศ ไม่ใช่ประชาชนเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ถ้าสมมติว่า กรุงเทพมหานครเสียหาย ประเทศก็เสียหายไป ทั้งหมด แล้วก็จะมีประโยชน์อะไรที่จะทะเลาะงัดตัวว่าชนะ เวลาอยู่บนกองสิ่งปรักหักพัง

๖ ฉะนั้นจึงขอให้ทั้งสองท่านเข้ามา คือไม่เผชิญหน้า แต่ต้องหันหน้าเข้าหากันและสองท่านนี้เท่ากับเป็นผู้แทนของฝ่ายต่าง ๆ คือ ไม่ใช่สองฝ่าย คือฝ่ายต่าง ๆ ที่เผชิญหน้ากัน ให้ช่วยกันแก้ปัญหาปัจจุบันนี้ คือ ความรุนแรงที่เกิดขึ้น แล้วก็เมื่อเยียวยาปัญหานี้ได้แล้ว จะมาพูดกัน ปรึกษากันว่าจะทำอะไรสำหรับให้ประเทศไทย ได้มีการสร้างพัฒนาขึ้นมาได้ กลับมาคืนได้โดยดี อันนี้เป็นเหตุผลที่เรียกท่านทั้งสองมา และก็เชื่อว่าทั้งสองท่าน ก็เข้าใจว่าจะเป็นผู้ที่ได้สร้างประเทศจากสิ่งปรักหักพังแล้วก็จะได้ผลในส่วนตัวมาก ว่าทำได้ดี แก้ไขอย่างไร ก็แล้ว แต่ที่จะปรึกษากัน ก็มีข้อสังเกตดังนี้

๗ ท่านประธานองคมนตรี ท่านองคมนตรีเปรม ก็เป็นผู้ที่เป็นผู้ใหญ่ ผู้ที่พร้อมที่จะให้คำแนะนำ ปรึกษา ทารือกันด้วยความเป็นกลาง ด้วยความรักชาติเพื่อสร้างสรรค์ประเทศให้เข้าสู่ทางของความวัฒนา ขอฝากให้ ช่วยกันสร้างชาติ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๕

การที่คณะรัฐมนตรีได้กล่าวคำปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่นั้น ก็เพื่อที่จะให้เป็นกำลังใจแก่ตัวเองว่า ตั้งจิตตั้งใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความตั้งใจที่สูง เพื่อให้ปฏิบัติการของตนได้มีความสำเร็จอย่างแท้จริง คณะรัฐบาลนี้มีหน้าที่สำคัญอยู่ที่ตัวคำว่า “รัฐบาล” นั้นเอง คือเป็นผู้ที่จะรักษารัฐ เป็นผู้ที่ปกครองประเทศ เพื่อให้ประเทศได้มีความมั่นคง และมีความเจริญรุดหน้าไปได้ ท่านทั้งหลายก็เป็นรัฐบาลที่ค่อนข้างจะพิเศษหน่อย เพราะว่าเข้ามาในระยะเวลาที่บ้านเมืองต้องการผู้ที่จะเสียสละ เพื่อตั้งให้ประเทศชาติเข้าสู่ความมั่นคง ความสงบ ฉะนั้นทุกคนก็ต้องรักษาคำปฏิญาณของตนไว้โดยดี เพื่อที่จะเป็นแนวทางปฏิบัติ และเป็นกำลังใจของผู้ปฏิบัติ

เพื่อการนี้ก็ขอให้ท่านทุกคนมีกำลังใจที่แข็งแรง ตั้งจิตใจที่มั่นคงแน่วแน่และมีปัญญาที่เฉียบแหลม เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่ข้างหน้า ทั้งขอให้ท่านทั้งหลายได้ประสบความสำเร็จในปณิธานที่ได้ตั้งเอาไว้ ขอให้ประสบความสำเร็จในกิจการของรัฐบาล เพื่อที่จะเป็นเกียรติแก่ตัวเอง และเป็นความผาสุกมั่นคงของประเทศชาติ.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายอานันท์ ปันยารชุน

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทั้งหลาย ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยมหิดล ที่มอบปริญญาคุณวุฒิปันธิตดิดิตติมศักดิ์ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์แก่ข้าพเจ้า.

ผู้มุ่งหวังความดีและความเจริญมั่นคงในชีวิต จะต้องไม่ละเลยการศึกษา. ความรู้ที่จะศึกษามีอยู่สามส่วน คือความรู้วิชาการ ความรู้ปฏิบัติการ และความรู้คิดอ่านตามเหตุผลความเป็นจริง ซึ่งแต่ละคนควรเรียนรู้ให้ครบ เพื่อสามารถนำไปใช้ประกอบกิจการงาน และแก้ปัญหาทั้งปวงได้อย่างมีประสิทธิภาพ. อีกประการหนึ่งจะต้องมีความจริงใจและบริสุทธิ์ใจไม่ว่าในกิจการงาน ในผู้ร่วมงาน หรือในการรักษาระเบียบแบบแผนความดีงาม ความถูกต้องทุกอย่าง เพราะความจริงใจนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการผดุงและสร้างเสริมความมีสมานฉันท์ ความประสานสามัคคี และความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของส่วนรวม. ประการที่สาม จำเป็นต้องสำรวจความบกพร่องของตนเอง อยู่สม่ำเสมอ แล้วพยายามปฏิบัติแก้ไขเสียโดยเร็ว ไม่ปล่อยให้เจริญเติบโต ทำความเสื่อมเสียแก่การกระทำและความคิด. ประการที่สี่ ต้องฝึกฝนให้มีความสงบหนักแน่นทั้งในกาย ในใจ ในคำพูด เพราะความสงบหนักแน่นเป็นเครื่องผ่อนปรนระงับความรุนแรง ความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจในกันและกันได้ทุกกรณี. โดยเฉพาะความสงบหนักแน่นในจิตใจนั้น ทำให้เกิดความยั้งคิดพิจารณาตามเหตุตามผล จึงช่วยให้สามารถขบคิดวินิจฉัยร้อยราวปัญหาและกระทำ ได้ถูกต้องพอเหมาะพอดี มีประสิทธิผล.

หลักปฏิบัติที่กล่าว เป็นข้อที่ท่านทั้งหลายพึงรับไว้ศึกษาพิจารณาให้เห็นกระจ่าง และนำไปใช้เป็นแนวทางความประพฤติปฏิบัติ เพื่อนำพาดนให้บรรลุถึงความเจริญมั่นคงที่มุ่งหมาย.

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิต สมประสงค์ทุก ๆ ประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกรวบรวมหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ตามที่อธิการบดีรายงานว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีแผนการพัฒนาคณะธรรมตามแผนพัฒนา มหาวิทยาลัยระยะที่ ๓ และได้ดำเนินงานเร่งรัดด้านนี้เป็นพิเศษ เพิ่มเติมจากความพยายามที่จะสร้างชุมชนวิชาการที่สมบูรณ์แบบ นั้นนับเป็นการเหมาะสม และเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง.

หลักของคณะธรรมคือการคิดด้วยจิตใจที่เป็นกลาง. ก่อนที่บัณฑิตจะพูดจะทำสิ่งไร จำเป็นต้องหยุดคิดเสียก่อน เพื่อรวบรวมสติให้ตั้งมั่นไม่โอนเอนและให้จิตสว่างแจ่มใส ซึ่งแรก ๆ ทัด อาจต้องใช้เวลาบ้าง และอาจรู้สึกว่าการทำได้ยาก. แต่เมื่อปฏิบัติฝึกฝนจนคุ้นเคยชำนาญแล้วก็ตั้งสติคิดอ่านได้คล่องแคล่วรวดเร็วขึ้น. จะแสดงความรู้ความคิดเรื่องใด แก่ใคร ผู้ฟังก็เข้าใจได้ง่าย ได้ชัด ไม่ผิดหลักวิชา ซึ่งเท่ากับได้ปฏิบัติถูกต้องตรงตามคุณธรรมของนักวิชาการอย่างครบถ้วน. ดังนี้ หากทุกคนปฏิบัติได้สำเร็จ จะทำให้สามารถเผยแพร่วิชาการทั้งหลายที่ร่ำเรียนมา ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน ทั้งจะเอื้ออำนวยให้กิจการทั้งปวงที่ทำ ลุล่วงได้โดยราบรื่น และถูกต้อง. จึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายคิดใคร่ครวญให้เห็นจริงพร้อมทั้งให้พยายามระมัดระวังตั้งใจที่จะไม่นำเอาวิชาการมาใช้เป็นอุบายโต้เถียงเอาชนะกันแต่อย่างเดียว เพราะการกระทำดังนั้นจะกลับเป็นเหตุก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและขัดแย้งกันในสังคม.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จและความก้าวหน้ารุ่งเรือง สมปรารถนา ทั้งสามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติได้อย่างเต็มภาคภูมิ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันศุกร์ ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติพิเศษ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาในปีทุกคน.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า หลักของคุณธรรมคือการคิดด้วยจิตใจที่เป็นกลาง. ก่อนจะพูดจะทำสิ่งไร จำเป็นต้องหยุดคิดเสียก่อน เพื่อรวบรวมสติให้ตั้งมั่น และให้จิตสว่างแจ่มใส ซึ่งเมื่อฝึกหัดจนคุ้นเคยชำนาญแล้ว จะกระทำได้อย่างคล่องแคล่ว ช่วยให้สามารถแสดงความรู้ความคิดในเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย ได้ชัด ไม่ผิดทั้งหลักวิชาทั้งหลักคุณธรรม. และถ้าทุกคนปฏิบัติได้ จะทำให้สามารถเผยแพร่วิชาการที่เรียนมาได้อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ ทั้งจะเอื้ออำนวยให้กิจการทั้งปวงที่ทำ ลุล่วงไปได้โดยราบรื่นและถูกต้อง. วันนี้ จะพูดกับท่านเรื่องการสร้างสรรค์และเพิ่มพูนความดีความเจริญให้แก่ตน แก่บ้านเมือง.

ความเจริญนั้นจะเกิดขึ้นได้ด้วยอาศัยปัจจัยสำคัญประกอบพร้อมกัน ๔ อย่าง. อย่างที่หนึ่ง ต้องมีคนดี มีปัญญา มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ประกอบการ. อย่างที่สองต้องมีวิทยาการที่ดีเป็นเครื่องใช้ประกอบการ. อย่างที่สาม ผู้ประกอบการต้องมีความวิริยะอุตสาหะ และความเพ่งพินิจอย่างละเอียดรอบคอบในการทำงาน. อย่างที่สี่ ต้องรู้จักการทำงานให้พอเหมาะพอดี และพอควรแก่งานและแก่ประโยชน์ที่พึงประสงค์. ปัจจัยแห่งความเจริญดังกล่าวนี้ จะประกอบพร้อมกันขึ้นมิได้ หากบุคคลไม่พยายามศึกษาอบรมตนเองด้วยตนเองอยู่เป็นนิตย์. บัณฑิตแต่ละคนจึงควรอย่างยิ่ง ที่จะตั้งใจฝึกฝนตนเองให้มีปัญญาความสามารถพร้อม ทั้งพยายามใช้ศิลปวิทยาที่มีอยู่ ประกอบกิจการงานด้วยความเพ่งพินิจ ด้วยความฉลาดรอบคอบไปให้พอดีพอเหมาะแก่งานแต่ละขั้นแต่ละอย่าง. ความเจริญวัฒนาของงาน ของตัวเองและของประเทศชาติจะเกิดขึ้นตามที่ตั้งใจปรารถนา.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความสำเร็จและความเจริญ ทั้งขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันเสาร์ ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ที่ได้รับรางวัลและทุนการศึกษาทุกคน.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า หลักของคุณธรรมคือการคิดด้วยจิตใจที่เป็นกลาง. ก่อนจะพูดจะทำสิ่งไร จำเป็นต้องหยุดคิดเสียก่อน เพื่อรวบรวมสติให้ตั้งมั่น และให้จิตสว่างแจ่มใส ซึ่งเมื่อฝึกหัดจนคุ้นเคยชำนาญแล้ว จะช่วยให้สามารถแสดงความรู้สึกความคิดในเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย ได้ชัด ไม่ผิดทั้งหลักวิชาทั้งหลักคุณธรรม. และถ้าทุกคนปฏิบัติได้ จะทำให้สามารถเผยแพร่วิชาการที่เรียนมาได้อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ ทั้งจะเอื้ออำนวยให้กิจการทั้งปวงที่ทำ ลุล่วงไปได้โดยราบรื่นและถูกต้อง. เมื่อวานนี้ ได้พูดถึงการสร้างเสริมความเจริญของกิจการต่าง ๆ ว่าจะสำเร็จดังประสงค์ได้ ถ้ามีคนดีเป็นผู้ประกอบการ มีวิทยาการดีเป็นเครื่องใช้ประกอบการ มีความอุตสาหะวิริยะ และความละเอียดรอบคอบ เป็นพื้นฐานในตัวผู้ปฏิบัติ และมีการรู้จักการทำงานให้พอเหมาะพอดีแก่ประโยชน์ที่ประสงค์ เป็นหลักปฏิบัติการ. วันนี้จะพูดกับท่านถึงปัจจัยอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นอุปการสำคัญในการปฏิบัติงานสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าคือความจริงใจ.

ความจริงใจต่อผู้อื่นเป็นคุณธรรมสำคัญมากสำหรับผู้ที่ต้องการความสำเร็จและความเจริญ เพราะช่วยให้สามารถขจัดปัดเป่าปัญหาได้มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาอันเกิดจากความกินแหนงแคลงใจและเอารัดเอาเปรียบกัน. นอกจากนั้น ยังทำให้ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจ และความร่วมมือสนับสนุนจากทุกคนทุกฝ่าย ที่ถือมั่นในเหตุผลและความดี. ผู้มีความจริงใจจะทำการสิ่งใด ก็มักสำเร็จได้โดยราบรื่น.

ความจริงใจอย่างสำคัญยังมีอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ความจริงใจต่อตนเอง เช่น เมื่อได้ตั้งใจจะประพฤติปฏิบัติ ในความดีอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว จะต้องติดตามรักษาความตั้งใจที่จะกระทำดั่งนั้นให้ได้ตลอดไป. คนที่รักษาความจริงใจต่อตนเองไว้ได้มั่นคง จะไม่เป็นคนสลับปลับ หากแต่เป็นคนที่มีหนักแน่นเที่ยงตรง ทำอะไรตามกฎเกณฑ์ตามระเบียบ ตามเหตุผลและความถูกต้องเป็นธรรม จึงเป็นผู้สามารถสร้างสรรค์และสร้างสมความดีความเจริญให้กองงามเพิ่มพูนยิ่ง ๆ ขึ้นได้ ไม่มีวันถอยหลัง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญาอันกล้าแข็งสมบูรณ์ และให้ประสบความสำเร็จพร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองทุกประการในชีวิตสมปรารถนา.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกรวบรวมหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าอย่างน่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

วิชาการต่างสาขาที่บัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นี้ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำคัญมาก ด้วยจะเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งจะเกื้อกูลให้บ้านเมืองเจริญวัฒนายิ่งขึ้นไป. แต่ความเจริญนั้น ที่จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ประกอบกันอีกหลายอย่าง. นอกจากวิทยาการที่ดีแล้ว อย่างหนึ่งจะต้องอาศัยความถูกต้องเที่ยงตรงและความสะอาดสุจริต ซึ่งต้องเป็นไปพร้อมทั้งในความคิดและการกระทำ. อย่างหนึ่ง จะต้องอาศัยความมีปัญญา คือความฉลาดรู้ทั่ว รู้จริง ในเหตุในผลและในความเจริญความเสื่อม. อีกอย่างหนึ่ง จะต้องอาศัยความขยันหมั่นปฏิบัติ ด้วยความเอาใจใส่และความเพ่งพินิจ ไม่ประกอบกิจการงานด้วยความประมาทหละหลวม. และโดยประการสำคัญ จะต้องอาศัยความสำเร็จสมบูรณ์ ความพอเหมาะพอดี ในการปฏิบัติงานทั้งปวงด้วย เช่น เมื่อทำงานใหญ่ ๆ ซึ่งประกอบด้วยส่วนย่อยหลาย ๆ ส่วน หรือมีขั้นตอนปฏิบัติหลายขั้นตอนจะต้องถือว่างานทุกชั้นทุกส่วนมีความสำคัญ และต้องพยายามกระทำงานแต่ละส่วนแต่ละขั้นตอนนั้นให้เสร็จสมบูรณ์ พอเหมาะพอดีเสมอกัน ไม่ละเว้นหรือไม่เน้นหนักในส่วนหนึ่งส่วนใดให้เกินพอดีไป งานที่ทำจึงจะสำเร็จผลสมบูรณ์แท้จริงโดยไม่มีจุดบกพร่อง.

ปัจจัยที่กล่าวมาแล้วนี้ ย่อมประกอบพร้อมขึ้นได้ในตัวบัณฑิต ด้วยการศึกษาและฝึกฝนอบรมตนเองด้วยตนเองโดยสม่ำเสมอ. จึงเป็นหน้าที่ของแต่ละคน ที่ต้องตั้งใจพยายามฝึกตนให้ดี อย่าให้มีข้อบกพร่อง. ความเจริญก้าวหน้าในทุกคนปรารถนาปรารถนา ก็จะมีบังเกิดขึ้นให้ได้ชื่นชมสมเจตนา.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เป็นผู้เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานให้ลุล่วงผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจักนำพาให้ประสบความสำเร็จและความเจริญทุก ๆ ประการในชีวิต.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๔

ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาได้โดยราบรื่นเป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสัมฤทธิ์ผลในการศึกษา.

บัณฑิตผู้ผ่านการศึกษาระดับสูงมาแล้ว ย่อมมุ่งหวังจะได้ทำการทำงานที่สำคัญเป็นแก่นสาร เพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นประโยชน์ เป็นความเจริญมั่นคงแก่ชาติบ้านเมืองและตนเองต่อไป. เรื่องการทำงานนี้ อยากจะให้ทุกคนสังเกตให้เห็นว่า คนทำงานส่วนใหญ่แบ่งออกได้เป็น ๒ พวก. พวกหนึ่งทำงานด้วยความรวดเร็ว ฉับไว ด้วยความกล้า ไม่คิดลังเลสงสัยให้เกิดเป็นข้อติดขัด เหตุเพราะมีความตื่นตัว ตื่นใจ และมั่นใจในตนเอง เป็นเครื่องผลักดัน. แต่มักจะมีข้อเสียที่ขาดความละเอียดรอบคอบและสติยั้งคิด ทำให้งานได้ผลไม่สมบูรณ์ หรือบกพร่องเสียหายได้. อีกพวกหนึ่งทำงานด้วยความเฉื่อยช้า ขาดความกล้า ความมั่นใจ เพราะเหตุมีความละเอียดรอบคอบและระมัดระวังตัวเกินไป พาให้รีรอ ไม่ลงมือทำ จนเสียเวลา เสียการเสียนาน และเสียประโยชน์ที่จะพึงได้ไปมาก. การทำงานของบุคคลทั้งสองพวกนี้ท่านทั้งหลายควรอย่างยิ่งที่จะนำมาเทียบเคียงวินิจฉัยโดยละเอียด ด้วยเหตุผลหลักวิชา และด้วยความไม่มีอคติยึดถืออย่างผิด ๆ ให้เห็นแน่ชัด ทั้งในส่วนเสียและส่วนดี แล้วกลั่นกรองเอาส่วนที่เสียออก เหลือแต่ส่วนที่เป็นแก่นสารและเป็นประโยชน์ไว้ นำมาตั้งเป็นหลักปฏิบัติขึ้นใหม่ ว่าในการจะทำงานใดสิ่งใด จำเป็นต้องรักษาแรงผลักดันที่ได้กล่าวแล้วนั้น ให้คงอยู่เสมอ แล้วนำเอาความสุ่มรอบคอบ ความมีสติ กับทั้งเหตุผลและหลักวิชาอันถูกแท้ มาประกอบเข้าด้วยกันให้พร้อมจึงจะส่งเสริมให้สามารถกระทำการงานทุกอย่างได้ถูกต้องวัน พอเหมาะพอดี และได้ผลสมบูรณ์เต็มเปี่ยม.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานชมรมนักเรียนทุนมูลนิธิอานันทมหิดล^(๒)

พร้อมด้วยคณะเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน

โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนมูลนิธิอานันทมหิดล

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธ ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๕

ขอขอบใจที่ได้นำเงินมาเพื่อที่จะสมทบทุนในมูลนิธิอานันทมหิดล และดีใจที่ได้พบผู้ที่ไปศึกษาจากมูลนิธิอานันทมหิดลเป็นครั้งเป็นคราวอย่างนี้ ก็เป็นโอกาสที่จะได้สังสรรค์กัน เพื่อที่จะดูว่าจะทำอะไรได้

ทุกปีที่เคยมาก็ได้พูดอยู่ซ้ำซากว่าผู้ที่มีวิชาการก็ควรที่จะช่วยกัน แลกเปลี่ยนความคิดความเห็นกัน เพื่อที่จะจัดให้สังคมให้ประเทศชาติมีความก้าวหน้ามีความสงบเรียบร้อย และก็คงต้องเข้าไปอีกหลายปี เพราะว่าเราจะเห็นได้ว่าแม้จะมีผู้ที่มีความรู้ดี ๆ ในประเทศมากมาย แต่ประเทศก็ยังมีอุปสรรคหลายอย่าง ยิ่งขึ้น อาจเป็นเพราะว่าความรู้มาก แต่แต่ละคนก็จะแสดงความรู้ แล้วก็เห็นช่องทางมาก จึงทำให้ช่องทางต่าง ๆ นั้นชนกัน ไม่ค่อยยอมรับกัน เพราะเหตุว่าแต่ละคนที่มีวิชาการในแขนงหนึ่งก็นึกว่าแขนงของตัวเองใหญ่ที่สุด แขนงอื่นก็เช่นเดียวกัน เมื่อเป็นเช่นนั้นก็จะมีการกระทบกระเทือนกัน แต่ว่าถ้าได้ศึกษาฝึกหัด รวมทั้งศึกษาตามที่ศึกษาในห้องเรียน และตามความคิดคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ แล้วก็มาคิดพิจารณาพิจารณาจะลดการขัดกันได้มาก เพราะว่าความจริงมีความจริงมีทางเดียว คือการที่จะไม่ให้มีการเบียดเบียนกัน ความเจริญนั้นจะประกอบด้วยความอยู่ดีกินดี สบาย และความแน่นอนว่าความสบายของตัวเองจะไม่หายไป ฉะนั้นถ้าหากว่าผู้ใดจะไปทางไหนถ้ามีอะไรขวาง ถ้าไปชนสิ่งนั้นก็ไปกระทบกัน ก็การจัดจรรยาบรรณที่จริงสำคัญ ผู้ที่มีความรู้สูงถ้าหากว่าไม่ดูรอบด้านของตัวเอง ย่อมจะไปชนกับคนที่เดินโดยที่ไม่ดูรอบด้านแน่คือการจรรยาบรรณไม่ดี นี่ก็หน้าที่ของท่านต้องจัดจรรยาบรรณที่ดี คือดูรอบตัวแล้วก็หลบแล้วก็หลีกเลี่ยงให้เรียบร้อย จึงจะไม่มีมีการปะทะกัน ถ้าไม่เช่นนั้น ถ้ามีการปะทะความเจริญที่เราต้องการก็ไม่ได้ นั่นก็เป็นจุดสำคัญ พูดแค่นี้ก็คงเข้าใจ เพราะว่าท่านทั้งหลายก็มีปัญญาเฉียบแหลมอยู่แล้ว

ก็ขอขอบใจท่านทุกคนที่ปฏิบัติงานทำหน้าที่อย่างเข้มแข็ง แข็งแรง และมองเห็นทางไกลทางกว้าง อันนี้ก็ทำให้ส่วนรวมมีความเจริญผลสำเร็จได้ และทุกคนก็จะมี ความเจริญรุ่งเรืองและความสุขโดยทั่วกัน.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายปราโมทย์ ไม้กลัด

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรี
เฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินจากกองทุนปูนซีเมนต์
เพื่อใช้ในการปรับปรุงพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ฯลฯ

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๓๕

ขอขอบใจคณะรัฐมนตรีที่ได้นำเงินมาเพื่อจะทำกิจการที่นายกได้กล่าว เงินจำนวนนี้เป็นเงินของบริษัทปูนซีเมนต์ต่าง ๆ ที่ได้ตั้งขึ้นมาเป็นทุนสำหรับให้การซื้อขายปูนซีเมนต์เป็นไปโดยเรียบร้อย จึงนับว่าเป็นเงินของบริษัท ทั้งผู้ที่ใช้ปูนซีเมนต์ ตลอดจนผู้ที่ได้ผลจากการได้ปูนซีเมนต์ คือการก่อสร้าง หรือการดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาบ้านเมือง ซึ่งก็เป็นเงินที่นายกได้แจ้งว่าเป็นเงินที่ไม่เป็นเงินงบประมาณ จึงต้องถือว่าเป็นเงินของเอกชนและประชาชนทั่วไป

กิจการที่จะดำเนินงานด้วยเงินลงทุนนี้ต่อไปก็คือการเสริมสร้างพระที่นั่งจักรีซึ่งมีโครงการมาหลายปีแล้ว และไม่สามารถที่จะดำเนินงานไป ที่เสริมสร้างนี้ก็จะเป็นประโยชน์ในด้านรักษาศิลปะของการก่อสร้างในประเทศไทย และเป็นสถานที่ที่จะใช้ประโยชน์ในด้านการเลี้ยงรับรองแขกบ้านแขกเมืองส่วนหนึ่ง หรือเพื่อการจัดงานที่สำคัญ ๆ ต้องการที่กว้างขวางและโอ่งโถงสมเกียรติกับงานนั้น ส่วนด้านที่จะประชุมและทำให้พระที่นั่งอมรินทร์ดีขึ้น สมสมัยขึ้น ก็มีประโยชน์มาก เพราะว่าพระที่นั่งอมรินทร์วินิจฉัยก็ใช้ในการพระราชพิธีต่าง ๆ ตลอดปี รวมทั้งการรับรองแขกบ้านผ่านเมืองและคณะทูตานุทูต

ส่วนการบริหารจัดการเพื่อมูลนิธิช่วยพัฒนาและมูลนิธิอานันทมหิดลนั้น ก็ทราบดีแล้วว่าเป็นมูลนิธิที่จะช่วยให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มูลนิธิช่วยพัฒนาที่ใช้สำหรับโครงการซึ่งทางรัฐบาลก็ได้ทำ แต่บางที่จำเป็นที่จะต้องมีความพิเศษซึ่งนับว่าเป็นทุนเอกชน เพื่อจะให้งานเหล่านั้นเป็นไปโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น และได้ขัดกับโครงการต่าง ๆ ของทางราชการ ส่วนมูลนิธิอานันทมหิดลนั้นได้ตั้งมาเป็นเวลาประมาณ ๓๗ ปีแล้ว เริ่มต้นด้วยเป็นทุน และนักศึกษานักเรียนทุนคนแรกก็ออกไปเรียนตอนที่ถือว่าเรียกว่าทุนอานันทมหิดล คนหนึ่ง และต่อมาก็ได้ตั้งเป็นมูลนิธิ เริ่มด้วยเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท และนักศึกษาได้ทุน ๓ คน ในปี ๒๕๐๓ ที่หลังก็ได้เจริญเติบโตขึ้นมาเป็น

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายอานันท์ ปันยารชุน

ลำดับ เดียวนี้ก็มีผู้ที่ได้เรียนสำเร็จจากการที่ได้สนับสนุนจากมูลนิธิเป็นจำนวนร้อยกว่าคน และกำลังเรียนอยู่ประมาณ ๕๐ คน ในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งเจ้านโยบายอยู่ว่าอยากจะได้เรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อที่จะให้มาร่วมแรงกันสร้างวิชาการในประเทศไทย รวมทั้งในการที่จะช่วยประชาชนด้วย เพื่อที่จะให้ประเทศไทยได้ก้าวหน้ารวดเร็ว และเป็นการประสานหลักวิชาต่าง ๆ ให้เข้าเป็นหลักวิชาใหญ่คือการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ฉะนั้นที่ได้สมทบในมูลนิธิทั้งสองนี้ก็เพื่อที่จะช่วยให้ทางฝ่ายที่เรียกว่าเอกชนสามารถที่จะช่วยฝ่ายราชการให้สร้างประเทศไทยนี้มีความเจริญรุ่งเรือง ทั้งเพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าคนไทยนี้ทุกคนร่วมแรง ร่วมกำลังเงิน กำลังแรงคน กำลังแรงความสามารถ วิชาการ เพื่อที่จะให้ประเทศไทยอยู่ยงและเจริญก้าวหน้า

ในการที่ท่านทั้งหลายซึ่งบัดนี้ได้ปฏิบัติหน้าที่คณะรัฐมนตรีมาตามที่ได้ตั้งปณิธานไว้ใกล้จะสิ้นสุตวาระแล้วก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้ปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง เสียสละ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ ที่จะเกิดขึ้น และได้ปฏิบัติเป็นผลสำเร็จโดยเฉพาะท่านทั้งหลายก็ได้มีความเข้มแข็งกล้าหาญที่จะปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศชาติยืนตัวได้หลังจากเหตุการณ์ที่ไม่ค่อยจะเรียบร้อย มีหวังที่จะก้าวหน้าต่อไปได้ดี ก็ต้องขอบใจทุกคนที่ได้ปฏิบัติด้วยความเสียสละ ด้วยความตั้งใจโดยไม่เหน็ดเหนื่อย ขอให้ได้รับความขอบใจจากทุกคนที่ได้ไปอยู่ในงานของท่านเพราะว่าทราบดีว่าแต่ละคนก็มีโชปรารถนาที่จะมามีอำนาจวาสนาอะไร แต่ว่าปรารถนาที่จะสร้างให้การทำงานของประเทศไทยดำเนินไปโดยปกติสุขและก้าวหน้า

ก็ขอขอบใจท่านและขอให้ทุก ๆ ท่านจงมีพลานามัยสมบูรณ์ แข็งแรง เพื่อที่จะปฏิบัติงานใด ๆ ต่อไป และให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญทุกประการ.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันจันทร์ ที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๕

บัดนี้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสร็จสิ้นลง และมีการเรียกประชุมรัฐสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมรัฐสภา เพื่อให้ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติตั้งแต่วาระนี้เป็นต้นไป.

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคราวนี้ ประชาชนต่างเล็งเห็นความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้ได้ผู้แทนที่ดีเข้ามารับภาระของแผ่นดิน เพื่อให้เกิดความมั่นคงในชาติบ้านเมือง และให้การปกครองประเทศดำเนินไปตามระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนปรารถนา. จึงขอให้สมาชิกแห่งสภานี้นึกถึงความสำคัญและความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้มาก แล้วพยายามใช้สติปัญญาความสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญ ด้วยความสำนึกตระหนักว่าการกระทำทุกอย่างของแต่ละคนมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงของประเทศ และสุขทุกข์ของประชาชน. ทุกคนควรอย่างยิ่งที่จะร่วมมือปรองดองกันในการกิจทั้งปวง ด้วยความคิดพิจารณาอันสุจริตรอบคอบ หนักแน่นด้วยเหตุผลที่ถูกต้องเที่ยงตรงตามหลักนิติธรรมและคุณธรรม ใฝ่งานของแผ่นดินดำเนินก้าวหน้าไปโดยไม่ติดขัด จนบรรลุผลเลิศ บังเกิดประโยชน์อันพึงประสงค์สมบูรณ์บริบูรณ์ทุกด้าน.

ขออวยพรให้การดำเนินงานของรัฐสภาเป็นไปโดยเรียบร้อย สัมฤทธิผลเป็นความผาสุกสวัสดิ์ และความวัฒนาถาวร แห่งราชอาณาจักรและประเทศไทย. ขอให้ทุกคนที่ร่วมประชุมร่วมกันอยู่ ณ ที่นี้ ประสบแต่ความสุขความเจริญทุกเมื่อทั่วหน้ากัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรี เฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์

วันพฤหัสบดี ที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๕

ขอแสดงความยินดีที่นายสามารถตั้งคณะรัฐมนตรีมาครบถ้วนเช่นนี้ เพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่คณะรัฐบาลสำหรับปกครองประเทศ เพื่อให้ประเทศมีความเจริญรุ่งเรือง และได้มาปฏิญาณตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ที่ให้รัฐมนตรีมาเปล่งวาจาปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติงานเพื่อความผาสุกและความปลอดภัยของประเทศชาติซึ่งคำปฏิญาณนี้ย่อมเป็นการยืนยันปณิธานของแต่ละท่านที่จะปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจที่เข้มแข็ง ทั้งใช้วิชาการและใช้สติปัญญาที่เฉียบแหลม เพื่อให้บรรลุผลในหน้าที่ที่ตั้งไว้กับตัว

รัฐบาลนี้มีใช่เป็นรัฐบาลแรกที่มีนายกมาจากการเลือกตั้งของประชาชนและประกอบด้วยผู้ที่ได้รับมอบจากประชาชน แต่ก่อนนี้ก็เคยมีมาแล้ว แต่รัฐบาลนี้มีข้อพิเศษอยู่อย่างหนึ่งว่าได้ตั้งขึ้นมาหลังจากเกิดวิกฤตการณ์อย่างร้ายแรง โดยเหตุนี้จึงมีรัฐบาลในลักษณะนี้ ส่วนเมื่อก่อนนี้รัฐบาลในลักษณะนี้จะมีหลังจากเกิดวิกฤตการณ์ใด ๆ มาเป็นเวลาอันยาวนาน รัฐบาลนี้ได้ตั้งขึ้นมาต่อจากวิกฤตการณ์อย่างใกล้ชิด ซึ่งก็ต้องถือว่าเป็นการดีอยู่ เพราะว่าทุกคนก็ยังจำได้ว่ามีความเดือดร้อนอย่างไร ถ้าหากการปกครองไม่เรียบร้อย และทุกคนก็ตั้งปณิธานแล้ว ก็คงจำได้ เพราะว่าเหตุการณ์ก็ผ่านมาไม่นาน ว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องปกครองด้วยความดี ความตั้งใจจริง และมีปณิธานที่สูงส่ง ถ้าหากว่าลืมไปก็อาจไม่ระมัดระวังพอ

ฉะนั้นทุกท่านที่จะต้องเป็นคณะรัฐมนตรีนี้คงจำได้ว่าควรจะทำอะไร และที่ตั้งอกตั้งใจไว้ว่าจะทำอะไรถ้ารัฐบาล บัดนี้ท่านได้เป็นคณะรัฐมนตรีแล้วโดยสมบูรณ์ ก็จะต้องต่อปณิธานที่ได้ตั้งเอาไว้ให้มั่นคง ถ้าหากว่าทำอย่างนั้นได้ก็นึกว่ารัฐบาลนี้จะสามารถทำประโยชน์ที่ดีที่จริงสำหรับประเทศชาติตามที่ทุกคนหวัง เพราะว่าประชาชนเดี๋ยวนี้ก็เหมือนแต่ก่อน ต้องการความสุข ต้องการความก้าวหน้า ต้องการมีชีวิตที่สุขสบาย สะดวก แล้วก็การที่ประชาชนจะมีชีวิตที่สุขสบาย สะดวกและปลอดภัย ก็ขึ้นกับท่านผู้ที่เป็นรัฐมนตรี ประกอบขึ้นมาเป็นคณะรัฐมนตรี เพราะว่าท่านมีหน้าที่สำคัญที่สุด ฉะนั้นท่านรับผิดชอบมาก ถ้าหากว่าทำดี ท่านก็จะรู้สึกได้ว่า

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายชวน หลีกภัย

ท่านได้ปฏิบัติตามปณิธาน และจะมีความพอใจทั้งในตัวเอง ทั้งในงาน ทั้งในความตั้งใจจริงที่ได้ทำ ฉะนั้นก็ขอให้ท่านทั้งหลายรักษาความตั้งใจจริงที่ได้ตั้งใจไว้และให้เป็นการรักษาปณิธานที่ยั่งยืน เพื่อที่จะได้นำประเทศชาติสู่ความเจริญรุ่งเรือง ปราศจากอันตราย ปราศจากความเดือดร้อน ขอทุกท่านได้รักษาปณิธานไว้โดยดี

โอกาสนี้ก็ขอให้ทุกคนมีพละทานมัยแข็งแรง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญข้อหนึ่งมีสติปัญญาที่เฉียบแหลม ซึ่งเป็นปัจจัยอีกข้อหนึ่งที่สำคัญ และรักษาความตั้งใจที่ถือเป็นสัจจะของตัวเอง ใจของตัวเอง อีกข้อหนึ่ง ด้วยความตั้งใจดังนั้นก็เชื่อว่าท่านจะได้ประสบความสำเร็จในงานการที่ท่านได้ทำ และจะกลายเป็นผู้ที่เป็นที่นับถือของบุคคลอื่น และเป็นที่นับถือของตนเองได้ ก็ขอให้ทุกท่านมีพละทานมัย มีสติปัญญาเฉียบแหลม และมีความตั้งใจจริงตลอดไป ขอให้ประสบความสำเร็จเรียบร้อย ปราศจากความเดือดร้อนต่าง ๆ ขอให้มีความสำเร็จทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ผู้นำศาสนาอิสลาม (อิหม่าม) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

และผู้แทนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา ๒

ณ ศาลาบุหลัน ทักซิณราชนิเวศน์

วันพฤหัสบดี ที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้พบกับกรรมการอิสลาม อิหม่าม และผู้แทนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พร้อมกันอีกครั้งหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนและทุกโรงเรียน ที่ได้รับโล่เกียรติคุณ และรางวัลชมเชยในการปฏิบัติงานดีเด่น.

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในประเทศไทยเจริญมั่นคง และพัฒนาก้าวหน้ามาเป็นลำดับ จนบัดนี้ อาจกล่าวด้วยความแน่ใจได้ว่าอิสลามิกชนไทยมีสถานศึกษาที่มีมาตรฐานการเรียนการสอนสูง ไม่แพ้ประเทศอื่นใดในโลก ทั้งด้านวิชาศาสนา วิชาสามัญ และความรู้รอบตัวต่าง ๆ. ที่พูดดังนี้ได้ เพราะมีประจักษ์พยานที่แน่ชัดอย่างน้อยก็สองอย่าง เป็นเครื่องยืนยัน. อย่างหนึ่ง นักเรียนที่จบจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่มีความรู้แน่นหนาทั่วถึง มีความคิดอ่านกว้างขวาง ถูกต้องตามหลักเหตุผล เทียบตรงตามหลักศีลธรรม ทั้งมีความสามารถที่จะทำการงานสร้างสรรค์ประโยชน์เพื่อส่วนรวมได้ทุกด้าน กล่าวสั้นได้ว่าเป็นคนที่สามารถพัฒนาตนเองและประเทศชาติได้เป็นอย่างดี. อีกอย่างหนึ่ง ครูผู้สอนศาสนาของเราหลายคนได้ไปสอนถึงในต่างประเทศ และต่างปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับนับถือ.

การที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามพัฒนาก้าวหน้าได้ดีเช่นนี้ เพราะมีแบบการศึกษาที่ทันสมัยและเหมาะสม ซึ่งทางราชการสนับสนุนให้ปฏิบัติต่อเนื่องมานานปีจนบังเกิดผลดีเป็นที่ประจักษ์แจ้งในขณะนี้. ดังนั้น ผู้จัดการศึกษา ผู้บริหารตลอดจนครูอาจารย์ รวมทั้งผู้นำทางศาสนาอิสลามและผู้มีส่วนร่วมในกิจการโรงเรียนทุกฝ่ายทุกคน จึงควรภูมิใจและพอใจในผลงานที่ได้ร่วมกันกระทำ ทั้งมีกำลังแรงใจที่จะดำเนินงานอันทรงคุณค่านี้ต่อไป เพื่อความเจริญและความก้าวหน้าผาสุกของเยาวชนท้องถิ่น และประเทศไทยอันเป็นที่รักของท่าน.

ขออวยพรให้ทุกคนมีกำลังเข้มแข็งทั้งด้วยกายด้วยใจ สามารถปฏิบัติหน้าที่ทุกด้านให้บรรลุผลเลิศได้โดยราบรื่น และขอมอบความสุข ความสวัสดิ มีแต่ความเจริญก้าวหน้าในชีวิตทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดงานชุมนุมสามัญประจำปี
ของสามัคคีสมาคม ในพระบรมราชูปถัมภ์

ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ายินดีด้วยมาก ที่สมาคมนักเรียนไทยในสหราชอาณาจักรจัดงานชุมนุมสามัญประจำปีขึ้นอีกวาระหนึ่ง. การประชุมเช่นนี้ควรจะได้ประโยชน์อย่างยิ่งเพราะอำนวยความสะดวกให้สมาชิกมาพบปะวิสาสะกัน ได้เข้าใจในความคิดจิตใจของกันและกันลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งย่อมเป็นทางช่วยให้สามารถร่วมมือประกอบกรณียกิจสำคัญ ๆ ของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพในวันข้างหน้า.

การที่ท่านทั้งหลายมาชุมนุมพบปะกันเป็นประจำทุกปี ด้วยความสมัครสมานกันเป็นอันดีนั้น น่าจะเป็นด้วยต่างคนต่างถือตัวว่าเป็นไทย. ความสามัคคีและความถือตัวว่าเป็นไทยนี้เป็นสิ่งที่มีค่าสูงสุด เพราะเป็นมรดกที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษของเรา ทั้งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เรารวมกันอยู่ และดำรงชาติประเทศเอกราชสืบมาได้. ทุกคนจะได้พยายามรักษาความเป็นไทยและความสามัคคีนี้ไว้ให้มั่นคงในทุกแห่ง อย่ายอมให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดมาทำลายเสีย. พร้อมกันนั้น ขอให้พยายามศึกษาวิชาการอันก้าวหน้าต่าง ๆ ให้กว้างขวาง ให้เกิดความรู้ความคิดใหม่ ๆ ขึ้นในตัวทุกคน. ปัญญาและความคิดอ่านที่ได้มาใหม่นี้ ทุกคนควรจะได้นำมาใช้ด้วยความพิจารณาอันถี่ถ้วนถูกต้องด้วยเหตุด้วยผล กาลเทศะ และสอดคล้องกับพื้นฐานความคิดจิตใจของคนไทย เพื่อเกื้อกูลให้สามารถเลือกสรรมาปรับปรุงใช้ในการพัฒนาบ้านเมืองของเราได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

ขออวยพรให้การชุมนุมครั้งนี้ดำเนินลุล่วงไปด้วยดี ได้รับผลครบถ้วนตามความมุ่งประสงค์ และให้ทุกคนที่เข้าร่วมการชุมนุมครั้งนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในวันเปิดประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑๘

ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก

ณ กรุงไทเป ไต้หวัน

วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีอย่างยิ่ง ที่ท่านทั้งหลาย ซึ่งเป็นผู้แทนจากศูนย์ภาคีขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก มาประชุมพร้อมกันในการประชุมใหญ่ ณ กรุงไทเป ไต้หวัน ในวาระนี้.

ข้าพเจ้าทราบอยู่ว่างานอันเป็นสำคัญประการหนึ่งขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์ของโลก คือการเผยแผ่พุทธธรรม จึงได้ถือโอกาสปรารภกับท่านถึงแนวทางในการศึกษาและเผยแผ่พุทธธรรมอยู่เสมอ เมื่อองค์การจัดให้มีการประชุมใหญ่.

โอกาสนี้ใครจะปรารภกับท่านว่า การศึกษาพุทธธรรมไม่ว่าในศีล สมาธิหรือปัญญาก็ตาม ท่านวางแนวที่แน่นอนไว้ให้บุคคลต้องศึกษา ทั้งด้านปริยัติคือการเรียนรู้ และด้านปฏิบัติ ประกอบพร้อมกันไป โดยให้หมั่นกระทำให้หนักแน่นได้สัดส่วนกันทั้งสองด้าน เพื่อให้เกิดปฏิเวธ คือได้รับและได้เห็นผลของธรรมะที่ศึกษาเป็นที่แจ้งประจักษ์. ผู้โดยยังมิได้รับ มิได้ทราบแจ้งในผล ผู้นั้นยังเรียกไม่ได้ว่าศึกษาสำเร็จ และจะนำธรรมะไปแนะนำหรือเผยแผ่ได้ไม่เต็มที. เพราะฉะนั้นนอกจากจะศึกษาพุทธธรรมอย่างนักวิชาการหรือนักปริยัติแล้ว ท่านทั้งหลายควรจะได้ศึกษาอย่างนักปฏิบัติอีกสถานหนึ่งพร้อม ๆ กันไป ให้ได้รับผลตามสมควรแก่การศึกษาด้วย จักได้ช่วยให้เข้าถึงพุทธธรรม และเกิดศรัทธาความเชื่อในพุทธธรรมอย่างมั่นคง เป็นผู้สมควรทำหน้าที่เผยแผ่และส่งเสริมทำนุบำรุงพระศาสนาอย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้การประชุมใหญ่ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกครั้งที่ ๑๘ บรรลุผลตามความมุ่งหมายทุกประการ และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาร่วมประชุม ประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ตลอดทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรแก่นายทหารชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๕

ในโอกาสนี้จะขอปรารภกับท่าน ๔ ข้อ ไม่ต้องกลัวว่าจะยาว ที่จริงเป็นสี่ข้อสั้น ๆ

ข้อแรกก็ต้องขอภัยท่านที่ลงมาช้า ทำให้ท่านทั้งหลายจะต้องคอย แต่ก็ดีใจที่ท่านทั้งหลายมีความแข็งแรงเข้มแข็งดีไม่ย่อท้อต่อกาลเวลา ข้อนี้เพราะเหตุว่าต่อเนื่องจากข้อที่สี่ ที่จะกล่าวภายหลัง ที่ทำให้ลงมาช้า

ข้อที่สองตามปกติเวลาประดับยศก็ได้บอกว่าทุกคนได้เลื่อนยศสูงขึ้น หมายถึงความรับผิดชอบสูงขึ้น และเป็นเกียรติสูงขึ้น ทั้งนี้ก็ได้พูดทุกปีทุกครั้งให้ท่านไปอ่านในสัญญาบัตรยศที่ได้รับในวันนี้ ซึ่งจะซ้ำคำแนะนำบางข้ออยู่ในนั้นอยู่แล้ว

ข้อที่สามอันนี้ก็เป็นสิ่งที่แปลกหน่อย คือในระยะนี้พูดกันมาก มีนายพลมากเกินไป และทำไมมาประดับยศนายพลอีก ๒๐๐ กว่าคน ข้อนี้อาจทำให้น้อยใจกันได้บ้าง แต่ความจริงถ้าไปพิจารณาดูไปเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ที่เขาว่าประเทศไทยเป็นแชมป์โลกในการมีนายทหารชั้นผู้ใหญ่มากที่สุดในโลก ตอนนี้อ่าไปดูจริง ๆ ในต่างประเทศ ถ้าหันไปทางตะวันตกของเราหรือหันไปทางตะวันออกของเรา ก็จะเห็นว่าถ้านับทั้งหมดนายพลของเขาก็มากเหมือนของเรา ที่ทางประเทศต่าง ๆ เหล่านั้นไม่เห็น ก็ด้วยเหตุว่าเมื่อนายพลไปทำหน้าที่อื่น ๆ เขาไม่เรียกนายพลแม้จะในประเทศอเมริกาเมื่อนายพลไปเป็นประธานาธิบดีเขาก็ไม่เรียกนายพลเขาเรียกว่านายเจย์ ๆ ก็ทำให้จำนวนนายพลดูน้อย แล้วถ้าไปประกอบอาชีพอื่นเขาก็ไม่เรียกว่านายพล ในประเทศไทยของเราผู้ที่มียศทหารก็ยังคงมียศทหารอยู่เพราะว่าถ้อยยศทหารนี้เป็นเกียรติ และก็แสดงว่าผู้นั้นปฏิบัติงานดี จะไปปฏิบัติงานทางไหนก็ตาม ถ้าชื่อยศนั้นติดตัวไปด้วยก็ย่อมเป็นเกียรติ และทำให้ผู้ที่ร่วมทำงานด้วยความไว้วางใจและภูมิใจ

ฉะนั้นจำนวนนายพลหรือนายทหารในประเทศไทยนี้จึงนับได้ว่าไม่ใช่มีจำนวนมาก และไม่ได้เป็นกองทัพที่เขาว่าหัวโต ที่จริงหัวสับ ไม่ได้หัวโตแต่ประการใดก็ให้ท่านทั้งหลายอย่าไปฟังเขาและน้อยใจ ฟังเขาแล้วมานึกมาคิดพิจารณาแล้วจะเห็นว่าการพูดก็เป็นการพูดอย่างที่เขารเรียกว่าเล่นลิ้น แล้วเราก็ไม่เสียหายแต่ประการใดสำคัญที่จะต้องปฏิบัติตามในข้อที่สองที่กล่าวเมื่อตะกี้ แล้วก็สบายใจ แล้วงานทุกอย่างก็ดำเนินไปโดยดี

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ความจริงในสาขาอื่นหรือในส่วนของชีวิต ในประเทศเขาก็มีจำนวนผู้บังคับบัญชาเหมือนกัน แต่เขาไม่ได้เรียกว่านายพล เวลาเป็นอธิบดีก็เรียกว่าท่านอธิบดี เมื่อเลิกเป็นอธิบดีท่านก็ไม่ใช่อธิบดีแล้ว ก็เป็นนายและนางตามเดิมไม่ได้เป็นท่านอธิบดี อย่างทหารเวลาบังคับกองพลก็ตาม กองทัพก็ตาม เมื่อไม่เป็นแล้วก็ยังเป็นนายพลอยู่ ติดตัว ก็เลยทำให้ดูมีจำนวนมาก ความจริงวิธีของไทยเราที่ใครมียศทหารก็นับถือเป็นเกียรติยศนั้นความจริงเป็นของดี เพราะว่าทำให้ผู้ที่ยศทหารก็ต้องภูมิใจ แล้วก็งานต่าง ๆ ที่ทำย่อมทำดีขึ้นดีกว่า เพราะรู้สึกในเกียรติที่ตัวมี ข้อสำคัญถ้าดูในด้านนี้ก็จะถือว่าเสียหายก็ไม่มี เพราะว่าอย่างเงินเดือนถ้าหากว่าย้ายไปอยู่หน่วยอื่นหรือเกษียณอายุไป เงินเดือนนั้นก็ไม่ได้ติดตัวไปด้วย หมายความว่าอาจจะไม่ได้เพิ่มหนักงบประมาณเพิ่มเติมขึ้นไป แต่ว่าได้กำไรที่ทุกคนที่ยศทหารมีความภูมิใจทำงานดี ฟรี ๆ คือไม่ต้องให้เงินเพิ่มเติมแต่ประการใด หมายความว่าเป็นการประหยัดงบประมาณในตัว สมมุติว่าท่านทั้งหลายที่ยศทหารปัจจุบันย้ายไปคนละหน่วยหรือย้ายไปคนละงานต้องรีบศนายพลไป ท่านก็เสียใจแล้วอาจทำให้เสียกำลังใจแต่โดยที่ยศศนายพลติดตัวไปด้วย ท่านก็คงไปทำงาน แม้จะทำงานในด้านส่วนตัวก็ตามหรือในงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทหารก็ทำได้ดี แล้วก็ประสิทธิภาพจึงทำให้ประเทศชาติมีกำไรขึ้นมา อันนี้พูดเพียงแค่นี้ก็คงเข้าใจไปคิดต่อไป

ข้อที่สี่ที่ปรารถนาแล้วทำให้เกิดเป็นข้อหนึ่งคือลงมาช้า เพราะว่าเวลานี้มีพายุดีเปรสชัน แล้วก็รู้สึกจะกลายเป็นพายุโซนร้อนอยู่ในอ่าวไทย เขาประกาศว่าอยู่ห่างจากนครศรีธรรมราช ๑๐๐ กิโลเมตร ทำให้เกิดฝนตกมาก ในจังหวัดที่เขาประกาศ จังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ ชุมพร ข้อนี้ท่านที่ฟังข่าวก็คงได้ยินว่าเป็นเช่นนี้ แต่ว่าที่ปล่อยให้ลงมาช้าเพราะว่ากลัวใจว่าพายุจะมีฝนลงใน ๓ จังหวัดนี้และฝนนี้อาจทำให้มีอันตรายต่อประชาชนในเขตนั้นได้ ทางกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้องเขาก็ได้พยายามที่จะแก้ไขที่จะช่วยเหลือประชาชนไม่ให้ประสบภัยอย่างร้ายแรง แต่หากว่านี่ถึงเพียงในด้านฝนลงมาและน้ำท่วม ที่จะขอร้องกับท่านทั้งหลายที่เป็นนายทหารในทั้งสามกองทัพควรจะพิจารณาดูว่าท่านจะช่วยได้อย่างไร

ที่จริงสามกองทัพนี้จะช่วยได้มาก ทั้งก่อนที่จะเกิดเหตุ ทั้งเวลากำลังเกิดเหตุและหลังจากที่เกิดเหตุ เพราะว่าทางกองทัพถ้าแยกจำแนกออกไป กองทัพบกมีบุคลากรที่อยู่ในจังหวัดทั้งหลายนี้เป็นจำนวนมากไม่น้อย และบุคลากรนี้ก็หมายความว่ามีการทั้งนายพล นายพัน นายร้อย นายสิบ และทั้งพลทหารมีจำนวนมาก สามารถที่

จะไปช่วยประชาชนด้วยความสามารถที่มีอยู่ของตัวเอง คือมีพาหนะและมีเสบียงที่เก็บเอาไว้คงคลังอยู่ก็สามารถที่จะไปช่วยประชาชน นอกจากนั้นก็ยังมีเครื่องจักรเครื่องกลต่าง ๆ สามารถที่จะไปช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัย ดังนั้นก็ให้เตรียมพร้อมแล้วก็ตามถ้าใครมีหน้าที่อะไรให้ติดตาม

ในด้านการโทรคมนาคม ทหารทั้งสามกองทัพก็มีวิทยุและมีเครื่องสื่อสารต่าง ๆ ที่ครบถ้วน ให้ใช้สื่อสารเหล่านี้เพื่อที่จะรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ในท้องที่และในท้องที่ที่อาจไม่ได้เป็นที่ตั้ง ออกไปลาดตระเวน ก็เชื่อว่าจะเป็น การช่วยได้อย่างมาก ในด้านกองทัพเรือก็มีสถานีเรือทางภาคใต้หลายแห่ง ก็สามารถที่จะปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือ เช่นใช้เครื่องเรดาร์ก็สามารถที่จะดูว่าพายุอยู่ที่ไหน แล้วไปร่วมมือกับทางสถานีเรดาร์ของกรมอุตุฯ มหาวิทยาลัย ซึ่งจะทำให้รู้ว่าพายุจะเข้าตรงไหนและจะมีความรุนแรงแค่ไหน ไม่จำเป็นที่จะให้เรือของเราซึ่งส่วนมากก็เป็นเรือที่ขนาดไม่ใหญ่นักออกไปฝ่าอันตราย ว่าเฉพาะเครื่องมือที่มีอยู่ที่ฐานเรือก็สามารถที่จะช่วยในด้านนี้ ทางด้านกองทัพอากาศก็มีเครื่องบินและเครื่องให้ความสะดวกในการบิน สามารถที่จะดูว่าอากาศจะเป็นอย่างไรต่อไปในทุกวินาที ข้อนี้เป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อที่จะให้ฝ่ายประชาชนทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่ทราบว่าจะควรจะทำอย่างไร จะช่วยให้ประชาชนได้รับความปลอดภัยได้ดีขึ้น และจะต้องร่วมมือกันทั้งสามเหล่าทัพเพื่อที่จะใช้ความสามารถและเครื่องมือที่มีอยู่ให้สอดคล้อง และสอดคล้องกับฝ่าย พลเรือน คือฝ่ายกรมอุตุฯ และฝ่ายมหาดไทย ที่จะสามารถที่จะช่วยประชาชนให้รอดพ้นจากอันตรายก็ได้

ข้อสำคัญในการที่จะเล็งดูว่าพายุเฝ้าอยู่ที่ไหน เพราะว่าเดี๋ยวนี้ก็รู้ว่าฝนมันตกที่ไหนตกก็รายงาน แต่ว่าสำคัญที่ทราบศูนย์กลางของพายุเฝ้าอยู่ที่ไหน ถ้าอยู่ที่ไหนเราสามารถจะติดตามและพยากรณ์ได้ว่าจะเข้าตรงไหนจะมีอันตรายใหญ่หลวงตรงไหน แล้วถ้ารู้เช่นนั้นก็เป็น การเตรียมงานได้ดี เพราะว่าถ้าบอกว่าที่โน่นที่นี้มีฝนตกและมีน้ำท่วม กว่าที่จะส่งสิ่งของไปก็ใช้เวลาเป็นหลายชั่วโมง และนอกจากนั้นอาจไปไม่ได้เพราะเหตุว่าถนนขาดหรือส่งด้วยเรือก็ไม่ได้เพราะว่าคลื่นแรง ส่งด้วยเครื่องบินไม่ได้เพราะว่าลมจะทำให้เป็นอันตราย ฉะนั้นควรทราบล่วงหน้า

อันนี้ก็ เป็นข้อที่สี่แล้วก็พูดให้ยืดยาวขึ้นนิดหน่อย ซึ่งเป็นไปเหมือนเมื่อครั้งพายุร้ายแรงคราวก่อนนี้ ซึ่งสามารถส่งสิ่งของและเครื่องมือเครื่องกลไปช่วยทันกาลจากหัวหินส่งไปผ่านพื้นแนวของพายุที่ผ่านในเขตต่อ

ระหว่างประจวบกับชุมพรและสามารถที่จะไปช่วยประชาชนในชั่วโมงภายหลังที่มีวาทภัย ฉะนั้นถ้าตอนนี้อาจยังทัน เพราะว่าพายุเข้าใจว่ากำลังเข้าในคราวนี้อาจไม่แรงเท่าคราวก่อนพายุที่ชื่อว่าเกย์ แต่ว่าคราวนี้มีสภาพพิเศษ หน่อย คือพายุนี้ที่ชื่อว่าแอนเจลาก็กำลังเข้าและมีพายุอีกลูกหนึ่งที่กำลังเข้าทางฝั่งญวนชื่อโกสึน สองพายุนี้อาจดี ก็ได้ เพราะว่าเขาอาจเหวี่ยงกันจนกระทั่งทำให้พายุที่อยู่ในอ่าวไทยนี้อ่อนแรงลงได้ หรือไปในทิศทางที่ทำให้ อ่อนแรงลง แต่อาจบวกกันก็ได้ ทำให้เกิดเสียหายเพิ่มขึ้น ข้อนี้ทางกรมอุตุนิยมก็ไม่สามารถที่จะพยากรณ์ได้ เพราะว่าพายุนั้นเหมือนฟ้าผ่า จะพยากรณ์เอานายได้ยาก แต่ก็ต้องคาดคะเน ฉะนั้นวันนี้ได้ขอให้ทาง กรมอุตุนิยมได้บอกจุดของพายุทุกฝีก้าว หมายความว่าถ้าทำได้ทุกชั่วโมงให้ได้ทราบว่าจะอยู่ที่ไหน และพยากรณ์พอ จะได้ว่าจะไปทางไหน มิฉะนั้นถ้าไม่เอาใจใส่ หรือแม้จะอุตุนิยมพยากรณ์แล้วก็คนส่วนใหญ่ไม่เอาใจใส่ พายุก็จะ ต้องเข้าไป แล้วก็ไม่มีใครรู้ ลงท้ายคนที่รู้ก็ถูกกระหน่ำแล้ว ฉะนั้นทุกท่านเป็นผู้ใหญ่ในกองทัพทั้งสามก็จะ สามารถที่จะช่วยได้บ้าง เพราะว่าท่านมีความรู้ ท่านมีสมอง มีปัญญา และก็กำลังที่จะเอาใจใส่ในเรื่องนี้ ถึงขอ ประการข้อนี้

ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจที่ได้ประกอบพิธีประดับยศแก่ท่าน ซึ่งก็ถือว่าท่านเป็นผู้มีเกียรติ และท่านเป็นผู้ที่มีความ สามารถ ปัญญา และกายที่เข้มแข็ง ก็ขอให้ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีผลดีทุกประการ ขอให้ได้ประสบแต่ความ เจริญรุ่งเรืองและความสำเร็จในงานการเพื่อความเจริญของกองทัพทั้งสาม รวมทั้งความเจริญมั่นคงของ ประเทศชาติ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายตำรวจชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ายินดีได้ประกอบพิธีประดับยศแก่ท่านทั้งหลายผู้เป็นนายตำรวจชั้นนายพล และเห็นว่าท่านได้รับยศสูงขึ้นไป ก็ต้องถือว่าเป็นเกียรติที่แต่ละคนได้รับและนอกจากเกียรติก็จะเป็นความรับผิดชอบที่สูงขึ้น เพราะผู้ที่ยิ่งเด่นยิ่งสูงก็ยิ่งมีความรับผิดชอบสูง โดยที่ผู้ที่อยู่ได้บังคับบัญชาก็มองได้ชัดขึ้น

ตำรวจเป็นผู้ที่มีความสำคัญในประเทศ เพราะว่าตำรวจทั้งหลายเป็นเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองที่จะเชื่อมโยงเจ้าหน้าที่ทั้งหลาย ทั้งในด้านป้องกันประเทศ ทั้งในด้านสร้างความสงบสุขของประชาชน และความก้าวหน้าของสังคม จึงจะต้องมีความรู้และจะต้องมีปฏิภาณที่จะปฏิบัติให้ทุกฝ่ายสอดคล้องกัน ช่วยกันสร้างความสามัคคี และเมื่อมีเหตุการณ์ใด ๆ ก็จะต้องพยายามที่จะแก้ปัญหา โดยใช้ความรู้และวิชาการที่แตกต่าง คือทุกด้านจะต้องมาใช้ อย่างที่เกิดเรื่องตามชายแดน ตำรวจทั้งหลายที่เป็นตำรวจภูธรชายแดนก็ต้องเสี่ยงอันตราย เพื่อป้องกันรักษาอธิปไตยของประเทศชาติ นอกจากนั้นเมื่อมีเหตุการณ์ใด ๆ ในด้านอาชญากรรมก็ตาม ในด้านภัยธรรมชาติก็ตาม ตำรวจอีกเป็นผู้ที่จะต้องไปบรรเทาไปปราบปราม และนอกจากนั้นก็มีส่วนในหน้าที่อื่น ๆ แม้แต่การจราจรในท้องถนนตำรวจก็ถือเป็นหน้าที่ ฉะนั้นทุกคนมีความรับผิดชอบสูง แต่ถ้าปฏิบัติตามหน้าที่ที่รับผิดชอบนี้ได้ ก็จะเป็นผู้ที่มีเกียรติแท้ และภูมิใจได้ว่าปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม เพื่อให้ประเทศชาติได้มีความสงบสุข และมีความก้าวหน้ามั่นคงได้อย่างดี ฉะนั้นก็ขอให้ทุก ๆ ท่านพยายามตั้งใจตั้งใจให้มั่นคง ใช้ปัญญาและใช้กำลังทั้งกายทั้งใจให้ครบสมบูรณ์ เพื่อที่จะให้งานของชาติดำเนินไปโดยดี ทำให้ประเทศชาติเป็นประเทศที่อยู่ได้อย่างมีความสงบและมีเกียรติ

ในขณะนี้ ดังที่ได้กล่าวกับทหารเมื่อตะกี้ มีภัยธรรมชาติคุกคามทางภาคใต้กำลังเข้ามา ก็ตำรวจอีกเป็นผู้ที่จะต้องช่วย แล้วก็เอาใจใส่บรรเทาความทุกข์ของผู้ที่จะประสบ ที่ประสบแล้ว และที่จะประสบต่อไป ภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่เข้ามาจะมีน้ำท่วมและอาจมีวอดภัยก็ได้ ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านจะมีหน้าที่ตำแหน่งใดก็ตามก็ขอให้เอาใจใส่ในงานการของตนเองให้ดี เพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็นตำรวจไทยเป็นผู้ที่เสียสละเพื่อส่วนรวม และเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประชาชน สมที่จะได้ชื่อว่าเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ซึ่งก็นับว่าเป็นงานหนักมาก แต่ว่าถ้าทำ

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ดีแล้วก็เป็นเกียรติและเป็นความพอใจของท่าน

ขอให้ท่านมีกำลังทั้งจิตใจทั้งกายที่สมบูรณ์ เพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปโดยดี ขอให้ประสบความสำเร็จรุ่งเรืองเรื่องทุก ๆ คน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทย์ฐานะ
แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ และแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
วิทยาลัยกองทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ วิทยาลัยการทัพอากาศ
โรงเรียนเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ
และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทย์ฐานะ แก่ผู้ทรง
คุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และสถาบันการศึกษาชั้นสูงฝ่ายทหาร อีกวาระ
หนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

วิชาการทุกสาขา ที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรและสถาบันการศึกษาชั้นสูงทางการทหารเลือกสรรมา
อบรมเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายนั้น ล้วนเป็นวิชาที่มีประโยชน์ยิ่งแก่การปฏิบัติภาระหน้าที่ของแต่ละฝ่ายแต่ละคน.
เมื่อได้รับการศึกษาอบรมมาเป็นอย่างดีแล้วเช่นนี้ ควรที่จะพิจารณาให้ทราบชัดด้วยว่า วิชาการทั้งนั้นจำต้องนำ
ไปใช้ปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมด้วย จึงจะได้ผลที่พึงประสงค์. อีกประการหนึ่งการที่มีโอกาสศึกษาวิชาการอย่าง
มากมายกว้างขวาง ร่วมกับบุคคลผู้มีหน้าที่การงานต่างกัน ทั้งที่เป็นทหาร พลเรือน และนักธุรกิจ ควรจะช่วยให้
ท่านได้เรียนรู้แน่ชัดอีกว่างานส่วนรวมของชาตินั้นประกอบขึ้นด้วยกิจการงานหลายฝ่าย ซึ่งต่างก็มีความสำคัญอยู่
ด้วยกัน และต้องดำเนินไปพร้อมกันอย่างสอดคล้อง. ดังนั้น ท่านจะทำงานในฝ่ายใดก็ตาม ควรที่สุดที่จะต้อง
ทราบถึงโครงสร้างและลักษณะงานฝ่ายอื่น ๆ ด้วยว่า งานของแต่ละฝ่ายนั้นมีขอบเขตและความประสานสัมพันธ์
กันอย่างไร จักได้สามารถประสานงาน และส่งเสริมอาศัยกันได้อย่างถูกต้องตรงเป้าหมาย. สำคัญที่สุดทุกคนทุก
ฝ่ายต้องทำงานร่วมกัน มีใจต่างฝ่ายต่างทำ. เมื่อสามารถปฏิบัติงานทุกด้านให้สัมพันธ์สอดคล้องกันโดยตลอดแล้ว
จะยังให้บรรลุถึงผลที่คนไทยทุกคนต้องการคือความมั่นคงปลอดภัย ความก้าวหน้าผาสุก และความอิสระเทียมบำ
เทียมไหล่กับนานาประเทศ.

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้ที่มาร่วมพิธีในวันนี้ มีความเข้มแข็งแน่วแน่ ทั้งในความคิด
จิตใจ และการกระทำทั้งปวง เพื่อสามารถปกป้องคุ้มครองประเทศชาติ ให้ตั้งมั่นอยู่ด้วยความเป็นไทยตลอดไป
ทั้งขอให้ประสบความสำเร็จ ความสวัสดีมีชัย จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่แม่ทัพภาคที่ ๒^(๒)

นำข้าราชการและประชาชนในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินเพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย

ณ ลานคำหอม ภูพานราชนิเวศน์

วันเสาร์ ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาในวันนี้ และได้นำเงินเพื่อจะมาร่วมกันทำการกุศล ซึ่งจะทำได้จะทำให้สามารถที่จะทำงานการตามที่ตั้งมุ่งหวังเอาไว้ คือความเจริญของประชาชน

วันนี้ได้เห็นพระธาตุขิงชุมจำลองที่ได้นำมา ก็ทำให้นึกถึงเมื่อ ๓๗ ปีมาแล้วได้มาเยี่ยมจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓๗ ปีพอดีในเดือนพฤศจิกายนนี้และได้รับพระธาตุจำลองของพระธาตุพนม ซึ่งก็สวยงามเหมือนกัน และได้เก็บเอาไว้เป็นที่ระลึก ทำให้นึกถึงว่าเมื่อ ๓๗ ปีนี้มาเยี่ยมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วเห็นความเป็นอยู่ของประชาชนก็ยังคงมีความแร้นแค้นอยู่ไม่น้อย มีชื่อว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้เป็นภาคที่ทำมาหากินฝืดเคือง ในระยะเวลาที่ผ่านมาได้เห็นความเจริญและความก้าวหน้าของความเป็นอยู่ของประชาชน แม้จะยังมีที่ยากจนไม่น้อยแต่ส่วนใหญ่ก็ได้ก้าวหน้ามาก และผู้ที่ได้ทำความก้าวหน้าเหล่านี้ก็มีข้าราชการทั้งทหาร ทั้งพลเรือน ได้ทุ่มเทกำลังอย่างมาก ด้วยความเหน็ดเหนื่อยด้วยความเสี่ยงอันตรายมาตลอดเวลา จึงทำให้ประชาชนสามารถที่จะมีชีวิตที่ร่าเริงขึ้น แต่ที่สำคัญที่สุด ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัด ก็คือว่าประชาชนหรือชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้เอง ได้มีความร่วมมือกันอย่างดี คือมิได้ปล่อยให้ต้องเป็นภาระของทางราชการ แต่ละท่านเพื่อจุดหมายจุดมุ่งหมายนี้ และขอบใจข้าราชการ ทั้งทหาร ตำรวจ พลเรือน ที่ได้ทำหน้าที่ของตน เพื่อรักษาความมั่นคงและความเจริญของประเทศตลอดจนผู้ที่เรียกว่าเอกชนที่ได้หันหน้าเข้าหากัน เพื่อทำหน้าที่อุ้มชูความอยู่เย็นเป็นสุขของส่วนรวมเท่านั้นเอง ทุกคนต่างคนต่างทำงานกันด้วยความสอดคล้อง อย่างเช่นวันนี้ที่มีผู้มาที่บริจาคเงินก็ด้วยความมุ่งหมายที่จะพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าประชาชนสำนึกว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะช่วยกันพัฒนาผู้ใดมีกำลังหรือมีทรัพย์มากขึ้น ก็สามารถที่จะสละกำลังของตนหรือทรัพย์ของตนเพื่อให้ส่วนรวมอยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาและการรักษาความมั่นคงมีไช่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น เป็นหลักของการพัฒนาและรักษาความมั่นคงของทั้งประเทศไทย

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พลโท อานุกาฬ ทรงสุนทร

ประเทศไทยนี้ในระยะเวลา ๓๗ ปีที่ผ่านมา ก็ได้ผ่านเหตุการณ์และก็อุปสรรคต่าง ๆ นานา ทั้งในด้านความเป็นอยู่ ทั้งในด้านที่โลกได้มีความผันแปรไปมากมายทำให้ประเทศไทยได้รับความกระทบกระเทือน แต่เมืองไทยก็สามารถรักษาความมั่นคงไว้ได้ และอยู่ดีกินดีอย่างน่าชื่นชม ถ้าเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในโลก ทั้งในภูมิภาคใกล้เคียงนี้ ทั้งในทวีปต่าง ๆ ทั่วโลก มีความผันแปรมีความเดือดร้อนและในปัจจุบัน ชาวकिฟังได้ทุกวัน มีการตีกัน มีการสู้รบกัน มีคนที่ต้องล้มตายด้วยอาวุธ และมีพวกที่ต้องล้มตายด้วยความขาดแคลนอาหาร ภายในเวลาไม่กี่เดือนนี้ก็มีความว่าอย่างเช่นประเทศในทวีปแอฟริกาจะต้องล้มตายกันเป็นพันเป็นหมื่นเป็นแสน โดยที่ไม่มีอาหารกิน เพราะเหตุว่าตีกัน เพราะเหตุว่าแม้จะมีผู้ช่วยเหลือก็ไม่สามารถที่จะไป เพราะว่าอาหารหรือสิ่งช่วยเหลือถูกปล้นชิงจึงไม่สามารถจะไปแจกจ่ายกับผู้ขาดแคลน ก็เห็นได้ว่าความสงบและก็ความมั่นคงของประเทศนั้นเป็นสิ่งสำคัญเพียงใด ถ้าไม่มีความสงบไม่มีความเรียบร้อย ประชาชนต้องล้มตายแน่

ฉะนั้นการที่ประเทศไทยได้รักษาความมั่นคงนี้ไว้ได้ก็เป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์ก็ต้องย่ำว่า ทั้งหมดนี้จะต้องอาศัยความเสียสละและความช่วยซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายราชการ ทั้งฝ่ายประชาชนเอง ที่จะต้องช่วยกันร่วมมือกันสร้างประเทศ เริ่มต้นก็ต้องช่วยกันสร้างหมู่บ้านของตน สร้างตำบลของตน สร้างอำเภอของตน และสร้างจังหวัดของตน จะทำให้ประเทศชาติอยู่ได้ และเป็นหลักประกันว่าอนาคตจะแจ่มใส ฉะนั้นการที่ท่านทั้งหลายมาวันนี้เป็นการพิสูจน์ว่า ประเทศไทยยังสามัคคี ยังมีความสำนึกว่าทุกคนจะต้องช่วยกัน ทุกคนจะต้องเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน และด้วยกำลังของความสามัคคีนี้ จะทำให้ส่วนรวมหมายถึงทุกคนและแต่ละคนจะอยู่เย็นเป็นสุขได้ยิ่งขึ้น สิ่งใดที่ยังบกพร่องก็จะได้รับการแก้ไขได้ง่ายขึ้น ฉะนั้นก็จึงต้องขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มีจิตใจที่จะสละทรัพย์ และสละกำลังของ

ขอให้ทุก ๆ ท่านที่มีหน้าที่ต่าง ๆ กัน มีภารกิจอันหนักต่าง ๆ กัน ได้สามารถที่จะปฏิบัติงานให้มีผลดีที่สุด และเพื่อการนี้ขอให้ทุกคนมีทั้งกำลังร่างกายที่เข้มแข็งกำลังใจที่หนักแน่น และกำลังปัญญาที่เฉียบแหลม เพื่อที่จะปฏิบัติงานที่วางไว้กับตนเองให้สำเร็จดี เป็นผลให้ส่วนรวมมีความก้าวหน้า มีความมั่นคง มีความสุขสงบทุกประการ ก็ขอให้ท่านได้ประสบความสำเร็จทุกอย่างในงานการใด ๆ ที่มี และมีความสุขสบายโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่คณะลูกเสือชาวบ้านกรุงเทพมหานคร และจากจังหวัดใกล้เคียง

เฝ้า ฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๓๕

ณ ทำอากาศยานกองบัญชาการกองทัพอากาศ ดอนเมือง

วันพุธ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๕

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาและมาถวายพรในโอกาสนี้ ตามที่รายงานมาว่าเป็นวาระที่สำคัญสำหรับลูกเสือชาวบ้านก็เป็นจริง เพราะเราได้มีโอกาสมาพบปะกันทุกภาคทั่วประเทศ และได้มาแสดงรหัสและได้ปฏิบัติคุณตนตามคำปฏิญาณของลูกเสืออีกครั้งหนึ่ง

ที่น่าชื่นชมยินดีที่สุด ก็คือลูกเสือชาวบ้านนี้ตั้งมาหลายปีแล้ว และได้ผ่านเหตุการณ์วิกฤติการณ์มามากมาย จนกระทั่งบัดนี้ประเทศไทยก็ยังอยู่ มีความสงบสุขและมีความก้าวหน้าพัฒนาไปได้ ซึ่งก็น่าสังเกตว่าเมื่อตั้งลูกเสือชาวบ้านแรก ๆ นั้นดูเหมือนว่าประเทศไทยอยู่ในเวลาที่วิกฤติมาก และได้ผ่านความวิกฤติมามากหลาย แต่มาเดี๋ยวนี้ที่กล่าวกันว่าประเทศและโลกอยู่ในความสงบขึ้น ก็อาจบางส่วนเป็นจริง แต่ถ้าดูจริง ๆ ทั่วโลกทุกทวีปมีความเดือดร้อนอย่างสาหัสยิ่ง ถ้ากล่าวโดยใช้ตามลำดับอักษรฝรั่ง ทวีปแอฟริกาที่มีความเดือดร้อนอย่างสาหัส ทวีปอเมริกาก็มีความเดือดร้อนอย่างมาก ทวีปเอเชียก็มีมาก ทวีปยุโรปก็มีเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่น่าหนักใจ และทุกคนคงได้ทราบจากข่าวทั้งวิทยุและโทรทัศน์ ทั้งสื่อมวลชนทางหนังสือพิมพ์ ก็ได้เห็นว่าทั่วโลกมีความเดือดร้อนและความไม่สงบ จะเรียกว่าหายนะเข้าถึงหลายประเทศจนกระทั่งทั่วโลกมีความหนักใจว่าจะเป็นเวลาสิ้นสุดของโลกหรืออย่างไร แต่ประเทศไทยด้วยอาศัยหลักของความเห็นอกเห็นใจกันก็ยังคงอยู่ได้ และเชื่อว่าไม่น่าจะเกิดวิกฤติการณ์อย่างนี้ เพราะเหตุว่าจิตใจของคนไทยมีความรู้สึกว่าจะต้องมีความเมตตาการุณกัน

ขอรายงานวาทะที่ไปภาคต่าง ๆ มีภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้พบจิตใจของลูกเสือชาวบ้านแบบที่เห็นข้างหน้านี้ทั่วทุกแห่ง ดังนี้ทำให้ความก้าวหน้า ความปลอดภัย และความมั่นคงเป็นปึกแผ่นของประเทศเกิดขึ้นได้อย่างในตะวันออกเฉียงเหนือที่เพิ่งกลับมา ก็ได้เห็นว่าประชาชน ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พลเรือน พ่อค้าประชาชนทั้งหลาย ก็มีความตั้งอกตั้งใจทำงานทำการร่วมกัน เพื่อให้ท้องที่ของ

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ตัวก้าวหน้าและปลอดภัย ด้วยการช่วยกันคนละไม้คนละมือ ทำให้คุณภาพของชีวิตดีขึ้น สำหรับภาคอื่นก็เช่นเดียวกัน ดังนั้นจะทำให้ประเทศไทยนี้ยังคงอยู่ได้ ไม่เหมือนประเทศหรือทวีปดังที่ได้ดั่งกล่าวข้างต้น ว่าเขาไม่รู้จักเอื้อเพื่อซึ่งกันและกันอย่างรุนแรง คือความไม่รู้จักนั้นรุนแรงมากจนกระทั่งมีการฆ่าฟันกัน และนอกจากฆ่าฟันกัน ก็ปล่อยให้ประชาชนล้มตาย มิใช่ด้วยอาวุธแต่ด้วยความทิวโหยถ้าไม่ระวังดี ๆ เขาก็คงจะล้มตายไปเป็นจำนวนล้าน ที่ตายไปแล้วจำนวนเป็นแสนสิ่งเหล่านั้นควรจะเตือนใจคนไทยว่าถ้าขาดความสามัคคี ความยังคิดและความเอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน ก็จะเกิดเหตุการณ์ดังนั้น บางประเทศก็แตกสลายเป็นเสี่ยง ๆ แต่ละส่วนของประเทศก็ใช้อาวุธประทุพหารล้มตายกันเป็นพันเป็นหมื่น ฉะนั้นถ้าหากว่าเราสามารถที่จะระลึกถึงความเอื้อเพื่อที่ควรจะมี คือความเมตตาการุณซึ่งกันและกัน เพียงแค่นั้นก็จะทำให้ประเทศไทยรอดพ้นจากสถานการณ์ที่เราไม่ปรารถนา

ความเอื้อเพื่อปรารถนาดีต่อกัน ฟังแล้วรู้สึกน่าเบื่อ ทุกครั้งก็พูดถึงให้สามัคคีให้เอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน ให้เมตตาการุณกัน แต่ถ้าไปพิจารณาดูแล้วโลกนี้จะอยู่ได้ก็ด้วยความเมตตาการุณช่วยกัน มิฉะนั้นความเดือดร้อนก็จะเกิดขึ้น ฉะนั้นการที่ท่านทั้งหลายมาชุมนุม ณ ที่นี้ เป็นผู้แทนของลูกเสือชาวบ้านทั่วราชอาณาจักร ก็เป็นการแสดงให้เห็นว่าคนไทยทุกคนสำนึกในข้อนี้ ว่าต้องช่วยกัน และประเทศชาติจะรอดพ้นอันตราย การลูกเสือชาวบ้านนี้ผ่านพ้นวิกฤตการณ์มามาก ต้องป้องกันไม่ให้เกิดวิกฤตการณ์ต่อไป ฉะนั้นก็ขอให้ทุกท่านได้ระลึกถึงข้อนี้ และช่วยกันรักษาประเทศไทยให้อยู่ดี

การมาชุมนุมกันอย่างนี้มีประโยชน์มาก นอกจากประโยชน์ก็ทำให้เกิดความร่าเริงในใจ มีความสนุกสนานได้ มีความภูมิใจได้ ฉะนั้นก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบความสำเร็จในการชุมนุมลูกเสือชาวบ้านครั้งนี้ และให้ได้ประโยชน์ทุกคน และประโยชน์ของทุกคนนี้ประมวลงขึ้นมากก็จะเป็นประโยชน์ของประเทศชาติเป็นส่วนรวม ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบความสำเร็จ ความดีความงามทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตน และสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันพฤหัสบดี ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความปิติชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาร่วมในพิธีตรวจพลสวนสนามของทหารรักษาพระองค์อีกวาระหนึ่ง. ขอขอบใจในคำอวยพรและคำปฏิญาณสัตย์ ที่ถือว่าเป็นสัจวาจาจากใจจริงของทหารทุกคน. ขอสนองพรและคำมั่นสัตย์ภูยานั้นด้วยเต็มใจเช่นเดียวกัน

ทหารทั้งหลายทราบดี ว่ามีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติอยู่มากมายและกว้างขวางทั้งในการป้องกันประเทศ ทั้งในการปกป้องคุ้มครองและพัฒนา ให้ประชาชนมีชีวิตที่เจริญร่มเย็นเป็นปรกติสุข ปลอดภัยจากภัยอันตรายและความเดือดร้อนยากเข็ญ. หน้าที่ทั้งนี้ถือว่าสำคัญมาก ซึ่งหากสามารถกระทำได้ดีครบถ้วน จะเป็นความสำเร็จ ความสำเร็จ ความเจริญอย่างยิ่งแก่ตัวทหารเองตลอดถึงกองทัพไทย.

การปฏิบัติตัวปฏิบัติงานให้ได้ผลสมบูรณ์ดังนั้นนับเป็นภาระหนัก ที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถช่วยตัวอย่างเต็มที่ เหตุเพราะมีปัญหาและอุปสรรคอันจะต้องฝ่าฟันเอาชนะมากมาย. ทหารจึงต้องต้องขวนขวายศึกษาหาความรู้และประสบการณ์พร้อมทั้งฝึกฝนอบรมกายใจให้มีความเข้มแข็งชำนาญ ไม่ว่าในด้านยุทธการหรือในด้านร่วมมือประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ ในการดูแลและพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน. การปฏิบัติงานแต่ละสิ่งแต่ละด้านดังกล่าว ทุกคนจำเป็นต้องยึดมั่นในหลักการและเหตุผลความถูกต้อง ไฉนวินัยและระเบียบแบบแผนที่ดีงาม ในเป้าหมายและประโยชน์ที่ชอบธรรม อย่างเคร่งครัด. สำคัญที่สุด จะต้องทำงานทุกประเภททุกระดับ ด้วยความเฉลียวฉลาด มีสติรู้คิดพิจารณาและระมัดระวังมิให้บกพร่องเสียหาย. จึงขอให้ทหารรักษาพระองค์ทั้งปวงตั้งกายตั้งใจให้เที่ยงตรง ทำความคิดความเห็นของตนให้กระจ่าง เพียรพยายามใช้กำลังความรู้ความสามารถร่วมกันอย่างมีเอกภาพ ให้บังเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและสถาบันทหารโดยแท้จริง.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพิภพกับทั้งอำนาจแห่งความภักดี โดยบริสุทธิ์ใจของเหล่าทหาร ที่มีต่อบ้านเมือง จงดลบันดาลให้ทหารทุกคนมีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกายใจ และสติปัญญา สามารถปฏิบัติภารกิจน้อยใหญ่ตามหน้าที่ ให้บรรลุผลเลิศทุกอย่าง และขอให้ประสบความสำเร็จ ความปลอดภัย ความมีชัยชนะ พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์จงทั่วหน้ากัน.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้า ฯ ถวายชัยมงคล

ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

วันศุกร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๕

ขอขอบใจนายกรัฐมนตรี^(๒) ที่ได้ให้พรในนามของทุก ๆ ท่านที่มาประชุมในวันนี้เป็นจำนวนมาก ถึง ๓๓๓ คณะ ๘๘๐๐ กว่าคน. พรที่ให้เป็นการกำลังใจสำหรับทำหน้าที่การงานต่อไป. พรนี้ จะถึงวันครบ ๖๕ ปีของชีวิต ซึ่งทำให้นึกถึงว่า ก็ได้เห็นอะไร ๆ มากมาย ทั้งดีทั้งไม่ดี ได้เห็นโลก และโดยเฉพาะเห็นความเป็นอยู่ของประเทศไทยซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงมาตลอด เปลี่ยนแปลง มาทุกปีหรือทุกเดือน แม้จะทุกวันก็มีความเปลี่ยนแปลง.

ปีนี้มีความเปลี่ยนแปลงจากปีที่แล้ว หลายอย่าง ด้วยประชากรชาวสวนจิตร ฯ นี้มีเพิ่มเติมขึ้น. แต่ก่อนนี้มีอีกา มีนกพิราบ แต่เดี๋ยวนี้ถ้าจะดูไป ก็จะเห็นว่าหงส์ทั้งขาวทั้งดำเพิ่มขึ้นมา และสีนกกาบบัว มีนกยูงเพิ่มเติมขึ้นมา. ที่พูดถึงประชาชนนี้ก็เพราะว่า เมื่อคุณลักษณะของธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป ก็จะต้องมีการทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่บ้าง อย่างเช่นเมื่อแต่ก่อนนี้ อีกาเป็นใหญ่ อีกาจะตีนกพิราบ แล้วนกกพิราบก็จะตีนกเอี้ยง ที่มีจำนวนมากเหมือนกัน นกเอี้ยงก็จะตีนกกระจอก ส่วนนกกระจอกก็ไม่ทราบว่าเขาไปตีใคร เห็นได้ว่า เขาตีกัน เป็นลำดับขึ้นไป จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ รู้สึกว่านกกระจอกจะสูญพันธุ์.

แต่ว่าอีกาก็ยังมีอยู่ อีกาได้ไปเยี่ยมบ้านใกล้เคียงมาหลายครั้งทำให้เกิดความตื่นเต้นในหมู่ผู้ที่อยู่ที่ทำงานในบ้านเหล่านั้น. แต่ว่าอีกาที่อยู่ที่นั่น ที่อยู่ได้ก็เพราะว่าเกรงใจนกกาบบัว ถ้าไม่เกรงใจนกกาบบัวอีกาก็จะสูญพันธุ์ เพราะว่ามันกาบบัว ซึ่งเป็นคล้าย ๆ นกกระสาแม้มีอยู่เพียงสิบกว่าตัว แต่เป็นนกที่ใหญ่ และเมื่อมาใหม่ ๆ ยังเป็นเด็ก ๆ ก็ยังไม่สามารถที่จะประพดีตนให้ดี เมื่อถูกอีกาเข้าโจมตีแต่ด้วยความเป็นนกใหญ่นกกาบบัวจึงเตะอีกา. เป็นอันว่าอีกาที่เข็ดหลาบ ไม่สามารถที่จะโจมตีนกกาบบัวได้ จึงอยู่ร่วมกันโดยสันติไม่ทะเลาะกันต่อไป และนกกาบบัวนี้ก็ได้รับอาหารประจำวัน อีกาก็มาปันส่วนด้วย. ทุกวันนี้ ก็จะเห็นได้ว่าอยู่ร่วมกันโดยสันติ คุณลักษณะของธรรมชาติก็เกิดขึ้นได้.

(๑) ทรงเรียบเรียงขึ้นและปรับปรุงขึ้นจากที่ได้บันทึกพระสุรเสียง

(๒) นายชวน หลีกภัย, นายกรัฐมนตรี

เรื่องหงส์ก็เช่นเดียวกัน มีหงส์ดำ และหงส์ขาว. ตอนแรกหงส์ดำหงส์ขาวนี้เขาแยกกันเพราะไม่ถูกกัน. ใครเป็นสีดำใครเป็นสีขาวก็ย่อมจะเป็นตรงข้ามกันชอบที่จะทะเลาะกัน. เวลาผ่านไปนานในสระ ก็ต่างคนต่างมากขึ้น หงส์ขาวก็เดินขบวนมา และหงส์ดำก็เดินอีกขบวน. มาบัดนี้ก็เห็นได้ว่าคงตกลงกันได้ เวลาเดินมาเดินกลับบ้าน เขาก็คละกัน ไม่มีปัญหา. ส่วนนกยูงซึ่งมีจำนวนมาก มีทั้งเขียวทั้งขาวก็คละกัน. แต่มีนกยูงตัวหนึ่งแทนที่จะไปคละกับนกยูงกลับไปคละกับหงส์. เวลาหงส์มาที่บ่อน้ำ นกยูงตัวนั้นก็มาด้วย. แต่โดยที่เป็นนกยูง นกยูงตัวนั้นก็ไม่ต้องลงน้ำ เพราะรู้ว่าถ้าน้ำ ก็จะจมน้ำแล้วจะเป็นอันตราย. ฉะนั้นนกยูงตัวนั้นก็มาอยู่ขอบบ่อ.

ชักนียบเรื่องนกมา ก็เพื่อให้เห็นว่าตอนแรก ทุกสิ่งทุกอย่างจะต้อง มีการทะเลาะกัน แต่เมื่อเข็ดหลาบอย่างหนึ่ง หรือมีความคิดที่ถูกต้อง ที่จะช่วยกันดำเนินชีวิตร่วมกัน ก็อยู่ได้โดยสันติ ไม่ทะเลาะกันไม่ทำอันตรายกัน คุลย์ของธรรมชาติจึงเกิดขึ้น. สำหรับสวนจิตร ๖ นี้ก็ต้องรายงาน ว่าปีนี้มีคามอยู่เย็นเป็นสุขพอสมควร สภาพของชีวิตในประเทศ ก็อยู่เย็นเป็นสุขพอสมควร. แต่ถ้าดูในโลกนั้น ก็รู้สึกว่าการไม่ดีขึ้น แม้ว่าสมัยนี้สงครามเย็นหมดไปแล้ว แต่สันติสุขหาได้เกิดขึ้นไม่เพราะว่าสงครามร้อนก็มีขึ้น. ที่มีสงครามร้อนขึ้นมานั้น ก็เพราะว่าความไม่ปรองดองหรือความเอาเปรียบกันมีมาก. เมื่อเห็นดังนี้แล้วเราก็ต้อง นึกดีใจว่าในประเทศเรา สงครามร้อนก็ยังไม่เกิดขึ้น แล้วก็สมควรจะเกิดขึ้นถ้าทุกคนคิดดี ๆ.

แต่ในระยะที่ผ่านมา แต่ก่อนนี้ มีสงครามร้อนในประเทศ มีการต่อสู้และมีการจัดให้เย็นลง. เมื่อคนมีความคิดที่เฉียบแหลมขึ้นก็ทำให้เกิดความเย็นได้. ที่ผ่านมาก็เห็นได้ว่าไม่ได้เกิดประโยชน์อย่างใดที่จะมีความร้อน. ความร้อนแรงนั้นมีแต่เผาไหม้. แต่ว่าถ้าเย็นเกินไป ก็อาจจะทำให้เฉื่อยชา ไม่ได้ทำอะไร. ความเย็นเกินไปก็ทำให้คนตายได้เหมือนกัน. ฉะนั้นที่จะปฏิบัติ ก็ควรจะปฏิบัติให้มีเหตุผล.

พูดถึงความเปลี่ยนแปลงที่ได้เห็นมาตลอด หลายสิบปี มาคิดดูในปัจจุบันนี้เปลี่ยนแปลงไปมาก. แม้จะฟังที่เขาพูดทางวิทยุหรือโทรทัศน์ เสียงพูดนั้นก็เปลี่ยนแปลงไป. การออกเสียงของผู้ที่ประกาศโฆษณา ประกาศข่าวในวิทยุ เสียงเปลี่ยนไปมาก. เราก็มาคิดดู ทำไมมีความเปลี่ยนแปลงอย่างนี้ ดีหรือไม่ดี. ทุกอย่างต้องมี

การพัฒนา. พูดถึงความเปลี่ยนแปลงในการออกเสียง หรือ ในการพูดนั้น ก็ต้องกลับมาถึงตัว. ตัวเองเมื่อก่อนนี้ พูดคงไม่เหมือนกับเดี๋ยวนี้ และมีคนสังเกตว่า ระยะเวลาหนึ่ง พระเจ้าอยู่หัวไม่พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ ๕ พูดภาษาไทยต่างจังหวัด ไม่ใช่กรุงเทพฯ ๕.

เราก็มาพิจารณาดูว่า ทำไม และมานึกดูว่า ภาษาไทยกรุงเทพฯ ๕ นี้ความจริงเป็นภาษาไทยที่ไม่ถูกต้องค่อนข้างจะเป็นภาษาไทยที่คละ. ภาษาไทยดั้งเดิมนั้น ที่จริงเป็นภาษา ที่เรียกว่าต่างจังหวัด. คนที่พูดในภาคเหนือ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาคใต้ คนที่พูดแบบพื้นเมือง แบบชาวบ้าน เสียงเขาเหมือน ๆ กัน คล้ายคลึงกันมาก ก็หมายความว่าภาษาไทยดั้งเดิมจริง ๆ นั้น ไม่ใช่กรุงเทพฯ ๕. อย่างไรก็ตาม คนก็กล่าวหาว่า พระเจ้าอยู่หัวพูดภาษาไทยแบบต่างจังหวัด อันนี้ก็อาจเป็นเพราะว่า ได้ไปคุยกับชาวบ้านมากหน่อย จนทำให้สำเนียงเปลี่ยนแปลงไปบ้าง. ก็หมายความว่าความเปลี่ยนแปลงนี้มาจากความเคยชิน หรือการฟังเสียงที่เขาพูดกัน.

มีอีกอย่างหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงไป. ลองฟังเสียงพูดทางวิทยุ จะมีความแปลกใจอยู่อย่างหนึ่งว่าภาษาไทยนี้มีตัวอักษรที่ออกเสียงได้มากจริง แต่ภาษาต่างประเทศก็ยังมีเสียงที่ภาษาไทยพูดไม่ได้. แต่ก่อนนี้ “สถานีรถไฟ” ท่านเรียกว่า “สะเตชั่น” เพราะว่ามันจะออกเสียงว่า “สุเตชั่น”. คือ “ตัว ส” กับ “ตัว ต” หรือ “ตัว ถ” ควบกันไม่ได้. แต่มาสมัยนี้ ตรงข้าม อะไรที่แต่ก่อนนี้ควบกันไม่ได้ ก็ควบกันได้ อย่างเช่นคำว่า “สตาจค์”^(๓) เราเรียกว่า “สะตางค์” มาตั้งนานแล้ว. อาจจะเป็นเพราะว่าเดี๋ยวนี้ “สตาจค์” ไม่ค่อยใช้กันแล้ว เพราะว่ามันราคาแพง แต่คำว่า “สตาจค์” ก็ยังใช้กันอยู่ก็ออกเสียงว่า “สุตางค์” ทำให้แปลกใจว่าถูกต้องหรือเปล่า ที่จะออกเสียงว่า “สุตางค์”. อันนี้ฟังแล้ว ก็มีความฉงนว่าภาษาไทยเมื่อก่อนนี้ จะพูดว่า “สุตางค์” ไม่ได้ ออกเสียงไม่ได้. อย่างภาษาแขกเขาก็ออกเสียงอย่างนี้ไม่ได้ อย่างคำว่า “ดาว” ภาษาอังกฤษ คือ “สตาร์” เขาจะออกเสียงก็ไม่ได้. ภาษาแขกเขาต้องออกเสียงว่า “อิสตาร์” ถ้าไม่ออกเสียงว่า “อิสตาร์” เขาออกเสียงไม่ได้. ภาษาไทยก็ออกเสียง “สตาร์” ไม่ได้ ต้องออกเสียงว่า “สะตาร์” เช่นเดียวกับคำว่า “สะตางค์”.

---

(๓) “สตาจค์” มาจาก “สต” (สะตะ) แปลว่า “ร้อย” บวกกับ อังกฤษ (อังคะ) แปลว่า “ส่วนประกอบ”

อันนี้ก็เปลี่ยนแปลงไป ตัวอักษรภาษาอังกฤษว่า “เอส เอช” (sh) หรือภาษาฝรั่งเศสว่า “ซี เอช” (ch) ซึ่งภาษาไทยไม่มี ต้องออกเสียงเป็น “เซอะ” ตัว “ชอ” หรือ “จอ”. แต่ว่าเดี๋ยวนี้เขาออกเสียงตัว “ชอ” หรือตัว “จอ” เหมือน “เอส เอช” (sh) ก็น่าแปลกใจ. แปลก อย่างพูดว่า “จัน” ก็กลายเป็น “จาน” (shun). “จาน” นี้ หรืออะไรพรรคอย่างนี้ เขาก็ออกเสียงได้. แต่ว่าภาษาไทยไม่มี. “จันมาที่นี่” กลายเป็น “จาน (shun) มาที่นี่” อะไรอย่างนี้ และก็ยังมีอีกมากมาย ที่เปลี่ยนแปลงไป.

นอกจากนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์. เสียงจะสูงขึ้นไปเรื่อย เสียงโทกลายเป็นเสียงตรี เสียงตรีกลายเป็นเสียงจัตวาเลยทำให้ฟังดูแปลก เป็นอย่างนี้ได้อย่างไร. จะมาจากภาษาฝรั่งก็เป็นไปได้ แต่บางคนที่ไม่รู้ภาษาฝรั่งก็ออกเสียงอย่างนี้. มีความเปลี่ยนแปลงแน่. ความเปลี่ยนแปลงนี้มาจากอะไร. ได้เคยพูดกับ ศาสตราจารย์ชาวสวีเดน^(๔) ซึ่งเขามีความรู้ในด้านภาษาศาสตร์. ก็ถามเขาว่ามาจากอะไร ก็ได้ตกลงว่า มาได้จากหลายอย่าง จากการฟังภาษาต่างประเทศ แล้วก็อยากจะพูดแบบชาวต่างประเทศ จนติดตัว ข้อหนึ่ง. แต่อาจจะ เป็นมาจากความเปลี่ยนแปลงของอวัยวะสำหรับเปล่งเสียง เพราะมีสายเลือดต่างประเทศ. คนที่มีเชื้อชาติต่างกัน จะมีสำเนียงต่างกัน เพราะมีรูปร่างของอวัยวะสำหรับเปล่งเสียงต่างกัน. อย่างเวลาเราฟัง แม้เราไม่ได้เห็นหน้า เช่นในจอโทรทัศน์แต่ฟังเสียงเท่านั้นเอง ก็พอฟังได้ว่าผู้พูดมีเชื้อแขก หรือเชื้อจีน เชื้อฝรั่ง. เราฟังได้ เพราะว่ามี การออกเสียงแตกต่างกัน.

แต่ทำไมภาษาจึงเปลี่ยนไปเช่นนี้. คนไทยก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงทางเชื้อชาติมากเท่าไร อาจจะมีคนที่มีเลือด ที่ปนบ้าง ก็เป็นได้ แต่ก็ไม่ได้มากมายจนเหลือเกิน. อาจจะไม่เปลี่ยนแปลง เพราะเหตุว่าความเป็นอยู่ของคน อย่าง เช่นอาหารทำให้ร่างกายเราแตกต่างกัน. ก็สังเกตได้ว่า คนสมัยก่อนกับคนสมัยนี้ รูปร่างหน้าตาเปลี่ยนไปบ้าง อาจ จะทำให้การเปล่งเสียงนี้เปลี่ยนไป. ก็หมายความว่าอาหาร หรือความเป็นอยู่การบำรุงรักษาร่างกาย เปลี่ยนไป.

---

(๔) ศาสตราจารย์ Stig Fredrik Strömholm อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุปซาลา ประธานราชบัณฑิตยสภาแห่งสวีเดน ด้านอักษรศาสตร์ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี เข้าเฝ้า ฯ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔ เวลา ๑๖.๔๐ น. ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

ถ้าเป็นเช่นนั้นก็อาจพอทนได้. เพราะส่วนมากที่เห็น ประชาชนในประเทศไทยก็มีอนามัยที่ดีขึ้น อันนี้ไม่ใช่การโฆษณาประสิทธิภาพของรัฐบาล แต่ในเมืองไทยนี้มีความเปลี่ยนแปลงไป และเข้าใจว่าอนามัยดีขึ้น อาหารการกิน ก็เปลี่ยนแปลงไป. แต่อย่างไรก็ตาม เท่าที่เห็นในระยะหลายสิบปีที่ผ่านมาจะบอกว่าไม่ดีขึ้นก็ได้ ก็มีความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี.

ข้อนี้โดยมากเราชอบพูด “โธ่ สมัยก่อนนี้ดีอย่างโน้นดีอย่างนี้ มาสมัยนี้มันและเหมะมันยุ่ง” ข้อนี้เคยปรารภกับ “ท่านโกลด้า เมียร์” ซึ่งนายกรัฐมนตรีแห่งอิสราเอล ซึ่งเคยมา^(๕) เตียวนี้ท่านล้นบุญไปแล้ว. จำได้ว่าเมื่อคุยไปคุยมาได้เอ่ยว่าแต่ก่อนนี้ ชีวิตดูจะดีสบายกว่าในสมัยนี้ ท่านโกลด้า เมียร์ นี้ตอบว่า “ไม่ใช่อย่าไปเข้าใจอย่างนั้น สมัยก่อนนี้มีความแร้นแค้น อย่างยิ่ง ลำบากอย่างยิ่ง. ในสมัยนี้อาจจะมีสถานการณ์ที่ไม่ดี มีการทะเลาะเบาะแว้งกันมาก แต่ในชีวิตการเป็นอยู่ก็นับว่าดีขึ้น. คนก็มีความคิด สามารถที่จะแสดงความคิดได้ดีขึ้น. ความเป็นอยู่ในทางร่างกายทั่ว ๆ ไป ถ้าเฉลี่ยแล้ว ก็นับว่าดีขึ้น”. ตอนนั้น ที่พบ ท่านโกลด้า เมียร์ เราอายุยังไม่มากนัก ท่านโกลด้า เมียร์ เป็นผู้ใหญ่. มาเตียวนี้ เราก็ต้องถือว่านับว่าเป็นผู้ใหญ่ เพราะว่าหลายปีมาแล้ว. ก็ชักจะเห็นคล้ายตามกับท่านโกลด้า เมียร์. เรากลายเป็นท่านผู้เฒ่าเหมือนกัน. แต่ว่าที่ว่าอย่างนี้ ก็เห็นว่าความเป็นอยู่ดีขึ้น. ความเป็นอยู่ดีขึ้น เพราะทำไม ก็เพราะคนชักจะเข้าใจว่าต้องช่วยกัน.

คราวนี้ก็จะขอเล่าเรื่องว่าทำอะไรบ้าง ขอเล่านิทาน ก็ไม่ใช่นิทาน เป็นเรื่องที่ได้ผ่านมาเมื่อไม่กี่วันนี้. ไปอยู่ที่ภาคอีสานประมาณสองสามอาทิตย์ และได้ไปเยี่ยมที่แห่งหนึ่งคือ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์^(๖) ไปดูเขาทำงาน ก็รู้สึกว่ามี ความก้าวหน้ามาจากที่เคยเห็น เขาวง มาเมื่อสิบปีก่อน. เมื่อสิบปีก่อนนี้ รู้สึกแร้นแค้นอย่างยิ่ง เตียวนี้ก็ไม่ใช่แร้นแค้น แต่คนก็มีความขยันหมั่นเพียร มีความตื่นตัวมากเห็นเขาทำงานทำการดีขึ้น และก็เห็นคนที่ค่อนข้างจะยิ้มแย้มแจ่มใส. เขาได้มาทำพิธีบายศรีให้อย่างรวดเร็ว ก็รู้สึกว่ามันชื่นชมและน่ายินดี. เมื่อเห็น

---

(๕) พระราชทานพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้าฯ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕ เวลา ๑๑.๓๐ น. ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ในครั้งนั้น นาง Golda Meir ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของอิสราเอล

(๖) เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๕

อย่างนั้นแล้ว ก็อยากจะไปดูที่แห่งหนึ่งที่น่าจะพัฒนาให้ดีขึ้นได้. จึงไปดูแห่งหนึ่ง ที่ได้เห็นจากเฮลิคอปเตอร์เพราะว่าวันนั้นไปเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ จากสกลนครไปถึงอำเภอลาดบัวหลวง.

การไปเฮลิคอปเตอร์นี้ มีความสุขความสบายขึ้น เพราะว่าถ้าไปรถยนต์ จะใช้เวลาถึงชั่วโมงครึ่ง หรือสองชั่วโมง แต่ไปเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ จะใช้เวลาเพียงยี่สิบห้า นาที เป็นการท่นเวลาท่นกำลัง. การไปเฮลิคอปเตอร์ทุกครั้ง ก็นึกถึงว่าจะต้องสิ้นเปลืองแต่ถ้าใช้เฮลิคอปเตอร์นั้นในทางที่เกิดประโยชน์มากที่สุด ก็จะไม่คุ้มค่า. ฉะนั้นก็ต้องพยายามดู สำนวนที่ทาง และพอดีที่ผ่านที่แห่งหนึ่ง^(๓) ซึ่งเป็นที่ที่เหมาะสมในการเก็บกักน้ำ โดยที่จะไม่ทำให้ประชาชนเดือดร้อนแต่ประการใด เพราะจะไม่ท่วมที่ทำมาหากินของเขาเลย จึงเห็นว่าที่ตรงนั้นเหมาะสม. ได้เห็นจากเฮลิคอปเตอร์ก็จดเอาไว้อยู่ตรงไหน.

ลงมาถึงพื้นแล้ว ก็ได้บอกกับเจ้าหน้าที่ว่าจะไป ณ ที่ตรงนั้น ๆ. ถึงเวลาก็แล่นรถไป เข้าไปถึงหมู่บ้านที่อยู่ใกล้สถานทีนั้น. ฝ่ายเจ้าหน้าที่ ทั้งตำรวจทั้งช่างชลประทาน ไม่น่าจะจะมีทางไปถึงที่ตรงนั้น จึงเอาชาวบ้านคนหนึ่งมาเป็นมัคคุเทศก์นำทาง. ผู้ที่นำทางนั้น ก็นำไป แห่งหนึ่ง เป็นทางแยกที่เลี้ยวซ้าย เลี้ยวขวา. เขาบอกให้เลี้ยวซ้าย ก็สงสัยเหมือนกันว่าทำไมเลี้ยวซ้าย. แต่เขาก็บอกให้เลี้ยวซ้าย. เลี้ยวซ้ายผ่านโรงเรียน ผ่านโรงเรียนแล้วก็เลี้ยวขวา. เลี้ยวขวานั้น ก็เข้าไปในทางที่เรียกได้ว่าลาลองอย่างมาก ๆ เป็นทางที่เขาเดิน “ดิสโก้” กัน. คือที่เดิน “ดิสโก้” นี้ เพราะว่ารถมันแกว่งไปแกว่งมา เหมือนเดิน “ดิสโก้” ก็เลยเรียกว่า “ทางดิสโก้”. แล่นไปตาม “ทางดิสโก้” นั้นไกลพอสมควร ประมาณสักสองกิโลเมตรก็ไปถึงที่แห่งหนึ่ง. เขาบอกว่าหยุด หยุดตรงนั้น. มีดินแล้ว เห็นมีแต่น้ำ. คนที่นำทางก็บอกว่า “นี่ก็อยากจะมาตรงนี้” เราบอกว่า “ไม่ใช่ อยากจะมาดูตรงที่เป็นทางน้ำ ที่เหมาะสมกับการทำโครงการ รูปร่างคล้าย ๆ เป็นแก่ง”. เป็นอันกลับ กลับมา “ดิสโก้” อีกสองกิโลเมตร แล้วมาที่หมู่บ้าน. แล่นตรงไป แล้วเดินอีกสองร้อยเมตรก็ไปถึงที่ถูกต้อง และช่างชลประทานเขาก็เห็นว่า เหมาะสมสำหรับทำโครงการ.

---

(๓) บริเวณพื้นที่บ้านกุดตอแก่น ตำบลกุดสิมคุ้มเก่า อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดกาฬสินธุ์

แล้วมาถามชาวบ้านที่อยู่ที่นี่ ว่าเป็นอย่างไรรึป่ะ. เขาบอกว่าเก็บข้าวได้แล้วข้าวก็อยู่ตรงนั้น กองไว้. เราก็ไปดูข้าว ข้าวนั้นมีรวงจริงแต่ไม่มีเมล็ด หรือรวงหนึ่งมีสักสองสามเมล็ด. ก็หมายความว่าอะไรหนึ่ง คงได้ประมาณ สักถังเดียว หรือไม่ถึงถังต่อไร่. ถามเขาทำไมเป็นเช่นนี้. เขาก็บอกว่าเพราะไม่มีฝน เขาปลูกกล้าไว้ แล้วเมื่อขึ้นมา ก็ปักดำ. ปักดำไม่ได้เพราะว่าไม่มีน้ำ ก็ปักในทราย ทำรูในทรายแล้วปักลงไป. เมื่อปักแล้วตอนกลางวันก็เจา มันงอลงไป แต่ตอนกลางคืนก็ตั้งตัว ตั้งตรงขึ้นมาเพราะมีน้ำค้าง แล้วในที่สุดก็ได้รวงแต่ไม่มีข้าวเท่าไร. อันนี้เป็นบทเรียนที่ดี เขาก็เล่าให้ฟังอย่างตรงไปตรงมา. แสดงให้เห็นว่าข้าวนี้เป็นพืชที่แข็งแกร่งมาก ขอให้ได้น้ำค้าง ก็พอ. แม้จะเป็นข้าวธรรมดาไม่ใช่ข้าวไร่. ถ้าหากว่าเราช่วยเขาเล็กน้อยก็สามารถที่จะได้ข้าวมากขึ้นหน่อย พอที่จะกิน. ฉะนั้นโครงการที่จะทำ มีไข่จะต้องทำโครงการใหญ่โตมากนัก จะได้ผล ทำเล็ก ๆ ก็ได้. จึงเกิดความคิดขึ้นมาว่าในตัวอย่างเช่นนั้น ฝนก็ดีพอสมควร แต่ลงมาไม่ถูกระยะเวลา เมื่อลงมาไม่ถูกระยะเวลา ฝนก็ทิ้งช่วง ข้าวก็ไม่ดี.

วิธีแก้ไขคือต้องเก็บน้ำฝนที่ลงมา. ก็เกิดความคิดว่าอยากทดลองดู สักสิบไร่ในตัวอย่างนั้น. สามไร่จะทำ เป็นบ่อน้ำ คือเก็บน้ำฝนแล้วถ้าจะต้องใช้ปุ๋ยด้วยพลาสติกก็ด้วยพลาสติก ทดลองดู. แล้วอีกหกไร่ทำเป็นที่นา ส่วน ไร่ที่เหลือนั้น ก็เป็นที่บริการหมายถึงทางเดินหรือเป็นกระต๊อบ หรืออะไรก็แล้วแต่. หมายความว่า น้ำสามสิบ เปอร์เซ็นต์ ที่ทำนา ทดสิบเปอร์เซ็นต์ ก็เชื่อว่าถ้าเก็บน้ำไว้ได้ จากเดิมที่เก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละหนึ่งถังถึงสองถัง ถ้า มีน้ำเล็กน้อยอย่างนั้น ก็ควรจะเก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละประมาณสิบถึงยี่สิบถัง หรือมากกว่าอาจจะถึง สามสิบก็ได้. สมมุติว่า สิบเท่าก็ยี่สิบถังหมายความว่า ที่หกไร่ปัจจุบัน ที่ได้ไร่หนึ่งถัง ก็จะได้ ยี่สิบถัง. ยี่สิบเท่าหรือถ้านับเอา ง่าย ๆ ว่าสิบเท่า ที่หกไร่จะเท่ากับ หกสิบไร่. ทั้งหมดสิบไร่ เท่ากับได้ผลเท่ากับหกสิบไร่ของเขาปัจจุบัน จึงควรจะ ไข่ได้. ก็พยายามที่จะวางแผนนี้.

วันรุ่งขึ้นได้ข่าวมาว่าที่ตรงนั้น ที่เรา “ดิสโก้” ไป มีชาวบ้านสองคน เขาบอกว่า เขาขอบริจาคที่ดินคนละ ไร่ เพื่อที่จะทำโครงการตามอัยยาคัย. อันนี้ไม่ต้องไปซื้อเขา ไม่ต้องเวนคืนเขา. เขาเข้าใจว่าพยายามที่จะช่วย เหลือ แม้จะรู้ว่าโครงการที่จะช่วยเหลือนี้เป็นโครงการทดลอง มีไข่เป็นโครงการที่พิสูจน์มาแล้ว เขาก็ให้. แสดงให้ เห็นว่าชาวบ้านมีความเข้าใจในการพัฒนา ชาวบ้านจริง ๆ ไม่ใช่ชาวบ้านกรุงเทพ ๆ ที่ปลอมตัวไปเป็นชาวบ้าน

ต่างจังหวัด. คนหนึ่งมีสิบไร่ เขาแบ่งให้ ทำไร่. อีกคนมีเก้าไร่ เขาแบ่งให้ ทำไร่. จึงจะทำโครงการนี้ได้. ถ้าทำโครงการนี้สำเร็จ ก็หมายความว่าที่ต่าง ๆ ในอำเภอเขาวงที่แห้งแล้งจริง ๆ หรือที่อื่นก็ตาม จะทำได้ทั้งนั้น. ปีหน้าก็คงได้ทราบผลของการทดลองนี้.

ที่เล่าให้ฟังดังนี้ อย่างยืดยาว ก็เพื่อให้เห็นว่าชาวบ้านปัจจุบันนี้เป็นคนที่รู้จักการสละที่เพื่อพัฒนาท้องที่ของตัวเอง. แล้วเขาก็ไม่ได้มีข้อแม้อะไร ไม่ได้บอกว่าถ้าทำสำเร็จแล้ว จะขออย่างนั้นอย่างนี้ เขาไม่ได้บอกเลย เขาบอก ขอให้ตามอัธยาศัย. แสดงให้เห็นว่าคนที่ถือกันว่าเป็นคน ที่เรียกกันว่าเป็นคนบ้านนอก เขารู้ว่าพัฒนาประเทศอย่างไร. โดยมากคำว่าบ้านนอกนี้ก็พูดอย่างไม่ค่อยดีนัก แต่ว่าคนที่เขว่าเป็นชาวบ้านจริง ๆ. เขาจะต้องทดลอง ต้องใช้ความคิด แล้วมีการทดลอง เสียก็เสียไป แต่ว่าน่าจะได้. ฉะนั้นเมืองไทยนี้มีความหวังที่จะพัฒนาให้ได้อยู่ได้ แต่ว่าจะต้องใช้ คำว่าเสียสละ ก็อาจจะเบื่อกว่าเสียสละ. ต้องรู้จักคำว่าสามัคคี ก็อาจจะเบื่อกว่าสามัคคี. อะไร ๆ ก็ให้สามัคคีกัน ให้อะไรกัน ให้เมตตากัน. คำเก่า ๆ เหล่านี้ยังมีผลดีแต่ว่าคนเราสมัยนี้อาจจะลืม เพราะว่ามันเปลี่ยนแปลง สถานการณ์มันเปลี่ยนแปลงไป. ที่ตะก็พูดว่าจะเล่าเรื่อง ก็เล่าเรื่อง ไม่ใช่นิทานเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นเมื่อสองสามวันนี้. แต่ว่าท่านคงเข้าใจว่าทำไมไม่เล่าให้ฟัง เพื่อที่จะให้ท่านทั้งหลายมีหวังว่าพัฒนาได้ ไม่ใช่ไม่มีหวัง แต่ว่าจะต้องคิดให้ดี ๆ.

ที่ตะก็ใช้คำว่า “นิทาน” ก็เพราะว่าคิดอยู่ในใจถึงนิทานเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าคนเดี๋ยวนี้เปลี่ยนแปลงไป. แต่ก่อนนี้ทุกคนรู้จักนิทานนี้ แต่ว่าสมัยนี้เข้าใจว่าไม่ค่อยรู้จัก คือคิดถึงนิทานว่า “ยายกะตาปลุกถั่วปลุกงา”. ไม่ทราบว่ามีใครรู้จักนิทานนี้บ้าง. “ยายกะตาปลุกถั่วปลุกงาให้หลานเฝ้า แต่หลานไม่เฝ้า ไปเล่นวัว”. อันนี้ดูท่าทางก็จะเป็นสิ่งธรรมดาว่าหลานนั้น ไม่อยากที่จะเฝ้า เพราะอยากเล่นวัว. แต่สมัยนี้เขาไม่เล่นวัวกันแล้ว สมัยนี้เขาไปเล่นเครื่องคอมพิวเตอร์. ก็หมายความว่า “ยายกะตาปลุกถั่วปลุกงาให้หลานเฝ้า หลานไม่เฝ้า ไปเล่นคอมพิวเตอร์”.

อันนี้เรื่องก็เปลี่ยนแปลงไป แต่ถ้าเล่าอย่างนี้ เรื่องก็ล้มเหลวไปหมด เพราะว่ามันไม่เป็นเรื่องเดิม. ถ้าเล่าว่า “หลานไม่เฝ้าไปเล่นคอมพิวเตอร์” คนสมัยนี้ก็คงตัดค่านอยู่แล้ว “ทำไม ‘ยายกะตาปลุกถั่วปลุกงา’. สมัยนี้

การเกษตรนี้ไม่ถูกต้องแล้ว ไม่ควรจะปลูกควรสร้างโรงงานให้เป็น ‘นิค’^(๘) ยายกะตาดำท่านโบราณเสียเหลือเกิน ไม่ว่าว. แต่ว่าในเรื่อง “ยายกะตาดำ” ท่านปลูกถั่วปลูกงา. ความจริงเรื่องนี้มันเกิดขึ้นจริง ๆ เมื่อเพียงสิบกว่าปีเท่านั้นเอง. เมื่อตา ไม่ไช่ยาย ตาปลูกถั่วปลูกงาให้หลานเฝ้า. หลานไม่เฝ้า เพราะหลานยังไม่เกิด. เรื่องนี้เป็นเรื่องจริง ตาได้ปลูกงาไว้ แล้วหลานก็ไม่เฝ้า เพราะหลานยังไม่เกิด เตี้ยนี้หลานอายุสิบขวบกว่า ๆ แล้ว. ถ้าเตี้ยนี้ปลูกงา หลานก็คงเฝ้า. แต่อาจจะไม่เฝ้าก็ได้ เพราะหลานอาจจะไปเขียนรูป. สมัยนี้หลานก็จะเปลี่ยนคือเปลี่ยนเรื่องไป.

ต่อจากนั้นที่หลานไม่เฝ้าในเรื่องเดิม. กามากินถั่ว กินงา เจ็ดเม็ดเจ็ดทะนาน. ยายมายายดำ ตามาตาดี. หลานนั้นก็ไปหานายพรานให้นายพรานยิงอีกาให้ร่วงลงมา นายพรานไม่ยอม. นายพรานนั้นนะใช้ธนู ถ้าสมัยนี้ก็ไม่ใช้ธนู. จะใช้ธนูยิงอีกามันครีเต็มที เขาใช้ปืนกัน แต่ว่าในเรื่องนี้ท่าน นายพรานใช้ธนู. เด็กก็ไปหาหนูให้มากัดสายธนูของนายพราน. เจ็บใจจริง หนูไม่เอา หนูไม่กัด. เมื่อหนูไม่กัด เด็กก็โกรธหนู ก็ไปหาแมว ให้ไปกัดหนู แมวไม่เอา บอกไม่กัด. เด็กก็โกรธ ก็ไปหาหมา ให้หมากัดแมว หมาบอกไม่เอา ไม่กัด ก็โกรธ. ตอนนั้นก็ยังไม่ค่อยเข้าใจว่าทำไมไปหาค้อน ไปหาค้อนให้ยอนทูหมา คือแยงทู. เรื่องคงเป็นไปหาค้อนให้มาตีหัวหมา แต่ว่าค้อนก็ไม่ยอมตีหัวหมา. เมื่อค้อนไม่ยอมก็ไปหาไฟ ให้ไฟมาเผาตามของค้อน ไฟไม่ยอมเผา. เลยไปหาน้ำให้มาดับไฟ น้ำก็ไม่ยอมดับไฟ. ก็ต้องไปหาตลับ ให้ตลับลงมาทับน้ำ. ตลับก็ไม่ยอมมดลม. จะทำอย่างไร ไปหาข้างให้เหยียบตลับข้างบอกไม่เอา ไม่ใช่เรื่อง. ก็ไปหาแมงหรี ไปหาแมงหรีให้มาตอมตาข้าง แมงหรีบอก “เอา”.

นี่ แมงหรีนี้เขาเอา ก็จะมาตอมตาข้าง ข้างก็กลัว ก็จะมาเหยียบตลับ ตลับก็กลัว ก็จะมาทับน้ำ น้ำก็กลัว ก็จะมาดับไฟ ไฟก็กลัว ก็จะไปเผาค้อน ค้อนก็กลัว ก็จะไปตีหัวหมา หมาก็กลัว ก็จะไปกัดแมว แมวก็กลัว ก็จะไปกัดหนู หนูก็กลัว ก็เลยจะไปกัดสายธนูของนายพราน นายพรานบอก ทางนะ ก็จะต้องไปยิงอีกา. ตกยิงอีกาก็กลัวเลยคาย ถั่ว งา เจ็ดเม็ด เจ็ดทะนาน. คายออกมาแล้วยายกะตาดำก็พอใจ. ตอนแรกยายมายายดำ ตามาตาดี ก็เลยไม่

---

(๘) “NIC” (Newly Industrialized Country)

ต้องดำไม่ต้องตีแล้ว กาก็คายแล้ว. อันนี้ก็มีของแปลกประหลาด กินไปแล้วคายออกมา แล้วก็งอกขึ้นได้อย่างไร. อันนี้ก็เฝ้ามองเทคโนโลยีสมัยไหนไม่เหมือนสมัยนี้. แต่เรื่องทั้งหมดนี้ เล่าให้ฟัง เพราะว่าบางท่านอาจจะทราบแต่ลืมไปแล้ว ว่าเรื่องเป็นอย่างไร. ให้เห็นว่าสมัยก่อนนี้คิดกันอย่างไร ข้อหนึ่ง เล่านิทานให้เด็กฟังอย่างไร ข้อหนึ่ง แล้วอีกข้อหนึ่ง ให้เห็นได้ชัด ว่าในการใดก็ตาม ถ้าทุกคนบอกว่าไม่ใช่เรื่อง ก็จะไม่ทำอะไรเลย. และเด็กนั้นแทนที่จะหาวิธีแก้ไขเรื่อง “อีกามากินถั่วกินงา” กลับไล่เบี้ยไปเรื่อย ๆ จนเรื่องมันไม่เป็นเรื่อง. ลงท้ายแมงหรีก็ยอมไปตอมตาข้าง.

ก็ดูรูปร่างว่าเรื่องนี้มันไม่เข้าเรื่อง แต่ในที่สุดก็ได้เรื่อง เพราะว่าอีกาก็คายถั่วงาเป็นที่เรียบริ้อย. ยายมาก็ไม่ต้องดำแล้ว ตามาก็ไม่ต้องตี. สมัยนี้มันก็เป็นอย่างนี้เหมือนกัน เรื่องราวอะไรพูดอะไรอย่าง แล้วอีกคนก็มาแย้ง แย้งไปคนละเรื่อง แบบพูดคนละเรื่องเดียวกัน. แล้วการปกครอง หรือการทำงาน มันจะดำเนินไปได้อย่างไร มันจะได้ผลอย่างไร ถ้าทำอะไรแล้วนอกเรื่องไปเรื่อย ไม่เอาตรงตามจุด. ถ้าเอาตรงตามจุด แก้ไขปัญหาอะไรต่าง ๆ ก็ไม่ยาก. แล้วพูดอะไร ให้พูดง่าย ๆ ตามข้อเท็จจริงและแก้ตรงนั้น แก้ตรงข้อเท็จจริง. ไม่ใช่ไปหาวิธีที่จะแก่ง้าง. แต่มันก็ได้ผล แก่ง้างแล้วก็มาได้ผลที่ถั่วกะงา อีกาก็คายออกมา นั่นมันได้ผล. เด็กสมัยใหม่จะบอกว่า เด็กสมัยไหนฟลุคมาก ที่ทำให้ได้ผล. แต่สมัยนี้มันไม่ได้ผล ส่วนมากคนสมัยนี้ ทำอะไรไม่ค่อยได้ผลอยู่. อย่างหนึ่งก็เพราะว่าพูดคนละทางกัน เรื่องราวเป็นอย่างไรไม่พูดตรงจุดนั้น. แล้วลงท้ายใครเอาหัวชนฝา ก็ชนะไป. แต่ที่จริงมันไม่ดี มันไม่ถูก.

ถ้าจุดจุดของปัญหาแล้ว ก็แก้ไขปัญหาได้. นี่ก็ได้เสนอวิธีให้ตกลงกันว่าจะใช้ประโยชน์ของเขตตรงนั้นอย่างไร ร่วมกันระหว่างสองประเทศ. หรือจะใช้ประโยชน์ว่ายิ่งกัน แต่ต้องไม่ยิงให้เลยเขตนั้น. ก็อาจจะเป็นยุทธภพที่จะมาทำตกลงกัน ตกลงที่แห่งเดียวกัน. แล้วถ้าสมมุติว่า เขายิงโดนตรงยอด เรายิงบนยอดนั้น เราก็ผลองกันได้ว่า เอ้อ ทั้งสองประเทศยิงแม่น. แล้วประเทศอื่น ๆ ในโลกนี้ เขาก็จะเห็นว่าแถวนี้ภูมิภาคนี้คนค่อนข้างจะฉลาด.

เมื่อวานขึ้นนี้ ได้พูดกับ ลูกเสือชาวบ้าน ขอร้องให้เขาคิดว่าเมืองไทยดีอย่างไร. เดียวนี้มีความสงบ

พอควร. ทุกทวีปในโลกนี้ มีการทะเลาะกันอย่างร้ายแรง แล้วเขาได้รับประโยชน์อะไรมัย ทุกคนก็ตายกันหมด อย่างที่เขาตายเป็นแสน แล้วก็หวังจะตายเป็นล้านมีประโยชน์อะไร. ของเราอย่าไปเอาอย่าง. เราเอาอย่างมานานแล้วเราทำตัวอย่างมามากแล้ว. ตอนนี้เราอย่าไปเอาอย่างที่เขาทำกันให้ดูในทวีปทั้งหมด. ก็ที่เอ่ยว่ามีทั้งทวีปอาฟริกา อเมริกา เอเชีย แล้วก็ยุโรป ตีกันทั้งนั้น ขออย่าให้เป็นอย่างนั้น.

ถ้าไม่ให้เป็นอย่างนั้น หมายความว่าทุกคน จะเป็นข้าราชการจะเป็นพ่อค้า ประชาชน เป็นใครก็ตามที่ถือตัวว่าเป็นคนไทย ต้องมีความคิดหน่อย ให้มีความคิดที่เรียกว่าใช้ปัญญาเจ็บแสบหน่อย. หยุดคิดสักนิดเดียว ก็พอ. คือว่าเรามีปัญหาอะไรแทนที่จะอ้าปากทันทีที่จะพูดไป เราหยุดคิดสักนิด. ถ้าฝึกไว้ดี ๆ แม้แต่วินาทีเดียวก็พอ. แล้วก็อย่าคิด. เมื่อไม่ทำผิดแล้ว เรื่องนั้นก็ไม่ได้เกิดเป็นเรื่องร้าย เป็นเรื่องดีทั้งนั้น. ที่ขออย่างนี้ เพราะว่า มาเห็นชาวต่าง ๆ ทั่วโลก มันน่าเศร้าที่สุด ถ้าหากว่าเราประเทศไทยสักประเทศหนึ่งในโลกมีความสงบ มันก็จะดี. ตอนนี้เราจะเป็นอย่างสำหรับประเทศอื่น เราไม่ต้องทำอะไรอื่น. เราทำอะไร ให้คิดให้ดี ๆ แล้วจึงทำ. ทำไป จึงจะถือได้ว่าเป็นไทย.

ตอนนี้ก็มาถึงเรื่อง... อาจจะไม่ควรจะพูด เพราะว่าอาจจะเสียสัมพันธไมตรีหรือเสียไปแล้วก็ไม่ทราบ แต่ว่าทูตทูบ หมู่นี้ ฟิง ไซ “สี่เก้าหนึ่ง”^(๙) “สี่เก้าหนึ่ง” นี้บอกว่าเป็นของไทย ทางโน้นก็บอกว่าเป็นของพม่า. ความจริงนั้นตามหลัก “สี่เก้าหนึ่ง” นั้นเป็นเขตแดน. มันก็เป็นครึ่งหนึ่งของพม่า ครึ่งหนึ่งของไทย. ตอนนี้ ถ้าเป็นเช่นนั้นจะตกลงกันอย่างไร. ถ้าหากว่าพม่ายินยอม เราต้องฟันครึ่งของพม่าคนนั้น. คือถ้ายื่นหัวมาทางฝั่งของเรา ก็ตัดหัวมันเลย ไม่ผิด. แต่ว่าถ้าเรายื่นแขนไปทางโน้นเขาจะฟันเราบ้าง เขาก็ไม่ผิด.

แล้วจะถือนโยบายไหน จะทำอย่างไร. คือ “สี่เก้าหนึ่ง” นี้ตามข้อตกลงที่วางไว้เป็นเขตแดน ตรงยอดพอดี. กว้างเท่าไรก็ยังไม่พูด เพราะว่าถ้าเขียนบนแผนที่ไอ้เส้นที่เขียนนั้น ขยายขึ้นถึงส่วนขนาดของจริง มันก็จะกว้างหลายเมตรอยู่ กว้างมาก. ในเขตนั้นเราไม่ทราบว่าเป็นเขตแดนของประเทศไหน. อันนี้ก็เป็นอย่าง

---

(๙) เนิน ๔๙๑ ตั้งอยู่ชายแดนระหว่างสหภาพพม่ากับประเทศไทย บริเวณ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

เท่านั้นเอง. ทั่วตลอดในเขตแดนไทยกับต่างประเทศเป็นปัญหาอย่างนี้ทั้งนั้น. ไม่ทราบว่าจะตรงไหนเป็นเขตไทย เขตไหนเป็นเขตต่างชาติ. ถึงโดยมากในเขตแดนระหว่างประเทศ ทุกประเทศ ทุกแห่งที่ทำกันอย่างมีวัฒนธรรม เขตแดน คือหลักเขตแดน อยู่แห่งหนึ่ง แล้วก็ยังมีระยะหนึ่งที่ไม่ใช่ประเทศนี้ ไม่ใช่ประเทศโน้น. ถึงจะทำให้เกิดไม่มี ปัญหา คือแก้ปัญหาก็ได้. บางประเทศในต่างประเทศ ในยุโรปก็มีบ้านหลังคาเรือนเดียวกัน ประตูข้างหนึ่งอยู่ ประเทศหนึ่ง ประตูอีกข้างหนึ่งอยู่อีกประเทศ. อันนี้มี.

แต่เขาก็ไม่บ๊ายบอที่จะมาบอกว่า จะมายึดกันไป ยึดกันมา. ต้องมีข้อตกลงกันว่าเขตที่ชายแดนที่วางเอาไว้ สองข้างนั้นละ อย่าไปทำกิจกรรมอะไร. หรืออีกอย่างก็ทำกิจกรรมร่วมกัน. ที่จริง ถ้าทั้งสองฝ่ายถอย แล้วก็ต่าง คนต่างยิงปืนใหญ่ใส่กันบน “สี่เก้าหนึ่ง” นั้น ปล่อยให้สี่เก้าศูนย์ ก็หมดเรื่องไป. หมดเรื่องไม่ต้องทำอะไร. แต่ใคร ก็อย่าไปยิงบนนั้น จะเป็นไทยหรือเป็นพม่า อย่าไปยิงบนนั้น เพราะว่าทั้งสองฝ่ายจะยิงปืนใหญ่ใส่. อันนี้เป็น ข้อตกลงที่ทำได้. แล้วเป็นการดีเพราะว่าเป็นการฝึกทหารปืนใหญ่ให้ยิงให้แม่น ๆ . ต้องยิงพอดีบนเขตแดนบนเส้น นั้น ก็ใช้ได้ ไม่ถูกปรับ. แต่ถ้ายิงสั้นไปก็มาโดนประเทศของตัวเอง ถ้ายิงยาวก็รุกรานเขา. ก็อาจจะต้องมีข้อตกลงว่า เขตแดนนี้ ที่จะยิง จะกว้างเท่าไร. อันนี้เป็นการเสนอวิธีแก้ไขปัญหานี้. เพราะเหตุว่า ถ้าปัญหานี้มีต่อไป คนไทย ด้วยกันจะตีกัน. แทนที่จะเป็นสงครามกับต่างประเทศจะกลายเป็นสงครามในประเทศ. แล้วมันก็ไม่น่าปรารถนา ไม่ได้อะไร ลงท้ายเราก็ต้องเสีย “สี่เก้าหนึ่ง” ต้องเสียไปแน่ ถ้าเราทะเลาะกันเอง. เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ ขอให้ดูถึง จุดของปัญหา.

นี่ก็ได้มาพูดเรื่องราวยืดยาว ทั้งเล่านิทาน ทั้งเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ฟังก็นึกว่าถ้าหากท่านทั้งหลายช่วย กันคิด. อะไรที่ผ่านมาก็ถือว่าผ่านไปแล้ว. ถ้าพูดอย่างนี้ก็อาจจะว่าไม่ถูก. แต่ว่า “ผ่านไปแล้ว” หมายความว่า ถือบทเรียนของเรื่องนั้น ๆ. แล้วก็ไม่ใช่ว่าจะไม่เป็นผลต่อไป เป็นผล ผู้ใดทำอะไร ก็เป็นผลทั้งนั้น. แต่ว่าอย่ามาตั้ง เป็นเงื่อนไขมากเกินไปเท่านั้นเอง. ทำอะไรที่สร้างสรรค์ แล้วทุกคนจะสบายใช้ความคิด ที่เรียกว่าสร้างสรรค์นี้ หมายความว่าถึงความคิดที่ถูกต้อง ที่ใช้ความรู้ ใช้ความที่เรียกว่าใจเย็น. คือไม่ใช่เรื่องของตัวเองจะได้อะไร ตัวเองจะ ไม่ได้อะไร. แต่ว่าเรื่องจะสำเร็จเรียบร้อยสำหรับประเทศหรือไม่ อย่างน้อยที่สุดสำหรับส่วนรวม. ไม่ได้ห้ามที่จะ

เถียงกัน ต้องเถียงกัน ถกเถียงกันเท่าไร? เท่าไร? ก็ได้ แต่ขอให้ถกเถียงด้วยเหตุและผล. มีเหตุอะไรก็เป็นผล
อย่างนั้น. ฉะนั้น ที่ได้ชักนียบต่าง ๆ มาให้ฟัง เล่านิทานให้ฟัง เล่าเรื่องให้ฟัง ก็ความจริงสำหรับแค่นี้. ทุกคนก็
คงเดาใจได้ว่า อยากจะพูดแค่นี้ “ขอร้องให้ทำอะไรให้เป็นเรื่องเป็นราว อย่าให้เกิดเรื่องราว”. ฉะนั้นก็ขอให้ท่าน
ทั้งหลายได้เข้าใจ และช่วยกันพิจารณา ช่วยกันสร้างสรรค์.

ทั้งนี้ที่พูดในวันนี้ เพราะว่าอายุยังไม่หกสิบห้า. พรุ่งนี้อายุหกสิบห้าแล้ว ก็ไม่รับรองว่าจะพูดอย่างนี้อีก
อาจจะพูดอย่างอื่น. คราวก่อนนี้ บอกว่าให้พบกัน ในสองปีคือ ในวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๖. วันนี้ก็เหมือนว่าไม่
นับ แต่ว่าความจริงก็นับเหมือนกัน. ก็ขอพบกันใหม่ ปี ๒๕๓๖ ๔ ธันวาคม และในระหว่างนี้ ขอให้รักษาตัวให้ดี
ให้มีกำลังทั้งกาย ทั้งใจ เข้มแข็ง ปัญญาเฉียบแหลม. ก็ขอให้ทุกคนประสบความสำเร็จ ในสิ่งที่คิดดีแล้ว ทำดีแล้ว
ขอให้ได้ประสบความสำเร็จทุกประการ.

แก้ปัญหา-หายากไม่-ให้ใช้สูตร

พูดอะไร-ให้พูดง่าย-ไม่พูดผิด

คิดก่อนทำ-ทำตรงจุด-หยุดก่อนชน

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๓๕

วันเสาร์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความปิติชื่นชม ที่ท่านทั้งหลายพร้อมเพรียงกันมาให้พรวันเกิด. ขอขอบพระทัยพระบรมวงศานุวงศ์ ขอขอบใจนายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือน กับทั้งสมาชิกรัฐสภาทั้งปวง ในคำอวยพรที่เปี่ยมด้วยไมตรีจิตและความหวังดี. ข้าพเจ้าขอสนองพรและไมตรีทั้งนั้นด้วยใจจริงเช่นกัน.

คนไทย แม้จะมีนิสัยรักความสะอาดสบาย และมักทำตามใจตัวกันเป็นปรกติแต่ในส่วนตัว ก็เป็นคนมีเหตุผล มีวินัย มีใจจริงและความสำนึกในชาติบ้านเมืองอยู่ด้วยกันแทบทุกคน. เราจึงรวมกันอยู่ได้เหนียวแน่น มีชาติประเทศอันตั้งมั่นเป็นอิสระเสรีมาช้านาน ทั้งสามารถสร้างสรรค์ความดีความเจริญต่าง ๆ ไว้เป็นสมบัติของชาติมากมาย. ปัจจุบันนี้ รู้สึกว่าบ้านเมืองมีปัญหาและความขัดข้องเกิดขึ้นไม่สร้างขาเกือบทุกวงการ เป็นเครื่องบ่งบอกชัดเจนว่าถึงเวลาแล้ว ที่ทุกคนทุกฝ่ายจะต้องลดความถือดีและการทำตามใจตัวเองลง แล้วหันมาหาเหตุผล ความถูกต้องและความรับผิดชอบต่อส่วนรวมกันอย่างจริงจัง เพื่อกำจัดอคติ และสร้างเสริมความเมตตาสามัคคีในกันและกัน จักได้สามารถร่วมกันเร่งรัดปฏิบัติสรรพกิจการงานให้ประสานสอดคล้อง และปรองดองเกื้อกูลกัน ให้สัมฤทธิ์ประโยชน์สูงสุดในการธำรงรักษาอิสรภาพ อธิปไตย และความเป็นไทย ให้อยืนยงมั่นคงอยู่ตลอดไป.

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยทุกหมู่เหล่าเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคนให้มีความสุข ปราศจากทุกข์ปราศจากภัย ทั้งให้มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติและปัญญา ที่จะคิดอ่าน ปฏิบัติงานของแผ่นดิน และนำพาประเทศชาติให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปสู่ความเจริญไพบูรณ์โดยสวัสดิ์.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และทราบรายงาน ว่ามหาวิทยาลัยมีโครงการที่จะขยายบทบาทให้พัฒนาไปสู่ความเป็นสากลมากขึ้น. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ขณะนี้ ดูเหมือนจะมีความคิดเห็นอย่างหนึ่งเกิดขึ้นว่า ความไม่ปรกติหลายอย่างเกิดขึ้นในบ้านเมืองของเรา ทำให้กิจการงานต่าง ๆ ไม่อาจดำเนินไปได้อย่างคล่องตัว. ความคิดเช่นนี้จะมีมูลความจริงอยู่มากน้อยเพียงใดก็ตาม ย่อมทำให้คนบางคนเกิดความไม่มั่นใจ ซึ่งหากปล่อยไว้ นานเข้าจะเป็นผลเสียแก่ประเทศชาติและประชาชนทั่วกันหมด.

ความจริงคนไทยเป็นคนที่ฉลาดสามารถ. โดยเฉพาะผู้ได้รับการศึกษาดีเช่นท่านทั้งหลาย ย่อมมีความรู้และหลักวิชาแน่นหนา มีความคิดอ่านกว้างไกล มีกำลังกาย กำลังใจเข้มแข็งสมบูรณ์ มีเจตนาแรงกล้าที่จะสร้างสรรค์ และมีความเฉลียวฉลาดที่จะใช้เหตุผลวินิจฉัยแก้ไขปัญหาคิดได้ดีพอตัว น่าจะร่วมกันปฏิบัติแก้ไขสภาพการณ์ไม่ปกตินั้น คือ เมื่อความรู้ความคิดมีอยู่ ควรจะนำมาเชื่อมโยงกันเข้าให้พร้อมเพรียง ประสมประสานปรับปรุงความรู้ความคิดนั้นด้วยความเพ่งพินิจและวิจารณ์ญาณที่ละเอียดรอบคอบ แล้วนำออกใช้ให้ได้ผล เห็นจุดใดบกพร่อง ก็พยายามแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่จุดนั้น เห็นจุดใดดีอยู่ ก็พยายามส่งเสริมให้มั่นคงยิ่งขึ้น. ถ้าทุกฝ่ายทุกคนพร้อมกันปฏิบัติงานของชาติโดยทำนองนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างจะดีขึ้นเป็นลำดับ และเชื่อได้แน่นอนว่าจะเอาชนะอุปสรรค ปัญหา ความไม่ปรกติทั้งปวงได้ ทั้งจะสามารถจรรโลงรักษาและนำพาประเทศไทย ให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญเป็นอิสระได้โดยสวัสดิ์

ขออวยพรให้บัณฑิตที่ได้รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสุขความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองใน การงานที่จะพึงปฏิบัติต่อไป จงทั่วหน้ากัน.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๕

ที่ขอให้พูดเป็นสิริมงคลและเป็นกำลังใจแก่ท่านทั้งหลาย ก็ขอพูดถึง ดร. ปราโมทย์ก่อน ก็ต้องขอแสดงความยินดีกับ ดร. ปราโมทย์ ที่ทางมหาวิทยาลัยได้ให้รางวัล เป็นการแสดงความชื่นชมที่ได้เรียนจากมหาวิทยาลัยนี้โดยดี และได้ปฏิบัติงานเป็นผลที่เห็นประจักษ์ ที่ไปทำงานนั้นก็ออกไปทำงานถึงต่างประเทศ และมีใช้ต่างประเทศเท่านั้นเองก็ต่างโลกด้วย คือออกไปเกี่ยวข้องกับองค์การที่เขาศึกษาและปฏิบัติเพื่ออวกาศ และได้ปฏิบัติอย่างดีเด่นจริง ๆ นอกจากนั้นที่น่าชื่นชมก็คือได้สำนึกว่าไปต่างประเทศแล้ว ไปนอกโลกแล้ว ก็จะต้องกลับมาทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ โดยมาเป็นอาจารย์สอนให้อนุชนรุ่นหลังได้มีความรู้ เพื่อที่จะสร้างทั้งตนเองทั้งบ้านเมืองให้เจริญ

อย่างนี้ทำให้นึกถึงว่าทุกคนควรจะพิจารณาว่า คนเราสามารถที่จะคิดค้นอะไร ๆ มากหลาย ไปที่ไหน ๆ ก็ไปได้ แต่ก็ต้องกลับมาถึงตัวเอง ถ้าพิจารณาตัวเองก็เห็นได้ว่าตั้งแต่สมัยเป็นพันปีหลายพันปี คนก็รูปร่างร่างกาย หรือแม้แต่จิตใจก็ไม่ได้เปลี่ยน จะค้นหาจะค้นคิดจะทำอะไรมากเท่าไรก็ไม่ได้เปลี่ยน คนสมัยก่อนนี้กับคนสมัยนี้ ถ้าเราเปรียบเทียบดูก็มีรูปร่างอย่างเดียวกัน แม้แต่สมองหรือความคิดดูเหมือนว่าเราพัฒนา พัฒนาแปลว่าเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไป สร้างสรรค์ไป ก็สร้างสรรค์ไป จะต้องพิจารณาว่าทุกคนก็มีหน้าที่ที่จะพัฒนา แต่ว่าถ้าพัฒนาแล้วก็นึกว่าจะไปไกลมากมาย ก็ต้องกลับมาถึงตัวเอง ก็อย่างที่ว่า ดร. ปราโมทย์ได้ทำ ไปที่ไหน ๆ แล้วก็กลับมา เพราะว่าสิ่งที่เราจะต้องทำ คือต้องพิจารณาตัวเองว่าตัวเองทำดีหรือเปล่า ที่เราพัฒนาได้ก็มีอย่างเดียวกันที่ยั่งยืนคือความดี ถ้าหากว่าจะพัฒนาให้ร่ำรวยมันก็ยากจนลงไปได้ แต่ว่าถ้าดีแล้วดีจริง ความดีนั้นไม่เสียไป ฉะนั้นขอให้เอาตัวอย่างของ ดร. ปราโมทย์นี้เป็นสิ่งที่เป้าหมายที่จะทำ โดยที่ ดร. ปราโมทย์นี้เป็นลูกศิษย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทุกคนที่อยู่ที่นี่ก็เป็นลูกศิษย์มหาวิทยาลัยขอนแก่นก็ย่อมทำได้เหมือนกัน

ผู้ที่ได้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาในวันนี้ ทั้งผู้ที่กำลังศึกษา ทั้งผู้ที่สำเร็จมาและได้ไปใช้ประโยชน์ของความรู้ที่ได้จากมหาวิทยาลัย ก็อยู่ ณ ที่นี้พร้อมกันจึงขอที่ทุกคนระลึกถึงความดีที่ตนจะทำได้ อย่างที่ได้รายงานว่ามีได้ปฏิบัติโน่นปฏิบัตินี่ก็ดีถ้าทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ทำด้วยความซื่อตรง ด้วยความมีจิตใจที่อยากจะทำดีนั้น ก็ย่อมเป็นประโยชน์ที่สุด และจะทำให้ก้าวหน้าพัฒนาจริง ๆ ข้อนี้ที่จะพัฒนาที่เรียกว่าพัฒนา

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ฉะนั้นก็ขอให้ทุก ๆ คนได้ระลึกถึงการพัฒนาตัวเองในความรู้ของตัว และในจิตใจของตัว โดยเฉพาะจิตใจของตัวนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ จะไม่บอกวิธีที่จะทำอะไรสำหรับให้ได้ความดี มีตัวอย่างให้ดูแล้วจึงไม่ต้องบรรยายให้ยืดยาว

ในเรื่องที่อยู่ในใจของทุก ๆ คนที่เป็นนักศึกษาอยู่ ก็คงต้องการที่จะทำให้มีความสำเร็จในการศึกษาโดยดี ก็เชื่อว่าทุกคนจะสำเร็จได้ถ้ามีความตั้งอกตั้งใจ มีสติสัมปชัญญะที่มั่นคง เพื่อที่จะตั้งอกตั้งใจเรียน และตั้งอกตั้งใจปฏิบัติงานของตนให้ดี ฉะนั้นก็ขอให้พรให้ม่ก่าลังใจนี้ที่สมบูรณ์ และจะได้รับผลได้รับความเจริญและผลสำเร็จที่ทุกคนปรารถนา ก็ขอให้จงประสบความสำเร็จรุ่งเรืองเรื่องทุกคน.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ก็ขอเพิ่มเติมเป็นอีกแรงหนึ่งว่าให้นักศึกษาทุกคนประสบความสำเร็จ ความสำเร็จนี้จะเกิดขึ้นได้ จากความถนัดความสามารถประการหนึ่ง แล้วก็จากความตั้งใจอันหมั่นเพียรที่จะสร้างความสามารถอันนั้นขึ้นมา การเรียนในมหาวิทยาลัยที่อาจารย์สอนหรือกิจกรรมต่าง ๆ นั้น นำให้ได้มีประสบการณ์มากขึ้นที่จะทำให้สามารถพัฒนาตนเองขึ้นไปอีก นักศึกษาอยู่ในช่วงระหว่างที่ศึกษาอยู่ ในอนาคตยังมีเวลาที่จะปรับปรุงอีกมาก ก็ขอให้ อันนี้ทำให้เกิดกำลังใจที่จะทำอะไร ๆ ให้ประสบความสำเร็จ แล้วก็เป็นที่พอใจของตนเองและบุคคลทั่ว ๆ ไป ก็จะได้เกิดความภูมิใจต่อ ๆ ไป.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๓๖

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๕

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ เป็นเวลาที่เราจะระลึกถึงกัน และอวยพรแก่กันด้วยความหวังดี ให้มีความสุขกายสบายใจ สมบูรณ์ด้วยพละทานมัย ด้วยทรัพย์ ด้วยเกียรติยศ พร้อมทั้งความสงบร่มเย็น.

ความสงบร่มเย็นนั้นอาจแยกได้เป็นสองส่วน คือความสงบภายนอก กับความสงบภายใน. ภายนอก ได้แก่ความเป็นอยู่และสภาวะแวดล้อมที่เป็นปรกติปลอดภัยจากสิ่งรบกวนที่ทำให้เกิดภัยอันตราย หรือเกิดความยุ่งยากเดือดร้อนต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ หรือการขัดแย้ง พิพาท มุ่งร้ายทำลายกัน. ภายใน ได้แก่จิตใจที่สะอาดแจ่มใส ไม่มีกังวล ไม่มีความขุ่นเคืองขัดข้อง.

จิตใจที่สะอาดปลอดภัยจากสิ่งรบกวนนี้สำคัญมาก เพราะเป็นจิตใจสงบระงับและเยือกเย็น ทำให้บุคคลมีสติรู้ตัว มีความคิดเที่ยงตรงเป็นกลาง มีวิจารณ์ญาณละเอียด กว้างขวาง และถูกต้องตรงจุด. ความคิดวิจารณ์ญาณที่เกิดจากจิตใจสงบนี้มีศักยภาพสูง อาจนำไปใช้คิดอ่านสร้างสรรค์สิ่งให้อำนวยประโยชน์สุข ความเจริญก้าวหน้า ตลอดจนชื่อเสียงเกียรติคุณ อันเป็นสิ่งปรารถนาของแต่ละคนให้สัมฤทธิ์ผลได้.

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายพยายามทำจิตใจให้สงบ ทำความคิดความเห็นให้กระจ่างแจ่มใส ทำความเข้าใจอันดีในกันและกันให้เกิดขึ้น แล้วนำความคิดความเข้าใจที่ดีนี้ มาประสมประสานกันให้สอดคล้องเข้ารูปเข้ารอยเพื่อนำไปปฏิบัติและพัฒนากิจการงานของตนของส่วนรวม ให้ดำเนินก้าวหน้าไปโดยราบรื่นและมั่นคง บรรลุถึงจุดประสงค์ตามที่ปรารถนา.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพิภพจงปกปักรักษาชาติไทยชาวไทยให้แคล้วคลาดจากทุกข์ จากโทษ จากภัยอันตราย และเหตุชั่วร้ายทุก ๆ สถาน บันดาลให้แต่ละคนมีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และความสามัคคี ที่จะประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ให้เกื้อกูลส่งเสริมกัน เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ตนประโยชน์ชาติ ทั้งสามารถธำรงรักษาอิสรภาพ อธิปไตย และความเจริญร่มเย็นของบ้านเมืองให้สถิตเสถียรอยู่ตลอดไปชั่วกาลนาน.

ขอทุกท่านจงประสบแต่ความสุข สิริสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล สมปรารถนาในสิ่งอันพึงประสงค์ พร้อมทุกประการทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ณ ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงขยายงานทุกด้าน ให้ก้าวหน้าสอดคล้องกับสภาพการณ์บ้านเมือง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกระดับ ทุกสาขา ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

บัณฑิตทั้งหลายได้ผ่านการศึกษอบรมมาครบถ้วนตามหลักสูตร สมความตั้งใจแล้ว ถือว่ามีความรู้ความสามารถพร้อม ที่จะนำไปปฏิบัติงานและสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ตน แก่ส่วนรวม ให้สำเร็จได้. การสร้างความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าในชีวิต มีแนวปฏิบัติที่ใครจะแนะนำดังนี้. ข้อแรก ให้ระลึกถึงเกียรติภูมิของบัณฑิตไว้เสมอ เพื่อป้องกันมิให้ประพฤติดี คือประพฤติทวนหลักวิชา หลักการ เหตุผล และความถูกต้องชอบธรรม. ข้อสอง ให้ตั้งเป้าหมายในการทำงาน ในชีวิต ไว้แต่ในทางที่สุจริตดีงาม และเป็นประโยชน์ยั่งยืน แล้วมุ่งดำเนินสู่เป้าหมายนั้นอย่างเที่ยงตรงจริงใจ. ข้อสาม มีความเพียรพยายามกล้าแข็ง ไม่ขาดสาย ทั้งในการสร้างสรรค์งาน และการปฏิบัติปรับปรุงตน เพื่อให้มีความรอบรู้ความชัดเจนชำนาญและวิวัฒนาการก้าวหน้ายิ่งขึ้น. ข้อสี่ ไม่ทำตัวทำใจให้คับแคบ หากให้กว้างขวาง หนักแน่น สมบูรณ์ด้วยเมตตาและไมตรี เพื่อสามารถผูกสัมพันธ์ ร่วมงาน ร่วมคิดอ่านกับผู้อื่นได้อย่างสอดคล้องคล่องตัว. เพียงเท่านี้ ก็เชื่อว่าจะช่วยให้แต่ละคนดำรงตนอยู่และปฏิบัติหน้าที่การทำงานทั้งปวงได้โดยราบรื่น ทั้งสามารถบรรลุถึงความสำเร็จที่พึงประสงค์ทุกประการได้อย่างงดงาม.

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์ พร้อมด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญาสามารถประกอบกรณียกิจทั้งปวงให้บรรลุผลเลิศได้ทุกอย่าง และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในงานนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ตลอดทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุมสมัชชาแห่งชาติ

เพื่อส่งเสริมพระพุทธศาสนา ครั้งที่ ๑

ณ ห้องประชุมรัฐสภา

วันจันทร์ ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๓๖

ขอแสดงความชื่นชมยินดีด้วย ที่สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ฯ พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ฯ และคณะกรรมการการศึกษา ศิลปะ และวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร จัดการประชุมสมัชชาแห่งชาติ เรื่อง “พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม” ขึ้น เพื่อพิจารณาสถานการณ์และความมั่นคงของพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งหาทางทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรืองสถาพรเป็นศาสนาประจำชาติไทยอยู่ตลอดไป.

ท่านทั้งหลายทราบกันดีอยู่แล้วว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งประโยชน์. ผู้ใดก็ตาม ที่เข้ามาศึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย่อมได้รับประโยชน์ตามวิสัยแห่งการศึกษาปฏิบัติที่ทุกคน. การทำนุบำรุงและธำรงความเจริญมั่นคงของพระศาสนาจึงน่าจะเน้นที่การแนะนำให้เห็นสาระและประโยชน์แท้จริงของการศึกษาและปฏิบัติธรรมเป็นหลัก. เมื่อมีผู้ศรัทธาศึกษาปฏิบัติธรรมเพิ่มขึ้นพระศาสนาก็จะเจริญแพร่หลายไปพร้อมกัน. ข้อสำคัญ ผู้แนะนำควรจะศึกษาค้นคว้าให้มั่นใจ และถือปฏิบัติให้เคร่งครัดหนักแน่น ที่จะต้องแสดงธรรมะโดยบริสุทธิ์บริบูรณ์อย่าให้วิปริตแปรผัน ทั้งควรพยายามเน้นการศึกษาปฏิบัติธรรมะขั้นพื้นฐานให้ยิ่งกว่าอื่นด้วยเหตุที่คนทั่วไปต้องการจะเรียนรู้ได้ง่าย เข้าใจได้ชัด ปฏิบัติได้สะดวก. และเมื่อแต่ละคนได้รับประโยชน์และความสุขจากการศึกษาปฏิบัติธรรมแล้ว ก็ย่อมมีกำลังกายกำลังใจที่จะชวนชวนศึกษาปฏิบัติในขั้นสูงขึ้นไปอีก. ที่สุด เมื่อชาวพุทธรู้ธรรมะปฏิบัติธรรมะกันอย่างถูกต้องทั่วถึง ความล่งเลงสัยในพระรัตนตรัยตลอดจนการประพฤติปฏิบัติที่ป้อนเบียนพระศาสนาก็จะลดน้อยลง เกื้อกูลให้พระศาสนาเจริญมั่นคง และอำนวยประโยชน์แก่การพัฒนาสังคมได้แน่นอนตามที่ท่านทั้งหลายปรารถนา.

ขออวยพรให้การประชุมสมัชชาครั้งนี้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย สำเร็จประโยชน์ที่มุ่งหมายทุกประการ และขอทุกท่านที่มีกุศลเจตนาเข้ามาร่วมประชุมหารือกัน จงประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันพฤหัสบดี ที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๖

ข้าราชการมีหน้าที่สำคัญส่วนหนึ่ง ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติต่อบุคคลทั้งปวงด้วยความสุจริตจริงใจ วางตัวให้พอเหมาะพอสัมกับฐานะตำแหน่ง พร้อมกับรักษาความสุภาพอ่อนโยนไว้ให้เหนียวแน่นสม่ำเสมอ. นอกจากนี้ ยังจะต้องมีความเสียสละ อดทน รู้จักเกรงใจ ให้อภัย ทั้งโอนอ่อนผ่อนตามกันและกันด้วยเหตุผล. และสำคัญที่สุด จะต้องหัดทำใจให้กว้างขวางหนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็นแม้กระทั่งคำวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด เพราะการรู้จักรับฟังอย่างฉลาดนั้น แท้จริงคือการระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลายหลาก มาอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติบริหารงานให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง.

ภูพิงคราชนิเวศน์

วันที่ ๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๖

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดอาคารศูนย์ประชุมสหประชาชาติ

ณ สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก

วันศุกร์ ที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีเปิดอาคารศูนย์ประชุมสหประชาชาติ ซึ่งจะใช้เป็นศูนย์ประชุมแห่งใหม่ ของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิกต่อไป. ขอขอบใจเลขาธิการสหประชาชาติ เป็นอย่างยิ่ง ที่กล่าวต้อนรับด้วยไมตรีจิต.

สหประชาชาติมีอุดมการณ์อันสูงส่ง ที่จะธำรงสันติภาพและความมั่นคงในโลกไว้โดยยึดความเสมอภาค และความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างประเทศเป็นหลักการ. ในทางปฏิบัติ สหประชาชาติได้พยายามอย่างยิ่ง ที่จะ ประสานและส่งเสริมให้ประเทศน้อยใหญ่ มีความเข้าใจกัน และร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยอาศัยองค์การ ชำนาญพิเศษเป็นกลไกสำคัญ. ปฏิบัติการทั้งนั้นได้ก่อให้เกิดประโยชน์คือความเจริญมั่นคง ขึ้นในทุกส่วนทุกภูมิภาค ของโลก ดังเห็นได้จากปฏิบัติการของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก ที่ช่วยผ่อน คลายปัญหาขัดข้องทางเศรษฐกิจ และช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในภูมิภาคส่วนนี้ได้อย่าง ได้ผล. ประเทศไทยจึงยินดีและพอใจ ที่ได้รับเลือกให้เป็นที่ตั้งของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคม แห่งเอเชียและแปซิฟิกกับทั้งองค์กรอื่นของสหประชาชาติ. ศูนย์ประชุมแห่งใหม่นี้คงจะรองรับบทบาท หน้าที่ และ กิจกรรมเสริมสร้างผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศในภูมิภาคนี้ ซึ่งขยายตัวและเพิ่มพูนขึ้นมากมาย ได้เป็นอย่างดี. นอกจากนี้ ย่อมจะเป็นนิมิตอันประเสริฐ ที่แสดงให้เห็นถึงสัมพันธภาพ และความร่วมมืออันแน่นแฟ้นระหว่าง ประเทศไทยกับสหประชาชาติอย่างเด่นชัดอีกประการหนึ่งด้วย.

ได้เวลาอันเป็นมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดอาคารศูนย์ประชุมสหประชาชาติของคณะกรรมการเศรษฐกิจ และสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิก ณ บัดนี้. ขออาคารสถานแห่งนี้จึงเป็นที่อำนวยประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชาติ ทั้งมวลได้กว้างไกลยืนยาวสืบไป ทั้งขออำนวยพรให้ทุกท่านผู้ได้เสียสละกำลังกายกำลังใจปฏิบัติงานเพื่อ สหประชาชาติ และบรรดาผู้มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิโดยทั่วหน้ากัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาเข้าเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ครั้งแรก

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๓๖

ผู้พิพากษาที่จะออกไปรับหน้าที่ครั้งแรก มีประเพณีที่จะต้องเปล่งวาจาเป็นการแสดงสัตย์ปฏิญาณว่าจะปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความตั้งใจที่ซื่อตรง. การเปล่งสัตย์ปฏิญาณนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะเป็นการยืนยันว่าท่านทั้งหลายจะปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ เพื่อให้ได้ประโยชน์ในหน้าที่ของผู้พิพากษา.

หน้าที่ที่สำคัญนี้จะต้องมีหลายอย่าง จะต้องมีความรู้วิชาการ จะต้องมีความตั้งใจที่เข้มแข็ง แข็งแรง และมีความซื่อสัตย์สุจริต. ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษานี้จะต้องประสบปัญหาหลายอย่าง จะต้องพยายามที่จะขบปัญหาเหล่านั้น ด้วยความตั้งใจและด้วยความรู้ที่ถูกต้อง. เพราะชั้นแรกปัญหาที่เกิดขึ้น เราจะต้องขบด้วยความรู้ในวิชาการ. ถ้าปัญหานั้นเข้าไปในหลักของกฎหมายใด ก็จะต้องทำตามนั้นโดยเคร่งครัด. ที่สำคัญคือตอนไหนที่จะต้องตีความกฎหมาย เพราะว่ากฎหมายอาจเปิดโอกาสให้พิจารณาตามทฤษฎี. ข้อนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะว่าดุลยพินิจจะต้องอาศัยหลักกฎหมายหลักวิชาส่วนหนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งจะต้องอาศัยหลักของความยุติธรรม ซึ่งเรียนรู้อยาก. จะต้องฝึกให้เห็นว่าอันไหนที่สมควร อันไหนไม่สมควร และข้อนี้ก็ว่าได้เปล่งวาจาว่าจะปราศจากอคติ.

คำว่า “อคติ” นี้ก็พูดมาหลายครั้งแล้ว และก็ยังจะต้องพูดต่อไปอีก. “อคติ” นั้นตามหลัก ตามรากศัพท์คือสิ่งที่ไม่ควรจะทำ หรือสิ่งที่ไม่ควรจะไป. “อ” แปลว่าไม่ “คติ” ก็หมายความว่าไป ไปในสิ่งที่ไม่ควรไป. สิ่งที่ไม่ควรไปนั้นหมายความว่า สิ่งที่ไม่ควรทำ หรือไม่ควรตัดสิน ไม่ควรคิด เพราะว่าอคตินั้นมีฐานมีรากมาจากความไม่ดี. ความไม่ดีนี้มีอยู่ว่า ถ้าเราชอบอะไรเราจะเกิดมีอคติได้ เพราะว่าเราจะตัดสินไปในทางที่เราดีใจชอบใจอย่างนั้น ไม่ใช่ตามหลักวิชา. อาจเป็นอคติคือตัดสินไปในทางที่เราไม่ชอบคือความเกลียดชัง หรือความโกรธ. ความไม่ชอบนี้ก็ทำให้เราตัดสินไปในทางที่ไม่ถูกต้อง. บางทีก็อาจเป็นอคติจากความกลัว เพราะว่าเรากลัวว่าอย่างโน้น กลัวว่าอย่างนี้ ก็เลยตัดสินไม่ตรง ไม่เป็นกลาง. บางทีก็เป็นอคติในทางที่ได้เห็นผลประโยชน์. อคติ

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายประมาธ ชันชื้อ

ทั้งหลายนี้เป็นสิ่งที่เราจะต้องพยายามเห็นและเรียน. ถ้าปราศจากอคติแล้วก็จะถูกต้องตามหลักวิชา หมายความว่าถูกต้องตามบทกฎหมายที่มีอยู่ และเป็นไปตามกฎของความยุติธรรม คือความดี ความถูกต้อง.

ฉะนั้นการที่ท่านได้เปล่งวาจานี้เป็นสัตย์อีกอย่างหนึ่ง เป็นการเสริมความรู้ที่ท่านได้เรียนมา ได้ฝึกมา และความตั้งใจที่ท่านมีอยู่แล้วที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต. ฉะนั้นสัตย์ปฏิญาณที่ท่านได้เปล่งเป็นสิ่งที่สำคัญ ก็ขอให้รักษาคำสัตย์ปฏิญาณนี้ ทำความเข้าใจในคำปฏิญาณนี้อย่างลึกซึ้ง และท่านทั้งหลายก็จะได้ชื่อว่าได้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่สมบูรณ์.

ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านที่จะได้ไปปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้พิพากษาต่อไปนี้ ให้ประสบความสำเร็จ ความดี ความมีชื่อเสียงทุกประการ. ขอให้มีความกล้าหาญใจสมบูรณ์ตลอดไปไม่ประสบความสำเร็จเดือดร้อน ไม่ประสบความสำเร็จเจ็บไข้ใด ๆ สามารถที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อความยุติธรรมและเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งประเทศ และก็เพื่อชื่อเสียงของท่านเองและสถาบันตุลาการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด

จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๕

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร.

การรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและบ้านเมือง อันเป็นหน้าที่สำคัญของตำรวจนั้น ปัจจุบันมีความยุ่งยากและปัญหามาก เพราะบ้านเมืองของเราถูกกระทบกระเทือนจากความผันผวนและเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ตลอดเวลา จนทำให้คนส่วนหนึ่งซึ่งปรับตัวไม่ทัน กลับกลายเป็นคนที่คิดเห็นแก่ประโยชน์เฉพาะตนกันมาก แล้วพากันก่ออาชญากรรม รวมทั้งการละเมิด และเบียดเบียนผู้อื่น ด้วยอาการและวิธีการต่าง ๆ อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาแต่ก่อน. แต่ถึงอย่างไร การระงับปราบปรามเรื่องเหล่านี้ก็เป็นหน้าที่แท้ ๆ ของตำรวจ ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดจะหลีกเลี่ยงหรือผ่อนปรนเป็นอย่างอื่นได้. ทุกคนจึงจะต้องมุ่งมั่นกระทำหน้าที่นี้ต่อไปด้วยความเข้มแข็ง และด้วยความสำนึกตระหนักรู้เสมอ ว่าหน้าที่รักษาความสงบมั่นคงในบ้านเมืองนั้น จำเป็นที่ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์จะต้องทำร่วมกันให้ปรักพร้อมโดยประสานสอดคล้องและสนับสนุนส่งเสริมกัน เพราะหากต่างคนต่างทำ จะสำเร็จผลได้โดยยาก ช้าร้าย ถ้าต่างคนต่างหลีกเลี่ยง หรือปล่อยปละละเว้น ก็จะไปกระทบกันก่อปัญหาให้ยิ่งพอกพูนขึ้น และนำพาส่วนรวมไปสู่ความเสื่อมสลายเร็วเข้า. ข้าพเจ้าจึงปรารถนาอย่างยิ่ง ที่จะได้เห็นท่านทั้งหลายเป็นนายตำรวจที่ดี ที่เป็นผู้ตั้งใจพยายามใช้ความรู้ ความสามารถ และหลักวิชาทั้งปวง ด้วยความฉลาดรอบคอบ กล้าหาญ สุจริต เทียงตรง และประสบความสำเร็จอันงดงามในการปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่าง.

ด้วยอำนาจความตั้งใจจริง ที่จะอุทิศตัวเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมของประเทศและประชาชน ขอให้ทุกคนมีความสุข ความสวัสดิ์ และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตราชการ ทั้งสามารถสร้างสรรค์เกียรติคุณให้แก่ตนเองแก่สถาบันตำรวจไทยได้สมบูรณ์บริบูรณ์สมตามความประสงค์ทุกประการ.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกครบรอบ ๑๐๐ ปี
ของสภาอากาศไทย

วันอังคาร ที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๖

นำยินดีอย่างยิ่ง ที่สภาอากาศไทยเจริญยั่งยืนมาครบร้อยปี. กรณีภารกิจที่สภาปฏิบัติ
บำเพ็ญมาตลอดเวลายาวนานนั้น ได้ก่อประโยชน์แก่อกุลแก่มหาชนชาวไทยและชาวโลก
มากมายเป็นอเนกประการ ทั้งเป็นชื่อเสียงเกียรติคุณและผลดีแก่ชาติบ้านเมืองอย่างสำคัญ
ด้วย. การที่สามารถปฏิบัติได้ดังนี้ เป็นด้วยบรรดาผู้บริหาร พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายทุก
ระดับมีความเข้าใจอันตระหนักแน่ชัดถึงหน้าที่และเจตนาอันสูงส่งของสภาอากาศ จึงได้
ร่วมมือร่วมงานกันด้วยความเพียรพยายาม ความเข้มแข็ง ความพร้อมเพรียงและเสียสละ
สมควรที่จะได้รับความยกย่องสนับสนุนอย่างแท้จริง.

ขอให้พยายามรักษาความดีนี้ไว้ให้มั่นคงตลอดไป.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๑๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๖

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ
โรงเรียนนายเรืออากาศ และวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศและวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คนที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติเป็นนายทหารแห่งกองทัพไทย.

เป็นที่เข้าใจและรับรองกันอยู่ ว่าผู้ที่ศึกษาสำเร็จมาจากสถาบันการศึกษาทางการทหารนั้น นอกจากจะมีความรู้ความสามารถสูง และปฏิบัติกรอย่างเชื่อถือได้แล้วทุกคนยังทราบตระหนักถึงหน้าที่ของทหารอย่างทั่วถึงชัดเจนด้วย. แต่เนื่องจากปัจจุบันนี้ สภาวะที่เรียกว่าสงครามเย็นสิ้นสุดยุติไปแล้ว จึงมีความเข้าใจอย่างหนึ่งเกิดขึ้น ว่าภารกิจของทหารหมดสิ้นความสำคัญลงไปพร้อมกันด้วย. แท้จริงหน้าที่ของทหารทำได้หมดสิ้นหรือลดความสำคัญลงไปไม่ เหตุเพราะภัยอันตรายและความไม่เป็นปรกติต่าง ๆ ยังคงคุกคามแผ่ขยายอยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง ดังที่เห็นจากวิกฤตการณ์อันเกิดขึ้นทั่วโลกในบัดนี้. เพราะฉะนั้น ทหารทุกคนจะต้องยิ่งระมัดระวังปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เข้มงวดและรอบคอบยิ่งขึ้นอีกเป็นทวีคูณ. ทหารนั้นมิใช่จะมีหน้าที่ใช้สตราวุธทำสงครามประการเดียว หากยังต้องปฏิบัติภารกิจด้านกิจการพลเรือน คือใช้ความรู้ ความคิด จิตวิทยา และความเฉลียวฉลาด ซึ่งอาจรวมเรียกว่าอาวุธทางปัญญา เข้าปฏิบัติพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความปลอดภัย มีขวัญและกำลังใจที่จะสร้างชาติ ความเจริญ ความมั่นคงให้แก่ตนเองและส่วนรวม อีกประการหนึ่งด้วย ดังที่มีผลงานปรากฏชัดเป็นที่ยอมรับทั่วกันแล้ว ทั้งภายในและภายนอกประเทศ. ในโอกาสสำคัญนี้ จึงใคร่ขอให้ทุกคนภูมิใจในความเป็นทหารของตน และตั้งปณิธานให้แน่วแน่ที่จะพากเพียรปฏิบัติตัวปฏิบัติงานให้ถูกต้อง เทียบตรง ครบถ้วน และก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป ด้วยความกล้าหาญมั่นใจ จนสัมฤทธิ์ผลเลิศในหน้าที่และการงานทุกอย่างทุกระดับ สมตามที่มีมุ่งหมายไว้.

ขออวยพรให้นายทหารใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน มีความปลอดภัยในกาลทุกเมื่อ และมีความสมประสงค์ในสิ่งที่พึงปรารถนาทุก ๆ ประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีเป็นที่น่าพอใจ. ขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยให้ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษาแก่ข้าพเจ้า และขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

วันนี้ ใครจะพูดกับท่านทั้งหลายถึงภาระที่คนเราจะพึงกระทำในชั่วชีวิต. ถ้าคิดว่าแต่ละคนเป็นมนุษย์คนหนึ่งเหมือนกัน ก็ภาระที่จะต้องทำในชั่วชีวิตนี้ ก็ไม่น่าจะมีอะไรพิเศษพิสดารมาก. แต่โดยความเป็นจริง มนุษย์เรามีได้เป็นเพียงหน่วยชีวิตหน่วยหนึ่ง ๆ ซึ่งเหมือนกันหมดดังกล่าว. หากต่างคนต่างก็มีจิตใจ มีลักษณะนิสัย มีความฉลาดสามารถ และมีโอกาสต่างกันอยู่ มากบ้างน้อยบ้าง ทำให้มีสถานะและคุณสมบัติในตนเองแตกต่างกันไป. เพราะเหตุนี้ คนทุกคนจึงจะมีภาระเสมอเหมือนกันหมดมิได้. ผู้ใดมีโชคมีโอกาสดี มีคุณความรู้ความสามารถเป็นพิเศษขึ้นมาเพียงใดก็ควรจะมีภาระหรือหน้าที่ ซึ่งต้องกระทำให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์มากขึ้นสูงขึ้นเพียงนั้น. จึงขอให้ทุกคนในที่นี้พิจารณาใคร่ครวญให้เห็นแน่แนใจว่า ในฐานะที่เป็นผู้มีโอกาสได้เรียนรู้วิทยาการระดับสูง มีความฉลาดสามารถพร้อมเช่นนี้แล้ว สมควรและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมุ่งมั่นใช้วิชาความสามารถที่ศึกษาได้มา ทำการงานสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ ให้ได้ผลเต็มที่ ทั้งต้องระวังสั่งวรอยู่ตลอดเวลาว่าการสร้างสรรค์ประโยชน์นั้นจะต้องทำเพื่อผู้อื่นและส่วนรวม นอกเหนือจากตนเองด้วยเสมอ เพราะประโยชน์ที่แท้จริงในโลกมีคู่กันเป็นสองประการ คือ ประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ส่วนรวม. คนที่มุ่งทำแต่เฉพาะประโยชน์ส่วนตัว จัดว่าเป็นคนไม่สามารถแท้ ซึ่งใคร ๆ ก็ตาม จะไม่สรรเสริญ. ถ้าบัณฑิตทั้งหลายพยายามร่วมกันทำตัวทำงาน ให้ถูกต้องพอเหมาะพอดี ให้ได้ประโยชน์ตรงตามที่กล่าว ผลดีซึ่งทุกคนมุ่งประสงค์ คือความรุ่งเรืองก้าวหน้าและความสุขสมบูรณ์ ก็จะบังเกิดขึ้นแก่ชาติบ้านเมืองของเราได้มากมายเกินคาดคิด.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีก วาระหนึ่ง และได้ทราบว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับ ผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย ที่ได้มอบ ปริญญาคุณวุฒิตัดทอนดีแก่ข้าพเจ้าและพระราชินีในโอกาสนี้ด้วย.

บัณฑิตทั้งหลาย แม้จะสำเร็จปริญญาชั้นสูงแล้ว เมื่อได้เข้าทำงาน อาจยังรู้สึกไม่มั่นใจว่าจะสามารถ ปฏิบัติงานให้ประสบผลสมบูรณ์ตามที่คาดหวังได้หรือไม่. ความจริง ข้อนี้มีใช่เรื่องที่จะต้องวิตกกังวลให้มากมายไป เพราะการทำงานกับการเล่าเรียนนั้นไม่ได้แตกต่างกันมากนัก. การเรียนก็เป็นงานอย่างหนึ่ง คืองานสร้างสม ความรู้ ความคิด ให้เพิ่มพูนและพัฒนาองงามขึ้นในตนเอง จัดเป็นกิจขั้นต้นที่แต่ละคนต้องทำเพื่อประโยชน์ เฉพาะตัว. ส่วนการทำงานนั้น เป็นการนำวิชาความรู้และความคิดที่มีอยู่ไปประกอบการให้สำเร็จประโยชน์ที่ กว้างขวางยิ่งขึ้น. ท่านทั้งปวงต่างได้พากเพียรศึกษาจนได้รับปริญญาแล้ว ย่อมทราบได้ดีว่าตนเองต้องปฏิบัติ ฝึกฝนมากมายเพียงใดทั้งต้องใช้ความอดสาหะรับผิตชอบ ความคิดวิริยจัญ และคุณสมบัติอื่น ๆ ประกอบพร้อม กันเพียงไหน จึงช่วยให้เล่าเรียนสำเร็จและก้าวหน้ามาได้. ท่านก้าวหน้าในการเล่าเรียนได้อย่างไร ก็ก้าวหน้าใน การทำงานได้โดยลักษณะเดียวกัน. ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า การทำงานนั้นยิ่งใหญ่และยืนยาวกว่าการเล่าเรียนมาก. จำเป็นจะต้องตั้งใจให้มั่นคงแน่วแน่มยิ่งขึ้น ต้องมีความอดสาหะพยายามมากขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสายพร้อมกัน นั้น ก็ต้องมีความคิดอ่านที่กว้างไกล ประกอบด้วยความคิดวิริยจัญที่ยิ่งละเอียดรอบคอบและเฉลียวฉลาด ทั้งต้อง ประสานความเข้าใจ ประสานประโยชน์กับผู้อื่นให้ยิ่งกว้างขวางและทั่วถึง จึงจะปฏิบัติบริหารงานให้เจริญก้าวหน้า และประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์ได้. ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ทุกคนคิดพิจารณาสิ่งที่ได้พูดนี้ให้เข้าใจชัดเจนแล้วนำไป ประพฤติปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ ในการที่จะทำงานสร้างอนาคตให้รุ่งเรืองสดใสต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตที่รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสุข ความสำเร็จ ความเจริญมั่นคง ทั้งในการครอง ชีวิตและหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ตั้งทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันศุกร์ ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติพิเศษ และผู้ที่ประสบความสำเร็จในการศึกษาในปีทุกคน.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า การสร้างความสำเร็จในการศึกษากับการทำงาน มีลักษณะไม่แตกต่างกันเท่าใดนัก เพียงแต่การทำงานนั้นเป็นภาระที่ยิ่งใหญ่และยืนยาวกว่า. ผู้หวังความสำเร็จในการงานจำเป็นต้องมีความตั้งใจแน่วแน่หนักแน่น มีความเพียรสูง และมีความคิดอ่านที่กว้างไกล เฉลียวฉลาดยิ่งขึ้น จึงจะปฏิบัติบริหารงานให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์ตามคาดหวังได้.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า ในปัจจุบัน แม้วิทยาการทุกสาขาจะเจริญก้าวหน้าไปไกล และนำไปใช้ประกอบการให้เกิดประโยชน์ได้กว้างขวางก็ตาม แต่ปัญหาด้านต่าง ๆ ก็กำลังขยายตัวซับซ้อนมากขึ้น. เพราะเหตุนี้ การจะปฏิบัติภาระการงานให้สำเร็จผลได้อย่างมีประสิทธิภาพแท้จริง จึงจำเป็นต้องใช้ทั้งวิชาความรู้ และความฉลาดรอบคอบประกอบกันเป็นพิเศษทุกเรื่องไป. โอกาสนี้ จึงใคร่พูดถึงการใช้วิชาความรู้ควบคู่กับความฉลาดรอบคอบให้เข้าใจ กล่าวคือ ไม่ว่าท่านจะออกไปปฏิบัติหน้าที่การงานใด ๆ นอกจากจะต้องใช้หลักวิชาเป็นเครื่องวินิจฉัยและปฏิบัติโดยเคร่งครัดแล้ว ยังจะต้องเข้าไปพ่วงพินิจดูงานที่ทำโดยละเอียดรอบด้าน ให้จนเห็นชัดเจนถึงเนื้อหา ขอบเขต ความมุ่งหมาย ตลอดจนภูมิพินิจภูมิหลัง และองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างถี่ถ้วนด้วย. การพ่วงพินิจนี้ ถ้ากระทำด้วยความคิดจิตใจที่ตั้งมั่นและปราศจากอคติแล้ว ก็จะช่วยให้เกิดปัญญา คือความรู้ความเห็นที่กระจ่างในงาน พร้อมทั้งแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม สำหรับจะใช้ปฏิบัติหรือดำเนินการให้บรรลุผลอันสมบูรณ์บริบูรณ์ตามเป้าประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีกำลังกายกำลังใจที่เข้มแข็งมั่นคง มีวิจรรณญาณแจ่มใสและละเอียดรอบคอบ สามารถนำความคิดวิทยาการที่ศึกษามาแล้ว ไปประกอบการงานให้สัมฤทธิ์ผลได้ตามต้องการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันเสาร์ ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ได้รับรางวัล และบัณฑิตที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกคน.

สองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงแนวทางการทำงานให้บรรลุถึงผลสำเร็จตามที่แต่ละคนมุ่งหมาย. วันนี้ ยังอยากจะพูดกับท่านทั้งหลายถึงเรื่องการทำงาน ในแง่มุมอื่นอีก.

การปฏิบัติงานทั้งปวงนั้น กล่าวโดยหลักการ ต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานประกอบกันสองอย่าง. อย่างหนึ่งได้แก่ความรู้ความสามารถโดยเบ็ดเสร็จของผู้ปฏิบัติ. อีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ระเบียบแบบแผนและวิธีการ ที่กำหนดไว้ให้ใช้ในการปฏิบัติงานนั้น ๆ. เมื่อใดปัจจัยทั้งสองประกอบพร้อมกัน เมื่อนั้นงานก็ดำเนินไปได้. แต่โดยความจริงที่ปรากฏ งานที่อาศัยเฉพาะปัจจัยสองประการนั้น ไม่แน่ว่าจะสำเร็จผลดีได้เสมอไปอาจไม่สำเร็จผลสมบูรณ์ดังต้องการ หรือไม่สำเร็จผลเลยก็เป็นได้ ทั้งนี้เพราะงานทุกอย่างมีบุคคล ซึ่งมีชีวิตจิตใจ มีความนึกคิด เป็นผู้กระทำ. ถ้าผู้ทำมีจิตใจไม่พร้อมจะทำงาน เช่น ไม่ศรัทธาในงาน ไม่สนใจผูกพันกับงาน ผลงานที่ทำก็ย่อมบกพร่องไม่คงที่. ต่อเมื่อผู้ปฏิบัติมีศรัทธา เข้าใจซึ่งถึงประโยชน์ของงาน พร้อมใจและพอใจที่จะขวนขวายปฏิบัติงานโดยเต็มกำลังความสามารถ งานจึงจะดำเนินไปได้โดยราบรื่นและบรรลุผลตามที่มุ่งหมาย. เห็นได้ว่าการปฏิบัติงานทั้งใหญ่่น้อยทุกประเภท ทุกสาขา จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยส่วนความรู้สึคนึกคิด เข้าประกอบเกื้อกูลด้วยเสมอ. ท่านทั้งหลายจะต้องทำงานต่อไปอีกมากมายตลอดชีวิต ขอให้พยายามขัดเกลานิสัยจิตใจให้เข้มแข็ง สุจริตเที่ยงตรง มีศรัทธา และคุณสมบัติของนักปฏิบัติงานพร้อมสมบูรณ์แล้วท่านจะสามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ทุกอย่าง ให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างดีเลิศสมความประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตที่รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรือง ทั้งในการครองชีวิตและในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ตั้งทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิราชประชานุเคราะห์^(๒)
นำคณะกรรมการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง
รับพระราชทานโล่ เข็มเครื่องหมายมูลนิธิ ฯ และของที่ระลึก
ในโอกาสที่มูลนิธิ ฯ ได้สถาปนาครบ ๓๐ ปี และทูลเกล้า ฯ ถวายเงิน
โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ

ณ ศาลาดุสิตาลัย

วันอังคาร ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ก่อนอื่นขอขอบใจผู้ที่ได้บริจาคทรัพย์ เพื่อที่จะสนับสนุนกิจการของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ ซึ่งได้
อาศัยการบริจาคของท่านเพื่อที่ดำเนินกิจการสำหรับบรรเทาทุกข์แก่ผู้ที่ประสบภัยทั้งชาติ. นอกจากนี้ก็ต้องขอ
โอกาสขอบใจเจ้าหน้าที่ทั้งหลายที่ได้ทำงานด้วยความเข้มแข็ง ตั้งแต่วาระเริ่มแรกของมูลนิธิเป็นเวลาถึง ๓๐ ปี.
หลายท่านก็ได้ทำตั้งแต่ต้น ด้วยความเข้มแข็ง ไม่ย่อท้อ ซึ่งทำให้กิจการบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชนที่ประสบ
เคราะห์ร้ายได้ดำเนินไปด้วยดี.

การตั้งมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ ก็ต่อเนื่องจากเหตุการณ์ที่เป็นภัยธรรมชาติที่สำคัญ ประมาณ ๑๐
เดือนก่อนการตั้งมูลนิธิ. หมายความว่าได้ใช้เวลา ๑๐ เดือนคิดอ่านจัดตั้งมูลนิธิ. ในเวลา ๑๐ เดือนนั้น ก็ได้
ปฏิบัติการสงเคราะห์ผู้ที่ประสบภัยธรรมชาติที่ภาคใต้ ซึ่งเป็นภัยธรรมชาติครั้งสำคัญ และทำให้ประชาชนทั่ว
ประเทศได้ตื่นตัวขึ้นมาว่า ผู้ที่อยู่ในประเทศไทยนี้มีทุกคนที่มีความสุข และมีความสุข เมื่อมีความสุขทุกคนย่อม
ต้องการที่จะให้มีคนเห็นใจ มีคนช่วยเหลือให้สามารถที่จะฟื้นฟูชีวิตซึ่งประสบเคราะห์ได้. ครั้งนั้นมีการรณรงค์ให้
คนช่วยเหลือทั้งด้วยทรัพย์ ทั้งด้วยสิ่งของ ทั้งด้วยบริการ คือการไปช่วยเหลือด้วยตนเอง. ทำให้เห็นว่า ถ้าหากว่า
ใครประสบความเคราะห์ร้ายได้รับการช่วยเหลือโดยเร็ว ทำให้ฟื้นฟูกู้ขึ้นมาได้เร็ว ทำให้มีกำลังใจที่จะทำงานทำการ
เพราะเหตุว่าได้เห็นมาก่อน คนที่ประสบเคราะห์ร้ายและไม่ได้รับการช่วยเหลือ บางคนก็หมดหวัง แม้ชีวิตจะยังอยู่
แต่ก็ยังไม่ดี คือยังไม่ก้าวหน้า และกล่มจมไป ทำให้ตายเร็วในที่สุด.

การที่ครั้งนั้นได้มีการช่วยเหลือ ก็นับว่าเป็นปฐมฤกษ์ของการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับเคราะห์ร้าย โดย

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายขวัญแก้ว วัชโรทัย

ผู้ที่อยู่ที่อื่นที่ยังมีความสุขได้มาช่วยเหลือ ทำให้ผู้ที่เคราะห์ร้ายนั้นม่กำลังใจและฟื้นฟูได้รวดเร็ว. ในข้อนี้เคยได้พบ คนหนึ่งที่ประสบอัคคีภัย และมาพบประมาณ ๖ เดือนภายหลัง. เขามอบอกว่าขอขอบใจที่มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ ได้ไปช่วย เพราะว่าในวันที่เขาประสบอัคคีภัยนั้นเขาหมดหวังทุกอย่าง เขารู้สึกว่าทุกสิ่งทุกอย่างถล่มลงมา ชีวิตไม่มีความหมาย ชีวิตไม่มีทางที่จะฟื้นฟูขึ้น แต่ว่าภายใน ๒ ชั่วโมง ก็ได้รับการช่วยเหลือ. คน ๆ นั้นเขาบอกว่า การช่วยเหลือนั้นนะก็ไม่ใช่ว่าเป็นการช่วยเหลือมากมายนัก แต่มีความหมายมากมาย ทำให้เขามีกำลังใจที่ทราบว่า ในยามทุกข์มีคนอื่นมาช่วย อย่างน้อยที่สุดก็มีอาหารใส่ท้อง แล้วก็สิ่งของที่จะมาใช้ในชีวิตในวันนั้น วันรุ่งขึ้น และวันต่อ ๆ ไป. เขาก็แจ้งว่าบัดนี้ หมายความว่า ๖ เดือนหลังจากที่เขาประสบเคราะห์ร้ายนั้น เขาได้ฟื้นฟูตัวเองแล้ว มีชีวิตที่ปกติสุข และเขาก็ได้มีข้อสังเกตว่า สิ่งของที่ได้รับในวันนั้นมีได้เป็นจำนวนหรือมูลค่าที่คุ้มกับที่เขาเสีย แต่ที่คุ้มก็คือกำลังใจ. ฉะนั้นงานของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ นั้น ก็แสดงให้เห็นว่ามีใจว่าเราไปช่วยเขาให้คุ้มที่เขาเสียในทางวัตถุ แต่หากว่าคุ้มในทางจิตใจ ทำให้เขาฟื้นฟูตัวเองชีวิตของตัวเองขึ้นมาได้. อันนี้ก็เป็นที่สำคัญของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ.

แต่ก่อนนี้ ก่อนมีมูลนิธิ ก็มีทั้งหน่วยราชการทั้งเอกชนได้ช่วยผู้ประสบภัยแต่ด้วยความต่อเนื่องหรือการเกี่ยวโยงกันไม่ดีนัก. มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ เน้นในทางที่จะให้ทุกคนที่จะช่วยมีความเกี่ยวโยงกัน และช่วยกันเป็นปีกแผ่น จึงตั้งมูลนิธิขึ้น. ได้เอาตัวอย่าง ได้ศึกษาตัวอย่าง มาจากต่างประเทศเหมือนกัน โดยเฉพาะในประเทศที่เขามีสาธารณภัยบ่อย ๆ เพราะเขามีองค์กรที่ช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัย.

วิธีช่วยเหลือของมูลนิธิ ในเบื้องต้นก็ต้องส่งสิ่งของที่ต้องใช้ด่วนที่สุด โดยเฉพาะอาหารและสิ่งที่ใช้ในครัวเรือนไปแจก เพื่อที่จะให้ผู้ประสบภัยนั้นมีชีวิตปกติได้แต่เบื้องต้น. ต่อมาก็จะต้องมีการฟื้นฟูชีวิต คือจะต้อง

สร้างบ้านหรือสนับสนุนในการทำมาหากิน. และสิ่งที่สำคัญก็ได้ทำตั้งแต่ต้น คือเรื่องของการศึกษาของผู้ที่ประสบภัยโดยเฉพาะการศึกษาของผู้ที่สูญเสียผู้ที่เป็นผู้อุปการะ ผู้ที่เป็นที่พึ่ง. จึงได้ตั้งโรงเรียนให้ผู้ที่ไม่ใช่ผู้อุปการะ ได้มีที่พึ่ง หรือทำให้เด็กเหล่านั้นมีทางที่จะเรียนหาความรู้ เพื่อที่จะฟื้นฟูชีวิตของตัวเอง และสร้างชีวิตในอนาคต. ก็ตั้งใจที่ได้ผลดี เพราะว่าโรงเรียนที่ได้ตั้งนั้นก็จะมีผล ทำให้ผู้ที่ประสบภัยและไม่มีที่พึ่งได้มีที่พึ่ง. โรงเรียนเหล่านั้นก็ได้สร้างเป็นลำดับมา ก็ตามที่ประธานกรรมการบริหารได้รายงาน ซึ่งก็เป็นส่วนสำคัญของการงานของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ.

ตั้งแต่วาระนั้นที่ตั้งมูลนิธิก็ได้มีวิวัฒนาการของมูลนิธิมาตลอด จนกระทั่งบัดนี้ท่านทั้งหลายที่มากก็เป็นผู้ที่ได้สนับสนุนมูลนิธิด้วยการเงิน และสนับสนุนด้วยแรงของแต่ละท่าน ตอนแรกมูลนิธินี้ได้เริ่มงานจากกรุงเทพ ฯ คือถ้ามีเหตุการณ์ใด ๆ ก็ได้ส่งสิ่งของส่งบุคลากรไปจากกรุงเทพ ฯ. ต่อมาก็ได้ตั้งกรรมการมูลนิธิในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเรียกว่าเจ้าเมือง หรือพ่อเมือง ได้เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินกิจการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และแต่ละจังหวัดก็มีทุนที่ทางส่วนกลางได้มอบไว้เพื่อที่จะใช้ในโอกาสรีบด่วนที่จะต้องรีบทำรีบช่วย. ต่อมาแต่ละจังหวัดก็มีกรรมการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ ส่วนจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหาร.

ฉะนั้นกิจการทั้งหลายที่ได้ดำเนินมาก็เท่ากับได้ขยายออกไปทั่วประเทศ ทำให้งานของราชประชานุเคราะห์ ฯ ได้มีประสิทธิภาพสูง และกิจการในด้านสงเคราะห์เบื้องต้นก็ได้ทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ที่ประสบเคราะห์กรรมได้รับความช่วยเหลือ ทั้งทางวัตถุทั้งทางจิตใจอย่างจับปล้น ทำให้ผู้ที่เดือดร้อนหายเดือดร้อนลงไปโดยเร็ว. ส่วนกิจการฟื้นฟูในด้านอาชีพ ทางจังหวัดก็สามารถที่จะดูแลได้โดยใกล้ชิด และเมื่อมีความจำเป็นถ้ามีค่าใช้จ่ายอะไร ก็สามารถที่จะออกค่าใช้จ่าย. ทั้งนี้งานของมูลนิธิก็เป็นการเสริมงานของหน่วยราชการต่าง ๆ

ทั้งทางฝ่ายปกครอง ทั้งทางฝ่ายอื่น ที่มีหน้าที่ที่จะช่วยให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข ทั้งทหาร ทั้งพลเรือน. ฉะนั้น ทุกฝ่ายที่ได้ร่วมมือกันก็สามารถที่จะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น คือหมายถึงทั้งทางราชการ ทั้งทางฝ่าย มูลนิธิ ก็มีประสิทธิภาพสูงขึ้น. นอกจากนี้ก็มีฝ่ายเอกชน ฝ่ายกองทุนต่าง ๆ มูลนิธิต่าง ๆ ก็ได้ร่วมมืออย่างดี.

ส่วนสำคัญที่ได้ทำตั้งแต่ต้นที่กล่าวเมื่อตะกี้ว่า ได้ตั้งโรงเรียนสำหรับผู้ที่ประสบภัยและขาดผู้อุปการะก็ได้ ขยายออกไปทั่วประเทศ. ทางฝ่ายมูลนิธิจังหวัดก็ได้ดูแล และเจ้าเมืองหรือพ่อเมืองก็กลายเป็นผู้อุปการะนักเรียน ที่ขาดผู้อุปการะ ทำให้นักเรียนเหล่านั้นมีความอบอุ่นใจ และสามารถที่จะสร้างตัวคือหาความรู้ใส่ตัว. ก็เห็นได้ว่า นักเรียนเหล่านั้น มีความสบายใจ มีกำลังใจอย่างดี จึงได้เรียนดี. ตามรายงานที่ได้ทราบ นักเรียนทุนของมูลนิธิ ราชประชานุเคราะห์ ฯ เป็นผู้ที่เรียนดี มีผลการเรียนที่ยอดเยี่ยม สามารถที่จะเรียนได้ผลถึงขั้นสูง ซึ่งเป็นที่น่า ยินดีมาก เพราะฉะนั้นนักเรียนเหล่านี้เมื่อเรียนเสร็จแล้วก็กลับมาช่วย เป็นคนที่เอื้อเฟื้อ เป็นคนที่ดี เพราะเข้าใจถึงความเดือดร้อนที่คนอื่นจะได้รับเมื่อมีภัยธรรมชาติ จึงได้เป็นผู้ที่来帮助ในกิจการของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ โดยดี.

ฉะนั้นการที่ทุกคน ทั้งผู้บริจาค ทั้งผู้ปฏิบัติงาน ทั้งผู้ที่เป็นอาสาสมัคร ที่ได้ทำงานช่วยมูลนิธิตั้งแต่ต้น เป็นเวลา ๓๐ ปีแล้ว ก็ควรจะภูมิใจว่ามีผลดี. งานที่ได้ทำเงินที่ได้บริจาค ได้เป็นประโยชน์แท้จริง ทำให้ผู้ที่ประสบ ความเคราะห์ร้าย สามารถที่จะฟื้นฟูตัวเอง. ยิ่งกว่านี้ทำให้คนทั้งหลาย ทั้งคนไทยด้วยกัน ทั้งชาวต่างประเทศ ได้ เห็นว่าคนไทยนี้มีคุณธรรม มีคุณธรรมที่มองความทุกข์ไม่ได้ หรือมองแล้วต้องการที่จะช่วยบรรเทาทุกข์แก่ผู้ ที่ทุกข์ลำบาก. ฉะนั้นเป็นคุณสมบัติที่เกิดขึ้น และได้เพาะขึ้น ทั้งได้เกื้อกูลให้ยิ่งใหญ่ขึ้น ซึ่งคุณสมบัตินี้จะทำให้ ประชาชนคนไทยและประเทศไทย สามารถที่จะยืนตัวได้อย่างมั่นคงตลอดต่อไป.

เป็นอันว่ามูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ นี้ และผู้ที่เกี่ยวข้องที่ช่วยในกิจการของมูลนิธิ มีประโยชน์อย่างยิ่ง มิใช่เฉพาะสำหรับบรรเทาทุกข์ของคนทุกข์ แต่ว่าเป็นผู้สร้างจิตใจของคนทั้งประเทศให้มีความเมตตาอย่างแท้จริง และมีกำลังใจที่จะรักษาจิตใจที่เมตตาต่อไป. ทุกคนควรที่จะพอใจและภูมิใจที่ได้สร้างจิตใจนี้ และรักษาจิตใจนี้สำหรับประเทศ. จิตใจนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ในการอยู่ดีกินดี ในความปลอดภัยของประเทศชาติ. ฉะนั้น การที่ท่านทั้งหลายได้มาทดลองกันว่ามูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ ได้ทำงานมาเป็นเวลา ๓๐ ปีแล้ว ก็ควรจะระลึกถึงความดี ก็เป็นความดีของตนเองนี่เอง.

ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ ได้มีความสำเร็จทั้งงานประจำของท่านและงานของราชประชานุเคราะห์ ฯ. กิจการใดหรือสิ่งใด จะเป็นส่วนรวมหรือส่วนตัว ก็ขอให้มีความสำเร็จ. ขอให้ประสบความสำเร็จ รุ่งเรือง ให้ประสบความสำเร็จและความสุขโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันนี้ และได้ทราบ ว่ามหาวิทยาลัยดำเนินกิจการทุก ๆ ด้านให้เจริญก้าวหน้าได้ไม่หยุดยั้ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิต ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุกคน.

ตามรายงานของนายกสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีหลักสูตรและโครงการวิจัยในภาค วิชาต่าง ๆ เป็นอันมาก. แสดงว่าผู้ที่สำเร็จหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยโดยสมบูรณ์ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถดีพอตัว ทั้งทางด้านวิชาการและทางด้านการปฏิบัติ พร้อมและเหมาะที่จะออกไปปฏิบัติงานใน แนวทางของแต่ละคน. อย่างไรก็ตาม บัณฑิตทั้งหลายก็ไม่ควรจะลืมนึกว่า การออกไปทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ต่างกับการศึกษาในมหาวิทยาลัย. ประการสำคัญก็คือแต่ละคนจะต้องลงมือทำงานเอง ด้วยความรู้ความสามารถ ของตน โดยไม่มีครูบาอาจารย์คอยติดตามไปเป็นที่ปรึกษาช่วยเหลือ. นอกจากนั้น ยังต้องสัมพันธ์ร่วมมือกับ ผู้อื่น ฝ่ายอื่น ให้ประสานสอดคล้องกันด้วย. จึงเกิดความจำเป็นอย่างยิ่งขึ้น ที่จะต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้และ ประสบการณ์เพิ่มเติมให้แก่ตน ด้วยความกระตือรือร้นขวนขวายอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งต้องรู้จักสมาคมผูกมิตรกับ ผู้ร่วมงาน ตลอดถึงบุคคลทั่วไปอย่างกว้างขวาง จึงจะช่วยให้ทำงานได้สะดวกราบรื่น และสามารถนำเอาวิชา ความรู้ออกไปใช้ปฏิบัติงานได้เต็มที่ ให้สำเร็จผลดีตามที่มุ่งประสงค์. ขอให้แต่ละคนตั้งใจพยายามค้นคว้าศึกษาและ ฝึกฝนปฏิบัติตน ให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มพูนยิ่ง ๆ ขึ้น ทั้งทางลึกคือทางด้านวิชาการ และทางกว้าง คือทาง ด้านประสบการณ์และมนุษยสัมพันธ์ เพื่อจักได้บรรลุถึงความสำเร็จในการทำงาน ตลอดจนการสร้างชื่อเสียง เกียรติคุณและความเจริญมั่นคงถาวรทุกสิ่งตามความมุ่งหมาย.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่และทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ ประสบแต่ความผาสุกและความเจริญ สวัสดิจงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา

จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยในรอบปีที่ผ่านมาแล้วมีความเจริญก้าวหน้าทุกด้าน.

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่มอบปริญญาคุณวุฒิปริญญาบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้าอีกปริญญาหนึ่ง.

บัณฑิตทั้งหลายได้สำเร็จการศึกษามาด้วยความตั้งใจแล้ว ต่อไป ก็ถึงคราวที่จะต้องทำการงานสร้างตัว และสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่สังคมส่วนรวม. การปฏิบัติงานของผู้มีการศึกษาสูงระดับนี้ถือว่ามีส่วนสร้างสรรค์อย่างสำคัญแก่ประเทศชาติ แต่ถ้าปฏิบัติโดยขาดความระมัดระวัง อาจก่อให้เกิดผลในทางบั่นทอนก็ได้. ทุกคนจึงเกิดมีหน้าที่บังคับขึ้นมาที่จะต้องสังวรระวังสร้างงานแต่ในทางสร้างสรรค์ จะประมาทละเลยให้เกิดผลในทางเสียหายมิได้. ในเรื่องนี้ ขอให้แต่ละคนถือเป็นกฎหรือเป็นระเบียบสำหรับตนเองว่า การปฏิบัติงานไม่ว่าด้านใดสาขาใด จะเป็นงานใหญ่หรือเล็กก็ตามจำเป็นต้องนำเอาหลักวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มาประยุกต์ใช้อย่างฉลาดแยบคายเสมอทุกครั้ง หมายความว่าต้องนำหลักวิชามาประกอบเข้ากับความคิดพิจารณาตามเหตุตามผลและความพอเหมาะพอดี เพื่อให้การปฏิบัติมีประสิทธิภาพ และให้งานที่ปฏิบัติได้ผลสมบูรณ์เต็มเปี่ยม. อีกประการหนึ่ง การใช้วิชาการ รวมทั้งการแสดงความรู้ความคิดทุกอย่างนั้น จะต้องมุ่งถึงประโยชน์ คือความถูกต้องดีงาม ความเจริญมั่นคง และความสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นหลัก. ไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะใช้วิชาความรู้เพื่อเหตุอื่น ๆ เช่น เพื่ออวดอ้างหรือเอาชนะกันเป็นต้น เพราะการทำเช่นนั้นเป็นการทำลายวิชาการและประโยชน์ของงานโดยตรง ทั้งเป็นเหตุก่อให้เกิดความขัดแย้งแตกแยกในหมู่คณะ และทำให้งานหยุดชะงักล้มเหลวด้วย. ดังนั้น บัณฑิตขอที่ จะตั้งใจตั้งใจให้มั่น เริ่มงานให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มแรก แล้วความสำเร็จและความเจริญอันเป็นประโยชน์ที่มุ่งหมาย จะบังเกิดขึ้นได้ไม่ยากเย็นและเนิ่นนานนัก.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุก ๆ ประการ ทั้งขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานชมรมนักเรียนทุนมูลนิธิอานันทมหิดล^(๒)

พร้อมด้วยคณะเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน

โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนมูลนิธิอานันทมหิดล

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๒ กันยายน ๒๕๓๖

โดยที่ได้ขอโอวาทก็ต้องให้โอวาทเล็กน้อย คือมูลนิธิอานันทมหิดลนี้ก็ตั้งมาเป็นเวลา ๓๐ กว่าปีแล้ว ก็นับว่าเป็นเวลาที่นาน และน่าจะมีผลตามจุดประสงค์ของมูลนิธิ. ควรจะมีผลได้บ้างแล้ว หรือถ้าพูดกันจริง ๆ น่าจะมีผลมาก ๆ เพราะว่า ๓๐ ปีนับว่าเป็นเวลายาวนานพอใช้สำหรับมูลนิธิ.

ผลก็มีตามที่รายงาน คือผู้ที่เป็นนักเรียนในวิชาการชั้นสูงก็กลับมาด้วยความรู้ที่มีความกว้างขวางมาก เพราะว่ามีคนมาก และวิชาที่เรียนนั้นเป็นวิชาที่สูง. อันนี้ก็เป็นอย่างหนึ่งที่เป็นเป้าหมายของมูลนิธิ คือให้ผู้ที่เป็นคนไทยสามารถที่จะได้ไปหาความรู้ที่สูง ณ สถานที่ที่มีชื่อเสียงในโลก เพื่อที่จะปรับปรุงหรือเพิ่มพูนความรู้ของตัวเองและนำกลับมาใช้เพื่อความเจริญของตนเอง เพื่อความเจริญของสถาบันที่ตนได้เรียน หรือที่กำลังเป็นสถาบันในเมืองไทยสำหรับให้ความรู้วิชาการในประเทศไทยได้ขยายขึ้น ได้ก้าวหน้าขึ้น. อันนี้ก็เป็นอย่างหนึ่งของมูลนิธิ และได้มีผลคือท่านได้กลับมาเป็นจำนวนมากขึ้นทุกปี ถือว่าเป็นกำลังพอสมควร.

จุดหมายที่ได้ตั้งไว้เมื่อ ๓๐ ปีมีอีกข้อหนึ่ง ซึ่งก็เข้าใจว่าท่านก็เข้าใจบ้าง แต่ผลงานอาจยังไม่ปรากฏมากพอ. คือในชีวิตของชาติบ้านเมือง หรือที่เรียกว่าชุมชนหรือชุมชนคน ที่ประกอบขึ้นมาเป็นชาติบ้านเมือง ต้องมีวิชาการทุกอย่าง. หมายถึงว่าต้องมีวิชาการทุกอย่าง เพื่อที่จะให้ประเทศชาตินั้นเจริญ. วิชาการนั้นแบ่งออกไปเป็นหลายสาขา และสาขาต่าง ๆ นั้นก็แบ่งออกเป็นอนุสาขามากมาย. คนหนึ่ง ๆ สามารถที่จะมีความรู้สูงได้เฉพาะสาขาหนึ่ง จะมีความรู้สูงทุกสาขาแล้วยาก. เป็นสิ่งที่ยากสำหรับคนหนึ่งคนใด ที่จะมีความรู้รอบตัวทุกอย่างและสูงด้วย เพราะว่าแต่ละคนก็มีขอบเขตของความสามารถ. ไม่ใช่ว่าดูถูกท่านว่าท่านไม่มีความสามารถ. แต่นี้เป็นความจริงว่า คนหนึ่ง ๆ จะต้องมีความรู้สูงในด้านใดด้านหนึ่ง. ด้านอื่น ๆ ก็มีความรู้ แต่ว่าไม่สูงเพราะว่าต้องแบ่งกัน. เมื่อตั้งเป็นมูลนิธิแล้วก็มีนักเรียนมูลนิธิได้สำเร็จมาเป็นจำนวนมากขึ้น แต่ละคนจึงต้องร่วมมือกัน. ความรู้ที่ตนมีก็จะเป็นหลักอยู่ และต้องอาศัยคนอื่นที่เป็นหลักเหมือนกัน เหมือนเป็นเสาหรือเป็นเสาเข็มหรือจะ

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายปราโมทย์ ไม้กลัด

เป็นกำแพงที่จะทำให้เป็นอาคารที่ใหญ่โตกว้างขวาง. ถ้าแต่ละคนมีความรู้ที่หนักแน่นและพียงกับความรู้ของคนอื่น อาคารนั้นก็แข็งแรง จะไม่ถล่มลงมา. อย่างที่เห็นมาว่าตึกอาคารที่มีเสาไม่แข็งแรงแล้วก็สร้างอะไรที่นึกว่าต้องการประโยชน์มาก มันก็ถล่มลงมา. ฉะนั้นท่านทั้งหลายเป็นเสาที่แข็งแรงและอาศัยซึ่งกันและกัน จึงจะสามารถสร้างอาคารที่แข็งแรงไม่ถล่ม และทำประโยชน์ได้จริง ๆ. อันนี้ก็ไปอีกข้อหนึ่ง ที่จะเห็นว่าเป้าหมายของมูลนิธิ คือสร้างคนที่เป็นเสาเข็ม หรือเป็นกำแพงที่แข็งแรง มาสร้างบ้านเมืองให้สูงขึ้นและมั่นคง. สำหรับข้อนี้ก็เข้าใจว่าทุกคนก็ได้เรียนมาดี แล้วกลับมาทำงาน ทั้งในด้านวิชาชีพของตัวทั้งในด้านการสอน ทั้งในด้านการวิจัย ก็ได้ทำประโยชน์กับบ้านเมืองได้มากมาย.

อีกข้อหนึ่งที่จะต้องทำ แล้วก็ได้บอกกับท่านทั้งหลายหลายครั้งแล้ว ว่าจะต้องสร้างให้สังคมเมืองไทยมีความเข้มแข็ง มีความแข็งแกร่ง ซึ่งเป็นงานที่ลำบาก. เพราะว่าถ้าหากว่าจะสร้างให้บ้านเมืองมีความแข็งแกร่งนั้น ส่วนมากจะต้องดำหนึ่กัน จะต้องเหมือนว่าทะเลาะกัน. การทะเลาะในด้านหนึ่งก็เป็นของดี แต่ว่าเราจะไม่เรียกว่าทะเลาะกัน ควรจะเป็นการปรึกษาหารือกัน. ในภาษาปัจจุบันนั้น เขาเรียกว่าคุยกัน. คุยกันเพราะว่าไม่อยากจะใช้คำว่าปรึกษา. คำว่าปรึกษาหารือกัน รู้สึกว่าจะเคร่งเครียดเกินไป. เขาก็คุย ลงท้ายก็ไม่ได้ผลอะไร. ก็คุยจ้อคุยไปคุยมาไม่เป็นเรื่อง. ก็จะต้องปรึกษากันอย่างจริงจัง และไม่ทะเลาะกัน อาจเถียงกัน แต่ไม่ทะเลาะกัน. แล้วก็ต้องไม่ลืมอีกอย่างว่า วิชาการที่เรียนมาเป็นวิชาที่ตายถ้าไม่ปฏิบัติ แต่ถ้ามาปฏิบัติก็อาจทำให้ตายได้เหมือนกัน เพราะว่ามาเอาหัวชนฝา. หัวชนฝานี้เจ็บหัว ฝาพัง. ต้องสามารถที่จะประสานความรู้กัน. คำว่าประสาน ก็ไปนึกถึงประสานงา ก็ไม่ควรอีกแหละ. ประสานงานี้ หัวชนไม่ใช่ฝา แต่หัวชนหัว. คนหนึ่งหัวแข็งกว่า อีกคนก็หัวแตก. คนที่หัวแข็งนั้นผู้ที่เป้นแพทย์ก็ทราบดีว่า คนที่หัวแข็งเอาหัวไปชนอะไรที่แข็งเหมือนกัน หัวอาจไม่แตกแต่ข้างในจะมีสมองกระเทือน แล้วที่นี้ก็อาจยิ่งร้ายกว่าหัวแตก. หัวแตกนั้นข้างในอาจยังทำงานได้ต่อไป เมื่อกระดูกหรือผิวที่แตกมาประสานแล้ว ข้างในก็ทำงานได้ต่อไป. แต่ถ้าเอาหัวชนแล้วก็เกิดเลือดออกในสมอง ก็จะทำให้สมองนั้นเสื่อมไป เสียไป ก็ไม่มีประโยชน์อีก. เอาหัวชนฝาหรือหัวชนกันไม่มีประโยชน์ จะต้องพยายามหาทางที่จะปรองดองกัน. ปรองดองกันนั้น ไม่ได้หมายความว่ายอมทุกอย่าง จะต้องแข็งเพื่อที่จะให้งานนั้นสำเร็จไปด้วยดี.

งานนี้ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของมูลนิธิอาณันทมหิตล ยังไม่บรรลุผล. สมัยนี้ยังเห็นได้ชัดว่าทำอะไร พูดอะไร นักวิชาการต่าง ๆ ค่อนข้างจะพูดอะไรไม่เข้าเรื่อง. ที่พูดอย่างนี้ เพราะว่าเห็นมามากมาย. ปัจจุบันนี้บอกว่าประเทศจะต้องพัฒนา จะต้องแก้ปัญหาด่าง ๆ ให้หมดไป แต่ว่ามันแต่ละจะเอาชนะกัน ก็เลยทำให้ปัญหาด่าง ๆ ไม่ค่อยลุล่วงไป หรือลุล่วงไปแล้วก็สร้างปัญหาใหม่. ที่ชุมนุมกันที่นี้ก็เป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งนั้นก็เข้าใจว่าจะไม่ถือว่าเป็นการพูดที่รุนแรงเกินไป. คือปัญหาที่มีแล้ว ปัจจุบันที่เดียวก็อย่างการเปิดทางด่วน. การทางเขาเรียกกระดืบ ๒ ชั้น ๒ อะไรรันนะ ยังไม่เข้าใจนัก. แต่ว่าเท่าที่ดูในการทะเลาะกัน เขาก็ถูกกันทั้งนั้น. สิ่งของมีอยู่แล้วก็ต้องใช้ เพราะว่าปัญหาการจราจรนี้กำลังรุนแรงมาก. ที่ออกทีวีเขาก็พูดว่าถึงขั้นจลาจล ที่จริงไม่ใช่ถึงขั้นจลาจล. จลาจลมัน จะ ละ หมายความว่าจลาจลนี้อาจเป็นไปได้ ถ้าไปปลุกระดมให้คนที่ใช้รถขึ้นไปชนกันบนทางด่วน แต่มันมันจะเป็นจะ รา. จะ รา คือ จร เดิน แล้ว จน. จอ นอ คือ จน เดินไม่ได้. เตี้ยนี้กำลังอยู่ในขั้นจราจร ไม่ใช่จราจร. ฉะนั้นก็ต้องหาทางแก้ไข แก้ไขโดยที่เปิด แต่ทำให้ฝ่ายหนึ่งเขาเสีย แล้วเขาก็เลยไม่ร่วมมือ เช่น ไม่ร่วมมือในการเปิดไฟ หรือการให้ความสะดวก. อันนี้ไม่ทราบว่าเขาถูกหรือผิดแต่ผลก็จะมีวาระจะเล่นบนทางด่วนซึ่งไม่สมบูรณ. เมื่อไม่สมบูรณแล้ว ความปลอดภัยของผู้ใช้ทางด่วนนั้น ก็อาจลดลงไป อาจอันตรายก็ได้. วิธีที่จะแก้ไขก็คือ ผู้ที่ใช้ทางด่วนนั้นก็ทำตามที่เขาขอร้อง ให้เล่นช้าหน่อย อย่าให้เร็วเกินไป แล้วก็ให้ระมัดระวังในการใช้ ซึ่งอันนี้ก็ต้องเป็นวินัยของผู้ที่เป็นผู้ใช้ทางด่วนนั้น.

แต่ว่ามีอยู่ว่าคนเขาจะว่า ว่าเปิดทางด่วนนี้จะทำให้เสียหายในทางเศรษฐกิจ เพราะว่าผู้ที่มาลงทุนต่อไปเขาจะไม่ลงทุนอะไรอีก. อันนี้ก็เป็นหลักวิชาอีก หลักวิชาขั้นสูงทางเศรษฐกิจ. ก็ไม่รู้ว่าจะดูปัญหาด่าง ๆ โจทย์ต่าง ๆ เหล่านี้ในแง่ไหน. ถ้าดูในแง่ปลอดภัยในการจราจร ก็ต้องระมัดระวัง แต่ละคนต้องระมัดระวัง. แต่ถ้าดูในทางการค้า หรือเศรษฐกิจ ก็จริงเหมือนกันของเขา ที่เขาบอกว่าใครจะมาลงทุน มาเซ็นสัญญากับรัฐบาลก็ไม่ไหวแล้ว ไม่ยอม ไม่อยากที่จะมาทำ. ถ้าเราไม่มีผู้ที่จะมาลงทุน ผู้ที่จะมาสร้างกิจการใหญ่ ๆ เหมือนทางด่วนนี้ เราก็ลำบากเหมือนกัน. ทั้งหมดนี้ต้องหาวิธีแก้ไข. วิธีแก้ไขก็ต้องพูดดี ๆ ไม่ใช่มาด่ากันว่ากัน ลงท้ายส่วนรวมก็จะล่มจม. อันนี้เป็นตัวอย่างที่ยกขึ้นมา เพราะว่าก็เพิ่งเปิดเมื่อเข้านี้เอง ก็ทำให้ทุกคนพอเข้าใจ พอรู้. เรื่องอย่างนี้ก็

มีมากมาย แล้วก็เคยพูดมาเป็นหลายปีต่อเนื่องมา ก็เป็นเรื่องที่จะต้องช่วยกันคิด ช่วยกันทำ. สำหรับผู้ที่เป็นสมาชิกของมูลนิธิอานันทมหิดล ก็ได้ความรู้มาแล้วก็มาทำงานในหน้าที่ของตัวเอง จะต้องให้เป้าหมายของมูลนิธิอันสำคัญนี้เป็นผลขึ้นมา.

แต่ก่อนนี้เคยนึกถึงว่า ในเมืองไทยนี้เมื่อ ๓๐ ปีมหาวิทยาลัยก็ไม่ได้มีจำนวนมากนัก นึกว่าอยากจะให้ท่านทั้งหลายที่เรียนมาและมีความรู้ในหลักวิชาต่าง ๆ มาตั้งมหาวิทยาลัยอานันทมหิดล. เคยนึกอย่างนั้น แต่มาเดี๋ยวนี้ก็ไม่มีนึกจะสร้าง. แม้จะตั้งสถาบันอานันทมหิดล ก็ไม่มีนึกจะสร้าง. เพราะว่าสถาบันอานันทมหิดลก็ตาม มหาวิทยาลัยอานันทมหิดลก็ตาม จะทำประโยชน์ได้ไม่มากนัก. ประโยชน์ที่จะทำได้ก็คือแต่ละท่านทำงานของตัวเองจะไปทำงานเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเมืองไทยซึ่งมีจำนวนมาก หรือจะทำงานสถาบันอื่น หรือแม้จะทำงานในบริษัทเอกชนก็ไม่ว่า เพราะแต่ละคนทำงานในฐานะเป็นผู้ที่มีความรู้วิชาการ และผู้ที่มีความรู้ในด้านเรียกว่าจรรยาหรือความดี ความคิดที่ดี ที่ชื่อตรง. ขอให้ทำงานไปเกิด แต่ว่ามาตั้งเป็นชมรมตั้งนี่ก็เป็นสิ่งที่ต้องการ คือแลกเปลี่ยนความคิดแล้วก็อาจสามารถที่จะเชี่ยวชาญหรือทำให้มีกำลังใจที่จะทำงานของสถาบันต่าง ๆ ที่ท่านทำอยู่. อันนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญแล้วก็ถ้าทำได้แล้ว ก็เป็นการประสานความรู้ ประสานพลัง. อันนี้ใช้คำว่าพลังได้. พลังความรู้กับพลังความตั้งใจดีของแต่ละคน จะเห็นให้ส่วนรวมของเราไปในทางที่ถูกต้อง. มีปัญหาอะไรก็สามารถที่จะผ่านพ้นไปได้ โดยไม่มีอุปสรรคใด ๆ ที่จะข้ามไม่ได้และข้ามอุปสรรคแบบปลอดภัย ไม่ใช่อันตราย. การข้ามอุปสรรคแบบไม่ปลอดภัยก็มีเหมือนกัน คือมาทะเลาะกันอย่างเปิดเผย แล้วก็ทำให้คนที่มองเห็นเห็นว่าเป็นการทะเลาะของผู้ที่มีความรู้สูง. พวกที่มีความรู้ไม่สูงเขาก็ทะเลาะกันเหมือนกัน ของเรารู้สูงต้องไม่ใช่ทะเลาะ ต้องปรึกษาหารืออย่างสันติอย่างมีเหตุผล. ฉะนั้นที่พูดอย่างนี้อาจสับสนนิดหน่อย ชับซ้อนนิดหน่อย แต่ว่าท่านก็เข้าใจ เพราะว่าเคยฟังมาแล้ว แล้วก็เคยมีความจงใจมาแล้วว่าทำไมพูดอย่างนี้ แต่ว่าวันนี้ก็คงเข้าใจ.

ฉะนั้นที่บอกว่าให้โอวาทก็ให้โอวาทให้ทำงานต่อไป ด้วยความตั้งใจอย่างที่เคยตั้งใจ. ทุกคนถ้าเข้าใจแล้วก็มีกำลังใจ มีกำลังใจแล้วก็จะมีความสำเร็จ มีความสำเร็จแล้วก็มีความสุข. ฉะนั้นก็ขอให้ท่านทั้งหลายมีความสุข.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ

เฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายรางวัลผลงานคิดค้นหรือสิ่งประดิษฐ์

ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ประจำปี ๒๕๓๖ รางวัลที่ ๑

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๖

ข้าพเจ้าขอขอบใจนายกรัฐมนตรี ที่ได้นำรางวัลของสภาวิจัยเกี่ยวข้องกับสิ่งประดิษฐ์คิดค้นมาให้ในวันนี้ และที่ได้เพิ่มทุนรางวัลนั้นก็จะนำไปให้กับมูลนิธิช่วยพัฒนา ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ของกัณฑ์ช่วยพัฒนา.

การที่สภาวิจัยได้ให้รางวัลเช่นนี้ก็เป็นที่ภูมิใจ และรู้สึกว่าเป็นกำลังใจ มิใช่สำหรับข้าพเจ้าเท่านั้นเอง สำหรับนักค้นคิดทั้งหลาย ซึ่งมีคนไทยมากคนที่ได้คิดประดิษฐ์สิ่งที่เป็นประโยชน์มาช้านานแล้ว. ตั้งแต่ครั้งไปเยี่ยมภาคเหนือเมื่อ ๓๐ กว่าปีแล้ว ได้ไปเห็นคนหนึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้น้ำตกแม่กลาง แล้วก็ทำการสร้างไฟฟ้า น้ำตกเอกชนเป็นคนแรก เขาเอาเครื่องกำเนิดไฟฟ้าไปต่อกับน้ำ น้ำนั้นมาจากน้ำตก และไฟฟ้านั้นก็มาใช้ในการบ้านของเขาได้ โดยมีคล้าย ๆ เป็นเครื่องเปิดปิดระยะห่างไกล ก็ทำให้นึกถึงว่าคนไทยก็มีความคิดที่จะค้นคิดสิ่งที่เป็นประโยชน์. นอกจากนั้นก็ยังมีผู้ที่เป็นนักค้นคิดตัวเอง ก็คือ หม่อมราชวงศ์เทพฤทธิ์ เทวกุล ซึ่งได้มีชื่อเสียงในด้านนักค้นคิด ทำแม่เหล็ก ทำสูบน้ำเทพฤทธิ์ และที่สำคัญที่สุดได้ค้นคิดร่วมกันในเรื่องของการทำฝนที่เรียกว่า ฝนเทียมหรือฝนหลวง. ทั้งนี้ก็เชื่อว่าคนไทยมีอัจฉริยะที่จะค้นคิดทำอะไรที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้อย่างดี มีตั้งแต่สมัยเมื่อ ๓๐ ปีนั้นก็ค้นคิดแล้ว แต่ไม่มีการสนับสนุนพอ จนกระทั่งสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นถูกขโมยไปหมด ถูกต่างประเทศไปทำในต่างประเทศ โดยที่ไม่ต้องเสียลิขสิทธิ์. ฉะนั้นการที่สภาวิจัยให้รางวัล เท่ากับทำให้ถือว่าคนที่ค้นคิดเป็นเจ้าของและนำยกย่อง ก็เป็นการดีอย่างยิ่ง. ก็ขอให้สภาวิจัยได้สอดส่องต่อไป ในการดูผู้ที่มีความคิดริเริ่มและเป็นคนที่มีความคิดที่ก้าวหน้าแหวกแนว เพื่อให้ผู้ที่ค้นคิดมีกำลังใจ. ในเมืองไทยนี้ได้สร้างหลาย ๆ อย่าง ตั้งแต่เครื่องจักรกลสำหรับการเกษตร และสิ่งอื่น ๆ ในทางเทคโนโลยีขั้นสูงก็มากหลาย. ฉะนั้นถ้าให้กำลังใจเขา เมืองไทยก็จะสามารถพัฒนาขึ้นมาโดยใช้กำลังการวิจัยของเราเอง และส่วนมากก็ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายอย่างมาก ต่อไปก็อาจเป็นชื่อเสียง และเป็นรายได้ของประเทศก็ได้ ถ้าสิ่งค้นคิดนี้ได้ไปปฏิบัติในต่างประเทศโดยที่เรามีลิขสิทธิ์คุ้มครอง. ฉะนั้นก็ขอให้สภาวิจัยได้ช่วยดูในเรื่องนี้ให้ดี จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดีไว้

(๒) นายชวน หลีกภัย

ขอขอบคุณทุกท่านอีกครั้งหนึ่ง เงินนี้ก็จะไปให้มูลนิธิช่วยพัฒนาไปส่งเสริมการค้นคิดต่อไป. สำหรับเรื่องเครื่องกลไกกึ่งทันชัยพัฒนา ที่ท่านบอกว่าช่วยกันค้นคิดเพราะว่าให้ความคิดไปแล้ว แล้วก็มีส่วนที่ได้ร่วมกันในงานนี้ โดยเฉพาะช่างกรมชลประทานได้เป็นผู้สร้าง และได้เป็นผู้พัฒนาจนกระทั่งได้เป็นเครื่องที่ใช้การได้ทั่วไป. ก็ถือว่าการให้รางวัลนี้ก็เป็นการกำลังใจแก่ท่านผู้ค้นคิด และผู้ช่วยค้นคิดช่วยกันพัฒนาเครื่องต่าง ๆ สำหรับใช้ในโรงงานของชาติ.

ขอให้ทุกท่านช่วยสวดส่องและให้กำลังใจแก่ผู้ค้นคิด และทุกท่านจงประสบความสำเร็จรุ่งเรือง และสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีความสำเร็จทุกประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรีเฝ้าฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์

วันจันทร์ ที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๓๖

การที่รัฐมนตรีจะต้องปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่นั้น ก็เป็นการเตือนใจว่าการทำงานของรัฐมนตรีนั้น เป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่ง. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนหน้าที่กัน ผู้ที่เป็นรัฐมนตรีอยู่แล้วก็ต้องเริ่มต้นใหม่ เหมือนกัน ทั้งผู้ที่ยังไม่เคยเป็นรัฐมนตรีที่ได้มาเป็น ก็จะต้องเตือนใจว่าต้องปฏิบัติให้ดี เพราะว่าเป็นหน้าที่ ที่สำคัญ และเป็นหลักอย่างหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย ที่จะให้มีการเลือกรัฐมนตรีในผู้ที่ประชาชนได้เลือก. ฉะนั้นการที่ท่านรับหน้าที่นั้นก็ถือว่าเป็นจุดสำคัญของท่าน ที่จะตั้งปณิธานที่จะทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประเทศชาติมีความมั่นคง.

ในการนี้ มีการเลือก แล้วก็มีการตั้งรัฐมนตรี มีการเปล่งคำปฏิญาณ ดูจะเป็นการไกลทลอยู่บ้าง. บาง คนประชาชนบางส่วนเขาก็อาจวิจารณ์ว่า ทำไมเปลี่ยน. แต่เขาต้องเข้าใจว่าเป็นของธรรมดา และเป็นสิ่งที่ปกติ ธรรมดาของระบอบประชาธิปไตย จึงไม่ควรจะตื่นเต้นมากเกินไป. คือสรุปแล้วก็ต้องนึกถึงความสำคัญ ของหน้าที่รัฐมนตรีความสำคัญของการทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างดีที่สุด เพื่อให้หน้าที่ลุล่วงไปโดยดี เพื่อประโยชน์ ของประชาชนและประเทศชาติ แต่ในเวลาเดียวกันจะต้องไม่ทำให้ตื่นเต้นเกินไป ทำให้ไกลทลเกินไป ถึงจะ เป็นประโยชน์จริง ๆ. ก็ขอให้แต่ละท่านที่ได้เข้ารับหน้าที่ใหม่ และเปลี่ยนหน้าที่ ได้พยายามที่จะปฏิบัติให้เต็ม ความสามารถ เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ.

ความมั่นคงของรัฐบาลนั้นก็หมายถึงความมั่นคงของประเทศชาติอยู่มากเหมือนกัน เพื่อที่จะให้งาน ลุล่วงไปได้ ไม่ใช่เพียงแต่จะมาถกเถียงในเรื่องที่จะเอาตำแหน่ง. ถ้าท่านตั้งใจอย่างดีตามปณิธาน ตามคำปฏิญาณ ก็จะทำให้บ้านเมืองมีความมั่นคง. อนาคตของประเทศชาติก็จะดี ทั้งสำหรับประชาชนคนไทย ทั้งสำหรับประชาชน ทั่วโลก จะได้มีการร่วมมือในประเทศและกับมิตรประเทศทั้งหลาย เป็นความก้าวหน้าเป็นความมั่นคง เป็นความ ปลอดภัยของประเทศชาติและประชาชน.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายชวน หลีกภัย

ขอให้ทุกท่านจงมีกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิดที่ชัดเจน เพื่อที่จะให้ได้สามารถปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญ
ของท่าน และขอให้ทุก ๆ ท่านได้มีความสำเร็จความเจริญรุ่งเรืองร่วมกันทุกคน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่เสด็จ ฯ ไปทรงเยี่ยมผู้นำศาสนาอิสลาม

และราษฎรจังหวัดปัตตานี

ณ มัสยิดกลาง จังหวัดปัตตานี

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๓๖

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้เชิญให้มาเยี่ยมมัสยิดกลางปัตตานีในวันนี้ และได้พบกับท่านผู้นำศาสนาอิสลามทั้งหลายในจังหวัดต่าง ๆ.

การที่มัสยิดนี้เป็นที่ยินดีมาก เพราะว่าเป็นมัสยิดที่สวยงาม และยังจำได้ว่าเมื่อ ๒๗ ปีก่อน ได้อาศัยมัสยิดนี้มาปฏิบัติภารกิจเกี่ยวข้องกับการให้รางวัลแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หรือโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลามในครั้งนั้น ซึ่งได้ปฏิบัติมาทุกปี เป็นการยกย่องผู้ที่มีกิจการในด้านการศึกษา และโดยเฉพาะในการศึกษาที่ประยุกต์ศาสนาอิสลามกับความรู้ทั่วไปสำหรับให้ประชาชนได้มีคุณภาพ คือมีความรู้ดีทั้งในวิชาการทั้งในการศาสนา.

ศาสนาอิสลามนั้นเป็นศาสนาที่สำคัญมาก เพราะใกล้ชิดกับชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของประชาชน. ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีในชีวิตของแต่ละคนจะต้องอาศัยหลักของศาสนา. ฉะนั้นอิสลามิกชนจึงจำเป็นที่จะได้รับการเอาใจใส่ในทางความรู้ทั่วไป และในทางความรู้ทางศาสนา เพื่อให้ชีวิตนั้นดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย และมีความเจริญ. ท่านอิหม่ามทั้งหลายจึงมีหน้าที่สำคัญมาก เพราะว่าเป็นผู้ที่จะชี้แนะ เป็นผู้ที่จะอุ้มชูประชาชนให้ได้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี เพื่อความเจริญรุ่งเรือง. ทุกท่านจึงมีความสำคัญมาก และยินดีที่เห็นว่าท่านมีความตั้งใจมาตลอด. ได้สังเกตมาว่ามีความเปลี่ยนแปลง และมีความพัฒนาอย่างมาก ที่ได้ใช้ศาสนาในทางที่ถูกต้อง ในทางที่เป็นประโยชน์.

การที่ได้มาในวันนี้จึงเป็นเหตุการณ์ที่น่ายินดีที่สุด และโดยเฉพาะมัสยิดกลางปัตตานีนี้ เป็นมัสยิดที่สวยงามเกื้อกูลต่อการปฏิบัติศาสนกิจ. ความสวยงามของสถานที่นั้นอาจดูเป็นเหมือนเป็นสิ่งที่ฟุ่มเฟือย แต่ความจริงไม่ใช่อย่างนั้น การปฏิบัติศาสนานั้น จะต้องมีความรู้ และต้องมีความร่าเริงใจด้วย. ถ้าปฏิบัติศาสนาในที่ที่สวยงาม ในที่ที่ร่มเย็น ก็จะสามารถปฏิบัติศาสนาอย่างถูกต้องตรงกับคัมภีร์. ขออย่าว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ทุกคนผู้เป็นศาสนิกจะต้องพยายามที่จะปฏิบัติให้ถูกต้องต่อพระคัมภีร์ เพราะว่าพระคัมภีร์ได้ตั้งเอาไว้อย่างรอบคอบ และได้

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

มีทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนเรา. ฉะนั้นถ้าทำตามพระคัมภีร์อย่างตรง อย่างครบถ้วน ย่อมจะทำให้ทุกคนได้รับผลดี คือความเจริญรุ่งเรือง. ฉะนั้นก็เป็นหน้าที่สำคัญของท่านอิหม่ามทั้งหลายที่จะช่วยแนะนำทุกคนให้เข้าใจในหน้าที่ของแต่ละคน และให้สามารถที่จะปฏิบัติให้ถูกหลักวิชา.

ขอขอบใจท่านอีกครั้งหนึ่ง ที่ได้เชิญให้มาเยี่ยมมัสยิดกลางปัตตานี ทำให้มีความร่าเริงใจ ทำให้มีความรู้สึกมีความสุข. ก็ขอให้พรให้ทุก ๆ ท่านที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ท่านอิหม่ามและเจ้าหน้าที่ทั้งหลาย ให้ประสบความสำเร็จ ความสุข และความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ผู้นำศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ
ผู้แทนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา ๒, ๓ และ ๔
ณ ศาลาบุหลัน ทักษิณราชนิเวศน์

วันศุกร์ ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้พบกับท่านทั้งหลายพร้อมกันทุกฝ่ายอีกครั้ง ทั้งยังได้ทราบรายงานด้วยว่า
นักอ่านคัมภีร์ อัล กุรอาน หลิงของเราเป็นผู้ชนะเลิศฝ่ายหญิงในการทดสอบที่ประเทศมาเลเซีย นับเป็นเกียรติ
แก่มุสลิมในประเทศไทยอย่างยิ่ง ที่มีนักอ่านคัมภีร์ที่เข้ามามาตรฐาน.

ขอชมกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงศึกษาธิการ ที่เอาใจใส่ส่งเสริมงานของกรรมการอิสลามและ
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอย่างต่อเนื่อง ทำให้กรรมการแต่ละคน และโรงเรียนแต่ละโรงเรียนสามารถพัฒนา
งานให้เจริญก้าวหน้าได้เป็นอันมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านปรับปรุงโรงเรียนนั้น ถือว่าได้ผลดีเกินกว่าที่
คาดหมายไว้. ที่ข้าพเจ้ากล่าวพูดตั้งนี้ก็เพราะได้มองเห็นว่า ฝ่ายราชการนั้นมุ่งมั่นสนับสนุนโรงเรียนต่อเนื่องมา
เป็นเวลานานอย่างยิ่งที่ ทางฝ่ายโรงเรียนก็เต็มใจและชวนชวยรับการสนับสนุนอย่างจริงจังมาโดยตลอด
จนทุกวันนี้ระบบการศึกษาในโรงเรียนทุกแห่งเข้ารูปเข้ารอยเป็นปึกแผ่น ทั้งพัฒนาก้าวหน้าทันการณ์ทันสมัย
มีศักยภาพและคุณภาพได้มาตรฐาน ถึงกับหลายแห่งได้กลับมาเป็นผู้ช่วยเหลือโรงเรียนรัฐบาล โดยการส่งครูไป
ช่วยสอนและร่วมปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้การศึกษาในภาคใต้เจริญมั่นคงดีขึ้น.

ดังนี้ ผู้จัดการศึกษา ผู้บริหาร ตลอดจนครูอาจารย์ รวมทั้งผู้นำทางศาสนาอิสลาม และผู้มีส่วนร่วม
ในกิจการโรงเรียนทุกฝ่ายทุกคน จึงควรภูมิใจและพอใจในผลงานที่ได้ร่วมกันปฏิบัติบำเพ็ญมาด้วยความ
อุตสาหะวิริยะ แล้วพร้อมใจพร้อมกำลังกันดำเนินงานอันทรงคุณค่านี้ต่อไปให้เหนียวแน่น เพื่อความดีความเจริญ
และความก้าวหน้าผาสุกของเยาวชนและประเทศชาติไทยอันเป็นที่รักของเรา.

ที่สุดนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนและทุก ๆ โรงเรียน ที่ได้รับโล่เกียรติคุณและรางวัลชมเชยในการ
ปฏิบัติงานดีเด่น ทั้งขออวยพรให้คณะกรรมการอิสลาม ครูและผู้แทนโรงเรียนทุกคน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทาง
ราชการทุกฝ่าย มีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย ใจ และปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตน ๆ ให้บรรลุผล
เลิศได้ดังประสงค์ และขอให้ประสบแต่ความสุข ความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้าทุกประการจงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ
แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
วิทยาลัยเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ
วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และ เข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงฝ่ายทหาร อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างมากกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ตามที่รายงานให้ทราบ หลักสูตรการศึกษาอบรมพิเศษของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรและสถาบันการศึกษาชั้นสูงฝ่ายทหาร มีจุดหมายสำคัญที่จะอำนวยความรู้ชั้นสูงด้านการทหาร การเมือง การเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งนโยบายการรักษาความมั่นคงของชาติ ให้แก่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของหน่วยราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน เพื่อให้มีความรอบรู้ที่กว้างขวางทั่วถึง มีแนวความคิดสอดคล้องกันนโยบายและกระบวนการบริหารงานระดับประเทศ ทั้งให้สามารถปฏิบัติงานประสานกันได้ทุก ๆ ฝ่าย ให้งานส่วนรวมของชาติดำเนินพร้อมกันไปสู่เป้าหมาย คือความเจริญมั่นคงเป็นปึกแผ่น.

ท่านทั้งหลายผู้ผ่านหลักสูตรการศึกษาพิเศษมาโดยครบถ้วน ทั้งในด้านวิชาการและปฏิบัติการแล้ว ควรจักได้ทราบตระหนักว่าการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพด้วยความรู้ความสามารถระดับนี้ อาจบันดาลประสิทธิผลให้บังเกิดได้ทุกกรณี. จึงควรอย่างยิ่งที่แต่ละคนจะต้องระมัดระวังตั้งใจให้เที่ยงตรง ที่จะนำความรู้ความสามารถไปใช้แต่ในทางสร้างสรรค์ เพื่อสร้างเสริมฐานความเจริญด้านต่าง ๆ ของเราที่มีอยู่แล้ว ให้มั่นคงและขยายกว้างยิ่งขึ้นไป เสถียรภาพและความวัฒนาผาสุกของบ้านเมืองและประชาชนจักได้บังเกิดเพิ่มพูนขึ้น เป็นปราการอันแข็งแกร่งสำหรับป้องกันและรักษาเอกราช อธิปไตย ของชาติ และความมั่นคงปลอดภัยแห่งราชอาณาจักรของเรา.

ขออวยพรให้ทุกคนมีความกล้าแข็งและเฉลียวฉลาดหนักแน่น ทั้งในความคิดจิตใจ และการกระทำทุกสิ่ง เพื่อสามารถปกป้องคุ้มครองประเทศชาติไทย ให้ดำรงอยู่ด้วยความเป็นอิสระร่มเย็นตลอดไป ทั้งขอให้ประสบความสำเร็จและความสวัสดิมีชัยจงทุกเมื่อ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายทหารชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันอังคาร ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ประกอบพิธีประดับยศแก่ท่านทั้งหลายผู้เป็นนายทหารชั้นนายพลและขอแสดงความชื่นชมกับท่านทั้งหลายที่ได้รับเลื่อนยศชั้นสูงขึ้น เป็นท่านนายพล ซึ่งถือว่าเป็นเกียรติสำหรับแต่ละท่าน และต้องถือด้วยว่าเป็นความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นตามความสูงของยศ เพราะว่าผู้ที่มียศก็ย่อมมีความเด่นมากขึ้น คนก็จะมองได้ชัดขึ้น. ถ้าท่านปฏิบัติดีตามที่ท่านได้ปฏิบัติมาจนกระทั่งได้รับเลื่อนยศนั้นก็เป็นการดี ช่วยให้กองทัพของประเทศมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคงได้.

การที่ท่านทั้งหลายจะทำหน้าที่ได้ก็จะต้องมีอุปกรณ์ หมายถึงว่าจะต้องมีความรู้ความสามารถที่ได้ฝึกฝนมาตลอด และใช้ความสามารถในทางที่ดีที่ชอบ จึงจะทำให้ทุกท่านมีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น. ในกรณีแต่ละท่านมีหน้าที่แตกต่างกัน จึงมีเครื่องมือเครื่องใช้หรือหลักวิชาแตกต่างกัน แต่สิ่งที่เหมือนกันที่ทุกท่านจะต้องใช้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งก็คือวินัย.

วินัยนี้เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่ทุกคนย่อมต้องใช้ ทั้งเป็นส่วนบุคคลทั้งเป็นส่วนรวม. ถ้าส่วนบุคคลมีวินัย ก็หมายความว่า จะใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์. ถ้าสำหรับหน่วยหรือส่วนรวม วินัยนั้นจะทำให้มีความแข็งแกร่งในการปฏิบัติร่วมกันในหน่วยงานของตนหรือในส่วนรวมของกองทัพทั้งหมดตลอดจนสำหรับชาติบ้านเมืองเป็นส่วนรวม. ฉะนั้นวินัยนี้เป็นเครื่องมือหรือเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญ ซึ่งแต่ละคนจะต้องฝึกปรือให้ดี ให้มีวินัยที่เข้มแข็งไม่ย่อหย่อน. ถ้าใช้วินัยดีนี้ทุกคนก็จะมีความสามารถแข็งแกร่งยิ่งขึ้น เพราะว่าหมายความว่า หลักวิชาจะนำมาใช้กันอย่างถูกต้องและไม่บกพร่อง. ฉะนั้นการที่มีวินัยนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งสำหรับแต่ละคนและสำหรับส่วนรวม.

ถ้าจะจำกัดความว่า วินัยคืออะไร. วินัย ก็คือระเบียบ. แต่ละคนจะต้องมีระเบียบและมีภาวที่ใช้วิชาที่ถูกต้อง. ถ้าใช้ตัวอย่างนี้ก็เชื่อว่า แต่ละคนก็จะประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในงานของตน และส่วนรวมก็จะมีความเป็นปึกแผ่นและมีความมั่นคงได้. จึงขอให้ทุก ๆ ท่านรักษาวินัยอย่างเคร่งครัด และใช้วินัยในทางที่ถูกต้อง เพื่อที่จะให้กองทัพ

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดีไว้

แห่งชาติมีความแข็งแกร่งสามารถที่จะทำหน้าที่เพื่อรักษาความมั่นคง และนำความเจริญมาสู่กองทัพและมาสู่ชาติบ้านเมือง. ประชาชนก็จะอยู่เย็นเป็นสุข ประเทศไทยก็จะมั่นคงและมีความคงทนถาวรได้.

ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ทั้งมีความสุขความสำเร็จในส่วนตัว มีความเจริญรุ่งเรืองทุก ๆ คน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายตำรวจชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันอังคาร ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้กระทำพิธีประดับยศนายตำรวจชั้นนายพลในวาระนี้ และขอแสดงความชื่นชมกับท่านที่ได้รับยศสูงขึ้น ซึ่งนับว่าทำให้ท่านทั้งหลายมีความรับผิดชอบเพิ่มพูนขึ้น.

การตำรวจนั้นถือว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญของประเทศชาติอย่างยิ่ง เพราะว่ามีหน้าที่หลายหลาก. ด้านหนึ่งก็เป็นกองกำลัง เพื่อรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศส่วนหนึ่ง ด้านหนึ่งก็เป็นกองวิชาการ ที่จะช่วยในด้านหลักวิชา เพื่อที่จะให้ประเทศชาติมีความเจริญมั่นคงขึ้น. อีกด้านหนึ่งก็เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปกครองสำหรับทั่วประเทศ. ฉะนั้นตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องให้ทุกคนมีความตั้งใจจริง เพื่อที่จะให้งานแต่ละคนดำเนินไปโดยดี เพื่อความมั่นคง เพื่อความเจริญและความผาสุกของประชาชน. การที่ท่านได้รับยศสูงขึ้น ก็โดยเหตุที่ท่านได้ทำงานมาเป็นเวลาช้านานในงานของแต่ละคน ฉะนั้นก็ต้องพยายามที่จะทำงานนั้นให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการตำรวจ. หมายความว่ามีความปลอดภัยในร่างกาย ในทรัพย์สิน และในความเป็นอยู่ทั่วไป ทั้งอาศัยวิชาการที่ท่านได้ปฏิบัติ ก็จะทำให้ความเป็นอยู่นั้นมั่นคงและเจริญ มีความผาสุกสบายขึ้น ตลอดจนการปกครองทั่วประเทศก็จะมีระเบียบเรียบร้อยในการปกครอง. ฉะนั้นก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้รักษาเกียรติ และรักษาความสามารถของท่าน ปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความมีวินัย ด้วยความดีความจริงใจยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อที่จะให้ได้บรรลุผลดังที่ได้กล่าว.

ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านประสบความสำเร็จในงานการ และมีความสุขความเจริญ ทั้งในส่วนตัว ทั้งในหน้าที่ราชการ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตน และสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันศุกร์ ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความปิติชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นความพร้อมเพรียงของเหล่าทหารรักษาพระองค์ ในพิธีปฏิญาณตนสวนสนามครั้งนี้. ขอขอบใจในคำมั่นสัญญาและคำอำนวยการทุกข้อ ที่มาจากความจริงใจและโมตรจริตของแต่ละคน. ขอทหารทั้งหลายจงได้รับพรและโมตรใจจากใจจริงของข้าพเจ้าเช่นเดียวกัน.

ทหารนั้นมีหน้าที่หลักอยู่ที่การป้องกันประเทศ และธำรงรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติไว้ด้วยแสนยานุภาพ กับทั้งต้องแผ่ความเมตตาอาทร ปกป้องคุ้มครองไปในหมู่ประชาชน ให้มีชีวิตอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นปรกติสุข ปลอดภัยจากภัยอันตรายและความทุกข์ยากเดือดร้อนต่าง ๆ ซึ่งทหารไทยก็ได้ยึดมั่นปฏิบัติ และพลีชีพเพื่อหน้าที่อันมีเกียรตินี้มาตลอดทุกยุคทุกสมัย. ในปัจจุบัน แม้จะถือกันว่าสงครามเย็นได้สิ้นสุดยุติไปแล้วก็ตามแต่หน้าที่ของทหารหาได้ลดน้อยหรือหมดสิ้นความสำคัญลงไปไม่ เหตุเพราะภัยอันตรายและความไม่เป็นปรกตินานาประการยังคงคุกคามแผ่ขยายทั่วไปในโลกทุกหนแห่ง. ทหารทุกระดับ ทุกคน จึงจะต้องระมัดระวังปฏิบัติหน้าที่ให้เข้มงวดและรอบคอบยิ่งขึ้นทั้งในด้านการยุทธ และการร่วมมือประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ ในการสนับสนุนและพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน. ถ้าทหารตั้งใจพยายามพัฒนาขีดความรู้ความสามารถของตนให้แน่นหนาสมบูรณ์ จนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วน ก็จะได้รับความสำเร็จ ความดี ความเจริญ ซึ่งถือเป็นเกียรติอย่างสูง ทั้งแก่ตัวเองและกองทัพไทย.

ขอให้ทหารรักษาพระองค์ทั้งหลายทำความคิดทำความเข้าใจให้กระจ่าง แล้วเร่งรัดปฏิบัติภาระทุกอย่างด้วยความฉลาดรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผล ยึดมั่นในหลักการที่ถูกในแบบแผนที่ชอบ ในประโยชน์ที่เป็นธรรม เพื่อจักได้ร่วมมือสามัคคีกันใช้ความรู้ความคิด ปฏิบัติภารกิจทั้งปวงโดยมีเอกภาพ ให้บังเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและสถาบันทหารอย่างแท้จริง.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพิภพ กับทั้งอำนาจแห่งความศักดิ์ โดยบริสุทธิ์ใจในชาติบ้านเมือง จงดลบันดาลให้ทหารทุกคนมีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติและปัญญา สามารถที่จะปฏิบัติภารกิจน้อยใหญ่ในหน้าที่ให้บรรลุผลเลิศทุกอย่าง อีกขอให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ ความปลอดภัยและชัยชนะ พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์ทุก ๆ ประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้า ฯ ถวายชัยมงคล

ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา

พระราชวังดุสิต

วันเสาร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาในวันนี้ เพื่อให้พรโดยผ่านท่านนายกรัฐมนตรี^(๒) เป็นการให้กำลังใจในการงานทั้งปวง ทำให้มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไป. ตามที่นายก ฯ ได้กล่าว ก็กล่าวในทางที่ดีว่า ทำงานมาเป็นเวลากว่า ๔๗ ปี เป็นผลให้ประเทศชาติมีความเจริญ. ข้อนี้ก็เป็นการยกย่องและเป็นการให้กำลังใจ.

แต่กลับทำให้เกิดความหนักใจอยู่เหมือนกัน. ว่าทำงานมาเป็นเวลาถึง ๔๗ ปีแล้วสภาพหรือสถานการณ์ของประเทศก็ยังมีความยุ่งยากมีไข่น้อยในทุกด้าน. ในด้านการทำมาหากินก็ตาม ในด้านความเป็นอยู่ก็ตาม หรือในด้านระเบียบในการปกครองหรือในการอาชีพ แม้สถานะทางความมั่นคงก็ยังไม่ดีตามที่ควรจะเป็น. ข้อนี้ก็มีความหนักใจ เพราะหมายความว่า งานที่ทำมานั้น แม้มีผลก็ตาม แต่ยังไม่พอ. จะต้องให้ผลดียิ่งขึ้นเพื่อที่จะให้ประเทศมีความมั่นคง มีความผาสุก ราบรื่นอย่างเต็มที่. แต่ถ้าดูอีกทางหนึ่ง ชีวิตของคนเราก็คือตาม ชีวิตของหมู่คณะ หรือประเทศชาติก็ตาม ก็ย่อมต้องประสบความเจริญ และความเสื่อมสลับกันไปเป็นธรรมดา. ทุกคนก็ทราบดีว่าในชีวิตของแต่ละคน ก็ผ่านเวลาที่เป็นสุขและบางทีก็มีความทุกข์. อันนี้ประเทศชาติก็เป็นเช่นเดียวกัน ก็มีความสุขบ้าง มีความทุกข์บ้าง. แต่ก็ขออย่าให้มากเกินไป เพราะว่าถ้ามากเกินไป แม้สุขมากเกินไป ก็ทำให้คนเราไม่สบายได้เหมือนกัน. แต่ว่าถ้าทุกข์มาก ความเป็นอยู่ของคนเรา อยู่ไม่ได้ มันตรอมใจ ไม่มีกำลังใจ ลงท้ายก็ล้มจม.

ในระยะนี้ดูจะเป็นระยะที่อยู่ในห้วงเวลาที่จะเสื่อม. คนก็บ่นกันมาก บ่นว่าการจรรยาบรรณคั่งติดขัด. ท่านทั้งหลายมาที่นี่ จะต้องใช้เวลาหลายชั่วโมงกว่าจะมาถึง. บางคนก็ต้องมาตั้งแต่เช้า ทำให้เหน็ดเหนื่อย. เป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไข. ความจริงได้แก้ไขมาเป็นเวลาช้านานแล้ว. แต่ข้อที่ทำให้หนักใจ คือการแก้ไชนั้น ไม่ทันกับปัญหาที่เกิดขึ้น. คือการแก้ไข ถ้าทำไป ๕๐ ปัญหาเกิดขึ้นเป็น ๖๐ ก็หมายความว่า ขาดทุนไป ๑๐. อย่างนี้ก็คงเป็น

(๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นจากที่ได้บันทึกพระสุรเสียง

(๒) นายชวน หลีกภัย

ธรรมดา แต่ไม่ได้หมายความว่าแพ้. ๑๐ ที่ขาดทุนไปก็ต้องพยายามแก้ไข. ถ้าไม่แก้ไข ก็จะเป็นปัญหาเพิ่มขึ้น จนกระทั่งไม่มีทางที่จะแก้. ถ้าเราแก้ไปเรื่อย แม้จะแก้เต็มที่ไม่ได้ ก็ต้องแก้ไป. ฉะนั้นก็เกิดความคิดว่า จะต้องแก้ไขในเหตุการณ์เฉพาะหน้าก่อน เพื่อที่จะทำให้สามารถแก้ไขในการดำเนินงานในอนาคต. เพราะเหตุว่าถ้า การแก้ไขเฉพาะหน้าดำเนินไปไม่ได้ ก็จะทำให้การแก้ไขในอนาคตดำเนินไปไม่ได้ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างก็หยุดชะงัก. อันนี้เป็นตัวอย่าง. ตอนนี้อย่างไม่ยากที่จะมาบรรยายเกี่ยวกับโครงการจรรยา. ถ้าเกิดความคิดขึ้นมาภายหลัง ก็อาจจะพูดถึงเรื่องการจรรยา.

อีกข้อหนึ่งที่หนักใจกันมากก็คือเรื่องภัยแล้ง ที่ท่านนายกได้กล่าวถึง. ภัยแล้งนี้ก็เช่นเดียวกับภัยของการ ชะงักของจรรยา ต้องแก้ไข. และแก้ไขมาตลอด มาเรื่อย แต่ไม่ทันกับเหตุการณ์ ถึงทำให้ได้ยวนี้ทุกคนชักจะวิตก อย่างมาก แล้วก็นึกว่าเราแย่นะเราตายแน่ ๆ. แต่ว่าถ้าหากไม่แก้ไขเฉพาะหน้าก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขในระยะยาว. ฉะนั้นก็ต้องแก้ไขในระยะสั้นก่อน. การที่ทางราชการได้วางแผนการแก้ไขระยะสั้นนี้ ก็เข้าใจว่าจะพอที่จะประทัง และพอที่จะผ่านพ้นไป เป็นวัน ๆ หรือเป็นปี ๆ. แต่ว่าโครงการระยะยาวที่ได้วางแผนเอาไว้มานานแล้ว และที่จะวางต่อไปนั้น ก็จะต้องดำเนิน.

วันนี้ก็ขอพูด ขออนุญาตที่จะพูดเพราะว่าอันมาหลายปีแล้ว. เคยพูดมาหลายปีแล้ว ในวิธีที่จะปฏิบัติเพื่อที่จะให้มีทรัพยากรน้ำพอเพียงและเหมาะสม. คำว่าพอเพียงก็หมายความว่าให้มีพอในการบริโภค ในการใช้ ทั้งใน ด้านการใช้บริโภคในบ้าน ทั้งในการใช้เพื่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม. ต้องมีพอ ถ้าไม่มีพอทุกสิ่งทุกอย่างก็ ชะงักลงแล้วทุกสิ่งทุกอย่างที่เราภูมิใจว่าประเทศเราก้าวหน้าเจริญก็ชะงัก ไม่มีทางที่จะมีความเจริญถ้าไม่มีน้ำ. ข้อนี้ อาจจะไม่ใช่เรื่องน้ำโดยตรง เคยพูดกับผู้ที่สนใจเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศแล้วก็ไปพูดในทางที่ เรียกว่า เห็นทางไม่ตีมากไปหน่อย. ตามปกติคนเราชอบดูสถานการณ์ในทางดี ที่เขาเรียกว่าเล็งผลเลิศ ก็เห็นว่า ประเทศไทยนี้เราก้าวหน้าดี การเงิน การอุตสาหกรรม การค้าดี มีกำไร.

อีกทางหนึ่งก็ต้องบอกว่าเรากำลังเสื่อมลงไป. เมื่อไม่กี่วันนี้ก็ได้พูดต่อหน้าผู้ที่สนใจเกี่ยวข้องกับการ

พัฒนาว่าประเทศไทยค่อนข้างจะแย่ ผ่านในระยะที่เสื่อม ทำให้ความเป็นอยู่ หรือแม้การพัฒนาค่อย ๆ ถอยลง. เขา คนที่เป็นนักพัฒนานั้น บอก : “ไม่จริง อย่าลืมนะเดี๋ยวนี้เศรษฐกิจของเรากำลังเฟื่องฟู คนมาลงทุนในประเทศมากแล้วอุตสาหกรรมก็ก้าวหน้า.” เลยต้องบอกว่า จริง มีทฤษฎีว่า ถ้ามีเงินมาก ๆ มีการเข้ามาลงทุนมาก ๆ หมายความว่า เศรษฐกิจก้าวหน้า แล้วประเทศก็เจริญ มีหวังเป็นมหาอำนาจ. แต่ก็ต้องเตือนเขาว่าจริง ตัวเลขดี แต่ว่าถ้าเราไม่ระมัดระวังในความต้องการพื้นฐานของประชาชนก็ไม่มีทาง เพราะว่าผู้ที่ปฏิบัติอุตสาหกรรมก็ตามเศรษฐกิจก็ตาม ก็เป็นมนุษย์ทั้งนั้น แล้วเป็นชาวบ้านทั้งนั้น. ท่านนายกก็เป็นชาวบ้านคือไม่ใช่คนที่มาจากไทน์ เป็นคนที่มาจากบ้าน. แล้วก็เป็นคนที่มีชีวิต ทั้งความสุขความทุกข์เช่นเดียวกับทุกคน. ฉะนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นทั้งนั้น.

ปัญหาเรื่องภัยแล้งนี้ ดูจะเป็นปัญหาที่แก้ไม่ได้. หมู่นี้ก็พูดกันอย่างขวิญเสียว่าอีกหน่อยจะต้องปันส่วนน้ำ หรือแม้จะต้องตัดน้ำประปา. อันนี้สำหรับกรุงเทพ ฯ. ฉะนั้นต้องหาทางแก้ไข. เพื่อแก้ไขปัญหานี้ ได้วางแผนมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว. ถ้าหากว่าได้ปฏิบัติตามแผนนั้น ๆ แล้ว วันนั้นก็ไม่ต้องพูดถึงการขาดแคลนน้ำ. โครงการโดยเฉพาะนั้นก็จะมี. แล้วโครงการนั้นได้ยืนยันมาเมื่อเดือนที่แล้ว เมื่ออยู่ที่นครราชสีมา. ได้วางโครงการที่แม้จะยังไม่แก้ปัญหาน้ำหรือปีหน้า แต่ถ้าทำอย่างดี ในประมาณ ๕ หรือ ๖ ปี ปัญหาน้ำขาดแคลนในกรุงเทพ ฯ จะหมดไปโดยสิ้นเชิง.

อาจจะนึกว่า ๕-๖ ปีนี้มันนาน. ความจริงไม่นาน. แล้วระหว่างนี้ เราก็ต้องพยายามแก้ไขเฉพาะหน้าไปเรื่อย ๆ. แต่ถ้ามีความหวังว่า ๕-๖ ปี ปัญหานี้หมดไปก็คงมีกำลังใจที่จะฟันฝ่าชีวิตต่อไป. ที่ว่า ๕-๖ ปีนี้ ความจริงได้เริ่มโครงการนี้มากกว่า ๕-๖ ปีแล้ว. โครงการที่คิดจะทำนี้ บอกได้ว่าไม่กล้าพูดมาหลายปีแล้วเพราะเกรงว่าจะมีการคัดค้านจาก ทั้งผู้เชี่ยวชาญ ทั้งเหล่านักต่อต้านการทำโครงการ. แต่โครงการนี้เป็นโครงการที่อยู่ในวิสัยที่จะทำได้ แม้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่ใช่หน่อย. แต่ถ้าดำเนินไปเดี๋ยวนี้ อีก ๕-๖ ปีข้างหน้า เราสบาย. และถ้าไม่ทำอีก ๕-๖ ปีข้างหน้า ราคาค่าก่อสร้าง ค่าดำเนินการก็จะขึ้นไป ๒ เท่า ๓ เท่า. ลงท้ายก็ต้องประวิงต่อไป และเมื่อประวิงต่อไปก็จะได้ไม่ทำ. เราก็จะต้องอดน้ำแน่ จะกลายเป็นทะเลทราย. แล้วเราจะอพยพไปที่ไหนก็ไม่ได้.

โครงการนี้คือสร้างอ่างเก็บน้ำ ๒ แห่ง. แห่งหนึ่งคือที่แม่น้ำป่าสัก^(๓) อีกแห่งหนึ่งที่แม่น้ำนครนายก.^(๔) สองแห่งรวมกันจะเก็บกักน้ำ เหมาะสมพอเพียงสำหรับการบริโภค การใช้ ในเขตของกรุงเทพฯ และเขตใกล้เคียง ในที่ราบลุ่มของประเทศไทยนี้. สำหรับการใช้น้ำนั้น ต้องทราบว่าแต่ละคนใช้อย่างสบายพอสมควร โดยเฉลี่ย คนหนึ่งใช้ วันละ ๒๐๐ ลิตร. ถ้าคำนวณดูว่า วันละ ๒๐๐ ลิตรนี้ ๕ คนก็ใช้ ๑,๐๐๐ ลิตร คือ หนึ่งลูกบาศก์เมตร ต่อวัน. ถ้าปีหนึ่งก็คูณ ๓๖๕. ก็หมายความว่า ๕ คนใช้ในปีหนึ่ง ๓๖๕ ลูกบาศก์เมตร. ในกรุงเทพฯ และใน บริเวณใกล้เคียงนี้เรานับเอาคร่าว ๆ ว่ามี ๑๐ ล้านคน. ๑๐ ล้านก็คูณเข้าไป ก็เป็น ๓๖๐ ล้าน ๓๖๐ ล้าน ลูกบาศก์เมตร. ฉะนั้นถ้าเราเก็บกัก ๓๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตรในเขื่อน เราก็จะสามารถที่จะบริการคนในละแวกนี้ คนในภาคกลาง ใกล้กรุงเทพฯ นี้ ได้ตลอดปี แล้วก็ไม่มีความขาดแคลน.

เขื่อนป่าสัก^(๕) ที่ตอนแรกวางแผนให้จุได้ ๑,๓๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร. แต่แก้ไปแก้มาก็เหลือ ๗๕๐ ล้าน กว่า ๆ. ตามตัวเลขที่ให้ไว้นี้ แม้เขื่อนป่าสักเขื่อนเดียว ก็พอพอสำหรับการบริโภค แนนอน ไม่แห้ง. ถ้าเติมอีก

---

(๓) เป็นแม่น้ำสาขาสายสำคัญของแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่ลุ่มรับน้ำประมาณ ๑๔,๕๒๐ ตารางกิโลเมตร โดยต้นน้ำอยู่ในจังหวัดเลย ไหลผ่าน จังหวัดเพชรบูรณ์ ลพบุรี สระบุรี และบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยา ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปริมาณน้ำไหลเฉลี่ยทั้งปีประมาณ ๒,๔๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

(๔) แม่น้ำนครนายกมีต้นน้ำอยู่ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ไหลผ่านน้ำตกเหวนรก แต่ลำน้ำช่วงที่อยู่ต่อน้ำตกเหวนรกจนถึงบ้านท่าด่าน เรียกว่า คลองท่าด่าน ต่อจากบ้านท่าด่าน จึงเรียกว่าแม่น้ำนครนายก ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำปราจีนบุรีกลายเป็นแม่น้ำบางปะกง มีพื้นที่ ลุ่มรับน้ำประมาณ ๑,๙๙๓ ตารางกิโลเมตร และมีปริมาณน้ำไหลเฉลี่ยทั้งปีประมาณ ๑,๕๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำร้อยละ ๙๓ จากปริมาณดังกล่าวส่วนใหญ่จะไหลลงทะเลโดยไร้ประโยชน์ หรือก่อให้เกิดอุทกภัยเป็นประจำ

(๕) โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำแม่น้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลพบุรี - สระบุรี ปิดกั้นแม่น้ำป่าสักที่บริเวณบ้านแก่งเสือเต้น ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นเขื่อนดิน มีความจุอ่างเก็บน้ำหน้าเขื่อนประมาณ ๗๔๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ประโยชน์ ที่ราษฎรจะได้รับจากโครงการนี้คือ การบรรเทาปัญหาน้ำท่วมอย่างรุนแรงในฤดูฝน ตลอดจนการสนับสนุนน้ำเพื่อการเกษตรกรรมในพื้นที่ ๔ จังหวัด เป็นเนื้อที่ถึง ๒,๑๖๐,๐๐๐ ไร่ ได้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในฤดูแล้ง นอกจากนี้ยังสามารถเสริมน้ำสำหรับการผลิตน้ำประปาใน อนาคตของกรุงเทพมหานครอีกด้วย

โครงการที่นครนายก จะได้อีก ๒๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ก็เกินพอ.^(๖) คนจะต้องเริ่มเอะอะเมื่อได้ยินชื่อ แม่น้ำนครนายก เพราะเอะอะว่าเดี๋ยวจะไปสร้างที่ ที่ต้องบุกป่า ต้องบุกอุทยานแห่งชาติ อะไรอย่างนั้น. ไม่ใช่. ตอนนี้ระยะนี้ จะไม่สร้างในป่าสงวน ในป่าอุทยาน. หรือถ้าเข้าไปหน่อยก็ไม่มีต้นไม้ มีแต่ต้นกล้วยป่า. โครงการนี้จะสร้าง ใกล้บ้านท่าด่าน. ที่บ้านท่าด่านนี้ จะมีโครงการพระราชดำริอยู่. มีฝายท่าด่านซึ่งสร้างมาเป็นเวลาเกิน ๑๐ ปีแล้ว บริการเกษตรกรในเขตของนครนายก ทำให้ได้น้ำสำหรับการเกษตรกรรมประมาณหมื่นไร่. ฝายลูกนั้นเป็นฝายที่ใหญ่. ฝายลูกนั้นจะต้องถูกอ่างเก็บน้ำที่จะสร้างใหม่ครอบ. แล้วน้ำจะท่วมฝายลูกนั้น.

มีคนบอกว่าโครงการพระราชดำริแต่ต้องไม่ได้. ข้อนี้เป็นความคิดที่ผิด หรือเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้องนัก. เพราะหากโครงการพระราชดำริแต่ต้องไม่ได้ เมืองไทยไม่เจริญ. พระราชดำรินั้น ก็เป็นความคิดของพระราชฯ. ถ้าความคิดของพระราชฯ แก้ไขไม่ได้ ก็หมายความว่าเมืองไทยมีความก้าวหน้าไม่ได้. ฝายตามพระราชดำริลูกนั้นได้บริการประชาชนมาเป็นเวลานานแล้ว. และได้ผลคุ้มค่ามาแล้ว. ตอนนี้มีเรื่องจำเป็นที่จะสร้างโครงการใหม่ แทนโครงการพระราชดำริเดิมนี่ก็ต้องอนุญาต. ฉะนั้นได้บอกกับทางฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเขื่อนใหม่ว่า อนุญาตให้หรือโครงการพระราชดำริเดิมนี่ก็ได้สบายใจกัน. มิฉะนั้นเดี๋ยวจะทว่า หมิ่นพระบรมเดชานุภาพหรืออะไรในทำนองนั้น ถ้าเป็นเช่นนั้นก็จะทำให้เกิดเดือดร้อนกันทั่วประเทศ. จึงต้องบอกว่า อนุญาตแม้ไม่มีสิทธิ์ที่จะอนุญาตให้หรือฝายนั้น และสร้างเขื่อนอันใหญ่โตสูงและจุน้ำถึง ๒๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร. เขื่อนนี้จะช่วยให้สามารถทำการเพาะปลูกเป็นจำนวนแสนไร่. และไม่ต้องสร้างระบบเพราะระบบมีอยู่แล้ว.

---

(๖) โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำแม่น้ำนครนายกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก สร้างปิดกั้นแม่น้ำนครนายก (คลองท่าด่าน) ที่บริเวณบ้านท่าด่าน ตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก มีความจุอ่างเก็บน้ำหน้าเขื่อนประมาณ ๒๔๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ประโยชน์ที่ราษฎรจะได้รับจากโครงการนี้ คือ การบรรเทาอุทกภัยซึ่งก่อความเสียหายอย่างรุนแรงทุกปี ตลอดจนใช้เป็นแหล่งน้ำต้นทุนของพื้นที่เกษตรกรรม เนื้อที่ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ ได้ตลอดทั้งปี โดยไม่ต้องก่อสร้างระบบส่งน้ำ กับช่วยบรรเทาปัญหาดินเปรี้ยวได้อีกด้วย

ฉะนั้นการสร้างเขื่อน เฉพาะตัวเขื่อนและอาคารประกอบ จะทำให้แก้ปัญหาไปได้มาก. และจะไม่ท่วมที่
ของประชาชนมากนัก. มีที่ตรงนั้นประมาณ ๕๐๐ ไร่ที่เป็นของกรมชลประทานอยู่แล้ว ไม่ต้องเวนคือ ไม่ต้องซื้อ
ไม่ต้องเดือนร้อน. และก็ยังเหลือที่ทำมาหากินเล็กน้อยของประชาชนในหมู่บ้านท่าด่านนั้น. หมู่บ้านเองก็จะไม่ถูก
แตะต้อง. ฉะนั้นถ้าหากว่าทำโครงการนี้ ก็จะเป็นการช่วยขจัดภัยแล้งได้. สำหรับเฉพาะเขื่อนนี้ถ้าหากว่าทำโดย
เร่งด่วนจริง ๆ เข้าใจว่า ๔ ปีก็ทำเสร็จ ไม่ใช่ ๖ ปี. แต่ต้องเอาจริงแล้วก็ต้องยอมลงทุน เพราะว่าเขื่อนนี้สูงถึง
๗๐ เมตร ซึ่งไม่ใช่บ่อย เพื่อให้จุน้ำได้เต็มที่. ในลุ่มน้ำนั้นมีน้ำลงมาโดยเฉลี่ย ๒๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี.
ฉะนั้นก็รู้สึกว่าจะแน่นอนพอสมควรว่าอ่างน้ำอันนี้จะมีประสิทธิภาพ.

ปัญหาปัจจุบันนี้ คือภัยแล้ง หมายความว่าฝนไม่ลง. แต่ในสภาวะนี้ มีฝนลงจนน้ำท่วมมาเนือง ๆ ไม่
เหมือนภาคเหนือ. ที่นี้จึงเชื่อว่า น้ำจะมีพอ. และถ้าหากว่าปีไหนฝนคือ ฝน ก็สามารทำฝนเทียมให้ลงมาได้
สะดวกกว่าที่ภาคเหนือ. เข้าใจว่า ในบริเวณเขื่อนอันนี้ แม้สภาพอากาศจะมีความเปลี่ยนแปลงแปรปรวนไป
บ้าง ก็เชื่อว่าน้ำจะมีจำนวนพอเพียง. มีหน้าซ้ำถ้าหาก บางปีมีมากผิดปกติ อย่างเคยมีมากจนกระทั่งทำให้น้ำท่วม
เขื่อนอันนี้จะช่วยบรรเทาน้ำท่วมได้. มีน้ำมากหรือน้อย ก็สามารถที่จะบริการประชาชนให้ได้น้ำสม่ำเสมอทุกปี.
เรื่องของน้ำท่วมนั้น ปีนี้คิดว่าไม่ต้องพูดแต่ลงท้ายเทวดาก็เดือนว่าต้องพูด เพราะว่าภาคใต้ก็ท่วม. เป็นอย่างนี้
ธรรมชาติเป็นอย่างนี้ บางทีก็มากบางทีก็น้อย. แต่ถ้าสร้างเขื่อน อ้าย “บางทีก็มาก บางทีก็น้อย” นั้นเขื่อนนั้นจะ
เป็นเครื่องมือสำหรับเฉลี่ย. ปีไหนมีน้ำมากก็เก็บเอาไว้ ไม่ต้องใช้ เพราะว่าน้ำฝนที่ลงมา พอใช้แล้ว. ก็เก็บเอาไว้.
ปีไหนที่น้ำน้อย ก็เอาออกมาใช้. ทำให้ภัยแล้งบรรเทาลง ภัยของอุทกภัยก็บรรเทาลงด้วย. ข้อนี้ได้พูดมาหลายปี
แล้ว แล้วก็ในที่ประชุมเช่นนี้เหมือนกัน. ฉะนั้นการที่มาแล้วให้ฟังว่าคิดจะสร้างเขื่อนนครนายกนี้ ก็เพื่อแก้ไข
ปัญหาในอนาคต. เพื่อที่จะไม่ต้องเสียใจว่าทำไมเมื่อ ๖ ปีก่อนนั้นไม่ได้ทำ.

ความจริงเรื่องแม่น้ำนครนายกก็ตาม แม่น้ำป่าสักก็ตาม ได้มีการศึกษามาเป็นเวลาแรมปีแล้ว แต่ว่า
ไม่ได้ปฏิบัติ เพราะกลัวว่าคนจะโจมตี. ฉะนั้นเดี๋ยวนี้เราเสียใจ เสียใจว่าไม่ได้ทำ จนต้องมาเผชิญกับภัยแล้ง. ถ้า

ไม่ได้กลัว กล้าทำเมื่อ ๖ ปีข้างหน้าจะสร้างมาได้มากแล้ว. ที่จริง วางโครงการนี้มาเป็นเวลากว่า ๑๐ ปีแล้ว. แต่ว่าที่บอกว่าเป็น ๖ ปี เพราะพรุ่งนี้ก็อายุ ๖๖. เมื่อ ๖ ปี ก่อนนี้ วันรุ่งขึ้นของวันที่พูดเป็นวันที่อายุครบ ๖๐. อายุ ๖๐ นั้น เขาฉลองกันมาก เพราะถือกันว่าเป็นโอกาสสำคัญที่คนเราอายุ ๖๐ ต้องฉลองกัน. ปีนี้ ๖๖ ก็น่าจะฉลองเหมือนกัน เพราะว่าอีก ๖ ปีก็ ๗๒. ก็ครึ่งทาง ครึ่งทางจาก ๖๐ ถึง ๗๒. เมื่อ ๖๐ นั้นพูดกับเพื่อน ๆ ว่า ๗๒ เราจะต้องสร้างเขื่อนป่าสัก และเขื่อนอื่น ๆ ใ้แล้วเสร็จ. ๗๒ ก็จะมาครึ่งครึ่ง ไปเปิดหรือไปเยี่ยมโครงการเหล่านั้น แล้วก็ไปปฏิเเว ไปรู้สึกพอใจภูมิใจว่า ได้มีการสร้างโครงการที่เราคิดเอาไว้. แต่ตอนนี้เมื่อถึง ๖๖ แล้ว ก็ต้องเร่งรัด. พูดง่าย ๆ ว่าคราวเขยิด ๖๐ เราทำโครงการนี้ โครงการโน้น แล้วก็มาฉลองกัน ดีใจกัน ไปดูโครงการที่สร้างเฉลิมพระเกียรติ ๖๐. ตอนนี่ ก็นึกว่า เมื่อมีโครงการเฉลิมพระเกียรติอายุ ๖๐ ก็ต้องมีเฉลิมพระเกียรติฉลอง ๗๒ ด้วย.

ตอนนี้อายุ ๖๖ แล้ว ครึ่งทางแล้ว ยังไม่ได้สร้าง. ฉะนั้นต้องเร่งรัด ต้องเร่งรัดการสร้างเพื่อให้ได้ฉลองอย่างช้าที่สุด เวลาอายุ ๗๒ จะได้ไปเยี่ยมโครงการที่วางในวันนี่. ถ้าทำไม่ได้ ก็จะต้องเสียใจอีก. แล้วถ้ามีการประชุมอย่างเช่นในวันนี้อีกทีก็ต้องบอกว่า “เมื่อ ๖ ปีที่แล้ว ได้วางโครงการเอาไว้ ได้มาแถลงโครงการให้ทราบว่าจะทำอย่างนั้น ๆ แล้วไม่ได้ทำ.” คราวนี้เราก็แห้งแน่ แห้งแล้งแน่. จะไม่มีทางลงท้ายเราก็ต้องไม่ใช้ใช้น้ำคนละ ๒๐๐ ลิตร แต่เหลือสักวันละประมาณ ๒๐ ลิตร. บางคนก็ทำได้ บางคนเขาใช้น้ำวันละ ๒๐ ลิตรก็มี. แต่ว่าเป็นคนพิเศษ. คนเราโดยมากก็ต้องใช้มากกว่า. ฉะนั้นถ้าถึงเขยิด ๗๒ ไม่ใช่ครึ่งเขยิด ๖๖ นี้ ก็จะต้องมาบ่น บ่นกับท่าน หรือบ่นกับที่ประชุมที่จะมานั่งอย่างนี้ อย่างมาก. แล้วก็อาจจะบ่นมากไม่ไหว เพราะรู้สึกว่าจะเดือดร้อน เพราะว่าไม่มีน้ำใช้. ฉะนั้นที่แจ่งอย่างนี้ ก็นึกว่าภายใน ๖ ปีนี้ เราพอที่จะกอกแก็ก ๆ ทำได้. แล้วก็จะมีความสุขได้. เมืองไทย หรือประชาชนคนไทย ชาตินไทยจะอยู่ดีกินดีได้จริง ๆ เป็นเมืองที่เจริญจริง ๆ ได้ ถ้าเราขบคิดปัญหาของปัจจัยน้ำได้ เพียงปัจจัยเดียว.

เรื่องปัจจัยน้ำนี้ก็ต้องแจ่งอีกอย่างที่คนทั่วไปเข้าใจผิดว่า น้ำที่ใช้ในกรุงเทพ ฯ นั้นมาจากเขื่อน ๒ เขื่อนเท่านั้น. คนเข้าใจว่าน้ำในเขื่อนใหญ่ ๒ เขื่อนในภาคเหนือมีน้อยตามค่าแถลง. มีน้อยจริง ๆ. เขื่อน ๒ เขื่อนนี้คือ

เขื่อนภูมิพล^(๓) กับเขื่อนสิริกิติ์^(๔) ดูเหมือนคนเข้าใจว่า นอกจาก ๒ เขื่อนนี้ไม่มีแหล่งน้ำอื่นเลย. ความจริงน้ำที่
ใช้ก็มาจากแหล่งนั้นส่วนหนึ่ง แต่ว่ามันมาจากที่อื่นด้วย. ได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำ และต้นน้ำอื่น ๆ ที่ทำให้แม่น้ำ
เจ้าพระยาไหลได้. คือถ้าไม่มี ทุกวันนี้ น้ำจะไม่ไหล จะไม่ไหลเลย เพราะเหตุว่า ระหว่างเดือนสิงหา ฯ กันยายน ฯ มี
หลายวันที่เขื่อนใหญ่ไม่ได้ปล่อยน้ำลงมาสักหยดเดียว. เวลานั้นทางเจ้าหน้าที่พยายามที่จะบริหารให้น้ำเข้าใน
เขื่อนให้มากที่สุดเพื่อเก็บน้ำไว้ได้ แล้วปล่อยน้ำน้อยที่สุด. บางวันรายงานมาว่าน้ำเข้าเขื่อน ๔๕ ล้านลูกบาศก์
เมตร น้ำออกจากเขื่อน ๐ ลูกบาศก์เมตร. แม้กระนั้นน้ำก็ไม่แห้งน้ำก็ยังมา เพราะว่าตามทาง น้ำยังมีอยู่ ท่านทั้ง
หลายคงไม่เคยเห็น วันไหนก็ตามว่าน้ำเจ้าพระยาแห้ง น้ำยังไหลอยู่ตลอด. ไม่ว่าจะสังเกตหรือไม่ว่าน้ำไหลหรือ
ไม่ไหลแต่น้ำไหล. ฉะนั้นแม้ปิดน้ำจากเขื่อนใหญ่ นั้น น้ำก็ยังไหลได้. ฉะนั้นก็บอกได้ ว่าน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยานี้มา
จากแหล่งอื่นด้วย.

พูดถึงเขื่อน ปีนี้ก็พยายามที่จะส่งเสริมให้น้ำลงในเขื่อนนั้นมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ลำบาก เพราะว่าลุ่มน้ำ
เหนือเขื่อนนั้น ๆ ความจริงก็ไม่ใหญ่นัก. ที่เรียกว่าลุ่มรับน้ำ คือเขตที่น้ำจะลงไปในเขื่อน. แต่ก่อนนี้ ที่เชียงใหม่
ฝนลง ๑,๓๐๐ มิลลิเมตร. หมายความว่าฝนตลอดปีลงมา วัดเป็นมิลลิเมตร ได้ประมาณ ๑,๓๐๐. ปีนี้ที่ลงมา มี
ประมาณ ๓๕๐ เท่านั้น. ประมาณครึ่งเดียวของจำนวนปกติ. แต่เขื่อนนี้มีได้มีน้ำครึ่งหนึ่งอยู่แล้ว เพราะว่าแม้จะ
ลง ๑,๓๐๐ มิลลิเมตร เขื่อนก็จะไม่เต็ม ต้องหลายปีกว่าจะเต็ม. ฉะนั้นทรัพยากรน้ำจริง ๆ ของลุ่มน้ำเหนือเขื่อน
นั้น ไม่ใช่ ๑๒,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ตามความจุที่กำหนดไว้ของเขื่อนนั้น. แต่ที่สร้างให้จุมากในขณะนั้น
ก็ เพราะว่าบางปีฝนก็มากบางปีฝนก็น้อย. ดังนั้นจะสามารถเก็บน้ำสำรองเอาไว้ได้ เพราะบางปีก็อาจจะจะมีน้ำมาก
เหลือเฟือ. แต่ในปีหลัง ๆ นี้ น้ำมีน้อยลงด้วยเหตุต่าง ๆ นานา ซึ่งนักวิชาการเองบางทีก็ไม่ทราบแน่ ๆ ว่าทำไม. ก็พูด

---

(๓) เป็นเขื่อนอเนกประสงค์ สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ ปิดกั้นแม่น้ำปิงในเขตจังหวัดตาก มีปริมาณเก็บกักน้ำสูงสุด ๑๓,๔๖๒ ล้านลูกบาศก์
เมตร

(๔) เป็นเขื่อนอเนกประสงค์ สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ ปิดกั้นแม่น้ำน่าน ในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ มีปริมาณเก็บกักน้ำสูงสุด ๙,๕๐๐ ล้านลูก
บาศก์เมตร

กันว่าเพราะไปตัดต้นไม้. ตัดต้นไม้มันเป็นปัจจัยหนึ่งเป็นปัจจัยเดียว. แต่ว่าปัจจัยอื่น ๆ ก็มีเหมือนกันที่จะทำให้หน้า
น้องลง.

แต่มีวิธีที่จะทำได้เพื่อบรรเทาสถานการณ์ เช่น ทำฝนเทียม.^(๙) หมายความว่าความชื้นที่ผ่านเหนือเขต
เรดดิ้งเอาไว้ให้ลงได้. ปีนี้ได้ทำมากพอใช้ ทำเป็นเวลาต่อเนื่องกันไปประมาณเกือบ ๓ เดือน ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ทำนั้น
ต้องเหน็ดเหนื่อยมากเพราะว่าเครื่องบินก็มีน้อย อุปกรณ์มีน้อย. เจ้าหน้าที่ที่ทำฝนเทียมนั้น ต้องเสี่ยงอันตราย
มาก เพราะเครื่องบินที่มีอยู่ก็เก่าแล้ว และชำรุดบ่อย. ทางกองทัพก็ได้เอื้อเพื่อเครื่องบินแต่เครื่องบินเหล่านั้นก็
เก่าอย่างเช่น เครื่องบิน ซี ๑๒๓ ซึ่งเหมาะกับการทำฝนเทียมเพราะระวางบรรทุกมากพอใช้ และมีสมรรถนะดี.
แต่ ๒ ลำนั้นต้องใช้ผลัดกัน บางวันอาจจะใช้ได้หนึ่งลำบางวันก็ศูนย์ลำ เพราะต้องแก้เครื่องยนต์. เจ้าหน้าที่จะ
ต้องเสี่ยงอันตราย เพราะว่าขึ้นไปแล้ว ถ้าเครื่องยนต์เสีย จะมาลงที่ไหนมันไม่มีที่ลง ลงลำบากก็เลยทำให้เป็น
อันตรายได้. ฉะนั้นเขาได้ปฏิบัติด้วยความเสียสละ. ใช้คำว่าเสียสละได้เพราะว่าอันตราย ฝ่าอันตราย. ส่วนของ
กระทรวงเกษตร ฯ นั้น ก็มีเครื่องบิน ๒ ลำซึ่งจะต้องผลัดกันซ่อม. ฉะนั้นจำนวนเครื่องบินที่มีใช้ อาจจะไม่พอ.
ถ้าไม่พอ ผลมันไม่ได้. และเพื่อให้ฝนเทียมนี้ได้ผล จะต้องมียุทธศาสตร์ให้พอสมควร. ซึ่งยากที่จะหาเพราะว่าราคา
ก็แพง เครื่องบินลำหนึ่งราคาเป็น สองร้อย สามร้อยล้าน.

แล้วก็ต้องมีเจ้าหน้าที่ด้วย เจ้าหน้าที่ก็ต้องฝึก. การทำฝนเทียมนี้บางทีก็เป็นสิ่งที่น่าท้อใจ เพราะว่าอย่าง
เช่นตอนหลัง ๆ นี้ ความชื้นในอากาศน้อย. ความจริงก็พอทำได้ แต่ไม่เป็นลำเป็นสัน. บางทีทำแล้วแทนที่จะลงใน
ลุ่มแม่น้ำปิง คือแถวเชียงใหม่ ลำพูน กลับไปลงเชียงราย ซึ่งเป็นลุ่มที่น้ำลงแม่น้ำโขง. แต่ก็ไม่ใช่เสียหลาย เพราะว่า
ปีนี้ตามรายงาน การทำนาในจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นลุ่มข้าวอู่น้ำ มีผลดีประมาณ ๙๐ เปอร์เซ็นต์. ก็หมายความว่า

---

(๙) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้นำวิทยาการสมัยใหม่มาประยุกต์เข้ากับกลไกทางวิทยาศาสตร์ว่าด้วย
เรื่องกระบวนการเกิดเมฆและการเกิดฝนโดยอาศัยศักยภาพของภูมิอากาศและภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย เพื่อช่วยเพิ่มโอกาสให้เกิดเมฆเกิดฝน
ทั้งในด้านปริมาณ พื้นที่และความถี่ได้ นอกเหนือจากที่เกิดเองตามปกติของธรรมชาติ โครงการนี้เป็นแนวทางจัดทำสำหรับแก้ไขปัญหา
ภาวะขาดแคลนน้ำประการหนึ่ง

ไม่ใช่ว่าประเทศไทยแห้งแล้ง แล้วไม่มีผลผลิต. อย่างจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นจังหวัดที่ผลิตข้าวมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ก็ได้ผลได้ทำการผลิตข้าวอย่างน่าพอใจทีเดียว. ฉะนั้นการทำฝนเทียมก็ได้ผล เพราะว่ามีน้ำไปลงที่เชียงราย. แล้วก็เป็ผลผลิตของประเทศชาติ ทำให้เมืองไทยนี้ก็มีรายได้ต่อไป และไม่อดข้าว. การแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ ก็ต้องทำกิจการหลายด้าน ทั้งระยะใกล้และระยะไกล. อย่างเช่นฝนเทียมนี้ เป็นระยะใกล้. ซึ่งก็ทำให้น้ำในเขื่อนไม่แห้งทีเดียว ยังพอมีใช้ ถ้าระมัดระวัง.

ภาคใต้ ปัจจุบันนี้ไม่มีภัยแล้ง แต่มี อุทกภัย. อุทกภัยนั้นทำให้เกิดความเดือดร้อนมากพอสมควร. แต่นับว่าไม่รุนแรงเท่าเมื่อคราวก่อน ๆ. ปัญหาอยู่ที่ว่า เวลาฝนลงแล้ว น้ำก็ท่วม ก็จะต้องรีบทำให้น้ำนั้นออกไป. น้ำออกไปแล้ว อีกหน่อย น้ำก็จะน้อยเกินไป. แม้แต่ภาคใต้น้ำก็น้อยเกินไป. ฉะนั้นการเก็บน้ำก็สำคัญ. อันนี้ก็ให้ไปคิดว่าเก็บที่ไหน ให้ท่านทั้งหลายคิดเอาเองว่าเก็บที่ไหน เพราะว่าถ้าเราทำที่ไหนแล้วก็จะมีการตัดคัน. เราก็ไม่อยากเผชิญการตัดคัน มันเหนื่อยเปล่า ๆ. แต่ว่าความจริงถ้าหากเก็บน้ำเอาไว้ การที่มีน้ำท่วมอย่างที่เกิดขึ้นจะน้อยลง และหน้าแล้งคือหมายความว่าอีก ๒ - ๓ เดือนข้างหน้า ซึ่งฝนจะลงน้อย เราปล่อยน้ำที่เก็บกักเอาไว้ได้ มาทำการเพาะปลูก แม้ข้าวก็ได้. ฉะนั้นถ้าหากว่าคิดถึงการบริหารทรัพยากรน้ำในระยะปลายปีก็ต้องคิดให้ดี ๆ. ถ้าไม่คิดอย่างนี้ คิดแต่ใกล้ ๆ เราก็จะต้องเผชิญภัย ทั้งอุทกภัย ทั้งภัยแล้ง ซึ่งเรากำลังเผชิญอยู่เดี๋ยวนี. ฉะนั้นก็ต้องช่วยกันคิดให้ดี ๆ.

ส่วนหนึ่งที่จะแจ้งให้ทราบได้ว่ากำลังทำอยู่ คือโครงการที่ปากพนัง.^(๑๐) เมื่อ ๒ - ๓ ปีนี้ทางราชการ ทั้งทหารและพลเรือน ต้องไปช่วยปากพนัง. แม้ผู้บริหารของอำเภอปากพนังนั้น ก็ต้องบรรทุกรถไปให้. การบรรทุ

---

(๑๐) โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลประโยชน์ที่ราษฎรจะได้รับจากโครงการ ฯ นี้ก็คือ การบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่เกษตรกรรมตลอดจนการช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูก เนื้อที่ ๕๐๐,๐๐๐ ไร่ ให้สามารถทำนาอย่างบริบูรณ์และเก็บกักน้ำจืดไว้ในลำน้ำสายต่าง ๆ เพื่อสำรองไว้สนับสนุนการเกษตรกรรม การอุปโภคบริโภคได้ตลอดทั้งปี ตลอดจนใช้เป็นแหล่งน้ำดิบสำหรับการผลิตน้ำประปาของอำเภอปากพนังและพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนั้นยังสามารถป้องกันน้ำเค็มไม่ไหลย้อนเข้าไปในลำน้ำสายต่าง ๆ ซึ่งเคยทำความเสียหายให้พืชผลที่เพาะปลูกในพื้นที่ดังกล่าว

น้ำด้วยรถไปให้ที่ ท่านนักเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็ย่อมต้องทราบดีว่ามันขาดทุนแค่ไหน. การสร้างเขื่อน หรืออ่างเก็บน้ำ จะสิ้นเงินเป็นสิบล้าน ๆ ล้าน หรือร้อย ๆ ล้าน แต่ถ้าสร้างแล้ว จะสามารถที่จะบริการประชาชนได้โดยไม่ต้องใช้รถบรรทุก. การบรรทุกด้วยรถ จะต้องใช้เงินงบประมาณเป็นร้อย ๆ ล้าน. ไม่มีใครได้คิด เมื่อครั้งที่ผู้อพยพเขมรที่เขาสีต้าง^(๑๑) ครั้งนั้นต้องบรรทุกน้ำมาจากห้วยชัน ใช้รถบรรทุกมาทุกวันหลาย ๆ คันรถ. ซึ่งคำนวณดูแล้ว ค่าน้ำมัน ค่าบริการ ค่าสิทธอนั้นเป็นล้าน ๆ บาท จึงได้ขอให้สร้างอ่างเก็บน้ำใกล้ ๆ กับเขาสีต้าง แล้วก็ให้ขอทางสหประชาชาติช่วยด้วย. เขาก็ช่วย. ลงท้ายสร้าง เท่ากับได้น้ำฟรีเลย ไม่ต้องบรรทุก. ต่อต่อมาแล้วก็อยู่สบายประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่งมากมายเป็นล้าน ๆ บาท. เช่นเดียวกัน ที่ภาคใต้ ที่ปากพนัง ทำโครงการ. เดียวนี้กำลังดำเนินอยู่ แล้วก็หวังว่าจะเสร็จภายในสามปี.

ปีที่ ๕๐ ในรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งใครต่อใครเริ่มคิดจะทำการฉลองจะเริ่มในปี ๒๕๓๘. พระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา จะเขียนไว้ว่า ให้ไว้ใน วันที่เท่านั้น ๆ ปีเท่านั้น ๆ เป็นปีที่เท่านั้น ๆ ในรัชกาลปัจจุบัน. เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๘ จะเป็นปีที่ ๕๐ ในรัชกาลปัจจุบัน. ที่จริง ครบ ๕๐ ปี จะต้องเป็น ปี ๒๕๓๙. อยากให้โครงการปากพนังนี้สำเร็จสำหรับเฉลิมฉลอง ๕๐ ปี ของรัชกาลปัจจุบัน. มีความหมายดี แล้วก็ทำให้ศรีครื้นครึก ทำให้ปลื้มใจทั่วทั้งประเทศ. โครงการนั้นก็คือ ควบคุมไม่ให้น้ำเค็มเข้ามาในคลองชะอวด. และก็จะสามารถทำนาในเขตอำเภอเชียรใหญ่อย่างดีด้วย. แม้ถูกน้ำท่วม ก็จะไม่เก็บน้ำไว้ได้ เพื่อที่จะทำนาชดเชยต่อไปได้. หรือถ้าหากว่าทำโครงการดี ๆ แม้เมื่อฝนลงมา น้ำท่วมบ้างเล็กน้อย แต่ข้าวในเขตอำเภอเชียรใหญ่ก็จะไม่เสียหาย. ปัจจุบันอำเภอเชียรใหญ่ซึ่งเป็นอำเภอใหญ่ รวมทั้ง หัวไทรและปากพนัง มีพื้นที่ทำนาเป็นแสนไร่ เดียวนี้เวลานี้ ทำข้าวไม่ค่อยมากเพราะเสียหาย ด้วยน้ำมากเกินไป หรือน้ำน้อยเกินไป ทั้งสองอย่าง. ถ้าเราลงทุนสักพันล้าน

---

(๑๑) ค่ายเขมรอพยพที่เขาสีต้าง จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อใช้เป็นที่พักชั่วคราวของชาวกัมพูชาที่หลบหนีภัยสงครามเข้ามาในราชอาณาจักรไทย ก่อนส่งไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม ต่อมาได้ปรับให้ศูนย์นี้เป็นศูนย์ดำเนินกิจกรรมวิธีส่งกลับกัมพูชาและเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์ประสานการส่งชาวกัมพูชากลับมาตุภูมิ โดยใช้เป็นศูนย์ฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้อพยพก่อนส่งกลับ

ก็จะคุ้ม จะสามารถควบคุมน้ำนั้นได้ให้เป็นน้ำจืดน้ำใช้ได้.

บางคนอาจจะเอะอะว่านาุ้งล่ะ. นาุ้งก็จะทำได้เพราะว่า ทางอำเภอหัวไทรอยู่ใกล้ทะเล. และมีคลองที่เรียกว่าคลองปากพ่อง ขนานกับฝั่งทะเล. คลองนั้นยอมให้เป็นน้ำกร่อย จะทำนาุ้งได้อย่างเป็นลำเป็นสัน ซึ่งประเทศไทยสามารถจะส่งนอก. เรื่องกุ้งนี้ ส่งนอกไปจำนวนมากที่สุดในโลก ขายไปประเทศญี่ปุ่นและถึงประเทศอเมริกา. และนอกจากกุ้ง ก็มีปลาที่เลี้ยงได้ในนาุ้งนั้น. ก็จะสามารถเป็นรายได้เข้าประเทศอย่างมากมาย. ประชาชนที่จะทำกิจกรรมเหล่านี้ก็จะร่ำรวย. ไม่เสียเพราะแยกน้ำกร่อยจากน้ำจืดได้. โครงการนี้เลี้ยงเอาไว้ให้ได้ผลภายใน ๓ ปี. ทางกรมชลประทานและทางเจ้าหน้าที่ ทั้งทหาร และพลเรือนอื่น ๆ กำลังร่วมมือกันทำอยู่เดี๋ยวนี้. ซึ่งก็จะเป็นผลเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับน้ำเหมือนกัน. การสู้ภัยแล้งนี้เราดำเนินไปเรื่อยต่อสู่ไปเรื่อย.

ที่พูดกันวันนี้ก็เป็นโครงการอย่างสั้นที่สุด ๓ ปี. เป็นโครงการ ๓ ปี ๔ ปี ๕ ปี ๖ ปี. แต่ถ้าไม่เริ่มทำเดี๋ยวนี้ มันก็จะกลายเป็นสิบปี. ถ้าไม่ทำไปปีก็เพิ่มไปอีกปี. ฉะนั้นต้องทำแล้วก็เข้าใจว่า เงินที่จะมาลงทุนในโครงการเหล่านี้ ก็ควรจะมีพอ. เพราะเหตุว่าเงินเหล่านี้ผู้เชี่ยวชาญทางเศรษฐกิจก็ต้องทราบดีว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า. การลงทุนนี้อาจจะไม่เหมือนการลงทุนบริษัท. ลงทุนบริษัทนั้น มีการคำนวณว่าจะได้กำไรเท่านั้น ๆ กลับคืนมา เพื่อสามารถใช้หนี้เท่านั้น ๆ. หรือบางทีก็ใช้หนี้ได้ แต่ไม่ใช่เพราะว่ากิจการทางเศรษฐกิจ ถ้าบริษัทไหนหรือกิจการไหนไม่เป็นหนี้บริษัทนั้นไม่ดีเพราะว่า ต้องเป็นหนี้สำหรับให้บริษัทนั้นก้าวหน้า. นี่ตามทฤษฎีของเศรษฐกิจ.

และสำหรับโครงการ เช่น โครงการปากพ่อง หรือโครงการนครนายก โครงการป่าสัก เหล่านี้ ถ้าไรนั้น มาที่ประชาชน. ประชาชนจะอยู่ดีกินดี. เมื่อประชาชนอยู่ดีกินดีก็สามารถที่จะเสียภาษีให้กับรัฐบาล. รัฐบาลก็เก็บเงินภาษีอากรได้อย่างดี. ประชาชนมีความสุขความสบายก็ไม่เสียภาษี ทั้งประชาชนที่มีรายได้ดีส่วนมากก็ไม่ขโมยไอ้โน่นไอ้นี้. คือพวกที่ขโมย พวกที่เป็นโจรผู้ร้ายส่วนมากก็เพราะเขาแร้นแค้น. ใครไม่แร้นแค้น ไม่ปล้น ไม่ขโมย เพราะมันไม่สนุก. แล้วมันก็เสี่ยงอันตราย เมื่อถูกจับอาจจะถูกใส่คุกเป็นแรมปี มันไม่สนุก. ถ้าเขาทำกินได้

เขาก็มีความสุข เขาก็ไม่ขโมย เขาก็ไม่เป็นผู้ร้าย เขาก็ช่วยกันสร้างสรรค์ ก็ยิ่งเจริญใหญ่. ฉะนั้นที่เล่าเรื่องโครงการเหล่านี้ก็เพราะว่ามันเป็นสิ่งที่จะทำให้อนาคต มีความสุขได้ มีความเจริญได้. โครงการเหล่านี้ก็จะเป็นประโยชน์ทันทีได้ด้วย. แม้แต่ทุกวันนี้ถ้าหากว่าเราลงมือทำ ก็จะเกิดมีงานทำ.

ถ้าเริ่มทำโครงการ คือลงมือทำจริง ๆ คนที่มาทำงาน มาขุดดิน มาเป็นช่าง มาเป็นผู้ที่ปฏิบัติ ก็จะมีงานทำ. เดียวนี้งานชักจะหายากเข้าทุกที มีคนว่างงานมากขึ้น. เศรษฐกิจดี โรงงานเขาก็ใช้เครื่องจักรอัตโนมัติ. ก็ต้องปลดคนงานออกไป. คนงานที่ออกไปไม่มีงานทำ. แต่ถ้าทำโครงการใหญ่ ๆ เหล่านี้ จะสามารถที่จะเอาแรงงานมาทำมาสร้าง. แล้วเมื่อเขามีงานทำ เขาก็มีเงินตอบแทน. เศรษฐกิจของคนเหล่านั้นก็จะดีขึ้น. เมื่อเศรษฐกิจดีขึ้น เขาก็ทำงานด้วยความตั้งใจมากขึ้น มีอาหารใส่ท้อง ก็แข็งแรง. งานนั้นก็จะมีปริมาณและคุณภาพดีขึ้น. ฉะนั้นถ้าพูดทางเศรษฐกิจแท้ ๆ ก็จะเป็นกำไรสำหรับส่วนรวม. หรือถ้าพูดถึงรัฐบาล ก็เป็นกำไรสำหรับรัฐบาลอยู่ดี เพราะทุกคนทำงานได้ แล้วดูในทางภาษีอากรก็เสียภาษีได้. ถ้ามองอย่างนี้ ก็จะทำให้ปัญหาปัจจุบันได้รับการแก้ไข ตั้งแต่วันนี้ไป.

เช่นเดียวกับที่เคยเล่าให้ฟัง เรื่องโครงการแห่งหนึ่งที่ภาคเหนือ ที่สันกำแพง. ไปดูสถานที่ ชาวบ้านเองก็ขอให้ทำอ่างเก็บน้ำตรงนั้น คือห้วยลาน.^(๑๒) แล้วช่างก็บอกว่าทำได้. ทางส่วนราชการได้แก่ กรมชลประทาน กับสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท รพช. ร่วมกันช่วยกันทำ. ไปเยี่ยมที่ตรงนั้น จะเป็น วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ หรือ ๒๓ กุมภาพันธ์.^(๑๓) วันที่ ๑ มีนาคม ๆ เขาทำงานแล้ว ชาวบ้านที่อยู่ตรงนั้นได้รับเงินตอบแทนในโครงการของเขาแล้ว.

---

(๑๒) โครงการห้วยลาน สันกำแพง เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในการพัฒนาลุ่มน้ำ ที่มีสภาพแห้งแล้งและอยู่นอกเขตโครงการชลประทานหลัก เพื่อเป็นตัวช่วยในการพัฒนาลุ่มน้ำในลักษณะเดียวกันนี้ในพื้นที่อื่นต่อไป เนื่องจากเป็นแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำโดยสมบูรณ์แบบ กล่าวคือ มีทั้งอ่างเก็บน้ำเพื่อสนับสนุนการเกษตรกรรม การอุปโภคบริโภค การประปา และอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กกว่า เพื่อสนับสนุนการเร่งรัดการฟื้นฟูป่าไม้โดยตรง

(๑๓) เมื่อ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐

เศรษฐกิจเขาเริ่มขึ้นดีแล้วภายใน ๓ วัน อันนี้เป็นผลโดยตรงที่เดียวสำหรับชาวบ้านเป็นผลที่ได้ทันที. ส่วนอ่างเก็บน้ำนั้นก็เสร็จภายใน ๗ - ๘ เดือนเก็บน้ำได้. ในปีต่อไป ไปดู ปลุกข้าวได้แล้ว น้ำในหมู่บ้านมี ไม่ต้องเดิน ๓ กิโลเมตรไปตักน้ำที่อื่น ที่แหล่งน้ำอื่น. ภายในปีหนึ่งประชาชนได้รับผลประโยชน์ของการกำจัดภัยแล้งที่ตรงนั้น. ก็หมายความว่าไม่ช้า ลงมือทำแล้ว ได้ผลนับว่าทันที.

ที่พูดอย่างนี้ก็ขอให้ช่วยกันคิด. บางคนอาจบอกว่าไม่ใช่เรื่อง ไม่ใช่ฐานะ แต่ที่จริงเป็นฐานะของทุกคน. เช่นที่พูด ในการสวนสนามเมื่อวานนี้ ก็ใช้คำว่าสามัคคีอีกแล้ว. เมื่อวานนี้พูดกับทหารว่าจะต้องมีความสามัคคี. คำว่าสามัคคีนี้ รู้สึกว่าเป็นคำที่ค่อนข้างจะน่าเบื่อ เพราะว่าพูดเกือบทุกครั้ง. วันนี้ก็ต้องมาพูดเรื่องสามัคคีอีก. สามัคคีคือการช่วยกันร่วมมือกัน และไม่ทะเลาะกันมากเกินไป. ให้อะละกันนี่นะ บางคนก็บอกว่าแต่ละคนมีสิทธิ์ทะเลาะกัน. แต่ละคนมีสิทธิ์มีความคิดของตัวเอง แล้วก็ต้องทะเลาะกันถึงจะสร้างสรรค์. จริง เพราะว่าในหมู่คณะใดก็ตาม ในองค์การองค์กร หรือสมาคม หรือสโมสร ประกอบด้วยคนต่าง ๆ. ในสังคมก็ประกอบด้วยคนต่าง ๆ. ในประเทศชาติก็ประกอบด้วยคนต่าง ๆ.

ถ้าทุกคนพูดเหมือนกัน เวลาพูดอะไรกันขึ้นมา ก็พูดเหมือนกันหมด สัมมนาไม่ต้องสัมมนาเหมือนกัน ไม่ต้องประชุมกัน ไม่ต้องชี้แจง ทุกคนคิดเหมือนกัน ทำเหมือนกันหมด. อันนี้ขี น่าเบื่อ. ทุกคนเหมือนกันไม่มีอ้วนไม่มีผอม เหมือนกันหมด มันจะน่าดูไหม. ในที่นี้ก็มีคนอ้วนคนผอม ก็เป็นสิทธิ์ของเขา แล้วเขาก็มีความสุขของเขาได้. ฉะนั้นสามัคคีหรือการปรองดองกัน ไม่ได้หมายความว่า คนหนึ่งพูดอย่างหนึ่ง คนอื่นต้องพูดเหมือนกันหมด. ลงท้ายชีวิตก็ไม่มีจุดหมาย. ต้องมีความแตกต่างกัน แต่ต้องทำงานให้สอดคล้องกัน. แม้จะขัดกันบ้าง ก็ต้องสอดคล้องกัน ถ้าไม่สอดคล้องกัน พัง.

ยกตัวอย่างทางวิศวกรรม. อย่างรถยนต์คันหนึ่ง ทุกส่วนของรถยนต์ต้องทำงานสอดคล้องกัน. ถ้าไม่ทำงานสอดคล้องกัน รถก็พัง และใช้รถยนต์ไม่ได้. ถ้าล้อหน้า เดินหน้า ล้อหลัง เดินถอยหลัง รถก็เล่นไปไม่ได้. ต้องให้ล้อหมุนสอดคล้องกัน. แต่จะให้พวงมาลัยซึ่งเป็นสิ่งที่หมุน หมุน เหมือนกับล้อ เราารู้สึกว่า จะขับรถไม่ได้.

ทุกสิ่งต้องมีหน้าที่ของตัวเอง. พวกมาลัยต้องหมุนไปทาง แล้วก็หมุนกลับมาอีกทางถึงจะเหมาะสม เขามีหน้าที่อย่างนั้น. เครื่องยนต์ก็หมุนเร็วเท่านั้น ๆ ล้อหมุนด้วยความเร็วเท่านั้น ๆ. ถ้าเครื่องยนต์กับล้อหมุน ด้วยความเร็วเท่ากัน ก็จะทำให้รถไม่มีกำลัง. อย่างเวลาออกรถต้องใส่เกียร์หนึ่ง ต้องทด คือ เครื่องก็ต้องหมุนเร็วกว่าล้อ ไม่อย่างนั้นไม่พอ. ทุกส่วนมีความแตกต่างกันในหน้าที่ มีความแตกต่างในทิศทาง.

คนก็เหมือนกัน ถ้าหากว่า คนหนึ่งมีหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใด ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องมีหน้าที่เหมือนกัน แต่ก็ต้องสอดคล้องกัน เพื่อให้งานส่วนรวมนั้นดำเนินไปได้ดี. ถ้าอยู่ในหมู่คณะเดียวกัน หรือในคณะทำงานเดียวกัน ก็จะต้องให้สอดคล้องกัน เพื่อให้งานที่ทำนั้นมีประสิทธิภาพสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้. แต่ถ้าหากว่ามาทะเลาะกัน มาเถียงกันโดยหลัก หรือพื้นฐาน หลักความคิดนั้น แตกต่างกัน ก็คุยกันไม่ได้ พูดกันไม่ได้. อย่างมาพูดกันดีกว่า เพราะว่าถ้าทัศนคติของคนหนึ่งมีอย่างหนึ่ง และทัศนคติของคนหนึ่งมีอีกอย่างหนึ่ง โดยไม่พยายามปรองดองกัน โดยไม่พยายามที่จะหาทางออกที่เหมาะสม. ยิ่งพูดก็ยิ่งยุ่ง ยิ่งทำให้คนอื่นที่ไม่รู้อิโหน่อิเหน่ดูแล้วขวัญเสีย. เต็มวันนี้พูดกัน เเถียงกันอย่าง ทำให้ประชาชนทั่วไปขวัญเสีย. ไม่ทราบว่าเขาอะไรกันแน่ พื้นฐานของความคิดนั้น มันคนละอย่างทีเดียว. แล้วมาเถียงกัน มันเข้ากันไม่ได้ มันคนละเรื่อง. พูดอย่างที่เขาเรียกกันว่า “พูดคนละเรื่องเดียวกัน.” ใ้คำ “พูดคนละเรื่องเดียวกัน” นี้ เหมือนว่าเป็นเรื่องเดียวกัน แต่พูดกันคนละเรื่อง มันไม่มีทางออก ไม่มีผล.

พูดอย่างนี้ ก็คงพอเข้าใจว่าหมายถึงอะไร. ไม่ใช่หมายถึงเรื่องอะไร แต่หมายถึงเหตุการณ์ ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาได้. ท่านถึงหัวเราะ หมายความว่าท่านเองก็รู้. ท่านเองก็รู้ว่าการเถียงกันอย่างข้าง ๆ คู ๆ อย่างนี้ ไม่ใช่ดี. ฉะนั้นก็คงพอเข้าใจ ไม่ต้องพูดให้ยืดยาวเกินไป. แต่ว่าเพื่อความสามัคคี หรือความปรองดองนั้น ก็ให้เห็นว่าเรื่องไหนควรจะพูด เรื่องไหนไม่ควรพูด. หรือพูดไปแล้ว ให้ยอมรับว่าพูดอย่างนั้น ไม่ถูกก็บอกว่าไม่ถูก. ไม่ต้องมาหัวชนฝาว่า อื้อย ถูก ถูก ถูก ลงท้าย ตัวเองก็รู้ว่าไม่ถูก. อันนี้เป็นเรื่องที่จะต้องเอ่ยขึ้นมา เพราะว่า ถ้าอย่างนั้นนาน ๆ ไป สังคมเราพัง. สังคมเราพังแล้ว ประเทศก็พัง. คนที่รักชาติก็ไม่อยากให้ประเทศชาติพัง. คนที่ไม่รักชาติเขาก็ไม่

ทุกซ์. แต่ลงท้ายเขาก็ต้องทุกซ์เอง เพราะว่าไม่มีชาติอยู่. เมื่อไม่มีชาติอยู่แล้ว ไปที่เมืองอื่นเขาเหยียดหยามเรา.

เดี๋ยวนี้เราทำอะไรต่างประเทศเขามอง. แล้วแม้จะทำอะไรดี เขาก็ต้องหาเรื่องหาทางที่จะบอกว่าไม่ดี. แต่แท้จริงไม่ใช่เรื่องของเขา. แต่ว่าเขาพูด เขาอาจจะอิจฉาเราอิจฉาเมืองไทยว่า “เอ เมืองไทยนี่ ทำไมประเทศอื่น ๆ เขาฟัง ประเทศไทยยังไม่ฟัง.” เขาก็อยากให้ฟัง อยากให้เราฟัง อยากให้เราทะเลาะกัน. ถ้าเราทะเลาะกัน เราฟัง. ชาวต่างประเทศนะเขาไม่ได้อะไร แต่เขาหัวเราะ เขาชอบ. เป็นเรื่องของมทรสพ. สมัยก่อนนี้ฝรั่ง เขามีหนังสือ เกี่ยวข้องกับการผจญภัย ไปที่โน่นที่นี้ การไปล่องไพร ไปอะไรพรรค์นี้ ของเขา. เขาอยากสนุก เขาเขียนเรื่อง เช่น ที่ยุโรปเขาเล่าเหตุการณ์ในแอฟริกาบ้าง ในอินเดียบ้าง. เพราะว่าเป็นเมืองที่เขาเห็นว่าเป็นประเทศหรือ ภูมิประเทศที่ลึกลับ. เมืองไทยนี่เอง เราก็คือประเทศที่ลึกลับ. เขาก็จะต้องเขียนเรื่องให้สนุกกว่า เมืองไทยเป็นอย่างโน้น เป็นอย่างนี้ ป่าเถื่อนอย่างไร. ก็เพื่อความสนุกของเขา.

คราวนี้เมื่อเราอ่านแล้ว เราก็อึ้งใจ. เมื่อเราไม่พอใจ แทนที่จะไปต่อว่าเขาตามที่ควรทำ เพราะว่า สมัยนี้เป็นสมัยที่วิวัฒนาการ ค่อนข้างจะศิวิไลซ์ เรากลับมากัดกันเอง กลับมาทะเลาะกันเอง จะเอาเป็นเอาตาย. อย่างนี้ก็ข้อนะ เรากัดกันเองแล้วเราอยู่ไม่ได้ มีประโยชน์อะไร. ที่ต้องเอ่ยเรื่องนี้เล็กน้อย ก็เพื่อความสบายใจ. ท่านนายก ฯ บอกว่าทำงานมา ๔๗ ปีแล้ว แล้วก็ยังมีโครงการ ๕๐ ปี แล้วก็ยังต่อไป. เรา รู้สึกว่าบางเวลาก็น่า ภูมิใจ. นายก ฯ มาชมเชยว่าได้ทำอะไร ๆ ให้เมืองไทย และทำให้เมืองไทยผ่านพ้นอุปสรรค อะไรต่าง ๆ. อย่าไปนึก ว่าสะดวกสบาย ง่ายตาย ที่จะให้ผ่านพ้นอุปสรรค. แต่ว่าถ้าผ่านพ้นอุปสรรคไปได้จริง ๆ แล้ว ประเทศไทยเราจะ เจริญจริง ๆ มีความสุขกันทุกคน. เออเนี่ย น่าภูมิใจ. แต่ว่าเมื่อเห็นว่ายังไม่ดี หรือยังมีปัญหาที่หนักอกอีกมาก เราก็คงต้องนึกว่าต้องทำงานต่อไป.

ตะกี้ก็บอกว่า ทุกคนขวัญเสีย ทุกคนอารมณ์ไม่ดี เรื่องการจราจร. แต่ก็ได้พยายามที่จะให้ทุกคนช่วยกัน แก้ไข. ดีใจที่เห็นคนเอะใจว่ามีทางช่วยกันแก้ได้. แล้วก็มีคนที่จะช่วยกันไม่น้อย. อย่างเช่นตอนแรก ที่ให้มีโครงการ พระราชดำรินี้ ก็ทำ. คิดออกอย่างนั้น ให้ตำรวจสามารถที่จะจัดให้จราจรมีระเบียบขึ้นหน่อย. วิธีที่จะทำก็ต้องให้มี

ตำรวจสายตรวจจราจร ที่ต้องมีอุปกรณ์เพิ่มเติม. จึงคิดว่าถ้ามีรถมอเตอร์ไซด์สักร้อยหรือร้อยห้าสิบคัน ก็จะสามารถทำให้การจราจรคล่องขึ้นได้ แม้ในสภาพปัจจุบันที่มีรถยนต์จำนวนมากเช่นนี้ และถนนจำนวนมากนี้ โดยทำให้รถแล่นไปโดยมีระเบียบมากขึ้น. ก็ปรากฏว่าจริง ถ้ารถมีระเบียบมากขึ้น ก็เท่ากับทำให้มีพื้นที่บนถนนมากขึ้น เท่ากับทำให้จราจรคล่องขึ้น.

เวลานี้ก็บางเวลาก็คล่องจริง ๆ แต่บางเวลาก็ยังแน่น. ก็ได้ผลบ้าง จากที่ให้เงินซื้อรถจักรยานยนต์. กระจ่างคันหนึ่งราคาสี่หมื่นบาท ร้อยคัน ก็สี่ล้านบาท. แล้วเพิ่มเติมขึ้นไปอีกสองล้านบาทให้เป็น ๑๕๐ คัน. สี่ล้านกับสองล้านบาทที่เหลือนั้นเป็นค่าอุปกรณ์อื่น ๆ ค่าน้ำมัน ค่าเบี้ยเลี้ยงของเจ้าหน้าที่. เขาก็ทำโครงการขึ้นมา วันที่ ๕ ธันวาคม ๖๓ เป็นสิ้นสุดของโครงการ. คือว่า โครงการไม่ใช่เป็นโครงการถาวร เป็นโครงการชั่วคราว เป็นโครงการทดลอง. เขาจะต้องสรุปผลในวันพรุ่งนี้ วันที่ ๕ ธันวาคม ๖๓. แล้วถ้ามีผลดีก็จะต้องทำต่อไป. ทางเราได้จ่ายเงินไป ๑๒ ล้าน. เป็นเงิน ไม่ใช่เงินงบประมาณ เป็นเงิน เรียกว่าเงินเอกชน เป็นเงินบริจาค ๑๒ ล้านบาท. บวกกับเงินที่มีคนได้บริจาคเพิ่มเติมอีกบ้าง เพื่อโครงการนี้. ต่อไป ถ้าเห็นว่าใช้งานได้ดี ทางราชการก็จะต้องทำโครงการนี้ และตั้งงบประมาณต่อไป เพื่อให้ได้ผล. ได้ให้ไป ๑๒ ล้านบาท. จะให้อีกก็ยังมีแต่ว่าจะเสี่ยงไม่โต มันไม่ดี. ก็ต้องให้ทางราชการดำเนินไปเป็นโครงการถาวรได้.

โครงการจราจรนี้ยังมีต่อ. โครงการขั้นต่อไปก็คือ ตอนฝนตกมีน้ำท่วม เมื่อมีน้ำท่วม ก็ทำให้ผิวจราจรแคบลงมา. ก็ได้คิดทำโครงการนำร่องอีกอย่าง คือ ซื้อรถกระบะมาหนึ่งคัน แล้วเครื่องสูบน้ำหนึ่งเครื่อง รวมทั้งค่าใช้จ่ายเป็นมูลค่าหนึ่งล้านบาท. ได้มอบให้ตำรวจดับเพลิงไปสูบน้ำในที่ที่น้ำท่วมครึ่งถนน. เจาะจงที่. เขาก็ออกไปเอาเครื่องของตำรวจดับเพลิงไปช่วยด้วย และบุคลากรเพิ่มเติม. ที่จริงก็สิ้นเปลืองเหมือนกันแต่ว่าสูบน้ำที่ตรงนั้น ๒ ชั่วโมง สูบแห้ง ถนนนั้นก็กว้างพอสำหรับรถแล่นได้. ฝนตกใหม่ น้ำก็ท่วมอีก. ทางราชการก็ได้ทำอีกอย่างคือได้ชุดคูและใส่ท่อบางส่วน ลงท้ายไม่ต้องสูบน้ำ ฝนตกลงมา น้ำก็ระบายออกไป. ผลก็คือทางสัญจรนั้น กว้างขวางเต็มที่ ทำให้การจราจรดีขึ้น. แผนนี้เป็นแผนการขั้นที่สองครั้ง คือไปปรับปรุงถนนให้มีพื้นที่ จราจรกว้างขวางขึ้นตามสมควร.

ต่อไป โครงการที่ ๓ คือ สร้างทางในที่ยังไม่มีทาง. อันนี้เกิดขึ้นที่ใกล้สถานีบางกอกน้อย ระหว่างสถานีบางกอกน้อย คือ ปลายถนนอิสรภาพ เชื่อมกับถนนจรัญสนิทวงศ์. ตรงนั้นเป็นที่ของการรถไฟ เป็นที่ลุ่ม มีทางเดินเข้าไป ไม่ทะลุแล้วก็ขลุกขลัก. ทางกรุงเทพมหานครได้ไปจัดการ. มีบ้านคนที่บุกรุกที่ของรถไฟบ้าง. แต่ก็ได้ย้ายบ้านเหล่านั้น เข้าใจว่าเป็นที่พอใจของผู้บุกรุก ให้ที่เขาอยู่ ไม่เดือดร้อน. ทางกำลังสร้างยังไม่เสร็จ. ต้องถมทราย เตี้ยวันี้ ได้กรุมาเรียบร้อย เป็นระยะ ๖๐๐ เมตร ยังไม่ได้มีการถม ยังไม่ครบ. แต่เมื่อครบแล้วก็จะ เป็นทางที่จะทะลุ จากถนนอิสรภาพซึ่งตัน. ถนนอิสรภาพนี้ ต้องเลี้ยวขวามาเข้าที่ถนนอรุณอมรินทร์. จากตรง นั้นก็จะสามารถเชื่อมกับจรัญสนิทวงศ์. เข้าใจว่าจะช่วยการสัญจรขึ้นเล็กน้อย. โครงการนี้ได้ให้เงินส่วนหนึ่ง แต่ ว่าไม่พอ ต้องใช้เงินงบของกรุงเทพมหานคร และเงินบริจาคเพิ่มเติม. ราคาก็ไม่ใช่น้อย แต่ก็ช่วยแก้ปัญหา จราจร.

ที่อื่นก็ทำ ที่อื่นก็มีการเชื่อมถนน. เข้าใจว่านาน ๆ ไปถนนในกรุงเทพมหานครนี้จะสามารถที่จะปรับปรุง ให้เป็นทางจราจรที่เหมาะสมขึ้น. จนถึงเตี้ยวันี้ การจราจรที่เหมาะสมไม่ได้เกิดขึ้น เพราะไม่มีแผน. ไม่มีผังเมือง. คนนี้สร้างที่ตรงนี้ คนโน้นสร้างที่ตรงโน้น. ไม่ค่อยสอดคล้องกัน. ความจริงโครงการที่สอดคล้องกันก็มี คือ โครงการถนนรัชดาภิเษก^(๑๔) ซึ่งทำมาเป็นเวลา ๒๓ ปีแล้ว เพิ่งมานับว่าสำเร็จบริบูรณ์เมื่อ ๒ - ๓ เดือนนี้เอง ที่สมเด็จพระบรมฯ ๑ ไปเปิด ที่สะพานลอย ถนนรัชดาภิเษกข้ามถนนวิภาวดีรังสิต กับถนนพหลโยธิน. ซึ่งลงท้าย โครงการรัชดาภิเษกนี้ ก็สำเร็จลงหลังจาก ๒๓ ปี ก็นับว่านาน เป็นโครงการระยะยาวพอดูเหมือนกัน.

โครงการถนนรัชดาภิเษกนี้ ไม่ทราบว่าจะทำหรือเปล่านั้นมาจากระไร. ตอนนั้น จะฉลอง รัชดาภิเษก หมายความว่า ฉลอง ๒๕ ปี ของรัชกาลปัจจุบัน. ก่อนนั้นหน่อยเป็นวันที่ไปที่กรมทหารราบที่ ๑

---

(๑๔) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชกระแสแก่คณะรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ให้พิจารณาสร้างถนนวงแหวนรอบนอก กรุงเทพมหานคร แทนพระบรมราชานุสรณ์ที่คณะรัฐมนตรีดำริจะสร้างน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายเนื่องในมหามงคลสมัยพระราชพิธี รัชดาภิเษก

รักษาพระองค์. วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ไปฉลองแล้วก็มีการเลี้ยงพระ. พอตี จอมพลประภาส จารุเสถียร ผู้บัญชาการทัพบก และรัฐมนตรีมหาดไทยมาบอกว่า รัชดาภิเษกนี้ทางรัฐบาลขอมีการฉลองหน่อย. ถามว่าฉลองอะไร. ท่านจอมพลประภาสก็บอกว่าจะสร้างอนุสาวรีย์ ที่ไหนไม่ทราบ จำไม่ได้. เลยบอกว่า ขอเกิดอนุสาวรีย์ อย่าเพิ่งสร้าง สร้างถนนดีกว่า. สร้างถนน เรียกว่าวงแหวน เพราะมันเป็นความฝัน เป็นความฝันมาตั้งนานแล้ว เกือบ ๔๐ ปี อยากสร้างถนนวงแหวน. รัฐบาลครั้งโน้นบอกว่า ถนนวงแหวนมีแล้ว คือถนนราชวิถี ถนนราชวิถีข้างหลังนี้เอง เป็นถนนวงแหวน. นี่เดี๋ยวนี้ ท่านหัวเราะ แต่ครั้งโน้นเขารู้สึกว่าเป็นวงแหวน เพราะที่นี้เราอยู่บ้านนอก. สมัยโน้น ทางไปดอนเมือง ออกจากที่นี้ไปนิดเดียว ก็เป็นทุ่งนาแล้ว. ถนนราชวิถีนี้ก็เป็นวงแหวน. เรานึกถึงว่าควรจะทำวงแหวนใน ก็คือรัชดาภิเษกไปถึงสะพานพระราม ๖. เราก็บอกจอมพลประภาส. จอมพลประภาส ก็รับจะทำ.

ได้ลงศิลาฤกษ์แถว ๆ สะพานกรุงเทพที่สะพานใต้. แล้วก็ค่อย ๆ สร้าง ค่อย ๆ สร้าง จนกระทั่งลิ้มเลย ลืมไปว่ายังสร้างไม่เสร็จ. จนกระทั่งมาบอกว่าขอเชิญเสด็จไปเปิดสะพานลอยข้ามถนน. ซึ่งจะทำให้โครงการครบถ้วน. ก็เลยนึก “โอ้ เดียวนี้จรรยาจรรยาดี ทำอย่างไรดี ถ้าไปเปิด เดียวก็จะยิ่งคับคั่งใหญ่.” ก็ปรึกษากันให้ สมเด็จพระบรม ฯ ไปเปิด. สมเด็จพระบรม ฯ ก็เกิดความคิดว่า ไปเปิดปั๊บ แล้วก็เล่นรถไปเลย. ลงท้ายก็ดี เพราะว่าตอนแรกจะเปิดวัน วันพฤหัสบดี ฯ. สมเด็จพระบรม ฯ ก็บอกว่า ถ้าเปิดวันอาทิตย์จะดี เพราะว่าถ้าเปิดวันอื่นมันจะคับคั่ง จะลำบาก. ก็เปิดวันอาทิตย์ เป็นอันว่าการเปิดนั้น มีท่านผู้ว่า ฯ กรุงเทพมหานคร พูดอะไร นิดหน่อย. แล้วก็เสร็จ เดี่ยวเดียวเสร็จ ไม่ทันคับคั่ง. ลงท้ายเปิดแล้ว ได้ผลดี เพราะว่าคนใช้ทางนั้นสะดวก จะไปไหนก็ไปได้ ผ่านสะพานลอยนั้น ก็รู้สึกว่าการจราจรได้มาก. หมายความว่าโครงการนี้ทำมาตั้ง ๒๓ ปี จึงสำเร็จ. ต้องหาทางที่จะแก้ไขต่อไป. แล้วอย่าท้อใจว่า “โอ้ ทำเดี๋ยวนี้ มันจะเสร็จอีก ๕ ปีข้างหน้า.” จะเสร็จ ถ้าเริ่มวันนี้. ถ้าลงมือทำ คนจะมีกำลังใจ เมื่อคนมีกำลังใจแล้ว คนก็สามารถที่จะทนได้. ทนจราจรคับคั่งนี้. แล้วคนก็จะร่วมมือในงานที่เราทำเพื่อแก้ไขปัญหา.

ตอนนี้ ก็ได้กลับมาถึงเรื่องจรรยา. ที่ต้องกลับมาถึงจรรยา เพราะนึกถึงท่านทั้งหลาย. ท่านทั้งหลายมานั่งอยู่นานแล้ว มาดัดตั้งอยู่ที่นี้นาน แล้วมานึกดูว่าท่านจะกลับถึงบ้าน เวลาสองยาม หรือตีหนึ่ง ฉะนั้นก็ต้องให้ท่านมีกำลังใจ โดยให้รู้สึกว่ามีค่าแล้วคุ้มค่า. ตอนนี้เมื่อเสร็จงานนี้แล้วท่านก็ออกไป และหาทางกลับ. แต่อาจจะมีทางพิเศษ เพราะทางเจ้าหน้าที่ทราบมาว่า มาประชุมกันที่นี่ เป็นจำนวนตั้งเกือบหมื่นบวกกับเจ้าหน้าที่ที่อยู่ที่นี่คงได้ถึงหมื่น. กลับบ้านกันหมื่นคน. เขาก็คงให้ความสะดวกบ้าง เพื่อที่จะไม่ต้องกลับไปถึงตึกเกินไป. เวลาที่ล่วงไปนานแล้ว. ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายอีกครั้งหนึ่งที่มาให้กำลังใจ. และได้อุทิศทรัพย์แล้วช่วยกันไปคิดในเรื่องงานการ เพื่อที่จะให้พวกเรา มีกำลังใจที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ต่อไปโดยร่าเริง และด้วยประสิทธิภาพ. ก็ขอให้ทุกท่านได้มีอนามัยแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง ฟันฝ่าอุปสรรคทุกอย่าง ได้สำเร็จ.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๓๖

วันอาทิตย์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความปิติชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ท่านทั้งหลายพร้อมกันมาอวยพรวันเกิดด้วยไมตรีจิต. ขอขอบพระทัยและขอบใจในคำอำนวยพรอันไพเราะ แสดงความปรารถนาดีด้วยประการต่าง ๆ. ขอทุกท่านจงได้รับพรและไมตรีจากใจจริงของข้าพเจ้าเช่นเดียวกัน.

ท่านทั้งหลายผู้มีความรักความยึดมั่นในบ้านเมือง ต่างทราบตระหนักว่า เวลาที่เราทุกคนกำลังมีภาระสำคัญรออยู่ ที่จะต้องเร่งมือและร่วมมือกันเสริมสร้างความมั่นคงเป็นปึกแผ่น และความเจริญก้าวหน้าทุก ๆ ด้านให้แก่บ้านเมือง เพื่อให้ประชากรชาตินิยมของเรา มีความสงบสุข และความสมบูรณ์เป็นอิสระ. ในการนี้ เราจำเป็นต้องสมัครสมานกันเร่งรัดปฏิบัติงานของชาติ ให้ดำเนินรุดหน้าไปโดยพร้อมพรั่ง และประสานสอดคล้องสนับสนุนกันทุกส่วน ทั้งให้ก้าวหน้าไปได้ทันกับสภาวะของโลก ที่วิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา.

ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายในขณะนี้ ผู้อยู่ในตำแหน่งหน้าที่สำคัญทั้งฝ่ายทหาร พลเรือน และผู้แทนของประชาชน ได้ตั้งความคิดจิตใจให้หนักแน่นและแน่วแน่ที่จะพากเพียรบำเพ็ญสรรพกรณียกิจให้เต็มกำลัง ความรู้ ความสามารถ และสติปัญญาด้วยความสุจริตจริงใจ และด้วยวิจรรณญาณอันสุขุมรอบคอบ ไม่ประมาทหมิ่นต่อเหตุการณ์ เพื่อผลสัมฤทธิ์ของกิจการงานที่แต่ละฝ่ายแต่ละคนกระทำ จักได้ประมวลกันขึ้นเป็นความเจริญมั่นคง และความรุ่งเรืองไพบูลย์ของประเทศชาติ.

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยทุกหมู่เหล่าเคารพบูชาจงอภิบาลรักษาท่านทุกคนให้มีความสุข ปราศจากมลทินทุกข์และภัยอันตราย มีกำลัง แรงกาย แรงใจ แรงศรัทธา สามารถนำพาบ้านเมืองให้ผ่านพ้นอุปสรรคขวากหนามบรรลุถึงความวัฒนาผาสุกได้โดยสวัสดิ์.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

การศึกษาในมหาวิทยาลัย ที่มุ่งเน้นให้บุคคลมีความรู้ความสามารถด้านวิชาการเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบกิจการในชีวิตนั้น ถือว่าเป็นการศึกษาในระบบ. ผู้ศึกษาจะได้รับความรู้ถ่ายทอดจากครูบาอาจารย์ และจากการศึกษาค้นคว้าทางตำรับตำราเป็นหลัก. ต่อเมื่อได้ออกไปทำงาน ได้ประสบเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ให้ต้องขบคิดมากมายแล้ว จึงเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถ่องแท้ในสิ่งทั้งปวง ที่เรียกว่าประสบการณ์ในชีวิต เพิ่มขึ้น. ประสบการณ์ในชีวิตนี้เป็นบ่อเกิดแห่งความรู้และความฉลาดจัดเจนที่มีค่า ซึ่งถ้าได้รู้จักนำมาใช้ด้วยความรู้เท่าถึงเหตุผล และด้วยความรอบคอบระมัดระวังแล้ว จะยังประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมอย่างวิเศษสุด.

ดังนั้น การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษากายหลังสำเร็จจากมหาวิทยาลัย จึงมีความสำคัญยิ่งยวด ในการสร้างเสริมผู้ผ่านการศึกษาในระบบมาแล้ว ให้มีปัญญาและความสามารถ ที่จะปรับตนให้เข้ากับสภาวะแท้จริงของชีวิต พร้อมทั้งดำรงตนให้อยู่ในสังคมอย่างเป็นสุขและเจริญมั่นคงได้. บัณฑิตทุกคน ผู้จะได้มีส่วนสร้างประสบการณ์ชีวิตร่วมกันต่อไปในวันข้างหน้า ควรจะได้ทราบตระหนักในหลักความจริงข้อนี้ แล้วตั้งใจพยายามใช้ปัญญาความสามารถจากประสบการณ์ ควบคู่กับความรู้ความสามารถทางวิชาการที่มีอยู่ ประดับประดาครอบรักษาสิ่งดี สิ่งเจริญ และสถานภาพของบ้านเมืองไว้พร้อมกับคิดอ่านปรับปรุงแก้ไขให้วิวัฒนาการไปตามวิถีทางที่ถูกต้อง เพื่อประเทศชาติของเราจักได้มีความเจริญมั่นคง และดำเนินก้าวหน้าไปในโลกได้ด้วยความปลอดภัยเป็นอิสระ.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุข ความสำเร็จ ความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิตและหน้าที่การงาน ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระราชดำรัส ^(๑)

พระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้มาที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และความยินดีนี้ก็มิอย่างหนึ่งว่าได้ให้รางวัลแก่นักเรียนเก่าของมหาวิทยาลัยที่ดีเด่น คืออาจารย์ผดุงยศที่ได้ทำชื่อเสียงแก่มหาวิทยาลัย โดยได้เรียนอย่างดีและได้เพิ่มพูนความรู้ต่อไป และกลับมาทำหน้าทำงานการที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติในหลายสาขาหลายอย่าง จึงทำให้ได้รางวัลนักเรียนเก่าที่ดีเด่นของมหาวิทยาลัย.

การที่อาจารย์ผดุงยศได้รับรางวัลนี้ เป็นเกียรติแก่ตัวอาจารย์เอง แต่ก็นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับคนอื่นด้วย โดยเฉพาะผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย. เป็นการแสดงว่าเมื่อจบจากมหาวิทยาลัยนี้ และไปทำงานทำการทำประโยชน์แก่สังคมได้ จริง ๆ ถ้ามีความตั้งใจที่จะเรียนให้ได้ความรู้จากมหาวิทยาลัย และตั้งใจจะไปใช้ความรู้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทำให้เกิดประโยชน์สำหรับประเทศชาติได้. ข้อนี้เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับทุกคน. แต่ละคนจะหวังได้รางวัลทุกคนคงไม่ได้ แต่ว่าทุกคนสามารถที่จะเรียนได้ และปฏิบัติงานต่อไปด้วยความรู้ที่ได้รับจากสถานศึกษา. ถ้าตั้งใจ ถ้ามีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความขวนขวายความรู้ใหม่ ๆ ใส่ตัวและปฏิบัติทุกคนจะได้ทำประโยชน์เรียกว่าทัดเทียมกับผู้ที่ได้รับรางวัล. แต่ละคนจะมีความพอใจได้ ความดีใจได้ เท่ากับอาจารย์ผดุงยศที่ได้รับรางวัล. ฉะนั้นทุกคนควรจะมองดูอาจารย์ผดุงยศนี้เป็นตัวอย่าง และเป็นผู้ที่เราจะต้องทำตามที่ท่านทำ. ถ้าทำเช่นนี้ก็เชื่อได้ว่าแต่ละคนจะได้รับความสำเร็จในชีวิตในอนาคต.

ที่ตั้งใจที่ได้ให้รางวัลแต่ละครั้งที่มา เพราะเหตุว่าแสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยนี้ได้ตั้งมาได้ผล ไม่ใช่ตั้งขึ้นมาแล้วก็เป็นหมัน เพราะว่าเมื่อผลขึ้นมาทำให้สังคมไทยสามารถที่จะสร้างและก้าวหน้าได้ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยขอนแก่นก็เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ภาคนี้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นมาก. ในระยะเวลา ๓๐ ปีผ่านมา เห็นได้ชัดว่ามีความเจริญและมีความอยู่ดีกินดีมากขึ้น. โดยมากก็พูดกันว่า ภาคอีสานนั้นเป็นภาคที่ยากจนที่สุดในประเทศ เดียวนี้ทัดเทียมกับภาคอื่นแล้ว. ถ้าดูเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในปีที่ผ่านมามา ภาคกลางและภาคเหนือ ก็ร้องเรียนกันว่ามีภัยแล้ง จะแยกกันทั้งในด้านน้ำอุปโภคบริโภค ทั้งในด้านการเกษตร. ภาคใต้เป็นตรงข้ามจมน้ำ น้ำท่วมมาก แม้จะเดี๋ยวนี้กำลังประสบภัยทางน้ำคืออุทกภัย ไม่มีผลดี. ภาคอีสานนี้ที่ร้องกันว่าแห้งแล้ง ถ้าดูจริง ๆ เฉลี่ยแล้วนับว่าได้ผลดีพอสมควร. อย่างนี้จะต้องนึกถึงว่า ทำไมภาคอีสานนี้

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ผลความเป็นอยู่นับว่าดีขึ้นเป็นลำดับ ก็เพราะว่าทุกคนตั้งใจที่จะพัฒนาภาคของตน ด้วยความขยันหมั่นเพียร และด้วยความฉลาด.

ที่ได้ทราบความก้าวหน้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็เพราะว่าได้ดูโครงการต่าง ๆ ที่ได้ทำ. จะยกตัวอย่างโครงการในจุดเล็ก ซึ่งอาจนึกว่า อาจบอกว่าได้ผลดีก็เพราะว่ามันเป็นจุดเล็ก ๆ. แต่ว่าจุดเล็ก ๆ ที่จะกล่าวนี้ เป็นจุดที่ในปีที่ผ่านมา ๆ มาหลายปีเป็นที่ที่แห้งแล้งอย่างแสนสาหัส. คือที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ไปเมื่อปีก่อนนี้ เมื่อปีที่แล้วและได้ไปเยี่ยมหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ได้เข้าไปเห็นข้าวที่เขาเก็บกองเอาไว้. ชาวบ้านเขาก็บอกว่า นี่แหละข้าวที่ได้. ก็นึกว่า น่าชื่นใจว่าเก็บเกี่ยวข้าวได้. แต่เข้าไปดูข้าว แล้วจับข้าวเป็นรวงนั้น ในรวงนั้นท่าทางมีเม็ดข้าว แต่แท้จริงจับแล้วไม่มี มีรวงเปล่า ๆ เม็ดข้าวมีเพียงสองสามเม็ด. หมายความว่าไร่หนึ่งเขาก็ทุ่งได้สักถึงเดียวหรือสองถึง ไม่มาก ไม่พอกิน. ก็เลยถามว่าทำไมเป็นเช่นนั้น. เขาบอกว่ามันแล้ง แล้งมาทุกปี. ก็เลยบอกกับชาวบ้านว่าจะช่วย จะลองหาวิธีที่จะทำให้เขามีข้าว. ชาวบ้านก็ดีใจ และแจ้งมาภายหลังว่า มีสองรายที่จะให้ที่ดิน คนหนึ่งมี ๑๐ ไร่ ก็ขอแบ่งให้ ๕ ไร่ อีกคนหนึ่งมี ๘ ไร่ จะขอให้ ๕ ไร่เช่นเดียวกัน เป็น ๑๐ ไร่ บวกกับอีก ๓ ไร่กว่า ๆ ที่อีกคนเขาให้เป็น ๑๓ ไร่. สิบสามนั้นจะอยู่ในที่ที่เป็นนาว่างพอใช้ ไม่มีน้ำ ไม่มีอ่างเก็บน้ำ ไม่มีลำห้วยที่จะมาขึ้นเป็นเขื่อนเก็บน้ำหรือฝาย. เมื่อรับว่าจะช่วยก็ต้องช่วย แต่นึกในใจว่าเราแน่แน่ ไปรับจะช่วยให้เขามีข้าว. ก็เลยคิดวิธีว่า ถ้าใน ๑๓ ไร่ นั้น เราทำบ่อ ทำสระ ที่จะเก็บน้ำได้ประมาณหมื่นลูกบาศก์เมตร เข้าใจว่าเมื่อฝนลง สระนั้นจะเต็มได้ และเมื่อเต็มแล้วถ้าหากว่าเขาปลูกข้าวแล้วเกิดความแห้งแล้ง ก็สามารถที่จะตักน้ำ. ที่ใช้คำว่าตัก ก็เพราะว่าไม่ได้นึกถึงว่าจะหาสูบน้ำหรืออะไรไป แต่ว่านึกว่าตักน้ำมาใส่. ก็จะมีประมาณสัก ๕ ไร่ ก็คงทำได้ แล้วก็ทำให้มีข้าวได้. ในปีที่แล้วจึงปฏิบัติเช่นนั้น ลงทุนใช้เงินประมาณสามแสนบาท พัฒนาในที่ ๑๓ ไร่ นั้น แล้วก็ทำสระ ทำสระแล้วทำที่ที่จะเป็นที่นา และปลูกต้นไม้เช่นต้นมะม่วง ปลูกผักเช่น ผักคะน้า เลี้ยงสัตว์เช่นไก่ ทั้งได้ทำที่สำหรับพักของผู้เป็นเจ้าของ. เมื่อเดือนที่แล้วได้รับรายงานพร้อมด้วยรูปถ่าย ในสระนั้นมีน้ำ ในนาที่ได้ทำมีข้าว และมีเม็ดข้าวด้วย ผักก็ขึ้น ต้นไม้ก็ขึ้น. หมายความว่า แม้จะไม่มีต้นน้ำ ไม่มีอ่างเก็บน้ำ หรือเขื่อนหรือฝาย สระน้ำของที่นี่ก็สามารถที่จะเก็บน้ำไว้ เพื่อที่จะใช้และเลี้ยงข้าวให้มีเม็ด.

ที่ทราบว่าได้ผล เพราะได้รับรายงานที่เจ้าหน้าที่เขาถ่ายรูปรายงานมา และสมเด็จพระเทพรัตน ฯ ได้ไปเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน แล้วก็รายงานว่าเป็นความจริงตามรายงานนั้น. นอกจากนั้น ในแถบนั้นที่เขามีสระ

หรือมีบ่อน้ำธรรมชาติ ทุกแห่งที่มีสระ หรือมีบ่อน้ำธรรมชาติ ข้าวได้ผล. แสดงให้เห็นว่าถ้าหากมีความขยันขุดสระ และตักน้ำจากสระนั้นมาใช้ จะทำให้ที่ดินของแต่ละครอบครัวสามารถที่จะทำกินได้มีพอกิน อาจมีพอขายด้วย. ในตัวอย่างอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์นั้น เคยได้ไปหลายครั้งแล้ว ก็เห็นแต่ความแห้งแล้ง. แต่ว่าครั้งนี้ที่ได้ทำโครงการแบบนี้ก็ได้ผล ผู้ที่อยู่ในที่ตรงนั้นก็ได้กิน. ฉะนั้นถ้าทำทุกแห่งแบบนี้ ก็จะทำให้ชาวบ้านและชาวนาอยู่ดีอยู่ได้. ไม่ต้องใช้เงินถึงสามแสนก็คงได้ เพราะค่อย ๆ ขุดก็ไม่ต้องเสียเงินมากนัก. ในโครงการที่กล่าวถึงนี้ ที่ต้องใช้เงินสามแสนก็เพราะเหตุว่าต้องรีบทำ มิฉะนั้นคนจะไม่เชื่อว่าทำได้. แต่ตอนนี้คนเชื่อได้แล้ว เพราะว่าภายในเวลา ๑ ปี สามารถที่จะพัฒนาที่ให้อยู่ได้. ฉะนั้นคนเราถ้ามีความขยัน และมีความรู้พอสมควร ก็สามารถที่จะทำกินได้ในที่ที่เรียกว่าร้างแค่นั้น.

ฉะนั้นที่เล่าให้ฟัง ก็เพื่อที่จะส่งเสริมสนับสนุนคำสดุดีอาจารย์ผดุงยศ ว่ามีความขยันและมีความฉลาดสามารถที่จะทำประโยชน์กับบ้านเมืองได้ และสำคัญที่สุดสามารถที่จะทำประโยชน์แก่ตนเองได้. ที่มาในวันนี้ ก็มีความยินดีเช่นที่กล่าวมานี้ นอกจากนี้วันนี้ที่มาก็มีความยินดีส่วนตัวอีกอย่างว่า สามารถที่จะมาอยู่ที่นี้ มาสูดอากาศที่บริสุทธิ์เป็นเวลาประมาณ ๔ ชั่วโมง เพราะว่ามาจากในกรุง ซึ่งสูดอากาศที่หนึ่งก็ทำให้ปวดเต็มไปดด้วยมลพิษ. มาที่นี้ก็คิดว่าอากาศยังแจ่มใส ยังไม่มีมลพิษ และโดยเฉพาะวันนี้ลมมันเปลี่ยนทิศ. อย่างปีก่อน ๆ นี้ ดูท่าทางว่าจะปราศจากมลพิษ แต่ว่าเครื่องทำไฟทำให้มีมลพิษ ลมมันพัดมาใส่ ทำให้สูดกลิ่นของท่อไอเสียของเครื่องปั่นไฟ แต่วันนี้ก็ดีขึ้น มันเปลี่ยน ทำให้ได้มีอากาศที่บริสุทธิ์. ที่ทุกท่านฟังเสียงค่อนข้างจะแหบนี้เป็นมลพิษของกรุงเทพฯ ฯ แต่กลับไปกรุงเทพฯ ฯ แล้วเข้าใจว่าจะดีขึ้น เพราะว่าได้รับอากาศที่แจ่มใสของขอนแก่นกลับไปเป็นของฝาก เป็นอาณิสย์ของการที่มาเยี่ยมมหาวิทยาลัยขอนแก่น กลับไปก็คงสบายขึ้น เสียงไม่แหบ เช่นที่ท่านได้ยินตอนนี้. ก็ต้องขอขอบใจที่ท่านได้ให้ออกาสมาสูดอากาศบริสุทธิ์ แม้จะระยะสั้นก็เป็นของดีสำหรับร่างกาย.

ก็ขอให้ทุกคนที่นั่งอยู่ที่นี้ได้มีความสำเร็จตามที่ต้องการ คือเข้าใจว่าทุกคนก็ต้องการเรียนให้ดี ให้สามารถเอาความรู้ใส่ตัว และเพื่อที่จะเป็นจุดแสดง หรือเป็นของที่แสดงว่าได้เรียนได้ก็คือจะต้องสอบ. คืออาจารย์ต้องสอบว่าได้เรียนหรือไม่ ทุกคนจึงต้องการที่จะสอบได้ดี เพื่อที่แสดงว่าได้เรียนดี. ก็ขอให้ได้รับผลดีของการเรียนด้วยการที่มีความรู้ดี และจะเห็นประจักษ์ด้วยการสอบได้ดี. ก็ขอทุกคนได้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทุกคนปรารถนา และมีกำลังกายกำลังปัญญาที่สมบูรณ์ เพื่อประสบนาคตที่แจ่มใส.

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร

ก็รู้สึกมีความยินดีที่ได้ มีโอกาสตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาร่วมในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และได้พบกับท่านเป็นการส่วนตัวในครั้งนี้ หลังจากที่ไม่ได้มาหลายปี. ก็รู้สึกมีความเป็นห่วง และอยากให้อำนาจใจให้พวกเราทุกคน ที่กำลังอยู่ในวัยศึกษาหาความรู้ ได้ตั้งใจศึกษาพัฒนาความคิด ความรู้ และร่างกายให้สมบูรณ์ พร้อมทั้งจะเป็นกำลังของชาติ. ระเบียบนี้เป็นระเบียบที่จะต้องหาประสบการณ์ ทั้งความรู้ในห้องเรียน และประสบการณ์ ตลอดจนความรู้ต่าง ๆ ในภาคปฏิบัติ จะได้เป็นกำลังของชาติต่อไป ดังที่ได้มีพระบรมราโชวาท ตลอดจนมีพระราชดำรัสเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้พวกเราได้ทราบ.

ขอให้ทุกคนมีความสุข ความเจริญ มีความคิดที่ดี มีโชคที่ดี และใช้โอกาสในการที่ได้มีโอกาสศึกษานี้ สร้างเนื้อสร้างตัวให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และครอบครัวต่อไป ก็ขอสวัสดิ.

พระบรมราโชวาท

เพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุมสมาคมพุทธศาสนา

ทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ ๓๘

ณ พุทธสถาน จังหวัดเชียงใหม่

วันศุกร์ ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๖

นำยินดีที่พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ฯ ร่วมกับสมาคมพุทธศาสนาในเครือจัดประชุมใหญ่ขึ้นอีกครั้ง เพื่อปรึกษาหาทางให้คณะสงฆ์ หน่วยราชการ และองค์กรต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานด้านศาสนา ร่วมมือกันธำรงรักษา พระพุทธศาสนาไว้ให้สถิตสถาพร และให้พุทธธรรมได้เป็นแม่บทของการพัฒนาแบบยั่งยืน. ข้าพเจ้าขออนุโมทนา ในกุศลเจตนาทั้งนี้ และยินดีจะให้ข้อคิดเห็นตามความประสงค์.

ข้อแรก อยากจะให้ทุกฝ่ายทุกคนที่เข้าประชุมคิดให้เห็นว่า พระพุทธศาสนานั้นถ้าหมายถึงคำสั่งสอนที่ เทียงตรงตามพระพุทธโอวาทแท้ ๆ แล้ว ย่อมมีความแน่นอนมั่นคงอยู่ในตัว. ขอเพียงชาวพุทธไม่บ่อนเบียนทำลาย ให้แปรผันผิดเพี้ยน และร่วมกันรักษาความบริสุทธิ์บริบูรณ์ไว้ให้ได้ พระพุทธศาสนาก็จะยืนยงอยู่ได้ตลอดกาล.

อีกข้อหนึ่ง ท่านทั้งหลายชอบที่จะระลึกให้ได้ว่า พระธรรมนั้นชื่อว่าเป็นอภิลิขิตถูกต้องเที่ยงแท้ และ เหมาะที่จะน้อมนำมาประพฤติปฏิบัติเสมอไม่ว่าในกาลไหน ๆ จึงยอมเป็นแม่บทของการพัฒนาแบบยั่งยืนได้แน่นอน ปราศจากข้อกังขา. ข้อสำคัญนั้นชาวพุทธเองจะต้องชวนช่วยศึกษาพุทธธรรมให้ทราบชัดโดยทั่วถึง และ น้อมนำมาปฏิบัติกันอย่างจริงจังให้ประจักษ์ผล พระพุทธศาสนาจึงจะอำนวยประโยชน์แก่การพัฒนา สมตามที่ปรารถนาปรารถนาให้ได้.

ขออวยพรให้การประชุมใหญ่ของสมาคมพุทธศาสนาครั้งนี้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ทุกอย่าง และขอให้ ทุกท่านที่เข้าร่วมประชุม ประสบความสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อทั่วหน้ากัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่

พุทธศักราช ๒๕๓๗

วันศุกร์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๖

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ เป็นเวลาที่เรศวรระลึกถึงกัน และอวยพรแก่กันให้มีความสุขความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ทุก ๆ คน ทั้งขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่มีมิตรจิตร่วมมือสนับสนุนข้าพเจ้าในภาระทั้งปวงด้วยดีตลอดมา.

ในรอบปีที่ล่วงแล้ว มีเหตุไม่ปรกติเกิดขึ้นหลายครั้ง หลายอย่าง รวมทั้งภาวะน้ำแล้งและน้ำท่วมที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันนั้นด้วย. เหตุไม่ปรกติดังกล่าว บางเรื่องก็ก่อให้เกิดความหวุ่นวิตกร้อนใจ บางเรื่องก็กระทบกระเทือนความเป็นอยู่ อาชีพ และเศรษฐกิจ ทั้งของเอกชนและบ้านเมืองอย่างมาก. แต่เพราะเหตุที่ชาวเราเป็นส่วนใหญ่ยังมีสติรู้ตัว มีความเข้มแข็งอดทน และความคิดจิตใจที่มั่นคงในความเมตตากรุณาอยู่ จึงสามารถร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขให้ผ่านคลายไปได้.

เหตุไม่ปรกติทั้งนี้ควรจะช่วยให้ท่านทั้งหลายได้ข้อคิดสำคัญประการหนึ่ง ว่าวิถีชีวิตของบุคคลนั้นย่อมมีภัยอันตราย มีอุปสรรค และเคราะห์ดีเคราะห์ร้าย ผ่านเข้ามาเรื่อย ๆ ไม่มีผู้ใดจะอยู่เป็นปรกติสุขอย่างเดียวได้. ทุกคนจำเป็นต้องเตรียมกายเตรียมใจให้พร้อมทุกเวลา ที่จะเผชิญและต่อสู้แก้ไขความไม่ปรกติเดือดร้อนต่าง ๆ ด้วยเหตุผล หลักวิชา ความถูกต้องรอบคอบ และสามัคคีธรรม.

ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่ง ที่จะให้ทุกคนเล็งเห็นและเข้าใจสถานการณ์บ้านเมืองตามความเป็นจริงว่าเวลานี้บ้านเมืองของเรา กำลังต้องการการปรับปรุงและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพโดยเร่งรีบ เพื่อให้ได้รับประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วย จากทรัพยากรในพื้นที่ภูมิประเทศของเรา และจากกำลังงานกำลังปัญญาของคนไทยทุกคน จะล่งเลหน่วงเหนี่ยวให้ชักช้าด้วยเหตุผลใด ๆ ไม่ได้ เพราะจะทำให้เสียประโยชน์ที่จะพึงได้ไปเปล่า ๆ ซึ่งในยามนี้จะต้องถือเป็นความเสียหาย.

ทางที่เราจะช่วยกันได้ ก็คือการทำความคิดความเห็นให้ถูก และแน่วแน่ ในอันที่จะยึดถือประโยชน์ของชาติบ้านเมืองเป็นที่หมาย. ต้องเพลาการคิดถึงประโยชน์เฉพาะตัว และความขัดแย้งกันในสิ่งที่มีใ้สาระลงให้ได้. ผู้ใดมีภาระหน้าที่อันใดอยู่ ก็เร่งกระทำให้สำเร็จลุล่วงไปโดยเต็มกำลังความรู้ ความคิด และความสามารถ ด้วย

ความจริงใจ ด้วยความเมตตาปรองดอง และความมุ่งมั่นปรารถนาดีต่อกัน. ผลงานของทุกคนจักได้ประมวงกันขึ้น เป็นประโยชน์สุข ความมั่นคง และความวัฒนาถาวรของประเทศชาติ ซึ่งเป็นจุดหมายอันสูงสุดของเรา.

ขออนุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลจักรวาล จงอภิบาลรักษา ท่านทั้งปวงให้แคล้วคลาดจากภัยอันตราย และเหตุชั่วร้ายทุกอย่างบันดาลให้แต่ละคนมีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญา อันพร้อมมูลกล้าแข็ง เพื่อสามารถประกอบกรณียกิจอันเป็นประโยชน์ตนประโยชน์ชาติ ให้ บรรลุผลเลิศทุก ๆ สิ่งทั้งสามารถรักษาอิสรภาพ ความเป็นไทย ความผาสุกร่มเย็นในแผ่นดิน ให้ดำรงมั่นอยู่ ตลอดชั่ววันจิวันรันดร.

ขอให้ทุกท่านประสบแต่ความสุข สิริสวัสดิ์ พิศพัฒน์มงคล และสมปรารถนาในสิ่งอันพึงประสงค์จงทุกเมื่อ ทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๒๘
ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๕ - ๒๕๓๖
ณ ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันจันทร์ ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยทุก ๆ ด้านดำเนินก้าวหน้ามาได้ด้วยดี เป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ก่อนที่บัณฑิตจะออกไปประกอบภาระงาน สร้างฐานะความเจริญให้แก่ชีวิตใคร่จะขอให้คิดพิจารณาให้เห็นถึงความจริงข้อหนึ่ง ว่าความเจริญและความเสื่อมของบ้านเมืองนั้น ขึ้นอยู่กับผลงานการกระทำอันเป็นส่วนรวมของคนทั้งชาติ ซึ่งต่างมีหน้าที่แบ่งปันกันทำตามความรู้ความสามารถ ตามโอกาสและความถนัดของแต่ละบุคคล. ดังนั้น ถ้าบุคคลยังเห็นว่าชาติมีประเทศเป็นที่พึ่งที่อาศัย ก็จะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการทำงานส่วนรวมของชาติให้ดี เพื่อธำรงรักษาประเทศชาติไว้. ผู้ใดมีความสามารถฉลาดเฉลียวในทางใด จะต้องพยายามทำหน้าที่ให้ได้ผลออกมาไม่ว่าในทางใด โดยเต็มความสามารถ เพื่อประสานประโยชน์ทุกส่วนเข้าด้วยกัน ให้เป็นความเจริญมั่นคงของบ้านเมือง. ความรับผิดชอบดังนี้สำคัญมาก เพราะเป็นข้อชี้ขาดในความเจริญและความเสื่อมแห่งอดีต ปัจจุบันและอนาคต. ยิ่งมีความสามารถทางสมอง และมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างกว้างขวางจนสำเร็จปริญญา ยิ่งจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบมากยิ่งขึ้นและสูงขึ้น. เพราะฉะนั้น ต่อไปนี้ บัณฑิตจะต้องสำนึกตระหนักอยู่เสมอ ว่าตนเองมีความรับผิดชอบอย่างยิ่ง ที่จะต้องปฏิบัติงานของตัว ร่วมงานกับผู้อื่น และประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วน เพื่อนำพาประเทศชาติของเราให้ก้าวไปถึงความวัฒนาสถาพรอันเป็นจุดประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต สามารถทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและสังคมได้โดยสมบูรณ์ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมร่วมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่กรรมการผู้จัดการบริษัท ธนบุรีประกอบรถยนต์ จำกัด^(๒)
พร้อมด้วยคณะเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศล
ในโครงการพระราชดำริ เพื่อแก้ปัญหาการจราจรในเขตกรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๓

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้นำเงินมาเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาจราจร ซึ่งเมื่อก็มีผู้แทนของกองทัพเรือ
ที่ได้จัดงานมหรหรรคมกีฬาทางน้ำ ก็นำเงินส่วนหนึ่งมาช่วยในกิจการในปัญหาจราจรนี้แล้ว และเมื่อตะก็มีการนำ
น้ำมันมาสำหรับช่วยในโครงการนี้ด้วย.

การที่ทุกคนได้ช่วยกันก็เป็นการดี เพราะว่าทุกคนต้องช่วยกันแก้ไขปัญหานี้ ไม่ใช่จะคอยให้ทางราชการ
จัดการให้ ซึ่งทางราชการมีความลำบากความเดือดร้อนในการแก้ไขปัญหาอย่างมาก เพราะว่าถ้าหากว่าจะทำ
โครงการอะไร ซึ่งยังเป็นโครงการนำร่อง หรือเป็นโครงการที่ยังไม่ได้พิสูจน์ว่าใช้ได้มาดำเนินการ ก็เชื่อว่าจะมีคน
ตำหนิติเตียนข้าราชการได้ ว่าทำโครงการอะไรที่ไม่แน่ว่าจะได้ผล. ฉะนั้นที่ได้ทำมาตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ถึง
วันที่ ๕ ธันวาคม นั้น คือโครงการสายตรวจรถจักรยานยนต์ของตำรวจนครบาล ก็เป็นโครงการนำร่อง ซึ่งได้บอก
กับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าให้เงินจำนวนตอนแรกก็แปดล้าน ต่อมาก็เพิ่มอีกสี่ล้านเป็นสิบสองล้าน ซึ่งเป็นเงินส่วน
หนึ่งของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งทรงช่วยเพื่อให้โครงการนี้ดำเนินไปได้.

จุดประสงค์ของโครงการมีว่าจะหารถจักรยานยนต์ ๑๕๐ คัน และให้มีค่าใช้จ่ายเพื่อที่จะให้รถจักรยานยนต์
เหล่านี้ทำประโยชน์ได้. คือครึ่งหนึ่งของจำนวน ๑๒ ล้านบาท นั้นเป็นค่ารถจักรยานยนต์ ๖ ล้านบาท รถจักรยานยนต์
คันหนึ่งราคา ๔๐,๐๐๐ บาท จึงเป็น ๑๕๐ คัน เป็น ๖ ล้านบาท อีก ๖ ล้านบาทนั้นจะเป็นค่าน้ำมัน.
รถจักรยานยนต์ ครั้งนั้นมี สายตรวจจราจรก็ถือกันว่ามี แต่ว่าน้ำมันนั้นก็จ่ายวันละ ๕ ลิตร ซึ่งก็ไปไหน
ไม่ค่อยรอด วิ่งไปไหนนิดเดียวก็หมด ทำให้สายตรวจจราจรจักรยานยนต์ ไม่ค่อยได้มีการปฏิบัติงานมากนัก

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายพากเพียร วิริยะพันธุ์

เพราะว่าเดี๋ยวน้ำมันก็หมด. อย่างนี้ ๖ ล้านบาทที่ได้จัดให้ นั้น ก็เป็นค่าน้ำมันด้วย. นอกจากนั้นก็ต้องเป็นค่าเบี้ยเลี้ยงพิเศษสำหรับเจ้าหน้าที่ เพราะว่าเขาทำงานกินเวลาไปมากมาย รวมทั้งค่าอุปกรณ์ เช่นวิทยุสื่อสาร. ทั้งนี้ก็ได้ปฏิบัติโครงการนั้นครบสำเร็จ ๓ เดือน ก็เห็นว่าได้ผลพอสมควร ซึ่งทางราชการก็เห็นสมควรที่จะทำต่อไป ควรจะใช้เงินของงบประมาณได้แต่่าก็ยังไม่พร้อม เพราะว่าจะต้องไปทำอีกมากมาย.

นอกจากโครงการรถจักรยานยนต์ ก็มีโครงการที่จะสร้างถนน หรือปรับปรุงถนนที่ทางแยกก็ตามที่สะพานก็ตาม ซึ่งทำให้การจราจรได้คล่องแคล่ว ซึ่งก็เป็นโครงการที่นับว่านอกงบประมาณเช่นเดียวกัน จึงต้องใช้เงินบริจาคหรือเงินเอกชน. ฉะนั้นก็เป็นจำนวนมากด้วยที่ต้องใช้เงินเอกชน เพราะว่าถ้าหากว่าปล่อยให้ทางราชการ ทำทางราชการได้ตั้งงบประมาณแล้ว จะต้องคอยตั้งงบประมาณใหม่. หมายความว่า ถ้าทำโครงการก็ต้องคอยปีใหม่ เป็นปีงบประมาณใหม่ แล้วกว่าจะทำได้ ก็จะต้องเสียเวลาอย่างน้อย ๑ ปีเปล่า ๆ. ฉะนั้นก็เลยใช้เงินบริจาคสำหรับโครงการเช่นที่ท่านทั้งหลายคงได้ทราบ ที่เชิงสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้า นั้นกำลังขยายทางแยกที่ลงมาทางด้านกรุงเทพฯ ๕ นี้ เขาก็รีบทำ ซึ่งเดือนหน้าก็เข้าใจว่าจะใช้การได้. สำหรับโครงการการนี้ เขาก็บอกว่ามีเงิน แต่ก็ไม่ค่อยจะเชื่อว่ามีเงิน เพราะว่าเขาต้องทำที่อื่นมากมาย. ไม่ได้ตั้งงบประมาณ เขาก็ทรงงบประมาณมาให้. ฉะนั้นก็ได้ให้เงินไปเป็นระยะ ๆ เมื่อคนทราบว่ามีโครงการนี้ มีนักธุรกิจได้นำเงินมา เบื้องต้นก็ได้ให้มาล้านบาท เป็นเงินบริจาค ก็ได้มอบให้กับทางกรุงเทพมหานคร. ต่อมาก็ได้บริจาคคนจนได้จำนวนถึงห้าล้านบาท ซึ่ง ก็ยังไม่พอ แต่ต่อไปก็คงจะต้องเติมเข้ามาเรื่อย ๆ เพื่อให้โครงการนี้สำเร็จตามจุดประสงค์.

นอกจากนี้ก็มีกรขยายสะพาน ก็แจ้งไปว่าเดี๋ยวยังไม่ได้เริ่ม แต่จะทำที่เช่นที่สะพานผ่านฟ้า ซึ่งเป็นที่สำคัญ จะทำให้การจราจรคล่องแคล่วขึ้นอีกมาก ถ้าขยายออกไป. โครงการเหล่านี้ถ้าดูตามมูลค่าก็รู้สึกว่าเป็นโครงการที่แพง แต่ต้องทำ. ถ้าโครงการเหล่านี้แพง ทางราชการจะต้องทางงบประมาณมา และจะต้องชี้แจงว่าทำไมต้องใช้เงินเท่านี้. บางทีอาจมีการคัดค้าน เพราะว่าการขยายสะพานผ่านฟ้าเพียงไม่กี่เมตรจะต้องใช้เงินมาก

เพราะว่าจะต้องดูเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ อย่างราวสะพานซึ่งจะต้องรักษาไว้มิฉะนั้นจะเสียรูป. เคยขยายสะพานแล้ว แล้วก็คงรูปของสะพานเอาไว้ ตอนนี้อย่างก็ต้องเห็นรูปสะพาน ซึ่งราคาจะแพง เพราะว่าย้ายที่จะต้อง รมั้ดระวังมาก. นอกจากนั้นก็ต้องระมั้ดระวังเกี่ยวข้องกับท่อประปา สายโทรศัพท์ สายไฟฟ้าที่ผ่านใกล้สะพาน ซึ่งจะต้องมีค่าใช้จ่ายมากเหมือนกัน. ถ้าหากว่านับผลที่จะได้ คือขยายสะพานไม่กี่เมตรกับงบประมาณที่ต้องใช้ เข้าใจว่าหลายล้าน ก็อาจไม่สมมูล. เมื่อไม่สมมูลก็อาจถูกตัดงบประมาณ สุดท้ายโครงการนี้ก็จะไม่ได้ทำ. แต่ถ้า มาใช้เงินของผู้ที่บริจาค ก็จะทำ ได้แน่ ได้เร็ว และผลก็จะได้. ตามที่คิดว่าที่ถนนราชดำเนินกลางนั้นมีข้างละ ๖ เลน สะพานนั้นมีข้างละเพียงประมาณ ๔ เลน ก็ต้องเพิ่มข้างละ ๒ เลน ให้รถเล่นได้ดี เพราะเป็น จุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เพราะว่าถนนราชดำเนินกลางกับถนนราชดำเนินนอก ก็จะต้องเชื่อมกัน. นอกจากนั้น ก็มีถนนหลานหลวงหรือถนนนครสวรรค์ แล้วก็ถนน อีกสองสามแห่งที่ต้องผ่านตรงนั้น. ฉะนั้นการที่ขยายทางนั้น ก็เชื่อว่าจะทำให้การ สัจจรไปได้โดยคล่องแคล่วขึ้นมาก ยังผลให้การจราจรทั่วทั้งกรุงจะดีขึ้น. นอกจากนี้ก็ยังมีอีก หลายจุดที่ยังตกสำรวจอยู่ และก็ขออย่าว่าอาจสงสัยทำไมทางราชการไม่ทำ ทางราชการทำแต่ว่างงบประมาณก็ จำกัด จะต้องชี้แจงงบประมาณไปเรื่อย ๆ. ฉะนั้นก็ทำให้สะดวก เพราะผู้ที่เป็นเอกชนมาช่วยกัน อย่างที่ท่าน มาช่วยนี้ก็เป็นการดีสำหรับ ส่วนรวม.

ก็ขอขอบใจที่ท่านได้นำเงินมาบริจาค แล้วก็ให้นำไปใช้ตามหน้ที่ได้พูดมาตะกี้. ขอให้ทุก ๆ ท่านได้รับ ประโยชน์อันสูงสุดของการบริจาดนี้ โดยที่ท่านได้สัจจรไปมาได้สะดวกขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ และต่อไปก็คงมี โครงการมากขึ้น และวิธีการที่จะแก้ไขการจราจรเพิ่มขึ้น ทั้งทางราชการและทางเอกชน. ขอให้ทุก ๆ ท่านจงมี ความเจริญและก็สามารถที่จะปฏิบัติงานเป็นประโยชน์แก่ส่วนตัวและแก่ส่วนรวมต่อไป.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ผู้บัญชาการทหารเรือ^(๒) พร้อมด้วยคณะกรรมการจัดงาน
“มหกรรมกีฬาทางน้ำเฉลิมพระเกียรติ”
และผู้มีจิตศรัทธาทูลเกล้าฯ ถวายเงิน
โดยเสด็จพระราชกุศลในโครงการพระราชดำริเพื่อแก้ปัญหาการจราจร
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๗

การที่กองทัพเรือและสมาคมกีฬาต่าง ๆ ได้จัดให้มีมหกรรมกีฬาทางน้ำนั้น ก็เป็นสิ่งเหมาะสมที่สุด เพราะประเทศไทยแต่โบราณก็มีการเล่นน้ำอย่างแพร่หลาย. แม้ในปัจจุบันนี้สภาพอาจไม่ค่อยอำนวยนักสำหรับกีฬาเช่นนี้ แต่ก็ได้มีความสำคัญไม่น้อยกว่าแต่เก่าก่อน โดยเฉพาะการแข่งขันเรือยาวซึ่งเป็นการกีฬา ซึ่งคนไทยได้เล่นมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ว่าไม่ได้มีการแข่งขัน จนกระทั่งเมื่อไม่กี่ปีมานี้ ซึ่งน่าเสียดายมากที่ต่างประเทศได้ไปทำการแข่งขันในต่างประเทศแบบเรือยาวแบบของไทยเราเอง ซึ่งเราน่าจะได้มีการแข่งขันกันบ้าง. แต่อย่างไรก็ตามแม้จะช้าก็ยังดีกว่าที่จะไม่ทำเลย. จะได้ส่งทีมเรือยาวไปแข่งขันในต่างประเทศได้. ฉะนั้นการที่ท่านทั้งหลายได้จัดงานมหกรรมกีฬาทางน้ำนี้ ก็เป็นสิ่งที่มิประโยชน์หลายด้าน.

การที่ท่านทั้งหลายได้จัดให้นำรายได้มาสำหรับเพื่อแก้ไขปัญหารถจราจรนั้น ก็จะเป็นประโยชน์. ก็ขอชี้แจงว่าการแก้ไขปัญหารถจราจรนี้เป็นสิ่งดี ไม่ใช่ง่าย และทุกคนก็ต้องร่วมมือกัน. ตามโครงการที่ได้ตั้งไว้ ตามที่เรียกว่าโครงการพระราชดำรินั้น ก็มีหลายส่วน. ส่วนที่ได้ทราบเมื่อครั้งได้จัดกีฬานี้ คือเดือนธันวาคม ก็ทราบถึงผลการจัดรถจักรยานยนต์ เพื่อที่จะเป็นสายตรวจจราจรเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ ก็จะต้องใช้เงินมีใช่น้อย หรือจะต้องหาเครื่องมือเครื่องใช้ เช่นตัวจักรยานยนต์เอง และจะต้องมีค่าใช้จ่าย เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง หรือเครื่องสื่อสาร นอกจากนั้น ก็ยังมีเบี้ยเลี้ยงพิเศษสำหรับเจ้าหน้าที่. ครั้งนั้นก็จัดได้มีรถจักรยานยนต์ ๑๕๐ คัน และได้ปฏิบัติมาก็ได้ผลพอสมควร.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พลเรือเอก ประเจตน์ ศิริเดช

ปัญหามีอยู่ว่า ทำไมไม่ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทำไปตามหน้าที่ของเขา. ข้อนี้ตอบได้ว่าจะต้องจัดวิธีการพร้อมทั้งทดลอง เป็นการทดลอง เป็นโครงการการนำร่อง. ถ้าหากทางราชการทำ และไม่ได้ผล ก็จะทำให้ราชการเสียหาย เพราะว่าเท่ากับได้ใช้งบประมาณในทางที่ผิด หรือจะเรียกว่าเงินผิดประเภท ก็จะทำให้เกิดยุ่งยากในหน่วยราชการ. ฉะนั้นก็ได้บริจาคเงิน ที่เรียกว่าเป็นเงินเอกชนเป็นเงินบริจาค ด้วยจุดประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ให้มีรถจักรยานยนต์เป็นสายตรวจพิเศษ. ถ้าหากว่าถ้าไม่สำเร็จ ก็แล้วไป. ได้บอกตั้งแต่ต้นว่า ถ้าหากโครงการนี้ไม่สำเร็จ ก็ขอรถจักรยานยนต์ ๑๕๐ คันนั้นคืน. ถือว่าเริ่มโครงการเมื่อวันที่ ๕ กันยายน และเสร็จสิ้นการทดลองวันที่ ๕ ธันวาคม. ก็ปรากฏว่าได้ผลพอสมควร โดยที่ได้รับรายงานจากเจ้าหน้าที่เองและจากประชาชน ว่าโครงการนี้ได้ช่วยให้จรรยาบรรณความเดือดร้อนลงไปได้. ฉะนั้นก็ต้องดำเนินโครงการนี้ต่อไป.

การที่จะดำเนินต่อไปก็ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม เพราะว่าเงินที่ได้ให้ครั้งโน้นก็ใช้ไปจำนวนมากแล้ว. ฉะนั้นการที่ท่านทั้งหลายได้บริจาคเงินมา ก็สามารถที่จะไปตั้งเป็นทุนเพื่อทำโครงการนี้ต่อไป. ข้อนี้ก็เป็นการแก้ปัญหาจรรยาอย่างหนึ่ง ยังมีการแก้ปัญหาคารจรรยาเพิ่มเติมอีก โดยที่พยายามสร้างหรือปรับปรุงถนนเพิ่มเติมอีกในพระนคร เพื่อให้การสัญจรไปโดยเรียบร้อยขึ้น. ท่านทั้งหลายคงได้ทราบจากข่าวว่ามีอยู่ที่ไหนบ้าง และบางอย่างท่านก็อาจยังไม่ทราบ. ก็ต้องไปขยายที่ที่แคบตีบลงไป โดยเฉพาะตามสะพานในทางถนนใหญ่สำคัญในกรุงเทพฯ. เพื่อที่จะให้การสัญจรเป็นไปโดยคล่องแคล่ว. ส่วนที่ท่านได้เห็นแล้วก็ยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ แต่เดือนหน้าก็คงให้ใช้แล้ว. ปัญหาที่เช่นเดียวกัน ทำไมไม่ใช้เงินของเจ้าหน้าที่ หรือเงินของทางราชการที่เกี่ยวข้องก็เป็นเช่นเดียวกัน. เพราะว่าถ้าหากว่าใช้เงินของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องโครงการนี้อาจไม่ได้ผลบริบูรณ์ร้อยเปอร์เซ็นต์ก็อาจมีการตีเถียน. นอกจากนั้นงบประมาณที่หน่วยราชการต่าง ๆ ตั้งเอาไว้ ถ้าหากว่าต้องใช้ในโครงการพิเศษนี้ ทำให้คนตีเถียนว่าทางราชการนำเงินมาใช้ในโครงการที่ไม่แน่นอน อาจสำเร็จก็ได้ อาจไม่สำเร็จก็ได้. ฉะนั้นจึง

ต้องใช้จ่ายบริจาค ใช้เงินที่ไม่ใช่เงินงบประมาณ ก็ได้จ่ายไปจำนวนหนึ่ง และมีผู้ที่ได้บริจาคเมื่อทราบว่า มีโครงการ
ได้บริจาคมาโดยไว้วางใจว่าจะต้องได้ผลบ้าง.

ฉะนั้นการที่ท่านทั้งหลายได้ช่วยในการนี้ และมีเจตนาที่จะช่วยแก้ไขปัญหาราจร ก็เข้าใจว่าจะได้มีส่วน
ในการให้กรุงเทพ ฯ นี้มีการจราจรที่คล่องแคล่วขึ้น. และยังมีโครงการอีกมาก ฉะนั้นจึงต้องมีเงินที่จะต้องใช
อีกมากเหมือนกัน ที่ท่านให้มาก็เป็นจำนวนไม่น้อย แต่ก็ยังเป็นส่วนน้อยของโครงการทั้งหมด ซึ่งทางราชการได้ตั้ง
ไว้บ้าง หรือทางเอกชนก็ได้ตั้ง หรือจะพยายามที่จะสนับสนุน. แต่อย่างไรก็ตาม ตามที่ท่านได้นำเงินมาสมทบก็จะ
นำไปใช้ในโครงการดังกล่าว คือโครงการสายตรวจจราจรส่วนหนึ่ง ในการสร้างถนนเพิ่มเติมอีกส่วนหนึ่ง
และขยายถนนหรือขยายส่วนที่เป็นที่ทางแยกหรือสะพานส่วนหนึ่ง. สำหรับโครงการอื่น ๆ ก็ยังมีที่ได้ทำ อาจไม่ทราบ
คือได้อำนวยสุขน้ำ เวลาฝนตกก็ได้ช่วยหาเครื่องสูบน้ำใส่รถกระบะ เพื่อที่จะนำไปที่ที่มีความจำเป็น.

ทุกสิ่งทุกอย่างนี้เป็นโครงการนำร่องเป็นส่วนใหญ่ จึงต้องใช้จ่ายเงินบริจาคจำนวนมาก. การที่ได้รับ
เงินบริจาคก็ดีใจ เพราะว่าจะทำให้โครงการนำร่องเหล่านี้เป็นตัวอย่างตามชื่อนำร่อง เพื่อที่จะปฏิบัติต่อไป
สำหรับทางส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง. ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้บริจาคเงิน และก็ขอให้ท่านได้สัญจรได้โดยสะดวก
ต่อไป.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานมูลนิธิโครงการหลวง^(๒) นำคณะบุคคลเฝ้าฯ
ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน และน้อมเกล้าฯ ถวายสิ่งของเพื่อสนับสนุนกิจการ
มูลนิธิโครงการหลวง
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗

โครงการหลวงได้เริ่มขึ้นเป็นกิจการที่เล็ก ๆ ซึ่งไม่เป็นโครงการ แต่เป็นการไปเที่ยวมากกว่า คือไปเที่ยวตามหมู่บ้านต่าง ๆ ก็ได้เห็นว่าควรที่จะช่วยประชาชนในการอาชีพ จึงได้นำสิ่งของไปให้เขาเพื่อที่จะพัฒนาการอาชีพของชาวบ้าน. ต่อมาก็ได้เพิ่มขึ้น มีผู้เชี่ยวชาญและหน่วยราชการได้เข้ามาช่วย และมีคนส่วนหนึ่งช่วย เพื่อให้การส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น. ต่อมามีการร่วมมือของทางองค์กรต่างประเทศตลอดจนรัฐบาลต่างประเทศด้วย จึงขึ้นมาเป็นโครงการ ที่เรียกว่า “โครงการหลวง”.

ก็เป็นโครงการที่ประกอบด้วยผู้ที่เป็นอาสาสมัครและเป็นข้าราชการในกระทรวง ทบวงกรมต่าง ๆ ของไทย และเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มาจากต่างประเทศ. ในที่สุดเป็นโครงการที่มากมายใหญ่โต ขยายออกไปจากการช่วยประชาชนในหมู่บ้านในวงจำกัด จนกระทั่งเป็นการช่วยเหลือเท่ากับเป็นภาคที่เดียว จึงต้องมีการบริหารที่ดีขึ้น และก็มีคนได้ช่วยบริจาคเงินและสิ่งของ เพื่อที่จะให้โครงการนี้ดำเนินไปตามจุดประสงค์ คือความกินดีอยู่ดีของประชาชน. ต่อมาจึงได้เปลี่ยนแปลงเป็น “มูลนิธิโครงการหลวง” เพื่อที่จะให้กิจการนี้ดำเนินต่อไปได้อย่างสม่ำเสมอ ในการที่ได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการต่าง ๆ อย่างดี โดยเอื้อเฟื้อบุคลากรและงบประมาณที่จะช่วยให้ทำได้ตามจุดประสงค์.

มาวันนี้ทางฝ่ายผู้ที่เป็นเอกชนก็มีมาก อย่างท่านทั้งหลายได้มาในฐานะเอกชนมาร่วมมือโดยการบริจาคทรัพย์ และบริจาคสิ่งของเครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้งานของเราก้าวหน้าโดยดี. ความจริงการก้าวหน้านี้ จะเรียกว่าก้าวหน้าก็ไม่ได้ เพราะว่าขยายออกไปมาก จึงต้องมีการใช้สตางค์มากขึ้น. สิ่งที่ท่านทั้งหลายได้บริจาค จึงเป็นสิ่งที่ทำให้โครงการนี้ดำเนินต่อไปได้. ที่ตั้งเป็นมูลนิธินั้นก็ให้โครงการมีการดำเนินการไปได้ด้วยดีตามจุดประสงค์ เพราะว่าถ้าไม่ได้ตั้งเป็นมูลนิธิ จะทำให้กิจการที่กว้างขวางนี้ไม่สามารถที่จะบริหารไกลออกไปอีก.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี

ปัจจัยสำคัญคือความร่วมมือทางวิชาการ รวมทั้งกำลังของทรัพยากรและเครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ. ฉะนั้นที่ท่านทั้งหลายได้มาบริจาคในวันนี้ ก็เป็นการอุ้มชูให้โครงการหลวงนี้ดำเนินการได้ต่อไป และเชื่อว่าโครงการหลวงนี้จะปัจจัยสำคัญสำหรับให้ประเทศชาติมีความสุข มีความก้าวหน้า มีความสงบได้ เพราะว่าประชาชนที่ยากจนก็ได้รับการช่วยเหลืออย่างแบบเบ็ดเสร็จ.

ทางราชการมีส่วนหนึ่งที่ทำให้การบริหารงานที่ทำยากอยู่ที่ว่าแบ่งเป็นกระทรวง ทบวง กรม. กระทรวง ทบวงกรมเหล่านั้น อาจมีการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนกันได้ หรือไม่สอดคล้องกันก็ได้. มูลนิธิจึงพยายามที่จะปฏิบัติ ให้การพัฒนาสอดคล้องเป็นกันเอง ให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันได้ดี และทางมูลนิธิโครงการหลวงก็หวังว่าจะเป็นประโยชน์ให้ส่วนราชการงานต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยกันเอง โดยที่ไม่ต้องกลัวจะถูกว่า ว่าก้าวก่ายกัน. ฉะนั้นการที่ท่านทั้งหลายได้ร่วมมือช่วยให้ทรัพยากร เพื่อทำงานนี้ดำเนินไปด้วยดี ก็เป็นการช่วยให้ทางราชการดำเนินงานที่อยู่ในหน้าที่ ซึ่งจะทำให้ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความก้าวหน้า และมีความอยู่เย็นเป็นสุข. ก็ขอขอบใจทุกท่านที่ได้ร่วมมืออย่างดี ทำให้กิจการและจุดประสงค์ของมูลนิธิโครงการหลวงนี้ดำเนินไปสู่เป้าหมายที่มีอยู่ คือความสุขของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ.

ก็ขอให้ทุกท่านได้มีความเจริญรุ่งเรือง และมีความตั้งใจอันแน่วแน่ที่จะเผื่อแผ่ช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข ทำให้ประเทศของเราที่มีความก้าวหน้า และเจริญยิ่งขึ้นไปขอขอบใจทุกท่านที่ได้บริจาค และขอให้มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานสมาคมนักเรียนไทยในประเทศญี่ปุ่น ในพระบรมราชูปถัมภ์

ในการประชุมสามัญประจำปี

ณ ห้องประชุมสมาพันธ์เยาวชนญี่ปุ่น กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

วันอาทิตย์ ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗

ขอแสดงความชื่นชมด้วย ที่สมาคมนักเรียนไทยในประเทศญี่ปุ่น ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดงานประชุมประจำปีขึ้นดังเคยในปีนี้อีก. การประชุมเช่นนี้ควรมีประโยชน์มาก เพราะเป็นเหตุให้เกิดความคุ้นเคย เข้าใจ และปรองดองกันในทางที่ดี. ความสามัคคีปรองดองนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดของบุคคลในการที่จะทำการงานใหญ่ ๆ ระดับชาติ รวมทั้งการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น ให้ประสบสุขราบรื่น.

ท่านทั้งหลายมาอยู่ในต่างประเทศ ห่างไกลจากบ้านเกิดเมืองนอน บางคนอยู่มาหลาย ๆ ปี อาจมีความคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้นว่า โลกทุกวันนี้แคบลง การถือเรื่องชาติกำเนิดมีใช้สิ่งสำคัญอันควรคำนึงถึงแล้ว. ข้าพเจ้าใคร่กล่าวแก่ท่านว่า ถึงอย่างไรความเป็นไทยนั้นก็ยังคงมีอยู่อย่างหนึ่งที่มีค่าระดับโลกอยู่ ไม่ควรที่ใครจะละเลยทำลายเสีย เพราะจะทำให้สูญเสียสมบัติมีค่านั้นไป. คนที่จะรักษาความเป็นไทยได้มั่นคงที่สุด ดีและเหมาะสมที่สุด ไม่มีใครอื่นนอกจากคนไทย. เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะอยู่ ณ แห่งใด คนไทยมีหน้าที่ต้องรักษาความเป็นไทยเสมอ ทั้งทางวัตถุ ทางจริยธรรม และภูมิปัญญา.

ขออวยพรให้การประชุมครั้งนี้สัมฤทธิ์ผลตามที่มุ่งหมายทุกประการ และขอให้ผู้มาร่วมชุมนุมประสบความสุข ความสวัสดิ และความสมประสงค์ในสิ่งที่ควรปรารถนาทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาประจำกระทรวง

เฝ้า ฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๗

การที่ผู้พิพากษาที่จะเข้ารับหน้าที่ได้กล่าวคำปฏิญาณเช่นนี้ เป็นระเบียบที่เหมาะสมและถูกต้อง เพราะว่าผู้พิพากษาเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน หรือส่วนของอำนาจอย่างหนึ่งของประเทศชาติในระบบประชาธิปไตย ซึ่งมีส่วนสำคัญก็คือส่วนบริหาร ส่วนนิติบัญญัติ และส่วนตุลาการ ในการที่จะปกครองประเทศให้ประชาชนมีความสุข มีความเจริญ และมีความปลอดภัย.

ในคำปฏิญาณนั้นมีส่วนสำคัญอยู่ว่า จะพยายามปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต หมายความว่าไม่ทำอะไรที่ผิดที่ทำให้เสียหายต่อส่วนรวม จะทำด้วยความปราศจากอคติ หมายความว่าไม่ทำอะไรที่ไม่ควรทำ. อคติแปลว่าไม่ไป ที่ไม่ควรไป หรือคิดสิ่งที่ไม่ควรทำ. อคตินี้เป็นไปได้ ด้วยอำนาจของความชอบ คือความพอใจ ด้วยอำนาจของความไม่พอใจ คือความเคือง ด้วยอำนาจของความไม่รู้ คือไม่รู้เรื่อง หรือไม่รู้วิชาการ หรือไม่รู้ว่าจะไร้อุทต้อง และด้วยอำนาจของความกลัว. สี่อย่างนี้เป็นอคติสี่ ซึ่งผู้พิพากษาจะต้องระมัดระวังที่สุด. ต้องเว้นอคติสี่โดยเด็ดขาด เพราะว่าผู้พิพากษานั้นเป็นผู้ทรงความยุติธรรม. ความยุติธรรมนั้นต้องปราศจากอคติ เพราะว่าถ้าเราไปเบียดความจริง หรือหลบความจริง ด้วยความที่เราชอบ หรือเราเกลียด หรือเรากลัว หรือเราไม่รู้ นั้น จะทำให้การตัดสินใจหรือการตัดสินความนั้นเสียไป ไม่เป็นสิ่งที่ยุติธรรม. ยุติธรรมก็หมายความว่าสิ่งที่ทำในความดี ความชอบธรรม และความถูกต้อง. ฉะนั้นทุกอย่างที่ท่านได้เปล่งวาจาสั้น ๆ เมื่อตะก็มีความหมายทั้งนั้น ไม่ใช่เป็นคำเปล่งที่เล่น ๆ แล้วก็ผูกมัดท่านตลอดชีวิตราชการของท่าน หรือแม้จะไม่ใช่ชีวิตราชการก็ควรผูกมัดในชีวิตทั่วไปจนตาย.

ผู้พิพากษาเมื่อเปล่งวาจาเช่นนี้ ก็ถือว่าผู้ที่ได้รับหน้าที่โดยสมบูรณ์ และเป็นที่น่าถือของประชาชน ทำให้เป็นที่พึ่งของประชาชนได้โดยแท้จริง. ถ้าท่านได้ปฏิบัติดีชอบตามคำปฏิญาณนั้น ก็ถือว่าท่านเป็นคนครบคน. เชื่อว่าท่านก็ตั้งใจ เพราะตะก็การเปล่งวาจาก็มีความเข้มแข็ง แข็งแรง ก็นับว่าท่านได้ตั้งใจจริง ๆ คือตั้งใจที่จะทำตาม

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายประมาท ชันชื้อ

ที่กล่าว. ฉะนั้นก็ขอให้ท่านได้รักษาคำปฏิญาณนี้อย่างเคร่งครัด และการรักษาคำปฏิญาณด้วยอย่างเคร่งครัด ตลอดชีวิตนี้ จะทำให้ท่านทั้งหลายมีความเจริญรุ่งเรือง มีความสำเร็จทั้งในราชการทั้งในส่วนตัว จะมีความพอใจ จะมีความสุขใจที่ได้ทำงานที่ถูกต้อง. แม้ทางร่างกายก็เชื่อว่าจะสมบูรณ์ แข็งแรง ไม่มีเจ็บไข้ หรือมีน้อยที่สุดในทางจิตใจก็จะมีความสุขพอใจ มีความสุข.

ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้สามารถรักษาคำปฏิญาณนี้ไว้ เพื่อความสุขของตัวเอง และเพื่อความสุขของส่วนรวม ความมั่นคงของประเทศชาติ และความเจริญของประชาชน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานคณะกรรมการจัดทำหนังสือ
ภาพถ่ายฝีพระหัตถ์พัฒนาประเทศและนิทรรศการภาพถ่ายฝีพระหัตถ์^(๒)
เฝ้า ฯ น้อมเกล้า ฯ ถวายหนังสือ “ภาพถ่ายฝีพระหัตถ์พัฒนาประเทศ”
และทูลเกล้า ฯ ถวายเงินเพื่อทรงใช้ในพระราชกรณียกิจ

ตามพระราชอัธยาศัย

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๗

ขอขอบใจคณะกรรมการที่ได้จัดพิมพ์รูป และได้นำเงินมาสำหรับช่วยในการพัฒนาประเทศ และขอบใจผู้ที่
ได้ให้เงินสำหรับให้การพิมพ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี.

ในการนี้ก็บอกว่าได้ผลทางข้อหนึ่ง. ชั้นแรก รูปที่ถ่ายเราก็ดัดเอาไปให้เลือกพิมพ์ขึ้นมาเป็นหนังสือ ก็เป็น
สิ่งที่ทำให้มีความสุขให้สบายใจ เพราะว่าการถ่ายรูปนั้นไม่ได้ตั้งใจที่จะถ่ายรูปให้เป็นศิลปะ หรือจะเป็นเทคโนโลยี
ชั้นสูงอะไร เป็นเพียงแต่กดชัตเตอร์ไว้สำหรับเก็บให้เป็นทีระลึก. แล้วก็ถ้ารูปนั้นดี มีคนได้มาเห็นรูปเหล่านั้นและก็
พอใจ ก็ทำให้เป็นการแผ่ความสุขไปให้กับผู้ที่ได้ดู เพราะว่าเราชอบ. หมายความว่าได้ให้เขามีโอกาสได้เห็น
ทัศนียภาพที่เขาอาจไม่ค่อยได้เห็น หรือในมุมที่เขาไม่เคยเห็น ก็แผ่ความสุขไปให้เขาอีกทีหนึ่ง ซึ่งเป็นจุดประสงค์
ของการถ่ายรูป คือถ่ายรูปสำหรับให้ได้เก็บไว้เพื่อมีความสุขในภายหลัง และแผ่ความสุขนั้นให้แก่ผู้อื่นที่ได้เห็น.
ยิ่งมาพิมพ์เป็นหนังสือแล้วก็แจกจ่ายไปให้ผู้อื่นได้ดูหลายรูปรวมกัน เป็นรูปเป็นเล่ม ก็ได้ผลในทางนี้อีกมาก แล้วก็
ทำให้ทุกคนอยากที่จะบริจาคเงินสำหรับช่วยพัฒนา.

ในรูปเหล่านั้นอาจเห็นภูมิประเทศที่น่าจะต้องพัฒนา เพราะว่าเป็นภูมิประเทศที่เสื่อมโทรม หรือภูมิประเทศ
ที่น่าจะช่วยให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น. เงินที่ให้มาเป็นตามจุดประสงค์ที่จะไปฟื้นฟูภูมิประเทศเหล่านั้น ก็จะไปทำ.
ถ้าหากเป็นรูปที่กิจการซึ่งฟื้นฟูพัฒนา กำลังดำเนินการไป ก็จะทำให้ผู้ที่เห็นเข้าใจว่างานกำลังทำอยู่ เพื่อที่จะทำให้
ภูมิประเทศเหล่านั้นน่าดูขึ้น หรือบางทีเมื่อฟื้นฟูหรือพัฒนาแล้วไปถ่ายรูปอีกที ก็ทำให้เห็นได้ว่ามีผล. ทำให้
ภูมิประเทศของประเทศไทยนี้ได้มีการดูแลเอาใจใส่ แล้วก็จะไม่เสื่อมโทรมต่อไป.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายจิตต์ จงมันคง

ฉะนั้นการที่ท่านได้ทำประมวลรูปเป็นเล่มนี้ ก็ควรจะมีประโยชน์อย่างนี้ เพราะทุกคนก็จะได้รับประโยชน์จากการดูรูปเหล่านี้. จึงเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม ที่ท่านทั้งหลายได้พยายามทำเป็นผลสำเร็จ. นอกจากนี้ก็ได้รับเงินตอบแทนมา ก็สามารถที่จะนำเงินเหล่านี้ไปทำการพัฒนาต่อไป. ฉะนั้นกิจการนี้เป็นที่น่าอนุโมทนา และก็น่าชื่นชมจริง ๆ. ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้จัดให้มีการพิมพ์หนังสือและจำหน่าย นำรายได้มาให้เพื่อที่จะปฏิบัติตามจุดประสงค์. การนี้ก็รู้สึกว่าจะไม่ต้องให้พรกับท่าน เพราะว่าท่านก็ได้รับความสุขแล้ว แล้วก็เชื่อว่าท่านจะได้รับความสุขต่อไป เพราะว่าการทำงานที่ดีย่อมมีผลสนองให้แต่ละคนมีความสำเร็จในชีวิตในการทำงาน.

ก็ขอให้ทุกคนได้มีความสุขกายสบายใจ หมดทุกข์หมดภัย และสิ่งใดที่นักปฏิบัติทำงานก็ให้มีความสำเร็จทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่ ว่าที่ร้อยตำรวจตรี

ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๖

พระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มพื้ทักซ์ชนาธิปไตย

แก่ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูง รุ่นที่ ๑๒ , ๑๓

พระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มสันติพิทักษ์

แก่ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรผู้กำกับการ รุ่นที่ ๑๙ , ๒๐

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่และปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พร้อมทั้งมอบประกาศนียบัตร กับเข็มพื้ทักซ์ชนาธิปไตย และเข็มสันติพิทักษ์ แก่ผู้สำเร็จการศึกษาบรมตามหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูง และหลักสูตรผู้กำกับการ. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ผู้ที่เข้ามาเป็นตำรวจย่อมทราบดีกันทุกคน ว่างานในหน้าที่ของตำรวจนั้นเต็มไปด้วยปัญหาสารพัด ทั้งยังมีภัยอันตรายที่จะต้องพาดพิงเข้าเสี่ยงอีกเป็นอันมาก ในภารกิจและสถานการณ์ที่ล่อแหลมทั้งปวง. ตำรวจทุกคนจึงต้องตั้งตัวตั้งใจให้มั่นคงและหนักแน่นเป็นพิเศษ ในอันจะรักษาความสุจริตและถูกต้องไว้ทุกเมื่อ ด้วยความเพียรพยายาม ความกล้าหาญ อดทน เสียสละ และด้วยสติปัญญาความรู้เท่าทันเหตุการณ์. นอกจากนั้นยังจะต้องฝึกฝนความรู้ความคิดวินิจฉัยของตนให้กระจ่างแจ่มชัด พร้อมทั้งจะนำมาใช้การให้ได้ทุกขณะ. ความระมัดระวัง ตั้งใจและเตรียมตัวพร้อมอยู่เสมออย่างนี้ จะช่วยประคับประคองและส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นภาระยากลำบากนั้นได้สำเร็จ.

อีกประการหนึ่ง ใครจะเตือนว่า อุปสรรคสำคัญในการทำงานก็คือความท้อถอยและความหวั่นเกรงต่ออิทธิพลต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุบั่นทอนความฉลาดสามารถในตนเอง กับทั้งความเที่ยงตรงต่อหน้าที่อย่างร้ายกาจ. ในเรื่องนี้ ขอให้แต่ละคนระลึกว่า ตำรวจนั้นเป็นฝ่ายที่ตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม ย่อมอยู่ในสถานะที่เหนือกว่า

ผู้ทำผิด และสามารถปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ให้สมบูรณ์ได้ในทุกสถานการณ์ ไม่มีทุจริตชนคนใดจะเอาชนะความดีและความสามารถของตำรวจได้.

ด้วยอำนาจแห่งความสุจริตและความตั้งใจจริง ที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมของประเทศและประชาชน ขอให้ทุกคนมีความปลอดภัยในกาลทุกเมื่อ และให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองทั้งในชีวิต ทั้งในหน้าที่การงานสามารถสร้างเกียรติยศชื่อเสียงให้แก่ตน แก่สถาบันตำรวจไทย ใ้ทั้งยามเด่นและดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไปชั่วกาลนาน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่คณะบดีคณะนิติศาสตร์^(๒) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นำคณะผู้ร่วมจัดการแข่งขันเดิน - วิ่ง เข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินรายได้
จากการจัดงานเพื่อสมทบทุนโครงการแก้ปัญหาคาจรจร
ตามพระราชดำริ

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๗

ขอขอบใจที่กรรมการได้นำเงินมาสมทบทุนในการแก้ไขปัญหาคาจรจร และได้แถลงว่าจะทำในขอบเขต
ของหน้าที่ของตนที่จะช่วยแก้ปัญหาคาจรจร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือแต่ละคนจะต้องทำ
ในขอบเขตของหน้าที่ของตน และประสานกับผู้อื่นที่มีหน้าที่ต่างกัน.

การจราจรส่วนหนึ่งต้องพึ่งกฎจราจรอย่างที่ได้แถลงมา เพราะว่าถ้าแต่ละคนเคารพกฎจราจร การสัญจร
ก็คงจะเรียบร้อยขึ้น มีระเบียบมากขึ้น และไม่มีการขัดข้องอุบัติเหตุที่มีในท้องถนนก็น่าจะลดลงไป. แต่ปัญหา
สำคัญอยู่ที่ว่า ถ้าทุกคนเคารพกฎจราจรจริง ๆ ก็จะทำให้การจราจรเคลื่อนได้ดี แต่ถ้ามีสักคนเดียวที่ไม่เคารพ
อาจทำให้เกิด เช่นเกิดอุบัติเหตุ ทำให้ทั้งเมืองติดชะงักก็ได้. ฉะนั้นก็เป็นกรบ้านที่ได้ตั้งไว้กับตัว ที่ค่อนข้างจะยาก
เพราะว่าจะต้องให้ทุกคนสามารถที่จะรู้จักกฎจราจร และปฏิบัติตามกฎจราจร ซึ่งถ้าได้ปฏิบัติตามกฎจราจรสัก
๕๐ เปอร์เซ็นต์ ก็จะเป็นผลที่ดีมาก. ถ้าสอบก็คงสอบผ่านได้ แต่ว่าการสอบผ่านได้นั้น ผลอาจออกมาเป็น
ศูนย์เปอร์เซ็นต์ก็ได้. ฉะนั้นก็เห็นใจท่านทั้งหลายที่ได้ตั้งใจ แต่ว่าผลไม่ค่อยได้. ถ้าผลไม่ค่อยได้ ข้อสำคัญต้องดูว่า
ผลที่ได้ แค่นั้นก็ตาม จะทำให้ช่วยส่วนรวมได้.

ตอนนี้เกี่ยวข้องกับกาจรจร หรือปัญหาคาจรจรเกี่ยวข้องกับแขนงอื่นของวิชาการทั้งหมด. นี้ของ
ท่านก็เป็นนิติศาสตร์ คือกฎหมายกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะต้องตั้งให้ดี. แม้กฎหมายหรือกฎหมายเกี่ยวข้องกับกาจรจร
ก็ไม่เป็นสิ่งที่ดีร้อยเปอร์เซ็นต์. มีหลายสิ่งที่ยึด. แม้ในกฎหมายกาจรจรถ้าไปดูจริง ๆ ยึดกัน. ฉะนั้นไม่สามารถที่
จะปฏิบัติ. ข้อต่อไปก็คือ เมื่อมีกฎหมายทุกคนก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้น และมีเจ้าหน้าที่ที่จะต้องเป็นผู้ดูแล

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) รองศาสตราจารย์ สุรเกียรติ์ เสถียรไทย

ในการปฏิบัติ ก็คือตำรวจ หรือต่อไปก็คือศาล. ทั้งหมดนี้ ผู้ที่ปฏิบัตินั้นก็อาจปฏิบัติไม่ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์. ถ้าร้อยเปอร์เซ็นต์ก็หมดปัญหา หรืออาจไม่หมดก็ได้. เพราะว่าถ้าทำร้อยเปอร์เซ็นต์เพื่อกฎหมาย จราจร ไม่สอดคล้องกัน อาจชนกันก็เป็นได้. แต่ว่าอย่างน้อยที่สุด ถ้าหากเจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจและฝ่ายศาลทำงาน ให้สอดคล้อง ก็คงแก้ไขปัญหาลงได้ดี. ปัญหาในทางรักษาฎาจราก็จะดีขึ้น มีผลมากขึ้น.

อีกอย่างหนึ่ง ก็จะต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้. สำหรับการจราจร เครื่องมือนั้นสำคัญที่สุดก็คือถนน. ก็ต้องมีถนนที่เหมาะสม มีเครื่องควบคุมจราจรที่เหมาะสมและมีกฎเกณฑ์ของแต่ละแห่ง แต่ละส่วน ของผิวจราจรนั้น ให้เหมาะสม. อันนี้ก็ไม่ใช่เรื่องของนิติศาสตร์ ไม่ใช่เรื่องของรัฐศาสตร์ หรือของตำรวจ หรือของศาล เป็นเรื่องของวิศวกรรม. ก็จะต้องทำวิศวกรรมให้ดีขึ้น คือหมายความว่าทำถนนให้ดีขึ้น ให้สอดคล้องซึ่งเป็นการบ้านที่หนักที่สุด เพราะว่ากรุงเทพ ฯ ได้สร้างมาเป็นเวลา ๒๐๐ ปีแล้ว ไม่ได้มีแผนผังเมืองที่จริง ๆ จัง ๆ. ก็มีการผังเมือง ของทางการ แต่ว่าไม่ค่อยได้ประโยชน์มากนัก เพราะว่าคนไทย ตามชื่อเป็นคนไทย คือมีอิสระบังคับกันไม่ได้. จะสร้างอะไรก็สร้างอยากจะทำวันนี้ก็สร้าง ก็ไปขวางกับคนอื่น คือขวางทางอื่น. อันนี้ก็เลยแก้ไขไม่ได้. ซึ่งทำให้เห็นได้ ถ้ากางแผนที่กรุงเทพ ฯ แล้วจะสั่นหัวกันทั้งนั้น หรือไม่สั่นหัว เพราะว่าอาจไม่เข้าใจก็ได้ อาจดูแผนที่ ไม่เป็น. แต่ถ้าดูแผนที่จริง ๆ มีคนมาชี้แจงว่า เราอยากไปจากที่แห่งหนึ่งไปอีกแห่งหนึ่ง ต้องผ่านเส้นทางไหน จะเข้าใจว่ามันเป็นไปไม่ได้. สมมุติว่าคนสองคนในเมืองจะไปในเวลาเดียวกัน จากบ้านไปที่ทำงานจะสวนกัน. เมื่อสวนกันแล้วไม่ยอมถอยกันก็ชนกัน แล้วก็ทำให้ทั้งหมดเป็นอัมพาต. ฉะนั้นจะต้องมีผังเมืองให้ดีขึ้น หรือมีการ สร้างถนนที่เหมาะสมขึ้น ให้เหมาะสมกับการจราจร.

ที่พูดถึงโครงการพระราชดำริ ทุกคนก็คงต้องงง เพราะว่าที่ทราบกัน เงินที่ให้สำหรับโครงการ พระราชดำรินี้มี ๒ ส่วนสำคัญ. ส่วนหนึ่งคือสนับสนุนให้มีสายตรวจตำรวจ อีกส่วนหนึ่งให้มีการปรับปรุง ขยายเส้นทางสัญจร. นอกจากนั้นก็ยังมีเส้นทางไม่ใช่สำหรับรถ แต่สำหรับคนข้ามถนนอีก. อาจเห็นว่ามีเงิน

เท่าไรก็อาจไม่พอ แต่ว่าที่ทำนั้นก็จะเป็นจุด ๆ ซึ่งทางราชการทำไม่ได้ เพราะว่าถ้าทางราชการทำ จะต้องทำทุกแห่งพร้อมกัน เพราะกลัวเขาว่าฝนตกไม่ทั่วฟ้า. เมื่อสองปีที่ผ่านมา ก็เห็นได้ว่าฝนตกมักจะทั่วฟ้า เพราะว่าฝนตกหนัก เมื่อตกหนักแล้วน้ำก็ท่วม. คราวนี้ก็เกิดปัญหาว่าทำไมน้ำท่วม ทำไมน้ำไม่ไหล ก็จะต้องเป็นปัญหาเพิ่มเติมขึ้นมาอีก. นอกจากสร้างถนนที่จะต้องพัง ก็จะต้องสร้างทางน้ำอีก. คือมีปัญหามากมาย ถ้าหากว่าอยากทำจริง ๆ. ทุกคนก็ร้องเรียนมาว่า ทำไมไม่ทำอย่างนี้ ทำไมไม่ทำอย่างโน้น ตรงนี้ก็ต้องการเหมือนกัน. จริงแต่ว่ากำลังเงินมันไม่มี ก็จะต้องทำตามทีนี้กว่าควรจะทำ.

อันนี้ก็อาจไม่น่าพูด ที่ทำโครงการพระราชดำรินี้ ทำตามมีตามเกิด ไม่ใช่มีแผนแท้. แผนนะมี แต่ว่าไม่ปฏิบัติ. ปฏิบัติทั้งหมดไม่ได้. ถ้าปฏิบัติทั้งหมด จะต้องสร้างเมืองใหม่ แล้วสร้างเมืองใหม่ก็เกิดปัญหาในทุกทาง ทั้งทางนิติศาสตร์ ทางการค้า และทางวิศวกรรม. มีความคิด มีโครงการที่จะสร้างเมืองใหม่ แต่ไม่ใช่อย่างที่เขาคิดจะทำกัน. อย่างที่เขาคิดจะทำกัน สร้างเมืองเพื่อที่จะเกิดปัญหา. แต่ที่เราคิดเป็นการสร้างเมืองเพื่อที่จะเป็นตัวอย่าง และทำให้เมืองเดิมของเราคือกรุงเทพมหานครนี้ เป็นเมืองที่โปร่ง เป็นเมืองที่น่าดู เป็นเมืองประวัติศาสตร์ และเป็นเมืองสวยงาม. ส่วนเมืองใหม่นั้นก็เป็นเมืองสวยงามเหมือนกัน และสะดวกสบายทุกอย่าง. สำหรับเรื่องของรถ จะเป็นลอยฟ้าหรือดำดินก็ไม่ทราบ ก็จะมีได้ แต่วางแผนให้ดี ไม่ต้องเกิดปัญหา. อย่างทำรถใต้ดิน ที่เป็นปัญหา คือเดี่ยวไปชนเสาเข็ม. ถ้าเล่นไปที่ไหน ต้องไปชนเสาเข็มแน่นอน ถ้าทำใต้ดิน. ที่ที่เสนอจะไม่ต้องไปชนเสาเข็ม เพราะไม่มีเสาเข็ม แล้วจะสร้างการขนส่งมวลชนที่เหมาะสม. การคมนาคมมีทั้งถนน มีทั้งทางต่างระดับลอยฟ้า มีทั้งทางใต้ดิน มีทั้งคลอง สำหรับให้มีการคมนาคมทางเรือก็ได้ คลองสำหรับระบายน้ำก็ได้ ทำทั้งหมดให้สำเร็จ.

อันนี้เคยไปถามคนที่เขารู้ทางอนาคต. ถามเขาว่าแฮียด ๗๒ นี้ ก็มีเป้าหมายแล้วที่จะสร้างเขื่อนเพื่อป้องกันภัยแล้ง แต่ว่าแฮียด ๘๔ จะมีเมือง เรียกว่าเมืองสวรรค์เมืองที่ดี มีไหม มีทางไหม. เขาบอกว่ามีทาง.

ก็เลยขอให้ไว้ใจว่าเราคิด คิดอยู่ จะสร้างเมืองสวรรค์ จะทำให้กรุงเทพมหานครนี้เป็นกรุงเทพฯ ๑ เมืองสวรรค์ แล้วก็เมืองใหม่นั้นก็เป็นเมืองสวรรค์เหมือนกัน. ไม่ได้เป็นการย้ายเมืองกรุงเทพฯ ๑ ไปที่อื่นไกล แต่ว่าเป็นการปรับปรุงให้ดีขึ้น. อันนี้พูดอย่างนี้สำหรับแห่ท่าน ให้ท่านคิด เพราะว่าแต่ละคนก็คงต้องคิดว่า เอ้อ... จะไปทำที่ไหน ก็คิดเอาเอง. ก็เคยพูดเสมอว่า ถ้าบอกให้ทราบว่าจะทำตรงไหน เดียวเกิดเดินชบวนมา แล้วก็มาต่อว่า. แต่อันนี้มาต่อว่าก็ต้องยอม แต่ว่าก็เป็นโอกาสที่คิด. ฉะนั้นเลยทำให้คิดว่าทุกอย่างนี้จะต้องอาศัยทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายนิติศาสตร์ อย่างที่ท่านเป็น ทั้งฝ่ายวิศวกรรม ทั้งฝ่ายรัฐศาสตร์ แล้วก็ฝ่ายอื่น ๆ ทุก ๆ ด้าน. ฉะนั้นที่พูดอย่างนี้ก็เพื่อให้ท่านทราบว่า กำลังคิด ไม่ใช่ไม่คิด แล้วก็หวังสำเร็จตามที่คิด เป็นเวลาอีกรอบครึ่ง หมายความว่า ๘๔. แหยด ๘๔ ถ้าช่วยกันทำจริง ๆ แล้วสำเร็จแน่. ก็เลยนึกว่าแหยด ๗๒ นั้นน่าจะกำลังสำเร็จ เพราะว่าเดี๋ยวนี้อุปสรรคต่าง ๆ ก็ผ่านพ้นไปอย่างดีคนเข้าใจ. หมายความว่า คนเดี๋ยวนี้เข้าใจว่าจะต้องทำอะไร. เมื่อแหยด ๖๐ จะทำอะไรทำไม่ได้. จะบอกให้ทำอย่างนี้ก็คัดค้าน ทำอย่างโน้นก็คัดค้าน. แต่มาแหยดครึ่ง ๖๖ นั้น คนก็รู้สึกว่าจะเข้าใจว่าต้องทำอะไร และทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันทำ.

วันนี้ก็ประหลาดมากที่เห็นฝ่ายนิติศาสตร์มาแก้ไขกัน แต่ว่าพวกท่านก็มีส่วนเหมือนกันที่จะแก้ปัญหาทั้งหลาย. ฉะนั้นก็ขบใจที่นำเงินมาช่วยแก้ปัญหานี้ แล้วก็คงไว้ใจว่าจะไปใช้จริง ๆ. ยังไม่ทราบว่าจะใช้อย่างไร. เดี่ยวนี้ก็เงินอยู่ จ่ายไปแล้ว ๒๐ ล้าน เหลืออีก ๒๐ ล้าน. ๒๐ ล้านนี่ก็ต้องใช้. อาจแปลกใจว่าไปใช้อย่างไร. อย่างต่อว่าถ้าท่านคิดจะต่อว่าก็อย่าให้ คือถ้าไม่ไว้ใจก็อย่าให้. ฉะนั้นถ้าหากเห็นว่าโครงการพระราชดำริไม่ดีก็อย่ามาให้. ตอนนั้นมาให้แล้วก็หมายความว่าไว้ใจ. ถ้าทำอะไรที่ไม่พอใจก็กระซิบบอกว่าไม่พอใจตรงไหน. แก้ไขได้. ถ้าแก้ไขไม่ได้อย่ามาโจมตี. การไม่โจมตีกันนี้จะทำให้โครงการสำเร็จได้. พูดอย่างนี้ออกจะมากไปหน่อย. ฉะนั้นจะอย่างไรก็ดีใจที่ทุกคนเริ่มเข้าใจว่าต้องร่วมมือกัน. แม้จะเกิดปัญหาอย่างปัญหาจรรยาบรรณนี้ ทุกคนต้องมีหน้าที่ มีส่วนที่จะทำ. ไม่ใช่บอกว่า ทำไมคนโน้นไม่ทำ เราต้องทำ. แล้วก็ที่ได้เดินก็ยังแปลกดี คงจะซ่อมเดิน หรือว่าเขาอาจห้ามไม่ให้

รถเข้าเมือง ก็ต้องซ่อมเดิน. อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหา แต่บังเอิญเป็นหลายพันคนก็รู้สึกแน่นเหมือนกัน. อย่างไรก็ตาม ก็เป็นการแก้ปัญหอย่างหนึ่ง. ขอให้งานที่ท่านคิดช่วยกันนี้ให้เป็นผลสำเร็จ แล้วก็ทำยที่สุดที่ท่านมีอามัยแข็งแรงพอที่จะทำงานต่อไป. ขอขอบใจท่านที่ร่วมมืออย่างดีแล้วก็สำคัญที่สุดไม่ใช่เงินที่เอามาให้ เป็นงานที่ตัวทำ ทำให้ดี ๆ อย่างอาจารย์ก็สอนให้ดี ๆ อย่างนักศึกษานิสิตก็ให้เรียนให้ดี ๆ เพื่อที่จะสามารถที่จะปฏิบัติงานต่อไปเพื่ออนาคต เพราะว่าบ้านเมืองของเราต้องอยู่อีกนาน.

ขอให้ทุกคนได้สำเร็จในกิจการที่มีอยู่ แล้วก็ให้มีกำลังทั้งกาย ทั้งใจ ที่จะปฏิบัติหน้าที่และทำงานของตน เพื่อให้มีผลสำเร็จที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญ ความสุข. ขอให้ประสบความสำเร็จรุ่งเรืองทุกคน.

พระบรมราโชวาท

เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันศุกร์ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๗

ข้าราชการเป็นผู้มีหน้าที่การงานกว้างขวาง ต้องเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมากและการเกี่ยวข้องกับประสานประโยชน์กันนั้นต้องอาศัยมิตรจิตและความเข้าใจอันดีต่อกันเป็นพื้นฐาน. ผู้ฉลาดจึงควรปรับปรุงการกระทำความดีของตัวเองให้สุจริตผ่องใสพยายามสร้างเสริมความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่นให้สมบูรณ์ ทั้งพึงระลึกอยู่เสมอด้วยว่า ผู้อื่นเขาก็มีความมุ่งหวังที่จะสร้างสรรค์ความดีความเจริญเช่นเดียวกันกับเรา. ถ้าหากทุกฝ่ายทุกคนมีความเข้าใจดีต่อกัน การร่วมมือประสานงานย่อมจะเป็นไปได้โดยสะดวก และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การแก้ปัญหาของบ้านเมือง.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๑๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๗

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ ชุมชนชาวไทยในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเงิน
กับน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายสิ่งของ
เพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนโครงการศูนย์พัฒนา
และบริการด้านการเกษตรห้วยซอน - ห้วยซั่ว (หลัก ๒๒)
กับโครงการส่งเสริมกิจกรรมของโรงเรียนเลี้ยงเด็กกำพร้า
แขวงเวียงจันทร์ (หลัก ๖๗) ตลอดจนโรงพยาบาล ๑๐๓
ของกองทัพประชาชนลาว
ณ โรงแรมล้านช้าง กำแพงนครเวียงจันทร์
วันเสาร์ ที่ ๙ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๗

ในโอกาสที่ได้มาเยี่ยมสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็ได้เห็นภูมิประเทศและได้พบกับเจ้าหน้าที่
ทั้งฝ่ายรัฐบาลและประชาชนของลาว ทำให้มีความรู้สึกที่ดีใจที่มีโอกาสมาเยี่ยมมิตรประเทศ และในโอกาสนี้ก็ได้มา
พบคนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศนี้ ซึ่งทางท่านทูตก็ได้แจ้งว่ามีหลายประเภท ตั้งแต่ประเภทที่เป็นข้าราชการหรือ
เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจที่มาพำนักอยู่ในประเทศลาว เป็นพวกที่ไป ๆ มา ๆ หรือเรียกว่าเป็นพี่น้องกันที่ข้ามเขตแดน
เข้า ๆ ออก ๆ เป็นประจำมาช้านานอีกประเภทหนึ่ง อีกประเภทหนึ่งก็เป็นพวกที่ได้มาทำมาหากิน ตั้งการค้าหรือ
การปฏิบัติเล็ก ๆ น้อย ๆ ในประเทศลาว และอีกประเภทหนึ่งก็คือผู้ที่มาเป็นครั้งเป็นคราว และได้มาลงทุนใน
ประเทศลาวนี้ และได้ร่วมมือกับทางฝ่ายทางการลาว ทั้ง ๔ ประเภทนี้ก็มีเหตุผลที่มาแตกต่างกัน มีฐานะต่างกัน
กัน แต่รวมแล้วก็มีฐานะเหมือนกัน คือเป็นผู้ที่เป็นผู้แทน เป็นตัวแทนของคนไทยทั้งหลายที่มาทำกิจการต่าง ๆ
ในประเทศลาวนี้มีหน้าที่เหมือนกันทุกคน คือจะต้องปฏิบัติงานและปฏิบัติตนให้เป็นที่น่ารักใคร่ของทั้งประชาชน
ทั้งฝ่ายทางการของลาว เพื่อที่จะให้ทั้งสองประเทศมีความเจริญ มีความมั่นคง และมีความสงบสุข

ในการทำเช่นนี้ เพื่อความสงบสุขหรือความมั่นคงของทั้งสองประเทศนี้ก็มีวิธีการแตกต่างกัน แต่ว่า
ถ้าหากว่าต้องคิดว่า ถ้าหากว่าประเทศทั้งสองไม่มีความสงบ ก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานของตัว ผู้ที่ทำการค้า

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ก็ไม่สามารถที่จะทำการค้าโดยมีกำไรมีความก้าวหน้า ฉะนั้นสิ่งที่สำคัญสำหรับคนไทยทุกคน จะมีฐานะใดก็ตาม มาอยู่ในประเทศนี้ คือจะต้องทำงาน และวางตัวให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนและทางการของประเทศลาวนี้ ถ้าทำอย่างนี้ได้ก็นับว่าได้ทำหน้าที่โดยสมบูรณ์ และต้องระลึกถึงว่า ถ้าหากว่าไม่สามารถที่จะทำให้เป็นผลสมบูรณ์นี้ ท่านทั้งหลายก็จะไม่อยู่ที่นี้ เหมือนที่เคยในสมัยก่อนนี้ ก็ไม่มีคนไทยที่มาพำนักอยู่ที่ประเทศนี้ของท่านทั้งหลาย ได้มาอยู่เพราะว่าไม่เรียบร้อย เดี่ยวนี้เรียบร้อยขึ้น มีความผาสุก มีความสงบ ก็ได้มาเป็นจำนวนมาก ต่อไปก็จะมีจำนวนยิ่งมากขึ้น แต่จะต้องรักษาการปฏิบัติระดับการปฏิบัติเช่นนี้ต่อไป เพราะว่าต้องสำนึกว่า ถ้าหากว่าระดับการปฏิบัติไม่ได้สร้างสรรค์ ความผาสุกของประเทศจะเป็นประเทศไทยหรือประเทศลาวก็จะลดลงไป มิตรภาพก็อาจไม่แน่นแฟ้นเท่า ฉะนั้น การอยู่การมาพำนักอยู่ในประเทศนี้ก็ไม่มี ความผาสุก และลงท้ายก็ไม่สามารถที่จะมาอยู่ได้ ฉะนั้นทุกคนจะมีหน้าที่ใดก็ตาม มีหน้าที่สำคัญที่จะส่งเสริมมิตรภาพ โดยการวางตัวให้เป็นที่น่ารักของประชาชนและทางการ ช่วยอะไรได้ก็ควรจะช่วย อย่างที่เช่นที่วันนี้ได้นำเงินและสิ่งของมาให้ เพื่อพัฒนาในโครงการต่าง ๆ ที่ได้ตั้งเอาไว้ เพื่อความเจริญของประชาชนและประเทศลาวนี้ ท่านก็ได้ทำหน้าที่ดีเช่นนี้ อย่างหนึ่งแล้ว แล้วก็ที่ท่านได้บริจาคก็จะมอบให้ท่านเอกอัครราชทูตให้ไปดำเนินการตามจุดประสงค์ต่อไป

การทำโครงการดังที่ได้กล่าวไว้ ก็เพื่อที่จะให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข พุดถึงประชาชนอย่างนี้ ไม่ได้พูดว่า ประชาชนไทยหรือลาว เพราะว่าถ้าประชาชนที่ไหนก็ตามประเทศไหนก็ตาม มีความอยู่เย็นเป็นสุข สันติสุข

หรือความสงบก็จะเกิดขึ้น ไม่เจาะจงว่าประเทศไทยหรือประเทศลาว ถ้าหากว่าประชาชนในประเทศใดมีความสุข มีความอยู่เย็นเป็นสุข คือมีความเป็นอยู่ที่สบาย ก็หมายความว่าประเทศนั้นมีความมั่นคง ภูมิภาคไหนมีประเทศที่มีความมั่นคงคืออย่างนี้ เป็นภูมิภาคที่มีกำลังแข็งแรง ในโลกนี้มีความยุ่งยากมากในทุกทวีป และแม้ในขณะนี้เองก็มีการรบกัน สู้กัน อย่างไม่น่าเชื่อเลย บางประเทศเป็นประเทศ แล้วก็แตกออกไปเป็นเสี่ยง ๆ รบกัน สู้กัน ระหว่างพี่น้องกัน ผู้ที่มีเชื้อชาติและสัญชาติเดิมเหมือนกัน ก็สู้กันเป็นจำนวนเป็นหมื่น ฉะนั้นในภูมิภาคนี้ เรามีความก้าวหน้า เรามีความสงบสุขมากขึ้น มาในระยะหลายปีที่ผ่านมาพัฒนาขึ้นมาในทางที่ดี เราก็ต้องรักษา การพัฒนานี้ไว้ เพื่อที่จะทำให้ภูมิภาคของโลกนี้มีความสงบและจะมีความแข็งแรงในที่สุด จะไม่เป็นเหมือน ประเทศต่าง ๆ ในทวีปอื่น ๆ ที่รบพุ่งกัน สู้กัน พี่น้องไม่ไว้ชีวิต ถ้าหากว่าเรารักษาจิตใจที่จะเอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน เช่นนี้ ก็จะทำให้ทุกคนในประเทศในภูมิภาคนี้มีความสุขได้มาก ยิ่งมีความสุขสงบสุข มีความแข็งแรงได้มากใน โลกนี้เราจะดียิ่ง ได้ชื่อว่าเป็นภูมิภาคแห่งความสงบ ภูมิภาคแห่งความฉลาดในการปฏิบัติตน ฉะนั้นก็เพียงแต่พูด แค่นี้ว่า ขอให้ทุกท่านทำหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต อย่างมีเมตตาต่อแผ่กัน จะเป็นไทยหรือลาวก็แผ่ซึ่งกัน และกัน จะเป็นตัวอย่างของการเป็นอยู่ของประชาชนในโลกนี้ ประชาชนในภูมิภาคอื่นในโลกนี้เห็นตัวอย่าง ของมิตรภาพลาว - ไทย ก็อาจจะเกิดความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจ น่าฟัง อาจทำตาม อาจถือเป็นตัวอย่าง จะทำให้ โลกของเราทั่วโลกมีความสงบเสียที ฉะนั้นท่านทั้งหลายในหน้าที่ต่าง ๆ ที่ท่านจะทำก็มีหน้าที่สำคัญอันนี้

ซึ่งอาจไม่หนักกว่าจะเป็นไปได้ แต่เชื่อว่าเป็นไปได้ว่า เป็นตัวอย่างสำหรับทั่วโลกถึงมิตรภาพระหว่างสองประเทศ จะนำมาสู่สันติสุขสันติภาพในโลกได้

ฉะนั้นในโอกาสนี้ก็ขอชมเชยท่าน แล้วขอให้กำลังใจให้ท่านให้ท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติตัว ปฏิบัติงาน อย่างดี เพื่อให้บรรลุซึ่งจุดหมายที่สูงสุดนี้ แล้วก็โดยที่เรามาในการเยือนประเทศลาวครั้งนี้ ก็ได้ผ่านมาทาง สะพานมิตรภาพ ก็ขอให้เริ่มเป็นระยะ เป็นระยะเวลาที่จะเริ่มยุคใหม่ของการปฏิบัติงานของท่าน และเพื่อเป็น ยุคใหม่ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว ก็ขอทุกท่านมีกำลังใจทั้งจิตใจทั้งกายที่เข้มแข็งแข็งแรง เพื่อที่จะปฏิบัติงานทั้งในหน้าที่ของท่าน คือในกิจการใด ๆ ของท่านให้สำเร็จ และขอให้ช่วยกันสร้างมิตรภาพและ สร้างความอยู่ดีกินดีในภูมิภาคนี้ ก็ขอให้ทุกท่านมีกำลังใจกายกำลังใจเข้มแข็งแข็งแรงเพื่อการนี้ และประสบความสำเร็จ รุ่งเรืองเรื่องทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ
โรงเรียนนายเรืออากาศ และวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คนที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติเข้ารับราชการเป็นนายทหารแห่งกองทัพไทย.

นายทหารที่สามารถนั้น นอกจากจะต้องผ่านการศึกษาตามหลักสูตรอันทันสมัยมาตรฐานแล้ว ยังจะต้องได้ผ่านการฝึกอบรมทั้งด้านปฏิบัติงานและการบังคับบัญชาเป็นอย่างดี ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้วย ทั้งนี้เพราะผู้นำที่มีความรู้ มีส่วนช่วยในการสร้างเสริมเอกภาพ ศักยภาพ และความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงาน และบุคคลในหน่วยงาน อย่างสำคัญ. ดังนั้น ท่านทั้งหลายควรที่จะชวนช่วยศึกษาและอบรมคุณสมบัติของผู้นำที่ดี ให้เกิดขึ้นในตนเองให้พร้อมสมบูรณ์ คือ ประการแรก ต้องฝึกให้มีความรู้แม่นยำชำนาญในวิทยาการ และสามารถนำมาปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว. ประการที่สอง ต้องฝึกให้มีความฉลาดแยบคาย ในการประสานงานประสานประโยชน์ ทั้งในหน่วยงานของตนและในหน่วยงานอื่น. ประการที่สาม ต้องให้มีความรับผิดชอบและเที่ยงตรงจริงใจต่อหน้าที่ ต่อผู้ร่วมงาน. และประการสุดท้ายซึ่งสำคัญอย่างยิ่ง คือต้องให้มีสติระมัดระวังในการกระทำคำพูดทุกเรื่องทุกกรณี ทั้งมีความหนักแน่นสุขุม ไม่หวั่นไหววู่วามไปตามเหตุยั่วยุ. เชื่อว่า ถ้านายทหารแต่ละคนตั้งใจปฏิบัติฝึกฝนให้มีคุณสมบัติตามที่กล่าว จะอำนวยผลให้ตนเอง หน่วยงาน ตลอดจนกองทัพโดยรวมมีความเข้มแข็งเกรียงไกร สามารถปกป้องคุ้มครองและสร้างสรรค์จรโลงชาติบ้านเมือง ให้เจริญมั่นคงดำรงในความร่มเย็นเป็นอิสระได้ตลอดไป.

ขออวยพรให้นายทหารใหม่มีความสุขความสวัสดิ์ แคล้วคลาดจากภยันตรายและความชั่วร้ายทุกสิ่ง ให้มีความคิดวิจารณ์ญาณเทียบแหลมกว้างไกล มีกำลังกาย กำลังใจกล้าแข็ง เพื่อสามารถประกอบภารกิจน้อยใหญ่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งให้มีความเจริญก้าวหน้าและความสำเร็จรุ่งเรืองในชีวิต ตามที่มุ่งหมายไว้ทุกประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่รองประธานกรรมการที่ปรึกษา

บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)^(๒)

และคณะเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศล

โครงการแก้ไขปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานคร

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธ ที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๗

ขอขอบใจทุกคนที่ได้นำเงินมาเพื่อสมทบในการแก้ไขจราจรในกรุงเทพฯ ฯ ซึ่งได้มีการปฏิบัติมาเป็นเวลาหลายเดือนแล้ว.

การแก้ไขปัญหารถจราจรนี้ได้ศึกษาดูว่าพอได้ทำได้ในทางวิชาการ แต่ว่าในด้านบุคลากรหรือในด้านการปกครองกับการบริหารนั้นเป็นปัญหา และเกรงว่าจะยังแก้ไขไม่ได้. ที่ทำมาจนถึงบัดนี้ ก็มีตามที่ท่านทราบว่ามีโครงการสายตรวจจราจร ซึ่งก็ได้ช่วยได้บ้าง โดยที่ทำให้การจราจรสัญจรไปมีระเบียบมากขึ้น. แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่แก้ไขค่อนข้างจะลุ่ม ๆ ดอน ๆ บางวันก็ได้ บางวันก็ไม่ได้. อีกอย่างก็คือการสร้างทางให้สะดวกขึ้น ซึ่งก็ได้ปฏิบัติมาเป็นลำดับหลายแห่ง และได้ผลนับว่าดีพอสมควร. แต่การทำนั้นจะต้องใช้เวลานาน และจะต้องประสบอุปสรรคหลายด้าน โดยที่พื้นที่ที่จะขยายทางทำให้เดือดร้อนกับผู้ที่เป็นเจ้าของอาคารหรือที่ดินใกล้เคียง ซึ่งดูจะแก้ไขลำบาก. ถ้าจะแก้ไขโดยซื้อที่นั้น รู้สึกว่าจะลำบาก เพราะว่าราคาที่ดินในกรุงเทพฯ ฯ ราคาสูงมาก. และถ้าซื้อโดยราคาเวนคืน ก็ทำให้ผู้เป็นเจ้าของเดือดร้อน. ที่ทำมากที่สุดคือเชิงสะพานพระปิ่นเกล้า ซึ่งฟังดูแล้วก็ได้ผลหลายเปอร์เซ็นต์. กำลังทำอยู่เดี๋ยวนี้ที่สะพานผ่านฟ้า ซึ่งก็ได้รับอนุเคราะห์จากธนาคารกรุงเทพ ฯ ที่ได้บริจาคที่ดินจำนวน ๑๙ ตารางวา ซึ่งถ้าไม่ได้ส่วนนั้น ก็ขยายถนนไม่ได้ ขยายสะพานไม่ได้. เขากำลังปฏิบัติอยู่ มีกำหนด ๔ เดือน. ต่อไปก็จะทำสะพานมัฆวาน ซึ่งมีได้ตั้งใจจะขยายสะพาน แต่เป็นการสร้างสะพานคู่ขนานสองข้างของสะพานมัฆวาน. เป็นอันว่าจะทำให้เส้นทางจากสะพานพระปิ่นเกล้าจนถึงถนนราชดำเนินนอกจะได้ขยายที่สัญจรได้ดีขึ้น. ในโครงการต่อไปก็ต้องทำแถวถนนศรีอยุธยา.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พลตำรวจเอก วชิรฐ เดชกุญชร

ตามที่สัญญานี้ก็คิดว่าจะต้องค่อย ๆ ทำ และใช้เวลานาน. เรื่องงบนงเงินก็ได้ใช้เงินบริจาคช่วย กับเงินงบของกรุงเทพมหานคร. และโดยที่ได้วางเป้าหมายแน่ชัดจึงทำให้โครงการเหล่านี้ก็ดำเนินไป ก็นับว่าเร็ว. เช่นที่สะพานพระปิ่นเกล้านั้นใช้เวลา ๓ เดือน ซึ่งตามโครงการเดิมจะใช้เวลา ๓ ปี. ได้ใช้เงินไปประมาณ ๒๐ ล้าน. ซึ่งตามโครงการเดิมจะได้ใช้ ๒๐๐ ล้าน. แต่ผลที่ได้แม้จะไม่ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ก็ได้เร็ว เร็วกว่าที่เป็นโครงการ. ฉะนั้นการที่เสียเงิน ๒๐ ล้านนั้น เท่ากับได้เปล่า. โครงการแบบนี้ก็ยังมีต่อไป แต่ก็ไม่สามารถที่จะแจ้งล่วงหน้าว่า จะทำได้สำเร็จครบถ้วนเมื่อไหร่ เพราะว่าต้องค่อย ๆ ทำ เท่าที่จะมีโอกาสจะทำตามกำลังที่มี. ฉะนั้นถ้าจะบอกว่า แก้ไขปัญหาจราจรนี้ สำเร็จหรือไม่สำเร็จ ก็บอกไม่ได้.

ส่วนโครงการอื่น ๆ ของทางราชการนั้น ก็ไปเกี่ยวข้องกับปัญหาบุคคลและปัญหาเงินงบประมาณ ซึ่งไม่สามารถที่จะเกี่ยวข้องด้วย. ถ้าหากว่าจะแก้ไขจะไปเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์มากมาย ซึ่งไม่ขอบรรยาย. ฉะนั้น ถ้าใครจะหวังว่าปัญหาจราจรนี้ จะแก้ไขสำเร็จ ก็จะต้องคอยดูไปในอนาคต. สำคัญอยู่ที่แต่ละคนจะต้องช่วยกัน โดยเฉพาะผู้ที่ใช้นถนน ก็จะต้องช่วยกัน เพื่อที่จะไม่ให้เกิดการจราจรคับคั่งเกินไป. แต่ข้อหนึ่งที่ทราบได้ว่า ถนน ความจริง มีจำนวนไม่ขาดแคลน. ที่บนถนน ไม่ขาดแคลน. แต่ถ้าเล่นรถวางลามาตลอด ก็จะไม่พอ. แต่ถ้าเล่นโดย เรียงคันไปโดยดี โดยมีระเบียบการดี ๆ เข้าใจว่าพอ. ไปคำนวณก็ได้ว่า จำนวนรถที่เล่นทุกวันเท่าไร และถนน มีเท่าไร ก็คงจะเห็นได้ว่าพอ. สำคัญอยู่ที่ระเบียบการและสำคัญอยู่ที่กรมตำรวจ ที่กลุ่มใจก็อยู่ที่การแก้ไขนี้ มีปัญหา มีอุปสรรค ที่แก้ไขไม่ได้อยู่ที่บุคคล. ถ้าแก้ปัญหาคบุคคลได้แล้ว คือบุคคลหมายถึงท่านทั้งหลายทุกคน แล้วก็แต่ละคนที่ขับรถในท้องถนน. ถ้าแก้ไขได้ก็จะแก้ไขปัญหาจราจรได้. ตามที่ท่านได้บริจาคเงินนี้ ก็ได้ทำ แต่เท่าที่ได้แจ้ง ให้ทราบทำต่อไปได้ และก็เข้าใจว่าจะทำให้บรรเทาปัญหานี้ลงได้. อย่างไรก็ตาม ตามที่ท่านทั้งหลายสนใจและพยายามที่จะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้ใช้นถนนมีความคิดปรองดองกันและช่วยกันต่อไป ก็นับว่าเป็นการที่ ถูกต้อง.

ก็ขอขอบคุณท่านที่ช่วยคิดแก้ไขปัญหาราจรนี้ และก็ขอให้แต่ละท่านสามารถที่จะมีความคิดที่ดีและร่วมกันแก้ไข. ไม่ใช่ว่าจะหวังบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่จะทำได้ ต้องร่วมกันทำ. ก็ขอขอบคุณท่านทั้งหลายที่มีจิตใจที่จะพยายามสร้างสรรค์สังคมไทย และปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงได้. ขอให้ท่านทุกคนได้ประสบแต่ความเจริญรุ่งเรืองความสำเร็จทุกประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิราชประชานุเคราะห์

ในพระบรมราชูปถัมภ์^(๒)

นำผู้มีจิตศรัทธาทั้งส่วนกลางและส่วนจังหวัด เฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงิน

โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพุธ ที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๗

ก่อนอื่นก็ขอขอบใจผู้ที่บริจาคทรัพย์ในคราวนี้ ทำให้กิจการของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ดำเนินไปได้ดี. มูลนิธิราชประชานุเคราะห์สามารถดำเนินตามหลักการที่ได้วางเอาไว้ได้ดี ก็ด้วยอาศัยผู้ที่บริจาคเงินเพื่อสาธารณกุศลนี้ ทำให้มูลนิธิสามารถดำเนินการได้. การดำเนินการนั้นก็ได้อาศัยส่วนราชการต่าง ๆ ที่ได้เอื้อเพื่อช่วยเหลือในกิจการของมูลนิธิมาโดยตลอด รวมทั้งองค์กรเอกชน และมูลนิธิต่าง ๆ ที่ได้ร่วมมือกันเพื่อจุดประสงค์ที่จะช่วยผู้ประสบสาธารณภัยในประเทศ ได้ผ่านพ้นหรือบรรเทาจากความเดือดร้อนที่ได้รับ.

กิจการของมูลนิธินี้อาศัยหลักการว่า การช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยด้านต่าง ๆ จะเป็นสาธารณภัย อุทกภัย วาดภัยหรืออัคคีภัย หรือภัยอื่น ๆ ที่มาเบียดเบียนชีวิตเพื่อให้กลับสู่ปกติได้นั้น เป็นกิจการเป็นภาระของมูลนิธิ. ในกรณีนี้ผู้ที่ได้ช่วย ก็คือผู้ที่ออกไปดูแลประชาชน ผู้ที่จัดระเบียบและดำเนินกิจการของมูลนิธิ รวมทั้งผู้ที่ช่วยในด้านทรัพย์สินทั้งเงินทั้งสิ่งของ. ทั้งนี้ ทำให้มูลนิธิดำเนินงานมาได้จนทุกวันนี้. กิจการแบ่งออกไปอีกว่า ตอนแรกเมื่อประชาชนประสบสาธารณภัย ก็ต้องรีบช่วยให้เขาได้รับสิ่งของหรือความสะดวกในทันทีทันใดที่ได้รับความเดือดร้อน คือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแต่ต้น. ส่วนที่สองก็คือให้ได้สามารถที่จะตั้งตัว พ้นตัวขึ้นมาได้ ให้มีชีวิตปกติโดยเร็วที่สุด. และส่วนที่สาม ก็คือการวางรากฐานของชีวิตของผู้ที่ประสบภัย ให้สามารถที่จะดำเนินชีวิตในระยะไกลต่อไป.

ในข้อที่สามนี้โครงการของมูลนิธิที่สำคัญ ก็คือการตั้งโรงเรียนและให้ทุนการศึกษาแก่ผู้ที่ประสบความเดือดร้อน เพราะว่าถ้าผู้ใดโดยเฉพาะผู้เยาว์ไม่มีหวังที่จะมีความรู้ใส่ตัวก็ทำให้มีอดมนที่สุด และอาจทำลายชีวิตของบุคคลเหล่านั้น. มาบัดนี้ก็ได้ตั้งโรงเรียนชนิดต่าง ๆ ทั่วประเทศ และได้ขยายกิจการ ให้ผู้ที่ประสบภัย ทั้งผู้ที่ไม่ได้

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายขวัญแก้ว วัชโรทัย

ประสบภัยได้เข้าเล่าเรียน เป็นการช่วยบรรเทาความเดือดร้อนอีกอย่าง คือความเดือดร้อนของความไม่รู้ มีโรงเรียนเหล่านี้ ก็นับว่ามีนักเรียนจำนวนมากพอคู่ สำหรับให้นักเรียนเหล่านี้ได้มีความรู้เต็มทีเท่าที่เขาจะทำได้ เขาจะได้รับการได้ ก็จะต้องสนับสนุนการศึกษา. และโดยที่มีทั้งนักเรียนที่ได้ประสบภัยธรรมชาติ ทั้งนักเรียนที่นอกเหนือจากจำพวกนี้ด้วย ก็จะแยกสองพวกนี้ในโรงเรียนเดียวกัน ก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรจะปฏิบัติ ควรจะสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนทุกคนในโรงเรียนเหล่านี้. จึงมีความคิดที่จะให้ทุนการศึกษา หรือสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนทุกคนที่เรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์.

ข้อนี้อาจมีการคัดค้านบ้างว่า ไม่ใช่นโยบายโดยตรงของมูลนิธิ. แต่ถ้ามาคิดดูอีกที ถ้าสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนทุกคน ก็จะเป็นการช่วยให้ประชาชนอนาคตมีคุณภาพดี และอาจทำให้มีความรู้สึกว่าจะต้องช่วยกัน. คือความรู้สึกว่าคนไทยด้วยกันจะต้องร่วมมือกันสร้างประเทศชาติ และบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ. ฉะนั้นก็ได้สนับสนุนให้ส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนทุกคน ในโรงเรียนของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์. ในกรณี ทางกระทรวงศึกษาก็ได้ให้ความร่วมมืออย่างดี. ก็เข้าใจว่าต่อไปจุดประสงค์ของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ที่จะสร้างประเทศชาติให้แข็งแรงและสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ จะเป็นผลสำเร็จได้. ที่กล่าวถึงข้อนี้ เพราะว่ามูลนิธิราชประชานุเคราะห์ก็มีจุดหมายที่แน่นอน ที่จะทำให้สังคมในประเทศไทยมีความแข็งแรงมีความแข็งแกร่ง. หมายความว่า ถ้ามีเหตุการณ์อะไรก็ตาม ก็จะผ่านพ้นไปได้โดยดี.

ฉะนั้นการที่ท่านทั้งหลายได้บริจาคเงิน บริจาคแรง ได้ช่วยอุทิศเวลาและสติปัญญาเพื่อให้งานของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ลุล่วงไปได้ด้วยดีตามจุดประสงค์ที่วางไว้ตั้งแต่ต้น ที่จะบรรเทาความเดือดร้อน ส่งเสริมความสุขแก่ประชาชนทั่วประเทศให้เป็นผลสำเร็จดี ก็ขอขอบใจ. ทุกคนที่ร่วมมือ ทั้งบริจาคทรัพย์ บริจาคแรง บริจาคความคิด เพื่อให้มีความสำเร็จของจุดประสงค์ของมูลนิธินี้ ก็ขอขอบใจทุกคน. ขอให้ทุกคนประสบความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลและได้ทราบรายงานว่า กิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยให้ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า และขอแสดงความชื่นชมด้วยกับทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

มหาวิทยาลัยมหิดลนี้ เป็นมหาวิทยาลัยที่สอนวิชาการด้านแพทยศาสตร์แท้ ๆ มาแต่เดิม. ต่อมาได้ปรับปรุงขยายวิชาการที่สอน ให้กว้างขวางออกไปมากมายหลายแขนง จนบัดนี้มีพร้อมทั้งด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์. วิชาความรู้ที่สอนได้เป็นมาเช่นนี้ นับเป็นผลสำเร็จของมหาวิทยาลัยมหิดลที่เพียรพยายามจะขยายการศึกษาชั้นอุดมให้สมบูรณ์จนเต็มรูปแบบ ซึ่งจะเป็นผลดีถึงการพัฒนาประเทศเป็นส่วนรวมด้วย.

บัณฑิตทั้งหลายเป็นผู้มีความรู้ความสามารถพร้อมอยู่ หากไม่นำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติแล้ว ก็จะเป็นที่น่าเสียดายอย่างมาก. ทุกคนจึงควรจะได้ถือเป็นที่ภาระหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบในสถานภาพและความมั่นคงของส่วนรวมเป็นพิเศษ ด้วยการใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่โดยเต็มภาคภูมิ เพื่อส่งเสริมปรับปรุงการปฏิบัติงานพัฒนาสังคมและบ้านเมือง ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้าน. ในกรณีนี้ ท่านทั้งหลายนอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถทางวิชาการตามแนวที่ได้ฝึกฝนกันมาแล้ว ยังจะต้องรู้ในพื้นฐานและหลักวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง รวมทั้งมีความเข้าใจอันกระจ่างอย่างเพียงพอ ในสภาวะความเป็นจริงของท้องถิ่นสังคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีความเป็นอยู่ของคนไทยด้วย จึงจะสามารถนำวิชาการที่มีอยู่ไปใช้ปฏิบัติงาน ให้ประสานกับวิชาการด้านอื่น บุคคลอื่น และสภาวะความเป็นจริงได้โดยสอดคล้องและสัมฤทธิ์ผลที่เป็นประโยชน์แท้. บัณฑิตใหม่ทุกคนจึงควรจะได้ตั้งใจพิจารณาตามนัยที่กล่าวนี้ให้ทราบชัดจักได้เป็นหลักเป็นกำลังในการอุ้มชูระดับปกครองการปฏิบัติงานพัฒนา ให้ก้าวไปสู่ทิศทางและสภาพที่พึงประสงค์ คือ ความผาสุก ความมั่นคง ความก้าวหน้าของคนในชาติ.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงาน ทั้งสามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและบ้านเมืองได้ ตั้งตั้งใจทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันอังคาร ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ทราบจากรายงานว่า กิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย ที่ให้ปริญญาวิทยาศาสตร ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

ท่านทั้งหลายต่างศึกษาสำเร็จ ได้รับปริญญาเป็นบัณฑิตแล้ว ย่อมจะมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จครั้งนี้ อยู่ทั่วกัน. จึงอยากจะฝากข้อคิดไว้ในโอกาสนี้ว่า บัณฑิตจะมีแต่ชื่อเป็นเกียรติยศเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่สมควร จะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติต่าง ๆ ให้สมกับฐานะของบัณฑิตด้วย. คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของบัณฑิต คือ ความรู้ ความสามารถทางวิชาการ. บัณฑิตนั้นจะต้องเป็นผู้มีความรู้ที่หนักแน่นด้วยวิทยาการ ทั้งด้านลึกและด้านกว้าง โดยมีทฤษฎีและเหตุผลข้อพิสูจน์เป็นเครื่องรองรับ พร้อมกันนั้นก็ต้องมีความคิดความสามารถที่จะนำหลักวิชาการไปปรับใช้ ในสถานการณ์จริงให้ได้โดยถูกต้องพอเหมาะพอดีด้วย อีกประการหนึ่งในการนำความรู้ไปใช้นั้น บัณฑิตควรจะต้องมุ่งหมายและพยายามใช้เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมให้ยิ่งไปกว่าของตนเอง. เมื่อมีความรู้จริงและนำไปใช้งานได้ผลเป็นประโยชน์จริงจึงจะนับว่าเป็นบัณฑิตแท้. ขอให้ทุกคน ไม่ว่าจะออกไปทำหน้าที่การงานในตำแหน่งใด อยู่ ณ ที่ใด ควรจะได้ตั้งใจชวนชวยศึกษาค้นคว้าให้ยิ่งกว้างขวางลึกซึ้ง และพยายามนำเอาความรู้ ความคิด ความสามารถที่มีอยู่ไปใช้ในการปฏิบัติบริหารงานในหน้าที่ให้สัมฤทธิ์ผลเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม. ถ้าทำได้ดังนี้ความเป็นบัณฑิตในตัวของแต่ละคนก็จะสมบูรณ์ และจะเป็นเกียรติเชิดชูตนอย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันพุธ ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกรวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงกิตติคุณ และบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวานข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า บัณฑิตจะต้องมีความรู้ที่หนักแน่นในหลักวิชา และมีความคิดความสามารถที่จะนำความรู้ไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงให้บังเกิดผลเป็นประโยชน์ได้ ทั้งแก่ตนเอง และส่วนรวม. วันนี้ จะพูดกับท่านทั้งหลาย ถึงเรื่องการปฏิบัติตนให้เหมาะสม ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญ อีกอย่างหนึ่งของบัณฑิต.

บัณฑิตนอกจากจะเป็นผู้มีความรู้ที่ถูกต้องทั่วถึงในวิทยาการ มีความฉลาดที่จะใช้ความคิดวิทยาการ ของตนให้เป็นผลแล้ว ยังจะต้องปฏิบัติให้เหมาะสมกับฐานะของตนอีกด้วย. การปฏิบัติตนให้เหมาะสมนี้เป็นสิ่ง ละเอียดอ่อน ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นเครื่องวัด และไม่มีกฎข้อบังคับใด ๆ กำหนดไว้ให้บุคคลปฏิบัติตามได้โดย เด็ดขาด หากแต่กำหนดได้ด้วยคุณธรรม ซึ่งมีอยู่ในจิตสำนึกของแต่ละคนเอง. ผู้ที่มีจิตสำนึกในคุณธรรม สามารถหักห้ามความคิดที่ไม่ถูกต้อง สามารถยับยั้งคำพูดที่ไม่สมควร และสามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติ ปฏิบัติแต่ในทางที่ดีได้ จึงได้รับการยกย่องนับถือว่าเป็นบัณฑิตอย่างแท้จริง. บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจาก มหาวิทยาลัย มีโอกาสดีและมีวิถยฐานะสูงกว่าผู้คนอีกจำนวนหนึ่ง เพราะได้เล่าเรียนศิลปวิทยาการ และได้รับการอบรมฝึกฝนในระเบียบแบบแผนต่าง ๆ มากมาย. ในสายตาและความคิดของคนทั่วไป ย่อมคิดเห็นว่า บัณฑิตทั้งหลายได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมมาแล้วเป็นอย่างดี เป็นผู้ประพฤติดีปฏิบัติงาม. เมื่อสังคม เชื่อถือว่าบัณฑิตเป็นผู้มีคุณธรรมความประพฤติดีนี้ ก็ควรที่แต่ละคนจะได้ฝึกฝนอบรมคุณธรรมในตนเองให้ ออกงามขึ้น ใ้ควบคุมและเท่าเทียมกับวิชาความรู้ จักได้สามารถประพฤติตนปฏิบัติงานได้อย่างบัณฑิตแท้ และบรรลุถึงความดีความเจริญในชีวิตได้ครบถ้วนทุกประการ.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน และทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ ประสบความสุขสวัสดิ์ในชีวิต และมีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน สมตามปณิธานปรารถนาทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ได้รับรางวัลและทุนการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จอันน่าภาคภูมิใจ.

เมื่อสองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้ว ได้รับเกียรติยกย่องว่าเป็นบัณฑิต ซึ่งหมายถึงผู้มีวิชาความรู้สูง มีความฉลาดสามารถในการใช้วิชาการ และมีคุณธรรมพร้อมสมบูรณ์ในตน. วันนี้จะพูดกับท่านถึงคุณสมบัติอีกข้อหนึ่งของบัณฑิต คือความเป็นผู้มีเหตุผลที่ถูกต้อง.

การประกอบกิจการงานร่วมกับผู้อื่นนั้น ที่จะให้เป็นไปโดยราบรื่นเรียบร้อยทั้งหมด ย่อมเป็นไปได้ยาก เพราะคนจำนวนมากย่อมมีความคิดที่แตกต่างกันไป ตามพื้นฐานภูมิรู้และภูมิธรรมของแต่ละคน. ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในการทำงาน ก็อาจเกิดขึ้นได้เสมอ. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ทุกคนชอบที่จะทำความคิดความเห็นให้สอดคล้องกันร่วมกันพิจารณาหาทางแก้ไขด้วยเหตุและผลตามเป็นจริงบนพื้นฐานอันเดียวกัน ก็จะเห็นแนวทางปฏิบัติแก้ไขได้อย่างเที่ยงตรง ถูกต้อง และเหมาะสม. หากต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างอ้างเหตุผลที่อาศัยพื้นฐานแตกต่างกัน ก็อาจเกิดถกเถียงโต้แย้งกัน โดยไม่มีข้อยุติ. ปัญหาต่าง ๆ ก็ไม่มีทางออกและได้รับการปฏิบัติแก้ไข เป็นผลให้งานที่ทำติดขัดล่าช้า หรือไม่สามารถจะดำเนินการต่อไปได้สำเร็จ. เหตุและผลนี้จึงเป็นประโยชน์โดยตรงในการพิจารณาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่จะส่งเสริมความสามารถของบุคคลให้สูงขึ้น คือสามารถทำงานที่ยาก ที่มีความสำคัญสูงได้. บัณฑิตจึงควรจะได้ฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีเหตุและผลในทุกเรื่องทุกกรณีโดยเคร่งครัด ด้วยการหัดคิดให้เป็นระเบียบขั้นตอน ฝึกจับประเด็นของเรื่องต่าง ๆ ให้ได้โดยถูกต้อง และรู้จักลำดับเหตุและผลที่ต่อเนื่องกันให้ได้แน่ชัด ทั้งรู้จักใช้ถ้อยคำสื่อความหมายได้ถูกต้องตามลำดับ และรวบรัดชัดเจน ครั้นลงมือปฏิบัติ ต้องปฏิบัติให้จริงให้ต่อเนื่องเป็นกระบวนการตามแนวทางที่กำหนดไว้ ใ้ทำงานทุกอย่างก้าวหน้าไปจนบรรลุเป้าหมายโดยสมบูรณ์. ถ้าทุกคนทำได้ดังนี้ ก็จะช่วยให้สิ่งที่คิด กิจที่ทำ คำที่พูด สัมฤทธิ์ผลที่เป็นประโยชน์แท้จริงทั้งแก่ตนเองและชาติบ้านเมือง.

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน มีความสุขสวัสดิ์และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมกันในพิธีนี้ ถึงพร้อมด้วยความวัฒนาผาสุกทุกประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานกรรมการบริษัท แปซิฟิค คอร์ปอเรชั่น จำกัด^(๒)

และคณะ เฝ้า ฯ น้อมเกล้า ฯ ถวายชุดผจญเพลิง
สำหรับพระราชทานแก่กองบังคับการตำรวจดับเพลิง

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๓

ชุดผจญเพลิงที่ทางสมาชิก จส. ๑๐๐ ได้ทามาให้สำหรับให้ตำรวจดับเพลิงได้ใช้ในการผจญเพลิงในการดับเพลิงนี้ ก็ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะว่าการดับเพลิงจำเป็นที่จะต้องมียุกรณ์หลายอย่าง และก็ถ้าคอยที่จะชี้แจงต่อเจ้าหน้าที่งบประมาณหรือเจ้าหน้าที่ที่จะตั้งนโยบาย ก็คงกินเวลานาน. ฉะนั้นการที่เอกชนได้ร่วมกับ จส. ๑๐๐ ได้จัดสรรองค์ให้คนสนใจ และช่วยกันหาสมทบทุนเพื่อจะหาชุดผจญเพลิงเหล่านี้ก็เป็นการดีอยู่แล้ว และก็ให้เกิดผลมาเป็นเวลาแบบว่าฉับพลันดี.

ตำรวจดับเพลิงก็ได้ทำงานมาตลอดหลายแรมปีแล้ว เพื่อที่จะป้องกันแล้วก็ที่จะปราบเพลิงที่คุกคามที่ทำให้เดือดร้อน ทั้งเพลิงใหญ่เพลิงเล็ก และได้ใช้อุปกรณ์เท่าที่มีอยู่ ต้องมีความเสียสละ ความกล้าหาญอยู่มาก. บางคนก็ถึงต้องท้อใจว่าเราทำงานเราต้องถูกกล่าวหาต่าง ๆ แต่ก็ยังไม่ย่อท้อ เมื่อได้ทราบว่าประชาชนมีความเห็นใจ และจัดหาอุปกรณ์เพื่อช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้ ก็ปลอบปลื้มใจ และมีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไปด้วยความเสียสละ แล้วมีประสิทธิภาพสูง. ฉะนั้นการที่หาชุดผจญเพลิงเหล่านี้ ก็เป็นสิ่งที่จะได้ประโยชน์ต่อประชาชนโดยตรง เพราะว่าประชาชนได้ทราบว่าถ้าประสบอัคคีภัยก็มีผู้ที่จะเข้าไปช่วยอย่างฉับพลัน และมีความเสียสละ ทำให้ชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้อื่นให้ปลอดภัยขึ้นมาได้อย่างดีที่สุด. ฉะนั้นการที่ได้ทำกิจการนี้ ทาง จส. ๑๐๐ ก็ได้ปฏิบัติสิ่งที่ดีที่ชอบ และเป็นประโยชน์เป็นบริการประชาชนโดยแท้.

การที่ จส. ๑๐๐ ได้มีรายการออกวิญญูเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์นี้ก็นับว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะเริ่มต้นด้วยการอำนวยความสะดวก และให้ความคิดเกี่ยวข้องกับการจราจรในนครหลวง และเกี่ยวข้องกับงานอะไรอื่น ๆ หลายอย่าง เพื่อให้ประชาชนมีความสะดวก ให้ประชาชนมีความปลอดภัยนั้น ก็ถือว่าเป็นกิจการที่ต่างก็น่ายกย่องและเป็นงานที่หนัก เป็นงานที่จะต้องใช้ความคิดทั้งลึกซึ้ง ทั้งฉับพลัน. บางทีอาจมีสิ่งที่จะพลาดพลั้ง

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายปิยะ มาลากุล

กันได้เหมือนกัน เพราะไม่ได้หวั่นเกรง. ทุกคนก็ได้พยายามทำเต็มความสามารถด้วยความตั้งใจแท้. ข้อนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญ คือความตั้งใจแท้ เพราะว่าถ้าหากว่ามัวแต่คิดมาก มัวแต่วางแผนไม่ได้ปฏิบัติ. งานในตัวเองก็อาจเสียไป เพราะว่ามัวแต่จะคิดไปชักช้าไม่ทันการณ์. ฉะนั้นวิธีการของ จส. ๑๐๐ แม้จะอันตราย เพราะว่าอาจมีการผิดพลาดก็ได้ประโยชน์มากกว่าเสีย. ก็นี่วิธีการที่จะทำงานอะไรที่จับพลัน แล้วก็ถ้ามีผิดพลาดก็แก้ไขได้. อันนี้เป็นหลักการที่ถูกต้อง.

สำหรับในเรื่องอื่นนอกจากเรื่องชุดผจญเพลิงนี้ ก็ยังมีอีกมากมาย. ก็ขอให้ทางสมาชิก จส. ๑๐๐ ทั้งผู้ที่ปฏิบัติ ทั้งผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ ทั้งผู้ร่วมงานที่เรียกว่า สมาชิก จส. ๑๐๐ ได้ทำต่อไปด้วยความตั้งใจจริง ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพราะความบริสุทธิ์ใจนี้จะทำให้ผลของงานดีและไม่เสียหาย. คือหมายความว่าจะไม่บกพร่อง ต้องทั้งรอบคอบ ทั้งจับพลัน. ฉะนั้นก็ขอถือโอกาสนี้ขอชื่นชมและชมเชยกับผู้บริหาร และผู้ที่ปฏิบัติงานของกิจการ จส. ๑๐๐ รวมทั้งผู้ที่เป็นสมาชิกที่ให้ความคิดร่วมทุกคนได้มีจิตใจมั่นคงเด็ดเดี่ยวคือความสวัสดิภาพของประชาชนทั่วไป. ผู้ใดที่เกิดความเดือดร้อนก็ได้รับช่วยเหลือ สิ่งใดที่จะเป็นภัยต่อส่วนรวมก็จะได้รับการแก้ไข. แม้จะเป็นโครงการที่ระยะยาว เนื่อกว่าจะไม่มีทางที่จะทำ ก็เข้าใจว่าจะมีความสำเร็จได้ ถ้ามีความเพียรและความตั้งใจที่คิดรอบคอบต่อไป. ในโอกาสนี้ก็ต้องขอขอบใจเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะฝ่ายอื่นด้วย ทั้งตำรวจดับเพลิง ทั้งตำรวจจราจร ทั้งตำรวจนครบาล ทั้งหลายที่ได้ตั้งอกตั้งใจทำงาน ซึ่งเป็นงานที่ลำบาก เป็นงานที่อาจอันตรายต่าง ๆ ต้องฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ จะต้องทำให้คนเข้าใจผิดได้มาก. ต้องมีความแน่วแน่ แล้วก็มีความตั้งอกตั้งใจ แล้วก็บริสุทธิ์ใจ ก็เชื่อว่าสำเร็จในจุดประสงค์ของงาน และจะได้รับผลที่ต้องการ.

ก็ขอขอบใจทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้องกับงานส่วนรวม และโดยเฉพาะเรื่องชุดผจญเพลิงนี้ ก็เป็นประจักษ์พยานของความสำเร็จ มีใช้มาได้มา ๔๐ ชุดแล้วก็จบเรื่อง. แต่ว่า ยังมีต่อ แล้วก็อาจมีต่อในเรื่องอุปกรณ์ที่ใช้เฉพาะเครื่องสำหรับผจญเพลิง และมาเป็นอุปกรณ์อื่น ๆ ต่อไป. ยังไม่พอ แต่ว่าในที่สุดเป็นเรื่องว่าทุกคนตั้งใจ

ทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยความซื่อสัตย์ ด้วยความเสียสละ ย่อมต้องได้ เรียกว่ารางวัล คือ ผลงาน
ทำให้ตัวเองนับถือตัวเองได้ ว่าเป็นผู้ช่วยให้ประเทศชาติเจริญ.

ก็ขอให้ทุกท่านได้ประสบความสำเร็จรุ่งเรือง และประสบความสำเร็จทุกสิ่งทุกอย่างในหน้าที่ราชการและ
ในทางส่วนตัว.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันพุธ ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

การสร้างความสำเร็จมั่นคงให้แก่ตนเอง แก่ส่วนรวม หรือแก่ชาติบ้านเมืองก็ตามที่จริงเป็นสิ่งเดียวกัน ที่เรียกว่าการพัฒนา หรือการปฏิบัติปรับปรุงให้ดีขึ้นให้เจริญขึ้น. ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาประเทศจึงมีโครงการต่าง ๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาวอยู่มากมายหลายประเภท เพื่อปฏิบัติแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ส่วนของบ้านเมือง. ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนในชนบททางไกลขาดแคลนอาหารที่จะบริโภค จึงได้มีโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันสำหรับเด็กยากจนในโรงเรียนในท้องถิ่นทุรกันดารขึ้น. โครงการนี้มีใช่เพียงการนำอาหารไปป้อนให้เด็กเฉพาะครั้งเฉพาะคราวเท่านั้น แต่จะสนับสนุนนักเรียนเหล่านั้นให้สามารถทำการเกษตรอย่างได้ผล เพื่อที่จะได้มีอาหารมาบริโภคอย่างยั่งยืน. ในการปลูกพืชผักสวนครัว จะต้องจัดหาพันธุ์พืช และปรับปรุงดินให้เหมาะสมแก่การเพาะปลูก รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำอย่างเพียงพอ ซึ่งการนี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย. นักเรียนเองก็ต้องมีส่วนร่วมในโครงการ ทั้งในการเพาะปลูก การบำรุงรักษา และการนำผลผลิตมาประกอบอาหารที่มีคุณค่าเหมาะสมตามหลักโภชนาการ. การปฏิบัติการเกษตรตามโครงการนี้ แม้เพียงการปลูกพืชผักสวนครัวอย่างเดียว จะต้องอาศัยปัจจัยมากมายหลายอย่าง จึงจะสำเร็จผลที่ดีได้. บัณฑิตผู้จะได้ออกไปปฏิบัติงานพัฒนาบ้านเมืองต่อไป จึงควรพิจารณาให้ถี่ถ้วนแท้ ๆ ว่าการปฏิบัติใด ๆ ก็ตาม จะต้องหวังผลสำเร็จที่เป็นประโยชน์อันยั่งยืน และงานทุกอย่างที่ทำ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิชาการด้านอื่น ๆ บุคคลอื่น ๆ ซึ่งต่างส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันอยู่อย่างแนบแน่น. เมื่อปฏิบัติงานอันใดกับผู้ใด จะต้องพยายามร่วมกันคิดพิจารณาและปรึกษาให้เข้าใจกัน พร้อมกับระมัดระวังปฏิบัติการให้ส่งเสริมเกื้อกูลกันให้ตลอด. งานที่แท้จริงจะบรรลุผลเลิศ และเกิดประโยชน์ตามมุ่งหมาย.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในตำแหน่งหน้าที่ สอดคล้องที่ตั้งใจปรารถนาจงทุกเมื่อทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จอันน่าภาคภูมิใจ.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า งานพัฒนาตามโครงการต่าง ๆ นั้น ก็เพื่อปฏิบัติ แก้ไขปัญหาในทุก ๆ ส่วนของประเทศให้ดีขึ้น และได้ยกตัวอย่างปัญหาการขาดแคลนอาหารของนักเรียนในชนบท ทั่วโลก ซึ่งต้องแก้ไขด้วยโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันสำหรับเด็กยากจนในโรงเรียนในท้องถิ่นทุรกันดาร เพื่อช่วยเหลือนักเรียนเหล่านั้นให้สามารถช่วยตัวเอง ให้มีอาหารบริโภคอย่างเพียงพอ.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายอีกว่า การปฏิบัติงานพัฒนา หรือการกระทำทุกสิ่งอัน ย่อมจะมีผลต่อเนื่องออกไปอีกหลายอย่างได้. เช่น การที่นักเรียนปฏิบัติตามโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน นอกจากจะได้ผลโดยตรง คือให้อิ่มท้องก็จะทำให้เด็ก ๆ เจริญเติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกายและสติปัญญา สามารถศึกษาเล่าเรียน และสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเองและประเทศชาติต่อไปได้. ผลดีอีกประการหนึ่งของโครงการนี้ ที่หลายคนอาจมองไม่เห็น ก็คือเป็นการฝึกฝนให้เด็กนักเรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งด้านการเกษตร การชลประทาน และโภชนาการ รวมทั้งให้รู้จักพึ่งตนเอง รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในภายภาคหน้า. นอกจากนี้ ครูและผู้ปกครองก็จะเกิดความรู้ ความคิด ที่จะนำไปปรับใช้ให้บังเกิดผลดีแก่การประกอบอาชีพของตน และเมื่อผู้อื่นได้เห็น ก็จะนำไปปฏิบัติตาม. ผลจากการปฏิบัติตามตัวอย่าง ก็จะยิ่งก่อให้เกิดประโยชน์ขยายออกไปทั่วทั้งชุมชน. นักวิชาการผู้ปฏิบัติงานพัฒนาตามโครงการต่าง ๆ ไม่ควรจะละเลยมองข้ามความสำคัญของกิจกรรมแม้เล็กน้อย หากจำเป็นจะต้องพิจารณาให้ลึกซึ้งรอบคอบ และละเอียดถี่ถ้วน. ให้ทราบว่า ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการนั้นจะมีขอบเขตต่อเนื่องกว้างไกลเพียงใด จักได้สามารถวางแผนงานให้สอดคล้องต้องกันทุกส่วนทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดผลเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ และประชาชนส่วนรวมให้ได้มากที่สุด. ขอให้บัณฑิตนำหลักการนี้ไปพิจารณาโดยถี่ถ้วนรอบคอบ จักได้ปฏิบัติตนปฏิบัติงานได้ถูกต้อง ให้เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศชาติต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในสิ่งอันพึงประสงค์จงทุกเมื่อ
ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพุธ ที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง ในวาระที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้สถาปนามาครบ ๖๐ ปี และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี มีการปรับปรุงพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการและอาคารสถานที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์อันพึงประสงค์แก่มหาวิทยาลัย แก่การศึกษา นักศึกษา และประเทศชาติโดยส่วนรวม.

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสำเร็จในการศึกษา และขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยให้ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตทั้งหลายเป็นผู้มีความรู้ ความคิด และความสามารถพร้อมอยู่ ย่อมมุ่งหวังที่จะได้ประกอบอาชีพการงานเป็นหลักฐาน เพื่อสร้างสรรค์ความสำเร็จและความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเองและชาติบ้านเมือง. การสร้างความสำเร็จดังกล่าวนี้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยประกอบพร้อมกันอย่างน้อยสามส่วน. ส่วนแรก ได้แก่ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่จะต้องนำมาใช้ปฏิบัติงาน. ส่วนที่สอง ได้แก่จิตใจที่เข้มแข็งหนักแน่นในเหตุผลความถูกต้อง ในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และในความสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนพื้นฐานที่จะรองรับวิชาความรู้และความคิดทั้งปวงให้มั่นคงและเที่ยงตรงถาวร. ส่วนที่สาม ได้แก่ประสบการณ์และความรู้รอบตัว ที่จะช่วยให้บุคคลมีความคิดอ่านกว้างไกล เฉียวฉลาดทันเหตุการณ์ ทั้งคล่องแคล่วในการติดต่อสัมพันธ์กับทุกฝ่ายทุกคน ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนที่จะส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติการทุกด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ. ปัจจัยทั้งสามส่วนนี้ เมื่อประกอบกันเข้าครบถ้วนย่อมบันดาลให้การปฏิบัติงานสัมฤทธิ์ผลที่ประสงค์ได้ทุกอย่าง. บัณฑิตผู้ปรารถนาความก้าวหน้าในชีวิต ควรได้ศึกษาพิจารณาให้เห็นชัด แล้วนำมาเป็นหลักอาศัย ในการพัฒนาตนพัฒนางานต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญาที่กล้าแข็ง เพื่อสามารถปฏิบัติการงานให้บรรลุผลเลิศ บังเกิดประโยชน์ตามที่มุ่งหมายทุก ๆ ประการ.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดการประชุมนานาชาติ
เรื่อง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
เพื่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน ครั้งที่ ๑
ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีเปิดการประชุมนานาชาติ เรื่อง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อ
ความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน ครั้งที่ ๑ และได้ทราบถึงความมุ่งหมายและประโยชน์อันจะพึงเกิดมี
จากการประชุมครั้งนี้.

ในปัจจุบัน ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ในสถานะที่เอื้ออำนวยอย่างยิ่งแก่การพัฒนา
ประเทศให้เจริญมั่นคง และสร้างเสริมฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศของตนให้ดีขึ้น. ทุกประเทศ
จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันในการต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางวิชาการ ทางเศรษฐกิจและการค้า
เพื่อให้การพัฒนาได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันซึ่งนับวันจะเพิ่มพูนมากขึ้น.
การประชุมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพมหานครครั้งนี้ จึงเป็นประโยชน์และเหมาะสมยิ่ง
เพราะการพัฒนาประเทศทุกด้านทุกระดับ ต้องพึ่งพาอาศัยหลักวิชาและเทคโนโลยีอันก้าวหน้าอย่างมาก. และเป็น
ที่น่ายินดีที่ได้เห็นผู้แทนระดับสูงของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ รวมทั้งผู้สังเกตการณ์จากประเทศอื่น ๆ
และองค์กรระหว่างประเทศ เข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และปรึกษาหา
แนวทางปฏิบัติร่วมกันอย่างจริงจัง. จึงหวังได้ว่า ความเจริญรุ่งเรือง และความผาสุกร่มเย็นในภูมิภาคนี้
จะปรากฏผลเป็นจริงได้ ด้วยความร่วมมือของพวกเราเอง และด้วยความสนับสนุนจากมิตรประเทศทั้งปวง.

ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุม ณ บัดนี้. ขออวยพรให้การประชุมที่ตั้งอยู่บน
พื้นฐานของความจริงใจต่อกันฉันมิตรครั้งนี้ ดำเนินลุล่วงไปด้วยดีและสำเร็จผลเป็นประโยชน์ตามที่มุ่งหมายไว้
ทุกประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกสมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในพระบรมราชูปถัมภ์^(๒)

ประธานจัดงานฟุตบอลประเพณีจุฬา - ธรรมศาสตร์ ครั้งที่ ๕๐

นำคณะกรรมการจัดงานและผู้มีจิตศรัทธาเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวาย

เงินรายได้เพื่อโดยเสด็จพระราชกุศล

เพื่อโครงการแก้ไขปัญหาจราจรตามพระราชดำริ

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาพบกับท่านทั้งหลาย และขอชมเชยที่กรรมการและผู้ร่วมชุมนุมได้จัดงานฟุตบอลประเพณีจุฬา - ธรรมศาสตร์ อีกครั้งหนึ่ง.

ฟุตบอลประเพณีนี้ก็ถือว่าเป็นประเพณีที่ดีงาม และได้ทำมาเป็นเวลาช้านานแล้วจึงทำให้เกิดความสามัคคีระหว่างสถาบันการศึกษาที่สำคัญในประเทศไทย ทำให้ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ สำนึกถึงหน้าที่ของตนที่จะมีต่อไปเมื่อเรียนจบแล้ว ซึ่งก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าเราต้องการผู้ที่มีความรู้ที่แท้จริง เพื่อที่จะร่วมกันสร้างและพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า ให้มีความเบิกแผ่น และมีประสิทธิภาพ. คือว่าถ้าเราไม่มีความรู้หรือประชาชนไม่มีความรู้ ก็ไม่สามารถที่จะสร้างสรรค์ประเทศให้แข็งแรงให้ก้าวหน้า. ฉะนั้นงานฟุตบอลประเพณีนี้ ก็นับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สำนึกในหน้าที่ของผู้ที่เรียนในชั้นสูงของประเทศ จะทำให้สามารถที่จะแลกเปลี่ยนความรู้สึกรู้สึกในทางที่เป็นโอกาสพิเศษนอกการเรียน.

การที่ท่านได้รวมกลุ่ม ได้มาสนับสนุนกิจการในโครงการจราจรนี้ ก็เป็นประโยชน์. ขอทบทวนสักเล็กน้อย เกี่ยวข้องกับโครงการจราจรที่ได้ทำมา. ประการแรก ได้ทำโครงการที่เข้าใจว่า จะแก้ไขในเบื้องต้นอย่างที่จะมีผลได้ทันที จากการเกี่ยวข้องกับแผนการจัดจราจรให้ใช้รถจักรยานยนต์ของตำรวจจราจร ซึ่งเบื้องต้นก็รู้สึกว่าได้ผลพอสมควร และเป็นตัวอย่างในการดำเนินหรือบริหารการจราจร โดยที่ได้ทันที ให้เร็วโดยไม่ต้องจ้างใคร เพียงแต่

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พลอากาศเอก ประกอบ บุรพรัตน์

ได้อบรมเจ้าหน้าที่ และหาเครื่องอุปกรณ์เพิ่มเติม. เรื่องต่อไปก็ถึงการแก้ไขในการที่จะต้องใช้เวลามากสักหน่อย เช่น การสร้างถนนเพิ่มเติมก็ขยายถนนเพิ่มขึ้น.

โครงการที่ได้ผลคงเป็นที่ทันใจของท่านทั้งหลาย ลำดับแรกที่จะใหญ่โตพอสมควร คือการทำทางแยกที่เชิงสะพานพระปิ่นเกล้า ซึ่งจะใช้เวลาเพียงสามสี่เดือนก็ทำสำเร็จและเข้าใจว่าก็จะช่วยได้มาก. ต่อจากนั้นก็ขยายสะพานผ่านฟ้า ซึ่งก็ได้ทำได้ดีพอสมควรเหมือนกัน. เดี่ยวนี้กำลังทำการขยายสะพานมัฆวาน ต่อไปก็ยังมีโครงการที่ต่อเนื่องไป. ท่านจะเห็นได้ว่าที่ท่านเป็นส่วนเดียวของการจราจร แต่ว่าไม่สามารถที่จะทำแก้ไขการจราจรได้เบ็ดเสร็จทั้งหมด ซึ่งจะกินเวลาเป็นปี และงานเหล่านี้ก็เป็นส่วนเดียวของการแก้ไขปัญหา. ต่อจากสะพานมัฆวานนั้น ก็มีโครงการต่อไป ให้มาทางถนนศรีอยุธยา.

ต่อไปก็ต้องแก้ไขอีกด้านหนึ่ง ซึ่งปัญหาจราจรเราก็ต้องทราบดีว่า เพราะว่ามีรถหรือมีการจราจรที่คับคั่งเกินไป มีจำนวนรถมากเกินไป. รถที่เป็นต้นเหตุของปัญหาจราจร แบ่งเป็นส่วนใหญ่ ๆ ๒ ส่วน คือรถบุคคลหรือรถยนต์ธรรมดา และส่วนรถบรรทุกคือรถที่บรรทุกสินค้าเข้าและออกจากกรุงเทพฯ. ซึ่งคับคั่งทุกวัน. ฉะนั้นสองอย่างจะต้องทราบว่าทำไมรถส่วนบุคคล และทำไมถึงรถบรรทุก. รถบรรทุกนั้นก็ต้องทราบว่าในชีวิตของเมืองใด ๆ หรือพระนครใด ๆ ก็จะต้องบรรทุกดิน สิ่งของสินค้าหรือสิ่งของเข้าออกจากที่เป้าหมาย. ที่สำคัญที่สุดก็คือการบรรทุกสิ่งที่เป็นอุปโภคบริโภคซึ่งจำเป็นต้องเข้าออกจะเว้นไม่ได้. จะเห็นว่าคนทุกคนจะต้องบริโภคทุกวัน. ฉะนั้นการแก้ไข จะต้องแก้ไขทั้งถนน แก้ไขรถ ทั้งผู้คนที่ใช้รถ.

อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งอาจไม่ได้คิด จะต้องแก้ไขเรื่องจุดหมาย. จุดหมายของหรือจุดเริ่มต้นและจุดปลายทางของรถเหล่านี้ ซึ่งส่วนมากก็มาจากต่างจังหวัดจากกรอบพระนครเข้ามาถึงส่วนที่เป็นตลาด. อันนี้ก็ปรับปรุงจุดหมายหรือจุดเริ่มต้น และจุดปลายทาง. สำหรับรถส่วนตัว ก็เช่นเดียวกัน. แต่รถส่วนตัวนี้ก็มาจากบ้านคือที่พำนักไปสู่งาน ส่วนใหญ่เป็นเช่นนั้น.

การแก้ไขถนนก็เป็นการแก้ปัญหาย่างหนึ่ง แต่การแก้ไขอีกส่วนหนึ่ง ก็คือต้องแก้ไขต้นทางหรือปลายทางคือผู้ที่อยู่ที่บ้านที่ไหน ก็จะต้องดูว่าที่บ้านนั้นจะอยู่ในทำเลที่ถูกต้องหรือไม่ และปลายทางคือที่ทำงานอยู่ในทำเลที่ถูกต้องหรือไม่. อาจต้องแก้ไขข้อนี้ซึ่งยังไม่ขยายความ เพราะว่าถ้าขยายความต้องใช้เวลาเป็นปี. ไม่ใช่เป็นปีสำหรับการแถลง แต่เป็นปีสำหรับปฏิบัติ. สำหรับแถลงการก็อาจใช้เป็นเวลาเหมือนกัน โดยเฉพาะวางโครงการล่วงหน้าไปนาน. ไม่ใช่โครงการที่จะตั้งได้ภายในปีสองปี ต้องใช้เวลาเป็นสิบปี และโครงการเหล่านี้ ก็ยังไม่ได้แถลงให้ท่านทราบว่ามียุแล้ว ว่าการแก้ไขเป็นอย่างไร.

การแก้ไขนี้จะต้องใช้เงินและแรงมหาศาลยิ่งกว่าที่ท่านได้รวบรวมมาได้ในวันนี้. แต่ว่าที่ท่านได้รวบรวมมาได้ในวันนี้ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะเป็นปัจจัยกระตุ้นให้โครงการเบื้องต้นให้ดำเนินไป เช่น โครงการที่ได้กล่าวข้างต้นก็ได้ใช้เงินบริจาคเช่นนี้. อย่างที่พระปิ่นเกล้าก็ได้ให้เงิน ซึ่งไม่ใช่เงินทั้งหมดของการแก้ไข แต่เป็นเงินที่จะให้กับทางกรุงเทพมหานครให้เขาปฏิบัติงานได้ เพราะว่าถ้าใช้เงินงบประมาณ เขาจะต้องตั้งงบประมาณ ซึ่งอาจมีขาดตกบกพร่อง. แต่ว่าที่ให้สนับสนุนนี้ ก็เพื่อจะเป็นทุนหมุนเวียนที่จะให้การปฏิบัติง่ายขึ้น ทำให้โครงการเหล่านั้นได้สำเร็จลุล่วงไปโดยเร็ว ไม่มีติดขัด. ที่สะพานผ่านฟ้าก็ได้ให้เหมือนกัน ต่อไปที่สะพานมฆวานนี้ก็ให้จำนวนหนึ่ง

เพื่อที่จะเป็นทุนหมุนเวียนของกิจการเฉพาะเช่นนั้น ๆ. ต่อไปยังมีโครงการที่ใหญ่โตกว่านี้ จะต้องใช้เงินดั่งที่ท่านได้บริจาคมาเป็นเงินหมุนเวียนของโครงการนั้น ๆ. ฉะนั้นที่ท่านได้บริจาคเงินจำนวนซึ่งก็ไม่ใช่เล็กน้อยมานี้ ก็เป็นการสนับสนุนให้โครงการแก้ไขจราจรดำเนินไป จนกระทั่งสิบเจ็ดปีข้างหน้า ก็หวังว่าจะสำเร็จไปขึ้นสำคัญ.

ท่านอาจนึกว่า ทำไมสิบเจ็ดปี. สิบเจ็ดปี ถ้าเดี๋ยวนี้ บวกไปห้าปี ก็จะได้ฉลองอายุ ๗๒. บวกไปอีก ๑๒ ปี จะเป็นแฮยิด ก็ ๘๔. ฉะนั้นโครงการเหล่านี้และโครงการที่ยังไม่ได้เปิดเผยนี้ ก็เพื่อที่ฉลองแฮยิด ๘๔. ได้ถามผู้ที่รู้ อันนี้ก็ไม่ใช่วิทยาศาสตร์นัก ถ้ามว่าเมืองสวรรค์ เมื่อแฮยิด ๘๔....^(๑) เมืองสวรรค์ที่เกิดขึ้นเวลาฉลองแฮยิด ๘๔. การที่ท่านได้นำเงินมาบริจาคเพื่อแก้ไขปัญหารจราจร ก็เข้าใจว่าจะเป็นส่วนปัจจัยสำคัญ เพื่อที่จะให้เมืองสวรรค์ในอนาคตเป็นผลสำเร็จจริง ๆ. คือถ้าไม่มีใครสนับสนุน เมืองสวรรค์ไม่มาแน่นอน.

ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้จัดงานและเกิดเป็นผลคือประโยชน์ขึ้นมามาก ช่วยสนับสนุนด้วยเจตจำนงค์ ที่จะช่วยโครงการแก้ไขปัญหารจราจร ก็เข้าใจว่าจะมีทางแก้ไขได้. เพราะว่าในระยะนี้บางโครงการการที่จะทำ รู้สึกว่าแต่ละคน ๆ ค่อนข้างจะหมดหวังเพราะว่าสร้างสิ่งที่จะอำนวยความสะดวกกับการจราจร จะกลับเป็นสิ่งที่ จะทำให้การจราจรยิ่งคับคั่งเป็นเวลาหลายปี ซึ่งเป็นการอุดช่องของความเจริญในทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก. ถ้าการจราจรยิ่งคับคั่งมากขึ้นภายในระยะ ๕ ปีข้างหน้า ก็เข้าใจว่าความเจริญของเศรษฐกิจของประเทศจะมีดีมัวอย่างมาก.

---

(๑) บันทึกพระสุรเสียงได้ไม่ชัดเจน

โครงการที่แถลงมาในระยะหลังนี้ รู้สึกว่าจะบ่งไปถึงชี้ไปถึงทางเทคโนโลยีเพราะว่าไม่สามารถที่จะแก้ไข หรือจะแก้ไขได้ใน ๕ ปี. แต่ว่าระหว่าง ๕ ปีนี้ จะอุดหนุนโดยสิ้นเชิง เช่นเดียวกับคนเรา ถ้าหัวใจอุดหนุนแม้จะไม่กิน ชาติก็ตาย. ไม่ใช่บอกว่าไปเข้าโรงพยาบาล แล้วก็ทำหัวใจเทียมมาใส่. ทำให้หัวใจดี ใช้เวลาเป็นปี คนเราก็อยู่ ไม่ได้. จราจรก็เช่นเดียวกัน การจราจรก็ไปไม่ได้ เหมือนเส้นเลือดอุดตัน ก็ติดขัดก็เสียไม่มีทางก้าวหน้า ไม่มีทาง ดีได้. ฉะนั้นการที่ท่านได้ช่วยให้ทำการแก้ไขไปเรื่อย ๆ อย่างนี้ และเป็นส่วนของการแก้ไขที่สูงสุด เป็นโครงการ ที่ยืน ก็เป็นทางที่จะช่วยประเทศชาติให้อยู่รอด ให้เศรษฐกิจของเราดำเนินได้ต่อไป. ประเทศไทยก็คงเจริญรุ่งเรือง ยิ่ง ๆ ขึ้นได้.

ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มีส่วนในความคิด หรือมีส่วนในโครงการที่จะทำให้ประเทศไทยเจริญรุ่งเรือง ยิ่งใหญ่ และขอให้ทุก ๆ ท่านมีพลานามัยแข็งแรงสามารถที่จะปฏิบัติงานของแต่ละท่านอย่างดี มีผลสำเร็จอย่าง เข้มแข็ง ประสบแต่ความเจริญ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ที่ปรึกษาชมรมนักเรียนทุนมูลนิธิ “อานันทมหิดล”^(๒)
นำคณะนักเรียนทุนมูลนิธิอานันทมหิดลเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน
โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนมูลนิธิอานันทมหิดล
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันอังคาร ที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๓๗

ขอขอบใจสมาชิกของชมรมมูลนิธิอานันทมหิดลที่ได้มากันทุกคน นำเงินมาสมทบทุนในมูลนิธิอีกครั้งหนึ่ง และขอขอบใจที่ท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติงานในสาขาของตนเพื่อประโยชน์ของวิชาการและส่วนรวม.

มูลนิธิอานันทมหิดลนี้ได้ตั้งมาเป็นเวลา ๓๕ ปีแล้ว และนักเรียนมูลนิธิจำนวนมากได้กลับมารับราชการในเมืองไทย เป็นประโยชน์แก่กิจการส่วนรวมของประเทศจนบางคนก็เกษียณอายุเสียแล้ว. หมายความว่า เป็นประโยชน์ที่ได้ทำก็มากมาย. ทุกครั้งที่ได้พบ ก็พูดถึงประโยชน์ที่ท่านจะทำได้ โดยมากก็พูดถึงทางด้านวิชาการ. แต่ว่าสำคัญที่สุด ประโยชน์ที่ท่านจะทำได้ เป็นประโยชน์ที่สำคัญในด้านความเป็นอยู่ของประเทศชาติ คือให้หลักวิชาของแต่ละคนประสานกัน เพราะว่าวิชาแต่ละอย่าง ๆ ก็ย่อมต้องพัฒนาแต่ละภาค พัฒนาแต่ละส่วน. โดยเอกเทศ ก็คงไม่มีประโยชน์เท่าไร จะต้องสามารถมาประยุกต์กัน เพื่อที่จะให้เป็นประโยชน์ในทางรูปธรรมที่แท้ เพื่อให้ความเป็นอยู่และความสุขของประชาชนเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นจุดประสงค์ของการตั้งมูลนิธิ.

แต่เดิมาก็เคยนึกเป็นความฝันว่า เมื่อนักวิชาการเรียนดีได้จบจากการศึกษาเบื้องต้นในวิชาของตัวเอง จะสามารถกลับมา และเมื่อเป็นวิชาหลายอย่าง อาจมารวม ๆ กันเป็นอย่างที่ท่านได้ตั้งไว้เป็นชมรม. แต่ที่นึกฝัน ก็คืออยากจะตั้งเป็นเหมือนมหาวิทยาลัยซึ่งจะได้ศึกษาวิชาการชั้นสูงทุกด้าน เพื่อประโยชน์และเพื่อความก้าวหน้าของประเทศรุดหน้าไปได้โดยเร็วกว่าที่เป็นไปในระยะนั้น. แต่ก็ยังไม่ได้ทำ เพราะว่ารู้สึกว่าการมหาวิทยาลัยที่มีอยู่ก็มีมากมาย. ฉะนั้นการงานที่ผู้สำเร็จการศึกษาในภายใต้มูลนิธิอานันทมหิดล ก็จะต้องทำหน้าที่อย่างอื่น ไม่ได้มาตั้งมหาวิทยาลัยเป็นรูปธรรม. แต่ว่าในเวลาเดียวกัน ก็ต้องช่วยกัน โดยที่ไม่ต้องตั้งขึ้นมาเป็นรูปธรรม. ต้องตั้งเป็นเหมือนกับว่าทุกคนทำหน้าที่ของตัวเองโดยสอดคล้องกัน โดยไม่ต้องตั้งองค์กรอะไร. ฉะนั้นก็เคยพูดถึงประโยชน์ที่แต่ละคนทำได้.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดีไว้

(๒) นายปราโมทย์ ไม้กลัด

วันนี้เองฟังวิทยุ แล้วก็เห็นเขาพูดเป็นภาษาของเราวิบัติไปทุกที. เคยพูดมาเป็นเวลาเกือบ ๒ ปีแล้ว เกี่ยวข้องกับภาษาที่พูดไม่ค่อยเรียบร้อยและเสื่อมถอยลงไป เช่น ยกคำว่า “สตาจค์” ก็ไม่ยากให้เขาพูดว่า “สุดางค์” เพราะว่ามันเป็นภาษาไทย. ตั้งแต่พูดในครั้งนั้นสังเกตดูคำว่า “สตาจค์” ออกเสียงว่า “สุดางค์” มากขึ้นทุกที. ตอนนี้อาจถึงท่าสลิปเปอร์เซ็นต์ ที่ออกคำว่า “สตาจค์” เป็น “สุดางค์”. แต่เมื่อเข้านี้ได้ฟังสิ่งที่ยืนยันว่าคนไม่เข้าใจ. พูดอะไรเท่าไร ๆ ก็ไม่เข้าใจ. ต้องเป็นคนอย่างพวกเราที่จะพยายามเข็นให้ไป. คือเมื่อหลายเดือนเคยไปให้ข้อสังเกตว่า ทำไมเขาเรียกว่าพระบรมรูปทรงหมา ก็เพราะว่าพระบรมรูปทรงม้าที่อยู่ตรงนี้ เขาออกเสียงว่าเป็นพระบรมรูปทรงหมา. ก็เลยไปบอกว่าทำไม วรณยุคต์เปลี่ยนวิบัติไป จนทำให้สุภาพพจน์ได้สูญพันธุ์. ก็เลยบอกกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับรายการ ว่าพระบรมรูปทรงหมาไม่สวย ขอให้พระบรมรูปทรงม้าอย่างเดิม. เขาก็คงไปบอก. เมื่อเข้านี้ฟังดู เขาก็เลยบอกพระบรมรูปทรงหมา ไม่ใช่หมาแต่มา คือเลยเอาวรรณยุกต์ออกหมดเลย. คือไปบอกว่าวรรณยุกต์ผิดวิบัติ เขาก็เอาออกเสียงเลย เป็นพระบรมรูปทรงหมา หรือเสด็จมา. ที่จริงเป็นมามากแล้ว ว่าวรรณยุกต์นี้เปลี่ยน เสียงเอกเป็นเสียงโท เสียงโทเป็นเสียงตรี เสียงตรีเป็นเสียงจัตวา. ตอนนั้นก็กลับจากเสียงจัตวา มาเป็นเสียงธรรมดาแล้ว.

อย่างนี้อาจไม่ได้เกี่ยวข้องกับท่าน นอกจากบางท่านที่เกี่ยวข้องในด้านอักษรศาสตร์หรือภาษาศาสตร์. แต่ว่ามันสำคัญเหมือนกัน เพราะว่าแต่ละคนที่มีความรู้หรือมีความหมาย. ต้องพูดกับคนอื่น ให้คนอื่นเขาเข้าใจ. จะเป็นในด้านเทคโนโลยีก็ตาม ในด้านวิชาการอื่น ๆ ก็ตาม จะต้องติดต่อกับคนอื่น เพื่อให้ร่วมมือกัน ร่วมแรงกันที่จะทำให้วิชาการนั้นก้าวหน้าและก็เป็นประโยชน์. อันนี้ ภาษาซึ่งเป็นการสื่อความหมายเป็นสิ่งที่สำคัญ. ถ้าพูดไป แล้วไม่เข้าใจ. วิชาการเท่าไร ๆ ก็ไม่เห็นดี. ในสมัยปัจจุบันนี้ได้เห็นมาก ว่าบ้านเมืองเรา ปั่นป่วนอย่างยิ่ง เพราะว่าคนพูดอย่าง แล้วบางคนเข้าใจไปอีกอย่าง เพราะการสื่อความหมายนั้นไม่ถูก ทั้งด้านเจ้าของเสียง หรือในด้านความหมายของคำก็เสียไป. ฉะนั้นถ้าหากว่าแต่ละคนพยายามที่จะสรรหาคำที่เหมาะสม แล้วก็พูดออกมาให้ชัด ๆ ให้เข้าใจกัน ก็จะทำให้กิจการใด ๆ ที่ทำอยู่ ในด้านวิชาใด ๆ ก็ตาม สำเร็จผลในทางสร้างสรรค์ได้ง่ายกว่า.

จะนั้นก็ขอฝากด้วยว่า เรามีหน้าที่ในด้านแม่จะไม่ใช้วิชาการของตัว แต่เป็นประโยชน์ที่จะพยายามที่จะให้การพูดนำความเข้าใจของคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งได้ชัดเจน. ทุกสิ่งทุกอย่างจะง่ายขึ้นมาก. จะนั้นก็ฝากความคิดอันนี้ให้ท่านไปด้วย.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายทหารชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพุธ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ประกอบพิธีประดับยศแก่นายทหารชั้นผู้ใหญ่ในทั้งสามเหล่าทัพแห่งกองทัพไทย และขอแสดงความชื่นชมกับท่านทั้งหลายที่ได้รับเครื่องหมายของเกียรติ และของความเป็นเกียรติ

สัญญาบัตรที่ท่านได้รับนั้นก็เป็นสัญญาบัตรฉบับที่เจ็ด แปด หรือเก้า ตามลำดับในชีวิตราชการของนายทหารของกองทัพไทย. จึงจำเป็นที่จะย้ำว่า การที่มียศสูงขึ้นก็ยิ่งมีความรับผิดชอบมากขึ้น ทั้งในกิจการงานทั้งในด้านความที่ผู้บังคับบัญชาและประชาชนทั่วไปจะพึงเล็งท่าน จึงจะต้องรักษาเกียรติของยศทหารนี้ให้ดี โดยการปฏิบัติงานที่เข้มแข็งและสุจริต. โดยเฉพาะในสมัยนี้ กองทัพแห่งชาติก็ต้องมีหน้าที่มากกว่ากว้างขวางยิ่งขึ้น. โดยมากก็คิดถึงว่า ทหารจะต้องเป็นผู้รบ ผู้ที่จะต้องถืออาวุธและใช้อาวุธ. แต่ทั้งในเวลาสงครามหรือเวลาที่มีความเดือดร้อนในทางความปลอดภัยโดยตรง ทั้งเวลาสงบ ทหารมีหน้าที่สำคัญที่จะรักษาความมั่นคงความปึกแผ่นของประเทศชาติ โดยการปฏิบัติงานทุกด้าน ซึ่งนับวันจะยิ่งกว้างขวางขึ้น ทั้งในด้านป้องกันประเทศและป้องกันความสงบของประเทศโดยตรง ทั้งทางอ้อม คือพยายามที่จะสนับสนุนให้ประชาชนมีความเจริญ มีความก้าวหน้า มีความอยู่ดีกินดี. ฉะนั้นยิ่งยศสูงขึ้นก็ยิ่งมีความรับผิดชอบที่จะปฏิบัติในงานที่กว้างขวางเช่นนี้ ซึ่งไม่ใช่เป็นงานที่ง่ายนักเพราะจะต้องมีความรู้ที่กว้างขวาง ทั้งในทางราชการ ทั้งในด้านการพัฒนา และในการวิชาการด้านต่าง ๆ ทั่วทุกอย่าง. ฉะนั้นทุกท่านจึงต้องมีความพยายาม มีความขยันหมั่นเพียรยิ่ง ๆ ขึ้น จึงจะได้ทำหน้าที่เหมาะสมกับที่เป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ของกองทัพไทย.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดีไว้

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายตำรวจชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพุธ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ประกอบพิธีประดับยศแก่นายตำรวจชั้นนายพลในวาระนี้ และขอแสดงความชื่นชมกับท่านทั้งหลายที่ได้รับเกียรติที่มาจากยศที่สูงขึ้น ซึ่งหมายความว่าท่านได้ปฏิบัติงานมาโดยดี เป็นผลดีแก่ราชการตำรวจ จึงจะต้องได้รับเครื่องหมายนี้ ซึ่งแสดงว่าได้ปฏิบัติงานมาด้วยความเข้มแข็งและด้วยความสามารถ.

ตำรวจมีหน้าที่กว้างขวาง อย่างที่เรียกว่าเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์. แต่ว่าความกว้างขวางนั้นยิ่งกว่า เพราะว่ามีงานด้านอื่น ๆ ที่จะต้องทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า และทำให้ประชาชนมีขวัญดีเพื่อทำให้ประเทศมีความสุข. สันติสุขและสันติราษฎร์นี้ก็เกิดขึ้น ด้วยการปฏิบัติดีชอบของตำรวจทุกคน. โดยเฉพาะตำรวจชั้นผู้ใหญ่ก็ต้องแสดงเป็นตัวอย่างแก่ตำรวจได้บังคับบัญชาทั้งหมด เพื่อที่จะให้การตำรวจของประเทศไทยมีผลดีต่อส่วนรวม. ถ้าทุกท่านตั้งใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความฉลาด ด้วยความสุจริต และด้วยความสามารถ ก็จะได้ชื่อว่าเป็นตำรวจที่ดี มีส่วนช่วยสร้างประเทศให้มั่นคง สร้างประเทศให้มีความสุข สร้างประเทศให้มีความปลอดภัย. ฉะนั้นก็ขอให้ท่านทั้งหลายปฏิบัติงานต่อไป ด้วยความเข้มแข็ง ฉลาดเฉลียว และเสียสละ เพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายของการตำรวจ.

ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบความสำเร็จในงาน มีความสำเร็จทั้งในด้านงานราชการ ทั้งมีความเจริญรุ่งเรืองในทางส่วนตัวด้วย มีพลานามัยแข็งแรง จิตใจเข้มแข็งเยียบแหลม เพื่อให้สามารถที่จะรักษาตำรวจไว้ซึ่งเกียรติของตำรวจไทย. ขอทุกท่านได้ประสบความสำเร็จรุ่งเรือง.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรีเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

การที่รัฐมนตรีได้มากล่าวคำปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่นั้น ก็เป็นระเบียบและเป็นประโยชน์. เป็นการเตือนใจว่า หน้าที่รัฐมนตรีนั้นเป็นหน้าที่ชั้นสูง เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ความเป็นอยู่ของประชาชน และความก้าวหน้าของประชาชน จะต้องตั้งอกตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็งที่สุด ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จึงจะทำให้เป็นประโยชน์ได้. หน้าที่ย่อมเป็นประโยชน์ได้มากสำหรับส่วนรวม แต่ถ้าทำไม่ดีก็เป็นโทษได้มากเหมือนกัน. ฉะนั้นจะต้องตั้งอกตั้งใจที่จะปฏิบัติงานเต็มความสามารถ ด้วยความรู้ของตัว ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จึงจะทำให้หน้าที่ที่ได้ตั้งไว้กับตัวเป็นผลสำเร็จ. ผลสำเร็จนั้นจะนำความเจริญมั่นคงต่อประเทศชาติ และจะนำชื่อเสียงและความพอใจแก่สังคมด้วย. ฉะนั้นก็ขอให้ท่านทั้งหลายเมื่อตั้งอกตั้งใจเปล่งคำปฏิญาณแล้ว จะสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นพลานุภาพ.

โอกาสนี้ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้มีกำลังทั้งกาย ทั้งใจ ทั้งปัญญา ที่จะนำมาปฏิบัติงานเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติและประชาชน และขอให้ทุกคนได้ประสบความสำเร็จทั้งในหน้าที่ราชการ ทั้งในส่วนตัว ทั้งมีพลานามัยแข็งแรง และเข้มแข็งทั่วกันทุกคน.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายชวน หลีกภัย

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทย์ฐานะ
แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
วิทยาลัยเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ
วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

—————

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทย์ฐานะแก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงฝ่ายทหาร อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมด้วยกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

งานรักษาความมั่นคงของประเทศเป็นงานที่กว้างขวางและละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวเนื่องถึงงานของบ้านเมืองทุก ๆ ส่วน ทั้งยังต้องปรับเปลี่ยนแผนและกระบวนการปฏิบัติให้ถูกต้องทันตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา. ผู้ปฏิบัติบริหารงานระดับสูงทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน จึงต้องเป็นคนที่สามารถจริง ๆ คือมีความชัดเจนทั้งในวิชาการ ในวิธีการปฏิบัติ และในสถานการณ์ทุกด้านในโลก. ดังนั้น ทางราชการจึงจัดให้ท่านทั้งหลายได้เข้ารับการศึกษาในสถาบันการรักษาความมั่นคงระดับสูง เพื่อให้มีความรอบรู้ที่กว้างขวางทั่วถึง มีแนวความคิดสอดคล้องกันในนโยบายและกระบวนการปฏิบัติบริหารงานระดับประเทศ ทั้งให้สามารถประสานการปฏิบัติกันได้ทุกฝ่ายและทุกหน่วยงาน ให้งานส่วนรวมของชาติดำเนินพร้อมกันไปสู่เป้าหมาย คือความเจริญมั่นคงเป็นปึกแผ่น.

บัดนี้ ท่านทั้งหลายได้ผ่านหลักสูตรการศึกษาอบรมพิเศษมาแล้ว เป็นผู้มีความรู้ในสรรพวิทยาการและกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นอย่างดี จึงควรถือเป็นหน้าที่สำคัญอันดับแรก ที่จะนำเอาความรู้ ความคิด ความฉลาดสามารถไปใช้ปฏิบัติบริหารงานให้ประกอบเกื้อกูลกัน และให้บรรลุประโยชน์ที่มุ่งประสงค์โดยครบถ้วน. พร้อมกันนั้นก็ต้องระมัดระวังตั้งใจให้แน่วแน่อยู่ในความสุจริตเที่ยงตรง ในความฉลาดรอบคอบ ประกอบด้วยสติรู้เท่าทันอยู่ตลอดเวลา เพื่อมิให้ปฏิบัติการของแต่ละคนคลาดเคลื่อนจากเป้าหมายอันสูงส่งที่ตั้งไว้. ถ้าทำได้ตั้งนี้ ความมั่นคงปลอดภัยและความวัฒนาผาสุกก็จะบังเกิดมีแก่ประเทศชาติและประชาชนของเราได้ ดังที่ทุกฝ่ายทุกคนปรารถนา.

ขออวยพรให้ทุกท่านมีความกล้าหาญเข้มแข็ง เหนียวฉลาดหนักแน่น ทั้งในความคิดจิตใจและการกระทำ
ทุกสิ่ง เพื่อสามารถคุ้มครองป้องกันชาติบ้านเมือง ให้เป็นอิสระร่มเย็นตลอดไป และขอให้มีความสุข ความสำเร็จ
ความสวัสดิ์ จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกครบ ๓๐ ปี
ของโรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

นำยินดีอย่างยิ่งที่โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัยเจริญยั่งยืนมาครบ ๓๐ ปี และท่านทั้งหลายผู้เป็นศิษย์ได้พร้อมใจกันจัดงานฉลองขึ้น. ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน โรงเรียนนี้ได้ประกอบกรณียกิจให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยเฉพาะแก่การศึกษาของเยาวชน จนปรากฏผลดีเด่นชัดทั้งด้านการกีฬาและการศึกษา ทำให้ได้รับความเชื่อถือและความช่วยเหลือสนับสนุนอย่างกว้างขวาง ยังผลให้กิจการของโรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าดังที่ปรากฏอยู่ในบัดนี้. ข้อนี้พึงถือเป็นเกียรติประวัติอันงดงามที่ผู้มีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียนทุกฝ่าย ทุกคน ทุกรุ่น จะได้ภูมิใจและถือเป็นกำลังใจในอันที่จะร่วมกันสร้างเสริมรักษาความดีความเจริญทั้งปวงไว้ให้มั่นคงทุกเมื่อ.

ขออวยพรให้โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัยแห่งนี้มีความวัฒนาสถาพร พร้อมทั้งเกียรติคุณที่ดีเด่น ให้ยิ่งเป็นที่นิยมยกย่อง และเป็นประโยชน์แก่การศึกษาของชาติต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๓๗

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในวันเปิดประชุมใหญ่
ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ครั้งที่ ๑๙
ณ กรุงเทพมหานคร

วันอังคาร ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีอย่างยิ่ง ที่ท่านทั้งหลายเป็นผู้แทนจากศูนย์กลางขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก มาประชุมพร้อมกันในการประชุมใหญ่ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงเทพมหานคร.

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะปรารภกับท่านถึงการเผยแพร่พุทธธรรม อันเป็นงานหลักขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ว่าจะต้องอาศัยเหตุปัจจัยหลายอย่างประกอบพร้อมกัน จึงจะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จโดยสมบูรณ์ได้. เหตุอย่างหนึ่งที่สำคัญมาก ก็คือการปลูกฝังศรัทธาที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล เพราะถ้าบุคคลเชื่อผิด ถือผิดแล้วจะศึกษาและปฏิบัติธรรมในพระศาสนาให้ถูกต้องไม่ได้. ดังนั้น ท่านทั้งหลายจึงควรจะได้ถือเป็นการเสียใจอันดับแรก ในอันที่จะร่วมกันเผยแพร่หลักธรรม ให้ถูกต้องเที่ยงตรงและบริสุทธิ์ ทั้งด้วยการนำเอาธรรมะที่สมควรแก่บริษัทนั้น ๆ ไปแนะนำสั่งสอนทั้งด้วยการนำมาประพจน์ปฏิบัติด้วยตนเอง. การสั่งสอนธรรมะโดยบริสุทธิ์ และการปฏิบัติธรรมเป็นแบบอย่างโดยประจักษ์ผลนี้ จะเป็นเหตุชักนำและช่วยให้คนทั่วไป สามารถศึกษาเข้าใจหลักธรรมได้กระจ่างชัด และเกิดศรัทธาความเชื่อในพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง.

ขออวยพรให้การประชุมใหญ่ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ครั้งที่ ๑๙ บรรลุผลตามที่มุ่งหมายทุกประการ และขอให้ทุกท่านที่เข้าร่วมงานการประชุมประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ตลอดทุกเมื่อไป.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันเสาร์ ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้าและพระราชินียินดีมาก ที่ได้มาอยู่ท่ามกลางเหล่าทหารรักษาพระองค์ซึ่งพร้อมกันมาประชุม ในพิธีตรวจพลสวนสนามในวันนี้. ขอขอบใจในไมตรีจิตของทุกคน และขอสนองพรกับทั้งน้ำใจไมตรีนั้นด้วยใจจริง เช่นเดียวกัน.

คำปฏิญาณสัญญาของทหารทั้งหลาย ที่ตั้งใจจะสละแม่ชีวิตเพื่อปฏิบัติภารกิจของตนให้สมบูรณ์ โดยปรารถนาประโยชน์อันยั่งยืนคือความเจริญมั่นคงเป็นปึกแผ่นของชาติ เป็นเป้าหมายสูงสุดนั้น นอกจากจะเป็น สัจจาทที่มีค่าควรคู่กับทหารกล้าแล้วยังเป็นสิ่งสำคัญควรคู่แก่คนไทยทั้งปวงด้วย เพราะประเทศชาติเป็นที่เกิด ที่อาศัย ที่อำนวยประโยชน์สุขและความร่มเย็นให้แก่ทุกคน. คนไทยทุกเพศ ทุกวัย ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะหรือ ตำแหน่งหน้าที่ใด จึงต่างมีความรับผิดชอบอยู่ด้วยกัน ในอันที่จะต้องตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่โดยเต็มความสามารถ เพื่อให้ผลสำเร็จของงานแต่ละฝ่ายแต่ละคนนั้น ประมวลกันเข้าเป็นความเจริญมั่นคงของประเทศชาติ. ทหารทั้งหลายนั้น อาจกล่าวได้ว่า ได้ปฏิบัติตัวปฏิบัติงานมาด้วยดี มีผลเป็นที่ประจักษ์ ทั้งในภารกิจโดยตรงของ ทหาร ทั้งในภารกิจทำให้ความร่วมมือสนับสนุนและประสานงานกับผู้อื่นฝ่ายอื่น. จึงควรอย่างยิ่งที่จะได้ร่วมกัน รักษามาตรฐานการปฏิบัติตัวปฏิบัติงานของตนไว้ให้เหนียวแน่น พร้อมทั้งพยายามปฏิบัติปรับปรุงให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เพื่อช่วยให้งานส่วนรวมของชาติสัมฤทธิ์ผลสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะยังผลให้ชาติไทยของเรามีความมั่นคง ดำรงความเป็นอิสระได้ยืนยาวตลอดไป.

ขออนุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพิภพกับทั้งอำนาจแห่งความภักดี โดยบริสุทธิ์ใจในชาติบ้านเมือง จงดลบันดาลให้ทหารทุกคนมีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา สามารถที่จะปฏิบัติภารกิจน้อยใหญ่ในหน้าที่ให้บรรลุผลเลิศทุกอย่าง และขอให้ประสบความสำเร็จ ความสวัสดิ์ พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์จงทั่วหน้ากัน.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้า ฯ ถวายชัยมงคล

ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

วันอาทิตย์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาให้พรโดยผ่านนายกรัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย). สำหรับการให้พรในโอกาสวันเกิดครั้งนี้ จำนวนผู้ที่มาในวันนี้ นับว่ามากที่สุดเท่าที่เคยมีมา ในโอกาสแบบนี้. ตัวเลขขึ้นไปถึงเก้าพันกว่าคน ซึ่งทำให้นึกถึงว่าปีก่อน ๆ นี้มี เจ็ดพันแปดพันคน นึกว่ามาก เพราะเปรียบเทียบกับจำนวนน้ำที่มีอยู่ในเขื่อน ซึ่งเวลานั้นมีอยู่ประมาณหนึ่งพันล้านลูกบาศก์เมตร. แต่ปีนี้ที่มากขึ้นเก้าพันกว่าคน ดุสมดุล หรือดูไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับน้ำในเขื่อนภูมิพล^(๒) ที่มีน้ำถึงเก้าพันล้านลูกบาศก์เมตร. ทำให้นึกถึงว่าแต่ละปี ๆ มีความเปลี่ยนแปลง แต่ว่าดุลของตัวเลข บางทีดูมาก บางทีก็ดูน้อย. เช่นที่บอกว่าเก้าพันคนก็ดูน้อย เพราะว่าเปรียบเทียบกับน้ำที่มีเก้าพันล้าน.

ทุกปีจะมีความเปลี่ยนแปลง และมีสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง. อย่างเช่นปีที่แล้วกับปีนี้ ความเปลี่ยนแปลงมีมาก. ปีที่แล้วพูดถึงภัยแล้ง และอุทกภัย. ภัยแล้งมีมากและอุทกภัยมีบ้าง ปีนี้ภัยแล้งมีบ้าง และอุทกภัยมีมาก. มีความแตกต่างกันมาก.

แต่อย่างไรก็ดี ปีที่ผ่านมา ความเปลี่ยนแปลงดังนี้ ก็รู้สึกว่าคนเขาไม่ค่อยบ่นนัก เพราะว่าภัยแล้งนั้นคนกลัวมาก เพราะคนเราต้องมีน้ำสำหรับบริโภคอุตสาหกรรมก็ต้องมีน้ำสำหรับใช้เพื่อที่จะดำเนินกิจการ ทุกสิ่งทุกอย่างจำเป็นที่จะต้องมีน้ำเพื่อที่จะปฏิบัติงาน หรือดำรงชีวิต. ฉะนั้นเมื่อฝนลงมาและมีความเดือนร้อนของอุทกภัย^(๓) เสียงที่บ่นจึงมีไม่มากนัก. ผู้ที่ประสบภัยน้ำท่วมนั้น ย่อมต้องเดือดร้อนย่อมต้องบ่น แต่ว่าไม่มากนัก. อาจเป็นเพราะว่าเราอาศัยเทวดา.

(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) เขื่อนภูมิพลมีระดับเก็บกักน้ำปกติที่ความสูง ๒๖๐ เมตร (ระดับน้ำทะเลปานกลาง) มีปริมาตร ๑๓,๔๖๒ ล้านลูกบาศก์เมตร เคยมีระดับน้ำต่ำสุดเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ คือ ๒๑๓ เมตร (ระดับน้ำทะเลปานกลาง) มีปริมาตรเพียง ๓,๘๗๕ ล้านลูกบาศก์เมตร

(๓) ตามปรกติในช่วงเดือนสิงหาคม - กันยายน ของทุกปี เป็นช่วงที่ร่องมรสุมพาดผ่านทางตอนบนของภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแนวร่องมรสุมจะเลื่อนแนวขึ้น - ลงเป็นระยะทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมาก กระจายเป็นช่วง ๆ ตามความแรงของร่องมรสุม ในช่วงเวลาดังกล่าวของปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ปรากฏว่ามีพายุรพัดผ่านมาตามแนวร่องมรสุมนี้ถึง ๔ ครั้ง ทำให้มีปริมาณฝนตกหนักจนเกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่ เช่น ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ตาก ลำปาง แพร่ น่าน เพชรบูรณ์ จันทบุรี ตราด กาญจนบุรี และบางจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เมื่อเดือนเมษาฯ ก่อนสงกรานต์ มีคนเข่าบ่นในกรุงเทพฯฯ ว่าปีนี้จะฉลองสงกรานต์กันอย่างไร เพราะน้ำไม่มี. จะสาดน้ำก็ไม่ได้. เดี่ยวจะหาว่าเปลืองน้ำ. จึงได้ติดต่อเทวดา ให้เทวดามาร่วมเล่นสงกรานต์ด้วย. และในวันที่ ๑๕ เมษาฯ ถ้าทำน้ทั้งหลายจำได้ เทวดามาเล่นสงกรานต์อย่างเป็นทางการเป็นลำเป็นสัน. และตั้งแต่นั้นมา เทวดาก็ยังเล่นต่อ จนกระทั่งมีคนบอกว่า “พอแล้ว”.

มีคนมาติดต่อบอกว่า “ควรจะบอกเทวดาว่าขอให้เลิกเล่นสงกรานต์เสียที”. แต่ก็ได้บอกกับผู้ที่มาติดต่อว่า “ไม่ ไม่ติดต่อ เพราะว่าเทวดารู้ดีว่าทำอะไร”. แต่อย่างไรก็ได้ติดต่อกับเทวดา และเทวดาก็แจ้งมาว่า “เมื่อวันที่ ๑๕ เมษาฯ^(๔) นั้น ได้ส่งเจ้าหน้าที่มากรุงเทพมหานคร และเห็นบ่นกันมาก ก็เลยทำฝนให้มาก ๆ หน่อย อาจหนักมือไปหน่อย” แต่เห็นว่าพระราชาสวรรณภูมิได้ทำฝนเทียม เทวดาก็ไปรายงานกับศุภย์เทวดาว่า พระราชาสวรรณภูมิทำฝนเทียม. หัวหน้าเทวดาศุภย์เขาพระสุเมรุก็บอกว่า “อย่างไรก็ต้องทำ เพราะว่าท่านขอมา”. ก็เลยทำจนกระทั่งมากไป. เทวดาก็ตัดว่า เทวดาไม่ได้หนักมือ แต่พระราชาสวรรณภูมิได้ทำด้วยจึงทำให้มีมาก.

อย่างไรก็ตาม ได้ถามเจ้าหน้าที่และได้ถามประชาชนทั่ว ๆ ไป. ส่วนใหญ่เห็นว่าการที่มีฝนมากนี้ ได้ผลดี มากกว่าผลเสีย. อันนี้ได้มีประชามติ คือสอบถามคนจำนวนมาก ว่าความคิดของเขาเป็นอย่างไร. การที่คนบอกว่า พอใจให้มีฝนมากกว่ามีฝนน้อยนี้ เป็นประชามติของประชาชนทั้งชาติ. แม้แต่คนที่เดือนร้อนก็บอกว่ายอม. การที่ในประเทศหนึ่ง ๆ จะมีความพอใจ จะต้องมีการประชามติ และประชามตินี้จะปรากฏออกมา ไม่ใช่จะเป็นเอกฉันท์ ร้อยเปอร์เซ็นต์ หรือพันเปอร์เซ็นต์. อย่างที่เขาชอบพูดกัน ก็อาจจะเป็นความเห็นด้วยสัก ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ก็นับว่า

---

(๔) ตามปกติเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดในรอบปี โดยเฉพาะบริเวณประเทศไทยตอนบน เนื่องจากอิทธิพลของหย่อมความกดอากาศต่ำทำให้อุณหภูมิสูงขึ้น อย่างไรก็ตามในเดือนนี้บางช่วงจะมีหย่อมความกดอากาศสูงจากประเทศจีนแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยตอนบน ทำให้มีฝนหรือพายุฝนฟ้าคะนอง และบางครั้งมีลูกเห็บตก ตลอดจนอุณหภูมิจะลดลง ใน พ.ศ. ๒๕๓๗ หย่อมความกดอากาศสูงจากประเทศจีนได้แผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยถึงสองระลอกในช่วงกลางและปลายเดือน และมีแนวพัดสอบของลมสองกระแสพาดผ่านประเทศไทยตอนบนเป็นระยะ ๆ ทำให้มีฝนและพายุฝนฟ้าคะนองมากกว่าปกติ กับมีรายงานลูกเห็บตกในบางพื้นที่ด้วย สำหรับในวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่กรุงเทพมหานครวัดปริมาณฝนตกมากที่สุดได้ถึง ๑๓๔.๒ มิลลิเมตรที่เขตภาษีเจริญ

ดีมากแล้ว. ถ้ามีการลงเสียง ๘๐ เปอร์เซนต์ อย่างนี้ ทุกคนก็ยอมรับ ผู้ที่อยู่ใน ๒๐ เปอร์เซนต์นั้น ก็ควรจะยอมรับ.

ได้พูดถึงฝนแล้วก็ไหลกลับมาพูดถึงประชามติ. แต่ก็คิดว่าคงไม่เสียหาย ที่พูดถึงความเห็น. ในระบอบประชาธิปไตย ว่าจะต้องให้คนเขาพอใจเป็นส่วนมาก เพราะถ้าหากว่า เสียงข้างมากนี้ไม่ชัดเจน คือหมายความว่า เมื่อมีการออกเสียง และก็มีความพอใจกันสัก ๒๐ เปอร์เซนต์ มันก็ไม่ค่อยแน่. ๘๐ เปอร์เซนต์ที่เหลือนั้นอาจจะไม่เห็นด้วยก็ได้ หรือเห็นด้วยแต่ไม่ยอมออกเสียง หรือไม่รู้เรื่อง. แต่อย่างน้อยต้องมีคนที่ไม่เห็นด้วยมาก. ถ้าคนที่ไม่เห็นด้วยมีมาก ก็จะเกิดความไม่เรียบร้อย คือหมายความว่าเกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันได้. ก็ขอปิดรายการนี้แต่แค่นี้ เพราะถ้าพูดไปเดี๋ยวจะมีการทะเลาะเบาะแว้งเพิ่มขึ้น.

นึกถึงอดีต อดีตย้อนไป ๑ ปี. ปีที่แล้ว พูดถึงภัยแล้ง และพูดถึงภัย หรือจะเรียกว่าความเดือนร้อนของจรรยาครบคั้ง. สำหรับปีนี้ ดังที่ได้กล่าวข้างต้นนี้ ภัยแล้งก็นับว่าเกือบหมดไป. เข้าใจว่าปีหน้าฝนก็อาจจะดีพอสมควรตามที่ต้องการ. ส่วนจรรยาครบคั้ง ปีที่แล้วคับคั้งมาก และได้แจ้งถึงโครงการที่ ได้ปฏิบัติไปบ้างแล้ว. ปีหนึ่งผ่านไป โครงการก็ได้เพิ่มขึ้น. เข้าใจว่าได้ผล แต่ไม่ได้ผลมากนัก เพราะเป็นปัญหาที่หนัก จะแก้ไขที่มันไม่ได้. ได้เสนอวิธีแก้ไข และได้ดำเนินการการแก้ไขไปบ้าง และมีผลบ้าง. แต่ที่จะให้ได้ผลจริง ๆ จะต้องแก้ไขจริงจัง และก็ได้พูดบางแห่งแล้ว กับบางคนว่าจะต้องแก้ไขในทางพื้นฐาน. คือจรรยาที่คับคั้งนี้ มาจากเหตุที่มีถนน และมีพาหนะ.

พาหนะนั้นแบ่งเป็น ๒ อย่างใหญ่ ๆ. พาหนะที่เป็นส่วนบุคคล คือรถยนต์ธรรมดา และพาหนะสำหรับขนส่ง หรือรถ ๑๐ ล้อ หรือรถบรรทุก. วิธีการแก้ไขมี ๒ ทาง. ทางหนึ่งคือสร้างถนน หรือปรับปรุงถนนให้กว้างขวาง ให้มีระเบียบ ให้มีระบบที่เหมาะสม ซึ่งก็กำลังทำอยู่. และรู้สึกว่ายาก เพราะกรุงเทพ ฯ โดยเฉพาะไม่มีผังเมืองที่เหมาะสม หรือจะเรียกว่าไม่มีเลย. อีกอย่างหนึ่งก็คือลดจำนวนรถ. การลดจำนวนรถนั้นก็ทำลำบาก เพราะว่าคนยังต้องเดินทางไปมา. แล้วก็ถือว่าเป็นสิทธิของตัวที่จะมีเสรีภาพที่จะเดินทางตามเสรีแบบเสรี. จะไปบังคับบอกว่า เมื่อมีรถแล้วไม่ให้ใช้ ก็ลำบาก. อันนี้ก็ปัญหาที่แก้ไขลำบาก. ส่วนรถบรรทุกนั้น

วิธีที่จะแก้ไขก็เป็นเรื่องของถนนเหมือนกัน หรือการกะเส้นทางให้เหมาะสม ก็เป็นสิ่งที่ลำบาก. หรือจำกัดเวลา จำกัดเวลาก็ทำอยู่ แต่แม้จะทำแล้ว ก็ยังไม่พอเพราะว่าเวลานี้ การสัญจรไปมา แม้จะติดดินเท่าไรก็เต็ม. ฉะนั้น การแก้ไขโดยสร้างทางปรับปรุงทาง หรือจำกัดจำนวนรถนั้น จึงเป็นสิ่งที่ลำบาก.

จะต้องหาวิธีใหม่. คือจะต้องคำนึงถึงว่ารถนี้ ทั้งรถส่วนบุคคล ทั้งรถบรรทุกต้องมีต้นทางและปลายทาง. เราแก้ไขจำนวนรถไม่ได้ แก้ไขเส้นทางไม่ได้. เราจะต้องแก้ไข “ต้นทางกับปลายทาง” ก็หมายความว่า จัดให้ “ต้นทางกับปลายทาง” อยู่ในระยะที่ใกล้ขึ้น. ถ้าใกล้ขึ้นแล้ว การใช้ถนนก็ใช้เวลาน้อยลง จำนวนของถนน หรือความยาวของถนนที่ถูกใช้นั้นก็น้อยลง. ก็เท่ากับมีถนนมากขึ้นและรถน้อยลง. ข้อนี้อาจจะเข้าใจกันยากว่า แก้ไข “ต้นทางกับปลายทาง” อย่างไร. แต่ขอชี้แจงโดยสังเขปว่า “ต้นทาง” คือบ้านหรือที่อยู่ที่พักของผู้ที่ขับรถ. “ปลายทาง” เป็นที่ทำงาน หรือ สำนักงาน หรือสถานที่ราชการของผู้ที่ขับรถและจะต้องไปทุกวัน ๆ. ก็จะต้องทำให้ ระยะสั้นลง. ระยะสั้นลงมันเป็นเรื่องของพื้นที่.

ท่านทั้งหลายคงจะเข้าใจได้ว่า เมื่อเป็นพื้นที่ก็หมายความว่า จะต้องจัดพื้นที่ใหม่ ให้พื้นที่ของที่อยู่อาศัยและพื้นที่ของที่ทำงานมีความเปลี่ยนแปลง. อันนี้คงพอเข้าใจว่า หลักรหัสจะเรียกว่าทฤษฎีนี้ หมายถึงอะไร. จะไม่ขยายความมากกว่านี้เพราะว่าท่านทั้งหลายย่อมชอบที่จะคิด. แล้วคนไหนที่สนใจก็นำไปคิดว่าควรจะทำอย่างไร และปฏิบัติอย่างไร โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่ในการวางทั้งแผนเศรษฐกิจ ทั้งแผนต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งที่สำคัญ. ในเรื่อง “ต้นทางกับปลายทาง” นี้ สิ่งหนึ่งที่คนได้พูดถึงมามากแล้ว ก็คือเรื่องโรงเรียน คือให้นักเรียนไปโรงเรียน ที่อยู่ใกล้บ้าน. อันนี้ก็เป็นอย่างทฤษฎีปรับปรุง เกี่ยวข้องกับ “ต้นทาง ปลายทาง”. ขอพูดแต่เพียงนี้ สำหรับ เรื่องของทฤษฎี หรือวิธีแก้ไขให้จราจรไปได้โดยปลอดภัย และไม่เกิดความเดือดร้อน.

ความเดือดร้อนนี้ มีผู้ได้ให้ข้อสังเกต ไม่ใช่คนธรรมดา เป็นพวกที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ พูดถึงว่าถ้าเราไม่ได้ แก้ไขปัญหาจราจรนี้ ในห้วงเวลา ๖ ปีข้างหน้า หรือ ๕ ปีข้างหน้า ประเทศไทย ไม่ใช่เฉพาะกรุงเทพ ฯ ประเทศไทยทั้งประเทศจะมีความถดถอย อย่างหนักมาก และประเทศไทยจะไม่สามารถที่จะฟื้นจากวิกฤตการณ์นี้. จึงต้อง จัดการ แม้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก หรือต้องวางโครงการที่ดีจะเป็นโครงการในฝัน. แต่ว่าต้องทำ. ถ้าท่าน

ทั้งหลายสนใจก็คงถามผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญจะตอบว่าจำเป็น. ก็ขอพูดเพียงแค่นี้ สำหรับเรื่องของการจราจร. ที่ได้แจ้งเมื่อปีที่แล้วก็มีกรปฏิบัติของโครงการที่เรียกว่า โครงการพระราชดำริ ก็ได้ปฏิบัติและพิสูจน์แล้วว่าถ้าทำ จะมีประโยชน์ได้ แม้จะต้องสิ้นเงินไป^(๕) แต่ไม่มากนัก. ก็แก้ไขได้เป็นส่วน ๆ ถ้าหลายส่วนก็จะทำให้แก้ไขปัญหาใหญ่ได้หมด.

ทุกปีมีการชุมนุมแบบนี้ จะเรียกว่าชุมนุมก็ได้ มาพบปะกันก็ได้ และแต่ละครั้งก็ได้พูดเรื่องต่าง ๆ จนกระทั่งบางปี ทางราชการ หรือทางผู้ใหญ่บางคนบอกว่าปีนี้ต้องเรียกว่าเป็น “วันสิ่งแวดล้อม” บางปีเป็น “วันสามัคคี” ปีนี้เป็นวันอะไรต่อมิอะไร แล้วแต่หัวข้อที่พูดในปีนั้น. อย่างปีก่อนโน้น พูดถึงสิ่งแวดล้อม เขาก็บอกว่าทุกปีจะต้องเป็น “วันสิ่งแวดล้อม”. แต่ปีต่อมาพูดถึงเรื่องสามัคคี ปีต่อไปก็ไม่ยกจะบอกว่าเป็น “วันสามัคคี”.

วันนี้ไม่ได้สามัคคีเท่าไร แต่ว่าก็ควรจะสามัคคี. อย่างไรก็ตาม ท่านทั้งหลายก็อาจสังเกตว่า “วันสามัคคี” นั้นมาจากวันที่ ๓ ธันวาคม ที่ได้มีสวนสนามทหาร. และวันที่ ๓ ธันวาคม ครั้งนั้น ได้พูดถึงเรื่องสามัคคี. วันรุ่งขึ้น ก็มาพูดเรื่องสามัคคี. แต่ปีนี้ผู้ที่สังเกต และท่านก็อาจจะสังเกต ว่าคำว่าสามัคคีไม่ได้เอ่ยขึ้นมาเลย. เป็นครั้งแรก หรือจะว่าไปว่าเป็น ๑ เพอร์เซ็นต์ หรือ ๒ เพอร์เซ็นต์ ที่เมื่อพูดที่ไหน ไม่ได้ใช้คำว่าสามัคคี.

เมื่อวานนี้ คนที่ฟัง บอกว่า เอ๊ะ ทำไมพูดสั้น และทำไมไม่พูดถึงสามัคคีเลย. ไม่ทราบเพราะเหตุใด แต่ถ้าจะมาอธิบายวันนี้ซึ่งเป็นวันรุ่งขึ้น ว่าทำไมไม่พูดถึงสามัคคี และทำไมพูดสั้น วิเคราะห์ดูแล้ว ก็อาจจะบอกได้ว่า

---

(๕) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ให้กรุงเทพมหานครนำไปใช้ในโครงการบรรเทาปัญหาการจราจรตามพระราชดำรินในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน ๑๔ ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างทางเท้าและท่อระบายน้ำ ปรับปรุงขยายผิวการจราจร สร้างถนนเชื่อม ตลอดจนเพื่อใช้ในโครงการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยจากน้ำท่วม ในพื้นที่ทิศตะวันออกของกรุงเทพมหานคร การปรับปรุงผิวการจราจรถนนราชดำเนิน เชิงสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าฝั่งพระนคร และการก่อสร้างปรับปรุงขยายผิวการจราจรบริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศ และสะพานมัมมวาน นอกจากนี้ยังพระราชทานรถจักรยานยนต์ จำนวน ๑๐๐ คัน สำหรับใช้ในกิจกรรมโครงการบรรเทาปัญหาการจราจรของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

เหนื่อยเหมือนกัน เพราะว่าถ้าพูดสามัคคี พรุ่งนี้ก็ต้องพูดเรื่องสามัคคี. ก็เหนื่อย จึงไม่พูดสามัคคีเมื่อวานนี้. เมื่อวานนี้ไม่พูดเรื่องสามัคคี วันนี้ก็ไม่ต้องพูดเรื่องสามัคคี เรื่องสามัคคีเป็นอันพับไป.

เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น ๆ ที่จริงก็มีเรื่องที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมาเนี่ย มากหลาย. เมื่อ ๓ - ๔ วัน คิดว่า เอ๊ะ วันที่ ๔ นี้ จะพูดเรื่องอะไรดี. ถ้าพูดอะไรไปมา เดี่ยวคนเขาก็วังง เขาก็หลับ. ถ้าง่วงแล้วหลับ มันไม่ถูกจุดประสงค์ของการพูด. การพูดนั้นก็ต้องพูดให้เขาฟัง ถ้าหลับเขาก็อาจจะฟังในฝัน. แต่ว่าอย่างไรก็ตาม เมื่อ ๓ - ๔ วัน นั้น ยังเป็นเดือนพฤศจิกายน ๖ มาเนี่ยดูว่าวันที่ ๔ ธันวาคม ๖ นี้ จะพูดว่าอะไร ก็เลยนึกว่า เฉพาะเดือน พฤศจิกายน ๖ ทั่วโลกมีการฆ่ากันเป็นกิจการเลย. อย่างเช่นที่อินเดีย เอาไม้กระบองตีตายกันไป ๑๑๕ คน. แล้วมาเนี่ยดู เมืองไทยนี่ เอากระบองตีให้ตาย ๑๑๕ คน คงอะอะแน่ คงไม่ดีแน่. หรือการฆ่ากัน ที่ตะวันออกกลาง ตะวันออกกลางนั้นฆ่ากันมากเหมือนกัน ไม่รู้ใครฆ่าใคร ขอให้ฆ่ากัน เป็นอย่างนั้น. ยังมีอีกหลายแห่ง.

ก็เลยนึกถึงต่อไปว่าเมืองไทยยังไม่ฆ่ากันอย่างนั้น คือยังไม่ฆ่ากันเป็นกิจการเป็นลำเป็นสัน อย่างที่เขาทำกันทั่วโลก. แต่เราอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ คือจะต้องทำตามที่เขาทำกันในโลก เราจะต้องฆ่ากันไหม เห็นว่าไม่ถูก. ใจคิดว่าโลกาภิวัตน์นี้ ต้องพูด. ถ้าไม่พูด ไม่ทันสมัย. ที่จริงก็ไม่รู้ว่าแปลว่าอะไรแน่ แต่ก็ต้องพูด รู้สึกมันเก๋ดี. แล้วเขาก็ยังใช้อีกคำหนึ่งคือโลกาภิวัตน์ ซึ่งความหมายของโลกาภิวัตน์ยิ่งหนักเข้าไปอีก. อย่างไรก็ตามขออย่าให้เป็นโลกาภิวัตน์ เราอย่าตามเขาในการฆ่ากันเป็นกิจกรรม. ฉะนั้นก็คิดว่า การฆ่ากันอย่างนี้ การทะเลาะกันอย่างชานานหนัก มันไม่ดีแน่.

(โลกาภิวัตน์ - โลก + อนุ - ตาม + วัตน์ - ข้อปฏิบัติ = ปฏิบัติตามโลก. หรือ โลกาภิวัตน์ - โลก + อนุ - ตาม + วัตน์ - ความเป็นอยู่ ความเป็นไป = เป็นอยู่ตามโลก. โลกาภิวัฒน์ - โลก + อภิ - ยิ่ง + วัฒน์ - เจริญ = โลกเจริญยิ่ง. หรือ โลกาภิวัฒน์ - โลก + อภิ - ยิ่ง + วัฒน์ - ความเป็นอยู่ ความเป็นไป = ความเป็นอยู่ ความเป็นไปยิ่งกว่าโลก. ความจริงดูเหมือนจะหมายความว่า โลกแคบลง. เหตุการณ์ใดในส่วนใดของโลกจะแพร่ไปทั่วโลกเกือบทันที และกลายเป็นธรรมดา)

ยิ่งที่อดีดยุโกสลาเวียสักกันนั้นเป็นขนานหนักจริง ๆ ใช้เครื่องบินสมัยใหม่ทิ้งระเบิด ใช้ปืนใหญ่ สักกัน
อย่างเป็นทางการทุกวัน ๆ. เห็นได้ว่า มีความแตกต่างในความคิด ในความเป็นอยู่ เขาก็สักกัน. แต่ในยูโกสลาเวีย
นั้นเป็นพื้นที่ที่มีการสักกันมีการรบกันเป็นกิจวัตรมาเป็นเวลานาน เป็นศตวรรษ ไม่ใช่ของใหม่. แต่อย่างไรก็ตาม
ที่ศึกษาดู ก็ทำได้ ที่จะให้เมืองเจริญ ที่ทำให้เมืองเป็นปึกแผ่นได้ แม้จะเป็นประเทศยูโกสลาเวีย

ตอนนี้ขอโฆษณาหน่อย. เป็นรายการโฆษณา มีสปอตหนึ่ง. คือว่า ได้แปลหนังสือเรื่อง “ติโต”.^(๖)
แปลหลายปีมาแล้ว ตั้ง ๒๐ ปี. แต่เห็นว่ายังคงทันสมัย เพราะเขายังดีกันอยู่. เลยต้องรีบมาปรับปรุงต้นฉบับเรื่อง
“ติโต” ที่แปลจากภาษาฝรั่ง เพื่อให้คนได้อ่านว่าสถานการณ์ในโลกเป็นอะไรบ้าง. เรื่อง “ติโต” นี้ ปรับปรุงเกือบ
จะไม่ทัน. แต่ก็ทัน. ทันอะไร. หวัง คือหวังว่าโลกนี้จะมีสันติภาพจะมีความสงบ. ต้องรีบปรับปรุงหนังสือเรื่อง
“ติโต” นี้ ให้ทันกับที่ เขายังดีกันอยู่. ถ้าเขาไม่ดีกัน บ้านเมืองเขาเรียบร้อยแล้ว ก็ไม่เป็นสิ่งที่น่าสนใจ.
เมืองยูโกสลาเวีย^(๗) เขายังดีกัน ฉะนั้นก็เลยรีบให้หนังสือแปลนี้ออกพิมพ์มา ให้สำเร็จได้.

เดี๋ยวนี้ใครต่อใครก็ซื้อได้ในราคา ๒๐๐ บาท. ใครสนใจก็ไปซื้อได้ ออกแล้ว. และถ้าใครอยากซื้อจำนวน
๑๐๐ เล่ม จะมีการลดราคาให้ ๑๕ เปอร์เซ็นต์. ดังนั้น ท่านทั้งหลายก็อาจจะสนใจ. ในราคา ๒๐๐ บาทนี้ ท่านจะ

---

(๖) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ เรื่อง ติโต ของฟิลลิป ออติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยทรงได้รับลิขสิทธิ์
ถูกต้องจาก บริษัท แรนด์คอม เฮาส์ จำกัด และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
จัดพิมพ์และจัดจำหน่าย เพื่อหารายได้สมทบทุนมูลนิธิชัยพัฒนา

(๗) สหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย เดิมประกอบด้วย ๖ สาธารณรัฐ กับ ๒ มณฑลปกครองตนเอง (Autonomous provinces) ต่อมาในปี
พ.ศ. ๒๕๓๔ สาธารณรัฐบางแห่งได้ทยอยกันประกาศแยกตัวเป็นเอกราชเป็นลำดับ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤตการณ์ยูโกสลาเวีย
และได้ขยายตัวเป็นสงครามกลางเมือง ความแตกแยกของยูโกสลาเวียในปัจจุบัน มีที่มาจากเป็นปัจจัยพื้นฐานหลายประการ ที่สำคัญ
ประการหนึ่งคือ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ซึ่งสะสมมานานกว่าพันปีจากการที่สาธารณรัฐต่าง ๆ ซึ่งมารวมกันเป็นสหพันธ์อย่างหลวม ๆ
มีเชื้อชาติ ศาสนา ความเป็นมาทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติจึงเป็นปัญหาคุกรุ่น
มาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างชาวโครแอต และชาวเซอร์เบีย

ดูในหนังสือนั้นได้ว่าเมือง “บิฮัช”^(๙) ที่กำลังถูกพวก “เซอร์บ” ตี^(๙) และพวก “นาโต้”^(๑๐) ก็ใช้เครื่องบินไปโจมตีอะไรอย่างนั้น อยู่ที่ไหน. มีแผนที่ด้วย ในหนังสือเล่มนั้น. ตอนนั้นก็ได้โฆษณาเรื่องนี้เชิญชวนท่านไปซื้อ.

หนังสือนี้ รายได้จะบำรุงมูลนิธิชัยพัฒนา^(๑๑) ทั้งหมด. คือไม่ได้เอามาใช้เป็นส่วนตัวแต่ประการใด. แต่การลงทุนในการเขียนนี้ ก็ลงทุนเขียนด้วยความเหน็ดเหนื่อยสิ้นค่าใช้จ่ายไม่น้อย เพราะว่าต้องพิมพ์ผิดอะไร

---

(๙) เมืองบิฮัช (Bihać) ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐบอสเนีย เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชาวมุสลิม เมืองนี้ด้านหนึ่งประกบกับภาคตะวันออกเฉียงของสาธารณรัฐบอสเนียซึ่งมีฝ่ายชาวเซิร์บยึดครองอยู่ อีกด้านหนึ่งประกบกับเขตครายินาซึ่งอยู่ทางภาคตะวันตกของสาธารณรัฐโครเอเชีย ซึ่งถูกยึดครองโดยกลุ่มชาวเซิร์บอีกกลุ่มหนึ่ง เมืองบิฮัชถูกโจมตีกระหนาบโดยฝ่ายชาวเซิร์บทั้ง ๒ ทาง ในที่สุดก็ถูก ปิดล้อม

(๙) เมื่อจอมพลโจเซป โบรช ตีโต ปกครองยูโกสลาเวีย ในตำแหน่งประธานาธิบดี สามารถควบคุมความแตกแยกระหว่างเชื้อชาติต่าง ๆ ไว้ได้ในระดับหนึ่ง ด้วยการยกให้ชาวเซิร์บซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย มีอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมากกว่าชนเชื้อชาติอื่น ๆ ทั้งที่จอมพลตีโตเองก็เป็นชาวโครแอต แต่ก็ยอมรับสภาพความเป็นจริงที่ว่าชาวเซิร์บเป็นชนส่วนใหญ่ และครอบครองพื้นที่มากที่สุด ก็ควรจะมีบทบาทสิทธิและหน้าที่มากกว่าชนชาติอื่น ๆ การแก้ปัญหาด้วยวิธีดังกล่าว แม้จะสามารถสร้างเอกภาพให้ยูโกสลาเวียได้บ้าง แต่ความแตกแยกโดยพื้นฐานก็ยังคงมีอยู่ เมื่อจอมพลตีโตถึงแก่อสัญกรรมในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ขบวนการแบ่งแยกดินแดนก็ปรากฏเป็นรูปธรรมขึ้น โดยเฉพาะสาธารณรัฐที่มี “บมเชื่อง” และมีความรู้สึกว่าพวกตนมีเชื้อชาติสูงส่งกว่าชนเผ่าอื่นในบางรัฐ เช่น ชาวสโลเวเนีย และชาวโครแอต ซึ่งถูกเหยียดหยามชาวเซิร์บว่าด้อยกว่ามาโดยตลอด นอกจากนั้นยังถือว่าพวกตนเองมีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจที่สุดในสหพันธ์ ฯ จึงไม่ต้องการที่จะอยู่ในฐานะเป็น “พี่เลี้ยง” อีกต่อไป

(๑๐) องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ หรือ นาโต้ (North Atlantic Treaty Organization) เป็นองค์การพันธมิตรทางทหารระหว่างสหรัฐอเมริกา และบางประเทศในทวีปยุโรป และเอเชีย ปัจจุบันมีสมาชิก ๑๖ ประเทศ วัตถุประสงค์ของสนธิสัญญา คือ จัดตั้งพันธมิตรทางทหารในยุคศาสตร์เชิงรับ (Defensive Military Alliance) เพื่อให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกในรูปแบบต่าง ๆ ในกรณีประเทศสมาชิกถูกคุกคามทางทหารจากภายนอก ซึ่งในยุคสงครามเย็นที่ผ่านมาแล้วก็หมายถึงสหภาพโซเวียตกับบริวาร ซึ่งได้แก่ประเทศสมาชิกกลุ่มติกาลัญญา วอร์ซอ (Warsaw Pact) และเพื่อส่งเสริมความมั่นคงในทางเศรษฐกิจและการกินดีอยู่ดีของประชาชนในภูมิภาคแอตแลนติกเหนือ

(๑๑) มูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยแรก และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธินั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้จัดตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือประชาชนในรูปของการดำเนินการต่าง ๆ ในกรณีที่ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขของระบบราชการ หรือดำเนินงานในลักษณะอื่นใดที่จะให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างรวดเร็วทันกาล เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งยังให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ องค์การกุศลอื่น ๆ ในลักษณะที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง เพื่อกิจการสาธารณประโยชน์ และนำความเจริญมั่นคงมาสู่สังคม ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

นิด ๆ หน่อย ๆ ก็ต้องแก้ เสียเวลาไปมาก จึงขอให้ท่านทั้งหลายได้อุดหนุน. การอุดหนุนนั้นก็เท่ากับท่านได้อุดหนุน “มูลนิธิชัยพัฒนา” ซึ่งมีหน้าที่ที่เราตั้งไว้สำหรับมูลนิธิ ให้พัฒนาประเทศจนมีชัยชนะ.

ชัยชนะของประเทศนี้ โดยงานของมูลนิธิชัยพัฒนานั้นก็คือ ความสงบ ไม่เป็นบอสเนีย เป็นไทยแลนด์ เป็นเมืองไทยที่จะมีความเจริญก้าวหน้า จนเป็นชัยชนะของการพัฒนา ตามที่ได้ตั้งชื่อ “มูลนิธิชัยพัฒนา”. ชัยของการพัฒนานี้ มีจุดประสงค์คือความสงบ ความเจริญ ความอยู่ดีกินดี. ดังนั้น ท่านสนับสนุนซื้อหนังสือ “ติโต” นี้ ก็เท่ากับเป็นผู้สนับสนุน “มูลนิธิชัยพัฒนา” และเป็นผู้สนับสนุนชัยของการพัฒนา เพื่อความสงบ เพื่อความเจริญ เพื่อความอยู่ดีกินดี ของประชาชน. ได้โฆษณา รู้สึกว่าจะยาวกว่าที่เขาโฆษณาสปอต แต่เราก็โฆษณาครั้งเดียว. ในรายการวิทยุ และวิทยุโทรทัศน์ เขาโฆษณาตลอดเวลา เดียวก็โฆษณา ๆ นี้ถือว่าโฆษณาครั้งเดียวก็ให้เป็นล่ำเป็นสัน.

ได้พูดถึงความเดือนร้อนของคนในโลก เราไม่อยากได้. สิ่งที่เราป้องกันได้เราต้องป้องกันมิให้เดือนร้อนอย่างที่เขาเดือนร้อนในทุกทวีป. เมืองไทยนี้จะเป็นแห่งหนึ่งที่จะอยู่ได้ ถ้าช่วยกันคิด ช่วยกันทำ. มีอะไรที่เป็นปัญหา ให้แก้ไขปัญหานั้น โดยใช้หลัก. จะไม่พูดถึงหลักวิชา เพราะถ้าใช้หลักวิชา บางทีถกเถียงกันไปข้างคุณหมายความว่าเถียงข้าง ๆ คู ๆ. เวลาเถียงตามหลักวิชา แล้วหลักวิชานั้นมันไปอยู่ในคุณ เราจะไปเถียงในคุณไม่ได้ เราต้องไปเถียงข้าง ๆ ข้างคุณ เลยกกลายเป็นเถียงข้าง ๆ คู ๆ. อันนี้ไม่ปรารถนา. ฉะนั้นที่ฟังมา ก็ในเดือนพฤศจิกายนนี้เหมือนกัน. นอกจากเรื่องของการฆ่าฟันเป็นล่ำเป็นสัน ในหลายประเทศในโลก ก็มีการถกเถียงกันอย่างข้าง ๆ คู ๆ ในประเทศไทย. ฉะนั้นก็พยายามที่จะคิดให้ดี ๆ ตามที่ได้พูดมาหลายปีแล้วและก็ไม่ซ้ำ. ที่จริงก็พูดซ้ำแล้ว แต่ว่าไม่ซ้ำมากเกินไป.

ตอนนี้ก็ขอล้อมกลับมาพูดถึงที่ท่านนายก ฯ ได้กล่าวถึงผลงาน หรือการงานที่ทำเช่นเรื่อง “ทฤษฎีใหม่”^(๑๒) ที่แรกก็ไม่นึกว่าจะพูดเรื่อง “ทฤษฎีใหม่” แต่ท่านนายกพูดก็ต้องพูด. “ทฤษฎีใหม่” นี้ มิได้เป็นการแจกจ่ายที่ดิน

---

(๑๒) ดูหน้า ๒๑๖ - ๒๑๙

เป็นที่ดินของประชาชนเอง. เรื่องนี้เริ่มต้นที่จังหวัดสระบุรี. ที่ต้องพูด เพราะว่า แม่ได้พูดเรื่องที่เป็นต้นเหตุของเรื่องนี้มาแล้ว แต่ว่าไม่ได้พูดอย่างชัดเจน. เรื่องนี้เริ่มที่สระบุรีเมื่อหลายปีแล้ว. ก่อนหน้านั้นได้มีจินตนาการความคิดฝัน. ท่านทั้งหลายคงนึกแปลก ทำไมแผนการจะต้องคิดฝัน. ไม่ได้ไปดูตำรา ไม่ได้ค้นตำรา แต่ค้นในความคิดฝัน ในจินตนาการ. เรานึกถึงว่าจะต้องมีแห่งหนึ่ง ที่จะเข้ากับเรื่องของเรา.

เรื่องของเรา เกี่ยวข้องกับบุคคลหนึ่งที่มีบรรพบุรุษมาจากอินเดีย ผ่านลังกาแล้วมาเมืองไทย. บรรพบุรุษเขาไปพระพุทธบาทสระบุรี. พระเจ้าอยู่หัวในครั้งก่อนโน้นโปรดเสด็จไปสระบุรีกับเสนามายุ เพื่อนมัสการพระพุทธบาทสระบุรี. ในเรื่องของเราปู่ของพระเอกไปแล้ว ก็เดินทางกลับมาทางสระบุรี. ใกล้อำเภอมืองมีวัดแห่งหนึ่ง ชื่อว่าวัดมงคล. เขาชอบ เพราะคำว่ามงคลนี้มันดี มันเป็นมงคล มันก้าวหน้า เขาผ่านมาและได้ไปวัดแห่งนั้น และได้บริจาคเงินให้กับวัด สำหรับสร้างพระอุโบสถ. ปู่ของพระเอกก็ยังได้ให้เงินส่วนหนึ่งสำหรับสร้างฝาย เพราะที่ตรงนั้น ไม่ค่อยเหมาะสำหรับทำนา. แต่ถ้าทำฝายก็สามารถที่จะทำมาหากินได้ในทางเกษตร. นี้ก็ประมาณ ๙๐ ปี มาแล้ว. ลงท้ายเรื่องนี่ซึ่งเป็นเรื่องในจินตนาการ ก็กลายเป็นจริง.

ได้ดูแผนที่สระบุรี^(๑๓) ทุกอำเภอ ทั่ว ๆ ไป ลงท้ายได้เจอวัดชื่อมงคล อยู่ห่างจากอำเภอเมืองประมาณ ๑๐ กิโลเมตร. แล้วก็เหมาะในการพัฒนาจึงไปซื้อที่. ซื้อด้วยเงินส่วนตัวและเพื่อนฝูงได้ร่วมบริจาคเงินจำนวนหนึ่ง. ได้ซื้อ ๑๕ ไร่ ที่ใกล้วัดมงคลหมู่บ้านวัดใหม่มงคล. ได้ส่งคนไปพบชาวบ้าน. เขาก็ไม่ทราบว่ามีมาจากไหน. ไปพบชาวบ้านสืบถามว่า ที่นี่ มีที่ที่จะขายไหม เขาก็เชิญขึ้นไปบนบ้าน. แล้วเขาก็บอกว่าตรงนี้มี ๑๕ ไร่ที่เขาจะขาย. ในที่สุดก็ซื้อ. ก่อนตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา ก็เป็นเวลาประมาณ ๗ ปี. ไปซื้อที่ตรงนั้น คนพวกนั้น กิ่งกั้น. เขาเล่าให้ฟังว่า

---

(๑๓) วัดมงคล ปัจจุบันได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานชื่อว่า “วัดมงคลชัยพัฒนา” เป็นวัดของคณะสงฆ์ สังกัดฝ่ายมหานิกาย ตั้งอยู่ ณ บ้านมงคล หมู่ที่ ๑๐ ตำบลห้วยบง อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ ๖ ไร่ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๔ และครั้งที่สอง เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ มีอุโบสถซึ่งใช้โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ๑ หลัง ศาลาการเปรียญสร้างด้วยไม้ ๑ หลัง หอสวดมนต์สร้างด้วยไม้ ๑ หลัง และกุฏิสร้างด้วยไม้ ๓ หลัง

มีคนเขาฝัน ว่าพระเจ้าอยู่หัวมา แล้วก็มาช่วยเขา. เขาก็ไม่ทราบว่าเป็นใคร แต่สักครู่หนึ่ง เขามองไปที่ปฏิทิน เขามองดู เอ๊ะ คนนี้ คนที่อยู่ข้างหลังพระเจ้าอยู่หัวนั่น เอ๊ะ คนนี้ก็อยู่ข้างหลังพระเจ้าอยู่หัวในรูป ใกล้เคียง ๆ. เขาก็เลยนึกว่า เอ๊ะ พวกนี้มาจากพระเจ้าอยู่หัว เขาก็เลยบอกว่าชายที่นั่น. ก็เลยซื้อที่ ๑๕ ไร่. และไปทำเป็นศูนย์บริการ.

ทางราชการโดยกรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ทางนายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ได้ช่วยกันทำโครงการนี้. โครงการนี้ใช้เงินของมูลนิธิชัยพัฒนา ส่วนหนึ่ง ใช้เงินของราชการส่วนหนึ่งโดยวิธีขุดบ่อน้ำ เพื่อใช้น้ำนั้นมาทำการเพาะปลูกตาม “ทฤษฎีใหม่” ซึ่ง “ทฤษฎีใหม่” นี้ยังไม่เกิดขึ้น. พอขุดบ่อน้ำนั้น เราก็บอกว่า “มีอดี” ขุดน้ำมีน้ำ. ข้าง ๆ ที่อื่นนั้น ไม่มีน้ำ แต่ตรงนั้นมีน้ำ. ลงท้ายก็สามารถปลูกข้าว แล้วก็ปลูกผัก ปลูกไม้ยืนต้นไม้ผล. ต่อมาก็ได้ซื้อที่อีก ๓๐ ไร่. ก็กลายเป็นศูนย์พัฒนา หลักมีว่า แบ่งที่ดินเป็นสามส่วน. ส่วนหนึ่งเป็นสำหรับปลูกข้าว อีกส่วนหนึ่ง สำหรับปลูกพืชไร่ พืชสวน และก็สำหรับขุดสระน้ำ. ดำเนินการไปแล้ว ทำอย่างธรรมดาอย่างชาวบ้าน. ในที่สุดได้ข้าวและได้ผัก ขายข้าวกับผักนี้มีกำไร ๒ หมื่นบาท. ๒ หมื่นบาทต่อปี หมายความว่า โครงการนี้ใช้งานได้. เมื่อใช้งานได้ก็ขยายโครงการ “ทฤษฎีใหม่” นี้ โดยให้ทำที่อื่น. นอกจากมีสระน้ำในที่นี้แล้ว จะต้องมีส่วนเก็บน้ำที่ใหญ่กว่าอีกแห่งเพื่อเสริมสระน้ำ. ในกรณีนี้ก็ได้รับความร่วมมือจากบริษัทเอกชน ซื้อที่ด้วยราคาที่เป็นธรรม ไม่ใช่ไปเวนคืนและสร้างอ่างเก็บน้ำ.

ฉะนั้นในบริเวณนั้นจะเกิดเป็นบริเวณที่พัฒนาแบบใหม่ ถึงเรียกว่า “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งเข้าใจว่าจะดำเนินไปได้ในที่นี้. แต่ที่อื่นยังไม่ทราบว่าทำได้หรือไม่. ที่นายก ฯ บอกว่าจะขยายทฤษฎีนี้ไปทั่วประเทศ ก็ยังไม่แน่ใจว่าจะทำได้หรือไม่ เพราะว่าต้องมีปัจจัยสำคัญคือปัจจัยน้ำ แล้วก็ต้องสามารถที่จะให้ประชาชน เข้าใจและยินยอม ถ้าเขาไม่ยินยอม ก็ทำไม่ได้. ถึงมาทำที่กาฬสินธุ์ ที่เคยเล่าให้ฟัง ในชุมนุมอย่างนี้แล้วว่า ทำที่อำเภอ

เขาวง^(๑๔) ที่ไปปีนั้นเล่าเรื่อง ที่เดินทางไป “ทางดิสโก้” ที่เป็นทางทุลักทุเลมาก. ที่ “ทางดิสโก้” นั้น ขอแจ้งให้ทราบว่าเป็นปีแรกทำนา ๑๒ ไร่ ได้ข้าวตามที่กะเอาไว้ พอสำหรับผู้ที่อยู่ในที่ตรงนั้น พอกินได้ไปตลอดปี. จึงทำให้ประชาชนในละแวกนั้น มีความเลื่อมใส และยินดียินยอมให้ทำแบบนี้ในที่ของเขาอีก ๑๐ แปลง. หลังจากที่ทำ ๑๐ แปลงนั้น ก็ได้ผล. ปีนี้เขาขออีกร้อยแปลง.

การขุดสระนั้น ก็ต้องสิ้นเปลือง ชาวบ้านไม่สามารถที่จะออกค่าใช้จ่ายสำหรับการขุด ก็ต้องทำให้เขา. มูลนิธิชัยพัฒนา และทางราชการก็ได้ช่วยกันทำ โดยที่ชาวบ้านไม่ต้องสิ้นเปลืองมากมาย ก็ให้เล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้นเอง. ฉะนั้น “ทฤษฎีใหม่” นี้จะขยายขึ้นไปได้ อาจจะทั่วประเทศ แต่ต้องช้า ๆ เพราะว่าต้องสิ้นเปลืองสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายไม่ใช่ค่อย ๆ ทำ. และเมื่อทำแล้ว ก็นึกว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนมีกินแบบตามอัตภาพ คืออาจไม่รวยมาก แต่ก็พอกิน ไม่อดอยาก. ฉะนั้นก็นึกว่า “ทฤษฎีใหม่” นี้คงมีประโยชน์ได้ แต่ต้องทำด้วยความระมัดระวัง. อันนี้ก็ได้อุบัติถึงที่ท่านนายก ฯ ได้กล่าวถึงกิจการที่ได้ทำมาส่วนหนึ่ง.

เรื่องอื่น ๆ ก็ยังมีอีกมาก อย่างเช่นที่พูดเมื่อปีที่แล้ว เรื่องโครงการแม่น้ำป่าสัก แม่น้ำนครนายก และปากพอง. ปีนี้ก็ที่น่ายินดีที่เริ่มลงมือเสียที. แต่ก็ยังมีอุปสรรคที่จะต้องฟันฝ่าอีกมาก สำหรับแม่น้ำป่าสักนี้.

---

(๑๔) โครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรน้ำฝนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านแดนสามัคคี บ้านกุดตอแก่น บ้านคุ้มเก่า ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาพื้นที่ทำการเกษตรที่ต้องอาศัยน้ำฝนแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นผลให้มีสภาพแห้งแล้งเนื่องจากขาดแคลนแหล่งน้ำธรรมชาตินั้น ให้สามารถมีแหล่งเก็บกักน้ำของตนเองไว้ใช้เพื่อการเพาะปลูก การประมง และการเลี้ยงสัตว์ ให้ได้ประโยชน์เต็มที่ ตลอดจนเป็นโครงการตัวอย่างให้ราษฎรบริเวณใกล้เคียงสามารถนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองได้ โดยขุดสระเก็บกักน้ำ และจัดการพื้นที่การเกษตรให้สามารถใช้ประโยชน์จากสระเก็บกักน้ำให้มากที่สุด เป็นการผสมผสานกันระหว่างการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ การเลี้ยงสัตว์ และการเลี้ยงปลา ทำให้ราษฎรมีผลผลิตและมีรายได้เพิ่มขึ้น โครงการขุดสระเก็บกักน้ำนี้ มีพระราชดำริให้ดำเนินการตามรูปแบบของทฤษฎีใหม่ ที่ริเริ่มปฏิบัติทดลองอย่างได้ผลที่โครงการพัฒนาวิถีมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี โครงการขุดสระเก็บกักน้ำตามแนวทฤษฎีใหม่นี้ได้ดำเนินการอย่างจริงจังในเขตพื้นที่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ราษฎรให้ความสนใจ และเห็นชัดเจนว่า วิธีการดังกล่าว สามารถก่อให้เกิดประโยชน์กับพื้นที่ของตนเอง

แต่ก็มีหวังว่าถ้าไม่มีอุปสรรคร้ายแรง อีกภายใน ๕ ปี ปัญหาเกี่ยวข้องกับน้ำแล้ง หรือน้ำขาดแคลนกับน้ำท่วม จะบรรเทาลงไปมาก. เข้าใจว่าจะบรรเทาลงไป ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ทำให้ประชาชนจำนวนเป็นแสนมีความสุขมากขึ้น โดยอาศัยโครงการป่าสัก กับโครงการนครนายก. และก็ต้องชมเชยประชาชนและข้าราชการอย่างผู้ว่าราชการ จังหวัดนครนายก และผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรีคนปัจจุบัน ที่ได้ช่วยไปจัดให้ประชาชนเข้าใจ และร่วมมือในกิจการ เหล่านี้.

ยังมีโครงการที่ภาคใต้ ที่ปากพนัง ที่ต้องทำความเข้าใจต่อไป. ซึ่งโครงการปากพนังนี้ ทางราชการ และทางราชการทหาร ก็ได้ช่วยกันเต็มกำลัง. แต่จะต้องอธิบายอีกมาก เพราะมีคนที่ยกบอกว่า ถ้าทำโครงการ ปากพนัง สิ่งแวดล้อมจะเสีย. เขาบอกว่าน้ำในคลองชะอวดนั้นเป็นน้ำกร่อย มีประโยชน์สำหรับสิ่งแวดล้อม. ขอชี้แจงว่า ไม่จริง. สมัยก่อนน้ำคลองชะอวดเป็นน้ำจืด กลายมาเป็นน้ำกร่อยตอนนี้ เพราะว่าดินเขิน และ เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป. จนกระทั่งทำให้ประชาชนในอำเภอเชียรใหญ่ซึ่งมีจำนวนมากต้อง อพยพไป. ไปพัทลุงบ้าง ไปอำเภอทุ่งสง ทุ่งใหญ่บ้าง ทำให้เกิดปัญหาอย่างมาก เพราะว่าคนเชียรใหญ่เท่ากับไปกิน ที่เขา แล้วก็เกิดทะเลาะกัน ยุ่งกัน. แล้วก็ไม่มีทางแก้ไข. ส่วนผู้ที่เหลือที่เชียรใหญ่นั้น ในหน้าแล้งเขาปลูกผัก ก็ยังไม่ได้ เพราะว่าน้ำกร่อย น้ำเค็ม.

คนที่เคยไปในพื้นที่ที่จะเข้าใจ คนที่ไม่เคยไปในพื้นที่ จะไม่มีทางเข้าใจได้. ปากพนังก็อดน้ำ ต้องส่งรถ บรรทุกน้ำ เสียเงินเป็นร้อยล้าน. แล้วก็ไม่จริง ที่ว่าน้ำในแม่น้ำชะอวดนั้น น้ำกร่อยจะเป็นการดี. ไม่ดี. ถ้าทำ โครงการ น้ำในคลองชะอวดนั้นจะเป็นน้ำจืด. แนนอน ต้องแก้ไขต่อไป เรื่องความเปรี้ยวหรือความบกพร่อง อย่างอื่น ๆ แต่อย่างน้อยก็เป็นขั้นหนึ่ง. จะทำนาในลุ่มน้ำชะอวดนี้ได้เป็นแสนไร่. ชาวเชียรใหญ่ที่ไปที่อื่น ก็จะถูกส่ง มาทำอาชีพที่สุจริต. จะทำให้จังหวัดนครศรีธรรมราชดีขึ้น ซึ่งปัจจุบันนี้เป็นจังหวัดที่จนที่สุด. ไม่น่าเชื่อ ชื่อนครศรีธรรมราชน่าจะเป็นจังหวัดที่เจริญ ที่มีการผลิตข้าวได้ดีที่สุด. แต่ไม่เป็นเช่นนั้น กลับเป็นจังหวัด

ที่ด้อยที่สุด จนที่สุด. แต่ถ้าทำโครงการนี้ จะกลับกลายมาเป็นจังหวัดที่ร่ำรวย.^(๑๕) นี่ในทางเศรษฐกิจแท้ ๆ จะทำให้จังหวัดนครศรีธรรมราชกลายเป็นจังหวัดร่ำรวย เกือบที่สุดได้ โดยมีโครงการนี้อย่างเดียว.

โครงการอื่น ๆ ก็จะไม่เสีย. คนเขาบอกว่า การทำนาทุ่ง ซึ่งเป็นรายได้ของประเทศไทยมากมาย - ก็ล้นบาทไม่ทราบ - จะเสีย. ไม่เสีย. ตรงข้ามจะทำให้กิจการเลี้ยงกุ้งกุลาดำนี้เป็นสัดส่วน. สามารถที่จะจัดการในอำเภอหัวไทรส่วนหนึ่ง และในอำเภอบางแพส่วนหนึ่ง. สามารถที่ทำให้ประชาชนที่ทำกุ้งกุลาดำทำได้จริง ๆ จัง ๆ ได้รับความช่วยเหลือ. พวกที่ทำกุ้งกุลาดำนี้ ไม่ใช่บริษัทใหญ่ เป็นเอกชนเล็ก ๆ. ถ้าเราช่วยเขา เขาก็จะมีรายได้ดี และกุ้งกุลาดำนี้จะมีคุณภาพดี. ที่เขาพูดว่าทำกุ้งกุลาดำนี้ทำให้เกิดมลพิษ ถ้าทำไม่ดี ถ้าทำอย่างแร้นแค้น ก็จริง ทำให้ทะเลเป็นพิษ. แต่เดี๋ยวนี้มีวิธีที่จะทำให้กุ้งกุลาดำนี้ เป็นรายได้ดี และไม่เป็นมลพิษ. ตรงข้ามจะทำให้ประเทศไทยสามารถที่จะส่งออกกุ้งกุลาดำ เป็นลำเป็นสัน และมีคุณภาพสูง.

ฉะนั้นถ้าทำโครงการปากพนัง ซึ่งน่าจะทำได้เร็วพอใช้ จะแก้ไขความขาดแคลนน้ำจืดเพื่อการเกษตร ในลุ่มของแม่น้ำชะอวด และมีน้ำใช้ในหน้าแล้งด้วย ตลอดจนมีน้ำกร่อยเพื่อเลี้ยงกุ้งกุลาดำเป็นลำเป็นสัน. ในเขตเขียร์ใหญ่ หัวไทร ปากพนัง จะเป็นพื้นที่ที่เป็น อุ้ข้าวอุ้มน้ำ และจะเป็นแหล่งรายได้ อย่างมหาศาล สำหรับประเทศไทย. ถ้าไม่ทำ มันก็อยู่อย่างเดิม คือมีปัญหาโจรผู้ร้าย เช่นเรื่องความไม่เรียบร้อยในอำเภอทุ่งใหญ่ เป็นต้น.

---

(๑๕) ลุ่มน้ำปากพนังในจังหวัดนครศรีธรรมราช ครอบคลุมพื้นที่ ๘ อำเภอ ๑ กิ่งอำเภอ มีเนื้อที่ลุ่มน้ำประมาณ ๓,๑๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑,๙๓๗,๕๐๐ ไร่ เป็นพื้นที่การเกษตรเพียงร้อยละ ๕๗ ของพื้นที่ทั้งหมด รายได้เกษตรกรในพื้นที่เฉลี่ยประมาณ ๔,๐๐๐ บาท ต่อครัวเรือน ต่อปี จังหวัดนครศรีธรรมราชประสบปัญหาอุทกภัยมีมูลค่าความเสียหายประมาณ ๒๒๔ ล้านบาทต่อปี นอกจากนั้นยังมีปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและน้ำเพื่อการเกษตร ตลอดจนมีผลผลิตการเกษตรตกต่ำ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพทำนาและเลี้ยงกุ้งกุลาดำมีความขัดแย้งกัน เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริแล้ว คาดว่าผลประโยชน์ที่ราษฎรที่มีสภาพยากจนจะได้รับ คือสามารถลดความเสียหายจากอุทกภัยในแง่ทรัพย์สินถูกทำลายได้ประมาณปีละ ๔๐ ล้านบาท รายได้เกษตรกรจะเพิ่มขึ้นแน่นอนอย่างน้อย ๓ เท่า ประการสำคัญคือในบริเวณลุ่มน้ำจะมีแหล่งน้ำจืดสำรองถึงประมาณ ๒๖ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะมีประโยชน์มากโดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง

ในการแก้ไขปัญหาก็ต้องแก้ไขปัญหามาโดยเบ็ดเสร็จ โดยถือหลักว่ามีอะไรที่จะต้องทำ ก็ต้องทำ. อย่าไปทะเลาะกันว่า อันนี้จะทำเป็นอย่างไร เป็นอย่างไร. ไม่ได้ ต้องรวมทั้งหมด ฉะนั้นจึงได้ขอฟุดถึงเรื่องโครงการปากพวงให้เข้าใจกันอย่างไร.

นอกจากนี้ท่านนายก ฯ ได้พูดถึงการปลูกป่า ปลูกหญ้าแฝก. สองอย่างนี้ต้องทำเข้าคู่กัน. ได้ทำตัวอย่างให้ดูที่จังหวัดนครนายก.^(๑๖) เป็นพื้นที่เล็ก ๆ ได้ทำเป็นเขื่อนกันน้ำสำหรับชะลอน้ำ ไม่ใช่เขื่อนกันน้ำใหญ่ ๆ หรือเขื่อนเล็ก ๆ แต่ว่าเป็นฝายเล็ก ๆ. ในบริเวณนั้นมีฝายชะลอน้ำ ๓๕ ตัว. แต่ค่าทำฝาย ๓๕ ตัวนี้ คนอาจจะนึกว่า ๓๕ ล้าน. ไม่ใช่. ๒ แสนบาท ทำได้ ๓๕ ตัว. ยังไม่ได้เห็น แต่ว่ากล้าที่จะยืนยัน ว่าได้ผล ถ้าใครสนใจ ไปดูได้ที่ใกล้บ้านบุงเข้ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ไปดูฝายชะลอน้ำ ๓๕ ตัวนี้ ไปดูว่าป่าจะขึ้นอย่างไร. เพิ่งเสร็จมาไม่กี่เดือน จะเห็นว่าป่าขึ้นเจริญ ไม่ต้องไปปลูกสักต้นเดียว มันขึ้นเอง.

เรื่องต้นไม้ขึ้นเอง มีอีกแห่งหนึ่งที่ท่านทั้งหลายก็ควรจะไปดู เพราะไปง่าย คือ โครงการเขาชะงุ้มที่จังหวัดราชบุรี. ที่ตรงนั้นอยู่ใกล้ภูเขา เป็นที่ที่ป่าเสียไป เป็นป่าเสื่อมโทรม. ที่เรียกว่าป่าเสื่อมโทรมเพราะมันไม่มีต้นไม้ ไม่มีขึ้นดี. เริ่มทำโครงการนั้นมาประมาณ ๗ ปีเหมือนกัน. ไปดูเมื่อสัก ๒ ปี หลังจากทิ้งป่าขึ้นไว้ ๕ ปี. ตรงนั้นไม่ได้ทำอะไรเลย แต่ป่าเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นป่าอุดมสมบูรณ์. ไม่ต้องไปปลูกสักต้นเดียว. คือว่าการปลูกป่าที่สำคัญอยู่ที่ปล่อยให้เขาขึ้นได้. คืออย่าไปตัดต้นไม้ อย่าไปรังแกต้นไม้ เพียงแต่ว่าคุ้มครองเขาหน่อย เขาขึ้นเอง.

---

(๑๖) โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าโดยฝายต้นน้ำลำธาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านบุงเข้ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มความชุ่มชื้นแก่ดินและชั้นบรรยากาศโดยรอบ โดยการสร้างฝายกันน้ำเพื่อชะลอการไหลของกระแส น้ำตามร่องน้ำลำธาร น้ำที่ถูกเก็บกักไว้หลังฝายจะไหลบนผิวดินและซึมลงใต้ดิน นอกจากนั้นยังสามารถกระจายน้ำที่ยังคงอยู่หลังฝาย ไปยังพื้นที่รอบ ๆ โดยทางคูน้ำเล็ก ๆ ที่ขุดขึ้น เพื่อขยายพื้นที่ชุ่มชื้นให้กว้างออกไป ในบริเวณที่มีสภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวย ก็จะเก็บกักน้ำด้วยวิธีดังกล่าวเป็นปริมาณมาก เพื่อใช้ในกิจการขยายเขตความชุ่มชื้น โครงการนี้จะเป็นต้นแบบในการฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

อีกแห่งหนึ่งที่ชะอำ^(๑๗) ดินเสียจนเป็นดินแข็ง. ไปปลูกหญ้าแฝก. เพียง ๒ ปี ดินร่วนและต้นไม้ที่
ทรงกิ่งของเดิมนั้น เดี่ยวนี้ตรงหมดแล้ว เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์. แล้วต่อไปป่าอุดมสมบูรณ์นั้น ก็จะทำให้
ดูความชื้นจากอากาศ. ทำให้เมฆที่อยู่ในอากาศ ลงมาเป็นฝนได้. ฉะนั้นเมืองไทยต่อไป ก็จะเป็นเมืองอุดม
สมบูรณ์ ไม่แร้งแค้น ไม่เป็นทะเลทรายอย่างในระยะ ๒๐ ปีที่ผ่านมา. เมืองไทยจากที่อุดมสมบูรณ์ เป็นสวน
เป็นไร่ เป็นป่า กลายเป็นทะเลทราย. เราจะทำให้ประเทศไทยกลับมีความอุดมสมบูรณ์ มีความชุ่มชื้นได้. ขออย่า
ไปรังแกป่าเท่านั้นเอง ไม่ต้องทำอะไรมาก.

อันนี้ก็เป็นเรื่องของโครงการปลูกป่า. ถ้าพูดเรื่องปลูกป่านี้จะยืดยาวมาก ไม่มีสิ้นสุด. แต่จะต้องอธิบาย
อย่างนี้ว่า ถ้าได้เลือกที่ที่เหมาะสม แล้วก็ทิ้งให้อยู่อย่างนั้นโดยไม่ไปรังแกป่า ต้นไม้ก็จะขึ้นเอง. โครงการต่าง ๆ
ที่ท่านนายก ฯ พูดถึง อาจจะขยายความได้อีกมาก เพราะว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และเป็นสิ่งที่น่าจะร่วมมือกันทำ.
ทุกคนมีส่วนที่จะทำให้เกิดความเจริญได้. ไม่ได้พูดถึงเรื่องโครงการอื่น ๆ จะเป็นการสาธารณสุข หรือการศึกษา
อะไรต่าง ๆ นี้ ยังมีอีกมากที่จะต้องทำ. แต่หลักการพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญ จะต้องใช้การทำงานอย่างมี
พื้นฐาน ทั้งทำงานอย่างที่เรียกว่า ใช้วิชาการชั้นสูงด้วย. ทั้ง ๒ อย่างก็จำเป็น. โครงการพื้นฐาน แบบชาวบ้าน
กับโครงการวิทยาการชั้นสูง ที่ถ้าแปลเป็นภาษาฝรั่งเราก็ใช้คำว่า “ไฮเทคโน”. ทั้ง ๒ อย่าง “โลเทคโน”
กับ “ไฮเทคโน” ก็จำเป็นที่จะใช้.

วันนี้ ก่อนจะลงมา รู้สึกปวดหัว ไม่รู้จะพูดว่าอะไร. แต่เดี๋ยวนี้ก็พูดมามากมายหลายอย่าง จนกระทั่ง
รู้สึกว่า ท่านจะเมื่อย. แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับส่วนตัว ก็ถือว่ารอดตัวแล้ว. คือเวลามาประชุมกันแบบนี้ จำเป็น
ที่จะพูด. ถ้าพูดอะไรที่อยู่ในใจให้ท่านได้ฟัง ก็อาจจะเป็นประโยชน์ได้. อันนี้ที่เป็นความเดือดร้อนของวันนี้
เพราะว่าถ้าไม่พูด มาถึงบอกขบใจ แล้วก็กลับ มันก็ไม่เหมาะสม. อย่างไรก็ตาม วันนี้ก็คงได้พูดมากพอสมควร.

---

(๑๗) โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอลำสนธิ จังหวัดเพชรบุรี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานพระราชดำริให้ตั้ง เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๖.

แล้วก็บอกได้ว่ายังมีต่อ. ทุกปีพูดแล้วก็ยังมีต่อ แต่ไม่บอกให้ทราบว่าจะยังมีต่อ แต่ปีนี้บอกว่า วันนี้ ขอขอบใจท่าน
แค่นี้ แล้วก็บอกว่าจะยังมีต่อ. ปีหน้าจะเป็นวันอะไรก็ไม่ทราบ. เพราะว่าคราวนั้นว่าเป็นวันสิงแวดล้อม หรือ เป็นวัน
สามัคคี. แล้วก็ปีต่อไปจะเป็นวันอะไร ก็ยังไม่ทราบ แต่เป็นวันมีต่อ.

ก็ต้องหยุดเพียงแค่นี้. ถ้าอยากทราบเรื่องอะไรต่าง ๆ ก็มาปีหน้า จะอธิบายต่อ. ที่จริง ที่พูดอย่างนี้
อาจจะมีความที่คลลใจมา เพราะก่อนลงมา ได้เปิดกล่องหนึ่ง ในนั้น มีของ มีนก ๒ ตัว ที่จู้จี้กัน. ก็ทำให้มีกำลังใจว่า
เขาจู้จี้กัน เขาปรองดองกัน. ก็หมายความว่า เป็นอันว่าทุกคน ก็มีจิตใจที่จะรักกัน ทุกคนมีจิตใจที่จะช่วยกัน
ทำอะไรต่าง ๆ โดยที่เป็นสิ่งที่เป็นมงคล ไม่ทะเลาะกัน. แค่นี้ก็พอ ขอแค่นี้ ให้เป็นเหมือนนก ๒ ตัวนั้น.
ก็ขอขอบใจ ท่านทั้งหลายที่ได้มาและมาให้กำลังใจ. ขอให้ทุก ๆ ท่านประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง ความสำเร็จ
ทุกอย่าง และความปรองดอง เพื่อที่จะให้ส่วนรวมของเราก้าวหน้าเจริญได้ดี ทำให้แต่ละคนมีความเจริญก้าวหน้า
และมีความสุข.

ทฤษฎีใหม่

ขั้นที่หนึ่ง

(๑) ถ้าพูดอย่างสรุปที่สุด เป็นวิธีปฏิบัติของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนน้อย แปลงเล็ก (ประมาณ ๕ ไร่).

(๒) หลักสำคัญ : ให้เกษตรกรมีความพอเพียงโดยเลี้ยงตัวได้ (Self sufficiency) ในระดับชีวิต ที่ประหยัดก่อน. ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น.

(๓) มีการผลิตข้าวบริโภคพอเพียงประจำปี โดยถือว่าครอบครัวหนึ่ง ทำนา ๕ ไร่ จะมีข้าวพอกินตลอดปี ข้อนี้เป็นหลักสำคัญของทฤษฎีนี้.

(๔) เพื่อการนี้ จะต้องใช้หลักว่า ต้องมีน้ำ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ ฉะนั้น ๕ ไร่ต้องมี ๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร แต่แปลง (๑๕ ไร่) ทำนา ๕ ไร่ ทำพืชไร่หรือไม้ผล ฯลฯ ๕ ไร่ (= ๑๐) จะต้องมีน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ต่อปี.

จึงได้สูตรคร่าว ๆ ว่า แต่ละแปลงประกอบด้วย

นา ๕ ไร่ และพืชไร่และสวน ๕ ไร่

สระน้ำ ๓ ไร่ ลึก ๔ เมตร จุประมาณ ๑๙,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร (๑๙,๒๐๐)

ที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ ๒ ไร่

รวมทั้งหมด ๑๕ ไร่

(๕) อุปสรรคสำคัญที่สุดคือ: อ่างเก็บน้ำ หรือสระ ที่ได้รับน้ำให้เต็มเพียงปีละหนึ่งครั้ง จะมีการระเหยวันละ ๑ เซนติเมตร โดยเฉลี่ย ในวันที่ฝนไม่ตก หมายความว่า ในปีหนึ่งถ้านับว่าแห้ง ๓๐๐ วัน ระดับน้ำของสระจะลดลง ๓ เมตร (ในกรณีนี้ ๓/๔ ของ ๑๙,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ใช้ได้จะเหลือ ๔,๗๕๐ ลูกบาศก์เมตร) จึงจะต้องมีการเติมน้ำเพื่อให้เพียงพอ.

(๖) มีความจำเป็นที่จะมีแหล่งน้ำเพิ่มเติม สำหรับโครงการวัดมงคลชัยพัฒนา ได้สร้างอ่างเก็บน้ำจุ ๔๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร สำหรับเลี้ยง ๓,๐๐๐ ไร่.

(๗) ลำพังอ่างเก็บน้ำจุ ๔๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จะเลี้ยงได้ ๔๐๐ ไร่.

(โครงการวัดมงคล มีพื้นที่ ๓,๐๐๐ ไร่ แบ่งเป็น ๒๐๐ แปลง) อ่างนี้จึงเลี้ยงได้ ๔ ไร่ต่อแปลง ลำพังสระในแปลงเลี้ยงได้ ๔.๗๕ ไร่ จึงเห็นได้ว่า ทมิ้นเหม่มาก

(๔.๗๕ ไร่ + ๔.๐๐ ไร่ = ๘.๗๕ ไร่) ถ้าค่านิ่งว่า ๘.๗๕ ไร่นั้น จะทำเกษตรกรรมอย่าง
สมบูรณ์ได้อีก ๖.๒๕ ไร่ จะต้องอาศัยเทวดาเลี้ยง

แต่ถ้าค่านิ่งว่า ในระยะที่ไม่มีความจำเป็นที่จะใช้น้ำ หรือมีฝนตก น้ำฝนที่
ตกมาจะเก็บไว้ได้ในอ่างและในสระ สำรองไว้สำหรับเมื่อต้องการ อ่างและสระจะทำหน้าที่
เฉลี่ยน้ำฝน (regulator) จึงเข้าใจว่าในระบบนี้ น้ำจะพอ.

(๘) ปัญหาใหม่อีกข้อหนึ่ง คือราคาการลงทุนค่อนข้างสูง เกษตรกรจะต้อง
ได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก (ทางราชการ ทางมูลนิธิ และ ทางเอกชน) แต่ค่า
ดำเนินการไม่สิ้นเปลืองสำหรับเกษตรกร.

ทฤษฎีใหม่

มูลนิธิชัยพัฒนา

วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๗

ทฤษฎีใหม่

ขั้นที่สอง

เมื่อตั้งศูนย์บริการที่วัดมงคลชัยพัฒนา และแปลงตัวอย่างที่ “ทางดิสโก้” สำเร็จแล้ว เกษตรกรก็เริ่มเข้าใจวิธีการ จึงขอให้ดำเนินการในที่ดินของตน. เมื่อได้ผลก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้ เกษตรกร รวมพลังกันในรูป กลุ่ม หรือ สหกรณ์ร่วมแรงใน

(๑) การผลิต	(พันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทาน ฯลฯ)
(๒) การตลาด	(ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)
(๓) การเป็นอยู่	(กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ)
(๔) สวัสดิการ	(สาธารณสุข เงินกู้)
(๕) การศึกษา	(โรงเรียน ศูนย์การศึกษา)
(๖) สังคมและศาสนา	

ด้วยความร่วมมือของหน่วยราชการ มูลนิธิ และเอกชน.

ทฤษฎีใหม่

มูลนิธิชัยพัฒนา

วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

ทฤษฎีใหม่

ขั้นที่สาม

ติดต่อร่วมมือกับแหล่งเงิน (ธนาคาร) และ กับแหล่งพลังงาน (บริษัทน้ำมัน)
ตั้งและบริหารโรงสี (๒) ตั้งและบริหารร้านสหกรณ์ (๑, ๓) ช่วยการลงทุน (๑, ๒) ช่วย
พัฒนาคุณภาพชีวิต (๔, ๕, ๖)

ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกร และฝ่ายธนาคารกับบริษัท จะได้รับประโยชน์

: เกษตรกรขายข้าวในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)

ธนาคารกับบริษัทซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ

(ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง) : (๒)

: เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคในราคาต่ำ

(เป็นร้านสหกรณ์ ราคาขายส่ง) : (๑, ๓)

: ธนาคารกับบริษัท จะสามารถกระจายบุคลากร

ทฤษฎีใหม่

มูลนิธิชัยพัฒนา

วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๓๗

ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

วันจันทร์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความปิติชื่นชมอย่างยิ่ง ที่ท่านทั้งหลายมีไมตรีจิตพร้อมกันมาให้พรวันเกิด. ขอขอบพระทัยและขอบใจในคำอวยพร อันเปี่ยมด้วยความมุ่งดีมุ่งเจริญโดยประการต่าง ๆ. ขอทุกท่านจงได้รับพรและไมตรีของข้าพเจ้าเช่นเดียวกัน.

ความปรารถนาที่จะให้เกิดความสุขความสวัสดิแก่ข้าพเจ้านั้น จะสำเร็จเป็นจริงได้ ก็ด้วยความพร้อมเพรียงและความสามารถของท่านทั้งหลาย ที่จะร่วมกันปฏิบัติบริหารงานของชาติ ให้บ้านเมืองดำรงความเป็นปึกแผ่นมั่นคง และประชากรอยู่ดีกินดีมีปรกติสุขเป็นส่วนใหญ่. ในโอกาสนี้ จึงขอให้ทุก ๆ ท่าน ซึ่งต่างก็เป็นผู้มีตำแหน่งสูงในงานแผ่นดินอยู่ด้วยกัน ได้ตั้งความคิดจิตใจให้แน่วแน่และหนักแน่น ที่จะปฏิบัติบำเพ็ญกรณียกิจของตนให้เต็มกำลัง ด้วยสติความรู้ตัว ด้วยปัญญาความรู้คิด และด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจ เพื่อให้งานของชาติดำเนินก้าวหน้าไป โดยสอดคล้อง ต่อเนื่อง ไม่ติดขัด และเกื้อกูลกันทุก ๆ ส่วน จักได้สำเร็จประโยชน์เป็นความเจริญมั่นคงแก่ประเทศชาติและราษฎรอย่างแท้จริง.

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเป็นที่เคารพเลื่อมใสของชาวไทย จงอภิบาลบำรุงท่านทุกคน ให้มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานทุกอย่าง เพื่อความผาสุกร่มเย็นของแผ่นดิน และให้มีความสุข ความเจริญ พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์จกทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบจากรายงานว่ามหาวิทยาลัยมีโครงการที่จะขยายบทบาทด้านการศึกษาในทุกสาขาวิชาที่สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้เป็นสถานอุดมศึกษาที่สมบูรณ์แบบ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

บัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้เป็นผู้โชคดี ที่ได้รับการศึกษาฝึกหัดมาให้มีคุณสมบัติครบถ้วนทั้งด้านวิชาการ ทั้งด้านปฏิบัติงานกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพการงานตามแนวทางของตน. อย่างไรก็ตาม บัณฑิตทั้งหลายไม่ควรจะลืมว่าการออกไปทำงานจริง ๆ นั้น ต่างกับการทำกิจกรรมขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมาก. ข้อสำคัญ ก็คือแต่ละคนจะต้องลงมือทำงานด้วยตนเอง ด้วยความรู้ ความอดุสาหะ และความคิดวิริยชัยของตน ทั้งจะต้องรับผิดชอบอย่างจริงจังในผลสำเร็จหรือล้มเหลวของงาน โดยไม่มีครูบาอาจารย์หรือผู้อาวุโสกว่าคอยชี้แนะและติดตามช่วยเหลือ. นอกจากนี้ ยังจะต้องทำงานร่วมมือกับผู้อื่นฝ่ายอื่นอีกเป็นอันมาก. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาปฏิบัติในมหาวิทยาลัยอันเป็นพื้นฐานอยู่ อาจไม่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติกิจการงานให้สำเร็จประโยชน์แก่ตน แก่งาน และแก่ส่วนรวมได้โดยสมบูรณ์ จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ทุกคนจะต้องขวนขวายศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมให้แก่ตัวเองให้มาก รวมทั้งต้องรู้จักสมาคมผูกมิตรกับผู้อื่น ฝ่ายอื่นตลอดจนบุคคลทั่วไปอย่างกว้างขวางด้วย จึงจะช่วยให้งานที่ทำดำเนินไปได้ราบรื่น และสำเร็จประโยชน์ตามที่ประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ที่ได้รับปริญญาในวันนี้ มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานที่จะพึงปฏิบัติต่อไป และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธี มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๗

มหาวิทยาลัยขอนแก่นครั้งนี้ ก็ได้เห็นและได้ฟังสิ่งที่น่าสนใจ และอาจน่าตกใจบ้างเหมือนกัน. สิ่งที่ยอมรับว่าตกใจก็คือคำพูดของท่านอธิการ ที่พูดถึงว่ามหาวิทยาลัยนี้ชวนชวายเป็นทางสากล และในตอนท้ายจะบอกว่าตั้งใจให้มีกิจกรรมให้เป็นนานาชาติ.

การพูดอย่างนั้นเข้าใจว่าเป็นไปสำหรับทางวิชาการ ให้วิชาการมีเพิ่มขึ้นโดยอาศัยวิชาการที่มาจากต่างประเทศให้มากที่สุด. ที่ตกใจ เพราะว่าตั้งใจมาครั้งนี้จะมาดูว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้ก้าวหน้าไปในทางที่จะสามารถสร้างสรรค์ประเทศไทยอย่างใช้กำลังแรงของตนเอง. จริง จะต้องใช้วิชาการชั้นสูงซึ่งส่วนมากมาจากต่างประเทศ แต่ว่าจะต้องนำวิชาการเหล่านั้นมาใช้ด้วยตนเอง. จึงเข้าใจว่าสากลนั้นไม่ได้หมายความว่าเอาวิชาการต่างประเทศมา แต่ว่าเป็นวิชาการที่ใช้ได้ทั่วโลก และใช้ได้ในเมืองไทย. หมายความว่าจะต้องมาผสมผสานสัมพันธ์กัน แล้วปฏิบัติด้วยตนเอง. ฉะนั้น ก็ทำให้คลายความตกใจ. ส่วนคำว่า นานาชาติ ค่อนข้างจะชัดเจนว่าจะต้องติดต่อกับต่างประเทศ. ก็ต้องติดต่อกับต่างประเทศ เพราะวิชาการต่างประเทศส่วนมากถือว่าดีอาจดีกว่าของเรา. แต่ว่าถ้ามาคิดว่าในเมืองไทยก็มีคนดี ๆ เหมือนกัน มีคนที่สามารถที่จะนำวิชาการชั้นสูงทุกชาติมาประยุกต์และมาปฏิบัติ. ยิ่งได้มาพบอาจารย์วีระชัย ก็เลยทำให้ไม่เครียด เหมือนที่เครียดเมื่อฟังคำพูดของอธิการ.

ฉะนั้นการที่ได้มาพบอาจารย์วีระชัยนี้ เป็นการแก้ไขความเครียดอย่างดี. อันนี้เป็นความดีของอาจารย์วีระชัยอย่างหนึ่ง ซึ่งท่านทั้งหลายอาจไม่นึกว่าเป็น อาจเกิดขึ้นมาได้. แต่ว่าที่ชื่นชมเพราะว่าอาจารย์วีระชัยได้เรียนจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้เอง แล้วก็ไปชวนชวหาความรู้ และกลับมาเมื่อแผ่ความรู้ที่ได้ไปชวนชวมาจากต่างประเทศ มาแบ่งปันให้แก่มหาวิทยาลัยของตน ที่ได้เป็นสถานศึกษาของตน. นอกจากนั้นก็ยังสามารถไปแบ่งปันกับสถานศึกษาอื่น ๆ เท่ากับได้แบ่งปันความรู้ ความคิด และความสามารถของอาจารย์ให้แก่ประชาชนคนไทยทั่วประเทศ. ทำให้มีความยินดีที่เห็นว่ามีคนอย่างอาจารย์ และอาจารย์ก็ได้ทำอะไรที่เป็นสิ่งที่เห็นว่าดีมาก คือนำวิชาความรู้ในทางกรแพทย์มาเพื่อให้ประชาชนได้มีความสะดวก มีความสบายในทางการรักษาตัว. พูดถึงมหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้ ก็รู้สึกว่ายินดีที่ทุกสาขาทุกวิชาได้ก้าวหน้าไปมาก. แต่เมื่อเริ่มพูดถึงแพทย์ ก็ขอพูดเฉพาะ

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

เรื่องของคุณะแพทยศาสตร์. คณะแพทยศาสตร์นี้ได้ก้าวหน้า และได้ทำให้เป็นประโยชน์โดยแท้กับประชาชน ด้วยใช้วิธีปฏิบัติที่แตกต่างกับในตำรา. โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อาจารย์วีระชัยได้ปฏิบัติเกี่ยวข้องกับที่พักของญาติของผู้ป่วย ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุดของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ เพราะว่าโรงพยาบาลจะดีเท่าไร จะมีวิชาการสูงเท่าไร จะไม่สามารถที่จะดูแลรักษาคนไข้ได้โดยสมบูรณ์โดยเต็มที่ ถ้าไม่มีสิ่งประกอบที่เหมาะสม. อันนี้ เพราะว่าคนไข้มีมาก แพทย์มีน้อย พยาบาลมีน้อย ที่มีน้อย. การที่ทำวิธีให้มีที่พักรักษาญาติผู้ป่วยญาติคนไข้ให้เป็นวิธีแก้ไขที่ดีที่สุด. เพราะว่าถ้าหากผู้ป่วยมาอยู่โรงพยาบาลแล้วได้รับการดูแลจากแพทย์และพยาบาลใกล้ชิด ตลอดวันตลอดคืน ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะมีญาติมาอยู่ตลอดเวลา. แต่โดยที่ขาดแคลน ทำให้ผู้ป่วยอาจต้องอยู่คนเดียวเป็นเวลานานซึ่งอาจเป็นอันตราย. ฉะนั้นถ้ามีญาติมาอยู่ด้วย ก็เท่ากับญาติเหล่านั้นได้ดูแลอย่างใกล้ชิด. การที่จะให้ญาติมาดูแลใกล้ชิดก็เป็นสิ่งที่ลำบาก เพราะว่าส่วนมากไม่มีที่อยู่ที่พัก และสิ้นเปลืองมากสำหรับชาวบ้าน. ฉะนั้นการจัดที่พักของญาติซึ่งทำแบบไม่ใช่แบบตำราที่ดูจากต่างประเทศ แต่ทำแบบของเรา ๆ ทำให้ญาติเหล่านั้นอยู่ได้สบายไม่สิ้นเปลือง และทำให้ไม่สิ้นเปลืองแก่โรงพยาบาลด้วย. ฉะนั้นการจัดที่พักของญาตินั้น เป็นสิ่งสำคัญอันดับหนึ่ง สำหรับการรักษาผู้ป่วย. ผู้ป่วยนั้นก็สบายขึ้นมากเพราะว่ามีคนที่รู้จักเป็นคนที่คุณเคยมาอยู่ด้วย. ผู้ที่เป็นญาติเหล่านั้นก็ได้รับความรู้จากแพทย์ หรือพยาบาล ที่สอนให้ดูแลคนไข้โดยใกล้ชิด ทำให้มีบุคลากรเพิ่มขึ้นโดยอัตโนมัติ. เมื่อคนไข้ทุเลาแล้วกลับบ้าน ญาติเหล่านั้นก็สามารถที่จะรักษาดูแลต่อไป เท่ากับได้ความรู้จากโรงพยาบาลในระยะที่คนไข้มาอยู่.

ทั้งหมดนี้ พูดอย่างโดยสังเขป. ก็เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง ที่โรงพยาบาลขอนแก่นของมหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้ได้ทำ เป็นกิจกรรมที่แหวกแนว และไม่ได้ลอกแบบมาจากที่ไหนเลย. ฉะนั้นก็ขอชมเชยทางโรงพยาบาลทางมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะชมเชยหมอวีระชัย ที่ได้จัดในด้านนี้เป็นพิเศษ. การที่ทุกคนมีรุ่นพี่ที่ได้ทำประโยชน์ด้วยใช้สมองของตัวเอง ทั้งในด้านวิชาการที่ได้เรียน และได้ไปชวนช่วยจากที่อื่นแล้วมาใช้ ตลอดจนได้มาช่วยคิดและจัดการ. วิธีจะเรียกว่าระบบก็ได้ ที่ใหม่ ที่แหวกแนว ทำให้เกิดประโยชน์นี้. การนี้เป็นสิ่งที่น่าชื่นชมสำหรับนักศึกษาในปัจจุบัน. ที่พูดยืดยาวพอสมควรเกี่ยวข้องกับกิจการนี้ ก็เพราะว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่จะถือว่าเป็นตัวอย่าง. และถ้าแต่ละคนนึกถึงประโยชน์ที่ตนจะทำได้ต่อไป เมื่อมีวิชาความรู้แล้วไปคิดชวนช่วยต่อไป และคิดค้นวิธีต่าง ๆ ที่จะช่วยพัฒนาวิชาของตัวเอง เพื่อแผ่ให้แก่กิจการของมหาวิทยาลัยเอง และแก่เพื่อนร่วมชาติ

ก็จะเป็นสิ่งที่แสดงถึงความดีของเรา และเป็นผลสำเร็จ เป็นจุดที่สำเร็จของแต่ละคนที่ชวนชวยความรู้ โดยมาเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย.

ในการนี้ ก็ขอให้ทุกคนได้ตั้งใจเล่าเรียน เพื่อที่จะสามารถที่จะผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะมาในอนาคต และมีชัยชนะในการทำงานของตัว. อุปสรรคแรกก็คือการสอบคราวหน้า ก็ขอให้เตรียมตัวให้ดี ๆ เพื่อที่จะสอบได้ เพื่อจะเป็นก้าวหนึ่งของการศึกษา เพื่อที่จะให้สามารถที่จะไปก้าวต่อไปจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาโดยสมบูรณ์ และเป็นความสำเร็จในชีวิตทั้งการทำงานของตัวเองและชีวิตส่วนตัว. ก็ขอให้ได้ประสบความสำเร็จด้วยโชคดีด้วยด้วยความขยันหมั่นเพียรของแต่ละคนที่จะหาความรู้ใส่ตัว เพื่อที่จะผ่านพ้นอุปสรรคแรกก็คือการสอบไล่ครั้งแรก ครั้งต่อไปนี่. ก็ขอให้ ได้ชัยชนะตลอดไปด้วยความดีของตัวเอง เพื่อความเจริญของตนเอง และเพื่อความเจริญของส่วนรวม ก็ขอให้ได้ประสบความสำเร็จทุกประการ.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ได้มาที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้หลายครั้ง ก็ได้เห็นว่ามหาวิทยาลัยมีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้น ทั้งในด้าน การเรียน การสอน กิจกรรม สิ่งต่าง ๆ. ก็ถือว่านักศึกษายิ่งรุ่นหลัง ๆ มากก็มีโชคที่ดี ที่จะได้มีโอกาสที่จะฝึกฝนตนเอง และได้ศึกษาดีขึ้น. ก็ขอให้หมักกำลังใจในการที่ศึกษาเล่าเรียน และประสบผลสำเร็จดังที่ปรารถนาทุกประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรีเฝ้าฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่ครั้งแรก

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธ ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๗

การที่รัฐมนตรีได้เปล่งคำปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่นั้น ก็เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะให้แต่ละคนที่เข้ารับหน้าที่ที่สำคัญ ได้ตั้งใจและปักใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความสามารถ และด้วยความเข้มแข็งเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม.

รัฐบาลแปลว่าคณะที่รักษาประเทศรักษารัฐ จึงเป็นคณะที่สูงที่สุด จะต้องหาคนที่มีความตั้งใจที่จะทำหน้าที่อย่างสูงที่สุด. ฉะนั้นการที่มาเปล่งคำปฏิญาณนี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญเตือนใจว่า หน้าที่ที่สำคัญ จะต้องพิจารณาอยู่เสมอว่า การปกครองประเทศนั้นจะต้องทำในสิ่งที่มีความเร่งด่วนที่สุดก่อน ให้เป็นไปตามโดยมีประสิทธิภาพและเที่ยงธรรม เพื่อรักษาประเทศให้มั่นคงและมีความเจริญก้าวหน้า ฉะนั้นท่านทั้งหลายผู้ได้ตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่นี้ ก็จะต้องมีกำลังใจเข้มแข็ง และมีกำลังกายแข็งแรง เพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ดี. ก็ขอให้ท่านได้มีกำลังกายนี้กำลังใจนี้ให้สมบูรณ์เพื่อปฏิบัติงานโดยมีประสิทธิภาพและมีความสำเร็จ. ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบความสำเร็จในหน้าที่ราชการ ในความมั่นคงของประเทศ และความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศเป็นสำคัญ.

ขอให้ท่านทั้งหลายมีความสำเร็จทุกประการ และเป็นประโยชน์ของรัฐบาลและของประเทศชาติ.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายชวน หลีกภัย

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่รองประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาประจำกระทรวงเข้าเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่ครั้งแรก

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธ ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๗

ผู้พิพากษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากในระดับประเทศ เพราะหน้าที่ที่ท่านนั้นจะต้องทำด้วยความเที่ยงตรง. ฉะนั้นการที่มีระเบียบให้ผู้พิพากษามาเปล่งคำปฏิญาณก่อนที่จะเข้ารับหน้าที่ ก็เป็นสิ่งที่ถูกต้องและจำเป็น เพราะถ้าเป็นคำปฏิญาณแล้ว เท่ากับเป็นการเตือนใจว่า หน้าที่นั้นต้องมีความเข้มแข็ง มีความรู้ และสำคัญที่สุด มีความยุติธรรมในการปฏิบัติงาน.

คำปฏิญาณที่ท่านได้เปล่งมีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะคำปฏิญาณนั้นเป็นการสรุปหน้าที่ของผู้พิพากษาอย่างสั้นที่สุดและเบ็ดเสร็จ. ฉะนั้นท่านทั้งหลายจะต้องสำนึกและจำไว้ จดจำเข้าในใจ ในคำที่เปล่ง. ถ้าปฏิบัติตามคำปฏิญาณนั้นทุกถ้อยคำ จะทำให้การปฏิบัติงานของท่านประสบความสำเร็จ ความเรียบร้อย และถูกจุดประสงค์ คือความสงบสุข และความยุติธรรมในประเทศ เพื่อให้ประชาชนได้สามารถที่จะพึ่งผู้ที่เป็นบุคคลที่สำคัญของประเทศ. คำปฏิญาณนั้นอาจสรุปอย่างสั้นที่สุด ก็คือที่ท่านได้เปล่งว่า จะต้องทำงานอะไรโดยปราศจากอคติ. นี่เป็นข้อที่สรุปที่สุดในงานการของแต่ละคน คือไม่ให้เข้าข้างใคร. คืออคติ ก็แปลว่าไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ไม่ไปในส่วนไหนที่ไม่ควรไป. คือว่า อะ แปลว่าไม่ คติ แปลว่าไป คือไม่ไปในที่ที่ไม่ควรไป ทั้งในกายทั้งในความคิด. ถ้าหากว่าไปในสิ่งที่ไม่ควรไปนั้น ก็หมายความว่าทำถูกต้อง. ถูกต้องตามหลักวิชา ในที่นี้ก็หลักวิชาความยุติธรรม และทำถูกต้องตามศีลธรรมจรรยาทุกอย่าง. ถ้าทำเช่นนี้ตลอดชีวิต เท่ากับได้สร้างสิ่งที่ดีที่งาม จะมีความสำเร็จ ความสำเร็จ หมายถึงสิ่งที่ถูกต้องตามจุดประสงค์ของการเป็นผู้พิพากษา. และถ้าทำอย่างนี้แล้ว ก็จะนำความยุติธรรมมาสู่ประเทศชาติ. ความยุติธรรมนี้ ก็คือสิ่งที่ทำให้คนอยู่ได้ อยู่ร่วมกันโดยสันติ โดยไม่เบียดเบียนกัน.

การที่ในประเทศใด มีประชาชนทั้งหมดอยู่ร่วมกันโดยสันติ ก็เป็นสิ่งที่ปรารถนาของทุกคน. ไม่มีใครอยากให้ความวุ่นวายในหมู่คณะ ในประเทศชาติ เพราะว่าถ้ามีความวุ่นวายนั้น เป็นความทุกข์. ทุกคนต้องการความสุข หากความสุขนั้นก็มาจากความปรองดอง และความที่ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปโดยยุติธรรม. แต่ข้อนี้เป็น

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายชูศักดิ์ บัณฑิตกุล

สิ่งที่ยากเพราะความยุติธรรมของคนหนึ่ง อาจเป็นความอยุติธรรมของคนอื่น เพราะว่าคนต้องมีผลประโยชน์. ฉะนั้นก็จะต้องมีใครที่จะตัดสิน บอกว่าควรจะทำหรือไม่ควรทำ. อันนี้เป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาโดยตรง โดยเฉพาะผู้พิพากษาที่จะต้องทำงานในศาลพิพากษาคดีต่าง ๆ ทุกชนิด ก็ต้องหาทางที่จะให้เป็นยุติธรรม คือปรองดองให้ดีที่สุด ไม่ให้การเอารัดเอาเปรียบเกิดขึ้น ไม่ให้ความอยุติธรรมเกิดขึ้น. เป็นงานที่ยากลำบากเพราะว่านิสัยของคนก็อยู่ที่ว่า จะต้องเอาเปรียบให้มากที่สุด. แม้จะเป็นในงานที่สุจริตเช่นการค้าขาย ก็ย่อมต้องมีการได้เปรียบมากที่สุด. คนที่ขายก็อยากได้ราคาที่สูงที่สุด. ผู้ที่ซื้อก็ย่อมต้องการราคาต่ำที่สุด เพราะไม่อยากที่จะเสียเงินเสียทองมากกว่าที่ควร. แต่ราคาที่ยุติธรรมอยู่ที่ไหน ก็ต้องอยู่ที่หลักเศรษฐกิจ หลักของการค้า ซึ่งจะกำหนดได้ยาก นอกจากจะรู้เรื่องเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ แต่ว่าต้องมีส่วนหนึ่งที่จะให้คนของทั้งสองฝ่ายเขามีความพอใจได้. พอใจพอสมควร คือหมายความว่า คนที่ซื้อก็มีเงินพอที่จะซื้อ เขาก็ซื้อสิ่งนั้น และก็ผู้ขายก็สามารถที่จะขายในราคาที่เหมาะสม โดยไม่ขาดทุน. ทุกสิ่งทุกอย่างก็จะเรียบร้อย เพราะว่าได้เห็นราคาที่ยุติธรรม.

อันนี้ยกตัวอย่างแบบเศรษฐกิจ คือแบบใช้เงิน ๆ ทอง ๆ แบบอื่น ๆ ก็ยังมีอีกมาก ที่จะต้องใช้ความยุติธรรมตัดสิน. ส่วนมากจะไม่ต้องอาศัยคำพิพากษา เพราะว่าถ้าต้องอาศัยคำพิพากษา ผู้พิพากษาในประเทศจะมีไม่พอ. อย่างวันนี้อีกวันสองร้อยกว่าคน แต่ประเทศมีประชากรตั้งเป็นเกือบประมาณ ๖๐ ล้านแล้ว ก็ไม่พอ. แต่ว่าในเวลาที่มีคดี หรือมีกรณีที่วิกฤต ก็จะต้องอาศัยผู้พิพากษา. โดยมากประชาชนหรือคนทั่วไปในประเทศก็ย่อมเป็นผู้พิพากษาเอง เป็นผู้ที่ปรองดองกันได้ เป็นผู้ที่ตกลงกันได้ แต่ในกรณีที่วิกฤตต้องอาศัยศาล. ฉะนั้นกรณีวิกฤตเหล่านั้นก็ตกลงกันไม่ได้ ปรองดองกันไม่ได้ จึงเป็นกรณีที่เราเรียกว่าหนัก คืออาการหนัก การทะเลาะกันอย่างหนักจึงต้องอาศัยศาลพิพากษา. ฉะนั้นงานที่ท่านมีในการงานพิพากษา ในการปรองดองฝ่ายโจทก์ฝ่ายจำเลย ก็เป็นกรณีที่ยากจึงต้องอาศัยหลักวิชานั้นที่ท่านเรียนมา และสำคัญจะต้องอาศัยความยุติธรรมที่มีอยู่ในใจ และความแน่วแน่มั่นเหมาะในใจคิด. ฉะนั้นงานในด้านผู้พิพากษาโดยตรง ก็หนักอยู่มาก. นอกจากนี้งานของผู้พิพากษาก็มีโดยอาศัยหลักว่าขึ้นชื่อว่าเป็นผู้พิพากษา ก็เป็นคนที่มีความยุติธรรมเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะทำให้คนเขาอยู่กันได้โดยสันติ. ฉะนั้นงานของท่านมีทั้งในโรงศาล ทั้งนอกโรงศาล ซึ่งงานนอกโรงศาลนี้ได้อาศัยความนับถือของคนที่มีต่อสถาบันศาล สถาบันยุติธรรมนี้ ตุลาการนี้. อันนี้ก็ฝากไว้อยู่กับ

ผู้พิพากษาเป็นสำคัญ. ถ้าผู้พิพากษาทุกระดับปฏิบัติงานของตัวด้วยความยุติธรรม ด้วยความน่าเชื่อถือ จะทำให้
งานของรั้วของชาติลุล่วงไปได้ดี.

การที่ผู้ที่เป็นผู้พิพากษามีจิตใจดีงาม คือแสดงตัวว่าเป็นผู้ที่มีความยุติธรรมเป็นที่นับถือของประชาชน
ทั่วไป เป็นหน้าที่สำคัญ นอกเหนือจากหน้าที่อื่น ๆ ทั้งหมด. ฉะนั้นการที่ท่านเข้ามาและปฏิญาณตน ก็อาจเป็น
ผู้พิพากษาเต็มตัวแล้ว จะต้องรักษาคำปฏิญาณนี้ด้วยชีวิต จึงจะเป็นผู้พิพากษาที่เต็มตัว. ก็เชื่อว่าทุกคนก็ตั้งใจ
ที่จะปฏิบัติหน้าที่. ฉะนั้นขอให้ทุก ๆ คนได้สามารถรักษาคำปฏิญาณนี้ไว้ตลอดชีวิต จะได้เป็นผู้ที่ขึ้นชื่อว่า
ปุษนียบุคคล ซึ่งมีความรับผิดชอบสูง แต่มีความสุขและความภาคภูมิใจในตัวได้.

ฉะนั้นก็ขอให้ทุกท่านประกอบด้วยกำลังกายกำลังใจสมบูรณ์ และมีความตั้งใจนี้เต็มที่ เพื่อให้ปฏิบัติงาน
ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เป็นเกียรติแก่ตัวเป็นเกียรติแก่สถาบันตุลาการแห่งประเทศไทย. ขอให้ประสบความสำเร็จ
และประสบความสำเร็จทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุมยุวพุทธิกสมาคมนัก

ทั่วประเทศ ครั้งที่ ๑๙

ณ วัดอัมพวัน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

วันจันทร์ ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีด้วย ที่สภายุวพุทธิกสมาคมนักชาติจัดให้มีการประชุมยุวพุทธิกสมาคมนักทั่วประเทศขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยยกเอาเรื่องการปลุกจิตสำนึกของชาวพุทธเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติของเรา ขึ้นเป็นหัวข้อการประชุม.

ผู้นับถือพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเชื่อชาติใดหรืออยู่ในนิกายใด ล้วนถือปฏิบัติในกายวาจาใจเป็นอย่างเดียวกัน คือย่อมพยายามที่จะรักษากายวาจาใจให้สะอาดด้วยระเบียบปฏิบัติอันสุจริต ที่จะควบคุมระดับประคองใจให้สงบด้วยความมีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา และที่จะใช้จิตใจอันสงบนั้นพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ให้เห็นแจ้ง โดยถูกต้องตามจริง. ชาวพุทธที่แท้จริงเป็นผู้คิดชอบปฏิบัติชอบอยู่เป็นปกติ อยู่ ณ ที่ใดก็ทำให้ที่นั้นสงบร่มเย็น มีแต่ความปรองดองและสร้างสรรค์. จึงเป็นโชคดียิ่งยิ่ง ที่ประเทศไทยเรามีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้คนไทยทุกเชื้อชาติศาสนาอยู่ร่วมกันด้วยความสุข มีความรักความปรารถนาดีต่อกัน มีการสงเคราะห์อนุเคราะห์ซึ่งกัน และมีความสมัครสมานสามัคคีกันเป็นอย่างดี. การที่ยุวพุทธิกสมาคมนักตั้งใจพยายามในอันที่จะปลุกจิตสำนึกของชาวพุทธให้หนักแน่นมั่นคงในพระศาสนายิ่งขึ้น จึงเป็นสิ่งที่ดีมีคุณประโยชน์ทั้งแก่การจรรโลงพระพุทธศาสนา และแก่ส่วนรวมคือประเทศชาติอันเป็นที่เกิดที่อาศัย.

ขออวยพรให้การประชุมยุวพุทธิกสมาคมนักทั่วประเทศ ครั้งที่ ๑๙ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จประโยชน์สมตามความมุ่งหมายทุกประการ และขอให้ทุกคนที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้มีความเจริญสวัสดิโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่

พุทธศักราช ๒๕๓๘

วันเสาร์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๗

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ เป็นเวลาที่เรศวรระลึกถึงกัน และอวยพรแก่กันด้วยความหวังดี ให้มีความสุข ความเจริญ และความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ทุก ๆ คน ทั้งขอขอบใจ เป็นอย่างมาก ที่มีมิตรจิตร่วมมือสนับสนุนข้าพเจ้าในภาระทั้งปวง.

ในรอบปีที่ผ่านมา สถานการณ์หลายอย่างทั้งภายนอกและภายในประเทศ ไม่ว่าจะทางเศรษฐกิจ การเมือง หรือสังคม ได้เปลี่ยนแปลงแปรผันอย่างรวดเร็วและซับซ้อน. ความเปลี่ยนแปลงนี้ บางอย่างก็ก่อให้เกิดความ หวั่นวิตกร้อนใจ บางอย่างก็กระทบกระเทือนถึงวิถีความเป็นอยู่ และการทำงาน ทั้งของเอกชนและบ้านเมือง อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น. แต่อย่างไรก็ตาม เราก็ไม่ควรวิตกกังวลให้เกินกว่าเหตุ จนเกิดความสับสนในความคิด และการกระทำ. ตรงข้าม เราควรพิจารณาศึกษาสถานะและเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยความฉลาดรอบคอบ ประกอบ ด้วยเหตุผล. ถ้าพบปัญหาที่ร่วมกันปฏิบัติแก้ไข ด้วยการรวมความรู้ความสามารถจากทุก ๆ ฝ่ายมาใช้การ ให้ครบถ้วน ให้ถูกต้อง อย่างมีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์.

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายพยายามรักษาสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง เพื่อให้สามารถประกอบกิจการงานอันเป็นสัมมาชีพได้เต็มกำลังทั้งพยายามระมัดระวังรักษาจิตใจของตนให้หนักแน่น เพื่อให้มีสติสมบูรณ์ มีปัญญาแจ่มใส สามารถขบคิดวินิจฉัยเรื่องราวต่าง ๆ ได้ไม่ผิดพลาด. ผู้ใดมีภาระหน้าที่ อันใดอยู่ ก็เร่งกระทำให้สำเร็จลุล่วง ด้วยความรู้ความสามารถ ด้วยความตั้งใจพร้อมใจ และความเมตตา ปรารถนาดีต่อกัน. ผลการปฏิบัติของแต่ละคนแต่ละฝ่าย จักได้ประกอบและส่งเสริมกันขึ้นเป็นประโยชน์ เป็นความมั่นคงวัฒนาของประเทศชาติ. ขอให้ระลึกอยู่เสมอว่า ประโยชน์ส่วนรวมนั้นเป็นประโยชน์ที่แต่ละคน ควรพึงยึดถือเป็นเป้าหมายหลักในการปฏิบัติตนปฏิบัติงาน เพราะเป็นประโยชน์อันยั่งยืนแท้จริง ซึ่งทุกคนมีส่วน ได้รับทั่วถึงกัน.

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชาจงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้มีความสุข ปราศจากทุกข์ปราศจากภัยทุกเมื่อทุกสถาน บันดาลให้มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา และกำลัง

สามัคคีอันกล้าแข็งพร้อมมูล ที่จะประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ให้บรรลุผลเลิศทุก ๆ ด้าน ทั้งสามารถดำรงรักษา
อธิปไตยและความเจริญรุ่มเย็นของบ้านเมือง ให้สถิตเสถียรตลอดไปชั่วกาลนาน.

ขอทุกท่านจงประสบแต่ความสุขสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล สมปรารถนาในสิ่งอันพึงประสงค์ พร้อมทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ณ ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันอังคาร ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในวาระนี้ และได้ทราบ รายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้าด้วยดีเป็นที่น่าพอใจ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรง คุนวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

บัณฑิตย่อมมีความหวังตั้งใจอยู่ทั่วกัน ที่จะได้ออกไปใช้ความรู้ความคิดประกอบอาชีพการงานสร้างตัว สร้างฐานะให้เจริญมั่นคง. ในการทำงานนั้น ท่านทั้งหลายคงจะต้องปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นฝ่ายอื่นเป็นอันมาก จึง เป็นธรรมดาอยู่เอง ที่จะต้องมีปัญหาข้อขัดแย้งเกิดขึ้นบ้าง. ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น น่าจะมาจากเหตุสำคัญ ประการหนึ่ง ได้แก่การพูดจาไม่เข้าใจกัน. การพูดนี้สำคัญมาก มีอยู่สามลักษณะด้วยกัน คือ พูดมาก พูดเร็ว และ พูดดี. การพูดมาก คนฟังยาก ทำให้สับสน จับเรื่องจับประเด็นไม่ถูก. ส่วนการพูดเร็ว คนฟังไม่ทัน ทำให้ไม่เข้าใจ เรื่องขัด หรือเข้าใจผิดได้. เมื่อพูดจาสื่อสารกันไม่กระจ่าง ทำให้เข้าใจได้ยาก จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้ เพราะ เข้าใจเรื่องไม่ตรงกัน. การพูดดี คือดีด้วยเนื้อหาสาระ พอดีกับกาลเทศะเหมาะสมกับฐานะและบุคคล ไม่มากหรือน้อยเกินไป. คนฟังสบาย จับเรื่องราวได้ชัดและถูกต้องตามความประสงค์. เมื่อพูดจาสื่อสารกันได้ไม่ติดขัด ก็จะมี ความเข้าใจกัน และสามารถร่วมมือกันทำงานสร้างสรรค์ความสุขความเจริญให้เกิดขึ้นได้. ปัญหาต่าง ๆ ก็ จะไม่เกิดขึ้น หรือหากจะเกิดขึ้นบ้าง ก็สามารถพูดจาทำความเข้าใจกันได้โดยไม่ยากนัก. การพูดดีจึงเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งแก่ทุกคน ที่จะต้องอยู่ร่วมกัน ต้องสมาคมคบหากัน และทำงานร่วมกันเป็นหมู่เป็นคณะ. บัณฑิตทุกคน จึงควรจะได้ศึกษาพิจารณาเรื่องการพูดให้ทราบชัด และพยายามฝึกหัดให้ชำนาญ จักได้สามารถปฏิบัติงานและ ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่นและมั่นคง พร้อมทั้งเกียรติและความเจริญทุกอย่าง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิตตามที่ตั้งใจปรารถนาและขอให้ทุกท่านที่มา ประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ตั้งทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา

จากสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

ณ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ในวาระที่สถาบันแห่งนี้สถาปนามาครบ ๖๐ ปี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจที่สภาสถาบันมอบปริญญาคุณวุฒิปันธิตดกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาการวางแผนและพัฒนาชนบทแก่ข้าพเจ้า.

ทุกวันนี้ แม้ประเทศของเราจะพัฒนาด้านอุตสาหกรรมไปมากแล้วก็ตามแต่การเกษตรก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน จะละลายทอดทิ้งมิได้. ดังนั้นจึงจำเป็นต้องค้นหาแนวทางปฏิบัติการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพการณ์อยู่เสมอ เพื่อช่วยให้เกษตรกรของเราได้มีผลผลิตที่เพียงพอเลี้ยงตัว และมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีสบายพอควรแก่อัตภาพ. ทฤษฎีใหม่เป็นวิธีปฏิบัติการเกษตรอีกแนวทางหนึ่ง ที่คิดค้นขึ้นสำหรับเกษตรกรที่มีที่ดินจำนวนน้อย หรือแปลงขนาดเล็ก. มีหลักสำคัญอยู่ว่า แต่ละแปลงจะแบ่งออกเป็นสวน ๆ สมมุติว่าแปลงหนึ่งมี ๑๕ ไร่ จะปลูกข้าว ๕ ไร่ ปลูกไม้ผล พืชไร่ หรือพืชผักสวนครัว ๕ ไร่ ขุดสระน้ำ ๓ ไร่ ปลูกที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ อีก ๒ ไร่. วิธีนี้ได้ทดลองปฏิบัติขึ้นแรกมานานพอสมควรและได้ผลดีที่น่าพอใจระดับหนึ่ง คือเกษตรกรมีข้าวบริโภคเพียงพอตลอดปี และมีรายได้พอเลี้ยงตัวเองได้. ต่อไปหากจะให้ได้ผลที่ยิ่งสมบูรณ์ขึ้น ในขั้นที่สอง ก็จะต้องรวมกันในกลุ่มหรือสหกรณ์ ด้วยความร่วมมือของหน่วยราชการ มูลนิธิ และเอกชน เพื่อช่วยเหลือในด้านการผลิต การตลาด การเป็นอยู่ต่าง ๆ และในขั้นที่สาม จะต้องร่วมมือกับสถาบันการเงินและการพลังงาน เพื่อช่วยเหลือด้านการจัดตั้งและบริหารโรงสี ร้านสหกรณ์ รวมทั้งสนับสนุนการลงทุน. ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้ต่างได้รับการฝึกฝนอบรมให้มีความรู้ความสามารถในการเกษตรมาเป็นอย่างดีแล้ว ขอให้นึกอยู่เสมอว่า การเกษตรนั้นเป็นทั้งรากฐานและชีวิตสำหรับประเทศของเราและเกษตรกรรวมกันในปัจจุบันนี้จำเป็นต้องได้รับการวางแผนและพัฒนาอย่างถูกต้อง. ทุกคนจึงควรจะได้ถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องช่วยกันศึกษาค้นคิด และปฏิบัติทดลองหาวิธีการที่ดีที่สุดที่เหมาะสมยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อให้การเกษตรในประเทศของเราได้พัฒนาก้าวหน้าไปได้อย่างมั่นคง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้มีความสุขสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี

ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๗

พระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มพื้ทักซ์ชนาธิปัตย์แก่

ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูง รุ่นที่ ๑๔

พระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มสันติพิทักษ์แก่

ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรผู้กำกับการ รุ่นที่ ๒๑ , ๒๒ , ๒๓

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พร้อมทั้งมอบประกาศนียบัตรกับเข็มพื้ทักซ์ชนาธิปัตย์และเข็มสันติพิทักษ์ แก่ผู้สำเร็จการศึกษาบรมตามหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูงและหลักสูตรผู้กำกับการ อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้.

ตำรวจนั้นต้องถือว่าเป็นที่พึ่งสำคัญของประชาชน ในด้านอำนวยความมั่นคงปลอดภัยและความยุติธรรมเที่ยงตรง. ดังนี้ ตำรวจแต่ละคนจึงต้องมีความรู้ความสามารถสูงทั้งด้านวิชาการและปฏิบัติการ ทั้งต้องฝึกฝนอบรมด้านจิตใจและคุณธรรมให้มั่นคงแข็งแกร่งเป็นพิเศษ เพื่อจักได้สามารถอดทนต่อความยากลำบาก และอดกลั้นต่ออาภิสเครื่องล่อใจนานาประการ. มิฉะนั้น จะไม่อาจรักษาความสุจริต และวินัยอันดีงาม ซึ่งเป็นคุณสมบัติหรือคุณค่าของตำรวจ ให้คงอยู่อย่างเหนียวแน่นตลอดไปได้. ท่านทั้งปวงต่างผ่านการศึกษาบรมมาดี และครบถ้วนทุก ๆ ทาง ทั้งมีความเข้าใจในภาระหน้าที่โดยถ่องแท้แน่นอนแล้ว ขอให้พยายามนำความรู้ความสามารถทั้งมวลที่มีอยู่ มาอำนวยความผาสุกความยุติธรรมแก่คนทุกคน ด้วยความเข้มแข็ง อดทน และสุจริต โดยอาศัยความถูกต้องเที่ยงตรงและคุณธรรมความดีเป็นหลักปฏิบัติ ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ตาแก่ใจว่า ตำรวจนั้นคือหลักประกันความสงบสุขของชาติและประชาชน ที่ทุก ๆ คนจะเชื่อถือและยกย่องนับถือได้เต็มภาคภูมิ.

ขออำนาจแห่งเจตนาดี ที่ตั้งใจจะปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมจงบันดาลให้ทุกคนประสบความสำเร็จทั้งในชีวิตและในหน้าที่ราชการสามารถสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้แก่ตน แก่สถาบันตำรวจไทย ตามที่มุ่งหมายไว้ทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันเสาร์ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๘

การปฏิบัติราชการให้สำเร็จผลที่พึงประสงค์นั้น นอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถในทางวิชาการแล้ว แต่ละบุคคลยังจะต้องมีรากฐานทางจิตใจที่ดี คือ ความหนักแน่นมั่นคงในสุจริตธรรม และความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ ทั้งต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันแยบคายในการปฏิบัติงาน ประกอบพร้อมกันด้วยจึงจะสัมฤทธิ์ผลที่แน่นอน และบังเกิดประโยชน์อันยั่งยืนทั้งแก่ตนเองและแผ่นดิน.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๘

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา

ณ พระที่นั่งอเนกสถาน

วันจันทร์ ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๘

บัดนี้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสร็จสิ้นลง และมีการเรียกประชุมรัฐสภา พุทธศักราช ๒๕๓๘ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมรัฐสภา เพื่อให้ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติต่อไป.

สมาชิกรัฐสภาคือผู้ได้รับมอบหมายจากประชาชน ให้มาปรึกษาหารือกันบริหารประเทศ ให้การปกครองดำเนินไปตามวิถีทางแห่งระบอบประชาธิปไตย และให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชาติบ้านเมือง. การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกแห่งรัฐสภานี้ จึงมีผลโดยตรงต่อความเจริญมั่นคงของประเทศ และสุขทุกข์ของประชาชน. ขอให้ทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญและความรับผิดชอบในภาระอันใหญ่ดังกล่าว แล้วร่วมมือปรองดองกันปฏิบัติภารกิจทั้งปวงโดยเต็มสติกำลังปัญญา ความสามารถ ด้วยความสุจริตเที่ยงตรง ด้วยความคิดพิจารณาอันสุจริตรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผลอันถูกต้องตามหลักนิติธรรมและคุณธรรม เพื่อให้งานของชาติดำเนินก้าวหน้าไปจนบรรลุผลเลิศ บังเกิดประโยชน์อันสมบูรณ์ทุกด้าน.

ขออวยพรให้การดำเนินงานของรัฐสภาเป็นไปโดยเรียบร้อย สัมฤทธิ์ผลเป็นความผาสุกสวัสดิ์ และความวัฒนาถาวร แห่งราชอาณาจักรและประชาชาติไทย. ขอให้ทุกคนที่ประชุมร่วมกันอยู่ ณ ที่นี้ ประสพแต่ความสุข ความเจริญทุกเมื่อทั่วหน้ากัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรีเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๘

—————

การที่รัฐมนตรีต้องมากล่าวคำปฏิญาณก่อนปฏิบัติหน้าที่นั้น เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีความหมายว่าจะต้องตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อบริหารประเทศให้มีความก้าวหน้าคงทนถาวร ทำให้ประชาชนมีความสุข ความเจริญก้าวหน้าตามที่ควรจะเป็น.

ระบอบประชาธิปไตยก็เป็นระบอบที่ควรจะเหมาะสมสำหรับการปกครองประเทศเพราะว่าประชาชนได้มีเสียงมีสิทธิ์ ที่จะบอกชี้แนะว่าประเทศควรจะไปทางไหน. มาบัดนี้มีการเลือกตั้ง ก็หมายความว่าประชาชนได้ชี้ว่าอยากได้อะไร. แต่ว่าระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นสิ่งที่สืบทอด จะต้องพัฒนาไปเรื่อย ๆ. บางทีก็อาจไม่เป็นระบอบที่ดีเด่นที่สุดก็ได้ แต่ก็แล้วแต่ผู้ปฏิบัติ. ถ้าผู้ปฏิบัติปฏิบัติดี ก็สามารถที่จะปั้นเพื่อให้ระบอบประชาธิปไตยก้าวหน้าไปสู่ส่วนที่จะเป็นเป้าหมายที่สูง คือความก้าวหน้าของประเทศด้วยความเห็นหรือความต้องการของประชาชนทั้งประเทศ. ฉะนั้นท่านทั้งหลายจึงมีหน้าที่สำคัญ.

ระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยได้พัฒนามาเรื่อย ๆ. เข้าใจว่าเดี๋ยวนี้ก็จะพัฒนาไปในทางที่จะเข้ารูปเข้ารอยได้ เพราะว่ามี การเลือกตั้งมาหลายครั้งในลักษณะต่าง ๆ. ถ้าปฏิบัติอย่างนี้ต่อไป และพยายามที่จะทำด้วยความสามารถ ก็จะทำให้ระบอบนี้บรรลุเป้าหมาย. ความสามารถนั้น ก็คือความสามารถของท่านทั้งหลาย. ความรู้ในวิชาการ ความรู้ในประสบการณ์ที่มี เอามาใช้หมด ข้อหนึ่ง. อีกข้อหนึ่ง คือความมีจิตใจที่สุจริต มีจิตใจที่ตั้งอกตั้งใจที่จะทำในสิ่งที่ดี เว้นเสียจากสิ่งที่ไม่ดี. ดังนี้ ก็จะบรรลุผลตามปรารถนา. เชื่อว่าทุก ๆ ท่านก็ตั้งใจเช่นนั้น.

อีกข้อหนึ่งที่น่าจะพูดก็คือ ประชาธิปไตยนี้ตามแบบ แบ่งเป็นอำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ. ถ้าพูดอย่างนี้ อาจไม่ได้เป็นตามลำดับ. บางคนก็จะบอกว่าอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ หรือบางคนก็จะบอกว่า อำนาจตุลาการ นิติบัญญัติ บริหาร หรือกลับไปอีกทางก็อำนาจตุลาการ บริหาร และนิติบัญญัติแล้วแต่จะพูด.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกตามพระสุรเสียงไว้

(๒) นายบรรหาร ศิลปอาชา

ท่านทั้งหลายตามหลักที่ท่านได้ถือว่า ในรัฐธรรมนูญบอกว่ายานายกต้องมาจากการเลือกตั้ง. ในที่นี้ก็หมายความว่า เลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร มีชื่อว่าเลือกตั้งเป็นนายก. ในรัฐธรรมนูญไม่มีบัญญัติไว้ ว่ามีการเลือกตั้งนายก แต่เข้าใจกันว่าต้องเลือกตั้ง. มาจากเลือกตั้ง ก็หมายความว่าเป็นผู้แทนราษฎร. ท่านนายกก็เป็นผู้แทนราษฎร ก็เป็นอันว่าใช้ได้. รัฐมนตรีก็ได้บอกว่าต้องเป็นผู้แทนราษฎร แต่ส่วนใหญ่ท่านก็เป็นผู้แทนราษฎรก็ใช้ได้.

ปัญหาเกิดขึ้นว่า เมื่อแบ่งอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหารแล้ว ท่านเป็นอะไร. ท่านเป็นผู้แทนราษฎร ท่านก็เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งทำหน้าที่นิติบัญญัติ. มาบัดนี้ท่านเป็นรัฐมนตรี ท่านก็เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่บริหาร. อันนี้ก็เลยแบ่งตัว แยกตัว ผ่าตัดตัว เป็นนิติบัญญัติส่วนหนึ่ง บริหารส่วนหนึ่ง หรือ. อันนี้เป็นปัญหาที่ตอบไม่ได้ เพราะว่าค่อนข้างจะทารุณที่จะเอาแต่ละท่านมาทันทันเป็นสองส่วน. ฉะนั้นอยู่ที่ใจ. ท่านจะปฏิบัติหน้าที่บริหาร ก็จะต้องถือว่าท่านเป็นผู้บริหาร เป็นฝ่ายบริหารเป็นสำคัญ. ความเป็นผู้แทนราษฎรนั้นก็ยังคงเป็นตามรัฐธรรมนูญ. จะเป็นปัญหาอยู่ว่า จะปฏิบัติตนอย่างไร. อันนี้ไม่มีคำตอบ.

ฉะนั้นการที่ท่านจะปฏิบัติหน้าที่ ท่านจะต้องมีความคิด ท่านจะต้องมีความสามารถที่จะเลือกสิ่งที่ดีที่ชอบ. ถ้าท่านเลือกสิ่งที่ดีที่ชอบ สมัยนี้ชอบใช้คำว่าชอบธรรมจะแปลว่าอะไรก็ไม่ทราบ แต่ว่าชอบพูดว่า ชอบธรรม. แปลเป็นภาษาอังกฤษ ก็แปลเองว่า ควรจะเป็นว่า คำว่า legitimate. legit นี้มาจากคำว่า lex แปลว่า กฎหมาย ถูกกฎหมาย ชอบธรรม. หมายความว่า ท่านนะเป็นรัฐมนตรีโดยชอบธรรม ขอให้ท่านปฏิบัติงานโดยชอบธรรมอย่าง Legitimate อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งชอบธรรม ถูกต้องตามศีลธรรม.

ถ้าทำเช่นนั้นแล้วไม่มีปัญหา หมดปัญหา. เพราะว่าทุกคนก็มีความรู้ดี ผ่านงานมาได้ดี ได้ผ่านงานทั้งในด้านอาชีพต่าง ๆ และทั้งในด้านเป็นผู้แทนราษฎร มาพูดจาในสภาคนได้ยืนท่านพูดทั่วประเทศ เพราะว่าสมัยนี้มีการถ่ายทอดวิทยุโทรทัศน์ทุกครั้ง. คนก็เชื่อว่าคนนี้เป็นอย่างนั้น คนนี้เป็นอย่างนี้ จำหน้าได้. พูดอะไร ดีไม่ดียังไร เขาก็จำได้. คนเขาฉลาด. ฉะนั้นต่อไปนี้ขอให้ท่านปฏิบัติให้ดี และทำให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง. ในกรณีขอให้ทุก ๆ ท่านมีความกล้าหาญ มีความฉลาดเฉลียว มีความสามารถ มีความชอบธรรม มีความสุจริตในงานการทั้งปวง จึงจะเป็นผู้ที่นำความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติ ความปลอดภัย ความสุขแก่ราษฎรโดยทั่วไป.

ขอให้ทุก ๆ ท่านจงมีอนามัย ทั้งกาย ทั้งใจเข้มแข็งแข็งแรงอย่างที่สุด เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมาย ที่ท่านควรจะมีอยู่ในใจ และขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบความสำเร็จในกิจทั้งปวง ทั้งส่วนตัว ทั้งทางราชการ.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ข้าราชการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
เนื่องในโอกาสที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินครบ ๘๐ ปี
แห่งการสถาปนา

นำยินดีที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมีความเจริญยั่งยืนมาถึง ๘๐ ปี. แสดงว่า
หน่วยราชการนี้ได้ทำงานที่สำคัญเป็นประโยชน์แก่ราชการและชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง.

การควบคุมและตรวจสอบเงินแผ่นดินเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพราะเงินแผ่นดิน
นั้นคือเงินของประชาชนทั้งชาติ. ผู้ทำงานนี้จึงต้องกำหนดแนวกะไรอยู่เป็นนิตยที่จะปฏิบัติ
หน้าที่ในความรับผิดชอบของตน ด้วยความอุตสาหะพยายาม ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และ
ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนระมัดระวังอย่างเต็มที่ เพื่อมิให้เกิดความพลั้งพลาดเสียหาย และ
ให้มั่นใจได้ว่าการใช้จ่ายเงินของแผ่นดินได้เป็นไปโดยบริสุทธิ์และบังเกิดผลเป็นประโยชน์
เต็มเม็ดเต็มหน่วย.

ขออวยพรให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมีความเจริญมั่นคง ทำหน้าที่รักษา
ประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๓๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๘

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในงานวันอาหารโลก
ณ สำนักงานองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ
สาขาภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก

วันจันทร์ ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๘

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติได้ขอให้ข้าพเจ้าส่งคำปรารภมาแสดงข้อคิดเห็นแก่ท่านทั้งหลาย เนื่องในงานวันอาหารโลก ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงเทพมหานคร ในวาระพิเศษที่องค์การก่อตั้งมาครบ ๕๐ ปี.

คงจะไม่เป็นการผิดแต่อย่างใดที่จะพูดว่า แม้โลกเราทุกวันนี้จะเจริญรุดหน้าด้วยวิทยาการและเทคโนโลยี อันก้าวหน้ากว้างไกลเพียงใดก็ตาม แต่อาหารก็ยังเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอยู่สำหรับชีวิตของคนเรา โดยไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะมาทดแทนได้ เพราะชีวิตทุกชีวิตจะต้องบริโภคอาหาร เพื่อบรรเทาความหิวและเสริมสร้างบำรุงร่างกายให้เติบโตแข็งแรง. นอกจากนี้ อุตสาหกรรมหลายชนิดยังต้องอาศัยผลผลิตจากการเกษตรเป็นวัตถุดิบ. ปัญหาอยู่ที่ว่า ในปัจจุบันพื้นที่การเกษตรซึ่งเป็นแหล่งผลิตอาหารของโลกมีจำกัด ตรงกันข้ามกับจำนวนประชากร ที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้น. เหตุนี้ ทุกประเทศจึงต้องร่วมมือกันพัฒนางานด้านการเกษตรอย่างใกล้ชิด และร่วมกันวางแผนด้านการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของประชากรในโลก. อีกเรื่องหนึ่ง ที่ข้าพเจ้าใคร่จะปรารภในที่นี้ ก็คืองานด้านเกษตรมีลักษณะพิเศษอยู่ประการหนึ่ง คือเป็นการผลิตที่อาศัยพลังธรรมชาติเป็นหลัก โดยไม่ต้องใช้วัตถุดิบ. トラバโตที่ยังมีธรรมชาติอยู่ คือ มีดิน มีน้ำ มีแสงแดด มีลมฟ้าอากาศ เกษตรกรก็สามารถบันดาลให้ผลผลิตทางการเกษตรงอกงามเพิ่มพูนขึ้นตลอดไปได้ตราบนั้น. ดังนั้น การนำหลักวิชาและเทคโนโลยีใด ๆ มาใช้ในงานเกษตรกรรม จึงต้องพยายามระมัดระวังไม่ให้เป็นการทำลายธรรมชาติ เพราะจะมีผลกระทบเสียหายแก่การดำรงชีวิตของมนุษย์โดยตรง ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต.

ขออวยพรให้องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติมีความเจริญยั่งยืนและประสบความสำเร็จในกรณีกิจอันเป็นประโยชน์แก่มนุษยชาติทุก ๆ ประการทั้งขอให้ทุกท่านที่มาร่วมในงาน มีความผาสุกสวัสดิ์ถ้วนทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒) นำคณะข้าราชการตุลาการ
และคณะผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วประเทศ
เข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงิน โดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย
ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

ตามที่ประธานศาลฎีกาได้แจ้งว่าเงินที่ท่านได้มาบริจาค นั้น เป็นเงินเพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้
ประสบอุทกภัยส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งก็เป็นกุศลตามอัธยาศัย.

ที่ได้พูดว่าสำหรับช่วยเหลือผู้ประสบภัยของอุทกภัยนั้น ก็จำเป็นที่จะช่วยเพื่อนร่วมชาติ ที่ประสบความ
เดือดร้อน. แต่ต้องขอให้ทราบว่าเงินจำนวนทั้งหมดนี้จะต้องแบ่งเป็นส่วน ๆ. การบรรเทาทุกข์ก็เข้าใจว่า เป็นการ
ไปแจกสิ่งของอุปโภคบริโภคสำหรับผู้เดือดร้อน. แต่ว่าเพื่อที่จะให้ครบถ้วน จะต้องมีการป้องกันภัยธรรมชาตินี้
ส่วนหนึ่ง. เมื่อภัยธรรมชาติเกิดขึ้นก็ต้องช่วย ในเวลาที่กำลังเดือดร้อน ส่วนหนึ่ง. และต่อจากนั้นจะต้องช่วยเหลือ
เวลาผ่านไปแล้ว เพราะว่าต้องฟื้นฟูผู้เดือดร้อน มิฉะนั้นเขาจะมีชีวิตอยู่ไม่ได้. ในกรณีทั้งสามกรณี จะต้อง
มีโครงการ หรือมีวิธีปฏิบัติที่แยกเป็นอีกหลายส่วน. ฉะนั้นการที่ท่านได้แจ้งว่า สำหรับบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบ
ความเดือดร้อนจากอุทกภัยนั้น จะต้องเข้าใจว่ากว้างขวางมาก และที่ท่านได้บริจาคโดยแจ้งว่าเป็นกุศลตาม
พระราชอัธยาศัยนั้น ก็ทำให้สะดวกขึ้นหน่อย เพราะเหตุว่าถ้ามีไข่เอาเสื้อผ้าหรืออาหารหรือสิ่งของที่จำเป็นไปแจก
แต่ไปทำการอย่างอื่นที่อาจดูเหมือนว่าไม่เกี่ยวเนื่องกับความเดือดร้อนโดยตรง ก็จะทำให้อาจผิดจุดประสงค์
ถ้าบอกว่าไปบรรเทาทุกข์.

แต่อย่างไรก็ตาม เงินจำนวนไม่ใช่น้อยนี้จะขอแบ่งเป็น ๒ ส่วน. ส่วนหนึ่งจะให้อยู่ในดุลยพินิจของมูลนิธิ
ราชประชานุเคราะห์ ซึ่งเป็นมูลนิธิช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยโดยตรง. อีกส่วนหนึ่ง ให้แก่มูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งมีหน้าที่
แก้ไขสภาพต่าง ๆ ที่เดือดร้อน. คือแก้ไขโดยพัฒนาตามชื่อของมูลนิธิที่ชื่อว่ามูลนิธิชัยพัฒนา ถ้าพัฒนาสำเร็จก็มี
ชัยนี้ถือว่าอย่างนั้น.

สำหรับมูลนิธิราชประชานุเคราะห์นั้น ได้เริ่มต้นจากเหตุการณ์ที่มีความเดือดร้อนทางภาคใต้ เมื่อ ๒๐ กว่า

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายประมาท ชันชื้อ

ปีแล้ว ที่มีชื่อเสียงคือเหตุการณ์แหลมตะลุมพุก. แต่จากนั้นก็ได้ขยายความช่วยเหลือไป ให้มากกว่าที่จะส่งสิ่งของที่
จะไปบรรเทาความเดือดร้อนในขณะนั้น คือไม่ใช่แต่ว่าจะส่งข้าวหรือส่งเสื้อผ้าหรือยาไปช่วย. มีโครงการช่วยเด็กที่
ประสบภัยทำให้เสียพ่อแม่ไม่มีผู้อุปการะ ทางมูลนิธิได้ถือเป็นภาระที่จะอุปการะ โดยตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์
ที่ภาคใต้. ต่อจากนั้น หลังจากเหตุการณ์ที่นครศรีธรรมราชนั้น ก็ได้ขยายกิจการแบบนี้ทั่วประเทศ มีโรงเรียน
ราชประชานุเคราะห์ทั่วประเทศ ซึ่งถ้าดูแล้วก็ไม่ใช่บรรเทาทุกข์โดยตรง แต่ก็ถือว่าเป็นการบรรเทาทุกข์เพื่อมีให้ผู้ที่
ประสบภัยคือเด็กที่ไม่รู้ชื่อไหนอะไรนั้น ได้สามารถที่จะตั้งตัว มีความรู้และมีอาชีพที่สุจริต เป็นกำลังของ
บ้านเมือง. ในที่สุดมีบางคนได้รับการศึกษาถึงขั้นมหาวิทยาลัย และได้ปริญญาสูง ๆ ก็มี. เด็กในขณะนั้นโตขึ้นมา
ก็ได้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ มีความรู้ ได้กลับมาช่วยมูลนิธิ และช่วยเพื่อนร่วมชาติที่ประสบภัยธรรมชาติ.
อันนี้ถึงต้องแจ้งให้ทราบว่าเงินที่จะใช้นี้ ไม่ใช่ใช้เฉพาะบรรเทาความเดือดร้อนในปัจจุบัน จะต้องบรรเทาความ
เดือดร้อนให้ถาวรขึ้น.

ส่วนมูลนิธิช่วยพัฒนา มิได้มีหน้าที่โดยตรงที่จะบรรเทาทุกข์แก่ประชาชนที่ประสบภัยธรรมชาติ มีหน้าที่ใน
การสร้าง หรือเรียกว่าพัฒนาชีวิตของประชาชนให้มีกินให้สามารถที่จะดำเนินชีวิตที่สร้างสรรค์ โดยช่วยในการให้
มีสิ่งที่เป็นอุปกรณ์หรือจะเป็นสิ่งที่เป็นปัจจัย ให้สามารถที่จะทำการทำมาหากินโดยมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะ
เกี่ยวข้องกับโครงการในด้านการเกษตรก็ได้ทำมาก และในด้านเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมก็ได้ทำเพื่อที่จะให้ประชาชน
มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุด. ดังที่ได้กล่าวเมื่อตะกี้ เป้าหมายก็คือความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ ซึ่งจะถือว่าเป็น
ชัยชนะ.

ทั้งสองมูลนิธินี้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างดีตลอดมา เพราะถือว่าคนเราถ้ามีโอกาสที่จะ
บริจาค เท่ากับได้เอาเงินหรือปัจจัยเข้าในธนาคาร เพราะว่าตัวเองยังไม่เดือดร้อน แต่วันหนึ่งก็อาจเดือดร้อนก็ได้.
ถ้าเดือดร้อนแล้วมีผู้ที่มาช่วยเราก็รอดชีวิตได้. ฉะนั้นการที่ท่านทั้งหลายได้บริจาค ก็เท่ากับได้มีทรัพย์ที่ออมเอาไว้
เข้าธนาคาร จึงถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ท่านได้อุทิศสำหรับบริจาค จะมากจะน้อยไม่สำคัญ อยู่ที่จิตใจ.

ท่านทั้งหลายส่วนใหญ่ที่มาในวันนี้ เกี่ยวข้องกับศาลเยาวชนและศาลครอบครัวซึ่งเป็นรากฐานสำหรับอนาคตของประเทศ. ถ้าเยาวชนดี ก็ทำให้มีผู้ใหญ่มีพลเมืองที่ดีในอนาคต. เพื่อให้มีพลเมืองดี ก็จะต้องมีครอบครัวที่ดี หมายความว่า จะต้องมีความดีที่สร้างสรรค์ ครอบครัวที่ทำให้เด็กมีความมั่นใจในอนาคต. ศาลเยาวชนนั้นเกี่ยวข้องกับเยาวชนที่ได้ทำผิดพลาด ได้ทำอะไรที่ไม่ดี และจะต้องนำเข้ามาสู่ทางที่ถูกต้อง. ฉะนั้นศาลเยาวชนเป็นศาลที่พิเศษ ไม่ใช่ศาลที่ปราบปราม แต่เป็นศาลที่สร้างสรรค์. ถ้าทำผิดและสามารถที่จะชี้แจง คืออบรมให้ผู้ที่ทำผิดสำนึกถึงความผิดและให้อุปกรณ์คือความรู้ที่จะสร้างชีวิตที่ดี. ก็เข้าใจว่าเด็กพวกนั้นคือเยาวชนเหล่านั้นจะสามารถที่จะหันไปทางที่สร้างสรรค์ ก็เป็นความสุขของเขาเอง และเป็นความสุขของส่วนรวม.

เยาวชนนี้ คำว่าเยาวชน ก็ไม่ทราบว่าจะถึงอายุเท่าไร. เพราะบางคนอายุมากแล้วจิตใจก็ยังเยาว์ คือยังเยาว์ในทางที่ดี คือครึกครื้นไม่เครียด อาจอายุห้าสิบหกสิบก็ยังเยาว์ยังสบายใจก็มี. ส่วนมากควรจะเป็นอย่างนั้น. แต่เยาว์ในคำว่าเยาวชนนี้ อาจมีความหมายอีกอย่าง ว่าเยาว์ในความรู้ ไม่สามารถที่จะปฏิบัติตนที่ถูกต้อง คือไม่มีความสามารถในความคิด ก็เลยไปปฏิบัติสิ่งที่ทำให้ส่วนรวมเดือดร้อน. ศาลเยาวชนนั้นก็ควรที่จะจัดการพวกนี้. จัดการ หมายความว่านำเข้าสู่ทางที่ถูกต้อง.

ก็พูดถึงว่าเดือดร้อน ในการที่จะวิเคราะห์ว่า เยาวชนคือใคร. แต่โดยมากก็ถือว่าอายุถึงสิบแปด ก็เป็นเยาวชน. เพราะเดี๋ยวนี้ครบสิบแปดปีบริบูรณ์ ก็มีสิทธิ์เลือกตั้งแล้ว น่าจะเป็นผู้ใหญ่แล้ว. อันนี้เป็นปัญหาที่ไม่ขอวิจารณ์. แต่ว่าเมื่อเร็ว ๆ นี้ก็มีเรื่องทะเลาะแข่งมอเตอร์ไซด์ ผู้ที่นั่งขับขี่ อย่างน้อยผู้ที่ย้อนท้ายอายุสิบหก. สิบหกนั้นก็คือว่าเยาวชน. เขาไปทำการแข่งในที่สาธารณะ ที่ที่ไม่ควรจะเป็นที่ที่แข่งแล้วทำให้เกิดความเดือดร้อน. ความเดือดร้อนนั้นจะเป็นประจำ มีความเดือดร้อนของผู้ที่อยู่ในละแวกนั้น ไม่สามารถที่จะพักผ่อนนอนกลางคืน เพราะว่าเสียงดัง. แต่ความเดือดร้อนที่มีเกิดขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ ก็คือไปชน ทำให้นายตำรวจผู้ทำหน้าที่ และเข้าใจว่าตำรวจคนนั้นเป็นคนที่ดี เป็นคนที่ซื่อ เป็นคนที่สุจริต ก็ต้องเสียชีวิตไปอย่างน่าเสียดาย. เกิดขึ้นมาจากความไม่รู้เรื่องของเยาวชน แต่คนที่ขับขี่นั้นก็มียุเกินสิบแปด คืออายุประมาณยี่สิบห้า. ยี่สิบห้านั้นก็คือว่าเป็นผู้ใหญ่

หรือเปล่าก็ไม่ทราบ. อย่างไรก็ตาม ทางราชการได้ตั้งศาลเยาวชน เพื่อที่จะแก้ไขเยาวชน ตามที่วิเคราะห์ว่าถึงอายุ สิบแปดก็เป็นเยาวชน.

อันนี้ถึงว่าเป็นสิ่งที่ลำบากสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง คือผู้ที่เป็นผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบในเรื่องของศาล เยาวชน. แต่โดยที่ได้ควบศาลเยาวชนและศาลครอบครัวด้วยกัน ก็แสดงให้เห็นว่าทางราชการ ทางตุลาการ เห็น ความสำคัญของการอบรมในครอบครัว. ครอบครัวที่ดีที่สร้างพลเมืองในอนาคต อันนี้เป็นหน้าที่สำคัญของ ครอบครัว. จึงเป็นหน้าที่สำคัญของศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อที่จะสร้างอนาคตที่มั่นคง อนาคตที่มีระเบียบ มีความคิดที่ถูกต้อง ที่ตรง.

เมื่อตะกี้ประธานศาลฎีกาก็ได้กล่าวถึงว่า ในโอกาส ๑๐๐ วันของการสวรรคตของสมเด็จพระบรมราช ชนนี้ ได้นำเด็ก ๆ เยาวชนเข้าไปกราบถวายบังคมที่พระบรมศพก็เป็นสิ่งหนึ่งที่พึงทำ เพราะว่าสมเด็จพระบรมราช ชนนี้ท่านเป็นครอบครัวคนเดียว. พุทธธรรมตาเท่ากับเป็นคนเดียวที่ข้าพเจ้ามี และท่านได้อบรม ท่านได้สั่งสอน ด้วยวิธีการต่าง ๆ. ที่ยังจำได้ แม้จะเมื่ออายุตั้งแต่อายุได้ ๕ ขวบ ก็จะได้ว่าท่านทรงสั่งสอนด้วยการพูด และด้วย การกระทำ.

เรื่องแรก ตอนนั้นอายุก็คงประมาณ ๕ ขวบ ที่ท่านปฏิบัติ ท่านได้แสดงว่าต้องมีกฎเกณฑ์ หรือต้องมี ระเบียบการ และระเบียบการนั้นจะต้องเสมอกัน ต้องมีความเสมอภาค ทุกคนต้องอยู่ในระเบียบ. ที่จำได้ ท่าน อาจเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือจะเป็นเรื่องที่น่าขัน แต่ว่าจะขอเล่าให้ฟัง เป็นการแสดงถึงความเคร่งครัดของ ท่านในระเบียบ. เมื่อเด็ก ๆ ท่านก็เลี้ยงเราดี โดยที่มีระเบียบในโภชนาการที่เหมาะสม. ท่านก็ทำอาหารที่เหมาะสม สำหรับเด็ก ไม่แสลง แต่ก็ต้องมีความเอร็ดอร่อย. ฉะนั้นบางครั้งบางคราว ท่านก็ได้หาข้าวหลาม ซึ่งเป็นอาหาร ธรรมดา แต่ว่าเป็นอาหารที่อร่อยมากเอามาให้ มาแจกเด็ก ๆ. ก็ปอกไม้ไผ่ที่เป็นที่หุ้มข้าวหลามนั้น แล้วก็ตัด แต่ละคนก็ถือ ๑ แท่ง แล้วท่านมาบอกว่า ขอแม่กินหน่อย. โดยที่เป็นเด็กที่หิว ที่เสียชีวิต ก็รีบกัดข้าวหลามนั้น. เมื่อกัดข้าวหลามแล้ว ท่านมีระเบียบอยู่ว่า เพื่อสุขภาพและความสะอาด. ใครกัดอะไร เคี้ยวไปแล้ว คนอื่นไม่

สมควรที่จะไปกัดซ้ำ เพราะว่าไม่สะอาด. ท่านก็ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์นั้น ท่านก็ไม่กัด ท่านก็เห็นกัดไปแล้ว.

ท่านไม่จนปัญญา แม้มไม่มีจนปัญญา. ท่านบีเอาตรงปลายตรงที่กัดถือไว้ แล้วบีต่อไป แล้วก็เสวย. ส่วนที่ท่านบีไปแล้ว ท่านก็มาวางตรงปลายของข้าวหลามของเดิม. ท่านไม่ได้ทำผิดกฎ ท่านไม่ได้ทำให้ผิดกฎที่ท่านตั้งเอาไว้. ท่านไม่ได้บอก แต่ว่าเท่ากับสอนว่าผู้มีพระคุณนั้น ถ้าท่านขออะไรไม่น่าจะปฏิเสธท่าน เพราะว่าท่านให้ ไม่ใช่ของเรา เป็นของท่าน แต่ท่านให้ ให้เรากินของอร่อย ถ้าท่านอยากบ้าง ของเราเราก็ต้องให้. ตอนนั้นจำได้ว่า ไม่ได้โกรธ แต่งง งงจริง ๆ. ในที่สุดทำให้นึกถึงว่านี่เราต้องมีความกตัญญูต่อมารดา เพราะว่าท่านได้เลี้ยงเรา ถ้าไม่มีท่าน เราก็ไม่มีชีวิต.

นี่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ครอบครัวนี้อาจเป็นเรื่องเล็กน้อย. แต่ท่านให้หลายอย่างที่เป็นอย่างที่เป็นของ เช่นนี้ เช่นต่อไปเมื่อโตขึ้นหน่อย อายุประมาณ ๗ ขวบไปอยู่เมืองนอกแล้ว ไปในเมือง ไปที่ร้านของเล่น แล้วอยากซื้อของเล่น. ตามปกติท่านให้เงินสำหรับไปซื้อของ คือหมายความว่าเงินประจำ เป็นเงินสำหรับค่าขนมหรือค่าของเล่นที่จะไปซื้อเอง. ทุกอาทิตย์ท่านจะให้ จำนวนไม่มาก. ถ้าเปรียบเทียบกับปัจจุบันนี้ ดูแล้วมันเป็นจำนวนที่เรียกว่าน่าสงสารเหมือนกัน ที่ว่าได้เพียงแค่นี้. ถ้าเปรียบเทียบกับเงินบาทในขณะนั้นกับเดี๋ยวนี ก็อาทิตย์ละ ๑๐ บาทอย่างมาก คือค่าของเงินมันตก. แต่ว่าสมัยนั้น อาทิตย์หนึ่งได้สัก ๒๕ สตางค์. ไปในเมืองไปที่ร้านของเล่นอยากได้จริง อยากได้ของ แล้วก็ไม่มีเงิน ไม่ได้เอาเงินไป เลยขอยืมเงินผู้ใหญ่ เป็นญาติ. ขอยืมเงินเขาเล็กน้อย คือราคาตอนนั้นอาจบาทหนึ่ง หรือสองบาท ซื้อของเล่น. กลับมาท่านเห็นว่าซื้อของมา ท่านถามว่าเอาเงินอะไรไปใช้. บอกขอยืมเขามา ท่านดูใหญ่. ท่านบอกว่า บอกแล้วว่าถ้าไม่มีเงินอย่าไปซื้อของ เป็นหนี้ใครไม่สมควร.

ท่านก็ถือว่าเป็นระเบียบสำคัญ ไปเป็นหนี้เป็นสินนั้นไม่ดี ซึ่งก็จำเอาไว้ตลอดไม่ยอมที่จะไปเป็นหนี้ ไม่ยอมที่จะขอยืมเงินใคร เพราะว่าไม่ดี. เข้าใจขาบซึ่งว่าถ้าเราไม่มีเงิน แล้วไปใช้เงิน ถ้าไม่มีเงินสำหรับใช้หนี้ ต่อไปก็เดือดร้อน. เดือดร้อนต้องหาเงินมาให้ แล้วโดยปกติเป็นหนี้เขาก็ต้องเสียดอกเบี้ย ลงท้ายล่มจม. เคยประสบมาคนที่เคยมาขอยืมเงิน เสร็จแล้วเขาไม่สามารถที่จะใช้หนี้. ในกิจการที่เขาจะทำนั้นเขาต้องไปซื้อ แล้วต้องไป

ขอยืมเงินจากที่อื่น. ไม่เหมือนของเรา ของเรา ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย แต่ไปที่อื่นต้องเสียดอกเบี้ย. จนกระทั่งเงินที่เขาขอยืม เขาบอกว่าใช้หนี้ไม่ได้ก็เลยบอกไปแล้วไป. แต่เขาบอกมันไม่แล้วไป ยังเป็นหนี้ที่อื่นอีก เป็นหมิ่น แล้วมันเพิ่มมากขึ้นทุกที เขาคิดจะฆ่าตัวตายด้วยซ้ำ. อันนี้การเป็นหนี้ไม่ดี แม้จะเล็กน้อยมันก็พอกเข้าไป. นี่ก็ได้รับการสั่งสอนจากแม่ว่าไม่ให้เป็นหนี้ จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ก็เลยถือว่าเงินนี้ เราเป็นหนี้ไม่ได้ ไม่ควรจะเป็นหนี้.

แต่มาเห็นโลกสมัยใหม่ สมัยปัจจุบัน ซึ่งเคยถามรัฐบาล ไม่ใช่รัฐบาลนี้ รัฐบาลตั้งหลายปีมาแล้ว หลายสิบปี บอกว่างบประมาณแผ่นดินเท่ากับเป็นหนี้. ยิ่งเป็นหนี้มากยิ่งขึ้น ยิ่งเจริญ. เอ๊ะ...ไม่เข้าใจ ไม่เข้าใจ ตั้งงบประมาณที่เป็นหนี้แล้วต้องไปกู้โน่นกู้นี้. ยังไม่เข้าใจจนทุกวันนี้ ว่าทำไมเป็นหนี้มันดี. แต่ว่าไปถามนักเศรษฐกิจ ก็นึกว่าถ้ามีเงินแล้วเป็นหนี้ ก็จะสามารถที่จะพัฒนาประเทศได้มาก ๆ ลงท้ายก็เลยเข้าใจว่าเป็นหนี้นี้เป็นของดี. แต่ความจริงเป็นหนี้เป็นของดีนั้น มันต้องมีแผนการที่เหมาะสม. ถ้ามีแผนการที่เหมาะสม เป็นหนี้แล้วจะทำให้มีกำไรต่อไป. อันนี้เป็นเรื่องของเศรษฐกิจ ซึ่งเวลานั้นไม่เข้าใจ. เวลานี้ก็ไม่เข้าใจ ยังไม่ค่อยถนัดเรื่องเศรษฐกิจแล้วถ้าจะทำการค้า ทำอะไร จะขาดทุนเสมอ.

แต่อย่างไรก็ตาม นี่ก็พูดถึงเงิน อย่างที่ท่านได้ให้เงินมาสำหรับช่วยผู้ประสบภัยก็ต้องมีแผนการ และขอชี้แจงต่อไป. เงินนี้ทางราชประชานุเคราะห์ได้ไปแจกของ และไปช่วยประชาชน. แต่ในสัปดาห์ที่แล้วเราหาเครื่องอุปโภคบริโภคซื้อรถกระบะและซื้อเครื่องปั่นไฟซึ่งไม่ใช่เครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับไปแจก แต่เป็นเครื่องมือสำหรับว่าจะไปช่วยที่ไหน. โดยมากไฟ เวลาที่มีน้ำท่วม ไฟก็ต้องดับ เพราะว่าอันตราย มีด ไม่มีทางที่จะคลำหาทางเลย. ก็เลยได้สั่งและได้มาแล้ว รถกระบะและเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เพื่อที่จะไปฉายไฟตอนที่จะต้องช่วยเหลือประชาชนในความมืด อย่างไฟใหม่ก็ต้องตัดไฟเหมือนกัน. ฉะนั้นรถที่มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าก็จะเป็นประโยชน์ได้. จริง ทางราชการทางตำรวจดับเพลิง หรือทางไฟฟ้านครหลวง หรือไฟฟ้าภูมิภาค เขาก็มีเหมือนกัน แต่อันนี้ก็เป็นส่วนของเรา ของมูลนิธิที่จะไปช่วยในที่ที่เขาไม่มี. อันนี้ก็เป็นอย่างหนึ่งที่ต้องใช้เงิน นับว่าแพงเหมือนกัน แต่ว่าจะต้องยอมจ่ายเงิน. ฉะนั้นที่ให้มา บอกว่าตามอธยาศัย ก็ถือว่าไม่ผิดในการที่จะนำไปใช้ในกิจการอย่างนี้.

ส่วนมูลนิธิชัยพัฒนาก็ได้ทำหลายทางหลายอย่าง อย่างเช่นตอนนี้ทางกรมชลประทานได้สร้างเรือ. ที่จริงไม่ใช่กิจการของมูลนิธิแท้ แต่ในที่สุดก็เป็นเพราะว่าจะได้ใช้เงินส่วนหนึ่งของจำนวนนี้สำหรับทำเรือ. ทำเรือสุขา ก็เป็นการช่วยประชาชนที่เดือดร้อน. เรือสุขา ทางกรมชลประทานเขาเรียก เรือสุขาพัฒนา. ลองติดชื่อข้าง ๆ เรือว่า กรมชลประทาน แต่ว่าข้างบนก็เขียนสุขาพัฒนา แล้วมีเครื่องหมายของมูลนิธิชัยพัฒนา. สำหรับ ค่าทำไม่นับตัวเรือ คือเรือเป็นเรือที่เขาถืออยู่ของกรมชลประทาน แต่ค่าสร้างประมาณล่ำละห้าแสนบาท. ฉะนั้นก็เลยบอกให้เขาทำ ให้เขาสร้าง เพราะว่าสร้างได้นับว่าเร็ว. เดี่ยวนี้มี ๓ ลำ ลำแรกก็ได้จ่ายเงินไปแล้ว อีก ๒ ลำก็มีเงินเตรียมพร้อมเอาไว้สำหรับจ่ายให้เขา. ถ้าสร้างต่อไป ก็อาจใช้จากเงินที่ท่านบริจาค. ฉะนั้นเงินที่ท่านบริจาคก็จะ เป็นประโยชน์หลายอย่างหลายทาง.

นอกจากนี้ เรื่องของการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในเรื่องของอุทกภัย. มิใช่อุทกภัยเกิดขึ้นแล้ว เอาของไปให้เขา ไปแจกเขาหรือไปฟื้นฟูเขา มันมีเรื่องจะต้องป้องกัน ป้องกันตั้งแต่ต้น ก็คือน้ำยังไม่มา ก็ต้องพยายามหาทางหาที่ที่น้ำจะไปหรือจะทำให้ไม่เข้ามาทำให้ประชาชนเดือดร้อน เช่นการขุดบ่อหรือการทำคลอง ให้สะอาดให้น้ำมันไหลดี. ใช้เงินทั้งนั้น เพราะว่าจะต้องมีเครื่องมือ ต้องมีเบี้ยเลี้ยงให้แก่ผู้ที่ใช้เครื่องมือ โดยมากก็เป็นเงินของงบประมาณ ของกระทรวงทบวงกรม ของกองทัพทั้งบก เรือ อากาศ และกองบัญชาการทหารสูงสุดด้วย ได้ช่วยกัน เพื่อที่จะบรรเทาคือทำให้น้ำท่วมน้อยลง.

ตอนแรกก็ตั้งใจที่จะป้องกันไม่ให้มีน้ำท่วม. ที่จริงถ้าหากว่าไม่ได้ทำโครงการที่จะป้องกัน ป่านนี้เราหนั่งที่นี้ น้ำคงอยู่ในนี้ เพราะน้ำมันมากเหลือเกิน ไม่เคยมากอย่างนี้ เป็นประวัติการณ์. แต่ว่ามีการป้องกัน จึงทำให้ไม่ต้องอยู่ใต้น้ำ. ฉะนั้นน้ำอาจสูงจะเข้ามาในศาลานี้ได้. ได้รับทำโครงการตั้งแต่ที่ได้ฟังว่าเขาจะช่วยผู้ที่ประสบภัย แต่หากถ้าเราป้องกันไม่ให้เกิดประสบภัยนั้นจะดีกว่า. สมมติว่าเอาเงินมาให้สำหรับไปช่วยผู้ที่ประสบภัย ก็จะใช้เงินนี้ไม่ได้ เพราะว่าผู้ที่ยังไม่ประสบภัย ก็ไม่ใช่ผู้เดือดร้อน. แต่ว่าถ้าหากว่าสามารถที่จะป้องกันไม่ให้เขาประสบภัย ก็ไม่ต้องจ่ายเงิน. เราจ่ายเงินเพื่อป้องกันไม่ให้คนประสบภัยมีดีกว่าหรือ เพราะว่าประสบภัยนี้ ไม่ใช่เพียงเดือดร้อน

ในการที่จะต้องเสียเงินค่าเครื่องอุปโภคบริโภค แต่จิตใจเสียหมด. คนที่ถูกนำท่วมหนี้จิตใจเสีย จิตใจเป็นโรคประสาท. ท่านก็ทราบดีว่า คนที่เป็นโรคประสาทอาจก่ออาชญากรรมก็ได้. ฉะนั้นการที่จะป้องกันมิให้เกิดอุทกภัย ก็เท่ากับป้องกันมิให้มีผู้ร้าย มิให้มีผู้ที่ประสาทเสีย แล้วก็อาจมาเป็นลูกค้ำของท่าน. ใช้คำว่า ลูกค้ำอาจไม่ถูกต้อง. แต่ว่าหมายความว่า จะเป็นภาระของตุลาการ ทั้งเด็ก ทั้งผู้ใหญ่ โดยเฉพาะเด็ก. เด็กบางที่เราารู้สึกว่าไม่รู้เรื่อง แต่รู้เรื่อง. เวลาประสบภัยอย่างนี้ ที่หลังจิตใจมันเสื่อม จิตใจอาจไม่ดีก็ได้. ฉะนั้นต้องป้องกัน.

ที่ชกนียายต่าง ๆ นี้ ก็เพื่อที่จะแจ้งให้ท่านทราบว่า เงินที่ท่านอุทิศสำหรับบริจาคนี้จะต้องใช้ในการป้องกันมิให้มีการประสບอุทกภัย หรือภัยธรรมชาติ ซึ่งทำได้อย่างน้อยบรรเทาลงไป. ก็ขออย่าว่า จะบริจาคมากหรือน้อยเท่าไร อย่างไรก็ตามมันมี. มีใช้ว่าแต่ละคนต้องบริจาคมากมาย เป็นแสนเป็นล้าน. แต่ว่าจิตใจของท่านเองที่บริจาคแม้จะสิบบาทยี่สิบบาท เป็นประโยชน์ เพราะว่าท่านเองจะมีจิตใจที่ร่าเริง และสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ทำให้เป็นประโยชน์ที่จะช่วยผู้ที่ต้องมาขึ้นศาล ทั้งศาลเยาวชน ทั้งศาลครอบครัว. ถ้าท่านมีจิตใจที่ดี จิตใจที่เป็นกลาง จิตใจที่ยุติธรรม ท่านจะทำหน้าที่ได้ดี. การที่ท่านบริจาค แม้จะสิบบาทยี่สิบบาท ก็จะทำให้จิตใจท่านดี เข้มแข็งและยุติธรรมได้.

ที่พูดทั้งหมดนี้ ก็เป็นสิ่งที่เกิดความคิดขึ้นมา โดยได้ฟังจากที่ประธานศาลฎีกาได้แจ้งมา ว่าเงินนี้ท่านได้บริจาคด้วยเจตจำนงที่จะบรรเทาความทุกข์ หรือความเดือดร้อน. ก็ต้องขออนุโมทนา ที่ท่านมีจิตใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น นอกเหนือจากหน้าที่ ซึ่งหน้าที่ของท่านเป็นหน้าที่ตุลาการ แต่ผู้ที่เป็นตุลาการนั้น มีหน้าที่เป็นพลเมืองดีด้วยที่จะช่วยให้ทุกคนมีความรู้ ทุกคนมีความปลอดภัย. ก็ขอขอบใจท่านที่มีจิตใจกุศลมีจิตใจที่เปี่ยมด้วยความเมตตา ซึ่งประเทศจะอยู่ได้ก็ต้องอาศัยผู้ที่มีเมตตา หมายความว่าปรารถนาดีซึ่งกันและกัน. เมืองอื่นเราก็ได้เห็นว่าเป็นปัจจุบันนี้มีความเดือดร้อนมาก. เดือดร้อนที่เกิดจากความไม่ดีของคน ความโลภความหลงของคน. ฉะนั้นถ้าเราคิดดี ๆ และทำให้คนอื่น โดยเฉพาะเยาวชนที่จะเป็นพลเมืองผู้ใหญ่ของประเทศต่อไป ให้อยู่ในร่องในรอยที่ดีที่งาม เมืองของเราจะสงบ. ความสงบของบ้านเมืองนี้ เป็นความสุขอย่างยิ่ง. ประเทศต่าง ๆ ที่เกิดเรื่อง เราฟังดู

แล้วเกือบไม่มีประเทศที่สงบเท่าประเทศไทย จนกระทั่งชาวต่างประเทศรู้สึกอิจฉาเรา. บางทีจึงมีการโฆษณาชวนเชื่อว่าประเทศไทยนี้ไม่ดี. ฉะนั้นการที่ท่านทั้งหลายตั้งอกตั้งใจทำงาน และเมตตาซึ่งกันและกัน และเมตตาต่อเพื่อนร่วมชาติ ก็จะเป็นการรักษาความสงบของประเทศ และความสุขของเราทุกคน.

ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มา และมีความปรารถนาตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร. ก็ขอให้ท่านได้ประสบความสำเร็จทุกประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายทหารชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันเสาร์ ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ประกอบพิธีประดับยศแก่นายทหารชั้นผู้ใหญ่ทั้งสามเหล่าทัพ และขอแสดงความชื่นชมกับท่านทั้งหลายที่ได้รับยศสูงขึ้นในชั้นนายพล ซึ่งก็ถือว่าเป็นเกียรติและเป็นความรับผิดชอบของท่านทั้งหลายที่มากยิ่ง

ทหารทุกเหล่ามีหน้าที่สำคัญในประเทศชาติ เพื่อรักษาความมั่นคง ความก้าวหน้า ความปลอดภัยของส่วนรวม. โดยเหตุนี้ท่านทั้งหลายจึงต้องใช้ความฉลาด ความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ เพื่อผลดังกล่าว และเพื่อให้เป็นเกียรติแก่กองทัพ ตลอดจนเป็นเกียรติแก่แต่ละบุคคลแต่ละท่าน. หน้าที่ของทหารนั้นมีมากมาย แตกต่างกันไปมาก. ท่านก็มีหน้าที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละอย่าง ๆ จะต้องปฏิบัติด้วยความตั้งใจดีที่สุด จึงจะได้ผล และเมื่อเกิดผลแล้วก็เป็นเกียรติกับท่าน.

ในปัจจุบันนี้มีหน้าที่อย่างหนึ่ง ซึ่งแม้ท่านอาจไม่ได้ปฏิบัติโดยตรง แต่ทางอ้อมท่านก็รับผิดชอบเหมือนกัน. คือในการที่มีภัยพิบัติ เป็นอุทกภัยทั้งในภาคกลางและในภูมิภาคอื่น ๆ กองทัพทั้งสามมีหน้าที่ที่จะบรรเทาความเดือดร้อน และก็ได้ทำด้วยวิธีการแตกต่างกัน. ส่วนหนึ่ง ก็ได้เข้าไปบรรเทาความเดือดร้อนโดยตรงกับราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน โดยเข้าไปสงเคราะห์ เข้าไปช่วยเหลือให้ผู้ที่ประสบภัยมีความสบายขึ้น คือบรรเทาความทุกข์ในปัจจุบัน. นอกจากนี้ ยังมีบางส่วนก็เข้าไปช่วยเหลือเพื่อที่จะลดภัยพิบัติเหล่านี้ โดยใช้กำลังของทางวิศวกรรม คือการเข้าไปจัดการเกี่ยวข้องกับกระบายน้ำ และสิ่งที่จะต้องเนื่องจากการนี้ เช่น ทางกองทัพบกก็ได้นำเครื่องมือไปช่วยเหลือ เพื่อที่จะขยายทางน้ำ ทางกองทัพเรือก็ได้ช่วยด้วยเครื่องมือที่มี อาจเป็นวิธีการที่แหวกแนวหน่อย คือเอาเรือยกพลขึ้นบกมาอยู่ในคลอง และพุน้ำให้น้ำไหลเร็วขึ้น ทางกองทัพอากาศก็ได้ช่วยเหลือ ในการลาดตระเวนดูว่าจะแก้ไขปัญหาอย่างไร. ทั้งสามเหล่าทัพจึงได้ใช้ทั้งกำลังพลทั้งเครื่องมือที่ก้าวหน้ามาปฏิบัติ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน และเพื่อที่จะให้สภาพเข้าสู่ปรกติให้เร็วที่สุด. ดังนี้ ทุกคนได้มีส่วน และท่านทั้งหลายผู้มีหน้าที่แตกต่างกัน ก็ได้มีส่วนในการนี้ด้วย. จึงขอให้ท่านทั้งหลายสำนึกในหน้าที่ที่สำคัญของนายทหารชั้นผู้ใหญ่ของกองทัพ ที่จะนำกองทัพไปสู่ความเข้มแข็ง ไปสู่ความที่มีประโยชน์สำหรับส่วนรวม. แต่ละท่านมีความรู้ มีความสามารถ มีความตั้งใจ ขอให้ทุกคนใช้ความรู้ที่มี ความตั้งใจที่มี ความบริสุทธิ์ใจที่มี เพื่อให้

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี.

ขอให้ทุกท่านมีกำลังจิตใจ กำลังร่างกายที่สมบูรณ์ เพื่อให้สำเร็จตามหน้าที่ ที่ได้ตั้งเอาไว้เช่นนี้ และขอให้ทุกคนได้ประสบความสำเร็จ ความมีเกียรติและมีความสุข ที่ได้ทำหน้าที่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์. ขอให้ท่านมีร่างกาย และมีร่างกายและจิตใจเข้มแข็งสมบูรณ์ตลอดไป.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายตำรวจชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันเสาร์ ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

ตำรวจ มีชื่อว่าเป็นผู้ที่รักษาความสงบของประชาชน เพื่อการนี้ จะต้องปฏิบัติหน้าที่หลายด้าน ทั้งในด้านปราบปราม ทั้งในด้านสร้างสรรค์ ทั้งในด้านป้องกัน. ทุกคนจะต้องใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเช่นนี้ จึงจะทำให้ตำรวจมีชื่อว่าเป็นเพื่อนของประชาชน และสมชื่อว่าพิทักษ์สันติราษฎร์.

ท่านทั้งหลายเป็นนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ชั้นนายพล ซึ่งก็จะมีผู้ฟังเสียง ผู้มองและหวังว่าจะเป็นผู้ทำให้ตำรวจทั้งหลายปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุด. ฉะนั้นท่านก็ต้องมีความรับผิดชอบสูง มีตำแหน่งสูงก็ยิ่งมีความรับผิดชอบสูง. ถ้าทำหน้าที่ได้ดี ความรับผิดชอบสูงนี้ จะกลายเป็นเกียรติของท่านว่าได้ปฏิบัติดี. ประชาชนก็จะได้มีที่ยึดมั่น และจะนิยมชมชอบตำรวจ. ฉะนั้น ท่านทั้งหลายจึงมีความรับผิดชอบมาก. แต่เชื่อว่าทุกคนมีความตั้งใจ เพราะท่านแต่ละคนได้มีประสบการณ์มากมาย จนกระทั่งได้มียศชั้นนายพล ซึ่งเป็นยศที่สูง. ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสามารถเต็มที่เพื่อให้บรรลุผลตามที่ได้ตั้งปณิธานไว้ จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ แก่ประชาชนและเป็นประโยชน์กับท่าน คือเป็นเกียรติ เป็นความดี และในที่สุดก็เป็นความสุขของแต่ละท่านเป็นส่วนตัวด้วย.

ฉะนั้นขอให้ทุก ๆ ท่านมีกำลังกายกำลังใจที่สมบูรณ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ประสบความสำเร็จทุกประการ. ความสำเร็จส่วนตัว ก็จะกลายเป็นความสำเร็จของส่วนรวม. บ้านเมืองจะอยู่เย็นเป็นสุข. ประเทศชาติจะมั่นคงและมีความปลอดภัย. ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทุกประการ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันอาทิตย์ ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๓๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความปิติชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นความพร้อมเพรียงเป็นสง่าของเหล่าทหารรักษาพระองค์ ในพิธีตรวจพลสวนสนามครั้งนี้. ขอขอบใจในคำอำนวยพรและคำปฏิญาณสัตย์สุจริต ที่มาจากความจริงใจและไมตรีจิตของแต่ละคน. ขอสนองพรและไมตรีทั้งนั้นด้วยใจจริงเช่นเดียวกัน.

ทหารมีหน้าที่หลักอยู่ที่การป้องกันประเทศ และการธำรงรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติไว้ด้วยแสนยานุภาพ. นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ด้านอื่นอีกซึ่งมีความสำคัญเท่าเทียมกัน คือการบำบัดบรรเทาความทุกข์ยาก และการปฏิบัติพัฒนาให้บังเกิดความเจริญร่มเย็นแก่บ้านเมืองและประชาชน. หน้าที่นี้ ดูกันอย่างผิวเผินจะเห็นว่าไม่จำเป็นนักแต่ถ้าพิจารณาดูให้กระจ่างชัดแล้ว จะเห็นตามเป็นจริงว่า ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนั้น นอกจากจะต้องมีกำลังรบและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่เข้มแข็งพร้อมมูลแล้ว ยังจำเป็นที่ประชาชนจะต้องมีชีวิตอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นปรกติสุข ปลอดภัยจากภัยอันตรายและความเดือดร้อนยากเข็ญต่าง ๆ ด้วย. เมื่อความสำคัญและจำเป็นมีอยู่ดังนั้น ทหารจะต้องเตรียมตัว เตรียมใจ และเตรียมการให้พร้อมทุกเมื่อ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้พร้อมเพรียงคล่องตัว มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าด้านยุทธการ หรือด้านร่วมมือประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ ในการแก้วิกฤต สนับสนุน ยกฐานะฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน และช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ยากเดือดร้อนในเมื่อเกิดภัยพิบัติ อย่างทันการณ์ ทันเวลา และทันท่วงที. จึงขอให้ทหารทั้งหลายได้ตระหนักในหน้าที่ของตน แล้วร่วมมือกันใช้ความรู้ ความสามารถ และสติปัญญา ปฏิบัติภารกิจทั้งปวงอย่างมีเอกภาพ ให้สัมฤทธิ์ผล เป็นคุณเป็นประโยชน์ เป็นความวัฒนาถาวรแก่ประเทศชาติและประชาชน. แต่ละคนก็จะได้รับความสำเร็จและเกียรติยศที่แท้จริง อันจะภาคภูมิใจได้ทุกเมื่อ โดยมีต้องให้ผู้โดยกยของสรรเสริญ.

ขออนุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กับทั้งอำนาจแห่งความจงรักภักดีโดยบริสุทธิ์ใจในชาติบ้านเมือง จงอภิบาลบำรุงทหารทุกคนให้ปลอดภัยจากข้าศึกศัตรูและภัยอันตราย ให้มีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลเลิศทุกอย่าง ทั้งให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ ความมีชัย และความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์ทุก ๆ ประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้า ฯ ถวายชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

วันจันทร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๘

ขอขอบใจนายกรัฐมนตรี^(๒) ที่ได้กล่าวคำอวยพรในนามของผู้ที่มาในชุมนุมนี้. ทั้งขอขอบใจ ที่นำพระพุทธรูปอันศักดิ์สิทธิ์มาให้. ที่ตั้งชื่อว่าพระนิรโรคันตรายนั้น ก็เข้าใจว่าเป็นพระพุทธรูปที่จะคุ้มครองไม่ให้มีอันตรายทั้งหลาย โดยเฉพาะ มิให้มีโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน ซึ่งก็คงเป็นประโยชน์ เพราะว่าจำเป็นที่จะรักษาสุขภาพให้ดี.

นายก ฯ ได้กล่าวคำอวยพร และได้บรรยายความดีที่ข้าพเจ้าได้ทำมา. ก็ไม่ทราบว่าจะพูดเสริมเรื่องกิจการต่าง ๆ ที่ได้ทำมา โดยที่ได้พูดมาแล้วเมื่อปีก่อน พอตีหนึ่งปีเต็ม. ตอนท้ายได้พูดว่า ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาให้กำลังใจ และให้ทุก ๆ ท่านประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง. ความสำเร็จทุกอย่าง และให้มีความปรองดองกัน เพื่อที่จะให้ส่วนรวมของเรา ก้าวหน้าเจริญได้ ทำให้แต่ละคนมีความเจริญก้าวหน้า และมีความสุขไปด้วย. แต่ว่าก่อนที่จะพูดเรื่องนี้ ก็ยังพูดว่า ปีหน้าคือปีนี้ถ้าอยากฟังจะพูดต่อ. ต้องหยุดเพียงแค่นี้ เพราะปีที่แล้วพูดมาก พูดมากจนได้เล่มขนาดนี้.^(๓) ได้พูดว่า "ก็ต้องหยุดเพียงแค่นี้. ถ้าอยากทราบเรื่องอะไรต่าง ๆ ต่อไปก็ให้มาปีหน้า จะอธิบายต่อ" ได้พูดอย่างนี้ แต่รู้สึกว่าจะอธิบายต่อก็อาจจะไม่จำเป็น เพราะวานายก ฯ ก็ได้อธิบายมากมายแล้ว.

นี่เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับวันนี้เหมือนปีนี้ นอกจากวันในหนังสือนี้เป็นวันอาทิตย์ปี ๒๕๓๗. วันนี้เป็นวันจันทร์ ปี ๒๕๓๘. ก็มีความแตกต่างกันอย่างนี้. ส่วนข้างในนี้จะถือว่าเอานี้เป็นคำพูดต่อนายก ฯ ก็อาจจะได้ เว้นแต่ว่า เปลี่ยนจากท่านนายก ฯ ชวน มาเป็นท่านนายก ฯ บรรหาร. แต่ว่าพูดจบแค่นี้ ก็คงไม่คุ้มกับการที่ท่านทั้งหลายมาในที่นี้. มาคอยนาน ด้วยความเหน็ดเหนื่อย ทั้งผู้ที่อยู่ข้างใน ทั้งผู้ที่อยู่ข้างนอก ฉะนั้นก็คงต้องพูดอะไรบ้าง.

ก็ขอเริ่มต้นด้วยการค้ำท่านนายก ฯ นิดหน่อย. ท่านนายก ฯ ก็รู้สึกว่าเคยชินอย่างยิ่งที่จะค้ำ และ

(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายบรรหาร ศิลปอาชา

(๓) เล่มที่พิมพ์พระราชดำรัส เมื่อ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗

บัดนี้มาเริ่มเคยชินที่จะถูกค้ำ. แต่ว่าจะต้องบอกว่ามีโครงการประมาณ ๒,๐๐๐ โครงการ เพื่อที่จะนำน้ำมาให้แก่ ประชากร ให้สามารถที่จะปฏิบัติงานตามอาชีพ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีน้ำ. แต่ในตอนท้ายท่านนายก ฯ บอกว่า น้ำมีมากเกินไป จนกระทั่งต้องสูบออกไปทิ้งทะเล. ดังนี้ ก็ไม่รู้จะเข้าใจอย่างไร ว่าน้ำนี้จำเป็นหรือไม่จำเป็น น้ำนี้มีคุณหรือมีโทษ. ตามความจริงน้ำ หรืออะไรทั้งหมด ทุกอย่างเป็นธรรมดา ที่มีทั้งคุณและโทษ. ถ้าเราใช้ดี ๆ ก็ เป็นคุณ ถ้าเราใช้ไม่ดีก็เป็นโทษ.

จะค้ำว่าเราไม่ได้ใช้ให้น้ำมาท่วมเราก็จริง แต่การที่น้ำมาท่วมเราก็เป็นความผิดของคนเหมือนกัน. บางทีควรจะกักน้ำเอาไว้เพื่อจะใช้ ก็ทิ้งน้ำลงไป. บางทีควรจะปล่อยน้ำออกไป ก็กักเอาไว้. กักเอาไว้ไม่ใช่เฉพาะทำ เขื่อนเก็บน้ำ แต่กักเอาไว้โดยทำถนนขวางทางน้ำก็ตาม โดยทำบ้านจัดสรรก็ตาม โดยทำโรงงานก็ตาม ซึ่งกั้นไม่ให้ น้ำไหล. ดังนั้นน้ำที่กักเอาไว้ก็ไปท่วมชาวบ้าน. อันนี้ไม่ดี ข้อนี้ก็ไม่ว่ากันว่าท่านนายก ฯ มากเกินไป ท่าน เหนื่อยเต็มทนแล้ว แต่ว่าการที่พูดอย่างนี้ ก็ต้องให้เข้าใจว่า ถ้าอยากให้สิ่งทุกอย่างเป็นประโยชน์จะต้องมีเหตุและผล.

อย่างเรื่องน้ำแห้ง ก็เป็นความผิดของเรา ที่ทิ้งลงทะเลไปในเวลาที่ควรจะเก็บเอาไว้ แต่ถ้าเก็บเอาไว้ ก็ อาจจะท่วมที่ชาวบ้าน. อันนี้ก็ปัญหาที่หนัก แต่หมายความว่า เราจะต้องบริหารน้ำให้ดี. อย่างเช่นที่ในปีนี้น้ำ ท่วมจริง ๆ เมื่อเดือนที่แล้ว ผู้ที่ไปดูแม่ในจังหวัดใกล้เคียง เช่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. รายงานว่า น้ำท่วม มากจนไม่เห็นดิน และไม่เห็นถนน แต่เมื่อไม่กี่วันนี้มีคนไปดู เขาบอกว่าน้ำแห้งอย่างมหัศจรรย์. ก็ไม่รู้ว่าควรจะ ดีใจหรือไม่ดีใจ คือว่าถ้าเราเห็นว่าน้ำท่วมเป็นของไม่ดี น้ำแห้งก็ต้องเป็นของดี. แต่ผู้ไปดูนั้นเขาบอกว่าน้ำกลัว เพราะว่าดินแตกกระแทงเหมือนไม่เคยมีน้ำมาอยู่เลย เหมือนเป็นที่ที่แห้งแล้ง ที่เป็นทะเลทราย.

ดังนั้นจะอย่างไรดี เพราะว่าถ้าประชาชนอยากจะทำการเพาะปลูก ก็เพาะปลูกไม่ได้ ไม่มีน้ำใช้. ถึงได้พูด เมื่อปีที่แล้ว และอันนี้จึงต้องพูดซ้ำในวันนี้ เพราะว่าปีที่แล้วบอก ตอนท้ายที่อ่านให้ฟังนั้นว่า “ถ้าอยากทราบ อะไรต่อไป ก็มาปีหน้า” คือปีนี้. ตอนนี้ท่านก็ไม่ได้ถาม ไม่ได้มีใครถามว่าปัญหามีอะไร เจ็บ ไม่มีใครตั้งปัญหาอะไร เลย. แต่ว่าปัญหามี จึงจะขอเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้สักนิดหน่อย. แล้วท่านก็จะเข้าใจความจริงไม่ต้องเล่าก็ ทราบกันอยู่แล้ว.

ที่จะเล่าให้ฟังคือเรื่องโครงการเมื่อ ๔ ปี ที่ได้สร้างอนุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัยที่อยู่อยุธยา. ในแผนการมีอนุสาวรีย์ มีแท่น แล้วก็มีข้าง สมเด็จพระสุริโยทัยประทับบนช้าง. และนอกจากนั้นก็ยังมีเขตที่เป็นสวน ที่ปลูกต้นไม้ที่มีอาคารสำหรับเป็นที่แสดงศิลปะ. มีที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวมาชมวิว และก็มีอ่างน้ำ. ผู้วางผังเขาบอกว่าถ้ามีอ่างน้ำก็จะสวยงาม. เมื่อได้รับทราบแล้ว ก็ดูแผน. ในที่ ๒๕๐ ไร่ นั้น เขาทำเป็นสระน้ำกว้าง ประมาณ ๕๐ ไร่. ตกลงที่ดินที่เป็นอนุสาวรีย์กับสวนเป็นที่ ๒๐๐ ไร่ และมีสระน้ำ ๕๐ ไร่ รวมเป็น ๒๕๐ ไร่. เมื่อเห็นอย่างนั้นก็ไม่ค่อยจะพอใจนัก แต่ไม่รู้จะพูดอย่างไร. ในที่สุดก็กล้า คือต้องกล้า กล้าบอกว่าไม่ใช่ ไม่ใช่ความหมายของอนุสาวรีย์นี้. หรือไม่ใช่แผนที่ยากจะให้ทำ อยากจะให้มันที่เป็นน้ำ ให้สระน้ำนั้น. ใหญ่กว่าครึ่งของบริเวณ. ในที่สุดผู้ที่วางแผนก็ยอม.

เหตุผลที่ทำอย่างนี้ เพราะว่าในอนาคตอาจจะมี ที่จริงก็มีน้ำท่วมทุกปี. และถ้ามีน้ำท่วม น้ำจะลงไปท่วมบ้านเมือง โดยเฉพาะอยุธยา ลงมาถึง ปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพมหานคร และลงไปทางสมุทรปราการ. ถ้าหากเราทำอ่างกักน้ำ จะเรียกว่าอ่างเก็บน้ำก็ได้ แต่เป็นสระที่ใหญ่พอ เราสามารถที่จะกักน้ำเอาไว้ ซึ่งจะบรรเทาความเดือดร้อนของการที่มีน้ำท่วม และต่อไปเมื่อน้ำแห้งแล้ว น้ำที่เราเก็บกักเอาไว้ในสระนั้น จะเป็นประโยชน์แก่ราษฎรที่อยู่ใกล้เคียง. จึงได้ปฏิบัติเช่นนั้น เขาจึงได้สร้างสระนั้นให้โตขึ้น มีพื้นที่ถึง ๑๕๗ ไร่. ก็นับว่าดีกว่าที่คิดไว้เดิม ว่าขอเอาอย่างน้อยครึ่งหนึ่ง (๑๒๕ ไร่).

ในที่สุด ปีนี้ น้ำก็ท่วมและเกิดระลอกขึ้นมาได้ ว่ามีโครงการนี้อยู่. จึงให้คนไปถ่ายรูป มีหลายฝ่ายทั้งทางภาคพื้นดิน ทั้งทางอากาศ. ในรูปได้เห็นว่ามีการสูบน้ำปลายหนึ่งของท่อจุ่มอยู่ในสระ และดูน้ำออกจากสระ. น้ำในสระนั้นมีระดับวัดได้ ๓ เมตร ๕๐ เซนติเมตร. แต่เมื่อดูแล้ว ช่างนอก น้ำขึ้นสูงไปมากกว่านั้น. จึงบอกให้ผู้ว่าราชการจังหวัด สั่งหยุดสูบน้ำออกไป และถ้าอย่างไร ให้เปิดประตูน้ำที่เป็นท่อ และช่องที่เปิดน้ำให้เข้า-ออกได้ ให้น้ำเข้ามา. น้ำก็ค่อย ๆ เข้ามาเอื่อย ๆ น้ำจึงขึ้นมาหน่อย. แต่ว่าเข้ามาช้ามาก. เขารายงานมาทางวิทยุว่า ช่างในน้ำสูงเท่านั้น ๆ ช่างนอกสูงเท่านั้น ๆ ก็ปรากฏว่าน้ำขึ้นจริง ๆ. ที่หลักวัดระดับน้ำนั้นจาก ๓ เมตร ๕๐ ขึ้นมาเป็น ๓ เมตร ๘๐. เขาก็ถามมาว่าพอหรือยัง. เราก็เลยต้องถามว่า ช่างนอกสูงเท่าไร. เขาก็บอกว่าไม่ทราบเราเลยถามว่า ช่างนอกสูงหรือต่ำกว่าคันรอบอนุสาวรีย์นั้นและเท่าไร. เขาก็บอกประมาณ ๕๐ เซนติเมตร หรือ

๓๐ เซนติเมตร จำไม่ได้แล้ว. และเราถามว่าข้างในเท่าไร.

เขาบอกห่างประมาณเมตรกว่า. ก็เลยบอกว่า ให้อันไหน ให้ใช้รดตัก ที่เขาเรียกว่า “แบ็คโฮ” ตักคันที่กั้น น้ำนั้นให้น้ำเข้ามา. ผู้ว่าราชการจังหวัด^(๔) ก็บอกว่า “ผมทำไม่ได้ ผมขอขาดถ้าทำ”. ผู้ที่ไปก็บอกว่า “คุณต้องทำ ถ้าไม่ทำ ผมเองขอขาด.” ก็ไม่ทราบว่าคอของใครมีราคาแพงกว่ากัน. ในที่สุดก็เข้าใจว่าผู้ว่าราชการจังหวัดยอมขอขาด. แต่ที่จริง คอไม่ขาด เพราะว่าผู้ว่าราชการจังหวัดอยุธยาเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์สุจริต และได้ช่วยทุกอย่างให้ พระนครศรีอยุธยามีความเจริญ. เป็นอันว่า เอารถ “แบ็คโฮ” ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มาตักและขุดคันน้ำ ก็เข้ามา แต่เข้ามาไม่ทันใจ เลยขุดอีกหลายแห่ง และในเวลาเดียวกันก็วัดระดับน้ำ. ปรากฏว่าระดับน้ำทางด้าน ตะวันออก คือ น้ำที่มาจากแม่น้ำป่าสักสูงกว่าด้านที่มาจากแม่น้ำเจ้าพระยาประมาณ ๒๐ เซนติเมตร. ความรู้นี้ ไม่มีใครเคยรู้ว่า น้ำที่อยู่ในทุ่งด้านป่าสักมีความสูงกว่าแม่น้ำเจ้าพระยา. และความรู้นี้ ทำให้เจ้าหน้าที่ รวมทั้งหมดชลประทาน เกิดความรู้ว่า น้ำท่วมกรุงเทพ ฯ มาจากไหน และไปไหน.

ในที่สุดน้ำข้างในก็ขึ้น. ข้างในสระระดับน้ำต่ำกว่ายอดคันประมาณ ๕๐ เซนติเมตร. ด้านนอก (ด้านแม่น้ำเจ้าพระยา) เหลือถึงยอดคัน ๕๐ เซนติเมตรเช่นเดียวกัน. ส่วนด้านแม่น้ำป่าสักปรากฏว่าเหลือถึงคันประมาณ ๒๐ เซนติเมตรเท่านั้น. ก็หมายความว่า ข้างนอกกับข้างในยังไม่เท่ากัน. ก็บอกให้ทำต่อไปจนกระทั่งน้ำข้างนอก กับน้ำข้างในเท่ากัน. และวัดดูโดยต่อจากมาตรวัดน้ำ ซึ่งที่แรกสูง ๔ เมตร. ต่อขึ้นมา ๕ เมตร ก็ท่วม ๕ เมตร จนกระทั่งขึ้นมาถึง ๕ เมตร กับ ๓๐ เซนติเมตร. เป็นอันว่าน้ำที่เข้ามาในบริเวณนั้น จากเดิม ๓ เมตร ๕๐ ขึ้นมาเป็น ๕ เมตร ๓๐. และน้ำในสระนั้น แทนที่จะมีประมาณห้าแสน ก็ขึ้นมาเกือบสองล้านลูกบาศก์เมตร. เมื่อถึงขนาดนั้นแล้ว จึงสั่งให้ปิดได้. ให้ปิดเพื่อที่จะเก็บน้ำไว้ข้างใน. วันรุ่งขึ้นไปวัดน้ำที่ในทุ่ง ปรากฏว่าลดลงไป ๔ เซนติเมตร ทำให้ราษฎรเห็นว่า อนุสาวรีย์นี้ทำประโยชน์ และสมเด็จพระสุริโยทัยนี้เป็นวีรสตรีในอดีต กลับมาเป็นวีรสตรีในปัจจุบันด้วย. ฉะนั้นโครงการนี้ก็ได้ผลเต็มที่.

---

(๔) นายบรรจง ก็นตวิรุฒ

วันต่อมาได้มีการไปวัดระดับน้ำ. น้ำได้ลดลงไป ช่างในสระลดลงไปหน่อยช่างนอกลดลงไปมาก. แต่ช่างในก็ลดลงไป ๕๐ เซนติเมตร ก็ได้ทราบว่ามีชาวบ้านมาพันคั้นให้น้ำออกเพื่อจับปลา. ข้อนี้ทำให้เจ้าหน้าที่มูลนิธิชัยพัฒนาบอกว่า “อย่างนี้ต้องปิดป้าย อย่างที่เขาติดป้ายตามถนน ปิดป้ายว่า ‘ห้ามจับปลา’ และ ‘ห้ามพันคั้น.’” แต่ต้องบอกกับเขาว่า สมัยนี้สมัยประชาธิปไตย ใครอยากได้ปลา ก็พันเชือกเอาน้ำออกมาเพื่อจับปลา แต่มีคนอื่นเขาอยากได้น้ำนั้นเอาไว้ เพราะว่าต่อไป เขาอยากจะทำน้ำเพื่อทำการเกษตร.

อย่างนี้ทำอย่างไร. นักประชาธิปไตยจะตอบว่าอย่างไร. แต่ความจริงจะต้องเรียกว่า - ชี้แจง. เป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์ว่า การจับปลาวิธีนี้ไม่ดี. ถ้าอยากจับปลา ก็อาจจะอนุญาตให้มาทอดแหจับปลาได้. แต่ว่าการจับปลาโดยที่ทำให้น้ำที่เก็บเอาไว้ด้วยความลำบากยากเย็นนี้ เสียไปเปล่า ๆ ก็น่าเสียดาย. ฉะนั้นก็ควรจะอธิบายว่าน้ำนี้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนจริง ๆ ไม่ใช่สำหรับคนอื่น สำหรับประชาชนเอง. จึงอธิบายและรู้สึกว่ประชาชนก็เข้าใจ. เดียวนี้น้ำก็ยังมีอยู่ในระดับสูง ตอนหลังสุดได้รับรายงานว่าน้ำสูง ๕ เมตร ๒๐ ทมความมว่าลดไป ๕๐ เซนติเมตร. ในเดือนสองเดือนข้างหน้า ก็คงลดไปอีก เพราะว่ามีกระเหย หรือการรบกวน. แต่อย่างไรก็ตามจะมีน้ำนี้เอาไว้ใช้ได้.

อันนี้เป็นเรื่องเหมือนนิทานตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบันคือเรื่องวีรสตรีแห่งชาติ. นี่ก็เป็นเรื่องที่เราต้องคิดถึง แม้เป็นส่วนเล็กน้อย. แต่ว่ามีส่วนอื่นที่จำเป็นจะต้องทำเหมือนกัน. ฉะนั้นตามที่นายก ฯ ได้กล่าวถึงทฤษฎีใหม่ ก็ทำเพื่อจุดประสงค์อย่างนี้เอง. เพราะว่าในประเทศไทย อย่างประเทศไทย น้ำจะมีมากเป็นระยะหนึ่งจนน้ำท่วม จนกระทั่งทำให้เดือดร้อน ทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารเสียไป ตายไป เน่าไป. และเมื่อเสร็จแล้ว หลังจากระบายน้ำออกไปด้วยความเหน็ดเหนื่อย และด้วยความสิ้นเปลืองก็แห้ง ไม่สามารถที่จะทำการเพาะปลูกใด ๆ เลยก็อดอยาก ยากจน.

ฉะนั้นจึงทำทฤษฎีใหม่เพื่อที่จะให้ประชาชนมีโอกาสทำเกษตรกรรมให้พอกิน. ถ้าน้ำมีพอดีในปีไหน ก็สามารที่จะประกอบการเกษตร หรือปลูกข้าวที่เรียกว่านาปีได้. ถ้าต่อไป ในหน้าแล้ง น้ำมีน้อย ก็สามารที่จะใช้น้ำ ที่กักไว้ในสระเก็บน้ำของแต่ละแปลงมาทำการเพาะปลูก แม้แต่ข้าวก็ยังปลูกได้. ไม่ต้องไปเบียดเบียน

ชลประทานระบบใหญ่ เพราะมีของตัวเอง. แต่ก็อาจจะปลูกผักหรือเลี้ยงปลา หรือทำอะไรอื่น ๆ ก็ได้. ทฤษฎีใหม่นี้ มีไว้สำหรับป้องกันความขาดแคลน ในยามปกติก็จะทำให้ร่ำรวยมากขึ้น. ในยามที่มีอุทกภัย ก็สามารถที่จะฟื้นตัวได้เร็ว โดยไม่ต้องให้ทางราชการไปช่วยมากเกินไป. ทำให้ประชาชนมีโอกาสพึ่งตนเองได้ดี. ฉะนั้นจึงได้สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่.

ความจริงทฤษฎีใหม่นี้ก็ได้ชี้แจงเมื่อปีที่แล้วอย่างละเอียด และในหนังสือเล่มนี้^(๕) ก็มีเรื่องทฤษฎีใหม่ ตั้งแต่ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ ขั้นที่ ๒ และขั้นที่ ๓. อันนี้เอาไว้ไปพิจารณาเมื่อได้รับทราบข้อความที่มีอยู่ในเล่มนี้ อันนี้เป็นเรื่องที่ควรจะติดตาม เพราะว่าการทำทฤษฎีใหม่นี้ไม่ใช่เป็นของที่ง่าย ๆ แล้วแต่ที่ แล้วแต่โอกาส และแล้วแต่งบประมาณ. เดียวนี้ประชาชนทราบถึงทฤษฎีใหม่นี้อย่างกว้างขวาง. และแต่ละคนก็อยากได้ ให้ทางราชการอุดหนุนแล้วช่วย. แต่มันไม่ใช่สิ่งที่ง่ายนัก บางแห่งขาดแล้วไม่มีน้ำ แม้จะมีฝน น้ำอยู่ไม่ได้ เพราะว่ามันรั่ว. หรือบางทีก็เป็นที่ที่รับน้ำไม่ได้. ทฤษฎีใหม่นี้จึงต้องมีที่ที่เหมาะสมด้วย. อย่างเช่นที่ได้ทำที่อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์.

ที่นั้นได้ทำ ๓ ปีมาแล้ว และได้ผลดีจนกระทั่งประชาชนอยากได้มากขึ้น. แต่เราทำไม่ค่อยได้ เพราะต้องคอยทำอ่างเก็บน้ำที่ใหญ่พอสมควร เพื่อป้องกันสระที่อยู่ในแปลงของราษฎร. อ่างเก็บน้ำนี้ก็สร้างเสร็จแล้ว. จุได้ถึง ๓ ล้าน ๕ แสนลูกบาศก์เมตร แต่ปีนี้ยังกักน้ำไว้ได้เพียง ๒ ล้าน ๕ แสนเพราะว่าเพิ่งเสร็จ. ปีหน้ามีหวังจะกักน้ำได้มากขึ้น เพราะทำระบบที่จะผันน้ำ มาจากอ่างเก็บน้ำ ซึ่งไม่มีที่ที่จะทำการเพาะปลูก จะผันมาที่อ่างเก็บน้ำนี้ได้ทำให้จุ ๓ ล้าน ๕ แสน. อาจจะขึ้นมาถึง ๔ ล้าน ๕ แสนก็ได้. จากอ่างเก็บน้ำนั้น ก็มาแจกจ่ายในพื้นที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่. ตามปกติ ถ้าทำในระบบปกติที่เคยทำ จะเลี้ยงที่ได้เพียง ๒,๕๐๐ ไร่ แต่ทำแบบนี้ คือตามทฤษฎีใหม่จะเลี้ยงได้ถึงหมื่น หรืออาจจะมากกว่าหมื่นไร่ด้วยซ้ำ. อย่างไรก็ตามการที่ปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่หรืออีกนัยหนึ่งปฏิบัติเพื่อหาหน้าให้แก่ราษฎรเป็นสิ่งที่ไม่ใช่่ง่าย ต้องช่วยกันทำ.

ปีที่แล้วได้บอกว่าจะมาพูดเสริม หรือพูดเพิ่มเติม ถ้าใครมีความประสงค์ที่จะอยากทราบ. แต่ก็ไม่ทราบว่าจะ

---

(๕) เล่มที่พิมพ์พระราชดำรัส เมื่อ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗

ผู้ใดอยากทราบอะไร. อ่านใจไม่ได้ว่าท่านมีคำถามอะไรแต่ว่าตะกี้ ท่านนายก ๆ บอกว่าข้าพเจ้าได้ไปดูถนน ดูว่า ถนนไหนควรจะทำอะไร. อันที่จริงเรื่องนี้ ตอบลำบาก เพราะว่าปีนี้ดูถนนไม่ได้ มีแต่หน้า ก็เลยดูถนนไม่ได้ ไม่ทราบว่าจะหาหน้าที่ ท่านทำอย่างไร ท่านได้แล่นรถไปก็ต้องผ่านน้ำไป อาจจะรู้ว่าถนนตรงไหนดีหรือไม่ดี แต่ว่าคนธรรมดา นั้นจะดูไม่ได้ เพราะว่าถนนมันถูกน้ำท่วม จึงแก้ปัญหาจางจางไม่ได้. แต่อย่างไรก็ตาม เราจะต้องปฏิบัติ. และถ้ามีคำถามใดในสมองของท่าน ก็นี้กว่าคงจะมีคำตอบ.

อนึ่งที่พูดปีที่แล้ว มีส่วนหนึ่งเป็นการโฆษณา ปีที่แล้วโฆษณาเรื่องหนังสือที่ได้เขียน และออกมาขาย. ก็ได้ผลดีเพราะว่า ขายได้จำนวนหลายหมื่นเล่ม. ปีนี้ท่านคงนึกว่าจะต้องโฆษณาต่อ ที่จริงก็อยากจะโฆษณาต่อ เหมือนกัน แต่เดี๋ยวถูกท้าวว่าเพือท้าวเมื่อมาพูดกับท่าน ก็ถือโอกาสโฆษณา. ที่จริงมีที่จะโฆษณา แต่อาจจะยัง ๆ ไว้ก่อนดีกว่า เพราะว่าถ้าโฆษณา เดียวถูกกล่าวท้าวว่าหาเงินเรื่อย. ไม่ใช่ เรามีโครงการที่กำลังทำอยู่ ก็น่าสนใจ เหมือนกัน. แต่สำหรับเรื่องนี้ ความจริงไม่ต้องโฆษณา เพราะว่าเหตุการณ์มันได้เกิดขึ้นแล้ว และมีการโฆษณามา แล้ว.

หันมาอีกเรื่องหนึ่งคือตลอดปีที่ผ่านมา ที่จริงบอกได้ว่าเป็นปีที่ค่อนข้างจะหนักค่อนข้างจะเดือดร้อน. เดือดร้อนเอาจริง ๆ คือว่า เดือดร้อนจนกระทั่งทำอะไรไม่ค่อยได้ เพราะว่าที่ท่านมานั่งอยู่ที่นี้เป็นพื้นที่ที่เกิดเรื่อง. เรื่องมีอยู่ว่าเรากำลังเดินออกกำลังอยู่รอบ ๆ แถว ๆ นี้ ที่ท่านนั่งอยู่ตรงนี้.^(๖) เราก็ดูรอบ แต่ท่านทั้งหลายไม่อยู่. เดินไปเดินมา รู้สึกมันอึดอัดเข้าทุกที คนถ้าเห็นก็คงบอกว่าหน้าซีด ก็คงซีด เดินไปเดินมา เอ๊ะ! เดินไม่ไหวแล้ว. ก็เข้าไปนั่งอยู่ในห้องข้างหลังนี้. หมอก็วัดความดันโลหิต มันก็ขึ้นไปสูงและไม่ยอมลง. ทำไปทำมา ก็ปรากฏว่าเลือดไม่เดิน. เมื่อเลือดไม่เดิน ผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์อย่างนี้ ก็คงทราบว่ามันเดือดร้อนแค่ไหน. แต่ในที่สุดก็ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ ซึ่งแต่ก่อนก็ไม่เคยนึกว่าจะเป็น แต่ก็เป็น ก็เลยต้องเข้าโรงพยาบาล.^(๗)

---

(๖) วันจันทร์ ที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เวลา ๑๙ นาฬิกา ๓๐ นาที

(๗) วันศุกร์ ที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ ที่โรงพยาบาลศิริราช

ในเวลานั้นสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ท่านก็อยู่โรงพยาบาล เพราะว่าทรงมีปัญหาเรื่อง พระสุขภาพ. ก็เข้าไปเฝ้า. ตอนแรกนั้นไปเฝ้าไม่ไหว ไม่รู้เรื่อง. เมื่อทราบว่าจะต้องทำปฏิบัติการของแพทย์ แพทย์ ก็นำกระดาษขึ้นหนึ่งมา อ่านก็ไม่ค่อยทราบว่าเป็นอะไร แต่ใจความมีว่า ให้อนุญาตให้ปฏิบัติการ แล้วให้ลงชื่อ. แต่หมอไม่ได้บอกให้ลงชื่อ เลยไม่ได้ลง. เมื่อไม่ได้ลงชื่อ เขาก็จะทำไม่ได้. เขาก็ไปถวายสมเด็จพระ ฯ ท่าน. สมเด็จพระ ฯ ท่านไม่ทรงสบายอยู่แล้ว แต่ว่าท่านก็ลงพระนามยินยอมให้แพทย์ปฏิบัติการ. เป็นอันว่าแพทย์ก็ปฏิบัติการ.

เมื่อปฏิบัติการเสร็จแล้ว และรู้ตัวขึ้นมาแล้ว โอ๊ย! สบาย. สบายขึ้นมาก หายใจออก ตาก็สว่าง. เมื่อเป็น เช่นนั้นแล้ว สมเด็จพระบรมราชชนนี ก็ให้นายแพทย์ประจำพระองค์เข็นรถของท่านเข้ามา และท่านก็ยิ้ม. แล้ว เข้ามาบอกว่า “เอ้อ! ดีใจ ดีใจว่าแข็งแรงดีแล้ว.” หลังจากนั้นก็ได้พักผ่อนในโรงพยาบาลอีกระยะหนึ่ง จนกระทั่ง แพทย์เห็นว่า ควรจะกลับบ้านได้. ก็ได้ทูลถามสมเด็จพระบรมราชชนนี ว่า ท่านเองจะเสด็จกลับเมื่อไหร่. ท่านบอกว่า “โอ๊ะ! หมอบอกว่าจะกลับเมื่อไหร่ก็ได้แล้ว แต่ค่อย ค่อยออกไปพร้อมกัน.” ท่านบอกว่า “แม่-ลูกจะได้ออกพร้อม กัน. เอ้อ! ดี.” ในที่สุดก็ออกจากโรงพยาบาล.^(๘) ไปส่งเสด็จที่วังสระปทุมก่อน แล้วกลับมาที่นี้^(๙) กลับมาพักผ่อน ระยะหนึ่ง.

ระยะเวลาที่ไม่ค่อยได้ไปเฝ้า เพราะยังเพลียอยู่ แต่ก็สบายขึ้นมาก. มาตอนหนึ่งหมอบอกมาทางโทรศัพท์ ว่า สมเด็จพระ ฯ ท่าน พระอาการไม่ดี ก็รีบไปเฝ้า. ไปเฝ้าแล้วก็เห็นว่าพระอาการดีขึ้นบ้าง. ท่านลืมนพระเนตรขึ้น. ท่าน เห็น “เออะ! กลับบ้านไปเสียที่มาอยู่นานแล้ว.” ก็กลับบ้าน. แต่วันรุ่งขึ้นหมอบอกว่าไม่ดี ต้องเข้าโรงพยาบาล. ก็ ให้ท่านไปโรงพยาบาล^(๑๐) และไปเฝ้าที่โรงพยาบาล. หลังจากนั้นก็ไปเฝ้าที่โรงพยาบาลเกือบทุกวัน และพระอาการ ก็ไม่ค่อยดีขึ้น. ในที่สุด พระอาการไม่ดีขึ้น หมอดทหนทางที่จะถวายเยียวยา. หมอเขาทำเต็มที่ ก็เยียวยาอะไรไม่ได้

---

(๘) วันอาทิตย์ ที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

(๙) พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

(๑๐) วันศุกร์ ที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๘

จนสวรรคต. แต่ว่าเมื่อสวรรคตก็ดีใจอยู่อย่างว่า ลูกของท่านทั้งสองก็อยู่ด้วย จับพระหัตถ์อยู่ และหลานที่ท่านรักที่สุด - เพราะว่าท่านเลี้ยงมา แล้วหลานนั้นก็เลี้ยงท่าน - ก็มาจับพระหัตถ์ด้วย. ก็สามคน. ท่านก็สวรรคตอย่างสงบ.^(๑๑)

เป็นอันว่าปีนี้มีเหตุการณ์ไม่ดี หรือหนักอยู่มากอยู่. แต่ว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ท่านเคยรับสั่งนานมาแล้วอย่างน้อยสิบปี รับสั่งว่า “แม่เนี่ยะ เกิดมานานแล้ว ก็แก่มากแล้ว.” ตอนนั้นแก่มากคือ ๘๐ กว่า. ก็นับว่าแก่. แต่ทูลว่า “แก่อย่างนี้ดี ยิ่งแก่ยิ่งดี เพราะว่าลูกหลานเนี่ยะ ถ้าพ่อหรือแม่แก่ ก็เป็นกำลังใจสำหรับลูกหลาน ว่าเรามีแม่ที่อายุยืนเราก็คงอายุยืนเหมือนกัน. มีแม่ที่แข็งแรง เราก็คงแข็งแรงเหมือนกัน.” ก็เลยทูลว่า แม่ต้องรักษาตัว. ทูลว่าแม่ต้องสวย. เพราะตอนนั้นสวยนิดเดียว ก็บอกว่าอึมแล้ว. ท่านก็ยอมลงทุกที หมดแรง ไม่ทิว. แล้วก็รับสั่งว่า “แก่แล้วจะอยู่ทำไม.” ก็ทูลว่า “อยู่สิเป็นประโยชน์ เป็นกำลังใจสำหรับลูกหลาน.” และนอกจากนี้ท่านรับสั่งว่า “เวลาไปที่เขื่อนหรือที่ไหน ทำให้คนเขาเดือดร้อน ต้องมาเฝ้า.” เลยทูลว่า “ขอรับรองว่าเจ้าหน้าที่เขายินดี ทรงเป็นกำลังใจให้เขา.” เขาถึงเรียกท่านว่า “สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ” ในที่สุดทรงฟัง แล้วเริ่มสวย ก็แข็งแรงขึ้น.

ทรงแข็งแรงขึ้นเป็นลำดับจนถึงคราวที่ประชวรเมื่อ ๔ ปีที่แล้ว ต้องเสด็จประทับโรงพยาบาล. ก็ไปเฝ้าเกือบทุกวัน. เมื่อ ๔ ปีก่อนกำลังสร้างอนุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย.^(๑๒) วันหนึ่ง ทำพิธีวางศิลาฤกษ์ เสร็จแล้วก็รีบวิ่งรถ ไปเฝ้าที่โรงพยาบาลศิริราช. ก็พอดีทันเวลาสวย. ท่านรับสั่งว่า “อ้อ! ตะกั่วอยู่ที่โน่น มาแล้วหรือ.” ก็บอกว่ามาแล้ว. ก็ถวายให้สวย. สวย ก็ทรงแข็งแรงขึ้น. จนกระทั่งอยู่อีก ๔ ปี. เป็นกำไรที่ได้. ท่านเข้าพระทัยแล้วว่า ยิ่งแก่ยิ่งดี. สำหรับแม่หรือใคร ๆ ที่เรานับถือ เรารัก ถ้าผู้นั้นอายุมาก และโดยเฉพาะอย่างท่าน ถ้าท่านทรงแข็งแรง ท่านรับสั่งรู้เรื่อง ทำงานอะไร ๆ ได้ ก็มีประโยชน์. ท่านทรงมีประโยชน์. เมื่อสวรรคต ก็ทำตามที่ท่านรับสั่งไว้ว่า “แม่แก่แล้ว จะตายเมื่อไหร่ก็ได้. ตายแล้ว ห้ามร้องไห้. ไม่ให้ร้องไห้ เพราะเป็นของธรรมดา. คนเราก็ต้องตาย.”

---

(๑๑) วันอังคาร ที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เวลา ๒๑ นาฬิกา ๑๗ นาที

(๑๒) ที่อยุธยา

แต่ว่าตอนหลังนี้ ที่เห็นท่านทรุดลง ทรุดลง ก็รู้สึกว่าคุณจะอยู่ไม่ได้ แต่ก็ไม่อยากให้ท่านสิ้น. อย่างไรก็ตามเมื่อสิ้นก็เป็นของธรรมดา ที่เราอาลัย. เป็นของธรรมดาเหมือนกัน.

ฉะนั้นเมื่อท่านสิ้นแล้ว และได้เห็นความรัก ความนับถือ ที่คนทั้งชาติมีต่อท่านก็ปลื้มใจ. ปลื้มใจว่ามีแม่ที่คนรัก ที่ถือว่าท่านเป็นสมเด็จพระเจ้า. ซึ่งก็แปลกดีเหมือนกัน. ถ้าใครต่อใครเรียกว่า “สมเด็จพระเจ้า” คนที่เรียกสมเด็จเจ้าก็เป็นหลาน ๆ ของเรา เป็นหลานเพราะว่าท่านเป็นแม่. แล้วท่านเป็นย่าของคนทั่ว ๆ ไป และเป็นสมเด็จเจ้าของลูก ๆ ที่อยู่ข้างหลังนี้. ฉะนั้นเราก็เป็นญาติกันทั้งหมดแล้ว. แต่อย่างไรก็ตามทุกคนก็รู้สึกว่าคุณมีความอาลัย และทำให้ประชาชนทั้งชาติได้มีโอกาสแสดงความอาลัย.

เป็นประโยชน์ จะว่าครั้งสุดท้ายของท่าน ที่จริงไม่ใช่ครั้งสุดท้าย ท่านยังเป็นประโยชน์ต่อไปชั่วกาลนิรันดร์. ที่ว่าเป็นประโยชน์ เพราะว่าชาวต่างประเทศทุกชาติ ทุกภาษา เมื่อมาเห็นว่าเมืองไทยมีเหตุการณ์เช่นนี้แบบนี้ และการแสดงคารวะบุคคลที่ควรคารวะ ต่างประเทศแม้จะไม่ชอบเมืองไทย เขาก็ต้องชอบ. เขาจะต้องบอกว่า เมืองไทยนี้มีอะไรแปลก และเมืองไทยก็แปลกจริง ๆ ที่มีสภาพอย่างนี้. ฉะนั้นถึงว่าท่านที่มานั่งอยู่ที่นี่ มีคนหน้าเก่าบ้างหน้าใหม่บ้าง แต่ก็มานั่งอย่างมีจิตใจ อย่างที่เคยพูดเมื่อปีที่แล้ว เมื่อ ๒ ปี เมื่อ ๓ ปี เมื่อ ๔ ปี ที่แล้ว คือคนไทยมีความรู้สึกที่แตกต่างกับหลายประเทศ.

มาตอนนี้ก็ขอเท้าความไปถึงปีที่แล้ว. อย่างหนึ่งที่พูด คือการโฆษณาหนังสือ. ได้บอกว่าสถานการณ์ในประเทศนั้นไม่ดี และที่ต้องโฆษณา เพราะว่า ถ้าประเทศนั้นเขาปรองดองกัน เขามีสันติภาพ เขาสงบ หนังสือเล่มนี้จะไม่ค่อยน่าสนุกเลย หนังสือเล่มนี้จะขายไม่ออก. เราก็ใจร้ายนิดหน่อย โดยที่บอกว่าหนังสือเล่มนี้จะขายได้ดี เพราะเขาดีกัน ถึงแปลเป็นภาษาไทย. อยากให้คนไทยเห็นว่า ถ้าเราทำดี ๆ เราจะไม่เป็นเหมือนเขา. จะต้องย้าคำว่า “ไม่” เพราะเดี๋ยวบอกว่าไม่ได้ ใช้คำว่า “ไม่.” เราจะ “ไม่” เป็นอย่างเขา. เรายังไม่เป็นอย่างเขา เพราะเหตุว่าเราไม่เหมือนเขา. คนที่มีความคิดแตกต่างกันก็มี เถียงกันก็มี จนหน้าดำหน้าแดงก็มี. แต่ในที่สุดก็เป็นคนไทยด้วยกัน ถ้าถึงเวลาที่จะป้องกันประเทศ หรือถึงเวลาที่จะช่วยสงเคราะห์ประชาชนที่ประกอบขึ้นมาเป็นประเทศ เราก็ช่วยกันทำ.

ประเทศที่เป็นวัตถุแห่งหนังสือเล่มนั้น เดียวนี้ก็ดูจะดีขึ้น เพราะว่าเขามีการตกลงว่าจะให้มีความสงบ. ประเทศต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ประเทศในยุโรป ในอเมริกา เขาก็บอกว่าเดี๋ยวนี้ตกลงกันแล้ว จะมีความสงบ. ใต้ตกลง ณะตกลง. แต่ข้อตกลงนั้นยังไม่ปฏิบัติ. ความสงบมีอยู่แต่ในข้อตกลง. แต่ก็ยังไม่สงบ และอีกนานกว่าจะสงบ. อันนี้ ไม่ใช่แข่ง เขาทำเอง เป็นเรื่องของเขา. ฉะนั้นหนังสือเล่มนี้ ถ้าใครยังไม่ได้ซื้อก็ควรจะซื้ออย่าไม่พ้นสมัย. ปีที่แล้ว บอกให้อ่านหนังสือเล่มนี้ เพราะว่าเมืองบิฮัส ที่จริงบิฮัสนี่ไม่มีใครรู้จัก. เชื่อว่าก่อนที่ได้พูดเมื่อปีที่แล้ว จะมีซัก ๑ เปอร์เซนต์ หรือครึ่งเปอร์เซนต์ที่รู้ว่าบิฮัสอยู่ที่ไหน.

เมื่อซื้อหนังสือแล้ว ก็ดูชื่อว่าบิฮัสอยู่ที่ไหนได้. เปิดวิหุ - โทรทัศน์ ชาวมาจากต่างประเทศ โผล่ขึ้นมา แล้ว ชื่อ บิฮัส. “โอ๊ะ! นี่เองที่อยู่ในหนังสือของพระเจ้าอยู่หัวอันนี้เองบิฮัส. โอ๊ย! ตีกัน โจมตีกัน.” ก็หมายความว่า เราก็จิร้าย ตีใจที่เขาโจมตีเมืองบิฮัส เพราะจะได้แสดงให้เห็นว่าหนังสือนี้ศักดิ์สิทธิ์ หนังสือนี้ตรงกับความจริง ว่า เขาโจมตีกันที่บิฮัส. เลยทำให้ท่านผู้อ่านรู้สึกสนุก ว่าอยู่ในเหตุการณ์. ทำให้สำนึกว่าเมืองไทยนี้ไม่มี “บิฮัส” ยังไม่มีและจะไม่มี “บิฮัส”. อาจจะมีอย่างอื่น แต่ไม่มีบิฮัส. ฉะนั้นที่บอกว่าไม่โฆษณา ก็ต้องโฆษณาต่อ เพราะว่า เป็นความผิดของเขาเอง ความผิดของเมืองที่เขาตีกัน. เราอย่าให้เป็นเมืองที่เขาจะรู้จักเพราะตีกัน.

ที่จะโฆษณาต่อไปอาจจะไม่จำเป็นที่จะโฆษณา. เมืองไทยนี้วิเศษจริง ๆ แต่ก็มีเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น. น้ำท่วมนี้ รู้สึกเดือดร้อนกันมาก และไม่ใช่เฉพาะกรุงเทพ ฯ และปริมณฑลที่เดือดร้อน มีตั้งแต่ภาคเหนือลงมาถึง ภาคใต้ ภาคอีสานก็มี. แต่ว่าที่เดือดร้อนที่สุด เพราะอยู่ใกล้ที่นั้งของเรา ที่เรานั่งอยู่เดี๋ยวนี้ ก็คือกรุงเทพ ฯ. เดือดร้อน แต่เรื่องมันไม่มากนัก เพราะมีสิ่งที่จะช่วย.

เมื่อน้ำท่วมอยู่ จวนจะแห้งแล้ว ทางกรมอุตุนิยม ฯ โดยนายสมิทธิธรรมสรโรช^(๑๓) ได้ส่งพยากรณ์อากาศ มาให้ และเขียนไว้เป็นโน้ต บอกว่า “กรมอุตุนิยม ฯ ถวายเกี่ยวกับการพยากรณ์อากาศ และเกี่ยวกับการพยากรณ์ การเคลื่อนไหวของพายุ”. เปิดดู เขาบอกว่า “ถวาย” ต่อด้วย “เพื่อทรงพิจารณา”. หมายความว่า กรมอุตุนิยม ฯ

---

(๑๓) อธิบดีกรมอุตุนิยมวิทยา

มาใช้เรา เป็นผู้พยากรณ์. ก็เป็นเกียรติ. เขาเขียนว่า “เพื่อทรงพิจารณา”. ดูแล้วก็หนักใจอยู่ เพราะว่าดูในแผนที่อากาศ พายุแอนเจลล่า อ้วนจ้ำม่ำ อ้วนเหมือน “แอนเจลล่า” ในการ์ตูน. ไม่ทราบว่ามันทั้งหลาย เคยเห็นหรือเปล่า แอนเจลล่าที่เป็นอริกับ “ปีอบอาย” คือในการ์ตูน “ปีอบอาย” มี “แอนเจลล่า” ตัวอ้วนเบ้อเร่อ เป็นอริของปีอบอาย. นี่ละกำลังมาเป็นอริกับเรา.

คุณสมทิทก็บอกว่า “แอนเจลล่า” นี่เป็นซูเปอร์ไต้ฝุ่น น่ากลัว คร่าชีวิตในฟิลิปปินส์ ดูเหมือนเป็นพันกว่า. ผ่านมาแล้ว มาในทะเลจีนใต้. ตามธรรมดาเวลาพายุผ่านฟิลิปปินส์มาแล้วต้องพอมลง แต่ “คุณแอนเจลล่า” นี่อ้วนขึ้น เป็นซูเปอร์ไต้ฝุ่น. เราก็ไม่รู้จะทำอย่างไร. ได้รับพยากรณ์อากาศนั้น ตอนบ่าย ก็บ่ายแก่ ๆ. มาดู เอ๊ย! เราจะทำอย่างไร. ก็ดู มาถึงประมาณตีหนึ่งแล้ว ก็รู้สึกว่าจะต้องใช้ “ไอที” (IT) หน่อยใช้ “Information Technology”. เราก็ใช้ “Information Technology”. เอ๊ย! รู้สึกว่า “แอนเจลล่า” จะแพ้ง. จะต้องบอก ต้องเผยให้ทราบว่า แพ้ง “นางมณีเมขลา”. ท่านทั้งหลายก็คงเข้าใจ คงรู้จัก “นางมณีเมขลา” พอสมควรแล้ว ก็เลยบอกไปตอนตีหนึ่งว่า “ให้บอกกรมอุตุนิยม ๙ ว่า พຽ່ງนี้ - จะหมายถึงพຽ່ງนี้แบบไทยหรือพຽ່ງนี้แบบฝรั่งก็ไม่ทราบ - แต่ว่าพຽ່ງนี้จะกลายเป็นดีเปรสชั่น. จากซูเปอร์ไต้ฝุ่นนี้ จะกลายเป็นดีเปรสชั่น และต่อไปอีกสองวัน จะเป็นหย่อมความกดอากาศต่ำ ที่จะอยู่แถว ๆ ไทหล่า หรือเข้าไปเมืองจีน.” ก็ตอบข้อพิจารณาอย่างนี้.

วันรุ่งขึ้นก็ไอที (IT) ต่อไป. เอ๊ย! ดินะ ที่เราพูดนั้นนะ นับว่าถูกต้องพอสมควร. แต่ว่าทางวิทยุ พวก ซี เอ็น เอ็น (CNN) พวก บี บี ซี (BBC) เขาก็ยังบอกว่าเป็นไต้ฝุ่น. วันรุ่งขึ้น ก็เป็นไต้ฝุ่น. วันต่อไปก็เป็นซีเวียร์ทรอปิคอลสตอร์ม (Severe Tropical Storm) เป็นพายุโซนร้อนที่รุนแรง. แต่ดูไม่รุนแรง เราก็ยืนยันว่าเมืองไทยไม่เป็นอะไร. แล้วในที่สุดท่านทั้งหลายเจอ “แอนเจลล่า” ที่ไหน? ก็คงไม่ได้เจอ. บิน เดินทางไปที่ไหนที่หึ่ก็ไม่ได้เจอ “คุณแอนเจลล่า” เลย. “คุณแอนเจลล่า” ไม่เข้า. แต่คุณสมทิท ๙ บอกว่าเข้า. ขอโทษคุณสมทิท คุณสมทิท วันก่อนนี้มาพบ แล้วถามว่าทำอย่างไร. ก็เลยบอกว่ามีให้ “นางมณีเมขลา” ไปเจรจา ก็ได้ผลดี. ถ้ามาแบบที่เคยมา เพราะเคยมีไต้ฝุ่นใหญ่ทะลุเข้าเวียดนามมา แล้วเข้ามาในเมืองไทย ผ่านแถวมุกดาหาร หรือ แถวอุบล ถ้าเข้ามาน่าจะพัง พังจริง ๆ. แต่คราวนี้ไม่เป็นอะไร.

ตอนนี้จะโฆษณา “มณีเมขลา”. “สำนักงานมณีเมขลา” นี้ ท่านทราบแล้วว่า ได้แถลงอาการพระประจวร. ก็คงนึกว่าสำนักงานนี้เป็นอะไรแน่. เป็นสำนักงานอุตุนิยม ๖ มีฐานที่ตั้งอยู่ที่เขาพระสุเมรุ. ก็ถามว่าเขาพระสุเมรุ อยู่ที่ไหน. ก็มีแผนที่ให้ ในหนังสือเล่มนี้มี “สำนักงานมณีเมขลา” และเขาพระสุเมรุอยู่ที่นี่เป็นที่ตั้งของ “สำนักงานมณีเมขลา”. แต่ที่จริง “สำนักงานมณีเมขลา” นี้ เป็นส่วนหนึ่งของ “สำนักงาน ฝล.” ท่านคงยังไม่เคย ทราบว่า “สำนักงาน ฝล.” นี้คืออะไร. “สำนักงาน ฝล.” คือนี้^(๑๔) นี้เป็นเครื่องหมายของ “สำนักงาน ฝล.” ท่าน อาจจะไม่เห็นไม่ชัด. “สำนักงานมณีเมขลา” เป็นส่วนหนึ่งของ “สำนักงาน ฝล.”

แต่ที่สำคัญที่สุดคือ “นางมณีเมขลา” นี้เป็นตัวละครสำคัญในหนังสือเล่มใหม่. เริ่มโฆษณาอีกแล้ว. หนังสือเล่มใหม่ที่จะออกในโอกาส ๕๐ ปี กาญจนภิเษก เป็นหนังสือที่กำลังทำ หวังว่าจะทำเสร็จทันสำหรับ ฉลอง. คือว่าหนังสือเล่มนี้ไม่เหมือนหนังสือ “ติโต” หรือหนังสือ “นายอินทร์ ๖”. หนังสือ “นายอินทร์ ๖” นั้น ค่อนข้างจะดุเดือดในทางราชการลับ. หนังสือ “ติโต” เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับสงครามเหมือนกันเกี่ยวข้องกับการ ต่อสู้. แต่หนังสือใหม่นี้ยังไม่บอกชื่อ มีบางคนเขาบอกว่าควรจะโฆษณาแต่รู้สึกไม่จำเป็นที่จะโฆษณา เพราะว่าเป็น หนังสือที่น่าดูมาก เอาไว้ดูเอง. ในหนังสือนี้ “นางมณีเมขลา” เป็น จะว่าเป็นนางเอกก็ไม่ใช่ ไม่ใช่ แต่ว่าเป็น ตัวสำคัญ.

ในรูปนี้^(๑๕) ก็เห็นว่า มีเรือที่แล่นในมหาสมุทรอินเดีย. แล้วนี่เป็นเส้นที่เกี่ยวข้องกับลม เป็นเรื่อง อุตุนิยม ๖ และตรงนี้ก็มีความของวัน. อันนี้เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๗ ที่ตอนนั้น แห้งแล้ง เขาบอกว่าจะเล่นสงกรานต์ไม่ได้ เพราะไม่มีน้ำ. แต่ว่าไปติดต่อ “นางมณีเมขลา”. “นางมณีเมขลา” ก็ บันดาลให้มีฝน. และนี่เป็นแผนที่ของคุณสมิทธเอง เป็นอย่างนี้จริง ๆ คุณสมิทธจะต้องรับรอง ว่าแผนที่นี้ไม่ผิด ถูกต้อง สำหรับวันที่ ๑๕. และดวงนี้ก็ดวงของวันที่ ๑๕ เมษายน ๖. อันนี้เป็นปี ๒๕๓๗ แต่ว่าในเรื่องนั้น ไม่ใช่ ปี ๒๕๓๗ ไม่ทราบว่าเป็นอะไร แต่ก็เป็นในระยะเดียวกัน. “นางมณีเมขลา” ก็เป็นตัวสำคัญ ในเรื่องของทะเล

---

(๑๔) ทรงชี้เครื่องหมายที่กระเป่าฉลองพระองค์

(๑๕) ในหนังสือพระราชดำรัส พ.ศ. ๒๕๓๗

มหาสมุทรอินเดีย ทะเลอันดามันและประเทศไทย ซึ่งเขาเรียกว่า “สุวรรณภูมิ”.

ตอนนี้ก็พูดเรื่องเมืองไทยถูกน้ำท่วม แต่ถ้าหากว่าไม่มีสิ่งที่ดี ที่ช่วย ที่ป้องกันบ้านนี้ คงยังจมน้ำอยู่ เพราะว่าพายุกอย่าง คุณ “แอนเจลล่า” นี้ก็ต้องเข้ามา. ตอนนี้ที่จริงอยากจะพูดสักหน่อยในเรื่องนี้ แต่พูดมานานแล้ว เกือบทุกวันที่ “สภากาแฟ” “สภากาแฟ” นี้ท่านทั้งหลายอาจจะไม่เข้าใจว่าเป็นอะไร. คือในเขตพระบรมมหาราชวังมีที่ชื่อ “ราชกรัณยสภา” ที่นั่นนะเป็นที่ประชุมของคณะองคมนตรี. บางที เวลาไปเฝ้า ฯ สมเด็จพระที่นั่งดุสิตแล้ว ก็ลงมาพบคนที่ “ราชกรัณยสภา”. แต่ลงท้ายก็ลงมาแล้วก็ผ่านข้าง “ราชกรัณยสภา” แล้วมีผู้ที่ยืนอยู่ที่นั่น ก็มาคุยกับเขา เกี่ยวข้องกับเรื่องน้ำท่วม. ฝ่ายพวกโทรทัศน์เขาก็สนใจ เขาก็เลยมาดักดูว่าพูดอะไร และดักถ่ายโทรทัศน์. จึงบอกว่า นี่มาพูดที่ “สภากาแฟ”. เป็น “สภากาแฟ” เพราะว่าพูดอย่างชาวบ้านมิได้พูดแบบในสภา วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นเรื่องเป็นราว แล้วก็ก็เป็นสมาชิก ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติทั้งหลาย อะไรอย่างนั้น แล้วบางที่ท่านประธานสภาที่ต้องทุบโต๊ะบอกว่าหยุดเสียที. ของเราไม่มีประธานสภา เป็น “สภากาแฟ” แล้วเป็น “สภากาแฟ” ที่ไม่มีกาแฟด้วย เพราะว่ากาแฟนี่มันเขาหิวใจ เขาเลยไม่ให้กินกาแฟ แม้แต่กาแฟที่ไม่มีกาแฟก็ไม่ให้. แต่ก็มาคุยเรื่องน้ำท่วม.

ตอนนี้ในที่นี่ ท่านนายก ฯ ในฐานะรัฐมนตรีมหาดไทยได้นำผู้ว่าราชการจังหวัดมาที่นี่. ทั่วประเทศมีผู้ว่าราชการจังหวัด ๗๕ ท่าน ไม่ทราบว่ามีมากันทุกคนหรือเปล่า. แต่นึกอยากจะให้ท่านขึ้นมาชี้แจง. อันนี้ไม่ใช่ “สภากาแฟ” แล้ว. เพราะว่าท่านนายก ฯ มาพูดถึง “โครงการแก้มลิง”. พูดอย่างนี้บางคนอาจจะไม่ค่อยเข้าใจว่าเรียกว่า “แก้มลิง” ทำไม. เคยพูดแล้วว่าแก้มลิงคืออะไร แต่ก็คงยังไม่ซาบซึ้งกัน. เป็นโครงการ “แก้มลิง” เพราะ “นางมณีเมขลา” เป็นส่วนหนึ่ง “ของสำนักงาน ฝล.” “สำนักงาน ฝล.” นี่คืออะไร. เป็นการเปิดเผยเป็นทางการเป็นครั้งแรกเดี๋ยวนี้ ณ บัดนี้ นอกเวลาราชการว่า “ฝล.” นี่แปลว่า “สำนักงานฝลึง”. นี่เครื่องหมาย “สำนักงานฝลึง” “ฝล.”^(๑๖) ตรงนี้ก็คือศาลพระกาฬ. ลิงที่อยู่ข้างล่างนี้เป็นลิงจำพวกที่ไม่กินกล้วย. คือว่ากินกล้วยแต่ไม่เก็บ

---

(๑๖) ทรงชี้เครื่องหมายที่กระเป๋าลองพระองค์

ไว้ในแก้มลิง. เพราะว่าตามปกติเวลาเราให้กล้วยกับลิง ลิงจะเคี้ยว เคี้ยว เคี้ยว แล้วเก็บไว้ในแก้มลิง. แต่ฝูงลิงที่ลพบุรี ท่านผู้ว่า ฯ ลพบุรีคงทราบว่าจะไม่รับประทานกล้วย เพราะฝูงลิงที่ลพบุรีนั้นเขารับประทานแต่โต๊ะจีน.

แต่อย่างไรก็ตามนิสัยของลิงก็ยังคงเป็นลิง. เพราะว่า เราจำได้เมื่ออายุ ๕ ขวบมีลิง เอากล้วยไปให้. มันก็เคี้ยว เคี้ยว เคี้ยว แล้วใส่ในแก้มลิง. ตกลง “โครงการแก้มลิง” นี้มีที่ก่อกำเนิดเมื่อเราอายุ ๕ ขวบ. เมื่ออายุ ๕ ขวบก็นี่เป็นเวลา ๖๓ ปีมาแล้ว. ลิงสมัยโน้น ลิงโบราณเขาก็มีแก้มลิงแล้ว. เขาเคี้ยวแล้ว เอาเข้าไปเก็บในแก้ม. น้ำท่วมลงมา ถ้าไม่ทำ “โครงการแก้มลิง” น้ำท่วมนี้จะเประอะไปหมด อย่างที่เประอะปีนี้ เประอะไปทั่วภาคกลาง. จะต้องทำ “แก้มลิง” เพื่อที่จะเอาน้ำนี้ไปเก็บไว้ เวลาน้ำทะเลขึ้นไม่สามารถที่จะระบายออก. เมื่อไม่สามารถระบายออก น้ำทะเลก็ขึ้นมา ดันขึ้นไปตามแม่น้ำขึ้นไปเกือบถึงอยุธยา ทำให้น้ำลดลงไปไม่ได้. แล้วเวลาน้ำทะเลลง น้ำที่เอ่อขึ้นมานั้นก็ไม่สามารถที่จะกลับเข้าไปในแม่น้ำเจ้าพระยา ก็ท่วมต่อไป. จึงต้องมีแก้มลิง เราพยายามที่จะเอาน้ำออกมาเมื่อมีโอกาส. เอาลงมาเหมือนโครงการที่ได้กล่าวถึงเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ที่บอกให้ทำที่เก็บน้ำทางฝั่งตะวันออก. ในที่สุดก็สำเร็จพอสมควร. เพราะว่าภายในไม่กี่วัน น้ำที่อำเภอลาดกระบังก็ลดลง.

ที่ลาดกระบังนั้น ท่านผู้ว่า ฯ พระนคร^(๑๗) ไปแล้วน้ำขึ้นมาถึงเอว. นำสงสารท่าน เพราะว่าท่านไปยืนอยู่ข้างบึงน้ำ. ยืนที่นั่นพูดทวาทะ โวกเวก จำไม่ได้ว่าท่านพูดอะไร. และบึงน้ำก็บวม บวมขึ้นไป แล้วพ่นลงไป. แล้วหารู้ไม่ว่าน้ำนั้นสูบน้ำมาจากถนนแล้วพ่นลงไปคลอง แล้วจากคลอง ก็กลับมาบนถนน. ท่านก็คงเห็น แต่ท่านไม่กล้าพูด ไม่กล้าพูดว่าน้ำที่สูบน้ำนั้นกลับมา. หรือท่านไม่ทราบเพราะเจ้าหน้าที่เขาบอกว่าท่านยืนตรงนี้จะได้รูปสวย ๆ มีบึงน้ำ. น้ำก็พ่นออกมา แต่แท้จริงน้ำที่พ่นออกมา ไปไหน? ก็กลับมา กลับมาท่วมท่านเอง. ทมุนเวียนไปเรียกว่าเวียนเทียนกลับไปกลับมา. ฉะนั้นอย่างนี้ ก็ไม่ใช่วิธีที่ควรทำ. สูบน้ำต้องมีประโยชน์ เพราะต้องสิ้นเปลืองพลังงาน เครื่องสูบน้ำนั้นไม่ทราบว่า ใช้พลังงานอะไร คงไม่ใช่ไฟฟ้า คงดีเซล. สูบน้ำดีเซลจะเสียน้ำมันไปเท่าไร. แล้วน้ำมันที่เสียไปนั้น เวลาเผา น้ำมันไป มันก็เกิดเป็น “ปฏิกิริยาเรือนกระจก” เป็นมลภาวะ. แล้วน้ำนั้นก็

---

(๑๗) ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงศ์ ณ อยุธยา

ไม่ไปไหน ก็อยู่แถวนั้น. ฉะนั้นเราจึงต้องทำ “แก้มลิง” เพื่อที่จะให้น้ำของลาดกระบังนั้นลงมาคอยอยู่ที่ “แก้มลิง” แล้วสูบออกทะเล. จึงทำและรู้สึกว่าจะสำเร็จ เพราะภายในไม่กี่วัน เมื่อเริ่มปฏิบัติได้แล้ว น้ำที่ลาดกระบังก็ลดลงไป. ถนนโผล่ขึ้นมา. ถนนที่ท่านอยากจะทำก็ทำให้การจราจรไปได้ตรึงก็เล่นได้. ก็มองเห็นว่าถนนนั้นทั้งหมด ต้องซ่อม.

แต่ว่าอย่างไรก็ตามก็เห็นถนน หลังจากทำ “โครงการแก้มลิง” นั้น. แต่ตอนนั้นไม่ได้เรียกว่า “แก้มลิง” เพิ่งมาเรียกทีหลัง เพราะว่ามาปรึกษาหารือกันกับ “สำนักงานผู้ลิ่ง” นี้. เขาก็บอกว่าทำเป็น “แก้มลิง” ได้. ตอนนี้มี “โครงการแก้มลิง” ซึ่งจะต้องร่วมกันทำ และเชื่อว่าน่าจะมีประโยชน์ น่าจะมีผลดี. มีตัวเลขแต่ยังไม่อยากบอก. ยังไม่อยากพูดถึงตัวเลข เพราะว่าท่านก็จำไม่ได้ แล้วออกไปจากที่นี่ ก็จะลุ่มใจมาก เพราะว่าน้ำที่ลงมา มันมากเหลือเกิน จนคิดไม่ออกว่าเท่าไร. ถ้าบอก ๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ก็คิดไม่ออกว่าเป็นเท่าไร. ภายใน ๖ ชั่วโมง ๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที นี่เป็น ๑๐๐ (๑๐๘)* ล้านลูกบาศก์เมตร. ภายใน ๒๔ ชั่วโมงก็เป็น ๔๐๐ (๔๓๒)* ล้านลูกบาศก์เมตร. ก็ไม่รู้จะเอา วันเดียว ๔๐๐ (๔๓๒)* ล้านลูกบาศก์เมตรที่ลงมาที่ต้องเอาออกไปไว้ที่ไหน สู้เท่าไร ๆ ก็ไม่ไหว. ยิ่งถ้าสูบแล้วหมุนเวียนกลับมาที่ยังไม่ไหว.

วิธีปฏิบัติอย่างหนึ่งก็คือต้องเก็บน้ำไว้ข้างบน แบบที่เก็บไว้ในเขื่อน ก็มีเขื่อนใหญ่ ๒ เขื่อน. เขื่อนพระราชากับเขื่อนพระนางเจ้า ^(๑๘) เขื่อนพระราชาก็เก็บในครั้งนี่เก็บกักเอาไว้ไม่ให้ลงมาท่วม ๘ พันล้านลูกบาศก์เมตร. เขื่อนพระนางเจ้า ๗ ประมาณ ๖ - ๗ พันล้าน ที่กักเอาไว้. ไม่นับที่เคยมีอยู่เดิม. ถ้าไม่ได้เขื่อน ๒ เขื่อนนี้ น้ำทั้งหมดประมาณ ๒ หมื่นล้าน จะลงมาดลุ่มกรุงเทพ ๗ ทั้งหมด แล้วจะเป็นอย่างไร. ฉะนั้นที่ท่านนายก ๗ บอกว่าโครงการป่าสักจะปฏิบัติ ก็น่าจะดี น่าจะช่วยให้สามารถที่จะบรรเทาความเดือดร้อน เพราะว่า ๘๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรจะเก็บเอาไว้ได้. ฉะนั้น ๘๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรนี้เก็บเอาไว้. และตอนน้ำน้อยลง ก็ยังปล่อยออกมาแล้วเอามาใช้ประโยชน์ได้.

---

* ตัวเลขคือ ตัวเลขโดยประมาณ ตัวเลขในวงเล็บคือ ตัวเลขที่ละเอียดกว่า.

(๑๘) เขื่อนพระราชาก็ คือ เขื่อนภูมิพล เขื่อนพระนางเจ้า ๗ คือ เขื่อนสิริกิติ์

ตอนนี้อายุจะให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในลุ่มน้ำเจ้าพระยานี้ ได้มาดูแผนที่ที่เตรียมมา ๒ ชุด ๓ ชุด. เขายังไม่เอามา. ขอชุดแรก. อันแรกจะแสดงให้เห็นว่าน้ำผ่านจังหวัดอะไร. ก็ขอให้เจ้าหน้าที่ เอามาตามที่บอกไว้. อันนี้เป็นแผนที่ประเทศไทยมาตราส่วน ๑ : ๑,๒๕๐,๐๐๐ อันนี้ก็คงพอดูได้. ตอนนี้จะขอเป็นวิทยากรหน่อย. เตี่ยขอปากกาดินสอ.

กรุงเทพ ฯ อยู่ที่นี่ (จุดที่ ๒). แม่น้ำเจ้าพระยาผ่านนครสวรรค์ (จุดที่ ๑). นครสวรรค์นี้เป็นจุดรวมน้ำจากภาคเหนือทั้งหมด นอกจากแม่น้ำป่าสักที่มาลงที่อยู่ยา. บนแผนที่อันนี้เราจะขีดจากล่างขึ้นไป โดยประมาณ. นี่แม่น้ำเจ้าพระยา นี่นครสวรรค์ (จุดที่ ๑). กรุงเทพ ฯ (จุดที่ ๒). ส่วนนี้มาจากทางเหนือ. แม่น้ำปิง (จุดที่ ๓). แม่น้ำวัง (จุดที่ ๔). แม่น้ำยม (จุดที่ ๕). แม่น้ำน่าน (จุดที่ ๖).

น้ำทั้งหมดนี้ลงมา ถ้าไม่มีเขื่อน ไม่มีอะไรกั้น ลงมาตามสบาย ที่นี้น้ำจะท่วมแน่นอน เพราะว่าจะลงมา มากกว่า ๕,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที หมายความว่ามากกว่า ๕๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน. แต่ว่า มีโครงการคือเขื่อนแควนี้ (จุดที่ ๓) มีเขื่อนที่เรียกว่าเขื่อนพระราชา และมีเขื่อนแคว ๆ นี้ (จุดที่ ๔) เขื่อนพระนางเจ้า ฯ ซึ่งเก็บน้ำในลุ่มน้ำนี้. และในลุ่มน้ำนี้ ที่นี้ (จุดที่ ๕) มีเขื่อนเล็ก ๆ ไม่ใหญ่นัก คือเขื่อนก๊วลมเก็บน้ำไว้บ้างเล็กน้อย. จะเห็นได้ว่าน้ำที่ลงมาที่นี้ ที่ไม่มีการเก็บกักมีอยู่บ้าง. นอกจากนั้นก็ยังมีน้ำที่มาจากข้าง ๆ นี้ ที่มาจากแม่น้ำป่าสัก ซึ่งต่อไปจะมีโครงการป่าสัก ซึ่งอยู่ประมาณแควนี้ (จุดที่ ๑๐). ตกลงถ้ามีโครงการป่าสักที่นายก ฯ บอกว่าจะทำก็จะกักน้ำในลุ่มนี้

มีโครงการเขื่อนพระนางเจ้า ฯ เขื่อนพระราชา เขื่อนก๊วลม^(๑๙) ก็จะเหลือโครงการนี้ (น้ำยม) ที่จะช่วยได้พอสมควร. ตรงนี้ (จุดที่ ๑๑) ตอนบนเป็นจังหวัดเชียงใหม่ ถัดลงมาจังหวัดลำพูน จังหวัดตาก และจังหวัดกำแพงเพชร. นี่จังหวัดน่าน และจังหวัดแพร่ที่เกิดเรื่อง ท่านนายก ฯ ไปเยี่ยมเกือบทุกแห่ง และคนอื่นก็ไปเยี่ยมแล้วกลับมาถึง ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ไม่รู้จะปฏิบัติอย่างไรเพื่อที่จะไม่ให้น้ำลงมารังควาน. สำหรับเชียงใหม่ ลำพูน

---

(๑๙) เขื่อนก๊วลม ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านแลง อำเภอเมืองลำปาง มีความจุอ่างเก็บน้ำประมาณ ๑๑๒ ล้านลูกบาศก์เมตร

ลงมาถึงตาก. ด้าน แม่ฮ่องสอน นี่ไม่จำเป็น เพราะเขาไปลงสาละวิน.

ไม่รู้ว่าคุณว่าการจังหวัดเชียงใหม่อยู่หรือเปล่า. จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน หรือจังหวัดที่อยู่เหนือเชียงใหม่ขึ้นมาบนนี้เลย. ตรงนี้ไม่เห็นว่าการถนนน้ำท่วมแถวเชียงใหม่ มีอะไรบ้าง. ตรงนี้ (จุดที่ ๑๒) มีเขื่อนแม่จัด^(๒๐) กับเขื่อนแม่กวง.^(๒๑) ตอนนี้อยากที่จะให้ผู้ว่าการจังหวัดมาบอกว่าตรงไหนน้ำท่วม.

(ผู้ว่าการจังหวัดเชียงใหม่^(๒๒) - ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบบ้างของธุลีพระบาท จังหวัดเชียงใหม่ นั้น ปีนี้ น้ำท่วม เฉพาะบริเวณริมฝั่งสองข้างแม่น้ำปิง พระพุทธเจ้าข้า.)

ได้แม่จัด ได้แม่กวง ไม่ท่วมใช่ไหม?

(ผู้ว่าการจังหวัดเชียงใหม่ - ได้แม่จัด แม่กวงมีท่วมเล็กน้อย พระพุทธเจ้าข้า.)

แม่จัดนี่เคยไปไต่ถามชาวบ้าน. ชาวบ้านบอกว่าแม่จัดนี้ดีมาก. เราไปถามว่า ที่ตรงนี้เป็นแม่จัดหรือแม่ปิง และถามว่า แม่ปิงดูไหม. เขาตอบว่าแม่ปิงไม่ค่อยดูนัก แต่แม่จัดนี้ดู. เขาเลยขอให้สร้างฝาย. ตอนนั้นมีฝายอยู่แล้ว แต่พังทุกปี. เลยทำให้คิดว่าจะต้องสร้างเขื่อน. อันนี้ก็หลายปีมาแล้ว จำไม่ได้ก็ปี ที่เขื่อนแม่จัดสร้างมา.

(ผู้ว่าการจังหวัดเชียงใหม่ - สิบกว่าปี.)

แต่เริ่มมา ๒๐ ปีแล้ว ทำให้แม่จัด หายไปมาก. น้ำมาแล้วก็เต็มแม่จัด. กว่าจะเต็มก็ใช้เวลานาน จึงทำให้ตรงข้างล่างแม่จัดนี้ไม่ค่อยดู. แต่ก็ยังดู ท่วมที่ตัวเมืองเชียงใหม่. หมายความว่า มีที่ท่วมอย่างเดือดร้อน ก็อยู่ที่อำเภอเมือง. ท่วมไม่กี่วัน เพราะว่า มีสองเขื่อนนี้ได้ช่วย.

---

(๒๐) เขื่อนแม่จัดสมบูรณ์ชล สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ มีความจุอ่างเก็บน้ำประมาณ ๒๖๕ ล้านลูกบาศก์เมตร

(๒๑) เขื่อนแม่กวงอุดมธารา สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีความจุอ่างเก็บน้ำประมาณ ๒๖๓ ล้านลูกบาศก์เมตร

(๒๒) นายวีระชัย แนวนุญเษียร

ผู้ว่า ๆ ลำพูนอยู่หรือเปล่า. ที่จริงลำพูนไม่ต้อง ก็เป็นเพื่อนบ้านของเชียงใหม่. ลำพูนนั้นก็แห้ง ไม่ค่อยมีน้ำ.

(ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ - ลำพูนไม่ท่วม.)

ไม่ท่วมเพราะไม่มีน้ำ. ที่ลำพูนเรามีเพื่อนอยู่ที่นั่น ที่อำเภอลี้. เราถามว่าฝนลงไหม. ไม่ลง. เสร็จแล้วเราก็บอกให้เครื่องบินฝนเทียมไปทำฝน ที่ลำพูน ที่อำเภอลี้. เพื่อนเขาบอกว่าเห็นเครื่องบินผ่าน ตรงเขื่อนเล็ก ๆ ที่สร้างไว้. เขาบอกว่านี่เป็นเป้าหมาย เครื่องบินผ่านมาแล้วก็โปรยวัสดุเคมี. เขาบอกว่าโดยมากฝนลงมาเพียงปรอย ๆ. แต่แต่วันนั้นเขาไปดูที่เขื่อน. เขาบอกว่า “แหมเล็งดีเหลือเกินลงผลัวะ ลงในเขื่อน”. ก็ทำฝนเทียมที่นี้. แต่น้ำที่ท่วมไม่ใช่ฝนเทียม. น้ำที่ท่วมที่เชียงใหม่นี้ มาถูกกักที่เขื่อนพระราชา แดงตาก. ก็ดูเหมือนไม่ค่อยมีท่วม. เรื่องของผู้ว่า ๆ ก็มีแค่นี้ ของผู้ว่า ๆ เชียงใหม่ ลำพูนแล้ว ก็ลงมาถึงตากเลย... ผู้ว่า ๆ ตากอยู่ไหม.

ผู้ว่า ๆ น่าน กับ อุตรดิตถ์ มาหรือเปล่า? ผู้ว่า ๆ น่านมา. ผู้ว่า ๆ อุตรดิตถ์มาหรือเปล่า?... ไม่ได้มา. ไม่เป็นไร น่านพูดแทนได้. ที่จังหวัดน่านมีน้ำท่วมอะไรบ้างหรือเปล่า?

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน^(๒๓) - บริเวณสองฝั่งริมแม่น้ำน่านและบริเวณริมน้ำว่า น้ำมวบและน้ำยาวบางส่วน พระพุทธเจ้าข้า.)

ก็นี่ (จุดที่ ๑๓) น้ำน่าน ลงมาถึงเมืองน่าน ที่นี้ท่วม. น้ำว่าก็อยู่ที่นี่ ตรงนี้.

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - น้ำว่าบริเวณอำเภอท่าวังผา พระพุทธเจ้าข้า. น้ำมวบ บริเวณ อำเภอเวียงสา พระพุทธเจ้าข้า.)

บริเวณแถว ๆ นี้ (ทรงชี้ลุ่มน้ำทั้งสาม). แล้วทราบหรือเปล่า อุตรดิตถ์ก็มีน้ำท่วม.

---

(๒๓) นายสุจริต นันทมนตรี

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - อุดรดิตถ์ก็อยู่ท้ายน้ำ พระพุทธเจ้าข้า.)

มีท่วมหรือเปล่า?

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - มาก พระพุทธเจ้าข้า. มากก็เพราะไม่มีเขื่อนอยู่ท้ายเขื่อน.)

ท้ายเขื่อนนี้ ที่นี้ก็ท่วม.

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - เมื่อเปิดน้ำจากเขื่อนสิริกิติ์ แล้วก็ไปที่จังหวัดอุดรดิตถ์.)

ก็ลงไปเพราะว่าเขื่อนสิริกิติ์นี้ไม่ใหญ่พอ. ต้องปล่อยน้ำออก. มันเต็ม ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์. น้ำมากก็ต้องปล่อยออก.

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายข้อมูล พระพุทธเจ้าข้า. ถ้าได้มีการสร้างเขื่อน ที่น้ำว่า น้ำยาว และน้ำมวบ ที่จังหวัดน่าน ก็จะมีบรรเทาเรื่องทั้งหมด ได้พระพุทธเจ้าข้า.)

ก็หมายความว่า น้ำว่า น้ำมวบ ที่อยู่แถวนี้. (ทรงชี้แม่น้ำบนแผนที่)

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - และน้ำยาวบางส่วน พระพุทธเจ้าข้า. ๓ ลำน้ำนั้นลงมาที่เขื่อนสิริกิติ์ ซึ่งไหลค่อนข้างจะเร็ว เพราะว่ามีระดับสูง. ความลาดชันสูงมาก พระพุทธเจ้าข้า. จากระดับ ๑๙๐๐ ลงมา ๑๗๐๐. ลงมาถึงอำเภอเวียงสาที่ ระดับ ๒๐๐ กว่า พระพุทธเจ้าข้า. ๓ ลำน้ำใหญ่ ๆ พระพุทธเจ้าข้า. น้ำค่อนข้างเร็ว พระพุทธเจ้าข้า.)

จดไว้แล้วรายงานมาให้ท่านนายก ๆ ทราบ. เพราะว่าจะได้...

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - ขอถวายรายงาน. เรื่องนี้ได้มีการศึกษาและก็มีโครงการว่า จะสร้าง ของกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ หลายครั้งแล้ว. แต่ไม่ทราบว่าเพราะอะไร จึงไม่ได้รับงบประมาณ พระพุทธเจ้าข้า.)

เรื่องนี้ก็มาฟังแถลงแล้ว ในฐานะเป็นรัฐมนตรีมหาดไทย. ทั้งนี้ก็ต้องมีความร่วมมือของหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายมหาดไทย ทั้งฝ่ายชลประทาน กระทรวงเกษตร ฯ. ถ้าทำโครงการเหล่านี้ได้ ก็อาจจะช่วยบรรเทาให้ต้อง

เดือดร้อน เพราะเขื่อนพระนางเจ้า ฯ จะต้องปล่อยน้ำลงมา. การปล่อยน้ำลงมากินทำให้เดือดร้อนหลายจังหวัด
อุตรดิตถ์ แล้วลงมาถึงพิษณุโลก แล้วก็...

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - จังหวัดพิจิตรด้วย พระพุทธเจ้าข้า.)

ลงมาพิจิตร. ก็หมายความว่าจังหวัดอุตรดิตถ์ แล้วก็พิษณุโลก และพิจิตร มีความเดือดร้อนของน้ำท่วม
เพราะเหตุว่าตรงนี้ไม่มีเขื่อน ๓ เขื่อนนั้น ซึ่งจะช่วยบรรเทา. แล่นี่ (จุดที่ ๑๔) เป็นที่ที่เดือดร้อน. ด้านเชียงใหม่
ไม่เดือดร้อนมาก. แต่ด้านนี้เขาเดือดร้อน.

ส่วนนี้ น้ำที่จะมาจากทางน้ำยม ทำให้ แพร่ สุโขทัย พิษณุโลก เดือดร้อนเพราะว่าน้ำลงมาอย่างนี้. ก็จะต้อง
พิจารณาที่จะทำอะไรอย่างหนึ่งอย่างใด คือว่า น้ำลงมานี้ก็ลงมาในแม่น้ำเจ้าพระยาด้วย. แม่น้ำเจ้าพระยามี
เขื่อนที่ชัยนาท (จุดที่ ๑๕) ชัยนาทอยู่นี่. เขื่อนชัยนาทนี้ไม่ใช่เขื่อนเก็บกักน้ำ เป็นเขื่อนทดน้ำ. แต่เก็บกักได้นิด
เดียวอยู่ที่นี้. สำหรับผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน ก็มีแค่นี้.

ได้ทราบที่นี้ (จังหวัดแพร่) มีความเดือดร้อน เพราะมาจากความเดือดร้อนของจังหวัดน่าน. ผู้ว่า
ราชการจังหวัดแพร่มาหรือเปล่า. ถ้าผู้ว่า ฯ จังหวัดแพร่ไม่มากก็ไม่ว่าอะไร เพราะว่าถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดมาที่นี้
ทั้งหมด ใครจะปกครอง.

แล้วก็ปลัดจังหวัด มีนายอำเภอ ปลัดกิ่งอำเภอต่าง ๆ ที่บอกว่าจะบวช จะบวชแล้วใครจะปกครอง? เขา
เขียนมาบอกว่าปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดกิ่งอำเภอ ต่าง ๆ จะบวชถวายพระราชากุศล. เราก็บอกว่ายินดี
อนุโมทนา แต่ว่าเขียนไว้ - ไม่ทราบว่าตอบไปหรือเปล่าว่า - เขียนว่าใครจะปกครอง? ต้องถามกรรมการปกครอง.
แต่ว่าดีแล้วที่เขาไม่มา. เขาจะได้ดูแลปกครอง. หรือเขาไปไหนไม่ทราบ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ว่าราชการจังหวัด
มีหน้าที่ที่จะปกครอง ที่จะดูแลในเขตของตัว เพื่อที่จะให้มีความร่มเย็นเป็นสุข. ซึ่งหลังจากมีน้ำท่วมนี้ก็จำเป็นที่จะ
ให้มีผู้ใหญ่ดูแลและปฏิบัติงาน.

อย่างผู้ว่า ๆ จังหวัดน่านตะกี้ มาเสนอ ๓ เชื่อนี้ก็เป็นประโยชน์ดีมาก. สามารถที่จะจัดตรงจุดที่ถูกต้อง เพราะถ้ามี ๓ เชื่อนี้ ก็จะสามารถที่จะเก็บน้ำเอาไว้ได้. ก็จะมีบรรเทาความเดือดร้อน ของบริเวณที่ภูน้ำท่วม ด้านล่าง เนื่องจากการปล่อยน้ำจากเขื่อนพระนางเจ้า ฯ.

ส่วนที่พิษณุโลกก็มีน้ำที่ไหลลงมาจากข้าง ๆ อีกสายหนึ่ง. แควน้อยซึ่งจะต้องทำ - ตาไม่ค่อยดี มองไม่ค่อยเห็น แต่เข้าใจว่าอยู่แถวนี้ (ทางตะวันออกของพิษณุโลก) - อันนี้ก็ยังไม่ทำอะไร. ซึ่งจะต้องทำเพื่อเก็บกัก น้ำที่มาจากอำเภอชาติตระการ. อาจจะมีคนค้านว่าทำไมทำเขื่อนพวกนี้ แล้วว่ามีประโยชน์อะไร. ก็เห็นแล้ว ประโยชน์ของเขื่อนใหญ่ ๒ เชื่อนี้. ถ้าไม่มี ๒ เชื่อนี้ ที่นี้จะท่วมยิ่งกว่า. จะไม่ท่วมเพียงแค่นี้ จะท่วมทั้งหมด.

มาถึงตรงนี้ ก็มาถึงเขื่อนชัยนาท. จากเขื่อนชัยนาท น้ำก็ลงแยกออกมาอย่างนี้. แยกออกมาทางนี้ (จุดที่ ๑๖ ด้านตะวันตก) เป็นการบรรเทาน้ำท่วม. แต่น้ำที่ลงมาทางนี้ (ทางทิศใต้) กับทางนี้ (ทางทิศใต้เฉียงทางตะวันออกเล็กน้อย) ทำให้บริเวณนี้ทั้งบริเวณท่วม. ฉะนั้นต้องมีวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ไม่ให้ทั้งหมดนี้ท่วมนานเกินไป.

ยังไม่ได้ได้ถามเกี่ยวข้องกับน้ำที่ลงมาจากตาก ผ่านกำแพงเพชรถึงนครสวรรค์. อาจจะไม่จำเป็นเพราะ เราก็คือทราบที่นครสวรรค์น้ำท่วม น้ำท่วมเลยหัว เพราะว่าเก็บที่นี้ (น้ำวังที่เขื่อนกิ่วลม) ไม่พอ. ตามทางนี้ไม่มีที่ เก็บอื่น ๆ. ทางนี้ (ลุ่มน้ำแม่วังทางตะวันตก) ก็ไม่ได้เก็บไว้. ตรงนี้ (น้ำยม) ก็ไม่ได้เก็บ. ทั้งหมดนี้ก็ลงมาที่ นครสวรรค์ซึ่งเป็นแอ่ง (จุดที่ ๑๗). น้ำจากข้าง ๆ ก็ลงมา ทำให้ท่วมมากที่นี้. มีการพยายามกระจายน้ำออกไป ๒ ข้างแล้ว แต่ก็ไม่พอ.

อันหนึ่งต้องให้ทราบว่าน้ำที่ลงมานี้ จะปะทะกับน้ำทะเลที่หนุนขึ้นไป (จุดที่ ๑๘ ทางปากน้ำ). น้ำทะเลที่ หนุน ก็เป็นจังหวัด ๆ. และพอดีเวลาเดือนสิบสองน้ำนองเต็มตลิ่ง. เวลานี้ ที่น้ำข้างบนลงมา และน้ำข้างล่างก็ขึ้น ไป ไปชนกัน. ทำให้ที่กรุงเทพฯ ฯ จนกระทั่งถึงอยุธยา น้ำไหลลงไม่ได้. ฉะนั้นจะต้องหาวิธีแก้ไข. ที่ทำได้คือ พยายามให้น้ำที่อยู่ที่นี่ (จุดที่ ๑๙ ทางตะวันออกของอยุธยา) ออกมาทางนี้ (ทางตะวันออก). แล้วถ้าจะทำได้ให้น้ำ

ที่อยู่แถวนี้ (จุดที่ ๒๐ ทางตะวันตกของอยุธยา) ลงมาแถวนี้ (ทางแม่น้ำท่าจีน). ทั้งนี้ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน เนื่องจากน้ำที่เอ่อขึ้นไป. ฉะนั้นต้องหาวิธีให้น้ำที่ลงมาจากทางเหนือออกไปสู่ทะเลได้. จึงเกิด “โครงการแก้มลิง”. “โครงการแก้มลิง” นี้ จะต้องอธิบายนิดหน่อย.

ขอผ่านขาว เพื่อที่จะมาชี้ให้เห็น เพราะแผนที่นี้ ดูไม่รู้เรื่องแล้ว. แก้มลิงมันอยู่ที่นี้ (จุดที่ ๒๑) อยู่ตรงระหว่างแม่น้ำท่าจีน แม่น้ำบางปะกง. นี่แม่น้ำเจ้าพระยา (จุดที่ ๒๒). แม่น้ำเจ้าพระยานี้ ตอนแรกนั้นก็กว้าง. เวลา น้ำทะเลขึ้น ก็ขึ้นไม่แรงนัก. แต่มาถึงตรงนี้ (จุดที่ ๒๓) ใกล้สะพานกรุงเทพ สะพานพระเจ้าตากสิน สะพานพระราม ๗ และสะพานพระพุทธยอดฟ้า. ตรงนี้แม่น้ำแคบลง. มาถึงที่ตรงนี้ (จุดที่ ๒๓) น้ำขึ้น (จุดที่ ๒๔) กับน้ำที่ลงมาจากทางเหนือชนกันที่นี้. น้ำจึงล้นออกมา (จุดที่ ๒๕). ด้านกรุงเทพ ฯ ด้านฝั่งตะวันออกนี้ น้ำไม่ค่อยเข้า เพราะตลิ่งสูงกว่า. ด้านธนบุรี ด้านตะวันตก เมื่อน้ำเข้าไปแล้ว ก็ไปขังอยู่. เวล่าน้ำขึ้น ก็เข้ามาที่นี้. เวล่าน้ำลงน้ำก็ออกมาไม่ทัน เพราะน้ำที่ลงต้องลงพร้อมกับน้ำที่มาจากเหนือ. จึงเข้าทางเดียว. น้ำไม่ค่อยลง. เมื่อน้ำไม่ลงถนนที่ได้ยินชื่อมากที่สุดก็คือ ถนนเจริญนครกับถนนเจริญสีหิงวงศ์ (จุดที่ ๒๖) ก็ท่วม. ถนนสองถนนนี้ท่วมมาเป็นเวลา ๒ เดือน.

ตรงนี้ (จุดที่ ๒๗, ด้านตะวันตก) มีคลองสรรพสามิต จากปากน้ำไปถึงสมุทรสาคร. ตรงนี้ไม่มีประตูน้ำ. ตรงนี้ (จุดที่ ๒๘, ด้านตะวันออก) เป็นคลองชายทะเล. คลองชายทะเลมีประตูน้ำ ที่จะปล่อยน้ำลงทะเลได้เป็นแห่ง ๆ (จุดที่ ๒๙). ตรงนี้ (จุดที่ ๓๐) เป็นถนนสุขุมวิทเก่า. เวล่าน้ำทะเลสูงก็ปิดประตูน้ำได้ น้ำทะเลจะไม่เข้า แต่เวล่าน้ำลง เปิดให้น้ำลงได้. ก็เอาน้ำที่อยู่ข้างบนนี้ (จุดที่ ๓๑) ฝนลงมาที่นี้ได้. แต่ระหว่างทางมีสิ่งกีดขวาง มีถนนบางนา - ตราด (จุดที่ ๓๒) มีทางรถไฟ. น้ำตัดผ่านไม่ค่อยได้. แล้วก็ทำตามทางนี้ (จุดที่ ๓๓, ถนนใหม่ไปบางปะกง). ระหว่างทางก็ยังสีหมู่บ้านจัดสรร. น้ำจะลงไม่ได้. ถ้าทำให้น้ำลงมาได้ ให้มาที่นี้ (จุดที่ ๒๙) แล้วสูบน้ำออกทะเล น้ำนี้ (จุดที่ ๓๑) ก็จะออกได้เร็ว. ทั้งนี้ทำไม่ได้ ถ้าไม่มีน้ำลงมาถึงที่นี้ (จุดที่ ๒๙).

ด้านตะวันตกน้ำทะเลเข้ามาหนุ่จึ่งไม่สามารถที่จะระบายน้ำที่อยู่ที่นี่ (จุดที่ ๓๕) หรือที่อยู่ในบริเวณนี้ (จุดที่ ๓๖). ระหว่างนี้มีถนน และมีหมู่บ้าน มีโรงงานตลอดทางมีถนนไปนครปฐม ไปสามพราน (จุดที่ ๓๔). น้ำที่

ลงมาจากทางนี้ (จุดที่ ๓๕) ไม่สามารถจะลงคลอง. คลองที่วิวัฒนาการมาทางนี้. น้ำทะเลหนุนและหมู่บ้านไม่ได้. แล้วมาถึงตรงนี้ (จุดที่ ๓๖) น้ำก็มาตุงอยู่ที่นี่ เพราะว่าน้ำทะเลหนุนขึ้นมา.

จะกล่าวถึงโครงการแก้มลิง (จุดที่ ๓๗). จะทำทำนบกั้น ๒ ข้างคลองสรรพสามิต และจะให้ น้ำที่ลงมาจากที่นี่ (จุดที่ ๓๘) ไหลผ่านประตูน้ำให้ น้ำลงไปได้ทางเดียวไม่ให้ไหลขึ้น. แต่เพื่อการนี้ จะต้องทำให้มีบริเวณที่จะเก็บกักน้ำได้มาก ๆ (จุดที่ ๓๙) ต้องทำโครงการกั้นน้ำ. ตรงนี้อาจจะทำเป็นคันลงมา แล้วตรงนี้ก็เท่ากับเป็นคันเพื่อเก็บกักน้ำ. เวลา น้ำในทะเลสูง เราก็คิดและสูบน้ำออก. เวลา น้ำลงก็เปิด ใต้น้ำออกได้. อันนี้เป็นหลักการ. แต่ว่า โดยที่มีประชาชนอยู่บ้าง เราก็คิดต้องไม่ให้ประชาชนเหล่านี้เดือดร้อน*

จึงทำอย่างนี้. ทำคล้าย ๆ เป็นแท่นที่ (จุดที่ ๔๐) เดียวนี้ ที่นี้เป็นนาเกลือเดิม แต่ว่าทำนาเกลือไม่ได้แล้ว. แล้วเป็นทำนาทุ่ง แต่ นาทุ่งก็ทำไม่ได้แล้ว. น้ำโสโครกมันลงมา ทุ่งก็อยู่ไม่ได้. เดียวนี้ทำนาปุ. ไม่ใช่ นาปุแท้ แต่เอาปุจากที่อื่นมา มาปล่อยไว้ที่นี้เป็นธนาคารปุ. คือไม่ใช่เลี้ยงปุเลี้ยงปุไม่ได้ เพราะว่า น้ำมันเสีย ถึงอันตรายมาก. ปุที่อยู่ที่นี่กินน้ำโสโครก คนรับประทานปุแล้วก็ปวดท้อง. อันนี้ก็มีชื่อเสียงมานานแล้ว. ปุที่สมุทรสาครนี้ ทำให้คนเป็นโรคทางเดินอาหารไปมาก. ฉะนั้นถ้าทำอย่างนี้ เป็นแท่นขึ้นมา. ในแท่นนี้ที่พอสำหรับให้ประชาชนที่อยู่แถวนี้มาอยู่เป็นหมู่บ้านจัดสรร.

และ ในที่แท่นนี้ (จุดที่ ๔๑) เราก็คิดทำทฤษฎีใหม่. มีสระน้ำ มีเขตของบ้าน. เวลาปรับปรุงดินพอสมควรแล้ว ซึ่งทำไม่ยากนักภายใน ๒ ปี โดยเอาดินนี้ขึ้นมาแล้วทำให้แห้ง หรืออาจจะเอาดินมาจากที่อื่น มาถมไว้บ้าง ล้างความเค็มของดิน พวกที่อยู่ที่นี่จะปลูกต้นไม้ได้ เช่นมะพร้าวหรือขมพู หรือปลูกผัก หรือเลี้ยงปลุสัตว์. ในสระน้ำก็เลี้ยงปลาได้. ส่วนในที่ที่เป็นแก้มลิงนี้ ที่น้ำลงมา ถ้าทำนาน ๆ ไป น้ำนี้ก็กลายเป็นน้ำที่สะอาด สามารถที่จะเลี้ยงสัตว์น้ำได้. เวลา น้ำลงมากก็มากไว้ที่นี่.

---

* เมื่อ เดือนสิงหาคม - กันยายน ปี ๒๕๓๙ ได้ทำ "โครงการแก้มลิง" โดยใช้แนวคลองมหาชัย แทนคลองสรรพสามิต เพราะคลองสรรพสามิต ปิดท้าวทำไม่ได้. ปรากฏว่าได้ผลพอสมควร.

เวลาน้ำทะเลขึ้นก็ปิด. เวลาน้ำทะเลลงก็เปิด น้ำจะออกไปโดยใช้ Gravity ใช้ความชันของพื้นที่ได้. ในบริเวณนี้มีที่กว้าง เหมาะสำหรับทำโครงการแก้มลิง และมีหมู่บ้านน้อย สามารถที่จะจัดสรรที่ดิน. ไม่ใช่จะทำหมู่บ้านจัดสรรแบบเอากำไร แต่เป็นหมู่บ้านจัดสรรสำหรับประชาชนที่อยู่แถวนี้. และต่อไปก็อาจจะมีที่พอสำหรับโยกย้ายคนที่ต้องโยกย้ายมาจากบริเวณที่จะขยายคลองให้น้ำผ่านได้ดี. ทางด้านนี้ (จุด ๒๘, ด้านตะวันออก) ก็น่าจะทำโครงการได้เหมือนกัน แต่ยังไม่ได้ศึกษา. ก็น่าจะทำได้ มีที่คล้าย ๆ กับด้านนี้ (จุด ๒๙, ด้านตะวันตก). อันนี้ก็เป็นการแก้มลิง.

โครงการแก้มลิง ต้องทำตามคตินิยมที่มีเขียนไว้ข้างใต้ตรงนี้ (ทรงชี้ที่กระเป๋าลองพระองค์) เหมือนที่เคยเล่าให้ฟังเมื่อประมาณ ๓ ปี ภาษาไทยพูดยาก แต่ภาษาอังกฤษก็คือ “Our Loss Is Our Gain”. “Our Loss” คือสิ่งที่เราเสีย; “Is” คือเป็น, “Our Gain” กำไรของเรา. “Our Loss” ความเสียหายของเรา “Is Our Gain” กลายเป็นกำไรของเรา. ต้องทำตามคตินิยมของสำนักงาน ฝล. ก็จะสามารถทำโครงการนี้ได้. แต่ถ้าถือว่า Our Loss Is Our Loss คือ ไม่ยอมเสียเงิน. ก็ทำโครงการนี้ไม่ได้. ต้องยอมเสียเงิน. แต่ในที่สุดก็กลายเป็นกำไรของเรา. เพราะว่าคนพวกที่อยู่ที่นี่ จะร่วมมือจะทำให้โครงการนี้ราคาถูกลง และประชาชนที่อยู่ที่นี่ก็จะได้กำไรเหมือนกัน. ทางราชการก็จะได้กำไร.

อยากให้เข้าใจว่าทำไมเรียกว่า “แก้มลิง” ก็เพราะว่าน้ำที่เข้ามาที่นี่ (จุดที่ ๒๕) มันออกไปไม่ได้ ก็ต้องเคี้ยว เคี้ยว เคี้ยว แล้วเก็บไว้ในที่นี้ (จุดที่ ๓๙). ตรงนี้ (จุดที่ ๔๒) มีคลองหลายคลอง. คลองหนึ่งชื่อคลองสำเหร่ แล้วอีกคลองหนึ่งชื่อคลองโรงภาษี. ที่ตรงนี้เวลาน้ำขึ้น น้ำพุ่งเข้าไปเลย จากที่นี่ (จุดที่ ๔๒) ไปลงคลองบางกอกใหญ่. แต่ถ้าเราทำทางที่จะให้ไหลตรงมาที่นี่ คลองสนามชัย (จุดที่ ๔๓) นี่คลองสนามชัย (จุดที่ ๔๓) มาลงที่นี่ คลองมหาชัย (จุดที่ ๔๔). ถ้าเอาคลองสำเหร่และคลองโรงภาษี มาเชื่อมต่อกับคลองสนามชัย หรือคลองบางกอก (จุดที่ ๓๘) ก็ได้ ก็จะสามารถระบายน้ำออกจากบริเวณน้ำท่วมฝั่งธน ๆ (จุดที่ ๒๕). ซึ่งทำได้ เป็นถนนคลอง หรือจะเรียกว่าคลองถนนก็ได้ เพราะว่าข้างบนเป็นถนน ข้างล่างเป็นคลอง.

เมืองนิวยอร์กในอเมริกา เขามีถนนคลอง. ภาษาฝรั่งเขาเรียกว่า “Canal Street”. ใครไปนิวยอร์ก

คงได้ไป “Canal Street”. เวลาเช้าท่วม น้ำจะเข้า “Canal Street” แล้วไปลง “แก้มลิง” ของเขา. “แก้มลิง” ของเขา เป็น “แก้มลิง” ธรรมชาติเป็น Lagoon ใหญ่. แต่ของเราต้องสร้าง “แก้มลิง” แล้วก็สร้าง “Canal Street” ถนนคลอง. ถ้าทำอย่างนี้ได้แล้ว ก็จะสบาย น้ำจะไม่ท่วม นอกจากจะเป็น “ฝนพ่นปี” หรือ “ฝนหมีนปี” คือฝนหรือน้ำที่ลงมากเป็นประวัติการณ์. แต่ถ้าทำอย่างนี้จะสามารถต่อสู้ธรรมชาติได้. อันนี้เราไม่ได้ต่อสู้ใคร บุคคลใด เราต่อสู้ธรรมชาติ. ให้ประชาชนเหล่านี้มีความสุข และสามารถที่จะร่วมมือในโครงการนี้ แล้วประชาชนแถวนี้ก็จะมีความสุข. เมื่อมีความสุขไม่เดือดร้อน “Our Gain” กำไรจะมา.

การต่อสู้น้ำท่วมครั้งนี้ ต้องเสียเงินเป็นร้อย เป็นพัน หรือเป็นหมื่นล้าน. แต่ว่าถ้าทำสำเร็จก็จะได้กำไร เพราะไม่ต้องสงเคราะห์ ไม่มีผู้เสียหาย และไม่มีผู้เสียผลประโยชน์. เขาจะทำงานเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้. ตัวเองก็จะมีเงินพอใช้. ส่วนรวมก็จะมีเงินพอใช้. ถ้าทำโครงการนี้สำเร็จ เมืองไทยจะเจริญขึ้นอย่างถนัดตาเลย. เขียนผังอย่างนี้อาจจะดูยากหน่อย แต่ก็ค่อย ๆ ไปคิดก็จะเข้าใจ. ความสงสัยใด ๆ ก็จดเอาไว้. อาจจะมีข้อสงสัยได้ต่อไป ไม่ต้องถึงปีหน้า. เมื่อปีที่แล้วบอกให้คอยปีหน้า คือปีนี้. ได้ชี้แจงโดยที่ไม่มีใครมาถามอะไร มีแต่ธรรมชาติมาถาม เราถึงชี้แจงให้.

สำหรับเรื่องนี้ ใครอยากจะได้ทราบข้อมูลรายละเอียด ก็มีผู้ที่ทราบข้อมูลที่มูลนิธิชัยพัฒนา หรือที่กรมชลประทาน ที่เขาสามารถจะชี้แจง เพราะเข้าใจว่าเขารู้เรื่อง. ต้องบอกว่า “เข้าใจว่า” เพราะเราไม่ทราบว่า เขาเข้าใจหรือไม่เข้าใจ. แต่เข้าใจว่าเขาเข้าใจ. แล้วถ้ามีอะไรที่เป็นคำถาม จดเอาไว้. แล้วก็อาจจะชี้แจงกันได้. อันนี้ก็ค่อนข้างจะพูดมากเกินไปแล้ว. ก็คงพอสำหรับวันนี้. รู้สึกว่าท่านจะทิว. จะได้ไปย่อย เมื่อย่อยไปบ้างนิดหน่อยแล้ว ก็ไปรับประทานอาหารต่อเพื่อที่จะให้ท่านสามารถทำงานต่อไป. เพราะว่าวันนี้เสียเวลาไปมากแล้ว ต่อไปท่านก็จะทำงาน. หวังว่าจะทำตามเรื่องของแก้มลิงนี้ให้สำเร็จ. ก็ขอบใจทุกท่านที่มา.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๓๘

ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

วันอังคาร ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๘

ข้าพเจ้ามีความปิติชื่นชมอย่างยิ่ง ที่ท่านทั้งหลายพร้อมกันมาอวยพรวันเกิดด้วยไมตรีจิต. ขอขอบพระทัยและขอบใจในคำอวยพรอันไพเราะ เปี่ยมด้วยความปรารถนาดีโดยประการต่าง ๆ. ขอทุกท่านจงได้รับพรและไมตรีของข้าพเจ้าจากใจจริงเช่นเดียวกัน.

ความเจริญผาสุกและความตั้งมั่นของบ้านเมือง เป็นสิ่งสำคัญสูงสุดที่บุคคลพึงรำลึกถึงและพึงประสงค์. และความเจริญมั่นคงนั้นจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อประชาชนในชาติมีความอยู่ดีเป็นปรกติสุข ปราศจากทุกข์ยากเข็ญ. ในระยะนี้ สภาวการณ์หลายอย่างที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองของเรา โดยเฉพาะสภาวะน้ำท่วม ได้ก่อให้เกิดความทุกข์เดือดร้อนแก่ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วหน้า. จำเป็นที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันปิดเป่าแก้ไขให้ผ่านพ้นไปโดยเร็ว และเมื่อผ่านพ้นภาวะวิกฤตไปแล้ว ก็จะต้องคิดค้นหาวิธีทำการป้องกันแบบถาวรยั่งยืน. ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภกับทุกท่านว่า ความทุกข์เดือดร้อนของประชาชนนั้น มิใช่เป็นความรับผิดชอบของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็นความรับผิดชอบร่วมกัน ที่จะต้องช่วยกันแก้ไขป้องกันโดยเต็มกำลัง และโครงการใหญ่ ๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนนั้น มิใช่จะเสร็จสิ้นในเร็ววันได้ จะต้องมีการรับช่วงกระทำต่อให้แล้วเสร็จ. ท่านทั้งหลายในที่นี้ล้วนแต่มีตำแหน่งหน้าที่อันสำคัญอยู่ในแผ่นดิน จึงควรจะได้ตระหนักในข้อนี้ให้มากและชอบที่กระทำความคิดจิตใจให้กระจ่างแจ่มใส เพื่อลดละอคติและสร้างเสริมความเมตตาสามัคคีในกันและกัน แล้วร่วมกันเร่งรัดปฏิบัติสรรพกิจการงาน ให้ประสานสอดคล้องและปรองดองเกื้อกูลกัน โดยยึดเอาความมั่นคงของประเทศชาติและประโยชน์สุขของประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุด.

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยทั้งมวลเคารพเลื่อมใส จงอภิบาลรักษาท่านให้มีความสุข ปราศจากทุกข์ปราศจากภัยทุกเมื่อ เพื่อให้มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา ที่จะคิดอ่านปฏิบัติงานของแผ่นดิน นำพาประเทศชาติให้ผ่านพ้นอุปสรรค และบรรลุถึงความผาสุกสวัสดิ์ได้ดังที่ตั้งใจปรารถนาจงทุกประการ.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดการประชุมวิชาการนานาชาติ

The Third Princess Chulabhorn Science Congress (P C III)

เรื่อง “น้ำและการพัฒนา : น้ำเปรียบดังชีวิต”

ณ โรงแรมแวงกรี-ลา

วันจันทร์ ที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีเปิดการประชุมวิชาการนานาชาติครั้งที่ ๓ ของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ และได้ทราบวัตถุประสงค์ของการประชุมอย่างละเอียด ซึ่งข้าพเจ้าเห็นด้วยเป็นอย่างมาก ทั้งมีความชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นผู้เชี่ยวชาญจากประเทศต่าง ๆ มาประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและการใช้แหล่งน้ำให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด.

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะฝากข้อคิดให้ที่ประชุมนี้ช่วยกันพิจารณาว่า การพัฒนาแหล่งน้ำนั้น ในหลักใหญ่ก็คือการควบคุมน้ำให้ได้ดังประสงค์ ทั้งปริมาณและคุณภาพ. กล่าวคือ เมื่อมีปริมาณน้ำมากเกินไป ก็ต้องหาทางระบายออกให้ทันการณ์ไม่ปล่อยให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายได้ และในขณะที่เกิดภาวะขาดแคลน ก็จะต้องมีน้ำกักเก็บไว้ใช้อย่างเพียงพอ ทั้งมีคุณภาพเหมาะสม แก่การเกษตร การอุตสาหกรรมและการอุปโภคบริโภค. ปัญหาอยู่ที่ว่า การพัฒนาแหล่งน้ำนั้นอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อมบ้าง. แต่ถ้าไม่มีการควบคุมน้ำที่ดีพอแล้ว เมื่อเกิดภัยธรรมชาติขึ้นก็จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนสูญเสีย ทั้งในด้านเศรษฐกิจและในชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ทั้งส่งผลกระทบกระเทือนแก่สิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรง. ดังเช่นน้ำท่วมใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยปีนี้นอกจากความสูญเสียใหญ่หลวงที่เป็นผลโดยตรงแล้วยังเกิดภาวะน้ำเน่าขังอยู่ทั่วไป อันเป็นผลกระทบทางอ้อมอีกด้วย. ดังนั้น เมื่อคำนึงถึงประโยชน์อันยั่งยืนและความเสียหายจากภัยธรรมชาติ การพัฒนาแหล่งน้ำจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น. หวังว่าผลจากการประชุมครั้งนี้ จะได้รับความรู้และข้อคิดใหม่ๆ ที่จะนำไปปรับใช้ในการพัฒนาแหล่งน้ำ ให้บังเกิดผลเป็นประโยชน์อันยั่งยืนแก่มนุษยชาติต่อไป.

ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมนานาชาติ ครั้งที่ ๓ ของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ณ บัดนี้. ขอให้การประชุมสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีตามเป้าหมายและขอให้ทุกท่านที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์สืบทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

เพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร
ครั้งที่ ๓๙

เรื่อง “ พระพุทธศาสนาในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ”

ณ หอประชุมพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

วันศุกร์ ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๘

นายอินดีที่พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ร่วมกับสมาคมพระพุทธศาสนาในเครือจัดประชุมใหญ่ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในการปฏิบัติงานส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรมของประชาชน และหาทางร่วมมือกันธำรงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ให้สถิตสถาพร ในสังคมยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว. ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในกุศลเจตนาทั้งนี้ และยินดีให้ข้อคิดเห็นตามประสงค์.

ข้อแรก อยากจะให้ทุกฝ่ายทุกคนที่เข้าประชุมคิดให้เห็นตามเป็นจริงว่า ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมแปรเปลี่ยนไปเป็นธรรมดา สังคมก็เช่นเดียวกัน ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของโลก. ข้อนี้จึงไม่ควรวิตกให้มากเกินไป.

อีกข้อหนึ่ง ท่านทั้งหลายจะต้องไม่ลืมว่า พระพุทธศาสนานั้นถ้าหมายถึงคำสั่งสอนที่เที่ยงตรงตามพระพุทธโอวาทแท้ ๆ แล้ว ย่อมมีความแน่นอนมั่นคงอยู่ในตัว เช่นความดีก็เป็นความดี ความชั่วก็เป็นความชั่ว และทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่วอย่างปราศจากข้อสงสัย. เหตุนี้ พระธรรมจึงชื่อว่ากาลิโก คือถูกต้องเที่ยงแท้ และไม่ประกอบด้วยกาล เหมาะที่จะน้อมนำมาประพฤติปฏิบัติเสมอไม่ว่าในกาลไหน ๆ. ข้อสำคัญ ชาวพุทธจะต้องชวนช่วยศึกษาพุทธธรรมให้ทราบชัด และน้อมนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง ด้วยการพยายามลดละความโลภ ความโกรธ ความหลง อันเป็นต้นเหตุแห่งการกระทำชั่วกระทำผิด และถ้าที่จะบากบั่นกระทำสิ่งที่เป็นความดี โดยไม่ต้องกลัวว่าจะเป็นสิ่งที่ทันสมัยหรือน่ากระดากอาย. ถ้าชาวพุทธทำได้ดังนี้ ก็จะเป็นเหตุเกื้อกูลอย่างสำคัญ ที่จะช่วยจรรโลงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ให้มั่นคงในทุกสถานะและในทุกกาลทุกเมื่อ.

ขออวยพรให้การประชุมใหญ่ของสมาคมพุทธศาสนาครั้งนี้ สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ทุกอย่าง และขอให้ทุกท่านที่เข้าร่วมประชุม มีความสุขความเจริญอกงามในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๓๔

วันอาทิตย์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๔

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ เป็นเวลาที่เราควรระลึกถึงกัน และอวยพรแก่กัน ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีแก่ท่านทุก ๆ คน ทั้งขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่มีน้ำใจไมตรีสนับสนุนข้าพเจ้าในภารกิจทุกอย่างเสมอมา ในคราวที่ต้องล้มป่วยไป ก็พากันแสดงความวิตกกังวล พร้อมจิตพร้อมใจกันบำเพ็ญกุศลช่วยเหลือ ด้วยความเมตตาปรารถนาดีอย่างจริงใจ เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าหลุดจากความป่วยเจ็บ.

ในรอบปีที่ล่วงแล้ว มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในบ้านเมืองเราหลายอย่างรวมทั้งเหตุไม่ปรกติอันเกิดจากภัยธรรมชาติด้วย. อีกข้อที่ควรแก่การกล่าวถึง ก็คือ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้เสด็จสวรรคต เมื่อเดือนกรกฎาคม ซึ่งข้าพเจ้าต้องขอขอบใจเป็นพิเศษ ที่ท่านทั้งหลายทุกเพศ ทุกวัย และฐานะ มีจิตจงรักและภักดีพร้อมกันมาถวายสักการะพระบรมศพอยู่อย่างต่อเนื่อง.

ส่วนเหตุการณ์ที่น่าชื่นชม ประเทศของเราได้เป็นประเทศเจ้าบ้าน จัดการประชุมสุดยอดผู้นำประเทศอาเซียน ครั้งที่ ๕ และการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ ๑๘ เมื่อต้นเดือนธันวาคมนี้ ซึ่งงานทั้งสองนั้น ต้องถือว่าเป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรีของประเทศเราที่นานาชาติเขาเชื่อถือไว้วางใจ และประชาชนชาวไทยก็มีความพร้อมเพรียงกันเป็นอันดีได้เตรียมจัดงานอย่างจริงจัง เพื่อที่จะให้สำเร็จสมบูรณ์ตามความตั้งใจ และบังเกิดผลเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างแท้จริง. ทำให้ทุกคนที่ได้เห็น แม้แต่ชาวต่างประเทศก็ชื่นชมยกย่อง. ข้อนี้ น่าจะเป็นเครื่องยืนยันว่า ความสามัคคีปรองดองและความมุ่งมั่นมุ่งเจริญต่อกันนั้น ยังมีบริบูรณ์อยู่ในจิตใจของคนไทย. ถ้ามีเหตุการณ์หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเกิดขึ้น และมีผลกระทบต่อส่วนรวมแล้ว เราจะเข้าใจกัน และร่วมมือกันได้แน่นแฟ้นเสมอ.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพยึดถือจงคุ้มครองรักษาประเทศชาติให้มั่นคงสวัสดิ์ แต่แล้วคลาดจากความทุกข์เดือดร้อน จากปัญหาอุปสรรคและภัยอันตรายทุก ๆ สถาน บันดาลให้ประชาชนไทยแต่ละคน มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา อันกล้าแข็ง และมีความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ในอันที่จะปฏิบัติภาระหน้าที่ทั้งน้อยใหญ่ให้เกื้อกูลส่งเสริมกัน เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ตน ประโยชน์ชาติ ทั้งสามารถธำรงรักษาอิสรภาพ อธิปไตย และความเจริญ ร่มเย็นของบ้านเมือง ให้สถิตเสถียรอยู่ตลอดไปชั่วกาลนาน.

ขอทุกท่านจงประสบแต่ความสุขสิริสวัสดิ์พัฒนามงคล และสมปรารถนาในสิ่งอันพึงประสงค์จงทุกเมื่อ
ทุกประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาเข้าเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ครั้งแรก

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๓๙

ผู้พิพากษาที่จะออกปฏิบัติหน้าที่เป็นครั้งแรก มีประเด็นที่จะต้องกล่าวคำปฏิญาณ เพื่อที่จะเป็นการเน้นถึงหน้าที่สำคัญที่ตัวเองจะเข้ารับ. การที่เปล่งคำปฏิญาณนี้อาจรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ค่อนข้างจะโบราณ ๆ แต่ต้องยืนยันว่าไม่ใช่ของโบราณ. เป็นวิธีที่เจือใจตัวเองว่า แต่ละคนโดยเฉพาะผู้พิพากษา มีหน้าที่สำคัญที่จะปฏิบัติตามคำปฏิญาณ.

คำปฏิญาณนั้นที่ได้กล่าวมาเป็นคำที่สั้น และเป็นคำที่มีประสิทธิภาพสูง เพราะสรุปความจำเป็น หรือจะเรียกว่าหน้าที่ที่ตัวเองได้รับ เป็นการสรุปความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่นั้นให้ดี. โดยเฉพาะคำที่สำคัญที่สุด และเคยเตือนเพื่อนผู้พิพากษาในรุ่นก่อน ๆ เสมอ คือได้บอกว่าจะปราศจากอคติ. “อคติ” นี้ก็แปลว่าเป็นที่ที่ไม่ควรไป ที่ไม่ควรไปทั้งในทางกาย ทั้งในทางใจ. หมายความว่า ในสิ่งใดที่ไม่เหมาะสมก็จะเว้น ในที่ใดที่ไม่เหมาะสมก็จะไม่ไป ในสิ่งที่ถ้าคิดแล้วเกิดเสียหายก็ไม่คิด. อคตินี้ มีหลักอยู่ที่ทำไมจะมีอคติได้. มีอคติได้ เพราะว่ามี การชักชวน ชักชวนด้วยการที่นึกว่าจะมีรางวัล หรือจะมีอะไรที่เป็นทรัพย์สิน ที่เป็นรายได้อดีแรก. นี้ก็เรียกว่าอคติที่มาจากความโลภ. อาจมีอคติได้จากความเกรงกลัวว่าถ้าไม่ทำ หรือไม่ไปจะเป็นอันตรายกับตัว อันนี้ก็อคติที่มาจากความกลัวภัย. มีอคติจากสิ่งที่ไม่ใครมายั่ว มายั่วให้โกรธ แล้วเราก็ต้องทำหรือต้องไปเพราะว่าเราโกรธ อันนี้ก็อคติที่มาจากความรู้สึกแค้นเคียว. หมายความว่าไม่รู้ตัว คือไม่ได้พิจารณาโดยรอบคอบ ซึ่งโยงกับอคติสุดท้ายที่สำคัญ คือความไม่รู้. ความไม่รู้ก็จะมาจากความอยากได้ หรือจากความโกรธ ก็เลยทำให้ไม่รู้. ความไม่รู้นั้นจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะถ้าเราไม่รู้ว่าจะทำอะไรได้ หรือทำอะไรไม่ได้ ก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานโดยยุติธรรม ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้พิพากษา. ข้อสำคัญเป็นอย่างนั้น ถึงว่าต้องป้องกันความไม่รู้ด้วยความระมัดระวังที่จะรักษาตัวไม่ให้มีความโลภ ความโกรธจึงจะไม่มี ความกลัว หรืออคติอีกอันก็คือความกลัว. ฉะนั้นที่สำคัญก็ต้องตั้งสติให้ดีเพื่อให้ไม่มีอคติเหล่านี้ ต้องตั้งจิตให้มั่น ตั้งจิตให้มีความซื่อตรงในความคิดทั้งหลาย จึงจะทำให้ปฏิบัติงานได้โดยดี.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายประมาต ชันชื้อ

ที่กล่าวนี้ก็เคยกล่าวมามากแล้ว แต่ก็ขอเตือนไปอีกครั้ง. อีกข้อหนึ่งที่ท่านทั้งหลายจะมีความลำบากในการปฏิบัติงานในหน้าที่มากกว่ารุ่นก่อน ๆ อาจเป็นเพราะโลกนี้เปลี่ยน แล้วเมื่อโลกเปลี่ยน ประเทศไทยเราก็เปลี่ยน เพราะว่าเดี๋ยวนี้ก็เป็นสมัยที่เขาเรียกว่าโลกาภิวัตน์. โลกาภิวัตน์นี้ก็ค่อย ๆ คิด แล้วก็ค่อย ๆ พิจารณาจะหมายความว่าอะไร. ก็คงหมายความว่า เราเห็นตัวอย่างมามากแล้วก็ถ้าเราคิดอะไร เราทำอะไรรู้กันทั่วโลก. ที่ทำในทั่วโลก ก็รู้กันเร็วเหลือเกิน จนกระทั่งเราติดตามสถานการณ์ไม่ค่อยทัน. จะเห็นได้ว่าในโลกนี้สถานการณ์ปั่นป่วนอย่างมาก. สถานการณ์ปั่นป่วนโดยการกระทำของคน มีมาก. แม้จะธรรมชาติก็มีสิ่งที่แปลก ๆ ประหลาด ๆ เกิดขึ้น. เราจะตามทันหรือ. เราจึงต้องมีสติสัมปชัญญะ ต้องมีความคิดให้รอบคอบ ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในโลก ทั้งทางธรรมชาติ ทั้งทางเรื่องของคนสร้าง เราจะรับอย่างไร. ฉะนั้นคนสมัยใหม่ โดยเฉพาะผู้พิพากษาสมัยใหม่ จะต้องคิดให้ลึกซึ้งยิ่งกว่าก่อน เพราะว่าหน้าที่หนักมากขึ้น โดยความเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งทางรูปธรรม ทั้งทางจิตใจ.

ฉะนั้นท่านได้เปล่งวาจา ที่ได้ปฏิญาณตนให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ คือเข้มแข็งก็ยิ่งต้องเข้มแข็งจริง ๆ. จำเอาไว้คำปฏิญาณนี้ แล้วถ้าจำได้ คำปฏิญาณนี้จะเป็นครูให้ทำหน้าที่ดี เพื่อเกียรติของตัว เพื่อความสงบของประเทศชาติ เพื่อความสุขของประชาชน. ขอให้ท่านทั้งหลายสำนึกว่า หน้าที่สำคัญนี้ยิ่งกว่าสมัยใด ๆ ถ้าผิดพลาดไป เราอาจล่มจมได้. ประเทศไทยนี้อยู่ดีมานาน นับว่าดีมาก. แม้เดี๋ยวนี้จะบ่นกันว่า อะไร ๆ มันยุ่งเหยิง สับสน. นั่นแหละเรียกได้ว่าอยู่ในเกมส์ มันเป็นเรื่องที่เราจะต้องปฏิบัติ. ถ้าปฏิบัติไม่ดี อนาคตก็ไม่ค่อยแจ่มใส. แต่ถ้าปฏิบัติดี อนาคตก็จะแจ่มใส. ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านทั้งหลายจำคำปฏิญาณของตนเอาไว้ และไปทบทวนในสมอง หรือทบทวนในการสนทนากัน แลกเปลี่ยนความคิดว่าควรจะทำอะไรอย่างไร ก็จะเป็นผู้ที่นับว่าได้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประเทศชาติ เพื่อประชาชนอย่างแท้จริง.

ก็ขอให้ท่านทั้งหลายได้มีพลานามัยแข็งแรง จิตใจเข้มแข็งและซื่อสัตย์สุจริต เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตัว และเพื่อสำหรับตัวเองได้มีความพอใจว่าเป็นคนที่ได้มีประโยชน์ และเป็นคนที่มียุติ คือประสบความสำเร็จ เป็นเกียรติแก่ตัว แก้วศรัทธาของตัว แก่สถาบันตุลาการของประเทศ ทำให้ประเทศไทยมีความสุขและมีความสงบ. ก็ขอให้ท่านทั้งหลายมีกำลังใจสมบูรณ์ ประสบความสำเร็จทุกประการ.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือ “สายสัมพันธ์สองแผ่นดิน”

วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙

ความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรเดนมาร์กมีมาช้านาน นับด้วยศตวรรษ. ตามหลักฐานที่ปรากฏ ประชาชนทั้งสองชาติได้ติดต่อค้าขายกันแต่ ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ ถึงกรุงรัตนโกสินทร์ ประเทศทั้งสองจึงได้มีการเจริญทางพระราชไมตรีต่อกัน ทำให้ความสัมพันธ์ที่มีอยู่แล้วยิ่ง เพิ่มพูนและสมบูรณ์ขึ้น ในทุกด้านทุกระดับ. ข้อนี้เห็นได้ชัดจากการที่สมเด็จพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ชั้นสูง ตลอดจนบุคคลสำคัญของทั้งสองประเทศ ต่างก็มีไมตรียกย่องกัน ไปมาเยี่ยมเยือนกัน ทั้งเป็นทางการและมีได้เป็นทางการตลอดมาทุกยุคทุกสมัย. ในส่วน ของประชาชนนั้นแล้ว นอกจากจะมีการติดต่อค้าขายกันเป็นปรกติมาแต่กาลก่อนแล้ว ยัง ปรากฏว่าชาวเดนมาร์กหลายคนได้เข้ารับราชการสนองพระเดชพระคุณในแผ่นดินสยาม อีกด้วย. ชาวเดนมาร์กเหล่านี้ ได้มีส่วนอย่างสำคัญในการพัฒนากิจการต่าง ๆ ของ ประเทศไทยให้เจริญทัดเทียมนานาอารยประเทศ มีกิจการตำรวจ ทหารเรือ รถไฟ รถมราง และปูนซีเมนต์ เป็นอาทิ. ในปัจจุบัน ประเทศไทยและประเทศเดนมาร์กได้ร่วมมือช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันในกิจการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง. ฟาร์มโคนม ไทย-เดนมาร์ก นับเป็น ตัวอย่างอันหนึ่งของการร่วมมืออย่างดียิ่ง. ด้วยเหตุนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและ ประชาชนของราชอาณาจักรทั้งสอง จึงดำเนินมาโดยสอดคล้องและราบรื่นในลักษณะมิตร และญาติผู้มีความเข้าใจในกันและกัน และยกย่องนับถือกันเป็นอันดี.

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ความสัมพันธ์และความร่วมมืออันใกล้ชิดสนิทสนมระหว่าง ประเทศและประชาชนทั้งสองแผ่นดิน จะสถิตสถาพรและยิ่งเจริญงอกงามต่อไปตลอด ชั่วกาลนาน.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๙

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำรัฐมนตรีเฝ้า ฯ

เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับตำแหน่งหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๓๙

ตามที่รัฐมนตรีจะต้องเปล่งคำปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่นั้น ก็เป็นไปตามบัญญัติของรัฐธรรมนุญ และมีจุดประสงค์ที่จะให้แต่ละคนตั้งอกตั้งใจปฏิบัติงานของตนเพื่อประโยชน์ของประเทศไทย. จริง ๆ แล้ว ท่านที่ได้รับแต่งตั้งในวันนี้ก็เป็นผู้ที่อยู่ในคณะรัฐมนตรีอยู่แล้ว ก็อาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเปล่งคำปฏิญาณนี้. แต่เมื่อเป็นกฎเกณฑ์ที่สมควร และมีประโยชน์ที่จะทำให้เกิดเป็นการเตือนใจแต่ละท่าน ที่จะให้ได้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งอกตั้งใจเพื่อประโยชน์ของชาติบ้านเมือง. ท่านก็มีความรู้ดีแล้ว ในหน้าที่รัฐมนตรีก็คงไม่มีปัญหาอะไร. ก็ขอให้ท่านได้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งอกตั้งใจเพื่อให้เกิดผลที่ดี และขอให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านทำมีผลสำเร็จเรียบร้อย.

ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้รับความสำเร็จในงาน และมีความสำเร็จในสิ่งปรารถนาทุกอย่าง ทั้งในส่วนตัวและในราชการ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายบรรหาร ศิลปอาชา

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือ
เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนากรมทางหลวงครบ ๘๔ ปี

งานที่ทำเพื่อประโยชน์อันยั่งยืนของแผ่นดินอย่างแท้จริง แม้จะไม่มีใครได้เห็นหรือยกย่องสรรเสริญก็ตาม แต่ผลของงานที่ปรากฏเป็นความเจริญมั่นคงของประเทศชาติ นั้น เป็นสิ่งที่ผู้กระทำจะชื่นชมยินดีได้ทุกเมื่อ. เจ้าหน้าที่กรมทางหลวงทุกฝ่ายทุกคนจึงควรจะได้ทราบตระหนักในประโยชน์ของงานที่ทำ และภาคภูมิใจได้เต็มทีในผลงานที่ได้ทำมา ทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งที่จะทำต่อไปในอนาคต.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๙

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานวุฒิสภา^(๒) นำสมาชิกวุฒิสภา
คณะกรรมการจัดทำกิจกรรมเนื่องในโอกาสงานฉลองสิริราชสมบัติครบ
๕๐ ปี และคณะอนุกรรมการจัดทำหนังสือเกี่ยวกับนิติบัญญัติ
ในโอกาสงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
ณ ศาลาดุสิตดาลัย

วันอังคาร ที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๙

ก่อนอื่นก็ขอขอบใจท่านที่มาในวันนี้ และนำความปรารถนาดีมาให้ในนามของวุฒิสมาชิกทั้งหลาย. วันนี้
ขอแสดงความยินดีด้วย และขอแสดงข้อคิดสั้นๆ น้อยแก่ท่านทั้งหลาย.

คือยินดีอย่างหนึ่ง ที่ว่าท่านได้ปฏิบัติหน้าที่มาครบ ก็จนจะครบวาระที่ท่านได้รับแต่งตั้ง และได้ทำ
หน้าที่มาโดยดีตามที่ท่านประธานวุฒิสภาได้กล่าว ซึ่งหน้าที่นี้เป็นหน้าที่ที่ไม่ใช่ง่าย. ข้อคิดก็คือว่า โดยมาก
ก็พูดถึงวุฒิสมาชิก หรืออีกนัยหนึ่งก็เป็นสมาชิกของรัฐสภา ว่ามีหน้าที่ที่จะพิจารณาเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่จะออก และ
มีหน้าที่อย่างที่ท่านประธานบอกว่าทักท้วง. ขอแสดงความคิดว่า มีหน้าที่หรือมีฐานะสำคัญอยู่อย่างหนึ่ง ซึ่งส่วน
มากก็ไม่ได้กล่าวถึงเลย. หน้าที่หรือฐานะพิเศษของวุฒิสมาชิกนี้เป็นการทำประโยชน์อย่างยิ่ง. หน้าที่นี้เป็นการ
เชื่อมระหว่างประชาชนกับรัฐบาล หรือฝ่ายประชาชนกับฝ่ายที่ปกครองประเทศ. อาจท้วงว่าผู้ที่เป็นคนเชื่อม
ระหว่างประชาชนกับฝ่ายปกครองนั้น ก็คือผู้แทนราษฎร. คำว่า “ผู้แทน” ก็หมายความว่า เป็นผู้ที่ประชาชนได้
มอบหมาย. เขาก็พูดกันว่าวุฒิสมาชิกนี้มิได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน. แต่การที่กล่าวว่าวุฒิสมาชิกเป็นตัวเชื่อม
ระหว่างราษฎรกับฝ่ายที่ปกครองนั้น เพราะว่าแต่ละคนเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีวุฒิของตนเอง สามารถที่จะเข้าใจ
ถึงความต้องการของส่วนรวม และได้มาแสดงในวุฒิสภาก่อน และในที่สุดก็ในรัฐสภา จึงเป็นตัวเชื่อมระหว่าง
ประชาชนและฝ่ายปกครอง.

นอกจากนั้นยังเป็นตัวเชื่อมระหว่างส่วนต่าง ๆ ของประชาชน คือประชาชนที่มีอาชีพต่าง ๆ ประชาชนที่
มีผลประโยชน์แตกต่างกัน. วุฒิสภานี้สามารถที่จะมาประมวล จะเรียกว่ากำลังหรือความสามารถของประชาชน
แต่ละหมู่ แต่ละพวกมาอยู่ในที่เดียวกัน เพื่อที่จะตัดสินหรือหาทางที่จะให้ผลประโยชน์ต่าง ๆ ของกลุ่มประชาชน

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายมีชัย ฤชุพันธุ์

ต่าง ๆ ให้เข้ากัน จึงเป็นผู้ที่เชื่อมผลประโยชน์ของหมู่ประชาชนที่มีผลประโยชน์แตกต่างกันมาอยู่ในที่เดียวกัน. โดยที่ไม่ได้เป็นผู้ที่เป็นผู้แทนราษฎรนั่นเอง จึงเป็นผู้แทนราษฎรได้ดีกว่า เพราะว่าผลประโยชน์ไม่มี มีแต่ผลประโยชน์ในทางวิชาการ หรือความสามารถหรือในทางความคิด เป็นการสรุปหรือรวบรวมความคิดหรือความสามารถของหมู่ชนทั้งหลายที่เป็นประชาชนที่ประกอบขึ้นมาเป็นชาติไทย. ฉะนั้นหน้าที่ของวุฒิสมาชิกนั้นจึงมีความแตกต่างจากหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสามารถที่จะทำประโยชน์แก่ประเทศชาติได้มาก. โดยที่ท่านเป็นผู้ที่มีวุฒินั้นนะ ในที่นี้ก็มีวุฒิในทางความสามารถและมีวุฒิในทางวัยวุฒิด้วย ไม่มีความรู้สึกที่รุนแรง เป็นคนที่มีความรู้สึกที่สุขุม จึงสามารถหาทางแก้ปัญหาได้อย่างสุขุม และถูกต้องอย่างดี. ฉะนั้นหน้าที่ของวุฒิสมาชิกนี้มีใช่เพียงที่จะมาคัดค้านสภาผู้แทนราษฎร แต่เป็นผู้ที่รวบรวมความสุขุม ความรู้ ความสามารถในการสรุปความรู้ความสามารถ ความสุขุมของประชาชนทั้งประเทศ จึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญมาก.

โดยที่ท่านผู้ที่มาในวันนี้ ก็เป็นผู้ที่เป็นตัวแทนของวุฒิสมาชิกทั้งสภาได้ทำงานมาครบวาระของวุฒิสภา คือ ๔ ปี จึงเป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่ง. ขอแสดงความยินดี คือมีความยินดีแทนท่าน. ว่าทุกท่านได้ปฏิบัติงานที่สำคัญมาเป็นผลสำเร็จและครบถ้วน ทั้งการงาน ทั้งเวลา. การที่ท่านได้ให้พร ในโอกาส ๕๐ ปีของการครองราชย์นี้จึงเป็นมงคลยิ่ง เพราะว่ามาจากผู้ที่มีวุฒิ และผู้ที่ได้ทำงานมาดี. จึงถือว่าเป็นวาระที่น่ายินดีทั้งสองฝ่าย และความยินดีทั้งสองฝ่ายนี้ก็ประมวลขึ้นมาเป็นมงคลยิ่ง โดยเฉพาะสำหรับท่านทั้งหลายที่จะสิ้นสุดสมาชิกภาพของวุฒิสภา นี้ ควรจะพอใจในการที่ได้ทำงานอย่างดีมา เป็นผลสำเร็จ เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม.

ฉะนั้นก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาให้พร และขอสนองพรนี้ ให้ท่านทั้งหลายมีความเจริญรุ่งเรือง ให้ท่านทั้งหลายมีความสุขในชีวิต มีความสำเร็จในงานการต่อไปในอนาคต. แต่สำคัญที่สุด ให้ท่านสำนึกในความพอใจที่ควรจะมีในตัว และในฐานะที่ได้เป็นวุฒิสมาชิก ถือว่าเป็นมงคลยิ่ง. ก็ขอขอบใจ และขอแสดงความยินดีกับทุก ๆ ท่านอีกครั้งหนึ่ง.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่รองเลขาธิการพระราชวังฝ่ายกิจกรรมพิเศษ^(๒)
นำคณะกรรมการดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือพระราชนิพนธ์
เรื่อง “พระมหาชนก” เข้าเฝ้า ฯ

ทูลเกล้า ฯ ถวายเหรียญทองคำจำลอง เหรียญพระมหาชนกขนาดพิเศษ
ฟิล์มภาพถ่ายรูปเขียน หนังสือ และรูปเขียนประกอบเรื่องพระราชนิพนธ์
ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๓๙

โอกาสนี้ตามปกติก็เป็นการเรียกว่า เปิดหรือเผยหนังสือ. หมายความว่าเปิดให้ทุกคนทราบว่าหนังสือที่
จะออกจำหน่าย และโดยมากก็โฆษณาว่าหนังสือนั้นมีอะไรบ้าง. ในที่นี้จะขอไม่โฆษณา เพราะว่าทุกคนก็ได้เห็นรูป
และทราบดีว่าเรื่องมีอะไรบ้าง. ส่วนที่ไม่ทราบก็เอาไว้ทราบเมื่อได้อ่านหนังสือ เพราะว่าถ้าเล่าให้ฟังแล้ว ก็อาจไม่
เข้าใจหรือจะไม่มี ความรำแรงบันเทิงใจเท่าที่ควร. ฉะนั้นก็ขอถือโอกาสนี้ขอขอบใจคณะที่ดำเนินการให้หนังสือนี้เป็น
ผลสำเร็จขึ้นมาได้ ซึ่งเป็นงานที่ลำบากสำหรับทุกคน. โดยเฉพาะสำหรับศิลปินที่เขียนรูปและจัดรูปของหนังสือนั้น
เข้าใจว่าต้องคิดมากและต้องเหน็ดเหนื่อยอย่างมาก เพราะว่า เป็นงานที่พิเศษ. ผลที่ออกมาก็เป็นผลที่นับว่าใช้ได้
ดีมาก และจะเป็นที่รำแรงใจของผู้ได้อ่าน.

หนังสือเล่มนี้ ประกอบด้วยหลายส่วน. ประกอบด้วยส่วนที่เป็นภาษาไทยที่มาจากพระไตรปิฎก ซึ่งเอามา
ตรงจากพระไตรปิฎกที่แปลเป็นภาษาไทย. คำพูดหรือคำที่มีอยู่ในนั้น เอามาตรง. ส่วนที่สองก็มาดัดแปลง
ดัดแปลงเพื่อให้ตัวหนังสือบางอย่าง หรือคำบางคำ ที่ไม่ตรงกับความคิดในสมัยนี้ ก็ได้ดัดแปลงบ้าง. ในที่สุด ก็มี
ความคิดบางอย่าง ที่อาจไม่เป็นประโยชน์กับคนในปัจจุบันนี้ก็ได้อ่าน และได้มีการดัดแปลงใหม่ที่เขาเข้าใจว่าจะ
เป็นประโยชน์แก่สังคมในปัจจุบัน. ส่วนภาษาอังกฤษนั้นก็ดัดแปลงตรงมาจากภาษาไทย ที่ได้ปรุงแต่งทั้งของเก่า
ทั้งของใหม่. เป็นภาษาอังกฤษที่บางคนอาจงง เพราะไม่ได้เรียนในโรงเรียน. เป็นภาษาที่อาจดูแปลกไปหน่อย
บางส่วนเพราะว่าจะต้องให้เข้าใจว่าเป็นเรื่องเก่า โบราณ นับเวลาไม่ได้. ภาษาก็จะต้องให้โบราณ ๆ หรืออาจ
เป็นปริศนาบ้าง. ฉะนั้นถ้าใครรู้ภาษาอังกฤษบางทีจะต้องมาดูภาษาไทย เพื่อที่จะให้เข้าใจว่าอังกฤษเขาว่าอย่างไร. คนที่

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายขวัญแก้ว วัชโรทัย

รู้ภาษาไทย บางทีจะต้องไปดูภาษาอังกฤษ จะได้ว่าภาษาไทยเขาว่าอย่างไร. จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่ชอบศึกษาภาษา คือจะเป็นการขีดกลมภาษาอังกฤษ สำหรับผู้ที่รู้ภาษาอังกฤษ เป็นการขีดกลมภาษาไทย สำหรับผู้ที่รู้ภาษาไทย. นอกจากนี้ก็ได้เขียนเป็นตัวอักษรโบราณ คืออักษรเทวนาครีซึ่งเป็นสิ่งที่ลำบากมาก เพราะว่าผู้ที่รู้ภาษาโบราณนี้ก็มีน้อยคน.

ทั้งหมดนี้จะต้องอาศัยความละเอียด ในการจัดให้ถูกต้องและเป็นที่น่าพอใจ. เป็นการแสดงออกมาซึ่งความคิดหลักของชาตนี้ คือให้เห็นว่าความเพียรต้องมี และสำคัญที่สุด ว่าคนเราทำอะไรต้องมีความเพียร. แม้จะไม่เห็น อย่างไรในเรื่องนี้ แม้จะไม่เห็นฝั่งก็ต้องว่ายน้ำต่อไป และมีคำตอบอยู่ว่า ทำไมต้องว่ายน้ำ ไม่เห็นฝั่ง มีประโยชน์อะไร. มีประโยชน์ เพราะว่าถ้าหากไม่เพียรที่จะว่ายน้ำเป็นเวลาเจ็ดวันเจ็ดคืน ก็จะได้ไม่ได้พบเทวดา. คนอื่นไม่มีความเพียรที่จะว่ายน้ำ ก็จมเป็นอาหารของปลาของเต่าไปหมดแล้ว. ฉะนั้นความเพียร แม้จะไม่ทราบว่าจะถึงเมื่อไหร่ ไม่เห็นฝั่งก็ต้องเพียรว่ายน้ำ สำหรับอื่น ๆ ก็เป็นเช่นเดียวกัน. ฉะนั้น ศูนย์กลางของหนังสือเล่มนี้ก็คือความเพียรที่จะทำ โดยไม่นึกถึงว่าจะได้ประโยชน์อะไร หรือได้ผลอะไร.

ที่ลงมาช้า ทำให้ท่านทั้งหลายต้องคอยอยู่นาน ก็มีเหตุผล เพราะว่า การแก้หนังสือนี้ยังไม่เสร็จ. อันนี้ การแก้ทั้งรูป คือทั้งภาพที่ท่านศิลปินได้เขียนยังมีการแก้. คงลุ่มใจ แต่ว่างานต้องเพียรต่อไป แล้วก็มีเวลาน้อย. มีการแก้ภาษาไทย ซึ่งบางตัวก็เขียนผิด. แก้ภาษาอังกฤษ ซึ่งบางตัวก็อาจมีผิดไวยากรณ์ด้วยซ้ำ. ตกเตียงกัน ผู้ที่ไม่ได้มาในที่นี่เป็นผู้ที่ช่วยทำ คือสมเด็จพระเทพ ฯ สมเด็จพระเทพ ฯ ก็ทำมาสองวันสองคืน กับเพื่อน ๆ. และสองวันสองคืนนี้กับเพื่อน ๆ แบ่งเป็นสองพวก พวกหนึ่งดูดาวหาง และอีกพวกหนึ่งดูพระมหาชนก. ผู้ที่ดูพระมหาชนกไม่ได้ดูดาวหาง ผู้ที่ดูดาวหางไม่ได้ดูพระมหาชนก. แต่สมเด็จพระเทพ ฯ ขึ้นมาตาปรีอ เพราะมาบอกว่าดูทั้งมหาชนกทั้งดาวหาง. นั่นนะเป็นอย่างนี้ คือความเพียรนี้ก็ต้องมี แม้จะตาปรีอก็ต้องมีความเพียร. มาบัดนี้เข้าใจ

ว่าครบถ้วนแล้ว แต่ยังไม่หมด. นี่ที่เขียน อันนี้เป็นตัวการทำให้ที่ลงมาซ้ำ เพราะว่ายังต้องเขียนมาแจ้งให้คุณชูเกียรติ^(๓) คุณสมรรถ^(๔) ได้ทราบว่าจะต้องมีการดูแลอะไร และยังไม่หมด ยังเหลืออีกส่วนหนึ่ง ซึ่งต้องทำงานต่อไป. อันนี้ถึงต้องมาแถลง ทำไมลงมาซ้ำ ลงมาซ้ำเพราะต้องทำงานถึงสุดท้าย.

ก็ต้องขอขอบคุณศิลปิน ขอขอบคุณผู้ช่วยทำงาน ที่ช่วยสนับสนุนให้หนังสือเล่มนี้ออกมาได้. ก็เข้าใจว่าเป็นงานที่หนัก เพราะที่ทำอยู่นี้ก็เป็นงานหนัก. แต่ที่มีความสำคัญ หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือรับรองได้ว่า เป็นหนังสือที่ไม่มีที่เทียม. นี่ต้องอวดหน่อยว่าไม่มีที่เทียม แล้วก็ท่านผู้ที่เป็นศิลปิน ผู้ที่เป็นกรรมการ และผู้ที่สนับสนุนย่อมจะทราบดีว่างานที่เราทำนั้นคุ้มแค่ไหน. และผู้ที่ยังไม่ได้เห็นหนังสือเล่มนี้ ในที่นี้ก็ได้เห็นรูปที่ศิลปินได้เขียน ซึ่งยังไม่ครบและก็ยังไม่สมบูรณ์ ก็ได้เห็นเป็นตัวอย่าง. ผู้ที่รู้เรื่องพระไตรปิฎก ก็ได้อ่านพระไตรปิฎกเกี่ยวข้องกับมหาชนกชาดก ก็คงทราบอยู่แล้ว แต่ไม่ได้เห็น ยังไม่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ ซึ่งจะขึ้นมาครบถ้วนสมบูรณ์ด้วยงานของท่าน. ฉะนั้นในที่นี้จะต้องขอขอบคุณทั้งหลายทุกคนที่มาชุมนุมกันในที่นี้ เพื่อที่จะรับรู้หนังสือเล่มนี้ขึ้นมาแล้ว. ที่ต้องขอใจ เพราะว่าหนังสือเรื่องนี้เป็นที่รักของข้าพเจ้าเอง เป็นสิ่งที่เห็นว่ามีความสำคัญ และโดยที่เป็นผู้ที่ได้ก่อตั้งมาเป็นตัวการรู้ตัวว่าตัวเองเป็นผู้ที่สร้างขึ้น. ถ้าไม่มีตัวเราเอง มีแต่ชาดก แล้วก็แต่ชาดกภาษาไทยที่แปลมาจากภาษาบาลี มีแต่ชาดกอาจเป็นภาษาอังกฤษ ที่เขาแปลมาจากภาษาบาลี ใครไปอ่านก็ไม่รู้เรื่อง และไม่มี ความหมายอะไรมากนัก.

---

(๓) นายชูเกียรติ อุทกะพันธุ์

(๔) นายสมรรถ เรืองณรงค์

ตะกี้ยังมีการถกเถียงกันว่า โยชน์หนึ่งคือเท่าไร. พวกกรรมการดูดาวที่ไม่ได้ดูดาว บอกว่า โยชน์หนึ่งเท่ากับ สิบหกกิโลเมตร. เราเอง ไม่บอกไม่ใช่ ไม่ได้เท่ากับสิบหกกิโลเมตร. ก็ที่บอกเท่ากับสิบหกกิโลเมตร เพราะว่าเขาก็บอกว่าเปรียบเทียบกับวากับเส้น ก็เป็นสิบหกกิโลเมตร. แต่เราเปรียบเทียบกับไมล์ เป็นสามไมล์ เป็นหนึ่งโยชน์. สามไมล์ stated ไมล์. ฉะนั้นก็เลยต้องมาถกเถียงกับท่านทั้งหลาย ก็มีผู้ที่ต้องมาถกเถียงเข้ามาอีกคนหนึ่ง. แต่นี้ก็พอแล้ว ตอนนี่ตกลงจะทำไปตามที่เขียนอยู่นี้ และเข้าใจว่าลงตัวแล้ว ฉะนั้นก็ถือว่าเป็นฤกษ์ที่ดี ที่จะแจ้งให้ใครต่อใครเขารับรู้ ว่ามีหนังสือเล่มนี้. ท่านทั้งหลายที่เป็นสื่อมวลชนก็ได้เห็นแล้ว เห็นหน้าท่านศิลปิน และท่านกรรมการต่าง ๆ ก็จะได้เห็นว่าอ้อ... คนนี้ ๆ เป็นคนเขียนรูป แล้วก็เห็นหน้าผู้เขียนแล้วก็เมื่ออ่านเรื่องนี้เสร็จก็คงได้เห็นทั้งหมด คือเห็นทั้งผู้เขียนรูป เห็นทั้งผู้เขียนเรื่อง และเห็นผู้ที่มาสนับสนุน เพื่อที่จะให้งานนี้ได้สำเร็จเรียบร้อย

ฉะนั้นก็ขอขอบใจทุกท่าน ทุกคนที่ได้ทำให้หนังสือนี้ออกมาเป็นหนังสือ และเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์กับทุกคน และเป็นประโยชน์กับประชาชนทั้งไทยทั้งเทศ. ก็ขอขอบใจท่านอีกครั้งหนึ่ง ต่อจากนี้ก็ขอไปชมรูป และอาจจะมีการวิจารณ์เล็กน้อย.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันจันทร์ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๙

การยึดมั่นในผลประโยชน์ของแผ่นดิน และความถูกต้องเป็นธรรม เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ เพราะการยึดมั่นดังกล่าว จะทำให้มีจิตใจมั่นคง เด็ดเดี่ยวในอันที่จะพากเพียรปฏิบัติหน้าที่ให้จนบรรลุผลสำเร็จ และสามารถป้องกันความ ผิดพลาดเสียหายอันจะเกิดแก่ตนแก่งานได้อย่างแท้จริง.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๙

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์^(๒)
นำคณะกรรมการบริหารมูลนิธิ ฯ และนักเรียนทุนพระราชทาน เข้าเฝ้า ฯ
ถวายพระพรชัยมงคลในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี
ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันจันทร์ ที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๙

ก่อนอื่นก็ขอให้ระลึกถึงนายทุนมูลนิธิที่ล่วงลับไป คือ นายปกรณ์ อังศุสิงห์ ได้ล่วงลับไป และได้เป็นผู้ที่ได้เป็นผู้ก่อตั้งคนหนึ่ง เป็นเวลาเมื่อประมาณ ๔๐ ปี ที่มูลนิธินี้ได้บริการ ได้ช่วยเหลือประชาชน เพื่อที่จะให้ประชาชนที่เคราะห์ร้ายได้รับการช่วยเหลือ. นายปกรณ์ อังศุสิงห์ เป็นคนหนึ่งที่ได้ออกตั้ง และได้ดูแลได้ประคับประคองมูลนิธินี้ให้กลายเป็นองค์กรที่ทุกคนรู้จัก และเป็นองค์กรที่นับว่าอเนกประสงค์.

ตั้งแต่แรกก็เป็นองค์กรที่เป็นเฉพาะกิจ เพื่อที่จะช่วยเหลือประชาชนที่ประสบวาทภัย และต่อ ๆ มาก็ได้ช่วยเหลือประชาชนที่ประสบอุทกภัย ประสบอัคคีภัย ตลอดจนภัยต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติ. วิธีการที่จะช่วยเหลือก็ขยายขึ้น จนกระทั่งเป็นการให้การศึกษาแก่ผู้ที่ประสบภัยโดยเฉพาะผู้ที่เป็นเยาวชน เพื่อที่จะให้เขามีอนาคตที่แจ่มใส และเยาวชนที่ได้รับประโยชน์ตั้งแต่ครั้งกระโน้นก็ได้เติบโตขึ้นมา กลายเป็นผู้ที่เป็นที่พึ่งของคนที่เดือดร้อนในระยะหลัง. นอกจากนี้ก็มีโครงการต่าง ๆ เพื่อที่จะช่วยให้ประชาชนได้มีความมั่นคงขึ้นจากการช่วยเหลืออย่างที่เรียกว่าเฉพาะกิจ ก็กลายเป็นการช่วยเหลือที่เบ็ดเสร็จ.

นอกจากนี้ก็ได้ร่วมมือกับองค์กรกว้างขวางขึ้นมา เช่นที่ประธานกรรมการได้กล่าวถึง ทหาร ตำรวจ หรือข้าราชการพลเรือนทั้งหลาย ก็ได้ช่วยร่วมมืออย่างดี. นอกจากทางราชการก็ยังมีฝ่ายเอกชน เช่น ในวันนี้ที่กรรมการได้ช่วยร่วมมือ. ในการช่วยมีเครื่องหมายสำหรับผู้ที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในมูลนิธิ คือผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับไปเป็นสัญลักษณ์. การที่กรรมการชาวไทยที่มีเชื้อสายจีนได้ร่วมมือ และได้บริจาคเงินสำหรับมูลนิธิช่วยพัฒนา ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่นับว่ามีความหมาย เพราะว่ามูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ก็ได้ร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับมูลนิธิช่วยพัฒนาในการช่วยประชาชน ซึ่งประสบความสำเร็จและอาจประสบความสำเร็จในอนาคต เพื่อที่จะให้เขามีความมั่นใจว่าวันนี้อาจยังไม่เดือดร้อน แต่วันหน้าถ้าเดือดร้อนก็จะมีคนมาช่วยเหลือ. ข้อนี้ก็ป็นข้อสำคัญหรือ

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายขวัญแก้ว วัชโรทัย

เป็นนโยบายสำคัญของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ที่ได้กล่าวมามากมายแล้ว.

ทั้งหมดนี้ไม่จำเป็นที่จะกล่าว แต่ที่กล่าวเพราะว่านึกถึงคุณปกรณ์ อังศุสิงห์ ซึ่งได้ทำงานมาด้วยความ อุตสาหะ ด้วยความพยายามอย่างยิ่ง. แม้จะเวลาตอนที่ท่านอ่อนแอ ไม่สบาย ก็ยังเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา จนถึงวาระสุดท้ายที่ถึงแก่กรรม. ฉะนั้นชีวิตของท่านก็เท่ากับเป็นชีวิตของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ เป็นตัวอย่าง ของบุคคลที่ได้ช่วยและได้เสียสละอย่างมาก อันเป็นเรื่องของ หรือเป็นหน้าที่ที่มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ได้วาง ไว้เป็นหลักการ คือการช่วยประชาชนที่เดือดร้อนด้วยวิธีการที่เบ็ดเสร็จ หมายถึงให้ประชาชนได้มีชีวิตอยู่ได้ และมีอนาคตที่แจ่มใส.

บัดนี้ไม่มีนายคุณมูลนิธิ จึงขอให้แจ้งในที่นี้ว่า จะขอตั้งบุคคลหนึ่งซึ่งก็ได้ทำงานมาตั้งแต่ต้น ได้เสียสละ แม้เดี๋ยวนี้ท่านก็มีอายุ และบางเวลาจะเหนื่อย แต่ก็เชื่อว่าจะเป็นตัวอย่างและจะเป็นผู้นำที่ดีสำหรับมูลนิธิ และ สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ คือ ขอตั้ง นายจาด อรุณสะเนนทร์ เป็นนายคุณมูลนิธิต่อไป. ก็ขอบใจที่ท่านรับ เพราะ ว่าท่านก็เหน็ดเหนื่อยมา และบางทีทางครอบครัว ลูก ภรรยา ก็บอกว่าไม่อยากให้ท่านทำงานแต่เชื่อว่าจะเป็นผู้ที่ เป็นสัญลักษณ์ เป็นผู้ที่จะนำมูลนิธิต่อไป ด้วยการที่ท่านได้ทำตัวอย่างมา ไปทุกหนทุกแห่ง เพื่อที่จะช่วยเหลือ ประชาชนที่เดือดร้อน.

ที่ตั้งอย่างนี้มีเหตุผล เพราะว่าผู้อื่นที่อาจเป็นผู้ที่เยาว์กว่า ก็จะได้มองเป็นตัวอย่างและสามารถที่จะขอคำแนะนำสำหรับการปฏิบัติ เพื่อที่จะให้มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ดำเนินไปโดยราบรื่น เพราะว่าองค์กรใด ๆ มิใช่ ว่าจะต้องเปลี่ยนให้มีความมีประสิทธิภาพสูง มีการร่ว่งไว้มาก แต่ว่าจะต้องมีความต่อเนื่อง. ฉะนั้นขอให้มูลนิธินี้ทำงาน ต่อไป ด้วยความต่อเนื่อง. คนใหม่ ๆ เข้ามาก็จะได้เห็น และจะได้ช่วยกัน. ดังนั้นมูลนิธิก็จะยั่งยืน และบริการที่ จะได้จากมูลนิธิจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างยิ่งยืน.

แม้จะคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของมูลนิธิหรือเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิ ก็จะสามารถที่จะมาช่วย. ดังที่ในที่นี้ก็มีผู้

ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ หรือเป็นเรียกว่าสมาชิกของมูลนิธิ แต่ก็เข้าใจทั้งนั้น และพยายามช่วยที่จะทำให้ประชาชนมีขวัญดี ถ้าเกิดมีภัยธรรมชาติมาคุกคามหรือความหนาวก็เป็นภัยคุกคาม. ฉะนั้นอย่างเช่นที่ประธานกรรมการได้แจ้ง เวลาหนาวก็ไปแจกผ้าห่ม ไปดูแลประชาชนในที่ทุรกันดาร. ทุกสิ่งทุกอย่างนี้ ก็มีความจำเป็น. ฉะนั้นถ้ามูลนิธิได้ทำงานต่อไป หรืออาจกว้างขวางยิ่งกว่านี้ก็ ได้ ก็จะเป็นองค์กรที่ยั่งยืน องค์กรที่มีความคิดก้าวหน้า. ฉะนั้นองค์กรก้าวหน้านี้จะอยู่ต่อไป ถ้ามีอะไรเปลี่ยนแปลง ถ้ามีอะไรที่จะตัดแปลงให้ดีขึ้น ก็คงตัดแปลงได้ค่อย ๆ ทำไป และจะทำให้ประเทศไทยหรือประชาชนมีความมั่นคงยั่งยืนต่อไป.

จะต้องขอถือโอกาสนี้ มีข้อสังเกตว่าทั่วโลก เราเปิดวิหุกก็ตาม โทรทัศน์ก็ตามเราก็เห็นทุกวันว่าเขามีการฆ่ากัน เขามีการทำลายกัน ไม่มีวันที่เว้นที่จะไม่มีความเดือดร้อนอย่างรุนแรง. มิใช่ภัยธรรมชาติเท่านั้นเอง แต่ภัยจากสงคราม ภัยจากความเบียดเบียนกัน ทุกวันไม่มีเว้น. แต่ว่าในประเทศไทย ก็ยังคงสงบตามสมควร. ขอให้ทุกคนช่วยกัน อย่าเบียดเบียนกัน ก็จะทำให้เรายังคงรักษาความสงบได้ จะเรียกว่าตามอัตภาพของเรา. คือประเทศไทยเราอาจไม่เป็นประเทศที่รุ่งเรืองที่สุดในโลก หรือรวยที่สุดในโลก หรือฟูฟ่าที่สุดในโลก แต่ก็ขอให้เมืองไทยเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มีความสงบได้ เพราะว่าในโลกนี้หายากแล้ว. เราทำเป็นประเทศที่สงบประเทศที่มีคนที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันจริง ๆ เราจะเป็นที่หนึ่งในโลกในข้อนี้. แล้วรู้สึกว่าเป็นหนึ่งในโลกในข้อนี้จะดีกว่าผู้อื่น จะดีกว่าคนที่รวยที่สุดในโลก จะดีกว่าคนที่เก่งในทางอะไรก็ตามที่สุดในโลก. ถ้าเรามีความสงบ แล้วมีความสบาย ความมั่นคงที่สุดในโลกนั้น รู้สึกจะไม่มีใครสู้เราได้. ฉะนั้นก็การที่ท่านมาในวันนี้ แล้วก็มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิโดยตรง ทั้งที่ผู้เกี่ยวข้องทางอ้อมมาประชุมในที่นี้ ก็จึงถือโอกาสที่จะกล่าวดังนี้.

ก็ขอให้ทุกท่านได้ประสบความสำเร็จรุ่งเรือง. ทุกสิ่งทุกอย่างที่ประสงค์ให้ได้ประสบ และงานการใด ๆ ที่ถูกต้อง ที่ชอบธรรม ก็ขอให้สำเร็จโดยง่าย เพื่อความสำเร็จรุ่งเรืองของส่วนรวม. ก็ขอให้ทุกท่านได้ประสบความสำเร็จความเจริญ.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุม

การสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๑๕

ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๙

นายยินดีที่สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยและองค์กรสังคมสงเคราะห์ทั่วประเทศ ได้ร่วมกันจัดประชุมครั้งนี้ขึ้น เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขและพัฒนาสังคมให้บังเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของท่านและยินดีให้ข้อคิดเห็นตามความประสงค์.

ปัญหาสังคมนั้น ถ้าพิจารณาจะเห็นความจริงข้อหนึ่งว่า ปัญหาทั้งปวงเกิดจากมนุษย์เอง มีมนุษย์เป็นตัวการก่อปัญหา. ถึงไม่ก่อให้คนอื่นโดยตรง ก็ก่อให้ตัวเอง แล้วทำให้เดือดร้อนไปถึงคนอื่น กลายเป็นปัญหาสังคม. ปัญหาสังคมจึงมีมาคู่กับมนุษย์. แม้ปัจจุบันโลกเราจะวิวัฒนาการก้าวหน้าไปเพียงใดก็ตาม แต่ปัญหาต่าง ๆ ก็มีได้เปลี่ยนแปลงไป เพียงแต่มีตัวอย่างทั้งดีและไม่ดีปรากฏให้เห็นเด่นชัดมากกว่าแต่ก่อน. ดังนั้น บุคคลผู้สามารถประคับประคองตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขจึงต้องมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ที่จะยึดมั่นปฏิบัติมันตามแบบอย่างที่ดีที่พิจารณาชัดด้วยปัญญาแล้วว่าเป็นทางแห่งความดี ความเจริญ ไม่ปล่อยตัวปล่อยใจให้มัวเมาหลงผิดไปในทางเสื่อมเสีย พร้อมกันนั้นก็จะต้องมีสติกำกับอยู่ตลอดเวลา ที่จะไม่ให้ประพฤติปฏิบัติผิดพลาด ด้วยความประมาทพลั้งเผลอ. เหตุนี้ การแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม นอกจากจะมุ่งสงเคราะห์ในด้านฐานะความเป็นอยู่แล้ว จึงควรจะได้พัฒนาบุคคลเป็นข้อใหญ่ด้วย. เพราะถ้าบุคคลซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคม มีความเข้มแข็ง และมีสติปัญญาที่จะพิจารณาเลือกเฟ้นสิ่งที่ดีและไม่ควรปฏิบัติ ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมก็จะบรรเทาเบาบางลง และสังคมส่วนรวมย่อมจะมีโอกาสพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้โดยไม่ยากนัก.

ขออวยพรให้การประชุมครั้งนี้ดำเนินลุล่วงไปด้วยดี สัมฤทธิ์ผลดังที่มุ่งประสงค์ ทุกอย่าง และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมมีความสุขความสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกสภามหาวิทยาลัย นายกสภาสถาบันเทคโนโลยี

และอธิการบดีของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เข้าเฝ้า ฯ

ทูลเกล้า ฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๙

ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาในวันนี้ นำปริญญาและสิ่งที่เป็นการเชิดชูเกียรติกันมา ๑๐ สถาบัน และได้ให้โล่เกียรติคุณ ๑ โล่ ปริญญา ๑๓ ปริญญา ซึ่งก็นับว่าเป็นประวัติการณ์.

ส่วนมากท่านได้ให้ ก็เพราะว่าเป็นการฉลองว่าได้ทำงานมา ๕๐ ปี หรืออีกนัยหนึ่งก็ได้เรียนมา ๕๐ ปี เท่ากับเป็นนักศึกษาที่ได้เพียรเรียนมานานที่สุดในหมู่นักศึกษาทั้งหลายที่ได้รับปริญญา. แต่ว่าเป็นความหมายที่ดีที่สุด ดังที่ได้สรุปอยู่ในโล่เกียรติคุณนั้น ว่าทุกวิชาได้ร่วมกันเป็นกำลังสำหรับการพัฒนา และทำให้บ้านเมืองเจริญขึ้นได้. วิชาอย่างหนึ่งอย่างใด มีสามารถที่จะทำให้ประเทศชาติเจริญได้โดยเบ็ดเสร็จ. ฉะนั้นจะต้องประยุกต์วิชาการต่าง ๆ ให้เข้ากัน. ข้อนี้ เป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้มาจากมหาวิทยาลัยชีวิต ๕๐ ปี.

ท่านทั้งหลายเป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา ที่ที่จริงเป็นสถาบันการศึกษาที่เด็กกว่าข้าพเจ้า เพราะว่าได้ตั้งมาในรัชกาลนี้ และข้าพเจ้าก็มีส่วนในการสร้างไม่มากนักน้อย. ทางที่น้อยที่สุด ก็คือได้ลงนามในกฎหมายตั้งมหาวิทยาลัยอาจไม่ได้ทำอะไรมากกว่านั้น. บางทีก็อาจได้มีส่วนที่ลึกซึ้งกว่านี้มากมาย เท่ากับเป็นลูกก็ได้. มีบางกรณีที่ท่านเองเหมือนลูกที่ดีทุกคน ก็อาจมีความคิดถึงพ่อหรือคิดถึงแม่. แต่ว่าลูกย่อมไม่ทราบว่าจะเกิดอย่างไร เพราะว่าเวลาเกิดนั้นก็ไม่มีใครรู้เรื่อง. เมื่อเติบโตขึ้นมาแล้ว ที่ทราบว่าพ่อคือใคร แม่คือใคร จะต้องค้นคว้า. ไม่มีใครที่จะอ้างได้ว่ารู้จักพ่อรู้จักแม่ตอนเกิด. ฉะนั้น การที่ท่านได้ศึกษาและได้ให้การศึกษาแก่นักศึกษาของสถาบันและมหาวิทยาลัยที่ท่านเป็นผู้แทนนั้น เป็นการช่วยให้ประชาชนที่มีโอกาสได้เรียนรู้ ได้เรียนชั้นสูง ได้สะสมความรู้ และสามารถที่จะนำความรู้นั้นมาบริการหรือมาให้เป็นประโยชน์ต่อพ่อต่อแม่. ในที่นี้หมายถึงต่อประเทศชาติ และประชาชน. ฉะนั้น การที่มหาวิทยาลัยได้ตั้งขึ้นหรือสถาบันการศึกษาได้ตั้งขึ้น จะต้องถือหลักสำคัญคือได้แพร่ความรู้ และได้สั่งสอนให้มีผู้ที่ปรารถนาที่จะช่วยบ้านเมือง ให้สามารถที่จะช่วยบ้านเมือง

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

และประชาชนได้อย่างดีที่สุด. หน้าที่นี้เป็นหน้าที่ของคณาจารย์ ของผู้ที่บริหารสถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูง.

ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้อุทิศสัจมาในวันนี้ และเป็นการแสดงพลังของความรู้ พลังของความตั้งใจ เข้มแข็งเพื่อประโยชน์ส่วนรวม. ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบความสำเร็จในกิจการของท่าน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อตนเอง และประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองอย่างยิ่ง. ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบความสำเร็จ และความสุข ทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการกรมการทหารสื่อสาร
ในโอกาสที่กรมการทหารสื่อสารจะครบ ๗๒ ปีแห่งการสถาปนา

วันจันทร์ ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๙

นำยินดีที่กรมการทหารการสื่อสารเจริญยั้งยืนมาถึง ๗๒ ปี. แสดงว่าหน่วยราชการนี้ได้ประกอบกรณียกิจที่เป็นประโยชน์แก่ราชการและแก่ชาติบ้านเมืองมาโดยตลอด.

การสื่อสารเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการรักษาความมั่นคงปลอดภัย และการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ. ยิ่งในสมัยปัจจุบัน ที่สถานการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ย่อมมีความสำคัญเป็นพิเศษ. ผู้ทำงานด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ในกรมทหารแห่งนี้ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงโดยตรง จึงต้องกำหนดแน่วแน่ใจอยู่ทุกขณะที่ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วยความกระตือรือร้นชวนชวาย ที่จะพัฒนาตนพัฒนางานให้ก้าวทันกับความเจริญรุดหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีอยู่เสมอ เพื่อให้งานที่ทำมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม และอำนวยประโยชน์แก่การสร้างเสริมเสถียรภาพของบ้านเมืองได้อย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้กรมการทหารสื่อสารมีความเจริญก้าวหน้า ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติได้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๓๙

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่สมาคมไทยอาสาในสหรัฐอเมริกา
เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี

ทุกคนย่อมปรารถนาให้บ้านเมืองมีความผาสุกมั่นคง และประชากรส่วนใหญ่นี้มีฐานะความเป็นอยู่ดีสมอรรถภาพ. ความปรารถนานี้มิใช่จะเกิดมีขึ้นเองได้ แต่หากทุกคนทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันเสริมสร้างขึ้น ด้วยการเร่งรัดปฏิบัติหน้าที่ของตน ให้สนับสนุนส่งเสริมกันโดยพร้อมเพรียง ให้สำเร็จผลตรงตามเป้าหมาย. ในโอกาสพิเศษนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลาย ตลอดจนประชาชนชาวไทยทั่วหน้า ได้ตั้งความคิดจิตใจให้แน่วแน่หนักแน่น อยู่ในความลี้สุจริต และความขยันหมั่นเพียร. ความเพียรที่ถูกต้องเป็นธรรมและพึงประสงค์นั้น คือ ความเพียรที่จะกำจัดความเสื่อมให้หมดไป และระวังป้องกันมิให้เกิดขึ้นใหม่ อย่างหนึ่ง กับความเพียรที่จะสร้างสรรค์ความดีความเจริญให้เกิดขึ้น และระวังรักษามิให้เสื่อมสิ้นไป อย่างหนึ่ง. ความเพียรทั้งสองประการนี้ เป็นอุปการะอย่างสำคัญแก่การปฏิบัติตนปฏิบัติงาน. ถ้าทุกคนในชาติจะได้ตั้งตนตั้งใจอยู่ในความเพียรดังกล่าว ประโยชน์และความสุขก็จะบังเกิดขึ้นพร้อมทั้งแก่ส่วนตัวและส่วนรวม. ประเทศชาติของเราก็จะสามารถรักษาความเป็นปรกติมั่นคงพร้อมกับพัฒนาให้เจริญรุดหน้าไปได้อย่างปรารถนา.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๙

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม
เนื่องในงานพระราชพิธีกาญจนาภิเษก
ณ ท้องสนามหลวง

วันอาทิตย์ ที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความปีติปลาบปลื้มเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาอยู่ในท่ามกลางมหาสมาคม ซึ่งพร้อมพรั่งด้วยบุคคลจากทุกสถาบันในชาติ. ขอขอบใจในคำอวยพรและการเฉลิมฉลองอันงดงามยิ่งใหญ่ว่าทุกคนตั้งใจจัดให้ข้าพเจ้าเป็นพิเศษในวาระนี้ รวมทั้งน้ำใจไมตรีที่ร่วมมือสนับสนุนข้าพเจ้าในภาระทั้งปวงตลอดมาถึง ๕๐ ปี.

ทุกคนย่อมปรารถนาให้บ้านเมืองมีความผาสุกมั่นคง และประชากรส่วนใหญ่มิรู้ฐานะความเป็นอยู่ดี สมอรรถภาพ. ความปรารถนาที่มีใช้จะเกิดขึ้นเองได้ แต่หากทุกคนทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีหน้าที่ปฏิบัติ บริหารงานแผ่นดิน จะต้องช่วยกันเสริมสร้างขึ้น ด้วยการเร่งรัดปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สนับสนุนส่งเสริมกันโดยพร้อมเพรียง ให้สำเร็จผลตรงตามเป้าหมาย. ในโอกาสพิเศษนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายในมหาสมาคมนี้ ตลอดจนประชาชนชาวไทยทั่วหน้า ได้ตั้งความคิดจิตใจให้แน่วแน่หนักแน่นอยู่ในความสัจสุจริต และความซื่อสัตย์สุจริต. ความเพียรที่ถูกต้องเป็นธรรมและพึงประสงค์นั้น คือ ความเพียรที่จะกำจัดความเสื่อมให้หมดไป และระวังป้องกันมิให้เกิดขึ้นใหม่ อย่างหนึ่ง กับความเพียรที่จะสร้างสรรค์ความดีความเจริญให้เกิดขึ้น และระวังรักษาไม่ให้เกิดเสื่อมลงไป อย่างหนึ่ง. ความเพียรทั้งสองประการนี้ เป็นอุปการะอย่างสำคัญแก่การปฏิบัติตนปฏิบัติงาน. ถ้าทุกคนในชาติจะได้ตั้งตนตั้งใจอยู่ในความเพียรดังกล่าว ประโยชน์และความสุขก็จะบังเกิดขึ้นพร้อม ทั้งแก่ส่วนตัวและส่วนรวม. ประเทศชาติของเราจะสามารถรักษาความเป็นปรกติมั่นคงพร้อมกับพัฒนาให้เจริญรุดหน้าไป ได้ดังปรารถนา.

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากล จงอภิบาลรักษาประเทศไทยให้ปลอดภัย จากทุกข์ จากภัย จากอันตรายทุกสิ่ง และบันดาลความสุขสิริสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล ให้สัมฤทธิ์แก่ประชาชนไทยทุกคน พร้อมทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีสวนสนามแสดงแสนยานุภาพของกองทัพไทย

วันอาทิตย์ ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดีมาก ที่ได้มาอยู่ท่ามกลางเหล่าทหารหาญ และได้เห็นความเข้มแข็งพร้อมเพรียงของกองทัพไทย ในพิธีสวนสนามแสดงแสนยานุภาพครั้งนี้ ขอขอบใจในคำปฏิญาณสัญญาและคำอำนวยพรทุกข้อที่มาจากความจริงใจและไม่ตรีจิตของแต่ละคน. ขอทหารทั้งหลายจงได้รับพรจากใจจริงของข้าพเจ้าเช่นเดียวกัน.

กองทัพนั้นมีหน้าที่หลักอยู่ที่การป้องกันประเทศ และการธำรงรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติไว้. เหตุนี้ทุกเหล่าทัพจึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของตนให้สมบูรณ์พร้อมทุกเมื่อ ทั้งในด้านยุทธโศปกรณ์ที่ก้าวหน้าทันสมัย และในด้านกำลังพลที่เข้มแข็งองอาจ เพื่อให้สามารถปฏิบัติการกิจได้ครบถ้วน. การสวนสนามแสดงแสนยานุภาพครั้งนี้ นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงสมรรถภาพและความพร้อมของกองทัพไทยแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีอันแน่นแฟ้นของเหล่าทหารหาญในทุกเหล่าทัพด้วย ซึ่งย่อมจะทำให้ประชาชนทั่วไปมั่นใจได้ว่ากองทัพจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนในทุกสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ. จึงขอให้ทหารทุกคนและทุกตำแหน่งหน้าที่ได้ทราบตระหนักในภารกิจของตน และตั้งใจให้เที่ยงตรงหนักแน่น ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญยิ่งนี้ให้พร้อมเพรียงเข้มแข็ง โดยถือเอาเสถียรภาพ อิศรภาพ อธิปไตย และความเป็นไทยของเราเป็นจุดหมายสูงสุด.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพิภพกับทั้งอำนาจแห่งความภักดีโดยบริสุทธิ์ใจในชาติบ้านเมือง จงดลบันดาลให้ทหารทุกคนมีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติและปัญญา สามารถที่จะปฏิบัติการกิจในหน้าที่ให้บรรลุผลเลิศทุกอย่าง อีกทั้งขอให้ประสบความสุข ความเจริญ ความปลอดภัยและชัยชนะ พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์ทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลและได้ทราบว่าการกิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาอย่างมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

วันนี้ บัณฑิตทั้งหลายต่างได้รับปริญญาบัตร เครื่องรับรองวุฒิกันไปเรียบร้อยแล้ว ซึ่งนอกจากจะมีความหมายสำหรับแต่ละคน ยังนับว่ามีความหมายอย่างสำคัญต่อประเทศชาติด้วย คือทำให้ประเทศของเราได้ตัวบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถสูงในสาขาวิชาการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกมาก. ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภกับท่านทั้งหลายว่า บ้านเมืองใดก็ตาม ถ้าประชาชนส่วนใหญ่ตกอยู่ในความเขลา ไม่มีความรู้ทั้งทางศิลปวิทยา ทั้งทางปัญญาและภูมิธรรม ยังไม่เห็นความสำคัญของประโยชน์แท้แก่ตนเองหรือส่วนรวม บ้านเมืองนั้นย่อมจะพัฒนาให้เจริญมั่นคงได้ยากยิ่ง. เหตุนี้ประเทศของเราจึงได้พยายามจัดตั้งสถาบันการศึกษาในทุกระดับชั้นขึ้น เพื่อให้กุลบุตรกุลธิดาได้มีสถานที่อบรมสั่งสอนวิชาการต่าง ๆ อย่างเช่นมหาวิทยาลัยมหิดลแห่งนี้ ได้ทุ่มเททุนรอนไปเป็นจำนวนเงินมิใช่น้อย ก็ด้วยจุดประสงค์ที่จะพัฒนาบุคคลให้สมบูรณ์พร้อมทั้งศิลปวิทยาและสติปัญญา ไว้เป็นกำลังสร้างสรรค์ความเจริญวัฒนาให้แก่ประเทศชาติ. เพราะฉะนั้นบัณฑิตจะต้องสำเหนียกตระหนักอยู่เสมอ ว่าตนเองมีความรับผิดชอบอย่างยิ่ง ที่จะปฏิบัติงานของตัว ร่วมงานกับผู้อื่น และประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายให้ได้ผลพร้อมทุกส่วน เพื่อนำพาประเทศชาติของเราให้ก้าวไปถึงความวัฒนาสถาพร อันเป็นจุดประสงค์ร่วมกันของคนไทยทุกคน.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต สามารถทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติได้โดยสมบูรณ์ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมร่วมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันศุกร์ ที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกครั้งหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า บ้านเมืองที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทั้งทางศิลปวิทยา ทั้งทางปัญญาและภูมิธรรม ยังไม่เห็นความสำคัญของประโยชน์แท้แก่ตนเองหรือส่วนรวม ย่อมจะพัฒนาให้เจริญมั่นคงได้โดยยาก ผู้มีปัญญาและภูมิรู้สูง จึงนับเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างเอกในการพัฒนาบ้านเมือง.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ที่ประชุมนี้ดีกว่า ผู้มีปัญญาและความรู้ดี เพราะมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนมามากกว่าผู้อื่น ย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นพิเศษ ที่จะต้องทำตัวทำงานให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน. การที่จะกระทำให้ได้ผลเป็นประโยชน์ดังนั้น จำเป็นที่แต่ละคนจะต้องรู้ซึ่งถึงประโยชน์ที่แท้เป็นเบื้องต้นก่อน. ประโยชน์ที่แท้นั้นมีอยู่ ๒ อย่าง คือ ประโยชน์ส่วนตัว ที่ทุกคนมีสิทธิจะแสวงหาและได้รับ แต่ต้องด้วยวิถีทางที่สุจริตและเป็นธรรม กับประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นประโยชน์ของชาติที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอยู่. การทำงานทุกอย่างจะต้องให้ได้ประโยชน์แท้ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ประโยชน์นั้นจึงจะสมบูรณ์และมั่นคงถาวรเป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าในการงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรีเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันศุกร์ ที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ที่มีหน้าที่เปล่งคำปฏิญาณก่อนรับหน้าที่นั้น ก็เพื่อที่จะให้เป็นการเตือนใจว่า ต้องพยายามทำงานด้วยความสามารถและความตั้งใจที่สุด เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ. ก็หวังว่า ท่านจะสามารถที่จะปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง และด้วยความขยัน ดังที่ท่านได้เปล่งปฏิญาณนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน จะต้องให้งานที่ท่านนั้นสอดคล้องกับส่วนอื่นของรัฐบาล และให้ทางราชการมีความเข้มแข็งพร้อมกัน. ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านสามารถปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และขอให้ได้ประสบความสำเร็จในทางงานการดังนี้ รวมทั้งขอให้มีความมุ่งมั่นเข้มแข็ง และจิตใจเข้มแข็งทั้งขอให้ได้ประสบผลสำเร็จต่าง ๆ ส่วนตัวด้วย.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายบรรหาร ศิลปอาชา

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ทราบรายงาน ว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับ เกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่ได้ให้ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎี บัณฑิตกิตติมศักดิ์และพระพุทธรูปแก่ข้าพเจ้าในโอกาสนี้ด้วย.

พิธีรับปริญญาบัตรมีความหมายสำคัญมากแก่บัณฑิตทั้งหลาย เพราะเป็นการประกาศรับรองวิทยฐานะ ของแต่ละคนให้ปรากฏ ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความคิด ความสามารถพอเพียงที่จะยกย่องไว้วางใจ ให้ประกอบการ งานที่สำคัญ ๆ ของชาติได้. งานของชาตินั้นมีมากมายหลายด้าน ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม การเมือง การปกครอง และจำเป็นจะต้องมีผู้มีความรู้ความสามารถในแต่ละสาขามาปฏิบัติบริหารให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดีในทุก ๆ ด้าน. ถ้าจะเปรียบเทียบให้เห็นชัด ก็ขอเปรียบเทียบวงดนตรีวงหนึ่ง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ มีเครื่องดีด สี ดี เป่า เป็นต้น และมีผู้ชำนาญในเครื่องดนตรีนั้น ๆ เป็นผู้ปฏิบัติ ใ้ทกลมกลืนไพเราะ และถูกต้องตามจังหวะจะโคน จึงจะเป็นวงดนตรีที่สมบูรณ์ได้. เพราะฉะนั้น ผู้มีปัญญาความสามารถไม่ว่าจะทำงานใดด้านใด เป็นงานเล็กหรืองานใหญ่ ง่ายยาก จะต้องถือว่างานทุกอย่างมีความสำคัญ เท่าเทียมกัน และต้องตั้งใจกระทำให้ดีที่สุดด้วยความรับผิดชอบ และด้วยความอดสาหะวิริยะ โดยมุ่งถึง ความสำเร็จของงานเป็นจุดหมายสำคัญ. เชื่อว่า ถ้าทุกฝ่ายทุกคนในชาติปฏิบัติได้ดังนี้ ก็ยังความเจริญก้าวหน้า ให้แก่กิจการที่ทำ และบันดาลความเจริญมั่นคงให้เกิดแก่ประเทศชาติได้เป็นแน่นอน.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ และให้ประสบความสำเร็จ ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองทุกประการในชีวิต ทั้งขอให้ผู้มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความ ผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันศุกร์ ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า งานของชาตินั้นมีมากมายหลายด้าน และจะต้องมีผู้มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี. เปรียบเหมือนวงดนตรีจะต้องประกอบด้วยเครื่องดนตรีต่าง ๆ และผู้ปฏิบัติจึงจะเป็นวงดนตรีที่สมบูรณ์. ดังนั้น ทุกคนไม่ว่าจะทำงานใดด้านใด จะต้องพยายามทำให้ดีที่สุด.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า ผู้ปฏิบัติดนตรีนั้น แม้จะใช้เครื่องดนตรีต่างชนิด แต่ในการปฏิบัติร่วมกัน จะต้องเทียบเสียงให้ตรงกัน และประสมประสานให้สอดคล้องพอเหมาะพอดีกัน. เพลงที่ทำจึงจะได้รสกลมกล่อม ฟังไพเราะนุ่มนวล. ผู้ปฏิบัติงานก็เช่นเดียวกัน จะต้องคิดให้เห็นว่างานที่ตนทำนั้น เป็นเพียงงานส่วนหนึ่งของส่วนรวม และงานทุกด้านทุกสาขา ย่อมสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เป็นปัจจัยส่งเสริมเกื้อกูลกัน และประกอบกันขึ้นเป็นงานส่วนรวมของบ้านเมือง ซึ่งต้องเจริญพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน และให้ทันเทียมกัน. ถ้างานส่วนใดส่วนหนึ่งชะงักล่าช้า อาจพาให้ส่วนอื่นเรรวนไปทั้งกระบวนได้. ดังนั้น นอกจากจะปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดแล้ว แต่ละคนจะต้องพยายามทำงานของตนให้ประสานกับงานอื่น ฝ่ายอื่น และบุคคลอื่น พร้อมทั้งระมัดระวังปฏิบัติการให้สอดคล้องสนับสนุนกันให้ตลอดด้วย. งานทุก ๆ ส่วนจึงจะดำเนินไปพร้อมเสมอกัน และทำความเจริญให้เกิดแก่บ้านเมือง ส่วนรวม และบุคคลได้สมบูรณ์.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในการงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันเสาร์ ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิต ผู้ได้รับรางวัล และทุนการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า ผู้ปฏิบัติตนตรีนั้น แม้จะใช้เครื่องมือต่างชนิดกัน ก็ต้องปฏิบัติให้ประสานกัน เพลงที่ทำจึงจะไพเราะนุ่มนวล. ผู้ปฏิบัติงานก็เช่นเดียวกัน นอกจากจะทำงานของตนให้ดีที่สุดแล้ว ยังจะต้องประสานกับงานอื่นและบุคคลอื่นให้ได้ด้วย. งานจึงจะสำเร็จผลสมบูรณ์เป็นประโยชน์แก่ตนแก่ประเทศชาติอย่างแท้จริง.

วันนี้ ใครจะกล่าวเสริมแก่ท่านทุกคนอีกว่า ในการปฏิบัติร่วมกันนั้น ดนตรีแต่ละชิ้นแต่ละอย่างจะต้องเทียบเสียงให้รู้ที่สูงที่ต่ำ แล้วจะต้องอยู่ในกรอบคือทางเพลงท่วงทำนอง และจังหวะอย่างเคร่งครัด. การปฏิบัติดนตรีร่วมกันจึงจะพรักพร้อม ไม่ติดขัดหรือหยุดชะงักกรวนเร. การทำงานร่วมกันและการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ก็ไม่แตกต่างกันมากนัก จำเป็นต้องมีกรอบคือกฎระเบียบให้ทุกคนถือปฏิบัติ. อย่างในการทำงานร่วมกัน หากต่างคนต่างทำงานตามใจชอบ โดยไม่คำนึงถึงระเบียบวินัย. งานที่ทำนั้นก็ยากยิ่งที่จะบรรลุผลสำเร็จตรงตามเวลาและเป้าหมายได้. กฎระเบียบจึงเป็นเครื่องกำกับระดับประคองให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วถูกต้อง ทั้งทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้โดยปรกติสุข. บัณฑิตจึงควรศึกษาระเบียบแบบแผนของงานของสังคมให้เข้าใจชัด และปฏิบัติตามด้วยความตั้งใจและเต็มใจ จึงจะทำให้งานและประเทศชาติของเราพัฒนาก้าวหน้าไปได้ตามที่มุ่งหวัง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ ด้วยกำลังกาย ใจ และสติปัญญา ทั้งมีระเบียบวินัยเป็นเครื่องเกื้อกูลความประพฤติปฏิบัติทุกอย่าง ให้ดำเนินก้าวหน้าไปได้โดยสวัสดิ์ และประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในชีวิตทุก ๆ ประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันนี้ และได้ทราบว่าการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่ให้ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และยกย่องการปฏิบัติงานพัฒนาของข้าพเจ้าโดยประการต่าง ๆ.

การพัฒนานั้น ได้เป็นภารกิจและนโยบายสำคัญของการปกครองบริหารประเทศของเรามานานพอสมควรแล้ว แต่กระนั้นก็เป็นที่น่าทราบดีว่า เรายังจะต้องพัฒนาต่อไปอีกมาก. ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภกับทุกท่านว่า การพัฒนาประเทศจะบรรลุผลตามเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยประกอบการหลายอย่าง. อย่างแรก ต้องมีคนดี คือมีปัญหา มีความรับผิดชอบ มีความวิริยะอุตสาหะ เป็นผู้ปฏิบัติ. อย่างที่สอง ต้องมีวิทยาการที่ดี เป็นเครื่องใช้ประกอบการ. อย่างที่สาม ต้องมีการวางแผนที่ดี ให้พอเหมาะพอควรกับฐานะ เศรษฐกิจ และทรัพยากรที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงประโยชน์อันพึงประสงค์ของประเทศและประชาชน เป็นหลักปฏิบัติ. บัณฑิตเป็นผู้มีปัญญาความสามารถสูง เพราะได้รับการศึกษาอบรมมามาก ย่อมเป็นที่หวังของคนทั่วไป ว่าจะเป็นการสำคัญในการปฏิบัติบริหารงานของชาติ ให้วิวัฒนาการไปด้วยดีในทุก ๆ ด้าน. ดังนั้น ทุกคนจึงควรจะได้ถือเป็นการระหน้าที่ ที่จะต้องใช้ปัญญา ความรู้ ความสามารถของตนรับใช้สังคม และพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะทำได้.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานให้สัมฤทธิ์ผลตามที่มุ่งหมาย และให้มีความสุข ความเจริญก้าวหน้าในชีวิตทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ

วันศุกร์ ที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การพัฒนาประเทศจะสำเร็จผลมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง คือ ต้องมีคนดี เป็นผู้ปฏิบัติ มีวิทยาการที่ดีเป็นเครื่องใช้ประกอบการ และมีการวางแผนที่ดีเป็นหลักปฏิบัติ. บัณฑิตในฐานะผู้มีปัญญาและความรู้ จึงควรจะได้ร่วมกันเป็นกำลังพัฒนาประเทศชาติ ให้วิวัฒนาการไปด้วยดีในทุก ๆ ด้าน.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมกับท่านทั้งหลายว่า ประโยชน์อันพึงประสงค์ของการพัฒนานั้น ก็คือ ความผาสุกสงบ ความเจริญมั่นคง ของประเทศชาติและประชาชน. แต่การที่จะพัฒนาให้เป็นบรรลุผลเป็นประโยชน์ดังกล่าวได้ จำเป็นที่จะต้องพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้อยู่ดีกินดี เป็นเบื้องต้นก่อน เพราะฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนนั้น คือรากฐานอย่างสำคัญของความสงบและความเจริญมั่นคง. ถ้าประชาชนทุกคนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีแล้ว ความสงบ และความเจริญ ย่อมจะเป็นผลก่อเกิดต่อตามมาอย่างแน่นอน. จึงอาจพูดได้ว่าการพัฒนาก็คือการทำสงครามกับความยากจน เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนโดยตรง. เมื่อใดก็ตาม ที่ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี และประเทศชาติมีความสงบ มีความเจริญ เมื่อนั้นการพัฒนาจึงจะถือได้ว่าประสบความสำเร็จ เป็นชัยชนะของการพัฒนาอย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้า รุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ตั้งทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพุธ ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวาระนี้ และได้ทราบจากรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่ให้ปริญญาคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้าถึงสองสาขาวิชา.

บัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จอย่างสำคัญในด้านการศึกษามาแล้ว ย่อมมุ่งหมายที่จะใช้ความรู้ความสามารถของตนสร้างสรรค์ความสำเร็จที่ยิ่งสูงขึ้นไปอีก คือการสร้างความสำเร็จมั่นคงในชีวิตและฐานะหน้าที่. ความสำเร็จดังนี้ ถึงหากจะเป็นที่พึงปรารถนาอย่างยิ่ง แต่ก็มีใช้สิ่งที่จะทุกคนจะได้มาโดยง่าย เพราะในการดำเนินชีวิตและการประกอบกิจการงาน ย่อมจะต้องมีปัญหามากมาย เป็นอุปสรรคขัดขวางความสำเร็จอยู่เสมอ หากที่ผู้ใดหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด จะหลีกเลี่ยงพ้นได้. คนก็มีปัญหาของคน สังคมก็มีปัญหาของสังคม ประเทศก็มีปัญหาของประเทศ แม้กระทั่งโลกก็มีปัญหาของโลก. ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตและกิจการงาน จึงเป็นเรื่องธรรมดา. ข้อสำคัญเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น จะต้องแก้ไขให้ลุล่วงไปโดยไม่ชักช้า. ผู้ใดมีสติปัญญาคิดได้ดี ปฏิบัติได้ถูก ผู้นั้นก็มีหวังบรรลุถึงเป้าหมาย มีความสำเร็จสูง. ถ้าเป็นตรงกันข้าม ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จสมหวังได้. ท่านทั้งหลายจึงต้องเตรียมกายเตรียมใจให้พร้อมทุกเมื่อ ที่จะเผชิญกับปัญหาทุกอย่างด้วยความหนักแน่นกล้าหาญ และปฏิบัติแก้ไขให้สมกับภูมิปัญญาและความรู้ของบัณฑิต. ชีวิตและกิจการงาน จักได้ผ่านพ้นจากปัญหาอุปสรรค และดำเนินไปในทางที่ถูกต้องอย่างราบรื่น จนบรรลุความสำเร็จและความเจริญที่มุ่งประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้มีความสุขสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงในชีวิต และฐานะหน้าที่ มิใช่จะกระทำให้สำเร็จได้ง่าย ๆ เพราะมักจะมีปัญหาต่าง ๆ เป็นอุปสรรคขัดขวางอยู่เสมอ. ผู้ที่มีสติปัญญาคิดได้ดี ปฏิบัติแก้ไขได้ถูก จึงจะประสบความสำเร็จสมหวังได้.

วันนี้ ใครจะขยายความเรื่องการแก้ไขปัญหาก็ท่านให้ทราบชัด. ปัญหาทุกอย่างไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ มีทางแก้ไขได้ ถ้ารู้จักคิดได้ดี ปฏิบัติได้ถูก. การคิดได้ดีนั้น มิใช่การคิดได้ด้วยลูกคิดหรือด้วยสมองกล เพราะถึงโลกเราในปัจจุบันจะวิวัฒนาการไปมากเพียงใดก็ตาม ก็ยังไม่มีเครื่องมืออันวิเศษชนิดใดสามารถขบคิดแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์. การขบคิดวินิจฉัยปัญหา จึงต้องใช้สติปัญญา คือคิดด้วยสติรู้ตัวอยู่เสมอเพื่อหยุดยั้งและป้องกันความประมาทพลาดผิดและอคติต่าง ๆ มิให้เกิดขึ้น ช่วยให้การใช้ปัญญาพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างเที่ยงตรง ทำให้เห็นเหตุผลที่เกี่ยวข้องกัน เป็นกระบวนการได้กระจ่างชัดทุกขั้นตอน และวินิจฉัยได้ถูกต้องว่า ปัญหาที่แท้อยู่ตรงไหน จะปฏิบัติแก้ไขได้อย่างไร. ส่วนการปฏิบัติได้ถูกนั้น ก็คือปฏิบัติแก้ไขได้ถูกต้องตามหลักการ หลักวิชา หลักเหตุผล และหลักธรรม. การคิดได้ดีปฏิบัติได้ถูกนี้ เป็นเรื่องที่เป็นเหตุเป็นผลประกอบกัน และส่งเสริมสนับสนุนกัน เป็นปัจจัยที่สำคัญในการแก้ไขปัญห ทั้งในการดำรงชีวิตและในการปฏิบัติกิจการงาน. บัณฑิตผู้ปรารถนาความสำเร็จและความก้าวหน้า จึงควรฝึกฝนตนเองให้คิดได้ดีปฏิบัติได้ถูก ในทุกเรื่องทุกกรณี.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ผู้นำศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้

และผู้แทนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

เขตการศึกษา ๒, ๓ และ ๔

ณ ศาลาบุหลัน ทักษิณราชนิเวศน์

วันพฤหัสบดี ที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้พบกับกรรมการอิสลาม อิหม่าม และครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พร้อมกันอีกครั้งหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างมากกับทุกคนและทุก ๆ โรงเรียน ที่ได้รับโล่เกียรติคุณและรางวัลในการปฏิบัติงานดีเด่น.

ขอชมเชยกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงศึกษาธิการ ที่ส่งเสริมสนับสนุนงานของกรรมการอิสลามและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถพัฒนางานได้ผลก้าวหน้ามาด้วยดีโดยลำดับ.

งานของคณะกรรมการอิสลามกับของผู้บริหารโรงเรียนนั้น มีความเกี่ยวพันกันมาก ยากจะแยกจากกันได้ เพราะมีจุดมุ่งหมายตรงกันอยู่ที่จะสร้างเสริมคุณภาพของบุคคล และความเจริญมั่นคงของบ้านเมือง. เหตุนี้กรรมการอิสลามก็ดี ผู้บริหารโรงเรียนก็ดี จึงชอบที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ประสานกันโดยใกล้ชิด และส่งเสริมสนับสนุนกันอย่างจริงจัง ทั้งทำความคิดความเห็นให้ชัดเจนตรงกันว่า การให้การศึกษาอบรมวิชาความรู้ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิชาสามัญ วิชาชีพ หรือวิชาศาสนา ล้วนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และการประกอบกิจการงาน. นอกจากนี้ยังช่วยให้บุคคลมีความรู้ความคิดพัฒนาองอาจ มีความฉลาดรู้เหตุผล ความถูกต้อง ความเหมาะสมพอควร ซึ่งย่อมจะส่งเสริมให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งสามารถศึกษาศาสนาได้ลึกซึ้งกว้างขวางและแจ่มชัด เกื้อกูลการประพฤติปฏิบัติตามศาสนบัญญัติให้ถูกต้องมั่นคง เป็นศาสนิกชนที่สมบูรณ์แบบ และเป็นพลเมืองดี ที่เป็นหลักเป็นกำลังของประเทศชาติได้แท้จริง.

ขออวยพรให้คณะกรรมการอิสลาม อิหม่าม ผู้แทนโรงเรียนและครูทุกคนมีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา พร้อมทั้งจะร่วมมือร่วมแรงกันปลูกฝังสร้างเสริมความรู้ ความดี ความเจริญ ให้เกิดขึ้นพร้อมแก่เยาวชนและบ้านเมือง ทั้งขอให้มีความสุขสวัสดิ์ และความรุ่งเรืองมั่นคงในชีวิตจงทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม^(๒)
นำปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก
ผู้บัญชาการทหารเรือ และผู้บัญชาการทหารอากาศ
เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ในโอกาสเข้ารับตำแหน่งใหม่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๙

ทหาร โดยกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ ได้ปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือส่วนรวมมาตลอด ทั้งในหน้าที่โดยตรง ทั้งในหน้าที่ทางอ้อม ดังที่รัฐมนตรีกลาโหมได้แจ้งได้กล่าว ซึ่งเชื่อว่าแต่ละคนก็จะทำหน้าที่ดังนี้ต่อไป.

ตลอดเวลาที่ประชาชนได้มีความเดือดร้อน ทหารก็ได้ไปช่วยเหลือ ประชาชนมีความยากจน ก็ได้ไปช่วยเสริมอาชีพเสริมความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งหน้าที่โดยตรงของทหารดูเหมือนจะไม่ใช่เป็นเช่นนั้น. หน้าที่ของทหารโดยตรง ก็คือการป้องกันประเทศ. แต่การที่ทหารได้ช่วยประชาชนในยามทุกข์นั้นเอง เป็นการทำหน้าที่ของทหารโดยแท้ เพราะว่าประชาชนที่มีความสุขขึ้นมา โดยที่ทหารไปช่วยขจัดความทุกข์ประชาชนนั้นจะร่วมมือร่วมแรงกันรักษาประเทศ. ฉะนั้นทหารมีจำนวนหนึ่ง แต่ประชาชนมีจำนวนมากกว่า ก็ทำให้ทหารได้รับความสนับสนุนจากประชาชน ซึ่งจะทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง. ฉะนั้นตามที่ทหารได้ทำหน้าที่มาตลอด ทั้งไปช่วยในยามทุกข์ ทั้งไปสนับสนุนในยามจน ทำให้ประชาชนมีความสุขมากขึ้นและความก้าวหน้าได้ ก็เป็นหน้าที่ของทหาร. ท่านที่มารับหน้าที่ใหม่นี้ก็ไม่ได้เปลี่ยนหน้าที่ เพราะว่าทำหน้าที่อย่างนี้มาตลอด เพียงแต่ชื่อว่าได้เป็นผู้บัญชาการ ได้เป็นผู้ที่เป็นผู้นำ แต่ความจริงก็ได้ทำมาตลอดในทุกตำแหน่ง ในทุกฐานะ. เชื่อว่าทุกท่านที่มาอยู่ที่นี่ จะได้ทำงานของทหารต่อไปโดยดีที่สุด.

ก็ขอให้แต่ละคนมีกำลังกายเข้มแข็งแข็งแรง จิตใจที่เข้มแข็งแข็งแรง มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยสมบูรณ์. และด้วยการมีกายและจิตใจที่แข็งแรงนั้น ก็เชื่อว่าท่านจะสามารถปฏิบัติงานได้. ขอให้ประสบแต่ความดี ความเจริญ ความสำเร็จทุกประการ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดีไว้

(๒) พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

พระราชดำรัส

ในโอกาสถวายพระกระยาหารค่ำ
แด่สมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ ๒ แห่งสหราชอาณาจักร
และเจ้าชายฟิลิป ดยุกแห่งเอดินบะระ พระราชสวามี
ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท
วันจันทร์ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๙

ฝ่าพระบาท

หม่อมฉันและพระราชินีมีความปิติชื่นชมและภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ที่มีโอกาสได้รับรองฝ่าพระบาทและเจ้าชายฟิลิป อีกครั้งหนึ่ง. หวังว่าฝ่าพระบาทจะทรงได้รับความเกษมสำราญทุก ๆ ประการ ตลอดเวลาที่ประทับในประเทศไทยของเรา.

สัมพันธ์ไมตรีอันดีที่มีมายาวนานระหว่างสหราชอาณาจักรกับราชอาณาจักรไทยเป็นที่ทราบกันแจ้งชัดจนไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงรายละเอียด. แต่หม่อมฉันก็ไม่อาจเว้นที่จะกล่าวว่า การเสด็จมาเยือนประเทศไทยของฝ่าพระบาทครั้งนี้ มีความหมายสำคัญยิ่งอันควรจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ของชาติทั้งสอง ด้วยเหตุว่าเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยได้มีโอกาสต้อนรับสมเด็จพระราชินีนาถแห่งสหราชอาณาจักรถึงสองครั้ง. คนไทยเราระลึกอยู่เสมอว่าบุญวาสนาที่ได้รับเสด็จฝ่าพระบาทมาแล้วครั้งหนึ่งเมื่อ ๒๔ ปีก่อน และต่างประทับใจในพระจริยวัตรอันงดงามเปี่ยมด้วยความเมตตากรุณา และความเอื้อกันอ่อนโยนอยู่ด้วยกัน. การเสด็จมาเยือนในครั้งนี้จึงทำให้คนไทยทั้งปวงเกิดความปิติยินดี ที่ได้เฝ้าชมพระบารมีอีกวาระหนึ่ง. หม่อมฉันเชื่อมั่นว่าระหว่างที่ประทับในประเทศไทย ฝ่าพระบาทคงจะได้ประจักษ์ถึงความชื่นชมโสมนัสและความเคารพยกย่องอย่างสูง ที่ทุกคนมีอยู่ในพระองค์. สิ่งนั้นย่อมเป็นปัจจัยสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่จะก่อคุณให้สัมพันธ์ภาพ มิตรภาพ และความร่วมมือระหว่างประเทศของเราทั้งสองดำรงมั่นคง ทั้งเจริญงอกงามยิ่งขึ้น.

ณ โอกาสนี้ ข้าพเจ้าขอเชิญชวนทุก ๆ ท่านให้ร่วมกับข้าพเจ้า ตี๋มถวายพระพรแด่สมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ ๒ และเจ้าชายฟิลิป ให้ทรงพระเกษมสำราญ และทรงเจริญพระชนมสุขสิริสวัสดิ์พร้อมทุกประการ ทั้งให้ประเทศและประชาชาติแห่งสหราชอาณาจักรรุ่งเรืองวัฒนาเป็นผาสุกยั่งยืนนานไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิปัตร์ ประกาศนียบัตร

และเข็มวิทยฐานะ

แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

วิทยาลัยเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ

วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตร วุฒิปัตร์ ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงของสามเหล่าทัพ อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างมากกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการอบรมศึกษา.

งานรักษาความมั่นคงของประเทศเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่และละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวเนื่องถึงงานของบ้านเมืองทุก ๆ ส่วน ทั้งยังต้องปรับเปลี่ยนแผนและกระบวนการปฏิบัติให้ถูกต้องทันตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา. ด้วยเหตุนี้ ผู้ปฏิบัติบริหารราชการระดับสูงทั้งสองฝ่ายทหารและพลเรือน จึงจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมเป็นพิเศษ เพื่อให้มีความรอบรู้ที่กว้างขวางทั่วถึง สำหรับที่จะนำไปใช้ศึกษาพิจารณาสถานการณ์ทุกอย่างได้กระจ่างชัด พร้อมทั้งสามารถคิดหาช่องทางปฏิบัติงานทั้งปวงได้โดยถูกต้องเที่ยงตรง. อีกประการหนึ่ง การที่บุคคลผู้มีหน้าที่การงานต่างกัน ทั้งที่เป็นทหาร พลเรือน และนักธุรกิจ ได้มีโอกาสมาศึกษาอบรมร่วมกันย่อมจะช่วยให้ได้เรียนรู้แน่ชัดอีกว่า ทุกคนทุกฝ่ายและงานทุกส่วนในชาตินั้น ล้วนมีความสำคัญแก่การจรรโลงสร้างเสริมความมั่นคงปลอดภัยของชาติทั้งสิ้น. ดังนั้น ไม่ว่าท่านจะเป็นใคร อยู่ในตำแหน่งใด หรือทำงานในฝ่ายใดก็ตาม จะต้องพยายามปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้ประสานส่งเสริมซึ่งกันและกัน มิใช่ต่างคนต่างทำหรือแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน. เมื่อสามารถทำงานร่วมกัน และปฏิบัติงานทุกด้านให้สอดคล้องกันได้โดยตลอดแล้ว เชื่อว่าจะยังให้บรรลุผลที่พึงประสงค์ คือความมั่นคงปลอดภัย ความก้าวหน้าผาสุก และความเป็นอิสระเทียมบำเพ็ญโหล่นกับนานาประเทศได้อย่างแน่นอน.

ขออวยพรให้ทุกคนมีความเข้มแข็งแน่นแน่ ทั้งในความคิดจิตใจ และการกระทำทุกสิ่ง เพื่อสามารถปกป้องคุ้มครองประเทศชาติ ให้ตั้งมั่นอยู่ด้วยความเป็นไทยตลอดไป ทั้งขอให้ประสบความสำเร็จ และความสวัสดิมีชัย จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึก
ในพิธีรับมอบเรือขจัดคราบน้ำมัน ซึ่งรัฐบาลเดนมาร์กน้อมเกล้าฯ ถวาย

ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม อันเนื่องมาจากมลพิษ หรือความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในที่หนึ่งที่ได้ก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงที่อื่น ๆ ด้วย. เหตุนี้ ทุกคนทุกประเทศในโลก จึงย่อมมีส่วนร่วมรับผิดชอบอยู่ด้วยกัน ทั้งในการแก้ไข ลดปัญหา และปรับปรุงสร้างเสริมสภาวะแวดล้อมให้กลับคืนมาสู่สภาพอันจะเอื้อต่อการมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขของตนเองและเพื่อนมนุษย์.

เรือขจัดคราบน้ำมัน “เด่นสุทธิ” ที่รัฐบาลเดนมาร์กมอบให้แก่รัฐบาลและประชาชนชาวไทยนี้ ถือได้ว่าเป็นนิมิตหมายอันประเสริฐอย่างหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบร่วมกันของนานาประเทศ.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๓๙

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรี

และคณะบุคคลต่าง ๆ เข้าเฝ้า ฯ

ทูลเกล้า ฯ ถวายพยานาคเจ็ดเศียรทองคำ และหนังสือ

เรื่อง “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงบัญชาให้กรมจัดการทรัพยากรน้ำ”

ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

จะไม่พูดนานนัก ก็ขอให้ท่านนั่งลงไปก่อน. ที่บอกว่าไม่ตั้งใจจะพูดนาน เพราะท่านก็ได้กล่าวทุกอย่างแล้ว และเพื่อความพิสดารก็ให้อ่านในหนังสือเล่มนี้ เพราะว่าหนังสือเล่มนี้ได้บรรยายเกี่ยวข้องกับโครงการในด้านของการจัดการทรัพยากรน้ำ.

แต่ขอมีข้อสังเกตอย่างที่เคยได้กล่าวแล้วว่า น้ำนี้ในตัวเองก็เป็นสิ่งที่บริสุทธิ์ไม่ใช่ น้ำดี ไม่ใช่ น้ำเลว ไม่ใช่ น้ำเสีย ไม่ใช่ น้ำฝน อะไรทั้งนั้น น้ำก็คือ น้ำ เป็นสิ่งที่จัดเป็นที่เกาะของความดี และของความเสียหาย. ทรัพยากร คำว่า ทรัพยากรน้ำ ฟังดูก็คล้าย ๆ ว่าเป็นน้ำที่เป็นคุณ. แต่เมื่อพูดถึงน้ำโสโครก หรือน้ำเสีย ก็เป็นสิ่งที่ไม่เป็นคุณ. ทั้งหมดนี้ก็เป็นเรื่องของน้ำที่จะต้องจัดการ. น้ำนั้นถ้าไปรดต้นไม้ ก็ทำให้ต้นไม้เหล่านั้นชุ่มชื้น และเจริญเติบโตได้. แต่ถ้าน้ำนั้นไม่ไปละลายปุ๋ย ต้นไม้เหล่านั้นก็แกร็น. ถ้าน้ำนั้นเป็นน้ำที่พาสิ่งโสโครกมา ก็เรียกว่าน้ำเน่า ก็ต้องจัดการ.

แต่อีกทางหนึ่ง วงจรของน้ำ เวลา น้ำลงมาจากน้ำฝน โดยมากเราก็เริ่มต้นด้วยน้ำที่ลงมาจากฟ้า เพราะว่าเป็นที่สูง. ลงมาน้ำนั้นก็ดูบริสุทธิ์ แต่ความจริงไม่บริสุทธิ์. สมัยนี้ไม่เหมือนสมัยโบราณ. สมัยโบราณมีวิธีที่จะเก็บน้ำลงมาจากฟ้า และลงมาที่บนหลังคาบ้าน ปล่อยให้ น้ำฝนนั้นชะผงอะไรที่อยู่บนหลังคาสักพักหนึ่ง และลงมาเก็บในโอ่ง สามารถที่จะใช้น้ำนั้นตลอดทั้งปี. แต่มาสมัยนี้ น้ำที่ลงมาจากฟ้าก็เก็บสิ่งที่เป็นมลพิษมาตลอดทาง เอาลงมาแล้วใช้การไม่ได้ ต้องไปบำบัดให้เป็นน้ำที่บริสุทธิ์ก่อนพอที่จะใช้. ฉะนั้นความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมก็มีมาก จึงต้องศึกษา.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายบรรหาร ศิลปอาชา

นอกจากนั้นน้ำที่ลงมา บางทีก็ไม่ใช่น้ำที่ใสโครกเท่าไร แต่ว่าเป็นน้ำที่มีมากเกินไป ก็ทำให้มีอุทกภัย. อุทกภัยเหล่านั้น มาทำให้พื้นดินถูกปิดจากอากาศ. พืชผลธัญญาหารที่มีอยู่ ก็เน่าก็ตาย. ฉะนั้นจะต้องจัดการหาวิธี เพื่อที่จะทำให้ไม่ให้เกิดความเสียหาย. คือถ้าน้ำนั้นลงมาทำให้น้ำท่วม น้ำก็เป็นน้ำที่ไม่ให้คุณ ไร้โทษ. ฉะนั้นจะต้องหาทางป้องกัน. นอกจากนั้นเวลาหน้าแล้ง ถ้าไม่มีน้ำ พืชต่าง ๆ ก็ขึ้นยาก. ฉะนั้นก็ต้องหาทางที่จะแก้ไขสภาพที่เป็นอยู่อย่างนี้.

อย่างนี้ก็พูดคร่าว ๆ และบอกแล้วว่า ทุกสิ่งทุกอย่างก็อยู่ในหนังสือเล่มนี้เป็นส่วนใหญ่. นอกจากนี้ ท่านที่นั่งอยู่ที่นี้ทุกคนมีส่วนในการจัดเรื่องน้ำ. จะเป็นเรื่องน้ำให้บริบูรณ์ จะให้น้ำมีคุณ จะให้น้ำไม่ใสโครก ท่านทั้งหลายก็มีส่วน. นอกจากนั้น ท่านทั้งหลายก็มีส่วนในการใช้น้ำ. คือใช้น้ำนี้ ข้อแรกก็เอามาบริโภคหรือเอามารด พืชพรรณพืชผลต่าง ๆ. นอกจากนั้น ก็คือนอกจากเอาน้ำไปใส่สิ่งที่เราต้องการให้เติบโต เราก็เอาสิ่งที่เราอยากให้เติบโตใส่ไปในน้ำ เช่น ปลา. ทุกท่านก็เกี่ยวข้องกับเรื่องงานเกี่ยวข้องกับน้ำทั้งนั้น และท่านก็ได้ศึกษามาก ปฏิบัติมาก ก็ไม่ต้องพูดมากกว่านี้.

ข้อสำคัญก็ขอขอบใจทางรัฐบาล และทางเจ้าหน้าที่นักวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนผู้ที่เป็นผู้บริหารให้น้ำมีคุณ ไม่ให้ไร้โทษ. ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้เอาพยานาค ๗ เศียร ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ของน้ำมาให้ ก็เป็นกำลังใจ ทั้งนำหนังสือเล่มนี้มาให้ก็เป็นกำลังใจเหมือนกัน. แต่ก็ควรจะเป็นประโยชน์กับท่านทั้งหลาย ที่เมื่อได้ดูได้อ่านก็คงจะมีกำลังใจในงานของแต่ละคนที่จะปฏิบัติงานต่อไป เพื่อประโยชน์ของประเทศ ประโยชน์ของประชาชน เพื่อที่จะใช้น้ำเป็นประโยชน์ เป็นคุณแก่ประชากรราษฎรทั้งหมด. ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลาย และขอให้ทุกท่านได้สามารถปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่เป็นคุณเป็นประโยชน์เช่นเดียวกับน้ำที่เป็นคุณที่เป็นประโยชน์.

ก็ขอให้ท่านมีกำลังกายกำลังใจสมบูรณ์ เพื่อที่จะทำหน้าที่ของท่านให้สำเร็จลุล่วง. ขอให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญทุกคนทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันเสาร์ ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

บัดนี้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสร็จสิ้นลง และมีการเรียกประชุมรัฐสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมรัฐสภา เพื่อให้ทำหน้าที่นิติบัญญัติตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประชาชน ให้มาปรึกษาหารือกัน เพื่อให้การปกครองดำเนินไปตามวิถีทางแห่งระบอบประชาธิปไตย และให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชาติบ้านเมือง. ต่อแต่นี้ไป จึงเป็นภาระและความรับผิดชอบโดยตรงของท่านทั้งหลายที่จะต้องร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมสามัคคีกัน ปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังสติปัญญาความสามารถ ใ้ทำงานของชาติดำเนินลุล่วงไปโดยถูกต้องและรวดเร็ว. ดังนั้น การปรึกษาตกลงหรือการอภิปรายในปัญหาใด ๆ ที่มีขึ้นในสภาแห่งนี้ จึงควรจะได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง และด้วยความปรารถนาที่จะให้งานทุกอย่างสัมฤทธิ์ผลที่ดีที่สุด.

ขออวยพรให้การดำเนินงานของรัฐสภาเป็นไปโดยเรียบร้อย ปราศจากอุปสรรคทั้งปวง บรรลุผลสำเร็จอันดีงามตามวัตถุประสงค์ทุกอย่าง และขอให้ทุกคนที่ประชุมร่วมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส

ในงานพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำเพื่อเป็นเกียรติ

แก่ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา และภริยา

ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

วันอังคาร ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

ท่านประธานาธิบดี

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่มีโอกาสต้อนรับท่านและภริยา ณ พระมณฑลของไทยในค่ำวันนี้ พร้อมกันนั้น ก็ใคร่ถือโอกาสนี้แสดงความชื่นชมกับท่านเป็นพิเศษ ที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนชาวอเมริกันให้ดำรงตำแหน่งอันสูงเกียรติอีกวาระหนึ่ง

สหรัฐอเมริกากับไทยมีความสัมพันธ์อันมิตรต่อกันมาช้านาน และต่างฝ่ายก็ได้รับประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างกันในกิจการต่าง ๆ เป็นอันมาก. การติดต่อร่วมมือกันที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ด้วยความเคารพในเกียรติภูมิและประโยชน์ของกันและกันทั้งในระดับรัฐบาลและเอกชนนั้น ยังผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและประชาชนของเราในบัดนี้สนิทแน่นแฟ้น และสมบูรณ์ราบรื่นในทุกด้านทุกระดับ. ทำให้มั่นใจได้ว่า ในการศึกษาของเราจะร่วมกันสร้างเสริมความผาสุก ความมั่นคง และความเจริญไพบุลย์ให้แก่ประชาชนในประเทศทั้งสอง พร้อมทั้งผดุงเสรีภาพอิสรภาพและสันติสุขของชาวโลกทั้งมวล ให้วัฒนายั่งยืนไปนั้น เราคงจะสามารถร่วมมือกันต่อไปได้อย่างงดงามที่สุด.

ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า ตลอดเวลาที่มาเยือนประเทศของเราครั้งนี้ ท่านคงจะได้ประจักษ์ชัดถึงความนิยมยกย่อง และความเป็นมิตรที่แท้จริง ที่ประชาชนชาวไทยมีต่อประเทศของท่าน และสิ่งนั้นย่อมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะดำรงรักษาสัมพันธภาพและมิตรภาพอันบริสุทธิ์จริงใจ ระหว่างสหรัฐอเมริกากับไทย ให้ดำรงอยู่เสมอตลอดไป.

ณ โอกาสนี้ ข้าพเจ้าขอเชิญชวนผู้มีเกียรติทุกท่านให้พร้อมกันดีมอวยพร เพื่อความสุขของท่านประธานาธิบดีและภริยา เพื่อสวัสดิภาพและความสำเร็จของประชาชนชาวอเมริกัน และเพื่อมิตรภาพอันถาวรยืนยาวระหว่างประเทศและประชาชนของเราทั้งสอง.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายทหารชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันเสาร์ ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ทำพิธีประดับยศแก่ท่านทั้งหลายผู้เป็นนายทหารชั้นนายพล. วันนี้มีการเปลี่ยนแปลงการประดับยศเล็กน้อย โดยมีจำนวนมาก ถ้าไม่ได้เปลี่ยนแปลงจะทำให้ท่านทั้งหลายต้องเสียเวลามากกว่านี้.

แต่ว่ามีผู้ที่อาจสงสัย ทำไมมีจำนวนมากมายเช่นนี้. การที่มีจำนวนมากมายเช่นนี้ก็อาจมาจากสองอย่างว่ากองทัพเราได้มีการขยายกิจการมากขึ้นตามลำดับ หรืออีกอย่างหนึ่ง วันนี้ก็มีผู้ที่ได้รับยศเพิ่มขึ้นสูงขึ้น เป็นเหมือนเป็นบำเหน็จความดีที่ได้ทำมาเป็นพิเศษ. ฉะนั้นก็มีจำนวนมาก. การที่มีจำนวนมากนั้นก็ เป็นของธรรมดา เพราะว่าท่านทั้งหลายก็ได้ทำงานมาเป็นเวลาช้านาน ตั้งแต่เป็นทหารผู้น้อยจนกระทั่งขึ้นมาเป็นทหารผู้ใหญ่ ได้แสดงความสามารถ ได้แสดงความเสียสละ และความเข้มแข็ง. ความเข้มแข็งนี้ได้เห็นได้ว่า อย่างขนาดนายทหารชั้นนายพล พลเอก ก็ยืนอยู่โดยมีสง่าราศี ไม่มีการคิดบ่นว่าทำไมต้องนานอย่างนี้จะเมื่อย หรือแม้จะนายพลหญิงก็เข้มแข็งเช่นเดียวกัน. ข้อนี้ก็เป็นการพิสูจน์ว่า กองทัพไทยมีบุคลากรที่เข้มแข็ง ที่มีความตั้งใจแน่วแน่. การที่ได้รับยศสูงขึ้นตามลำดับ ก็เป็นไปตามลำดับอย่างทีกล่าวนี เพราะแต่ละท่านก็ต้องผ่านชีวิตราชการมาทุกชั้นทุกตอน. ครั้งหนึ่ง ๆ ก็ได้รับยศสูงขึ้นก็ได้รับประดับยศ. ที่รู้ เพราะว่าเห็นท่านทั้งหลายก็ทำหน้าที่เป็นส่วนใหญ่. ท่านเคยได้รับประดับยศมาหลายครั้งหลายครา เป็นของธรรมดาที่จะต้องมีความจำนวนมากขึ้น.

การที่กองทัพมีนายทหารชั้นผู้ใหญ่มากขึ้นและมีคุณภาพดีนี้ ก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะว่าสมัยนี้ทหารก็มีหน้าที่หลายอย่าง. บางคนก็บอกว่า เดียวนี้สงครามเย็นหมดแล้ว. ก็เพราะว่าสงครามเย็นหมดไปแล้วนั่นเอง ท่านทั้งหลายจะต้องเตรียมพร้อม เพราะว่าสงครามร้อนก็กำลังคุกคาม. ถ้าสงครามเย็นมีอยู่ สงครามก็ยังเย็นอยู่นั้น. แต่ว่าสงครามร้อนมีเกิดขึ้นทั่วโลก เราถึงพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับสงครามร้อนที่อาจเกิดขึ้น. แต่ท่านทั้งหลายมีความเข้มแข็ง แสดงให้เห็นว่าทุกคนพร้อมที่จะปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่. เขาจะทำให้สงครามร้อนเกิดขึ้นยาก เพราะว่าผู้ที่ก่อสงครามร้อนก็ต้องคิดรอบคอบกว่าก่อนที่จะก่อสงครามร้อนขึ้นมา. ในอีกทางหนึ่งท่านทั้งหลายก็มีหน้าที่ในด้านที่อาจเรียกได้ว่าไม่ใช่หน้าที่ของทหารโดยตรง. แต่หน้าที่ที่ไม่เป็นทหารโดยตรงนั้นย่อมจะเป็นทางป้องกันมิให้เกิดสงครามขึ้นมา. ถ้าไม่เกิดสงคราม เราก็เหมือนทำหน้าที่ไม่ใช่ของทหาร คือว่า

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ต้องไม่ใช่จับอาวุธยิงไปยิงมา แต่จะต้องพัฒนาให้ประเทศให้สังคมมีความเข้มแข็ง และโดยเฉพาะทำให้ประชากรชาวไทยมีความเจริญรุ่งเรือง มีความผาสุก จึงจะป้องกันประเทศโดยแท้จริงไม่ให้ประสบภัยของสงคราม หรือภัยของความไม่เรียบร้อยในประเทศ ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งแก่ความผาสุกของประชากรชาวไทย. ฉะนั้นท่านทั้งหลายได้แสดงความเข้มแข็งมาตลอด จนกระทั่งขึ้นมาเป็นนายทหารชั้นนายพล. ก็ขอให้ปฏิบัติตัวปฏิบัติงานให้สำเร็จประโยชน์ เป็นผลดีกับราชการของกองทัพและของประเทศชาติ.

ในกรณีนี้ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านยังคงรักษากำลัง ทั้งร่างกาย ให้เข้มแข็งแข็งแรงและจิตใจที่ซื่อตรงแน่วแน่ เพื่อที่จะปฏิบัติงานได้ดังที่กล่าวมา. ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง ความสุขทุกประการ และความสำเร็จทุกอย่าง.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายตำรวจชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันเสาร์ ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้ทำพิธีประดับยศแก่นายตำรวจชั้นนายพลในครั้งนี้ และขอแสดงความยินดีกับท่านที่ได้รับยศสูงขึ้น.

นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในหน้าที่สำคัญมาก เพราะว่าเป็นผู้ที่ได้เป็นผู้นำ คณะตำรวจ กำลังตำรวจ ที่จะทำหน้าที่เพื่อพิทักษ์สันติราษฎร์. ตำรวจโดยทั่วไปเป็นกองกำลังที่มีทั้งอาวุธมีทั้งกฎหมายอยู่ในมือ ซึ่งจะต้องปฏิบัติเพื่อช่วยให้ส่วนรวมอยู่เย็นเป็นสุข. ฉะนั้นก็เป็นหน้าที่สำคัญของตำรวจทุกคน ที่จะทำเพื่อป้องกันประชาชนให้อยู่เย็นเป็นสุข. หน้าที่นี้จึงเป็นงานที่ยากที่ลำบาก เพราะมีคนเพ่งเล็งมาก ถ้าทำได้ดีก็เป็นที่ยิ่งของประชาชน. การปฏิบัติหน้าที่นั้น โดยที่เป็นหน้าที่ที่ลำบากก็ย่อมมีผิดพลาดบ้าง. เมื่อดี คนเขาก็ควรจะชื่นชม. แต่คนทั่วไปโดยมากชอบที่จะติมากกว่าชม ก็ต้องไม่น้อยใจ อาจรับการตำหนิตีเดียบบ้าง. แต่สำคัญอยู่ที่ถ้าท่านทำด้วยความตั้งใจตั้งใจ ด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความเสียสละ ก็จะได้ผลในที่สุด. คือตำรวจมีหน้าที่หลายอย่าง ซึ่งเท่ากับเป็นผู้ที่อุ้มชูประเทศชาติให้อยู่ได้ จึงเป็นหน้าที่ที่กว้างขวาง. ฉะนั้นก็ต้องพยายามที่จะปฏิบัติงานให้เข้มแข็ง และต้องมืออย่างที่เขารเรียกว่าความเสียสละ. ความเสียสละนี้เป็นสิ่งที่ลำบาก ที่ยากเย็น ที่จะปฏิบัติได้ เพราะว่ามีอุปสรรคขวางทางอยู่. แต่ถ้าผ่านอุปสรรคเหล่านี้ได้ ปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็งซื่อตรง ก็จะทำให้บ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อย และเป็นผลของแต่ละคนที่ได้ปฏิบัติด้วยความตั้งใจตั้งใจ. ฉะนั้นก็ขอให้ทุก ๆ ท่านพยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ โดยเต็มกำลังกาย กำลังใจ เพื่อที่จะให้ได้ผลในทางหน้าที่ของตำรวจ. ถ้าทำได้ทุก ๆ คนก็ย่อมรู้ในตัวเองว่าได้ทำดี ได้ทำงานที่มีผลดี. ไม่ต้องคอยให้ใครมาติชม แต่ละคนจะรู้ว่าตัวได้ทำหน้าที่ครบถ้วนแล้ว จะเป็นความภูมิใจของแต่ละคน และในที่สุดรวมแล้วก็เป็นความพอใจและความภูมิใจของเหล่าตำรวจ คือกรมตำรวจทั้งหมดเป็นส่วนรวม.

ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านอย่าท้อใจ มีกำลังทั้งกายทั้งใจเข้มแข็งสมบูรณ์ครบถ้วน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่ของตน. ก็ขอทุกคนได้ประสบความสำเร็จรุ่งเรือง ความสำเร็จทุกประการ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะรัฐมนตรี เนื่องในโอกาสเข้าเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณ ก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอาทิตย์ ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๙

การที่รัฐมนตรีต้องกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ. และเข้าใจว่ามีจุดประสงค์ที่จะให้รัฐมนตรีรู้วาระของการเข้ารับหน้าที่อย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถตั้งตัวตั้งใจ ปกใจที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวมตามหน้าที่ที่สำคัญที่สุดสำหรับประเทศชาติ. ดังนั้นการที่เปล่งคำปฏิญาณนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อปักใจ และตั้งใจปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม. ประโยชน์อีกข้อหนึ่งคือ นอกจากเป็นการเตือนตัวเอง ก็เป็นการประกาศศรัทธา บัดนี้เข้ารับหน้าที่แล้ว และควรเป็นที่น่าไว้วางใจได้.

ในสมัยนี้ไม่เหมือนกับตอนที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ที่ให้รัฐมนตรีกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณ. มีความหมายแตกต่างกันบ้าง ตอนที่ร่างรัฐธรรมนูญนี้เป็นการประกาศศรัทธาว่ารับหน้าที่เป็นทางการ. แต่มาในสมัยนี้ การประกาศตัวแบบนี้อาจจะไม่มีความจำเป็นนัก เพราะทุกวันนี่ มีการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ ให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชน ทั้งวิทยุ และโทรทัศน์เกือบทุกวัน. แล้วก็ต้องตอบคำถามของสื่อมวลชนโดยไม่ได้นัดแนะแบบสมัยก่อน ฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านได้พูด และท่านได้ทำ เป็นที่ประจักษ์อยู่ในสายตาของประชาชน เพราะว่าสื่อมวลชน โดยเฉพาะโทรทัศน์ได้ให้เห็นหน้าและได้ยินเสียง. ฉะนั้นการที่ท่านได้มากล่าวคำสัตย์ปฏิญาณนี้ ก็เป็นเพียงยืนยันคำพูดที่ท่านได้ให้กับสื่อมวลชนและประชาชน.

การที่ท่านมากล่าวคำสัตย์ปฏิญาณนี้จึงเป็นเพียงการเตือนตัวเอง ว่าจะต้องทำตามที่ได้พูด. ฉะนั้นการกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่นี้ จึงยังมีประโยชน์. ในกรณีนี้ก็ขอให้ทุกคนตั้งใจทำตามคำสัตย์ปฏิญาณ. และขอให้มีความตั้งใจ กำลังกายเพื่อที่จะปฏิบัติได้ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม. ถ้าท่านทำตามนี้ท่านก็นับว่าเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อบ้านเมือง เป็นผู้ที่มีความเจริญ ให้ความก้าวหน้าและปลอดภัยกับประชาชน. ก็ขอให้ท่านสามารถปฏิบัติงานนี้ด้วยกำลังใจ กำลังกายที่สมบูรณ์. ขอให้ทุก ๆ ท่านมีความสำเร็จ มีความเจริญทุกประการ ในหน้าที่ราชการและส่วนตัว เพื่อที่จะเป็นที่พึ่งของประเทศชาติ ขอให้ทุกคนมีความสำเร็จ มีความเจริญรุ่งเรืองทุกประการ.

(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันอังคาร ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาอยู่ท่ามกลางเหล่าทหารรักษาพระองค์ ในพิธีปฏิญาณตนสวนสนามครั้งนี้ ขอขอบใจในคำปฏิญาณสัตย์สุจริตตลอดจนคำอำนวยพรทุกข้อ ที่มาจากใจจริงของแต่ละคน ขอทหารทั้งหลายจงได้รับพรและโมตรี้จากใจจริงของข้าพเจ้าเช่นกัน.

ประเทศของเรามีเอกราช อธิปไตย และความเจริญมั่นคงมาได้จนทุกวันนี้ เพราะคนไทยทุกหมู่เหล่ายึดมั่นในชาติบ้านเมือง และรู้จักทำหน้าที่ของแต่ละฝ่ายแต่ละคนให้ประสานส่งเสริมกัน. ทหารนั้น อาจกล่าวได้ว่า ได้ปฏิบัติตัวปฏิบัติงานมาด้วยดี ทั้งในด้านยุทธการอันเป็นภารกิจโดยตรงของทหาร และในด้านพัฒนาสร้างสรรค์ให้ประชาชนมีชีวิตที่ร่มเย็นเป็นปรกติสุข ตลอดจนการช่วยเหลือบำบัดบรรเทาทุกข์ ในยามที่เกิดภัยพิบัติเดือดร้อน. ผลงานที่ผ่านมา เป็นที่น่าพอใจ ได้รับความศรัทธาเชื่อถือและความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนอย่างกว้างขวาง ควรเป็นที่ประจักษ์ว่า แนวทางที่ทหารปฏิบัติตนปฏิบัติงานมานั้นเป็นแนวทางที่ถูกต้อง. จึงสมควรอย่างยิ่งที่ทหารทุกคน ทุกตำแหน่ง จะได้ถือเป็นกรณีศึกษาที่สำคัญ ที่จะต้องพยายามปฏิบัติให้ต่อเนื่องตลอดไป ทั้งตั้งใจพยายามปฏิบัติปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น.

ขอให้ทหารรักษาพระองค์ทั้งหลายทำความคิดทำความเข้าใจให้กระจ่าง แล้วเร่งรัดปฏิบัติภาระทุกอย่างด้วยความฉลาดรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผล ยึดมั่นในหลักการที่ถูกต้อง ในแบบแผนที่ชอบ ในประโยชน์ที่เป็นธรรม เพื่อจักได้ร่วมมือสามัคคีกันใช้ความรู้ความคิดปฏิบัติภารกิจทั้งปวงโดยมีเอกภาพ ให้บังเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ และสถาบันทหารอย่างแท้จริง.

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กับทั้งอำนาจแห่งความภักดีโดยบริสุทธิ์ใจในชาติบ้านเมือง จงดลบันดาลให้ทหารทุกคนมีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติและปัญญา สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลเลิศทุกอย่าง. อีกขอให้ประสบความสำเร็จ สุข ความเจริญ ความปลอดภัยและชัยชนะ พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งที่พึงประสงค์ทุก ๆ ประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

วันพุธ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๙

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาในวันนี้ เพื่อมาถวายพรวันเกิด โดยนายกรัฐมนตรี^(๒) ได้กล่าวคำอวยพรนั้น ในนามของทุก ๆ คน ที่มาในชุมชนนี้. การที่นายกฯ ได้บอกว่าข้าพเจ้าได้ช่วยให้ประเทศชาติและประชาชนมีความเจริญนั้น ก็ขอยืนยันว่า ถ้าทั้งเจ้าหน้าที่ ทั้งผู้ที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ ไม่ได้ช่วยกัน ร่วมมือ ร่วมแรงกัน ทำให้กิจการต่าง ๆ ลุล่วงไปโดยดี ก็จะไม่สามารถที่จะทำให้ประชาชนมีความก้าวหน้าอย่างที่เป็นตามรายงานของนายกฯ.

ข้อนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะว่าถ้าแต่ละคนทำงานคนละทาง แม้จะตั้งใจทำก็จะมีผลสำเร็จ เพราะว่าเหมือนดึงกันไปคนละทิศคนละทาง มันก็อยู่กับที่ หรือบางทีก็ไม่ใช่อยู่นิ่งที่ ก็เสื่อมลงไปได้. ฉะนั้นข้อสำคัญที่สังคมไทยยังอยู่ ก็เพราะว่าส่วนมากผู้ที่ปฏิบัติงาน ทั้งในทางด้านราชการ และเอกชน ได้พยายามทำไปในทิศทางเดียวกัน ถึงทำให้ประเทศไทยยังอยู่. ในโลกนี้ประเทศอื่น ๆ กำลังปั่นป่วนมาก และคนไทยทุกคนก็คิดเป็นห่วงว่าประเทศไทยจะอยู่หรือจะไป. ฉะนั้นเป็นการยืนยันว่าเมืองไทยยังพอที่จะไปได้ ก็เพราะความตั้งใจร่วมกันของทุกคนในชาติ. ข้อนี้ไม่อยากจะพูดมากเกินไป เพราะว่าแต่ละคนก็ปฏิบัติงาน ถ้าไปเตือนให้ร่วมมือกันอาจจะรำคาญรำคาญแล้วไม่ทำ.

ที่อยากจะพูดก็คือใน ๒ ปีที่กำลังจะผ่านพ้นไป คือตั้งแต่ต้นปี ๒๕๓๘ ถึงปลายปี ๒๕๓๙ นั้น ถือว่าเป็นปีกาญจนาภิเษก. ได้ฉลองกาญจนาภิเษกนี้เป็นเวลา ๒ ปี ซึ่งกิจการ โครงการ พิธีการต่าง ๆ ใน ๒ ปีนี้ ก็เป็นที่ซาบซึ้ง ทำให้เห็นใจรักที่ประชาชนและคนไทยทุกคนมีต่อข้าพเจ้า. มีความซาบซึ้งอย่างมาก และการที่ฉลองเป็นระยะเวลา ๒ ปีนั้น ก็นับว่าดี เพราะว่าถ้ามาฉลองเพียงวันเดียว หรือแม้แต่ปีเดียวก็จะมึนงงประดังกันมากมาย และจะทำให้ทั้งผู้รับพร ทั้งผู้ที่ให้พรเดือดร้อน เพราะว่าแย่งกัน. คราวนี้ได้เฉลี่ยไปเป็นเวลา ๒ ปี ก็เลยผ่านพ้นไปได้ โดยทุกคนมีความร่าเริง มีความพอใจ และปลอบปล้ำใจกัน.

ฉะนั้นในโอกาสนี้ โดยที่เป็นเวลาใกล้ปลายปีพุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นเวลาที่จะขอบใจทุกคนที่ได้ร่วมมือ

(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้.

(๒) พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ.

กัน ทำให้ส่วนรวมยังคงอยู่ และข้อนี้เป็นสิ่งที่หนักใจมาก เพราะว่าถ้าไม่เป็นเช่นนี้ ประเทศไทยก็อาจจะมี ชะตากรรมเหมือนประเทศหลายประเทศในโลก. หลายประเทศในโลกไม่เรียบร้อยเพราะว่าเป็นเรื่องของ ประวัติศาสตร์ของประเทศนั้น ๆ ในประเทศที่เกิดเรื่องอย่างรุนแรงแสนสาหัส มีประวัติศาสตร์มาเป็นเวลานาน ับ ร้อย ๆ ปี ว่ามีการแตกแยกกัน แม้จะสามารถรวมกันเป็นประเทศได้ และทำให้ประชาชนในประเทศนั้นมีสันติสุข ั่วระยะหนึ่ง ก็กลับมาแตกแยกกัน.

สำหรับประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ว่า มีการแตกแยกเป็นครั้งเป็นคราว แต่ส่วนใหญ่ก็ปรองดองกัน. ฉะนั้นแนวโน้ม หรือประวัติ หรือนิสัยของคนไทย ก็ไปในทางที่จะรักษาประเทศได้ เพียงแต่ถ้าไม่ระวัง จะเอา วาระที่เราแตกแยกกันมาขึ้นเป็นเอก ก็อาจจะเสื่อมเสียไปได้. แต่ถ้าเอาความปรองดองเป็นหลัก ก็เชื่อว่าเราจะทำ อย่างไร ๆ ก็ตาม ก็จะไม่เสียชาติ และไม่เสียความสงบของส่วนรวม. เดี่ยวนี้ประเทศไทยก็ยังอยู่ดีพอสมควร ใช้ คำว่า “พอสมควร” เพราะว่าเดี๋ยวมีคนแย้งว่า มีคนจน มีคนที่เดือดร้อนจำนวนมากพอสมควร. แต่ว่าใช้คำว่า “พอสมควร” นี้หมายความว่าตามอัตราภาพ และยังมีงานที่จะทำให้ดีขึ้นอีกมากมาย งานยังรออยู่ข้างหน้ามากมาย.

ที่เป็นห่วงนั้นเพราะแม้ในเวลา ๒ ปี ที่เป็นปีกาญจนาภิเษก ก็ได้เห็นสิ่งที่ทำให้เห็นได้ว่า ประชาชนยังมี ความเดือดร้อนมาก และมีสิ่งที่ควรแก้ไขและดำเนินการต่อไปในทุกด้าน. มีภัยที่มาจากธรรมชาติกระหน่ำ ภัยธรรมชาตินี้เราก็คงสามารถที่จะบรรเทาได้หรือแก้ไขได้ เพียงแต่จะต้องใช้เวลานานพอใช้. มีภัยที่มาจาก จิตใจของคน ซึ่งก็แก้ไขได้เหมือนกัน แต่ว่ายากกว่าภัยธรรมชาติ. ธรรมชาตินั้นเป็นสิ่งนอกกายเรา แต่นิสัยใจคอ ของคนเป็นสิ่งที่อยู่ข้างใน. แต่ละคนจะต้องปราบตัวเอง อันนี้ก็ป็นข้อหนึ่งที่ยากในการจัดการให้มีความ เรียบร้อย แต่ก็ไม่หมดหวัง. แล้วก็จะทำได้ที่จะทำให้สิ่งที่ไม่เรียบร้อย ทั้งภายนอกภายใน โดยขัดเกลาให้ลุล่วงไปได้. แม้ ๒ ปี ก็ได้เห็นความเปลี่ยนแปลง และใน ๒ ปี คนที่มีอายุไม่มากก็ยังได้เห็น.

มาพิจารณาถึงปีกาญจนาภิเษกนี้ ปี ๒๕๓๘ เป็นปีที่ ๕๐ ในรัชกาลปัจจุบัน. ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๘ ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๘ ดูในกฎหมายที่ผ่านสภาและออกตราเป็นกฎหมายกฤษฎีกา เป็นพระราช บัญญัติ ก็เขียนไว้ตอนต้นว่า “เป็นปีที่ ๕๐” ในรัชกาลปัจจุบัน. มาถึง ๒๕๓๙ ก็เป็นปีที่ ๕๑ แต่ถือว่าเป็นการ

ฉลอง ๕๐ ปี คือกาญจนาภิเษก. ถ้าจะฉลองแท้ ๆ ก็จะต้องเป็นวันที่ครบ ๕๐ ปีบริบูรณ์. ก่อนก็ยังไม่ถึงหลังก็เกิน ฉะนั้นจึงได้กะว่าปีที่ ๕๐ กับปีที่ ๕๑ เป็นปีกาญจนาภิเษกทั้งสองปี. เป็นระยะใกล้ ๆ ทุกคนยังจำได้ ว่ามีเหตุการณ์อะไร.

แต่ถ้าพูดถึง ๕๐ ปี คนที่อายุ ๕๐ ปัจจุบันนี้ ที่อยู่ในที่ประชุมนี้ก็มิ. คนที่อายุ ๕๐ ปีพอดีหรือน้อยกว่า มีเป็นจำนวนมาก อ้างไม่ได้ว่าได้เห็นว่ รัชกาลที่ ๙ เริ่มต้นอย่างไร จำไม่ได้ ไม่มีทางจำได้เพราะว่าเพิ่งเกิด. แม้คนที่เป็นผู้ใหญ่ ก็อาจจะยังจำไม่ได้ เพราะว่าเมื่อ ๕๐ ปี นอกจากผู้สูงอายุมาก ส่วนมากก็ยังเป็นเด็ก. ถ้าเป็นข้าราชการอายุยังไม่ถึง ๖๐ ปี ก็หมายความว่าต้องอายุน้อยกว่า ๑๐ ปี. ส่วนมากข้าราชการผู้ใหญ่ก็อายุราว ๕๘ - ๕๙ ก็หมายความว่า เวลานั้น อายุ ๘ - ๙ ขวบ ซึ่งอาจจะยังไม่ทราบดีว่าเหตุการณ์เป็นอย่างไร ฉะนั้นอาจจะไม่เห็นว่ใน ๕๐ ปี ประเทศมีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงมาก. ในทางที่ดีก็มี ในทางที่ไม่ดี ก็มีเหมือนกัน. ฉะนั้น นึกว่าการที่ฉลอง ๕๐ ปีของรัชกาลปัจจุบัน ก็น่าจะได้ค้นคว้าว่าวิวัฒนาการของประเทศเป็นมาอย่างไร และต่อไปจะใช้เป็นบทเรียนว่าเราจะทำอย่างไรต่อไป.

มีคนพูดว่ที่ผ่านมา ๕๐ ปี. ขออีก ๕๐ ปี. อีก ๕๐ ปีจะฉลองอีกที่หนึ่งหมายความว่าจะเป็น ๑๐๐ ปี. ๑๐๐ ปีนั้น คำนวณดู ข้าพเจ้าอายุ ๑๑๘ (เสียดหัวเราะ). อายุ ๑๑๘ นี้มีความสำคัญอยู่ เพราะว่ามีคนที่เกิดในปี ๒๔๘๙. เขาก็ภูมิใจว่ เขาเป็นคนแผ่นดินเดียว แล้วเขบอกว่เขอยากเป็นคนแผ่นดินเดียว. แต่อย่างไรก็ตาม เขาก็อยากอายุยืนเหมือนกัน. เขบอกว่เขอยากอายุ ๑๐๐ ปี แต่ว่าถ้าเขาอายุ ๑๐๐ ปี ก็จะต้องให้พระเจ้าอยู่หัวอายุอย่างน้อย ๑๑๘ ปี ฉะนั้นเราก็ต้องมีอายุ ๑๑๘ อย่างน้อย เพื่อที่จะให้ผู้นั้นสามารถที่จะมีอายุ ๑๐๐ ปี ตามปณิธานของเขา. ก็เลยทำให้เห็นว่า ต้องอยู่อีก ๕๐ ปี. อีก ๕๐ ปี ใครจะอยู่อีกไม่ทราบ (เสียดหัวเราะ). แต่ว่าต้องมีชุมนุมนี้ ต้องมีเมื่ออายุ ๑๑๗ ปี กับ ๓๖๔ วัน. แล้วก็ไม่มีใคร ใครเหนียวอยู่อีกมาได้ (เสียดหัวเราะ). ตอนนั้นถ้าถามว่ เมื่อ ๕๐ ปีเป็นอย่างไร ท่านผู้นั้นก็สามารถที่จะเล่าให้ฟัง หรืออาจจะต้องปรึกษาหารือกัน เพราะว่าป่านนั้นอาจจะหลงอาจจะพูดอะไรไม่ค่อยรู้เรื่อง เพราะมันนาน. แต่รู้เรื่องหรือไม่ อาจจะคุยกันสนุก ว่ เมื่อ ๕๐ ปี มาทำอะไร. อย่างนี้คนที่อยู่ในที่นี้ทั้งข้างในทั้งข้างนอก อีก ๕๐ ปี ก็เข้าใจว่มีหลายคนที่ยังอยู่ได้ และจำได้ว่าสภาพและสถานการณ์ของบ้านเมืองเป็นอย่างไร.

เมื่อ ๕๐ ปี ตอนต้นรัชกาล งามท่านที่อยู่ในที่ประชุมนี้ ส่วนมากจะไม่รู้ว่ามิอะไร. เวลานั้นประชากรในประเทศมีประมาณ ๒๐ ล้านคน มาปัจจุบันนี้มีถึง ๖๐ ล้าน เป็นที่แน่นอนว่ามี ๖๐ ล้าน เพราะเขานับไว้. เขาไปดูว่าคนที่ ๖๐ ล้านเกิดมาเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง. แต่ยังไม่ทราบว่าเป็นคนไหนเป็นคนที่ ๖๐ ล้าน เพราะว่าในเวลานั้น ชั่วโมงนั้น นาทีนั้น ก็เกิดมาตั้งหลายคน ก็ไม่ทราบว่าเป็นคนไหนเป็นคนที่ ๖๐ ล้าน แต่อย่างไรก็ตาม นับคร่าว ๆ ว่าเดี๋ยวนี้มีคน ๖๐ ล้าน. ประชากรในเมืองไทย เปรียบเทียบกับเมื่อครั้งกระโน้นที่มี ๒๐ ล้านคน ความแตกต่างก็เห็นได้ชัด.

ในทางสถานการณ์อื่น ๆ เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ ก็ต่างกัน. จากเวลาโน้นจนถึงเวลานี้ ก็มีวิวัฒนาการ มีความเปลี่ยนแปลงมาตลอด. ความเปลี่ยนแปลงนี้ ไม่ใช่จะมาเอง ความเปลี่ยนแปลงนี้มาจากการกระทำของคนที่อยู่ในประเทศ. คนจะแย้งว่าเมืองไทยนี้มีชาวต่างประเทศเข้ามามากมาย และคนไทยที่ถือว่าเป็นคนไทยก็ได้ ออกไปต่างประเทศมากมาย. จริง แต่อย่างไรก็ตาม ความเป็นไทยก็ยังคงอยู่ในประเทศไทย แล้วก็มีความรับผิดชอบของแต่ละคน. พูดถึงโดยเฉพาะคนที่เกิดในปีแรกของรัชกาลตั้งแต่เกิดมาก็มีความรับผิดชอบแล้ว แม้จะไม่รู้เรื่อง จะอ้างไม่ได้ว่าคนที่เกิดมารู้เรื่องทันที แต่ว่าต้องเรียนรู้ ต้องมาสัมผัส สัมผัสกับโลก หรือสัมผัสกับประเทศ เป็นเวลาหลายปีอยู่ ถึงจะเข้าใจว่าประเทศเป็นอย่างไร.

การที่ประเทศไทยมาอยู่ในสภาพปัจจุบันนี้ก็ผ่าน เรียกว่าฝีมือ หรือการกระทำของคนทั้งประเทศ. ถ้าเปรียบเทียบความเป็นอยู่เมื่อ ๕๐ ปี กับปัจจุบันนี้ ก็เห็นความแตกต่าง คนที่มีชีวิตตั้งแต่สมัยโน้นจนถึงสมัยนี้ และที่เกิดมาตามทาง ก็เป็นผู้ที่ได้สร้างส่วนรวม ได้สร้างประเทศชาติให้เป็นที่เป็นที่อยู่เดี๋ยวนี้. จะบอกว่าสมัยโน้นกับสมัยนี้เป็นอย่างไร ต่างกันไหม ต่างกัน. จะว่าสมัยโน้นดีกว่าสมัยนี้ ก็พูดไม่ได้ ว่าสมัยนี้ดีกว่าสมัยโน้นก็พูดไม่ได้. อยู่ในปัจจุบันนี้ เรามีสิ่งใด เราก็มีอยู่ในปัจจุบัน ในอดีตเราเคยมี อะไรก็ผ่านไปแล้ว ในอนาคตจะมีอย่างไร ก็จะต้องคอยดูว่าร่วมกันสร้างอย่างไร. ถ้าร่วมกันสร้างดีก็ดี ถ้าร่วมกันสร้างไม่ดี ก็เสียใจ ก็ไม่ดี. ฉะนั้นคนที่สามารถที่จะระลึกทวนไปถึงระยะก่อนนี้ และมาเปรียบเทียบกับที่เป็นปัจจุบัน ก็มีความสามารถที่จะถือว่าเป็นบทเรียน. ถือว่าเป็นหน้าที่ส่วนตัว จะเป็นข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย จะเป็นนักธุรกิจ จะเป็นประชาชนที่ทำการค้า ทำหน้าที่อะไรก็ตาม ก็เป็นหน้าที่ของผู้ที่นั้นที่จะทวนระลึกไป เพื่อจะเป็นบทเรียน. ถ้าไม่ทวนระลึกแล้ว ก็ไม่ทำตามที่ได้

มีบทเรียนมาสังคมไทยก็ต้องสลายไป.

ที่พูดถึงว่าเมื่อสมัยก่อนนี้หรือปัจจุบันนี้ อย่างไหนจะดีกว่ากัน เพราะว่ามีบางคนบอกว่าเดี๋ยวนี้เลวทรามมาก สถานการณ์แย่มาก คนเลว. จริง คนเลวก็มีมาก คนเลวมีมากกว่าสมัยก่อนนี้ เพราะว่าคน หมายถึงประชากรมีมากกว่าสมัยก่อนนี้ตั้ง ๓ เท่า คนเลวก็ต้องมีมากกว่า ๓ เท่า. นี่ตามสถิติ ส่วนมากก็เป็นอย่างนั้น คนดีก็ต้องมีมากกว่า ๓ เท่าเหมือนกัน. ถ้าดูตามสถิติ โดยมากสิ่งเหล่านี้ก็เป็นสัดส่วนกันหมายความว่าเดี๋ยวนี้คนดีก็มากกว่า ๓ เท่า ก็น่าดีใจ แต่คนเลวก็มีมากกว่า ๓ เท่า ก็น่าเสียใจ. ข้อนี้เป็นเรื่องที่ต้องคิด และเมื่อคิดแล้วก็สามารถจะแก้ไขให้อีก ๕๐ ปีข้างหน้า เมื่อประชากรอาจจะเพิ่มขึ้นไปอีก อย่าให้คนไม่ดีเพิ่มขึ้น ให้คนดีเพิ่มขึ้นมากกว่าคนไม่ดี จะทำให้อนาคตแจ่มใส. คือโดยมากสมัยนี้คนแก่คนแก่ บอกสมัยก่อนนี้ดีมาก สมัยนี้เลวทรามความจริงไม่ใช่อย่างนั้น. ถ้าเราเอาตัวเราใส่ในคนที่จะเป็นในอีก ๕๐ ปี ก็เหมือนกัน. แต่ถ้าเราตั้งใจ เราจะมีดวงตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ให้ทำอะไรที่เรียกว่าดี เชื่อว่าใน ๕๐ ปี เมื่อเรามาร่วมกัน จะมีคนดีมากกว่าคนไม่ดี. เมื่อมีคนดีมากกว่าคนไม่ดี สังคมไทยย่อมจะสบายกว่า และแต่ละคนจะสบายกว่า.

ปัญหาที่อยู่ว่า คำว่า “ดี” คืออะไร. ไม่มีทางที่จะวิเคราะห์ศัพท์ว่า “ดี” คือคำว่า “ดี” นี่มันสั้น ๆ รู้สึกว่าจะ เป็นคำที่สั้นสุดในภาษา อาจจะไม่สั้นที่สุด ยังมีคำที่สั้นกว่า แต่อย่างไรก็สั้นมาก. ใครจะมาริเคราะห์คำนี้ได้ รู้สึกว่ายาก เพราะว่าแต่ละคนก็นึกว่าดี แต่ไม่แน่ว่าใช่หรือไม่ใช่. อย่างไรก็ตาม ถ้าพูดคร่าว ๆ ความดี คนก็เข้าใจ แต่จะบอกว่าเป็นอะไรยาก. ความดีคืออะไรที่ทำให้เรามีความสงบความสุขใจแท้ ๆ เป็นผลดี. คนที่ไม่ดีเรียกว่าคนเลว คำว่าเลวนี่ก็ยาวกว่าหน่อย คนเลวก็ไม่รู้จะวิเคราะห์ว่าอะไร.

คนดีทำให้คนอื่นดีได้ หมายความว่าคนดี ทำให้เกิดความคิดในสังคม คนอื่นก็ดีไปด้วย. ความเลวนั้นจะทำให้คนดีเป็นคนเลวก็ยาก แต่เป็นไปได้. ถ้าคนดีเข้มแข็งในความดี. จะให้คนเลวมาทำให้คนดีเป็นคนเลวยาก. สำคัญอยู่ที่ความเข้มแข็งของคนดี. คนเลวมิได้อยากให้คนอื่นเลว เพราะว่าคนอื่นเลว คนเลวนั้นแหละจะเดือดร้อน. เขาารู้ดีว่าถ้าคนเลวทำให้คนอื่นเลว ก็หมายความว่าคนนั้นจะเบียดเบียนตัวเขาเอง ก็คือเบียดเบียนคนที่เลวทำให้ ยิ่งแย่มาก. ไม่มีใครอยาก. ฉะนั้นที่มีความหวังว่าอีก ๕๐ ปีข้างหน้า จำนวนคนเลวจะน้อยกว่าคนดี เพราะว่า

คนเลวจะทำให้คนดีเป็นคนเลวยาก. ส่วนคนดีจะทำให้คนเลวเป็นคนดี ก็ไม่พินวิสัย ทำได้. จึงมีหวังว่า อนาคตจะแจ่มใส แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องให้คนในสังคมนี้มีความตั้งใจ. ถ้าไม่มีความตั้งใจแล้วก็เชื่อว่า ตัวคนดีจะกลายเป็นคนเลวด้วยตัวเอง ไม่ต้องให้ใครมาชักชวน มันก็เลวไป ก็ลงเหว ลงนรก.

อันนี้ ที่พูดอย่างนี้ได้เพราะได้รับยกย่องว่า มีประสบการณ์มาถึง ๕๐ ปี ก็ได้เห็นความจริงของข้อนี้ ซึ่งเป็นความจริงที่เมื่อทราบแล้ว เมื่อเห็นแล้ว เป็นสิ่งที่น่ากลัว. คนที่มีชีวิตหรือการทำงานสัก ๕ ปี ๑๐ ปี จะเห็นข้อนี้ยาก เพราะว่าเปรียบเทียบไม่ได้ แต่ผู้ที่ได้รับราชการหรือทำงานมา ๕๐ ปี เชื่อว่าควรจะเห็นได้. นี่ไม่ใช่वादตัว แต่ว่าถามท่านผู้ที่มีอายุราชการ หรืออายุทำงานมา ๕๐ ปี ก็เชื่อว่าจะเห็นด้วย ว่าคนดีขณะคนไม่ดีได้ แต่ยากพอใช้ เพราะว่ามีคนมากขึ้น ความต้องการของคนก็มากขึ้น การพัฒนาขึ้นมาไม่ทันกับการพัฒนาของประชากร.

สำหรับวิธีที่จะทำให้คนเป็นคนดีนั้น ก็มีเช่น การศึกษา. เมื่อก่อนนี้ ด้านการศึกษาคนในเมืองไทยนี้มีความรู้ การอ่านหนังสือ เขียนหนังสือเป็น มีมาก เปรียบเทียบกับประเทศอื่นค่อนข้างจะสูง คือมีการอ่านเขียนได้เปอร์เซ็นต์สูง แต่มาปัจจุบันนี้น้อยลง เพราะว่าคนเพิ่ม โรงเรียน หรือผู้ที่มีหน้าที่สอนน้อยลง เปรียบเทียบกัน. อาจจะไม่อย่างว่าสมัยนี้มีเทคโนโลยีสูง ทำให้สามารถที่จะทำกิจการโรงเรียน กิจการสั่งสอนแพร่ออกไปได้มากกว่า. แต่ไม่มีอะไรแทนการอบรม ไม่มีอะไรแทนการบ่มนิสัย คือการสอนนี้มีแบ่งเป็นอบรม แล้วก็บ่มนิสัย. แต่ถ้าไม่มีผู้ที่อบรม ไม่มีผู้ที่บ่มนิสัย หรือผู้ที่อบรม หรือผู้ที่บ่มนิสัย เป็นคนที่คุณภาพต่ำ ผู้ที่ได้รับอบรมบ่มนิสัยย่อมคุณภาพต่ำเหมือนกันอาจจะยิ่งร้ายกว่า แม้จะมีเทคโนโลยีขั้นสูง.

เทคโนโลยีขั้นสูงนี้ คนส่วนมาก เดียวนี้ก็เข้าใจ ว่ามีโทรทัศน์ มีดาวเทียม มีเครื่องคอมพิวเตอร์. แต่ว่าเครื่องเหล่านี้ หรือสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต ครอบงำทางเหมือนมีชีวิต แต่อาจจะไม่มีชีวิต มีสติมีสัจได้ แต่ว่าไม่มีสัน. คือสัจนั้นรวมแล้วมันครบถ้วน และยังไม่ครบ ยังไม่มีจิตใจ. อาจจะทำให้คนที่สัจใจอ่อนเปลี่ยนเป็นคนละคนก็ได้ แต่ว่าที่จะอบรมโดยใช้สื่อที่ก้าวหน้าที่มีเทคโนโลยีสูงนี้ยากที่สุด ที่จะอบรมบ่มนิสัยด้วยเครื่องเหล่านี้ จะนั้นไม่มีอะไรแทนคนสอนคน. คนสอนคนนี่ มีที่เขาใช้ดาวเทียม คนเดียวสอนได้เป็นพัน เป็นหมื่น ในคราวเดียวกัน แต่ถ่ายทอดความดีนี้ยาก. ถ้าถ่ายทอด จะว่าไป อาจจะต้องถ่ายทอดตัวต่อตัว. ฉะนั้นการที่มีความ

ก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงในประเทศ ในสังคมไทย ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเปลี่ยนแปลงในทางดี. นอกจากต้องหาวิธีให้มีการถ่ายทอดโดยใช้ตำรา หรือใช้หลักสูตรที่เหมาะสม ที่ทำให้คนเป็นคน.

อันนี้ก็ขอฝากความคิดอันนี้ไว้ เพราะว่าเป็นสิ่งสำคัญ. ถ้าสักที่จะให้มีความรู้ทางเทคโนโลยีมากไม่พอ. ต้องมีความเป็นคน คนดี รวมความแล้วว่า ต้องอบรมบ่มนิสัยให้ได้ ก็ต้องหาวิธีที่จะทำ. ข้อนี้ที่พูดอย่างนี้ค่อนข้างจะเลยเถิด แต่ว่าอดไม่ได้เพราะว่าพบใคร เดียวนี้ พบใครก็บอกว่า ๕๐ ปี. ก็ใช่ ๕๐ ปี ต้องใช้ประโยชน์จาก ๕๐ ปี นี้ ถ้า ๕๐ ปี แล้วไม่ใช้ประโยชน์ เราก็ไร้ประโยชน์.

ดีที่มีปีกาญจนาภิเษก ๒ ปีนี้ มีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัชกาลที่ ๙ นี้ ซึ่งบางทีคนก็ไม่รู้ แต่เขาไปขุดจากที่ไหนไม่ทราบ. เขาไปขุดข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งมีมากที่เป็นความจริง ไม่เข้าใจเขาเอามาจากไหน แต่บางทีข้อมูลที่ได้มาไม่มีทางที่จะให้คนอื่นทราบ. มาควักจากหัว หัวสมองเราเอง. พูดว่า “เรา” เราคือหมายถึง ข้าพเจ้า เราพูดแบบ แบบที่ฝรั่งเรียกว่า “We of Majesty”. เรารู้อยู่คนเดียว ทำไมคนอื่นรู้ได้ รู้ได้ว่าเราคิดอะไร อันนี้อาจจะเป็นเพราะผลออกไปเล่าให้คนฟังก็ได้ หรือเขาอาจจะสันนิษฐานเอาว่า คิดอย่างนั้น ๆ. อย่างไรก็ตามมีหลายอย่างที่ถูกต้อง มีบางอย่างที่ไม่ถูกต้อง ที่เขียนยกยอว่าเป็นอย่างนั้น ๆ เราเองยังไม่ทราบ ยังไม่ทราบว่าเป็นอย่างนั้น คิดอย่างนั้น. แต่มาคิดดูก็ไม่แล้ว *(เสียงหัวเราะ)* เพราะว่าเราก็เก่งนี่.

ส่วนมากการยกยอปอปั้น ก็น่าชื่นชม แต่ก็ต้องระวังเหมือนกัน บางคนรับการยกยอมากแล้ว ก็จะลืมตัวตัวไปเลย อาจจะนึกว่า เราเก่งมาก ทำอะไรก็ได้. แต่มาวิเคราะห์ดู พิจารณาดูว่าที่เขายกยอนั้น บางทีเป็นความจริง แต่ไม่ใช่ของเราคนเดียว. การแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างที่นายก ฯ พูดว่า แก้ปัญหาสำคัญ ๆ แก้ปัญหาภัยธรรมชาติ แก้ปัญหาภัยที่ไม่ได้เป็นธรรมชาติ เช่น จราจรคับคั่ง ได้คิดเองส่วนหนึ่ง แต่ว่ามีอีกส่วนที่เป็นส่วนใหญ่ที่คนอื่นได้ช่วยคิด คนอื่นได้ช่วยปฏิบัติ. ซึ่งจะว่าไป เราคิด ๑๐ เปอร์เซ็นต์ คนอื่นคิด ๙๐ เปอร์เซ็นต์. ก็หมายความว่าโครงการพระราชดำรินี้ ทำส่วนหนึ่ง คือมีดำริ พระราชดำริหมายความว่า ตามความคิดของพระราชอา แล้วคนอื่นก็ไปทำ.

บางทีมีพระราชดำริ กว่าจะทำต้องใช้เวลาตั้ง ๑๐ ปี ๒๐ ปี แล้วคนอื่นเขาทำและบอกว่านี่โครงการ

พระราชดำริ. บางทีเราไม่รู้ว่าเป็นพระราชดำริใช่ (*เสียงหัวเราะ*) ไม่รู้ว่าเป็นพระราชดำริ เขาเอาไปทำ. บางทีพูดไปคำเดียว เขาไปทำโครงการตั้งล้านคำ. อันนี้บางทีก็ดี บางทีก็ไม่ค่อยดี คือได้ปรารภ ไม่ใช่ดำริ ปรารภบางสิ่งบางอย่าง เขาก็เอาไปทำเลย แล้วก็บอกว่า นี่เป็นพระราชดำริ. บางทีก็ดี เท่ากับเขาให้ความดีความชอบในความคิดนั้น ๆ และในโครงการนั้น ๆ. แต่บางทีโครงการนั้น ๆ ก็ไม่ค่อยดีนัก เราก็เลยได้ความดี ในโครงการที่ไม่ดีนัก ก็ไม่ค่อยเป็นสิ่งที่น่ายินดีนัก. แต่ส่วนใหญ่โครงการพระราชดำริซึ่งเป็นการปฏิบัติของผู้อื่นก็ได้เป็นคุณ เป็นประโยชน์ เลยปลื้มใจว่าที่คิดไปนิดเดี๋ยวนั้น เกิดประโยชน์ต่อเนืองไป ทำให้มีประโยชน์ต่อคนหมู่มาก. อันนี้ว่าด้วยโครงการพระราชดำริ.

เกี่ยวข้องกับ ๕๐ ปีนี้ บอกได้ว่าการฉลองทำให้มีความปลื้มใจ และที่ปลื้มใจ ก็การที่หลายองค์กร หลายส่วนราชการ หลายบริษัทได้ขุดเอาเรื่องราวเกี่ยวข้องกับการกระทำทั้งดี ทั้งมีประโยชน์ที่สำเร็จ ทั้งอะไรที่ตกลงขบขัน เขียนเป็นเรื่อง เขียนเป็นบทความ จนกระทั่งเป็นหนังสือเป็นเล่ม ๆ ไปเลย. อันนี้ดีมาก ไม่ใช่ดีมากกว่าชอบใจที่เขายกยอปอขึ้น แต่ดีมากกว่าตามปกติแต่ละคน ๆ ก็อยากจะได้เขียนอัตชีวประวัติ. ตอนนี่ไม่ต้อง คนอื่นเขาเขียนให้. แต่ว่ามีบางส่วนที่คนอื่นไม่ทราบก็คงต้องเขียนเอง. ที่จริงเขียนไว้บ้างแล้ว เริ่มต้นเขียนตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ ๕ ขวบ. คือตั้งแต่เกิดถึงอายุ ๕ ขวบนี้ เดียวนี้หาคนยากที่ให้เห็น ที่สามารถจะเขียนเรื่อง.

ตั้งใจจะเขียนเรื่องตั้งแต่เกิด. เกิดนี้ก็เขียนไม่ได้ ต้องเชื่อคนอื่น แต่ตั้งแต่ที่จำได้ จำได้จริง ๆ ของตัวเอง ไม่ใช่จากคำพูดของคนอื่น ก็ประมาณ ๓ ขวบ ๔ ขวบ ก็จำได้บางอย่าง อยากจะจดเอาไว้. เขียนเอาไว้จนกระทั่งอายุ ๑๘ . ตั้งแต่อายุ ๑๘ หมายความว่าเมื่อ ๕๐ ปี มีคนไปขุดให้แล้ว คือเราไม่ต้องขุด แต่จากเกิดถึงอายุ ๑๘ เราต้องไปขุดเอง เพราะไม่มีใคร ไม่มีใครสนใจ มีแต่รูป บางรูปที่นำมาลงในหนังสือ ก็คงเห็นเด็กน่าเอ็นดู หัวกลม ๆ ก็นั่นคือเรา. พูดถึงเรานี้ไม่ได้ เพราะตอนนั้นยังไม่มี “Majesty” นำหน้า ยังไม่เป็น “เรา” เป็นตัวข้าพเจ้า. ตอนนั้นเขาไปขุดมา มาลงในหนังสือ แต่เรื่องราวเบื้องหลังของรูปนั้นไม่มี เพราะว่าไม่มีใครรู้ว่าในหัวกลม ๆ นั้นจะคิดอะไร. แต่ว่าก็ยังจำได้หลายอย่าง ฉะนั้นก็ต้องพยายามที่จะขุดในความจำของเราเอง เรานี้แบบเรา คือ “We of Majesty” ก็เพราะเดี๋ยวนีเราเป็น “Majesty” เราใหญ่โตแล้ว. ก็ต้องเขียน.

เมื่อปีที่แล้วในชุมนุมนี้ได้พูดว่า โครงการแก้มลิงนั้นเริ่มต้นตั้งแต่ ๕ ขวบ เพราะว่ามีลิงอยู่. ลิงนี้ สมเด็จพระบรมราชชนนีท่านไปซื้อมา แล้วมาไว้ในกรง เพราะท่านอยากที่จะให้ลูก ๆ ของท่านเห็นธรรมชาติ หลายอย่าง ก็มีไก่ มีลิง มีนก. ท่านหามาเพื่อที่จะให้เด็ก ๆ ได้เห็นสิ่งแปลก ๆ ต่าง ๆ และได้ผลจริง ถ้าไม่ได้ เห็นอย่างนั้น โครงการแก้มลิงก็ไม่เกิดขึ้น ลิงนั้นนอกจาก มีแก้มลิง ก็มีฟัน ฟันคมด้วย แล้วก็ดุ มันกัด. สมเด็จพระบรมราชชนนี ท่านก็เลยให้หมอฟันฟันลิง เมื่อกัดแล้วจะไม่เข้า คือจะไม่เป็นแผล. เลยจำได้ว่าลิง นี้ มีฟันคมและมีเขี้ยว ท่านก็เลยตะโบเขี้ยว ตะโบฟันไม่ให้เป็นอันตราย. อันนี้ก็ดูท่าทางเหมือน ไม่เป็นบทเรียน อะไร น่าจะเป็นบทเรียนของลิงมากกว่าของคน (*เสียงหัวเราะ*). แต่ว่าเป็นบทเรียนของคน ให้เห็นว่าใครกัด ก็ ต้องถูกตะโบฟัน (*เสียงหัวเราะ*). และความจริงก็ควรจะเป็นอย่างนั้น ใครกัดอย่างนั้นเป็นอันตราย ก็ต้องตะโบฟัน. นั่นเป็นบทเรียนเมื่ออายุ ๕ ขวบ.

ยังมีเรื่องราวต่าง ๆ อีกหลายเรื่อง เมื่อทวนระลึกไปถึงเมื่ออายุ ๕ ขวบ. เดียวนี้ที่เขียนเอาไว้ เขียนถึง อายุ ๕ ขวบ. ไปเกิดที่สหรัฐอเมริกา. อายุยังไม่ถึงขวบก็จากมาแล้ว กลับมา คือจะเรียกว่ากลับเมืองไทยก็ไม่ได้ ไม่เคยอยู่มาก่อน เกิดที่อเมริกา. อย่างไรก็ตาม มาผ่านประเทศอังกฤษ และทางยุโรป. แล้วเดินทางมาถึง สิงคโปร์ มาอายุ ๑ ขวบที่สิงคโปร์. ตอนนั้นจำไม่ได้แน่ แต่โดยที่สมเด็จพระบรมราชชนนีท่านทรงจำได้ ก็ไปถาม ท่าน เรื่องราวต่าง ๆ ท่านก็ทรงเล่าให้ฟัง. มาถึงเมืองไทยแล้ว ก็มีชีวิตในเมืองไทยจนถึงอายุ ๕ ขวบ. เมื่อปี ๒๔๗๕ ตอนนั้นก็อายุได้ ๕ ขวบ และไปต่างประเทศอีกทีก็ปีต่อไป เมื่อต้นปีแบบไทย ปี ๒๔๗๖. ที่ไปนั้นก็ไป เมืองสวิส ก็หมายความว่าประวัติที่พยายามเขียนถึงอายุ ๕ ขวบนี้ ก็เป็นระยะที่มีชีวิตอยู่ในเมืองไทยตั้งแต่ อายุ ๑ ขวบ จนถึงอายุ ๕ ขวบ. แล้วยังต้องเขียนต่อไปให้ได้ไปถึงอายุ ๑๘. ก็อย่างที่กล่าวเมื่อตะกี้ จากอายุ ๑๘ เป็นประวัติที่คนสนใจ มีคนได้จดเอาไว้ เราจึงไม่ต้องเขียน. ที่พูดทั้งหมดนี้ความจริงเป็นเรื่องส่วนตัว.

แต่ว่าไหน ๆ ท่านก็มากัน ตะกี้เขาบอกว่า ๑๑,๙๔๒ คน ไม่ได้นับ เชื้อเขา (*เสียงหัวเราะ*) ๔๐๗ คณะ บางคณะก็ ๑ คน (*เสียงหัวเราะ*) บางคณะก็ ๑,๐๐๐ คน. ก็จะบอกได้ว่า มานี้ ไม่ได้เชิญท่านมา ไม่ได้เชิญใคร มา มากันเอง (*เสียงหัวเราะ*). ใครอยากมาก็จดชื่อ ชื่อซ้ำหรือไม่ซ้ำ ก็ไม่ทราบ เพราะว่ามีหลายคณะ บางคณะ ประกอบด้วย คนคนเดียวกับอีกคณะ. เคยเห็นรายชื่อของคณะ แล้วก็มีคนที่มีชื่อเดียวกันในหลายคณะ. ก็ไม่

ทราบว่ามี ๑๑,๙๔๒ คน นับข้าหรือไม้อันนี้ก็ไม่ทราบ. แต่เชื่อเพราะเป็นคนชื้อ (เสียงหัวเราะ) เป็นคนที่ไม่มีความสงสัยในคนอื่น เพราะถือว่าทุกคนก็เป็นคนดีทั้งนั้น จึงไม่สงสัยว่าข้าหรือไม้อ้อ. ฉะนั้นคนที่มานี้เป็นคนกันเองทั้งนั้น คือถ้าไม่ใช่คนกันเองก็ต้องมีการเชิญมาเป็นทางการ แต่ใครอยากมาก็มา. ก็หมายความว่า เป็นกันเอง ถึงพูดอะไร ก็พูดกันเอง (เสียงหัวเราะ) พูดค่อนข้างจะไม่มีพิธีรีตองกัน.

แต่รู้สึกว่าพูดมากแล้ว. เคยตำหนิคนบางคนว่าพูดมาก. อ้อ...คนนั้นพูดมากเหลือเกิน. เราก็กลายเป็นคนอย่างนั้นเหมือนกัน (เสียงหัวเราะ). แต่อย่างไรก็ตามที่พูดนี้ก็ถือว่าเป็นการต้อนรับ และเป็นการขบใจที่มีความปรารถนาดี และอุทิศส่วนหนึ่งฟัง. สมัยนี้ยังดีนะ แต่ก่อนนี้ไม่ได้ฟัง แต่ก่อนนี้ยังฟัง (เสียงหัวเราะ). ต่างคนต่างรู้สึกว่าเมื่อ ยักไปขยับมา เราก็ดูไม่ออก (เสียงหัวเราะ) เมื่อเขายืนเราก็ดูไม่ออก ทำให้รู้สึกว่าเกรงใจ. แล้วทีหลัง เพราะไม่ได้จัดเก้าอี้แบบนี้ ก็มานั่งกับพื้น ดูแล้วก็รู้สึกลำบากใจ เพราะบางที่นั่งกับพื้น มันก็เมื่อย กลับไปกลับมา เราจะพูดไม่ออกอีกแหละ (เสียงหัวเราะ) พูดไม่ออก เพราะว่าเกรงใจ.

บางที่พูดไปพูดมา เอ๊ะ...คนโน้นหลับคนนี้หลับ (เสียงหัวเราะ). เราก็ดูไม่ออกอีกแหละ (เสียงหัวเราะ) เพราะว่า หมายความว่าที่เราพูดทำให้เขาหลับ นี่ก็แปลกดี (เสียงหัวเราะ). แต่ว่าอาจจะเป็นเกียรติก็ได้ (เสียงหัวเราะ) หมายความว่าคำพูดเราทำให้สบายใจ (เสียงหัวเราะ) ทำให้เคลิบเคลิ้ม (เสียงหัวเราะ) เขาเรียกว่าเคลิบเคลิ้มเลยทำให้หลับ มีเหมือนกัน. แต่วันนี้ไม่หลับ วันนี้คงพูดไม่ดี (เสียงหัวเราะ) คือถ้าพูดดีก็ต้องเคลิบเคลิ้ม. แต่ว่าคำพูดทำให้คนเคลิบเคลิ้ม มันก็ไม่ค่อยดี (เสียงหัวเราะ) รู้สึกว่าเขาตำหนิคนที่พูดแล้วทำให้คนเคลิบเคลิ้ม ก็หมายความว่าเคลิบเคลิ้มแล้วคิดตาม โดยที่จะไม่ถูกต้อง อาจจะไม่ได้ก็ได้.

วันนี้ท่านไม่เคลิบเคลิ้ม วันนี้ท่านดู... อาจจะเพราะว่าส่วนมาก ท่านเป็นเด็ก ๆ ทั้งนั้น เปรียบเทียบ เพราะว่าเราก็อายุมากขึ้นไป. นี่ไม่ใช่บอกว่าอายุมากเกินไป. แต่ว่าอายุมากขึ้น เป็นของดีอย่างหนึ่ง ทำให้คนอื่นเป็นเด็กหมด. แล้วก็เลยกันเองเลยรู้สึกว่า ถือว่าเราเป็นผู้ใหญ่ นอกจากท่านผู้ใหญ่ ที่อยู่ข้างหน้า ท่านเป็นผู้ใหญ่. ความจริงก็เป็นผู้ใหญ่ ถือว่าเป็นรุ่น เหมือนว่าเป็นรุ่นพี่ก็ได้. แต่ก่อนนี้เวลาพูดกับผู้ใหญ่ เป็นรุ่นพี่ไม่ได้ เป็นรุ่นลุง (เสียงหัวเราะ) อาจจะรุ่นปู่ก็ได้

แต่ก่อนนี่เมื่อสมัย ๔๐ กว่าปี พบกับใคร เขาเป็นผู้ใหญ่กว่ามาก แท้จริงเขาอายุสัก ๕๐ ดูผู้ใหญ่มาก เกลือกินก็เลยทำให้นึกว่าเดี๋ยวนี้ เราไม่ใช่อายุ ๕๐. เรารับราชการมา ๕๐ ปี แต่ว่าคนอื่นก็อยู่อย่างเดิม คนที่พบนี้ ส่วนมากอายุต่ำกว่า ๖๐ นอกจากพวกพี่ ๆ (เสียงหัวเราะ) เดี่ยวนี้ไม่มีแล้ว รุ่นลุง รุ่นป้า รุ่นปู่ รุ่นตา รุ่นยาย ไม่มีแล้ว. แต่อย่างไรก็ตาม พูดไปพูดมานี้ก็ถือว่าเป็นกันเอง. นึกว่าพอแล้ว ก็เหลือแต่ว่า ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาให้พร และให้พรนี้สะท้อนกลับไปถึงท่าน ให้มีความเจริญรุ่งเรือง ความดีทุกประการ และความสำเร็จทุกอย่างที่พึงปรารถนา.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๓๙

วันพฤหัสบดี ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความปีติชื่นชมอย่างยิ่ง ที่ท่านทั้งหลายพร้อมกันมาอวยพรวันเกิดด้วยไมตรีจิต. ขอขอบพระทัยและขอบใจในคำอวยพรอันเปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดีโดยประการต่าง ๆ. ขอทุกท่านจงได้รับพรและไมตรีจากใจจริงของข้าพเจ้าเช่นเดียวกัน.

ท่านทั้งหลายผู้มีความรักความยึดมั่นในชาติบ้านเมือง ย่อมทราบตระหนักแก่ใจอยู่ทั่วกันว่า ทุกวันนี้เราทุกคนมีภาระสำคัญเฉพาะหน้าอยู่ ที่จะต้องร่วมมือกันสร้างเสริมความเป็นปึกแผ่นมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าให้แก่บ้านเมือง เพื่อที่ประเทศชาติและประชาชนจักสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยความผาสุกสงบ และด้วยความมีอิสรภาพอันสมบูรณ์. ในการนี้ เราจำเป็นต้องเร่งรัดปฏิบัติบริหารงานของชาติทุก ๆ ส่วนให้ดำเนินรุดหน้าไปพร้อมกันและประสานสอดคล้องเกื้อกูลกัน ให้ทันกับสภาวะของโลกที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา. โดยถือเอาความถูกต้องเป็นหลักการและแนวทางสำคัญในการปฏิบัติงานและแก้ไขระงับปัญหาที่บังพวนในแผ่นดิน. ข้าพเจ้าจึงใคร่จะขอให้ท่านทั้งหลายในที่นี้ ผู้อยู่ในหน้าที่สำคัญทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน พร้อมทั้งประชาชนชาวไทยทุกเหล่าทุกคน ตั้งจิตใจให้เที่ยงตรงหนักแน่น ที่จะบำเพ็ญกรณียกิจน้อยใหญ่ของตน ๆ ให้เต็มกำลังความสามารถ ด้วยความสุจริตซื่อตรง ด้วยความอดุสาหะอดทน ด้วยความสมัครสมานร่วมมือกัน และด้วยความมีสติรอบคอบไม่ประมาทต่อเหตุการณ์ เพื่อจักได้สามารถนำพาประเทศชาติไปสู่ความวัฒนาผาสุกได้โดยราบรื่น.

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงอภิบาลรักษาท่านทั้งหลายให้มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานของแผ่นดินทุก ๆ ส่วนให้บรรลุผลอันพึงประสงค์ และให้มีความสุข ความรุ่งเรืองก้าวหน้า พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งพึงปรารถนาจงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในวันนี้ และได้ทราบว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตทั้งหลายนับว่าได้ศึกษาอบรมมาสมบูรณ์รอบด้าน เป็นที่คาดหวังของคนทั่วไปว่า จะเป็นผู้นำหลักวิชาไปสร้างสรรค์ความเจริญและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้แก่สังคมได้โดยถูกต้อง. การจะนำวิชาการไปใช้ให้บังเกิดประโยชน์ตามที่ต้องการนั้นมิใช่ง่ายนัก เพราะวิชาที่เรียนรู้อาจเป็นความรู้ที่หนักไปทางหลักทฤษฎี ยังไม่อาจนำมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพทันที. นอกจากนี้ วิชาการหรือทฤษฎีบางอย่างที่เรียนมาส่วนมากเป็นของต่างประเทศ ไม่อาจใช้กับกิจการและสภาพการณ์ในบ้านเมืองเราได้ทั้งหมด. ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติมให้กว้างขวาง และแก้ไขดัดแปลงให้เหมาะสมตามสภาพการณ์. จะทำการอันใด ควรคิดพิจารณาให้ถ่วงถี่และทั่วถึง ว่างานที่จะทำนั้นมีจุดมุ่งหมายอย่างไร มีขอบเขตเพียงไหน ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและเหตุปัจจัยอะไรบ้าง และเมื่อทำไปแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือโทษเสียหายประการใด. ถ้าแต่ละคนได้คิดให้รอบคอบ คิดให้กว้างขวาง และคิดให้ครบถ้วนดังนี้ ก็เชื่อว่าจะสามารถนำหลักวิชามาใช้ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุประโยชน์ที่พึงประสงค์ และสามารถนำพาตนเองและประเทศชาติให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญและมั่นคงได้อย่างแน่นอน.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้าพอใจ ที่ได้มีโอกาสมาเยี่ยมมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกครั้งหนึ่ง. ปีที่แล้วไม่ได้มา เพราะว่าป่วยก็เลยเว้นไปปีหนึ่ง แล้วปีนี้ก็ได้มาพบกับท่านทั้งหลายอีก. อาจารย์ทั้งสองได้เป็นศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยที่ดีเด่นก็เพราะว่าได้ปฏิบัติตัวปฏิบัติงานอย่างดีเป็นเวลาหลายปี. เป็นข้อพิสูจน์ว่า ผู้ที่เรียนจากมหาวิทยาลัยนี้ เมื่อออกไปปฏิบัติงานก็ปฏิบัติได้ดี และเมื่อปฏิบัติงานได้ดี ก็ทำให้เป็นผู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และกลับมาเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยเอง. แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เรียนดี และผู้ที่ปฏิบัติตนดี ก็ง่ายก่อง.

ปีนี้เมื่อ ๔ ธันวาคม ที่กรุงเทพฯ ได้พูดถึงว่า การศึกษาจะต้องมีการอบรมบ่มนิสัย. ที่พูดดังนั้นหมายความว่า ผู้ที่เรียนหนังสือตั้งแต่เด็กจนโต จนเรียนถึงชั้นอุดมศึกษาจะต้องมีหลักวิชาที่เรียนอยู่อย่างหนึ่งและอีกอย่างหนึ่งจะต้องทำตัวให้เหมาะสมให้ดี. อย่างที่นายกสโมสรมได้แจ้งว่า ท่านทั้งหลายก็ได้มีกิจกรรม เพื่อให้อบรมบ่มนิสัยของตัว เพื่อให้พร้อมในการปฏิบัติงานในอนาคต ก็เป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง. สำหรับนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้รู้สึกว่าได้เปรียบ ได้เปรียบคนอื่นมาก เพราะว่าในด้านวิชาการก็มีเครื่องมือเครื่องใช้ และมีครูบาอาจารย์ที่พร้อม จนกระทั่งสามารถที่จะเรียนรู้อะไรก็ได้ดี. อันนี้ถือว่าหรือเข้าใจว่าแต่ละคนมีความตั้งใจที่จะเรียน ถ้าไม่มีความตั้งใจที่จะเรียนก็ไม่มีความหวัง แต่ถ้าแต่ละคนตั้งใจเรียน อุทิศตนและครูบาอาจารย์ต้องพร้อม. นอกจากนั้น ครูบาอาจารย์เหล่านั้นก็เป็นผู้ใหญ่กว่า สามารถที่จะแนะนำในเรื่องที่ไม่ใช่วิชาการก็ได้. เรื่องอะไรที่กลุ่มใจ ที่ไม่สบายใจ ก็ไปถามท่าน. นับว่าท่านทั้งหลายนี้ได้เปรียบกว่าคนอื่น ที่ไม่ได้เข้ามหาวิทยาลัยขอนแก่น. โดยเฉพาะที่ฟังรายงานของอธิการเมื่อตะกี้ ในมหาวิทยาลัยนี้ สำหรับนิสิตสิบคนมีอาจารย์หนึ่งคน ก็ต้องหนึ่งต่อสิบ หรือสิบต่อหนึ่ง ก็นับว่าถือว่ามีการแนะนำได้โดยใกล้ชิด จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก. ถ้าพวกเราได้มีโอกาสที่ได้มาเรียนในมหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้ และทำดี หมายความว่าตั้งใจที่จะรับความรู้ที่ได้จากสถาบันนี้ รวมทั้งจากครูบาอาจารย์ ก็เชื่อว่าต่อไปก็จะไม่แพ้ศิษย์ดีเด่นทั้งสองท่านนี้ จะได้ทำประโยชน์สำหรับส่วนรวมได้มากเหมือนที่สองท่านนี้ได้ทำ และจะได้มีชื่อเสียง ชื่อเสียงดีส่วนตัว เช่นเดียวกับสองท่านที่ได้รับยกย่องว่าเป็นศิษย์ดีเด่น. ฉะนั้นแต่ละคนมีโอกาที่จะเป็นศิษย์ดีเด่นได้ทั้งนั้น เพียงแต่จะต้องตั้งใจ ตั้งอกตั้งใจ จะต้องบากบั่น เพียรพยายามที่จะเรียนตามหลักสูตร และเพียรที่จะอบรมตนเอง ด้วยความ

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ช่วยเหลือของครูบาอาจารย์ ให้เป็นคนดี ให้เป็นคนที่มีความพอใจ เป็นคนที่รู้ว่าประโยชน์ส่วนรวมเป็นอย่างไร ประโยชน์ส่วนตัวเป็นอย่างไร. คำว่าประโยชน์นี้ หรือประโยชน์ส่วนตัว ไม่ได้หมายความว่าอะไรจะเอาอะไรต่ออะไรเข้ามาใส่ตัว แต่หมายความว่าสร้างให้ตัวเป็นคนที่น่าเชื่อถือ สร้างตัวเองให้เป็นคนที่มีความสามารถ ที่จะทำให้ส่วนรวมและเพื่อนร่วมชาติก้าวหน้าพร้อมกัน เพราะว่าถ้าเราเจริญไปคนเดียว แล้วคนอื่นไม่เจริญ ก็รู้สึกว่าจะไม่ค่อยสบาย ไม่ค่อยดีนัก. ฉะนั้นขอให้ทุก ๆ คนตั้งอกตั้งใจเรียน ทั้งฝึกฝนอบรมบ่มนิสัยตัวเอง และจะได้ประโยชน์ คือความเจริญรุ่งเรืองของตัวเองในสังคมที่เจริญรุ่งเรือง.

ก็ขอให้ทุก ๆ คนได้สามารถที่จะเรียน สามารถที่จะได้รับความรู้และรับสิ่งที่ดีจากมหาวิทยาลัยนี้ และถ้าใกล้ที่สุด ก็คือเมื่อตอนสอบ ขอให้มีความตั้งใจเต็มที่ เพื่อที่จะให้สอบได้ทุกคน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาประจำกระทรวง

เฝ้า ฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันเสาร์ ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๙

การที่ท่านทั้งหลายเป็นผู้พิพากษาที่จะออกไปทำงาน ได้กล่าวคำสัตย์นี้ ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะทุกถ้อยคำที่ได้เปล่งออกมานั้น เป็นการแสดงว่ามีความตั้งใจที่ดีทำหน้าที่อย่างดีที่สุด สำหรับช่วยให้ประเทศชาติบ้านเมืองมีความสงบสุข และประชาชนสามารถที่จะอยู่เย็นเป็นสุขด้วย คำสัตย์นั้นมีข้อสำคัญอยู่ที่จะเว้นจากอคติทั้งมวล. อคตินั้นก็เคยพูดมาหลายครั้ง ว่าหมายถึงสิ่งที่ไม่ควรจะทำ หรือที่ที่ไม่ควรจะไป เป็นการประมวลคำในคำนี้ เป็นการประมวลความดีทั้งหลาย ซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้พิพากษา.

อนึ่ง สถาบันตุลาการนั้นก็ถือว่าเป็นสถาบันหนึ่งในสามสถาบันการปกครอง คือสถาบันนิติบัญญัติ บริหาร และยุติธรรม. ท่านก็เป็นส่วนหนึ่งในสามสถาบัน ซึ่งเป็นรากฐานของการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย. ถ้าท่านได้ทำด้วยดี ก็หมายความว่าประเทศชาติจะไปรอด. เป็นที่น่าสังเกตว่า สถาบันบริหารนั้น ต่อเนื่องมาจากสถาบันนิติบัญญัติ ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน. ส่วนสถาบันตุลาการนั้นเป็นสถาบันเอกเทศ และเป็นสถาบันที่ควรจะรักษาความเอกเทศนั้น เพื่อที่จะให้ความยุติธรรมแก่ประชาชน. ในกรณีนี้ก็ต้องทำงานหลายด้าน ผู้พิพากษานั้นจะต้องเข้าไปตัดสินความต่าง ๆ ในศาลทุกศาล และให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย. จึงเป็นสถาบันที่เป็นที่พึ่งของประชาชน สามารถที่จะคิดว่าประเทศเรามีชื่อเสียง ปล่อยให้สบายใจว่า ถ้ามีเหตุการณ์ใด ๆ เกิดขึ้นจะมีผู้ที่จะช่วยให้ได้รับความยุติธรรม. ฉะนั้นหน้าที่ของผู้พิพากษาทุกคนมีความสำคัญอย่างยิ่ง และจะไม่มีใครบังคับให้ทำอะไรได้ เพราะว่าแต่ละคนมีความรู้และมีความสุจริต ดังที่ได้กล่าวคำสัตย์. การที่ประเทศชาติจะมีผู้พิพากษาเพิ่มขึ้นอีก ๑๓๕ คนนั้น ก็เป็นสิ่งที่น่ายินดีอย่างยิ่ง. ถ้าทุกคนรักษาคำสัตย์ ก็เชื่อว่าทำให้ประเทศจะมีความสุข จะมีความสงบยิ่งขึ้น.

หน้าที่ของผู้พิพากษานั้น นอกจากจะขึ้นบัลลังก์หรือตัดสินความในศาล ยังมีหน้าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือเป็นตัวอย่างของผู้ที่มีความรู้ ผู้มีคุณธรรม รักษาความยุติธรรม จึงเรียกว่ามีอำนาจสูงที่จะทำให้ประเทศชาติ

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายศักดิ์ โมกขมรรคกุล

โปรดได้. แต่ก็สำคัญอยู่ที่ตัวเอง ถ้าตัวเองปักหลักเอาไว้ในความยุติธรรมและความสัตย์ ก็จะทำให้เกิดความ
เรียบร้อยได้ในแผ่นดิน. ฉะนั้น ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านรักษาความสัตย์นี้ไว้อย่างเหนียวแน่นตลอดเวลาและตลอดไป.
ถ้าท่านทำได้อย่างนี้ ก็ถือว่าท่านจะเป็นผู้ที่ได้ให้แก่ประเทศชาติอย่างแท้จริง และเมื่อได้ให้แก่ประเทศชาติอย่าง
แท้จริงอย่างนี้ก็เป็นความสุข ความภูมิใจของแต่ละท่าน. ในกรณีนี้ จึงขอให้ทุกคนสามารถทำหน้าที่จนตลอด
รอดฝั่ง เพื่อที่จะให้รักษาอุดมคติ และรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของขบวนการยุติธรรม.

ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้มีกำลังทั้งกายทั้งใจครบสมบูรณ์ เพื่อให้ฟันฝ่าอุปสรรคใด ๆ ที่จะมี ทั้งภายนอกคือ
อันตรายภายนอก และภายในคืออันตรายจากตัวเอง ให้ท่านสามารถที่จะรักษาสิ่งที่ดีที่งามตลอดไป. ก็ขอให้ทุก
ท่านได้มีความสำเร็จในหน้าที่ ได้มีความสุข ความปลอดภัยทุกประการ.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่

พุทธศักราช ๒๕๔๐

วันอังคาร ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๙

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุก ๆ คน ทั้งขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่ได้แสดงมิตรจิตจัดงานฉลองราชสมบัตินคร ๕๐ ปี ให้อย่างงดงามยิ่งใหญ่มาก เป็นเวลาติดต่อกันถึงสองปี ทำให้งานมีความหมายสมบูรณ์ และบังเกิดผลเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากมายหลายประการ.

ในรอบปีที่ผ่านมา มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในบ้านเมืองเราหลายอย่าง. สิ่งที่เราควรแก่การชื่นชมเป็นพิเศษ นอกจากงานกาชาดนาวิกโยธินแล้ว ก็คือการที่นักกีฬาของเราได้รับเหรียญทองในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก รวมทั้งการมาเยือนประเทศไทยของสมเด็จพระราชินีนาถแห่งสหราชอาณาจักร และประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา. ทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นถึงความสามารถและความสมัครสมานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนไทย. ถ้ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่เป็นความดีเป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรีของประเทศแล้ว เราจะร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติจนเต็มความสามารถเสมอ. ด้วยเหตุนี้ ไม่ว่าจะเกิดเหตุไม่ปรกติหรือปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น เราควรจะได้ทำความเข้าใจกัน และร่วมกันคิดอ่านปฏิบัติแก้ไขด้วยเหตุผล ด้วยหลักวิชา และด้วยความบริสุทธิ์จริงใจ ให้ทุกสิ่งทุกอย่างคลี่คลาย ลุล่วงไป เพื่อให้ประเทศชาติของเราก้าวหน้าต่อไปได้โดยสวัสดิ.

ในปีใหม่นี้ ขอให้ท่านทั้งหลายได้ตั้งใจแน่วแน่ ที่จะรักษาสัจธรรมและความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของชาติให้หนักแน่นยิ่งขึ้น. จะปฏิบัติกิจการงานใด ๆ ให้นึกถึงส่วนรวมไว้เสมอ อย่าประมาท. งานทุกส่วนของชาติ จักได้ดำเนินก้าวหน้าไปได้โดยราบรื่นและมั่นคง บรรลุถึงจุดประสงค์ตามที่ปรารถนา.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชาจงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้มีความสุขปราศจากทุกข์ภัยทุกเมื่อทุกสถาน บันดาลให้มีกำลังกายใจและปัญญาอันกล้าแข็งพร้อมมูล ที่จะประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ให้บรรลุผลเลิศทุก ๆ ด้าน ทั้งสามารถธำรงรักษาอธิปไตยและความเจริญร่มเย็นของบ้านเมืองให้สถิตเสถียรตลอดไปชั่วกาลนาน.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ณ ศาลาดุสิตาลัย

วันเสาร์ ที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๐

สภาร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อที่จะร่างรัฐธรรมนูญ. ซึ่งในระยะก่อนนี้ก็เคยมีเหมือนกัน แต่สภานี้ได้มีการตั้งด้วยวิธีการที่ไม่เคยมีมาก่อน และทุก ๆ ท่านก็เป็นผู้ที่ได้อาสาเข้ามาร่างรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ. การที่ท่านได้อาสา และท่านเป็นผู้ที่เป็นกลาง หมายถึงไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองใด ๆ ก็เชื่อว่าท่านจะมีความสามารถที่จะร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญนี้ได้อย่างดี.

การร่างรัฐธรรมนูญนี้เป็นงานที่ไม่ใช่ง่าย แต่ไม่ใช่ง่ายสำคัญอยู่ที่แต่ละท่านจะต้องได้ศึกษา ว่าในโลกนี้มีรัฐธรรมนูญหลากหลาย ซึ่งบางฉบับก็สั้นบางฉบับก็ยาวเป็นเหมือนหนังสือเป็นปึกใหญ่. ปัญหาอยู่ที่ว่าท่านจะตัดสินใจที่จะสร้าง หรือร่างรัฐธรรมนูญให้ยาวหรือสั้น. แต่เข้าใจว่าถ้ามีข้อความมากเกินไป จะลำบากในการที่จะสร้างรัฐธรรมนูญที่เหมาะสม เพราะความจริงรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่เป็นแม่บทหรือเป็นกฎหมายที่วางระเบียบกว้าง ๆ สำหรับที่จะปกครองประเทศ. นอกจากนั้นก็ควรจะมีการร่างกฎหมายที่เขาเรียกกันว่า “กฎหมายลูก” ง่ายกว่าที่จะเอากฎหมาย “ทั้งแม่ทั้งลูก” อยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน เพราะว่าการแก้ไขจะลำบาก. ส่วนการแก้ไขนั้น แก้ไขรัฐธรรมนูญก็ไม่ต้องจะลำบากเกินไป เพราะว่าโลกก็เจริญ หรือวิวัฒนาการไปเรื่อย จะต้องให้รัฐธรรมนูญนี้สามารถที่จะใช้ในโอกาสทุกโอกาส. ฉะนั้นข้อสำคัญอย่างหนึ่งของรัฐธรรมนูญก็คือจะต้องคล่องตัว.

นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญก็คือ จะต้องให้สามารถที่จะร่างกฎหมายที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญนี้โดยง่ายและไม่มีปัญหาความ. ฉะนั้นการสร้างหรือการร่างรัฐธรรมนูญนี้จะต้องมีความสำคัญอยู่ที่ให้แจ่มแจ้ง. การร่างรัฐธรรมนูญนี้มีความลำบากอยู่ อย่างหนึ่งคือ จะต้องสรรหาคำที่เหมาะสม ที่ไม่กำกวม ลงในกฎหมายที่ไม่เยิ่นเย้อ แต่ละท่านผู้มีความรู้มีอยู่ ๔๘ คน - ตามหลักควรจะมี ๔๙ แต่เดี๋ยวนี้ท่านมี ๔๘ คน - ก็จะต้องพยายามที่จะพูดกันเพื่อที่จะเลือกสรรคำเหล่านี้ให้เหมาะสม. มิใช่จะให้ตกลงกันง่ายเกินไป แต่ไม่ใช่ให้ตกลงยากเกินไป เพราะว่าท่านมีเวลาจำกัด. ที่ได้พูดอย่างนี้ก็เป็นพูดแบบคร่าว ๆ และรวม ๆ. เข้าใจว่าท่านทั้งหลายจะมีความสามารถที่จะร่วมกันร่างรัฐธรรมนูญที่จะใช้งานได้.

ในการนี้ก็ขอให้ท่านทุกคนมีความสามารถ และมีความตั้งใจที่แน่วแน่และสามารถที่จะปรองดองกัน

(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

หาคำที่จะมาร่างรัฐธรรมนูญนี้ด้วยดี. การนี้ก็ขอให้ท่านถึงพร้อมด้วยกำลังกายกำลังปัญญา ที่จะปฏิบัติงานนี้ให้เป็นผลสำเร็จ. ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านจงประสบแต่ความเจริญและความสำเร็จในการนี้.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันศุกร์ ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในวาระนี้ และได้ทราบ รายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและ บัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญา วิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ แก่ข้าพเจ้า.

ตลอดระยะเวลาอันยาวนานที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนา ประเทศ ในด้านการพัฒนากำลังคน ดังจะเห็นได้จากการที่บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้ มีส่วนเข้า ร่วมและรับช่วงดำเนินงานสำคัญระดับชาติอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าในภาครัฐบาลหรือภาคเอกชน. ข้าพเจ้าจึงใคร่จะ บรรยายกับท่านทั้งหลายว่า การพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้องพัฒนาบุคคลก่อนเพราะถ้าบุคคล อันเป็นองค์ประกอบของส่วนรวม ไม่ได้รับการพัฒนาแล้ว ส่วนรวมจะเจริญและมั่นคงได้ยากยิ่ง. การที่บุคคลจะ พัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียวคือการศึกษา. การศึกษานั้นแบ่งเป็นสองส่วน คือการศึกษาด้านวิชาการส่วนหนึ่ง กับการอบรมบ่มนิสัย ให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดีใฝ่เจริญ มีปรกติละอายชั่วกลัวบาป ส่วนหนึ่ง. การพัฒนาบุคคลจะต้อง พัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบการ และมีความดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติ ปฏิบัติทุกอย่าง ให้เป็นไปในทางที่ถูกต้อง และอำนวยผลเป็นประโยชน์ที่พึงประสงค์. ผู้สำเร็จการศึกษาเป็น บัณฑิตจัดได้ว่าเป็นบุคคลที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ควรจะได้ตั้งใจฝึกฝนอบรมบ่มนิสัยให้ถึงพร้อมทั้งความรู้และ ความดี เพราะสองสิ่งนี้เป็นแม่บทใหญ่ ที่จะใช้วัดคุณภาพของบัณฑิต พร้อมทั้งผลสำเร็จในการให้การศึกษาของ มหาวิทยาลัย.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ ตลอดจนทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้มีความสุขสวัสดิ์ตลอดกาล ทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานรางวัลมหิดล ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙

ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

วันศุกร์ ที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบรางวัลมหิดลประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙ ในวันนี้. ขอขอบใจ คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ได้ดำเนินการต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมา ในการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวโลก.

การแพทย์และการสาธารณสุขเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาประเทศ. ไม่มีประเทศใดในโลกจะเจริญก้าวหน้าได้อย่างสมบูรณ์แบบ หากประชากรในประเทศนั้น ๆ ยังมีสุขภาพพลานามัยไม่ดีพอ. ด้วยเหตุนี้ การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางการแพทย์ จึงมีใช่เพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ของมนุษยชาติทั้งมวลและนานาชาติต่างก็ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน. แต่ก็เป็นที่น่าทราบดีว่า การศึกษาวิจัยทางการแพทย์นั้น มิใช่จะกระทำให้สำเร็จได้โดยง่าย ผู้ทำงานด้านนี้จำเป็นต้องมีความอดทนอย่างแรงกล้า มีความตั้งใจที่มั่นคงแน่นอน ทั้งมีความเมตตาอาทรต่อเพื่อนมนุษย์เป็นอย่างสูงจึงจะกระทำสำเร็จ. การค้นพบสาเหตุและวิธีการรักษาไข้เลือดออกในเด็ก ของศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประสงค์ ตูจินดา และแพทย์หญิง สุกจิตรา นิรมานนิตย์ ก็ดี ความสำเร็จในการศึกษาวิจัยเพื่อบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ของศาสตราจารย์ นายแพทย์ วินเชนต์ พี. โดล ก็ดีล้วนเป็นงานที่ต้องทุ่มเทกำลังกายกำลังใจอย่างมากมาย กว่า จะได้รับผลสำเร็จอันเป็นคุณเป็นประโยชน์แก่ชาวโลกดังที่ปรากฏอยู่ในบัดนี้. ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความยินดีด้วยอย่างจริงใจกับท่านทั้งสาม ที่ได้รับรางวัลมหิดลประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙ ทั้งหวังว่าทุกท่านจะได้เป็นแบบอย่างอันงดงาม ในการเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าของวิชาแพทยศาสตร์ และการสาธารณสุขตลอดสืบไป.

ขออวยพรให้ท่านทุกคนถึงพร้อมด้วยความสุขความเจริญ มีกำลังใจ กำลังกายและสติปัญญา ที่จะทำประโยชน์แก่อุทิศแก่ชาวโลกได้ยิ่ง ๆ ขึ้น และขอให้ผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มาประชุมชุมนุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ
โรงเรียนนายเรืออากาศ และวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ในวาระนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ท่านทั้งหลายได้ผ่านการศึกษอบรมตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษาของสามเหล่าทัพมาโดยครบถ้วน ทั้งภาควิชาการและการปฏิบัติการ นับได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถพร้อม ที่จะเข้ารับตำแหน่งหน้าที่เป็นนายทหาร และรับงานสำคัญส่วนหนึ่งของชาติต่อไปได้. เพราะฉะนั้น แต่ละคนควรจะได้ทราบตระหนักแต่เบื้องต้นว่า นายทหารเป็นผู้มีภารกิจต้องปฏิบัติและรับผิดชอบมาก ทั้งในด้านการปกครอง บังคับบัญชาและการบริหาร ซึ่งจำเป็นจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุก ๆ ด้าน เพราะงานของทหารนั้นล้วนผูกพันอยู่กับความมั่นคงปลอดภัยของชาติทั้งสิ้น. อีกประการหนึ่ง จะต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ว่า งานด้านทหารก็ตาม งานด้านพลเรือนก็ตาม แท้จริงแล้ว ก็คืองานส่วนรวมของชาติ ซึ่งมีความสำคัญและเกี่ยวพันเชื่อมโยงถึงกันหมด จะแยกออกจากกันให้เด็ดขาดไม่ได้ หากจะต้องดำเนินไปพร้อมกันและประสานสอดคล้องกันเป็นอย่างดีด้วย. ทหารทุกคนจึงต้องสำเหนียกตระหนักอยู่เสมอในความรับผิดชอบ ที่จะต้องปฏิบัติงานของตัว ร่วมงานกับผู้อื่นให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วน เพื่อนำพาประเทศชาติของเราให้ก้าวไปถึงความวัฒนาสถาพรและธำรงมั่นคงอยู่ในความร่มเย็นเป็นอิสระตลอดไป.

ขออวยพรให้นายทหารใหม่ทุกคนมีความสุขและความปลอดภัยในกาลทุกเมื่อ ให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในตำแหน่งงานและมีความสมประสงค์ในสิ่งที่พึงปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันอังคาร ที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๐

งานของชาตินั้นเป็นงานที่กว้างขวาง ประกอบด้วยงานทุกด้านทุกระดับอันสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องถึงกันหมด โดยแต่ละอย่างต่างต้องอาศัยและเกื้อกูลสนับสนุนกันอย่างสอดคล้องพอเหมาะพอดี จึงจะสัมฤทธิ์ผลที่ทำให้ชาติบ้านเมืองมั่นคงและเจริญก้าวหน้าไปได้ ดังนั้น ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จึงต้องพยายามปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้สัมพันธ์ประสานกับบุคคลอื่นฝ่ายอื่นให้ได้.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๐

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว^(๑)

พระราชทานแก่คณะกรรมการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ๙

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

วันจันทร์ ที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๐

ก่อนอื่นจะต้องขอขอบใจกรรมการและทุกคนที่เกี่ยวข้องกับความเจริญของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ที่ได้มาในวันนี้ เพื่อช่วยกันหรือร่วมกันดีใจว่าเป้าหมายของกิจการของมูลนิธิ ๙ ได้บรรลุผลอย่างงาม ซึ่งไม่น่าเชื่อว่าเป็นอย่างนี้ได้.

ขอเล่าให้ฟังว่าจุดเริ่มต้นเกิดขึ้นมาเมื่อประมาณ ๔๐ ปี. คราวที่อธิบดีกรมอนามัยในขณะนั้น คือ นายแพทย์สวัสดิ์ แดงสว่าง^(๒) ได้มาพบในโอกาสที่มารับมอบหน่วยเคลื่อนที่ที่ ๒ ของกรมอนามัย เพื่อจะไปช่วยเหลือประชาชน ได้ปรารถนาว่าขณะนั้นในเมืองไทยยังมีผู้ป่วยโรคเรื้อนจำนวนมาก และเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนทั่วไปเดือดร้อน เพราะว่ากลัวกันมาก. อธิบดีกรมอนามัยได้บอกว่า ถ้าหากว่าได้รับการสนับสนุน จะสามารถที่จะปราบโรคเรื้อนนี้ให้หมดไปได้ภายใน ๑๐ ปี. ก็เลยถามว่าสนับสนุนอย่างไร. ท่านอธิบดี ๙ ก็ได้แจ้งว่าจะต้องมีสถาบันเพื่อวิจัยโรค และเพื่ออบรมบุคลากร และจะต้องใช้เงินประมาณหนึ่งล้านบาท ซึ่งในขณะนั้นรู้สึกว่าเป็นจำนวนมาก เพราะว่าราคาของเงินบาทยังสูงมาก.

ก็เลยถามว่าสถาบันจะเป็นอย่างไร. อธิบดี ๙ ตอบว่า จะต้องสร้างอย่างน้อยสามหรือสี่อาคาร ที่โรงพยาบาลโรคเรื้อน ที่พระประแดง. จะทยอยสร้างขึ้นมาถ้ามีเงินก็ได้. จึงได้บอกกับอธิบดี ๙ ว่าเงินนั้นยังไม่มี แต่เชื่อว่าจะหาได้เป็นขั้น ๆ ถ้าหากเริ่มต้นด้วยจำนวนไม่มากนัก และทยอยสร้าง. อธิบดี ๙ ก็บอกว่าอาคารแรกก็จะสร้างได้ ในราคาประมาณสามแสนบาท ซึ่งก็อยู่ในวิสัยที่จะสนับสนุนได้. ถ้าค่อย ๆ ทำไป ต่อไปก็คงได้หลายล้านบาท จึงอนุมัติให้เริ่มจัดแผนของสถาบัน ในโรงพยาบาล เพื่อจะให้เจ้าหน้าที่ได้มีที่สำหรับฝึกฝน และมีการวิจัย. ภายในปีนั้นก็จะมีเงินสามแสนบาท ซึ่งมอบให้อธิบดี ๙ ไปดำเนินการ จึงได้เป็นอาคารแรก^(๓)

ต่อจากนั้น ๑ ปี ก็แจ้งให้อธิบดี ๙ ทราบว่า จะจ่ายเงินครบหนึ่งล้านบาทนั้นได้แล้ว. ฉะนั้นประมาณปีหรือสองปี ได้สามารถวางรากฐานของสถาบัน ซึ่งต่อมาได้ให้ชื่อว่า “สถาบันราชประชานุเคราะห์” เป็นคำที่แสดงว่า

(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้.

(๒) อธิบดีกรมอนามัย มาเฝ้าที่พระที่นั่งอัมพร ธันวาคม ๒๕๓๙.

(๓) อาคารหลังแรกสร้างเสร็จสมบูรณ์ เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๐๒ และอีกสามหลังเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓

พระราชากับประชาชนอาศัยซึ่งกันและกัน - “สมาสัย” - ซึ่งเป็นมงคลนาม. ต่อมาเมื่อคนทราบว่าเป็น “สถาบันราชประชาสมาสัย” นี้ เป็นสถาบันที่จะช่วยบำบัดโรคเรื้อน ให้สูญสิ้นจากแผ่นดิน ก็มีคนมาสนับสนุนอีกมากมาย.

และเมื่อนั้นพูดถึงโรคเรื้อนนี้-ข้อนี้อาจจะไม่ค่อยน่ายินดีนัก-เขาเรียกโรคเรื้อนนี้ว่า “โรคราชประชา” ซึ่งทำท่าว่าโรคนี้เป็นโรคที่อาศัยกันระหว่างพระราชากับประชาชน. แต่ตรงข้าม “ราชประชาสมาสัย” ได้สามารถที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย. แต่ ๑๐ ปีของอธิบดี ฯ นั้น ก็กลายมาเป็น ๔๐ ปี. ทุก ๑๐ ปี ได้เคยบ่นว่าโทษบอก ๑๐ ปี ถึง ๑๐ ปี ก็บอก แล้วยังไม่สำเร็จ. ถึง ๒๐ ปีก็ว่ายังไม่สำเร็จ. ถึง ๓๐. ปีก็ยังไม่สำเร็จ. แต่มาถึง ๔๐ ปีนี้ก็นับว่าสำเร็จ เพราะว่าจำนวนผู้ป่วยได้ลดลงไปอย่างมาก และผู้ที่เป็โรคเรื้อนก็ยินดีที่จะมารับการบำบัด.

ตอนต้นสิ่งที่ลำบากที่สุดก็คือ ความรังเกียจของคน ต่อผู้ที่เป็นโรคเรื้อนเพราะว่ากลัวมาก กลัวจะติด. ปัญหานี้เป็นสิ่งที่สำคัญในนโยบายของ “มูลนิธิราชประชาสมาสัย” ซึ่งได้ตั้งต่อมา. เพราะถ้าหากว่าคนรังเกียจ และผู้เป็นโรครู้ว่าคนรังเกียจอย่างมาก ก็จะปฏิบัติตนไม่ถูกต้องในหลายทาง อย่างหนึ่งก็คือหนี ไม่ยอมให้ใครมารักษาบำบัด. ดังนั้นก็จะทำให้โรคเรื้อนแพร่ออกไปได้อีกมาก. ถ้ารู้ว่าจะทางมูลนิธิ ทางสถาบันและทางกระทรวงสาธารณสุขได้ช่วย ไม่ได้ทำการลงโทษ การที่จะให้เข้ามาอยู่ในโรงพยาบาลเพื่อรักษา ก็จะง่ายขึ้น.

ข้อแรกหรือผลแรก ก็คือจะทำให้คนรู้ว่าโรคนี้ สามารถที่จะรักษาได้ ข้อที่สองก็ต้องทราบว่าโรคนี้ไม่ใช่จะติดต่อได้ง่าย ต้องคลุกคลีกับผู้ที่เป็นโรคเรื้อนนี้อย่างใกล้ชิดเป็นเวลานานถึงจะติดต่อได้ หรือแม้กระนั้นอาจจะไม่ติดต่อเลยเพราะว่าแล้วแต่คนบางคนมีทางที่จะเป็นโรคนี้ได้ง่ายกว่า แต่ว่าบางคนก็ไม่มี. แม้จะไปอยู่กับผู้ที่เป็นโรคเรื้อนเป็นเวลานาน ก็ไม่เป็น ผู้ที่จะเป็น ก็รู้ว่ามียูกยาที่จะใช้ช่วยได้ก่อนที่จะเป็นผล ดังที่เห็นว่าคนโรคเรื้อนมือเท้ากุด จมูกกุด. อันนั้นต้องเป็นมานานหลายปี เพราะเหตุว่าโรคเรื้อนนี้ทำให้อวัยวะที่อยู่ปลาย ๆ หมดความรู้สึก และนาน ๆ ไป เมื่อถูไถกับอะไร ๆ ก็สึกหรอไปเรื่อย ๆ.

แต่ถ้าคนที่เป็นโรคเรื้อน เพิ่งเป็น และรู้ว่าเป็น ก็บำบัดให้หายได้เร็ว และไม่มีพิการเลย. อันนี้เป็นข้อสำคัญ. ฉะนั้นงานของผู้ที่จะต่อสู้กับโรคเรื้อนนี้ ก็จะต้องเข้าไปหาคนที่เป็โรคเรื้อน ทั้งพวกที่เสียอวัยวะ และ

โดยเฉพาะ พวกที่ยังไม่ได้เสียอะไรเลยให้บำบัดให้หายดี. ฉะนั้นการรักษาโรคเรื้อน ให้ได้ผลสำคัญอยู่ที่ให้ทราบว่าโรคเรื้อนนี้บำบัดรักษาได้ ซึ่งเป็นขั้นแรก ที่ทำให้สามารถประสบความสำเร็จดังที่เห็นตามรายงานในวันนี้.

มีเรื่องหนึ่งที่ต้องเล่าให้ฟัง ที่น่าสนใจ. รู้ว่าคนกลัวและมาศึกษาว่าสามารถที่จะช่วยได้ ก็มีได้ตั้งแต่ต้นของโครงการ. คือ เมื่อไปเยี่ยมราษฎรต่างจังหวัด (นราธิวาส วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๒) ได้เห็นคนที่เป็นโรคเรื้อนคนหนึ่งมาหนึ่งอยู่กับประชาชน แพทย์ที่ไปด้วย ก็ชี้บอกว่าคนนั้นเป็นโรคอย่างนั้น ๆ ไม่กล้าที่จะบอกว่าเป็นโรคเรื้อน. แต่ก็เข้าไปใกล้เขา แล้วก็ไปตามเขาอยู่ที่ไหนและเป็นอย่างไร แพทย์ที่ไปด้วยก็ตกใจก็กลัวหมายความว่าแพทย์เองก็ไม่ทราบว่าเป็นโรคเรื้อนนี้ติดต่อยาก. ในที่สุดทำอย่างนั้นและไปที่โรงพยาบาลพระประแดง. ทำให้ผู้ที่เป็นคนไข้เข้าใจว่ามีคนมาช่วยได้ มีทั้งหมดทั้งคนทั่ว ๆ ไป ที่สนใจ. คนไข้เหล่านั้นก็ชักจะมีกำลังใจ. ก็สำคัญที่กำลังใจของคนไข้เพราะทำให้ยอมที่จะเข้ามาในโรงพยาบาล และยอมรับการรักษา. แต่ก่อนนี้ให้เวลาให้เข้ามาที่โรงพยาบาล มีโอกาสเมื่อไหร่ก็หนีไป ไม่ยอมให้หมอรักษา ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็อันตรายอย่างยิ่ง.

เกี่ยวกับเรื่องการติดต่อของโรคนี้ ก็มีเรื่องอีกเรื่อง. ที่โรงพยาบาลพระประแดงมีคนไข้และมีลูกของคนไข้. ลูกคนไข้นี้ ระยะนั้นมีประมาณ ๒๐ คน. แพทย์หญิงคนหนึ่ง^(๔) ที่อยู่ในที่นั้น มีจิตเมตตา ที่จะเอาเด็กพวกนั้นมาเลี้ยงไว้ ณ ที่บ้านพักของตนในเขตโรงพยาบาล และเด็กพวกนั้นก็เรียกแพทย์หญิงคนนั้นว่า “แม่” คือได้ช่วยเหลืออุ้มชูและสั่งสอน. โดยที่เด็กพวกนี้ก็อายุยังไม่มาก อายุอย่างมากสามสี่ขวบ ก็ยังไม่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับการศึกษา. แต่ต่อมาเมื่อเด็กพวกนี้โตขึ้น ก็มีปัญหาว่าจะให้ไปศึกษาที่ไหน.

ตอนแรกก็นึกว่าจะให้ทางกรมอนามัยรับภาระไปตั้งโรงเรียน เพื่อสอนเด็กพวกนี้. ทางกรมอนามัยบอกว่านี่ไม่ใช่ธุระของกระทรวงสาธารณสุข ที่จะตั้งโรงเรียนโดยเฉพาะกรมอนามัยบอกว่าไม่รับ. ครั้นไปที่กระทรวงศึกษา ฯ ถามว่าจะตั้งโรงเรียนได้ไหม เขาก็บอกไม่ใช่ธุระ ที่จะตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กที่เป็นโรคเรื้อน นี่เป็นเรื่องของ

---

(๔) แพทย์หญิงวิไล ดุลยธรรมากิรมย์

กระทรวงสาธารณสุข. คือโยนกลงไปเรื่อย ก็เหมือนกับเรื่อง “ยายกับตาปลุกถั่วปลุกงา”^(๕) โยนกลงกันไปเรื่อย ๆ. ลงท้ายเราเองจะต้องเป็นแมงหรี เป็นตัวที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ. จึงได้ให้ตั้งโรงเรียนที่เป็นกลาง ๆ เรียกว่า “โรงเรียนราชประชาสมาสัย” โดยให้มูลนิธิราชประชาสมาสัยรับเป็นธุระ. ได้ตั้งเพื่อให้เป็นผลดี คือเป็นกำลังใจให้กับทั้งเด็กทั้งพ่อแม่ ได้ตั้งโรงเรียนนี้ใกล้กับโรงพยาบาลพระประแดง เพียงข้ามฟากแม่น้ำ. หาที่ได้ก็ตั้งโรงเรียน.

ในข้อนี้ก็ต้องยกย่องท่านผู้หญิงดุษฎี มาลากุล^(๖) ที่ได้ถือเป็นธุระในการทำให้โรงเรียนราชประชาสมาสัยนี้เจริญเติบโตมา. ทุกคนก็คงทราบที่ท่านผู้หญิงดุษฎี ๆ เดียวนี้ป่วยหนัก แต่คนที่รู้ว่าท่านผู้หญิงดุษฎี ๆ เป็นอย่างไรก็คงมีมาก. เพราะท่านผู้หญิงดุษฎี ๆ นี้เป็นคนที่ค่อนข้างจะดุเดือด และมีจิตใจที่ปักใจทำอะไรต้องทำให้ได้. ก็เป็นอันว่าโรงเรียนที่ได้ตั้งนั้นก็ประสบผลสำเร็จ เด็กประมาณ ๒๐ คนนั้นก็ได้มีที่เรียน. แต่โดยที่ตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กเพียง ๒๐ คนเท่านั้นดูจะฟุ่มเฟือย ก็ได้ให้เด็กที่เป็นลูกของคนที่ไม่เป็นโรคที่สมควรใจเข้ามาเรียนด้วย ในโรงเรียนราชประชาสมาสัยนี้ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มูลนิธิ ๆ ได้สนับสนุน.

ต่อมาเมื่อดำเนินงานมาด้วยดี ทั้งกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการก็เกิดปรองดองกันมาสนับสนุนจนกระทั่งโรงเรียนเป็นโรงเรียนเต็มที คือเป็นโรงเรียนที่ทางกระทรวงศึกษาธิการยอมรับและสนับสนุน. ทำให้ในทุกวันนี้โรงเรียนนี้มีนักเรียนเป็นพัน และมีคุณภาพการศึกษาสูง เป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั่วไป. เดี่ยวนี้คนก็ไม่ได้พูดถึงว่าเป็น “ลูกโรคเรื้อน” แต่เป็น “ลูกราชประชาสมาสัย” ฉะนั้นราชประชาสมาสัย แต่ก่อนนี้ที่เล่าให้ฟังว่า คนถือว่าคนโรคเรื้อนคือเป็นโรคราชประชาสมาสัย. เดี่ยวนี้ ราชประชาสมาสัยก็ไม่เป็นโรค แต่เป็นโรงเรียนที่มีคนสนับสนุนและยกย่องว่าการศึกษาดี อันนี้เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นว่างานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิราชประชาสมาสัยได้ทำมานี้ได้ถึงผลสำเร็จดังนี้.

---

(๕) ดู พระราชดำรัส ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ศาลาดุสิตาลัย วันศุกร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๕.

(๖) ท่านผู้หญิงดุษฎีมาลา มาลากุล ณ อยุธยา ประธานกรรมการมูลนิธิราชประชาสมาสัยในพระบรมราชูปถัมภ์.

แต่ผู้ที่ได้ช่วยเหลือ มิใช่มีเฉพาะตามที่รายงานเท่านั้น ยังมีกรรมการต่าง ๆ ของมูลนิธิที่ได้ทำงาน มีคนอื่นได้ทำงาน. ตั้งแต่ต้นก็มีฝรั่งคนหนึ่งชื่อมิสเตอร์เอ็ดเกิน^(๗) ได้ช่วยส่งเสริมเกี่ยวข้องกับการรักษา และได้สนับสนุนทั้งแรงงาน ทั้งแรงเงิน ที่จะให้ได้รับยาที่เหมาะสม ซึ่งตอนนั้นก็ป็นยาใหม่ มาสนับสนุนโครงการ. ดังนั้นก็มีคนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับมูลนิธิมาช่วย. นอกจากนั้น ก็มีสถานรักษาคนโรคเรื้อนอีก ทั้งที่เชียงใหม่ ที่ลำปาง ที่ขอนแก่น ที่สุราษฎร์ ฯ คือทุก ๆ ภาคได้ทำงาน บางคนเขาได้ทำงานก่อนมูลนิธิด้วยซ้ำ เวลานั้นมูลนิธิยังไม่ได้ทำงาน. โรคเรื้อนก็มีมาก คนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะทางภาคเหนือ ก็ได้ดูแลเอาใจใส่ผู้ที่เป็นโรคเรื้อน. เดียวนี้เขาก็ยังทำอยู่. ฉะนั้นก็ต้องอาศัยทั้งทางราชการ ทั้งทางเอกชน ทั้งผู้ที่ได้ทำงานมาก่อนที่ได้ตั้งราชประชาสมาสัยนี้. อย่างที่ลำปาง ตะกี้ท่านผู้หญิงสุมาลี ฯ^(๘) ก็ได้ใช้คำว่า “สุขชีวิตใหม่” ที่นั่นเขามี “มูลนิธิชีวิตใหม่”. บุคคลหนึ่งที่ต้องยกย่องว่าทำคือ นายพงษ์สวัสดิ์ สุริโยทัย ผู้ได้ตั้ง “มูลนิธิชีวิตใหม่”. และได้ช่วยผู้ที่เป็นโรคเรื้อนให้ได้รับการรักษา และได้มีการสงเคราะห์เขา.

ฉะนั้นที่พูดวันนี้ก็เพื่อให้ระลึกว่า งานที่ทำนั้นเป็นที่น่ายินดีว่าได้ผลดี ทั้งทางการบำบัดโรคเรื้อน ทำให้โรคเรื้อนหายไป ทั้งในด้านกำลังใจของเจ้าหน้าที่และกำลังใจของผู้ป่วยและครอบครัว ทั้งหมดนี้เป็นผลสำเร็จที่ดีงาม และจะต้องทำงานต่อไปเพราะยังเหลือ ๐.๕ คนในหมื่นนั้น ที่ต้องมารักษาอีก และอีกอย่างสำหรับอนาคตมีที่สำคัญก็คือ โรคเรื้อนในโลกนี้ยังไม่หมด. โดยที่สมัยนี้ - ต้องใช้คำว่า - เป็นสมัยโลกาภิวัตน์ คือทุกสิ่งทุกอย่างแลกเปลี่ยนกันได้ดี แต่โรคก็แลกเปลี่ยนกันเหมือนกัน โดยเฉพาะรอบด้านบ้านเราก็ยังมี และพวกนี้ก็เข้ามาโดยที่เราไม่สามารถที่จะควบคุม เพราะว่าตามสถิติที่บอก ว่ามีคนที่มาจากต่างประเทศจำนวนนับเป็นแสน แล้วก็ไม่รู้ว่าเขาเข้ามาอย่างไร.

---

(๗) มิสเตอร์ แอดัม วิลเลียม เอ็ดเกิน เป็นนักธุรกิจชาวอเมริกันที่สนใจเกี่ยวกับโรคเรื้อน และเข้ามาช่วย.

(๘) ท่านผู้หญิงสุมาลี จาติกวณิช รองประธานกรรมการคนที่ ๑ รักษาการแทน ประธานกรรมการ มูลนิธิราชประชาสมาสัยในพระบรมราชูปถัมภ์.

ถ้าดูในกรุงเทพฯ ๙ บางทีเห็นหน้าคนที่คงต้องมาจากต่างประเทศ โดยไม่ได้เข้ามาอย่างถูกต้อง. เราก็ไม่ทราบว่ามีโรคอะไรติดตัวมาบ้างก็มีเหมือนกัน. ฉะนั้นจะต้องค้นหาคนที่ติดเชื้อโรคต่าง ๆ เหล่านี้มารักษา. แม้จะเข้ามาโดยผิดกฎหมายหรืออย่างไรก็ตาม โรคนั้นก็เข้ามาโดยผิดกฎหมายเหมือนกัน แต่เราจะต้องต่อสู้โรคนี้ โดยไม่ต้องถือว่าเข้ามาอย่างถูกต้องกฎหมายหรือผิดกฎหมาย. ต้องช่วย มิฉะนั้นโรคนี้ก็อาจจะแพร่ออกไปได้อีก. อันนี้เป็นงาน หรือเรียกว่าการบ้านในอนาคตที่จะต้องทำต่อไปไม่ว่าเราได้ผลดีเป็นชัยชนะแล้ว จะต้องหยุดยั้ง.

อีกข้อหนึ่งต่อไป ซึ่งได้ฟังว่า ทางมูลนิธิ ๙ พิจารณาที่จะดำเนินงาน คือถือว่าเป็นภาระของตน ก็คือเรื่องโรคเอดส์. เราได้ทำให้โรคเรื้อน ซึ่งเป็นโรคหน้ากลัว และมีคนกลัว ต่อสู้จนกระทั่งโรคนี้ ไม่เป็นที่น่ากลัวนัก. ต่อไปก็มีโรคเอดส์ซึ่งคนกลัว และเป็นโรคที่น่ารังเกียจ แต่ก็มีทางที่จะต่อสู้ได้ โดยที่มีการค้นคว้าอยู่แล้ว. ในเมืองไทยก็ค้นคว้าด้วยหลายชนิดที่จะบำบัดได้. สำหรับต่างประเทศก็มียา ก็จะต้องใช้ยา ๓ อย่างเพื่อที่จะบำบัด แต่ในเมืองไทยนี้เราก็มียาที่จะช่วยไปพร้อมกับยา ๓ อย่างนั้น ทำให้หายได้ ซึ่งก็ได้ผลมาบ้างแล้ว.

ฉะนั้นมูลนิธิราชประชาสมาสัยอาจจะอุดหนุนการทดลอง จะส่งเสริมการทดลองได้. ทุกท่านที่อยู่ในที่นี้ก็คงสามารถที่จะมีส่วนในภาระที่จะมีต่อไป. โรคเรื้อนก็มีผู้ที่เป็นโรคเรื้อน และผู้ที่เป็นบุตรหลานของโรคเรื้อน ก็ได้จัดการเรียบร้อย. โรคเอดส์ก็มีผู้ที่ป่วยเป็นโรคเอดส์ และมีลูกหลานของผู้ป่วยโรคเอดส์ที่ยังไม่เป็น ก็ควรจะได้ช่วยให้เด็กเหล่านี้ได้รับการศึกษาและอ้อมชู. สำหรับภาระนี้ ก็มีเอกชน มีองค์กร ที่ได้ตั้งโรงเรียนและได้ตั้งศูนย์สำหรับการนี้. เขาทำกันอยู่บ้างแล้ว แต่ถ้ามูลนิธิราชประชาสมาสัยได้ช่วยเหลือในแนวเดียวกันที่ได้ช่วยเหลือในการปราบโรคเรื้อน ก็เชื่อว่าจะเป็นบุญกุศลอย่างสูง.

อันนี้ก็ปล่อยเอาไว้เป็นการบ้านสองอย่าง และขอให้ทุกคนได้เข้าใจว่างานยังไม่เสร็จ ยังมีอีกต่อไป. ถ้าตั้งอกตั้งใจทำ ประชาชนทั่วทั้งประเทศก็จะชอบใจและเห็นในความดีของท่านทุกคน. เพราะฉะนั้นก็ขอให้ทุก ๆ ท่านมีกำลังใจ กำลังกายเข้มแข็งสมบูรณ์ เพื่อที่จะฟันฝ่าอุปสรรค และปัญหาต่อไป. ก็ขอขอบใจอีกทีที่ทุก ๆ ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้ตั้งเอาไว้กับตัว และขอให้ภารกิจทุกอย่างที่ท่านมีอยู่มีผลสำเร็จโดยดีและมีความสุข ความเจริญ กำลังกายกำลังใจ สมบูรณ์.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี
ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๙
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจอีกรุ่นหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร.

ตำรวจเป็นผู้พิทักษ์รักษาความสงบสุข ความมั่นคงปลอดภัย และความถูกต้องเป็นธรรมในบ้านเมือง. งานในหน้าที่จึงเต็มไปด้วยความยากลำบากที่จะต้องตรากตรำปฏิบัติและมากไปด้วยปัญหายุ่งยากนานาชนิดที่จะต้องขบคิดวินิจฉัย รวมทั้งอาชญากรรมทุกรูปแบบที่จะต้องเสี่ยงอันตรายเข้าระงับปราบปราม. ด้วยเหตุนี้ ทางการบ้านเมืองจึงมอบหมายสิทธิและอำนาจทางกฎหมายให้ เพื่อเป็นเครื่องมือปฏิบัติงานและป้องกันรักษาชีวิต. ผู้เป็นตำรวจควรต้องทราบตระหนักถึงความรับผิดชอบในหน้าที่และสิทธิพิเศษของตนดังกล่าว แล้วตั้งใจพยายามฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความสามารถจริง มีระเบียบวินัย มีความเข้มแข็ง อดทน และมีสติยั้งคิดสูง ที่จะใช้อำนาจที่มีอยู่ด้วยความเที่ยงตรง ด้วยความฉลาดรอบคอบ และด้วยความสังวรระวัง มิให้เกิดขอบเขตและความจำเป็น. ถ้าทำได้ดังนี้ งานทุกอย่างก็จะดำเนินไปโดยราบรื่น และบรรลุผลสำเร็จที่ถูกต้องสมบูรณ์ ช่วยให้เกิดผลดีทั้งแก่ตนและส่วนรวม. จึงขอให้นายตำรวจทุกคนนำไปคิดพิจารณาให้เห็นถ่องแท้ เพื่อจักได้ปฏิบัติตนปฏิบัติหน้าที่ให้ถูก ให้อรรถ และให้เป็นกำลังสร้างสรรค์สันติราษฎร์อย่างแท้จริงโดยตลอดไป.

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต ให้มีความปลอดภัยในที่ทุกแห่ง ในกาลทุกเมื่อ และให้มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในราชการยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลและได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีในทุก ๆ ด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้ รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาฟิสิกส์ แก่ข้าพเจ้า.

ความสำเร็จทางการศึกษาของบัณฑิตในครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นความสำเร็จที่สำคัญอีกขั้นหนึ่งของชีวิต. ใน โอกาสนี้ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภกับทุกท่านว่า ความสำเร็จทุกอย่างในชีวิตของคนเรานั้น มิใช่จะเกิดขึ้นใน ครั้งหนึ่งคราวเดียวได้ หากจะต้องค่อย ๆ สร้างเสริมต่อเติมมาเป็นลำดับ. ดังที่ท่านทั้งหลายศึกษาสำเร็จเป็น บัณฑิตอยู่ในบัดนี้ ก็ต้องสำเร็จการศึกษาในระดับประถมและมัธยมเป็นขั้นเป็นตอนมาก่อน. ต่อไปเมื่อออกไป ประกอบอาชีพการงาน ท่านก็ต้องใช้ความรู้ความสามารถทั้งปวงที่ได้ศึกษาเรียนรู้มาเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ เพื่อความสำเร็จในการสร้างสรรค์อนาคตที่มั่นคงให้แก่ตนและส่วนรวม. ดังนั้น ผู้ปรารถนาความก้าวหน้าเมื่อ ประสบความสำเร็จในกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงไม่ควรหยุดยั้งพอใจอยู่เพียงเท่านั้น แต่ชอบที่จะยึดถือความสำเร็จ ทั้งนั้นเป็นรากฐานอันมั่นคง ที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จที่ยิ่งสูงขึ้น และเป็นประโยชน์กว้างขวางขึ้น. ถ้าบัณฑิตจะมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จของตนดังที่กล่าว แล้วยึดถือปฏิบัติแต่บัดนี้ ก็เชื่อว่าความเจริญก้าวหน้าจะเกิดขึ้น ทั้งแก่ตัวท่านเองและประเทศชาติต่อตามกันโดยไม่มีที่สิ้นสุด.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จความสุขความเจริญในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมกันในพิธีนี้มีความผาสุกสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันศุกร์ ที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาทันตแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า ผู้ปรารถนาความก้าวหน้า เมื่อประสบความสำเร็จในกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ควรหยุดยั้งพอใจอยู่เพียงเท่านั้น แต่ชอบที่จะยึดถือความสำเร็จทั้งนั้น เป็นรากฐานในการสร้างสรรค์ความสำเร็จที่ยิ่งสูงขึ้น และเป็นประโยชน์กว้างขวางขึ้น.

ในวันนี้ ใครจะกล่าวแก่ท่านทั้งหลายว่า การงานทุกอย่างทุกอาชีพ ย่อมจะมีจรรยาบรรณของตนเอง. จรรยาบรรณนั้นจะบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ตามแต่ก็เป็นสิ่งที่ยึดถือกันว่าเป็นความดีงาม ที่คนในอาชีพนั้นพึงประพฤติปฏิบัติ. หากผู้ใดล่วงละเมิดก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่บุคคล หมู่คณะ และส่วนรวมได้. เหตุนี้ ผู้ปฏิบัติงานในทุกสาขาอาชีพ นอกจากจะต้องมีความรู้ในสาขาของตนอย่างลึกซึ้ง จัดเจนและศึกษาให้ก้าวหน้าอยู่เสมอแล้ว ยังจะต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน ทั้งข้อที่ควรปฏิบัติและไม่พึงปฏิบัติอย่างเคร่งครัดด้วย จึงจะสามารถประพฤติตนปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ได้รับความเชื่อถือยกย่องในเกียรติ ในศักดิ์ศรี และในความสามารถด้วยประการทั้งปวง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญยั่งยืนในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันพุธ ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ทราบรายงาน ว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความ สำเร็จ ได้เป็นบัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ สมตามที่ตั้งใจปรารถนา.

ความเป็นบัณฑิต นอกจากจะหมายถึงได้ที่ความรู้ความฉลาดสามารถในหลักวิชาแล้ว ยังสังเกตทราบได้ที่ ความคิด คำพูด และการกระทำ อีกทางหนึ่ง. ความคิดนั้นสำคัญมาก ถือได้ว่าเป็นแม่บทใหญ่ของคำพูดและการ กระทำทั้งปวง. กล่าวคือ ถ้าคนเราคิดดี คิดถูกต้อง ทั้งตามหลักวิชาและคุณธรรม คำพูดและการกระทำก็เป็นไป ในทางที่ดีที่เจริญ. แต่ถ้าคิดไม่ดีไม่ถูกต้อง คำพูดและการกระทำก็อาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหาย ทั้งแก่ตัวเอง และส่วนรวมได้. ด้วยเหตุนี้ ก่อนที่บุคคลจะพูดจะทำสิ่งใด จำเป็นจะต้องหยุดคิดเสียก่อนว่า กิจที่จะทำ คำที่จะพูด นั้น ผิดหรือถูก เป็นคุณประโยชน์หรือเป็นโทษเสียหาย เป็นสิ่งที่ควรพูด ควรกระทำ หรือควรงดเว้น. เมื่อคิด พิจารณาได้ดังนี้ ก็จะสามารถยับยั้งคำพูดที่ไม่สมควร หยุดยั้งการกระทำที่ไม่ถูกต้อง พูดและทำแต่สิ่งที่จะ สัมฤทธิ์ผลเป็นคุณ เป็นประโยชน์ และเป็นความเจริญ. บัณฑิตจึงควรฝึกหัดปฏิบัติตนให้เป็นคนคิดก่อนพูด คิด ก่อนทำ จนเป็นปรกตินิสัย จึงจะได้ชื่อว่าประพฤติปฏิบัติตนสมกับความเป็นบัณฑิต ที่คนเขายกย่องเชิดชื่อ.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน มีความสุขสวัสดิ์ในชีวิต และมีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน ทั้ง ขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ ถึงพร้อมด้วยความวัฒนาผาสุกทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงกิตติคุณและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า ความคิดนั้นเป็นแม่บทใหญ่ของคำพูดและการกระทำ เพราะกิจที่จะทำคำที่จะพูดทุกอย่างล้วนสำเร็จมาจากความคิด การคิดก่อนพูดและคิดก่อนทำ จึงช่วยให้บุคคลสามารถยับยั้งคำพูดที่ไม่สมควร หยุดยั้งการกระทำที่ไม่ถูกต้อง พูดและทำแต่สิ่งที่จะสัมฤทธิ์ผลเป็นประโยชน์และเป็นความเจริญ.

วันนี้ ใครจะกล่าวเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า คำพูดที่กล่าวออกไป หลังจากที่ได้พิจารณาไตร่ตรองอย่างกว้างขวางและรอบคอบแล้ว ย่อมถือเป็นสัจวาจา ที่แสดงถึงความตั้งใจจริงที่บุคคลตั้งไว้แก่ตัวและผู้อื่น ผู้พูดจึงผูกพันบังคับตัวเองให้มั่นอยู่ในสัจวาจานั้น. สิ่งใดที่พูดว่าจะทำหรือจะงดเว้น ต้องทำให้ได้โดยเคร่งครัดและครบถ้วน. หากจะกลายเป็นคนกลับกลอก ไม้มีความมั่นคงในคำพูดและการกระทำ ทำให้ไม่มีผู้ไว้วางใจ ไม่อาจทำให้งานให้ตนเองประสบผลสำเร็จที่ดีได้. ผู้หนักแน่นในสัจจะ พูดอย่างไร ทำอย่างนั้น จึงจะได้รับความสำเร็จ พร้อมทั้งความศรัทธาเชื่อถือ และความยกย่องสรรเสริญจากคนทุกฝ่าย. การพูดแล้วทำ คือพูดจริงทำจริง จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมเกียรติคุณของบุคคลให้เด่นชัด และสร้างเสริมความดีความเจริญ ให้เกิดขึ้นทั้งแก่บุคคลและส่วนรวม.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จทุกประการในชีวิต มีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันศุกร์ ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิต ผู้ได้รับรางวัล และทุนการศึกษาทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อสองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า บุคคลจะต้องคิดให้ดีให้รอบคอบเสียก่อนที่จะพูดจะทำ และเมื่อพูดสิ่งใดไปแล้วต้องทำให้ได้จริง จึงจะได้รับความสำเร็จ พร้อมทั้งความศรัทธาเชื่อถือ และความสรรเสริญยกย่องจากคนทุกฝ่าย.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ทุกท่านว่า งานที่ทำหลังจากที่ได้คิดพิจารณาอย่างรอบคอบ และวางแผนปฏิบัติทุกขั้นตอนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาแล้ว ก็ไม่แน่ว่าจะได้ผลเลิศตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เสมอไป. ดังนั้น ไม่ว่าจะงานที่ทำจะได้ผลมากน้อยประการใด สำเร็จหรือล้มเหลวก็ตาม. นักปฏิบัติงานผู้ยึดมั่นในความจริง จะต้องยอมรับความจริง และต้องกล้าที่จะบอกกล่าวให้ทราบทั่วกัน โดยไม่ปิดบังหรือบิดเบือน ถ้าไม่ได้ผล คนอื่นจะได้ถือเป็นบทเรียน ไม่เสียแรงเสียเวลาไปปฏิบัติโดยเปล่าประโยชน์อีก. ถ้าได้ผลดี ผู้อื่นก็จะได้ยึดถือปฏิบัติตาม และขยายผลให้ได้ประโยชน์กว้างขวางขึ้น. บัณฑิตผู้จะออกไปปฏิบัติหน้าที่การงานสร้างเกียรติยศชื่อเสียง และความเจริญมั่นคงให้แก่ตนและบ้านเมือง จึงควรจะได้พิจารณาศึกษาในเรื่องการคิด การพูด การกระทำ ทั้งก่อนหลัง ที่กล่าวมานี้ให้ทราบชัด แล้วนำมาไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อไป.

ขออวยพรให้ทุกคนประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ พร้อมด้วยความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรือง ทั้งในชีวิตและหน้าที่การงานตามที่ตั้งใจปรารถนาทุกประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่อธิการบดีจากสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

เข้าเฝ้า ฯ พูลเกล้า ฯ ถวายปริญญาบัตร

ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาต่าง ๆ

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้าขอขอบใจ ที่ท่านทั้งหลายได้นำปริญญากิตติมศักดิ์ในสาขาต่าง ๆ มาให้ข้าพเจ้า. แต่ต้องขอแสดงความกลุ้มใจสองอย่าง อย่างหนึ่งเป็นความผิดของข้าพเจ้าเองที่ลงมาช้า ทำให้ท่านทั้งหลายยืนอยู่นาน และอาจอยากที่จะกลับบ้านเร็ว แต่ว่าจะต้องกล่าวคำขอบใจนี้เล็กน้อยก่อน. ความกลุ้มใจที่สองก็คือความผิดของท่านเอง ที่ท่านมาสดุดีและมาเตือนว่าที่ได้ปริญญากิตติมศักดิ์นี้ ก็เพราะว่าอยู่นาน ใน ๕๐ ปี เต็มวันก็เป็น ๕๑ ปีแล้ว.

แต่อย่างไรก็ตาม ท่านก็ไม่ต้องฟังข้าพเจ้าพูดนานนัก เพราะว่าอย่างที่ได้อธิบายไว้มีความสามารถในทางคอมพิวเตอร์ และทำโปรแกรมต่าง ๆ นั้น ทั้งได้สามารถที่จะเก่งในทางซีดีรอม. ฉะนั้น ถ้าท่านอยากทราบว่ามีข้อความอะไรในสมอง ท่านก็เสียบซีดีรอมลงมา. วันนี้ท่านก็เสียบมาสามสิบหกแผ่น เท่ากับท่านก็ทราบว่าจะพูดว่าอะไร เพราะว่าที่ท่านพูดเป็นความจริงบางส่วนเท่านั้นเอง. การทำงานคอมพิวเตอร์นั้นที่ได้ทำเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาความจริงเป็นตรงข้าม ทำการพัฒนาแล้วจึงเอามาใส่ในคอมพิวเตอร์ และมีได้พัฒนาโดยใช้คอมพิวเตอร์. การเขียนก็ได้เขียนโดยใช้วิธีอื่นก่อนถึงมาใส่ในคอมพิวเตอร์ จึงบอกได้ว่าไม่ได้อาศัยคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสำหรับใช้.

ส่วนอื่น ๆ ที่ท่านได้ยกย่องต่าง ๆ ก็ต้องบอกมาเล็กน้อย ว่าได้อยู่ในตำแหน่งนี้ ๕๐ ปี ส่วนพระมหาชนกที่อาจารย์บอกว่าเมื่อทรงครองราชย์ก็ทรงมีสลดสังเวช. ไม่ใช่อย่างนั้น พระมหาชนกได้ทรงครองราชย์ ๘,๐๐๐ ปี จึงมีความสลดสังเวชในเรื่องของความโง่. ใช้คำว่า โง่. ความโง่ของข้าราชการบริพาร. ไม่ใช่ ๕๐ ปี ที่ท่านสลดสังเวชนั้นท่านอาจารย์ที่บอกว่าอ่านยาก อาจยังอ่านไม่เข้าใจ ขอให้ท่านไปอ่านซ้ำอีก. ความจริงได้เปลี่ยนแปลงเรื่องโดยที่เห็นว่าถ้าท่านออกไปหาโมกขธรรมท่านก็คงไม่ได้. เราก็ทราบว่าท่านไม่ได้โมกขธรรม เพราะว่าท่านได้เกิดในพระชาติเป็นพระมหาชนก และต้องเกิดใหม่ต่อมา. ฉะนั้น ก็หาโมกขธรรมไม่สำเร็จ. ความจริงที่ได้

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

เปลี่ยนแปลงเป็นเช่นนั้น เพราะรู้ว่าการทำโมกขธรรมนั้น เป็นสิ่งที่ต้องมีความเพียร และเมื่อความเพียรนั้นไม่ ถึงที่สุด ก็ไม่ได้โมกขธรรม. ที่บอกว่า ได้เขียนให้เห็นความวิริยะเป็นสิ่งสำคัญ ความจริงก็อยู่ในพระไตรปิฎก นั้นเอง มิได้เขียนขึ้นมาเอง. เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่จะทำให้บรรลุโมกขธรรมได้. ฉะนั้นผู้ที่ยังไม่ได้อ่าน หรือ อ่านแล้วแต่ยังไม่ซาบซึ้งก็ขอให้กลับไปอ่าน เพื่อเป็นประโยชน์และเพื่อให้แต่ละคนมีกำลังใจเพิ่มพูนขึ้นมา.

ส่วนเกี่ยวข้องกับความดีทางพลศึกษา ก็ได้ทำตามที่ท่านได้กล่าว. แต่ก็ไม่ได้ตั้งใจนัก เพียงแต่สนุกมาก ในการปฏิบัติกีฬา และเป็นการบำรุงร่างกายให้แข็งแรง ซึ่งก็เป็นจุดประสงค์ของกีฬา ที่ท่านพูดกันว่ากีฬาเป็น ยารวิเศษ. แต่บางทีกีฬาก็ทำให้เกิดทะเลาะเบาะแว้งกัน อันนี้จึงได้เคยมีข้อสังเกต ก็คงข้อสังเกตเหล่านี้ที่เป็น ประโยชน์จนได้ปริญญาเกิตติมศักดิ์. ส่วนในด้านศิลปะ ก็ได้ทำกิจการทางศิลปะ. ก็นั่นอีก ก็ทำเพราะสนุก.

นอกจากนั้นเกี่ยวข้องกับได้ให้ทางเภสัชศาสตร์ ที่จริงไม่ได้ไปทำ แต่ว่าก็ควรจะส่งเสริมให้ใช้สมุนไพร เพื่อที่จะช่วยให้ประชาชนได้มียาที่จะบำรุงร่างกาย. เกี่ยวข้องกับข้อนี้จะต้องเล่าให้ฟังว่าที่ลงมาช้า ก็เพราะว่าได้ พบกับผู้ที่เป็นอาจารย์ทางแพทย์ แล้วก็คุยไปเพลิน และได้บ่นว่าในเมืองไทยนี้มีการศึกษายาสมุนไพร และจะ ช่วยทางเภสัช โดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับการรักษาโรคเอดส์ ซึ่งยารักษาโรคเอดส์ที่มาจากต่างประเทศมีราคาแพง ทำให้ผู้ที่เป็นโรคนั้นไม่สามารถที่จะใช้จึงเกิดอันตรายยิ่งขึ้น. ในเมืองไทยความจริงก็ได้ศึกษาเกี่ยวข้องกับยาที่จะ ช่วยผู้ที่เป็นโรคเอดส์. ยาโรคเอดส์นี้ได้ศึกษาที่ทางกระทรวงสาธารณสุขได้มีการศึกษาวิจัยอยู่ และเข้าใจว่า ได้ผลไปชิ้นหนึ่งแล้ว. ฉะนั้นที่พูดถึงเภสัชศาสตร์นั้น ก็เห็นด้วยว่า การทหายาในประเทศเองที่มาช่วยให้คนมี อนามัยดี คนหายจากโรคภัยไข้เจ็บ. ข้อนี้ก็สนับสนุน. อาจเป็นเพราะเช่นนี้ที่ทำให้ได้ปริญญาเกิตติมศักดิ์.

สรุปแล้วก็ขอขอบใจทุกคนที่ได้มารอคอยอยู่ ณ ที่นี้ และได้นำปริญญาเกิตติมศักดิ์ให้เป็นเกียรติ. ก็ขอให้ ท่านได้มีสุขภาพแข็งแรงและร่างกายเข้มแข็ง จิตใจที่รอบคอบ และได้ทำประโยชน์ต่อไปในหน้าที่ของแต่ละคน. ก็ ขอให้ประสบความสำเร็จ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในวันที่ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาอย่างน่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีภูมิรู้และสติปัญญาสูง. ในโอกาสนี้ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภกับทุกท่านถึงเรื่อง ปัญญา. ปัญญา แปลว่าความรู้ทั่ว มีอยู่ ๒ ลักษณะด้วยกัน คือปัญญาที่เกิดจากการเล่าเรียนจดจำมาอย่างหนึ่ง กับปัญญาที่เกิดจากการศึกษาสังเกตและนำมาขบคิดพิจารณาจนรู้ชัดอย่างหนึ่ง. บัณฑิตแต่ละคนในที่นี้ เชื่อว่าต่างได้รับการศึกษาอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี แต่ในด้านการศึกษาสังเกตนั้นอาจยังย่อหย่อนอยู่บ้าง เพราะมีประสบการณ์ในชีวิตไม่มากนัก. ทุกคนจึงควรจะได้สนใจสังเกตศึกษาเรื่องราว บุคคล และสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมและเกี่ยวข้องกับตัวเองให้มาก. อย่าละเลยหรือมองข้ามแม้สิ่งเล็กน้อย เช่น ต้นหญ้า ซึ่งถ้าศึกษาพิจารณาให้ดีก็จะก่อให้เกิดปัญญาได้. หญ้านั้นมีทั้งหญ้าที่เป็นวัชพืชซึ่งเป็นโทษ และหญ้าที่มีคุณอย่างหญ้าแฝก ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การอนุรักษ์ดินและน้ำ เพราะมีรากที่ยังลึกแผ่กระจายลงไปตรง ๆ ทำให้อุ้มน้ำและยึดเหนี่ยวดินได้มั่นคง และมีลำต้นชิดติดกันแน่นหนา ทำให้ดักตะกอนดินและรักษาหน้าดินได้ดี. คนเราก็เช่นเดียวกัน มีทั้งบุคคลที่มีชีวิตอยู่โดยเปล่าประโยชน์และบุคคลที่มีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า. ต้นหญ้าจึงเป็นบทเรียนได้อย่างดีเลิศสำหรับนำมาพิจารณาเทียบเคียงให้เป็นคติในการดำเนินชีวิตของบุคคล ว่าควรจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร วัชพืช ซึ่งอยู่ ณ ที่ใดก็มีแต่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ที่นั้น หรือควรจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร หญ้าแฝก ซึ่งมีแต่สร้างสรรค์ประโยชน์และความมั่นคงเป็นปึกแผ่นให้แก่ตนและแก่แผ่นดินอันเป็นที่อยู่ที่อาศัย.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงานและในการครองชีวิต ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ

วันศุกร์ ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า ปัญญานั้นมีอยู่ ๒ ลักษณะ คือปัญญาที่เกิดจากการเล่าเรียนจดจำอย่างหนึ่ง กับปัญญาที่เกิดจากการศึกษาสังเกตและพิจารณาจนรู้ชัดอย่างหนึ่ง. บัณฑิตเป็นผู้ได้รับการศึกษาอบรมมาดีแล้ว จึงควรจะได้พยายามสังเกตศึกษาให้มาก ไม่มองข้ามแม้สิ่งเล็กน้อยอย่างต้นหญ้า ก็สามารถนำมาพิจารณาเทียบเคียงให้เป็นประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตได้.

ในวันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า สิ่งที่ดีมีประโยชน์นั้น จะต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักวิชา และเหมาะสมแก่สภาพการณ์ทั่วไปด้วย จึงจะได้ผลที่พึงประสงค์. อย่างเช่นการปลูกหญ้าแฝก จะต้องปลูกให้ชิดติดกันเป็นแถว และวางแนวให้เหมาะสมกับลักษณะของภูมิประเทศ. เป็นต้นว่า บนพื้นที่สูง จะต้องปลูกตามแนวขวางของความลาดชันและร่องน้ำ. บนพื้นที่ราบ จะต้องปลูกรอบแปลงหรือปลูกตามร่องสลักกับพืชไร่. ในพื้นที่เก็บกักน้ำ จะต้องปลูกเป็นแนวเหนือแหล่งน้ำ. หญ้าแฝกที่ปลูกโดยหลักวิธีดังนี้จะช่วยป้องกันการพังทลายของหน้าดิน รักษาความชุ่มชื้นในดิน เก็บกักตะกอนดินและสารพิษต่าง ๆ ไม่ให้ไหลลงแหล่งน้ำ ซึ่งจะอำนวยผลเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การอนุรักษ์ดินและน้ำ ตลอดจนการฟื้นฟูผืนดินและป่าไม้ให้สมบูรณ์ขึ้น. บัณฑิตผู้จะออกไปเริ่มต้นชีวิตการงานต่อไป จึงควรจะได้ศึกษาพิจารณาเรื่องความถูกต้องเหมาะสมที่กล่าวนี้ให้ทราบชัด แล้วกำหนดเป็นหลักปฏิบัติให้แก่ตัวเองว่า ในการปฏิบัติกิจการงานทุกอย่างนั้นนอกจากต้องมีความรู้ความคิดที่ดีมีประโยชน์แล้ว จะต้องใช้ความรู้ความคิดให้ถูกต้องพอเหมาะพอดีแก่งาน แก่สถานการณ์ แก่บุคคล และท้องถิ่นด้วย จึงจะหวังผลตอบแทนที่สมบูรณ์คุ้มค่าได้.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จและความสุขในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวันนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดีอย่างน่าพอใจ. ขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยที่มอบปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า และขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสำเร็จในการศึกษา.

ท่านทั้งหลายที่ศึกษาสำเร็จแล้ว ย่อมมุ่งหมายที่จะทำงานให้ก้าวหน้า เพื่อสร้างความสำเร็จมั่นคงให้แก่ฐานะและชีวิต. การปฏิบัติงานทั้งปวงนั้น กล่าวโดยหลักการ ต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานประกอบกันสองอย่าง คือ ความรู้ความฉลาดสามารถของผู้ปฏิบัติอย่างหนึ่ง กับระเบียบแบบแผนและวิธีการที่กำหนดไว้ให้ใช้ในการปฏิบัติงานนั้น ๆ อย่างหนึ่ง. เมื่อใดปัจจัยทั้งสองประกอบพร้อมกัน เมื่อนั้นงานก็ดำเนินไปได้. แต่โดยความจริงที่ปรากฏ งานที่อาศัยเฉพาะปัจจัยทั้งสองประการนั้น ไม่แน่ว่าจะสำเร็จผลดีได้เสมอไป. ทั้งนี้เพราะงานทุกอย่างมีบุคคล ซึ่งมีชีวิตจิตใจ มีความนึกคิด เป็นผู้กระทำถ้าผู้ทำไม่ศรัทธาในงาน ไม่เข้าใจซึ่งถึงประโยชน์ของงาน งานที่ทำก็ยากที่จะได้ผลครบถ้วนตามเป้าหมาย. ดังนั้น ในการปฏิบัติงานทุกอย่าง จึงจำเป็นต้องสร้างศรัทธาให้มีขึ้นก่อน เพราะศรัทธาหรือความเชื่อมั่นในประโยชน์ของงานเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติ คือทำให้มีการปฏิบัติด้วยใจในทันที แม้อ่อนจะลงมือกระทำและน้อมนำให้เกิดความกระตือรือร้น ความพากเพียรอดทน ที่จะทำงานให้ต่อเนื่องกันไปได้โดยตลอดซึ่งจะเป็นพลังส่งเสริมให้งานที่ทำดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์อย่างสมบูรณ์.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความเจริญก้าวหน้าและความรุ่งเรืองในชีวิต ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาประชุมกันในพิธีนี้ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันศุกร์ ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในการประชุมนี้เป็นความว่า การปฏิบัติงานทั้งปวง นอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติและระเบียบแบบแผนของงานที่กำหนดไว้แล้ว ยังต้องอาศัยศรัทธาความเชื่อมั่นในงานด้วย จึงจะช่วยให้งานที่ทำดำเนินไปอย่างราบรื่นและบรรลุผลที่สมบูรณ์ตามประสงค์.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านถึงศรัทธาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ศรัทธาความเชื่อมั่นในความคิด. ศรัทธาส่วนนี้ จะส่งเสริมให้บุคคลเกิดความมุ่งมั่นที่จะทำตัวทำงานให้สูงขึ้น ไม่ยอมตกต่ำ. ผู้เชื่อมั่นในความคิด จะมีความรู้สึกผิดชอบ มีความข่มใจ ไม่ปล่อยตัวให้เป็นไปตามอำนาจคติและความเห็นแก่ประโยชน์เฉพาะตัว. จะประพฤติปฏิบัติการใด ก็พิจารณากลั่นกรองอย่างรอบคอบจนเห็นชัดแล้วว่า การนั้น ๆ เป็นสิ่งที่ดี ที่ถูกต้อง เป็นสุจริตธรรม และเป็นประโยชน์แท้ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม. การที่ทำงานปราศจากโทษ ก่อให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์เป็นความเจริญสวัสดิแต่อย่างเดียว. ผลดีอีกประการหนึ่งของการปฏิบัติดีก็คือเมื่อผลของการทำดีเป็นที่ประจักษ์ชัด คนที่ไม่เคยทำความดีเพราะไม่เคยเห็นผล ก็จะได้เห็นและหันมานิยมศรัทธาในความคิด. บุคคลเหล่านั้นย่อมจะรับเอาความคิดจิตใจ และการกระทำของผู้ปฏิบัติดีเป็นแบบอย่าง แล้วนำมาประพฤติปฏิบัติด้วยตนเอง. บ้านเมืองของเราก็จะมีผู้ที่ศรัทธาในความคิด ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ. สิ่งของแต่ละคนปฏิบัติก็จะประกอบส่งเสริมกันขึ้น เป็นความเจริญมั่นคงโดยส่วนรวมของชาติในที่สุด.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระราชดำรัส

เพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกในโอกาสครบรอบ ๙๖ ปี
ของราชกรีฑาสโมสร

นำยินดีอย่างยิ่งที่ราชกรีฑาสโมสรเจริญยั่งยืนมาครบ ๙๖ ปี. ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ราชกรีฑาสโมสรได้ดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นผลสำเร็จด้วยดีตลอดมา ทั้งในด้านส่งเสริมการกีฬา และเป็นแหล่งกลางในการพบปะสังสรรค์ระหว่างคนไทยกับชาวต่างประเทศ โดยอาศัยกิจกรรมด้านกีฬาและด้านอื่นๆ ของสโมสร ช่วยเสริมสร้างความเป็นมิตรและความเข้าใจอันดีต่อกัน ทำให้สามารถร่วมมือกันในงานต่างๆ ทุกระดับได้โดยราบรื่น

ในโอกาสพิเศษนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความปรารถนาดี ขอให้ราชกรีฑาสโมสร ประสบผลสำเร็จในกิจการทั้งปวง และขอให้สมาชิกแห่งสโมสรนี้ทุกท่านประสบแต่ความสุขความเจริญทุกเมื่อไป.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๐

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานสภา^(๒) นำผู้พิพากษาประจำกระทรวง

เฝ้า ฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ ศาลาดุสิตาลัย

วันอังคาร ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๐

สถาบันตุลาการเป็นอำนาจสำคัญในชีวิตของประเทศชาติ และเป็นอำนาจที่มาจากคุณธรรมตามที่ท่านได้ปฏิญาณเมื่อสักครู่นี้ คือความยุติธรรม เป็นอำนาจที่มีประสิทธิภาพสูง และไม่ได้อาศัยอาวุธยุทธโปกรณ์ ไม่ได้อาศัยอำนาจอื่น. ฉะนั้นคำปฏิญาณนี้จึงมีความสำคัญและจะต้องให้ซาบซึ้งลงไปในชีวิตใจ จะต้องคิดและทำตลอดชีวิตต่อไป เพราะว่าประชาชนจะมีความสุข มีความก้าวหน้า มีความปลอดภัย ก็ด้วยอาศัยความยุติธรรม.

ในประเทศชาตินี้ ก็มีคนที่สุจริต และมีคนที่ทุจริต. ถ้าคนที่สุจริตซึ่งมีมากไม่สามารถที่จะป้องกันตัวจากทุจริตชน ก็ทำให้ประเทศชาติล่มจม. ท่านทั้งหลายเป็นผู้ที่จะรักษาความสุจริตนี้ไว้ร่วมกับผู้ที่ได้ทำมาก่อนนี้ เป็นผู้พิพากษาที่กำลังทำงานอยู่เดี๋ยวนี้ ตลอดจนผู้พิพากษาที่ได้ทำมาในอดีต ฉะนั้นท่านก็ได้รับมรดกของอำนาจตุลาการนี้ และจะต้องรักษามรดกนี้ไว้. เป็นหน้าที่ที่ไม่ใช่ง่าย เพราะนอกจากตามที่เราคิด ว่าผู้พิพากษานั้นจะต้องทำหน้าที่อยู่ในศาล ฟังแต่คำให้การ และตัดสินโดยอาศัยคำให้การในศาลเท่านั้น ก็หาใช่ไม่. ผู้พิพากษานั้นเป็นบุคคลที่ประชาชนจะมองเป็นที่พึ่งทั้งในศาลทั้งนอกศาล เพราะว่าคำว่าผู้พิพากษานั้นเท่ากับเป็นคนดีที่ประเสริฐ คนที่เป็นปูชนียบุคคล. ถ้าหากว่าท่านได้ทำตัวและทำงานอย่างเป็นที่น่านับถือ ทั้งบำเพ็ญตนตลอดจนทั้งอยู่ในศาลทั้งนอกศาลให้เป็นที่น่าเชื่อถือได้ เป็นที่พึ่งได้ ท่านก็จะได้ปฏิบัติหน้าที่ที่สมบูรณ์ ฉะนั้นคำปฏิญาณนี้มีความหมายมาก.

ก็เคยพูดอยู่เสมอว่า ความหมายที่สำคัญอยู่ในคำปฏิญาณนี้ ก็คือเรื่องคำว่าอคติ. อคตินี้ทุกคนก็ต้องทราบว่าเป็นอะไร คือเป็นที่ที่ไม่ควรจะไป. ถ้าปราศจากความที่ไม่ไปที่ที่ไม่ควรจะไปนั้น ท่านก็จะเป็นผู้สุจริตและบริสุทธิ์. อคติคือไม่ไปนั้นไม่ไปไม่ใช่ในสถานที่แต่ไม่ไปในทางใจ คือไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ทุจริต ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ง่าย. แต่ถ้าทุกคนตั้งอกตั้งใจใช้ความรู้ ใช้ความสามารถที่จะบังคับตัวให้อยู่ในจิตใจที่ปราศจากอคตินั้น. ท่านก็จะสำเร็จกิจในความเป็นผู้พิพากษา เพราะว่าไม่ได้มีอะไรอื่นนอกจาก การไม่ได้ไปในที่ที่ไม่ควร หมายความว่า

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดีไว้

(๒) นายศักดิ์ดา โหมกขมรรคกุล

จิตใจไม่ไปคิดในสิ่งที่ทุจริต. คำว่า สุจริต ทุจริตนี้ จะไม่ขออธิบายว่าแปลว่าอะไร เพราะว่าพูดยาก. แต่ทุกคนก็มีความหมายของคำนี้ แต่ว่าก็เข้าใจว่าสุจริตเป็นความดี ทุจริตเป็นความไม่ดี. ฉะนั้น การที่ท่านได้เปล่งวาจาในโอกาสนี้ก็เป็นที่สำคัญ ไม่ใช่คำกลวง. ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านมีความเข้มแข็งที่จะรักษาคำปฏิญาณ และมีความเข้มแข็งที่จะต่อสู้ในชีวิตที่จะทำหน้าที่ได้เต็มเปี่ยม ได้อย่างเต็มที่ และเพื่อการนี้ ก็ขอให้ทุก ๆ คนมีกำลังทางจิตใจ ทางกายที่เข้มแข็ง ใช้ความรู้ทั้งหมดที่มีอยู่ในตัว ใช้ความดีทั้งหมดที่มีอยู่ในตัว เพื่อที่จะให้หน้าที่ของท่านได้ลุล่วงไปในทางที่ดี คือมีความสำเร็จ.

ก็ขอให้ท่านประกอบด้วยกำลังกายกำลังใจที่สมบูรณ์ เพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญนี้ตลอดชีวิต และจะเป็นผู้ที่ทุกคนคือประชาชนทั่วไปจะนับถือ และเป็นการสนับสนุนให้ตุลาการของประเทศไทยนี้มีศักดิ์ มีความศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่พึ่งได้. ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบความสำเร็จทุกด้าน ทั้งในด้านหน้าที่ราชการและด้านส่วนตัว.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรีเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันเสาร์ ที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๐

การที่ท่านทั้งหลายมากล่าวคำปฏิญาณในวันนี้ ก็เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะว่าเป็นการเปล่งวาจาว่าจะปฏิบัติหน้าที่เพื่อความสงบสุขความก้าวหน้าของประเทศไทย.

ในระยะนี้ยิ่งมีความสำคัญมาก เพราะท่านจะมีหน้าที่หลายอย่าง โดยเฉพาะในการที่จะทำให้ความมั่นคงสมบูรณ์ของเศรษฐกิจไทยดีขึ้น เพราะว่าตกต่ำไปมาก และอีกข้อหนึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะว่าได้มีบัญญัติรัฐธรรมนูญใหม่ซึ่งยังไม่ครบถ้วนจะต้องทำให้ครบถ้วน เพื่อที่จะให้รัฐธรรมนูญนี้ปกป้องประเทศชาติและประชาชน. ฉะนั้นท่านก็เท่ากับเป็นผู้ที่จะต้องผลักดันให้รัฐธรรมนูญนี้ครบถ้วนโดยเร็วที่สุด. ในบทบัญญัติให้เวลาไว้ แต่ก็น่าจะทำให้เร็วกว่านั้น เพื่อที่จะเป็นรากฐานที่มั่นคง เพื่อการปกครองในประเทศและความสุขของประชาชน. แต่ละท่านก็มีหน้าที่แตกต่างกัน มีท่านผู้ที่ได้ทำหน้าที่มาแล้ว และมีท่านผู้ที่จะเข้ามารับหน้าที่ใหม่ แต่อย่างไรก็ตามทุกคนก็ต้องมีหน้าที่เพื่อที่จะอุ้มชูประเทศชาติ และเพื่อที่จะให้มีหลักการปกครองที่แน่นแฟ้น. ท่านก็มีหน้าที่สองอย่างนี้ คือความมั่นคงของเศรษฐกิจไทย และความมั่นคงของการปกครองของประเทศ ซึ่งเป็นงานที่หนัก และเป็นงานที่เร่งด่วน. ถ้าท่านจะเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อความสุขของส่วนรวมได้ และทำตามคำปฏิญาณของท่านโดยเคร่งครัด ก็ถือว่าท่านได้ทำหน้าที่ที่มีเกียรติ และเป็นสิ่งที่จะน่าภูมิใจ จนเป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป.

ก็ขอให้ท่านได้สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเรียบร้อย โดยเต็มกำลังกายกำลังใจ และขอให้ท่านได้มีความสำเร็จทุกประการ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในการสัมมนาของ
มูลนิธิช่วยเหลือเด็กกำพร้าของสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์

วันเสาร์ ที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

ขอแสดงความยินยินดีด้วย ที่มูลนิธิช่วยเหลือเด็กกำพร้าของสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทยจัดการสัมมนาเรื่อง “อิสลามจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างไร” ขึ้น เพื่อสรุปผลนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและบ้านเมือง.

ความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจหรือสังคมก็ตามย่อมขึ้นอยู่กับฐานะความเจริญมั่นคงของบุคคลในชาติเป็นสำคัญ. และความเจริญของคนทั้งหลายนั้น จะเกิดมีได้ก็ด้วยการประพฤติชอบ และการทำเลื่องชีพชอบ. ผู้ที่จะสามารถประพฤติปฏิบัติได้ดังนี้ จำเป็นต้องมีทั้งวิชาความรู้ ทั้งหลักธรรมทางศาสนา เพราะสิ่งแรกเป็นปัจจัยสำหรับใช้กระทำการงาน สิ่งหลังเป็นปัจจัยสำหรับส่งเสริมความประพฤติและการปฏิบัติกิจการงานให้ชอบ ให้ถูกต้องและเป็นธรรม. วิชาการกับหลักธรรมนี้มีประกอบกันพร้อมในผู้ใด ผู้นั้นย่อมจะประสบความสำเร็จทั้งในชีวิตและกิจการงาน ซึ่งย่อมจะส่งผลสะท้อนถึงส่วนรวมต่อไป คือทำให้บ้านเมืองมีความเจริญมั่นคง ทำให้สังคมเป็นสังคมที่ผาสุกสงบ น่าอยู่น่าอาศัย.

อิสลามิกชนมีพระคัมภีร์อัลกุรอาน อันประกอบพร้อมด้วยบทบัญญัติทาง ศีลธรรม จริยธรรม นิตินธรรม เป็นแม่บทศักดิ์สิทธิ์สำหรับการประพฤติปฏิบัติตนและดำเนินชีวิต. ส่วนใหญ่จึงมีชีวิตที่เจริญมั่นคง มีความฉลาดรู้ผิดชอบชั่วดี ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และนับเป็นบุคคลที่มีคุณค่า. ถ้าแต่ละคนจะพยายามศึกษาพระคัมภีร์ให้เข้าใจถ่องแท้ยิ่งขึ้น พร้อมกับเอาใจใส่ศึกษาวิทยาการด้านอื่น ๆ ให้กว้างขวางและก้าวหน้าอยู่เสมอ ก็จะส่งเสริมให้เป็นผู้มีความดี ความรู้ ความสามารถครบถ้วน สมควรยิ่งที่จะเป็นหลัก และเป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์^(๒) นำคณะกรรมการ
บริหารธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ
และข้าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงิน โดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

ขอขอบใจกระทรวงเกษตรและโดยเฉพาะกรมปศุสัตว์ ที่ได้ปฏิบัติมาตามนโยบายของธนาคารโค-กระบือ
ซึ่งเริ่มต้นมาเนื่องจากทราบว่าเกษตรกรบางกลุ่มต้องซื้อโคซื้อกระบือในราคาแพง เพราะว่ามีผู้ที่เลี้ยง แล้วก็ถือว่า
ผูกขาด จึงทำให้ราคาแพงไม่สามารถที่จะไปซื้อใช้ในการเกษตรกรรม. จึงได้ตั้งโครงการนี้ ซึ่งตอนแรกก็วิเคราะห์
ว่าโคกระบือนี้อาจจะเข้าธนาคารได้อย่างไร. แต่ก็ได้ผล ปีแรกมีผู้ที่บริจาคกระบือและทรัพย์สิน เงิน เพื่อที่จะซื้อโคและ
กระบือไปให้เกษตรกรใช้ และมีข้อผูกพันคือจะต้องมีการคืน เป็นคล้าย ๆ เป็นดอกเบี้ย คือมีลูกออกมาที่มาคืน
ธนาคาร

ต่อมาหลายปีมีคนเขาหัวเราะเยาะว่า โคกระบือ จะเป็นธนาคารได้อย่างไร. ได้บอกกับเขาว่า เราให้ยืม
หรือให้กู้กระบือหรือโคก็มีดอกเบี้ย หรือมีการคืน. อันนี้ก็เป็นที่คล้ายธนาคาร. ธนาคาร ก็แปลว่า อาคารที่เก็บ
เงิน. แต่นี่ธนาคารนี้ โคกับกระบือนี่ก็เป็นสัตว์ อาจไม่เป็นกระดาษ. ธน ที่จริงก็แปลว่าเงิน แต่ว่าที่อยู่ในธนาคาร
ที่เราไปฝากธนาคารไว้ ใช้เงิน ก็ไม่ได้เป็นกระดาษ. คราวนี้โคกระบือนี่ก็เป็นสัตว์ เป็นสิ่งที่มีค่าก็ไว้ในธนาคารได้.
เขาก็ยังมีชีวิตอยู่

แต่ต่อไปได้อธิบายว่า โคกับกระบือนี้อาจจะส่งไปทางธนาคารได้ คือถ้าต้องการที่จะให้โคหรือกระบือใน
จังหวัดที่ห่างไกล ก็ผู้ที่บริจาค บริจาคที่ไหนก็ได้. สมมุติว่าบริจาคที่กรุงเทพฯ ฯ ไม่กี่วันหรือวันรุ่งขึ้น แล้วถ้าผู้ที่
ต้องการรับก็รับได้ทันทีโดยไม่ต้องขนส่งไป. อย่างนี้ก็ทำงานมาตลอด. ปลัดกระทรวงก็ทราบดีว่าทำงานแล้ว
บอกได้โคกับกระบือนี้อาจเป็นธนาคารได้ เท่ากับเป็นกิจการธนาคาร.

วิธีทำ คือเรามีที่เลี้ยง. กระทรวงเกษตร กรมปศุสัตว์ มีที่เลี้ยงทุกจังหวัด ก็นำไปเลี้ยงที่จังหวัดนั้น ๆ. ก็

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายชูชีพ หาญสวัสดิ์

ถ้าจะต้องย้ายปลุสสัตว์ ย้ายโคกระบือไป ก็ค่อย ๆ ย้ายไป โดยใส่รถก็ได้ แต่ค่อย ๆ เดินทางไป. ถ้าอยากส่งไป ภายในวันหนึ่ง สัตว์ทนไม่ได้. สมมุติจะส่งโคหรือกระบือวันนี้ ใส่รถไป วิ่งไปถึงอุดร ไปถึงอุดรโคหรือกระบือตาย แล้วแน่ เพราะว่าทนการเดินทางไม่ได้. ฉะนั้น ธนาคารโค-กระบือจึงเป็นธนาคาร แล้วก็คนก็ได้สนับสนุนทั้งเงิน ทั้งปลุสสัตว์เป็นจำนวนมาก อย่างที่รัฐมนตรีได้รายงาน.

บัดนี้มีวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจทางการเงิน เตือนร้อน ประชาชนเตือนร้อน. ถ้าเราส่งเสริมให้ใช้รถแทรกเตอร์สำหรับการเกษตรกรรม จะต้องซื้อน้ำมันมา โดยมากในเมืองไทยก็มีไม่มาก มีเล็กน้อย แต่ว่าส่วนมากก็ต้องนำเข้า. เมื่อนำเข้าก็ต้องเสียเงินตราต่างประเทศ. ตัวแทรกเตอร์เองมีที่สร้างในเมืองไทย แต่ชิ้นส่วนก็ต้องนำเข้าซึ่งก็ต้องเสียเงินตราต่างประเทศ. เข้าใจว่ารถแทรกเตอร์หรืออะไรพวกนี้ก็มีคนเขาทำ แต่วัสดุทั้งหลายนำเข้าแทบทั้งนั้น. ฉะนั้นก็รถแทรกเตอร์ รถไถ แม้แต่รถเล็ก ๆ แบบเดินตามก็ต้องใช้เงินตราต่างประเทศ. แต่ว่าโคและกระบือใช้หญ้า สิ่งที่ปลูกง่ายในเมืองไทย แล้วมีหน้าชั่วโมงมีไอเสีย หรือมีการถ่าย ถ่ายนั้นออกมาทำเป็นปุ๋ยหมักได้อย่างดี ดีมาก ดีที่สุด ดีกว่าปุ๋ยเคมี. ฉะนั้นก็ถูกต้องกับนโยบายที่จะต้องฟื้นฟูเศรษฐกิจของไทย โดยคนไทยในเมืองไทย.

ด้านนี้ก็ขอเล่าเรื่องว่า เมื่อหลายปีแล้วไปที่จังหวัดนราธิวาส อำเภอเย็งอ. เขามาขอรถแทรกเตอร์สำหรับทำนา. ถามเขาว่าเตี้ยวันนี้ใช้อะไร เขาบอกเขาใช้โคใช้กระบือทำนา. ก็บอกดีแล้ว ด้วยเหตุว่าถ้าใช้แทรกเตอร์ผู้ที่เป็นเกษตรกรนั่นเองจะไม่ได้ใช้ เพราะว่าลูกหลานจะนั่งรถแทรกเตอร์เข้าไปที่อำเภอ ไปวัดสาวว่ามีเหมือนกัน. นอกจากนั้นแม้จะใช้ก็ต้องใช้เชื้อเพลิงซึ่งหามา แล้วก็ไอเสียของเชื้อเพลิงที่เสียก็เป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์. แม้ น้ำมันเครื่องก็จะทำให้มูลมีมลพิษ ก็ไม่เหมาะสม. นอกจากนั้นเวลาแทรกเตอร์มันแก่แล้ว มันตายเป็นสนิม แล้วก็ไปทำอะไรไม่ได้อีก กินก็ไม่ได้. อย่างโคและกระบือ ถ้าอดอยากจะกินก็ได้ แล้วก็ของเสียของเขาก็มาลงใน

นาที่เลี้ยงก็เป็นปุ๋ย เป็นวงจร.

ฉะนั้นธนาคารโค-กระบือเดี่ยวนี้เพิ่งมาเป็นทันสมัย ไม่ใช่ล้าสมัยอย่างบางคนที่ว่า ก็ดีใจ. ท่านที่เป็นเจ้าหน้าที่ คนของกรมปศุสัตว์ทุกสาขา ก็ขอฝากความคิดเหล่านี้เพื่อให้สามารถไปแก้ตัว ไปโฆษณาแกมอธิบาย เพราะว่าบางทีใครจู่โจมมา บอกว่าธนาคารโค-กระบือนี้โคมลอย. เราไม่รู้ ไม่รู้จะพูดยังไง. แต่ถ้ามีข้อมูลอย่างที่อธิบายนี้และจากที่ท่านมีประสบการณ์ โดยเฉพาะปลัดกระทรวงมีประสบการณ์มานานในเรื่องนี้ ก็จะเป็นการดี และจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศรุ่งเรืองขึ้นแบบของเรา.

ที่พูดครั้งนี้ก็เพราะว่าอีตอัดใจเหมือนกันว่า ก็ทำอะไรมันก็เหมือนว่าไม่มีประโยชน์ แต่ว่ามีประโยชน์มาก เพราะว่าคนนิยม และโดยเฉพาะคนนิยมได้ชีวิตของสัตว์ สัตว์โต สัตว์ขนาดโต เพราะถือว่าเป็นการทำบุญที่สูง. สัตว์เล็ก ๆ เช่นขุน เวลาตบเขาก็ไม่รู้สึกรู้ว่าบาปอะไร. แต่ว่ามาฆ่าวัว ฆ่ากระบือ ก็รู้สึกว่าจะค่อนข้างจะบาป. เขาจึงให้ซื้อสัตว์ที่จะไปเข้าโรงฆ่า แล้วเขาก็บอกว่าสัตว์ที่เขาไปรับ มีหลายคนเห็นมันเหมือนน้ำตาไหล มันรู้ มันรู้ชะตากรรม. ฉะนั้นก็การที่ไปได้ชีวิตโคกระบือนี้ เป็นสิ่งที่ถือว่ามีความถูกต้อง และเมื่อได้มาแล้วจะมาเลี้ยงเฉย ๆ ก็ไม่ควร. ก็ควรจะให้สัตว์เหล่านี้ได้ทำงาน เพื่อมีความหมายในชีวิตเช่นเดียวกับคนเรา ถ้าไม่ทำงานก็ไม่มีมีความหมายในชีวิต.

ฉะนั้นการที่ท่านได้นำเงินมาบางส่วน สำหรับกิจการโครงการธนาคาร แต่อีกส่วนหนึ่งก็ขอไปใช้ตาม อัยยาศัย คิดว่าเกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรเหมือนกัน. เวลานี้ภาคใต้ฝนได้ตกกระหน่ำ พายุกระหน่ำ แต่ครั้งนี้ไม่ใช่ครั้งเดียว เมื่อไม่กี่เดือนก็ถูกน้ำท่วมที่ชุมพร. นี่ยกตัวอย่างชุมพร เพราะว่าได้ส่งคนไปดู และจะไปทำให้การร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่. เจ้าหน้าที่ก็มีกระทรวงเกษตร ชลประทาน มีของจังหวัด พวักโยธา มีบริษัท มีเอกชน

ได้ทำการแก้ไขเบื้องต้น. ถ้าฝนลงมาอีกคราวหน้า น้ำจะไม่ท่วม. ที่ชุมพรนั้นน้ำท่วมสองเมตร ทำให้เสียหายเป็นหลายสิบล้าน. ถึงว่าได้ให้คนเขาไปดู และปรากฏว่ามีคลองสำหรับระบายน้ำลงทะเล แต่ขาดกิโลเมตรครึ่งยังไม่ได้ทำ. ก็เลยบอกว่ายังงี้ ๆ ก็ต้องทำ จะใช้เงินเท่าไร? แม้จะไม่มั่งบประมาณก็จะสนับสนุน. เมื่อวานนี้ วานนี้ เขาบอกว่ามีเหตุขัดข้อง มีประชาชนมาประท้วง เพราะว่าเป็นทางสัญจรคับคั่ง จึงขอทำสะพานให้ข้ามไปได้. ก็เลยขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องไปใหม่. ชาวบ้านจึงยอม. แต่ว่าได้สร้างทางถนนให้อ้อมไปเล็กน้อย ทำถนนบดแน่น และลาดยางให้ชาวบ้านใช้ทางได้. และชุดพอดีเสร็จ ทะลุได้เมื่อสองวันสามวันนี้ พอดีพายุเข้า ก็เคราะห์ดีที่ไม่ได้เข้าตรง ๆ

ทางอุตุนิยมเขาบอกว่าไม่เข้า ว่าไปเข้าที่เหนือขึ้นไป จนกระทั่งขึ้นทางเพชรบุรีจะเสี่ยงเหมือนกัน ไม่ทราบว่ามันจะพังเมื่อไร มีดินไม้ไค่นที่ราชบุรี แต่เขาก็ไปทำ. ฉะนั้นคลองนี้ทำงานได้ เข้าใจว่าถ้ามีน้ำลงมา มาก ก็จะทำให้ชุมพรท่วมประเดี๋ยวประด๋าวท่วมน้อยมาก. ทางกระทรวงเกษตรเขาก็สั่งไปให้ อธิบดีกรมชลประทานก็สั่งไปอีกทาง แต่ตอนนั้นขัดข้องก็ไม่รู้กัน จึงต้องให้เงินล่วงหน้า. งบประมาณมีแล้ว แต่ว่ายังไม่จ่ายก็เลยกู้เงินของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์และมูลนิธิชัยพัฒนามอบให้เขาทำ. โครงการนี้บังเอิญก็มีหนองคือ หนองใหญ่ ซึ่งเหมาะสม. ต่อไปปรับปรุงหนองนี้ เป็นสิ่งที่เรียกว่าแก้มลิง เพราะว่าเวลาน้ำลงมาจะได้เก็บไว้ก่อน แล้วทยอยออก หรือทยอยน้ำออกก่อนที่จะมีฝนหนัก. ฉะนั้นการทำงานจะต้องสอดคล้องในพื้นที่ให้ดี ถ้าสอดคล้องดี ๆ จะเป็นประโยชน์.

ก็จะพูดเล็กน้อยนิดหน่อยว่า การทำงานดีต้องทำให้ตรงตามแผน. อย่างครั้งนี้ผู้ใหญ่ที่จะไปก็มีน้อย แต่ว่ายังงี้ก็เคราะห์ดีได้ส่งคนไปให้เห็นความจริง เข้าใจว่าก่อนหน้านี้ไม่มีใครทำ. คราวต่อไปอาจมีกรมอุทยานนี้ รวมทั้งที่เกิดพายุนี้ก็เห็นว่าไม่แรง คือแรงน้อยกว่า ลักษณะแรงน้อยกว่าพายุเกย์. พายุนี้ความเร็วหนึ่งร้อยยี่สิบ

กิโลเมตรต่อชั่วโมง แต่แท้จริงเข้าใจว่าร้อยกิโลเมตรต่อชั่วโมงราว ๆ นั้น. ก็ต้องไปตรวจแถว ๆ ปราณ แถว ๆ เพชรบุรี. ถ้าฝนตกก็เป็นบุญ เพราะว่ามีอ่างเก็บน้ำปราณแม่น้ำเพชร ที่แก่งกระจาน อ่างเล็ก ๆ ต่าง ๆ มีน้ำน้อยอย่างทั่วหน้า ในปีนี้ตกสักร้อยห้าร้อยมิลลิเมตรเอง. ประจวบมีอ่างใหญ่ที่มีไว้สำหรับรองรับน้ำ เพื่อที่จะป้องกันน้ำท่วม และสำหรับใช้เวลาหน้าแล้ง. เขาก็จะใช้ประโยชน์จากฝนนี้. คนที่เสียประโยชน์พวกชาวบ้านก็เสียบ้าง. แต่สำหรับส่วนรวมมีประโยชน์มากกว่ามีโทษ. ฉะนั้นผู้ที่เป็นชาวบ้านเล็ก ๆ ก็จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากราชการ.

อันนี้ก็เป็นเรื่องที่ฝากท่าน ไม่ใช่เฉพาะของกรมปศุสัตว์ ทุกกรมกองของกระทรวงเกษตร. อันนี้จะเป็นธนาคารข้าว เรื่องธนาคารข้าว. ก็พูดธนาคารข้าวไม่ใช่ธนาคาร ก็เป็นโรงเก็บข้าว เป็นยุ้งข้าว ไม่ใช่ธนาคารข้าว. เต็มนี้ก็พิสูจน์แล้วว่าใช้ได้.

ก็ขอขอบใจทุกท่านที่ช่วยทำงานเพื่อให้การปศุสัตว์เจริญขึ้น เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร และในที่สุดเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นส่วนรวม. ขอให้ท่านได้ประสบความสำเร็จ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรีเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันเสาร์ ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

การที่คณะรัฐมนตรีมากล่าวคำปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่นั้น เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แต่
ว่ารัฐธรรมนูญไม่ได้บอกว่า มีความหมายว่าอะไร.

ความหมายของคำปฏิญาณนี้ ข้อหนึ่งก็เป็นการยืนยันของแต่ละคนว่าจะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
ด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความสุจริต และด้วยความฉลาด. เพื่อการนี้ ก็จะต้องรักษาคำปฏิญาณนี้ ซึ่งเท่ากับ
เป็นการเปล่งสัจวาจาตลอดไป. ในสถานการณ์ปัจจุบัน ความเข้มแข็งซื่อสัตย์สุจริตจะเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะ
ถ้าแต่ละคนปฏิบัติด้วยความตั้งอกตั้งใจจริง ๆ ก็สามารถจะผ่านพ้นอุปสรรคทุกอย่าง โดยเฉพาะจะต้องทำด้วย
ความเฉลียวฉลาดและสอดคล้องกัน. ฉะนั้นการที่ท่านเปล่งคำปฏิญาณนี้ถือว่าเป็นนิมิตดีสำหรับประเทศชาติ และ
คงจะสามารถผ่านพ้นอุปสรรคและวิกฤตการณ์นี้ได้ ด้วยความเฉลียวฉลาดของคนที่น่า คือท่านซึ่งเป็นรัฐมนตรี
และรวมเป็นคณะรัฐมนตรี.

ฉะนั้นก็ขอให้ท่านทุกคนมีกำลังใจ และมีกำลังใจสมบูรณ์ เพื่อที่จะปฏิบัติงานนี้และรักษาคำปฏิญาณนี้
ด้วยชีวิต. ขอให้ทุกคนมีกำลังใจกำลังใจสมบูรณ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่นี้ให้เป็นผลสำเร็จ.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายชวน หลีกภัย

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิปัตร์ ประกาศนียบัตร

และเข็มวิทยฐานะ

แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

วิทยาลัยเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ

วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันอังคาร ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตร วุฒิปัตร์ ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงฝ่ายทหาร อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างมากกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ตามที่รายงานให้ทราบ หลักสูตรการศึกษาอบรมพิเศษของแต่ละสถาบันมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ที่จะให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของหน่วยงาน ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนมีความรอบรู้ที่กว้างขวางทั่วถึง มีแนวความคิดสอดคล้องกันนโยบายและกระบวนการบริหารงานระดับประเทศ เพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติงานส่วนรวมของชาติร่วมกันได้อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ. ผู้ที่ผ่านหลักสูตรการศึกษาพิเศษมาโดยครบถ้วน ทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติ จึงจัดได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถชัดเจน ทั้งทราบตระหนักถึงหน้าที่และแนวทางที่จะปฏิบัติร่วมกันเป็นอย่างดี. ควรอย่างยิ่งที่แต่ละคนจะได้นำเอาความรู้ ความคิด ความฉลาดสามารถไปใช้ปฏิบัติงานให้เป็นผล โดยไม่ต้องแข่งขันกัน ไม่ต้องแบ่งฝ่ายแบ่งรุ่มกัน. เมื่อประโยชน์และความสำเร็จเกิดขึ้น ก็ให้รู้จักพอใจยินดีในผลดีที่เกิดขึ้นนั้นร่วมกัน. ถ้าทุกคนเข้าใจและทำได้ดังนี้ สิ่งทีแต่ละคนปฏิบัติจะประกอบส่งเสริมกันขึ้น เป็นความเจริญมั่นคงของชาติได้ดังที่มุ่งประสงค์.

ขออวยพรให้ทุกท่านมีความกล้าหาญเข้มแข็ง เฉลียวฉลาดหนักแน่น ทั้งในความคิดจิตใจและการกระทำทุกสิ่ง เพื่อสามารถปกป้องคุ้มครองชาติบ้านเมืองไทย ให้เป็นอิสระรุ่งเรือง ปราศจากภัยทั้งปวง. และขอให้มีความสุข ความสำเร็จ ความสวัสดิ์ จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายทหารชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันอังคาร ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

ขอแสดงความยินดีกับท่านที่ได้รับยศชั้นนายพลในวันนี้. การเป็นนายพลนั้นถือว่าเป็นเกียรติและถือว่าเป็นการแสดงถึงผลงานในภารกิจที่ท่านได้ทำ.

พูดถึงภารกิจของทหารนั้นก็ยังมีหลายอย่าง ล้วนเกี่ยวข้องกับความเจริญมั่นคงของประเทศและประชาชน. จะต้องทำงานในทางที่เรียกว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของทหารคือรักษาอธิปไตยของประเทศ และจะต้องมีหน้าที่ที่จะอุ้มชูช่วยเหลือประชาชน เมื่อเกิดภัยทั้งธรรมชาติ ทั้งอย่างอื่น. ทหารทั้งหลายได้ช่วย โดยเฉพาะยามมีภัยธรรมชาติ น้ำท่วม พายุ หรือไฟไหม้ก็ได้ออกไปช่วยประชาชนโดยเร็ว. ข้อนี้ทำให้ประชาชนมีขวัญดีขึ้น. พันจากอันตราย. พันจากความเดือดร้อน. และทำให้เขามีความมั่นใจว่า เมื่อประสบภัยใด ๆ ก็จะมีคนที่จะไปช่วย. ข้อนี้ก็เป็นการสำคัญ. นอกจากนี้ ก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ในด้านที่จะให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น. โดยไปช่วยให้เขาได้ทำการงานในอาชีพของเขาโดยปลอดภัย และได้ให้วิชาความรู้กับทหารกับประชาชนที่อาจต้องการพัฒนา. ในสถานการณ์ปัจจุบัน ภารกิจทั้งหลายนี้ก็ยิ่งมีความสำคัญ. เพราะว่าความเป็นอยู่ของประชาชนจะเป็นหลักประกันว่า ประเทศชาติของเราจะอยู่ได้อย่างอยู่เย็นเป็นสุขและปลอดภัย. ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านทั้งหลายผู้ที่เป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ ได้ทำตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา. เพื่อที่จะให้ทหารทั้งสามเหล่าทัพได้ทำหน้าที่ที่สมควรเพื่ออุ้มชูประเทศชาติ.

เพื่อการนี้ ก็ขอให้ทุก ๆ คนได้มีกำลังทั้งร่างกายทั้งจิตใจ เพื่อจะปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญเหล่านี้. และขอให้ท่านทั้งหลายประสบความสำเร็จในหน้าที่ราชการของท่านรวมทั้งขอให้ประสบความสำเร็จเป็นส่วนตัวด้วย. ก็ขอให้ทุกคนจงมีความเจริญรุ่งเรือง.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายตำรวจชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันอังคาร ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

ขอแสดงความยินดีกับท่านผู้ได้รับเลื่อนยศขึ้นเป็นนายพลของตำรวจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าท่านได้ปฏิบัติหน้าที่มาโดยดี. ในข้อนี้ก็ถือว่ามีเกียรติ ก็ทำให้คนได้มองเห็นว่าท่านคงเป็นคนที่มีความดี ควรจะได้รับความไว้วางใจ. จึงขอให้ท่านพยายามปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเพื่อความเจริญ เพื่อชื่อเสียงของกรมตำรวจ. ตำรวจนั้นทำหน้าที่ได้มาก สำหรับความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน จึงเป็นโอกาสของท่านที่จะได้แสดงฝีมือ และแสดงความสามารถ ที่จะทำให้บ้านเมืองมีความสงบ และให้ประชาชนได้รับบริการที่ดี. ในกรณีก็เป็นหน้าที่ที่หนัก โดยเฉพาะในสมัยปัจจุบันนี้ จะต้องยังทำด้วยความมุ่งมั่นที่สุด และพยายามที่จะให้ภารกิจลุล่วงไปด้วยดี.

สำหรับการนี้ ก็ขอให้ท่านทั้งหลายมีกำลังทั้งกายทั้งใจพร้อมสรรพสมบูรณ์ เพื่อสามารถปฏิบัติงานที่สำคัญ และขอให้ทุก ๆ ท่านได้มีความเจริญความสำเร็จทุกประการ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในนิตยสารที่ระลึกครบ ๕๐ ปี
ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้สามารถสละเลือดเนื้อและร่างกายของตน เพื่อปกป้องเอกราชอธิปไตยของชาติ ถือได้ว่าเป็นผู้กล้าที่ทำได้โดยยาก ด้วยเป็นการเสียสละอย่างสูงสุด ทั้งเป็นบุคคลผู้มีบุญคุณอย่างยิ่งแก่คนทั้งชาติ. การที่องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ได้ถือเป็นหน้าที่ที่จะยกย่องเชิดชูบรรดาผู้กล้าหาญเหล่านั้น รวมทั้งติดตามสอดส่องดูแลทุกข์สุขและอำนวยความสะดวกสงเคราะห์อนุเคราะห์มาโดยตลอด มิได้ทอดทิ้ง จึงเป็นกรณีงกิจที่ควรแก่การนิยมชื่นชมยิ่ง.

ในโอกาสพิเศษ ที่องค์การแห่งนี้ได้ปฏิบัติหน้าที่อันเปี่ยมไปด้วยประโยชน์ยิ่งยืนมามากครบ ๕๐ ปี ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพร ให้ประสบผลสำเร็จในกิจการทั้งปวง ทั้งมีความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๐

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันพุธ ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้าและพระราชินียินดีมาก ที่ได้มาอยู่ท่ามกลางเหล่าทหารรักษาพระองค์ซึ่งพร้อมกันมาประชุมในพิธีปฏิญาณตนสวนสนามครั้งนี้. ขอขอบใจในไมตรีของทุกคนและขอสนองพรกับทั้งน้ำใจไมตรีนั้นด้วยใจจริง เช่นเดียวกัน.

บ้านเมืองจะมีความมั่นคงเป็นปรกติสุขอยู่ได้ ก็ด้วยนานาสถาบันอันเป็นหลักของประเทศ และคนไทยทุกหมู่เหล่า มีความสมัครสมานสามัคคีกันดี และรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ประสานส่งเสริมกัน. ตลอดเวลาที่ผ่านมา ทหารนั้นได้ปฏิบัติหน้าที่มีผลดีเป็นที่ประจักษ์ ทั้งในด้านการต่อสู้ป้องกันเพื่อปกป้องเอกราชอธิปไตยของชาติ ทั้งในด้านการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือสนับสนุนกับผู้อื่นฝ่ายอื่น เพื่อบำบัดบรรเทาความทุกข์ยาก และพัฒนาสร้างสรรค์ให้เกิดความเจริญผาสุกแก่ประชาชน. ในปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ นับวันจะสลับซับซ้อนยากจะเข้าใจยิ่งขึ้น. อาจกล่าวได้ว่าในภาวะการณ์เช่นนี้ หากคนไทยเราประพฤติตนปฏิบัติงาน โดยชาติจิตสำนึกในประโยชน์ร่วมกันของชาติแล้ว ก็จะเป็นอันตรายอย่างยิ่งแก่ความมั่นคงเป็นปึกแผ่นของชาติ. ทหารในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งซึ่งมีความเข้มแข็งแข็งแกร่ง จะต้องตั้งสติให้มั่น ให้ความสำคัญความเข้าใจในหน้าที่ของตนให้กระจ่าง แล้วร่วมกันใช้ความรู้ความคิดปฏิบัติภารกิจทั้งปวง ด้วยวิจรรณญาณที่สุจริตรอบคอบด้วยความเป็นไทย ทั้งในความคิดจิตใจและการกระทำ โดยยึดถือความมั่นคงของชาติความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองเป็นเป้าหมาย จักได้เป็นตัวอย่างชักนำคนไทยทุกคนทุกฝ่าย ให้มีจิตสำนึกในชาติ พร้อมใจกัน ที่จะร่วมมือร่วมงานกัน เพื่อประโยชน์อันยั่งยืนของประเทศชาติสืบไป.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงดลบันดาลให้ทหารทุกคน มีความเข้มแข็งสมบูรณ์ ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติ ปัญญา สามารถที่จะปฏิบัติภาระหน้าที่ให้บรรลุผลเลิศทุกอย่าง และให้ประสบความสุขความเจริญ ความมีชัย พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์ทุก ๆ ประการทั่วกัน.

พระราชดำรัส*

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้า ฯ ถวายชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ฯ พระราชวังดุสิต

วันพฤหัสบดี ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาให้พร. เวลาได้ผ่านมาอีกหนึ่งปี. ปีนี้มีความคล้ายคลึงกับปีที่แล้ว และในหนังสือเล่มนี้ (ทรงชี้ในหนังสือพระราชดำรัสปี ๒๕๓๙) มีหลักฐานอยู่. พูดว่าเหล่าพี่ ๆ ก็ได้มาให้พร ซึ่งทำให้สามารถผ่านอีกหนึ่งปีโดยสวัสดิภาพ. เมื่อปีที่แล้ว ได้พูดว่าคนที่จำเรื่องราวเมื่อหลายปีมาแล้ว อาจจะหายาก. แล้วก็พูดถึงว่ามีเด็กหัวกลมน่ารัก อันนี้ก็ได้มาลงรูปภาพในเล่มนี้ เป็นหลักฐานว่าเมื่อประมาณ ๖๕ ปีหรือกว่า มีเด็กน่ารัก. พวกพี่ ๆ อาจจะดูไม่ค่อยเห็น ก็ต้องใส่แว่นตา (เสียงหัวเราะ). และเมื่อปีที่แล้ว ก็พูดถึงลิง. ทารูปตัวลิงไม่ได้ จึงเอารูปกรงลิงที่เกิดเหตุเมื่อหกสิบเจ็ดปีมาแล้ว. กรงลิงนี้ไม่มีแล้ว เคยอยู่ที่วังสระปทุม. รูปนี้ได้ถ่ายเอง เมื่อยังไม่ได้รู้ แต่ไม่มีลิงอยู่แล้ว.

ปีที่แล้วก็ได้พูดถึงลิง เพราะมีโครงการแก้มลิง. โครงการแก้มลิงนั้นได้พูดถึงหลายปีมาแล้ว และเข้าใจว่าเดี๋ยวนี้ ที่ได้ทำกิจการแก้มลิงนี้ก็ได้ผลพอสมควรแล้ว. ปีนี้กรุงเทพ ฯ น้ำไม่ท่วม แต่ได้ใช้โครงการนี้ในที่ที่น้ำท่วม และได้เกิดผลดี. เมื่อสองเดือนที่แล้ว มีน้ำท่วมหนักในหลายจังหวัด แต่ที่ดูจะรุนแรงที่สุด ก็คือที่จังหวัดชุมพร. แม้ยังไม่ถึงฤดูกาลที่จะมีพายุโซนร้อนหรือไต้ฝุ่น ฝนก็ลงมาจนทำให้น้ำท่วมในตัวเมืองชุมพรมีความเสียหายเป็นจำนวนมาก. เขาว่าบางแห่งท่วมถึงสองเมตร ซึ่งทำให้มีความเสียหายมากต่อทรัพย์สินของประชาชน และแม้แต่สิ่งของของทางราชการ เช่น ที่โรงพยาบาล เครื่องเอกซเรย์ถูกน้ำท่วมเสียหายไป.

ฉะนั้นแม้ต้องลงทุนเพื่อป้องกันมิให้น้ำท่วมรุนแรงอย่างนั้น ก็ควรทำ. ได้ส่งคนไปดูและเขาถ่ายรูปทั้งทางบกทั้งทางอากาศ. และเมื่อดูแผนที่ ก็เห็นว่ามีส่วนหนึ่งที่จะควรจะทำเป็นแก้มลิงได้ มีโดยธรรมชาติ คือมีหนองใหญ่. หนองใหญ่นั้นเป็นที่กว้างใหญ่เสมอ. แต่ก็ไม่ใช่พอ เพราะมีการบุกรุกเข้าไป และตื้นเขิน. แต่ที่สำคัญ มีคลองที่อยู่ใกล้หนองใหญ่นั้น แต่คลองนั้นยังตัน คือยังไม่ได้ขุดให้ตลอด ยังเหลือระยะอีกกิโลเมตรครึ่งเศษ ๆ. น้ำที่ลงในคลองนี้ จะระบายลงไปสู่ทะเล มิให้ท่วมมาท่วมเมือง จึงถามว่าโครงการที่เขาจะทำนี้ จะขุดคลองนี้ให้เสร็จได้เมื่อไหร่. เขาบอกว่ามีงบประมาณแล้ว แต่ยังไม่มา และเข้าใจว่าจะทำเสร็จในปีหน้า ในปี ๒๕๔๐.

* ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้.

นี่จะต้องหาวิธีที่จะใช้ประโยชน์จากคลอง ซึ่งได้ลงทุนมานานแล้ว ให้ได้ประโยชน์ในฤดูกาลที่จะมีพายุเข้ามา. เลยกบอกเขาว่าจะขอสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ที่มีทั้งฝ่ายกรมชลประทาน ทั้งฝ่ายจังหวัด ทั้งบริษัทที่ได้รับมอบหมายให้ทำ ให้เขาสามารถริบชุดตามแผน และให้ทำโครงการเสร็จภายในเดือนหนึ่ง แทนที่จะเป็นปีหนึ่ง ได้รับรองเขาว่าถ้าต้องการการสนับสนุน จะให้การสนับสนุนเอง จึงเริ่มทำการชุด และให้ทำต่อและมีประตูน้ำที่จะทะลุออกไปในหนองใหญ่ เพื่อระบายน้ำลงคลองที่จะชุดให้ครบ. บอกเขาว่าใช้เวลาเดือนหนึ่ง เขาก็สั่งหัวว่างานเช่นนี้ต้องใช้เวลา ก็เลยบอกกับเขาว่าขอสนับสนุนด้วยเงินส่วนหนึ่งของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ซึ่งได้อุดหนุนในการใส่ท่อจากหนองใหญ่ลงสู่คลอง และมีประตูน้ำ.

สำหรับการชุดคลองให้สำเร็จนั้น ทางมูลนิธิชัยพัฒนาจะสนับสนุนเงินสิบแปดล้าน ซึ่งถ้าทางราชการมอบเงินตามงบประมาณได้เมื่อไหร่ ก็ขอคืน. แต่ไม่ทราบทางราชการจะสนับสนุนเงินนี้หรือไม่. แต่ก็ไม่ใช่ไร มูลนิธิก็ยอมที่จะเสียประโยชน์ไปบ้าง. ทำอย่างนี้เพราะเห็นว่า การลงทุนแม้จะมีเงินน้อย แต่การลงทุนเพื่อให้มีผลผลิตมากขึ้นข้อหนึ่ง การลงทุนเพื่อให้ไม่ต้องเสียเงินอีกข้อหนึ่ง เป็นสิ่งที่คุ้มเพราะว่าถ้าเราไม่ทำก็เชื่อว่าการที่มีน้ำท่วม ทั้งที่ทำการเพาะปลูก ทั้งสถานที่ราชการหรือเอกชนเสียหายนั้น จะต้องเสียเงินมากกว่ามาก คือ เสียเงินค่าสงเคราะห์ผู้เสียหาย. ถ้าไม่มีความเสียหายก็ต้องเสียเงิน ประชาชนจะได้ทำมาหากินอย่างปกติ ผลของงานของเขา ก็จะเป็นรายได้. นอกจากรายได้ ก็จะได้รับความสะดวก เช่น เครื่อง ekskavator ที่ได้กล่าวถึงก็จะบริการประชาชนที่เจ็บป่วยได้ตามปกติ. ฉะนั้นการลงทุนเพื่อให้สำเร็จภายในเดือนนั้น สิบแปดล้านกว่า ก็น่าจะคุ้มค่า เป็นการประหยัดเงินของประชาชน ทั้งเป็นการประหยัดเงินของราชการด้วย.

สำหรับประตูน้ำนั้นก็ได้ผล เมื่อพายุ “ลินดา” เข้า ที่แรกนึกว่าจะเข้าชุมพร. ทางกรมอุตุนิยมฯ ได้แจ้งว่าจะเข้าแถวชุมพร แต่ว่าความจริงนึกว่าจะเลยชุมพรขึ้นมาถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดเพชรบุรี เช่นนั้นก็จะทำให้ชุมพรไม่โดนกำลังแรงที่สุดของพายุ. แม้กระนั้น โดยที่คลองท่าตะเภา . เขาเรียกว่าคลอง . คือลำน้ำที่ผ่านเมืองชุมพร มีต้นน้ำขึ้นไปถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก็เข้าใจว่าน้ำจะลงมามาก. ถึงเวลาพายุ “ลินดา” เข้าฝนก็ตกลงตลอดแถวตั้งแต่เหนือของชุมพรไปถึงเพชรบุรี น้ำก็จะท่วม. แต่โดยที่ได้ระบายน้ำออกจากหนองใหญ่ลงคลองที่ชุดทะลุลงทะเลไปได้แล้ว ก่อนที่น้ำอันเนื่องจากพายุลงมาถึง หนองใหญ่จึงรับน้ำที่ลงมาได้ แล้วระบายลง

ทะเล ตามหน้าที่ของหนองใหญ่ในฐานะเป็นแก้มลิง. ลงท้าย ตัวเมืองชุมพร และชนบทข้าง ๆ ชุมพร น้ำจึงไม่ท่วมแม้จะมีพายุมาอย่างหนัก จึงเป็นชัยชนะที่ใหญ่หลวงของมูลนิธิชัยพัฒนา. มูลนิธิชัยพัฒนาจึงมีผลงานสมชื่อ.

ผลงานของมูลนิธิชัยพัฒนา และของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ - ซึ่งหมายถึงว่าพระราชากับประชาชนอนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน - ทำให้ประชาชนชาวชุมพรร่วมกันบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนโครงการ. ตามปกติชาวชุมพรก็ไม่ค่อยได้แยแสกับการบริจาคนัก แต่เมื่อเห็นผลงานที่จับปล้นตั้งนี้ ก็บริจาคเงินเป็นแสน. การที่สองเดือนที่แล้วมีเหตุการณ์น้ำท่วม และสามารถที่จะทำให้น้ำท่วมนั้น บรรเทาลงได้ก็เป็นการดี. ที่จังหวัดอื่นก็เข้าใจว่ามีทางที่จะทำเช่นเดียวกัน โดยมีการลงทุนบ้าง และจะเป็นผลให้ประหยัดด้านการสงเคราะห์ เนื่องจากความเสียหาย เช่นพืชผลจะจมน้ำตาย. เมื่อพืชผลจมน้ำตาย ทางราชการก็ต้องส่งเสริมสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ หรือส่งเสริมให้ประชาชนมีอยู่มีกินได้. ฉะนั้นเห็นว่าการลงทุนนี้คุ้มค่า.

ที่นายก ฯ กล่าววาระนี้เป็นระยะที่วิกฤต ก็ต้องพิจารณาอยู่เสมอว่า อะไรควรทำ อะไรควรเว้น. ที่ท่านเห็นอยู่บนเวทีนี้ คงแปลกใจ. อาจคิดว่า จะมาตีกลองยาวหรืออย่างไร. แต่ข้อสำคัญอยู่ที่ตีที่ใส่กลองยาวนี้ เห็นได้ชัดว่าเขียนว่า MADE IN THAILAND. MADE IN THAILAND นี้จะเป็นประโยชน์ ถ้าเรามาใช้ของไทย ซื้อของไทย เทียวเมืองไทย กินข้าวไทย อันนี้จะได้ประโยชน์. แต่ว่าก็ยังไม่แก้ปัญหา. ปัญหามีอยู่ว่าผู้ที่ทำกลองนี้เขามีบริษัทที่นำเข้าสินค้าที่เขาขาย. เขาบอกว่าแยะ เขานำเข้าสินค้ามา และขายในราคาเดิม เพราะมีการตกลงราคาขายอยู่แล้ว. เมื่อของเข้ามาก็ต้องเสียเงินแพง. เขาบอกว่าขาดทุน. แต่เขามีความคิดอยู่ เขาสามารถที่จะผลิตกลองนี้ และส่งออก ส่งไปที่อเมริกาส่วนหนึ่ง ส่งไปที่ยุโรปส่วนหนึ่ง.

เขาต้องทำงานหนัก. เพิ่งได้ส่งสินค้าไป. ตัวกับที่เขาสั่งเข้าก็ยังพอไปได้. และถ้ากลองนี้เป็นที่นิยมมาก ก็จะสามารถที่จะมีกำไร และประเทศชาติก็จะมีกำไรไปด้วย. เพราะว่าการสั่งของจากต่างประเทศ ก็มีความจำเป็นบ้างในบางกรณี. แต่ว่าสามารถที่จะส่งออกนอก ซึ่งผลิตผลทำในเมืองไทยก็จะดีกว่า. ไม้ที่ใช้ทำกลองนี้ก็เป็นไม้ที่มีในเมืองไทย เป็นไม้ที่โดยมากไม่ค่อยได้ใช้ ไม้ไซ ไม้ที่ต้องทำอย่างที่เขาห้ามตัดป่าไม้ ไม้ไซ ไม้ที่เป็นป่าไม้เป็นไม้อย่างพารา. ไม้พาราที่ต้องเปลี่ยนเพื่อให้มีผลผลิตที่ดีขึ้น เขาตัดอย่างเก่าเอามา. โดยมากก็ไม่ได้ใช้มาก

นัก มาตอนหลังนี้มีการใช้ทำเป็นเครื่องเรือนบ้าง. สำหรับกรณีนี้เขาลงไปภาคใต้ ไปซื้อไม้ยางมาด้วยตนเอง แล้วนำมาทำกลองนี้.

มีกลองแบบกลองยาว และมีกลองแบบกลองเล็ก ๆ. ไม้ในในเมืองไทยและหนังที่ซึ่งบนกลองนั้นก็ผลิตในเมืองไทยเหมือนกัน. ฉะนั้นสามารถที่จะทำให้มีการส่งออกสิ่งของที่ทำได้ด้วยวัตถุดิบในเมืองไทย และทำด้วยแรงงานของคนไทย. อันนี้เป็นการแก้ไขสถานการณ์วิกฤตอย่างดี. เป็นของเอกชน เขาทำเอง แต่เขาก็ต้องเหน็ดเหนื่อย. เขาบอกว่าเหนื่อยมาก และจะเป็นโรคประสาท เพราะกลัวว่าจะทำไม่ทันส่ง. เมื่อส่งไปแล้ว เขาก็มาพบ และมาขอผลผลิตผลของเขา และบอกว่าสบายใจขึ้น. อันนี้ก็เป็นที่แก้ไขวิกฤตการณ์ ที่เห็นเป็นประจักษ์ว่าทำได้ แต่ต้องมีความเพียร ต้องมีความอดทน.

ดังนั้นก็ทำให้คิดว่าวิกฤตการณ์เกิดขึ้นมาอย่างไร. เราเป็นเมืองอุดมสมบูรณ์และเราก็ได้ชื่อว่ากำลังก้าวหน้าไปสู่เมืองที่เป็นมหาอำนาจทางการค้า. ทำไมเกิดมีวิกฤตการณ์. ความจริงวิกฤตการณ์นี้ เห็นได้มานานแล้ว สืบสืบกว่าปีมาแล้ว แต่ไม่รู้ตัว. เมื่อ ๔๐ กว่าปีมีผู้หนึ่งเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย มาขอเงิน* ที่จริงก็ได้เคยให้เงินเขาเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่เรื่อย ๆ เขาบอกไม่พอ. เขาก็ขอยืมเงิน ขอกู้เงิน. เมื่อเขาขอเงินก็บอกว่า เอ้า...ให้ แต่ขอให้เขาทำบัญชี บัญชีรายรับ บัญชีรายจ่าย. รายรับก็คือเงินเดือนของเรา ซึ่งเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย และเงินที่อุดหนุนเขา. ส่วนรายจ่ายก็เป็นของที่ใช้ในครอบครัว. แต่มีสิ่งหนึ่งที่ครั้งนั้นไม่เข้าใจ ไม่เคยเห็น คือไม่เคยทราบมีรายการหนึ่ง บอกว่าค่าแชร์. แล้วอีกตอนหนึ่งก็มีค่าแชร์อีก.

ถามเขาว่าแชร์คืออะไร. เขาก็อธิบายว่าเป็นเงินที่จ่ายให้ “เจ้ามือ” จ่ายให้เขาทุกเดือน. เมื่อเดือนร้อนก็ขอ “ประมูลแชร์” ได้. แต่การประมูลนี้ก็หมายความว่า*** สมมติว่าแชร์หนึ่งต้องเสียเดือนละร้อยบาท เขาก็จะมารับคล้าย ๆ เงินกู้. ควรจะได้เป็นเงินพันสองร้อยบาทต่อปีหนึ่ง โดยให้ร้อยบาทต่อเดือน. ก็ควรจะดี แต่เขาไม่ได้รับพันสองร้อยบาท. เขาได้ราว ๆ แปดร้อยบาท หรือเจ็ดร้อยบาทเท่านั้น แล้วแต่จะประมูลได้. คนที่มีเงิน เขาไม่

---

* เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๘

ประมูล เขาทิ้งไว้ในแฮร์นั้น. ถึงเวลา เขาก็จะได้เงินกลับคืนมาเต็มเม็ดเต็มหน่วย บวกดอกเบี้ย. ถามเขาว่า ทำอย่างนี้สามารถที่จะหมุนเงินได้หรือเปล่า แล้วก็ถามเขาว่า ทำไมจ่ายค่าแฮร์แล้ว ยังจ่ายแฮร์ซ้ำอีกทีหนึ่ง. เขาบอกว่าสำหรับจ่ายแฮร์เดือนนั้น เขาต้องออกมาทำแฮร์สัปดาห์คือ ๗ วัน. ๗ วันนี่เขาก็เปียแฮร์มาสำหรับไปใช้ค่าแฮร์เดือน.

เขาก็เห็นว่าเขาลาด. ความจริงแฮร์นี้ไม่ใช่เฉพาะคนนี้เท่านั้น แต่มีทั่วไปทุกแห่งทั้งทางราชการ ทุกกระทรวง ทบวง กรม ก็มี ทุกบริษัท ทุกส่วน แม้จะเอกชน เขาก็มีแฮร์. ได้บอกให้เขาเลิกแฮร์ เลิก แล้วให้ทำบัญชีต่อไป. ทีหลังเขาทำบัญชีมา เขาไม่ขาดทุนแล้ว. เขาสามารถที่จะมีเงินพอใช้ เพราะบอกให้เขาทราบว่า มีเงินเดือนเท่าไร จะต้องใช้ภายในเงินเดือนของเขา. การทำแฮร์นี้เท่ากับเป็นการกู้เงิน. การกู้เงินที่นำมาใช้ในสิ่งที่ไม่ทำรายได้นั้นไม่ดี. อันนี้เป็นข้อสำคัญ เพราะว่าถ้ากู้เงินและทำให้มีรายได้ ก็เท่ากับจะใช้หนี้ได้ ไม่ต้องติดหนี้ ไม่ต้องเดือดร้อน ไม่ต้องเสียเกียรติ.

มีอีกรายหนึ่งในระยะนั้น กว่า ๔๐ ปี* ก็เข้ามาบอกขอกู้เงิน เขาขอกู้เงินสามหมื่นบาท. ถามว่าเอาไปทำอะไร บอกว่าจะไปซื้อเครื่องมือสำหรับตัดเย็บผ้าให้ภรรยาทำร้าน. ก็ตกลงให้เขา แล้วเขาจะคืนมาเมื่อไหร่ก็แล้วแต่เขา. ในที่สุดเมื่อเขาตั้งร้านแล้ว เขาก็เอาเงินมาคืนทุกเดือนสม่ำเสมอ จนกระทั่งหมดจำนวนที่ได้ให้กู้. ด้วยความฉลาด ด้วยความซื่อสัตย์ของเขา รู้ว่ากิจการนี้จะทำให้มีกำไรได้ สามารถที่จะคืนเงินมาให้ครบจำนวนที่กู้ และต่อไปก็เป็นกำไรทั้งนั้น ก็ชมเขาว่าดี. คือคนนี้เขาเป็นคนซื่อสัตย์ และในที่สุดก็มาเป็นคนที่ช่วยในด้านช่างฝีมือ และได้รับใช้อย่างซื่อสัตย์จนกระทั่งถึงสิ้นอายุ. คนแรกที่เอาเงินไปใช้แฮร์นั้น ก็ไม่มีชีวิตแล้วเหมือนกัน.

มีอีกรายหนึ่ง เขามาวันหนึ่ง** เอาหัวเข็มขัดมาให้. เราถามว่าหัวเข็มขัดนี้เอามาให้ทำไม. ในที่สุดก็ทราบว่าเขาขอกู้เงิน. อันนี้ก็เป็นที่ประหลาด เพราะว่าเขาไม่มีเงินใช้ ทำไมไปซื้อหัวเข็มขัด ซึ่งก็ราคาไม่ค่อย

---

* เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๙

** เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๐

ถูกนัก เอามาให้. ก็เลยบอกเขาว่าไม่ให้ไปหาเงินที่อื่น เพราะว่าทราบดีว่าถ้าให้เขา เขาจะไม่มีเอามาใช้คืน. เงินที่จะให้เขาก็มีแต่ถ้าให้เงินเขาแล้ว เขาก็เอาไปใช้อย่างอีลุ่ยฉุยแฉก และไม่มีผลอย่างผู้ซื่อๆ สำหรับทำอาชีพ จะกลายเป็นการทำให้คนอื่นเสียใหญ่. อันนี้เป็นสิ่งที่จะต้องสอนว่า กู้เงิน เงินนั้นจะต้องให้เกิดประโยชน์ มิใช่กู้สำหรับไปเล่นไปทำอะไรที่ไม่เกิดประโยชน์.

อันนี้ก็มีอีกคนหนึ่ง. เขาจะแต่งงาน และขอกู้เงิน* นึกว่าคนนั้นเขาก็ทำงานมาดี ก็น่าจะให้เหมือนเป็นรางวัลเขา ก็ให้เงินเขาหมื่นบาท. สมัยนั้นหมื่นบาทไม่ใช่บ่อย. หมื่นบาทเพื่อจะไปจัดงานแต่งงานของเขา. ตกกลางเขาได้แต่งงาน. เขายังไม่ได้คืนเงิน ก็ไม่ค่อยถืออะไร เพราะว่าเขาแต่งงาน เขามีความสุข ก็ดีไป. เขาจะทำงานได้ดี. แต่หารู้ไม่ว่าสักปีสองปีภายหลัง เขามาขอเงินสามหมื่นบาท. เลยกบอกเอ๊ะ! สามหมื่นบาทไปทำอะไร. เขาบอกว่าเมื่อแต่งงาน เงินไม่พอ เขาก็ไปกู้เงินที่อื่นมา. ใช้นี้ไม่ได้ และต้องเสียดอกเบี้ย จนกระทั่งเงินที่ใช้หมดแล้ว.

ต้องใช้ดอกเบี้ย จำนวนทั้งหมด ทั้งต้นและดอกเบี้ย ก็คือสามหมื่นบาท ไม่นับเงินหนึ่งหมื่นบาทที่เราให้เขาไปแล้ว. หมายความว่าไปติดหนี้หนึ่งหมื่น หนี้ที่ไม่สามารถที่จะใช้คืนได้. เลยไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะได้ความว่า ถ้าไม่ได้แบบนี้ เขาจะฆ่าตัวตายเพราะไม่มีทางออก. เงินเดือนเขาก็ไม่พอที่จะไปใช้นี้. ดอกเบี้ยก็จะเพิ่มขึ้นทุกที. ทุกครั้งที่ต้องจ่ายดอกเบี้ย ก็ต้องติดอีกต่อไป ทบตัน. ก็เลยเห็นว่าเมื่อครั้งแรกเขาขอยืมเงินสำหรับแต่งงานน่าจะมีความสุข กลับมีความทุกข์. ก็เลยคิดว่าไหนๆ ให้ไปหมื่นบาทแล้ว ก็ควรให้ครบที่จะไปใช้นี้ได้. ลงท้ายเขาก็สามารถมีชีวิตต่อไป และทำงานได้. แต่คงเป็นบทเรียนที่ดี. อันนี้ก็หมายความว่า เขาขอเรา เราก็ให้ เราก็ช่วยชีวิตเขา.

มีอีกรายหนึ่งมา** เป็นคนข้างนอก เขามอบอกว่าลูกของเขาเจ็บตา ถ้าไม่ทำอะไรตาจะบอด เราก็

---

* เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๕

** เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๔

สงสารเขา ก็ให้เงินเขาสามหมื่นบาทเหมือนกัน. ลงท้ายก็ไม่ทราบว่าคุณเขาได้ไปผ่าตัดตาได้ผลดีอย่างไร. แต่วันหนึ่งก็โผล่มาอีกที บอกว่าเรียบร้อยแล้ว ลูกนั้นเรียบร้อยแล้ว แต่ก็ขอบ้าน ขอบ้านอยู่ แล้วเขาก็ไปสืบเสาะว่าบ้านนั้นว่างแล้ว. ขออยู่ฟรี ก็เลยเลิกเลย เพราะว่าเขาควรจะมีฐานะพอสมควรที่จะมีบ้านอยู่ บ้านที่ขอนี้เป็นบ้านที่นับว่าใหญ่. ถ้าให้บ้านตามที่เขาขอ เขาก็จะต้องมาขอค่าใช้จ่ายสำหรับในบ้านอีก. เมื่อบ้านใหญ่ ก็คงมีญาติ มีเพื่อน มาอาศัยบ้านอีกที ก็ต้องเสียเงินอีก เลยบอกไม่ให้. ที่พูดไม่เช่นนั้น ก็เรียกว่ามีความเดือดร้อนเหมือนกันที่จะพูดอย่างนั้น เพราะว่าถ้าสงสารก็สงสาร. เวลาใครมาขออะไร แล้วไม่สามารถที่จะให้ มันก็ไม่ค่อยสบายใจ ในที่สุดก็เงียบไป. เรื่องเหล่านี้ที่เล่าให้ฟัง ก็เพราะว่ามันเป็นต้นเหตุของวิกฤตการณ์ปัจจุบัน.

ต้องเล่านิทานอีกเรื่องหนึ่ง. คือไปทางชลบุรีครั้งหนึ่ง* นี่ก็หลายสิบปีมาแล้ว. มีพ่อค้าคนหนึ่ง เขาบอกว่าเขาทำโรงงาน สำหรับทำสับประรดกระป๋อง เขาลงทุนเป็นล้าน จำไม่ได้แล้วว่ากี่ล้าน เพื่อสร้างโรงงาน การลงทุนมากอย่างนั้น บอกให้เขาทราบว่าไม่ค่อยเห็นด้วย. เพราะว่าเคยทำโรงงานเล็ก ๆ ที่ทางภาคเหนือ** ใช้เงินสามแสนบาท เพื่อที่จะเอาผลผลิตของชาวบ้านเขาามาใส่กระป๋องแล้วขาย ก็ได้ผล. เป็นโรงงานเล็ก ๆ. บอกว่าที่เขาลงทุนเป็นล้าน รู้สึกว่าเสี่ยง. เขาบอกว่าต้องทำอย่างนั้น เขาก็ลงทุน. ทำไปทำมาสับประรดที่อำเภอบ้านบึง ทางชลบุรี ก็มีไม่พอ. เมื่อมีไม่พอต้องไปสั่งสับประรดมาจากปราณบุรี. สับประรดจากปราณบุรีต้องขนส่งมา ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก. ทำไปทำมาโรงงานก็ล้ม. อย่างนี้ก็แสดงให้เห็นว่าทำโครงการอะไร ก็จะต้องนึกถึงขนาดที่เหมาะสมกับที่เรียกว่าอัตรภาพ หรือกับสิ่งแวดล้อม.

นี่พูดไปพูดมา ยังมีอีกรายการหนึ่ง. ที่ลำพูนมีการตั้งโรงงานสำหรับแช่แข็งผลผลิตของชาวไร่. ได้ไปเยี่ยม เขาบอกว่า ชาวโพดที่เขาใช้สำหรับแช่แข็ง คุณภาพไม่ค่อยดี ก็เลยซื้อในราคาแพงไม่ได้. ตอนนั้นก็ยังไม่ทราบว่าเขาจะมีอันเป็นไปอย่างไร. ก็บอกเขาว่า นี่น่าจะส่งเสริมด้านการเงินให้เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพด ให้ได้ ชาวโพดที่มีคุณภาพดี โรงงานจะเจริญ. เขาบอกให้ไม่ได้เพราะว่าคุณภาพไม่ดี. อันนี้ก็ปัญหาโลกแตก ถ้าไม่

---

* เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๗.

** เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๕.

ให้ราคาดี หรือไม่สนับสนุนเกษตรกรในการเพาะปลูก ก็จะไม่ได้รับประโยชน์ จะไม่ได้คุณภาพ จะได้ข้าวโพดที่พื้น
หลอ ซึ่งเขาก็บอกว่าต้องทิ้ง เพราะว่าเครื่องจักรของเขาต้องมีข้าวโพดที่ขนาดเหมาะสม. อย่างนี้โรงงานนั้น -
ความจริงไม่ได้แข่งเขา - แต่นึกในใจว่าโรงงานนี้อยู่ไม่ได้. แล้วในที่สุดก็จริง ๆ ก็ล้ม. อาคารอะไรต่าง ๆ ก็ยังอยู่
เดี๋ยวนี้ แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของ เกะกะอยู่***

ฉะนั้นการที่จะทำโครงการอะไร จะต้องทำด้วยความรอบคอบ และอย่าตาโตเกินไป. คือบางคนเห็นว่ามี
โอกาสที่จะทำโครงการอย่างโน้นอย่างนี้ และไม่ได้นึกถึงว่าปัจจัยต่าง ๆ ไม่ครบ. ปัจจัยหนึ่งคือขนาดของโรงงาน
หรือเครื่องจักรที่สามารถที่จะปฏิบัติได้. แต่ข้อสำคัญที่สุดคือวัตถุดิบ. ถ้าไม่สามารถที่จะให้ค่าตอบแทนวัตถุดิบแก่
เกษตรกร เกษตรกรก็จะไม่ผลิต. ยิ่งถ้าวัตถุดิบสำหรับใช้ในโรงงานนั้น เป็นวัตถุดิบที่ต้องนำมาจากระยะไกลหรือ
นำเข้าก็จะยิ่งยาก เพราะว่าวัตถุดิบที่นำเข้านั้นราคาแพง. บางปีวัตถุดิบนั้นมีบริบูรณ์ ราคาอาจจะต่ำลงมา แต่
เวลาจะขายสิ่งของที่ผลิตจากโรงงานก็ขายยากเหมือนกัน เพราะว่ามียาก จึงทำให้ราคาตก. นี่ก็เป็นกฎเกณฑ์ที่
ต้องมี.

แต่ข้อสำคัญที่อยากจะพูดถึงคือ ถ้าเราทำโครงการที่เหมาะสม ขนาดที่เหมาะสมอาจจะไม่ดูหรูหรา แต่จะ
ไม่ล้ม หรือถ้ามีอันเป็นไป ก็ไม่เสียหาย. เช่นโรงงานกระป๋องที่ริเริ่มทำ ที่อำเภอฝางนั้น วันหนึ่งเขาติดต่อมาบอก
ว่าน้ำท่วม น้ำเขกลงมา พัดโรงงานเสียหาย ก็เลยบอกว่าไม่เป็นไร จะสนับสนุนเงินเพิ่มเติม. ที่ดินที่ตรงนั้นก็ซื้อ
ไว้แล้ว และเครื่องมือเครื่องใช้ก็ไม่เสียหาย. ก็สนับสนุนเขาสีเสนา คือเป็นสีเสนา ไม่ใช่สามแสนตามราคาเดิม
เพราะว่าเป็นเวลาที่เงินมีค่าน้อยลง. ตั้งขึ้นมาใหม่ ต่อไปก็ใช้งานได้ มีกำไร. อันนี้เกิดขึ้นหลายปีมาแล้ว. มา
เร็ว ๆ นี้ โครงการต่าง ๆ โรงงานเกิดขึ้นมามาก จนกระทั่งคนนึกว่าประเทศไทยนี้ จะเป็นเสือตัวเล็ก ๆ แล้วก็
เสือตัวโตขึ้น. เราไปเห่อว่าจะเป็นเสือ.

ความจริงเคยพูดเสมอในที่ประชุมอย่างนี้ว่า การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ. สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบ

*** เหตุเกิดเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๙.

พอมีพอกิน. แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อิ่ม खुตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง. อันนี้ก็เคยบอกว่าความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง. อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร. บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก. อย่างนี้ท่านนักเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็มาบอกว่า ล้าสมัย. จริง อาจจะมีล้าสมัยคนอื่นเขาต้องมีการเศรษฐกิจ ที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลยรู้สึกว่าไม่หรูหรา. แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่า ผลิตให้พอเพียงได้.

อย่างข้าวที่ปลูก เคยสนับสนุนให้ปลูกข้าวให้พอเพียงกับตัวเอง. แต่ละครบครัวเก็บเอาไว้ในยุ้งเล็ก ๆ แล้วถ้ามีพอกินขาย. แต่คนอื่นกลับบอกว่าไม่สมควร. โดยเฉพาะในทางภาคอีสาน เขาบอกว่าต้องปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อจะขาย. อันนี้ถูกต้อง ข้าวหอมมะลิขายได้ดี แต่เมื่อขายแล้ว จะบริโภคเองต้องซื้อ ต้องซื้อจากใคร. ทุกคนก็ปลูกข้าวหอมมะลิ. ในภาคอีสานส่วนมากเขาชอบบริโภคข้าวเหนียว ซึ่งใครจะเป็นคนปลูกข้าวเหนียว เพราะประกาศโฆษณาว่า คนที่ปลูกข้าวเหนียวเป็นคนโง่ อันนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ. เลยได้สนับสนุนบอกว่าให้เขาปลูกข้าวบริโภค เขาจะชอบข้าวเหนียวก็ปลูกข้าวเหนียว. เขาจะชอบปลูกข้าวอะไรก็ตาม ให้เขาปลูกข้าวอย่างนั้น และเก็บไว้เพื่อที่จะบริโภคตลอดปี ถ้ามีที่ที่จะทำนาปรัง หรือมีที่มากพอสำหรับปลูกข้าว ก็ปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อที่จะขาย.

ที่พูดอย่างนี้ก็เพราะว่า ข้าวที่ปลูกสำหรับบริโภค ไม่ต้องเที่ยวรอบโลก. ถ้าข้าวที่ซื้อมา ต้องเที่ยว อาจจะไม่ถึงรอบโลก แต่ก็ต้องข้ามจังหวัด หรือข้ามประเทศ ค่าขนส่งนั้นก็บวกเข้าไป ในราคาข้าว ตกลงเขาจะต้องขายข้าวในราคาถูกลง เพราะข้าวนั้นต้องขนส่งไปสู่ต่างประเทศ ที่จะขายได้กำไร ก็ต้องบวกค่าขนส่ง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก็บวกเข้ามาในราคาข้าว หมายความว่าราคาข้าวของเกษตรกรจะถูกตัด. เขาบอกว่าขายข้าวหอมมะลิได้ราคาแพงจริง ตอนขายถึงผู้บริโภคในต่างประเทศ แต่ต้นทุนก็ไม่ได้ค่าตอบแทนมากนัก และยังต้องไปซื้อข้าวบริโภค ซึ่งจะแพงกว่า เพราะว่าต้องขนส่งมา.

ในข้อนี้ได้ทราบดีเพราะเมื่อมีภัยธรรมชาติ จะเป็นที่ไหนก็ตาม สมมติว่าเกิดที่เชียงราย มีเจ้าหน้าที่ออกไปสงเคราะห์ แล้วก็ขอข้าวเพื่อไปแจก. เราก็อซื้อข้าว ซื้อข้าวในราคากรุงเทพ ๆ หมายความว่า ข้าวนั้นมาจาก

เชียงราย เพราะเชียงรายเป็นอู่ข้าวอู่น้ำขนส่งมาถึงกรุงเทพฯ ฯ ชื่อที่กรุงเทพฯ ฯ แล้วก็ส่งไปเชียงราย เสียค่าขนส่งเท่าไร. แท้จริงไปซื้อที่เชียงรายได้ ชื่อที่กรุงเทพฯ ฯ นี้ แต่ให้เขาจ่ายที่เชียงราย. ชื่อนั้นไม่ต้องเดินทาง แต่ว่าราคานั้น “เดินทาง” คือพ่อค้าเขานำข้าวมาในนาม - ในเอกสาร - นำเข้ากรุงเทพฯ ฯ และเมื่อเราสั่งข้าว คำสั่งนั้นต้องเดินทางไปเชียงราย. แต่ไม่ใช่เอกสารสั่งข้าวเท่านั้นที่เดินทางไป เขายังเอาค่าขนส่งข้าวจากเชียงรายเข้ากรุงเทพฯ ฯ และค่าขนส่งจากกรุงเทพฯ ฯ กลับไปเชียงรายบวกเข้าไปอีก. ลงท้าย ต้องเสียราคาข้างแพง. ผู้ที่บริโภคข้าวในภาคเหนือก็ต้องเสียราคาแพง. ทางภาคใต้ก็เช่นเดียวกัน นั่นใกล้หน่อย อย่างนครราชสีมาซื้อข้าวจากพัทลุง.

สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของ “เศรษฐกิจแบบค้าขาย” ภาษาฝรั่งเขาเรียก TRADE ECONOMY ไม่ใช่ “แบบพอเพียง” ซึ่งฝรั่งเรียก SELF-SUFFICIENT ECONOMY. ที่ไหนทำแบบ SELF-SUFFICIENT ECONOMY คือเศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเราก็อยู่ได้ ไม่ต้องเดือดร้อน. อย่างทุกวันนี้เราเดือดร้อน สำหรับข้าวก็เห็นชัด. สำหรับสิ่งอื่นประชาชนก็ต้องใช้ มีสิ่งของจำเป็นที่จะใช้หลายอย่าง ที่เราทำได้ในเมืองไทย. แล้วก็สามารถที่จะเป็นสินค้าส่งออก. ใช้เองด้วย และเป็นสินค้าส่งนอกด้วย. แต่ว่าสำหรับส่งนอกนั้น ก็มีพิธีการที่จะต้องผ่านมากมาย ลงท้ายกำไรเกือบไม่เหลือ. แต่ถ้าสามารถติดต่อโดยตรง ก็อย่างกลองนี้ เขาติดต่อโดยตรง ก็ส่งไปลงเรือ ที่เรียกว่า CONTAINER. ส่งไปเต็ม CONTAINER และค่าขนส่งนั้นก็แพงนัก.

ที่พูดกลับไปกลับมาในเรื่องการค้า การบริโภค การผลิตและการขายนี้ ก็เห็นว่าท่านทั้งหลายกำลังลุ่มใจในวิกฤตการณ์. ตั้งแต่คนที่มีเงินน้อยจนกระทั่งคนที่มีเงินมาก ล้วนเดือดร้อน. แต่ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนไปทำให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงไม่ต้องทั้งหมด แม้แต่ครึ่งก็ไม่ต้อง อาจจะสักเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็จะสามารถอยู่ได้. การแก้ไขอาจจะต้องใช้เวลา ไม่ใช่ง่าย ๆ. โดยมากคนก็ใจร้อนเพราะเดือดร้อน แต่ว่าถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ก็สามารที่จะแก้ไขได้ . ที่จริงในที่นี่ ก็มีนักเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็ควรจะเข้าใจที่พูดไปดังนี้.

อย่างรถที่นั่งมาตะกี้ ท่านเห็นหรือไม่เห็น ก็ไม่ทราบ สร้างด้วยฝีมือคนไทยแล้วก็ใช้วัตถุดิบในเมืองไทยจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะค่าแรง. โรงงานเดี๋ยวนี้ผลิตไม่ได้เพราะว่าไม่มีคนซื้อ อาจจะมีคนอยากซื้อ แต่คนซื้อไม่มีเงิน. ไม่มีการหมุนเวียนของเงิน เขาเลยสร้างรถคันนี้มา. คนที่สร้างรถคันเดี๋ยวนี้นี้มีจำนวนสองร้อยกว่าคน. ก็เลย

ทำให้เห็นว่า น่าจะหาทางที่จะช่วยเหลือคนที่อยู่ในโรงงานนี้. โรงงานเขาก็ดี เขาก็ดูแลคนงานไม่ได้ทำให้นักงานเดือดร้อนจนเกินไป. เขาเท่ากับมีสวัสดิการ งานก็ทำไม่มากเท่าก่อนนี้ แล้วเงินที่ได้ก็อาจจะไม่มากเท่าก่อนนี้ แต่พออยู่ได้.

เขามีความตั้งใจที่จะทำเกษตรกรรมในพื้นที่ที่ยังว่างเปล่าอยู่. เขาบอกว่าเขาขอไปดูโครงการที่เขาเห็นชอบว่าทำอะไร สำหรับเพาะปลูกในที่ทุรกันดาร ที่ไม่ค่อยเหมาะสมในการเพาะปลูก. แล้วก็ตั้งใจที่จะสนับสนุนให้เขาตั้งโรงสี เหมือนโรงสีในสวนจิตร ๗ นี้ ซึ่งก็ไม่แพงนัก. เมื่อตั้งโรงสี ปลูกข้าวเองบ้าง และไปซื้อข้าวจากเกษตรกรบ้าง นำมาสี และขายในราคาที่เหมาะสม เป็นในรูปสหกรณ์. ที่ทำที่สวนจิตร ๗ นี้ ไม่ได้ใช้ข้าวที่ปลูกในสวนจิตร ๗ เพราะว่าข้าวที่ปลูกในสวนจิตร ๗ เอาไปเข้าพิธีแรกนาขวัญ. ข้าวที่โรงสีนี้ เป็นข้าวที่ไปซื้อจากเกษตรกรโดยตรง โดยให้ราคาที่เหมาะสม. เกษตรกรก็มีความสุข เพราะขายข้าวในราคาที่เหมาะสม. และผู้บริโภคก็ซื้อได้ในราคาถูก เพราะว่าไม่ต้องมีการขนส่งมากเกินไป ไม่ต้องมีคนกลางมากเกินไป. ตกถึงทั้งผู้ผลิตทั้งผู้บริโภคก็มีความสุข.

กิจการแบบนี้ก็เคยแนะนำหน่วยทหารบางหน่วย ให้เขาทำโรงสี และสนับสนุนเกษตรกรที่อยู่รอบ ๆ กองทหารนั้น ก็ดูมีความสุข ที่นิคมต่าง ๆ มีนิคมที่ประจวบ ๗ ที่ภาคใต้บ้าง และที่อื่น เขามีโรงสี และทำให้การซื้อข้าวขายข้าวนั้นเป็นที่พอใจของผู้ขายและผู้ซื้อ. ก็เคยได้แนะนำบริษัทใหญ่ ๆ ให้ทำแบบนี้ แต่ไม่ทราบจะทำหรือไม่ทำ. แต่ว่าถ้าทำอย่างที่กองทหารและนิคมสร้างตนเองทำ ก็สามารถที่จะประหยัดและมีกิน. การตั้งโรงสีย่อมต้องมีการลงทุน การเพาะปลูกผลิตข้าวหรือผลิตสิ่งของทางเกษตรก็ต้องมีการลงทุน. จะเอาเงินลงทุนมาจากไหน. ก็นึกว่าผู้ที่มีจิตใจกุศล ก็สามารถที่จะสนับสนุน อย่างมีพ่อค้าบางคนเขาก็บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจการที่ทำอยู่.

แม้แต่กิจการ ที่นายก ๗ ได้พูดถึงเรื่องทฤษฎีใหม่ เรื่องอะไรพวกนี้ ก็ต้องมีผู้ที่สนับสนุน เพราะว่าชาวบ้านหรือเกษตรกรอาจจะไม่มีทุนพอสำหรับเริ่มโครงการ. แต่ถ้าสนับสนุนแล้ว คือเอกชนสนับสนุนก็ได้ ทางราชการก็สนับสนุนด้วย. เงินที่สนับสนุนจะเป็นเงินที่ทำงาน. เงินทำงานนี้ก็หมายความว่าผลขึ้นมา มีผลขึ้นมาต่อเกษตรกรและมีผลต่อประเทศชาติในส่วนรวม. เศรษฐกิจของประเทศชาติก็ไม่ฝืดเคือง และอย่างนี้ก็ได้

เร็วพอใช้.

เมื่อไม่กี่เดือนมานี้ มีคนเอาที่ดินมาให้ อยู่ที่อำเภอปักธงชัย. ตอนแรกเขาจะให้ ๙ ไร่ เวลามาพบเขา เกิดพอใจ เขาบอกว่าเขามีที่ ๓๐ ไร่ เขาขอที่ ๙ ไร่เอาไว้สำหรับแจกให้ลูก ๓ คน คนละ ๓ ไร่ ส่วนอีก ๒๑ ไร่ นั้น เขาให้ จะทำโครงการอะไรก็ได้.

ตอนแรกเขานึกจะตั้งวัด. มีเพื่อนของเขาคัดค้านว่า มีวัดอยู่แล้ว. เขาก็เลยบอกว่าจะตั้งที่พักสำหรับโรงพยาบาล ซึ่งอยู่ห่างจากที่นั่นประมาณหนึ่งกิโลเมตร. ในที่สุดเขาเอามาให้ บอกว่าทำอะไรก็ได้. เราเห็นว่าถ้าทำที่พักรักษาพยาบาลก็อาจจะยังไม่มีประโยชน์ในทันที. จึงตกลงทำโครงการสาธิต “ทฤษฎีใหม่” ในที่ที่เหลือ. ส่วนหนึ่งจะทำการเพาะปลูกแบบชาวบ้าน แบบไม่ได้ส่งเสริม หมายความว่าใช้น้ำฝน ใช้ธรรมชาติ. อีกส่วนหนึ่งจะทำแบบ “ทฤษฎีใหม่”. โดยขุดสระและแบ่งเป็นส่วนที่จะปลูกข้าว และส่วนที่จะปลูกไม้ยืนต้น กับปลูกพืชไร่พืชสวน. เริ่มมาไม่กี่เดือนนี้ ได้รับรายงานเมื่อวานนี้ ว่าได้ดำเนินการแบ่งส่วนที่จะทำอะไร ๆ และมีรูปภาพสระที่ขุดแล้ว. มีความบกพร่องอยู่บ้างว่า น้ำมีความเป็นด่างเกินไป เลี้ยงปลายังไม่ได้. ต้องมีการแก้ไขให้ น้ำนั้นมีความเป็นกลาง เพื่อที่จะให้ใช้น้ำนั้นสำหรับเลี้ยงปลาได้. ที่จริงก็แปลกเพราะว่าที่อื่นที่ไปทำ น้ำมันเปรี้ยว ที่นี้ น้ำเป็นด่าง. วิธีแก้ น้ำที่เป็นด่าง ก็เอาปุ๋ยคอกแช่ลงไปใต้น้ำ ซึ่งจะทำให้น้ำนั้นกลายเป็นกลางได้

ที่ดินอีกแห่งมีคนเขามาให้เหมือนกัน. ในที่นี้ปีนี้ได้ทำการทดสอบ ว่าขุดแล้วดินเปรี้ยว น้ำจะเปรี้ยวไหม. นักวิชาการบอกว่ายิ่งขุดยิ่งเปรี้ยว. ที่จริงก็ทราบอยู่แล้วว่าเป็นเช่นนั้น แต่จะต้องพิสูจน์ให้ดูว่าถ้าขุดแล้วจะเปรี้ยวแล้วเมื่อเอาจริง ก็เปรี้ยวจริง ๆ. มีคนไปชิมน้ำนั้นแล้วบอกว่าเปรี้ยว เปรี้ยวเหมือนน้ำส้มสายชู ซึ่งเปรี้ยวมาก. ทำให้ใช้สำหรับการเพาะปลูก สำหรับเลี้ยงปลาอะไรใด ๆ ไม่ได้. ได้ถามเจ้าหน้าที่ว่าถ้าหากว่าน้ำนั้นยังเปรี้ยว แล้วจะให้หายเปรี้ยวได้อย่างไร เขาก็บอกวิธี ให้เอาปูนหรือหินปูนใส่เข้าไป แล้วก็ดี. เลยบอกให้เขาทราบว่าอันนี้เป็น การทดลอง ยังไม่ต้องการใช้น้ำนั้น. แต่ว่ายังมีที่ข้าง ๆ ที่ได้ซื้อเพิ่มเติมสำหรับการทดลอง. จะทดลองอีกแบบหนึ่ง แบบที่จะไม่ขุดลึกอย่างนั้น เพราะถ้าขุดลึกก็จะไปเจอเปรี้ยว. ถ้าขุดเพียงตื้น ๆ และเอาน้ำมาจากคลองที่อยู่ใกล้ ๆ แถวนั้นมาใส่ ก็ทดลองทำการเพาะปลูกได้. ถ้ามีที่เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็อาจจะทำอย่างนี้ได้ แล้วทำได้เร็ว. เพียง

ไม่กี่เดือนก็ได้ผลขึ้นมาบ้างแล้ว.

ที่ที่เปรี้ยวนี้ก็คือที่อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นจังหวัดที่ชื่อ “นครนายก” ไม่ใช่นายก รัฐมนตรี เป็น “นา ยก” คือว่านาเขายกภาษี เพราะว่าทุกปีผลจะไม่ได้ตั้งแต่สมัยเก่า. แต่ว่าถ้าหากว่าทำให้ดิน หายเปรี้ยวลง หรือหาวิธีที่จะทำการกสิกรรมในที่เปรี้ยวนี้ได้อย่างดี อย่างได้ผล ก็จะเป็นจังหวัดที่อาจจะต้อง เปลี่ยนชื่อจังหวัด อาจจะได้ชื่อว่า “นาสมบูรณ์” อะไรอย่างนั้น. แต่ที่จังหวัดนครนายกนี้ มีที่นาเป็นแสนไร่ ก็ “นา ยก” ทั้งนั้น. ถ้าสามารถทำการทดลองเป็นผลสำเร็จ เข้าใจว่าจะทำให้คนมีรายได้มากขึ้น. ทางภาคใต้ได้ที่ จังหวัดนราธิวาส เป็นที่พรุ คือเป็นที่ที่ได้ชื่อว่าเปรี้ยวแท้ ๆ ที่เดียว ได้ทำโครงการสามารถที่จะทำการปลูกข้าว และทำกสิกรรมในที่พรุแท้ ๆ เลยทีเดียว. ได้ขุดสระ และกรุด้วยหินปูนและใส่หินปูนเข้าไป เพื่อให้ น้ำไม่เปรี้ยว และส่งไปตามคลอง ตามท่อ. ก็ได้ผล จนกระทั่งเห็นว่า ชาวบ้านที่ตรงหมู่บ้านแถวนั้นที่เคยจนไม่มีกิน บัดนี้เริ่ม หน้ายิ้มแย้มแจ่มใส เพราะทำกสิกรรมได้ผล.

ในเมืองไทยนี้มีที่ดินกว้างขวางพอสมควร แม้จะมีพลเมืองเพิ่มขึ้นมามาก ก็ยังมีที่ดิน แต่ที่ดินส่วนมาก เป็นที่ดินที่แร้นแค้น ที่ไม่ดี บางแห่งก็เปรี้ยว บางแห่งก็เป็นด่าง บางแห่งก็เค็ม บางแห่งก็ไม่มีดินเลย. อย่างเช่น ที่ที่ชะอำ เดินเดินไป เอ๊ะ! ทำไมตรงนี้รู้สึกว่าจะเดินบนที่แข็ง มันเป็นดานไม่มีดินเลย. เดียวนี้กำลังหาวิธีแก้ไข ซึ่ง ได้ผลไปส่วนหนึ่งแล้ว โดยใช้หญ้าแฝก. หญ้าแฝกนั้นจะระเบิดหิน ก็นึกว่าการค้นคว้าเหล่านี้อาจจะไม่ทันกาล ใน สถานการณ์ปัจจุบันทันที แต่ก็หวังภายในปีสองปีนี้ จะสามารถทำให้คนมีที่ทำกินมากขึ้น โดยใช้วิทยาการสมัย ใหม่ สามารถที่จะให้ผลผลิตดีขึ้น. ในกรณีนี้ จะต้องมีการลงทุนสำหรับวิจัย ต้องมีการลงทุนสำหรับช่วยเหลือเกษตรกร ดังนั้นเงินที่ยังเหลืออยู่จะต้องนำไปสนับสนุนในทางนี้ส่วนหนึ่ง ก็จะได้ผลดี จะเป็นผลช่วยให้ประเทศไทยรอดพ้น วิกฤตการณ์. ซึ่งเชื่อว่าประเทศไทยจะสามารถพ้นวิกฤตการณ์ได้ดีกว่าหลายประเทศ เพราะแผ่นดินยังเหมาะสม กับความเป็นอยู่ได้ อย่างที่เคยพูดมาหลายปีแล้วว่า ภูมิประเทศยัง “ให้” คือเหมาะสม. แต่ความเป็นอยู่ต้องไม่ ฟุ้งเฟ้อ ต้องอยู่อย่างประหยัด และต้องไปในทางที่ถูกต้อง.

วันนี้พูดถึงวิธีแก้ไขสถานการณ์ปัจจุบัน วิกฤตการณ์ปัจจุบัน ทางหนึ่ง วิธีหนึ่ง. สมัยนี้เป็นสมัยที่พูดกัน

ได้ว่า “โลกาภิวัตน์” ก็จะต้องทำตามประเทศอื่นด้วย เพราะว่าถ้าไม่ทำตามประเทศอื่น ตามคำสั่งสัญญาที่มีไว้ เขาอาจจะไม่พอใจ ทำไม่เขาจะไม่พอใจ. ก็เพราะว่าเขาเองมีวิกฤตการณ์เหมือนกัน. การที่ประเทศใกล้เคียงเมืองไทยในภูมิภาคนี้มีวิกฤตการณ์ด้วย ก็ทำให้เราพ้นจากวิกฤตการณ์นี้ยากขึ้น. และไม่ใช่ว่าเฉพาะประเทศที่อยู่ในภูมิภาคนี้ แม้แต่ประเทศที่ดูยังเจริญรุ่งเรืองดี ก็รู้สึกว่าจะกำลังเดือดร้อนขึ้น เพราะว่า ถ้าไม่แก้ไขวิกฤตการณ์ในมุมไหนของโลก ส่วนอื่นของโลกก็ต้องเดือดร้อนเหมือนกัน. ฉะนั้นเราต้องพยายามอุ้มชูประชาชนให้ได้มีงานทำ มีรายได้ ก็จะสามารถผ่านวิกฤตการณ์. แต่ถ้าทำแบบที่เคยมีนโยบายมา คือผลิตสิ่งของทางอุตสาหกรรมมากเกินไป ก็จะไม่สำเร็จ โดยที่ในเมืองไทยตลาดมีน้อยลง เพราะคนมีเงินน้อยลง.

แต่ข้อสำคัญ นักเศรษฐกิจบอกว่าให้ส่งออก ส่งออกไปประเทศอื่น ๆ ซึ่งก็เดือดร้อนเหมือนกัน เขาก็ไม่ซื้อ. ถ้าทำผลิตผลทางอุตสาหกรรมและไม่มีผู้ซื้อ ก็เป็นหมันเหมือนกัน. เราอาจจะผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี แต่หลายประเทศในภูมิภาคนี้ ก็มีอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพสุดยอดทีเดียว. ที่เกิดมีวิกฤตการณ์ขึ้นมา ก็เพราะว่าขยายการผลิตมากเกินไป และไม่มีใครซื้อ เพราะไม่มีใครมีเงินพอที่จะซื้อ. อย่างรถยนต์ที่ใช้มาตะก็ เขายังมีรถที่อยู่ใน STOCK แต่ขายไม่ออก. ไม่ใช่ไม่มีคนอยากได้รถ แต่คนที่อยากได้รถนั้นไม่มีเงิน. ถ้าจะซื้อรถ โดยไม่จ่ายเงินให้ ใช้เงินเชื่อ บริษัทก็ไปไม่รอดเหมือนกัน. ฉะนั้นเขาชะลอการสร้าง แล้วเขาจึงมาทำรถคันนี้ให้ โดยใช้คนงานกว่าสองร้อยคน. นี่ก็เป็นเรื่องของการแก้ไขวิกฤตการณ์ แต่ท่านผู้ชอบเศรษฐกิจแบบสมัยใหม่ อาจจะไม่ค่อยพอใจ. ต้องถอยหลังเข้าคลอง จะต้องอยู่อย่างระมัดระวัง และต้องกลับไปทำกิจการที่อาจจะไม่ค่อยซับซ้อนนัก คือใช้เครื่องมืออะไรที่ไม่หรูหรา. แต่ก็อย่างไรก็ตาม มีความจำเป็นที่จะถอยหลังเพื่อที่จะก้าวหน้าต่อไป. ถ้าไม่ทำอย่างที่ว่านี้ก็จะแก้วิกฤตการณ์นี้ยาก.

ยังไม่ได้พูดถึงคำที่เคยพูดทุกครั้ง คือต้องสามัคคีกัน. ต้องไม่ปิดขากันมากเกินไป. แต่ว่าไม่ได้หมายความว่า จะต้องทำแบบที่บางคนนึกจะทำ. จะต้องให้ทุกคนมีโอกาสทำงาน ทำงานตามหน้าที่. เมื่อทำงานตามหน้าที่แล้ว ก็ต้องหวังดีต่อผู้อื่น. นี่เป็นหลักที่สำคัญ. ต้องทำงานด้วยการเห็นอกเห็นใจกัน และทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ที่พูดนี้ค่อนข้างจะเข้าไปเข้ามา แต่ไม่ทราบจะพูดอย่างไร. เมื่อทำปี ได้เล่าเรื่องนกในสวนจิตร ฯ นี้ ก็ขอแจ้งว่าเมื่อทำปีมีนกกระทุงหนึ่งตัว แล้วชื่อใหม่อีกสามตัวเป็นสี่. นกพวกนี้เขาก็มีลูกมีเต้า และก็ไปเชิญชวน

เพื่อนฝูงมา มีวันหนึ่งนับได้ ๑๕ ตัว ก็หมายความว่าเขาคงมีความสุข. แต่วันนี้ ในสระนี้ เหลือลอยอยู่ตัวเดียว ลอยอยู่ตัวเดียวนี้เพราะตัวอื่นคงไปเยี่ยมญาติ *(เสียงหัวเราะ)* หรืออาจจะตั้งครอบครัวขึ้นมาใหม่ก็ต้องดูแลครอบครัว.

ตัวที่เหลืออยู่นี้ เราให้ชื่อว่าคุณสมิธ ๗ และในที่ประชุมนี้ ก็มีคุณสมิธ ๗ สองคน เขามาเดี่ยว ๗. คุณสมิธ ๗ คนหนึ่งมาคนเดียว คุณสมิธ ๗ อีกคนก็มาคนเดียว. คนอื่นอาจจะไม่ทราบว่าคุณสมิธ ๗ คือใคร. แต่คุณสมิธ ๗ เองรู้ว่าเป็นใคร. คุณสมิธ ๗ นี้ ที่เรียกว่าคุณสมิธ ๗ เพราะว่าถ้าเขาลอยในสระ ในทางทิศหนึ่ง แปลว่า ลมมันเปลี่ยนทิศ. เมื่อลมเปลี่ยนทิศแล้วก็จะรู้ว่า อากาศจะมีฝน หรืออากาศจะมีลมหรืออากาศจะแห้ง. อาจจะเคยจงนว่าทำไมพยากรณ์อากาศได้อย่างแม่นยำ ก็เพราะว่ามีคุณสมิธ ๗ นี้เอง คุณสมิธ ๗ ตัวจริงพยากรณ์ และคุณสมิธ ๗ นกกระทุงนี้ เขาก็พยากรณ์. ก็มาประกอบกัน จนกระทั่งทราบว่าอากาศทางอุดุณิยม ๗ จะเป็นอย่างไร. แล้วคุณสมิธ ๗ เอง ก็เคยจงนว่าทำไมพยากรณ์ได้แม่นยำนัก. เราไม่ได้บอกคุณสมิธ ๗ ตัวจริง ว่ามีคุณสมิธ ๗ นกกระทุง เพราะว่าไม่กล้า. แต่เดี๋ยวนี้คุณสมิธ ๗ ตัวจริงพันหน้าที่อธิบดีกรมอุดุณิยม ๗ แล้ว จึงพูดได้ *(เสียงหัวเราะ)* ว่าคุณสมิธ ๗ ที่เหลือตัวเดียว เป็นผู้พยากรณ์อากาศ. และนอกจากนี้ ก็ได้รับความช่วยเหลือจาก “นางมณีเมขลา” ด้วย. เรื่องนี้ก็เป็นที่จงนของคุณสมิธ ๗ ตัวจริง.

วันนี้ลมหนาวมาแล้ว เมื่อวานนี้การสวนสนามทหารจึงไม่เดือดร้อน. ได้มีการสวนสนามอย่างสง่าผ่าเผย. รู้สึกว่าทำให้ประชาชนมีขวัญดีด้วย ว่าเรามีทหารทุกเหล่าทัพที่เข้มแข็ง และผู้บัญชาการสูงสุดก็ได้บอกว่าการกองทัพพร้อมที่จะช่วยพัฒนาต่อไป. ที่จริงก็ได้อาศัยเหล่าทัพต่าง ๆ นี้สำหรับการพัฒนา เช่นที่บอกว่า การขุดสระได้โดยเร็วนั้นก็คือฝีมือทหารช่าง. การทำโครงการป้องกันน้ำท่วม ก็ใช้กำลังของทหารช่าง และหน่วยทหารอื่น ๆ. ฉะนั้นก็เชื่อว่า ถ้าช่วยกันทำตามหน้าที่ที่แต่ละคนมีก็สามารถที่จะทำให้ประเทศชาติอยู่เย็นเป็นสุขได้. วันนี้ได้พูดเรื่องราวที่อาจจะน่าคิด. และท่านเองเป็นผู้มีความรู้ ก็จะต้องใช้ความรู้ ความฉลาด เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะขึ้นมา. และในการนี้ขอให้ทุกคนทุกท่านซึ่งมีหน้าที่ แต่ละท่านพยายามใช้สติปัญญาและกำลังใจ ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม. ทั้งนี้ประเทศชาติจะก้าวหน้าและมีความปลอดภัยต่อ. ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้รับพรให้มีความเจริญรุ่งเรือง ร่างกายแข็งแรง จิตใจปัญญาเข้มแข็ง เฝ้ายแหลม เพื่อที่จะได้ความสำเร็จทุกประการในงานการที่ท่านกำลังทำ.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๔๐

วันศุกร์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความปิติชื่นชมยิ่งนัก ที่ท่านทั้งหลายมีไมตรีจิต พรั่งพร้อมกันมาให้พรวันเกิด. ขอขอบพระทัย และขอบใจในถ้อยคำที่แสดงความปรารถนาดี. ข้าพเจ้าขอสนองพรและไมตรีของท่านทั้งนี้ ด้วยใจจริงเช่นกัน.

ความสุขสวัสดิ์ในชาติจะเกิดมีได้ ก็เมื่อบ้านเมืองเป็นปรกติมั่นคง ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ดี สมอรรถภาพเป็นส่วนใหญ่. ข้อนี้ท่านทั้งปวงย่อมจะทราบได้ เพราะต่างเป็นผู้มีตำแหน่งสูงในงานแผ่นดินอยู่ด้วยกัน. ข้าพเจ้าใคร่จะขอให้แต่ละฝ่ายแต่ละท่าน ตระหนักในความสำคัญของตำแหน่งหน้าที่ พยายามเร่งรัดปฏิบัติ สรรพกิจ ให้สัมฤทธิ์ประโยชน์แท้จริงตามเป้าหมาย. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยามที่สถานการณ์ของบ้านเมืองเรา และประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคส่วนนี้ของโลก กำลังเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว ท่านทั้งหลายจะต้อง ควบคุมสติให้มั่น ไม่ท้อหวาดไปกับเหตุวิกฤตทำความคิดจิตใจให้หนักแน่น และเที่ยงตรงเสมอเหมือนกัน ที่จะยึดมั่นในเหตุผลความสุจริตถูกต้อง และประโยชน์สุขส่วนรวม แล้วมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความรู้ความสามารถ ด้วยความเฉลียวฉลาดรอบคอบ และความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน. ก็จะร่วมกันปฏิบัติบริหารงานทุกด้าน ได้อย่างเข้มแข็งเหนียวแน่น และประสบความสำเร็จอันงดงามตามเป้าหมาย.

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยทุกหมู่เหล่าเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้มีความสุข ปราศจากทุกข์ปราศจากภัย ทั้งให้มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติและปัญญา ที่จะคิดอ่านปฏิบัติงาน ของแผ่นดิน และนำพาประเทศชาติให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปสู่ความเจริญไพบูลย์โดยสวัสดิ์.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดสัมมนา
อาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนาจังหวัดอุทัยธานี
ณ จังหวัดอุทัยธานี

วันจันทร์ ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๐

ขออนุโมทนาด้วย ที่สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยได้จัดตั้งชมรม อาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนาขึ้น พร้อมกับจัดให้มีการสัมมนาร่วมกัน เพื่อพิจารณาทางป้องกันภัยและช่วยกันทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ให้รุ่งเรืองสถาพรอยู่กับชาติบ้านเมือง.

พระพุทธศาสนานั้น ถ้าหมายถึงคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแท้ ๆ แล้ว ก็หาภัยอันตรายมิได้ ไม่มีผู้ใดหรือเหตุใด ๆ จะเบียนบ่อนทำลายได้เลย เพราะคำสั่งสอนของพระบรมศาสดาเป็นธรรมะ คือหลักความจริงที่คงความจริงอยู่ตลอดเวลา ทุกเมื่อ ไม่แปรผัน. ดังนั้น การป้องกันภัยให้แก่พระพุทธศาสนาก็ดี การทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาก็ดี คงจะไม่มีวิธีใดที่จะยิ่งไปกว่าการที่ท่านทั้งหลายจะร่วมมือกันเผยแพร่วัฒนธรรมในพระศาสนา ให้ถูกต้องเที่ยงตรงและบริสุทธิ์ พร้อมทั้งนำมาประพฤติปฏิบัติด้วยตนเอง. การสั่งสอนธรรมโดยบริสุทธิ์ และการแสดงตัวอย่างการปฏิบัติธรรมโดยประจักษ์ผลนี้ จะเป็นเหตุชักนำและช่วยให้คนทั่วไปสามารถศึกษาเข้าใจหลักธรรมได้กระจ่างชัด และเกิดศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง. เมื่อชาวพุทธรู้ธรรมะและปฏิบัติธรรมะกันอย่างถูกต้องทั่วถึงมากขึ้น การปฏิบัติบ่อนเบียนพระศาสนาให้เศร้าหมองก็จะลดน้อยลง และพระศาสนาก็จะเจริญมั่นคงขึ้น. การบำเพ็ญกรณียกิจของท่านในการป้องกันรักษาและจรรโลงพระศาสนาก็จะอำนวยผลอันบริสุทธิ์บริบูรณ์ตามศรัทธาและความปรารถนาที่ตั้งไว้.

ขออวยพรให้การสัมมนาอาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนาจังหวัดอุทัยธานีของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ดำเนินไปโดยเรียบร้อย บรรลุประโยชน์ที่มุ่งหมายไว้ทุกประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมการสัมมนาครั้งนี้ ประสบแต่ความสุข ความสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีในทุก ๆ ด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย ที่ได้มอบปริญญาคุณวุฒิปันธิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตที่สำเร็จใหม่ อาจรู้สึกไม่มั่นใจว่าจะสามารถสร้างฐานะความเจริญมั่นคงของตนให้ประสบความสำเร็จได้ ด้วยขณะนี้โอกาสในการทำงานไม่เปิดกว้างดังแต่ก่อน. ข้อนี้เป็นปัญหาที่น่าหนักใจก็จริง แต่ก็ไม่ควรวิตกกังวลให้เกินไป จนกลายเป็นความท้อแท้สิ้นหวัง. ทางที่ถูก แต่ละคนจะต้องตั้งตัวตั้งใจให้หนักแน่นและมุ่งมั่นยิ่งขึ้น อย่ายอมถดถอยพ่ายแพ้แก่อุปสรรคและปัญหา เพราะคนเราเมื่อมีความรู้ความสามารถที่ดีเป็นทุนรอนอยู่จะไม่มีความอับจน ย่อมหาทางสร้างตัวสร้างฐานะให้ก้าวหน้าได้เสมอ. ข้อสำคัญ ในการสร้างตัวสร้างฐานะนั้น จะต้องถือหลักค่อยเป็นค่อยไป ด้วยความรอบคอบระมัดระวังและความพอเหมาะพอดี ไม่ทำเกินฐานะและกำลัง หรือทำด้วยความเร่งรีบ. เมื่อมีพื้นฐานแน่นหนาพร้อมแล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญก้าวหน้าในระดับที่สูงขึ้น ตามต่อกันไปเป็นลำดับ. ผลที่เกิดขึ้นจึงจะแน่นอน มีหลักเกณฑ์ เป็นประโยชน์แท้และยั่งยืน. จึงขอให้บัณฑิตทุกคนได้ตั้งความปรารถนาอันสูงไว้ ให้เป็นพลังอันแข็งแกร่งมั่นคง สำหรับแผ้วถางอุปสรรคและปัญหายุ่งยากทั้งปวง เพื่อเปิดทางให้แต่ละคนได้ใช้ความรู้ความสามารถ ปฏิบัติงานทุก ๆ อย่างโดยเต็มภาคภูมิ และดำเนินถึงจุดหมายหมาย คือความเจริญมั่นคงของตนของชาติ ได้ดังประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่และทุกคนที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ สมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิด สามารถดำเนินชีวิตและกิจการงานทุกอย่าง ให้บรรลุความสำเร็จและความเจริญ ทั้งให้มีความสุขความสวัสดิ์ทุกเมื่อตลอดไป.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๐

ก่อนอื่นก็ขอแสดงความยินดีกับนายสมศักดิ์และหมอก๊กติ ที่ได้รับยกย่องว่าเป็นศิษย์ดีเด่นของมหาวิทยาลัยนี้. สองท่านนี้ก็นับว่าเป็นตัวอย่าง สำหรับศิษย์ปัจจุบันที่กำลังเรียนอยู่. เป็นตัวอย่างว่า ถ้าเราเรียนดี ๆ และออกไปปฏิบัติอย่างดี อย่างขยันหมั่นเพียรและเสียสละ จะทำให้คนเขาเห็นความดี และเห็นว่าทำดีนี้เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง เป็นตัวอย่างที่ควรจะดำเนินรอยตาม. ฉะนั้นที่ได้เห็นทั้งสองท่านนี้มารับรางวัลนั้น ก็ควรจะเป็นสิ่งที่เตือนใจศิษย์ทั้งหลายในปัจจุบัน ว่าต้องเรียนให้ดี ให้ได้สำเร็จการศึกษา และฝึกฝนตนให้มีความสามารถยิ่ง ๆ ขึ้นไป จึงจะได้สามารถปฏิบัติงานเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม.

สำหรับผู้ที่ศึกษาอยู่ปัจจุบัน บางทีก็รู้สึกว่ายังไม่ได้ทำอะไรมาก. แต่ความจริงที่ทำก็เป็นสิ่งที่สำคัญ คือต้องศึกษาเล่าเรียนในห้องเรียน และตามที่รายงานได้ออกไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งล้วนมีประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่สำคัญที่สุดเป็นประโยชน์แก่ตัวเอง ผู้ปฏิบัติ เพราะว่าการฝึกฝนการเล่าเรียนต้องประกอบกันหมด ทั้งเล่าเรียนทางวิชาการ และทางปฏิบัติ. ถ้าสามารถที่จะทำทั้งสองอย่างอย่างดี ก็มีหวังที่จะมีความเจริญ มีความก้าวหน้า มีความดีในอนาคต. โดยมากก็คิดว่า เวลาเรียนอยู่ก็เป็นนักเรียน เป็นนักศึกษา จะต้องวางตัวเป็นนักศึกษา ความจริงก็เป็นเช่นนั้น แต่ในความหมายว่าเป็นบุคคลที่กำลังฝึกฝนตัว ทั้งในการเรียน ทั้งในการปฏิบัติ. เพื่อที่จะสามารถไปปฏิบัติงานให้ชาติบ้านเมือง. ถ้าทุกคนตั้งใจอย่างนี้ ก็เชื่อว่าจะได้ประโยชน์และจะได้รับยกย่องเหมือนศิษย์เก่าตัวอย่างทั้งสองท่านนี้ได้. เพราะว่าถ้ามีความตั้งใจที่ไหน ก็มีความสำเร็จที่นั่น. ฉะนั้น การที่ท่านทั้งหลายตั้งอกตั้งใจเรียนและฝึกฝนตัวและปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมนี้ ก็เป็นฐานรากของชีวิตที่มั่นคงต่อไป

มีอะไรอยู่เล็กน้อยที่กลุ่มใจในขณะนี้ คือตะกิบบอกว่าได้มาพบกันอย่างใกล้ชิด. นี้ออกจะไกล ระยะเวลาไปมาก. แต่ก็คงต้องเป็นเช่นนี้ เพราะว่าอย่างวันนี้มีผู้ที่มาในชุมนุมนี้จำนวนมากกว่าทุกครั้งที่เคยพบ และสถานที่นี้ก็ใหญ่โตกว่าที่เคยมีพิธีแจกปริญญา. ฉะนั้นก็อาจถือว่าใกล้ชิดแล้ว ถ้าได้ยินเสียงชัดเจนนี้ออกก็เท่ากับใกล้ชิด ตามปกติก็เคยพูดว่า ที่ท่านทั้งหลายต้องการ ก็คือต้องการให้สามารถที่จะเรียนและสอบไล่ได้. ข้อนี้ก็พูดอยู่เสมอว่าการสอบไล่ได้นั้น ต้องประกอบด้วยความเพียร ต้องพยายามที่จะเรียนหนังสือและปฏิบัติตัวให้ดี. ถ้าเป็นเช่นนั้น ก็

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ไม่มีปัญหาว่าจะสอบไล่ได้แน่. แต่ถ้าเห็นว่ามันไม่มั่นใจ ก็ขอให้ความดีของแต่ละคนนั้นได้ส่งเสริมให้ทุกคนได้สำเร็จตามทีประสงค์ คือการสอบไล่ได้ และถ้าเป็นไปได้ก็ขอให้ได้คะแนนที่ดี เพื่อที่จะเป็นกำลังสำหรับส่วนรวมและเป็นศรีแก่ตัวเอง เป็นทางทีจะได้รับความสำเร็จรุ่งเรืองในอนาคต. จึงขอให้ทุกคน ได้มีความสำเร็จตามที่ปรารถนา.

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ๑ สยามมกุฎราชกุมาร

ก็รู้สึกมีความยินดีทีได้มีโอกาสติดตามเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาวันนี้ แล้วก็ถือโอกาสได้มาเยี่ยมมหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง ตลอดจนได้พบกับนักศึกษา. ก็รู้สึกยินดีทีได้พบ แล้วก็ขอฝากความหวังไว้ว่า ทุกคนคงจะตั้งใจสร้างตนเอง สร้างส่วนรวม และมีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา ทีจะทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ก็ขอให้มีความโชคดี และสำเร็จในความประสงค์ทุกประการ รวมทั้งการเรียนในชั้น และการหาประสบการณ์ในทางทีถูกข้างนอก. ก็ขอให้โชคดีและยินดีทีได้พบกัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่

พุทธศักราช ๒๕๔๑

วันพุธ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๐

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทั้งหลายทั่วกัน และขอขอบใจท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่มีไมตรีจิตสนับสนุนข้าพเจ้าในภารกิจทั้งปวงด้วยดี.

ในปีที่ล่วงไปแล้ว ประเทศของเราต้องประสบกับภาวะผันผวนหลายอย่าง ซึ่งเกิดจากเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้กระทบกระเทือนอย่างมาก ถึงฐานะทางเศรษฐกิจ การคลัง การเมือง ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป. ในปีใหม่นี้สถานการณ์ต่าง ๆ ยังมีได้มีที่ท่าว่าจะคลี่คลายลงแต่ประการใด. ดังนั้น ทุกคนจึงควรจะได้รับรู้ความจริงข้อนี้ และเตรียมตัวเตรียมใจที่จะเผชิญกับภาวะนี้อย่างผู้มีสติ มีปัญญา มีความเข้มแข็ง และกล้าหาญ เพื่อประคับประคองตัวให้อยู่รอด และพร้อมที่จะก้าวต่อไปอย่างมั่นคง. แต่อย่างไรก็ดี ประเทศของเราก็เคยประสบกับปัญหาตังนี้มาแล้วหลายครั้ง และทุกครั้งเราก็สามารถผ่านพ้นความยุ่งยากทั้งนั้นมาได้ด้วยความสวัสดิ์ โดยอาศัยความอดทน ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคีปรองดอง และความมีสติรู้เท่าทันสถานการณ์ ของทุกคนในชาติ. ในครั้งนี้ก็เช่นกัน หากทุกคนจะได้ร่วมมือร่วมใจกันประพฤติตนปฏิบัติงานตามแนวทางแต่เก่าก่อน ก็หวังได้ว่าเราจะสามารถพาตัวพาชาติให้อยู่รอดปลอดภัย และจรรโลงสร้างเสริมความเจริญทุกอย่างให้ยิ่งมั่นคงและก้าวหน้าได้เป็นแน่นอน.

ข้าพเจ้าขอให้ท่านทั้งหลายตั้งความหวัง ตั้งความเพียรอันมั่นคงไว้ ที่จะช่วยตัวช่วยชาติให้หนักแน่นยิ่งขึ้น ทั้งด้วยการขะมักเขม้นทำงานให้เต็มกำลังความสามารถทั้งด้วยการดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวังและเป็นอยู่อย่างพอเหมาะพอสม จะประพฤติปฏิบัติการใด ก็ยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นเป้าหมายสูงสุด

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเป็นที่เคารพเลื่อมใสของชาวไทย จงปกปักรักษาท่านทั้งหลายให้ปราศจากภัยอันตรายและเหตุชั่วร้ายทุกสิ่งบันดาลให้แต่ละคนมีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา และกำลังสามัคคีอันแข็งแกร่งพร้อมเพรียง สามารถที่จะประกอบกรณียกิจ นำพาประเทศชาติให้ดำเนินต่อไปโดยสวัสดิ์ และสามารถที่จะธำรงอิสรภาพ อธิปไตย พร้อมทั้งความเจริญร่มเย็นเป็นผาสุกของบ้านเมือง ให้สถาวรอยู่ตลอดไป.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาประจำกระทรวงเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ ศาลาดุสิตาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๑

ก่อนอื่นก็ขอแสดงความยินดีกับท่านที่ได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้พิพากษาและที่ได้มากล่าวคำปฏิญาณนี้ ท่านก็ได้เป็นผู้พิพากษาโดยสมบูรณ์.

สำหรับคณะตุลาการมีความสำคัญมาตลอด เพื่อความเป็นสุขของประชาชนความเรียบร้อยของประเทศชาติ และโดยเฉพาะที่ท่านได้กล่าวว่า จะปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในระบบประชาธิปไตยนี้ ก็ยังมีความสำคัญมาก เพราะว่ารัฐธรรมนูญได้มีบัญญัติมาใหม่แล้ว และคณะตุลาการยิ่งมีความรับผิดชอบมากกว่าแต่ไหนแต่ไร. ฉะนั้นที่ท่านได้ปฏิญาณนั้นก็ประกันที่ท่านจะสามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประเทศชาติ.

ที่ท่านได้กล่าวนี้มีความสำคัญมาก คือส่วนหนึ่งที่ท่านได้กล่าวว่า จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตปราศจากอคติทั้งปวง. ข้อนี้เป็นข้อที่สำคัญ สรุปรุบททุกอย่างในหน้าที่ของตุลาการ ในหน้าที่ของผู้พิพากษา. ฉะนั้นคำปฏิญาณนี้ ท่านจะต้องรักษาไว้ในใจตลอดต่อไป เพื่อที่จะให้งานที่ท่านได้รับต่อไปเป็นผลสำเร็จ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม. ถ้าศาลมีความยุติธรรม ประชาชนก็มีความไว้วางใจ และมีความสบายใจ ว่ามีที่เขาเรียกว่ามีชื่อเสียงในประเทศ. หน้าที่ของผู้พิพากษานั้นไม่ใช่่ง่ายเพราะว่ามีสิ่งต่าง ๆ ในโลกที่ยั่ว ที่ชักชวน ให้เหจากแนวทางที่ได้ตั้งใจไว้. ฉะนั้นก็ขอให้ทุก ๆ ท่านมีกำลังใจกำลังกายที่เข้มแข็ง เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญของท่านโดยไม่ลืมน้ำคำปฏิญาณ และไม่ลืมน้ำหน้าที่ที่จะมีสำหรับความยุติธรรม.

คำว่า ยุติธรรม นี้ ก็เคยได้กล่าวว่าเป็นสิ่งที่มากกว่ากฎหมายด้วยซ้ำ เพราะว่ากฎหมายนั้นก็เป็นการวางกฎระเบียบ เพื่อที่จะให้ปฏิบัติโดยดีโดยชอบ. แต่คำว่ายุติธรรมนี้สูงกว่านั้น เพราะว่าแม้จะไม่ได้บัญญัติในข้อบังคับใด ๆ ก็ต้องมีความหมายว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เรียกว่าดี ก็ต้องกระทำ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เรียกว่าชั่ว จะต้องงดเว้น. ฉะนั้นที่ท่านได้กล่าวคำปฏิญาณและจะปฏิบัติดีชอบเช่นนั้น ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับเพื่อนร่วมชาติ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดีไว้

(๒) นายศักดิ์ดา โหมกขมรรคกุล

ในการนี้ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านมีกำลังกายกำลังใจสมบูรณ์ เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่และขอให้ได้ประสบความสำเร็จในกิจการ รวมทั้งมีความสุขมีความสบายใจในกาลทุกเมื่อ. ก็ขอให้ประสบแต่ความสำเร็จและความเจริญ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันเสาร์ ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในวาระนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินมาด้วยความมั่นคงและก้าวหน้า เป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้ว ต้องถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะออกไปดำเนินชีวิตและประกอบกิจการงานสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเองและส่วนรวมได้. การสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงนั้นนอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการแล้ว ยังจะต้องมีรากฐานที่ดีหลายอย่างประกอบพร้อมกันด้วย จึงจะสัมฤทธิ์ผลที่แน่นอน. รากฐานส่วนสำคัญที่สุดประการหนึ่ง ก็คือใจ. ทั้งนี้เพราะใจเป็นตัวต้นเหตุแท้ ที่จะนำให้เรากระทำการต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงกล่าวว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมีใจเป็นใหญ่เป็นประธาน มีใจประเสริฐสุดและสำเร็จได้ด้วยใจ. ถ้าบุคคลมีใจดีแล้ว ความสุขความเจริญย่อมเป็นอันหวังได้. แต่อย่างไรก็ดี ในชีวิตของคนเรานั้น ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดจะอยู่เป็นปรกติสุขอย่างเดียวได้ ย่อมจะมีทั้งภัย ทั้งอุปสรรค ทั้งเคราะห์ร้าย ผ่านเข้ามาบ้าง อย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงพ้น. ข้อสำคัญ เมื่อต้องประสบเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่บางครั้งทำให้ใจทลายใจคว่ำได้ จะต้องไม่ใจเสีย เพราะจะทำให้เสียขวัญกำลังใจ ทำให้จนปัญญา คิดไม่ออก ทำไม่ถูก และที่สุดก็อาจผิดพลาดเสียหายได้ต่าง ๆ. ทางที่ถูก จะต้องพยายามสงบใจ ทำใจให้ดีทลายใจยาว เผชิญหน้ากับสถานการณ์ อย่างที่เรียกว่าทำใจดีสู้เสือ ก็จะทำให้เกิดสติรู้เท่าทัน สามารถใช้ปัญญาพิจารณาเห็นเหตุเห็นผล ได้กระจ่างชัด หาทางปฏิบัติได้ถูกต้องพอเหมาะพอดี ไม่มีอับจน. บัณฑิตจึงควรอย่างยิ่งที่จะฝึกฝนอบรมตนเอง ให้เป็นผู้มีใจดี มีใจที่สงบ และหนักแน่นมั่นคง ในกาลทุกเมื่อ.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาเข้มแข็งสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะทำการงานสร้างสรรค์ความดีความเจริญได้ทุกเมื่อ และขอให้ประสบความสุขความสำเร็จ ความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิตตามที่ปรารถนาทุกประการ.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๐

ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

วันพุธ ที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ ในวันนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องทุกคนที่ได้พยายามดำเนินงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชนทุกชั้นทั่วทุกส่วนของโลก.

เป็นที่ทราบกันดีว่า การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางการแพทย์นั้นมิใช่เพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ของมนุษยชาติทั้งหมด. ดังนั้น ผู้ทำงานด้านนี้จำเป็นต้องมีจิตใจที่มั่นคง เสียสละ ทั้งมีความเมตตาอาทรต่อเพื่อนมนุษย์เป็นอย่างสูง จึงจะพากเพียรกระทำสำเร็จ. การค้นพบตัวยารักษาโรคตาบอดจากพยาธิ ของ ศาสตราจารย์ชาโดซี โอมูระ กับศาสตราจารย์ นายแพทย์พี. รอย วาจีโลส กิติ การค้นพบวิธีป้องกันรักษาโรคตาบอดยามค่ำและการติดเชื้อจากการขาดวิตามินเอ ของศาสตราจารย์ นายแพทย์อัลเฟรด ซอมเมอร์ และศาสตราจารย์กิแยร์โม อาร์โรยาเบ กิติ ล้วนเป็นผลงานอันยิ่งใหญ่ ที่แต่ละท่านได้ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจและความวิริยะอุตสาหะอันแรงกล้าอย่างมากมาย จนได้รับผลสำเร็จอันน่าชื่นชม. ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความนิยมยินดีเป็นพิเศษกับท่านทั้งสี่ ที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทั้งหวังว่า ทุกท่านจะได้เป็นแบบฉบับอันดี ในการพัฒนาการแพทย์และการสาธารณสุขให้เจริญก้าวหน้าสืบไป.

ขออวยพรให้ท่านทุกคนถึงพร้อมด้วยความสุข ความเจริญ มีกำลังกาย กำลังใจและสติปัญญา ที่จะทำประโยชน์แก่อุทิศแก่ชาวโลกได้ยิ่ง ๆ ขึ้น และขอให้ผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มาประชุมชนในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ
โรงเรียนนายเรืออากาศ และวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้.

ผู้เข้ามาเป็นทหารทุกคนย่อมทราบดีว่า งานในหน้าที่ของตนนั้นเป็นงานหนักเปี่ยมไปด้วยความยากลำบาก มากไปด้วยอันตรายถึงชีวิต ทั้งยังต้องรับผิดชอบอย่างสูงเพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องผูกพันอยู่กับความมั่นคงปลอดภัยของชาติ. ทหารทุกคนจึงต้องเตรียมตัวเตรียมใจให้พร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์ทุกอย่าง ด้วยการหมั่นฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีสมรรถภาพอันสมบูรณ์กล้าแข็งทุกเมื่อ และตื่นตัวอยู่เสมอ ในอันที่จะศึกษา สอดส่องข่าวสารให้รู้ทันและรู้ซัด ถึงเหตุการณ์ความเป็นไปของประเทศและของโลก จักได้สามารถวินิจฉัยและปฏิบัติการในทุกสถานการณ์ได้ถูกต้อง ทันท่วงที และมีประสิทธิภาพ. อีกประการหนึ่ง จะต้องทำความเข้าใจให้ต้องแท้ว่า การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติบ้านเมืองนั้น เป็นงานส่วนรวมที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันทำทั้งทหาร ทั้งพลเรือน. จึงจำเป็นจะต้องรักษาความสามัคคีในชาติ และความร่วมมือร่วมใจของคนในชาติไว้ให้มั่นคงและหนักแน่นทุกเมื่อ. ชาติของเราจึงจะตั้งมั่นอยู่โดยอิสระเสรี มีความผาสุกสงบและความเจริญวัฒนาตลอดไปได้ ดังที่ทุกคนทุกฝ่ายตั้งใจปรารถนา.

ขออวยพรให้นายทหารใหม่ทุกคนมีความสุข และความปลอดภัยในกาลทุกเมื่อให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในตำแหน่งงานและความสมประสงค์ในสิ่งที่พึงปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันพุธ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๑

การปฏิบัติงานทุกอย่างของข้าราชการ มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมือง และประชาชนทุกคน. เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นที่ข้าราชการทุกคนจะต้องทำหน้าที่ทุก ๆ ประการให้บริสุทธีบริบูรณ์ โดยเต็มกำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ เพื่อผลการปฏิบัติราชการทุกอย่างจักได้บรรลุความสำเร็จอย่างสูง และบังเกิดประโยชน์อย่างดีที่สุดแก่ตน แก่หน้าที่ และแก่แผ่นดิน.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๑

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี
ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๐
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจอีก
รุ่นหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับนายตำรวจใหม่ทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และจะเข้ารับตำแหน่ง
หน้าที่อันมีเกียรติในราชการต่อไป.

ตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งนอกจากจะหมายถึงการสอดส่องดูแลทุกข์สุข
และแก้แค้นประชาชนอย่างใกล้ชิดแล้ว ยังหมายถึงการรักษาความศักดิ์สิทธิ์ถูกต้องของกฎหมาย รวมทั้งการ
ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและผู้กระทำความผิดด้วย. หน้าที่ทั้งนี้ถือว่าสำคัญมาก ซึ่งหากกระทำได้ดีครบถ้วน ก็
จะเป็นความสำเร็จ ความดี ความเจริญอย่างยิ่ง แก่ตัวตำรวจเองและสถาบันตำรวจไทย. แต่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้
ได้ผลสมบูรณ์ดังนั้นไม่่ง่ายนัก เหตุเพราะเป็นงานหนักและยากยิ่ง จะต้องใช้ความรู้ความสามารถและความอดทน
เสียสละเป็นอย่างสูง ทั้งต้องอาศัยความร่วมมือด้วยจากบุคคลอื่นฝ่ายอื่นอีกมากมาย. ตำรวจจึงต้องขวนขวาย
ศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ให้มาก หมั่นฝึกฝนอบรมกายใจให้แข็งแกร่งมั่นคงอยู่เสมอ และต้องพยายาม
เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลทุกฝ่ายให้ได้. สำคัญที่สุด ในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้านทุกระดับ จะต้องยึดมั่น
ในหลักการและเหตุผล ความถูกต้องเป็นธรรม และระมัดระวังตั้งตัวตั้งใจอยู่ในความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด
เพื่อให้ผลการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความสุจริตเที่ยงตรง. จึงขอให้นายตำรวจทุกคนได้คิดพิจารณาให้เห็นถ่องแท้
เพื่อจักได้ประพฤติตนปฏิบัติหน้าที่ให้ถูก ใ้ควร และให้เป็นกำลังสร้างสรรค์สันติราษฎร์อย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้ตำรวจทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ราชการ
และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ^(๒) นำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เฝ้า ฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธ ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑

ก่อนอื่นขอแสดงความยินดีกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกท่าน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตุลาการของศาล เป็นที่พึงที่จะเป็นศาลที่ช่วยให้ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อยได้ดี.

การที่ท่านได้เปล่งคำปฏิญาณนี้ก็เป็นที่ไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งก็มีความสำคัญมาก เพราะท่านก็ได้เปล่งวาจาว่าจะปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตปราศจากสิ่งชั่วทั้งปวงของชาติบ้านเมือง. ข้าเหล่านี้ก็เป็นเพียงคำพูด แต่ที่สำคัญก็เข้าใจว่า ท่านทุกคนมีความตั้งใจแน่วแน่ ที่จะใช้ความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้มาเพื่อที่จะให้กรอบรัฐธรรมนูญไทยทำงานได้อย่างเต็มที่ โดยที่ถ้าเกิดปัญหาใด ๆ อาจสามารถที่จะแก้ไขได้. ด้วยการนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ท่านจะทำตามคำปฏิญาณ และนอกเหนือจากคำปฏิญาณ. จะต้องทำตามความตั้งใจที่มีในแต่ละท่าน คือความละเอียดรอบคอบ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะว่าเป็นสมัยปัจจุบันนี้ทำอะไรค่อนข้างจะฉิวฉินค่อนข้างจะเอาแต่เอาชนะ. หน้าที่ของท่านไม่ใช่เอาชนะ แต่ว่าหน้าที่ของท่านที่จะทำต่อไปนี้ ก็คือให้มีความละเอียดรอบคอบในระเบียบการต่าง ๆ. ตั้งแต่รัฐธรรมนูญ รวมถึงข้อระเบียบงานต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นมาสำหรับการปกครองประเทศ อยู่ในดุลยพินิจของท่านทั้งหลายทุกเรื่อง. ฉะนั้น การที่ท่านได้มากล่าวคำปฏิญาณ ก็เข้าใจว่าทุกท่านได้ตั้งใจที่มั่นคง เพื่อที่จะให้หน้าที่ของท่านลุล่วงไปโดยดีอย่างรอบคอบ และอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการปกครองและหลักวิชาทั้งหลายที่ทำให้คนเป็นคน. ก็ขอแสดงความยินดีกับท่านทั้งหลาย และขอขอบใจที่ท่านมีความตั้งใจที่แน่วแน่เช่นนี้. ขอให้ท่านมีกำลังทั้งกายทั้งใจเข้มแข็ง เพื่อที่จะใช้ความรู้และประสบการณ์ที่ท่านมีเพื่อภารกิจอันสูงที่ท่านจะพึงปฏิบัติต่อไป และรักษาเกียรติรักษาชื่อเสียงของท่านทั้งหลาย ทั้งเป็นบุคคลและทั้งเป็นคณะ เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่ามีที่พึง.

ขอให้ท่านได้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ ให้มีกำลังใจกำลังกายแข็งแรงไม่มีโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ มาเบียดเบียน สามารถปฏิบัติงานอันสำคัญได้โดยเต็มที่ และมีความพอใจที่ได้ทำงานเพื่อส่วนรวม เป็นเกียรติแก่ตนเอง และประสบความสำเร็จทุกประการ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายชวน หลีกภัย

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่เสด็จ ฯ ไปทรงเป็นประธานในงานรวมพลังมวลชน
ซึ่งกองทัพภาคที่ ๑ จัดขึ้นเพื่อนำมวลชนร่วมกิจกรรม
และแสดงความจงรักภักดี
ณ พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

วันอังคาร ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๑

กิจกรรมที่แม่ทัพ ๑ ได้กล่าวว่าเจ้าหน้าที่ทั้งทหาร ตำรวจ และพลเรือน รวมทั้งกลุ่มมวลชนต่าง ๆ ได้ปฏิบัติมานั้น ได้ผลดี. กลุ่มมวลชนนั้นได้ตั้งมาประมาณ ๒๐ ปีแล้ว. และในสมัยนั้น สถานการณ์ค่อนข้างจะวิกฤตในทางความปลอดภัยของประเทศ เพราะมีการรุกรานจากนอกประเทศด้วย จึงมีการตั้งไทยอาสาป้องกันชาติ และหน่วยอื่น ๆ เพื่อที่จะให้ประชาชนได้ร่วมกันช่วยกันกับทหารตำรวจและพลเรือนป้องกันรักษาความปลอดภัยของประเทศ. สมัยนั้นต้องหนักในทางความปลอดภัยโดยใช้อาวุธและวิชาการในการป้องกันตัว แต่ในเวลาเดียวกันก็ได้ฝึกหัดให้สมาชิกต่าง ๆ ได้ทำงาน เพื่อรักษาความอยู่ดีกินดีของกลุ่ม โดยตั้งเป็นหมู่บ้านสหกรณ์ เป็นหมู่บ้านพัฒนา. ดังที่แม่ทัพได้กล่าว ตัวอย่างที่เชิงเขาปราจีนบุรี ซึ่งเวลานี้ก็อยู่เย็นเป็นสุข มีความอยู่ดีกินดีขึ้นมาก. ต่อมาความปลอดภัยในทางการรุกรานจากต่างประเทศก็บรรเทาลง แต่ก็ต้องส่งเสริมความอยู่ดีกินดีต่อไปด้วยการพัฒนาท้องถิ่นให้มีการผลิตของให้สามารถที่จะรักษาตัวไว้ได้. ดังนี้ ทางราชการก็ได้ช่วยประชาชน และประชาชนก็ได้ช่วยทางราชการ เพื่อที่จะให้การพัฒนาเหล่านั้นเป็นผลสัมฤทธิ์.

สมัยนั้นนึกถึงการเพาะปลูก เช่น ปลูกข้าว หรือปลูกผัก หรือปลูกพืชอะไรต่าง ๆ เพื่อที่จะได้มีกิน และพอที่จะขายเพื่อมีรายได้. สมัยนั้นก็ต้องพัฒนาดินให้ดีขึ้นแต่ก็ยังไม่รุนแรงเท่ากับเดี๋ยวนี้ สำหรับในด้านความลำบากของการเพาะปลูก เพราะว่าสมัยนั้นยังมีที่ดินพอสมควร มาสมัยนี้ที่ดินน้อยลงและคุณค่าของดินได้ด้อยลงมา. เหตุผลอย่างหนึ่งที่ทำให้ดินเสื่อมลง ก็อยู่ที่การชะล้างของดินผิว โดยที่มีการตัดป่า และได้บุกรุกเข้าไปในป่า โดยที่ไม่ได้ระมัดระวังเกี่ยวข้องกับการชะล้างดินของฝน. ฉะนั้นงานปัจจุบันนี้ก็ต่างกับงานเมื่อแต่ก่อนนี้ จะต้องรักษาดินผิวนี้อย่างมีความอุดมสมบูรณ์ให้ยังคงอยู่ และในทีใดที่ดินนั้นเสื่อมโทรมลงไปก็ต้องฟื้นฟู.

มีตัวอย่าง การฟื้นฟูทั้งดินทั้งป่าที่ชัดเจน มีอยู่ที่จังหวัดราชบุรี ที่ตำบลเขาชะงุ้ม ซึ่งได้ทำมาประมาณ ๑๐ ปี. ที่นั่นมีการขุดดินเอาไปใช้เหลือแต่ลูกรัง แต่ก่อนนี้ ภูมิประเทศนั้นเห็นได้ว่าเป็นเพียงลูกรัง ดินไม่ขึ้นไม่ได้ และมีหน้า้ำมีการตัดป่าเข้าไปบนภูเขา. การปฏิบัติเพื่อช่วยให้ดินนั้นฟื้นฟูขึ้นมา ก็ได้ส่งเสริมให้ป่าที่ถูกตัดนั้น

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

งอกงามขึ้นมาใหม่. มิได้ปลูกต้นไม้ แต่ปล่อยให้โอกาสให้พืชให้ต้นไม้ที่ถูกต้องนั้นฟื้นตัวขึ้นมาได้ โดยไม่ไปกวนเขา. ก็ได้ผลดี เพราะว่าหลังจาก ๑๐ ปี ป่านั้นก็ฟื้นขึ้นมาเป็นป่าสมบูรณ์แล้ว. ส่วนด้านล่างลงมา ก็ได้เพาะปลูกและช่วยดินดินลูกรังนั้นให้กลายเป็นดินที่สมบูรณ์ โดยปลูกพืชต่าง ๆ และโดยปลูกหญ้าแฝก เพื่อที่จะให้ดินนั้นพัฒนาขึ้นมาเป็นดินที่สมบูรณ์.

อาจไม่เข้าใจว่า ทำไมดินนั้นสมบูรณ์ได้. จะอธิบายเล็กน้อยว่า ภูเขาที่อยู่เหนือดินนั้นมีต้นไม้ และเมื่อใบไม้ร่วงลงมา ฝนก็ชะใบไม้เหล่านั้นลงมา ถ้าเราไม่ปลูกหญ้าแฝกหรือระมัดระวังไม่ให้ใบไม้หรือสิ่งที่มาจากภูเขานั้นไหลลงไปในห้วยที่อยู่ข้างล่างก็ไม่สามารถที่จะฟื้นฟูดิน แต่โดยที่ปลูกหญ้าแฝกและทำคั่นกันไม่ให้ตะกอนเหล่านั้นไหลลงไปในห้วย ก็สามารถฟื้นฟูสร้างดินที่ใช้ได้สำหรับการเพาะปลูก. นอกจากนั้นถ้าหากว่าไม่ได้ปฏิบัติเช่นนี้ ดินนั้นจะหมดไปเลย เหลือแต่ดินดานและทราย. และดินที่อาจเป็นดินสมบูรณ์ก็ไหลลงไปในห้วย ซึ่งจะทำให้ห้วยนั้นตื้นเขิน. เมื่อห้วยตื้นเขินน้ำที่ลงมาจากภูเขาก็กวมน้ำที่ราบ. นอกจากนั้นน้ำที่ลงมาจากภูเขานั้นจะลงมาอย่างรวดเร็ว เพราะว่าภูเขานั้นมีต้นไม้ไม่พอ ทำให้น้ำลงมาโดยฉับพลันและท่วม. มีหน้าน้ำเมื่อหน้าท่วมแล้วทำลายพืชผลของชาวบ้าน น้ำนั้นไหลไปเร็ว เวลาไม่กี่วันก็แห้ง และไม่มีน้ำใช้ไม่สามารถที่จะฟื้นฟูการเพาะปลูก. นี่เป็นตัวอย่างของการที่ไม่ระวังธรรมชาติ.

ฉะนั้นการที่ ทสพช. ได้ร่วมกันมารักษาป่าไม้ด้วย และมาช่วยกันรักษาความสามัคคีในหมู่บ้าน ก็ทำให้กิจการที่เราต้องการทำ คือการฟื้นฟูความอยู่ดีกินดี เกิดสำเร็จได้. ฉะนั้นการที่ท่านทั้งหลายได้ปฏิญาณตนว่าจะช่วยกัน สามัคคีกัน ทำหน้าที่เพื่อฟื้นฟูความอยู่ดีกินดีนั้น ก็เป็นสิ่งที่น่าปลื้มใจที่สุด. ก็ขอให้ทุกท่านร่วมมือกัน ทั้งประชาชน ทั้งเจ้าหน้าที่ ทหาร ตำรวจ พลเรือน ร่วมมือกันอย่างแข็งขัน เพื่อที่จะรักษาชีวิตที่เจริญและก้าวหน้าได้.

ก็ขอขอบใจที่ท่านมีความตั้งใจอย่างนี้ และปฏิญาณตนว่าจะทำงานอย่างเข้มแข็ง ก็ขอให้ทุกท่านได้ประสบความสำเร็จ ได้ประสบความสำเร็จ สุข ความก้าวหน้าทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลในวาระนี้. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตทั้งหลายได้ฟังรายงานของมหาวิทยาลัยแล้ว คงจะทราบชัดว่ากิจการของมหาวิทยาลัยนี้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และขยายให้ก้าวหน้า โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ ความต้องการ และความจำเป็นอยู่เสมอ เพื่อให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักศึกษา ตลอดจนท้องถิ่นและประเทศชาติโดยส่วนรวม. ข้อนี้ น่าจะเป็นบทเรียนและตัวอย่างสำหรับทุกคนได้อย่างดีเลิศ ว่าการดำเนินชีวิตและกิจการงานก็เช่นเดียวกันจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงอยู่เสมอ จึงจะประสบผลสำเร็จที่ดีและก้าวหน้าได้. ดังนั้น เมื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่การงาน จะเป็นงานใด สาขาใดเป็นงานเล็ก หรืองานใหญ่ อยู่ ณ ที่ใดก็ตาม ควรจะได้ศึกษาถึงพื้นฐานของงาน ของสังคม ตลอดจนสภาวะแวดล้อม ให้เข้าใจสภาพความเป็นจริงอย่างกระจ่างและทั่วถึง จึงจะสามารถเลือกสรรหลักวิชาและวิธีการปฏิบัติให้ถูกต้องพอเหมาะพอดีกับงาน กับสถานการณ์และความจำเป็น เพื่อให้งานที่ทำดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลดีอันพึงประสงค์ทั้งส่วนตนและส่วนรวมได้เต็มที่. จึงขอฝากข้อคิดนี้ไว้แก่ท่านทุกคนเพื่อนำไปพิจารณาให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติตนปฏิบัติงานต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวาระนี้ และได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีในทุก ๆ ด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

ท่านทั้งหลายต่างศึกษาสำเร็จ ได้รับปริญญาเป็นบัณฑิตสมความตั้งใจแล้วย่อมปรารถนาความสำเร็จที่สูงขึ้นไปอีก คือการสร้างความสำเร็จมั่นคงในชีวิตและฐานะหน้าที่. จึงอยากจะฝากข้อคิดไว้ในโอกาสนี้ว่า การที่บุคคลจะทำการสิ่งใดให้สำเร็จผลได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเองเป็นสำคัญ. ข้อนี้อธิบายได้ว่า คนเราแต่ละคนย่อมมีความรู้ ความสามารถ และความถนัด แตกต่างกันไป สูงต่ำไม่เท่ากัน. ดังนั้น เมื่อจะทำการสิ่งใดจึงควรต้องรู้จักประมาณตน คือต้องรู้ว่าตนมีภูมิปัญญาและความสามารถด้านไหน เพียงใด และควรทำงานด้านไหน อย่างไร. เมื่อประมาณตนได้ดังนี้ ก็จะทำให้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ได้ถูกต้องเหมาะสมกับงาน และได้ประโยชน์สูงสุดเต็มตามประสิทธิภาพ. นอกจากนี้ การรู้จักประมาณตน ยังจะทำให้คนเรา ขวนขวายศึกษาหาความรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองให้สูงยิ่งขึ้น. ผู้รู้จักประมาณตน จึงสามารถทำตน ทำงาน ให้ประสบความสำเร็จและก้าวหน้าได้ดีกว่าคนอื่น ผู้ที่แม้จะมีความรู้ความสามารถมากกว่า แต่ไม่รู้จักประมาณตน.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ และทุก ๆ ท่านที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ พร้อมทั้งความสำเร็จในหน้าที่การงาน สมตามที่ตั้งใจปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันศุกร์ ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงกิตติคุณและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การรู้จักประมาณตน ทำให้คนเรารู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ได้พอเหมาะพอดีกับงานและได้ประโยชน์สูงสุดเต็มตามประสิทธิภาพ ทั้งยังทำให้รู้จักชวนชวยศึกษาหาความรู้เพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมศักยภาพในตนเองให้ยิ่งสูงขึ้น. ผู้รู้จักประมาณตนจึงสามารถทำงานได้ผลดีกว่าคนอื่น ผู้ที่แม้จะมีความรู้ความสามารถมากกว่า แต่ไม่รู้จักประมาณตน. วันนี้ ใครจะกล่าวกับท่านถึงเรื่อง การรู้จักประมาณสถานการณ์.

การรู้จักประมาณสถานการณ์ ได้แก่การรู้จักพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้เห็นชัดถึงความเป็นมาและที่เป็นอยู่ แล้วคิดว่าควรจะเป็นไปอย่างไรในอนาคต. อย่างเช่นเมื่อเกิดน้ำท่วม ณ ที่ใดที่หนึ่ง ก็จะต้องศึกษาสถานการณ์ต่าง ๆ ให้รู้กระจ่างทั่วถึง เริ่มแต่น้ำท่วมนั้นเกิดขึ้นมาอย่างไร ในพื้นที่นั้นมีสภาพเป็นอย่างไร เคยมีน้ำท่วมมาแล้วกี่ครั้ง มีระยะที่ห่างอย่างไร แต่ละครั้งก่อให้เกิดความเสียหายมากน้อยเพียงใด และในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร. เมื่อรู้สถานการณ์ที่เป็นมาและที่เป็นอยู่แน่ชัด ก็ควรประมาณสถานการณ์ได้ว่าในอนาคตจะเป็นอย่างไร และจะเกิดขึ้นอีกเมื่อใด. การแก้ไขป้องกันก็สามารถกำหนดวิธีการได้ถูกต้องกับปัญหาและสภาพพื้นที่ ทั้งสามารถกำหนดเวลาปฏิบัติได้ว่า การใดควรจะทำก่อนหลัง และการใดเป็นการด่วน ที่จะต้องเร่งทำให้แล้วเสร็จทันการณ์ทันเวลา เพื่อป้องกันความเสียหายไม่ให้เกิดมีขึ้นอีก. การรู้จักประมาณสถานการณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการปฏิบัติงาน ยิ่งประมาณสถานการณ์ได้ถูกต้องเพียงใด ก็จะทำให้งานที่ทำสำเร็จผลสมบูรณ์ และได้ประโยชน์คุ้มค่ามากขึ้นเพียงนั้น.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จสมประสงค์ ในความดีงามความรุ่งเรืองตามที่ปรารถนาทุกประการ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวาระนี้ และได้ทราบว่าการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาอุตสาหกรรมเกษตร แก่ข้าพเจ้า.

การเกษตรนั้นถือได้ว่าเป็นทั้งรากฐานและชีวิตสำหรับประเทศของเรา เพราะคนไทยเราส่วนใหญ่เป็นผู้มีอาชีพทางเกษตรกรรม. ข้าพเจ้าจึงมีความเห็นเสมอมาว่า วิธีการพัฒนาที่เหมาะสมแก่ประเทศเราอย่างยิ่ง ก็คือจะต้องทำนุบำรุงเกษตรกรรมทุกสาขาให้พัฒนาก้าวหน้า เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรทุกระดับให้สูงขึ้น. เริ่มต้นตั้งแต่การลงมือผลิต โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด ด้วยการดัดแปลงปรับปรุงนำสิ่งที่มีอยู่โดยธรรมชาติมาใช้ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรของเราได้ผลผลิตเพียงพอแก่การเลี้ยงตัว คือพอมี พอกิน เป็นเบื้องต้นก่อน. ต่อไปเมื่อเหลือจึงจำหน่ายหารายได้ ซึ่งหากจะให้ได้ผลที่สมบูรณ์ ก็จะต้องมีการจัดการเรื่องการตลาดอย่างดี รวมทั้งมีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ อันจะทำให้ผลผลิตทางเกษตรมีมูลค่าสูงขึ้น. โดยนัยนี้ เกษตรกรของเราก็จะมีฐานะความเป็นอยู่ที่มั่นคงพึ่งตนเองได้อันจะส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศมีความเข้มแข็งตามไปด้วย. บัณฑิตทุกคนจึงควรจะได้พิจารณาหลักการดังกล่าวให้เข้าใจชัด เมื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะป็นงานราชการ หรือทำงานส่วนตัว ขอให้ตั้งใจพยายามสร้างพื้นฐาน คือความพอมี พอกิน และพอใช้ ให้ได้ก่อน. ถ้าทำได้ดังนี้ ก็เชื่อว่าแต่ละคนจะประสบความสำเร็จ และความเจริญ ในขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไปได้เป็นแน่นอน.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความสุข และความก้าวหน้าพร้อมทุกประการ ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีในวันนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ

วันศุกร์ ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย เป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวนศาสตร์ แก่ข้าพเจ้าอีกปริญญาหนึ่ง.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การพัฒนาที่เหมาะสมกับประเทศของเรา ก็คือจะต้องทำนุบำรุงเกษตรกรรมทุกสาขาให้พัฒนาก้าวหน้าเพื่อยกระดับฐานะของเกษตรกรซึ่งเป็นประชาชน ส่วนใหญ่ของประเทศให้สูงขึ้น อันจะส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศมีความเข้มแข็งมั่นคง ขึ้นด้วย.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า ในประเทศของเราเท่าที่เป็นอยู่บัดนี้ ยังมีเกษตรกรอีกมาก ที่ขัดสนและพึ่งตนเองไม่ได้. ความขัดสนของเกษตรกรดังกล่าว เกิดเพราะการขาดแคลนทุนรอน และไม่สามารถ ใช้กำลังแรงกำลังความคิดที่มีอยู่ ไปปฏิบัติให้ได้ผลผลิตเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทั้งยังไม่ได้รับความสะดวกเพียงพอ ในการค้าขายแลกเปลี่ยน ทำให้ไม่ได้รับรายได้จากผลผลิตอย่างคุ้มค่า. เกษตรกรเหล่านั้นจำเป็นต้องได้รับการ ช่วยเหลือ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้. การช่วยเหลือนี้เป็นงานใหญ่ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานทั้ง ของรัฐและเอกชน และอาศัยกำลังความรู้ความสามารถของนักวิชาการทุกฝ่าย มาช่วยกันให้ความรู้ความคิดและ วิธีปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชา รวมทั้งจัดทำโครงการต่าง ๆ เป็นต้นว่าการจัดหาแหล่งน้ำ และแหล่งเงินทุนมา สนับสนุน. ข้าพเจ้ามีความหวังอยู่เสมอ ในทุกครั้งที่ได้มามอบปริญญาบัตร ว่าผู้มีความรู้ความสามารถสูงในหลัก วิชาสาขาต่าง ๆ อย่างบัณฑิตที่ศึกษาสำเร็จจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้ จะได้เป็นหลักเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือ เกษตรกรของเราต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวาระนี้ และได้ทราบ ว่ามหาวิทยาลัยได้พยายามอย่างเต็มที่ ในอันที่จะดำเนินงานทุกด้านให้ก้าวหน้าไปด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับ ผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบ ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาแล้ว ย่อมมีความรับผิดชอบอย่างยิ่ง ที่จะต้องใช้วิชาความรู้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์. ความรู้ที่ใช้ได้ผลเป็นประโยชน์แท้จริงนั้นต้องเป็นความรู้ที่ถูกต้อง แน่นหนา และแม่นยำชำนาญ ซึ่งนำมาใช้การได้ทันที. ด้วยเหตุนี้ บัณฑิตแต่ละคนจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ของตนอยู่ตลอดเวลา. กล่าวคือจะต้องศึกษาฝึกฝนวิชาเฉพาะของตน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการปฏิบัติงาน ให้ยิ่งแตกฉานลึกซึ้งและก้าวหน้าทันการณ์ทันสมัย พร้อมกันนั้นก็ต้องพยายามเรียนรู้ถึงวิทยาการสาขาอื่น ๆ ตลอดจนความรู้รอบตัวเกี่ยวกับสถานะและวิวัฒนาการของบ้านเมืองและของโลกในทุกแง่ทุกมุมเพื่อช่วยให้มองเห็น ใ้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ อย่างชัดเจน จักได้สามารถนำวิชาการเฉพาะด้านของตน ประสานเข้ากับ วิชาการด้านอื่น ๆ ได้โดยสอดคล้อง ถูกต้อง และเหมาะสม. ในวาระสำคัญ ที่ท่านทั้งหลายจะออกไปเริ่มต้นชีวิต การงานนี้ จึงขอฝากข้อแนะนำตามที่กล่าว ให้นำไปคิดพิจารณาและปฏิบัติให้บังเกิดประโยชน์อันพึงประสงค์ ทั้งแก่ตน ทั้งแก่ชาติบ้านเมือง โดยส่วนรวมต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญยั่งยืนในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันศุกร์ ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกรวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า ความรู้ที่จะใช้ปฏิบัติงานให้ได้ผลนั้น ต้องเป็นความรู้ที่ถูกต้อง แน่นหนา และแม่นยำชำนาญ บัณฑิตจึงต้องศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ให้มีความรู้ที่ยิ่งลึกซึ้ง กว้างขวาง และก้าวหน้า เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานสร้างสรรค์ความสำเร็จและความเจริญ ทั้งส่วนตนและส่วนรวมได้.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า วิชาการนั้นเป็นปัจจัยหรืออุปกรณ์สำหรับใช้ปฏิบัติงาน แต่โดยเหตุที่งานแต่ละอย่างไม่เหมือนกัน เมื่อจะนำหลักวิชาออกไปใช้ได้ผล จำเป็นจะต้องพิจารณาประเภท ลักษณะ และความสำคัญของงานที่ทำ พร้อมทั้งจุดหมายและประโยชน์ที่พึงประสงค์ ให้เห็นแน่ชัดก่อน เพื่อให้ทราบว่าควรจะใช้วิชาการระดับไหน ละเอียดเฉพาะด้านเพียงใด หรือจะต้องประกอบกับวิชาสาขาอื่น ให้สอดคล้องเกื้อกูลกัน อย่างไรบ้าง. การพิจารณาจนรู้ชัดถึงรายละเอียดทุกขั้นตอนดังนี้จะช่วยให้สามารถเลือกสรรหลักวิชาและวิธีการ ที่ถูกต้อง มาใช้ให้เหมาะสมพอดีแก่งานที่ทำ และอำนวยความสะดวกที่ต้องการได้อย่างคุ้มค่า. บัณฑิตจึงควรอย่างยิ่ง ที่จะฝึกหัดตนให้รู้จักคิด รู้จักสังเกต ในเรื่องความถูกต้องพอเหมาะพอดีตามที่กล่าว จักได้มีทางนำเอาความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลอันเลิศตามเป้าหมายทุกอย่าง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้า ในชีวิตและหน้าที่การงานสมตามที่ตั้งใจปรารถนา และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ดีถ้วนหน้ากัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาประจำกระทรวง

เฝ้า ฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ ศาลาดุสิตาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๑

คำปฏิญาณที่ท่านทั้งหลายได้กล่าวนี้มีความสำคัญอย่างมาก หลายทาง. ทางส่วนตัวของแต่ละคนนั้น ต้องถือว่าการกล่าวคำปฏิญาณนี้ มีความสำคัญที่เป็นเกราะกำบัง กำบังให้มีความปลอดภัย และมีความสำเร็จในชีวิต เพราะว่าการปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่มีอคติ และความตั้งใจที่จะทำให้ส่วนรวมคือประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขและประเทศชาติมีความเจริญนั้นนะ เป็นสิ่งที่มีกำลังมาก จะทำให้ผ่านพ้นอุปสรรค ผ่านพ้นอันตรายทั้งหลาย คล้าย ๆ เป็นคาถาสำหรับแต่ละคน. บางคนก็ไปฟังคาถาจากหลวงพ่หรือจากที่ไหน. อาจารย์ต่าง ๆ ท่องคาถา เพื่อให้ผ่านพ้นอันตราย. นี่ไม่ต้องเป็นคาถาของใคร เป็นคาถาของตัวเอง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะจดจำไว้.

นอกจากนั้น ประเทศชาติเดี๋ยวนี้กำลังผ่านวิกฤตการณ์ ที่ทำให้ทุกคนเดือดร้อน. ผู้ที่มีหน้าที่ในทางเป็นผู้พิพากษา จะต้องมีความเคร่งครัดในตัว เพื่อที่จะให้วิกฤตการณ์เหล่านี้ผ่านพ้นไปได้. จะผ่านพ้นไปได้อย่างไร. คือวิกฤตการณ์นี้ ทำให้จิตใจของคนทั่ว ๆ ไป รวมทั้งพวกเราทั้งหลายทุกคนเสื่อม ทำให้จิตใจเราไม่สบาย. แต่ถ้าเรามีความเข้มแข็ง มีความตั้งใจ เนืองถึงสิ่งที่ดีที่ชอบ เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ไม่น่ากลัว จะผ่านพ้นไปได้. และผู้ที่มีกำลัง คือมีความเข้มแข็งก็ทำได้ดี มีหน้าที่ที่จะไปช่วยคนอื่นที่อาจไม่เข้มแข็งเท่า และปฏิบัติตนอาจไม่ดี หรือมีความเศร้าสลด. เรามีหน้าที่ที่จะไปลอบโยนเขา มีหน้าที่ที่จะช่วยเหลือเขา โดยเฉพาะทางจิตใจ.

ฉะนั้นที่ท่านได้กล่าวคำปฏิญาณนี้จะเป็นมงคลสำหรับตัวเอง และเป็นประโยชน์สำหรับประชาชนทั้งประเทศ. จะทำให้ประชาชนทั้งประเทศนี้มีความเข้มแข็ง และจะไม่พาดัวไปในทางที่เสื่อม. ผู้ที่จะช่วยคนอื่น จะต้องมีความเข้มแข็งยิ่งกว่าคนอื่น. ฉะนั้นท่านทั้งหลายที่มีหน้าที่เป็นผู้พิพากษา จึงต้องมีกำลังใจเข้มแข็งที่สุด. บางโอกาสอาจท้อใจ อาจรู้สึกจะทำไมคนอื่นเขาทำอย่างนั้น ๆ ได้ ทำไมเราจะต้องระวังตัวอยู่ทุกฝีก้าว. นี่เป็นไปเพราะว่าจะต้องเป็นที่พึ่งของผู้ที่อ่อนแอ แต่ถ้าผู้ที่อ่อนแอเป็นตัวท่านเองนั้นก็เสียหาย. ฉะนั้นแต่ละคน

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายศักดา โมกขมรรคกุล

ได้กล่าวคำปฏิญาณจะต้องเข้าใจความหมายของคำปฏิญาณ รักษาคำปฏิญาณ และปฏิบัติ เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสำหรับคนอื่น.

ฉะนั้นก็เข้าใจว่าทุกคนได้ซาบซึ้งในคำปฏิญาณ และในหน้าที่ของแต่ละคน. อย่างที่ตอนแรกนี้ ก็เป็นผู้พิพากษาประจำกระทรวง ยังไม่ได้ไปขึ้นศาลชั้นบัลลังก์ที่ไหนแต่ต่อไปก็จะได้ขึ้นบัลลังก์ พิพากษาด้วยความยุติธรรม เพื่อให้เป็นที่พึ่งของผู้ที่ซื่อสัตย์สุจริต. ก็ขอให้ท่านทั้งหลายรักษาความเข้มแข็งที่ตั้งใจเอาไว้ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ทั้งในเวลาทำงาน ทางราชการ ทั้งเวลานอกราชการตลอด. เคยพูดว่า ผู้พิพากษานั้นไม่ใช่ทำหน้าที่เฉพาะในโรงศาล ผู้พิพากษาเป็นผู้ที่คนทั้งหลาย ประชาชนทั้งหลาย มองว่าเป็นคนที่มีความรู้ มีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม จึงเป็นที่พึ่งของคนนับล้านคน.

ก็ขอให้ท่านได้สามารที่จะปฏิบัติหน้าที่ รักษาความเข้มแข็ง และท่านจะได้ประสบความสำเร็จในหน้าที่ของท่าน และได้ประสบความสำเร็จในชีวิตร. ก็ขอให้ทุกคนมีความสำเร็จ และความดีอยู่ประจำตัวตลอดต่อไป.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในวันเปิดประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๒๐
ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก
ณ เมืองวอลลองกอง ประเทศออสเตรเลีย

วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีด้วยอย่างยิ่ง ที่ท่านทั้งหลายซึ่งเป็นผู้แทนจากศูนย์ภาคีขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก มาประชุมพร้อมกันในการประชุมใหญ่ซึ่งจัดขึ้น ณ เมืองวอลลองกอง ประเทศออสเตรเลีย ในครั้งนี้.

ท่านทั้งหลายทราบกันดีอยู่ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งประโยชน์. ผู้ใดก็ตาม ที่เข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย่อมได้รับประโยชน์ตามวิสัยแห่งการศึกษาปฏิบัติทั่วทุกคน. ด้วยเหตุนี้ การเผยแผ่พุทธธรรมจึงน่าจะเน้นที่การแนะนำให้เห็นสาระและประโยชน์แท้จริงของการศึกษาและปฏิบัติธรรมเป็นหลัก. ข้อสำคัญ ผู้แนะนำควรจะศึกษาค้นคว้าให้มั่นใจ และถือปฏิบัติให้เคร่งครัดที่จะแสดงธรรมโดยบริสุทธิ์ อย่าให้วิปริตแปรผัน ทั้งควรพยายามเน้นการศึกษาปฏิบัติธรรมขั้นพื้นฐานให้ยิ่งกว่าอื่น เพราะคนทั่วไปต้องการที่จะเรียนรู้ได้ง่าย เข้าใจได้ชัด ปฏิบัติได้สะดวก. เมื่อแต่ละคนได้รับประโยชน์และความสุขจากการศึกษาปฏิบัติธรรมแล้ว ก็ย่อมมีกำลังใจชวนชวนศึกษาปฏิบัติในขั้นที่สูงขึ้นไปอีก. และเมื่อมีผู้ศรัทธาศึกษาปฏิบัติธรรมและได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติธรรมมากขึ้นดังนี้ พระพุทธศาสนาก็จะมั่นคงแพร่หลาย และอำนวยประโยชน์สุขให้แก่ชาวโลกได้กว้างขวางยิ่งขึ้นไปตามที่ท่านทั้งหลายปรารถนา.

ขออวยพรให้การประชุมของท่านครั้งนี้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย สำเร็จประโยชน์ตามที่มุ่งหมายทุกประการ และขอให้ทุกท่านที่เข้าร่วมประชุม ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ถึงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุม
สมาคมพุทธศาสนาที่วราชอาณาจักร ครั้งที่ ๔๐
เรื่อง “พระพุทธศาสนากับภาวะวิกฤตของสังคมไทย”
ณ วัดพระยายัง กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

ขอแสดงความยินดีด้วย ที่สมาคมพุทธศาสนาทั้งหลายได้จัดประชุมใหญ่ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในการปฏิบัติส่งเสริมงานด้านพระศาสนาและศีลธรรมจรรยาของประชาชน ในภาวะที่บ้านเมืองของเรากำลังประสบกับความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจและสังคม.

ธรรมะในพระพุทธศาสนานั้นบริบูรณ์ด้วยสังฆธรรมที่เป็นสาระและเป็นประโยชน์ในทุกระดับ ซึ่งบุคคลสามารถจะศึกษาและปฏิบัติให้เกิดประโยชน์คือความเจริญผาสุกแก่ตนได้อย่างแท้จริง. กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติธรรมย่อมจะมีชีวิตและกิจการงานที่ประกอบด้วยความสว่าง สะอาด และสงบ. ที่ว่าสว่างนั้น คือมีปัญญารู้เหตุรู้ผล รู้ผิดชอบชั่วดีโดยกระจ่างชัด. ที่ว่าสะอาดนั้น คือไม่มีความทุจริตทั้งกายวาจาใจมาเกสือกมลเพราะเห็นจริงชัดในกุศลและอกุศล. ที่ว่าสงบนั้น คือเมื่อไม่ประพฤติทุจริตทุก ๆ ทางแล้ว ความเดือดร้อนจากบาปทุจริตก็ไม่มาแผ้วพาล. คนที่ประพฤติดนปฏิบัติงานโดยตั้งอยู่ในธรรมอย่างเคร่งครัด จึงเป็นผู้มีปรกติสุขอยู่ร่มเย็น ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ตนเอง แก่ผู้อื่น และสังคมส่วนรวม. ท่านทั้งหลายผู้ตั้งใจอุทิศแรงกายแรงใจของตนเพื่อพระพุทธศาสนาและความผาสุกของประชาชน จึงควรจะได้เพียรพยายามปฏิบัติส่งเสริมให้มหาชนได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมะอย่างถูกต้องทั่วถึง. ก็จะช่วยให้แต่ละบุคคลดำรงตนอยู่ได้อย่างมั่นคงและเป็นสุขในทุกสถานการณ์ และช่วยค้ำจุนส่วนรวมมิให้เสื่อมทรุดลงได้ ดังที่ท่านมุ่งหวัง.

ขออวยพรให้การประชุมใหญ่ของสมาคมพุทธศาสนาที่วราชอาณาจักรครั้งนี้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ทุกอย่าง และขอให้ทุกท่านที่เข้าร่วมประชุม มีความสุขความเจริญงอกงามในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายทหารชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันจันทร์ ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

การได้รับยศนายพลที่สูงขึ้นเป็นที่น่ายินดีสำหรับทุกคน และแสดงให้เห็นว่า ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง และเป็นประโยชน์ต่อการทหารไทย.

ทหารมีภาระหลักในการป้องกันรักษาอธิปไตยของบ้านเมือง เป็นภาระที่หนักและเป็นภาระที่ได้ทำมาตั้งแต่สมัยโบราณ. มาปัจจุบันนี้ ภาระนี้กว้างขวางออกไปเพราะจะต้องรักษาความมั่นคงของประเทศและของประชาชนด้วยความละเอียดอ่อนและด้วยการพัฒนาให้ความเป็นอยู่ของประชาชนนี้ ให้สามารถที่จะมีชีวิตอย่างปลอดภัยและอย่างเจริญขึ้น จึงมีภาระมากกว่าการป้องกันประเทศโดยตรง. การป้องกันประเทศโดยทำหน้าที่ที่จะช่วยประชาชนนี้เป็นหน้าที่ที่ลำบาก เพราะจะต้องใช้วิชาการนานาชนิด และถ้าใช้วิชาการนานาชนิดนี้ ทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยมีความเจริญได้ งานรักษาความมั่นคงของประเทศก็จะง่ายขึ้น เพราะว่าประชาชนทั้งประเทศจะสนับสนุนและจะเป็นผู้ที่ เป็นเจ้าหน้าที่ทางอ้อมสำหรับช่วยในกิจการของกองทัพ. ท่านเป็นผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่ของกองทัพ จึงมีความรับผิดชอบสูงยิ่ง ๆ ขึ้น เพราะว่าคนก็จะได้จ้องมองและสังเกตดูว่าทหารชั้นผู้ใหญ่ปฏิบัติตนอย่างไร เป็นตัวอย่างสำหรับผู้ใต้บังคับบัญชา และเป็นตัวอย่างของประชาชนทั่วไป.

ฉะนั้นการที่ท่านได้รับยศสูงขึ้นก็นับว่าเป็นเกียรติ แต่ก็มีความรับผิดชอบด้วยเหมือนกัน. จึงขอให้ท่านได้พยายามปฏิบัติงานต่อไปในทุกด้าน ด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความเสียสละ ด้วยความมีความรู้ จึงจะได้ผลเต็มที่ตามที่ทุกท่านมีความปรารถนา. ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบความสำเร็จ ความสุข ความเจริญโดยทั่วกัน.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศและพระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายตำรวจชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันจันทร์ ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ทำพิธีประดับยศนายตำรวจชั้นนายพล และถือว่าท่านทั้งหลายเป็นตำรวจชั้นนายพลรุ่นแรกของตำรวจที่เป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะว่าการปกครองแบบสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะมีความเปลี่ยนแปลงไปและนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ชั้นนายพล มีบทบาทที่สำคัญ เพราะว่าเป็นผู้ที่จะประสาน ผู้ที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมีเอกภาพ. โดยที่ตำรวจต่าง ๆ แยกย้ายไปปฏิบัติในท้องที่ต่าง ๆ ก็ต้องมีผู้ที่ประสานให้สำนักงานนี้มีเอกภาพ ในด้านนโยบาย ในด้านการปฏิบัติ ในด้านวิชาการ. ถ้าไม่มีเอกภาพยากที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วน และให้ประเทศชาติและประชาชนได้รับประโยชน์ของงานของตำรวจ. งานของตำรวจนั้นกว้างขวางมากมาย นอกจากจะรักษาความสงบของประชาชน ก็ยังมีความเจริญก้าวหน้าของประชาชนด้วย ซึ่งถ้าขาดเอกภาพก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติ หรือทำให้ภารกิจนั้นลุล่วงไปได้ด้วยดี. ฉะนั้นท่านทั้งหลายผู้ที่เป็นนายตำรวจชั้นนายพล จึงมีบทบาทที่สำคัญมากและต้องปฏิบัติให้ได้ผล. การที่ท่านได้รับตำแหน่งยศสูงชันนั้นจึงเป็นเกียรติ แต่ก็เป็นการรับผิดชอบอย่างสูง. ฉะนั้นก็ขอให้ทุก ๆ ท่านตั้งอกตั้งใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความสามารถ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน.

ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จ และได้ประสบความสำเร็จรุ่งเรืองความสุขทุกประการต่อไป.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทย์ฐานะ
แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
วิทยาลัยเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ
วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทย์ฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงฝ่ายทหาร อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างมากกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ในปัจจุบัน สถานการณ์ของบ้านเมืองเราทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นับว่าอยู่ในภาวะที่ค่อนข้างยุ่งยากสับสน. การจรรโลงประเทศชาติของเราให้มั่นคงและก้าวหน้าต่อไป จึงอยู่ที่ความร่วมมือร่วมใจของทุกคนในชาติ ที่จะปฏิบัติงานทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่หยุดยั้งและไม่ทอดทิ้ง. ท่านทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติบริหารงานระดับสูงทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ได้เข้ารับการศึกษาอบรมพิเศษในสถาบันการรักษาความมั่นคงของชาติ มีความรู้ ความสามารถในสรรพวิทยาการ มีความเข้าใจในสถานการณ์ของบ้านเมือง และมีความกระตือรือร้นในนโยบายและกระบวนการบริหารประเทศเป็นอย่างดีแล้ว ควรถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะนำความคิดวิทยาการที่สั่งสมไป ปฏิบัติบริหารงานให้ประสานส่งเสริมกัน ด้วยความตั้งใจ ด้วยความมั่นใจ และด้วยความเข้มแข็ง ให้งานส่วนรวมของชาติดำเนินพร้อมกันไปสู่เป้าหมาย คือความมั่นคงของบ้านเมือง และความวัฒนาผาสุกของประชาชน.

ขออวยพรให้ทุกท่านมีความเข้มแข็งแน่วแน่ ทั้งในความคิดจิตใจและการกระทำทุกสิ่ง เพื่อสามารถจรรโลงรักษาชาติบ้านเมืองให้ดำรงมั่นอยู่ด้วยความเป็นอิสระและความเจริญ ทั้งขอให้ประสบความสำเร็จ และความสวัสดิมีชัย จงทุกเมื่อเทวักัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันพุธ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความปิติชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นความเข้มแข็งพร้อมเพรียงของเหล่าทหารรักษาพระองค์ ในพิธีปฏิญาณตนสวนสนามครั้งนี้ ขอขอบใจในคำอำนวยการและคำปฏิญาณสัตย์สุจริต ที่มาจากความจริงใจของแต่ละคน. ขอสนองพรและไมตรีทั้งนั้นด้วยใจจริงเช่นเดียวกัน.

ทหารนั้นมีหน้าที่หลักอยู่ที่การธำรงรักษาอธิปไตยของชาติไว้ด้วยแสนยานุภาพก็จริง แต่ยังมีหน้าที่อื่นอีกซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน คือการบำบัดบรรเทาความทุกข์ยาก และการพัฒนาสร้างสรรค์ให้เกิดความเจริญร่มเย็นแก่บ้านเมืองและประชาชน. หน้าที่นี้ดูกันอย่างผิวเผินจะเห็นว่าไม่สำคัญนัก แต่ถ้าพิจารณาดูให้ลึกซึ้งจะเห็นกระจ่างว่า ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนั้น นอกจากจะต้องมีกำลังรบที่เข้มแข็งและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ก้าวหน้าทันสมัยแล้ว ยังจำเป็นที่ประชาชนจะต้องมีความวัฒนาผาสุก ปลอดภัย และความเดือดร้อนยากเข็นต่าง ๆ ด้วย. เมื่อภาระและหน้าที่มีอยู่ดังนี้ ทหารจึงต้องพยายามฝึกฝนและพัฒนาขีดความรู้ความสามารถให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจทั้งในด้านยุทธการ และการปฏิบัติพัฒนา ตลอดจนการช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ยากเดือดร้อนอันเกิดจากภัยพิบัติ ได้ทันการณ์ ทันที่ และมีประสิทธิภาพ. จึงขอให้ทหารทั้งหลายได้ทำความเข้าใจในความเข้าใจในหน้าที่ของตนให้ทราบชัด จักได้สามารถร่วมมือกันปฏิบัติภารกิจทั้งปวงได้อย่างมีเอกภาพ ให้สัมฤทธิ์ผลเป็นคุณ เป็นประโยชน์ เป็นความวัฒนาผาสุกแก่ประเทศชาติและเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี แก่สถาบันกองทัพไทย.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกจงดลบันดาลให้ทหารทุกคนมีความเข้มแข็งสมบูรณ์ ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา สามารถที่จะปฏิบัติภาระหน้าที่ให้บรรลุผลเลิศทุกอย่าง และให้ประสบความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์ทุก ๆ ประการทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้า ฯ ถวายชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ฯ พระราชวังดุสิต

วันศุกร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาชุมนุมกันในวันนี้โอกาสใกล้จะถึงปีใหม่ ไม่ใช่ปีใหม่เป็นปีใหม่ของเรานะ คือปีใหม่ของ
ผู้พูด เพราะว่าพรุ่งนี้เริ่มศักราชใหม่ เริ่มอายุใหม่. นาย ก. ^(๒) ได้กล่าวสรุปชีวิตตั้ง ๕๐ กว่าปี ที่ได้ทำงานทำการ
และชมว่าได้ช่วยให้ประเทศชาติอยู่เย็นเป็นสุข มีความร่มเย็น. วันนี้ท่านทั้งหลายมา ทั้งที่อยู่ข้างในข้างนอกมา
เป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นประวัติการณ์. การที่ได้ทำความเจริญหรือความสุขแก่ประเทศชาติและประชาชนนั้น
มิได้เป็นงานของผู้หนึ่งผู้ใดที่จะปฏิบัติได้ ต้องร่วมมือกัน. ผู้ใดมีความรู้ทางใดก็ควรจะใช้ความรู้ความสามารถนั้น
เพื่อสร้างความมั่นคง. ถ้ามีหลายคนที่มีความรู้อย่างเดียวกัน ก็ต้องร่วมมือกัน. บางคนมีความรู้เหมือนกันแต่
ความเห็นต่างกัน ดังนั้นก็ต้องปรึกษากันมากกว่าที่จะเถียงกัน คำว่าปรึกษากับคำว่าเถียงนี่ต่างกัน. คำว่าเถียง
ใช้แต่อารมณ์ คำว่าปรึกษาใช้ปัญญา. ถ้าสามารถที่จะใช้ปัญญาปรึกษากัน จะได้คำตอบ เพราะว่าความจริงนั้นมี
อันเดียว. ความเท็จมีหลายหรือทางที่ผิดมีมากมาย แต่ความจริงทางที่ดี ส่วนมาก เป็นทางเดียวที่จะสามารถ
นำพาสู่ความสำเร็จ.

นาย ก. ได้กล่าวถึงกิจการต่าง ๆ เช่นเรื่องที่ได้กล่าวเมื่อปีที่แล้ว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง. คำว่าเศรษฐกิจ
พอเพียงนี้ไม่มีในตำรา ไม่เคยมีระบบเศรษฐกิจพอเพียง. มีอย่างอื่นแต่ไม่ใช่คำนี้. ปีที่แล้วพูดว่า เศรษฐกิจ
พอเพียง เพราะหาคำอื่นไม่ได้. และได้พูดอย่างหนึ่งว่า เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้ปฏิบัติเพียงครั้งเดียว คือไม่ต้อง
ทั้งหมด หรือแม้จะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ. ในคราวนั้น เมื่อปีที่แล้วนึกว่าเข้าใจกัน แต่เมื่อไม่นานเดือนที่แล้ว มีผู้
ควรจะรู้ เพราะว่าได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนา มาช้านานแล้ว มาบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ดีมาก แล้วก็เข้าใจว่า
ปฏิบัติเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอนั้นหมายความว่า ถ้าทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่ของประเทศก็จะพอ. ความหมายของ
เศรษฐกิจพอเพียง และทำได้เพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอนั้น ไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่แต่เศษหนึ่งส่วนสี่
ของการกระทำ.

(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้.

(๒) นายชวน หลีกภัย

ต้องพูดเข้าในเรื่องเลย เพราะหนักใจว่า แม้แต่คนที่เป็นดอกเตอร์ก็ไม่เข้าใจ. อาจจะไม่ชัด แต่เมื่อกลับไปดูที่เขียนจากที่พูด ก็ชัดแล้วว่าควรจะต้องปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต้องทั้งหมด เพียงครึ่งหนึ่งก็ใช้ได้ แม้จะเป็นเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ. หมายความว่าวิธีปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ไม่ต้องทำทั้งหมด และขอเตือนว่าถ้าทำทั้งหมดก็จะทำไม่ได้. ถ้าครอบครัวหนึ่ง หรือแม่หมู่บ้านหนึ่งทำเศรษฐกิจพอเพียงร้อยเปอร์เซ็นต์ก็จะเป็นการถอยหลังถึงสมัยหิน สมัยคนอยู่ในอุโมงค์หรือในถ้ำ ซึ่งไม่ต้องอาศัยหมู่อื่น เพราะว่าหมู่อื่นก็เป็นศัตรูทั้งนั้น ตีกันไม่ใช้ร่วมมือกัน จึงต้องทำเศรษฐกิจพอเพียง. แต่ละคนต้องหาที่อยู่ ก็หาอุโมงค์หาถ้ำ. ต้องหาอาหาร คือไปเด็ดผลไม้หรือไปไม้ตามที่มี หรือไปใช้อาวุธที่ได้สร้างได้ประดิษฐ์เอง ไปล่าสัตว์. กลุ่มที่อยู่ในอุโมงค์ในถ้ำนั้น ก็มีเศรษฐกิจพอเพียง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์. ก็ปฏิบัติได้.

แต่ต่อมาเมื่อออกจากถ้ำ ในสมัยต่อมา ที่สร้างบ้านเป็นที่อาศัย ก็เริ่มจะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหลือประมาณ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะว่ามีคนผ่านไปผ่านมา ซึ่งไม่ได้เป็นศัตรู เอาอะไร ๆ มาแลกเปลี่ยนกัน. เช่นคนที่มาจากไกล ผ่านมามีหนังสือที่ เหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ก็ซื้อด้วยการแลกเปลี่ยน ด้วยอาหาร เช่นปลาที่จับได้ในบึง. อย่างนี้ก็ไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงแล้ว. เวลาก้าวล่วงไปอีก มาถึงปัจจุบันนี้ถ้าคนที่อยู่ข้างนอกทั้งข้างในนี้ จะปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ คงทำไม่ได้. และถ้าสำรวจตัวเอง หรือเศรษฐกิจของตัวเองก็เข้าใจว่า จะเห็นได้ว่าไม่ได้ทำ. เข้าใจว่าทำได้ไม่ถึง ๒๕ เปอร์เซ็นต์ ไม่ได้ถึงเศษหนึ่งส่วนสี่ เพราะว่าสิ่งที่ตนผลิตหรือทำ ส่วนใหญ่ก็เอาไปแลกกับของอื่นที่มีความจำเป็น. ฉะนั้นจึงพูดว่าเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็ควรจะพอและทำได้. อันนี้เป็นข้อหนึ่ง ที่จะอธิบายคำพูดที่พูดมาเมื่อปีที่แล้ว.

คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก. ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน. พอมีพอกินนี้ถ้าใครได้มาอยู่ที่นี้ ในศาลาแห่งนี้ เมื่อ เท่าไร ๒๐ ๒๔ ปี เมื่อปี ๒๕๑๗. ๒๕๑๗ ถึง ๒๕๔๑ นี้ ก็ ๒๔ ปี ไซ้ไหม. วันนั้นได้พูดว่า เราควรจะปฏิบัติให้พอมีพอกิน. พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง. ถ้าแต่ละคนพอมีพอกิน ก็ใช้ได้. ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้น ก็เริ่มจะไม่พอมีพอกิน. บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย. สมัยก่อนนี้ก็พอมีพอกิน มาสมัยนี้

ซักจะไม่พอมีพอกิน. จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ทุกคนมีพอเพียงได้. ให้อพอเพียงนี้ ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ. อันนี้ก็ความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจ หรือระบบพอเพียง. เมื่อปีที่แล้วตอนที่พูดพอเพียง แปลในใจ แล้วก็ได้พูดออกมาด้วยว่าจะแปลเป็น Self-sufficiency (พึ่งตนเอง) ถึงได้บอกว่าพอเพียงแก่ตนเอง แต่ความจริงเศรษฐกิจพอเพียงนี้ กว้างขวางกว่า Self-sufficiency. คือ Self-sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง (พึ่งตนเอง).

บางคนแปลจากภาษาฝรั่งว่า ให้อินบนขาตัวเอง. คำว่าอินบนขาตัวเองนี้ มีคนบางคนพูดว่าชอบกล. ใครจะมายินบนขา. คนอื่นมายินบนขาเรา เราก็โกรธ แต่ตัวเองอินบนขาตัวเองก็ต้องเสียหลักทกล้มหรือล้มลง. อันนี้ก็เป็นการคิดที่อาจจะเฟื่องไปหน่อย. แต่ว่า เป็นตามที่เขาเรียกว่าอินบนขาของตัวเอง (ซึ่งแปลว่าพึ่งตนเอง). หมายความว่าสองขาของเราที่ ยืนบนพื้น ให้ออยู่ได้โดยไม่ทกล้ม. ไม่ต้องไปขอข้อมือของคนอื่นมาใช้สำหรับยืน. แต่อพอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอก็เพียงพอ เพียงนี้ก็พอดังนั้นเอง. คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีควมโลภน้อยเมื่อมีควมโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย. ถ้าทุกประเทศมีความคิด - อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ - มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข. พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น. ต้องให้อประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง.

เคยพูดว่า ท่านทั้งหลายที่นั่งอยู่ตรงนี้ ถ้าอยากจะไปนั่งบนเก้าอี้ของผู้ที่อยู่ข้าง ๆ เช่นนี้ไม่อพอเพียง และทำไม่ได้. ถ้าอยากนั่งอย่างนั้นก็เดือดร้อนกันแน่ เพราะว่าอึดอัด จะทำให้ทะเลาะกัน. เมื่อมีการทะเลาะกันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย. ฉะนั้นควรที่จะปฏิบัติสิ่งที่พอเพียง. ทางความคิดก็เหมือนกัน ไม่ใช่ทางกายเท่านั้น ถ้ามีใครมีความคิดอย่างหนึ่ง และต้องการบังคับให้คนอื่นคิดอย่างเดียวกับตัว ซึ่งอาจจะเป็นการคิดที่ไม่ถูกก็ไม่สมควรทำ. ปฏิบัติอย่างนี้ก็ไม่ใช่การปฏิบัติแบบพอเพียง. ความพอเพียงในความคิดก็คือ แสดงความคิด

ของตัว ความเห็นของตัวเอง และปล่อยให้คนอื่นพูดบ้าง และมาพิจารณาว่าที่เขาพูด กับที่เราพูด อันไหนพอเพียง อันไหนเข้าเรื่อง. ถ้าไม่เข้าเรื่องก็แก้ไข เพราะว่าถ้าพูดกันโดยที่ไม่รู้เรื่องกัน ก็จะกลายเป็นการทะเลาะกัน. จากการทะเลาะกันด้วยวาจาก็กลายเป็นการทะเลาะด้วยกาย ซึ่งในที่สุดก็นำมาสู่ความเสียหาย เสียหายแก่ผู้ที่เป็นตัวละครทั้งสองคน. ถ้าเป็นหมูก็เลยเป็นการตีกันอย่างรุนแรงได้ ซึ่งจะ使人อื่นอีกมากเดือดร้อน.

ฉะนั้น ความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล. ที่พูดอย่างนี้ก็เพราะต้องอธิบาย คำว่าพอเพียงที่คนไม่เข้าใจเมื่อปีที่แล้ว และไม่เข้าใจจนกระทั่งถึงประมาณ ๒ - ๓ อาทิตย์นี้. ที่แปลกที่สุด คนที่มาพูดก็เห็นว่าเขาเข้าใจเพราะว่าเป็นคนที่เคยได้คุยด้วยมาก และก็คุยในเรื่องพรรณอย่างนี้ เรื่องเศรษฐกิจ เรื่องความหมายของคำต่าง ๆ แต่ก็ยังไม่วาย. ฉะนั้นจึงต้องอธิบายอย่างกว้างขวางพอใช้ ไม่ทราบว่าเป็นวันนี้พูด เข้าใจหรือไม่. ถ้าพูดไม่เข้าใจวันนี้อาจจะต้องอธิบายต่อปีหน้า (เสียงหัวเราะ) เพราะน่าเบื่อถ้าต้องอธิบายต่อไป อย่างนี้ คนที่อยู่ต่อหน้าก็ชักจะง่วง (เสียงหัวเราะ) แต่ว่านี่ก็ได้อธิบาย ที่ท่านทั้งหลายหัวเราะ ก็คงแปลว่าท่านก็ เริ่มเข้าใจนิดหน่อย (เสียงหัวเราะ) ก็ดีแล้ว เข้าใจนิดหน่อย ดีกว่าไม่เข้าใจ.

อันนี้ก็มาอีกเรื่องหนึ่ง. เรื่องที่นายก ฯ ได้กล่าวว่าทรงทำอะไร ๆ ดี ๆ คล้าย ๆ ว่าทำอยู่คนเดียว. ความจริงทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้ทำ คนอื่นทำด้วย. ยกตัวอย่าง การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่. เป็นการกระทำของหลายคน ของเจ้าหน้าที่การพัฒนาส่วนหนึ่งและของประชาชนเองที่ทำตามทฤษฎีใหม่. ทฤษฎีใหม่นี้เป็นทฤษฎีที่ได้กล่าว ออกมาหรือได้แสดงออกมาเมื่อประมาณปี ๒๕๓๗. พิมพ์ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็น ๓ ชั้น และพยายาม ที่จะให้สั้นที่สุด. การทำให้สั้นที่สุดยอมเข้าใจยาก แต่ว่าเมื่อทำให้สั้นที่สุด และให้มีใจความก็จะเข้าใจได้ จึงให้ ผู้ที่มีหน้าที่ได้ดู และให้เขาไปเลย. ไม่ได้เห็นว่าทฤษฎีใหม่จะไปปฏิบัติได้อย่างง่าย ๆ แต่ว่าผู้ที่รับทฤษฎีใหม่ไป ก็เกิดเข้าใจและไปปฏิบัติได้.

ทฤษฎีใหม่นี้เกิดขึ้นมาอย่างไร. ก็มาจากการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการปฏิบัติของคนอื่นด้วยตั้งแต่ต้น. ทฤษฎี ใหม่ นี้ ความจริงทางราชการได้ปฏิบัติมาหลายปีแล้วก่อนที่จะเกิดเป็นทฤษฎีใหม่ตามที่เรียกว่าทฤษฎีใหม่ใน พระราชดำริ คือ การพัฒนาทางการเกษตร โดยเฉพาะปลูกหลายอย่างในที่เดียวกัน หรือผลัดปลูกหมุนเวียนกัน.

อย่างเช่นเขาปลูกข้าว หลังจากฤดูกาลข้าว เขาก็ปลูกถั่ว อย่างนี้เป็นทฤษฎีใหม่แล้ว แต่ไม่มีใครบอกว่าเป็นทฤษฎีก็เลยได้หน้าว่าใช้คำว่า ทฤษฎีใหม่. นี่เป็นความคิดขึ้นมา และยอมรับกันว่าเป็นทฤษฎี. เมื่อยอมรับกันว่าเป็นทฤษฎี ก็ไปปฏิบัติต่อได้. ที่เริ่มทำทฤษฎีใหม่นี้ ก่อนที่จะได้เรียกว่าเป็นทฤษฎีก็ทำที่สระบุรี. ที่นั่นได้ไปหาซื้อที่ ๑๕ ไร่ ซึ่งคุณภาพไม่ดี. เงินที่ซื้อ ๑๕ ไร่นั้น ส่วนหนึ่งเป็นเงินส่วนตัว อันนี้ส่วนตัวแท้ ๆ ไม่ได้ไปเบิกจากงบประมาณแผ่นดิน หรือจากที่อื่น. เป็นเงินส่วนตัวที่เก็บอยู่เป็นเงินสด จนมีคนล่อว่าเป็นเศรษฐีเงินสด ไม่ได้เป็นเศรษฐีที่ไปลงทุนกินดอกเบี้ย. บางคนเขาตำหนิว่าทำไมเก็บเงินสด เก็บเงินสดไว้ในกระเป๋ เอาไว้ในห้อง ไม่ได้เอาไปไว้ที่ธนาคาร หรือบริษัทหลักทรัพย์ คนเขาก็บอกว่า การเก็บเอาไว้อย่างนั้นไม่ถูกหลักเศรษฐกิจ ก็เลยเอาเงินเช่นนั้นไปซื้อที่ดิน.

คนอื่นที่เห็นดีในการไปซื้อที่ดินเพื่อที่จะทดลองก็มาสมทบทุน เป็นเอกชนเป็นเพื่อนเป็นฝูง. ไปซื้อ ๑๕ ไร่ และคนที่เห็นดีที่ทั้งฝ่ายจังหวัด ทั้งฝ่ายกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตร ฯ ก็ได้ร่วมไปทำ. ก็บอกว่าให้ไปขุดสระ เพราะที่นี้ยังไม่มีน้ำ. คนที่ขายที่นั้นเขาบอกว่ามีบริษัทหนึ่งเข้ามาแถวนี้ จะมาขอซื้อ แต่ก็มีเงื่อนไขว่าถ้าหาน้ำได้เขาจะซื้อ. ปรากฏว่าเขาขุด แล้วหาน้ำไม่ได้. อันนี้ก็แปลกเพราะว่าเมื่อซื้อที่ซึ่งห่างจากที่ที่บริษัทนั้นเคยจะมาซื้อ เพียงประมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ เมตร เราไปขุดมีน้ำ. เรียกว่าเราดวงดี ขุดมีน้ำได้. เมื่อมีน้ำแล้ว ก็สามารถที่จะนำน้ำนั้นมาทำการเพาะปลูกตลอดปี เลี้ยงปลาได้. เลยใช้ที่ ๑๕ ไร่นี้มาปลูกข้าว ปลูกผัก ปลูกต้นไม้ ต้นไม้ผล ปลูกสมุนไพรก็มี และมีการเลี้ยงปศุสัตว์ ทั้งหมดนี้ใน ๑๕ ไร่. คนก็บอกว่า แหม! ทำไมในที่แคบอย่างนี้ ทำได้ทุกอย่าง. เมื่อทำไปปีหนึ่งก็ได้ผล. ผลผลิตนั้นได้ให้นักเรียนที่โรงเรียนวัด และที่เหลือก็ยังขายไปได้กำไร ๒๐,๐๐๐ บาท. แต่ที่บอกว่าการทำนี้ไม่ได้ทำเองแท้ เพียงแต่พูดไปว่าทฤษฎีทำอย่างนั้น ๆ. คนที่ทำก็คือข้าราชการ และคนอื่นเข้ามาช่วยทำ. หมายความว่าต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ราชการ คนงานและนักวิชาการต่าง ๆ. แต่อย่างไรก็ตาม เขาไม่ค่อยคิดว่าจะทำในที่ ๑๕ ไร่ที่แห้งแล้งแบบนี้ได้ แต่ก็ทำได้.

ผู้วางแผนเองก็พึ่งตัวเอง. นี้พูดเหมือนว่า จะอวดตัวว่าเก่ง แต่ตกใจตัวเองว่าที่พูดไปใช้งานได้ จึงมาสรุปเป็นทฤษฎีใหม่. เมื่อเป็นทฤษฎีใหม่ก็ให้ไปที่มูลนิธิชัยพัฒนา แล้วเขียนข้างใต้ว่าเป็นทฤษฎีใหม่ของมูลนิธิ

ช่วยพัฒนา. ต่อมาคนก็ได้เห็นว่าใช้ได้ และไปปฏิบัติได้ในที่ที่แห้งแล้ง. เคยเล่าให้ฟังแล้ว ว่าที่ทำที่อำเภอเขาวงกาศสินธุ์ ที่ได้ผลดี. ที่ตรงนั้นทำ ๑๒ ไร่ ภายในปีหนึ่งเขาก็มีข้าวกิน. ครั้งแรกที่เขาไปเยี่ยมเขาไม่มีข้าวกิน มีเพียงไม่กี่เม็ดต่อรวง. เมื่อชาวบ้านแถวนั้นเห็นว่าดี ก็ขอให้ช่วย. ปีต่อไปก็เพิ่มขึ้นเป็น ๑๐ ไร่. ปีต่อ ๆ ไปก็เพิ่มเป็น ๑๐๐ ไร่ และขยายออกไปในภาคอื่น. ได้เป็นการปฏิบัติตามทฤษฎี และได้ผล. เมื่อเป็นทฤษฎีใหม่แล้ว ก็มาเข้าเป็นเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง. คนที่ทำนี้ ต้องไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ฟุ้งเฟ้อ. ได้เขียนไว้ในทฤษฎีใหม่ว่าลำบาก เพราะผู้ที่ปฏิบัติต้องมีความเพียร และต้องอดทน. ไม่ใช่ทำง่าย ๆ ไม่ใช่บอกว่าเป็นทฤษฎีของโนหลวง แล้วจะทำได้สะดวก. และไม่ใช่ทำได้ทุกแห่ง ต้องเลือกที่. ถ้าค่อย ๆ ทำไป ก็จะสามารถขยายความคิดของทฤษฎีใหม่นี้ไปได้ โดยดัดแปลงทฤษฎีนี้ แล้วแต่สภาพของภูมิภาค หรืออาจจะช่วยสภาพภูมิภาค โดยหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม.

ความจริงทฤษฎีใหม่ที่ปฏิบัติที่สระบุรีนั้นได้คิดก่อนที่บัญญัติทฤษฎี. ที่สระบุรีนั้นได้ตั้งโครงการ ก่อนที่ตั้งมูลนิธิช่วยพัฒนา. โครงการนี้เป็นคล้าย ๆ โครงการแรกของมูลนิธิ และก่อนที่เขื่อนป่าสักนั้นได้เริ่มต้น. นึกว่าที่ตรงนั้นถ้าหากเขื่อนป่าสักสำเร็จ - ซึ่งเวลานี้ใกล้จะสำเร็จแล้ว - จะสามารถนำน้ำมาผ่านใกล้ที่ของทฤษฎีใหม่นั้นได้. ถ้าคลองส่งน้ำผ่านมา ทฤษฎีใหม่นี้ก็จะสมบูรณ์ เพราะมีโครงสร้างรองรับไว้แล้ว. และบริเวณที่ไม่ใช่บริเวณของทฤษฎีใหม่ เป็นของชาวบ้าน และปฏิบัติแบบเดียวกับที่ของทฤษฎีใหม่ ก็จะอยู่ดีมีกินมากขึ้น. ถ้าทำโครงการอะไรที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ ก็สามารถจะสร้างความเจริญให้กับเขตที่ใหญ่ขึ้นได้. เขตที่ใหญ่ ลงท้ายก็จะแผ่ทั่วประเทศได้ แต่เพื่อการนี้จะต้องมีความร่วมมืออย่างดี ระหว่างทุกฝ่าย ทั้งนักวิชาการ และนักปกครอง. ดังนี้ ถึงบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่สองอย่างนี้ จะทำความเจริญแก่ประเทศได้. แต่ต้องมีความเพียร แล้วต้องอดทนต้องไม่ใจร้อน ต้องไม่ฟุ้งมาก ต้องไม่ทะเลาะกัน. ถ้าทำโดยเข้าใจกัน เชื่อว่าทุกคนจะมีความพอใจได้.

ต่อไปนี้เป็นคนละเรื่อง เป็นเรื่องจากข่าวที่ฟัง หรือจากการอภิปราย. ถูกหรือไม่ถูกต้องขออภัย เพราะว่าเกิดความคิดส่วนตัว เวลาฟังเขาเดียวกัน. เรื่องนี้อาจจะเป็นเรื่องปลื้มใจ. เขาพูดกันว่า คนที่เป็นนักธุรกิจส่งนอก บอกว่าเดี๋ยวนี้เงินบาทแข็งเกินไป. แต่ก่อนนี้เงินบาทลอยไป ไม่ต้องมีเครื่องบินไม่ต้องมีบอลลูนหรรอก

มันลอยขึ้นไป. พวกที่หัวใสในทางเก็งราคา ก็เก็งราคาดอลลาร์. ไปซื้อดอลลาร์เพราะทราบว่าจะลอย ก็ซื้อดอลลาร์มากมายทีเดียว เมื่อลอยก็ขายได้กำไร. ถ้าซื้อล้านบาท ก็ได้กำไรกลับคืนมาสองล้านบาทภายในไม่กี่เดือน. การที่เงินบาทขึ้น ๆ ลง ๆ นี้ รู้สึกว่าจะไม่ถูก. ถ้าอย่างที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้ เงินบาทมีความสม่ำเสมอ จะอยู่แค่ไหนก็ไม่เป็นไร ขอให้มีความมั่นคง คือไม่วูบวาบ ขึ้นแล้วลงมากเกินไป อยู่ตรงไหนก็ได้. ปัจจุบันนี้อยู่แถว ๓๖ มาแตะ ๓๕ บ้าง. ขึ้น ๆ ลง ๆ เพียง ๑๐ สตางค์ ๒๐ สตางค์ อย่างนี้ไม่เป็นไร. ถ้าเงินบาทอยู่อย่างเดี๋ยวนี้นักธุรกิจที่ส่งนอกเขาบอกเขาแน่ เพราะว่าจะไม่สามารถผลิตสินค้าเพื่อที่จะไปขายต่างประเทศ. แต่ทำรู้ว่า ผู้ที่ผลิตนั้นไม่ใช่เขาพอเพียง หรือประเทศพอเพียง เพราะต้องสั่งวัตถุดิบ หรือส่วนประกอบของสินค้านั้นมาจากต่างประเทศ. ถ้าเงินขึ้นลง บางคนที่ไม่เก่งนัก ซื้อวัตถุดิบมาในราคาแพง แล้วขายสินค้าของเขาในราคาถูก คนเหล่านั้นก็ล่มจม. ส่วนใหญ่นักธุรกิจธรรมดา ๆ ก็ไม่ทราบว่าจะเมื่อไหร่จะขึ้น เมื่อไหร่จะลง ก็เลยผิดจังหวะ เขาก็ล่มจม. ในวงการธุรกิจจึงบอกว่่าล่มจม. ส่วนผู้ที่เรียกว่าฉลาดหรือหัวใสเก็งราคา คือรู้ว่าเงินมีขึ้นมีลง ก็เลี่ยงเอาตอนที่เหมาะสม ซื้อวัตถุดิบมาในราคาถูก และขายสินค้าในราคาแพง. อย่างนี้ควบคุมไม่ได้ ก็ทำให้พวกนี้สบาย.

ความจริงมีคนที่ยังสบายอยู่ไม่น้อย. ถ้าเศรษฐกิจการคลัง อัตราแลกเปลี่ยนไม่วูบวาบเกินไป ทุกคนที่ยืนยัน ก็จะสามารถทำธุรกิจได้ดี. ในระยะหลังนี้ทราบข่าวมาว่า เดือนนี้เศรษฐกิจดีขึ้น. จะเอาเกณฑ์อะไร ที่บอกว่าเศรษฐกิจดีขึ้น ถ้าถามกระทรวงการคลัง หรือกระทรวงพาณิชย์ ก็ไม่มีใครเชื่อ. เขาบอกว่ารัฐมนตรีคลัง รัฐมนตรีพาณิชย์นี้ พูดอะไร เชื่อไม่ได้. ท่านพยายามพูดอธิบายจนกระทั่งท่านไม่พูดแล้ว. ท่านพูด ๆ ไม่มีใครฟัง ท่านก็ไม่พูด. ที่ได้ถาม ไม่ใช่รัฐมนตรี ไม่ใช่กระทรวง ถามโทรอาจารย์ ไม่ใช่ถามว่าเดี๋ยวนี้อะไรดีหรือไม่ดี ถ้าถามโทรอาจารย์ว่าเดี๋ยวนี้อะไรดีหรือไม่ดี ก็ไม่มีใครเชื่ออีก. ทว่าว่างมหายไปฟังโหราศาสตร์. โทรอาจารย์นั้นไม่ใช่บอกว่าเศรษฐกิจดีหรือไม่ดี โทรอาจารย์บอกว่าเดี๋ยวนี้อะไรดีหรือไม่ดี (เสียงหัวเราะ) ของตัวเองดี ไม่ใช่ของประเทศ ไม่ใช่ของนักธุรกิจ ไม่ใช่ของนักการเมือง ไม่ใช่ของฝ่ายค้าน ไม่ใช่ของฝ่ายรัฐบาล แต่ของตนเอง ของท่านโหรา ฯ เองดี. เอาเกณฑ์อะไร ที่บอกว่าดี. ก็เพราะว่ามีคนมาขอฤกษ์มากขึ้น. เมื่อปีก่อนนี้ ท่านโทรอาจารย์แน่ ไม่มีใครมาขอฤกษ์ เลยไม่มีใครบำรุงกิจการ บอกว่่าล่มจม. แต่มาระยะหลังนี้ มีคนมาขอฤกษ์

หมายความว่าเศรษฐกิจซบเซา. นี่เป็นเรื่องของเกณฑ์ ที่เราจะสามารถทราบว่าสถานการณ์เป็นอย่างไร.

นี่เป็นความคิดความเห็นที่เป็นกลาง เพราะเป็นเรื่องของตัวท่านโหราจารย์เองเป็นข้อเท็จจริง และก็เถียงไม่ได้. ฉะนั้นทำให้คิดว่า ถ้าเศรษฐกิจล่มส่อมดี มีแต่ดีขึ้นได้. จึงต้องรักษาความเป็นอยู่ที่ดี สถานการณ์ที่ดีต่อไป โดยรักษาอัตราแลกเปลี่ยนที่ล่มส่อม. ไม่มีปัญหาว่าประเทศชาติจะรอดพ้นจากวิกฤตการณ์. ทั้งนี้เพราะวิกฤตการณ์นี้มาจากความฟุ้งเฟ้อ หรือความโลภ ไม่อยากจะพูดว่าความทุจริต เพราะไม่จำเป็นจะต้องมีความทุจริต ก็แยะได้เหมือนกัน. ยิ่งมีทุจริตก็ยิ่งแยะ เพราะว่าถ้ามีทุจริตไม่มีใครทำงานอะไรได้ ไม่มีใครเชื่อใคร แล้วผู้ที่พยายามทำงานก็ไม่สามารถทำงานเพราะกลัวทุจริต. ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า ถ้าไม่มีความล่มส่อม ผู้ที่เป็นนักธุรกิจ หรือ อุตสาหกรรมที่สุจริต ก็จะไม่สามารถแข่งขันงบประมาณ งบของตัวเอง จึงต้องค้ากำไรเกินควร เพื่อไม่ให้ขาดทุน. แต่มีหลายคนที่ยพยายามทำงานด้วยความไม่ฟุ้งเฟ้อ.

ได้พูดกับนักธุรกิจต่างประเทศ. ไม่ใช่จะต้องไปเชื้อชาวต่างประเทศหรือนักเศรษฐศาสตร์ต่างประเทศ บางคนก็เข้าข้างตัวเอง จะมา เรียกว่า มาชุดทองในเมืองไทย. มีพวกที่เป็นอุตสาหกรรม ผู้ที่เป็นนักธุรกิจต่างประเทศ เขาหัวเราะเลย เมืองไทยที่กำลังรุ่งรวย เขามาชุดทอง เพราะเมืองไทยยังมีทอง เมืองไทยยังเป็นสุวรรณภูมิ แต่ของเราเห็นทองแล้วโยนทิ้ง ก็เลยไม่ใช่ประโยชน์. ชาวต่างประเทศเห็นเราทิ้ง เขาก็เก็บ. อันนี้เป็นข้อสังเกตอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความคิดขึ้นมา. ที่พูดทั้งหมดนี้ ฟังแล้ว อาจจะน่ากลัวใจ แต่ถ้าดูอีกแง่หนึ่ง ก็อาจจะน่าสบายใจ. น่าสบายใจเพราะดูได้ว่าถ้าเราปฏิบัติอย่างเรียกว่าตรงไปตรงมา ด้วยความตั้งอกตั้งใจ สักนิดหนึ่ง - บอกว่าสักนิด - ก็พอ ไม่ต้องตั้งอกตั้งใจอย่างเคร่งเครียดมากเกินไป แต่ให้ล่มส่อม. ล่มส่อมนี้ก็แบบเดียวกับที่พูดถึงพอเพียง ล่มส่อมในทุกอย่าง พอเพียงในทุกอย่าง.

เมืองไทยรอดเพราะโครงสร้างของประเทศ หรือนิสัยของประชากรชาวไทย. ประชากรนี้ หมายถึง ประชาชนที่อยู่ในกรุง ประชาชนที่อยู่ในชนบท ประชาชนที่อยู่ชายทะเล ประชาชนที่อยู่บนภูเขา ยังดี คนยังมีจิตใจที่กล้าคิด กล้าทำ. ถ้าทำตามคุณสมบัติของคน คือ คุณธรรมของคนหรือความดีของคน เมืองไทยสบาย ไม่ต้องให้

ต่างประเทศมาชุด. แม้จะมีต่างประเทศมาชุด เขาก็ชุดให้เรา. เขาก็แบ่งให้เราด้วย เราก็กแบ่งให้เขา. นี่ก็เลยกลายเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ เศษ ๑ ส่วน ๔ หรือมากกว่า เศษ ๑ ส่วน ๔ ด้วยความพอเพียงที่แปลว่าพอประมาณ และมีเหตุมีผล. อันนี้ก็กลับมาถึงที่เศรษฐกิจพอเพียง ก็เลยนึกว่าเป็นสิ่งที่น่าจะนำไปคิด.

มีอีกเรื่องที่ได้พูดปีที่แล้ว และปีนี้มีเปลี่ยนแปลงไป คือเรื่องที่ทำนายนายก ฯ พูดเรื่องภัยพิบัติน้ำท่วม. ปีที่แล้วภัยพิบัติน้ำท่วมได้เกิดขึ้น แต่ปีนี้ไม่เกิดขึ้นที่จังหวัดชุมพร. ที่อำเภอเมืองจังหวัดชุมพรนั้น ปีที่แล้วน้ำท่วม ๒ ครั้ง และแต่ละครั้งเสียหายไปประมาณเกือบพันล้าน ๒ ครั้ง ก็เสียหายไปเกือบ ๒ พันล้าน. ปีนี้เสียไปไม่เท่าไร เพราะไม่มีน้ำท่วม. เสียสำหรับโครงการที่เล่าให้ฟังว่าไปชุดคลองให้ครบถ้วน. คลองชลประทาน เขาชุดไว้แล้ว แต่ไม่ทะเล. ถามเขาว่าเมื่อไหร่จะทะเลเขาก็บอกว่าอีก ๒ ปี. ตอนนั้นปลายปี ๔๐ ปี ๔๑ ปี ๔๒ ก็ยังท่วมอีก เพราะว่าคลองไม่ทะเล จึงได้ทำโครงการให้ทะเลภายในเดือนเดียว. เงินไม่มีก็ให้ ปีที่แล้วบอกว่ามูลนิธิราชประชานุเคราะห์ และมูลนิธิชัยพัฒนาให้ไป จะให้คืนหรือไม่คืนไม่เป็นไร.

ลงทุนได้คืน. ได้เงินคืนจากประชาชนเอง และจากทางราชการ. ประชาชนเห็นว่าทำดี เขาก็บริจาค. ปีที่แล้วบอกว่าชาวชุมพรไม่ยอมบริจาค แต่ปีนี้ยอมบริจาคช่วย จึงสามารถทำโครงการเพิ่มเติม. นอกจากการป้องกันน้ำท่วม ได้ทำโครงการเพิ่มเติมสำหรับการทำเกษตรที่ปลอดภัย และพอเพียง โดยใช้เงินที่ได้คืนมาตั้งกองทุน เพื่อให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกได้เป็นกลุ่ม ๆ.

ในปีนี้ระยะหนึ่ง ถ้าวัดน้ำในจุดหนึ่ง มีสูงกว่าปีที่แล้ว แต่เมื่อผ่านโครงการมาแล้ว ทำให้ที่ที่เคยท่วมไม่ท่วม เพราะน้ำสามารถมาอยู่ในแก้มลิง อย่างที่อธิบาย เรื่องแก้มลิงเมื่อปีที่แล้ว. แก้มลิงของเราที่จริงเป็นแก้มลิงธรรมชาติที่ได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น และต้องบริหารให้ดี. ลิงตัวนี้ตัวโตก็สามารถกักน้ำไว้ได้พอดี ถ้าบริหารดีแล้วน้ำจะไม่ท่วม.

ปีนี้นคนที่อยู่ข้างนอก ไกลทางที่เดินผ่านมาจากจรด. ถ้าลองหันหลังไปดู มีกรงลิงแล้วมีลิงอยู่ในนั้น. ปีก่อนนี้ถามว่าเคยเห็นลิง ที่กินกล้วยไหม ก็ดูเหมือนไม่มีใครเคยเห็น จึงเอาลิงมาให้ดู. อยู่ในกรง หันหลังไปดูหน่อย.

ลิ่งนี้เวลาให้กล้วยให้เงาะกิน มันใส่ปากแล้วเก็บไว้ในแก้ม โนแก้มลิ่ง. หลังจากนั้นก็ค่อย ๆ กลืน. น้ำที่อยู่ในแก้มลิ่งหนองใหญ่ที่ชุมพร. ก็เป็นอย่างนั้น น้ำเข้ามา ๆ แล้วจึงค่อย ๆ ปล่อยออกไป. เป็นอันว่าเมื่อเข้ามาเก็บไว้ น้ำนั้นก็ไม่ได้มาท่วมเมืองชุมพร. เมื่อน้ำที่ลงมาลดลงก็ปล่อยออก. ลิ่งนี้ก็เหมือนกัน. ได้พยายามถ่ายรูปลิ่งที่กินกล้วย ตอนนั้นลิ่งไม่ได้อยู่ตรงนั้น อยู่ที่ข้างสระกลม. ให้อั่วลิ่ง มันก็เอาเข้าปาก แก้มลิ่งก็ดูออกมา แต่ถ่ายไม่ค่อยทัน ถ่ายไม่ได้ เพราะว่ามีลูกกรงทำให้รูปไม่ชัด. แต่คราวนี้มีอยู่ในกรงนี้ อาจจะสามารถถ่ายรูปลิ่งและแก้มของเขาให้เห็นชัด แต่ท่านทั้งหลายที่ฟังเมื่อปีที่แล้ว เรื่องแก้มลิ่ง คงได้ไปที่เขาดิน ดูลิ่งกินกล้วย กินเงาะ ก็คงได้เห็นแก้มลิ่งมาแล้ว เพราะสนใจเรื่องลิ่งขึ้น.

ตอนนี้เล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับที่พูดเมื่อปีที่แล้ว และที่นาย ก ๆ ได้บอกว่าเป็นสิ่งที่ได้ปฏิบัติมา. ฉะนั้น ก็คงสมควรแก่เวลาที่จะให้ท่านทั้งหลายไปพักผ่อนได้. วันนี้ท่านมา ในบัญชีที่อ่านเมื่อตะกี้ สองหมื่นกับเก้า (๒๐,๐๐๙) คน. ก็ไม่รู้ว่าครบหรือไม่ครบ (*เสียงหัวเราะ*) เพราะว่ามีเดิมเป็น สองหมื่นกับเจ็ด (๒๐,๐๐๗) คน แต่มีคนมาเพิ่มอีกสองคนเป็นสองหมื่นกับเก้า (๒๐,๐๐๙) คน. คงอยากให้มึเลขที่เป็นมงคล (*เสียงหัวเราะ*) ก็ขอขอบใจทุกคนทั้งสองหมื่นกับเก้า (๒๐,๐๐๙) คน คงอยากให้มึเลขที่เป็นมงคล (*เสียงหัวเราะ*) ก็ขอขอบใจทุกคนทั้งสองหมื่นกับเก้า (๒๐,๐๐๙) คน ที่มาให้พร และเป็นกำลังใจ. ก็ขอให้กำลังใจนี้ สะท้อนกลับไปถึงแต่ละคน เพื่อให้ปฏิบัติงานได้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม. ใครทำอะไร มีหน้าที่อะไรก็ขอให้ทำได้อย่างดีและช่วยกัน ร่วมมือกัน ทำเพื่อความสงบสุขและความเจริญของประเทศและประชาชน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๔๑

วันเสาร์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑

ขอขอบพระทัยและขอขอบใจท่านทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง ที่มีไมตรีจิตพร้อมเพรียงกันมาอวยพรวันเกิด ด้วยถ้อยคำที่เลือกสรรมาจากใจซึ่งปรารถนาดี มุ่งหมายให้ข้าพเจ้ามีความสุขความสวัสดิ์ด้วยประการต่าง ๆ ขอทุกท่านจงได้รับพรและไมตรีจากใจจริงของข้าพเจ้าเช่นเดียวกัน.

ความเจริญผาสุกและความตั้งมั่นของบ้านเมือง เป็นสิ่งสำคัญสูงสุดที่บุคคลพึงรำลึกและพึงประสงค์. ความเจริญมั่นคงนั้นจะเกิดขึ้นได้ ก็ด้วยผู้ปฏิบัติบริหารงานของชาติทุกฝ่ายมุ่งที่จะปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนให้เต็มกำลัง ด้วยสติความรู้ตัว ด้วยปัญญาความรู้จักคิด และด้วยความสุจริตจริงใจ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนอื่น. ท่านทั้งหลายในที่นี่ ล้วนแต่มีตำแหน่งหน้าที่อันสูงอยู่ในงานของแผ่นดิน จึงควรจะได้ตระหนักในข้อนี้ให้มาก และชอบที่จะทำความคิดจิตใจให้กระจ่างแจ่มใส เพื่อลดละอคติและสร้างเสริมความเมตตาสามัคคีในกันและกัน แล้วร่วมกันเร่งรัดปฏิบัติสรรพกิจการงานให้ประสานเกื้อกูลกัน เพื่อเราทุกคนจักได้สามารถนำพาประเทศชาติให้ก้าวหน้าไปอย่างมั่นคง และบรรลุถึงความวัฒนาผาสุกได้โดยสวัสดิ์.

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงอภิบาลบำรุงท่านให้มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ และให้มีความสุข ความรุ่งเรืองก้าวหน้า พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งพึงปรารถนาจงทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๓

ณ สนามราชมั่งค락กีฬาสถาน กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๑

ขอต้อนรับนักกีฬาและผู้แทนนานาชาติ ซึ่งมาร่วมการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ณ กรุงเทพมหานคร ด้วยความยินดี. ขอให้การแข่งขันกีฬาอันเป็นนิมิตหมายแห่งความสมัครสมานสามัคคีของชาวเอเชียครั้งนี้ ดำเนินลุล่วงไปด้วยดี บรรลุผลสมตามอุดมการณ์ที่มุ่งหมาย และเป็นปัจจัยสร้างเสริมความเป็นมิตรไมตรีระหว่างกันให้กระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น.

ข้าพเจ้าขอเปิดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๓ ณ บัดนี้.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและได้ทราบว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดีทุกด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

เมื่อครั้งที่บัณฑิตยังศึกษาเล่าเรียนอยู่นั้น ย่อมคุ้นเคยกับการมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ แต่เมื่อศึกษาสำเร็จและออกไปปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยตนเอง บางคนอาจรู้สึกท้อแท้อยู่บ้าง ที่ไม่มีครูบาอาจารย์คอยประคับประคองชี้แนะ. ความจริงข้อนี้มีใช่เรื่องที่ควรวิตกกังวลให้มากเกินไป เพราะงานที่ท่านจะไปทำนั้นปรกติมีช่องทางที่จะทำคนเดียว หากจะต้องร่วมมือกับผู้อื่นฝ่ายอื่นอีกมาก. บรรดาผู้ร่วมงานเหล่านั้นย่อมมีทั้งผู้มีความรู้ความสามารถมากกว่า และผู้มีความรู้ด้อยกว่าแต่มาด้วยประสบการณ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้มีอาวุโส ที่ท่านจะนับถือเป็นครูในอันที่จะเรียนรู้และขอคำปรึกษาได้เป็นอย่างดี. อีกอย่างหนึ่ง การทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้น ที่จะทำให้เป็นไปโดยราบรื่น ปราศจากปัญหาข้อขัดแย้งย่อมเป็นไปได้ยาก เพราะคนจำนวนมากย่อมมีความคิดความต้องการที่แตกต่างกันไป มากบ้าง น้อยบ้าง. ท่านจะต้องรู้จักอดทนและอดกลั้น ใช้อิทธิพล ไม่ใช่ใช้อารมณ์ ปรึกษากัน และโอนอ่อนผ่อนตามกันด้วยเหตุผล โดยถือว่าความคิดที่แตกต่างกันนั้น มีใช่เหตุที่จะทำให้ข้อขัดแย้งได้เลียงเพื่อเอาแพ้เอาชนะกัน แต่เป็นเหตุสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความกระจ่างแจ้งทั้งในวิถีทางและวิธีการปฏิบัติงาน. ถ้าบัณฑิตจะมีความคิดเห็นและปฏิบัติได้ดังที่กล่าวนี้ ก็เชื่อว่าจะสามารถดำเนินชีวิตและกิจการทุกอย่างให้ราบรื่นและมั่นคง จนบรรลุความสำเร็จพร้อมทั้งความเจริญก้าวหน้าได้ดังที่มุ่งหวัง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน และผู้มาร่วมประชุมทุกท่าน ประสบความสุข ความสำเร็จ และความสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่

พุทธศักราช ๒๕๔๒

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๑

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุก ๆ คน พร้อมกับขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่มีมิตรจิต สันับสนุนข้าพเจ้าในภาระที่ทั้งปวงด้วยดีเสมอมา.

เป็นเวลาต่อเนื่องกันหลายปีแล้ว ที่วิถีทางดำเนินของบ้านเมืองและของประชาชนทั่วไปมีความเปลี่ยนแปลงมาตลอด เพราะความผันแปรทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่น ๆ ที่เกิดจากเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ. ในปีใหม่นี้ สถานการณ์ของประเทศโดยส่วนรวมยังไม่แจ่มใสนัก ซึ่งหมายความว่าเราทุกคนต้องจับเคียวกับปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาด้านการครองชีพหนักขึ้น. นำพ้อใจยินดี ที่พวกเราเป็นอันมากยอมรับความจริงข้อนี้ แล้วระวังตั้งใจเผชิญกับปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความสงบอดทน และด้วยความมีสติรู้เท่าทันสถานการณ์ ทำให้ผ่านสภาวะการณ์ไม่ปรกติต่าง ๆ มาได้เรียบร้อยพอสมควร และหวังได้ว่า จะประคับประคองตัวให้อยู่รอดและก้าวต่อไปได้โดยสวัสดิ.

แต่อย่างไรก็ดี เราก็มีสิ่งสมควรแก่การขึ้นขมยินดีอยู่มีใช่น้อย คือการที่ประเทศของเราได้เป็นประเทศเจ้าบ้าน จัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๓ เมื่อต้นเดือนธันวาคมนี้ ซึ่งงานนี้ถือได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างงดงาม ทั้งในฐานะประเทศเจ้าบ้านและนักกีฬาของเราที่เข้าทำการแข่งขัน. ข้อนี้ แสดงให้เห็นถึงความสามารถและความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ที่มีอยู่อย่างบริบูรณ์ทั้งในกายและในใจของคนไทย. ถ้ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรีของประเทศแล้ว เราจะร่วมมือกันปฏิบัติจนเต็มความสามารถเสมอ. ด้วยเหตุนี้ ไม่ว่าจะมียุทธภัย ปัญหา หรือเหตุไม่ปรกติใด ๆ เกิดขึ้นในบ้านเมืองของเรา ก็เชื่อใจได้ว่า เราจะร่วมกันคิดอ่าน และช่วยกันปฏิบัติแก้ไขให้ทุกสิ่งทุกอย่างคลี่คลายลุล่วงไปได้อย่างแน่นอน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่าการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาทันตแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จในด้านการศึกษามาแล้ว ย่อมปรารถนาความสำเร็จที่สูงขึ้นไปอีก คือการสร้าง ความเจริญมั่นคงในชีวิตและฐานะหน้าที่. ความปรารถนาดังนี้แม้จะเป็นสิ่งที่พึงประสงค์อย่างยิ่ง แต่ก็มีสิ่ง ที่ทุกคนจะได้มาโดยง่าย เพราะการสร้างตัวสร้างฐานะที่รุ่งเรืองมั่นคงนั้น มีใช้สำเร็จด้วยเพียงคิดเท่านั้น แต่สำเร็จได้ ด้วยการกระทำ. กล่าวคือ คนเราถึงจะมีความรู้ความคิดสักเพียงใด ถ้าไม่ลงมือทำ ก็มีแต่พาตัวให้ฟุ้งเฟื่องไปต่าง ๆ โดยปราศจากประโยชน์และความสำเร็จ. เมื่อลงมือทำ ประโยชน์และความสำเร็จจึงจะเกิดขึ้น. ข้อสำคัญ การสร้างตัวสร้างฐานะนี้เป็นงานที่ยิ่งใหญ่และยืนยาว ทั้งไม่อาจเห็นผลได้ในเร็ววัน. จำเป็นจะต้องมีความตั้งใจที่ มั่นคงแน่วแน่มีความเพียรพยายามอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย แม้จะต้องเหนื่อยยาก หรือมีอุปสรรคขัดขวางมากมายเพียงใดก็ต้องไม่ย่อท้อถอยหลัง หากบากบั่นมุ่งหน้ากระทำไปจนบรรลุผลตามที่มุ่งหมาย. จึงขอให้ท่านทั้งหลายผู้มีความรู้และความคิดพร้อมอยู่ ได้พิจารณาสิ่งที่พูดนี้ให้เข้าใจชัด แล้วนำไปปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ ในการสร้างสรรคือนาคคตที่มั่นคงวัฒนาให้แก่ตนเองและชาติบ้านเมืองต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สมตามปณิธานปรารถนา ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ตั้งทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๑

ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๑ ในวันนี้ ขอขอบใจคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องทุกคนทุกฝ่ายที่ได้ดำเนินงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ด้วยดีตลอดมา จนพระเกียรติคุณปรากฏกว้างไกลไปในหมู่ชาวโลก.

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางการแพทย์และการสาธารณสุขนั้นผู้ปฏิบัติงานนอกจากจะต้องมีความตั้งใจที่แน่วแน่ อดทน และเสียสละเป็นอย่างมากแล้วยังต้องมีจิตใจที่ประกอบด้วยความเมตตาอาทรต่อเพื่อนมนุษย์เป็นอย่างสูงด้วย จึงจะพากเพียรกระทำให้สำเร็จได้. การค้นพบวิธีการผ่าตัดต่อเส้นเลือดเลี้ยงหัวใจของนายแพทย์ เรเน่ จี. ฟาวาโลโร และการค้นพบวิธีการรักษาเส้นเลือดหัวใจอุดตันเฉียบพลันด้วยยาละลายลิ่มเลือดของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ฮาร์วี ดี. ไวท์ กิติ การตรวจพบเชื้อไวรัสที่เป็นต้นเหตุของโรคไข้หวัดใหญ่ ของ ศาสตราจารย์ เคนเนดี เอฟ. ซีอตริดจ์ อันเป็นผลให้ แพทย์หญิงมาร์กาเรต เอฟ. ซี. ซาน สามารถควบคุมการระบาดของไข้หวัดใหญ่ได้ กิติ ล้วนเป็นผลสำเร็จอันยิ่งใหญ่ ซึ่งก่อเกิดประโยชน์แก่ประชากรโลกอย่างไพศาล. ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความนิยมยกย่องด้วยอย่างจริงใจกับท่านทั้งสี่ ที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๑ และใคร่จะกล่าวแก่ทุกท่านว่าการกระทำของท่านเป็นแบบอย่างอันประเสริฐ ที่จะน้อมนำให้บุคคลทั่วไปเกิดศรัทธาชื่นชม และนิยมยินดีที่จะเสียสละกำลังกาย กำลังความคิด ตลอดจนจนประโยชน์สุขส่วนตัว เพื่อเสริมสร้างประโยชน์สุขและความเจริญรุ่งเรืองให้แก่มนุษยชาติทั้งมวล.

ขออวยพรให้ท่านทุกคนถึงพร้อมด้วยความสุข ความเจริญ มีกำลังกาย กำลังใจและสติปัญญา ที่จะทำประโยชน์แก่กุลแก่ชาวโลกได้ยิ่ง ๆ ขึ้น และขอให้ผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี
ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๑
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจอีกรุ่นหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับนายตำรวจใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ตำรวจทำหน้าที่สำคัญและกว้างขวางมาก คือต้องพิทักษ์รักษาความถูกต้องเป็นธรรมในบ้านเมือง ต้องช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการเสริมสร้างความสงบเรียบร้อย ตลอดจนสวัสดิภาพของบุคคลและส่วนรวม. เชื่อว่า ขณะนี้ท่านทั้งหลายต่างมีความรู้ความสามารถ มีความปรารถนาและมีจิตใจอันบริสุทธิ์แน่วแน่ ที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจด้วยความเข้มแข็ง เสียสละและเที่ยงตรง ให้ได้ผลดีที่สุด. แต่ต่อไป เมื่อตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมหรือภาวะที่แปลกเปลี่ยนไป ต้องเผชิญกับความลำบากตรากตรำและสิ่งล่อใจต่าง ๆ อาจคลายจากอุดมคติและความสุจริตใจ ทำให้หลงผิดทำผิดได้. เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด และในสถานการณ์อย่างไร ท่านทั้งหลายจะต้องรักษาอุดมคติและหลักการเดิมไว้ให้มั่นคงเหนียวแน่น และปฏิบัติภารกิจอย่างด้วยความมั่นใจและมีสติควบคุมตัวอยู่ตลอดเวลา อย่าให้พลาดพลั้งล้าไปเียงเอียงได้ เพราะความหลงผิดทำผิดนั้น นอกจากจะทำลายชื่อเสียงเกียรติยศและคุณความดีที่เคยสร้างสมมาในอดีต และทำลายปัจจุบันตลอดถึงอนาคตของตนให้หมดสิ้นลงแล้วยังเป็นภัยแก่ประชาชนและบ้านเมืองอย่างร้ายแรงด้วย. จึงขอให้นายตำรวจทั้งหลายคิดพิจารณาให้เห็นชัด เพื่อสามารถประพฤติปฏิบัติสิ่งที่เป็นคุณเป็นประโยชน์แก่ตนแก่ส่วนรวมได้ยั่งยืนตลอดไป.

ขออวยพรให้นายตำรวจใหม่ทุกคน ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ราชการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ
และโรงเรียนนายเรืออากาศ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ผู้ที่เรียนสำเร็จจากสถาบันการศึกษาทางทหารของไทย เป็นที่ยอมรับและยกย่องกันทั่วไปว่า มีระเบียบวินัยดี มีความรู้สูง สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานและการบังคับบัญชา ไม่ว่าในราชการปรกติหรือราชการสนาม. แสดงว่าแต่ละคนได้อุตสาหกรรมและมานะอดทน ที่จะฝึกฝนตนเองทั้งทางร่างกายและจิตใจให้มีสมรรถภาพอันสมบูรณ์ และมีความตั้งใจอันเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวที่จะปฏิบัติงานรับใช้ชาติบ้านเมืองโดยสุดกำลัง. ร่างกายและจิตใจที่มุ่งมั่นเข้มแข็งนี้ เป็นคุณสมบัติประจำตัวของชายชาติทหาร และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในภารกิจทุกประการ. จึงขอให้ท่านทั้งหลายได้รักษาไว้ให้มั่นคง และตั้งปณิธานให้แน่วแน่ ที่จะประพฤติตัวปฏิบัติงานให้ถูกต้อง เทียงตรง และก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป ด้วยความกล้าหาญมั่นใจ จนสัมฤทธิ์ผลเลิศในหน้าที่และการงาน สมตามที่มีมุ่งหมายไว้.

ขออวยพรให้นายทหารใหม่ทุกนาย และผู้ที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ทุกท่านจงประสบความสำเร็จโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันพฤหัสบดี ที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๒

ความเจริญของประเทศชาติเป็นความเจริญส่วนรวม ซึ่งเกิดจากผลงานหรือผลของการกระทำของคนทั้งชาติ. ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน ควรจะได้คำนึงในข้อนี้ให้มาก พิจารณาให้เห็นความสำคัญของผู้อื่น ให้รู้จักนับถือผู้อื่น ใช้ความมีเหตุผลและความร่วมมือกัน ในการปฏิบัติบริหารงานทั้งปวง เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนเอง และจรรโลงประเทศชาติของเราให้ดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไป.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๒

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดการประชุมวิทยาศาสตร์นานาชาติ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ ครั้งที่ ๔
The Fourth Princess Chulabhorn International Science Congress (PC IV)
เรื่อง “สารเคมีในศตวรรษที่ ๒๑ : สารเคมีเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ณ โรงแรมแวงกรี-ลา

วันอาทิตย์ ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีเปิดการประชุมวิทยาศาสตร์นานาชาติ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ ครั้งที่ ๔ ของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ และได้ทราบถึงวัตถุประสงค์รวมทั้งประโยชน์อันจะพึงเกิดมีจากการจัดประชุมครั้งนี้

สารเคมีทั้งคุณและโทษ จึงจำเป็นต้องศึกษาวิจัยให้รอบคอบ. เป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่การประชุมในครั้งนี้ จะได้มีการปรึกษาหารือ และนำเสนอผลการศึกษาวิจัยสารเคมีในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง. ทำให้หวังได้ว่า ที่ประชุมนี้จะมีส่วนอย่างสำคัญในการใช้สารเคมีให้เกิดประโยชน์และความปลอดภัยมากขึ้น. ข้าพเจ้าขอเอาใจช่วยให้ท่านทั้งหลายประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่มุ่งหมายไว้ทุกประการ.

ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมวิทยาศาสตร์นานาชาติ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ ครั้งที่ ๔ ของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ ณ บัดนี้. ขอให้ทุกท่านที่เข้าร่วมประชุมประสบแต่ความสุขสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันพฤหัสบดี ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๒

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นความพร้อมเพรียงเป็นสง่าของเหล่าทหารรักษาพระองค์ ในพิธีปฏิญาณตนสวนสนามครั้งนี้. ขอขอบใจในคำอำนวยพรและคำปฏิญาณสัญญา ที่มาจากใจจริงของแต่ละคน. ขอสนองพรและไมตรีทั้งนั้นด้วยใจจริงเช่นเดียวกัน.

คำมั่นสัญญาของทหารทั้งหลาย ที่จะพร้อมกายพร้อมใจกันปกป้องรักษาอิสรภาพและความมั่นคงของประเทศชาตินั้น นอกจากเป็นสิ่งสำคัญควรคู่แก่เหล่าทหารหาญแล้ว ยังเป็นสิ่งสำคัญควรคู่แก่คนไทยทุกคน ที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกัน สร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่แผ่นดิน อันเป็นที่เกิดที่อาศัยของตน. จึงขอให้ทหารรักษาพระองค์ได้ตั้งใจให้เที่ยงตรงหนักแน่น ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ ทั้งในฐานะที่เป็นทหารและเป็นคนไทย โดยปรารถนาประโยชน์อันยิ่งใหญ่ยิ่งใหญ่มาก คือความมั่นคงปลอดภัยของชาติ เป็นจุดหมายสูงสุด.

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กับทั้งอำนาจแห่งความภักดีโดยบริสุทธิ์ใจในชาติบ้านเมือง จงดลบันดาลให้ทหารทุกคน ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์จงทั่วกัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่สภาคมาคมไทยแห่งรัฐอิลลินอยส์
เพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกในงานเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๒

คนไทยนั้นไม่ว่าจะอยู่แห่งหนใด ก็ต้องถือว่าเป็นคนไทย. ดังนั้น ผู้ที่มาอยู่ในต่างประเทศ จึงมีหน้าที่ผูกพันเป็นภาระสำคัญประจำตัวอยู่สองอย่าง คือการรักษาเกียรติคุณ ประกาศเกียรติคุณของชาติไทย คนไทย ให้เจ้าของประเทศเขายอมรับนับถือว่าเป็นผู้เจริญ เป็นผู้มีอิสรภาพ มีคุณธรรมและวัฒนธรรมไม่ด้อยกว่าคนชาติอื่น กับการศึกษาสังเกต ทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความฉลาดรอบคอบ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแตกฉาน สามารถเลือกสรรนำมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ ให้เกิดเป็นความเจริญมั่นคงแก่ตน และแก่บ้านเมืองไทยของเรา.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๒

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบ

ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันอาทิตย์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒

ข้าพเจ้ามีความปิติชื่นชมยิ่งนัก ที่ได้เห็นท่านทั้งหลายจากทุกองค์กรและทุกสถาบัน พร้อมเพรียงกันมาให้พรวันเกิด. ขอขอบพระทัยและขอบใจในคำอวยพรอันเปี่ยมด้วยความหวังดีและไมตรีจิต. ขอทุกท่านจงได้รับพรและไมตรีของข้าพเจ้าเช่นเดียวกัน.

ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันที่ทุกคนทุกฝ่ายแสดงให้เห็น ทำให้ข้าพเจ้าระลึกถึงคุณธรรมข้อหนึ่ง ที่อุบถัมภ์และผูกพันคนไทยให้รวมกันเป็นเอกภาพสามารถธำรงชาติบ้านเมืองให้มั่นคงเป็นอิสระยั่งยืนมาช้านาน. คุณธรรมข้อนี้ก็คือไมตรีความมีเมตตาหวังดีในกันและกัน. คนที่มีไมตรีต่อกัน จะคิดอะไรก็คิดแต่ในทางสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลกัน. จะพูดอะไรก็ใช้เหตุผลเจรจากัน ด้วยความเข้าใจกัน. จะทำอะไรก็ช่วยเหลือร่วมมือกัน ด้วยความมุ่งมั่นเจริญต่อกัน. ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลายได้พิจารณาบทพจนานุกรมให้ทราบตระหนักแกใจอีกครั้งหนึ่งว่า ในกายใจของไทยเรายังมีคุณธรรมข้อนี้อยู่หนักแน่นพร้อมมูลเพียงใด. จักได้มั่นใจว่า เราจะสามารถรักษาประเทศชาติและความเป็นไทยของเราไว้ได้ยืนยาวตลอดไป.

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยทุกหมู่เหล่าเคารพบูชาจงอภิบาลรักษาท่านทุกคนให้มีความสุข ปราศจากมลทินทุกข์และภัยอันตราย มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถนำพาบ้านเมืองให้ผ่านพ้นอุปสรรคขวากหนาม บรรลุถึงความวัฒนาผาสุกได้โดยสวัสดิ์.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้า ฯ ถวายชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒

ปีที่แล้วในโอกาสเช่นนี้ ได้ขอบใจผู้ที่มาในงานนี้ ทั้งข้างนอกทั้งข้างในว่า ขอบใจที่ได้มาถวายพรปีใหม่ ที่จริงไม่ถูก แต่อย่างไรก็ตาม ก็ได้แก้ตัวว่าเป็นการถวายพรปีใหม่ของผู้พูด คือปีหนึ่งผ่านไปแล้ว. ตอนนี้จะต้องขอบใจท่านที่ได้มาถวายพรในการที่ได้ผ่านไป ๖ รอบ. แต่ความจริงการที่มาถวายพรหรือแสดงความยินดีที่ผ่านไป ๖ รอบ ก็ไม่ค่อยถูกนัก ควรจะเป็นมาถวายพรในการขึ้นต้นรอบที่ ๗ (หัวเราะ) ซึ่งก็จะเป็นมงคล และจะได้ตอบสนองได้ว่า ขอให้ท่านทั้งหลายมีความสุขความเจริญความสำเร็จในรอบต่อไปด้วย. และในโอกาสนี้ก็ต้องขอถวายพรปีใหม่ เพราะว่าใกล้ปีใหม่เต็มที ให้แต่ละท่านได้รับความเจริญ ความสำเร็จ มีพลานามัยแข็งแรงต่อไป.

ที่ต้องถวายพรอย่างนี้ ก็เพราะว่าปีใหม่ที่จะมาถึงในไม่กี่วันนี้ ถือกันว่าเป็นปีที่ประหลาด เป็นปีที่พิเศษ. ที่จริงปีหน้าเป็นปี ๒๕๔๓ ก็ไม่มีอะไรแปลกประหลาดเลยแค่เริ่มต้นอีกปี ไม่มีอะไรเป็นพิเศษใด ๆ เลย. เพียงแต่เป็น ๒๕๔๒ บวก ๑ ก็เป็น ๒๕๔๓. แต่ทุกคนเครียด เพราะว่าปีที่ผ่านมานั้นเป็นปีที่ค่อนข้างจะมีความเครียด. อันนี้อาจจะเป็นเหตุผลที่ทำให้ปีใหม่นี้เป็นสิ่งที่เกรงกลัวกันว่าจะเครียดว่าจะลำบากต่อไป. ก็อย่างที่ว่า ปีหน้าไม่มีอะไรเป็นพิเศษ เป็นเพียงปี ๒๕๔๓ นับตามพุทธศักราช. ถ้านับตามคริสต์ศักราช เป็นปี ๒๐๐๐ ซึ่งเป็นตัวเลขที่สวยงาม แต่ตัวเลขที่สวยงามนั้นก็กลัวกันมาก. กลัวกันมากเพราะเหตุใด กลัวกันเพราะว่าเกี่ยวข้องกับวิทยาการแผนใหม่ โดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับเรื่องของคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นของสมัยใหม่ และส่วนมากเดี๋ยวนี้ก็นับสนุนให้ศึกษาคอมพิวเตอร์ และศึกษาวิทยาการสมัยใหม่.

เรื่องคอมพิวเตอร์นี้ที่กลัวกันมาก เพราะว่าคนที่สร้างคอมพิวเตอร์ หรือออกแบบคอมพิวเตอร์ตอนแรกนั้น ไม่มีวิสัยทัศน์ (หัวเราะ). คำว่าวิสัยทัศน์เดี๋ยวนี้ชอบพูดกัน พูดกันว่าคนนี้มีวิสัยทัศน์ คนโน้นไม่มีวิสัยทัศน์. แต่นี่ก็เป็นคนละเรื่อง. ที่นึกว่าผู้ที่สร้างคอมพิวเตอร์นี้ ไม่มีวิสัยทัศน์ ก็เพราะว่าเมื่อเริ่มทำ เขาบอกว่าว่าจะถึงปี ๒๐๐๐ ก็อีกหลายต่อหลายปี. แต่ว่าความจริงหลายต่อหลายปีนั้น เดี่ยวนี้ก็มาถึงแล้ว. ที่เขาเริ่มสร้าง ก็ประมาณปี ๑๙๕๐. นั่นเป็นปีคริสต์ศักราช. ปี ๑๙๕๐ นั้นย่อเป็นปี ๕๐ ก็ง่ายดีทำให้ประหยัด ไม่ต้องใส่ ๑๙๕๐ ก็ใช้ได้.

(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้.

สมัยนั้นคนที่สร้างเครื่องคอมพิวเตอร์นั้นอายุเฉลี่ยก็สัก ๓๐-๔๐. เมื่อถึงปี ๒๐๐๐ เขาก็คงจะอายุ ๘๐ หรือ ๙๐ คงไม่ต้องทำงานแล้ว คงเป็นคนที่ปลดเกษียณแล้ว ไม่ต้องรับผิดชอบ จึงไม่คิดที่จะทำให้เป็นปี ๒๐๐๐ ลั่นเปลืองเงินเปล่า ๆ .

แต่เดี๋ยวนี้ก็ปรากฏว่าไม่กี่วันจะถึงปี ๒๐๐๐ ก็เลยจ่าละหวั่นกันใหญ่ ต้องแก้ปัญหาก็ปี ๒๐๐๐. ภาษาฝรั่งใช้ตัว Y สำหรับ Year. ปี ๒๐๐๐ เขาเขียนว่า Y2K (วายทูเค). K ย่อจาก กิโล แปลว่าพัน เหมือนคำว่ากิโลเมตรคือ ๑๐๐๐ เมตร. กิโลกรัมก็คือ ๑๐๐๐ กรัม. คนไทยก็เป็นคนที่ชอบย่อเหมือนกัน. อย่างน้ำหนักก็กิโลกรัม เราเรียกว่าน้ำหนักเท่านั้น ๆ กิโล. ระยะทางเท่านั้น ๆ กิโลเมตร ก็ใช้ระยะทางเท่านั้น ๆ กิโล. ชาวบ้านโดยมากก็ตัดให้สั้นลงอีก เป็นเดิน หนึ่งโล สองโล สามโล. คนไทยนี่ตัดคนละอย่างกับฝรั่ง ก็ทำให้คนไทยกับฝรั่งต่างกัน.

แต่อย่างไรก็ตาม คนไทยหรือคนฝรั่ง คนต่างประเทศ ก็เดือดร้อนตาม ๆ กันเพราะกลัวว่าถ้าถึงปี ๒๐๐๐ สองศูนย์ศูนย์ศูนย์ จะกลายเป็นปี ๑๙๐๐ หนึ่งเก้าศูนย์ศูนย์. ฝรั่งเขาสร้างคอมพิวเตอร์ประมาณ ปี ๑๙๕๐. เขาตัดหลักพันและหลักร้อยออก ๑๙๕๐ จึงเหลือห้าสิบ. ดังนั้น ๒๐๐๐ อาจจะกลายเป็นหนึ่งเก้าศูนย์ศูนย์. ใครมีบัญชีในธนาคาร วันที่ ๒ หรือ ๓ มกราคม ๒๐๐๐ ไปดูในบัญชีก็จะเป็นปี ๑๙๐๐ ทางธนาคารก็บอกคุณไม่มีสตางค์หมดแล้ว (หัวเราะ). ไม่ใช่บุคคลเท่านั้น รัฐบาลก็คงไม่มีสตางค์เหมือนกัน ก็ถึงเดือดร้อนถ้าไม่มีสตางค์. แต่ว่าสมัยนี้ เราไม่ใช่ไม่มีสตางค์ เรามีหนี้ (หัวเราะ) ซึ่งตรงข้าม. ถ้าไปดูปี ๑๙๐๐ ไม่มีหนี้ ก็ชโย (หัวเราะ).

เวลามาพูดต่อหน้าท่านทั้งหลาย ซึ่งก็มีคนที่เข้าหน้าบ้างไม่เข้าหน้าบ้าง ทำให้มีความคิดเฟื่อง ทำให้มีความคิดแปลก ๆ ว่า ทำไมคนเรามีปัญหา. ที่พูดมานี้ก็พูดถึงปัญหาหลายอย่าง บางปัญหาไม่อยากจะพูด เพราะถ้าพูดแล้วจะทะเลาะกันต่อไป (หัวเราะ) เลยพูดเรื่องคนไทยเรียก กิโล^(๒) เป็น โล. ถ้าจะเรียกปัญหาปี ๒๐๐๐ นี้ เราก็จะต้องย่อเป็นปัญหา ปีสองโล (หัวเราะ). ปีสองโล คนก็ไม่เข้าใจ ก็เลยต้องพูดเป็นปัญหา วายทูเค (Y2K) ต้อง

---

(๒) ปกติ ภาษาอังกฤษใช้ กิโล เป็นคำย่อของ กิโลกรัม. ภาษาไทยใช้ กิโล หรือ โล เป็นคำย่อของทั้งกิโลเมตร และกิโลกรัม.

ใช้ภาษาฝรั่ง. อันนี้ก็เกิดปัญหาขึ้น. อย่างที่นายก ฯ^(๓) ได้กล่าวว่า ทรงสนับสนุนการศึกษา อันนี้การศึกษาก็ต้องสนับสนุน แต่เป็นปัญหาหนักกว่าให้ศึกษาอย่างไร. เดียวนี้เขาพูดว่าชั้นประถมก็ต้องสอนหรือใช้ภาษาอังกฤษ. ต้องใช้ภาษาอังกฤษก็จริง แม้จะชั้นอนุบาลหรือก่อนอนุบาล เขาก็ใช้ภาษาอังกฤษ.

เวลาฟังวิทยุ ผู้ที่ไม่รู้ภาษาอังกฤษฟังไม่รู้เรื่อง ฟังวิทยุทุกวัน รู้สึกว่าคนที่ไม่มีความรู้ภาษาอังกฤษจะไม่มีทางเข้าใจว่าเขาพูดว่าอะไร โดยเหตุผล ๒ อย่าง. อย่างหนึ่ง ใช้คำภาษาฝรั่งโดยที่ไม่แปล. โฆษกบางคนหรือผู้ดำเนินรายการบางคนก็ดี เวลาผู้ที่เป็นผู้สนทนาพูดเป็นภาษาอังกฤษขึ้นมา โฆษกก็แปลเป็นภาษาไทยโดยทันที และผู้ที่สนทนาก็ไม่รู้ ไม่ว่าจะอะไร ไม่โกรธ. เขาต้องแปล ผู้ฟังก็รู้เรื่องว่าผู้ที่มาสนทนานั้นพูดเรื่องอะไร. อันนี้เป็นข้อหนึ่งที่ต้องรู้ภาษาอังกฤษ.

อีกอย่างหนึ่ง ภาษาไทยที่พูดนั้นก็มีความที่แปลตรงมาจากภาษาอังกฤษ ก็เลยฟังไม่รู้เรื่องว่าเขาพูดว่าอะไร. เมื่อฟังรายการวิทยุ หรือดูภาพยนตร์ที่พากย์เป็นภาษาไทย เราจะต้องคิดว่าภาพยนตร์นั้นพูดเรื่องอะไรกัน เกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร. ที่ลำบากเพราะต้องแปลภาษาไทยนั้นเป็นภาษาอังกฤษก่อน แล้วแปลมาเป็นภาษาไทยใหม่ถึงจะเข้าใจซึ่งเสียเวลา. อันนี้คือเรื่องความลำบากของภาษา. ถ้าหากว่าการศึกษาศาสนาสามารถที่จะสอนภาษาอังกฤษคู่กับภาษาไทยก็อาจจะทำให้คนเข้าใจดี. แต่ว่าสมองของคนนั้นจะรับได้หรือไม่ สมองของเด็กที่เรียนจะรับได้หรือไม่ และยิ่งสมองของครูจะรับได้หรือไม่ ที่จะสอนภาษาไทยควบคู่กับภาษาอังกฤษตลอด. ถ้าไม่สามารถที่จะสอนได้ก็จะทำให้เด็กไม่มีความรู้ยิ่งกว่าเดิม.

อันนี้เป็นข้อคิดที่เข้าใจว่าไม่เคยได้ยินเขาพูดว่าการสอนภาษาหนึ่งภาษาใดต้องควบกัน โดยมากกล่าวกันว่าเรียนภาษามิวิธี ๒ วิธี. วิธีหนึ่งพูดเป็นภาษาไทย และสอนภาษาอังกฤษว่าคำนั้น ๆ แปลว่าอะไร. อีกวิธีหนึ่ง ก็สอนเป็นภาษาอังกฤษให้เข้าใจเอาเอง ซึ่งทั้งสองอย่างก็ลำบาก แล้วทำให้ความรู้เกิดขึ้นช้า. การเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษล้วน ถ้ามีพื้นความรู้พอแล้วก็จะเร็ว เพราะว่าตำราภาษาอังกฤษก็มีแล้ว มีพร้อมไม่ต้องแปลด้วยซ้ำ ไปเอา

---

(๓) นายชวน หลีกภัย

ตำราเขาทั้งดุ้น แต่อย่างนั้นมันไม่เกิดประโยชน์มากนัก เพราะสมองของคนไม่เหมือนกัน หรือสิ่งแวดล้อมไม่เหมือนกัน แม้อุณหภูมิก็ไม่เหมือนกัน นอกจากสองสามวันนี้อากาศเย็นมาก เขาเชื่อว่าจะลงไปถึง ๑๔ องศาเซลเซียส ที่กรุงเทพฯ ๗ เมื่อคืนนี้ก็ใกล้เคียง. ดังนั้นจึงต้องหาวิธีที่จะทำการเรียนการสอนให้ได้ประโยชน์ และให้สามารถเข้าใจกัน. ความจริงไม่ใช่จะทำให้เข้าใจแต่ภาษา เข้าใจแต่วิชาการเท่านั้นเอง แต่ต้องเข้าใจวิธีปฏิบัติตน หมายถึงจริยธรรมและอะไรต่าง ๆ พวกนี้ ต้องเรียนต้องรู้ให้มีความรู้กว้างขวาง.

อันนี่ที่เป็นข้อสำคัญในการพัฒนาการศึกษา. ถ้าไม่พัฒนาการศึกษา ประเทศชาติจะก้าวหน้าไม่ได้ เพราะจะไม่มี ความเข้าใจระหว่างบุคคล. ถ้าไม่มีความเข้าใจระหว่างบุคคล เช่นคนหนึ่งพูดอะไรก็ตาม อีกคนก็ไม่เข้าใจ คือสื่อความหมาย สื่อความคิดไม่ได้ ถ้าไม่มีความรู้โดยเฉพาะทางภาษา. อันนี่ที่จะต้องแก้ไข เพราะรู้อย่างไม่ดี. เมื่อสมัยก่อนนี้พอเข้าใจกันได้ สมัยต้นศตวรรษ คือต้นศตวรรษฝรั่ง แถวปี ๑๙๐๐ นั้น ในเมืองไทยการศึกษาก็ยังไม่ก้าวหน้านัก แต่คนเข้าใจ คนรู้เรื่องกัน. ครั้นค่อย ๆ มาถึงกึ่งศตวรรษ คือแถว ๑๙๕๐ ชักจะไม่รู้เรื่อง เพราะไปสนใจเรื่องคอมพิวเตอร์ เลยปล่อยให้คอมพิวเตอร์คิดแทน คนไม่คิด. เดี่ยวนี้สมองของคนเป็นทาสของคอมพิวเตอร์. คอมพิวเตอร์นั้นเป็นสมอง เรียกว่าสมองกล หรือสิ่งที่คนคิดขึ้นมาให้คิดแทน คนเลยไม่ใช่ความคิด. เมื่อไม่ใช่ความคิดแล้ว พูดจากันก็ไม่รู้เรื่อง.

ที่ชักนินยาล่าช้า ท่านทั้งหลายก็คงนึก เอ! จะไปไหน จะพูดเรื่องอะไร. ก็พูดเรื่องเดิม คือเมื่อ ๒ ปี พูดถึงเศรษฐกิจ พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง พูดถึงทฤษฎีใหม่ และบอกว่าถ้าไม่รู้เรื่อง ปีหน้าให้มาอีก. ในปี ๒๕๔๑ มาอีก ก็ต้องอธิบายใหม่. พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และแปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว ก็ยังไม่เข้าใจ ไม่เข้าใจความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง. ก็บอกไว้แล้วว่าถ้าไม่เข้าใจ จะอธิบายใหม่. ก็ได้อธิบายใหม่เมื่อปีที่แล้ว. ในวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ รู้สึกว่าอธิบายอย่างแจ่มแจ้งยืดยาว. ใครต่อใครก็พยักหน้าว่าเออดี (หัวเราะ). ทำไปทำไมก็ถามกันว่าจะทำอย่างไรสำหรับทำเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัว. ก็มีการลั้มนากัน มีรายการวิทยุ ผู้เชี่ยวชาญหลายคนถามกันไปถามกันมาว่า เศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัวนี้เป็นอย่างไร. บางคนก็บอกตีจริง จะทำให้ประเทศชาติรอดพ้นจากวิกฤตการณ์ได้ จะทำอย่างไรอย่างนี้. บางคนก็คัดค้านบอกว่าไม่ดี.

ไม่ใช่ว่าถ้ามีผู้กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคล้าย ๆ ทฤษฎีที่แต่งขึ้นมาใหม่ลอย ๆ แล้วจะน้อยใจ. ไม่น้อยใจ ดีใจ. ดีใจที่ท่านผู้ที่เป็นนักเศรษฐกิจ ผู้ที่เป็นอาจารย์เศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียง อุดมสำถ่อยถึงอ้างถึงเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัว. ถ้าเขาไม่เห็นว่ามีดี เขาก็จะไม่พูดเลย. ถ้าพูดในทางดีเตียนพระเจ้าอยู่หัวก็ไม่มีดี. แต่เขาพยายามเอาขึ้นมาใช้ แม้มีคำถามว่า เป็นอย่างไรใหม่ ใหม่นี้ใหม่. เหมือนถามพระเจ้าอยู่หัวว่าใหม่. แต่เขาพูดในทีวี (หัวเราะ) และพระเจ้าอยู่หัวฟังอยู่ (หัวเราะ). มันไม่ใช่ระบบโทรทัศน์สองทาง. เดี่ยวเราต้องตั้งสถานีโทรทัศน์ดูเขาเถียงกันบนเวทีแล้วพระเจ้าอยู่หัวก็นั่งฟังอยู่ ถ้ามีอะไรที่เขาจะถาม เขาก็จะถามว่าพระเจ้าอยู่หัวคิดยังไง. พระเจ้าอยู่หัวก็จะโต้กลับมือ (หัวเราะ) ยกมือขึ้นเหนือหัว แล้วกดไมโครโฟนและตอบยืดยาวจนกระทั่งมีการประท้วง (หัวเราะ).

แต่ทำอย่างนั้น เราจะได้กลับ ไม่ได้นอน (หัวเราะ). คือถ้าพูดยืดยาวอย่างนั้นก็จะกลายเป็นโด้ว่าที. ให้กระชับหน่อย. กระชับไม่ได้ อธิบายถึงเรื่องที่สำคัญ คือ เศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเขาพูดกันมาเป็นแรมปีแล้ว คือเป็นร้อยปีแล้ว ก็ยังตกลงกันไม่ได้. ไม่ใช่พระเจ้าอยู่หัวจะมาแก้ปัญหาได้ทันทีทั้งหมด แต่บางอย่างก็ค้นปากที่จะตอบ (หัวเราะ). แต่เขาไม่ได้ยินเรา เขาไม่ทราบว่าจะประท้วงหรือไม่. แต่อยากประท้วง เพราะว่าถูกพาดพิง (หัวเราะ). วันนี้ได้เปรียบเพราะว่าไมโครโฟนอันนี้เปิดตลอด (หัวเราะ). ไมโครโฟนอันไหนไม่เปิด แล้วถ้าเขาเปิดก็จะบอกไม่ให้เปิด (หัวเราะ).

ในรายการนั้น คนหนึ่งเป็นด็อกเตอร์พูดว่า เศรษฐกิจพอเพียงนี้ภาษาอังกฤษเขาจะว่าอย่างไร. ค้นปากอยากจะทำ. ที่จริงที่ค้นปากจะพูดเพราะว่าตอบแล้ว. เช่นเดียวกับที่เห็นในทีวีในเวทีใหญ่ เขาถามโน่นถามนี่ เราผู้ดูก็รำคาญเพราะเขาตอบแล้ว เสร็จแล้วก็ถามใหม่. เมื่อตอบอีกก็บอกว่าทำไมพูด. กลับมาพูดถึงรายการทีวี. ในที่นี้เราฟังเขาถามว่าเศรษฐกิจพอเพียง จะแปลเป็นภาษาอังกฤษว่าอย่างไร. ก็อยากจะทำว่ามีแล้วในหนังสือ ไม่ใช่หนังสือตำราเศรษฐกิจ แต่ในหนังสือพระราชดำรัสที่ถอดสำทำมาปรับปรุงให้ฟังได้ และแปลเป็นภาษาอังกฤษ เพราะคนที่ฟังภาษาไทยบางที่ไม่เข้าใจภาษาไทย ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษ. จึงได้แปลเป็นภาษาอังกฤษ และเห็นว่า เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy โดยเขียนเป็นตัวหนาในหนังสือ.

พลิก ๆ ดูในหนังสืออาจจะไม่เห็น แต่ได้เขียนเป็นตัวหนา. ตอนแรกตัวเองก็ตกใจว่า เอ๊ะ! เราไม่ได้แปล หรือ เราไม่ได้อธิบายหรือ ก็เลยไปดูในคอมพิวเตอร์. สมเด็จพระเทพ ฯ ได้อุทิศสำเนาซีดีรอมพระราชดำรัส วันที่ ๔ ธันวาคม ฯ หลายฉบับ แล้วเอาซีดีรอมนี้มาให้. เราก็เอาใส่เข้าไปในคอมพิวเตอร์ ซึ่งก็เก่ง รู้สึกตัวเองเก่งมาก (หัวเราะ) เพราะว่าการที่ใช้ซีดีรอมได้ ใช้คอมพิวเตอร์ได้มันโก้ (หัวเราะ) รู้สึกว่าเชี่ยวชาญมาก. กตพระราชดำรัส ภาษาอังกฤษของวันที่ ๔ ธันวาคม ฯ ๑๙๙๘ แล้วดู Sufficiency Economy ก็มีอยู่ในนั้น. ก็หมายความว่าได้แปลไว้ชัดเจน แล้วพูดซ้ำแล้วซ้ำอีกว่าแปลเป็น Sufficiency Economy. ก็ขอตอบผู้ที่เป็นด็อกเตอร์ต่าง ๆ เหล่านั้นให้เข้าใจว่าคำแปลมีแล้ว.

เสร็จแล้วเขาก็มาบอกว่า คำว่า Sufficiency Economy นี้ ไม่มีในตำราเศรษฐกิจ. จะมีได้อย่างไร เพราะว่าเป็นทฤษฎีใหม่ (หัวเราะ) เป็นตำราใหม่ (หัวเราะ). ถ้ามีอยู่ในตำราก็หมายความว่าเราก็อប់ปั้มา เราลอกเขามา. เราไม่ได้ลอก ไม่อยู่ในตำราเศรษฐกิจ. เป็นเกียรติที่เขาพูดอย่างนี้ว่า Sufficiency Economy นั้น ไม่มีในตำราเพราะหมายความว่าเรามีความคิดใหม่. และโดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่าเราก็สามารถที่จะคิดอะไรได้ - จะถูกจะผิดก็ช่าง - ถ้าเขาสนใจเขาก็จะสามารถที่จะไปปรับปรุง หรือไปใช้หลักการ เพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น.

บัดนี้ขอพูดต่อจากที่พูดเมื่อปีที่แล้ว ว่าจะเป็นเรื่องอย่างไรซึ่งได้แยมเอาไว้แล้ว. เศรษฐกิจพอเพียง นั้น เขาตีความว่าเป็นเศรษฐกิจชุมชน หมายความว่าให้พอเพียงในหมู่บ้าน หรือในท้องถิ่นให้สามารถที่จะมีพอกิน. เริ่มด้วยพอมีพอกิน. พอมีพอกินนี้ ได้พูดมาหลายปี สิบกว่าปีมาแล้ว ให้พอมีพอกิน แต่ว่าพอมีพอกินนี้เป็นเพียงเริ่มต้นของเศรษฐกิจ. เมื่อปีที่แล้วบอกว่าถ้าพอมีพอกิน คือพอมีพอกินของตัวเองนั้นไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐกิจสมัยหิน. สมัยหินนั้นเป็นเศรษฐกิจพอเพียง เหมือนกัน แต่ว่าค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมา ต้องมีการแลกเปลี่ยนกัน มีการช่วยระหว่างหมู่บ้านหรือระหว่าง จะเรียกว่าอำเภอ จังหวัด ประเทศ. จะต้องมีการแลกเปลี่ยน มีการไม่พอเพียง จึงบอกว่าถ้ามีเศรษฐกิจพอเพียง เพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอแล้ว จะใช้ได้.

สมมติว่าเตี๋ยวนีไฟดับ ถ้าไม่มีเศรษฐกิจพอเพียง เวลาไฟดับ ไฟฟ้านครหลวงหรือไฟฟ้าฝ่ายผลิตเขาดับ

หมด จะพังหมด จะทำอะไร. ที่ที่ต้องใช้ไฟฟ้าก็ต้องแยไป. บางคนในต่างประเทศเวลาไฟดับ เขาฆ่าตัวตาย แต่ของเราไฟดับจนเคยชิน เราไม่เป็นไร เมื่อไฟดับ หากมี**เศรษฐกิจพอเพียง**แบบไม่เต็มที่ ถ้าเรามีเครื่องปั่นไฟ ก็ใช้ปั่นไฟหรือถ้าชั้นโบราณกว่า มีดักจุดเทียน คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ. ฉะนั้น**เศรษฐกิจพอเพียง**นี้ ก็มีเป็นชั้น ๆ แต่จะบอกว่า**เศรษฐกิจพอเพียง**นี้ ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์นี่เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้. จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน. ถ้ามีการช่วยกัน แลกเปลี่ยนกัน ก็ไม่ใช่พอเพียงแล้ว. พอเพียงในทฤษฎีหลวงนี้ คือให้สามารถที่จะดำเนินงานได้.

ไหนไหนได้เอ๋ยถึงเขื่อนป่าสักแล้ว จะขอกล่าวว่า คนเดียวทำให้สำเร็จไม่ได้หรือแม้หน่วยราชการหนึ่งเดียว ก็ทำไม่ได้. เขื่อนป่าสักนี้เริ่มต้นด้วยเป็นกิจการของกรมชลประทาน แต่กรมชลประทานทำแต่ฝ่ายเดียวไม่ได้ เป็นเรื่องกว้างขวางมาก จึงต้องรวบรวมกำลังมากมาย และกลายเป็นกิจการของรัฐบาลเป็นส่วนรวม. จะว่าไปไม่ใช่รัฐบาลเดียว แต่ต้องเป็นรัฐบาลหลายรัฐบาล ถ้าพูดภาษาอังกฤษ ก็ต้องใส่ตัวเอส (s) คือหลายรัฐบาลต้องทำ.

ด้านงบประมาณ ตอนแรกก็ดูไม่แพงนัก แต่ทำไปทำมาก็แพงขึ้น ร่วมเกินสองหมื่นล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ไม่ใช่น้อย. ดูจะเป็นเงินมาก แล้วทำไมจึงทำ. ที่สนับสนุนให้ทำ เพราะว่าเขื่อนป่าสักนี้ - อย่างที่นายก ฯ ได้กล่าว - มีประโยชน์มาก. แม้จะยังไม่ได้นำมาสำหรับการเกษตร แต่ได้ทำประโยชน์แล้วตั้งแต่ปีนี้. เดือนตุลา ฯ พฤศจิกายน ฯ เขากลับกันมากกว่าน้ำจะท่วม. ได้บอกไว้แล้วว่า โครงการป่าสักมีไว้สำหรับน้ำแห้ง และมีไว้สำหรับน้ำท่วม. บางปีก็ท่วม มีน้ำมาก น้ำเกิน ทำให้มีความเสียหาย. ด้านการเกษตรสิ่งที่เพาะปลูกไว้ดูน้ำท่วมก็เน่า เมื่อเน่าแล้วเสียหายมาก เจ้าของคือ เกษตรกรก็ไม่มีรายได้ ต้องช่วยเขา เขาก็ต้องช่วยตัวเองด้วย.

ในที่อื่น ในกรุง ในเมือง การมีน้ำมากไม่เกิดประโยชน์เช่นกัน. น้ำมาท่วมถนนทำให้การจราจรติดขัด ธุรกิจต่าง ๆ หยุดชะงัก. ความเสียหายเหล่านี้เคยคำนวณดูแล้วว่าถึงหมื่นล้าน. เมื่อปี ๒๕๒๖ หรือปีอื่นที่น้ำท่วมคำนวณดูแล้ว รัฐบาลต่าง ๆ ในระยะนั้นต้องใช้งบประมาณไปช่วยเกษตรกร และงบประมาณสูบน้ำออกจากถนนในกรุงคิดแล้วเป็นเงินประมาณหมื่นล้าน. นอกจากนี้ยังมีความเสียหายอย่างอื่น ที่ประมาณมิได้จากมลพิษ กล่าวคือ เครื่องสูบน้ำต้องใช้น้ำมัน หรือถ้าไม่ได้ใช้น้ำมัน ก็ต้องใช้ไฟฟ้าซึ่งต้องผลิตด้วยเชื้อเพลิงซึ่งสร้างมลพิษ.

เชื้อเพลิงหรือพลังงานที่ไม่มีมลพิษ เช่น พลังงานน้ำนั้นน้อย เปรียบเทียบกับพลังงานที่ใช้ น้ำมันหรือลิกไนต์ ซึ่งสร้างมลพิษมาก. ดังนั้นก็เสียหายทบถมขึ้นไปอีกเกินหมื่นล้านแน่. ถ้านับดูปีที่น่าจะมีความเสียหายหมื่นล้านก็ไม่ต้องเสีย. และนอกจากไม่ต้องสูญเสีย ก็ยังทำให้เกิดมีผลผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเกษตรกรรมก็มีผลผลิตได้ แม้ในปีซึ่งเขื่อนป่าสักยังไม่ทำงานในด้านชลประทาน แต่ได้ป้องกันไม่ให้น้ำท่วมพืชที่เกษตรกรเพาะปลูกไว้ นับเป็นมูลค่าเงินหลายพันล้านเหมือนกัน.

ดังนั้น ในปีเดียวเขื่อนป่าสักนี้คุ้มค่าที่ได้สร้างสองหมื่นล้านนั้นแล้ว. ค่าสร้างตัวเขื่อนและส่วนประกอบต่าง ๆ ไม่ถึงพันล้าน ที่มากเพราะว่า นอกเหนือจากตัวเขื่อนแล้ว จะต้องไปขุดเขย และไปเลื่อนถนน เลื่อนรถไฟ. การที่ขุดเขยให้กับผู้ที่มีที่ดินก็ทำให้เขามีชีวิตที่ดีขึ้น. ความจริงวันนั้นที่ไปเปิดเขื่อนได้บินเฮลิคอปเตอร์ไปดูขอบของอ่าง ก็เห็นบ้านที่เขาสร้างให้ผู้ที่เสียหายย้ายมาจากที่จะอยู่ในอ่าง. เขาสร้างบ้านไว้อย่างดี คุณภาพชีวิตของผู้ที่ได้รับขุดเขยก็ดีขึ้น.

อีกข้อหนึ่ง การสร้างเขื่อนป่าสักนี้ เป็นโครงการใหญ่ ต้องร่วมมือกันหลายหน่วยงาน ไม่ใช่เฉพาะผู้ที่ดินมากม หรือผู้ที่เป็นวิศวกรที่ออกแบบ หรือผู้ที่ทำงานเปิด-ปิดประตูควบคุมน้ำ. เป็นการร่วมมือระหว่างคนหลายจำพวกหลายอาชีพ บางคนก็ไม่ใช่วิศวกร บางคนเป็นฝ่ายปกครอง คือฝ่ายจังหวัด เช่นผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอจนกระทั่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกคนล้วนมีส่วน. กิจการใดที่ไม่มีนโยบายที่แน่นอนที่สอดคล้องกัน หรือแม้แต่ทะเลาะกัน ก็ไม่สำเร็จ ไม่เกิดประโยชน์จากโครงการนั้น. เมื่อไม่มีประโยชน์จากโครงการ เราจะลงไป ไม่ใช่เฉพาะสองหมื่นล้านบาทที่ไปลงทุนในการสร้างเท่านั้น หมดไปโดยไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ . มีหน้าซ้ำยังเกิดความเดือดร้อนเกษตรกรก็เดือดร้อน ชาวกรุงก็เดือดร้อน.

ฉะนั้นโครงการต่าง ๆ หรือเศรษฐกิจที่ใหญ่ ต้องมีความสอดคล้องกันดีที่ไม่ใช่เหมือนทฤษฎีใหม่ ที่ใช้ที่ดินเพียง ๑๕ ไร่ และสามารถที่จะปลูกข้าวพอกิน. กิจการนี้ใหญ่กว่า แต่ก็เป็เศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน. คนที่ไม่เข้าใจว่ากิจการใหญ่ ๆ เหมือนสร้างเขื่อนป่าสักก็เป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน. เขาเรียกว่าเป็เศรษฐกิจสมัยใหม่ เป็นเศรษฐกิจที่ห่างไกลจากเศรษฐกิจพอเพียง. แต่ที่จริงแล้ว เป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน.

ปัญหาเศรษฐกิจอีกอย่างหนึ่ง - ไม่ค่อยอยากพูด - คืออัตราแลกเปลี่ยนเงิน. ได้พูดมา ๒ ปีแล้วว่า

ค่าของเงินจะสูงจะต่ำเท่าไร ก็ไม่ค่อยขัดข้อง แต่ถ้าไม่สมดุลกันมันไม่ดี. อย่างที่บางคนบอกว่า ค่าของเงินแข็งเกินไปทำให้การขายไม่ดี ก็ขอคัดค้านเหมือนกัน. ถ้าให้เงินอ่อนลงไป เช่นให้ดอลลาร์ละ ๕๐ บาท อ้างว่าขายสินค้าออกไปต่างประเทศ ๑ ดอลลาร์ จะได้มา ๕๐ บาท. จริงว่าได้ ๕๐ บาท แต่ ๕๐ บาทนั้นมันราคา ๕๐ บาท หรือเปล่า? เพราะว่า ๕๐ บาทนั้น ไปซื้อน้ำมัน หรือจะไปซื้ออะไรก็ตามได้เพียงครึ่งเดียว. อันนี้ไม่ได้เข้าข้างใคร แต่ว่าเข้าข้างตัวเอง (หัวเราะ). แต่ถ้าเงิน ๒๐ บาท หรือ ๒๕ บาท มาเป็น ๕๐ บาทต่อดอลลาร์ คนที่ - ขอใช้คำว่า หัวใส - เขารู้ เขาก็ไปซื้อดอลลาร์ในราคา ๒๕ บาท ไม่กี่วันดอลลาร์ขึ้นไป ๕๐ บาท เขาก็ขาย ๕๐ บาท ก็ได้กำไร ๒ เท่า.

อย่างนั้นเราก็เห็นได้ว่าเขาได้กำไร เราก็ยินดีด้วยกับเขา คนไหนรวยก็ดี. แต่ที่ไม่ยินดีเพราะว่า คนที่ได้กำไรใช้เทคนิคสูงในการแลกเปลี่ยน หรือที่เรียกว่าความรู้ รู้ไส้. ฝรั่งเศสเรียก อินไซด์เดอร์ ก็หมายความว่า รู้ไส้ นั่นเอง (หัวเราะ). ถ้าคนไหน รู้ไส้ ของเศรษฐกิจชั้นสูง ๆ อย่างนี้ ก็รวย. เราก็ยินดีด้วยกับเขา เพราะถ้าเขารวย เขาจะทำบุญได้มาก. แต่อย่างนี้ เศรษฐกิจพัง ไม่พูดว่าอย่างนี้เป็นทฤษฎี แต่ว่าพูดไปแล้ว (หัวเราะ). ในเมืองไทยนี้ ถ้าการปกครอง หรือการดำเนินกิจการทั้งในด้านการเมืองทั้งในด้านเศรษฐกิจ ทั้งในด้านธุรกิจ ในด้านอาชีพ มีทฤษฎี เมืองไทยพัง. เมืองไทยเราที่ยังไม่พัง ก็เพราะว่าเมืองไทยนี้หนักว่าแข็งมาก แต่เดี๋ยวนี้ ถ้าหากไม่ระวัง ยังเขินให้พัง จะเหมือนบ้านที่กำลังคลอน. อะไรที่ลั่นคลอนอีกนิดเดี๋ยวก็ถล่ม เมื่อถล่มแล้วก็จะแย. ในปีที่ผ่านมายังไม่พังไป.

มีตัวอย่างของเรื่องบ้านพัง เช่นที่เมืองตุรกี. ที่นั่นบ้านพังเมื่อมีแผ่นดินไหว. ชั้นบนถล่มลงมาถึงชั้นล่าง คนที่นั่งอยู่ชั้นบนบอกว่าลงมาถึงชั้นล่าง โดยยังมีชีวิตอยู่ได้แต่ลงมานั่งชั้นล่าง. เพราะมีทฤษฎี ผู้ที่ตรวจการก่อสร้าง ปลอมยให้ก่อสร้างบ้านที่ลั่นชนิดหนึ่งก็ล้มครืน. ที่อื่นที่ถูกแผ่นดินไหวมาก ก็ไม่เสียหายเท่า. มีตัวอย่างการทฤษฎีที่เวเนซุเอลา เมื่อไม่กี่วันมานี้ เขาว่าเป็นทฤษฎี ไม่ได้ทำโครงการที่เหมาะสมสำหรับป้องกัน ทำให้คนตายกว่า ๓ หมื่นคน.

เมืองไทยนี้เคราะห์ดี ไม่ค่อยเป็นอย่างนี้ แต่ถ้าไม่ระวังก็จะเป็น. ที่ได้เห็นเพราะไปอยู่หัวหินนาน นาน

เกินไป ทำให้ไปเผชิญพายุ. พายุที่ผ่านเข้าปราณ ๙ ความเร็วลม ๖๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง แล้วก็มาพัดผ่านหัวหิน. วันนั้นเวลา ๑๐ นาฬิกา ทะเลเป็นบ้า. น้ำท่วมที่บ้าน คือที่วังไกลกังวล. น้ำท่วมเพราะเหตุว่า ถนนที่ผ่านตลาดกันน้ำไว้ น้ำก็มาเอ่ออยู่ข้างบน แล้วเมื่อเอ่อ น้ำก็ท่วมชาวบ้าน. สุดท้ายก็ไปฟันถนนส่วนที่กัน ๒ ข้างของผิวจراجร. น้ำก็ไหลลงมา เข้ามาในเขตวังไกลกังวล แล้วเทลงทะเล. เป็นเหมือนน้ำตกลงทะเล ก็สวยดีเหมือนกัน (หัวเราะ). แต่โดยที่น้ำท่วมครั้งนั้นพอที่จะอยู่ในควบคุม ก็จัดการซ่อมแซมได้เรียบร้อย. แต่ก็ต้องทำแผน เพราะว่าน้ำที่ท่วมตลาดนครไชย ไม่ไหลลงทะเล เพราะมาสร้างบ้านขวางทางน้ำตลอดทาง.

ขากลับจากหัวหินได้เห็นน้ำที่ยังท่วมอยู่ทางเข้าเพชรบุรี เพราะมีอาคารสร้างขวางทางน้ำ ทำให้ระบายน้ำออกสู่ทะเลไม่ได้. ทั้งหมดนี้ - เดียวจะกลายเป็นการหาเรื่อง - เป็นหลักวิชาแท้ ๆ รู้ดีว่า น้ำฝนที่ไหลลงมา ถ้าถูกขวางจะทำให้เอ่อ แล้วก็ท่วม. ถ้าควบคุมดี ๆ ก็ไม่เกิดเรื่อง. ไม่ตำหนิว่าเป็นเรื่องทุจริต แต่เป็นความเลินเล่อ เพราะเป็นมานานแล้ว. สร้างถนน ทำสะพานไม่พอ. เขาบอกว่ามีท่อแล้ว แต่ทำนั้นส่วนมากน้ำผ่านได้ไม่เท่าไร ถึงมีท่อใหญ่ ๆ ที่คนเข้าไปได้ แต่น้ำมากกว่า. ดังนั้นโครงการไม่ดี. เห็นมามากแล้ววาระหว่างหน่วยราชการ มีกรมทาง กรมชลประทาน กรมป่าไม้ เป็นต้น ไม่ทำโครงการให้สอดคล้องกัน ก็เกิดเรื่อง. จะแก้ไขได้ไม่สู้ยากนัก. จะต้องไม่ให้มีที่รู้ จะต้องร่วมกัน. แต่ถ้ามีทุจริตมาเพิ่มในกิจการเหล่านี้แล้ว ก็จะทำให้ร้ายแรงขึ้นเป็น ๒ เท่า ๓ เท่า. พูดอย่างนี้มาหลายปีแล้ว ยี่สิบปีได้.

เมื่อสามสี่ปีที่แล้วที่ชุมพรมีฝนลงมามาก และน้ำในคลองที่ผ่านชุมพรก็เอ่อขึ้น. คลองอยู่ตะเภาซึ่งรับน้ำจากคลองท่าแซะกับคลองรับร่อเป็นสำคัญ ก็ท่วมอำเภอเมืองชุมพร. ตอนนั้นก็มีการ ประตุน้ำสามแก้ว อยู่แล้ว แต่การเปิด - ปิด ประตุน้ำสามแก้ว นั้นเขาเปิด - ปิดผิดจังหวะเพราะว่า น้ำลงมาพรวดพราดไปเอ่อถนนที่สร้างตอนนั้น. ถนนนั้นใหญ่โตมากนัก จึงไม่มีทางที่จะปล่อยน้ำลงมา. เมื่อสองหรือสามปี ก็เกิดเรื่องอีก. ที่เล่าให้ฟังเมื่อปีที่แล้ว ฝนตก น้ำท่วม. น้ำท่วมในเมือง ๒ เมตร รถยนต์ทุกชนิดแฉ่. โรงพยาบาลก็ท่วม. เอกชเรย์ที่อยู่ชั้นล่าง แม้ยกพื้นขึ้นมาสูง ก็ท่วมเสียหาย. เมื่อได้ทราบอย่างนั้น ก็ได้ซื้อเอกชเรย์ใหม่ให้เขา. ครั้งเมื่อไปเยี่ยมโรงพยาบาลก็ไปดูเอกชเรย์. ถามหมอเอกชเรย์ว่าเป็นอย่างไร เขาก็บอกว่าน้ำขึ้นสูงถึงหม้อแปลง. ดูแล้วก็ดีใจที่หมอเอกชเรย์ตัวสูงมาก เป็นหมอผู้หญิงแต่ตัวสูง ก็เลยไม่จมน้ำตาย (หัวเราะ).

ลงท้ายก็ซื้อเอกซเรย์ให้ เขาก็ดีใจมาก. เมื่อน้ำท่วม เข้า - ออกทางประตูไม่ได้ เพราะน้ำขึ้นสูง ต้องเข้าทางหน้าต่าง. ที่น้ำท่วมมากเช่นนั้น เพราะโครงการทำไม่ถูก. ได้ไปดูคลองที่จะระบายน้ำ ชื่อ หัววัง - พันธ์ตัก แต่ว่าคลองนั้นยังไม่เสร็จ ต้องคอยอีกสองปีถึงจะเสร็จ. ก็เลยบอกให้ขุดทันที. เขาบอกว่าไม่มีเงิน ก็เอาเงินให้งบประมาณไม่มีก็ช่าง. ที่จริงไม่มากเท่าไร เปรียบเทียบกับที่เสียหายไปเป็นพันล้าน. ก็ให้ขุดได้ประชาชนก็ร่วมมือที่แรกไม่รู้ ที่หลังก็รู้. ต่อมาเมื่อทำแล้ว แม้ยังไม่เสร็จดี แต่ว่าระบายน้ำได้ มีพายุเข้ามาอีก มีฝนลงมามาก แต่ไม่ท่วม.

ปีต่อมาและปีที่แล้วก็ไม่ท่วมอีก ก็หมายความว่าสามปีไม่ท่วม ประหยัดได้สามพันล้าน. ที่ทำคลองสามสิบ ล้านนั้น นับว่าคุ้มค่าแล้ว นี่ก็เศรษฐกิจพอเพียง. วันที่เดินทางไปชมพรจากหัวหินทางรถยนต์ ก่อนถึงที่หมาย ได้จอดรถที่สะพานแห่งหนึ่งและชะโงกดูใต้สะพาน ไม่มีน้ำ แห้ง มีเพียงน้ำขังอยู่นิด ๆ. มีคนสงสัยว่าทำไมมาจอดที่สะพานนี้ ก็เป็นเพราะว่าตอนน้ำท่วม น้ำผ่านเหนือสะพานนี้สูงหนึ่งเมตร หมายความว่า สะพานน้ำทำหน้าที่สะพาน แต่อยู่ใต้น้ำ (หัวเราะ). ฉะนั้นก็ต้องหาวิธีแก้ไข จึงถามกำนันว่า “คลองท่าชะอยู่โน่นใช่ไหม” เขาบอกว่า “ใช่แล้ว”. ถามเขาว่า “ตามทางนี้เป็นที่ของใคร” เขาบอก “ของชาวบ้านทำนา”. เลยบอก “ขอที่ตามทางนี้นิดหนึ่งเพื่อสำรวจ. ต่อไปอาจจะต้องทำคลอง เพื่อระบายน้ำลงไปสู่หนองใหญ่ เพื่อทำระบบป้องกันน้ำท่วม ซึ่งหนองใหญ่นั้นจะเป็น แก้มลิง.”

แก้มลิงนี่คนเขาหัวเราะว่าทำไมแก้มลิง. ก็อธิบายมาแล้ว คนที่เข้าใจแล้วว่าแก้มลิงคืออะไร. คนหัวเราะเพราะก็ค่อนข้างจะตลก. ที่เออลิงมาเลี้ยงที่นี่ ก็เพราะเนื่องจากแก้มลิง คนจะได้รู้ได้เห็น. สมัยนี้คนไม่รู้วาลิงมีแก้ม เอามาโชว์ว่ามันมีแก้มลิง. ลิงตัวหนึ่งที่มีอยู่ มีอพิการ ยังไม่ถึงตัวน แต่ก็ใช้ไม่ได้. เรียกมันว่า ไก้กะลา หรือ คุณกะลา เพราะอยู่ในวัง (หัวเราะ). กะลา นั้นเป็นลิงจากบางขุนเทียนของท่านผู้ว่า ฯ. ใครเอากะลาเจาะรูไปวางไว้. ไก้ลิงก็อยากจะทำข้างในมีอะไร เอามือล้วงเข้าไป. ไม่รู้ทำกรรมอะไร มันก็ติดอยู่อย่างนั้น สลัดไม่ออกเพราะกำมือไว้จนกระทั่งมือเริ่มจะเน่ากว่าหมจะจับตัวได้ก็หลายวัน. ผ่ากะลาออก แต่มีอพิการแล้ว. ตั้งใจจะปล่อยไปเมื่อรักษาหายแล้ว แต่มันก็มีอพิการแล้ว ถ้าปล่อยเข้าฝูงลิงที่บางขุนเทียน มันก็อยู่ไม่ได้ จะถูกพรรคพวกตี ก็คงตายแน่ จึงเอามาเลี้ยงที่นี่ และเรียกมันว่า คุณกะลา.

เมื่อสองสามวันนี้ได้ข่าวว่าที่เพชรบุรีมีลิงอีกตัวหนึ่ง เขาผูกกะละมังที่เท้า - เอ๊ะ ลิงเขาเรียกเท้าหรือตีน (หัวเราะ). เขาผูกกะละมังกับขาของลิง มันก็แน่นเข้าทุกที ตีนมันเลยเน่า. ตอนนี้นำล้างรักษาอยู่ เขาบอกว่าต้องตัดขา. น่ากลัวต้องเอามาเลี้ยงที่นี้ด้วย (หัวเราะ) เพราะสงสาร. เข้าฝูงไม่ได้ ตายแน่. ลงท้ายก็เป็นพวกพิการ. ตัวแรกนั้นชื่อไอ้กะลา ตัวนี้ชื่อ ไอ้กะละมัง (หัวเราะ). ไม่ทราบว่าเป็นลิงตัวผู้หรือตัวเมีย. ไอ้กะลาเป็นลิงตัวผู้ ถ้าตัวนี้เป็นลิงตัวเมียก็ให้แต่งงานกัน (หัวเราะ) แล้วลูกก็ชื่อ กะละแม (หัวเราะ). แต่สงสัยว่าเป็นตัวผู้เพราะว่ามันขนมันดก ไม่ได้หมายความว่าตัวเมียจะไม่ดก อาจจะดกก็ได้ (หัวเราะ). ถ้าเป็นตัวผู้ด้วยกันก็ต้องหาภรรยาให้เขา (หัวเราะ). แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นตัวเมียก็จะดี ไอ้กะลา กับกะละมัง มาแต่งงานกัน ก็อาจจะต้องเชิญคณะรัฐบาล (หัวเราะ) มาเป็นพยาน ท่านประธานสภาด้วย (หัวเราะ) และรัฐสภา ท่านผู้นำฝ่ายค้าน ใคร ๆ มาหมด (หัวเราะ). อาจจะได้สัมภาษณ์ลิงว่าเขาทำอะไร. เอ๊ะ! นี่พูดถึงอะไร อ้อพูดถึงลิง แต่ที่จริงควรพูดถึงชุมพร (หัวเราะ).

ปีนี้ชุมพรผ่านวิกฤติหลายครั้ง แต่ก็ยังดี. เคยบอกว่าถ้าบริหารโครงการหรือบริหารระบบด้วยดี ก็จะได้ผล และแก้มลิงนี้ได้ผล. นึกออกแล้วว่าตะกักทำไมมาพูดถึงลิงก็เพราะว่าแก้มลิงหนองใหญ่นี้ได้ผล ถ้าบริหารดี ๆ . ความสำเร็จที่เล่าให้ฟังต้องต่อเนื่องจากการบริหารที่ดี. ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ตาม หรือผู้ที่เป็นข้าราชการในกรมกองต่าง ๆ ที่อยู่ประจำที่นั้นก็ตามล้วนย้ายหมด. ผู้ว่าราชการจังหวัดย้ายไปแล้ว ผู้ว่า ๆ ใหม่มา แต่ผู้ว่า ๆ ใหม่เขาก็ดี เขาเข้าใจข้าราชการที่เป็นเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เปลี่ยนเกือบหมดดูเหมือนเหลือคนเดียวที่เป็นคนเดิม คนเก่า. แต่ผู้ที่บริหารโครงการมีความเข้าใจกัน. แม้จะมีผู้บริหารเข้ามาใหม่ เจ้าหน้าที่เก่าจะต้องถ่ายทอดความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ใหม่และช่วยกัน. ถ้าช่วยกันบริหารด้วยความเข้าใจกัน กิจการก็สำเร็จ เช่นที่ชุมพร. ตกลงได้ประหยัดด้วยการลงทุนประมาณ ๓๕ ล้านบาทของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ และทางราชการก็ได้ลงทุนเพิ่มอีกตามงบประมาณ ก็สามารพผันฟ้าอุปสรรคไปอย่างดี.

ก็ไม่ทราบใครได้หน้า เพราะว่าเป็นคนไปเรื่อย แต่ว่าทุกคนที่มีส่วนได้หน้าทั้งนั้น รวมทั้งเอกชนต่าง ๆ ที่มาช่วยทำ. อย่างนี้งานที่ทำเพื่องานก็ได้ผลสำเร็จ. วิธีการบางอย่างที่จะต้องมีการปรึกษาหารือกันบ้าง ดังนั้นถ้าทำได้ดี มันจะช่วย มันจะประหยัดและเมื่อประหยัดแล้วก็สามารถที่จะทำโครงการ หรือการจัดการที่เป็นประโยชน์

กับส่วนรวม. ไม่อยากจะพูดว่าเป็นประโยชน์กับประชาชน เพราะว่าอะอะไรก็อ้างประชาชน (หัวเราะ) ประชาชนเขาว่าอย่างนั้น ประชาชนเขาว่าอย่างนี้. ที่จริงประชาชนเขาคอยให้ผู้ที่มีความรู้มากกว่าไปช่วยเขา ไม่ใช่รัฐบาลเท่านั้น แต่รวมทั้งผู้ที่มีใจเอื้อเฟื้อด้วย เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน. เราก็เป็นประชาชนเหมือนกัน ไม่ว่าเป็นนายก ๆ หรือผู้นำฝ่ายค้าน จะปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นประชาชนคนไทยด้วยกัน. ถ้าปฏิเสธก็หมายความว่าไม่ควรจะอยู่เป็นคนไทย. เป็นคนไทยด้วยกันทุกคน ผู้ใหญ่ผู้โต ผู้น้อย ใครต่อใคร เป็นประชาชนคนไทยทั้งนั้น. คนไหนที่พูดภาษาไทยไม่ชัดก็เป็นคนไทยทุกคน แต่ก็ต้องร่วมมือกัน เข้าใจกัน. ก่อนลงมาที่นี้ตั้งใจจะพูดเรื่องอะไร ไม่ทราบสิหมดแล้ว (หัวเราะ). พูดอะไรก็ไปตามกลอน ที่จริงเราไม่ได้เป็นนักกลอน แต่ว่ากลอนมันพาไป. ถ้าพูดไม่หมดก็คอยปีหน้า (หัวเราะ).

อ้อ! มีอีกนิดหนึ่ง. มีคนบอกว่าที่ไม่มิงงานเฝ้า ๆ เช่นวันนี้ เพราะว่าได้ออกสิทธิบัตรแล้ว. ความจริงไม่ใช่อย่างนั้น สิทธิบัตรนั้นไม่เกี่ยวกับงานวันนี้. ส่วนวันที่ ๔ ธันวาคม ซึ่งตามปกติจะมาพบกันอย่างนี้ เจ้าหน้าที่จัดกำหนดการให้มิงงานหลวง. ลงท้ายวันที่ ๔ ก็ไม่สามารถที่จะพบกัน. ถ้าพบกันงานหลวงก็ต้องเลื่อนเพราะเขากำหนดไว้แล้ว. ทำไปทำมา เดี่ยวต้องเลื่อนไปปีหน้า ซึ่งจะไม่เหมาะสม. เขาก็อุตส่าห์เลื่อนสวนสนามมาเป็นวันที่ ๒ แทนวันที่ ๓. เขาบอกว่าวันที่ ๓. กี่ว่าง. แต่รับค่านับทหารต่าง ๆ แล้ว วันที่ ๓ ขอฟักหน่อย. วันที่ ๔ ที่ ๕ ที่ ๖ ก็มิงงานตลอด. ทั้งคนที่จะมาฟังที่นี้ก็มีมิงงานของตน เลยต้องเลื่อนมาถึงวันนี้ ซึ่งอาจจะเป็นฤกษ์ดี พระจันทร์เต็มดวง (หัวเราะ). พระจันทร์นั้นเขาว่าเต็มดวงเต็มที่ โตกว่าที่เคยเป็นในรอบร้อยห้าสิบปี ถึงทำให้มีเหตุการณ์แปลก ๆ เพราะว่าพระจันทร์อยู่ใกล้. ที่จริงเห็นพระจันทร์นั้นโตจริง ๆ โตและสว่าง. พระจันทร์สว่างนี้ไม่ใช่เพราะพระจันทร์สว่างขึ้น แต่เพราะว่าไม่มีเมฆ และมลพิษของกรุงเทพ ๆ อาจจะถูกกวาดแล้วทำให้ดีขึ้น. อย่างไรก็ตามก็เลื่อนมาถึงวันนี้ วันที่ ๒๓.

วันที่ ๔ ไม่มีเวลา. วันที่ ๕ ก็ออกสิทธิบัตร. จะบอกให้ว่าตรงสิทธิบัตรนั้นคับแคบ และค่อนข้างจะร้อน. คนที่อยู่ข้างล่างก็รู้ว่าพูดอะไร. เรื่องร้อนนี้ คนที่อยู่ข้างบนข้างหลังไม่โดนแดด แต่คนที่อยู่ข้างล่างโดนแดด เขาค่อนข้างจะเดือดร้อนมองอะไรไม่เห็น. คนที่อ่านถวายพระพรรู้สึกหงุดหงิด และคนที่ฟังข้างล่าง และคณะทูตานุทูต ก็หงุดหงิด. มานั่งกันอย่างนี้ดีกว่า เมื่อมานั่งอย่างนี้ ก็รู้สึกว่าสบายกว่าแม้จะมีคนมากมาย. แต่ที่

สีห์บัตูซุรนั้นนับหรือเปล่า รู้สึกมีไม่เท่าไร ไม่ก็คน แต่ที่มาวันนี้ สองหมื่นหนึ่งพันห้าร้อยสี่สิบสี่ (๒๑,๕๔๔). แต่ในบัตูซุรเขาบอกว่าสี่สิบเก้า ก็ไม่รู้ใครหายไปไหน แต่หายไปห้าคน ก็ไม่เป็นไร. เขาอาจจะดูที่วีดินนี้ ดูที่วีว่าพูดอะไรเขาอาจจะดูได้ดีกว่า แล้วก็ไม่มีอะไร. อย่างไรก็ตามได้แถลงข่าวแล้ว ว่าทำไมมาพบกันวันนี้ วันที่ ๔ ไม่มีทางแม่เขาบอกว่า เพราะว่ามีสีห์บัตูซุรแทนแล้ว.

อีกอย่างหนึ่งที่จะต้องแถลงคือ ปีที่ผ่านมา ต้องขอขอบคุณ ทั้งฝ่ายราชการทั้งฝ่ายเอกชน พ่อค้า ประชาชน ที่จัดโครงการหรืองานและการแสดงซึ่งความเอ็นดูและความเป็นห่วงนี้ต้องบอกว่าซาบซึ้งจริง ๆ. บางคนถามมาว่า การที่มิงานและรายการให้พร โดยเฉพาะรายการทางโทรทัศน์และวิทยุซึ่งออกอากาศทุกวันนั้น รู้สึกอย่างไรรู้สึกดีใจหรือเปล่า. ก็บอกได้ว่าดีใจ และขอขอบคุณที่ทุกคนให้กำลังใจให้พรอย่างนั้น เพราะตอนต้นปีที่ไม่สบายนั้น ไม่สบายอย่างหนัก ๆ เดินไม่ได้ เดินตัวเปียวไปเลย เดี่ยวนี้ก็ยิ่งตัวเปียวนิดหน่อย แต่ก็ดีขึ้นมาก เพราะว่าได้รับคำอวยพร ต้องถือโอกาสขอขอบคุณที่มาให้พร. วันนี้มาให้พรเนื่องจากวันเฉลิม ฯ ครบ ๖ รอบไซ้ใหม่ ถือว่าเมื่อก้าวเข้ามาในรอบที่ ๗ แล้ว ก็ขอถือว่เป็นการมาให้พรสำหรับรอบที่ ๗ คือรอบที่ ๖ ก็ผ่านไปแล้ว. คราวนี้เริ่มรอบที่ ๗.

คงจำได้ว่าเมื่ออายุ ๕ รอบครึ่ง ก็บอกว่าอายุ ๖ รอบ ถ้ายังเดินไหว จะไปเปิดเขื่อนป่าสัก แล้วฉลองกันอย่างเอิกเกริก. นี่ก็เดินไหว. ที่จริงนี่ว่าจะเดินไม่ไหวแล้ว แต่ก็เดินไหวเพราะพรที่ท่านทั้งหลายได้ให้. วันนี้แม้จะไม่ใช่วันเกิด คือผ่านวันเกิดไปแล้ว แต่ก็ถือว่เป็นวันที่ได้รับพร. ก็ขอขอบคุณที่ท่านทั้งหลายได้มาให้พรตั้งแต่ในวาระ ๕ รอบครึ่ง จนครบ ๖ รอบ มาถึงเริ่ม ๗ รอบ ขอให้ทุกคนสามารถที่จะทำงานอย่างดี มีสุขภาพแข็งแรงจิตใจเข้มแข็ง เพื่อที่ทุกคนจะได้ทำหน้าที่ของตน เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งแต่ละท่านก็เป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวม. ขอให้ทุกคนได้ประสบความสำเร็จความเจริญ.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๓

วันศุกร์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๒

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทั้งหลายทั่วกัน ทั้งขอขอบใจท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ร่วมกันจัดงานฉลองวันเกิดครบ ๖ รอบ ให้อย่างงดงามยิ่งใหญ่ว่าแต่ได้แสดงไมตรีจิตความหวังดีโดยประการต่าง ๆ ทำให้เกิดกำลังใจเป็นอันมาก.

เป็นเวลาต่อเนื่องกันหลายปีแล้ว ที่บ้านเมืองของเรามีความเปลี่ยนแปลงมาตลอดทั้งในวิถีทางดำเนินของบ้านเมืองและของประชาชนทั่วไป เป็นเหตุให้เราต้องปรับตัวมากขึ้น เพื่อให้อยู่รอดและก้าวต่อไปโดยสวัสดิ. ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้ทุกคนเข้าใจและเล็งเห็นสถานการณ์ของบ้านเมืองตามเป็นจริง. เวลา นี้ บ้านเมืองของเรากำลังต้องการการปรับปรุงและการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ. ทางที่เราจะช่วยกันได้ก็คือการที่ทำความคิดให้ถูกและแน่วแน่ ในอันที่จะยึดถือประโยชน์ของบ้านเมืองเป็นที่หมาย. ต้องเพลาการคิดถึงประโยชน์เฉพาะตัวและความขัดแย้งกันในสิ่งที่มีเชื้อสาระลง. ต้องหันหน้าปรึกษาหารือด้วยความรู้คิด ด้วยความเป็นญาติเป็นมิตร และเป็นไทยด้วยกัน. ผู้ใดมีภาระหน้าที่อันใดอยู่ ก็เร่งกระทำให้สำเร็จลุล่วงไป ให้ทันการณ์ทันเวลา. ผลงานของแต่ละคนแต่ละฝ่ายจักได้ประกอบส่งเสริมกันขึ้น เป็นความสำเร็จและความเจริญวัฒนาของประเทศชาติ.

ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านตั้งความหวัง ตั้งความเพียรอันมั่นคงไว้ ที่จะช่วยตัวช่วยชาติให้หนักแน่นยิ่งขึ้น ทั้งด้วยการขะมักเขม้นทำงานให้เต็มกำลังความสามารถ ทั้งด้วยการดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวัง ใ้รู้จักพอเหมาะพอประมาณ จะคิดอ่านปฏิบัติการใด ให้ยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวมและชาติบ้านเมืองเป็นเป้าหมายสูงสุด.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้มีความสุขปราศจากทุกข์ภัยทุกเมื่อทุกสถาน บันดาลให้มีกำลังกายใจและปัญญาอันกล้าแข็งพร้อมมูล ที่จะประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ให้บรรลุผลเลิศทุก ๆ ด้าน ทั้งสามารถธำรงรักษาอธิปไตย และความเจริญร่มเย็นของบ้านเมืองให้สถิตเสถียรตลอดไปชั่วกาลนาน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสให้ประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาประจำกระทรวงเฝ้าฯ

เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ ศาลาเริง วังไกลกังวล

วันจันทร์ ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

การที่ผู้พิพากษาจะต้องกล่าวคำปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่เป็นครั้งแรกนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง. นอกจากหน้าที่ผู้พิพากษาโดยตรง ยังมีหน้าที่อื่น ๆ อีกมากและโดยเฉพาะในวรรคสุดท้าย หรือส่วนสุดท้ายของคำปฏิญาณนี้ เป็นสิ่งที่สำคัญมาก. เพราะว่าจะต้องปฏิบัติตนให้ถูกต้อง และเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในระบอบประชาธิปไตยตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายคุ้มครองประชาชน. ข้อนี้ เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติทั้งในโรงเรียน ทั้งนอกโรงเรียน.

ปัจจุบันนี้มีปัญหาทางกฎหมายมากมาย แต่ละคนจะต้องใช้ความรู้ที่ได้เรียนและความรู้ที่คิดเองด้วย มาปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้. คือเกิดปัญหานั้น ไม่ใช่จะเข้าโรงเรียน เป็นปัญหาที่คนเขาอยากจะทำปฏิบัติตนให้ดี ให้สามารถที่จะรักษาประเทศชาติให้มีความสุขความสงบ. แต่ว่าปัญหานี้ จะแก้ด้วยกฎหมายก็ยากเต็มที เพราะกฎหมายขัดกัน. โดยมากมีปัญหาแล้วก็บอกว่า ถ้าขัดกัน หรือขัดกับกฎหมายที่สูงกว่า ก็ต้องใช้กฎหมายที่สูงกว่า เช่นที่บอกว่าถ้าไม่มีอะไร ไม่มีคำตอบ ก็ให้ไปหาในรัฐธรรมนูญ. แต่ในรัฐธรรมนูญเอง ก็คงทราบว่ามีปัญหาที่ขัดกันเอง. รัฐธรรมนูญขัดขาตัวเอง. ฉะนั้นจะทำยังไง. ก็จะต้องให้ผู้ที่มีความรู้ และมีความสามารถ คิดด้วยสามัญสำนึกของตัวเองให้แก้ไขได้.

ตอนนี้จะยกตัวอย่างของตัวเอง แต่ว่าอย่าไปเครียดเกินไป. ของตัวเองเกิดปัญหา เพราะว่าตัวเองเป็นคนไทยคนหนึ่ง ก็จะต้องมีหน้าที่ที่จะใช้สิทธิ์เลือกตั้ง แต่มีคนเขาบอกว่า พระมหากษัตริย์นั้นไม่มีสิทธิ์ที่จะเลือกตั้ง. อันนี้ขัดกัน เพราะว่าบุคคลพระมหากษัตริย์ก็เป็นบุคคล เป็นคนไทย จะไม่ไปเลือกตั้งก็ถูกตำหนิ และจะใช้คำว่า จะถูกขึ้นป้ายว่าไม่มีสิทธิ์ คือตัดสิทธิ์. ข้อนี้พูดอย่างนี้ คงทำให้ท่านทั้งหลายทุกคน รวมทั้งท่านประธานศาลฎีกาด้วย ปวดหัว และเครียด. แต่ก็ขออย่าให้เครียด เพราะว่าพระมหากษัตริย์นั้นจะต้องสละหมด แม้จะสิทธิ์อะไร ก็สละได้. อันนี้พูดไว้สำหรับให้เห็นว่า แต่ละคนมีปัญหา และบางทีปัญหานั้นเป็นปัญหาโลกแตก. แต่ละท่านก็มี

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายจเร อำนวยวัฒนา

ปัญหาซึ่งจะเป็นปัญหาโลกแตกเหมือนกัน. แต่ว่าถ้าแต่ละคนใช้สามัญสำนึก และพยายามทำเพื่อให้หน้าที่ของตน ในฐานะ อย่างท่านทั้งหลายในฐานะผู้พิพากษาบรรลุผลไปอย่างดีที่สุด และนอกหน้าที่ก็ในฐานะเป็นคนไทย ในฐานะเป็นมนุษย์ ให้ทำอะไร ๆ ที่ดีที่เหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองและเพื่อนมนุษย์ ให้ผ่านพ้นไปได้ดีที่สุด. อันนี้จะไม่บอก ไม่พูดอะไรเป็นเงาจงว่าควรจะทำอย่างไร. ไปค้นหาในสมองของตน ค้นหาในจิตใจของตน ว่า อะไรดี.

เคยพูดถึงว่า คำว่า ดี นี้ ไม่รู้แปลว่าอะไร. คนเขาบอกว่า ดี คืออะไรที่ไม่ชั่ว แล้วถามว่า อะไรชั่ว ก็คือ อะไรที่ไม่ดี. ไม่มีทางที่จะตอบได้สั้น ๆ ว่าความดีคืออะไร. แต่ว่าแต่ละคนจะต้องพิจารณาอยู่เสมอ ถ้าทำตามคำปฏิญาณที่ได้เปล่งมาเมื่อสักครู่นี้ก็เป็นการทำดี และถ้าทำดีอย่างนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ต่อเพื่อนร่วมชาติ. ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านพิจารณาดี ๆ ในคำปฏิญาณของท่าน และพยายามทำให้ครบถ้วนที่สุด เพื่อให้ได้ชื่อว่าทำดี ทำสิ่งที่เหมาะสม และเป็นคนที่เป็ประโยชน์.

ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านทั้งหลายมีกำลังใจ กำลังกาย กำลังความสามารถ กำลังจิตใจ ที่ซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานการตามหน้าที่ และนอกหน้าที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และในเวลาเดียวกันก็เป็นประโยชน์ต่อส่วนตัวของตัวเอง ขอให้ทุกคนประสบความสำเร็จ รุ่งเรือง ความสำเร็จ และความสุทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันเสาร์ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๓

ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จะต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถ ด้วยอุทิศตน ด้วยความเข้มแข็งเสียสละ และระมัดระวังให้การทุกอย่างในหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้อง และเที่ยงตรงเป็นกลาง ด้วยความระลึกว่า การปฏิบัติตัวปฏิบัติงานของตนมีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองและของประชาชนทุกคน.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ
และโรงเรียนนายเรืออากาศ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จได้เป็นนายทหารของกองทัพไทย.

ในโอกาสนี้ จึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายได้ทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ว่า สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งแสดงถึงความเป็นทหาร ก็คือความมีวินัย. วินัยนี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งทั้งในส่วนบุคคลและในส่วนรวม. กล่าวคือ ในส่วนบุคคล วินัยจะทำให้บุคคลสามารถใช้ความรู้ความสามารถและประพฤติตนปฏิบัติงานได้ถูกต้องและเป็นประโยชน์. ในส่วนรวม วินัยนั้นจะทำให้หน่วยงาน สังคม ตลอดจนชาติบ้านเมืองมีความแข็งแกร่งสามารถปฏิบัติการต่าง ๆ ร่วมกันได้อย่างเป็นเอกภาพ. วินัยจึงเป็นปัจจัยหรือพลังอย่างสำคัญ ในการสร้างสรรค์ความเป็นปรกติเรียบร้อย และความเจริญมั่นคงให้แก่บุคคลและส่วนรวม. ถ้าทหารทุกคนจะได้ศึกษาเรื่องวินัยให้กระจ่าง รักษาวินัยให้เคร่งครัด และใช้วินัยในทางที่ถูกต้องชอบธรรม ก็เชื่อว่าแต่ละคนจะประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในงานของตน และส่วนรวมคือประเทศชาติก็จะมั่นคงดำรงอยู่ในความร่มเย็นเป็นอิสระได้ตลอดไป.

ขออวยพรให้นายทหารใหม่ทุกคน ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงาน ทั้งมีความสมประสงค์ในสิ่งที่พึงปรารถนาจงทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี
ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๒
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ อีกรุ่นหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับนายตำรวจใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ตำรวจนั้นต้องถือว่าเป็นที่พึ่งสำคัญของประชาชน ในด้านอำนวยความมั่นคงปลอดภัยและความยุติธรรมเที่ยงตรง. ดังนี้ จึงจำเป็นที่ตำรวจทุกคนจะต้องตั้งใจปฏิบัติภาระหน้าที่ให้ได้ผลครบถ้วนตรงตามเป้าหมาย และปฏิบัติตัวให้ดีให้สมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่ที่ตนเขายกย่อง. ในกรณีนี้ มีหลักปฏิบัติที่สำคัญอยู่บางข้อ ที่ใครจะเสนอแนะให้ท่านไว้พิจารณา. ข้อแรก ไม่ว่าจะทำอะไรสิ่งใดงานใด ต้องตั้งใจกระทำให้จริง ด้วยความรับผิดชอบ และด้วยความสุจริตเที่ยงตรงต่อหน้าที่. ข้อสอง จะต้องใช้หลักวิชาเหตุผลความถูกต้อง และความคิดไตร่ตรองที่รอบคอบ ประกอบด้วยสติปัญญาเป็นเครื่องวินิจฉัยตัดสินปัญหาและชี้แนะแนวทางปฏิบัติอยู่เสมอ. ข้อสาม ให้ถือว่างานทุกด้านทุกสิ่งย่อมพึ่งพิงอาศัยกันอยู่ จึงต้องรู้จักประสานประโยชน์กับทุกคนทุกฝ่ายอย่างเฉลียวฉลาด ด้วยความเป็นมิตรและความเมตตาปรองดองกัน. ถ้าถือปฏิบัติได้ดังนี้ ก็เชื่อว่าแต่ละคนจะประสบความสำเร็จและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานประชาชนก็จะอยู่เย็นเป็นสุข และประเทศชาติก็จะมีความมั่นคงได้อย่างแน่นอน.

ขออวยพรให้ตำรวจทุกคน และผู้มาร่วมในพิธีนี้ทุกท่าน ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ และความสมประสงค์ในสิ่งที่พึงปรารถนาจงทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่คณะตุลาการศาลปกครองสูงสุดเข้าเฝ้า ฯ
ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล

วันจันทร์ ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๓

อาจจะมีความวิตกกังวลว่า จะปฏิบัติหน้าที่ตามบัญญัติของรัฐธรรมนูญ. แต่บางอย่างอาจจะไม่มี จึงต้องมีความคิดพิจารณาที่รอบคอบ. ตัวอย่างอันแรกที่เกิดขึ้นก็คือการนำคำปฏิญาณเมื่อสักครู่นี้ มีปัญหาขึ้นมาว่า ใครจะเป็นผู้นำ. ก็ได้ตกลงกันว่าให้ผู้ที่มีอาวุโสเป็นผู้กล่าวนำ. ข้อนี้มีปัญหาเกิดขึ้น ก็ต้องแก้และก็ได้แก้แล้ว.

ความจริง การให้ผู้ที่มีอาวุโสในองค์กรใด หรือในคณะใด เป็นผู้นำชั่วคราวนั้นก็เป็นที่ปฏิบัติมาในองค์กรอื่น ในส่วนอื่น เช่น ในสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาหรือรัฐสภา. เวลาตอนแรกในการประชุมต้องมีประธานสภา ก็เป็นประเพณีที่จะให้ผู้ที่มีอายุ คือ มีอาวุโสสูงสุดเป็นประธานสภา ก็ไม่ได้เกิดเรื่องอะไรเลย. ที่นี้ได้ปฏิบัติ เช่นนี้ หลังจากได้มีการถกเถียงกันมาก ซึ่งก็ไม่น่าจะถกเถียง เพราะว่าคนเขากล่าวว่าท่านผู้มีอาวุโสจะยึดอำนาจนั้น. การที่มีความคิดอย่างนั้น ก็เป็นการตรงข้ามกับระบอบประชาธิปไตย แต่ได้ปฏิบัติมาแล้ว ก็เป็นที่น่ายินดี ว่าเรียบร้อยดี. ต่อจากนี้ ท่านจะได้ประชุมกัน และเลือกผู้ที่จะเป็นผู้นำศาล คือ ประธาน และเรื่องราวกีจะไม่เกิดขึ้นเรียบร้อยราบรื่นดี.

ยังมีเรื่องอีกหลายอย่างที่จะต้องตกลงกันในหน้าที่ของศาลปกครอง เพราะว่า เป็นสิทธิ เป็นของใหม่ และยังไม่ทราบว่าจะจะเป็นประโยชน์แค่ไหน. ไปอ่านรัฐธรรมนูญให้ดี เพราะรัฐธรรมนูญก็เขียนละเอียดในเรื่องต่าง ๆ จึงจะต้องไปศึกษารัฐธรรมนูญอีกที เพื่อที่จะดูว่าการปกครองจะมีปัญหาอะไร และจะได้ขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่จะมีขึ้นมาได้ เพื่อให้การปกครองเป็นไปโดยยุติธรรม และราบรื่นสำหรับประชาชน. ฉะนั้น การที่ท่านได้ปฏิญาณนั้น ก็ต้องจำเอาไว้ต้องระลึกว่า หน้าที่ของท่านนั้นว่าสำคัญมาก และน่าจะเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีความเฉลียวฉลาดพอที่จะขจัดปัญหาของคณะ และขจัดปัญหาของบ้านเมืองในการปกครอง. ก็ขอให้ทุกท่านได้ใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติหน้าที่นี้ด้วย ความเฉลียวฉลาด ด้วยเหตุและผล เพื่อให้การปกครองของประเทศไทยเป็นไปตามหลักของประชาธิปไตย อันมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด และพยายามที่จะวิเคราะห์วิจัยว่ารัฐธรรมนูญมีความหมาย

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

อย่างไร. ถ้าทำได้แบบนี้ ท่านก็จะได้ทำหน้าที่สูงของท่านเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติและประชาชน. ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านได้มีความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยราบรื่น มีจิตใจเข้มแข็ง มีปัญญาเฉียบแหลม เพื่อที่จะผ่านพ้นปัญหาต่าง ๆ โดยปรึกษาหารือกันด้วยเหตุผล มิใช่โดยทะเลาะกัน.

ขอให้ทุกคนสามารถปฏิบัติงานของตน เพื่อความสำเร็จของศาล ซึ่งเป็นศาลสูงสุดอันหนึ่งเหมือนกัน และเพื่อความสงบสุขความก้าวหน้ารุ่งเรืองของประเทศและประชาชน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่าน

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันเสาร์ ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๓

ขอแสดงความยินดีด้วยกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับและทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จอันควรแก่การภาคภูมิใจ.

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงถึงขั้นมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตเช่นท่านทั้งหลายนี้จัดได้ว่าเป็นผู้มีศักยภาพในตนเองสูง เพราะต่างได้ผ่านการศึกษาระดับปริญญาในสาขาต่าง ๆ มาเป็นลำดับ เมื่อมาได้รับการศึกษาระดับสูงเพิ่มเติมอีก ก็ย่อมมีความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอีกมาก สามารถที่จะรับผิดชอบงานได้ดีขึ้น สูงขึ้น และกว้างขวางออกไป. ด้วยเหตุนี้แต่ละคนต้องถือว่านับแต่บัดนี้ไป ตนเองมีภาระรับผิดชอบสูงและหนักแน่นยิ่งขึ้นตามภูมิความรู้ สมควรและจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาการที่มีอยู่สร้างสรรค์ความเจริญ ความดีงาม ให้แก่ตน แก่ส่วนรวม และแก่ประเทศชาติ โดยเต็มกำลังสติปัญญาความสามารถ ด้วยความอุตสาหะวิริยะ และด้วยความคิดพิจารณาอย่างชาญฉลาด ให้สมกับที่มีคุณสมบัติพร้อมอยู่ในตัว. ถ้าผู้มีความรู้ดี มีความสามารถสูงคิดเห็นและปฏิบัติดังนี้กันทั่วหน้า ก็เชื่อได้ว่าประเทศชาติของเราจักดำรงมั่นคงอยู่และดำเนินก้าวหน้าต่อไปได้โดยสวัสดิ.

ขออวยพรให้ท่านทุกคนมีกำลังกายกำลังใจที่เข้มแข็งมั่นคง มีวิจรรณญาณแจ่มใสและละเอียดรอบคอบสามารถนำความคิดวิพากษ์การที่ศึกษามาแล้ว ไปประกอบกรณียกิจให้บรรลุผลดังประสงค์ จงทุกสิ่งทุกประการ.

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศก่อตั้งมาครบ ๔๐ ปี

เป็นที่น่าปีติยินดีอย่างยิ่ง ที่สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศได้ปฏิบัติงานอันเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาการเกษตรของประเทศในภาคพื้นเอเชียยังยืนมาครบ ๔๐ ปีในปีนี้

กิจสำคัญและดีเด่น ที่สถาบันแห่งนี้ได้ปฏิบัติมา และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้อย่างแท้จริงนั้น คือการพยายามศึกษาวิจัยพันธุ์ข้าวและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับภูมิลักษณะและฐานะของแต่ละประเทศ ทำให้เกษตรกรในประเทศเหล่านั้นมีพันธุ์ข้าวที่ดีไว้เพาะปลูก และมีเทคโนโลยีอันก้าวหน้าไว้ใช้พัฒนางานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ. ควรถือได้ว่าการปฏิบัติงานของสถาบันที่ผ่านมานั้น ประสบผลสำเร็จอย่างงดงาม สมควรจะกระทำต่อไปให้หนักแน่นและอย่างระมัดระวัง เพื่อให้ได้ผลกว้างขวางยิ่งขึ้น ก็จะช่วยให้ประเทศต่าง ๆ ที่เพาะปลูกข้าวได้สามารถเพิ่มพูนผลผลิต อันจะอำนวยผลให้ประชากรโลกมีอาหารบริโภคอย่างเพียงพอตลอดไป.

ขออวยพรให้สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศมีความเจริญมั่นคงและก้าวหน้าทั้งให้ประสบผลสำเร็จในสรรพกิจทุกสิ่งทุกประการ.

วังไกลกังวล หัวหิน

วันที่ ๒๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกครบ ๑๐๐ ปี^(๑)
ของราชกรีฑาสโมสร

นำยินดีอย่างยิ่งที่ราชกรีฑาสโมสรมีความเจริญยั่งยืนมาครบ ๑๐๐ ปี ในปีที่ตลอดเวลาอันยาวนาน ราชกรีฑาสโมสรได้ดำเนินกิจการต่าง ๆ เป็นผลสำเร็จด้วยดี สมความมุ่งหมาย ทั้งในการส่งเสริมการกีฬา และการสร้างเสริมความเป็นมิตรไมตรีระหว่างชาวไทยกับชาวต่างประเทศ โดยอาศัยกิจกรรมด้านกีฬาและด้านอื่น ๆ ของสโมสร เป็นเครื่องประสานสัมพันธ์ ทำให้ทุกคนทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และร่วมมือกันในงานต่าง ๆ ทุกระดับได้โดยราบรื่น.

ในโอกาสพิเศษนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความปรารถนาดี ขอให้ราชกรีฑาสโมสรมีความมั่นคงก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป และขอให้สมาชิกแห่งสโมสรนี้ประสบแต่ความสุขความเจริญ.

วังไกลกังวล หัวหิน

๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓

(๑) วันที่ ๖ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๔

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่

นายกสมาคมมวยสากลสมัครเล่นแห่งประเทศไทย^(๒)

ในพระบรมราชูปถัมภ์ นำคณะกรรมการบริหารสมาคม

คณะนักกีฬามวยสมัครเล่น พร้อมด้วยคณะ

เฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเหรียญรางวัลจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์

ครั้งที่ ๒๗

ณ นครซิดนีย์ เครือรัฐออสเตรเลีย

ณ ศาลาเริง วังไกลกังวล

วันพุธ ที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๓

ข้าพเจ้ายินดีมากที่ได้รับเหรียญทองและเหรียญทองแดง ซึ่งเป็นน้ำพักน้ำแรงของผู้เป็นนักกีฬาที่
เชี่ยวชาญคนหนึ่งของประเทศไทย.

การที่ท่านได้ไปแข่งขันและได้แสดงความสามารถนั้น เป็นที่ปลื้มแก่ทุกคนในประเทศไทย เพราะว่า
ทำให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงว่า มีคนที่เก่งและมีคนที่สู้ มีความกล้าหาญที่จะสู้. แต่ข้อสำคัญผู้ที่ได้รับผลสำเร็จสูงสุด
ก็เชื่อว่าคงเข้าใจว่าได้อาศัยหลายปัจจัย โดยเฉพาะผู้ที่ฝึกซ้อมให้ก็มีความดีด้วย รวมทั้งเพื่อนที่ได้ไปแข่งขันด้วย
ก็ได้ให้กำลังใจ. มิใช่ว่า ผู้ที่ชนะ ได้มีความดีแต่ผู้เดียว ทุกคนให้กำลังใจซึ่งกันและกัน. การแข่งขันนั้นได้ติดตาม
โดยดูการรายงานทางโทรทัศน์ และรายงานทางวิทยุ ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ ก็ทราบดีว่าทุกคนตั้งใจอย่างยิ่ง. การ
ที่ได้ผลดีอย่างนี้เป็นลำดับเป็นที่ปลื้มแก่ข้าพเจ้าและพระราชินีอย่างยิ่ง. วันนี้พระราชินีมารับท่านไม่ได้
เพราะว่าต้องไปต่างประเทศ เขาทำหน้าที่เหมือนกัน. ฉะนั้น ก็ขอฝากความดีใจของสมเด็จพระนางเจ้าฯ ให้แก่ท่านที่ได้ผล
สำเร็จที่ดี. ก็ขอขอบใจในนามของประชาชนทั้งประเทศด้วยที่ท่านได้ผลสำเร็จเช่นนี้. ท่านก็ได้เห็นว่าประชาชน
เอาใจใส่ และติดตามการแข่งขันกีฬาครั้งสำคัญนี้โดยทั่วถึง และให้กำลังใจตลอดการแข่งขัน. มิใช่เฉพาะในการ
แข่งขันโอลิมปิก แต่ทุกครั้งที่นักกีฬาไทยได้ไปแข่งขันในกีฬาระหว่างชาติ ทุกคนก็ได้ให้กำลังใจและติดตาม เมื่อได้
ผลดีก็ยินดี และมีความพอใจอย่างยิ่ง.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พลเอก สำเภา ชูศรี

ฉะนั้น ก็ขอขอบคุณทุกคนที่ได้ปฏิบัติกีฬา ด้วยความตั้งใจ เสียสละ กล้าหาญ. จะได้ผลสูงสุดหรือไม่ ก็ได้ปฏิบัติกีฬาให้ประชาชนได้เห็นว่ามีความตั้งใจดี และให้ชาวต่างประเทศทั่วโลกได้เห็นว่า เมืองไทย คนไทยมีความสามารถ. จึงขอขอบคุณทั้งผู้ที่ปฏิบัติกีฬา ทั้งผู้ที่ได้ฝึกสอนและสนับสนุนให้ได้ผลดีเช่นนี้. โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติกีฬา ก็ต้องขอขอบคุณ และชื่นชมด้วยว่า ได้ปฏิบัติ ได้แสดงเต็มกำลังทั้งร่างกายทั้งจิตใจ ซึ่งมีความสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือได้ช่วยกัน ได้มีความสามัคคี. คนไหนที่ได้เข้าร่วมการกีฬา ก็ได้ให้กำลังใจกับผู้อื่นในคณะ แม้จะไม่ได้รับเลือกให้ไปแข่งขันกีฬาก็ขอให้กำลังใจทั่วทุกคน.

ขอให้กำลังใจทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา ได้ทำให้การกีฬาของประเทศไทยมีผลดี. ผลดีนี้ก็คือชื่อเสียงของนักกีฬาไทย และผลดีก็อยู่ที่ตัวนักกีฬาเอง ให้สามารถที่จะฝึกปรือตัวเองให้ดียิ่งขึ้น ได้ผลดียิ่งขึ้น. ขอขอบคุณคนที่เกี่ยวข้อง.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในนิตยสาร “โรตารี” ฉบับพิเศษ
ในโอกาสที่โรตารีในประเทศไทยครบ ๗๐ ปี

ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างมาก ในความเจริญยั่งยืนของกิจการโรตารีในประเทศไทย กับทั้งกรณีกิจอันทรงคุณค่าที่สมาชิกแห่งองค์กรนี้ได้ปฏิบัติบำเพ็ญเพื่อส่วนรวมมาตลอดเวลายาวนานถึง ๗๐ ปี. ความสำเร็จทั้งนี้ ควรที่ทุกฝ่ายทุกคนผู้เกี่ยวข้องจะภูมิใจได้เต็มที่ และชอบที่ร่วมมือกันบำเพ็ญกรณีทั้งปวงให้สมบูรณ์พร้อม ด้วยความรู้ความสามารถ ความฉลาดเที่ยงตรง และความเมตตาเสียสละ. กัลยาณเกียรติพร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรือง จักได้เกิดมีแก่องค์กรแห่งนี้ยิ่งขึ้นและยั่งยืนสืบไป.

พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล

วันที่ ๒๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิปัตร์ ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ
แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
วิทยาลัยเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ
วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันอังคาร ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตร วุฒิปัตร์ ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงฝ่ายทหารอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างมากกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

การที่ท่านทั้งหลายซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงาน ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนได้เข้ารับการศึกษาอบรมในสถาบันการรักษาความมั่นคงของชาติครั้งนี้ ต้องถือว่าได้รับโอกาสดีเป็นพิเศษ เพราะนอกจากจะทำให้แต่ละคนมีความเข้าใจในสถานการณ์ของบ้านเมือง ตลอดจนนโยบายและกระบวนการบริหารประเทศเป็นอย่างดีแล้ว ยังได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกัน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์และเสริมสร้างความเป็นมิตรไมตรีระหว่างกัน ให้อีกเพิ่มพูนและสนิทสนมขึ้นด้วย. สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้กว้างขวาง ทั้งในการปฏิบัติบริหารงานทั้งในการประสานงานและการพึ่งพาอาศัยกันในภายหน้า. เพราะฉะนั้นเมื่อท่านแยกย้ายกันไปปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่แล้ว ควรถือเป็นหน้าที่อย่างสำคัญที่จะนำความคิดวิพากษ์การทั้งปวงไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และตั้งใจให้มั่นคงแน่วแน่ที่จะร่วมกันปฏิบัติบริหารงานทุกอย่างให้ประสานส่งเสริมกัน ด้วยความเข้มแข็งและบริสุทธิ์ใจเพื่อให้งานส่วนรวมของชาติดำเนินพร้อมกันไปสู่เป้าหมาย คือความปลอดภัยมั่นคงของบ้านเมือง และความวัฒนาผาสุกของประชาชน.

ขออวยพรให้ทุกท่านมีความเข้มแข็งแน่วแน่ ทั้งในความคิดจิตใจและการกระทำทุกสิ่ง เพื่อสามารถจรรโลงรักษาชาติบ้านเมืองไทย ให้เป็นอิสระรุ่งเรืองปราศจากภัยทั้งปวง และขอให้มีความสุข ความสำเร็จ ความสวัสดิ์มีชัย จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานกรรมการบริหาร
มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์^(๒)
นำคณะกรรมการพร้อมด้วยคณะเข้าเฝ้า ฯ
ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินเพื่อสมทบทุน
มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันจันทร์ ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

จะเล่าเรื่องของราชประชานุเคราะห์ ก็ไม่จำเป็นที่จะทำ เพราะว่าประธานกรรมการได้รายงานมาโดยละเอียดตั้งแต่ต้น. แต่ว่าโดยที่จะผ่านเวลาในการมอปลัและเข็ม คงได้ใช้เวลานาน อาจจะลืมนิดบ้าง. ที่ได้ฟังเมื่อตะกี้ ก็ขอแนะนำให้ทางราชประชานุเคราะห์ได้พิมพ์รายงานของนายขวัญแก้วแจกแก่ท่านทั้งหลายที่อยู่ในที่นี้ เพื่อที่ได้เตือนใจและได้รู้ประวัติและจุดประสงค์ของมูลนิธิ รวมทั้งเรื่องของมูลนิธิการศึกษาทางดาวเทียมและโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ซึ่งได้ตั้งมาเป็นเวลาหลายสิบปีแล้วตั้งแต่ต้น มีผลให้ผู้ที่เดือดร้อนได้สามารถที่จะมีความรู้ และมีโอกาสที่จะเรียนรู้ เพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวมและในส่วนของตัวเอง มีอยู่อย่างยังไม่เข้าใจ ท่านอาจจะไม่เข้าใจ ทำไมมูลนิธิราชประชานุเคราะห์นำมาเกี่ยวข้องกับมูลนิธิการศึกษาทางดาวเทียม. ก็ขอชี้แจงจุดประสงค์ของกิจการนี้ และเหตุผลทำไมมาอยู่ด้วยกัน.

สำหรับเกี่ยวข้องกับความปลอดภัย และความเจริญของประเทศชาติ จะต้องมีความรู้ให้กว้างขวาง. ตอนแรกโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ต่าง ๆ ก็ได้ให้ความรู้ และได้ให้โอกาส ที่จะให้นักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ได้เล่าเรียนเสริมความรู้ของตน จนกระทั่งถึงขั้นอุดมศึกษา. แต่ว่าทุกคนก็ทราบว่าการศึกษานี้เป็นสิ่งที่ลำบากไม่สามารถที่จะให้โดยทั่วถึงโดยง่าย และโดยเฉพาะต้องใช้งบประมาณมาก จะต้องฝึกอบรมครู ที่จะถ่ายทอดวิชาให้แก่อนุชนรุ่นหลัง. จึงต้องหาวิธีที่จะทำให้เกิดผลขึ้นมาโดยกว้างขวางขึ้น โดยใช้วิทยาการสมัยใหม่ คือใช้การสื่อสารทางดาวเทียม ซึ่งก็ได้แจ้งในรายงานว่าได้ผลดีมาก. ที่บอกว่าได้ผลดีมาก ค่อนข้างจะเป็นทางเล็งผลเลิศไปหน่อย เพราะยังมีบกพร่องอยู่. ผู้ที่ทำหน้าที่ในงานนี้ก็ทราบดี ว่ามีความบกพร่อง. ในความบกพร่องนี้ก็เกิดมาจากความ

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายขวัญแก้ว วัชโรทัย

ขาดแคลนทรัพยากร หรือกำลังสำหรับพัฒนาการศึกษาให้ดี แต่ว่าโดยที่มีท่านผู้ที่ได้บริจาคมากพอ ดู ก็คงจะพัฒนาขึ้นมาได้โดยไม่ช้า.

การศึกษานี้สำคัญมาก เพราะว่าถ้าหากว่าไม่มีความรู้ แม้จะความรู้ในขั้นพื้นฐาน คือความรู้ในด้านวิทยาการที่เรียกว่าไม่ใช่ขั้นสูงมากนัก ก็ทำอะไรไม่ได้. เช่นในด้านภาษา แม้แต่เพียงภาษาไทย ถ้าไม่เข้าใจภาษาไทย ก็จะไม่สื่อสารกันไม่ได้ จะพูดกันไม่ได้ และจะทำอะไรไม่ได้ ยิ่งในสมัยปัจจุบัน จะต้องทราบภาษาต่างประเทศ ภาษาต่างประเทศแรก ๆ ก็คือภาษาอังกฤษ แล้วก็ต้องสอนภาษาฝรั่งเศสด้วย ภาษาเยอรมันด้วย ภาษาญี่ปุ่นด้วย. ฉะนั้น จะต้องพัฒนาการศึกษาให้ดี. ถ้าพัฒนาการศึกษาให้ดีแล้วนักเรียน และผู้ที่จะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ก็จะสามารถใช้วิชาความรู้ที่มีอยู่ในโลกมาปฏิบัติสำหรับในประเทศไทย. ที่พูดถึงการศึกษานี้ มิใช่ว่าจะมาพูดกับท่านทั้งหลายว่าการศึกษาคือสำคัญกว่าราชประชานุเคราะห์ แต่ว่าถ้าไม่มีการศึกษา ราชประชานุเคราะห์ไม่สามารถจะปฏิบัติงานได้.

ในระยะไม่กี่วันนี้ มีน้ำท่วมที่ภาคใต้ ซึ่งเป็นที่เกิดของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ที่มีความเสียหายในทางวัตถุมากมาย มีความเสียหายในทางคน คือคนได้เสียชีวิตไปหลายสิบคน มีความเสียหายในทางคนป่วย คนมีความทุกข์ เพราะว่าไม่มีสิ่งที่จะจุนเจือในการมีชีวิตอยู่ได้ มีความทุกข์อย่างแสนสาหัส. ทุกข์เหล่านี้ มาจากธรรมชาติ. ข้อสำคัญที่สุดการที่จะช่วยนำของไปแจก หรือไปช่วยให้ความเป็นอยู่ได้ดีขึ้น หลังจากได้ประสบความสำเร็จทุกอย่างมาก ๆ ก็ต้องช่วยโดยส่งสิ่งของไปแจก ส่งช่างไปแก้ไขสิ่งที่พังไป. ขอถามว่า จำเป็นหรือที่จะให้มันพัง. พัง มันพังได้. แต่ว่าที่จะมีให้พังมากอย่างนี้ ความจริงทำได้ มีวิธีที่จะป้องกันได้อย่างมาก ๆ. ถ้าหากป้องกันได้อย่างมาก ๆ ใช้เงินหรือใช้ทรัพยากรหรือใช้กำลัง โดยที่ยังไม่มีภัยธรรมชาติ อุทกภัย หรือवादภัย ป้องกันเอาไว้ จะป้องกันความเสียหายไปได้มากมาย. ที่หาดใหญ่ ที่น้ำท่วมอย่างมากมากมายเช่นนี้ ท่านผู้ที่อยู่ในท้องที่ก็ได้เห็นด้วยตาของตนเอง แต่ว่าไม่ทันรู้ว่ามันมาอย่างไร. ถ้าถามผู้คนที่หาดใหญ่เองทั้งประชาชน ทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารและ

พลเรือน ว่าน้ำนั้นมาอย่างไร. สักแปดสิบเปอร์เซ็นต์จะไม่ทราบ แม้แต่ผู้ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในทางอุทกศาสตร์ หรือในทางชลประทานก็ไม่ทราบ.

ความจริง ก่อนที่เกิดเรื่องอย่างนี้ได้เคยไปที่หาดใหญ่แล้ว และเคยไปชี้ว่าควรที่จะทำอะไร แต่ไม่ได้ทำ หรือทำแล้ว ก็ได้สร้างอะไรอื่น ๆ ขึ้นมาขวางกิจการที่จะป้องกันหรือทำให้ไม่ให้เกิดอุทกภัยเช่นนี้. ถ้าไปดูท่านผู้ที่อยู่ในแถวนั้น และจะกลับบ้าน หรือกลับไปในที่ที่ไปปฏิบัติได้ ใ้ไปดูทางด้านตะวันตกของเมือง มีถนน. แต่ว่าถนนนั้นพยายามทำขึ้นมาแล้วเป็นคล้าย ๆ ถนนกันน้ำมิให้น้ำเข้าไปในเมือง ก็ไม่ได้ทำหรือทำแล้วก็ได้รักษา. ทางทิศเหนือ หรือทางตะวันตกเฉียงเหนือ มีถนนที่กำลังสร้าง หรือสร้างใหม่ ๆ กันน้ำเป็นเหมือนเขื่อน มิให้น้ำออกจากตัวเมืองได้ จึงทำให้น้ำท่วมในตัวเมืองถึง ๒ เมตร ๓ เมตร. ที่แรกได้ยินข่าวว่าน้ำท่วม ๒ เมตร ๓ เมตร ไม่เชื่อ. ฟังวิทยุ ดูในหนังสือพิมพ์ว่า ทำไมน้ำจะท่วมได้ถึง ๒ เมตร ๓ เมตร. ก็เป็นความจริงว่าท่วม ท่วมรถยนต์ไม่เห็นเลย ท่วมไปหมด. คนที่อยู่บ้านชั้นเดียว ก็ต้องปีนขึ้นไปบนหลังคา. อันนี้เป็นความจริง. แต่ว่าถ้าหากทำอย่างที่ว่า ซึ่งบอกให้ทำมาเป็นเวลากว่า ๑๐ ปีแล้ว. ทำพียง หรือคัน และไม่ทำถนนที่กันน้ำเป็นเขื่อน ก็จะทำให้ตัวเมืองหาดใหญ่ไม่เป็นอ่างเก็บน้ำ. ที่แปลก โดยมากก็ชอบทำเป็นอ่างเก็บน้ำ เพื่อจะเก็บน้ำเอาไว้ใช้ แต่นี่มาทำอ่างเก็บน้ำเอาไว้ถม.

ฉะนั้น ก็ถึงฝากเอาไว้ว่า ป้องกันได้ ไม่ต้องเสียเงินเป็นพันล้าน. และเคยได้เล่าให้ฟังแล้ว ไม่ใช่แค่คณะราชประธานุเคราะห์ แต่ให้แก่คณะผู้มาให้พรในวันเกิดที่สถานที่นี้ว่า ได้ทำแบบนี้ไปคนละอย่างเล็กน้อยที่ชุมพร ซึ่งได้ท่วมมาหลายครั้ง. เมื่อสี่ปีแล้วท่วม ทำไปทำมาดูท่าทางจะท่วมทุกปี. ครั้งหลังสุดที่ได้ไปเมื่อสองปี เห็นน้ำได้ท่วมขึ้นไประดับ ๒ เมตร หมายความว่าชั้นล่างของอาคารน้ำท่วมเข้าไป. แต่ว่าหลังจากที่ได้ทราบ และได้ทำโครงการ. ไม่ได้เป็นราคาแพงมากนัก ในระยะ ๔ ปีที่ผ่านมาไม่ได้มีน้ำท่วมมากกว่า ๒๐ เซนติเมตร ในเมือง

เพราะว่ามีวิธีการที่จะป้องกัน. การใช้ค่าใช้จ่ายในการป้องกันนี้ เป็นจำนวนเงินอยู่ในระดับสามสิบล้านขึ้นไปถึงร้อยล้าน ไม่ได้เป็นพันล้าน และส่วนหนึ่งก็เป็นเงินของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ที่ตัวเอง. หมายความว่าท่านทั้งหลายที่ได้มาบริจาคให้ราชประชานุเคราะห์ ปรากฏในบัญชีว่าเท่าไร ร้อยล้านร้อยกว่าล้าน ก็จะสามารถป้องกันน้ำท่วมแบบที่ชุมพรนี้. ก็ได้ป้องกันได้แล้ว ๔ ปี ได้ ๔ ปีแล้ว. ปีนี้ดูท่าทางว่าจะพ้นไป แต่ก็ยังมีท่าที่ว่าจะมีอีก. ฉะนั้น วิธีที่จะต้องทำ ก็คือต้องป้องกัน ป้องกัน และก็เชื่อว่าทำได้. วันนี้ เห็นมีผู้ว่าราชการจังหวัด เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ทำไมพูดถึงประจวบคีรีขันธ์ ก็เพราะว่าถ้าหากว่าฝนตกในเขตประจวบคีรีขันธ์ และไม่ได้บอกให้ทราบ น้ำนั้นลงไปจังหวัดชุมพร. ทำไม ทำไมน้ำท่วมจะต้องมาจากประจวบคีรีขันธ์. คนก็ไม่เข้าใจ เพราะว่าไม่ได้ดูแผนที่ และไม่ได้ศึกษาแผนที่ว่า คลองท่าชะงะ ที่ลงไปเป็นคลอง หรือเป็นแม่น้ำที่ชุมพร มาจากประจวบคีรีขันธ์. แล้วก็คราวก่อน ๆ นี้ที่น้ำท่วม ก็น้ำท่วมจากนั่นเอง. ฉะนั้น จะต้องมีความร่วมมือ. แม้ทางมหาดไทยก็ต้องร่วมมือระหว่างสองจังหวัดอย่างน้อย และผู้ว่าราชการจังหวัดจะเข้าไปดูเองในต้นคลองท่าชะงะก็คงลำบากอยู่ เพราะว่าอยู่ในป่าคือยังมีป่าอยู่บ้าง. ดูท่าทางเหมือนว่าเมืองไทยนี้ไม่มีป่าแล้ว แต่แถวนั้นเป็นที่ที่เป็นป่าเป็นดง เป็นภูเขา. จะให้ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเดินเข้าไปในนั้น ก็รู้สึกว่าจะเกินไปเพราะว่าสิ่งงานอื่น ๆ ที่จะต้องทำ. แต่ในนั้นมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีตำรวจชายแดนอยู่ในนั้น. ตั้งที่ตรวจและเป็นกองร้อย และเป็นหมวดที่อยู่ในเขตนั้น. พวกหมวดต่าง ๆ ตำรวจชายแดนเขาก็มีวิทยุ และโดยมากวิทยุ เขาก็รายงานเข้ากรุงเทพ ฯ เพราะว่าอยู่ในเขต. สำหรับตำรวจภูธรเขต ๗ เขาก็รายงานเข้านครปฐม. แต่สำหรับตำรวจชายแดน เขาต้องรายงานเข้ากรุงเทพ ฯ. ส่วนที่ชุมพร ก็มีตำรวจชายแดน ที่ประจำที่ชุมพร เขาก็มีวิทยุเหมือนกัน ติดต่อเข้าเขตที่นครศรีธรรมราช. ฉะนั้น ถ้าหากว่าฝนตกที่ประจวบ ฯ หมายความว่าต้นแม่น้ำท่าชะงะ คลองท่าชะงะ ก็จะต้องโทรศัพท์ ต้องวิทยุเข้ากรุงเทพ ฯ. กรุงเทพ ฯ ก็ต้องวิทยุเข้านครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราชต้องวิทยุเข้าชุมพร. พอดีน้ำมาแล้ว ท่วมแล้ว.

ฉะนั้น คราวนั้นที่ได้ไปเยี่ยม ก็ได้พบกับตำรวจ ผู้ที่อยู่ที่นั่น ให้ติดต่อกันเขาก็เข้าใจ. แต่ว่าตำรวจชั้นผู้ใหญ่อาจจะไม่เข้าใจว่า ทำไมชุมพรกับประจวบ ๑ จะต้องคุยกัน เขาต้องคุยกัน ก็เพราะว่าเพื่อที่จะป้องกันมิให้เกิดความเดือดร้อนในกลุ่มน้ำนั้นทั้งหมด. แต่ว่าเคราะห์ดีก็เข้าใจกัน และตำรวจชุมพรกับตำรวจของข้างบนที่ทำชะเขาก็มาพบกัน แล้วก็ตกลง. ตั้งแต่นั้น น้ำไม่ท่วมแล้ว นี่เพียงความร่วมมือระหว่างตำรวจในสองเขตนี้ ทำให้ไม่เกิดเรื่องเดือดร้อน.

สำหรับอื่น ๆ ก็เช่นเดียวกัน. ทางด้านทหาร ทางด้านมหาดไทย แม้กระทั่งด้านชลประทาน ทางด้านอื่น ๆ ก็ต้องมีความร่วมมือ แม้จะอยู่คนละเขตกัน. เมืองไทยนี่ก็มีหลายเขต มีหลายภาค ต้องร่วมมือกัน. ถึงคุณขวัญแก้ว บอกว่าต้องรู้จักสามัคคี. คำว่ารู้จักสามัคคี ก็เป็นคำของเราเอง. แต่ว่าตัวเองที่พูดนะ ไม่ค่อยเข้าใจเหมือนกันว่า รู้จักสามัคคีนี้ แปลว่าอะไร แต่ยังงี้ที่พูดนี้ คือการรู้จักสามัคคี คือรู้ว่าต้องช่วยกัน. ฉะนั้น ที่พูดว่าต้องมีความรู้ หมายความว่านักเรียนก็ต้องเรียน แล้วครูก็ต้องสอน. ถ้ามีความรู้ก็สามารถที่จะเข้าใจกลไกของการช่วยเหลือกัน. และถ้าช่วยเหลือกันได้ดีด้วยความรู้จริง ๆ ก็ไม่เดือดร้อน หรือเดือดร้อนน้อยเช่นที่ชุมพร. ชุมพรแต่ก่อนนี่ครั้งโน้นนะ พูดถึงพายุเกย์ เดือดร้อนมาก ๆ แต่มาตอนหลังนี้ น้ำท่วมเมืองชุมพรมากกว่าตอนพายุเกย์. น้ำท่วมมากกว่าหลายครั้ง น้ำสูงกว่าครั้งพายุเกย์. ที่ไปครั้งหลังนี้ขึ้นไป ๒ เมตร ๒๕ เซนติเมตร.

ฉะนั้น ที่ร่วมกันระหว่างราชประชานุเคราะห์ และมูลนิธิการศึกษาทางดาวเทียมนั้นเป็นที่เหมาะสมอย่างยิ่ง. อย่างที่ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ที่อยู่ที่นี่ ก็เข้าใจกลไกของการช่วยเหลือ เข้าใจกลไกของการป้องกันความเดือดร้อน. ตอนนี้นำประเทศก็จะเข้าใจความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้นจากการไม่ป้องกันการไม่แก้ไข. นี่พูดในสิ่งที่อ่านในรายงานของประธานกรรมการ อาจจะได้ไม่ได้คิด. แต่ขอเอาไปคิดว่าความร่วมมือระหว่างหน่วยต่าง ๆ ระหว่างประชาชนคนต่าง ๆ นี้ ด้วยความรู้จะป้องกันมิให้ต้องเสียหาย และเงินที่ใช้ในการ

ป้องกันนั้นน้อยกว่าในการแก้ไข. ในการแก้ไขครั้งนี้ที่หาที่ใหญ่ อ่านในหนังสือพิมพ์บอกว่าพันล้าน. รู้สึกจะมากกว่านั้น แล้วก็จะเสียหายในทางจิตใจมากกว่านั้น. เสียเวลาทำงาน เป็นเวลาหลายเดือนกว่าจะซ่อมแซมได้. ฉะนั้น ถ้าช่วยกันป้องกันทั้งฝ่ายราชการ ทั้งฝ่ายพ่อค้า ทั้งฝ่ายประชาชนทั่ว ๆ ไปสามารถที่จะช่วยได้ ก็จะได้ และการประหยัด ประหยัดเงิน ประหยัดแรงนี้ ก็สามารถที่จะมาพัฒนาให้บ้านเมืองเจริญขึ้น รวมทั้งให้คนรู้เรื่องพูดกันรู้เรื่อง. เพราะเดี๋ยวนี้ขอโทษ พูดกันไม่ค่อยรู้เรื่อง. จริง ๆ พูดไม่รู้เรื่อง. ทุกระดับ ระดับราชการก็พูดกันไม่รู้เรื่อง ระดับชาวบ้านด้วยกันก็พูดกันไม่รู้เรื่อง. ฉะนั้น ถ้าหากว่าช่วยกัน จะสั่งสอนชี้แจงกันว่า บ้านเมืองนี้จะต้องทำอะไร อย่างไร นึกว่าเมืองไทยจะอยู่ได้. แต่ก็คงต้องแย่งต่างประเทศก็ทะเลาะกัน ไม่ใช่ทะเลาะกับเรา ทะเลาะกันเอง เมืองไทยเราก็ทะเลาะกันเอง. แต่ว่าไปดูเมืองต่างประเทศ ทุกแห่ง ทุกทวีป มีคนที่ทะเลาะกัน บางทีทะเลาะอย่างรุนแรงฆ่ากัน บางทีด่ากันทะเลาะกัน จนกระทั่งการปกครองจะล้ม หรือล้มแล้ว. ในเมืองไทยนี้ ถ้าเข้าใจกันดี ก็สามารถที่จะยืนตัวได้. ถ้ายืนตัวได้แล้ว เราก็ต้องภูมิใจว่า เรายืนตัวได้ด้วยตนเอง. นี่ ที่พูดอย่างนี้ก็เพื่อเพิ่มรายงานที่เป็นทางการ. อันนี้ที่พูดเพื่อที่จะช่วยกันคิด ช่วยกันทำ.

ในโอกาสนี้ก็ต้องขอขอบคุณที่ทุกฝ่ายได้ช่วยกัน โดยเฉพาะกรณีน้ำท่วมที่หาที่ใหญ่ซึ่งได้คนไปช่วยอย่างจริง ๆ จัง ๆ เสียแรงกำลังของตัวอย่างมาก เหน็ดเหนื่อยอย่างมากไม่ได้หลับ ไม่ได้นอน ก็จะขอร้องว่าคนที่ทำหน้าที่มีหน้าที่ในท้องถิ่น ที่มาในวันนี้รีบกลับไปทำงานต่อ กลับไปทำงาน. บางคนอาจจะกลับไปโดยเฮลิคอปเตอร์ก็ได้ แต่บางคนไม่มีเฮลิคอปเตอร์ ก็บินไปโดยเครื่องบิน แต่บางคนไม่มีเครื่องบินก็ต้องไปโดยรถยนต์ ซึ่งก็ใช้เวลาหลาย เหน็ดเหนื่อย แต่ก็ต้องไป. ที่ต้องขอขอบคุณโดยเฉพาะทางฝ่ายทหาร และตำรวจ ได้ใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ไปใช้ในทางที่มีประสิทธิภาพอย่างทางกองทัพบก เรือ อากาศ และตำรวจ ก็ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่เต็มที่ ก็ขอให้ช่วยกันทำต่อไป. ขอขอบคุณทุกคนที่ได้บริจาคเงิน ทั้งบริจาคกำลัง เพื่อที่จะให้ความเดือดร้อนหมดไป และจะต้องขอขใจงานใน

อนาคตที่จะทำ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเดือดร้อน ด้วยการทำแผนการ คือโครงการ โครงการที่จะป้องกันไม่
ให้มีน้ำท่วมเป็นต้น และช่วยเพื่อป้องกันไม่ให้น้ำท่วมปากด้วย คือว่าให้คนมีความรู้ มีเหตุผล พูดกันรู้เรื่อง.

นี่ก็พูด รู้สึกว่าจะครบจักรวาลแล้ว ก็ขอขอบใจ และขอให้ทุกคนมีโชคดีในการทำงานในชีวิต มีความ
สำเร็จ และสามารถที่จะช่วยกันสร้างส่วนรวมให้แข็งแรง.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศแก่นายทหารชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพุธ ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับท่านทั้งหลายที่ได้รับยศสูงขึ้นในระดับนายพลซึ่งถือว่าเป็นเกียรติแก่ตัว และแสดงถึงความสามารถที่ได้ทำมาจนกระทั่งได้รับยศที่สูงขึ้น. ยศสูงขึ้นก็ย่อมจะเป็นความรับผิดชอบที่มีมากขึ้น.

การที่ท่านทั้งหลายในจำนวน ๔๐๐ กว่าคนได้รับยศนี้ ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่พิเศษ. ข้าพเจ้าเองถือว่าแปลก เพราะว่าเมื่อ ๕๕ ปี มืองครักษ์ซึ่งเป็นทหาร มืองครักษ์จำนวนทั้งหมดเวลานั้นประมาณ ๑๐ คนกว่า ๆ และมี สมุหราชองครักษ์ซึ่งไม่ได้เป็นนายพลเริ่มต้นด้วยเป็นนายพันเอก ซึ่งก็รู้สึกว่าคุณเองก็มีเกียรติที่ได้มีนายทหารชั้น พันเอกเป็นองครักษ์ เป็นสมุหราชองครักษ์ ไม่ได้เป็นนายพล. สมุหราชองครักษ์ท่านนั้นได้ไต่เต้าขึ้นมาเป็นนายพล ในภายหลัง ก็ขึ้นมาเป็นนายพลตรี พลโท และพลเอก. สมุหราชองครักษ์ท่านนั้น ท่านได้เริ่มต้นราชการทหารมา ตั้งแต่ครั้งสงครามโลกครั้งที่ ๑ ได้ไปราชการทหารที่ประเทศฝรั่งเศส เป็นทหารบก แต่ว่าตั้งใจจะเป็นทหาร อากาศ ทางราชการไม่ยอมให้เป็นทหารอากาศ จึงเป็นทหารบกจนกระทั่งมาเป็นสมุหราชองครักษ์. ตลอดเวลา ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ ท่านสมุหผู้นั้นก็ได้รับราชการทหารมาตลอด ได้ทำงานในราชการทหาร และระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ก็ได้ไปอยู่ที่อินเดีย และไปเป็นเสรีไทย. แต่ว่าระหว่างนั้นเท่ากับไม่ได้ความดี ความชอบอะไรเลย เพราะว่าไม่ทราบจะทำอะไร จึงไม่ให้ความดีความชอบ. ครอบครัวก็ไม่ทราบว่า จะเป็นจะตาย อย่างไร. ภรรยา ก็ร้องไห้ว่าคงตายไปแล้ว. แต่เมื่อเสร็จสงครามก็กลับมาได้และได้มารับราชการทหารต่อไป จน กระทั่งทางราชการก็ได้ให้เป็นสมุหราชองครักษ์. เมื่อได้เป็นสมุหราชองครักษ์ ก็ได้ตามไปต่างประเทศ ทั้งยุโรป ทั้งประเทศอื่น ๆ. ในประเทศไทย ก็ได้ตามไปรับราชการในทุกจังหวัดของประเทศ แสดงให้เห็นว่าสมุหราช องครักษ์ท่านนั้นก็รู้จักประเทศไทย และทำหน้าที่ติดต่อทั้งทางพลเรือน ทั้งทางทหาร ทั้งด้านกองทัพ ทั้งด้านการ พัฒนามาเป็นเวลานาน จนกระทั่งได้ถึงเกษียณ.

ท่านพลเอกหลวงสุรณรงค์นั้น เป็นผู้ที่ได้ปฏิบัติงานของทหารได้อย่างครบถ้วน. จึงยินดี และจึงนิยมรัก ใคร่ท่านมาก. ถือว่าเป็นนายพลที่เป็นตัวอย่าง เพราะว่าทำทุกอย่าง มีความรู้ทางทหาร มีความรู้ในทางการ พัฒนา มีความรู้ทางเป็นความรู้ในทางทั่วไป ทั้งทหารและพลเรือน และที่สำคัญที่สุดเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์สุจริต ได้

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ทำงานทำการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตร้อยเปอร์เซ็นต์ ไม่เคยทำอะไรที่เป็นทุจริตเลยแม้แต่นิด. จึงได้มาเล่าให้ท่านฟัง ว่าเป็นตัวอย่างของทหารผู้ใหญ่ ที่ควรจะดำเนินรอยตาม. ถ้าดำเนินรอยตามได้ดีที่สุด ก็เชื่อว่าทุกท่านจะทำงานอย่างดีทั้งทหาร ทั้งพลเรือน ทั้งราชการและส่วนตัว. จะเป็นผู้ที่สถิตอยู่ในความจำของผู้ที่ได้รู้จัก อย่างเช่นคุณหลวงสุรณรงค์สมุทราของครักษ์ สถิตอยู่ในจิตใจของข้าพเจ้า.

ฉะนั้น จะขอให้ท่านพยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่. แม้บางท่านก็ปลดเกษียณแล้วแต่ก็ทำงานต่อไปได้เพื่อช่วยประเทศชาติ ซึ่งปัจจุบันนี้อยู่ในสถานการณ์ที่ค่อนข้างจะลำบาก. ทุกคนมีหน้าที่ ทุกคนมีโอกาสที่จะช่วยที่บ้านเมืองดีขึ้น. ฉะนั้น ขอให้ท่านพยายามที่จะปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลอย่างเช่นพลเอกหลวงสุรณรงค์. บางท่านก็คงรู้จักคงจำได้เมื่อก่อนเรียกว่าเด็ก ๆ ก็คงรู้จักบ้างบางคน เพราะว่าท่านก็โอภาปราศรัยกับทุกคน คงจำได้ว่าท่านใจดี ท่านเป็นคนดี ท่านเป็นตัวอย่าง. ก็ขอให้ท่านทั้งหลายทำตามตัวอย่างของท่านสมุทราของครักษ์ พลเอกหลวงสุรณรงค์ และได้มีผลดีคือทำให้คนนิยมรักใคร่. สำหรับตัวท่านเอง ท่านล่องลับไปแล้ว ท่านก็ไปอยู่ ถ้าพูดธรรมดาท่านก็ขึ้นสวรรค์ เพราะว่าท่านไม่มีอะไรที่จะผิด ไม่มีอะไรที่จะมีความรู้สึกว่าต้องอับอาย.

ขอให้ท่านมีความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทุก ๆ ท่าน สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของกองทัพ ความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง และสำคัญที่สุดเพื่อความสุข ความพอใจของท่านเองและครอบครัว. ก็ขอให้ท่านได้ประสบความสำเร็จทุกประการ.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศแก่นายตำรวจชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพุธ ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

เมื่อสักครู่นี้ รองผู้บัญชาการ^(๒) ได้ขอโอวาทให้เป็นเกียรติแก่ท่านทั้งหลาย. ความจริงที่ได้รับยศสูงชั้นของตำรวจก็ถือว่าเป็นเกียรติ แต่ข้อสำคัญเกียรตินี้ไม่ใช่สิ่งที่ได้มาเปล่า ๆ เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมาก. ที่ท่านได้รับยศสูงชั้นก็หมายความว่า ท่านได้ทำงานทำการอย่างดี สมเกียรติของตำรวจไทย จึงไม่จำเป็นที่จะให้โอวาทที่จะให้ถือเป็นเกียรติ.

แต่การที่พูดอย่างนี้ ก็เป็นการเตือนว่า เกียรติที่ท่านมีอยู่แล้ว ให้รักษาไว้ด้วยการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพราะว่างานของตำรวจในทุกยุคทุกสมัย เป็นงานที่สำคัญมากสำหรับประเทศชาติ. ทำหน้าที่ตำรวจนี้ เท่ากับทำหน้าที่ทั้งทหาร ทั้งพลเรือน. ตำรวจมีหน่วยมากหลายที่จะต้องรักษาเกียรติกันอย่างเหนียวแน่น. การที่จะรักษาเกียรติกันอย่างเหนียวแน่นนั้น ก็เป็นการทำงานตามปกติของตำรวจ. ฉะนั้น ที่จะขอให้ท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติ ก็คือขอให้ปฏิบัติงานของตำรวจอย่างดียิ่ง เพื่อที่จะให้ประเทศชาติอยู่เย็นเป็นสุขมีความปลอดภัย และในเวลาเดียวกัน ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านจงทำตัวอย่างที่ดีสำหรับผู้ใต้บังคับบัญชา. ผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นนายพลก็มี เป็นนายพันก็มี เป็นนายร้อย เป็นจ่า เป็นนายสิบ และเป็นพลตำรวจก็มี. ฉะนั้น ถ้าท่านทำหน้าที่ดีและตัวอย่างที่ดีก็เท่ากับท่านได้เสริมสร้างเกียรติของท่าน. เมื่อเสริมสร้างเกียรติของท่านดีแล้ว ท่านจะมีความสุขมาก และจะมีความเจริญรุ่งเรือง. ก็ขอให้ท่านพิจารณาเพียงแค่นี้ และจะเป็นสิ่งที่ดีมากสำหรับประเทศชาติ. ประชาชนทั้งประเทศจะชอบใจท่าน จะชื่นชมในท่าน.

ก็ขอให้ท่านสามารถปฏิบัติงานด้วยความเรียบร้อย และมีกำลังทั้งกายกำลังทั้งใจที่เข้มแข็ง ก็ขอให้ประสบแต่ความสำเร็จและความเจริญ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พลตำรวจเอก สันต์ ศรุตานนท์

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันเสาร์ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๓

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความชื่นชมอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นความเข้มแข็งพร้อมเพรียงของเหล่าทหารรักษาพระองค์ ในพิธีปฏิญาณตนสวนสนามครั้งนี้ ขอขอบใจในไมตรีจิตของทุกคน และขอสนองพรกับทั้งน้ำใจไมตรีนั้นด้วยใจจริงเช่นเดียวกัน.

ทหารนั้นนอกจากจะมีหน้าที่หลักอยู่ที่การป้องกันประเทศ และธำรงรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติไว้ด้วยแสนยานุภาพแล้ว ยังเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสร้างสรรค์ให้ประชาชนมีชีวิตที่ร่มเย็นเป็นปรกติสุข ตลอดจนช่วยเหลือบำบัดบรรเทาทุกข์ในยามที่เกิดภัยพิบัติเดือดร้อนอีกด้วย. ปฏิบัติการของทหารที่ผ่านมา ได้รับความศรัทธาเชื่อถือและความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนอย่างกว้างขวาง ทำให้เห็นประจักษ์ว่าปฏิบัติการทั้งนั้นเป็นแนวทางที่ถูกต้อง. สมควรที่ทหารทุกคน ทุกชั้นยศ จะได้ถือปฏิบัติให้ต่อเนื่องตลอดไป และตั้งใจพยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ และเปี่ยมไปด้วยประสิทธิภาพ. จึงขอให้ทหารทั้งหลายได้ทราบตระหนักในหน้าที่ของตน ไม่ว่าจะปฏิบัติการอยู่ ณ ที่ใด เวลาใด การใดที่ทหารมีความรู้ความสามารถจะช่วยเหลือสนับสนุนได้ จะต้องถือเป็นภาระที่จะต้องร่วมกันปฏิบัติ โดยไม่แบ่งพวกแบ่งเหล่าหรือแบ่งพื้นที่ หากแต่สามัคคีร่วมมือร่วมใจกัน โดยถือเอาความมั่นคงของประเทศชาติ และความวัฒนาผาสุกของประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุด.

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กับทั้งอำนาจแห่งความภักดีโดยบริสุทธิ์ใจในชาติบ้านเมือง จงดลบันดาลให้ทหารทุกคน ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งที่พึงประสงค์จงทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๔๓

ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

วันอังคาร ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๓

ข้าพเจ้ามีความปิติชื่นชมยิ่งนัก ที่ท่านทั้งหลายมีไมตรีจิต พรั่งพร้อมกันมาให้พรวันเกิด. ขอขอบพระทัย และขอขอบใจในคำอวยพร อันแสดงความมุ่งดีมุ่งเจริญโดยประการต่าง ๆ . ขอทุกท่านจงได้รับพรและไมตรีของ ข้าพเจ้าเช่นเดียวกัน.

ท่านทั้งหลายย่อมทราบตระหนกอยู่ทั่วกันว่า ทุกวันนี้เราทุกคนมีภาระสำคัญเฉพาะหน้าอยู่ ที่จะต้อง สร้างเสริมความเจริญเป็นปึกแผ่นให้แก่บ้านเมืองในทุก ๆ ด้านเพื่อที่ประเทศชาติและประชาชนจักสามารถดำรง อยู่ได้ด้วยความผาสุกมั่นคง. ในการนี้จำเป็นที่ชาวไทยเราจะต้องร่วมมือร่วมใจกันโดยพริ้งพร้อม เนื่องด้วยสรรพ กิจการงานที่เป็นส่วนรวม ทุกด้าน ทุกระดับ ต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายร่วมกันคิดร่วมกันทำ. ถ้าแต่ละฝ่ายเข้ามา ร่วมงานกัน ด้วยความตั้งใจดี ด้วยความรู้ความสามารถ ด้วยความฉลาดมีเหตุผล และด้วยความคิดที่สร้างสรรค์ งานก็สำเร็จผลสมบูรณ์งดงามตามประสงค์ทุกอย่าง. ดังนั้น จึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายในมหาสมาคมนี้ ตลอดจน ประชาชนชาวไทยทั่วหน้า ได้ตั้งความคิดจิตใจให้แน่วแน่ที่จะร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติบริหารงานทุกส่วน ของชาติ ด้วยความเสียสละและบริสุทธิ์จริงใจ เพื่อเราทุกคนจักได้สามารถนำพาประเทศชาติให้ก้าวไปสู่ความวัฒนา ผาสุกได้โดยสวัสดิ์.

ขออำนาจแห่งคุณพระรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจาก ภัย และบันดาลให้ประสบแต่ความสุข สิริสวัสดิ์ที่พัฒนามงคลจงทุกประการ.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในวันเปิดประชุมใหญ่
ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ครั้งที่ ๒๑
ณ กรุงเทพมหานคร

วันพุธ ที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๓

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีด้วยอย่างยิ่ง ที่ท่านทั้งหลายซึ่งเป็นผู้แทนจากศูนย์ภาคีขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก มาประชุมพร้อมกันในการประชุมใหญ่ ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงเทพมหานคร.

ท่านทั้งหลายได้อุทิศแรงกายแรงใจของตนปฏิบัติงานด้วยความเหนื่อยยากต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานานปี เพราะมีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา ทั้งมีปัญญาเห็นกระจ่างว่า การศึกษาและปฏิบัติตามครรลองแห่งพุทธธรรมนั้น สามารถตามรักษาบุคคลรักษาหมู่ชนหรือสังคมส่วนรวมไว้ให้ถาวรสวัสดิ์และพัฒนาผาสุกได้แท้จริง. จึงต่างมุ่งมั่นที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และส่งเสริมเผยแพร่สัมมาปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมแก่ชาวโลก. ศรัทธาและปัญญาของท่านที่เกิดขึ้นแล้วนี้ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการปฏิบัติบริหารงานดังกล่าวของท่าน. ขอให้ถนอมรักษาไว้ให้มั่นคงอย่าปล่อยให้ถดถอยเสื่อมคลาย หากแต่จำเป็นต้องสร้างเสริมให้เพิ่มพูนและหนักแน่นมั่นคงยิ่งขึ้น เพื่อเป็นกำลังในการศึกษาพิจารณาธรรมะ ฝึกฝนปฏิบัติธรรมะ และช่วยเหลือแนะนำผู้อื่นให้เรียนรู้เข้าใจ และปฏิบัติตามธรรมะได้อย่างถูกต้อง. เมื่อชาวโลกรู้ธรรมะและปฏิบัติธรรมะอย่างถูกต้องสมควรแก่ธรรมมากขึ้น พระพุทธศาสนาก็จะมั่นคงแพร่หลาย และอำนวยความผาสุกสงบให้ปกแผ่กว้างขวางยิ่งขึ้นไปในโลก.

ขออวยพรให้การประชุมใหญ่ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ครั้งที่ ๒๑ นี้ บรรลุผลตามความมุ่งหมายทุกประการ และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาร่วมประชุมประสบแต่ความสุขความเจริญอกงามในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๔

วันอาทิตย์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุกคน ทั้งขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่มีไมตรีจิตร่วมมือสนับสนุนข้าพเจ้าในภาระที่ปวงด้วยดีตลอดมา.

ในรอบปีที่ผ่านมา มีเหตุการณ์หลายอย่างเกิดขึ้นในบ้านเมืองเรา. ที่สำคัญควรแก่การชื่นชมเป็นพิเศษ ก็คือการที่นักกีฬาของเรา ได้เหรียญทองในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค. ตกถึงปลายปี ก็มีเหตุการณ์ที่น่าเศร้าสลดใจ คือเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ที่ภาคใต้เป็นผลให้ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนต้องสูญเสียไปมิใช่น้อย. แต่ภัยพิบัติครั้งนี้ก็ทำให้ได้เห็นน้ำใจและความสามัคคีของคนไทยอย่างเด่นชัดอีกครั้งหนึ่ง. เราต่างพร้อมใจและเต็มใจช่วยเหลือกันและกันทันที โดยเต็มกำลังและเสียสละ. ข้อนี้น่าจะเป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดี ถึงความสามัคคีและความเมตตาปรารถนาดีต่อกัน ที่ยังมีบริบูรณ์อยู่ในจิตใจของคนไทย. ทำให้มั่นใจได้ว่า ไม่ว่าประเทศของเราจะประสบกับปัญหา หรือภาวะอันไม่ปรกติใด ๆ คนไทยเราจะหันหน้าเข้าหากัน และร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติแก้ไขให้ผ่านพ้นปัญหาหรือภาวะการณนั้น ๆ ไปได้อย่างแน่นอน.

ในปีใหม่นี้ ขอให้ท่านทั้งหลายจงรักษาความสามัคคีและจิตใจอันดีนี้ไว้ให้มั่นคงแล้วพยายามเร่งรัดปฏิบัติสรรพกิจการงาน ให้ประสานสอดคล้องและเกื้อกูลกัน ด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจ และด้วยความไม่ประมาท โดยยึดเอาประเทศชาติและประโยชน์ของส่วนรวมเป็นจุดหมายสูงสุด.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชาจงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ปราศจากภัยทุกเมื่อทุกสถาน บันดาลให้มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา ที่จะประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ให้บรรลุผลเลิศทุก ๆ ด้าน เพื่อยังความเจริญวัฒนาให้เกิดแก่ประเทศไทย. ขอให้มีความสุขกาย สุขใจ และประสบแต่สิ่งพึงปรารถนาตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๓

ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

วันจันทร์ ที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๓ ในวันนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องทุกคน ที่ได้ดำเนินงานเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวโลก.

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งสมุฏฐานของโรคใดโรคหนึ่ง ตลอดจนการนำสิ่งที่ค้นพบมาปรับใช้ เพื่อประโยชน์แก่มวลมนุษยชนนั้น ผู้ปฏิบัติต้องประกอบด้วยความเมตตาอาทรต่อเพื่อนมนุษย์เป็นอย่างสูง ทั้งต้องมีความตั้งใจที่แน่วแน่มั่นคง จึงจะพากเพียรกระทำสำเร็จ. การค้นพบความสำเร็จของโภชนาการซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้และพฤติกรรมของเด็กของศาสตราจารย์เออเนสโต พอลลิต และการเกิดโรคหัวใจขาดเลือดในผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผลมาจากชบวนการปรับตัวต่อสภาพการขาดอาหารตั้งแต่เวลาที่อยู่ในครรภ์ของศาสตราจารย์นายแพทย์ เดวิด เจ พี บาร์เกอร์ อีกทั้งผลสรุปจากการศึกษาวิเคราะห์ของ เซอร์ ริชาร์ด ปีโต ซึ่งทำให้แพทย์ทั่วโลกหันมาทำการรักษาผู้ป่วยเป็นมะเร็งเต้านมด้วยยาทาม็อกซิเฟน และการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศขึ้นเพื่อศึกษาและทบทวนระบบสาธารณสุขทั่วโลกของ เซอร์ เอียน ซาล์มเมอร์ ล้วนเป็นผลงานอันยิ่งใหญ่ ที่แต่ละท่านได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังความคิด และความวิริยะอุตสาหะอันแรงกล้า จนสำเร็จผลเป็นประโยชน์แก่ชาวโลกอย่างน่าชื่นชม.

ข้าพเจ้าขอแสดงความนิยมยินดีแก่ท่านทั้งสี่อย่างจริงใจ ที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลในครั้งนี้ ทั้งหวังว่าทุกท่านจะได้เป็นแบบอย่างอันงดงาม ในการพัฒนาการแพทย์และการสาธารณสุขให้เจริญก้าวหน้าสืบไป.

ขออวยพรให้ท่านทุกคนถึงพร้อมด้วยความสุข ความเจริญ มีกำลังกาย กำลังใจและสติปัญญา ที่จะทำประโยชน์แก่มวลมนุษยชนได้ยิ่ง ๆ ขึ้น และขอให้ผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มาประชุมชุมนุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันอาทิตย์ ที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

บัดนี้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสร็จสิ้นลง และมีการเรียกประชุมรัฐสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมรัฐสภา เพื่อให้ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติตั้งแต่วาระนี้เป็นต้นไป.

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคราวนี้ ประชาชนต่างตระหนักถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้การปกครองประเทศดำเนินไปตามระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนปรารถนา. จึงขอให้สมาชิกแห่งสภานี้คำนึงถึงความสำคัญและความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้มาก แล้วพยายามใช้สติปัญญาความสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องเที่ยงตรง ด้วยความสุจริต บริสุทธิ์ใจ และด้วยความรู้ตัวอยู่ตลอดเวลาว่า แต่ละคนเป็นผู้ที่ประชาชนเลือกเข้ามาเป็นผู้แทน คือให้มาพูดแทนเขา. ดังนั้นการปรึกษาตกลงหรือการอภิปรายปัญหาใด ๆ ที่จะมีขึ้นในสภาแห่งนี้ จึงควรจะได้เป็นไปอย่างมีเหตุผล และด้วยความร่วมมือปรองดองกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่พึงประสงค์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุด.

ขออวยพรให้การดำเนินงานของรัฐสภาเป็นไปโดยเรียบร้อย สัมฤทธิ์ผลที่เป็นความผาสุกสวัสดิ์ และความวัฒนาถาวร แก่อาณาประชาราษฎร์และชาติบ้านเมือง ทั้งขอให้ทุกคนที่ประชุมร่วมกันอยู่ ณ ที่นี้ ประสพแต่ความสุขความเจริญจงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี^(๒) นำคณะรัฐมนตรีเฝ้า ฯ

ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ ศาลาเริง วังไกลกังวล

วันอาทิตย์ ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

บัดนี้ ท่านได้กล่าวคำปฏิญาณที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเอาไว้ว่าต้องกล่าวก่อนเข้ารับหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี จึงเป็นคณะรัฐมนตรีที่สมบูรณ์แล้ว. คำกล่าวปฏิญาณนั้นนับว่าสำคัญมาก เพราะเป็นการยืนยันว่าแต่ละท่านจะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ.

คราวนี้เป็นการตั้งรัฐบาลที่สำคัญอย่างยิ่ง ก็เพราะว่าเป็นรัฐบาลแรกตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญใหม่ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ต่อเนื่อง. เพราะถือว่ารัฐธรรมนูญนี้เป็นรัฐธรรมนูญของประชาชน ท่านจึงต้องเป็นรัฐบาลของประชาชน. ถ้าทำดีก็เป็นความเจริญของประชาชนและประเทศชาติ. ถ้าผิดพลาดก็เป็นความผิดพลาดของประเทศชาติ. ในสถานการณ์ปัจจุบัน ถ้ามีความผิดพลาดใด ๆ ก็ถือว่าเป็นอันตรายต่อส่วนรวม เพราะว่าการตัดสินใจใด ๆ ที่ท่านได้ทำการปฏิบัติในการปกครองของท่าน จะมีผลกว้างไกล. ฉะนั้น จึงขอให้ระลึกถึงคำปฏิญาณของท่าน.

ที่ว่าเป็นรัฐธรรมนูญของประชาชน ก็ควรจะเป็นของดี เพราะประเทศชาติประกอบด้วยประชาชนประกอบด้วยคนทั่วประเทศ ซึ่งมีความคิดมีความเป็นอยู่แตกต่างกัน แม้แต่ในถิ่นที่อยู่ของราษฎรก็แตกต่างกันฐานะแตกต่างกัน. จะยกตัวอย่างบางอย่าง ซึ่งเป็นปัญหาที่รัฐบาลจะเผชิญ คือ ประชาชนที่อยู่ในประเทศ อยู่มานานแล้วแต่ก็ไม่เป็นคนไทย เขาไม่ถือว่าเป็นคนไทย. แท้จริงเขาอยู่และเกิดในเมืองไทย แต่ก็ไม่ได้รับ เรียกว่าประโยชน์ของความเป็นไทย. นี่ก็เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติเหมือนกันเพราะว่าถ้าหากว่ามีคนที่อยู่ในเมืองไทย แล้วก็มี ความน้อยใจว่าไม่มีใครเอาใจใส่ ก็จะทำให้ความมั่นคงของประเทศด้อยไป. นี่เป็นการยกตัวอย่าง จะไม่บอกรายละเอียดของกรณีนี้ แต่ว่าก็มี มีเกิดขึ้น มีอยู่ไม่น้อย. ฉะนั้น แต่ละท่านในหน้าที่ต่าง ๆ ที่ท่านได้รับจึงมีหน้าที่สำคัญที่จะสอดส่องทุกอย่างในงานการของท่าน และตัดสินใจอย่างฉลาดอย่างแน่วแน่ และหับพลัน. การที่ท่านจะรับหน้าที่นี้ จึงเป็นหน้าที่ที่หนักมาก. ถ้าทำดีก็จะทำให้ประเทศชาติก้าวหน้า มีชื่อเสียง มีฐานะที่ดี และประชาชน

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

ก็จะชื่นชมในตัวท่านแต่ละท่าน ว่าตั้งอกตั้งใจจริง ๆ ที่จะทำด้วยความเฉลียวฉลาด ด้วยความรู้ด้วยหลักวิชา และมีคุณธรรมที่สูง.

ที่พูดทั้งหมดนี้ ก็เพื่อที่จะขอร้องไห้แต่ละท่าน ได้ปฏิบัติงานการอย่างเต็มกำลังความสามารถ ทั้งกาย ทั้งใจ ทั้งปัญญา. ถ้าทำได้ท่านก็จะได้รับผลสำเร็จ และผลสำเร็จนี้เป็นความภูมิใจของแต่ละคน. ความภูมิใจของแต่ละคนนี้ ก็จะทำให้ท่านยิ่งทำงานได้เข้มแข็งยิ่งขึ้น. และถ้าท่านทำงานได้เข้มแข็ง ประชาชนทั่วราชอาณาจักร จะยินดี จะชื่นชมในตัวท่าน และจะมีความสบายใจทั่วทุกคน. ตั้งแต่ภาคเหนือถึงสุดภาคใต้ ภาคตะวันออก ตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันตกทั่วทุกแห่ง จะมีความชื่นชมและเราก็มีความภูมิใจได้ที่จะบอกว่าเรามีประเทศ เรามีความมั่นคงของชาติบ้านเมือง. ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านสามารถที่จะได้ปฏิบัติตามคำปฏิญาณ และความตั้งใจ ซึ่งแม้จะไม่ได้เปล่งออกมา ก็ควรจะอยู่ในใจของท่าน ว่าตั้งใจจะทำงานด้วยความสามารถเต็มที่ ด้วยความเสียสละ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และจะได้ผล คือได้ผลสำเร็จ.

ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านมีกำลังทั้งกายทั้งใจทั้งปัญญา พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานของท่านด้วยความฉลาด ด้วยความแข็งแรง ด้วยความอดุสาหะ. ขอให้ได้รับผลสำเร็จรวมเป็นความสุขของแต่ละท่าน และจึงจะเป็นความสุขของประเทศโดยรวม.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลปกครองสูงสุด^(๒)
นำคณะตุลาการศาลปกครองกลางเข้าเฝ้าฯ
เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ ศาลาเริง วังไกลกังวล
วันพุธ ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ตุลาการศาลปกครองมีหน้าที่ที่สำคัญ และเป็นหน้าที่ที่คล้ายกับตุลาการศาลยุติธรรม แต่ว่าเป็นหน้าที่ที่พิเศษ จึงได้มีการตั้งศาลนี้ขึ้น. ที่ท่านได้กล่าวคำปฏิญาณนั้นก็เป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะที่จะทำให้มีความยุติธรรมในประเทศ และจะใช้ความยุติธรรมที่มีอยู่ในใจในการปฏิบัติงาน. ข้อนี้เป็นข้อสำคัญมาก นอกจากความรู้ที่ท่านมีในด้านวิชาการ ส่วนใหญ่ท่านมีความรู้วิชาการในทางนิติศาสตร์ ในทางรัฐศาสตร์ ในการปกครอง ในทางสังคม แต่จะต้องมีความรู้อื่น ๆ เพื่อมาประกอบ ซึ่งท่านอาจจะไม่ได้เรียนมา หรือไม่ได้ปฏิบัติมา เพราะว่าการปฏิบัติในหน้าที่ของท่านจะต้องมีความรู้กว้างขวางทั้งในความรู้วิชาการ ทั้งมีความรู้ในการปฏิบัติ. ถ้าประมวลความรู้วิชาการกับความรู้ในการปฏิบัตินั้น ก็เชื่อว่าท่านจะสามารถทำหน้าที่อย่างดี เพื่อความสงบสุขและความยุติธรรมในประเทศ.

การที่จะทำหน้าที่ได้ดี ท่านจะต้องขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เรื่อย มิฉะนั้นก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติงาน. ที่พูดอย่างนี้ เพราะว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเกณฑ์ที่ท่านจะต้องทำหน้าที่นั้น จะต้องเป็นเรื่องจริง เป็นเรื่องในชีวิตจริง ไม่ใช่อยู่ในตำรา. ฉะนั้น ก็ขอร้องให้ท่านคิดให้ดี ๆ ใช้ดุลยพินิจ หมายความว่าประกอบความรู้ที่มี และประกอบกับความรู้ที่ต้องขวนขวาย. การงานที่ท่านจะทำจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ถ้าประกอบวิชาการและความรู้ในทางปฏิบัติมาประกอบกับความซื่อสัตย์สุจริต อย่างที่ท่านได้กล่าวเมื่อตะกี้ว่าปราศจากอคติ. อคตินี้เป็นสิ่งอันตรายมากสำหรับทุกคน. ไม่ใช่เฉพาะตุลาการ หรือสำหรับข้าราชการ แต่ว่าเป็นความสำคัญที่สุดสำหรับทุกคนที่จะปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จ. อคตินี้ แปลว่า ที่ไม่ควรไป. อะ ก็ไม่ คติ ก็แปลว่าไป หมายความว่าอย่าไปในที่ที่ไม่พึงควร. ไม่ใช่ไปด้วยกาย ไปด้วยจิตใจ. ถ้าไปด้วยจิตใจในที่ที่ไม่ควรไป ก็หมายความว่าจะไปทำอะไรที่ไม่สมควร ที่ไม่เป็นมงคล.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายอักษราทร จุฬารัตน

ฉะนั้น ที่ท่านได้กล่าวว่าจะปราศจากอคติก็ยินดีมาก ที่ท่านเชื่อว่าที่ที่ไม่ควรไปก็ไม่ควรไป อันนี้เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับผู้ที่เป็นตุลาการ หมายถึงผู้ที่จะจัดให้มีระเบียบ ความยุติธรรมในแผ่นดิน. งานการของท่านเป็นงานการที่นับว่าใหม่ ท่านจึงต้องศึกษาประกอบทั้งสามอย่างนี้ วิชาการ ปฏิบัติ และความดีความเป็นธรรม. ถ้าประกอบทั้งสามอย่างนี้ได้แล้ว ท่านจะประสบความสำเร็จ ซึ่งก็ขอให้ท่านได้ประสบความสำเร็จ. และเมื่อประสบความสำเร็จ ท่านก็จะประสบความสำเร็จส่วนตัว ด้วยได้ทำงานที่เหมาะสมที่ดี และจะได้มีชื่อเสียงที่ดี. มีชื่อเสียงที่ดี ก็เป็นความสุขนั่นเอง.

ก็ขอให้ท่านสามารถปฏิบัติงานการในหน้าที่อย่างเต็มที่ มีความสำเร็จทุกประการมีความสุขทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ
และโรงเรียนนายเรืออากาศ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่ให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ ในวาระนี้. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ท่านทั้งหลายได้ผ่านการศึกษอบรมตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษาของสามเหล่าทัพมาโดยครบถ้วน ทั้งภาควิชาการและปฏิบัติการ นับได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถพร้อม ที่จะเข้ารับตำแหน่งหน้าที่นายทหารในกองทัพบก. ทุกคนจึงควรจะได้ทราบตระหนักแต่เบื้องต้นว่า นายทหารนั้นเป็นผู้มีภารกิจที่จะต้องปฏิบัติและรับผิดชอบมาก ทั้งต้องปฏิบัติตนเป็นผู้นำและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอีกด้วย. ดังนั้น นายทหารผู้สามารถ นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถดีแล้วยังต้องมีคุณสมบัติอื่น ๆ อีกมาก. ประการแรก จะต้องมีความอดุสาหะอดทน หมั่นฝึกฝนพัฒนาตนเองทั้งร่างกายและจิตใจ ให้มีสมรรถภาพอันสมบูรณ์กล้าแข็งทุกเมื่อ. ประการที่สองจะต้องมีความรับผิดชอบและเที่ยงตรงจริงจังต่อหน้าที่ และผู้ใต้บังคับบัญชา. ประการที่สามจะต้องระมัดระวังกายใจให้มั่นคงอยู่ในความสัตย์สุจริต และประพฤติปฏิบัติตัวดี เที่ยงตรง สมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่. ประการสำคัญ จะต้องมีความฉลาดแยบคายในการประสานงานประสานประโยชน์ เพราะทั้งสามเหล่าทัพต้องทำงานพร้อมกันให้สอดคล้องกัน. เชื่อว่า ถ้านายทหารทุกคนตั้งใจปฏิบัติฝึกฝนให้มีคุณสมบัติตามที่กล่าว จะอำนวยผลให้ตนเอง หน่วยงาน ตลอดจนกองทัพโดยรวมมีความเข้มแข็งเกรียงไกร สามารถปกป้องคุ้มครองและสร้างสรรค์จรโลงชาติบ้านเมืองให้เจริญมั่นคงดำรงในความร่มเย็นเป็นอิสระได้ตลอดไป.

ขออวยพรให้นายทหารใหม่ทุกนาย ประสบความสำเร็จความเจริญในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมงานในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี
ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๓

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร.

บ้านเมืองของเราเวลานี้ เห็นกันว่ามีความยุ่งยากทางเศรษฐกิจและทางสังคมอยู่ไม่น้อย. สภาพเช่นนี้ทำให้เกิดภาระหนักและยากลำบากยิ่งขึ้น ในการรักษาสวัสดิภาพของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง. แต่ถึงอย่างไร ก็เป็นหน้าที่โดยแท้จริงของตำรวจทุกคน ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดจะหลีกเลี่ยง หรือขอผ่อนปรนเป็นอย่างอื่นได้. ท่านทั้งหลายผู้สมัครใจเข้ามาเป็นตำรวจย่อมทราบดี และต่างได้รับการฝึกฝนให้พร้อมเพื่อหน้าที่อันยากลำบากนั้นแล้ว เชื่อว่าแต่ละคนมีความรู้ความสามารถ มีความปรารถนา และจิตใจอันบริสุทธิ์แน่วแน่ที่จะปฏิบัติหน้าที่ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ให้ได้ผลดีที่สุด. ทุกคนจึงควรจะได้รักษาจิตใจนี้ไว้ให้มั่นคง และพยายามใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ มาอำนวยความสะดวกสงบและความยุติธรรมแก่คนทุกคน ด้วยความสุจริตเข้มแข็ง และเสียสละ โดยอาศัยความถูกต้องเที่ยงตรงและคุณธรรมความดีเป็นหลัก เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติหน้าที่. ถ้าทำได้ดังนี้ งานทุกอย่างที่ว่าลำบากยากยิ่งก็จะดำเนินไปโดยราบรื่นและบรรลุผลที่ถูกต้องสมบูรณ์. จึงขอให้ตำรวจทุกคนคิดพิจารณาให้เข้าใจถ่องแท้ เพื่อจักได้สามารถประพฤติตนปฏิบัติหน้าที่ให้ถูก ใ้ควรให้เป็นกำลังสร้างสรรค์สันติราษฎร์อย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้นายตำรวจใหม่ทุกนาย ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒)

นำผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรม เฝ้า ฯ

เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ ศาลาเริง วังไกลกังวล

วันพุธ ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๔

ผู้พิพากษาที่จะเข้ารับหน้าที่เป็นครั้งแรก จะต้องกล่าวคำปฏิญาณ ดังที่ได้กล่าวมาสักครู่นี้ มีความสำคัญมาก เพราะผู้พิพากษาเป็นคนสำคัญในแผ่นดิน เป็นผู้ที่จะทำให้บ้านเมืองมีความปลอดภัย มีความสงบ และมีความเจริญได้ จึงต้องกล่าวคำปฏิญาณ ซึ่งทุกถ้อยทุกคำมีความสำคัญทั้งนั้น.

ถ้าจะกล่าวถึงคำแรก ๆ ก็จะต้องมีความยุติธรรม. ความยุติธรรมนี้ ก็เท่ากับสรุปหน้าที่ของท่านโดยแท้. ถ้าหากรักษาความยุติธรรมได้ในหน้าที่ผู้พิพากษา และในหน้าที่พลเมืองดี ก็เท่ากับท่านได้ช่วยให้บ้านเมืองรอดพ้นจากภัยอันตรายไปมาก เพราะว่สมัยนี้ความยุติธรรมไม่ค่อยมี. ความยุติธรรมโดยมากไปนึกถึงอาชญากร ให้ความยุติธรรมแก่อาชญากร. อาชญากรนั้นเขาทำไม่ดี แล้วผู้พิพากษาให้ความยุติธรรมกับเขาทำไม. ก็เพราะว่าเขาทำไม่ดี แต่บางทีก็ไม่มากนัก แล้วก็ขึ้นศาล มีคนที่เขาให้ตาย แต่ว่าผู้พิพากษาจะต้องดูว่าเขาทำผิดแค่ไหน ควรจะลงโทษแค่ไหน. การลงโทษนั้นไม่ได้หมายความว่าไม่ให้ความยุติธรรม เป็นการให้ความยุติธรรมกับผู้ที่ทำไม่ดี เพราะผู้ที่ไม่ดีถ้าไม่ได้รับโทษ ไม่รู้ว่าตัวทำไม่ดียังไง ก็นับว่าเป็นการลงโทษ เพราะต่อไปเขาก็จะทำไม่ดีต่อไป และอาจจะถูกลงโทษหนักยิ่งขึ้นทุกที. ฉะนั้น คนที่ทำผิดนั้น ถ้ารู้ว่าทำผิด เขาก็จะปลอดภัย. อันนี้หลักนี้แต่ละท่านก็อาจจะต้องไปพิจารณาดู อาจจะดูท่าทางมันคัดค้านกับคำว่า ให้ความยุติธรรม. ความยุติธรรมนี้ก็คือให้พอดีพอเหมาะแล้วก็จะทำให้ผู้ที่มีอุปนิสัยสันดานไม่ดี เข้าใจว่าเขาทำไม่ดี จะได้ไม่ทำต่อไป จะทำให้คนทั่วไปไม่ได้รับอันตรายจากความไม่ดีของบุคคลนั้น.

พูดแค่นี้ก็คงเข้าใจ แล้วก็คำต่าง ๆ ที่ท่านได้เปล่ง เคยพูดเสมอว่าอคติ ท่านต้องเข้าใจแล้ว. อคติเป็นอะไร ก็ความยุติธรรมนั่นเอง. คือ ถ้าเราไม่มีอคติ เราก็ยุติธรรม เพราะว่าเราไม่เฝือในสิ่งที่ไม่ใช่คดี ไปเฝือที่ที่ไม่ควรไป. เราจะต้องไม่เฝือในสิ่งที่ไม่ควรไป. สำหรับผู้พิพากษา ก็ต้องไม่เฝือที่ที่ไม่ควรไป. คนอื่นทั่วไป ประชาชนผู้มีหน้าที่

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายธวัชชัย พัทธกษพล

สูงหน้าที่ต่ำทุกคน ต้องไปในที่ที่เหมาะสม หมายความว่าไปที่จะเจริญรุ่งเรืองได้. ฉะนั้น คำต่าง ๆ ที่ท่านได้เปล่ง ก็มีความสำคัญทั้งนั้น.

ถ้าพูดถึงรัฐธรรมนูญ ท่านก็ต้องสามารถที่จะวิเคราะห์ว่า รัฐธรรมนูญมีกฎเกณฑ์อย่างไร ท่านก็ต้องทำตามนั้น. แต่ถ้ากฎเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญมีสิ่งที่น่าสงสัยท่านก็ต้องพิจารณาเหมือนกัน แล้ววันข้างหน้าท่านอาจจะต้องเป็นผู้ตีความรัฐธรรมนูญก็ได้. ทุกคำทุกข้อที่ท่านได้บัญญัติ ได้เปล่งคำสัตย์ปฏิญาณนี้ มีความสำคัญทั้งนั้น ขอให้ไปทบทวน และพยายามที่จะคิดให้ดี ๆ. ไม่ใช่แต่ละบุคคลแต่ทุกคน อาจจะมีเวลาที่จะสัมมนากัน พูดกันว่าเรามีหน้าที่อะไร จะได้สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยครบถ้วนและเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ทำให้ราษฎรมีความสุขความปลอดภัย.

ขอให้ท่านได้มีความสามารถ ทั้งมีจิตใจที่เข้มแข็ง และมีร่างกายที่แข็งแรง เพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่อันเป็นหน้าที่สำคัญโดยพร้อมทุกอย่าง และขอให้ท่านได้ประสบความสำเร็จทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันอาทิตย์ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๔

การปฏิบัติราชการนั้น นอกจากมุ่งกระทำเพื่อให้งานสำเร็จไปโดยเร็ว และมีประสิทธิภาพแล้ว ยังจะต้องกระทำด้วยสติรู้ตัวและปัญญา รู้คิด ว่าสิ่งใดเป็นความเจริญ สิ่งใดเป็นความเสื่อม อะไรเป็นสิ่งที่ต้องทำ อะไรเป็นสิ่งที่ต้องละเว้นหรือกำจัด. ผลที่เกิดขึ้น จึงจะเป็นประโยชน์ที่แท้และยั่งยืน ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม.

วังไกลกังวล

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๔

พระบรมราโชวาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุม

สมาคมพุทธศาสนาที่วราชอาณาจักร

ครั้งที่ ๔๑

ณ ศาลารลักษณะาวดี วัดพระยายัง กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๔

ขอแสดงความชื่นชมยินดีด้วย ที่พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยและสมาคมพุทธศาสนาที่วราชอาณาจักร จัดประชุมขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในการปฏิบัติงานส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรมของ ประชาชน และหาทางร่วมมือกันธำรงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ให้สถิตสถาพร.

ท่านทั้งหลายผู้มีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา ทั้งมีปัญญาเห็นกระจ่างว่าการศึกษาและปฏิบัติตาม ครรลองแห่งพุทธธรรมนั้น สามารถคุ้มครองรักษาบุคคลและสังคมส่วนรวมไว้ให้ถาวรสวัสดิและวัฒนาผาสุกได้ แท้จริง จึงต่างมุ่งมั่นที่จะทำนุบำรุงพระศาสนา และส่งเสริมสัมมาปฏิบัติแก่ประชาชน. ศรัทธาและปัญญา นี้ เป็นปัจจัยอย่างสำคัญสำหรับการปฏิบัติบริหารงานของท่าน. ขอให้ถนอมรักษาไว้ให้มั่นคง และสร้างเสริมให้ เพิ่มพูนหนักแน่นยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อเป็นกำลังในการศึกษาพิจารณาธรรมะปฏิบัติธรรมะ และช่วยเหลือแนะนำผู้อื่นให้ เรียนรู้ เข้าใจ และปฏิบัติตามธรรมะได้อย่างถูกต้อง. เมื่อมีผู้รู้ธรรมะและปฏิบัติธรรมะอย่างถูกต้องมากขึ้น ศีลธรรมจริยธรรมของประชาชนก็จะเจริญออกงาม พระพุทธศาสนาก็จะเป็นปึกแผ่นมั่นคงตามที่ท่านมุ่งประสงค์

ขออวยพรให้การประชุมของสมาคมพุทธศาสนาครั้งนี้ สำเร็จประโยชน์ที่มุ่งหมายทุกประการ และขอให้ ทุกท่านที่มาร่วมประชุม ประสบแต่ความสุขสวัสดิทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒)

นำผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรม
เฝ้า ฯ เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ ศาลาเริง วังไกลกังวล

วันศุกร์ ที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๔

คำปฏิญาณที่ท่านได้เปล่งมานี้มีความสำคัญอย่างมาก และถ้าจะขยายความจะต้องใช้เวลานาน. แต่ข้อสำคัญอยู่ที่ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อความยุติธรรมและความสงบสุขของชาติบ้านเมือง ต้องใช้ความรู้ที่มีอยู่ในตัวปฏิบัติประสาทความยุติธรรมแก่มวลประชาชนอันเป็นข้อแรก. และเพื่อการนี้จะต้องใช้ปฏิญาณนี้คือปฏิญาณว่า จะซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทำตามใจของตัว โดยไปอยู่ในอคติ. ที่บอกว่าไป เพราะว่าคำว่าอคติแปลว่าไม่ไป. คติ แปลว่า ไป อะ แปลว่า ไม่ ที่ที่ไม่ควรจะไป ที่ไม่ควรจะทำ ไปในทางกายและไปในทางใจ. ถ้าไม่ไปในที่ที่ไม่ควรไป ก็เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งแล้ว ที่ท่านจะปฏิบัติหน้าที่ได้ดี. ต้องพิจารณาว่า ทำไมต้องไม่ไปในที่ไม่ควรไป. เพราะว่าผู้พิพากษา เดียวนี้ท่านเป็นผู้พิพากษาประจำกระทรวง ยังไม่ได้พิพากษาแท้ แต่จะต้องมีในเวลาอันใกล้ จะมีส่วนต้องไปทำหน้าที่ผู้พิพากษาในศาลต่าง ๆ ในที่ต่าง ๆ จึงต้องใช้ ข้อนี้ เพื่อที่จะให้สามารถได้รับความนับถือจากประชาชน และปฏิบัติงานนั้นจะเป็นผลสำเร็จ.

ที่พูดอย่างนี้ เพราะว่าการพิพากษาเป็นเรื่องของความยุติธรรม เรื่องของการจะทำให้คนในชาติสามารถวางตัวในทางที่ถูก. ถ้าทุกคนในชาติวางตัวในทางที่ถูกไม่มีปัญหา บ้านเมืองจะมีความสงบ มีความเจริญ ไม่เกิดปัญหาใด ๆ. แต่คนเราก็มีความผิดอยู่เสมอ ถ้ามีความผิดก็ต้องตักเตือน และอาจจะต้องลงโทษ. การตักเตือนการให้ลงโทษ สำหรับท่านปฏิบัติอยู่ในโรงศาล. นอกโรงศาล ดูท่าทางเหมือนว่าผู้พิพากษานั้นไม่มีหน้าที่ที่จะไปทำงานอะไร. แต่สองอย่างแยกกันไม่ได้ งานในโรงศาลก็ต้องประสาทความยุติธรรม. นอกโรงศาล โดยที่ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ คนเขาจะยกย่อง คนเขาจะมองว่าเป็นคนที่มีความสามารถ เขาจะต้องมาปรึกษา จะต้องมาถามว่าจะปฏิบัติตัวอย่างไร. อันนี้จะต้องตอบเขา. ถ้าบอกว่าเราเป็นผู้พิพากษา นอกโรงศาลเป็นคนธรรมดา. จริง เป็นคนธรรมดา แต่ท่านเป็นคนธรรมดาที่มีคุณภาพ. เมื่อเป็นคนธรรมดาที่มีคุณภาพ จึงเป็นคนพิเศษ เป็นคนที่ไม่ธรรมดา และเป็นที่ยิ่งของคนธรรมดา. ฉะนั้น ท่านมีหน้าที่สองส่วน ส่วนหนึ่งในโรงศาล เป็นไปตาม

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายธวัชชัย พัทธกษพล

กตिकाของกระบวนการยุติธรรม และนอกโรงเรียนเป็นเรื่องของผู้ที่มีความรู้ และผู้ที่จะให้คำปรึกษาได้. ฉะนั้น การที่ท่านไปอยู่ที่ไหนในประเทศ เราก็มองว่าต้องไปในที่ต่าง ๆ อาจจะห่างไกลจากส่วนกลาง ท่านจึงยิ่งความ รับผิดชอบมาก. แต่ว่าถ้าทำตามความรับผิดชอบที่มีแล้ว ท่านจะเป็นคนที่ช่วยประเทศชาติให้อยู่เย็นเป็นสุขได้จริง ๆ.

เมื่อสองวันได้ดูฎีกาขอภัยโทษ. ฎีกาขอภัยโทษนี้มาเป็นจำนวนสิบ ๆ ร้อย ๆ จะต้องพิจารณาในฐานะ เป็นประมุข. บางที่ไม่อยากนัก ดูตามข้อเท็จจริง ดูตามหลักวิชา แต่มาถึงลงโทษประหารชีวิต อันนี้ลำบาก เพราะ ว่ายิ่งเดี๋ยวนี้ ในสองสามวันนี้ ทั่วโลกเขาพูดถึงการประหารชีวิต ไม่ถูกต้อง ไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง. อย่างที่อเมริกา คนที่ทำให้คนตายตั้ง ๑๖๐ กว่าคน เขายังบอกว่าไม่ควร ไม่ควรประหารชีวิต. ไม่เป็นทางที่จะให้เช็ดทลาบ ก็อาจจะ เป็นความจริง. แต่เมื่อมีกฎหมายว่าคนที่เป็นคนร้าย ทำให้คนตายเป็นจำนวนร้อย ก็ต้องตัดสินประหารชีวิต และ ผู้ที่มีสิทธิ์หรือมีหน้าที่จะให้ภัยโทษก็ต้องบอกยกฎีกา. เมื่อสองสามวันนี้ข้าพเจ้าเองก็ยกฎีกา เพราะว่าเป็นคน ที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด ยาแอมเฟตามีน ถึงเกือบห้าหมื่นเม็ด ถูกตัดสินประหารชีวิต. ก็พิจารณาดูแล้ว ยาแอมเฟตามีนห้าหมื่นเม็ดนี้จะทำให้คนตายจำนวนมาก แล้วก็ทำให้บ้านเมืองปั่นป่วนยุ่งยาก จึงยกฎีกา. ไม่กลัว เพราะว่า เป็นสิ่งที่สมควรที่จะค้า และถ้าค้า บ้านเมืองจะล่มจม.

อีกอย่าง ถ้ากฎหมายบอกว่าไม่ให้มีโทษประหารชีวิต เขาก็บอกว่าควรจะทำคุกตลอดชีวิต. แต่การทำคุก ตลอดชีวิตนั้นเป็นสิ่งที่ทำยากเหมือนกัน เพราะกฎหมายมีว่าคนที่ถูกจำคุกขอลดหย่อนโทษได้. ก็เห็นมาเรื่อย จำคุกตลอดชีวิตแล้วมีการภัยโทษ เขาเรียกว่าพระราชทานภัยโทษ โดยที่เป็นกฎว่าเมื่อมีโทษแล้วภัยโทษได้. ลงท้ายคนที่ควรประหารชีวิต บางที ภายใน ๑๐ ปีก็ถูกปลดปล่อยได้แล้ว. ถ้าถูกปลดปล่อยออกมา เช็ดทลาบ อย่างที่เขาบอกว่าเช็ดทลาบ กลับมาเป็นพลเมืองดีก็ไม่มีไร. แต่ส่วนใหญ่ออกมา ภัยโทษแล้วออกมาสองสาม วันทำผิดอีก. ท่านทั้งหลายจะได้เห็นคนที่ทำผิดมหันต์ ถ้ารับภัยโทษ ไม่กี่วันที่หลังก็ทำผิดต่อไป. บางคนทำผิด ไม่ถึงที่จะประหารชีวิต แต่เวลาออกมา ในที่สุดจะเป็นอาชญากรฆ่าคนได้. การที่จะลงโทษต้องลงโทษให้ถูกต้อง เมื่อลงโทษให้ถูกต้องแล้ว เขาจะเช็ดทลาบได้. นี่คือการรับผิดชอบของผู้พิพากษา. ฉะนั้น ต้องพิจารณาดู ๆ.

ในคำปฏิญาณที่ได้เปล่งอยู่นี้ ลึกซึ้งมาก และขอให้ท่านไปคิดดี ๆ. ขอให้ท่านทั้งหลายสามารถปฏิบัติหน้าที่ ผู้พิพากษาตลอดต่อไป จะได้เป็นผู้ที่ถือว่าเป็นคนดีในชาติในประเทศ และเป็นคนที่ได้ช่วยให้ประเทศมีความร่มเย็น ได้จริง ๆ. ที่บอกว่าให้ทำหน้าที่ในโรงศาลก็คงเข้าใจกัน นอกโรงศาลจะต้องพยายามที่จะแนะนำประชาชน แนะนำคนอื่นในความเป็นอยู่ ในการเป็นไป แล้วสอนให้เป็นคนดี โดยเราเองต้องไม่คิดถึงความเหน็ดเหนื่อย. จะต้องทำงานตลอดเวลาไม่มีวันพัก จนกระทั่งถึงเวลาเกษียณอายุ. หมายความว่าก็หลายปีอยู่ เพราะว่าท่านเพิ่งเริ่มทำหน้าที่. ฉะนั้น ขอให้ท่านมีกำลังใจมีความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยครบถ้วน. ขอให้ท่านประสบความสำเร็จและความสุขทั่วทุกคน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม^(๒)
นำตุลาการศาลทหารสูงสุด ตุลาการศาลทหารกลาง
และตุลาการพระธรรมนูญศาลทหารกรุงเทพ
เฝ้า ฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ ท้องพระโรง ศาลาเริง วังไกลกังวล

วันพุธ ที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

การที่ผู้พิพากษาประจำศาลทหารต่าง ๆ ต้องมากล่าวคำปฏิญาณนั้น ก็มีได้แตกต่างจากตุลาการพลเรือน คำกล่าวปฏิญาณนั้น ก็เหมือนกันกับผู้ที่เป็นตุลาการพลเรือน หน้าที่ก็เช่นเดียวกัน เหมือนกัน. ฉะนั้นท่านก็ต้องรักษาคำปฏิญาณนั้นไว้อย่างเคร่งครัด. แต่ว่าตุลาการศาลทหาร มีเพิ่มเติมอีกว่า เป็นทหาร. เป็นทหารนั้นจะได้ชื่อว่าเป็นทหารจะต้องมีวินัยอย่างเคร่งครัด. การได้กล่าวปฏิญาณนั้น จึงต้องรักษาคำปฏิญาณเคร่งครัดอย่างยิ่งยวด สมที่ได้ชื่อว่าเป็นทหาร. และทหารนั้นนะ มีหน้าที่ที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติยิ่งกว่าพลเรือน. แม้พลเรือนเขาก็ต้องมีหน้าที่แล้วเรามีหน้าที่ยิ่งกว่าอีก. ฉะนั้นต้องระมัดระวังที่สุด ถ้าไม่ระวัง จะทำให้ชาติบ้านเมืองเสียหาย โดยเฉพาะทางทหาร ทางกองทัพก็จะเสียหาย. ถ้าทหารเสียหาย ใครจะมาป้องกันประเทศ. แม้ท่านเป็นตุลาการถือว่าไม่ถึงอาวุธ แต่อาวุธสำคัญคือความสามารถทางสมอง. ในสมัยปัจจุบัน อำนาจทางสมองเป็นอาวุธที่สำคัญที่สุด. พูดอย่างนี้ ท่านทุกคนจะต้องเข้าใจแน่ๆ หน้าที่คืออะไร.

ฉะนั้นก็ขอให้รักษาคำปฏิญาณ โดยเฉพาะคำว่า “ปราศจากอคติ”. “อคติ” นี้หมายความว่าสิ่งที่ไม่ควรจะทำ. “อ” คือไม่ “คติ” คือไป ไปในที่ที่ไม่ควรจะไป อย่าไป. และการไปนั้นนะ ไม่ได้หมายความว่าไปทางร่างกาย เป็นไปทางจิตใจ. ฉะนั้น อคตินั้นหมายความว่าที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริต. ถ้าปราศจากอคติ จะต้องไปที่ที่ควรไป คือที่ที่ซื่อสัตย์สุจริต. ไม่มีอะไรที่จะทำให้คนเราเสียหายมากที่สุด ในการที่ไปในที่ที่ไม่ควรไปและไปคิดในสิ่งที่ไม่ควรคิด. ฉะนั้นก็ขอให้ทบทวนคำปฏิญาณของตนทุกวัน ให้เป็นนิสัย และท่านก็จะได้ชื่อว่าเป็นตุลาการที่สมบูรณ์.

ในวาระนี้ ก็ให้พรให้ทุกคนสามารถที่จะทำตามคำปฏิญาณ สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรม กองทัพได้รับความยุติธรรม. เพื่อการนี้ ขอให้ทุกคนมีทั้งกำลังกาย ทั้งกำลังใจ ที่สมบูรณ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย. ขอให้ได้ประสบความสำเร็จ ความสุข ความดีทุกประการ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดีไว้

(๒) พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศแก่นายตำรวจชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

ข้าพเจ้ายินดี ที่ได้มากระทำพิธีประดับยศตำรวจชั้นนายพลในคราวนี้. มีคนเขาสงสัยว่า ทำไมจะต้องมากระทำพิธีประดับยศตำรวจชั้นนายพล ซึ่งตำรวจก็เป็นข้าราชการพลเรือน และมีประเพณีแต่ก่อนนี้ให้ประดับยศแต่ทหาร. แต่ว่ามีคำตอบว่าตำรวจนั้นมีความรับผิดชอบมาก จะว่ามากกว่าทหารด้วยซ้ำ เพราะว่าความรับผิดชอบในงานมีว่า ตำรวจมีสิทธิ์ถืออาวุธและมีสิทธิ์จับกุม. การนี้หมายความว่า มีสิทธิ์หรือมีหน้าที่ยิ่งกว่าทหารด้วยซ้ำ และการแต่งตัว การประดับยศ ก็มีเหมือนกับทหาร. ฉะนั้น สมควรที่จะต้องให้พระมหากษัตริย์ประดับยศนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่. ข้อนี้เป็นเกียรติกับท่าน แต่ขอเตือนว่าไม่ใช่เกียรติเท่านั้น เป็นความรับผิดชอบสูงมากเพราะว่า ถ้าถือว่าการประดับยศนี้ มีพิธีอันมีเกียรตินี้ ก็จะต้องรับผิดชอบอย่างมาก ๆ ถ้าไม่รับผิดชอบ ถ้าไม่ปฏิบัติตนให้ดี สมเกียรตินี้ ก็จะเป็นการที่เรียกว่าเคราะห์ร้ายเคราะห์ร้ายกับผู้ที่ได้รับเกียรตินี้.

ที่ระลึกถึงข้อนี้ เพราะว่าเมื่อแต่ก่อนนี้ จะต้องพูดถึงลูกชาย คือสมเด็จพระบรมเมื่อครั้งความจริงเวลานั้นเป็นเด็ก ทางราชการได้ให้ยศทหาร ตอนแรกให้เป็นยศนักเรียนเตรียมทหาร. เตรียมทหารก็เป็นยศที่หรือเป็นเหล่าที่ไม่แยกเหล่าทหารบก เรือ อากาศ แต่ว่านักเรียนเตรียมทหารนั้น ตำรวจก็ได้เข้าโรงเรียนเตรียมทหารเหมือนกัน. เมื่อถึงเวลาที่จะเข้าโรงเรียนนายร้อย สมเด็จพระบรมได้รับยศ หรือรับตำแหน่งนักเรียนนายร้อย นักเรียนนายเรือ นักเรียนนายเรืออากาศ แต่ไม่ได้รับตำแหน่งนักเรียนนายร้อยตำรวจ. อันนี้ขอบอกว่า ข้าพเจ้าเองเป็นคนท้อม เพราะถ้าเป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจก็ยังมีอะไรมาก แต่ถ้าเวลาถึงอายุที่ทางราชการจะให้ ยกขึ้นมาเป็นนายร้อย นายเรือ นายเรืออากาศ เขาจะให้เป็นนายร้อยตำรวจ คือหมายความว่า นายร้อยตรี นายร้อยตำรวจตรี. เมื่อเป็นนายร้อยตำรวจตรี นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไปมีอำนาจจับกุม ซึ่งถ้าหากว่าไม่มีความรับผิดชอบที่จะจับกุมใคร ก็เป็นการอันตราย. อันตรายสำหรับผู้ที่ถูกจับกุมแน่นอน แต่เป็นอันตรายแก่ผู้ที่จับกุมเพราะถ้าขาดความรับผิดชอบแล้ว ก็จะเสีย เสียทั้งเกียรติ เสียทุกอย่าง. ฉะนั้นก็เลยไม่ให้. รู้สึกว่า สมเด็จพระบรมอาจจะน้อยใจนิดหน่อย แต่เข้าใจ ยิ่งเดี๋ยวนี้ยิ่งเข้าใจใหญ่. ฉะนั้น ท่านทั้งหลายที่ได้ บางท่านอาจจะไม่ได้ผ่านโรงเรียนนายร้อยตำรวจ แต่ว่าส่วนมากผ่านโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ตั้งแต่เป็นร้อยตำรวจตรีขึ้นมา

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ท่านมีสิทธิมีอำนาจจับกุมทั้งนั้น. ไม่ทราบว่าคุณได้ทำตามหน้าที่นั้นถูกต้องทุกคนหรือไม่ แต่หวังว่าทำถูกต้อง คงทำถูกต้อง ท่านจึงได้เจริญขึ้นมาถึงเป็นนายพล บางท่านเป็นนายพลเอก นายพลตำรวจเอก.

ฉะนั้น ที่ชักนินยารเรื่องราวดังนี้ ก็แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นนายพลตำรวจ นายพลตำรวจตรีขึ้นมาถึงเป็น นายพลตำรวจเอก มีหน้าที่สำคัญยิ่งยวด. แม้บางคนอาจจะเกษียณแล้ว แต่ยังถือว่าเป็นนายพลตำรวจ เป็นนายพล ตำรวจเอก ซึ่งมีความรับผิดชอบถ้าทำหน้าที่ ทั้งวางตัวไม่ถูกต้อง ก็อันตรายแก่ตัว. ฉะนั้น การที่ได้รับยศสูงก็ อันตรายแล้ว อันตรายแก่ตัว ยิ่งเป็นยศตำรวจยิ่งอันตรายใหญ่ ถ้าไม่ทำดี. ถ้าทำดีไม่มีอันตราย ไม่มีอันตรายแก่ ตนแต่ประการใด. ตรงข้ามเป็นเกียรติและเป็นของดีเป็นลามาเป็นสิ่งที่ดีมาก คนจะนับถือ และเป็นของดีสำหรับ ส่วนรวม ประชาชนก็ยินดีได้มีตำรวจที่ดี ยินดีที่มีผู้ที่คุ้มครองเขา เป็นความดีที่จะแผ่ปกป้องประชาชน ทั้งประเทศ. แม้จะทำหน้าที่อะไรก็ตาม ไม่ต้องไปจับกุม แต่ทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีแล้ว ก็เป็นอันว่าเป็นมงคลทั้งนั้น. ฉะนั้น ขอให้ทุก ๆ ท่านมีจิตใจที่เข้มแข็ง ร่างกายแข็งแรง และโดยเฉพาะมีจิตใจที่มีการพิจารณาที่แยบคาย จึงจะ ทำให้ได้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น เป็นโชคของตนเป็นโชคของประชาชน. ฉะนั้น ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบแต่ความดี ความก้าวหน้า โดยอาศัยความแข็งแรงของร่างกาย เข้มแข็งของจิตใจ และโดยเฉพาะมีความรับผิดชอบสูงจะ ประสบแต่ความดี ประสบแต่ความเจริญ และทุกคนก็จะได้รับการยกย่อง. เมื่อตำรวจของชาติ ซึ่งเดี๋ยวนี้เรียกว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ก็เป็นแห่งชาติ เป็นของชาติก็จะเป็นที่พึ่งของประเทศ.

ขอให้ทุก ๆ ท่านมีร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง และมีวิจรรณญาณที่เฉียบแหลม เพื่อให้ประสบความสำเร็จ. ขอให้ทุก ๆ ท่านประสบความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร เข็มวิทยฐานะ
แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจาก
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยเสนาธิการทหาร
วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ วิทยาลัยการทัพอากาศ
โรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ
โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงฝ่ายทหาร อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างมากกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

วิชาการทุกสาขาที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรและสถาบันการศึกษาชั้นสูงทางการทหาร เลือกสรรมาอบรมเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายนั้น ล้วนเป็นวิชาที่มีประโยชน์ยิ่งแก่การปฏิบัติภาระหน้าที่ของแต่ละคน. อีกประการหนึ่ง การที่มีโอกาสศึกษาร่วมกันกับผู้ที่มีหน้าที่การทำงานต่างกัน ทั้งที่เป็นทหาร พลเรือน และนักธุรกิจ ควรจะช่วยให้ท่านได้เรียนรู้แนชัดอีกว่า งานส่วนรวมของชาตินั้นประกอบขึ้นด้วยกิจการงานหลายฝ่าย ซึ่งต่างก็มีความสำคัญอยู่ด้วยกัน และต้องดำเนินไปพร้อมกันอย่างสอดคล้อง. ดังนั้นไม่ว่าท่านจะเป็นใคร อยู่ในตำแหน่งใด หรือทำงานในฝ่ายใดก็ตาม จะต้องพยายามปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้ประสานส่งเสริมกัน ด้วยความบริสุทธิ์ใจและจริงใจต่อกัน ถ้าทุกคนเข้าใจและทำได้ดังนี้ สิ่ง que ทุกคนปฏิบัติจะประกอบกันขึ้น เป็นรากฐานอันกว้างใหญ่แข็งแรง ซึ่งจะค้ำจุนส่งเสริมฐานะความเจริญของชาติบ้านเมือง ให้ตั้งมั่นอยู่โดยถาวรตลอดภัยได้เป็นที่แน่นอน.

ขออวยพรให้ทุกท่านมีความเข้มแข็งแน่วแน่ ทั้งในความคิด จิตใจ และการกระทำทุกสิ่ง เพื่อสามารถจรโลงรักษาชาติบ้านเมืองไทยให้เป็นอิสระรุ่งเรืองปราศจากภัยทั้งปวง และขอให้มีความสุข ความสำเร็จ ความสวัสดิมีชัย จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศแก่นายทหารชั้นนายพล

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

ข้าพเจ้ายินดี ที่ได้มากระทำพิธีประดับยศแก่นายทหารชั้นนายพลในทั้งสามกองทัพ. การได้เลื่อนยศของทหาร โดยเฉพาะในชั้นสูง ถือว่าเป็นเกียรติสำหรับแต่ละคน และเป็นความปลื้มใจของกองทัพโดยรวม เพราะถือว่ามีความสามารถ และได้ปฏิบัติหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างดี จนสมควรที่จะได้รับการยกย่อง. การที่แต่ละคนได้รับยศสูงขึ้นทุกครั้ง ก็ควรที่จะระลึกถึงว่า การมียศสูง ก็ต้องมีความรับผิดชอบสูงขึ้นเป็นลำดับ. ถ้าแต่ละคนระลึกถึงข้อนี้ ก็จะเป็นการดีสำหรับส่วนรวมของประเทศ เพราะว่าผู้ที่มีความสามารถ มีความรับผิดชอบ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของกองทัพ.

กองทัพนั้น ทหารมีหน้าที่แตกต่างกันหลายอย่าง อันดับแรก คือการรักษาความปลอดภัยของประเทศ. ในการรักษาความปลอดภัยของประเทศนั้น ก็มีหน้าที่หลายอย่างที่ไม่เกี่ยวข้องกับการรบ แต่ว่าเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ คือรับผิดชอบในกิจการที่จะทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง ทั้งในด้านความปลอดภัยโดยตรง ทั้งในความก้าวหน้า เพราะว่าทหารนั้นมีหน้าที่ทุกอย่าง เพื่อที่จะให้ประเทศมีความเจริญทั้งในด้านที่เรียกว่าทหารโดยตรง และในด้านของงานพลเรือน. ฉะนั้น ท่านมีความรับผิดชอบสูง และท่านจะต้องระลึกถึงข้อนี้ ก็ขอให้ท่านได้ตระหนักดี ๆ และถือว่าเป็นหน้าที่ต่อไป.

บางท่านได้ออกจากราชการก็มี และได้รับเลื่อนยศเพื่อที่จะเป็นการตอบแทนในกิจการที่ได้ทำไว้ดี แต่ส่วนใหญ่ท่านก็ยังมียศหน้าที่ที่จะทำ แม้จะพ้นจากหน้าที่แล้วก็ยังไม่พ้นจากหน้าที่ที่สำคัญ คือยังเป็นทหาร. ในต่างประเทศ ส่วนมากผู้ที่พ้นหน้าที่ทหาร เขาไม่เรียกว่าทหาร แต่ในเมืองไทย ผู้ที่พ้นจากหน้าที่ทหาร ก็ยังคงอยู่ในหน้าที่ทหารอยู่ดี เพราะถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับผิดชอบมาแล้ว อย่างผู้ใดที่เคยเป็นนายพล เขาก็ยังเรียกว่าท่านนายพล. ฉะนั้น ขอให้ท่านระลึกถึงข้อนี้ และทำหน้าที่ต่อไปอย่างดี.

เพื่อการนี้ ขอให้ท่านได้มีทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังความสามารถ ที่จะปฏิบัติงานต่อไป ด้วยความสามารถ และด้วยความซื่อสัตย์สุจริต. ขอให้ท่านมีกำลังกาย กำลังใจสมบูรณ์ทุกประการ เพื่อให้รักษาความรับผิดชอบที่ท่านมีอยู่ เพื่อความดีของตน เพื่อความปลอดภัยของประเทศชาติ และเพื่อเกียรติของกองทัพ คือทั้งหมดทุกอย่างนี้ต้องไปพร้อมกันหมด. จึงขอให้พรให้ท่านมีความเจริญรุ่งเรือง และขอให้ได้ประสบแต่ความดี.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันอาทิตย์ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นความพร้อมเพรียงเป็นสง่าของเหล่าทหารรักษาพระองค์ ในพิธีปฏิญาณตนสวนสนามครั้งนี้. ขอขอบใจในคำอำนวยพรทุกข้อ ที่มาจากความจริงใจและไมตรีจิตของแต่ละคน. ขอสนองพรทั้งนั้นด้วยใจจริงเช่นเดียวกัน.

ประเทศชาตินั้นประกอบด้วยผืนแผ่นดินกับประชาชน และผืนแผ่นดินนั้นเป็นที่เกิด ที่อาศัย ที่อำนวยประโยชน์สุขความมั่นคงร่มเย็นแก่ประชาชน ให้สามารถรวมกันอยู่เป็นปึกแผ่นเป็นชาติได้. ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ จึงมิได้อยู่ที่การปกป้องรักษาผืนแผ่นดินไว้ด้วยแสนยานุภาพแต่เพียงอย่างเดียว หากจำเป็นที่ประชาชนจะต้องมีความวัฒนาผาสุก ปราศจากทุกขภัยเข็ญด้วย เหตุนี้ เมื่อประชาชนมีความทุกข์ยากเดือดร้อนหรือประสบภัยพิบัติ ทหารจึงต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องร่วมกันปฏิบัติช่วยเหลือ ให้ประชาชนเกิดความรู้สึกอุ่นใจ มั่นใจ และภูมิใจได้ว่าแผ่นดินไทยนั้นเป็นที่อยู่ที่ดีอันประเสริฐสุด ที่ทุกคนจะต้องร่วมกันทวงแทนรักษาไว้. จึงขอให้ทหารทั้งหลายได้ทราบตระหนักในหน้าที่ของตน แล้วร่วมกันใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติภารกิจทั้งปวงอย่างมีเอกภาพ ให้สัมฤทธิ์ผลเป็นคุณเป็นประโยชน์ เป็นความวัฒนาถาวรแก่ประเทศชาติและสถาบันทหารอย่างแท้จริง.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกจงดลบันดาลให้ทหารทุกคนมีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา สามารถที่จะปฏิบัติภาระหน้าที่ให้บรรลุผลเลิศทุกอย่าง และให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่พึงประสงค์ทั้งปวง.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๔๔

วันพุธ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๔

ขอขอบพระทัยและขอใจท่านทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง ที่มีไมตรีจิตพร้อมเพรียงกันมาอวยพรวันเกิด ด้วยถ้อยคำที่เลือกสรรมาจากใจซึ่งปรารถนาดี มุ่งหมายให้ข้าพเจ้ามีความสุขและความเจริญสวัสดิ์ด้วยประการต่าง ๆ.

ท่านทั้งหลายย่อมทราบกันดีอยู่แล้ว การที่ประเทศชาติจะเจริญมั่นคงอยู่ได้นั้นสำคัญที่สุดอยู่ที่ความร่วมมือ ร่วมใจกันปฏิบัติการอย่างมีเอกภาพของผู้ปฏิบัติบริหารงานแผ่นดิน. ถ้าแต่ละฝ่ายเข้ามาร่วมงานกัน ด้วยความ ตั้งใจดี ด้วยความรู้ความสามารถ ด้วยความฉลาด มีเหตุผล และด้วยความคิดที่สร้างสรรค์ งานของชาติก็จะ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสำเร็จผลสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ทุกอย่าง. ดังนั้น จึงสมควรและจำเป็นที่สุด ที่ท่านทั้งหลายผู้มีตำแหน่งหน้าที่อันสูงอยู่ในงานของแผ่นดินจะได้ทำความคิดจิตใจให้หนักแน่นและเที่ยงตรง เสมอเหมือนกัน รักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้ให้มั่นคง แล้วพร้อมกันปฏิบัติบริหารงานด้วยความมั่นใจ และด้วยความเข้มแข็งเสียสละ เสถียรภาพและความวัฒนาผาสุกของบ้านเมืองและประชาชนจักได้บังเกิดเพิ่มพูนขึ้น เป็นปรากฏการณ์อันแข็งแกร่งสำหรับป้องกันและธำรงรักษาเอกราชอธิปไตย และความเป็นไทย ให้อยืนยงมั่นคงอยู่ ตลอดไป.

ขออำนาจแห่งคุณพระรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้ความสุขปราศจากทุกข์ภัย เพื่อจักได้มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติ ปัญญาที่จะคิดอ่านปฏิบัติงานของแผ่นดิน และนำพาประเทศให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปสู่ความเจริญสวัสดิ์ได้ดังที่ตั้งใจปรารถนา.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๕

วันจันทร์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๔

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุกคน ทั้งขอขอบใจท่านที่มีไมตรีจิต สนับสนุนข้าพเจ้าในภารกิจทั้งปวงด้วยดี ทำให้มีกำลังใจเป็นอย่างยิ่ง.

ในขวบปีที่ล่วงมานี้ มีเหตุไม่ปรกติเกิดขึ้นหลายอย่าง ทั้งภายในและภายนอกประเทศ. บางเรื่องก็ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน บางเรื่องก็ก่อให้เกิดความวิตกร้อนใจ บางเรื่องก็กระทบกระเทือนความเป็นอยู่ อาชีพ และเศรษฐกิจ ทั้งของเอกชนและบ้านเมืองโดยส่วนรวมอย่างมาก. ความจริงแล้ว ถ้าเราพิจารณาดูสถานการณ์รอบตัวให้ทั่ว จะเห็นได้ว่า ประเทศของเราต้องประสบกับวิกฤตการณ์ด้านต่าง ๆ ติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปี แต่ด้วยความรู้เท่าทันและความร่วมมือร่วมใจของคนไทยทุกคน ที่ช่วยกันประคับประคองแก้ไข บ้านเมืองของเราจึงยังมั่นคงเป็นปรกติอยู่. ใครจะไปไหนมาไหนก็ยังได้สะดวก การทำมาหากินก็ยังไม่ถึงกับฝืดเคืองนัก. ทำให้มั่นใจได้ว่า หากจะมีอุปสรรค ปัญหา หรือเหตุไม่ปรกติใด ๆ เกิดขึ้น คนไทยเราจะร่วมกันคิดอ่าน และช่วยกันปฏิบัติ แก้ไขให้ทุกสิ่งทุกอย่างคลี่คลายลุล่วงไปได้อย่างแน่นอน.

ในปีใหม่นี้ ขอให้ท่านทั้งหลายตั้งความหวัง ตั้งความเพียรอันมั่นคงไว้ ที่จะช่วยตัวช่วยชาติให้หนักแน่น เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อธำรงรักษาความเป็นอยู่อันเป็นปรกติของเราไว้ พร้อมกับสร้างสรรคัศจรรย์ลงบ้านเมืองไทย ให้เป็นที่อยู่ที่ดีอาศัย ที่พวกเราจะอยู่ร่วมกัน ด้วยความวัฒนาผาสุกตลอดไป.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย ให้มีความสุขกาย สุขใจ และประสบแต่สิ่งที่พึงประสงค์ ตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๔

ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๔ ในวันที่ ขอขอบใจคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ได้ดำเนินการต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมา ในการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวโลก.

เป็นที่ทราบกันดีว่า การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางการแพทย์นั้นมีค่าใช้จ่ายสูง โดยง่าย ด้วยเป็นงานที่ต้องใช้เวลาและความอดทนเป็นอย่างมาก อีกทั้งผลสำเร็จที่ได้ก็มีค่าใช้จ่ายของ ผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ หากเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ของมนุษยชาติทั้งหมด. เพราะเหตุนั้น ผู้ทำงานด้านนี้ต้องเป็นบุคคล ที่มีความตั้งใจอันมั่นคงแน่วแน่ และมีความเมตตาอาทรต่อเพื่อนมนุษย์เป็นอย่างสูง จึงจะพากเพียรกระทำ ได้สำเร็จ. ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความนิยมยินดีด้วยอย่างจริงใจกับ Sir David John Weatherall ศาสตราจารย์ นายแพทย์ Barry James Marshall และศาสตราจารย์ Lam Sai Kit ที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลในครั้งนี้ จากผลงานอันยิ่งใหญ่ ที่แต่ละท่านได้ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจทำการศึกษาค้นคว้าวิจัย จนสำเร็จผลเป็นคุณเป็น ประโยชน์แก่ชาวโลกอย่างไพศาล. หวังว่า ทุกท่านจะได้เป็นแบบอย่างอันงดงาม ในการเสริมสร้างความเจริญ ก้าวหน้าทางการแพทย์และการสาธารณสุขตลอดสืบไป.

ขออวยพรให้ท่านทุกคนถึงพร้อมด้วยความสุข ความเจริญ มีกำลังกาย กำลังใจและสติปัญญา ที่จะทำ ประโยชน์แก่ชาวโลกได้ยิ่ง ๆ ขึ้น และขอให้ผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มาพร้อมชุมนุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ถึง ทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาประจำศาลยุติธรรม
เข้าเฝ้า ฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ ห้องพระโรงศาลาเริง วังไกลกังวล

วันศุกร์ ที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๕

การที่ท่านทั้งหลายได้เปล่งคำปฏิญาณนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับความยุติธรรมในประเทศ เพราะท่านได้ปฏิญาณว่าจะปฏิบัติหน้าที่เพื่อความยุติธรรมซื่อหนึ่งและเพื่อความสงบสุขของประชาชนอีกซื่อหนึ่ง. ถ้าว่าด้วยสองซื่อนี้ ก็ครอบคลุมทุกอย่างที่ท่านจะต้องทำ.

การเป็นผู้พิพากษานั้น ก็ต้องตามชื่อ ต้องพิพากษา คือต้องตัดสินในสิ่งที่จะมีปัญหา. ในโลกนี้มีปัญหา มากมาย เพราะว่าคนเรามีความคิดความเห็นแตกต่างกัน. เมื่อมีความคิดแตกต่างกัน ก็มีการขัดแย้งกัน. เมื่อมี การขัดแย้งกัน บางทีก็ประสานกันได้ด้วยสติ แต่บางทีก็อาจจะทะเลาะกันได้. เมื่อมีการทะเลาะกัน ก็ต้องมีคน โกล่เกลี่ยไม่ให้เกิด ไม่ให้กลายเป็นคดี ไม่ให้เป็นสถานการณ์ที่อันตราย เพราะถ้าปล่อยให้อันตรายเกิดขึ้น ประเทศชาติก็จะล้มได้. ฉะนั้น ต้องถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ย ในการตัดสิน ด้วยความ หนักแน่น และด้วยความรู้.

ในปัจจุบันนี้ ศาลในประเทศไทยมีหลายศาล ทั้งที่เรียกว่าศาลยุติธรรม และศาลอื่น ๆ ที่จะต้องตัดสินคดี หรือความขัดแย้งในทางอื่น เช่น มีศาลรัฐธรรมนูญ มีศาลปกครอง เป็นต้น. ศาลเหล่านั้นก็เป็นศาลเหมือนกัน แล้วท่านก็อาจจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเหมือนกัน. อย่างไรก็ตาม ศาลยุติธรรมนี้เป็นศาลที่สำคัญที่สุด เพราะว่า ต้องยุติธรรม ต้องให้มีความเป็นธรรม. ถ้าไม่ทำให้เกิดความยุติธรรมในบ้านเมือง บ้านเมืองก็ไม่มีความสุข ไม่มี ความสงบ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายสันติ ทักราล

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันจันทร์ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕

ผู้ทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ย่อมเป็นคุณแก่ตนด้วย. ผู้ที่ทำงานโดยเห็นแก่ตัวเบียดเบียนประโยชน์ส่วนรวม ย่อมบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ และที่สุดก็จะเอาตัวไม่รอด. ข้าราชการทุกคนจึงต้องทำงานทุกอย่างด้วยสติสำนึกถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อส่วนรวมอยู่เสมอ.

วังไกลกังวล

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕

พระบรมราโชวาท

ในพิธีสวนสนาม

ในโอกาสที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจสถาปนามาครบ ๑๐๐ ปี

ณ ลานฝึกศรียานนท์

วันศุกร์ ที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๕

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในงานอันสำคัญของท่านทั้งหลายเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนาโรงเรียนนายร้อยตำรวจมาครบ ๑๐๐ ปี. ขอขอบใจในไมตรีจิตของทุก ๆ คน ทั้งขอสนองพรและไมตรีนั้นด้วยใจจริง.

ตำรวจทำหน้าที่ที่สำคัญและกว้างขวางมาก คือต้องทำหน้าที่ทั้งด้านการปกครองคอยสอดส่องดูแลทุกซอกสุดตลอดจนสวัสดิภาพของประชาชน ทั้งด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและผู้กระทำผิด รวมทั้งการปกป้องแผ่นดินไทยเมื่อมีภัยคุกคามอีกด้วย. นับว่ามีภาระหนัก มีความรับผิดชอบสูง เพราะต้องเผชิญกับปัญหามากมายและต้องเสี่ยงอันตรายถึงชีวิตอยู่ตลอดเวลา. ดังนั้น ผู้ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจให้สำเร็จได้ครบถ้วนจะต้องเป็นบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเข้มแข็งอดทน และมีความเสียสละอย่างแท้จริง. จึงขอให้ตำรวจทุกคนได้ภูมิใจ ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญและมีเกียรติยิ่งนี้ และตั้งปณิธานให้แน่วแน่ ที่จะพากเพียรปฏิบัติตัวปฏิบัติงานทุกด้าน ทุกระดับ ให้บรรลุผลอันเลิศ เพื่อความผาสุกร่มเย็นของประชาชนและความเจริญมั่นคงของชาติไทยเรา.

ขออวยพรให้ตำรวจทุกคน มีความเข้มแข็งแข็งแกร่งทั้งด้วยกายด้วยใจ สามารถสร้างสรรค์เกียรติคุณและความเจริญรุ่งเรือง ให้แก่ตนแก่สถาบันตำรวจไทยได้ สมตามความตั้งใจปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ
และโรงเรียนนายเรืออากาศ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ ในวาระนี้. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับความสำเร็จ และได้รับเกียรติเป็นนายทหารของกองทัพไทย.

ท่านทั้งหลายได้ผ่านการศึกษอบรมตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษาของสามเหล่าทัพมาโดยครบถ้วน ทั้งภาควิชาการ และภาคปฏิบัติ นับได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมแก่ตำแหน่งหน้าที่. ดังนั้น เมื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็น นายทหารแล้ว ขอให้ทุกคนตั้งใจและเอาใจใส่ปฏิบัติหน้าที่ให้เข้มแข็ง กับพยายาม ศึกษาและฝึกฝนให้เกิดความรู้ความชำนาญ และเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ. ประการสำคัญ ทุกคนต้องยึดถือระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด เพราะสิ่งหนึ่งที่แสดงถึงความเป็นทหารก็คือวินัย. ทหารกับความมีวินัยต้องคู่กัน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะต้องปกครองบังคับบัญชาคนอื่น อย่างเช่นนายทหาร จะต้องถือปฏิบัติให้มากและเข้มงวดให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา. ความรู้ความสามารถและความชำนาญในงานที่ปฏิบัติ เมื่อประกอบเข้ากับการมีระเบียบวินัยที่ดี จะรวมกันเข้าเป็นพลังที่เข้มแข็งอำนวยผลให้แต่ละคนประสบความสำเร็จในหน้าที่ ได้รับความเชื่อถือยกย่องในเกียรติยศศักดิ์ศรี และในความสามารถด้วยประการทั้งปวง.

ขออวยพรให้นายทหารใหม่ทุกท่าน และทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขความเจริญสวัสดิโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี
ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๔
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจอีกรุ่นหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และจะได้เข้ารับตำแหน่งอันมีเกียรติในราชการต่อไป.

นายตำรวจนั้นถือว่าเป็นข้าราชการพลเรือน แต่ที่ได้รับกระบี่ ก็เพราะมีหน้าที่รับผิดชอบกว้างขวางมากทางราชการจึงมอบอาวุธหรืออำนาจให้ควบคู่ไปกับหน้าที่สำหรับเป็นเครื่องมือปฏิบัติงาน. เมื่ออำนาจและหน้าที่มีอยู่ดังนี้ ทุกคนจึงต้องระมัดระวังใช้อำนาจที่มีอยู่ให้ถูกต้องตามหน้าที่ คือให้เป็นการรักษาความสงบสุข ปกป้องสุจริตชน และผดุงความถูกต้องเป็นธรรม มิใช่ใช้ในการแสวงหาผลประโยชน์เบียดเบียนประชาชน หรือลบล้างทำลายความเป็นธรรมเสียเอง. อำนาจของท่านจึงจะเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และงานทุกอย่างในหน้าที่ก็จะบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ. จึงขอให้นายตำรวจทุกคนนำไปคิดพิจารณาให้เห็นถ่องแท้ เพื่อจะได้ปฏิบัติตนปฏิบัติหน้าที่ให้ถูก ใ้ควร และให้เป็นกำลังสร้างสรรค์สันติราษฎร์อย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้นายตำรวจใหม่ทุกคน ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ราชการ และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ตั้งทั่วกัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุม

การสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๑๗

ณ หอประชุมกรมประชาสัมพันธ์

วันศุกร์ ที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๕

นำยินดีที่สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย และองค์การสังคมสงเคราะห์ทั่วประเทศ ได้จัดให้มีการประชุมขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ในหัวข้อเรื่อง “แนวคิดและทิศทางของงานสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทย” เพื่อหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ให้งานสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทยบังเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น.

ในปัจจุบัน ภาวะการณ์ต่าง ๆ ในประเทศของเราเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมากโดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหายุ่งยากนานาประการและเป็นผลกระทบกระเทือนต่อความเจริญมั่นคงของประเทศเป็นอย่างมาก. การสังคมสงเคราะห์จึงต้องมีบทบาทมากขึ้นและกว้างขึ้น ทั้งในยามปกติและในยามฉุกเฉิน. กล่าวคือ ในยามปกติ ก็ควรจัดให้มีโครงการสงเคราะห์ชุมชนในเรื่องจำเป็นต่าง ๆ มีเรื่องการพัฒนา สุขอนามัย การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาจิตใจ เป็นต้น ขณะเดียวกันก็จัดเตรียมโครงการสำหรับยามฉุกเฉินไว้ให้พร้อม เพื่อว่าเมื่อภัยพิบัติเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือโดยมนุษย์ก็ตาม จักได้สามารถบำบัดบรรเทาได้ทันทั่วถึง. งานนี้แม้เป็นภาระที่หนักและเหน็ดเหนื่อยลำบาก แต่ก็จำเป็นต้องปฏิบัติให้ได้ผล เพื่อให้สังคมมีความเป็นชาติ ที่ทุกคนจะอยู่ร่วมกันด้วยความผาสุกร่มเย็น และมั่นคงเป็นปึกแผ่น. ข้าพเจ้าจึงขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของทุกท่าน และหวังว่าการประชุมครั้งนี้จะบังเกิดผลที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่การดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทย.

ขออำนาจพรให้การประชุมครั้งนี้ ดำเนินลุล่วงไปด้วยดี สมฤทธิผลดังที่มุ่งประสงค์ทุกอย่าง และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุม ประสบแต่ความผาสุกสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาประจำศาลยุติธรรม
เฝ้า ฯ เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ ห้องพระโรงศาลาเริง วังไกลกังวล

วันศุกร์ ที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๕

คำกล่าวปฏิญาณของท่าน เป็นคำที่สำคัญมากสำหรับผู้พิพากษา เพราะว่าผู้พิพากษานั้นจะต้องประกอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความเข้มแข็ง และด้วยความแน่วแน่ ที่จะทำให้มีความยุติธรรมเกิดขึ้นในบ้านเมือง. ฉะนั้น ถ้าท่านไม่ทำตามคำปฏิญาณนั้น ก็ไม่สมควรที่จะได้ทำหน้าที่ผู้พิพากษา. แต่เชื่อว่า ท่านทุกคนตั้งใจที่จะทำ และการที่เปล่งวาจา นั้น ท่านได้ทำด้วยความเข้มแข็ง และทำให้ท่านมีกำลังใจที่จะปฏิบัติตาม.

การเป็นผู้พิพากษานั้น ไม่ใช่หน้าที่ที่ง่าย เพราะว่าจะต้องมีความรู้และมีความแน่วแน่. ความรู้ที่ท่านได้เรียนมาแล้วในชั้นต่าง ๆ และทุกอย่างที่ท่านได้เรียนจะต้องเก็บเอาไว้มาปฏิบัติ. เมื่อมีความรู้แล้วจะต้องรู้จักปฏิบัติ ซึ่งอาจจะไม่ได้เรียนในตำรา แต่ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญจะต้องมาประกอบในงานการ.

ความจริง ผู้พิพากษานั้นโดยมากบอกว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้ฟังในโรงศาล เป็นสิ่งที่ต้องรับมาพิจารณา ถ้าไม่ใช่เรื่องที่อยู่ในโรงศาล ไม่ให้พิจารณา. ตามหลักเขาว่าอย่างนั้น แต่ความจริงที่จะรับพิจารณา ต้องรู้ว่าข้างนอกโรงศาลทำอะไร หมายความว่าประชาชนอยู่เป็นอย่างไร หรือผู้ที่เข้ามาเป็นคู่คดีในศาล เขาเป็นใคร เขาทำอะไร. มิฉะนั้น ท่านจะไม่เข้าใจ ท่านจะไม่รู้จะทำอย่างไร ท่านจะไม่สามารถพิจารณาว่าอะไรถูก อะไรไม่ถูก. ฉะนั้น ท่านจะต้องเปิดหูเปิดตา. เวลาที่อยู่ในโรงศาล เปรียบเทียบกับเวลาที่อยู่นอกโรงศาล. ความจริงเป็นเวลา น้อย แต่เวลาที่อยู่นอกโรงศาลนั้นท่านมีหน้าที่เป็นผู้พิพากษาเหมือนกัน. ไม่ใช่จะไปตดสนอะไรกลางถนน. แต่กลางถนนหรือที่บ้าน อยู่ในนาหรือในไร่ ที่ไหนก็ตาม ต้องเปิดหูเปิดตา และพิจารณาว่าโลกนี้เป็นอย่างไร ชีวิตของประชาชนเป็นอย่างไร. ที่ใช้คำว่า "ประชาชน" หมายถึงทั้งผู้ที่เป็นชานาชาไร่ ผู้ที่เป็นคนขับรถบรรทุก หรือจะเป็นใครก็ตาม เป็นประชาชนทั้งนั้นว่าเขามีชีวิตอย่างไร และมีเหตุผลใดที่จะเกิดคดีกันในโรงศาล.

ถ้าทุกคนมีความตั้งใจที่เที่ยงตรงที่ดี ท่านจะไม่มึนงงทำอะไร เพราะว่าไม่มีคดีจะมีเรื่อง. แต่ว่าเพราะมีคดีนั้นเอง ไม่ใช่ท่านมีคดี แต่ว่าคนทั่วไปอาจจะมึนงงทำอะไรที่ไม่ถูกต้อง แล้วเป็นหน้าที่ของท่านที่จะดูว่า

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายสันติ ทักราล

ที่คนทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องมาจากอคติข้อใด และจะได้อะไรบ้าง? เขาผิดหรือไม่ผิด. สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ท่านจะต้องเรียนรู้ หรือจะต้องทบทวน และถ้าทบทวนได้ด้วยดี จะทำหน้าที่ได้. ท่านจะได้ชื่อว่าเป็นผู้พิพากษาที่มีความเที่ยงตรง ปราศจากอคติ และท่านจะมีประโยชน์มากมาย ทำให้คนที่ทำผิดได้รับการตักเตือน ตักเตือนว่า ทำผิดนั้นไม่ถูกต้อง. ในประเทศทุกประเทศที่มีชื่อเสียง ต้องถูกกลืนโทษ. แต่ผู้ที่ถูกกลืนโทษนั้นจะเข้าใจ และเมื่อพ้นโทษแล้ว จะเป็นพลเมืองดีต่อไป. ฉะนั้น หน้าของท่านเป็นหน้าที่ที่สำคัญมาก.

ที่ได้พูดถึงว่าท่านจะต้องมีคุณสมบัติอะไรนั้น ท่านได้ทราบแล้ว ตอนนี้จะต้องปฏิบัติ ให้การปฏิบัติงานของท่านในโรงเรียนเป็นผลสำเร็จ ให้คนทั่วไปเป็นคนดีด้วย. อันนี้ถือว่า ท่านทุกคนเป็นคนดี เป็นคนที่มีความ ยุติธรรมในใจ ต้องนำความยุติธรรมนี้แผ่ไปสู่คนทั่วไป ทั้งผู้ใหญ่ผู้โตทั้งผู้น้อยทั้งหมด ให้เข้าใจว่า ความซื่อสัตย์ สุจริต ความตรงไปตรงมา ความดี ความมีความรู้ เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับทุกคน และทุกคนจะต้องมีความสุขจะมีชีวิตที่เจริญได้.

ฉะนั้น ขอให้ท่านไปพิจารณาข้อเหล่านี้ และท่านจะได้ปฏิบัติหน้าที่โดยครบถ้วนสมบูรณ์. ขอให้ท่าน สามารถที่จะพิจารณาปฏิบัติงานโดยดี และขอให้ท่านมีกำลัง. อันนี้ต้องมีกำลังทั้งใจ ทั้งกาย เพื่อปฏิบัติงาน เพราะเป็นงานที่เหนื่อย และจะทำให้ท่านมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับส่วนรวม โดยเฉพาะสำหรับประเทศชาติ ซึ่งเรามีความภูมิใจว่าประเทศเราเป็นประเทศที่มีชื่อเสียง ประเทศเรามีความก้าวหน้า มีความดี. ในโลกนี้เรา พิจารณาได้ว่า มีความไม่ยุติธรรมมาก ขออย่าให้มีอยู่ในเมืองไทย ให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความดีมากที่สุด จะทำให้ทั่วโลกนับถือ. ถ้าทั่วโลกนับถือ ประเทศเราจะปลอดภัย. ถ้าประเทศเราปลอดภัย ทุกคนก็ปลอดภัย และมีความสุขได้.

ขอให้ท่านประกอบด้วยกำลังใจกำลังกายที่สมบูรณ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่สำคัญของท่าน. ขอให้ท่านมีร่างกาย แข็งแรง มีปัญญาเฉียบแหลม เพื่อที่ปฏิบัติได้และปฏิบัติด้วยความสำเร็จทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุมสมาคมพุทธศาสนา

ทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ ๔๒

ณ ศาลาลักษณะาวดี วัดพระยาหยั่ง กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ ที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๕

ข้าพเจ้ามีความยินดีอย่างยิ่ง ที่ได้ทราบข่าวพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยและสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักรได้จัดประชุมขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เป็นครั้งที่ ๔๒ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในการปฏิบัติงานส่งเสริมทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศีลธรรมจรรยาของประชาชน.

ทุกครั้งที่มีการประชุมใหญ่ พุทธสมาคมได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบ พร้อมทั้งขอข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ซึ่งข้าพเจ้าก็ยินดีให้ความเห็นตามความประสงค์ทุกคราวมา. คราวนี้ก็ได้ถึงพุทธภษิตข้อหนึ่งที่เคยให้แก่ที่ประชุมนี้มานานมาแล้วว่า “ผู้ใดเข้าใจสิ่งที่ไม่เป็นสาระว่าเป็นสาระ และเห็นสิ่งที่เป็นสาระว่าไม่เป็นสาระผู้นั้นมีความดำริผิดเป็นโคจร จึงไม่ประสบสิ่งที่เป็นสาระได้เลย”. ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นพุทธภษิตข้อสำคัญที่พุทธศาสนิกชนทุกคนควรทราบควรศึกษาให้เข้าใจชัด และควรสำเหนียกตระหนักอยู่ตลอดเวลา เพราะจะทำให้เกิดสัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบอันจะอนุกุลให้แก่ละคนประพฤติปฏิบัติตนปฏิบัติการทำงานในทางที่เป็นแก่นสารเป็นประโยชน์ และประสบความสำเร็จความเจริญทุกเมื่อไม่มีตกต่ำ. จึงขอฝากให้ท่านทั้งหลายในที่ประชุมนี้ได้พิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง.

ขออวยพรให้การประชุมใหญ่ของสมาคมพุทธศาสนาครั้งนี้ดำเนินไปโดยเรียบร้อยบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ทุกอย่าง และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุม มีความสุขความเจริญองงามในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร เข็มวิทยฐานะ

แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจาก

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยเสนาธิการทหาร

วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ วิทยาลัยการทัพอากาศ

โรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงฝ่ายทหาร อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างมากที่สุดกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ผู้ที่ผ่านหลักสูตรการศึกษาระดับสูงพิเศษจากสถาบันการรักษามันคงขึ้นสูงมาแล้ว จัดว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถชัดเจน ทั้งในหลักวิชาและกระบวนการปฏิบัติ. การปฏิบัติงานร่วมกันของผู้มีความรู้ความสามารถระดับนี้ ย่อมมีประสิทธิภาพมาก. ท่านทั้งหลายจึงควรอย่างยิ่งที่จะตั้งตัวตั้งใจให้เที่ยงตรงเหนียวแน่น ในอันที่จะปฏิบัติบริหารงานทุกอย่างให้สอดคล้องเกื้อกูลกัน โดยเต็มความรู้ความสามารถ. อีกประการหนึ่ง จะต้องไม่ลืมนึกว่า ท่านทั้งหลายล้วนแต่เป็นผู้ปฏิบัติบริหารงานระดับสูงของหน่วยงานต่าง ๆ การประพฤติปฏิบัติของท่าน ทั้งในทางส่วนตัว ทั้งในทางหน้าที่การงาน จึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะผู้ได้บังคับบัญชาเขามองว่า ท่านเป็นผู้ใหญ่เป็นผู้นำ. ถ้าท่านประพฤติดี และปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งรับผิดชอบ ก็จะเกิดเป็นการนำที่ดี เป็นตัวอย่างที่ดี และเมื่อผู้ได้บังคับบัญชาประพฤติปฏิบัติตาม ก็จะบังเกิดผลให้ทั้งหน่วยงานเกิดสมรรถภาพอันเข้มแข็งแข็งแกร่ง สามารถปฏิบัติภารกิจให้บรรลุผลเลิศได้ทุกกรณี. จึงขอให้ทุกคนได้ตระหนักในหัวข้อนี้ให้มาก และมุ่งประพฤติตัวปฏิบัติงานตามที่ได้พิจารณาเห็นชัดแล้วว่า ดีจริง ถูกต้อง เที่ยงตรง ตามเหตุผลและความ เป็นธรรม ให้ต่อเนื่องยั่งยืนตลอดไป. ถ้าทุกคนประพฤติปฏิบัติได้ดังนี้ความดีความเจริญก็จะบังเกิดทวีขึ้น และบ้านเมืองของเราจะดำรงมั่นคง มีความเจริญ มีความผาสุก และมีสุขภาพอันสมบูรณ์ได้อย่างที่เรามุ่งปรารถนา.

ขออวยพรให้ทุกท่านมีความเข้มแข็งแน่วแน่ ทั้งในความคิด จิตใจ และการกระทำทุกสิ่ง เพื่อสามารถ จรรโลงรักษาชาติบ้านเมือง ให้เจริญรุ่งเรืองปราศจากภัยทั้งปวง และขอให้มีความสุข ความสำเร็จ ความสวัสดิ สมีชัย จงทุกเมื่อเทวักัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตน และสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันจันทร์ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๕

ข้าพเจ้าและพระราชินียินดีมาก ที่ได้มาอยู่ท่ามกลางเหล่าทหารรักษาพระองค์ซึ่งพร้อมกันมาประชุมในพิธีปฏิญาณตนสวนสนามครั้งนี้. ขอขอบใจในไมตรีของทุกคนและขอสนองพรกับทั้งน้ำใจไมตรีนั้นด้วยใจจริงเช่นกัน.

ตลอดเวลาที่ผ่านมา ทหารไทยนั้นนอกจากจะทำหน้าที่สู้รบป้องกันประเทศ เพื่ออารังรักษาเอกราชอธิปไตย กับทั้งอิสรภาพของชาติแล้ว ยังได้ทำหน้าที่พัฒนาบ้านเมืองและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอีกด้วย. หน้าที่ประการหลังนี้ ต้องถือว่าเป็นภารกิจหลักอย่างหนึ่งของทหาร ซึ่งทุกคนจะต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัดเสมอ เหมือนกับการสู้รบเพราะการพัฒนาให้บ้านเมืองเจริญมั่นคง ให้ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี มีความสามัคคีเป็นปึกแผ่นแข็งแกร่งนั้น สามารถป้องกันระงับเงื่อนไขสงครามการต่อสู้ภายในเอาชนะความยากไร้และศึกศัตรูภายนอกได้ทั้งหมด. เมื่อบ้านเมืองปลอดพ้นจากภัยคุกคามและความทุกข์ยากแล้ว ย่อมจะมีเสถียรภาพและความผาสุกร่มเย็น. เอกราชอธิปไตย กับทั้งอิสรภาพของชาติ ก็จะสามารถยืนยงตลอดไปด้วยความสวัสดิ. จึงขอให้ทหารรักษาพระองค์ทุกคน ได้ตั้งใจให้เที่ยงตรงหนักแน่น ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ โดยปรารถนาประโยชน์อันยิ่งใหญ่ คือความมั่นคงปลอดภัยของชาติและความวัฒนาผาสุกของประชาชน เป็นเป้าหมายสูงสุด.

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กับอำนาจแห่งความภักดีโดยบริสุทธิ์ใจในชาติบ้านเมือง จงดลบันดาลให้ทหารทุกคน ประสบแต่ความสุขสวัสดิพร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์จงทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๔๕

ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๕

ขอขอบพระทัยและขอใจท่านทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง ที่มีไมตรีจิตพร้อมเพรียงกันมาให้พรวันเกิด ด้วยถ้อยคำที่เลือกสรรมาจากใจที่เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี. ขอทุกท่านจงได้รับพรและไมตรีของข้าพเจ้า เช่นเดียวกัน.

ชาติบ้านเมืองประกอบขึ้นด้วยนานาสถาบัน ซึ่งมีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีอาชีพการงานต่าง ๆ กัน. บุคคลทั้งหลายนี้แต่ละคน แต่ละกลุ่ม แต่ละอาชีพ มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะประพฤติตนให้สมควรแก่ฐานะ หน้าที่ และปฏิบัติกิจการงานตามกำลังปัญญาความสามารถให้ประสานสอดคล้องกัน เพื่อผลการปฏิบัตินั้นจักได้ ประกอบพร้อมเข้าด้วยกัน และเกื้อกูลส่งเสริมกัน ให้เกิดความเจริญและความมั่นคงของชาติ. ความพร้อมเพรียงของทุกฝ่ายทุกคนที่มีความสำนึกแน่ชัดในหน้าที่ความรับผิดชอบและตั้งใจประพฤติตนปฏิบัติงานให้ดีให้ประสานสอดคล้องกันนี้ จัดเป็นความสามัคคีอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นความสามัคคีในชาติ. ท่านทั้งหลายในนี้ล้วนแต่มี ตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบอันสูงอยู่ในงานของแผ่นดิน จึงขอที่จะได้พิจารณาให้เห็นประโยชน์ของสามัคคี ตามนัยที่กล่าว และรับไว้เป็นพื้นฐานความประพฤติปฏิบัติของแต่ละคน ในการที่จะร่วมกันทำงานสำคัญของชาติต่อไป.

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ภัย มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ และให้มีความสุขความรุ่งเรือง ก้าวหน้า พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งที่พึงปรารถนาจงทั่วกัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในวันเปิดประชุมใหญ่

ของ

องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ครั้งที่ ๒๒

ณ รัฐสลังงอร์ ประเทศมาเลเซีย

ระหว่างวันที่ ๙ - ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๕

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีด้วยอย่างยิ่ง ที่ท่านทั้งหลายซึ่งเป็นผู้แทนจากศูนย์ภาคีขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก มาประชุมพร้อมกันในการประชุมใหญ่ซึ่งจัดขึ้น ณ รัฐสลังงอร์ ประเทศมาเลเซีย ในครั้งนี้.

พระพุทธศาสนา ถึงแม้ปัจจุบันนี้จะมีหลายนิกาย แต่ก็ยึดธรรมอันเป็นแก่นแท้อย่างเดียวกัน คือถือว่าสิ่งทั้งหลายทั้งสิ้นเกิดแต่เหตุ เมื่อมีเหตุก็ต้องมีผล เมื่อสิ้นเหตุผลก็บังเกิดขึ้นไม่ได้ ไม่มีสิ่งใดอยู่เหนือเหตุและผล. ข้อนี้ เป็นลักษณะพิเศษในพระพุทธศาสนา ทำให้พระพุทธศาสนามีคุณค่าประเสริฐสุด. ท่านทั้งหลายมาร่วมกันทำงานส่งเสริมเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงชอบที่จะรักษาความบริสุทธิ์ที่หมดจดและสมบูรณ์ด้วยเหตุผลของพุทธธรรมไว้ให้มั่นคง พร้อมกับระมัดระวังในการอธิบายเผยแผ่ ให้พอเหมาะพอดีแก่กรณีและบุคคล ทั้งให้ถูกต้องตรงตามแบบแผนในทางพระพุทธศาสนา คือต้องพยายามแนะนำตามเหตุผล ให้ผู้ฟังเห็นประจักษ์จริงด้วยปัญญา และศรัทธาเชื่อถือโดยตัวเขาเอง. การบำเพ็ญกรณียกิจของท่าน ก็จะเป็นเหตุเกื้อกูลอย่างสำคัญที่จะทำให้บุคคลเข้าถึงพุทธธรรม อันจะนำไปสู่ความสุขและความสงบ ทั้งในส่วนของแต่ละบุคคลและของชาวโลกโดยส่วนรวม.

ขออวยพรให้การประชุมใหญ่ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ครั้งที่ ๒๒ บรรลุผลตามที่มุ่งหมายทุกประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมงานการประชุมประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ตลอดทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย
ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๖

วันอังคาร ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุก ๆ คน ทั้งขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่มีไมตรีจิตสนับสนุนข้าพเจ้าในภารกิจทั้งปวงด้วยดีเสมอมา.

ในขวบปีที่แล้ว มีเหตุการณ์หลายอย่างเกิดขึ้นในบ้านเมืองเรา แต่มีเรื่องหนึ่งที่ควรกล่าวถึงเป็นพิเศษ ก็คือการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย เมื่อคราวน้ำท่วมใหญ่ที่คนไทยทุกคน ทุกองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน ต่างร่วมมือร่วมใจกันโดยพร้อมเพรียงกันทำให้ผู้ที่ได้พบเห็น แม้เป็นชาวต่างชาติต่างภาษา ก็พากันชื่นชมยกย่อง. ข้าพเจ้าเองก็มีความปีติเต็มตันใจ ที่ได้เห็นน้ำใจของคนเช่นนี้ เพราะเป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงคุณธรรมข้อหนึ่งที่ยังมีอยู่อย่างบริบูรณ์ในจิตใจของคนไทย ก็คือ การให้. การให้นี้ ไม่ว่าจะให้ สิ่งใด แก่ผู้ใด โดยสถานใดก็ตาม ล้วนเป็นสิ่งที่ดีประเสริฐอย่างยิ่ง เพราะเป็นเครื่องประสานไมตรีอย่างสำคัญระหว่างบุคคลกับบุคคล และทำให้สังคมมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น ด้วยสามัคคีธรรม. นอกจากนี้ การให้ยังเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขอีกด้วย กล่าวคือ ผู้ให้ก็มีความสุข มีความอิ่มเอิบใจ ผู้รับก็มีความสุข มีกำลังใจ สังคมส่วนรวมตลอดถึงประเทศชาติ ก็มีความสุขมาก มีความร่มเย็น.

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าจึงปรารถนาอย่างยิ่งที่จะเห็นชาวไทยมีความสุขถ้วนหน้ากันด้วยการให้ คือ ให้ความรักความเมตตาแก่กัน ให้น้ำใจไมตรีกัน ให้อภัยไม่ถือโทษโกรธเคืองกัน ให้การสงเคราะห์อนุเคราะห์กัน โดยมุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน ด้วยความบริสุทธิ์และจริงใจ.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชาจงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย ให้มีความสุขกาย สุขใจ และประสบแต่ความสำเร็จสมหวัง ตลอดศกหน้านี้ โดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕

ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ ในวันที่ ขอขอบใจคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ได้ร่วมกันดำเนินการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก มาโดยตลอดต่อเนื่อง จนพระเกียรติคุณแผ่ไพศาลไปในหมู่ชาวโลก.

การศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์การแพทย์นั้น เป็นงานที่ยากลำบาก ต้องอาศัยเวลาและความ อุทิศเสียสละอย่างมาก อีกทั้งผลสำเร็จที่ได้ ก็มีขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใดหรือชาติหนึ่งชาติใดโดยเฉพาะ หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ของมนุษยชาติและนานาชาติต่างก็ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน. ผู้ที่จะทำงานด้านนี้ให้ ประสบผลสำเร็จได้จึงต้องเป็นบุคคลที่มีความตั้งใจอันมั่นคงแน่วแน่ และมีความเมตตาอาทรต่อเพื่อนมนุษย์เป็น อย่างสูง. ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความยินดีด้วยอย่างจริงใจกับศาสตราจารย์ นายแพทย์ Thomas E. Starzl เซอร์ Roy Caine ด็อกเตอร์ Maurice R. Hilleman และแพทย์หญิง Helena Makela ที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระ เจ้าฟ้ามหิดลในครั้งนี้ จากผลงานอันยิ่งใหญ่ที่แต่ละท่านได้ใช้ความริริยะอุทิศอย่างแรงกล้าในการศึกษา ค้นคว้าวิจัย จนได้รับผลสำเร็จอย่างน่าชื่นชม. หวังว่าทุกท่านจะได้เป็นแบบอย่างอันงดงาม ในการพัฒนา การแพทย์และการสาธารณสุขให้เจริญก้าวหน้า เพื่อประโยชน์ของมวลมนุษยชาติตลอดสืบไป.

ขออวยพรให้ท่านทุกคนถึงพร้อมด้วยความสุข ความเจริญ มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญา ที่จะทำ ประโยชน์แก่อกุศลแก่เพื่อนมนุษย์ได้ยิ่ง ๆ ขึ้น และขอให้ท่านทั้งหลายที่มาประชุมชุมนุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันอังคาร ที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๖

ข้าราชการไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด ระดับไหน มีหน้าที่อย่างไร ล้วนแต่มีส่วนสำคัญ
อยู่ในงานของแผ่นดินทั้งสิ้น. ทุกคนทุกฝ่ายจึงไม่ควรจะถือตัวแบ่งแยกกัน หากต้องยกย่อง
นับถือให้เกียรติกัน สัมผัสรวมมือร่วมความคิดกัน ให้การปฏิบัติบริหารงานของ
แผ่นดินดำเนินไปอย่างมีเอกภาพ และได้ผลที่พึงประสงค์สมบูรณ์พร้อมทุกส่วน.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดสัมมนา
เรื่อง “กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ในศาสนาอิสลาม”
ซึ่งมูลนิธิช่วยเหลือเด็กกำพร้าของสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดขึ้น
ณ ห้องประชุม อาคารลิเบีย
วันเสาร์ ที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๖

ขอแสดงความยินดีด้วย ที่มูลนิธิช่วยเหลือเด็กกำพร้าของสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทยเจริญยั้งยืน มาครบ ๔๐ ปี และได้จัดสัมมนาเรื่อง “กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ในศาสนาอิสลาม” ขึ้น เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ.

สังคมใดก็ตาม ถ้ามีการสงเคราะห์อนุเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ด้วยความมุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน สังคมนั้นย่อมมีความร่มเย็นเป็นสุข น่าอยู่ เต็มไปด้วยไมตรีจิตมิตรภาพ. การสงเคราะห์อนุเคราะห์ซึ่งกันและกันนี้ จึงเป็นคุณธรรมที่พึงปรารถนาอย่างยิ่งของทุกคน และทุกสังคม เพราะเป็นปัจจัยเครื่องยึดเหนี่ยวอย่างสำคัญที่ทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันด้วยความสมัครสมานปรองดอง เกิดพลังสามัคคี เกิดความมั่นคงในหมู่คณะ ในสังคม และในชาติบ้านเมือง.

อิสลามิกชนนั้นมีพระคัมภีร์อัลกุรอาน อันประกอบด้วยบทบัญญัติที่ว่าด้วยการสังคมสงเคราะห์อย่างเด่นชัด. ทุกคนจึงพอใจยินดีในการให้ปันเพื่อสงเคราะห์อนุเคราะห์กันอยู่เป็นปรกติ ซึ่งนอกจากจะทำให้แต่ละคนมีชีวิตที่เป็นสุขและเจริญแล้วยังส่งผลดีถึงส่วนรวม คือทำให้สังคมตลอดจนชาติบ้านเมืองมีความผาสุกมั่นคงอีกด้วย.

ขออวยพรให้การสัมมนาครั้งนี้ดำเนินลุล่วงไปด้วยดี และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ทุกอย่าง ทั้งให้ผู้มาร่วมสัมมนาทุกท่าน ประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ
และโรงเรียนนายเรืออากาศ
ณ ทอประชุมอเนกประสงค์ วังไกลกังวล

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มอบกระบี่ให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ ในวาระนี้. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติเป็นนายทหารของกองทัพไทย.

ผู้ที่เรียนสำเร็จจากสถาบันการศึกษาทางทหาร เป็นที่รับรองยกย่องว่า นอกจากจะมีความรู้ดีมีความสามารถสูงแล้ว ยังได้รับการฝึกฝนอบรมอย่างเข้มงวดในเรื่องความมีระเบียบวินัยอีกด้วย. ระเบียบวินัยนี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับทุกคน โดยเฉพาะทหาร เพราะขึ้นชื่อว่าเป็นทหารแล้วต้องมีวินัย. ทหารจะต้องถือวินัยอย่างเคร่งครัดทั้งวินัยทางกายทั้งวินัยทางใจ. กล่าวคือ จะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยอันดีของทหาร และต้องตั้งใจให้มั่นคงแน่นแฟ้น ที่จะทำการทุกอย่างที่พิจารณาเห็นชัดแล้วว่าถูกต้องเป็นประโยชน์และเป็นธรรม ให้อัจฉริยะให้จนสำเร็จ ด้วยความรับผิดชอบ และด้วยความสุจริตจริงใจ โดยมุ่งถึงผลอันพึงประสงค์ของการนั้นเป็นสำคัญ. จึงขอให้ทหารทุกคนได้สำนึกตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก ระมัดระวังกายใจให้มั่นอยู่ในวินัยเสมอทุกเมื่อ จักได้เป็นทหารที่แท้ ที่มีความรู้ความสามารถ ที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลทั่วไป.

ขออวยพรให้นายทหารใหม่ทุกคน และทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความเจริญในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในตำแหน่งการงาน และมีความสมประสงค์ในสิ่งที่พึงปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี
ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๕
ณ ทอประชุมอเนกประสงค์ วังไกลกังวล

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจอีกรุ่นหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร.

ตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบสุข ความมั่นคงปลอดภัย และความถูกต้องเป็นธรรมในบ้านเมือง นับว่ามีภาระหนัก มีความรับผิดชอบสูง. ผู้ที่จะทำหน้าที่ของตำรวจให้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์นั้น นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถสูงแล้วยังต้องมีคุณสมบัติอื่น ๆ ด้วย. เบื้องต้นจะต้องมีจิตใจที่ดี ที่สุจริต ที่หนักแน่นเที่ยงตรง รู้ผิดชอบชั่วดี เป็นพื้นฐานการกระทำความประพฤติทุก ๆ อย่าง. ประการที่สอง จะต้องมีความตั้งใจจริง ที่จะทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพและก้าวหน้า โดยยึดถือความสำเร็จและประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่. ประการสำคัญจะต้องมีความเข้าใจโดยตระหนักว่า งานของตำรวจนั้นเป็นงานที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างใกล้ชิด และความสำเร็จในภารกิจทั้งปวง โดยเฉพาะการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและผู้กระทำผิดนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากสุจริตชนอย่างมาก ตำรวจจึงต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และทำตัวให้เป็นที่ยอมรับไว้วางใจได้ว่า จะเป็นผู้อำนวยความสะดวกยุติธรรมได้อย่างแท้จริง. จึงขอให้นายตำรวจใหม่ทุกคนได้นำไปคิดพิจารณาให้เห็นถ่องแท้ จักได้สามารถประพฤติตนปฏิบัติงาน ให้สำเร็จผลที่พึงประสงค์ได้ดังที่ตั้งใจปรารถนา.

ขออวยพรให้นายตำรวจใหม่ทุกคน ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้มีความสุขสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาประจำศาลเฝ้า ฯ

เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ ห้องพระโรงศาลาเริง วังไกลกังวล

วันพุธ ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๖

ท่านได้เปล่งคำปฏิญาณด้วยความเข้มแข็ง ก็เข้าใจว่าท่านตั้งใจที่จะทำตามคำพูดที่เปล่งออกมานี้. ที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับข้าพเจ้าคือ ท่านได้บอกว่าจะปฏิบัติในพระปรมาภิไธย. หมายความว่า ข้าพเจ้าถ้าได้เห็นท่านทั้งหลายปฏิบัติดีชอบจริง ๆ ก็สบายใจ แต่ว่าถ้าสงสัยว่าท่านจะทำอะไรที่ไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าเดือดร้อน. ที่เดือดร้อนเพราะว่าเมื่อปฏิบัติอะไรในพระปรมาภิไธย พุดง่าย ๆ ในนามของพระเจ้าอยู่หัว ถ้าทำอะไรที่มีดีมีชอบ พระเจ้าอยู่หัวก็เป็นคนที่ทำดีมีชอบ. ฉะนั้น จะต้องขอคำช่วยอย่างหนักแน่นว่าให้ทำตามคำปฏิญาณ เพราะว่าจะทำให้ข้าพเจ้าเองในส่วนตัวและในหน้าที่ เดือดร้อน. แล้วก็ถ้าข้าพเจ้าเดือดร้อน ก็คงทำให้คนเดือดร้อนมากเหมือนกันก็ทำให้ประชาชนไม่ได้รับความยุติธรรม. ฉะนั้น ท่านจะต้องพยายามที่จะปฏิบัติตามคำปฏิญาณนี้อย่างเคร่งครัด มีใจด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเท่านั้นเอง แต่ด้วยความรู้ที่ท่านได้ชวนช่วยมา จนกระทั่งได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษา. ผู้พิพากษานั้นมีอำนาจที่จะตัดสินอะไร ก็นับว่าเป็นคนที่สำคัญสำหรับประชาชน ทั้งคนที่รับบริการของท่าน.

อย่างหนึ่งก็คือ ถ้ามีคดีอะไรก็ต้องมีคนที่ถูก คนที่ผิด. ท่านก็ต้องเห็นว่าใครถูกใครผิดและตัดสินพิพากษาอย่างถูกต้อง. การพิพากษาอย่างถูกต้องนั้นจะต้องมีความรู้ มีความรู้ในกฎหมาย ในบทกฎหมายต่าง ๆ และมีความสามารถ มีความยุติธรรมในใจ. ฉะนั้น เมื่อท่านจะปฏิบัติหน้าที่ของท่านก็ต้องพิจารณาทุกครั้งว่าทำถูกหรือไม่ถูก. ถ้าทำถูกท่านก็จะได้ชื่อว่าได้ทำงานเพื่อให้งานสำเร็จโดยดี และหมายถึงว่าจะมีความยุติธรรมในบ้านเมือง. บ้านเมืองนี้ต้องมีความยุติธรรมเพราะว่าถ้าไม่มีความยุติธรรม ก็จะต้องมีความเดือดร้อน จะต้องมีความไม่สงบ. มีหลายประเทศที่คนปฏิบัติตนไม่ได้อยู่ในความยุติธรรม ก็ทำให้บ้านเมืองเหล่านั้นล่มจมไปได้. ประเทศไทยนี้ได้มีชื่อมีแป มีความยุติธรรม. ยุติธรรมนี้ก็หมายความว่าธรรมะ คือสิ่งที่ถูกต้อง และยุติก็ยุติ ก็หมายความว่า ดูได้ว่าอะไรเป็นธรรม อะไรไม่เป็นธรรม. ถ้าเห็นได้อะไรเป็นธรรมและปฏิบัติตามนั้น ก็ทำให้ประเทศนั้นมีความสงบ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายอรรถนิติ ดิษฐอำนาจ

ที่ท่านได้กล่าวปณิธานก็คือ สรุปลงในคำเดียวคือท่านจะปฏิบัติเพื่อความยุติธรรม ยุติธรรมทุกด้าน. แล้วก็นอกจากในการปฏิบัติ พิพากษา ในการปฏิบัติงาน หรือไม่ใช้งาน คือปฏิบัติตนทุกวันทุกคืน ถ้าคนเห็นว่า ผู้พิพากษาจะอยู่ที่ไหนก็ตาม เป็นคนที่ยุติธรรม เป็นคนที่มีความฉลาด นี่แหละเป็นหน้าที่ที่ท่านได้ทำดีแล้ว. ไม่ใช่จะรู้กฎหมายเท่านั้นเอง แต่รู้ปฏิบัติตนให้ดี รู้ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือของคนทั่วไปทุกคนทั้งคนที่มาอาชีพต่าง ๆ ให้เขารู้สึกว่าเขาปฏิบัติงาน เขาจะมีชีวิตที่ปลอดภัย มีชีวิตที่เจริญได้. ฉะนั้น อยู่ที่ท่านที่จะทำให้บ้านเมืองมีความสงบสุขได้ด้วยตนเองด้วย ไม่ใช่ด้วยการปฏิบัติงาน แต่ปฏิบัติวางตัวให้ดี เป็นที่น่าเชื่อถือ และถ้าเป็นที่น่าเชื่อถือแล้ว คนที่ไม่มีความรู้เท่า คนที่ไม่มีความยุติธรรมเท่า ก็จะเกิดมียุติธรรมในตัว. ถ้าแต่ละคน ๆ นี้ ซาติบ้านเมืองมีความยุติธรรม มีความดีในตัว บ้านเมืองย่อมจะอยู่ดีและบ้านเมืองจะมีความสงบ บ้านเมืองจะมีความเจริญ. ฉะนั้น ท่านทั้งหลายมีหน้าที่ที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติงาน.

แต่ก่อนนี้ท่านไม่ได้ปณิธานก็อาจจะไม่ต้องเคร่งครัดเท่าไร แต่ว่าเดี๋ยวนี้ได้ปณิธานแล้ว ไม่มีเหตุผลที่จะไม่ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ไม่มีเหตุผลที่จะไม่ช่วยให้บ้านเมืองมีความสงบสุข. ท่านก็ ก็นับว่าจำนวนไม่น้อย ร้อยกว่า แต่ว่าเปรียบเทียบกับคนหลายล้านคนก็ยังไม่มากนัก แต่ถ้ามีความยุติธรรม ความเข้มแข็ง ท่านสู้ได้ ท่านทำได้. ฉะนั้น ที่พึ่งท่านเปล่งวาจาตั้งอย่างเข้มแข็งตะก็ ก็ทำให้มีความรู้สึกสบายใจขึ้น และถ้ารักษาความเข้มแข็งนี้ต่อไป ก็เชื่อว่าประเทศชาติจะเข้มแข็งต่อไปด้วย. ผู้ที่ได้ปฏิบัติมาจนถึงวันนี้ ก็จะได้มีผู้ที่มาช่วยเพิ่มเติมเพิ่มกำลังของความยุติธรรมในประเทศชาติ. ท่านจะต้องได้ไปปฏิบัติงาน ไม่ใช่ในเมืองเท่านั้นเอง แต่ว่าในชนบท ทุกจังหวัด ทุกแห่งทุกหน ท่านต้องเป็นผู้เชิดชูความยุติธรรมและความดี.

ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านมีกำลังกายกำลังใจที่เข้มแข็ง กำลังความสุจริตที่หนักแน่นเพื่อที่จะให้ทำงานอันสำคัญเป็นตัวอย่าง เป็นหลักของประเทศชาติ เป็นหลักชัยของประเทศชาติ. ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านมีกำลังใจกำลังกายเข้มแข็ง อย่าให้ประสพใช้ เจ็บไข้ใด ๆ ให้รักษาตัวให้เข้มแข็งแข็งแรง และรักษาที่สำคัญที่สุด รักษาจิตใจให้เข้มแข็งให้ซื่อสัตย์ให้สุจริตตลอดต่อไป จะทำให้ประเทศชาติมีความเข้มแข็งแข็งแรงด้วย รวมทั้งแต่ละท่านจะมีความเข้มแข็งด้วย จะมีความเจริญและเป็นเกียรติ. ฉะนั้น ขอให้ได้ประสบแต่ความเจริญรุ่งเรืองในองานการและในส่วนตัว ให้ได้สามารถที่จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีความยุติธรรม.

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลปกครองสูงสุด^(๒) นำตุลาการศาลปกครองชั้นต้น
เฝ้า ฯ เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล

วันศุกร์ ที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๕

ตามที่ท่านได้เปล่งวาจาพยายามที่จะปฏิบัติงานโดยดี ก็เป็นเหมือนของตุลาการทุกฝ่าย แต่สำหรับศาลปกครองนี้ มีความสำคัญเป็นพิเศษ เพราะว่าการปกครองนี้จะต้องทำโดยดีและด้วยความฉลาด.

สมัยนี้เป็นเวลาที่ทางการ หรือทางราชการ พยายามที่จะปฏิรูปการปกครอง. ปฏิรูปการปกครองนั้นก็หมายความว่าเปลี่ยนแปลง ดัดแปลงวิธีปกครองให้ดีขึ้น ทำให้ประชาชนได้รับความผาสุกยุติธรรมมากขึ้น. ฉะนั้น หน้าที่ของตุลาการชุดนี้มียิ่งกว่าตุลาการอื่น ๆ. จะต้องพยายามพิจารณาตามคำปฏิญาณว่า จะปฏิบัติโดยปราศจาก “อคติ” ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากที่สุด เพราะว่า “อคติ” แปลว่า ไปในที่ที่ไม่ควรไป. หมายความว่า คิดหรือปฏิบัติอะไรที่ไม่ควรปฏิบัติ ให้อะไรที่ควรปฏิบัติ ให้อะไรที่ไม่ควรปฏิบัติ ให้อะไรที่ควรปฏิบัติ ให้อะไรที่ไม่ควรปฏิบัติ ซึ่งแต่ละคนได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์ แต่ว่าต่อไปนี้หน้าที่ต้องทำยิ่งกว่าที่ได้เรียน จะต้องบุกเบิกต่อไป. ฉะนั้น ถ้าไม่ได้สามารที่จะพิจารณาว่าอะไรควร อะไรไม่ควร ก็จะทำให้การปฏิบัตินั้นไม่ถูกต้องได้ ไปทางที่ไม่ถูกต้อง คือไปมี “อคติ” นั้นเอง.

คำว่า “อคติ” นี้อธิบายเช่นนี้ แต่ว่าแต่ละคนจะต้องพิจารณาเอง เพราะว่าไม่มีตำรา. ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านพยายามปฏิบัติงานโดยปราศจาก “อคติ” จริง ๆ ด้วยความฉลาดและด้วยความซื่อสัตย์สุจริต. ถ้าทำได้ การปกครองในประเทศ ก็จะบรรลุผลโดยดี. เมื่อบรรลุผลโดยดีแล้ว ประเทศชาติก็เจริญรุ่งเรือง ประชาชนมีความสุข ประชาชนก็จะมีความสงบ. ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านไปพิจารณางานของท่านให้ดี และพยายามที่จะทำให้สุดกำลังกาย กำลังความรู้. ท่านอาจจะนึกว่า ท่านจำนวน ๒๐ คน จะไปทำให้การปกครองเรียบร้อยดีได้อย่างไร. ได้ อย่างน้อยในส่วนของท่าน และคนอื่นเห็นว่าทำ คนอื่นเห็นว่าท่านได้ปฏิบัติด้วยความเสียสละ ด้วยความกล้าหาญ ด้วยความฉลาด ก็จะเอาอย่าง. และถ้าคนอื่นเอาอย่าง ก็หมายความว่ามีคนมากขึ้น ทั้งตุลาการ ทั้งไม่ใช่ตุลาการ ก็จะสามารที่จะมีกำลังใจปฏิบัติงานการของตน.

ขอให้ท่านได้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ มีความฉลาด มีความกล้า และมีความสำเร็จในการปฏิบัติงานนั้น. ขอให้ท่านมีกำลังกายกำลังใจสมบูรณ์ เพื่อที่จะปฏิบัติงานที่สำคัญของท่าน.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) นายอักษราทร จุฬารัตน

พระบรมราโชวาท

เพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร
ครั้งที่ ๔๓

เรื่อง “พระพุทธศาสนาจะช่วยแก้ปัญหาของบ้านเมืองได้อย่างไร”

ณ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

วันเสาร์ ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๖

นำยินดีที่พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ร่วมกับสมาคมพุทธศาสนาในเครือจัดประชุมใหญ่ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรึกษาหารือร่วมกันในอันที่จะธำรงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ให้สถิตสถาพร และให้พุทธธรรมได้เป็นแม่บทในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของบ้านเมือง.

พระพุทธศาสนานั้นบริบูรณ์ด้วยสัจธรรมที่เป็นสาระและเป็นประโยชน์ในทุกระดับ ซึ่งบุคคลสามารถศึกษาและปฏิบัติให้เกิดผลเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนแก่ส่วนรวมได้แท้จริง. แต่สภาพการดำเนินชีวิตในทุกวันนี้น่าไม่สู้เอื้ออำนวยให้คนเรามีโอกาสศึกษาทำความเข้าใจในหลักธรรมอย่างถูกต้องทั่วถึงมากนัก. คนส่วนใหญ่จึงไม่อาจแสวงหาประโยชน์คือความสุขและความร่มเย็นจากศาสนาได้เท่าที่ควร. ท่านทั้งหลายผู้ตั้งใจอุทิศแรงกายแรงใจของตน เพื่อความเจริญมั่นคงของพระพุทธศาสนาและบ้านเมือง จึงควรจะได้หาทางส่งเสริมให้เขาเหล่านั้นได้สนใจศึกษาพุทธธรรมที่เหมาะสมแก่ภูมิปัญญาและโอกาส. แล้วนำมามาศึกษาปฏิบัติตามขีดความสามารถของแต่ละบุคคล. เมื่อมหาชนรู้ธรรมะปฏิบัติธรรมะอย่างถูกต้องสมควรแก่ธรรมมากขึ้น บ้านเมืองก็จะมีแต่ความผาสุกสงบ เพราะผู้รู้ธรรมะและปฏิบัติธรรมะนั้น ย่อมมีความสุขความสงบทั้งกายใจไม่ก่อให้เกิดปัญหาความเดือดร้อนทั้งแก่ตัวเองและผู้อื่น. โดยนัยนี้ พระพุทธศาสนาก็จะมั่นคงเป็นปึกแผ่น และอำนวยประโยชน์แก่การแก้ปัญหาต่าง ๆ ของบ้านเมืองได้ดังที่ท่านมุ่งหวัง.

ขออวยพรให้การประชุมใหญ่ของสมาคมพุทธศาสนาครั้งนี้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ทุกอย่าง และขอให้ทุกท่านที่เข้าร่วมประชุม มีความสุขความเจริญงอกงามในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตรและเข็มวิทย์ฐานะ
แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
วิทยาลัยเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ
วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
ณ หอประชุมเนกประสงค์ วังไกลกังวล หัวหิน

วันพุธ ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มอบปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตรและเข็มวิทย์ฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงฝ่ายทหาร อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างมากกับทุก ๆ ท่านที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

วิชาการทุกสาขาที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรและสถาบันการศึกษาชั้นสูงทางการทหาร เลือกสรรมาอบรมเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายนั้น ล้วนเป็นวิชาที่มีประโยชน์ยิ่งแก่การปฏิบัติภาระหน้าที่ของแต่ละคน. การศึกษาอบรมดังกล่าว นอกจากจะทำให้แต่ละคนมีความรู้ความสามารถพิเศษเพิ่มพูนขึ้นแล้ว ยังควรจะทำให้ได้เล็งเห็นโดยดั่งแท้ยิ่งกว่า ความเจริญมั่นคงของประเทศนั้น อยู่ที่ความร่วมมือร่วมใจของทุกคนในชาติ ที่จะปฏิบัติงานทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ. ท่านทั้งหลายในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้นำของหน่วยงาน ย่อมมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบสูงกว่าคนอื่น. ดังนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้ตั้งใจนำความรู้ความสามารถไปปฏิบัติบริหารงาน ด้วยความอดุสาหะเสียสละ และด้วยความสุจริตเที่ยงตรง ใ้หน่วยงานของตนมีสมรรถภาพอันเข้มแข็งแข็งแกร่ง ทั้งในการปฏิบัติภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบ ทั้งในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นหน่วยอื่น. ถ้าทุกคนเข้าใจและทำได้ดังนี้ สิ่งของแต่ละคนแต่ละหน่วยปฏิบัติ ก็จะเป็นประกอบส่งเสริมกันขึ้นเป็นความเจริญมั่นคงของชาติในที่สุด.

ขออวยพรให้ทุกท่านมีความเข้มแข็งแน่วแน่ ทั้งในความคิด จิตใจ และการกระทำทุกสิ่ง เพื่อสามารถจรโลกรักษาชาติบ้านเมือง ให้ดำรงมั่นอยู่ด้วยความเป็นอิสระร่มเย็น ทั้งขอให้ประสบความสำเร็จและความสวัสดิมีชัย จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันอังคาร ที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นความเข้มแข็งพร้อมเพรียงของเหล่าทหารรักษาพระองค์ ในพิธีปฏิญาณตนสวนสนามครั้งนี้. ขอขอบใจในคำอำนวยพรและคำปฏิญาณสัตย์สุจริต ที่ถือว่าเป็นสัจวาจาจากใจจริงของทหารทุกคน. ขอสนองพรทั้งนั้นด้วยจริงใจเช่นเดียวกัน.

ประเทศของเราจะมีความมั่นคงเป็นปรกติสุขอยู่ได้ ก็ด้วยคนไทยทุกหมู่เหล่ามีความสมัครสมานสามัคคี และรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละฝ่ายแต่ละคนให้ประสานส่งเสริมกัน. ทหารนั้นเป็นกำลังสำคัญของชาติ ทั้งในด้านการต่อสู้ป้องกันเพื่อปกป้องเอกราชอธิปไตย ทั้งในด้านการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือสนับสนุนกับผู้อื่นฝ่ายอื่น เพื่อบำบัดบรรเทาความทุกข์ยาก และพัฒนาสร้างสรรค์ความเจริญร่มเย็น. จึงขอให้ทหารรักษาพระองค์ทุกเหล่าทัพ ทำความเข้าใจในหน้าที่ของตนให้กระจ่าง แล้วตั้งหน้าปฏิบัติภารกิจทุกอย่างด้วยความฉลาดรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผล เพื่อจักได้สามารถร่วมมือร่วมความคิดปฏิบัติภารกิจทั้งปวงอย่างมีเอกภาพ ก็จะทำให้บ้านเมืองไทยของเราเจริญมั่นคง ดำรงอิสรภาพได้ยืนยาวตลอดไป.

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กับอำนาจแห่งความภักดีโดยบริสุทธิ์ใจในชาติบ้านเมือง จงดลบันดาลให้ทหารทุกคน ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ พร้อมทั้งความสำเร็จในสิ่งที่พึงประสงค์ทั้งทุกกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๔๖

ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

วันศุกร์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๖

ข้าพเจ้ามีความปิติชื่นชมยิ่งนัก ที่ท่านทั้งหลายมีไมตรีจิตพร้อมกันมาให้พรวันเกิด. ขอขอบพระทัยและขอบใจ ในคำอวยพรอันเปี่ยมไปด้วยความหวังดีโดยประการต่าง ๆ. ข้าพเจ้าขอสนองพรและไมตรีทั้งนี้ด้วยใจจริงเช่นกัน.

ความปรารถนาดี ที่จะให้เกิดความสุขสวัสดิแก่ข้าพเจ้านั้น จะสำเร็จผลเป็นจริงได้ ก็ต่อเมื่อบ้านเมืองไทยมีความมั่นคงเป็นปรกติสุข และสิ่งนี้จะเกิดมิได้ ก็ด้วยผู้ปฏิบัติบริหารงานของชาติ มีความรู้ ความฉลาด ความสามารถ และมีความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งต่อตน ต่อหน้าที่ และต่อชาติบ้านเมือง. ในโอกาสนี้ จึงใคร่ขอให้ทุก ๆ ท่านซึ่งล้วนแต่มีตำแหน่งอันสูงอยู่ในแผ่นดิน ได้ตั้งใจตั้งความเพียรให้หนักแน่น ในอันที่จะร่วมกันปฏิบัติงานตามฐานะและหน้าที่ โดยเต็มกำลังความสามารถและสติปัญญาด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ เพื่อให้ประเทศชาติซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของเรา ดำรงมั่นคงอยู่ด้วยความเจริญผาสุก อันเป็นเป้าหมายสูงสุดที่ทุกคนทุกฝ่ายมุ่งประสงค์.

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จงคุ้มครองรักษาท่าน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย และอำนวยสุขสิริสวัสดิ์ พิพัฒนามงคล ให้สัมฤทธิ์แก่ท่านทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่

พุทธศักราช ๒๕๔๗

วันพุธ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุก ๆ คน ทั้งขอขอบใจในน้ำใจไมตรีของทุกท่านเป็นอย่างมาก ที่ให้ความร่วมมือสนับสนุนข้าพเจ้าในภารกิจทั้งปวงด้วยดีเสมอมา.

ในขวบปีที่แล้ว บ้านเมืองเรามีสิ่งที่ดีที่ควรแก่การชื่นชมเกิดขึ้นหลายอย่าง. อย่างแรก ก็คือ การที่นานาประเทศเขาเชื่อถือไว้วางใจ ให้ประเทศของเราจัดการประชุมผู้นำกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก ครั้งที่ ๑๑ ขึ้น. ข้อนี้ต้องนับเป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรีของประเทศ. ทุกคนต่างก็ทราบตระหนักเป็นอย่างดี จึงยินดีร่วมมือร่วมงานกันด้วยความเต็มใจเสียสละ ทำให้งานครั้งนั้นผ่านพ้นไปด้วยความเรียบร้อยและงดงาม. สิ่งที่ดีอีกอย่างหนึ่ง ที่ควรกล่าวถึง ก็คือเป็นเวลาหลายปีติดต่อกันมา ที่เราต้องประสบกับเหตุไม่ปรกติต่าง ๆ หลายเรื่อง จนทำให้หลาย ๆ คนเกิดความวิตกกังวลในอนาคตของตนเองและของบ้านเมืองเป็นอย่างมาก แต่ด้วยเหตุที่ส่วนใหญ่มีสติรู้เท่าทัน มีความรู้ความสามารถ จึงต่างชวนช่วยตนเอง และร่วมมือร่วมความคิดกันปฏิบัติแก้ไขอย่างจริงจัง จนบัดนี้อาจกล่าวได้ว่า สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ผ่อนคลายลงและมีความหวังว่าจะดีขึ้น. อย่างไรก็ตาม เรายังจะต้องพยายามปฏิบัติตนปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังต่อไปอีกมาก.

ในปีใหม่นี้ ทุกคนจึงชอบที่จะตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท. ไม่ว่าจะคิดจะทำสิ่งใด ก็ขอให้คิดให้ดี ให้รอบคอบ ทำให้ดี ให้ถูกต้อง. ผลของการคิดดี ทำดี ทำถูกต้องนั้น จะได้ส่งเสริมให้แต่ละคนตลอดจนประเทศชาติดำเนินก้าวหน้าต่อไปด้วยความมั่นคงสวัสดิ.

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะองคมนตรี

ในโอกาสที่เสด็จ ฯ ไปทรงเปิดทำเนียบองคมนตรี

ณ พระราชอุทยานสราญรมย์

วันอังคาร ที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๗

องคมนตรีเป็นที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์ จึงมีหน้าที่ที่จะให้คำปรึกษาและก็เป็นสิ่งที่คนเขาสงสัยว่า องคมนตรีมีอำนาจมีหน้าที่อะไร ก็สรุปว่าเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาในทุกด้านทุกอย่าง พระมหากษัตริย์จะรับทราบ จะรับรู้หรือไม่ก็อย่าน้อยใจเพราะว่าพระมหากษัตริย์จะต้องเป็นผู้ที่ตัดสินใจในเรื่องราวต่าง ๆ แต่ว่าคำปรึกษาของท่านองคมนตรีก็มีประโยชน์มาก เพราะว่าท่านเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากในด้านต่าง ๆ จึงขอให้ท่านได้คิดดี ๆ แล้วก็ช่วยกัน แต่อองคมนตรีก็ไม่ได้เป็นที่ปรึกษาของคนอื่นเป็นที่ปรึกษาของฝ่ายพระมหากษัตริย์เท่านั้นเอง ไม่ใช่จะต้องไปแนะนำคนอื่นถ้าแนะนำคนอื่น เป็นการแนะนำเป็นส่วนตัว ไม่ใช่ในฐานะองคมนตรี แต่ว่าเป็นในฐานะผู้ที่ได้ปฏิบัติงานมานานแล้วจึงได้รับเลือกเป็นองคมนตรี คือหมายความว่า เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงดี มีความรู้ดี คนย่อมอยากฟังคำวินิจฉัยของท่าน ฉะนั้นการวินิจฉัยใด ๆ ทั้งในคณะองคมนตรี ทั้งกับคนอื่น มีความสำคัญมาก เพราะว่าคนเขาเชื่อว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ และเป็นผู้ที่พิจารณาถ่องแท้โดยตรงไปตรงมาและอย่างซื่อสัตย์สุจริต ฉะนั้นหน้าที่ของท่านก็คือทำตัวให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ผู้มีความสามารถในวิชาการทั้งหมด ในชีวิตราชการ และในชีวิตธรรมดา ฉะนั้นขอให้ท่านระมัดระวังในคำพูด ในคำวินิจฉัย ในความเห็นที่ให้ในที่ประชุมองคมนตรี และที่ข้างนอกด้วย หมายความว่ากับคนทั่ว ๆ ไป ข้าราชการ และประชาชนที่รอฟังความเห็นของท่าน แต่ที่พูดไม่ใช่ความเห็นขององคมนตรี เป็นความเห็นของผู้ที่มีความรู้ แต่ในที่สุดก็ต้องสรุปว่าท่านทุกท่านมีความรับผิดชอบในตัวเองและในราชการชั้นสูงที่สุด ให้คนมีความไว้วางใจได้ ให้คนมีความอุ่นใจว่ามีคนในประเทศที่มีความสามารถและมีความรู้ ฉะนั้นก็ขอให้ท่านระมัดระวังในความคิด ในวาจา และการกระทำทุกอย่างให้เป็นตัวอย่าง และเป็นประโยชน์กับส่วนรวม เดียวนี้ท่านมีที่ประชุมที่สวຍงามและสะดวกท่านก็ควรที่จะปฏิบัติงานได้ดีที่สุด ก็ขอขอบใจที่ท่านได้ปฏิบัติงานมา ก็เป็นเวลาช้านาน เป็นประโยชน์แก่ราชการ และขอให้ท่านสามารถที่จะปฏิบัติต่อไป ขอให้ทุกคนมีอนามัยแข็งแรง จิตใจเข้มแข็งเพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยเรียบร้อย และขอบใจท่านทุกท่านที่ได้ปฏิบัติงานเช่นนี้

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๖

ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ ในวันนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องทุกคนทุกฝ่าย ที่ได้ร่วมกันดำเนินงานด้วยดีตลอดมา ในการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชนทุกชั้น ทั่วทุกส่วนของโลก.

ทุกวันนี้ การแพร่กระจายของโรคจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง เป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง กว่ากาลก่อน. ด้วยเหตุนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์และการสาธารณสุขทั่วโลก จึงจำเป็นต้องร่วมกำลัง ร่วมความคิดกันศึกษาค้นคว้าหาทางรักษาและป้องกัน ให้ทันการณ์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น. ผลสำเร็จจากการ ศึกษาวิจัยของคณะร่วมวิจัยสมุนไพรวงศ์เหาซูเพื่อพัฒนาเป็นยารักษาโรคมะเร็งของสาธารณสุขประชาชนจีนก็ดี การค้นพบพิษภัยของสารตะกั่ว ของศาสตราจารย์นายแพทย์ Herbert L. Needleman ก็ดี ล้วนแสดงให้เห็นถึง ความเพียรพยายามและความตั้งใจดี เพื่อให้บังเกิดเป็นผลประโยชน์ดังที่กล่าว. ข้าพเจ้าจึงแสดงความนิยม ชื่นชมกับทุกท่านอย่างจริงใจ ที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลประจำปีนี้ และเต็มใจยินดีที่จะกล่าวด้วยว่า ท่านทั้งหลายนับเป็นแบบอย่างของผู้ทำดีเพื่อความดีโดยแท้ เพราะการศึกษาวิจัยที่แต่ละท่านได้กระทำด้วยความอดุสสาหะเสียสละเป็นอย่างยิ่งนั้น มิใช่เพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็นไปเพื่อประโยชน์ ของมนุษยชาติทั้งมวล.

ขออวยพรให้ท่านทุกคนที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ ประสบแต่ความสุขสิริสวัสดิ์ และความเจริญ ก้าวหน้าจงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึก
ในโอกาสที่สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ก่อตั้งมาครบ ๑๐๐ ปี

นำยื่นคืออย่างยิ่ง ที่สยามสมาคมเจริญยั่งยืนมาครบ ๑๐๐ ปี. ความเจริญยั่งยืนนี้ แสดงให้เห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ของกรณียกิจที่สมาคมได้บำเพ็ญมาตลอดเวลายาวนาน โดยเฉพาะผลจากการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ นั้น ได้เป็นที่ประจักษ์และยอมรับกันในวงวิชาการอย่างกว้างขวาง. ข้อนี้ควรเป็นที่นิยมยกย่องอย่างยิ่ง และควรที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะได้ภูมิใจ ทั้งถือเป็นกำลังใจที่จะร่วมมือกันทำงานให้เข้มแข็งก้าวหน้า เพื่อให้ชื่อเสียงของสยามสมาคมยิ่งดีเด่น และยังเป็นประโยชน์ต่อไปไม่สิ้นสุด.

พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล

วันที่ ๑๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันพฤหัสบดี ที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๗

ผู้ปฏิบัติราชการ จำเป็นต้องรู้วิทยาการ รู้งาน และรู้วิธีช่วยอย่างกระฉับกระชวย จึงจะสามารถปฏิบัติ บริหารงานในความรับผิดชอบให้ถูกต้องตามเป้าหมาย และสัมฤทธิ์ผล ที่เป็นประโยชน์เป็นความเจริญที่แท้จริงและยั่งยืน ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม.

พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ
และโรงเรียนนายเรืออากาศ
ณ อาคารอเนกประสงค์ วังไกลกังวล

วันจันทร์ ที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๔๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มอบกระบี่ให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติเป็นนายทหารของกองทัพไทย.

นายทหารนั้นเป็นผู้มีอำนาจ มีเกียรติ และมีความรับผิดชอบสูง เพราะต้องปฏิบัติหน้าที่ปกครอง บังคับบัญชา และปฏิบัติบริหารงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความมั่นคงปลอดภัยของชาติ. การที่จะปฏิบัติภารกิจ ดังกล่าวให้สำเร็จด้วยดีได้ นอกจากนายทหารจะต้องมีขีดความรู้ความสามารถสูงแล้ว ยังต้องได้รับความร่วมมือ สนับสนุนจากผู้ใต้บังคับบัญชาโดยพร้อมพรักด้วย. เพราะฉะนั้น นายทหารทุกคนจึงต้องทำตนให้เป็นที่ศรัทธา เชื่อถือ ด้วยการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี และต้องสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยทั่วถึง ด้วยการแบ่งปันอำนาจ ความรับผิดชอบและความดีความชอบที่มี ตามสมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่ ความรู้ความสามารถ และผลสำเร็จของงาน. เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชามีศรัทธาเชื่อถือในผู้นำ และมีความพอใจในงานที่ทำว่าจะไม่ เหน็ดเหนื่อยสูญเปล่า ทุกคนทุกฝ่ายก็จะให้ความร่วมมือกับผู้บังคับบัญชาโดยเต็มใจ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดย เต็มกำลัง. งานทุกส่วนของกองทัพก็จะดำเนินก้าวหน้าไปอย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะอำนวยผลให้ชาติ บ้านเมืองไทยมีความเจริญมั่นคง ดำรงอยู่ในความร่มเย็นเป็นอิสระตลอดไป.

ขออวยพรให้นายทหารใหม่ทุกคน และทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุข ความเจริญ และความสำเร็จสมประสงค์จงทั่วกัน.

พระราชดำรัส

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในพิธีเปิดการประชุมวิทยาศาสตร์นานาชาติ เจ้าฟ้าจุฬาภรณฯ ครั้งที่ ๕
เรื่อง วิวัฒนาการของพันธุศาสตร์และผลกระทบต่อโลก

ณ โรงแรมแวงกรี-ลา

วันจันทร์ ที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีเปิดการประชุมวิทยาศาสตร์นานาชาติเจ้าฟ้าจุฬาภรณฯ ครั้งที่ ๕ ของสถาบันวิจัยจุฬาภรณฯ และได้ทราบถึงวัตถุประสงค์รวมทั้งประโยชน์อันจะพึงเกิดมีจากการจัดประชุมครั้งนี้

ในปัจจุบัน การศึกษาวิจัยด้านพันธุศาสตร์มีความเจริญก้าวหน้ามาก และมีการนำผลที่ได้ไปปรับใช้ในกิจการด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง. ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภกับทุกท่านว่า ความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้น แม้จะมีประโยชน์มากก็จริง แต่ถ้าใช้ไม่ถูกเรื่องถูกทาง โดยไม่พิจารณาให้ดีให้รอบคอบแล้ว ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายแก่ชีวิตความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรงได้เช่นกัน. เหตุนี้ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา จำเป็นจะต้องศึกษาให้รู้เท่าและรู้ทัน. จึงเป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นผู้เชี่ยวชาญจากประเทศต่าง ๆ มาประชุมปรึกษาหารือกัน รวมทั้งนำเสนอผลงานการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับเรื่องวิวัฒนาการของพันธุศาสตร์และผลกระทบต่อโลก. ทำให้หวังได้ว่า การนำความรู้ด้านพันธุศาสตร์ไปปรับใช้ในกิจการด้านต่าง ๆ จะเป็นไปด้วยความระมัดระวังรอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์และความปลอดภัยสูงสุดแก่มวลมนุษยชาติ.

ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมวิทยาศาสตร์นานาชาติ เจ้าฟ้าจุฬาภรณฯ ครั้งที่ ๕ ของสถาบันวิจัยจุฬาภรณฯ ณ บัดนี้. ขอให้การประชุมครั้งนี้ดำเนินลุล่วงไปด้วยความราบรื่น และประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหมายไว้ทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรีที่สำเร็จการศึกษาจาก

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๖

ณ อาคารอเนกประสงค์ วังไกลกังวล

วันพฤหัสบดี ที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มอบกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจอีกรุ่นหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับนายตำรวจใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้.

ตำรวจมีหน้าที่รักษาความศักดิ์สิทธิ์ถูกต้องของกฎหมาย. หน้าที่ทั้งนี้ต้องถือว่าสำคัญมาก เพราะถ้าบ้านเมืองไม่มีกฎหมายและไม่มีผู้รักษา บ้านเมืองก็เหมือนไม่มีชื่อมีแป จะมีแต่ความเดือดร้อนวุ่นวาย ไม่มีที่จะอยู่เย็นเป็นสุขได้. ตำรวจจึงต้องระมัดระวังตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องและได้ผลตามเป้าหมาย คือให้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการรักษาความสงบสุข และเป็นการผดุงความถูกต้องเป็นธรรมเสมอ. แต่การจะทำหน้าที่ให้ได้ผลสมบูรณ์ดังนั้น ทุกคนจะต้องตั้งตนตั้งใจให้หนักแน่นมั่นคงอยู่ในความสุจริตยุติธรรมเป็นเบื้องต้นก่อน เพราะทุกสิ่งทุกอย่างที่จะต้องปฏิบัติล้วนมีรากฐานอยู่ที่ความสุจริตยุติธรรม. เมื่อตั้งตนตั้งใจให้หนักแน่นมั่นคงดังนี้แล้ว ก็จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างได้ด้วยความกล้าหาญ เทียงตรง เป็นธรรม และสำเร็จผล ที่พึงประสงค์ทุกสิ่ง. กฎหมายก็จะคงความศักดิ์สิทธิ์ บ้านเมืองจะมีแต่ความผาสุก เป็นระเบียบ และประชาชนก็จะชื่นชมยินดีว่า ตำรวจนั้นเป็นคนที่ไว้วางใจได้ เป็นที่พึ่งได้อย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้นายตำรวจใหม่ทุกคน ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ราชการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์สืบทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่าน

ในพิธีเปิดการประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ ๔๔

ณ พุทธสถานเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

วันอังคาร ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

ขอแสดงความชื่นชมยินดีด้วย ที่บรรดาสมาชิกของพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยและสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักรมาประชุมพร้อมกันอีกวาระหนึ่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในการปฏิบัติส่งเสริมทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา สร้างเสริมศีลธรรมจริยธรรมของประชาชน.

ธรรมะในพระพุทธศาสนาแสดงแนวทางในการดำเนินชีวิต ที่ทุกคนย่อมเลือกเฟ้นปฏิบัติได้ตามฐานะและอำนาจประโยชน์คือความเจริญให้ได้แท้จริงโดยวิสัยแห่งการปฏิบัติ อย่างน้อยก็ความสามารถพึ่งตนเองได้ ทั้งดำเนินชีวิตอันสงบสุขได้. ผู้ถือปฏิบัติตามหลักธรรมจึงเป็นผู้สามารถในการครองชีวิตให้มั่นคงเป็นปรกติสุข ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ตนเอง แก่ผู้อื่น และสังคมส่วนรวม. ท่านทั้งหลายผู้ตั้งใจอุทิศแรงกายแรงใจของตนเพื่อพระพุทธศาสนาและความผาสุกของประชาชน จึงชอบที่จะหาทางแนะนำส่งเสริมให้มหาชนได้ศึกษาธรรมะให้เข้าใจ จนสามารถจำแนกและเลือกเฟ้นมาใช้เป็นแนวทางนำชีวิตให้ประสบความสำเร็จ ความร่มเย็น. โดยนัยนี้พระพุทธธรรมก็จะแพร่หลาย และอำนาจประโยชน์ที่พึงประสงค์ คือสามารถตามรักษาบุคคล รักษาหมู่ชนหรือสังคมส่วนรวมให้ถาวรสวัสดิและวัฒนาผาสุกได้แท้จริง.

ขออวยพรให้การประชุมใหญ่ของสมาคมพระพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ ๔๔ ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุม มีความเจริญงอกงามในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

พระราชดำรัส^(๑)

ในพิธีประดับยศแก่นายทหารและนายตำรวจชั้นนายพล

ณ อาคารอเนกประสงค์ วังไกลกังวล

วันพุธ ที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้มาประกอบพิธีประดับยศแก่นายทหารทั้งสามเหล่าทัพ ชั้นนายพล และตำรวจชั้นนายพล รวมทั้งได้มาพบนายทหารและนายตำรวจชั้นนายพลเอกพลโท ที่ได้รับการประดับยศแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งที่นับว่าเป็นมงคล และเป็นที่น่ายินดี.

นายทหารและนายตำรวจชั้นนายพลนี้มีความสำคัญมากในปัจจุบันนี้ เพราะว่าจะต้องทำหน้าที่ที่ต้องสอดคล้องกัน โดยเฉพาะได้มาพร้อมกันทั้งสามเหล่าทัพและตำรวจเพราะว่างานของทหารและตำรวจมีหน้าที่ที่จะต้องสอดคล้องกัน. อย่างตามนโยบายรัฐบาลที่บอกว่าจะต้องมีความร่วมมือกันทุกฝ่ายทุกเหล่า ก็รวมทั้งคนอื่นที่เป็นราชการที่จะต้องดูแลประเทศชาติให้มีความปรองดองสอดคล้องกัน โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่รักษาความสงบของประเทศ ยิ่งมีความสำคัญ. ดูเหมือนว่าปัจจุบันนี้มีความสำคัญยิ่งขึ้น. แต่ก่อนนี้ดูเหมือนว่ามีความไม่เรียบร้อยในประเทศ คือมีความไม่สงบ แต่มาตอนหลังนี้ก็ดูมีมากขึ้น ในรูปการณ์อย่างอื่น. อย่างเช่นที่สมเด็จพระนางเจ้าได้พูดเมื่อวานนี้ที่มากบอกว่ามีความไม่เรียบร้อยในที่ที่เสด็จ ซึ่งไม่ควรจะมี. ถ้าฝ่ายทหารและตำรวจได้ร่วมกันจัดการ คือดูแลความเรียบร้อยนั้นก็ทำให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขได้มาก. เหตุการณ์ที่สมเด็จพระนางเจ้าได้เห็นด้วยของคองนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ควรที่จะเกิดขึ้นเลย แต่ว่าถ้าฝ่ายทหารและตำรวจร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง อย่างจริงจัง ก็คงบรรเทาหลงได้ แต่ว่าถ้าไม่ได้ทำ ก็ทำให้ประเทศชาติล่มจมได้. ประเทศชาติล่มจมก็หมายความว่าประชาชนไม่มีความสุข ประชาชนไม่มีความปลอดภัย ซึ่งความปลอดภัยของประเทศเป็นหน้าที่ของทหารและตำรวจโดยตรงจะเป็นตำแหน่งใดและหน้าที่ใด ยิ่งเป็นหน้าที่แท้ ๆ ของตำรวจและทหาร.

ตำรวจมีหลาย เรียกว่าหลายชนิด หลายตำแหน่ง หลายหน้าที่. ทหารก็มีหลายตำแหน่ง หลายหน้าที่ ซึ่งทหารดู ๆ เหมือนว่าเป็นผู้ถืออาวุธ ผู้รบ แต่ไม่ใช่อย่างนั้น. ทหารสมัยใหม่มีหน้าที่แตกต่างไป และมีหน้าที่ที่จะรักษาความมั่นคงด้วยวิธีต่าง ๆ กันด้วยหน้าที่ต่าง ๆ. ฉะนั้น ที่ได้พูด ขอให้ท่านได้ระลึกถึงความรับผิดชอบของท่าน แม้จะไม่มีหน้าที่ถืออาวุธก็ต้องมีหน้าที่รักษาความเรียบร้อย รักษาความมั่นคงของประเทศ. เป็นการสรุปโดยแท้ของหน้าที่ของทหารและตำรวจ ต้องรักษาความสงบ ต้องรักษาความมั่นคงของประเทศชาติ.

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ประเทศชาติก็ประกอบด้วยประชาชนทุกเหล่า ทุกพวก ทุกหมู่. ถ้าประชาชนได้อยู่มีความสุขได้ ก็เป็นอันว่าท่านผู้เป็นตำรวจเป็นทหารได้ทำหน้าที่โดยครบสมบูรณ์ และทำให้ประเทศชาติมีความเจริญมีความมั่นคงได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของท่านโดยตรง. ถ้าท่านได้ทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคงสมบูรณ์ ท่านได้ทำประโยชน์แล้ว แล้วก็ถ้าท่านได้ทำประโยชน์ ท่านก็ทำหน้าที่ดี. ทำหน้าที่ดีท่านเองก็มีความสุข ท่านเองก็มีความพอใจได้ ทำให้ประชาชนชาวไทยทั้งหมดมีความสำเร็จในชีวิตได้.

ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านทั้งหลายระลึกถึงหน้าที่ของท่าน ระลึกถึงว่าท่านมีหน้าที่อยู่โดยตรง และถ้าท่านทำหน้าที่โดยดีแล้วท่านก็ต้องมีความสำเร็จในกิจการที่ต้องทำ. งานการที่ต้องทำนั้นต้องทำถ้าไม่ได้ทำท่านถือว่าไม่ได้สำเร็จในความมุ่งหมายของชีวิต. และโดยเฉพาะท่านทั้งหลายซึ่งมีหน้าที่เป็นนายพล นายพลนี่ก็เป็นคนที่ต้องบังคับบัญชาเป็นกองพล. แม้ท่านไม่ได้เป็นผู้บังคับบัญชากองพล แต่ว่าท่านก็ต้องบังคับบัญชาคนเป็นกองพล. ในการบังคับบัญชามีกอง กองร้อย กองพัน กองพล หรือแม้กองทัพก็เป็นกอง บุคลากรเป็นอย่างไร กองพันก็พันคน กองพลก็ประมาณหมื่นคนหมายความว่า ท่านบังคับบัญชาคนได้เป็นจำนวนมาก. คนจำนวนมากเหล่านี้ต้องบังคับบัญชาให้อยู่ดี คือหมายความว่าให้เขาได้ทำประโยชน์ไปได้. จะได้เป็นคนจำนวนมากเป็นร้อย เป็นพัน เป็นหมื่น มีความเรียบร้อย. จะทำให้ประเทศชาติซึ่งมีจำนวนเป็นแสนเป็นล้านมีความเรียบร้อย และเรียบร้อยนี้หมายความว่ามีความสุข ทำหน้าที่ได้เต็มที่.

ฉะนั้น ถ้าท่านได้ทำหน้าที่จริง ๆ ท่านได้รับยศสูงขึ้นมาเรื่อย. เป็นนายพลก็หมายความว่าเป็นผู้ที่บังคับบัญชาคนจำนวนมากเป็นกองพล ก็จะทำให้บ้านเมืองอยู่เย็นเป็นสุขได้. แล้วก็ของเราทุกคนแต่ละคนก็หวังความสุขของส่วนตัว ความสุขของหมู่คณะความสุขของประเทศชาติ ถ้าท่านทำได้ ท่านก็ได้ทำประโยชน์ที่ได้รับมอบหมาย หรือท่านได้ตั้งหน้าที่ของท่านเอง. ท่านได้เรียนรู้เป็นทหารเป็นตำรวจ ท่านก็ต้องรับความรับผิดชอบนี้. อ้างว่าทางราชการสั่งให้เป็นผู้บังคับบัญชาทางโน้นทางนี้ไม่ได้ ตัวเองเป็นคนสั่ง ตัวเองเป็นคนเลือก. เพราะว่าถ้าไม่เลือก ก็แล้วไป แต่ท่านได้เลือก แล้วท่านได้รับหน้าที่ที่สำคัญ. ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านสำนึกในหน้าที่ที่ต้องทำ.

บางท่านก็ได้ปลดเกษียณแล้ว แต่แม้จะปลดเกษียณแล้วก็ยังมีหน้าที่อยู่ เพราะคนไหนเป็นทหารคนเขามองว่าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ. ในต่างประเทศคนไหนเป็นนายพลเวลาพ้นเกษียณแล้ว ปลดเกษียณแล้ว

เขาไม่เป็นนายพล แต่เมืองไทยคนไหนที่เป็นนายพลมาก็ยังเรียกพลตรี พลโท พลเอกอย่างนั้น ๆ ไม่ได้ปลด ยังมีชื่อ. ท่านพันเกษียณแล้วก็ยังเป็นนายพล. ฉะนั้น ท่านก็ต้องถือว่า ประชาชนเขายกย่องเป็นนายพล นายของพล นายของกองพล. ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านรักษาความเป็นนายของพล คือไม่ใช่นายเพื่อที่จะบังคับบัญชา เขกหัวเขา เป็นนายหมายความว่าปกครองเขาได้ ปกครองทุกคนด้วยความยุติธรรม ด้วยความเข้มแข็ง. อย่างนี้ ท่านก็จะเหมาะสมในการที่เป็นนายพล. ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านสามารถที่จะเป็นนายพล สามารถที่จะบังคับบัญชาหรือ ได้บังคับบัญชามาดีแล้ว ได้รับหน้าที่ได้รับยศเป็นนายพลก็ควรจะมีใจในยศนายพล ไม่ต้องอาย คือไม่ต้องไปมอง คนแล้วก็นี่คนนี้เป็นนายพล ต้องไม่เสียข้าวสุก ให้ได้นับถือได้ว่าเป็นนายพล. ก็พูดอย่างนี้ก็ขอให้ท่านได้เข้าใจว่า ไม่ได้ดู ไม่ได้ว่า ไม่ได้อะไร เป็นเพียงว่าความภูมิใจของยศที่ถือว่า มี เป็นสิ่งที่สำคัญ.

ก็ขอให้ท่านได้มีความสำเร็จ. คนไหนได้มีความสำเร็จแล้ว รักษาความสำเร็จนี้ไว้ ให้เป็นเกียรติ ให้เป็นสิ่งที่แต่ละคนภูมิใจได้. ก็ขอให้ท่านได้มีความสำเร็จในกิจการใด ๆ ที่ทำอยู่ ในหน้าที่ราชการที่ทำอยู่ และมีความสำเร็จในส่วนตัว. ขอให้ท่านได้มีความสุขในความสำเร็จที่ได้มา แล้วขอให้มีความสุขในงานที่ทำอยู่ เพื่อที่จะให้ส่วนรวมได้มีความสุข ส่วนรวมได้พึง พึงได้ว่าเมืองไทยมีกองทัพ กองตำรวจที่มีประสิทธิภาพ. ขอให้ท่านมีความสำเร็จทุกประการ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันพฤหัสบดี ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความชื่นชมยิ่งนัก ที่ได้เห็นความเข้มแข็งพร้อมเพรียงของเหล่าทหารรักษาพระองค์ ในพิธีตรวจพลสวนสนามครั้งนี้. ขอขอบใจทุกคน ในคำสัตย์สัญญาและคำอวยพรทุกข้อ ที่ให้แก่ข้าพเจ้า ด้วยไมตรีและด้วยความจริงใจ. ข้าพเจ้าขอสนองพรและไมตรีทั้งนั้นด้วยใจจริงเช่นกัน.

ประเทศชาติประกอบด้วยผืนแผ่นดินกับประชาชน และผืนแผ่นดินนั้นเป็นที่เกิด ที่อาศัย ที่อำนวยประโยชน์สุขความมั่นคงแก่ประชาชน ให้สามารถรวมกันอยู่เป็นปึกแผ่น เป็นชาติได้. ด้วยเหตุนี้ ประชาชนผู้อยู่ในแผ่นดิน จึงต้องมีหน้าที่ที่จะร่วมกันประกอบกรณียกิจ เพื่อรักษาความเป็นปรกติเรียบร้อย และความมั่นคงปลอดภัยของแผ่นดินไว้ ให้เป็นถิ่นที่ทุกคนจะอยู่อาศัย และประกอบสัมมาชีพ ด้วยความผาสุกร่มเย็น. จึงขอให้ทหารรักษาพระองค์ทุกคน ทุกตำแหน่งทุกชั้นยศ ได้ตั้งจิตตั้งใจให้เที่ยงตรงหนักแน่น ที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตน ทั้งในฐานะที่เป็นทหาร และในฐานะที่เป็นประชาชน ให้พร้อมเพรียงเข้มแข็ง และประสานสอดคล้องกัน เพื่อให้ชาติบ้านเมืองของเราดำรงยั่งยืนอยู่ได้ ด้วยความมั่นคงเป็นปรกติสุขตลอดไป.

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กับทั้งอำนาจแห่งความภักดีในชาติบ้านเมือง จงดลบันดาลให้ทหารทุกคน ประสบแต่ความสุข ความเจริญ และความสวัสดิ์มีชัย ในที่ทุกแห่งและในกาลทุกเมื่อ.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๔๗

ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

ในวันอาทิตย์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๗

ขอขอบพระทัยและขอใจท่านทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง ที่มีไมตรีจิตพร้อมกันมาให้พรวันเกิด ด้วยถ้อยคำที่เลือกสรรมาจากใจซึ่งเปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี. ขอทุกท่านจงได้รับพรและไมตรีจากใจจริง ของข้าพเจ้าเช่นเดียวกัน.

ท่านทั้งหลายคงจะทราบตระหนักอันดีว่า เวลาที่เราทุกคนมีภาระสำคัญรออยู่ที่จะต้องร่วมมือกันเสริมสร้างความเป็นปรกติเรียบร้อยให้แก่บ้านเมือง เพื่อให้ประชาชาษฎรชาติภูมิมีความผาสุกสงบ. ภาระทั้งนี้มิใช่หน้าที่ของบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ หากเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกฝ่ายทุกคน ที่จะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำให้ปรักพร้อม และสอดคล้องเกื้อกูลกัน โดยมีจุดหมายและอุดมคติร่วมกัน. ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายในมหาสมาคมนี้ ตลอดจนประชาชนทุกหมู่เหล่าทำความคิดจิตใจให้หนักแน่นแน่วแน่ และเที่ยงตรงเสมอเหมือนกัน ที่จะร่วมมือร่วมความคิดกัน ให้เต็มกำลังความสามารถและสติปัญญา ด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจ และด้วยความสามัคคีปรองดอง โดยยึดเอาประโยชน์ยังยืนยิ่งใหญ่ คือความมั่นคงผาสุกของบ้านเมืองเป็น เป้าหมายสูงสุด.

ขออำนาจแห่งคุณพระรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จงอภิบาลรักษาท่านให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย และอำนาจวิเศษสิริสวัสดิ์ พืพัฒนมงคล ให้สัมฤทธิ์แก่ท่านทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่

พุทธศักราช ๒๕๔๘

ในวันศุกร์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๗

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทั้งหลายทั่วกัน และขอขอบใจท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่มีไมตรีจิตสนับสนุนข้าพเจ้าในภารกิจทั้งปวงด้วยดีเสมอมา.

ตลอดปีที่แล้ว มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นหลายอย่าง. ที่ดี ก็คือการที่นักกีฬาของเราได้รับเหรียญรางวัลหลายประเภท ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก. แต่ที่ไม่ดีก็มีอยู่มาก. เราต้องประสบกับเหตุไม่ปรกติต่าง ๆ จนทำให้เกิดความวิตกกังวลกันอยู่ทั่วไป. ใกล้ถึงสิ้นปี ก็เกิดภัยธรรมชาติครั้งใหญ่ ทำให้สูญเสียชีวิตและทรัพย์สินอย่างร้ายแรง. เราคงจะต้องช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ และฟื้นฟูสถานะของบ้านเมืองเป็นการใหญ่ รวมทั้งหาทางป้องกันเดือนภัยให้มีประสิทธิภาพ. อย่างไรก็ตามเหตุต่าง ๆ ทั้งนั้น ได้ทำให้เห็นแจ้งถึงน้ำใจของพวกเราอย่างเด่นชัดว่า ทุกคนในผืนแผ่นดินไทย ทั้งทหาร ตำรวจ และพลเรือน มีความสามัคคีกัน ต่างห่วงใยกันด้วยใจจริง ได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข และเมื่อเกิดภัยพิบัติคนไทยไม่ทิ้งกัน ต่างพร้อมเพรียงกันเข้าปฏิบัติช่วยเหลือทันที ด้วยความเสียสละและเมตตาจริงใจ ไม่เลือกว่าเป็นชาวไทยหรือชาวต่างประเทศ. ข้าพเจ้าอยากจะกล่าวย้ำแก่ท่านทั้งหลาย เหมือนดังที่เคยกล่าวมาเมื่อหลายปีก่อนว่า วิธีชีวิตของคนเรานั้น จะให้มีแต่ความปรกติสุขอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องมียุทธ มีภัย ผ่านเข้ามาด้วยเสมอ ยากจะหลีกเลี่ยงพ้น.

ในปีใหม่ ข้าพเจ้าจึงขอให้ทุกคนรักษาความสามัคคีและจิตใจอันดีนี้ไว้เป็นนิจเพราะสิ่งนี้คือคุณลักษณะพิเศษ ที่ช่วยให้ชาติบ้านเมืองของเราอยู่รอดปลอดภัย และช่วยให้เราทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความร่มเย็นเป็นสุขมาช้านาน. ตราบใดที่เราทั้งหลายรักษาคุณลักษณะนี้ไว้ได้ ก็มั่นใจได้ว่าชาติบ้านเมืองของเราจะดำรงมั่นคงอยู่ตราบนั้น.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย ให้มีความสุขกาย สุขใจ และประสบแต่สิ่งที่พึงประสงค์ ตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน.

พระบรมราชโองการ

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร

และเข็มวิทยฐานะ

แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

วิทยาลัยเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ

วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ณ หอประชุมเนกประสงค์ วังไกลกังวล หัวหิน

วันพฤหัสบดี ที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มอบปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงฝ่ายทหาร อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

การป้องกันรักษาความมั่นคงของประเทศในปัจจุบันนี้ มีปัญหาต่าง ๆ ที่ละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวพันซับซ้อน อยู่มาก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความสามารถและความรอบรู้อย่างสูง พร้อมทั้งความร่วมมือประสานงานกัน อย่างมีเอกภาพของหน่วยราชการทุกหน่วย. ท่านทั้งหลายต่างเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงของหน่วยราชการทั้งฝ่าย ทหารและพลเรือน ทั้งได้ผ่านหลักสูตรการศึกษาอบรมพิเศษจากสถาบันการรักษาความมั่นคงระดับสูงของชาติ มาแล้ว ถือได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถจัดเจน ทั้งในหลักวิชาและในการปฏิบัติงานร่วมกัน. จึงควรอย่างยิ่ง ที่จะตั้งตัวตั้งใจให้เที่ยงตรง หนักแน่น ในอันที่จะปฏิบัติบริหารงานของแต่ละคนให้สอดคล้องส่งเสริมกัน โดยเต็ม กำลังความรู้ความสามารถ ให้งานส่วนรวมของชาติดำเนินพร้อมกันไปสู่เป้าหมาย คือความมั่นคงปลอดภัย ให้ประชาชนอุ่นใจ และมั่นคงได้ใจว่า แผ่นดินไทยนั้นเป็นถิ่นอันประเสริฐสุด ที่ทุกคนจะอยู่อาศัยร่วมกันด้วยความ ผาสุกร่มเย็นตลอดไป.

ขออวยพรให้ทุกท่านมีความเข้มแข็งแน่วแน่ ทั้งในความคิด จิตใจ และการกระทำทุกสิ่ง เพื่อสามารถ จรรโลงรักษาชาติบ้านเมือง ให้เจริญรุ่งเรืองปราศจากภัยทั้งปวง และขอให้มีความสุข ความสำเร็จ ความสวัสดิมีชัย จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๗

ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๗ ในวันนี้. ขอขอบใจคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ได้ดำเนินการต่าง ๆ ในการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีตลอดมา.

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การศึกษาวิจัยทางการแพทย์และการสาธารณสุขตลอดจนการนำสิ่งที่ค้นพบ มาปรับใช้ให้บังเกิดผลเป็นประโยชน์ได้นั้น จำเป็นต้องใช้ทั้งเวลา หลักวิชา และความอดุสาหะเป็นอย่างมาก. ผู้ทำงานด้านนี้ได้สำเร็จ จะต้องเป็นผู้มีศรัทธาและเจตนาที่มั่นคง มีความเสียสละ มีความฉลาดสามารถ และมีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์อย่างแท้จริง. ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความนิยมยินดีอย่างจริงใจ กับศาสตราจารย์ นายแพทย์ Norman Sartorius และศาสตราจารย์ นายแพทย์ Jonathan M. Samet ที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลในครั้งนี้ จากผลงานอันยิ่งใหญ่ ที่แต่ละท่านได้เพียรปฏิบัติศึกษาวิจัย จนสำเร็จผลอันน่าชื่นชม. หวังว่า ท่านทั้งสองจะเป็นแบบอย่างอันงดงามในการเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์และการสาธารณสุข เพื่อประโยชน์ของมวลมนุษยชาติตลอดสืบไป.

ขออวยพรให้ท่านทุกคนที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ ประสบแต่ความสุข ความสำเร็จและความเจริญสวัสดิ์ งามทุกเมื่อทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา
ณ พระที่นั่งอเนกศรีเมฆ
วันศุกร์ ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘

บัดนี้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสร็จสิ้นลง และมีการเรียกประชุมรัฐสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมรัฐสภา เพื่อให้ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป.

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคราวนี้ ประชาชนต่างตระหนักถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้การปกครองประเทศดำเนินเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย. ต่อแต่นี้ไป จึงเป็นภาระและความรับผิดชอบโดยตรงของท่านทั้งหลาย ที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถ ใ้ทำงานของแผ่นดินดำเนินก้าวหน้าไปโดยถูกต้อง เทียบตรง และบังเกิดผลที่พึงประสงค์ทุกด้าน. ดังนั้น เรื่องราวและปัญหาใด ๆ ที่เข้ามาสู่สภาแห่งนี้ จึงควรจะได้พิจารณา ปรึกษาคถกถกกัน ด้วยเหตุด้วยผล ด้วยความสามัคคีปรองดอง และด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุด.

ขออวยพรให้การดำเนินงานของรัฐสภาเป็นไปโดยเรียบร้อย ปราศจากอุปสรรคทั้งปวง บรรลุผลสำเร็จอันดีงามตามวัตถุประสงค์ทุกอย่าง ทั้งขอให้ทุกคนที่มาประชุมร่วมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่าน

ในพิธีเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๑๘

ณ ห้องประชุมโรงแรมปรินซ์พาเลส

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๘

ขอแสดงความยินดีด้วย ที่สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย และองค์การสังคมสงเคราะห์ทั่วประเทศ จัดให้มีการประชุมขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และในครั้งนี้จะประชุมกันในเรื่อง “บทบาทขององค์การสวัสดิการสังคม ตามกฎหมาย” เป็นข้อใหญ่.

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ นั้น เป็นรากฐานอย่างสำคัญสำหรับ ความมั่นคงของชาติ. เหตุนี้ ทุกคนทุกฝ่ายที่มีฐานะและโอกาสดีกว่า จะต้องช่วยกันยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของ ประชาชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้น เพื่อว่าเขาเหล่านั้นจะได้สามารถสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ตัวเอง และจรรโลงประเทศชาติของเราให้ดำรงมั่นคงอยู่ด้วยความวัฒนาผาสุก. จึงเป็นข้อที่น่ายินดีที่ในบ้านเมืองเรามี องค์การด้านสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มาช่วยดำเนินงานในเรื่องนี้เป็น จำนวนมาก. การที่ผู้แทนจากองค์กรต่าง ๆ ได้ประชุมร่วมกัน จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นโอกาสที่จะได้ ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น ทำความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของกันและกันให้กระจ่างชัด และหาทางปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการสังคมเป็นไปอย่าง ประสานสอดคล้อง และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง.

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของท่าน และขออำนาจพรให้การประชุมครั้งนี้ ดำเนินลุล่วงไปด้วย ความเรียบร้อย และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน

วันศุกร์ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๘

ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จะต้องรู้ตระหนักแนในการสละ
อันได้แก่การสละสำคัญสองประการ คือสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ที่ยิ่งใหญ่และเหนือกว่า
ประโยชน์ส่วนตัวประการหนึ่ง กับสละความคิดจิตใจที่ต่ำทรามต่าง ๆ อีกประการหนึ่ง
จึงจะเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของคนทั้งปวง และสามารถดำรงตำแหน่งหน้าที่อย่างมีเกียรติ
มีศักดิ์ศรีและมีความเจริญมั่นคงตลอดไป.

วังไกลกังวล

วันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๘

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ
และโรงเรียนนายเรืออากาศ
ณ อาคารอเนกประสงค์ วังไกลกังวล
วันพฤหัสบดี ที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๘

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มอบกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ อีกรุ่นหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมด้วยกับทุก ๆ คน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติเป็นนายทหารของกองทัพไทย.

หน้าที่สำคัญที่รอท่านอยู่เบื้องหน้านั้น กล่าวโดยสรุป ได้แก่การป้องกันรักษาความมั่นคงของประเทศชาติ. หน้าที่ทั้งนี้เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว เป็นงานที่กว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง เกี่ยวพันถึงบุคคล ถึงงาน และถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ. ด้วยเหตุนี้ ท่านทั้งหลายนอกจากจะมีความรู้ความชำนาญทางด้านการทหารแล้ว ยังจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ให้กว้างขวาง ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และจิตวิทยา รวมทั้งติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดความรู้รอบ. ความรู้รอบนี้ จะทำให้ท่านรู้ทัน คือรู้ทันคน รู้ทันงาน และรู้ทันโลก สามารถคิดวินิจฉัยและปฏิบัติการในทุกที่ ทุกแห่ง ทุกสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องทันที่ และมีประสิทธิภาพ. ข้อสำคัญ ท่านจะต้องปฏิบัติการทุกอย่าง ด้วยความมีสติรู้ตัว เพื่อมิให้เกิดความบกพร่องผิดพลาด เพราะการปฏิบัติผิดพลาด ขาดความระมัดระวังนั้น บางครั้งบางกรณีอาจก่อให้เกิดความเสียหายใหญ่หลวงขึ้นได้ ทั้งแก่ตน แก่กองทัพ และแก่ชาติบ้านเมือง.

ขออวยพรให้นายทหารใหม่ทุกคน และทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุข ความสำเร็จ พร้อมทั้งความปลอดภัย จงทุกเมื่อเทอญ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ร้อยตำรวจตรี
ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๗

ณ อาคารอเนกประสงค์ วังไกลกังวล

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่แก่ร้อยตำรวจตรี ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจอีกรุ่นหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร.

งานของตำรวจนั้นเป็นงานที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างใกล้ชิด และความสำเร็จในภารกิจทั้งปวง ต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนอย่างมาก. ด้วยเหตุนี้ ตำรวจจึงต้องทำตัวให้เป็นที่ศรัทธาเชื่อถือของประชาชน ทั้งในการประพฤติตัวและการปฏิบัติงาน. หมายความว่า ตำรวจจะต้องระมัดระวังประพฤติตัวให้ดี ให้อยู่ในศีลในธรรม และปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ถูกต้องเที่ยงตรง ด้วยความสุภาพและเป็นมิตร. นอกจากนี้ การใดที่ตำรวจมีความรู้ความสามารถจะช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนได้ จะต้องถือเป็นภาระที่จะต้องลงมือกระทำทันที ในทุกที่ทุกโอกาส. เมื่อตำรวจประพฤติดีปฏิบัติหน้าที่ชอบดังนี้ ประชาชนก็จะเกิดศรัทธาเชื่อถือ และให้ความร่วมมือโดยเต็มใจ. ภาระหน้าที่ของตำรวจที่ว่าหนักและยากลำบากทั้งกายใจนั้น ก็จะเบาขึ้น ง่ายขึ้น. จึงขอให้ตำรวจทั้งหลายได้นำไปคิดพิจารณาให้เห็นถ่องแท้ จักได้สามารถประพฤติตัวปฏิบัติงาน ให้สำเร็จประโยชน์ที่พึงประสงค์ แก่ตน แก่งาน แก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้นายตำรวจใหม่ทุกคน และทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้ มีความสุข ความเจริญ พร้อมทั้งความ สวัสดิ์มีชัย จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่าน

ในพิธีเปิดการประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ ๔๕

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

วันศุกร์ ที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๘

ขอแสดงความชื่นชมยินดีด้วย ที่พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยกับสมาคมพุทธศาสนาในเครือ จัดให้มีการประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักรอีกครั้งหนึ่งและในครั้งนี้จะพูดถึง “วิถีชีวิตพุทธนำไปสู่สันติสุข” เป็นข้อใหญ่.

พระพุทธศาสนาชี้ทางดำเนินชีวิตที่ปราศจากโทษ ช่วยให้เกิดความเจริญร่มเย็นทั้งแก่บุคคลและส่วนรวม เพราะมีหลักธรรมคำสอนที่มีลักษณะพิเศษประเสริฐในประการที่อาศัยเหตุผลอันถูกต้องเที่ยงตรงตามความเป็นจริง เป็นพื้นฐาน และแสดงคำอธิบายที่ครบถ้วนชัดเจน อันบุคคลสามารถใช้ปัญญาไตร่ตรองตามและหิวยกขึ้นปฏิบัติ ตามความสามารถและอัธยาศัยของตน. หน้าที่ของท่านในการเผยแพร่วัฒนธรรมในพระพุทธศาสนา จึงอยู่ที่การ เลือกเฟ้นข้อธรรมะ และเลือกเฟ้นวิธีสอน ด้วยการใช้คำพูดที่เหมาะสม อธิบายหลักธรรมะ เทียบเคียงกับตัวอย่าง ที่เห็นจริงในสมัยปัจจุบัน เพื่อช่วยให้แต่ละคนสามารถค้นหาและเข้าใจข้อธรรมะ ซึ่งจะใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ของตนได้อย่างเหมาะสม. แต่ทั้งนี้ท่านจะต้องเจริญศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง คือ ความเชื่อในเหตุที่แท้ในผลที่แท้ และปัญญาสามารถรู้ตามเป็นจริงให้เกิดขึ้นในตนก่อนและปฏิบัติตนให้เที่ยงตรงตามพุทธบัญญัติและพุทธอธิบายให้ ทุกคนได้เห็นประจักษ์จริงและศรัทธาเชื่อถือ. การบำเพ็ญกรณียกิจของท่านในการเผยแพร่วัฒนธรรม และการรักษา ส่งเสริมพระศาสนา จึงจะอำนวยผลอันบริสุทธ์บริบูรณ์ตามที่ทุกคนทุกฝ่ายตั้งใจปรารถนา.

ขออวยพรให้การประชุมครั้งนี้ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุประโยชน์ที่มุ่งหมายทุกประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์

ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

วันศุกร์ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นความเข้มแข็งพร้อมเพรียงของเหล่าทหารรักษาพระองค์ ในพิธีปฏิญาณตนสวนสนามครั้งนี้. ขอขอบใจในคำอำนวยพร และคำปฏิญาณสัญญา ที่มาจากความจริงใจของแต่ละคน. ขอสนองพรและไมตรีทั้งนั้นด้วยใจจริงเช่นเดียวกัน.

เป็นที่ทราบกันดีว่า ทหารมีหน้าที่ป้องกันประเทศ และปกป้องคุ้มครองประชาชน ให้มีชีวิตอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นปรกติสุข. หน้าที่ทั้งนี้ถือว่าสำคัญมากโดยเฉพาะในระยะปัจจุบัน สถานการณ์ในบ้านเมืองเราอาจกล่าวได้ว่าไม่น่าไว้วางใจนักเหตุเพราะภัยอันตรายและความไม่เป็นปรกตินานาประการ. ทหารจึงต้องสำนึกตระหนักในความรับผิดชอบที่มี และทำหน้าที่ของตนให้เข้มแข็งหนักแน่นยิ่งขึ้น ซึ่งหากสามารถกระทำได้ครบถ้วนแท้จริง ก็จะเป็นความสำเร็จ เป็นความดี เป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรีของทหารและกองทัพไทย ประชาชนก็จะอยู่เย็นเป็นสุข บ้านเมืองไทยก็จะอยู่รอดปลอดภัยและดำรงอยู่ได้ด้วยความมั่นคงสวัสดิ.

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กับทั้งอำนาจแห่งความภักดีในชาติบ้านเมือง จงดลบันดาลให้ทหารทุกคนประสบแต่ความสุข ความเจริญ ความมีชัยและความสำเร็จในสิ่งที่พึงประสงค์จงทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๔๘

วันจันทร์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๘

ข้าพเจ้ามีความปิติชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ท่านทั้งหลายพร้อมกันมาให้พรวันเกิด. ขอขอบพระทัยและ
ขอบใจ ในคำอวยพรอันเปี่ยมไปด้วยไมตรีจิตและความหวังดี. ข้าพเจ้าขอสนองพรทั้งนี้ด้วยใจจริงเช่นกัน.

บ้านเมืองของเราเป็นปึกแผ่นมั่นคง มีอิสรภาพและความร่มเย็นเป็นปรกติสุข สืบมาช้านาน เพราะเรามี
ความยึดมั่นในชาติ และต่างร่วมแรงร่วมใจกันบำเพ็ญกรณียกิจต่าง ๆ ตามหน้าที่ ให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน
เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ. คนไทยทุกคนจึงควรจะได้ตระหนักในข้อนี้ให้มาก โดยเฉพาะภาวการณ์ในระยะ
ปัจจุบันนี้อาจกล่าวได้ว่า หากคนไทยเราประพฤติตนปฏิบัติงาน โดยชาติจิตสำนึกในประโยชน์ร่วมกันของชาติแล้ว
ก็จะเป็นอันตรายอย่างยิ่งแก่ความมั่นคงของชาติ. ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายในที่นี้ ซึ่งล้วนแต่มีตำแหน่ง
หน้าที่สำคัญอยู่ในสถาบันอันเป็นหลักของประเทศ และประชาชนทุกหมู่เหล่า ทำความเข้าใจในหน้าที่ของตนให้
กระจ่าง แล้วตั้งใจประพฤติตัวปฏิบัติงานให้สมแก่ฐานะและหน้าที่ โดยเต็มกำลังความรู้ความสามารถไม่ประมาท
ต่อเหตุการณ์ เพื่อให้สำเร็จประโยชน์ส่วนรวมอันไพบูลย์ และเพื่อความมั่นคงปลอดภัยและความวัฒนาผาสุก
ของประเทศชาติของเรา.

ขออำนาจแห่งคุณพระรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จงดุ่มครองรักษาท่านให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย
และอำนาจสุขสิริสวัสดิ์ พิพัฒนามงคล ให้สัมฤทธิ์แก่ท่านทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่

พุทธศักราช ๒๕๔๙

วันเสาร์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๘

บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุก ๆ คน ให้มีความสุข ความเจริญ และความสำเร็จสมประสงค์ในสิ่งที่ปรารถนา.

ความปรารถนาของแต่ละคนคงไม่แตกต่างกันนัก คือปรารถนาความสุขกายสบายใจ ความสมบูรณ์ด้วยพละนามัย ด้วยทรัพย์ ด้วยเกียรติยศ พร้อมทั้งความสงบร่มเย็น. พูดถึงความสงบร่มเย็น อาจแยกได้เป็นสองส่วน คือความสงบภายนอก กับความสงบภายใน. ภายนอก ได้แก่ความเป็นอยู่และสภาวะแวดล้อมที่เป็นปกติ ไม่มีภัยอันตราย หรือความยุ่งยากเดือดร้อน เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ หรือการขัดแย้ง มุ่งร้ายทำลายกัน. ภายใน ได้แก่จิตใจที่สะอาดแจ่มใส ไม่มีกังวล ไม่มีความขุ่นเคืองขัดข้อง. จิตใจที่สะอาดและสงบนี้สำคัญมาก เพราะทำให้บุคคลมีสติรู้ตัว มีวิจาร์ณญาณเที่ยงตรงถูกต้อง สามารถคิดอ่านสร้างสรรค์สิ่งที่จะอำนวยประโยชน์สุขความเจริญก้าวหน้า ตลอดจนชื่อเสียงเกียรติคุณ อันเป็นสิ่งที่แต่ละคนต้องการ ให้สัมฤทธิ์ผลได้.

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลายพยายามทำความคิดจิตใจให้สงบแจ่มใส ทำความเข้าใจอันดีในกันและกันให้เกิดขึ้น. ผู้ที่ทำประโยชน์เกื้อกูลกัน ก็ควรแสดงไมตรีตอบขอบใจกัน ด้วยความรักความหวังดี. ทุกคนทุกฝ่ายจะได้สามารถร่วมมือร่วมความคิดกัน ปฏิบัติงานของตนของชาติ ให้ดำเนินก้าวหน้าไปโดยราบรื่นและมั่นคง บรรลุถึงจุดประสงค์ตามที่มุ่งหมาย.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชาจงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย ให้มีความสุขสมบูรณ์และความสำเร็จสมหวังตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน.

สำนักราชเลขาธิการ. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปีพุทธศักราช ๒๕๔๗. กรุงเทพฯ ฯ. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ๒๕๔๘.

สำนักราชเลขาธิการ. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปีพุทธศักราช ๒๕๔๘. กรุงเทพฯ ฯ. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ๒๕๔๙.

คณะกรรมการโครงการผลิตชุดหนังสือ
ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พุทธศักราช ๒๕๕๓ — ๒๕๕๘

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

ประธานคณะที่ปรึกษา

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

ประธานกรรมการ

นายวิสิฐ ตันตีสุนทร

กรรมการ

นางสาวสมลักษณ์ วงศ์งามขำ

นางสาววันเพ็ญ เข็นตระกูล

นางสาวศรีนิตย์ บุญทอง

นางสาวสาวิตรี แสนสว่าง

นางสาวพรพิมล วรติลก

กรรมการและเลขานุการ

นางอมฤตา สุวรรณจินดา

คณะผู้จัดทำ

- นายวิสิฐ ตันตีสุนทร : เลขธิการคณะกรรมการ กบช.
นายสิงหะ นิกรพันธุ์ : รองเลขธิการคณะกรรมการ กบช.
นางสาววริยา ว่องปรีชา : ผู้ช่วยเลขธิการ สายนโยบายลงทุน
นางสาวนัชชา พรตปกรณ : ผู้ช่วยเลขธิการ สายสมาชิก
นางวชิรา ณ ระนอง : ผู้ช่วยเลขธิการ สายบริหาร

นางอมฤตา สุวรรณจินดา

นายจีรวัฒน์ ชนะเสรีชัย

ดร.กিরณ ลิมปพยอม

นางสาวอรภัทร รังษิงค์

นางวชิรา สุวรรณศร

นางสาวปิยะดา พรหมรักษา

นางสาวชนนพพันธุ์ ไตรย์พีชน์

นายอรรณพ วิบูลยานนท์

นางสาวสุพิชยา เกตุผาสุข

นางสาวกัญญา ศิริวรাত্র

นางสาวจิรพร ก้อนสารिया

นางสาววรรณนิษฐา อธิษฐ์ดิษฐ์

นางสาวชุติภา ยังสุข

นางสาวยุวพร นนท์ภาสโสภณ

นายนันทพล สุวรรณาศรัย

นายวราท์ อภินันท์สวัสดิ์

นางดวงใจ ลีตระกูลศิลป์

นางสาวพรรณสุดา สุขวิสิฐ

นางนัศรีนัย มีสุวรรณ

นางสาวอรรวรรณ อินทรผาด

นางสุชาดา อัชฌาเจริญสถิต

นางสาวอโนมา ปัทมานนท์

นางสาวสทิพร อมรเจริญสวัสดิ์

นางสาวเอมิกา สุดสายบัว

นายมานพ เชียงคะ

นางสาวโสภิตา ทนชัย

นางสาวจิตติมา ทวาเรศ

นางสาวนิตยาภรณ์ บัวนาค

นางสาวพุทธชาติ แก้วทิพย์

นางสาวไพรัตน์ ตระการจันทร์

นางสาวสุวรรณ จุลมีวงษ์

นางสาวกมลภัทร ศักดิ์แก้ว

นางสาวพิมพ์ชนก คำดี

นางสาวธนิดา อ่อนท้วม

นายเฉลิมเกียรติ วสันต์

นางสาวทิพาพรรณ ศรีสมยา

ขอขอบคุณ	สำนักราชเลขาธิการ
ชุดหนังสือ	“ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๕๕๓ - ๒๕๕๘”
จัดทำโดย	กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เลขที่ ๙๙๐ ถนนพระราม ๔ บางรัก สีสม กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๓๖-๑๐๐๐ โทรสาร ๐-๒๖๓๖-๐๖๐๓-๔ www.gpf.or.th
ออกแบบโดย	บริษัท เกรย์ แมทเทอร์ จำกัด
จัดพิมพ์โดย	บริษัท เกรย์ แมทเทอร์ จำกัด ๒๑/๖๑-๖๒ ซอยศูนย์วิจัย ถนนพระรามเก้า บางกะปิ ห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐ โทรศัพท์ ๐-๒๒๐๓-๑๒๔๐-๗ โทรสาร ๐-๒๖๔๑-๔๒๑๑
พิมพ์เมื่อ	พุทธศักราช ๒๕๕๐
จำนวน	๕,๐๐๐ เล่ม
ISBN	๙๗๘-๙๗๔-๗๒๔๗-๒๖-๘

